

De operis noui nūciatione. Rubrica.

¶ Sed cū septē sint partes digestor. et. vi. incipit. s. de bo. pos. vij. de verbo. obli. unde hoc q. incipit hic hoc vo lumen i. nō in principio alicui parit. vt. C. de vere. iu. enu. l. ij. s. sed cū oia. Rñ. qz bonoz pos. attinent supra dictis titulis. i. bo melius cū pcedētibz sunt cōiuncte. Infra de verbo. obli. nō incipit. qz nimis parum remaneret s. hoc volumine: s. hic iā discreta est materia a predictis. in hoc tñ est affinis: qz sicut superius tractat de iure pretorio ita hic salicet eodez modo sed nō in eundem modum. Ac cursus.

¶ Domini Iustiniani sacratissimi principis perpetui semp augusti iuris enucleati ex omni veteri iure collecti digesto rū seu pādectarū liber. xxxij. huius vero voluminis Liber primus incipit.

De operis noui nūciatione.

¶ Nūciatio noui opis pot fieri etiā ei qui iure edificat: hoc

¶ Titius edificabat i. qdā solo: ego dicebam cū nō iure edificare: ipse ecōtra dicebat q. de iure edificabat. q. rebat ab vlpiano an ego possim ei tradicere nūciator: et respō. q. siue iure siue iniuria edificet: q. possim ei nūciare: et hoc p. qdā edictū ptoris: sed tñ debeo

postea remittere nūciatiōez q. nō hēo ius. phibēdi. b. ¶ Edicto. s. de ope. no. nun. i. hoc iudicatio: cui duo sunt capita. vt. J. e. ptor. in prin. i. s. deinde. r. pphettizat hic vlp. qui prius facit expositiōē edicti q. ponat ipm. sic r. als. s. de capi. di. l. ij. in pn. et als. sepissime. vt. s. q. quisq. iur. l. i. in prin. i. s. de pac. l. i. in prin. c. ¶ Edicto. q. est. J. e. l. ptor. i. rñ. q. interdictū appellat. vt. in l. ptor. s. i. r. hoc interdictū. Sed certe ibi nō pmittit nūciari. Sed dic eoitpo q. mādat destrui factū post nūciationem videtur pmittere nūciari. c. ¶ Permittitur. i. statuitur. d. ¶ Iure. i. iuste. quia sit ei ius edificandi. e. ¶ Iniuria. i. non iure. vt. in l. de iniur. in prin. f. ¶ Iniuria. i. iniuste.

¶ Opus. q. ex poffracto apparebit. s. cognita sitate fieret. nouū. nā aliquid iure pmittit in veteri ope veteri q. nō in nouo: vt. C. de iudicis. l. h. ibi. allud etiā r. c. alioz mittit qm. ptra. vt. J. e. l. s. si quis edificat. aliud est em. r. c. vt. J. q. non de iure. actuz. pu. l. iij. s. penul. In nouo. h. ¶ Per nūciationē. legitimā q. teneat ipō iure: nam nūcia: q. nō psonē psonē nūciātis nō tenet: vt. qz pupillus v. l. seruo q. nō ius. vt. J. e. l. de pupillo. in prin. r. s. i. q. nō rōne rei. vt. J. rōne p. e. de pupillo. s. si q. riuos. r. s. p. terea. r. s. totis. r. l. q. sone nō viā. quibus casibus pōt: sperni nūciatio. at vbi hęc non tenet. impedit: tenet nūciatio: s. nūciator ius nūciātū nō habeat. potest tamē ille qui facit opus querere quare nūciat. et si cām non exprimer: pōt edificare impune. s. libell. cut diamus in libello cām exprimentā. vt. argu. C. de cām cō. edi. diui adri. tol. l. fi. s. sin autē. et. s. de trāfac. l. cū hi. s. i. tere dz. cā. r. J. e. de pupillo. s. totis. r. s. q. nūciat. et in telle. vt. i. aut. de testi. s. sancim. s. arg. s. ad trebel. l. qz pofat. i. ¶ Deinde. repete pmittit hoc edicto vt remitteretur r. c. s. certe hęc remissio non fit ex eodē edicto: sed alio

q. est. J. eo. ptor. s. deide. vñ male videt sic repeti. Rñ. eoitpo q. hoc edictū q. est in prin. l. J. eo. ptor. dicit de s. rui q. fit ante remissioē: videt pmittere fieri remissio nē: vt. ar. J. de ma. test. si q. locuples. l. fi. r. s. de edē. si q. ex. s. phibet. v. l. dic remitteret. s. alio edicto q. nō hēm.

¶ tñ reperto debet nūciatio remitti quatenus iure edificat: qz eatenus nūciator ius nūciandi non habet. h. d. Dau.

¶ Vlpianus. ¶ De edicto pmittit vt siue iure siue iuria opus fieret: nūciatio nēm hiberetur. deide remittet prohibito eatenus quatenus

palā patebat: qz nullā causam nūciātū cotā iudice dicebat: vel que pro nulla habet. et ideo fit remissio etiā sine satisfatione. Uel dic. scdo eatenus. i. vsq. ad tempus: quatenus. i. vsq. quo iudex cognouerit et pronūciauerit: licet edificare vel non: et potuit nūciare vel non. et hoc preslita satisfatione de demolendo in principio cognitionis: et sic statim pendente cognitiōē edificat. Ex quo alit. p. nūciatur: aut destruet q. est factū: aut libere faciet q. vult. Uel dic tertio cuiz debere e feruitutem altius nō tollendi vltra decē pedes: et tu iā circa. vij. fecisses: nūciaui ne vltra procederes: remisi corā iudice. cū videat iudex q. nondū feceras vltra id q. tibi licet: nec me habere cām vllā nūciandi nisi in eo q. vltra fieret: etiā sine satisfatione faciet remitti: cum videat iudex me calūniari. Uel dic quarto non haberet. i. oblata satisfatione et non recepta nil dicit. secus si diceret hodie constat r. c. vt. s. vt in pos. leg. l. si is a quo. quia tunc non remitteretur prohibito licet satisfare veler. Uel dic quinto non haberet quatenus. i. in totū. nam preslita satisfatione in nullo videt habere ius nūciandi: et sic in totū remittitur. Uel sexto potest ponit exemplū in seruitute vrbana: et sic in rebus incorporalibus: nā cū deberē seruitutē alii nō tollendi vltra. x. pedes: edificauit vsq. ad. vij. postea denūciauit calūnic se: potero q. rere p iudicē nunquid edificauerim vltra. vij. cum tibi debeam seruitutem altius non tollendi vltra. x. et si dixeris q. nō: pmittet q. ego edificē vsq. ad. x. vltra non. In corporalibz hoc modo: cum denūciauisses michi nouū opus in loco qui erat. xx. pedū per longū: potero querere p iudicē nunquid habes ius in. xij. et si inuenies q. non: permittes q. edificem in. xij. et in. vij. nō. hic. p ea parte quā vitate inspecta tenuit nūciatio: remissio nō fit omnino: cum ex stipulatu teneatur ad demolendū. Sed pro ea. p qua non tenuit: tenet preslita satisfatiōe. licet em ad totum interponatur stipulatio ad eā tamē partē in qua nūciatio fieri nō debuit nō committet. potest agi et alijs modis ad demolendum. s. dic vt no. J. e. ptor. s. nonnulli. r. hęc. pui hēs i littera nō. sine eo plana esset. r. dices hēret ex psona sua: qz liber et maior est. vt. J. e. de pupillo. in prin. r. s. i. r. s. rei. et. J. e. q. vlam. sed videt huic rñ. put habes nō: J. de remis. l. i.

¶ Remittere = tur. si iure opus fiat ex hoc edicto vel ab eo data satisfatione nūciant. ¶ Eatenus. imo et in eo q. ius nūciat preslita satisfatione fit remissio. vt. J. eo. ptor. s. hoc interdictū. r. J. eo. de pupillo. s. si is cui. r. J. de remis. l. i. Uñ expone eatenus. p ideo: et quatenus. p qz. r. supple r. hoc

Liber Primus.

Si hic em dicit remissione nunciacionis fieri quatenus ius phibendi no habuit nunciator: ergo nunciatio nulla. sic ergo bz ee remissio nulla: vt in Drio. Rn. equiuocatio est seu duplex expositio in hac orone: iste no h3 ius phi bēdi. nā si dicas nō h3 qz aduersarius h3 ius edificādi sic hic loquit. nā

lz inspecta hitate nō hēarius phibēdi. tñtus pmit tit et nunciare si est maior et liber et res habitus sup q nūciat. et sic aliū est nunciare posse: et aliud phibere cū effectu finalit. quo facto si fati: def: remittit nunciatio qren' ius p hībēdi nō habuit hitate inspecta. Et nō fati: dedit: destruet qd postea fit: vt. J.e. l. p. re: tor. Scdo mō acci pīdicta orō non h3 ius phibendi qz nō valet rōne psonē nūciāt: qz seru' vel pupill'. J.e. l. d. pupillo. S. nūciatōe. i. pñ. z. S. seruo. v. rōne ipi' nūciatōis te

tenus phibenda' ius ts qui nunciasset non haberet'. **C** Per hoc edictū quatenus est phibitorium subuenit aduerius futura opa: p preteritis non: sed per interdictū qd vt aut clā: aut alijs remedijs succurritur. h. d. Bar. **C** Hoc autē edictum' rēme diūq' operis noui nūciatōis aduersus futura opera inducitur' est nō aduersus preterita: hoc est aduersus ea q nō dūm facta sunt' ne fiant'. nā si quid' operis factum fuerit quod fieri non debuit: cessat edictū' ee operis noui nūciatōis: et erit trāseundū' ad interdictū' quod vt aut clā qd olim' factum erat vt restituatur: et quod in loco sacro' religiofo: vt qd in flumine pu

pho: hie ber' pos se diuer sis mo dis ca pitur.

pte factē: qz nō fit in re pñi: vt. J.e. de pupillo. S. nūciatōe. v. rōne rei. vt. J.e. de pupillo. S. si qd riuos. z. S. seq. et. l. q. viā. qd' casib' nec nūciatio t3: z p pñs nec remissio: vt i Drio. z sic nō hē ius phibēdi accipit duob' mōis. sic af firmat. i. hē ius phibēdi duob' modis dī. vt ecce si edifices altius siue habeā: ibi seru: tute: possum nunciare inspecta hitate. siue nō: possum inspecta pmissione iur' et vtroqz casu tenet nūciatio z tenet remissio: z sic h loquit. Et nō hēas nō vt qdā libi hñt: z tūc nullū est con trariū. z pone te edificare in p̄dio rustico: siue possum te phibere inspecta veritate: qz seruitutē ibi habeo: siue nullā ibi hēo: nullo casu potero denūciare de iure: z sic possum in seruitute vrbana inspecta veritate. Itē inspe cto iure pmittere. vt. J.e. de pupillo. S. scitus. in rustica possum hitate inspecta: s3 nō iure qd p̄ualet: vt. J.eo. l. qui viam. et hoc casu loquitur contra. et sic posse phi bere diuersis modis accipitur.

- a **C** Phibēdi. ergo p̄t3 qz qdā hñt ius nūciādi q phi bere nō pñt. vt. J.e. de pupillo. S. si plurtum.
- b **C** Nou habere. et non qd haberet remittitur.
- c **C** Hoc autem edictum. quo opus noui inhibetur.
- d **C** Remedijs illud idem vel aliud qd non habem' q remittitur phibitio p̄stita satisfacione.
- e **C** Inductum. accipe. J. hoc est aduersus ea.
- f **C** Phicta. i. p̄fecta. vt. J.e. l. S. si qd edificā. nisi casu. vt. J.e. l. d. pupillo. S. si qd ipi. vel dic ibi p̄cessit nūciatio.
- g **C** Facta sunt. ad superius: nō ad. p̄ri. vt. S. dictū est.
- h **C** Ne fiant. i. ne p̄ferantur.
- i **C** Si quid. i. si quod opus. nam de p̄fecto dicit.
- k **C** Edictum. qz preteritum est.
- l **C** Trāseūdū. nō ergo cōcurrit hoc interdictūz cū illo.

sz J.e. p̄tor. S. nōnulli. sz die p eo qd dā illud qd vi aut clam p factis operib' denūciatione facta: nulla tñ secu ta remissione: dā z illud. s. post. phibitionez. sic concur rit vñū cōalto vt in Drio: vt. J. qd vi aut clā. l. si alit'. S. q. est tñ hoc p̄petuū illō ānal. vt. J.e. l. p̄tor. S. hoc interdī

ctū. z J. qd vi aut clā. s. p. S. hoc lter dictū. itē h erigif vt i ope pñi fiat nūciatio. vt. J.e. l. de pupillo. S. nunciatōez. ibi nō. vt J. qd vi aut clā. l. i. S. si qd. itē illud qñ fieret clā: hoc nō. itē hoc ad futura opa: illō ad p̄terita vt hic.

C Ex hoc edicto absqz p̄toris aditione alieno noie dieb' omnibus nūciamus aduersus absentes inuitos et ignorantes. h. d. Bar. **C** Nunciatio' ex hoc edicto nō habet necessariā p̄toris aditionē. p̄t est nūciare qd et si eū' non adierit. Itē nūciationē' et nfo z alieno' noie facere possumus. Itē nūciatio oibus dieb' fieri potest.

C Aduersus absentes etiaz et inuitos et ignorātes' operis noui nūciatio p̄cedit. **C** Per nūciationē' noui opls factā solo verbo p̄dit nunciator: possessiones et tranfert i aduersarium. h. d. p̄au.

in loco' rē. de hoc z de sequētib' dic agi er scō capite. vt J. de iterdi. l. h. S. interdita. z J. ne qd in flu. pu. l. i. S. p̄. q. **C** Factum erit. illicite et iure nō pmittere. r. **C** Hys iterdict'. qz in suo casu locū hñt. sz qd vi aut clā i qz. vt. J. qd vi aut clā. l. vim facit. S. si. z hoc si denūciatio nō p̄cessit. si aut denūciatio p̄cessit: sic z hoc interdīto agef actione in factū vt destruat. f **C** Restituetur. i. destruetur. t **C** Nunciatio. q̄tuor dicit vsqz ad. S. in opis: vbi et cui possit denūciari. et per quē. et aduersus quos. v **C** Aditōne. qz iactu lapilli vel voce fieri p̄t. vt. J.e. de pupillo. S. memisse. sz J. e. de pupillo. S. q op'. sz ibi sol ues. z facit. S. de o. di. l. si. l. q sub p̄ditōe. S. si. z de edē. l. i. v **C** Aditōez. f. cū ipa fit: sz ex posttō sic. vt. S. edere. J.e. l. de pupillo. S. q opus. et sic soluitur contrarium. x **C** Est. i. p̄uis. y **C** Cum. f. p̄torem. z **C** Nunciationem. ex hoc edicto.

C Aliēo. f. p̄curatorio ē sine mādato: dūm de rato caueat: vel dñs ratū habuerit. vt. J. qd vi aut clā. l. phi bere. i. pñ. vt dices. J.e. l. d. pupillo. S. q p̄curatorio. v' die cū mādato. vñ neg. gestor nō nūciat cū hoc edictū hēat i b **C** Oib' dieb'. ēt feratis. de alijs ei qd (sar acōis. dubitat. q. d. null'. z hoc iō qz nō ē necesse p̄torē adiri. f. i duab': sz i tertia qñ p̄torē. sic et. J. de adul. l. miles. S. sexaginta. sz ar. S. si qd in ius voca. l. ij. S. si. c **C** Absentes. h3 noie edificat' fm Jo. et ēt sensu carētes: cū fiat in rē nō in psonā. vt. J.e. l. de pupillo. S. nūciatōnem. z. l. operis. et. l. sequen.

C Ignorātes. Sz nūqđ minor poterit restituī si edifi cauerit: Rñ. nō. cū nō expedit sibi i eo statu rē ē i q erat cū et denūciabat. sed imp̄ta sic vt p̄ster patientiam.

Oll duo ra ligē.

a Nunciatiōe. simplici verbo facta.
b Aduersariū facim⁹. si nos possidem⁹. vt. l. qd vi aut clā. si alius. §. ait tul. r. est verū si h̄bis facta fuit nūciatio. h̄ si p̄ p̄torē vel p̄ factū lapilli. §. erit. qz facim⁹ eū possessōrē. vt. l. e. d. pupillo. §. memisse. S. qz amitto eū p̄ h̄ba nūcio. Rñ. qz meticolosus vi deoz. r. qñ sibi deserere. sec⁹ vbi ad dacter p̄ factū lapilli vel p̄ p̄tores. vt. l. de acq. pos. l. iij. §. in amittēda. r. l. si id qd §. si.

c An remissio- nē. tacite eo qz factatō recipit. vt ep̄isse facta. Azo. d. Agē. iterdi- cto neris fiat ei. e. Edificatum h̄re. iterdicto vti possidetis. v. lillo ne vis fiat ei. de q̄ habes. l. e. p̄toz. §. deinde.

f Actionē. red diti ex illo iterdi- cto ne vis fiat ei. r. c. vel vti posside- tis hoc tō qz sper- nit edictū r. nūcia- tionem. Azo. g. Interdictū. qd ē. l. e. p̄toz. i. p̄n. r. qd vi aut clā. vt. l. e. p̄toz. §. nōn lli. r. l. qd vi aut clā. l. i. §. quid sit vi.

h Restitūdo. i. destrūdo. i. Ignorās. d̄mō habeat insiar qd dā opis. vt. l. eo. l. stipulatio. §. opus. que est contra. k. Quod opus fieret. sicut forte turris vel ecclia: vel aliqd opus cū aduersarius paret se ad edificandum. l. Comittit. i. cōmittere p̄n. nec em̄ cogit vt sub: cit. Itē cōmittit vt i. arbitratorē vt suo arbitrato fiat vel nō fiat opus: destruat vel nō. nō qz vt in arbitriū. hoc em̄ fieri nō possit. vt. l. de arbi. l. h. et. l. h̄ si in seruū. §. si qz iuder. sic in aut. vt disse. iudi. §. si th. col. ix. et. C. de iudi. apertissimi. et in aut. si vero contigerit.

m Jurisdictioni. vt in arbitratorē. vel dicin iudicē si incōtinēti petat cogsci. qd sit hodie vsqz ad tres mēses. n. Cum aduersario. sine p̄toze. o. Opus. supple et fecit. Accur. p. Cōventionis. l. pacti exceptio pro opere qd sit in priuato non in publico. Accur.

q Exceptio. si ille edificauit r. tu agis vt destruat. r. Dandā. vt r. l. qd vi aut clā. l. iij. §. sed et si p̄misit. r. §. nō rātū. r. l. vim facit. §. tādū. r. hoc nisi nūciatū sup- repub. sit. vt. l. de pact. l. i. iur. §. §. si paciscar. r. l. qd vi aut clam. l. iij. §. plane.

r Periculum. qz fecit opus post remissionem. t. Pactio. i. remissio nunciatiōis. v. Priuatoz. de ope faciēdo post. phibitiōē p̄tois.

x Iussu. qd est vt nō fiat post nunciatiōem: als de struat. vt. l. eo. p̄toz. in p̄nci. y. P̄toz. qd est vt destruat factū post denūciatōez. z. Dirimeret. sic. §. si cer. peta. l. qdā. r. si qz cau. l. i. in p̄n. r. §. de adi. le. legata iustititer. r. §. de usufructu. l. i. si cui⁹. §. deniqz. ibi: h̄ si iter duos Et nota qz secus esset vbi ali⁹ ager- ret: vt in crimini- bus vbi agit p̄toz vt reo penā s̄- ponat qñ nō inge- rit pena sanguis vt. C. de transac. l. transigere.

a Qd. i. a q̄ cōtrouersa: et sic fit relatio d̄ plura li ad singlāre. sic r. C. §. fer. r̄cipu. manum. l. i. i. l. i. C. de ius vo. l. si. r. in aut. de san. epi. §. nulli h̄o iu. r. facit ar. §. man. l. si p̄curatorē. §. mandati.

b Aut edificā- do. de nouo. c. Detrahēdo. als detrahendo: vt fossam fodien- do. als destrūcti- do. et est sic. §. de usufru. hactenus §. si. r. l. q̄uis. se- cus si factes non mutat. vt. l. eo. si qz. et facit. l. eo. p̄-

c Detrahēdo. f. vti opi emineti. in q̄ rep̄cūtebat sol ex cui⁹ rep̄cūtebat lumē recipiebā: et mi- chi seruitutem debebat. d. Mutar. f. in melius vel in deterius: et nō est vis. e. Cōsuetā sūt. i. p̄iūgēda sūt. nā ad futura p̄tinet. vt f. Demolitio. da exemplū vt. §. de ser. vt. (l. e. §. i. p̄e. l. si arbozem. §. interdum. g. Faciat. i. aliqd opef. vt large hic accipiatur. h. Ad ea opa. f. sola sed non oia. nā non vt. l. e. §. si qz edificū. nec. §. e. l. §. i. nec si nō habeat insiar opis. vt. l. eo. stipulatio. in. §. opus.

i In solo. ad hoc vt in eodē solo p̄manēt. supradī- cta aut et si circa solū sūt: i. solo th̄ nō p̄manēt. S. videri sed illud interdiciū dat. hoc non datur. et sic quo ad il- lud dicuntur coherere solo hec opa: quo ad hoc nō. naz quod vi in multis alijs differunt: cū hoc nō competat nūciatio- ne nō facta. vt. §. e. l. i. §. i. illud sic. vt. l. qd vi aut clam. l. r. no. o. iij. §. si. et. l. seruus. Item hoc datur aduersus eum qui pe. nū. emit ab eo cui nūciatū est etiā si ipse nil fecit. vt. l. eo. l. si dicit. na. illud non. vt. l. qd vi aut clam. l. vim facit. §. tandū. Item sunt et alie due differētie quas nō. §. e. §. i. Alij di- cunt qz ibi a stipite: hic in ramis incidebat. Tertij qz cā dāni in se. nūcio. vt qz ruat arbor in domū meā vt ibi

nouū nūciatū ueniat tibi cū aduersario vt opus faceret: an danda sit cōuentōis ex- ceptio: r. ait Celsus dādā: nec eē periculū ne pactio priua- torū iussu p̄toz: antepo- sita videatur. Quid em̄ aliud agebat p̄toz qz hoc vt contro- uersā eozuz dirimeret: a qui- bus si sponte recesserint de- bebūt id ratuz h̄re. Opus nouū facere videt q̄ aut edifi- cādo aut detrahēdo aliqd: pristinā faciē opis mutat.

h Hoc edictū solū ad opa q̄ coherēt solo p̄tinet: nō ad alia. b. Hoc autem edictum non omnia opera cōplectitur sed ea sola que solo p̄iucta sunt: quozū edificatio vel demoli- tio videtur opus nouū conti- nere. Idcirco placuit si quis messem faciat arborēve suc- cidat vineā putet: quāqz op⁹ faciat: tñ ad hoc edictū nō p̄t- nere: qz ad ea opera que in so- lo sunt pertinet hoc edictuz.

c Detrahēdo. f. vti opi emineti. in q̄ rep̄cūtebat sol ex cui⁹ rep̄cūtebat lumē recipiebā: et mi- chi seruitutem debebat. d. Mutar. f. in melius vel in deterius: et nō est vis. e. Cōsuetā sūt. i. p̄iūgēda sūt. nā ad futura p̄tinet. vt f. Demolitio. da exemplū vt. §. de ser. vt. (l. e. §. i. p̄e. l. si arbozem. §. interdum. g. Faciat. i. aliqd opef. vt large hic accipiatur. h. Ad ea opa. f. sola sed non oia. nā non vt. l. e. §. si qz edificū. nec. §. e. l. §. i. nec si nō habeat insiar opis. vt. l. eo. stipulatio. in. §. opus.

i In solo. ad hoc vt in eodē solo p̄manēt. supradī- cta aut et si circa solū sūt: i. solo th̄ nō p̄manēt. S. videri sed illud interdiciū dat. hoc non datur. et sic quo ad il- lud dicuntur coherere solo hec opa: quo ad hoc nō. naz quod vi in multis alijs differunt: cū hoc nō competat nūciatio- ne nō facta. vt. §. e. l. i. §. i. illud sic. vt. l. qd vi aut clam. l. r. no. o. iij. §. si. et. l. seruus. Item hoc datur aduersus eum qui pe. nū. emit ab eo cui nūciatū est etiā si ipse nil fecit. vt. l. eo. l. si dicit. na. illud non. vt. l. qd vi aut clam. l. vim facit. §. tandū. Item sunt et alie due differētie quas nō. §. e. §. i. Alij di- cunt qz ibi a stipite: hic in ramis incidebat. Tertij qz cā dāni in se. nūcio. vt qz ruat arbor in domū meā vt ibi

l Interdictū. qd ē. l. e. p̄toz. i. p̄n. r. qd vi aut clā. vt. l. e. p̄toz. §. nōn lli. r. l. qd vi aut clā. l. i. §. quid sit vi. h. Restitūdo. i. destrūdo. i. Ignorās. d̄mō habeat insiar qd dā opis. vt. l. eo. l. stipulatio. §. opus. que est contra. k. Quod opus fieret. sicut forte turris vel ecclia: vel aliqd opus cū aduersarius paret se ad edificandum. l. Comittit. i. cōmittere p̄n. nec em̄ cogit vt sub: cit. Itē cōmittit vt i. arbitratorē vt suo arbitrato fiat vel nō fiat opus: destruat vel nō. nō qz vt in arbitriū. hoc em̄ fieri nō possit. vt. l. de arbi. l. h. et. l. h̄ si in seruū. §. si qz iuder. sic in aut. vt disse. iudi. §. si th. col. ix. et. C. de iudi. apertissimi. et in aut. si vero contigerit.

m Jurisdictioni. vt in arbitratorē. vel dicin iudicē si incōtinēti petat cogsci. qd sit hodie vsqz ad tres mēses. n. Cum aduersario. sine p̄toze. o. Opus. supple et fecit. Accur. p. Cōventionis. l. pacti exceptio pro opere qd sit in priuato non in publico. Accur.

q Exceptio. si ille edificauit r. tu agis vt destruat. r. Dandā. vt r. l. qd vi aut clā. l. iij. §. sed et si p̄misit. r. §. nō rātū. r. l. vim facit. §. tādū. r. hoc nisi nūciatū sup- repub. sit. vt. l. de pact. l. i. iur. §. §. si paciscar. r. l. qd vi aut clam. l. iij. §. plane.

r Periculum. qz fecit opus post remissionem. t. Pactio. i. remissio nunciatiōis. v. Priuatoz. de ope faciēdo post. phibitiōē p̄tois.

x Iussu. qd est vt nō fiat post nunciatiōem: als de struat. vt. l. eo. p̄toz. in p̄nci. y. P̄toz. qd est vt destruat factū post denūciatōez. z. Dirimeret. sic. §. si cer. peta. l. qdā. r. si qz cau. l. i. in p̄n. r. §. de adi. le. legata iustititer. r. §. de usufructu. l. i. si cui⁹. §. deniqz. ibi: h̄ si iter duos Et nota qz secus esset vbi ali⁹ ager- ret: vt in crimini- bus vbi agit p̄toz vt reo penā s̄- ponat qñ nō inge- rit pena sanguis vt. C. de transac. l. transigere.

a Qd. i. a q̄ cōtrouersa: et sic fit relatio d̄ plura li ad singlāre. sic r. C. §. fer. r̄cipu. manum. l. i. i. l. i. C. de ius vo. l. si. r. in aut. de san. epi. §. nulli h̄o iu. r. facit ar. §. man. l. si p̄curatorē. §. mandati.

b Aut edificā- do. de nouo. c. Detrahēdo. als detrahendo: vt fossam fodien- do. als destrūcti- do. et est sic. §. de usufru. hactenus §. si. r. l. q̄uis. se- cus si factes non mutat. vt. l. eo. si qz. et facit. l. eo. p̄-

c Detrahēdo. f. vti opi emineti. in q̄ rep̄cūtebat sol ex cui⁹ rep̄cūtebat lumē recipiebā: et mi- chi seruitutem debebat. d. Mutar. f. in melius vel in deterius: et nō est vis. e. Cōsuetā sūt. i. p̄iūgēda sūt. nā ad futura p̄tinet. vt f. Demolitio. da exemplū vt. §. de ser. vt. (l. e. §. i. p̄e. l. si arbozem. §. interdum. g. Faciat. i. aliqd opef. vt large hic accipiatur. h. Ad ea opa. f. sola sed non oia. nā non vt. l. e. §. si qz edificū. nec. §. e. l. §. i. nec si nō habeat insiar opis. vt. l. eo. stipulatio. in. §. opus.

i In solo. ad hoc vt in eodē solo p̄manēt. supradī- cta aut et si circa solū sūt: i. solo th̄ nō p̄manēt. S. videri sed illud interdiciū dat. hoc non datur. et sic quo ad il- lud dicuntur coherere solo hec opa: quo ad hoc nō. naz quod vi in multis alijs differunt: cū hoc nō competat nūciatio- ne nō facta. vt. §. e. l. i. §. i. illud sic. vt. l. qd vi aut clam. l. r. no. o. iij. §. si. et. l. seruus. Item hoc datur aduersus eum qui pe. nū. emit ab eo cui nūciatū est etiā si ipse nil fecit. vt. l. eo. l. si dicit. na. illud non. vt. l. qd vi aut clam. l. vim facit. §. tandū. Item sunt et alie due differētie quas nō. §. e. §. i. Alij di- cunt qz ibi a stipite: hic in ramis incidebat. Tertij qz cā dāni in se. nūcio. vt qz ruat arbor in domū meā vt ibi

Liber Primus.

als no. arg. i. e. s. pe. in si. s. fm. h. 30. vel hic directam ne
gar: ubi vtilem cecedit. prima placet.

a Fulciat. als fulciat. als reficiat. als fartiat.
b Ne possim. qz fulcire no. pmet edificacione v. de
structone que sola facit locu huic edicto. vt. s. e. s. op.
et ad idē. i. de iti.

c Reficienti vetus edificiu
nouu opus no. nunciat. **Bar.**
d Si quis edificiu vetus ful
ciat: an nouum opus nunciare
possumus ei videam. et ma
gis est ne possim. hic em no
nouu opus facit: sed veteri su
stinēdo remediū adhibet.

e Siue in ciuitate siue extra
fiat opus: h3 locum noui ope
ris nunciatio. **Bar.**

f Siue asit itra oppida siue
extra oppida i villis vel agris
opus nouu qd faciat: nunciatio
ex hoc edicto locu habet: siue
in puuato siue in publico opo
fiat. Hic videamus qbus ex
causis fiat hec nunciatio: et q
psone nunciet: qbusq. nunciet
et in qbus locis nunciatio fiat
et qd effectus sit nunciationis.

g Nunciatio potest fieri ex tri
plici causa: hic cōtenta. **Bar.**

h Nunciatio fit aut iuris nri
cōseruandi cā: aut dāni depel
lendi: aut publici iuris tuēdi
grā. Nūciam qm asit qz ius al
qd phibēdi habemus: vel vt
dāni infecti caueat nobis ab

i Nunciatio potest fieri ex tri
plici causa: hic cōtenta. **Bar.**

k Nunciatio fit aut iuris nri
cōseruandi cā: aut dāni depel
lendi: aut publici iuris tuēdi
grā. Nūciam qm asit qz ius al
qd phibēdi habemus: vel vt
dāni infecti caueat nobis ab

l Nunciatio potest fieri ex tri
plici causa: hic cōtenta. **Bar.**

m Nunciatio fit aut iuris nri
cōseruandi cā: aut dāni depel
lendi: aut publici iuris tuēdi
grā. Nūciam qm asit qz ius al
qd phibēdi habemus: vel vt
dāni infecti caueat nobis ab

n Nunciatio potest fieri ex tri
plici causa: hic cōtenta. **Bar.**

o Nunciatio fit aut iuris nri
cōseruandi cā: aut dāni depel
lendi: aut publici iuris tuēdi
grā. Nūciam qm asit qz ius al
qd phibēdi habemus: vel vt
dāni infecti caueat nobis ab

p Nunciatio potest fieri ex tri
plici causa: hic cōtenta. **Bar.**

q Nunciatio fit aut iuris nri
cōseruandi cā: aut dāni depel
lendi: aut publici iuris tuēdi
grā. Nūciam qm asit qz ius al
qd phibēdi habemus: vel vt
dāni infecti caueat nobis ab

r Nunciatio potest fieri ex tri
plici causa: hic cōtenta. **Bar.**

s Nunciatio fit aut iuris nri
cōseruandi cā: aut dāni depel
lendi: aut publici iuris tuēdi
grā. Nūciam qm asit qz ius al
qd phibēdi habemus: vel vt
dāni infecti caueat nobis ab

t Nunciatio potest fieri ex tri
plici causa: hic cōtenta. **Bar.**

u Nunciatio fit aut iuris nri
cōseruandi cā: aut dāni depel
lendi: aut publici iuris tuēdi
grā. Nūciam qm asit qz ius al
qd phibēdi habemus: vel vt
dāni infecti caueat nobis ab

v Nunciatio potest fieri ex tri
plici causa: hic cōtenta. **Bar.**

w Nunciatio fit aut iuris nri
cōseruandi cā: aut dāni depel
lendi: aut publici iuris tuēdi
grā. Nūciam qm asit qz ius al
qd phibēdi habemus: vel vt
dāni infecti caueat nobis ab

x Nunciatio potest fieri ex tri
plici causa: hic cōtenta. **Bar.**

y Nunciatio fit aut iuris nri
cōseruandi cā: aut dāni depel
lendi: aut publici iuris tuēdi
grā. Nūciam qm asit qz ius al
qd phibēdi habemus: vel vt
dāni infecti caueat nobis ab

z Nunciatio potest fieri ex tri
plici causa: hic cōtenta. **Bar.**

r Molitur. i. edificat. ecetra demolit. i. destruit.
f Aut. hoc ē exēplū tertū qñ pub. iuris tuēdi grā. ac.
t Principū. i. fieret. qd est. i. et h legē da exēplū. s.
fi. regū. l. si. de edictis impatorū. da vt. C. de edifi. prius.
l. i. et. l. si. cui. et. l. meuana.

u Que ad mo
dū. als q ad mo
dum: et tūc dic q
edicta facta sunt
ad modū edificio
rū. i. quēadmodū
moderate fiāt: s3
Jo. sic tenet nunci
atio nōle predi
ctorū: sicut tenet p
his opib. q facta
sūt ad modū. r.
quasi supiora nō
essent edificia. e
fm hoc aut qd est
in littera in pun.
h. pro sicut ponit
aliq habēt quēad
modū edificia fa
cta sunt: et tūc dic
tenet nunciatio no
mine predictoꝝ
quēadmodum te
net aduersus edi
ficia que sunt in
puuato.

v Hic incipit tractare de se
cundo mēbro distinctōis. i. q
persone pnt nunciare. **Bar.**
z Jur. nri pseruadi aut dā
ni depellēdi cā opo nouū nū
ciare pnt is ad que res pntet
u Infufructuarius extraneo
pcuratorio nōle dñi nunciat
nouū opus dño nō: sed pote
rit cōfessionam intētare. **Bar.**
u Infufructuarius autē opus
nouū suo noie nunciare nō po
test: sed procuratorio nomie

z Jur. nri pseruadi aut dā
ni depellēdi cā opo nouū nū
ciare pnt is ad que res pntet

u Infufructuarius extraneo
pcuratorio nōle dñi nunciat
nouū opus dño nō: sed pote
rit cōfessionam intētare. **Bar.**

u Infufructuarius autē opus
nouū suo noie nunciare nō po
test: sed procuratorio nomie

g ioso. et ne quid in loco pub. de fluminibus. et ne quid
in flu. pu. ripare eius fiat.

z Eum facit. vt. r. s. de re. diui. in tantum. cum sine
precedentis legis.

a Et quis. qz solū cedit edificio. qd als non est.

b Nullo iur. s. puato. publico tñ sic si namgātū pō
tus vt statio stenor fiat. nō als. vt. i. s. acq. re. do. spuis.
et de flu. l. i. s. si in mari. et. i. ne qd in lo. publi. l. littora. r.

c Ex vna causa. puuata: publica (l. in littore.
sic quandoq. vt modo dixi.

d Potest. qz causa dāni depellēdi vt subit. cit.

e Juris. nunc que persone possunt nunciare alijs. yr.
r ponit de impositis et de naturali. Ac.

f Potest is. de cā pub. iuris illi ad quem res nō pti
net vt oēs ciues. vt. i. e. in. puiciali. s. fi. et. l. seq.

g Pertinet. vt iure dñi. vel bo. fi. pos. vel qz ius h3 i
re. vt. i. de ver. sig. l. verbū illud ptnere. in antepenult.
char. et. l. in. puiciali. s. fi. ego. et. l. creditorū. idē si nullū
habeat ius: si tñ cōtendat se habere. vt. s. e. l. i. in prin.

h Non potest. nec vicino nec domino.

i Procuratorio. s. quasi pcurator in rē suā a dño cō
stitur. vt. s. ysfu. quēad. ca. l. i. in. fi. r. l. seq. sed videt

n Nūcia: m Publici iuris. prima d: postnua. secūda natura
tio tri: lis. tertia publica. vt. i. eo. de pupillo. s. s. et. fm. Jo.
plex est. statim per ordinem ponit exempla.

o Vel vt. aliq hnt veluti: s3 tu habess fm. Jo. vel vt.
et sunt due partes. et est exēplū ad scdm dictū: et fit sic
nunciatio. ne pcedas nisi de dam. infec. caueas. vt. r. i. in
fi. huus. s. et. i. quod vi aut clam. l. iij. s. pe.

p In publico. s. iur. iuris tuēdi cā vel dāni depellē
di. nā publici iuris tuēdi cā quilibet pōt nunciare: vt. i. e.
l. in prouinciali. s. fi. et. l. seq.

q Vel. hoc est exēplū secūdi qñ damni depellēdi.

Solum
quādo
qz edifi
cio ce
dit.

quilibet hoc posset. vt. s. eo. s. item nūciatiōe. Sed non sic quasi pro sua re: vt iste.

- a **V**endicare. per confessoriam.
- b **V**sumfructum. etiam a vicino.
- c **V**endicatio. per confessoriam.
- d **V**el. s. fructua

rio. **I**nterfuit. qz in eo venit iterē. vt. s. si ser. v. l. losci corpus. s. in confessoria.

Nō esse. nam in pmo statu id ē reponi dz. vt. s. si usufru. p. l. fructuario. als in. l. usufru. s. dñs.

S autem. s. qñ vicino ex traneo edificanti nūciat. hñ dño. **H** dño. s. edificanti.

- i **N**unciatio. procuratio nole.
- k **E**nz sicut. s. olmo. qz pluribus modis dñz cogit. vt. s. qui. mo. usufru. amit. l. repeti. s. fi. ex. l. seq. et iō est bōa rō. j. l. pri. s. q. si soci. s. 30.
- l **V**icini. qz nō pōt. l. procuratio.
- m **P**otest. s. procuratio. quia non potest.
- n **I**us ei nō esse. quasi per nūciatiōe ex hoc edicto: sed p fessoria bene agit ptra vtrūqz vt subijct.
- o **F**acto. i. opere facta a domino.
- p **P**etere. a domino.
- q **V**sumfructū. p fessoria in rē si nō fuerit iterēptus usufru. mutatōe rei: tūc em pueniret dñz actōe de dolo vt ex testō. vt. s. q. mo. usufru. amit. l. repeti. s. fi. 30. r. s. si ser. v. l. si eo loco. s. i. s. 30. qz hñ dñ. r. s. l. pri. s. fi. i. pn. usufructuarii nō posse nūciare: est s. de remis. l. i. s. itez iuliano. s. olu. ibi dicit posse nūciari vt hēat vule iter dicitū de ope. no. nūcia. hic nō posse vt hēat directū iter dicitū. Uel ibi cepat usufru: hic nō. sicut in iter dicitō vñ vt. vt. i. de vi r. vi ar. l. iij. s. vñ vi. r. s. penul. Uel itellige illaz fm istā fm Jo. vt possit nūciare vicino vt ibi: nō dño vt hic: r. ei vt. procurator in rē suā nō vt dñs. vt. s. l. pn. in fi. Alij dicit sic distigui: vt hic in lra dñ fm vicino loco sit op: tūc nūciare possit fructuari: vt ibi. s. abt in ipō loco in q est usufru. tunc nec dño nec eñeo nūciat. Et hec in psonali seruitute sic distigunt vt hic. r. s. l. p. xxi. In reali si est rustica: nec q aliquē. vt. s. eo. l. q. viam. Si vrbana etiā s dñm. vt. s. eo. de pupillo. s. ppositicia. r. de serui. vt. s. l. iter seruitutes. s. fi. r. q. sit rō qrit Jo. l. 3 nō soluat. s. ius. dicit si hēat qz usufru. vel ppetatē vrbani pdij nūciare pōt alteri edificati s seruitute vrbano pdio debita. vt dicit. l. illa inter seruitutes. Si in rustico psonalē vel realē seruitutē hēat: nō pōt. vt. s. eo. q. viā. Sed hec q distinguat hic rustica ab vrbana ānq est r reprobat

nūciare poterit vel vēdicare^o vsufructū ab eo q nouū opus faciat. que vendicatio^o prestabit^o ei qd ei^o interfuit^o opus nouum factū non esse. **I**ulla.

S autē dñō pdij nūciatur inutis erit nūciatio. Neqz em sicut aduersus viciniū ita aduersus dñm agere pōt^o ius ei nō esse^o inuito se alti^o edificare. Sed si hoc factō vsufructus deterior fiat: petere^o vsufructum^o debet.

Viciniū hui^o edicti est extraordinariū r in subsidiū introductū. ideo cessat vbi hz locū ordinariū. h. d. Bar. **V**lpl.

In pūciali^o etiā pdio^o si qd fiat: nouū opus nūciatio locū habebit. **S**i in loco cōmuni qd fiat^o nūciatio loco habebit aduersus viciniū. **P**lane si vn^o nostrū in cōmuni loco faciat: nō pos-

in. l. illa in seruitutes. p. l. s. fami. her. in iudicio. posset dici q etiā in reali possit vicino nūciari. vt. d. l. i iudicio. vbi indistincte dicit nō dñs. r sic loquit illa qui viam.

In pūciali. modo tractatur in quibus locis.

In pūcio. nō solū italico. Et erat dubiū: quia pūciales non sunt dñi: s hodie sublata est differtia. vt. C. vsuica. trāffoz. l. i. s. fi. **S**i in loco cōmuni qd fiat. a vicino nō a socio. **V**iciniū. vt. l. eo. de pupillo. s. si plurium. **I**n cōi. qñ negat me confortē. **J**udicio. cuz negat me confortē: vel p ptozē vl per iudi. offi. quando nō fatef fm Jo. et erit potior p dicitō phibētis. vt. s. cōmuni di. l. sabin^o. et de ser. vt. s. l. in re. r de vsufruc. si cui^o. s. s. si inf. vel cōi diui. hz locum vbi in re cōpōta= li est cōi. als offi. pto. vt. s. cōi di. l. itē. s. i. et in. d. l. si cui^o. Et qd hic dicitur de domo vel loco. dic. i. d. iuf dom^o vl loci. put referat ad scōaz differtitiā: vt hēat locū offm p. in re corpali: vt i domo vl alio loco. **I**nsula. i. domo. **P**ropriam. s. insulam. **N**ocatur. sic. s. de ser. vt. pre. sed si inter. in prin. **N**ō posse. nec finis regni. pto meo. ppo fundo iuxta cōmuni. vt. s. finium regun. l. iij. s. si cōmuni. **Q**uia possum. nota q nō dant hoc edictū nisi i subsidiū. sic cautōe dāni sfecti. vt. l. i. l. si edib^o. r. l. q. bona. s. de illo. sic r ar. s. finis. regun. l. iij. s. si cōes. in fi. s. et s. de mino. in cause. ij. i. pn. et de edē. l. qdā. s. 30. op. si offi. iudi. ipe dicit hoc edictū. vt. h. s. cū sp possit sic phiberi. vt. s. eo. de pupillo. s. meminisse. nūqz hēbit locū nūciatio p iactū lapilli vl simplice nūciatioz. s. dicit hoc offm de q hic dicit opat. phibitōez si factū nō est: destructōez vbi factū ē: sicut i cōi di. vt. d. l. sabin^o. l. fi. r. d. l. i. rē. l. fi. s. 30. illa. phibitō q sit p ptozē ex hoc edicto nō opat destructō nē. r iō edictū restitutoris ē necessariū. s. ad hoc oppo nē: g iure seruitutis nemo nūciat: qz hz p fessoria vel negatōia: p quas tātūde psequit. vt. s. l. pri. r. l. i. in fi. qd falsum est vt nō nūciat: immo bñ nūciat vt ibidē dicit: r s. de ser. vt. pre. iter seruitutes. s. i. Sed rñ. vt. l. titu. i. l. trebau^o. dixim^o. Uel expone vt. s. h. aces. glo. diximus. **Q**uod et. s. q non possum. **I**nquilinus. r sic nō habeo ius in re. nō ergo nūciat qui nō habet ius in re. sed dicit vt no. s. e. l. i. s. iuris. **D**at. nisi ad modicū tps p dicit. vt. l. de supfl. l. i. s. q. aut ait. r. s. si ager rec. l. i. s. r. iij. r de rei vē. supfl. ario. r. l. ptoz. **S**eruitutū. s. vtilis p fessoria. vt. l. de a iij

Supficiarius qui hz vtile dominiū potest nūciare nouū opus. h. d. Bar.

Si ego supficiarius sim: r op^o nouū faciat vicini^o: an possim nūciare: mouet^o q qñ in q linus^o sum: s ptoz michi vtile in rē actionē dat^o: r ideo r seruitutū causa actio michi dabitur: r operis noui nūciatio debet michi concedi.

provinciales non sunt dñi: s hodie sublata est differtia. vt. C. vsuica. trāffoz. l. i. s. fi. **S**i in loco cōmuni qd fiat. a vicino nō a socio. **V**iciniū. vt. l. eo. de pupillo. s. si plurium. **I**n cōi. qñ negat me confortē. **J**udicio. cuz negat me confortē: vel p ptozē vl per iudi. offi. quando nō fatef fm Jo. et erit potior p dicitō phibētis. vt. s. cōmuni di. l. sabin^o. et de ser. vt. s. l. in re. r de vsufruc. si cui^o. s. s. si inf. vel cōi diui. hz locum vbi in re cōpōta= li est cōi. als offi. pto. vt. s. cōi di. l. itē. s. i. et in. d. l. si cui^o. Et qd hic dicitur de domo vel loco. dic. i. d. iuf dom^o vl loci. put referat ad scōaz differtitiā: vt hēat locū offm p. in re corpali: vt i domo vl alio loco. **I**nsula. i. domo. **P**ropriam. s. insulam. **N**ocatur. sic. s. de ser. vt. pre. sed si inter. in prin. **N**ō posse. nec finis regni. pto meo. ppo fundo iuxta cōmuni. vt. s. finium regun. l. iij. s. si cōmuni. **Q**uia possum. nota q nō dant hoc edictū nisi i subsidiū. sic cautōe dāni sfecti. vt. l. i. l. si edib^o. r. l. q. bona. s. de illo. sic r ar. s. finis. regun. l. iij. s. si cōes. in fi. s. et s. de mino. in cause. ij. i. pn. et de edē. l. qdā. s. 30. op. si offi. iudi. ipe dicit hoc edictū. vt. h. s. cū sp possit sic phiberi. vt. s. eo. de pupillo. s. meminisse. nūqz hēbit locū nūciatio p iactū lapilli vl simplice nūciatioz. s. dicit hoc offm de q hic dicit opat. phibitōez si factū nō est: destructōez vbi factū ē: sicut i cōi di. vt. d. l. sabin^o. l. fi. r. d. l. i. rē. l. fi. s. 30. illa. phibitō q sit p ptozē ex hoc edicto nō opat destructō nē. r iō edictū restitutoris ē necessariū. s. ad hoc oppo nē: g iure seruitutis nemo nūciat: qz hz p fessoria vel negatōia: p quas tātūde psequit. vt. s. l. pri. r. l. i. in fi. qd falsum est vt nō nūciat: immo bñ nūciat vt ibidē dicit: r s. de ser. vt. pre. iter seruitutes. s. i. Sed rñ. vt. l. titu. i. l. trebau^o. dixim^o. Uel expone vt. s. h. aces. glo. diximus. **Q**uod et. s. q non possum. **I**nquilinus. r sic nō habeo ius in re. nō ergo nūciat qui nō habet ius in re. sed dicit vt no. s. e. l. i. s. iuris. **D**at. nisi ad modicū tps p dicit. vt. l. de supfl. l. i. s. q. aut ait. r. s. si ager rec. l. i. s. r. iij. r de rei vē. supfl. ario. r. l. ptoz. **S**eruitutū. s. vtilis p fessoria. vt. l. de a iij

Solum quādo: qz edictū: co ce: dit. **S**olum quādo: qz edictū: co ce: dit. **S**olum quādo: qz edictū: co ce: dit.

Liber Primus.

superf. l. i. §. fi. Sed quare fructuarius non sic potest. Rñ. iste plus iuris habet in re.

a **C** Si in publico. hic de publico. hug.

b **O**mnnes ciues idonei. Jo. vi. §. de munere. et honore. l. vt gradatim. §. et si lege. et hoc ppter pupillam et mulierem qd non

nunciat nisi ad eorum comodum pertineat. vt. Leo. §. pupillo. l. §. pñ. et de pupula. ac. l. mulier. §. ite ppter euz cui er edicto postulari non h. vt. de pupula. ac. l. pupularis. Ex pluribus tñ vnus idoneior eligitur. vt. Leo. tit. l. si plures.

Az rei. sic. §. de par. fusi §. publice. §. arg. §. in eo. ti. de pec. l. nō tñ. et de euer. l. in fi. et. l. seq. et de admini. tuto. l. i. §. fi.

De pupillo. dicitur est. §. qd admittit ad ope. no. nū. §. qd si tñ est de pupillo: an possit nunciare si in publico fiat aliquid.

e **S**cripsit. et bene.

f **E**xecutione. i. pñate nunciandi. et hoc est ad publicam eam respicit: vt ex fdi etis pñ. et de popu. ac. l. mulieri. et ar. §. de cura. l. l. in prin. scus si ad priuataz vt subicit. Sed qd de adulto? Rñ. idē si nō sit maior. vij. an. vt. §. de postu. l. i. §. pueritiam. et insti. qui. manu. non pos. §. fi.

g **E**xecutione. sine tutore sñ vnū intellectū et male.

h **D**andam. pro opere qd sit in publico.

i **P**ertineat. i. nunciatio vel causa nunciandi. vt. C. de edē. l. is apud quē. et tunc cum tutore vt subicit.

Lumen **L**uminibus. lumen de. primo: pspetus de longe et pspet. Itē lumen desup. pspetus de subtrus. vt. §. de serui. et dñt. vt. pre. l. lumen. et. l. inter serui.

k **E**ius officiat. contra debitam seruitutem.

l **A**utem. referunt quidam ad pun. et male.

m **R**ata habebit. de rigore: §. de eitate valet qñ nō est et tutor neqz iudex a qd perat. f. tutore: cū etiā qd libet seruo densiciādo facit locū interdicto qd vi aut clā sñ. m. vt. §. qd vi aut clā. l. i. in pñ. et p hoc. C. qd admit. ad bonoz possess. l. bonoz. Sed cur nō pot sine tutore cum ei vtile sit. vt in l. de auc. tu. in pñ. Rñ. nō pot simplr. i. h. bis sim plicib: qz tunc p dēre possessionē pot. vt. §. meminisse. et. §. eo. l. i. §. in opis. §. p iactū lapilli vñ p ptoze pot cū si bi sit vtile. sic. et. §. de emic. §. dicit. §. fi. Alij hoc referūt ad primū casum qñ in pupillo. qd Jo. nō placet. alij hoc eē idē: qz et dñm possit habere. vt in l. de auc. tu. §. neqz.

n **N**unciatio. qñtum ad executionem non qñtum ad effectum vel nunciationem.

o **A**uctore. i. tutoris auctoritate si aduersari restit. p **S**eruo. §. de pupillo. nunc de seruo.

q **N**unciari. qz valet rāq rei facta cū p mortuo hēat. vt. §. pri. §. ibi neqz refert. et. §. eo. l. operis. et. l. seq.

r **N**unciare. cū fiat a psona rei: i. pfe non sit psona.

s **N**ō pot. cum ad publicaz cām pñmet. vt ar. §. de testa. l. qui testō. §. fu. §. sec. si ad pua tñ: qz tñc pot. vt. §. qd vi aut clā. l. i. §. in pñ. vel nōle dñi pot vt ibi. suo non vt hic.

t **N**unciatio. s. a seruo facta.

v **N**unciatioz. dicitur est qbus ex causis fiat nunciatio: et qd psona nunciatur. nunc vbi.

x **P**resenti. si aut alibi habes. §. proxi. §.

y **I**nchoet. et nōdū edificat: puta locum purgat. nā et sic cepisse dicit. vt. §. de polli. l. i. §. cepisse. Az. tu

z **R**ec refert. quis iste sit: vel cuius conditōis q in pñti fuerit.

aa **N**ā et si suo nūcief: vel mulier: vel puelle: tenet nunciatio. Sufficit enim in re pñti opis noui nunciatione facta: sic vt dñō possit renunciar.

ab **S**i qd forte i foro do mino opus nouū nūciat: hāc nunciatione nullus esse mo

vnū cemetū sit appositum. vt. §. eo. l. stipulatio. §. opus.

ac **I**n presenti. f. re. Accur.

ad **R**efert. cui fiat res.

ae **F**uerit. liber vel seruus vt hic subicit.

af **N**am et si seruo. vt. §. proxi. §.

ag **N**unciatione facta. hoc si fabri ibi sint. Quid si nō ibi sit et nūciat ad locū: Rñ. tenet. vt. §. i. l. i. §. toties. et ar. §. l. fi. et. §. qd vi aut clā. l. aut qd aliter. §. si forte. et. C. de an. excep. l. i. in fi. et. §. eo. l. opis. vt p hoc iputef dñō si postea qd sciret ibi aliqd pl' opef: nō aut destruf qd medio tpe heret. vt ar. §. de peti. here. itē ventit. §. pe tuā. f. vt qd factū est post sciaz dñi destruf. qd ante nō. vt. §. qd or. l. bo. pos. ser. l. fi. Idē dicas et si fabri ibi sint. ar. §. dicitaz legū. §. hoc casu cū fabri erāt vel alij pñtes etiā ignorāte domio facti: dicit qdā vt. Ot. destrui. ar. §. eo. l. opis. qd nō placet. et qd ibi dicit tenet merito iure. vt dic tenet oino si tutor vel curator potuit fabroz. phibere et est soluedo. nā sic pupillus vel furiosus tenetur.

ah **S**i. i. eo modo. Accur.

ai **S**i qd forte in foro. ante iudicē. Az. vel dic foro re rimm venaliū. Idem si alibi vbi cūqz non in opere.

aj **N**unciat. absente domino ab opere.

ak **N**ullū. qñtū ad hoc vt statim dñm pstrigat. §. ex eo tpe et qd phibere potuit opificib: ne edificaret. vt dixi. §. §. pri. §. sñm hoc qre dicit hic nunciatioz nō tenere et su perioz casu tenet domino absente cū idē sit ytrobiqz: vt

Op' qñ tñc dic inchoatuz ichoatū qñ op' sup quo fit dicitur, nunciatio habz in star operis: non si

post qd dñs sciuit teneat... dñi vt vicini p̄suerunt ab ope desistere...

- a Predixim?
b Alibi qd in iplo opere.
c Sequitur. i. se queretur si in foro ualeret.
d Ad opus qd forte etiã iure fiebat.
e Per ignorãtiam. fabroz nunciatiois.
f Edictum. sic forte pceptuz post denunciatione ne quid noui facti.
g Sit facti. et sic tollendus qd eet iniqui: vt qd nõ de liq̄t dñe. vt J. de ac. r. ob. l. ex maleficijs.
h Est plurium. fiat. ab eis.
i Nunciãt. a vi: cino.

- k Recte. quia in re presenti.
l Non edificauerint. nec eorum voluntate facti est. vt. l. eo. l. edibus.
m Non tenebuntur. demoliri suis sumptibus.
n Non tenebuntur. ad impensas sed ad patientiã. vt. l. quod vi aut clam. l. compenit.
o Nocere. vt. l. de reg. iur. l. nõ dz. r. s. ad filij. l. fi. r. s. si qd ali. testa. prohi. l. si qd s. fratris. r. s. de ali. iudi. l. i. r. C. vi. l. i. meminerit. Et hac cã tñ dñat: nõ iniuria iudicis: qd credebatur nunciãti fore illi qd dñauit: p̄t feret a ceteris cõi diui. si interfuert omniuz fieri qd factũ est plus qd nõ fieri fm J. r. 2. d. vt. s. cõi diui. l. si qd putans s. fi. qd est p̄tra. r. facit. J. quoz lega. l. i. s. si alter.
p Unius. quia quod sit a persona nunciãtis p̄to se tñ videtur fecisse nisi nunciãset procuratoris nomine.
q Nunciãre. vt omnibus prosit socijs.
r Omnibus. f. scientibus.
s Quia. ecce ratio.
t Alter hẽat. vt r. s. de serui. rufi. p̄di. p̄fidũ. sic r. J. de ap. scio. r. s. famul. her. l. in hoc iudicio. Quid autẽ si oēs habeat ius phibedi: tñc dic idẽ fm Jo. et h subaudi marie. Sz qd est nõ in hẽc r. supioẽ casum: Rñ. qd ibi fieri dẽt ipi rei: sic omnib? h̄ vnus tñ adfir. vt. s. s. nunciãtionẽ. r. J. l. operis. r. l. seq. Jte3 collige hic qd aliquis

nunciat qui prohibere non potest. vt dicit. s. eo. l. i. s. i. Ad hẽat. xitate l. specta. vt qz remisit. ar. s. s. ser. vt. p. l. si edes. vt nõ hẽat: qz forte fecit p̄ctũ de nõ nunciãdo. vel ipse solus constituit seruitutẽ altius nõ tollẽdi.

- v Si qd casus hui? s. p̄t poni i eo qd nunciãt nouũ op? ipi p̄toi edificãti.
vnus? ex socijs nunciãtio anve ro oēs nunciãre? debeant? r est veri? vn? nunciãtoẽz oibus? nõ sufficere: s3 esse singulis nunciãre necesse: quia? et fieri p̄t vt nunciãtoẽz alter? habeat: alter nõ habeat: ius phibendi.
w Et qui in magistratu est nõ pot fieri nunciãtio sicut nõ p̄t in iudicio pueniri: sed debet si bt fieri p̄testatio de nunciãdo finito magistratu: r secuta postea nunciãtio trahẽt retro ad diẽ p̄testatiõis vt opus factũ post p̄testatiõẽ destruat. h. d. pau. de ca.
x Si qd? ipi p̄toi? velt opus nouũ nunciãre: debet? sic nunciãre: vt iterim testet? nõ posse? se nunciãre: r si nunciãuerit postea? et qd retro? edificatũ erit destrueduz erit: quasi? re: p̄tito? die p̄nunciãtionẽ facta.
y Redũ p̄edificatiõẽ cõpẽtit hoc edictũ: sed etiã pro immissione. h. d.
z Sed si in edes nostras qd

- fielat in absentia: r si illuc iret ad nunciãdũ: tñc op? esset p̄fectũ nec h3 quez mittat. r dic ipi p̄toi. i. p̄toem hẽc existẽt. Uel q̄rio qz null? est in loco opis qd p̄sentẽ nunciãt. r qd dño renũciat: r tunc est. p̄testatio necessaria. hanc tñ p̄testatiõẽz factã corã p̄toẽ. Sz his duob? nõ destruit qd medio tpe fieret anteq̄ dñs possit venire ad locũ. Ac.
a Pretori. i. pretore auctore. Accur.
b Debet. f. sic nunciãre vt interim r.
c Testetur. diuersis modis apta ad p̄testatiõem fm diuersas positiones casus. Accur.
d Nõ posse. r habetur p̄inde ac si fuisset nunciãtũ.
e Est. quia superior eius est: vel fm secundũ casum nõ habet eius copiam.
f Postea. finito officio. d. fm p̄mũ casum: vt postea p̄ fuerit p̄testatus p̄dicto mō fm oēs casus qd. f. p̄mo nũciãuerat p̄dicto mō: r sic nõ est p̄tra. s. eo. l. i. s. i. Accur.
g Retro. a die p̄testatiõis.
h Edificatũ. vt ab hora. p̄testatiõis q̄vẽtũ ẽ ad p̄toẽ.
i Quasi. i. q̄si fuisset facta ab imtio qñ facta fuit. p̄testatio. i. referẽda erit nunciãtio ad ip̄s qd p̄testat? fuerit.
k Repetito. sic. s. de si. instr. l. repenita. r. J. n. i. l. si nita. s. hẽt videamus. r de iti. actuz p̄ua. l. i. s. si qd autem propter inundationem. r. s. p̄retrea.
l Quis. volẽs sibi q̄rere seruitutẽ talẽ cõ nõ habeat.

Liber Primus.

a **I**mmittat. puta tignum.
b **E**dificet. p[ro]tor vel alius.
c **E**quū est. ideo ip[s]i p[ro]toru in hoc casu protestando
n[on] m[er]itabitur. s[ed] p[ro]tor s[ed] q[uo]sdam.
d **N**u[m]er[us] t[er]m[in]i. t[er]m[in]i ē p[er] lapillū ne possessionē p[er]dam[us]:
vt. l. s[ed] memisse.

e **S**extus p[er]d[er]it. habuim[us]. s[ed] q[uo]d ex causis et q[uo] p[ro]f[er]re. Itē denū
ciatio fit vel iuris
n[on]i cōseruādi r[ati]o.
nūc cōp[er]ditose di-
cit q[uo]d triplex r[ati]o.
dic breuiter: q[uo]d aut
auctoritate iuris
naturalis aut pu-
blici: aut imposi-
ticiū quis nūciat.
et. h. d. iste s[ed].

f **D**iffinit. id
est breuiter et cō-
p[er]ditose tractat.
g **N**aturalē. i.
auctoritate iuris
g[en]itū q[uo]d est indu-
ctū naturali rōne
h **I**mpositici
am. als impositici-
ciū. r[ati]o als impositi-
ticiū: r[ati]o subicit ex
empla.

i **N**aturalē.
sic ideo: q[uo]d a iuris-
g[en]itū q[uo]d natura-
le d[icitur] habere cām
s[ed] iuregentiū q[uo]d
hoc meum illud
tūū d[icitur]. vt. s[ed]. de iust. et in. l. ex hoc. et in. l. de re. di. s[ed]. fin
h **I**mmittatur. puta tignum. (gulox.)
i **P**ublicam cām quonē. vt si aliquis edificat iter
se r[ati]o vicinū: et nō dimittat pedem: tunc potero nunciare
causa defendendi leges. Accur.
m **L**eges. veluti si. phibui aliquid in publico edifi-
cari: vt. l. e. l. nō solū. s[ed] cum. Itē da exempla de lege
et p[ro]stitutione ea q[uo]d dicit. s[ed]. e. l. s[ed] nunciatio.
n **S**enat[us]. vt si aliq[ui]s edificat d[icitur]u[m] edificia aliēa
o **C**onsulta. da exempla. s[ed]. de leg. i. l. cetera.
p **C**onstitutiones. vt si facio menianū iuxta publi-
cū: vel etiam dimitto spacium.
q **T**uēt. phibētes in publico. v[el] als ius edificari.
r **I**us suum. i. edibus suis imponendo seruitutem.
s **E**dit[us]. sicq[ue] vrbana est seruitus. p[er] qua nūciat: vt r[ati]o
s[ed]. de ser. vr. p[ro]di. l. iter. s[ed]. fi. r[ati]o sic nō est s[ed]. i. e. qui viam.
t **F**ecit. ergo ē t[er]m[in]i q[uo]d d[icitur] h[ab]et p[ro]p[ri]et[ati] debētis seruitutē
fit nūciatio. r[ati]o ita est s[ed]. e. l. s[ed]. s[ed] forte magis subuenit
h[ab]itū p[ro]p[ri]et[ati] vel vrbana s[ed] p[ro]p[ri]et[ati]. q[uo]d ille fructuari[us] pos-
sidet saltē naturalit[er] r[ati]o nō p[ro]p[ri]et[ati]: vt. l. de acq. pos. l. na-
turalit[er]. h[ab]et nullo m[od]o. s[ed] possidet r[ati]o nec seruitutē. Itē nota
q[uo]d q[ui]s nullū istar[um] cap[er]e h[ab]et nūciatio: quap[ro]p[ter] l. triū hic fit
m[er]ito: r[ati]o t[er]m[in]i tenet: puta cū post nūciandem iure edificat:
nō iure nūciatio: quo casu in dubio parendū est nūciatio:
vt. s[ed]. e. l. i. in p[ro]di. ibi t[er]m[in]i allegabat aliquā ex istis causis.
v **M**emisse. nūc q[uo]d sit effectus nunciationis.

innmittat: aut i loco nro edifi-
cet: equū est nos opis noui
nūciatioē ius nostrum nobis
conseruare velle.
Ex causa triplex nūciatur
scilicet aut naturalis: aut publica:
aut ipositiua. h. d. Bar. vsq[ue]
ad s. memisse.

Sextus pedius diffinit
nouū opis nūciatioē triplicez
eē cām. aut naturalē: aut pu-
blicam: aut impositiciā. Na-
turalē: cū in n[ost]ras edes q[uo]d im-
mittit: aut in nro edificatur.
Publicam causam quotiens
leges vel senatus consulta
cōstitutiōesq[ue] p[ro]cipiū p[ro] noui
opis nūciatioē tuent[ur]. Im-
positiciā: cū q[uo]s postea q[uo]d ius
suū diminuit: alteri[us] auxit. i.
postea q[uo]d seruitutē edib[us] suis
imposuit: p[ro]p[ter] seruitutē fecit

Qui nūciat simplici verbo
p[ro]dit possessionē si eā h[ab]et: sec[us]
si p[ro]p[ri]et[ati] vel tactum lapilli
Et cōtra eū q[uo]d edificat sp[er]ita

stul[us]. in p[ro]di. r[ati]o s[ed]. et. s[ed]. r[ati]o s[ed]. fer. ven. l. scuti. s[ed] aristo.
h **N**unciatio. simplici verbo.
i **N**ecessaria. i. vtilis siue nō damnoza: nec em[er]it an: it
tit possessionem qui non habet.
k **I**n nro. s[ed] solo. als sequētia iter dicta locū nō h[ab]it:
vt. l. q[uo]d vi aut clam. l. si ali[us]. s[ed] notauimus. r[ati]o vt possi-
li. s[ed] hoc interdicitum de soli.
l **P**er seueret. nulla nūciatioē facta: vel etiā facta p[ro]
p[ro]p[ri]et[ati]: vel tactū lapilli. Si aut simp[lic]i: si postea vt possi-
de. ageret: succuberet. s[ed] q[uo]d vi aut clam bñ h[ab]et locū: vt
l. quod vi aut clam. l. si alius. s[ed]. l.
m **U**ti pos. no. q[uo]d hoc edictū tria h[ab]et capita: phibito-
riū: p[ro]missoriū: demolitoriū siue restitutorium. Edictū
no. ope.
n **U**ti pos. Itē iniuriarū: vt. s[ed]. de ac. emp. q[uo]d p[ro]p[ri]et[ati]. et nū. tria
etiam manu siue auctoritate sua q[uo]d possessionē nō ami-
serat. vt. l. de acq. re. do. l. quis. et. s[ed]. ad. l. aq. l. quēdamo
dum. circa p[ro]p[ri]et[ati].
o **U**ti. aut opis noni nūciatioē ex tertio capite expiri
o Cloacas. publicas vel priuatas. periculū tamen
erat publicum vel in communi.
p **R**eficere. singula singulis: vel vtrūq[ue] ad singula.
q **N**unciatioē. als nūciatioē. als nū (q[uo]d verius ē.
ciatio non imerito phibet r[ati]o. r[ati]o est ad p[ro]p[ri]et[ati]. de riuo. l.
pe. s[ed]. pe. sed ad scdm. l. de cloacis. l. i. s[ed] si q[uo]d purgati. s[ed]
qd si de nouo facere velut: videt q[uo]d possit nūciare: vt ar.
l. stipulatio s[ed] opus. nec hic vetat. Sed. h. dicit nū

Uelut. id est tutius.
Eum. vt si dico dñe p[ro]tor qdā edificat in meo: p[ro]tor
vos q[uo]d mittatis nūciū v[er]z vt nō edificet v[el] v[er]iat r[ati]o n[on] r[ati]o.
Per p[ro]torē. assumit p[ro]tor p[ro]nā nūciantis: vt als p[ro]
sonā tutous: vt. C. q[uo]d admit. ad bo. pos. l. bonorum.

Uanū. sic q[uo]d
l. de acq. re. do. l.
p[ro]p[ri]et[ati]. r[ati]o dicit q[uo]d
dā h[ab]et nō fore ne-
cessaria: s[ed] saltez
nūc debet in-
teruēre. Itē h[ab]et
ba apta ad d[icitur]
d[icitur] iteruēre de-
bere q[uo]d q[uo]d sint.
sic. l. de re iudi. l. i.
summa. in p[ro]di.
b **N**unciatioē:
scilicet simplici ver-
bo factam.
c **C**eterū. p[ro]
certe.
d **P**ossesores.
vt si dico edificat
in meo: male faci-
o: phibeo ne
edifices.
e **F**aciem. si
nō erat. s[ed] q[uo]d pos-
sidemus.
f **N**ūciari-
mus. vt. s[ed]. e. l. i. s[ed].
in opis. r[ati]o ibi rōez
diu[er]sitas. red-
didi.
g **N**occat. p[ro] q[uo]d
q[uo]d agim[us]. vt. s[ed].
de ser. vr. p[ro]di. l. i. s[ed].

nunciatioe interdicto q[uo]d vi
aut clā vel vti possidetis po-
terit experiri. h. d. Bar.

Memisse aut oportebit
quotiens q[uo]s in nro edificare:
vel in n[ost]ro immittere vel p[ro]p[ri]et[ati]-
re vult: melius ē eum p[ro] p[ro]
tozem vel per manū id est p[ro]
lapilli tactū phibere q[uo]d p[ro] p[ro]
ris noui nūciationem. Ceter-
rum opis noui nūciatioē pos-
sessorē eū faciemus: cui nū
clauerimus. At si in suo q[uo]d
faciat q[uo]d nobis noceat: tunc
opis noui nūciatioē erit neces-
saria. Et si forte in nro aliq[uo]d
facere p[ro]seueret: q[uo]s equissimū
erit interdicto aduersus eum
q[uo]d vi aut clam: vel vti posside-
tis vti.

In riuo r[ati]o cloacas et vbi-
cuq[ue] dilatio est periculū alla-
tura sp[er]nitur nūciatio. Bar.

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Uelut. id est tutius.
Eum. vt si dico dñe p[ro]tor qdā edificat in meo: p[ro]tor
vos q[uo]d mittatis nūciū v[er]z vt nō edificet v[el] v[er]iat r[ati]o n[on] r[ati]o.
Per p[ro]torē. assumit p[ro]tor p[ro]nā nūciantis: vt als p[ro]
sonā tutous: vt. C. q[uo]d admit. ad bo. pos. l. bonorum.

Uanū. sic q[uo]d
l. de acq. re. do. l.
p[ro]p[ri]et[ati]. r[ati]o dicit q[uo]d
dā h[ab]et nō fore ne-
cessaria: s[ed] saltez
nūc debet in-
teruēre. Itē h[ab]et
ba apta ad d[icitur]
d[icitur] iteruēre de-
bere q[uo]d q[uo]d sint.
sic. l. de re iudi. l. i.
summa. in p[ro]di.
b **N**unciatioē:
scilicet simplici ver-
bo factam.
c **C**eterū. p[ro]
certe.
d **P**ossesores.
vt si dico edificat
in meo: male faci-
o: phibeo ne
edifices.
e **F**aciem. si
nō erat. s[ed] q[uo]d pos-
sidemus.
f **N**ūciari-
mus. vt. s[ed]. e. l. i. s[ed].
in opis. r[ati]o ibi rōez
diu[er]sitas. red-
didi.
g **N**occat. p[ro] q[uo]d
q[uo]d agim[us]. vt. s[ed].
de ser. vr. p[ro]di. l. i. s[ed].

nunciatioe interdicto q[uo]d vi
aut clā vel vti possidetis po-
terit experiri. h. d. Bar.

Memisse aut oportebit
quotiens q[uo]s in nro edificare:
vel in n[ost]ro immittere vel p[ro]p[ri]et[ati]-
re vult: melius ē eum p[ro] p[ro]
tozem vel per manū id est p[ro]
lapilli tactū phibere q[uo]d p[ro] p[ro]
ris noui nūciationem. Ceter-
rum opis noui nūciatioē pos-
sessorē eū faciemus: cui nū
clauerimus. At si in suo q[uo]d
faciat q[uo]d nobis noceat: tunc
opis noui nūciatioē erit neces-
saria. Et si forte in nro aliq[uo]d
facere p[ro]seueret: q[uo]s equissimū
erit interdicto aduersus eum
q[uo]d vi aut clam: vel vti posside-
tis vti.

In riuo r[ati]o cloacas et vbi-
cuq[ue] dilatio est periculū alla-
tura sp[er]nitur nūciatio. Bar.

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

Si q[uo]s riuos aut cloacas
velit reficere vel purgare:
opis noui nūciatioē merito

posse alio nichil est h speciale. r illud est spale ius cui
triū est ius eōe. i. ad muni. l. i. in fi. cū nulli reficiēti pos
sit nunciari: vt. s. e. l. i. §. si qd edificii. nisi dicas in refe
ciōe cā dam. infe. als posse nūciari. hic nūciatiōe. phi
ber: vt. s. e. l. i. §. nūciatio. h vero nō. In purgatiōe autē

cōstat hoc eē spe
ciale. alie tñ actō
nes remanent: vt
f. e. sciēdi. Ac.
a **Prohibet.**
reficere vel pur
gare.

b **Salutis.** ra
tionem assignat.
c **Securitat.**
nā et celum pesti
lēs r ruinas mi
nant cloacā r i
mūdicie r. vt. f.
de cloacis. l. i. §. i.
Itē de riuo ne ho
munes sin mouā
tur. Et no. q pu
blica utilitas p
fert puate. sic. C.
de cadu. fol. l. i. §. i.
fi. r aut. s. nō ali.
§. qz vero verifi
mille. et. s. p. fo. l.
actōe. §. labeo.

d **Pietate.** ha
biti dicitū speci
ale vñ cessat nū
ciatio: nūc ane
ctat dicitū gñale.
e **Cetera.** a nū
ciatiōe noui opis.
f **Exceptio.** vt
nō hibeat p nū
ci. noui operis.
g **Periculi.** i
cōe nō puatū edi
ficantis si timet
periculi: vt si vis fa
cere aggeres ne
flumen in dēt p
dia tua et alioz
multoz: r volo phibere ne facias: nō possum: cū sint al
latura periculi in cōi illoz qui habebāt ibi predia.

h **Cōtēnēdā.** salue tñ erāt p fessorie r negatorie: vt. f.
i **Opis.** qz mora est piculū allatura (e. sciēdi. p.
k **Toties.** repetit idē. **l** **Hec ps. i.** vt nūciatio
m **Locū.** qz cautū ē cessare nūciatiōem. (omitat.
n **Mora.** i. pp. morā. o **Riuis.** als riuis. als ripa
p **Reficiendis.** vel de nouo faciendis.
q **Contemni.** publica utilitate inspecta.
r **Apparuerit.** nūciationem esse factam.
s **Noceret.** qz est spernenda non admittenda.
t **Qui opus nūciat.** id est nūciat per pretorem
vel alijs modis.

v **Nūciare.** i. nūciasse. vel in nūciatiōe p sūtere: nā i
re pñti nō iurat. An ergo dabit libell^o sup quo iuretur?
Rñ. sic. argu. C. de lit. test. aut. offerat. Sz q erit actio?
Rñ. in factū ex hoc edicto. vt ins. de inferdic. §. fi. h. qd

petet. Rñ. vt nūciatio firma maneat: r ille nō pcedat in
opere. r designabit etiā in quo r qñ: vt p factū lapilli vñ
alijs modis. Vel die qñter. i. ppter naturā cām vel pu.
vel impositiā: et in quātū: vt. f. p. i. §. r sic de facto vidi.
vltio remittet nūciatio qñtenus r. c. vel confirmabit. vt. f.
eo. l. i. §. respon.
x **Iusturandū.**
calūnie. ac.
y **Auctore.** al
tero in stāte. ac.
z **Pretore.** cer
te imo a lege. sed
dica p pretore mor
tuo q hoc edictū
induxit: vel a pre
in pñtia pñtis vñ
ni. Sed qd aucto
rabit? Rñ. deo alte
rum faciet iurare
altero in stāte: r
hoc subicit idcir
co r. c. accur.
a **Exigit.** als
exigat. f. is cui nū
ciatur. az. als ext
gitur ab eo cui nū
ciatur noui op^o. Calum
Et nota hic iura me iura
mētū calūnie faci mentuz
te omitti. sicut no tacite
ta. C. de in. calū. omitti
l. i. §. sed qz vere potest.
mur ex pñte nō: vt
ibi. Itē cōtra. s. e.
l. i. §. fi. Solu. ad
hoc vt nūciare li
ceat non est opus
adiri: vt ibi. f. p
vt in iura. calū. sic
vt hic. Itē facit. f.
ti. l. i. q bōa. §. pe.
r. s. de edē. l. i. §. qz
ex argētarije. §. i.
et. s. de iureiu. l.
iusturandū et ad
pecunias §. qui
iusturandum.

b **Iure.** scz is qui nūciat nouum opus.
c **Qui nūciat:** nō toto loco sed aliqua parte. Acc.
d **In quo publico vel pūuato.**
e **Loco.** sic. s. de rei ven. l. i. in rem. r facit p nobis
q res cā et actio sint in libello ponenda. ac.
f **Scituro eo.** sic. s. de eden. l. i. in pñti.
g **Toties fiat.** f. nūciatio.
h **Dicere.** ne op^o fiat. sic r. s. de interro. ac. si defenfor
§. i. r hoc si sit vñtū. sec^o si in pñt^o locis: vt. f. p. i. §.
i **Quia in re pñti.** vt r. s. eo. l. i. §. nūciationē. r habēt
hic quidam prin. l. ac.
k **Remissiones.** ar. pzo nobis contra bul. q dicimus
in annuo legato plura eē legata et ples pscritōes: vt
no. C. de pscip. xxx. an. l. cum notissimi. §. in hie. r facit
f. de fideiuf. l. heres. §. q si hic seruus. sed argu. cōtra. f.
de duo. reis. l. i. r. f. ad turpil. l. i. §. accusationem.
l **Remissiones.** vel gratis: vel pscritū sanidatione.

Utilitat publica pūuate pferet.

dū et auctore ptoze defert.
Itcirco non exigitur vt iur
ret bis qui nūciat anteqz iustu
radū ptoze auctore exigatur.

**Qui nūciat in cersa parte
opis cā dz demōstrare: si nun
ciat in toto ope sufficit i toto
demonstrare. h. d. Bar.**

**Qui nūciat necesse hz de
monstrare in quo loco opus
nouū nūciat: scituro eo^o cui nū
ciatū est vbi possit edificare:
et ibi interim abstinēdum est.**

**Toties autē demōstratio
faciēda est quoties in partem
fit nūciatio. ceterū si in totum
opus fiat: nō ē necesse demō
strare: sed hoc ipm dicere.**

**Si plura sūt loca requirū
tur plures nūciationes et
plures remissiones.**

**Si in pluribus locis opus
fiat vtrū vna nūciatio suffici
at: an vero plures sint necessa
rie. r ait iul. l. ult. digesto. qz
in re pñti fit nūciatio ples nū
ciatiōes eē necessarias: r con
sequēter plures remissiones.**

**Post satisfationē pscritū
vel oblataz cōsetur nūciatio
remissa ipō iure. nec expedit
adire iudicem pro remissione
fienda. Pau. de ca.**

b **Iure.** scz is qui nūciat nouum opus.
c **Qui nūciat:** nō toto loco sed aliqua parte. Acc.
d **In quo publico vel pūuato.**
e **Loco.** sic. s. de rei ven. l. i. in rem. r facit p nobis
q res cā et actio sint in libello ponenda. ac.
f **Scituro eo.** sic. s. de eden. l. i. in pñti.
g **Toties fiat.** f. nūciatio.
h **Dicere.** ne op^o fiat. sic r. s. de interro. ac. si defenfor
§. i. r hoc si sit vñtū. sec^o si in pñt^o locis: vt. f. p. i. §.
i **Quia in re pñti.** vt r. s. eo. l. i. §. nūciationē. r habēt
hic quidam prin. l. ac.
k **Remissiones.** ar. pzo nobis contra bul. q dicimus
in annuo legato plura eē legata et ples pscritōes: vt
no. C. de pscip. xxx. an. l. cum notissimi. §. in hie. r facit
f. de fideiuf. l. heres. §. q si hic seruus. sed argu. cōtra. f.
de duo. reis. l. i. r. f. ad turpil. l. i. §. accusationem.
l **Remissiones.** vel gratis: vel pscritū sanidatione.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Utilitat publica pūuate pferet.

Liber Primus.

a Nunciatio, alio nunciatio: et subaudi tunc p[ro]p[ri]e.
b Satisfecerit, cum in privato sit opus.
c Repromiserit, cum in publico: vt. l. eo. l. non soluz. §. ij. r. de p[ro]c[ur]at[ur]o. l. i. §. penul.
d Non fieret, q[ui]a offert: n[on] si n[on] offerat: vt. l. i. l. stipulatio. §. i.

e Operis, s. faciendi.

f Omnia, i. n[on] facta, hic t[ame]n in publico n[on] pot[est] edifi-
ficari etiā post satisfactio[n]em: nisi app[ar]eat q[uo]d iure edifi-
ficet: vt. l. eo. l. p[ro]c[ur]ator. §. hec s[un]t. l. fi. vel dic omnia id est remissa.

g Hoc remedi-
um, s. posse effici satisfactio[n]em.

h Ueniedi, ve-
nit t[ame]n ad p[ro]c[ur]at[ur]i remittat nunciatio, q[uo]d sit satisfactio[n]e p[ro]p[ri]a: vel re-
promissio[n]e de e[re] demoliendo si ius-
te fiat nunciatio: vel etiā nulla in-
posita satisfactio[n]e cognoscere p[ro]c[ur]ator iuste nunciari, sic
§. p[er] q[uo]d sicut in nunciatio[n]e nec in remissio[n]e est op[us] aditio[n]e p[ro]c[ur]atoris: vt. §. e. l. i. §. nunciatio, r. dic idē vt n[on] sit op[us] adiri p[ro]c[ur]at[ur]i pactio[n]e h[ab]ita l. i. o. edicto vt in dicto p[ro]c[ur]at[ur]i q[uo]d sine restitutio[n]e idul-
gēt actio[n]e, vel etiam cū restitutio[n]e q[uo]d iure actio[n]is def: vt
actio de dolo et q[uo]d metus cā. vt. §. q[uo]d me. cā. l. metus. al.
idē putat §. l. r. §. ex hoc edicto. Si q[uo] restitutio[n]e cōt[ra]-
neat sp[irit]uāle vt minor r. maior, p[ro]p[ri]e absentia: necesse ē vt
adeat r. detur actio fm d[omi]nā: vt. §. d. m[in]o. q[uo]d si minor. §. fi.
vel vt efficacē p[ro]p[ri]a actio[n]e: vt. C. ex q[ui] cau. ma. l. fi. Idē
in bo. pos. edictali. §. l. decretali necesse est adiri: vt
habet de his. §. de bo. pos. l. iij. §. inuito. r. §. a nunciapi-
bus. Itē ad hūc §. r. ad p[ar]tes alios hui[us] tituli. est §. C. de
edifi. p[ro]p[ri]a. l. fi. vbi d[icitur]: q[uo]d etiā satisfactio[n]e offerendo ante
tres mēses n[on] audiet. Sed solue. l. e. p[ro]c[ur]ator. §. si quis.

i Satisfabit, si hoc exigat: vt arg. §. eo. de pupillo. §. qui opus. r. §. quorum lega. l. iij. §. i.

k Remittitur, id est spernitur.

l Uerus, si t[ame]n dubitet habere eū mādātū: nā pot[est] esse
q[uo]d p[ro]c[ur]ator: r. t[ame]n dubitat de mādātō fm Bul. et. p. vt
C. de p[ro]c[ur]at[ur]o. l. i. r. §. de adm. tuto. l. vulgo. vt in posses. le.
l. i. §. §. si p[ro]c[ur]ator. r. q[uo]d cuiusq[ue] vniuer. l. iij. §. actor.
et de eden. l. i. §. §. p[ro]c[ur]ator. sed Jo. B[er]o. r. hugo. dicūt
hoc sp[irit]uāle: vt r. al. §. ad trebel. l. q[ui]ta. §. i. De iure autē cōi-
cōstat q[uo]d n[on] satisfaret: vt. C. de satisfactio[n]e. l. i. et. §. r[ati]o[n]e ra.
habe. l. ne satis. vel dic verū. l. g[ra]uē: vt. §. de fo. l. fo. p[ro]c[ur]ator.
et sic forsan speciale mādātū exigitur: vt r. §. de
m[in]o. l. illud. in fi. et. l. q[uo]d si de specialia.

m Qui remissionē, s. nunciatio[n]is sibi vel d[omi]no facte.

n Satisfacere, de opere demoliendo vt subicit: r. ideo
vt r[ati]o[n]e casu satisfat, quia alieno nomine petit.

o Si is cui nunciatum fuerit
op[er]is noui nunciatio[n]e satisfade-
rit repromiseritve aut p[er] euz
n[on] fieret quominus boni viri
arbitratu satisfactio[n]e repromitta-
tur: p[ro]inde est ac si op[er]is r[ati]o
ui nunciatio[n]e omnia ēēt. l. habet
aut hoc remediū vt iustitiam nā
remittit verationē ad p[ro]c[ur]at[ur]em
ueniedi r. desideradi vt omnia
sa fieret nunciatio.

p Procurator nunciatio[n]e n[on] au-
dit si dubitat de mādātō nisi
de rato caueat. h. d. Bar.

q Qui p[ro]c[ur]atoris no[n]e nun-
ciat si n[on] satisfabit eā r[ati]o do-
minū r[ati]o habiturū nunciatio
oimō remittitur etiam si ve-
rus sit p[ro]c[ur]ator.

r Qui remissionē petit susti-
net partes rei r. sufficit q[uo]d ca-
ueat de ope demoliendo. bar.

o Defensoris, n[on] actoris et ideo etiam sine mādātō
recipitur r. de rato n[on] satisfat q[uo]d p[ro]c[ur]atores acto-
rum faciunt: vt subicit: r. C. de p[ro]c[ur]at[ur]o. l. exigendi.

p Satisfactio, de demoliendo quā dixi p[re]stendam.

q Ratihabitio[n]e, q[ui]a n[on] satisfat de rato. l. r[ati]o. nā et
de rato r. de demo-
liēdo satisfat: vt
arg. §. de p[ro]c[ur]at[ur]o.
p[ro]p[ri]o §. i. fm d[omi]n[us].
q[uo]d n[on] placet de
rato satisfat: q[ui]a
non posset p[ro]mitti
cū in fit stipulan-
tis magis n[on] ha-
berit r[ati]o[n]e remissio-
nez. cū sic deberet
destrui q[uo]d est etiā
factū post nunci-
ationē: vnde n[on] p[ro]-
stat: vt ar. §. de
p[ro]c[ur]at[ur]o. l. non co-
gendum.

r Qui defedit p[ro]c[ur]at[ur]i ex hoc
interdicto ex ea p[ar]te ne vis fi-
at ei p[ro]stat satisfactio[n]e rei r. al.
sibi denegatur actio[n]e. Bar.

s Si p[ro]c[ur]atoris a[n]te op[us] n[on]
tū michi nunciauerit: r. satis
acceperit: deinde interdicto
aduersus eum vt ar. ne vis mi-
chi fiat quominus edificet: ex
interdicto est op[us] iudicatum
solui satisfacere: q[ui]a partes susti-
net defensoris. §. Paulus.

t Ideo neq[ue] exceptio-
nes p[ro]c[ur]atoris oppo-

u Ante, alio ante, et alio autem.
v Acceperit, a me de ope demoliēdo, et supple et ni-
hilominus me inquietet dicens satisfactio[n]e n[on] ex-
voluntate d[omi]ni recepta, r. sic ipso iure non p[ro]iudicare d[omi]no.

x Interdicto, sc[ilicet] de p[ro]c[ur]at[ur]o. §. deinde, et §. sc[ilicet] q[ui]n.

y Defensoris id est rei, ego sum actor qui hoc iter-
dicto ago, q[uo]d verū est, sed cōtra. §. de p[ro]c[ur]at[ur]o. n[on] cogēdū.
§. fi. vbi dicit agere hoc interdicto p[ro]c[ur]atoris nomi-
ne esse rei. Sol. illud quo ad euitandā satisfactio[n]e de
rato, cū nec cōmitti posset. Vel dic q[uo]d actoris et rei p[ar]-
tes tener, actoris q[ui] hoc interdicto agit: vt hic, rei quia
d[omi]nū defendit in eo ope: ne re sua vti prohibeat sicut in
interdicto vti possidentis, et pluribus alijs contingit q[uo]d
idem sit actor et reus. In tertio obtinet partes defensoris:
vt ibi dicit cum d[omi]n[us] suus erat in possessione, partes
actoris cū aduersarius: vt hic, sed in quo hec satisfactio
iudicatum solui cōmittetur: Resp[on]d[et] ad interesse ex dua-
bus clausulis, ex tertia sc[ilicet] quod s[er]uum sonat, vt post
condēnationem non prohibeat: r. si prohibeat interesse
presert. Accur.

z Ideo, p[ro]c[ur]atoris, quasi n[on] habeat mādātum
cū sit p[ro]c[ur]ator rei: vt insitu, de satisfactio[n]e §. penul.
et. C. de p[ro]c[ur]at[ur]o. exigendi, hec t[ame]n est p[ro]c[ur]atoris excep-
tio: vt. l. i. tit. i. l. inter §. alieno, alio dicit p[ro]c[ur]atoris
quia miles vel mulier: et sic n[on] pot[est] esse p[ro]c[ur]ator: vt
§. mādātū. l. fideiusso[r] §. quedam. r. §. de probatio. l.
in exceptionibus §. sed et si p[ro]c[ur]atori, sed. R. dicit
neq[ue] excep. p[ro]c[ur]at[ur]o. sc[ilicet] t[ame]n, quasi dicat non solū possunt
ei obijci, sed etiam satisfactio iu, solui exigitur: vt. §. l.
proxi, in fine, Accur.

A dūm hūturū. qz pcurator est rei: nō actoris. alij di-
cūt: qz vñ hñe mādaturū cū habuit mādaturū s denūciādo.
arg. s. de pcur. l. ad rē. r. l. ad legatū. s. vñ qz sic: vt. s. de p-
cura. l. vel in opis. in fi. Sol. tbi satisfat ideo qz patieba-
tur aduersariū venire in possessionē ad destructionem
opis: vnde satisfat-
dar ne dñs veniat
ptra. sicut l. rei vñ.
vt. s. de pcur. pōp.
s. s. r. is. sec⁹ vbi
defendit rñdēdo:
vt h. vel dicit ibi
E t si satisfada-
tionem. s. s. s.
de iudicato.
E t ab executio-
ne. in hñenda: vel
s. s. p. d. i. c. i. a. d. a.
A ctiones. si
qñs intērat: vt s.
de pcur. mutus. s.
pena. r. c. de pcur-
ra. l. actionem.
E t Recte nūcia-
tur. sicut. l. l. opis.
als nūciat: et tñc
habeas tutor. r. fa-
cit. l. de fur. l. inter-
dñ. s. qui tutelaz.
Q uon solū. nā
qd ista lex
dicat iam totū ha-
buimus.
S t Vicino. l. me-
diato.
H t Superiorib⁹
id est remotiorib⁹
E t Et seruitu-
tes. crepūficat de
ea que magis est
dubia. hoc est de
impositiua cum tres sint cause nunciandi: vt. s. eo. de
pupillo. s. sextus.
Q uedam. que vrbane nō rustice: vt. s. de serui. vñ.
piedi. l. qui sella. s. fina.
P ossunt. vt. r. s. si ser. vendi. l. loci. s. si. r. l. seq. et de
ser. l. seruitutes. s. pe. r. s. cōia pre. l. in tradēdis. s. inter-
positis. r. l. de aqua plu. arcē. l. si prius. s. vñ. r. s. fina.
M factum. cum nūciat.
E rit. non em̄ perfectum: vt. s. e. l. i. s. i.
I n relationē. i. nūciationem coram testib⁹ factaz.
D ebeat. i. expedit. sic. s. de iusti. r. iu. l. i. in pn. et de
rei ven. l. is q delinavit. nā als grauib⁹ in pōatione
quantum postea fiet. sic. r. l. eo. s. sed vt probari.
P ostepa factum. sp̄era nūciatione.
S i cū possem iure. s. p̄uato qd est semper: siue iu-
re siue non iure edificetur: vt. s. eo. l. i. in prin. nisi. vt. s.
eo. de pupillo. s. si quis ruos. r. s. seq. r. s. si.
S anfdederis. cum fideiussoze: vt. s. qui satisfada. co-
gan. l. i. vel gratis remissionem impetraueris: vt. s. eo.
l. i. s. inde queritur.
I n loco publico. et hoc apparet qz is qui nūciat
debeat dicere causam quare nūciat.
R epromittere. sine fideiussoze: vt ar. C. ve verbo.

signi. l. sancimus. Accur.
E o opere. scilicet publico.
N on meo. scilicet p̄uato.
D ebeo. vt. r. l. de pre. stip. l. i. s. penul. nec tamē edifi-
ficabit in publico nisi constet quo iure: vt. l. eo. l. p̄tor.
s. hoc autem. ecō

P ro p̄uata nūciatiōe req̄-
ritur satisfactio: p̄ publica suf-
fick sola p̄missio. h. d. Bar.

S i cum possem iure te p̄-
hibere nūciauero tibi op⁹ no-
uum: nō als edificandi ius ha-
bebis qñ si satisfadederis. **Q** uia
si nūciauero tibi ne quid cō-
tra leges in loco publico fact-
as: repromittere d̄bebis. quo-
niam de eo opere iure alieno
contendo non meo: et tanq̄
alieni iuris petitor repromis-
sione contentus esse debeo.

P ost nūciationem nō de-
bet edificari nisi p̄ obrinea-
tur remissio als destruitur.
h. d. Pau. de cast.

S cienduz est facta operis
noui nūciatione eum cui nū-
ciatū est abstinere oportere
donec caueat vel donec re-
missio nūciationis fiat. tunc
em̄ si ius edificandi habet re-
cte edificabit. Sed vt proba-
ri possit qd postea edificatuz
sit: modulos sumere debet is
qui nūciat. qui vt sumantur

perone. sed certe ripa non est publica: sed p̄uata eo-
rum qui prope p̄edia possident: vt insitu. de re. diu. s.
riparum. p̄terea expresse dicitur idem in alijs publi-
cis locis. l. i. l. si finita. s. si quid. r. s. siue. quare dic-
qz ibi maius periculum timetur: et ideo maior securi-
tas exigitur. cum habitare possit etiā edibus obscura-
tis: vt. s. de serui. vt. pre. binas. r. sic sunt cōtra de p̄uata
to ad p̄uatum et de publico ad publicum.

O portere. nisi velit destrui quod fieret: vt et l. eo.
p̄tor. et sic oportere pro expedire ponitur: vt r. s. de
iusti. et iu. l. i. in p̄nci.

C aueat. de opere demoliendo. **M** et facit. s. eo. de
pupillo. s. si is cui. Item facit. s. vsufru. quemad. ca. l. i.
s. cauere. sed non statim potest cauere: vt videtur hic
dici. vt. C. de edi. pu. l. fina. que est contra. sed plene di-
ces. l. eo. p̄tor.

R emissio. expressim. quia calūniose nūciauit: vt
s. eo. l. i. j. respon. Accur.

R ecte edificabit. nisi in publico: vt. l. eo. p̄tor. s.
hoc autem. Accur.

P ostepa. scilicet post nūciationem

M odulos. per cordulam vel baculum que apud
vtrūq̄ erunt hoc disponente iudice.

tra est in damno
ifec. qz pro eo qd
fit in p̄uato re-
promittitur. p̄ eo
quod i publico fit
satisfatur si dam-
num timeatur: vt
l. eo. l. p̄tor. in
p̄l. r. s. de eo ope-
re que est ar. p̄tra
Sec̄ ibi in p̄uato
to cauētis. hic in
p̄uato loco vñ tu-
re nūciantis: et
ita non est contra
quo ad locum p̄i-
uatum. que ratio
seu diffictio ad pu-
blicam non extē-
ditur: quia in lo-
co fit sed publico.

quare dicunt qui
dam soluentes cō-
trariū de publico
ad publicum: esse
speciale p̄o ope-
re quod fit i stule
pub. sec⁹ in alijs
publicis locis: vt
arg. l. de ripa mu-
meda. l. i. s. j. vbi
dicitur qz q̄ vult
ripam reficere ca-
uet vel satisfat se-
cundū qualitatez

quod ad locum p̄i-
uatum. que ratio
seu diffictio ad pu-
blicam non extē-
ditur: quia in lo-
co fit sed publico.

quod ad locum p̄i-
uatum. que ratio
seu diffictio ad pu-
blicam non extē-
ditur: quia in lo-
co fit sed publico.

quod ad locum p̄i-
uatum. que ratio
seu diffictio ad pu-
blicam non extē-
ditur: quia in lo-
co fit sed publico.

Liber Primus.

Conferanturq; s; inter se si nō sumpserit tenet nūciatio. nō autē destruetur opus nisi pbauerit q̄tū postea sit factum s; 30.

Morte. extinguit. immovide q̄ nō. vt. I. eo. p. tot. s; hoc interdictū. s; hic nichil de ope erat factum: et sic res erat integra. ubi nō erat integra. vt ar. in sh. man. s; ut si adhuc. r. s; de iurisdi. om. iudi. l. et q; vel hic nō fuerat satisfidatuz vel reptomissuz. s; sic.

Alienatioe. loci cui⁹ contēplatioe facta ē nūciatio: cui forte seruitus debebat: et sic non ob. I. eo. l. si. et hoc nisi eēt necessaria alienatio vt iudicium fami. heres. vt. s; fami. her. l. in hoc iudicio. vel dicas etiā rei in qua sit nūciatio. nec ob. l. si. I. eo. q; hic a nūciatioe est alienata cum erat sua: sic nūciatio continēbat naturalē cāz. ibi ab eo cui facta fuerat nūciatio. y.

Ius prohibendi. l. nūciatio que a iure est permisa. vt. s; eo. l. i. in prin. de nouo tamen nūciare potest.

Edes. quibus nūciatum est. alienauerit. etiā nichil facto de opere vel nulla satisfidatioe p̄stita. et ad p̄mū facit. I. eo. l. penul. ad sc̄m qñ alienatioe. I. eo. l. si. Itē ad sc̄m p̄tra. s; de alie. iudi. l. iij. s; opus. Solu. vt. I. eo. l. si.

Idg; q; heres. s; teneatur.

Interponit. que hic interposita non erat. s; de ope rei demoliendo.

Etia heredis. ei⁹ cui sit nūciatio. et qualiter concipiatur dices. I. eo. l. stipulatio. s; si rō si p̄ pactū fieri p̄suevit. r. p. l. siat. est. C. de fideius. l. si. s; qre sec⁹ morte nūciatioe q̄ morte ei⁹ cui nūciat⁹. Rñ. p̄sonalis est ex ea parte. ex hac etiā nūciat⁹ in rē. vt. s; e. de pupillo. s; si pluri. r. s; seq. r. I. eo. operis. vbi ḡ est cautū ex stipulatioe cū sit ex d̄ctu. s; stipulatio: agit s; herede et in solū d̄s. cū et defunct⁹ senserit cōmodū ex ea stipulatioe: q; fuit ea p̄stita satisfidatioe remissa et nūciatio. at vbi nō fuerit p̄missum tenet: vt hic. s; in q̄tū ad eū puenit: vel dolo fecit quomin⁹ pueniret. vt. I. eo. l. p̄tor. s; hoc interdictū. r. l. penul.

Reditori. p̄edium. s; urbanum.

De seruitute. r̄bana. als contra. I. eo. l. qui viam. et plene dixi. s; eo. l. ij.

Et. s; creditori.

Utilis p̄fessoria nō directa. r. sic nō ob. s; si serui. v̄di. l. ij. s; i. et caue: q; hec non est sufficiēs rō: q; fallit in eo q; h̄z rusticā seruitutē: vt dixi. sed ea est bo-

conferanturq; p̄tor decernere solet.

Nunciatio ex parte nūciantis est in p̄sonā ideo ei⁹ morte et alienatioe extinguit. ex parte ei⁹ cui nūciat⁹ est in rē: ideo eius morte et alienatione non extinguitur. h. d. Bar.

Morte eius qui nūciat⁹ extinguit nūciatio sicut alienatione: q; h̄is modis finitur prohibendi. s; si is cui op⁹ nouū nūciatū erat decesserit: vel edes⁹ alienauerit: non extinguitur nūciatio opis noui. idq; ex eo apparet q; in stipulatioe q; ex hac cā interponitur: etiā heredis mētio fit.

Creditor p̄re pigrata pōt nūciare nouū op⁹ et nūciatio pōt fieri etiā p̄tra furiosuz vel infante: et stipulatio de demoliedo cōtinet etiā iteresse. hoc dicit Pau. de ca. Gaius.

na: q; et ipsi fundi petitio ei daf. vt. s; de ferni. l. ei qui. r. facit. s; ti. i. l. quid de creditore. et de remis. l. i. s; fi.

Datur. per confessionem. Accur.

Peris. in rē sit. i. effectus ei⁹ nō porrigit p̄tra certā p̄sonā. 30. vt. r. s; eo. de pupil. s; nūciationes. r. s; si q; forte. r. I. e. l. si.

Furioso. q; fit in rē. vt. et ar. I. de act. r. obli. l. si a furioso.

Infanti. in iudiciū nūciationis vt possessionez p̄dat: nō in iudiciū infantis sic et dixi cōtra. s; eo. de pupillo. s; ex quo tutor sciet etiā in iudiciū infantis tenebit. sic et in furioso r. ei⁹ curatore dicas. ar. s; eo. l. et si satisfidatio: nem. in fi.

Infanti. non cōtra furiosum et infantem.

Exigitur. s; tr̄. sufficit etiā si sint p̄sentes alij q; intelligant. 30.

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Ulibet. et furiosuz. istis aut nō erat nūciat⁹ d̄i: q; nō intelligit qd agit. vel dicēt

Nūciar
tio rei n
p̄cefit.

satisfactio de opere demoliendo: qz remissione inducit
fm Or. q. d. nō solū nūciatio est ad cōmodū et scōmodū
dñi et eius nomie: sed etiā remissio. Bzo. ad qd facit. B. si
quis cau. l. penul. Uel uoluit hoc dicere fm. R. qz licz sit
cautum. pcurator: nō in ipō iure intelligitur facta re-

missio nisi dño vt
pcurator dñi vo
lūtate sit cautuz.
p quo est. B. e. de
pupillo. S. si. nam
ibi dicitur post
satisfactioē. pcurator
factam. fm
Iug. Alij sic idest
non soluz. pcurator
potest remitte
re: sed etiam do
minus vel econ
tra: non solū dñs
sz etiā. pcurator
licet hoc feciduz
nō sit iter. hic: vt
fm ad dñi utilita
tē referat: z videt
hoc pēdere ex pu
mo mādato s de
nūciatio. argu. B.
de. pecu. l. ad lega
tū. vel dic fm Or.
.i. nō solū si domi
nus nūciauerit
cōfertur in perso
nā dñi: sed etiam
pcura. prima pla
cet. et sz istā glo.
est hic. S. si dñs. et
sic potest legi cuz
set sine S.
a Si dñs. als
est hic. S. als nō.
a Nūciauerit.
q ipō non videt hē ratam. pcuratoris nūciationē: cum
eam non exequatur aliā faciēdo nūciationem. R.
b Interposita. aliquo de predictis modis.
c Stipulatio. de rato ad interessē cōtra. pcuratores.
d Sed si. als preter eam diem.
e Die. comprehēsa in stipulatione.
f Nūciauit. scilicet dominus.
g Quādiu stipulatio. de opere restituēdo. M. et de
dāno infec. si ea occasione contigerit. Bzo. vt. i. i. l. qui
bona. S. si quis opus.
h Si in remissione. faciēda. Accur.
i Pretorem. cōueniē ad destruēdum: qz faciet des
trui non obstat remissio falsi procuratoris exigen
tis stipulationem de rato.
k Absenti. i. domino qui nūciauit. nā satisfabit de
rato: vt ar. B. de pupillo. S. qui procuratorio.
l Noceat. faciēdo remissionem.
m Quolibet. i. in vero procuratore.
n Beneficium. nūciationis.

In domini personā confertur.
Durāte satisfactioe de de
moliēdo nō pōt iterū nūciari
ne tollat cōmodū remissiois.
Et si pcurator illā satisfactio
nē receperit: dñs ea duran
te iterū nūciat facit cōmitti
stipulationē de rato ad inter
esse. illa vero finita bene pōt
iterū nūciari. **Dau. de castro.**
Si dñs opus nouū nun
ciauerit itra diē q stipulatio
ne ex opō noui nūciatioe in
terposita pprehēsa eēt: pmit
tit stipulatio. sed si pterita
diē dñs nūciauit nō cōmitti
tur. nā et ipō dño cū semel nū
ciatur nō pmittit iterū nūcia
re: qz diu stipulatio. ex operis
noui nūciatione teneret.

**Remissio facta p falsum p
curatorē nō nocet dño. Dau.**
Si in remissione a parte
eius qui opus nouū nūciauit
pcurator interueniat: id age
re pretorē i oportet ne falsus
pcurator absenti noceat: cū
sit indignū quolibet interue

niēte hñficiū pretoris amitti
Qui habet seruitutē vie re
ficiēde nō nūciat nouū opus
sed poterit cōfessionā intēta
re. h. d. Bar. **T dem.**
Ui viā habet: si opus
nouū nūciauerit ad
uerfus euz qui in via edificat
nichil agit: sed seruitutē ven
dicare nō phibetur.
In actione confessoria et
negatoria cōtra reū se nō de
fendentem officiū iudicis est
vt cogat eū cauere se nullam
nouitatē facturū donec de lu
re suo doceat: partes actō
ris sustineat. **Dau. African.**
Si pilusqz edificatū est
set ageretur ius vicino
nō eēt altius edes tollere: nec
res ab eo defenderetur: par
tes iudicis nō alias futyras
fuisse cassius ait: qz vt eū
quo ageret cauere iuberet:
non prius se edificaturum qz
vltro egisset ius sibi esse in
uito aduersario altius tolle
re. Idemqz econtrario si cum

sed in reali videt cōtra. B. de ser. vr. pcedi. l. inter. S. si. et
si ser. vendi. l. et si forte. S. i. et. S. si. et. S. de remis. l. i. in fi. z
B. eo. de pupillo. S. impositicia. sed p̄dicta inurbanis ser
uitutib: hec in rustica. Joan. cōtra quā solutionē est. B.
famil. hercif. in iudicio. vbi indistincte dicit posse. vel
dic qz hic edificā
viā deberi nega
bat: sed hoc pro
bato poterit nun
ciari vt in dñs.
prius nō vt hic. z
argu. B. si ser. ven
di. si eo. vel dño nō
pōt: extraneo sic:
vt ar. B. l. i. in fi. et
l. i. Alij vt. 20. q.
speciale sit in ser
uitute luminū: vt
l. iter. q est rna de
cōtrarijs: et oner
ferēdi: vt in. l. et si
forte. p̄uma pla
cet. Sed q est rō?
Rñ. fauore agro
rū. ar. j. i. l. i. h. S.
de eo opere.

Nichil agit.
denūciādo: quia
denūciatio valet.
Seruitutem.
scilicet vie.
Uendicare. p
confessoriam.
Non phibe
tur. i. si forte non
patiatur quis eū
ire fm B.
Si pilusqz edi
ficatum. ce
ptum erat: vt. l. e.
l. stipulatio. S. op

non consummatum. vt. B. eo. l. i. S. i.
Ageret. p cōfessionā q verbis negatiuis hic. ppo
nit. nūciauerat etiā hic nouū opus: lz hoc non dicat vt
sic faciat ad titulū: et cū vellet satisfdare edificator nun
ciās dicit hodie cōstat zc. et sic cōfessoria agit. ar. B. vt l
pos. lega. si is a quo. vel etiā si sola p̄fessoria. pponeret
sine nūciatione: facit ad titulū: qz pcurrit qñqz cū denū
ciatioe: vt. B. si. ser. vendi. l. et si forte. S. i.
Defenderetur. quia latitat ne appareat q non ha
beat ius edificandi. Accur.
Judicis. qui cognoscit de confessionia.
Nō alias. ab similes. sz similes sic: vt statim dices
ibi similiter inquit zc.
Iuberet. captis pignorb: si pōt. ar. insti. de satisf
da. tuto. S. penul. vel multa indicēdo: vt. B. de ven. ifpi.
l. i. S. qd ergo. sz si sic nō pōt cogi fiet missio in qñ posses
sionē rei vel turis qd petit: vt. j. titu. l. i. a quo. et. B. de
pcura. sz hē. in fine. et. l. seq. ad instar posses. rei cor. ora
lis. vt. C. de prescri. xxx. vel. xl. anno. l. si qd emptōis
S. sz et si qd. vel etiā aliarū rerū: vt. B. si ser. ven. is cur.
Ultro. infra tres menses forte: vt. C. de edifi. pri
ua. l. de operis. S. i.
Egisset. i. pbasset. z hoc pposita negatoria verbis

non consummatum. vt. B. eo. l. i. S. i.
Ageret. p cōfessionā q verbis negatiuis hic. ppo
nit. nūciauerat etiā hic nouū opus: lz hoc non dicat vt
sic faciat ad titulū: et cū vellet satisfdare edificator nun
ciās dicit hodie cōstat zc. et sic cōfessoria agit. ar. B. vt l
pos. lega. si is a quo. vel etiā si sola p̄fessoria. pponeret
sine nūciatione: facit ad titulū: qz pcurrit qñqz cū denū
ciatioe: vt. B. si. ser. vendi. l. et si forte. S. i.
Defenderetur. quia latitat ne appareat q non ha
beat ius edificandi. Accur.
Judicis. qui cognoscit de confessionia.
Nō alias. ab similes. sz similes sic: vt statim dices
ibi similiter inquit zc.
Iuberet. captis pignorb: si pōt. ar. insti. de satisf
da. tuto. S. penul. vel multa indicēdo: vt. B. de ven. ifpi.
l. i. S. qd ergo. sz si sic nō pōt cogi fiet missio in qñ posses
sionē rei vel turis qd petit: vt. j. titu. l. i. a quo. et. B. de
pcura. sz hē. in fine. et. l. seq. ad instar posses. rei cor. ora
lis. vt. C. de prescri. xxx. vel. xl. anno. l. si qd emptōis
S. sz et si qd. vel etiā aliarū rerū: vt. B. si ser. ven. is cur.
Ultro. infra tres menses forte: vt. C. de edifi. pri
ua. l. de operis. S. i.
Egisset. i. pbasset. z hoc pposita negatoria verbis

non consummatum. vt. B. eo. l. i. S. i.
Ageret. p cōfessionā q verbis negatiuis hic. ppo
nit. nūciauerat etiā hic nouū opus: lz hoc non dicat vt
sic faciat ad titulū: et cū vellet satisfdare edificator nun
ciās dicit hodie cōstat zc. et sic cōfessoria agit. ar. B. vt l
pos. lega. si is a quo. vel etiā si sola p̄fessoria. pponeret
sine nūciatione: facit ad titulū: qz pcurrit qñqz cū denū
ciatioe: vt. B. si. ser. vendi. l. et si forte. S. i.
Defenderetur. quia latitat ne appareat q non ha
beat ius edificandi. Accur.
Judicis. qui cognoscit de confessionia.
Nō alias. ab similes. sz similes sic: vt statim dices
ibi similiter inquit zc.
Iuberet. captis pignorb: si pōt. ar. insti. de satisf
da. tuto. S. penul. vel multa indicēdo: vt. B. de ven. ifpi.
l. i. S. qd ergo. sz si sic nō pōt cogi fiet missio in qñ posses
sionē rei vel turis qd petit: vt. j. titu. l. i. a quo. et. B. de
pcura. sz hē. in fine. et. l. seq. ad instar posses. rei cor. ora
lis. vt. C. de prescri. xxx. vel. xl. anno. l. si qd emptōis
S. sz et si qd. vel etiā aliarū rerū: vt. B. si ser. ven. is cur.
Ultro. infra tres menses forte: vt. C. de edifi. pri
ua. l. de operis. S. i.
Egisset. i. pbasset. z hoc pposita negatoria verbis

Vertical text in the left margin, partially cut off, containing various abbreviations and fragments of text.

affirmatiuus. Sed de in ea pbabit. Rñ. qdā q re q s...

Presu- ptio in reū on pbandi mālfert.

agere veller quis sibi ius esse inuito aduersario altius tolle...

opus nouū nunciatio vni fiat: siquidē ex voluntate omnium opus fiat...

Cur et actio ex hoc edito. vt. I. eo. p. reor. §. nonnulli. Interdictū. si post denūciatōez edificauit. hoc ē si...

Cur et actio ex hoc edito. vt. I. eo. p. reor. §. nonnulli. Interdictū. si post denūciatōez edificauit. hoc ē si...

Cur et actio ex hoc edito. vt. I. eo. p. reor. §. nonnulli. Interdictū. si post denūciatōez edificauit. hoc ē si...

Cur et actio ex hoc edito. vt. I. eo. p. reor. §. nonnulli. Interdictū. si post denūciatōez edificauit. hoc ē si...

Cur et actio ex hoc edito. vt. I. eo. p. reor. §. nonnulli. Interdictū. si post denūciatōez edificauit. hoc ē si...

Cur et actio ex hoc edito. vt. I. eo. p. reor. §. nonnulli. Interdictū. si post denūciatōez edificauit. hoc ē si...

Cur et actio ex hoc edito. vt. I. eo. p. reor. §. nonnulli. Interdictū. si post denūciatōez edificauit. hoc ē si...

Cur et actio ex hoc edito. vt. I. eo. p. reor. §. nonnulli. Interdictū. si post denūciatōez edificauit. hoc ē si...

Proba- tōis māf dēns est tra: stano pē na ē nō de tēn- dēns.

Cur et actio ex hoc edito. vt. I. eo. p. reor. §. nonnulli. Interdictū. si post denūciatōez edificauit. hoc ē si...

Cur et actio ex hoc edito. vt. I. eo. p. reor. §. nonnulli. Interdictū. si post denūciatōez edificauit. hoc ē si...

Cur et actio ex hoc edito. vt. I. eo. p. reor. §. nonnulli. Interdictū. si post denūciatōez edificauit. hoc ē si...

Marginal notes on the right side of the page, including various legal references and commentary.

faciunt nō stetit quominus satisfaret. vt. l. i. l. i. proxi. et
s. de pupillo. §. si is cui. r. l. eo. §. si quis paratus.

a **Restituas. i. destruas.**
b **Interdictū. restitutoris. vt. s. eo. l. i. in prin. hoc idē**

Edictū appellat edictū. h. d. q. edictū parit iterdictū sicut obli
interdictū: gatio actōez. v. d. ic
ctū pa- q. edictū est gen^o:
rit. q. quilibz gualis
ler sic d. vt. C. de
le. r. cō. l. leges. sed
interdictū p̄tous
ler. vel. s. ponitur
edictū. i. in dictū:
sic dictū q. prohi
bet: vt. h. c. d. ita sta
tim. als d. q. iter
duos reddunt. vt
insti. de interdi. §.
sunt tamen.

est: id restituas.
**Ex hoc edicto si fiat cōtra
nūciationē ouit interdictū per
q̄d agitur ad demoliēdū etiaz
si aduersari^o habuerit tua fa-
ciendi vel edificandi. hoc dicit
Pau. de ca.**

**Interdictū hoc pponitur
ex h̄mōi cā^o: edicto exp̄sum^o
est ne post op̄is noui nūciatio
nē q̄cōp̄ op̄is fiat atēqz vel nū
ciatio remissa fiat: vel vice nū
ciatiōis remisse satisfactio^o de
ope restituēdo fuerit interpo
sita. q̄ igit facit^o: r. si tuo faciē
di habuerit: tñ p̄tra iterdictū
p̄tore^o facere videtur: r. ideo
hoc destruerē cogitur.**

**Interdictū demolitorium
locū h̄z siue torū sit edificatū
post denūciationē q̄d p̄tingit
q̄ tpe nūciationis locus erat
vacuus: siue p̄ parte q̄d p̄tin
git q̄n tūc erat aliq̄d edificatū
h̄z postea cōp̄ellet vt illud de
struatur q̄d factū est postea.
hoc dicit Pau. de ca.**

**Siue autē locus^o vacuus^o
sit vbi nūciatū est: siue edifica
tus^o: eque huic interdicto lo
cus erit.**

**Quādo lex indistincte loq̄
tur indistincte d̄z intelligi. et id
q̄d est factū sp̄reta nūciatione
non p̄t dici iure factū vbi ius
contradicit: h̄z faciēs haberet
ius faciēdi si nūciatio nō esset
facta. h. d. Pau. de ca.**

**Aut p̄tor: q̄d factū est^o resti
tuas: q̄d factū est^o iubet resti
tuit: neqz iter est iure factum sit
an nō. siue igit iure factū est: si
ue nō iure factū est: iterdictū^o
locū habebit. Quicq̄d au
tem ante remissionē factū sit:
vt illud q̄d remissionē loco ha
betur: p̄ eo habendū est atqz
si nullo iure factū esset.**

**Si oblata fuit satisfactio
de demoliendo r per nūcian
tem sicut quominus prestare
tur: habetur nūciatio: p̄tor re
missa. h. d. Pau. de ca**

**Si q̄s parat^o fuerit satisfactio
re: deinde actor stipulari^o no
luerit: in ea causa est v^o remit
ti debeat. nā cum p̄ actorem^o
stet apparet in ea causa esse y
remitt^o debeat.**

**Interdictū demolitorium
est p̄petuū ex parte t̄p̄is et ex
parte trāsmisiois: qz trāsmi
tit ad heredes: r datur p̄tra fa
cientē vel ratū habentē factū
post nūciationē: sed p̄tra here
dē etus nō dat nisi quaten^o ad
eū puenit. h. d. Pau. de ca.**

**Hoc interdictū p̄petuū^o
dat: r heredi^o ceterisqz succes
soribus^o competit. Aduersus
ip̄m q̄z q̄ op^o fecit: vel factū ra
tū habuit: interdicto^o loc^o erit
plane si queratur an in here
dem eius qui opus fecit iter
dictum hoc competat: scien
dū est labonez existimasse in
id q̄d ad eum peruenit d̄tra
xat dari oportere: vel si quid^o**

**Et heredi. p̄tra. s. eo. nō solū. §. morte. Solu. vt ibi.
§. Successoribus. etiā in rem forte. vt arg. §. de iur.
actuqz p̄na. l. apparet. §. i.**

**h. d. habuit. cū noie suo sit factū. vt. s. e. edib^o. l. si. h. d.
i. Interdicto. de ope. no. nun.
k. Cōpetat. f. vt panatur. vt. l. eo. l. penul. non in pes
na. l. non ad exp̄ntas.**

**l. Si qd. forte si al^o terti^o q̄ possidet volūrate h̄rd̄is n̄
p̄stet panētiā v^o difficult ad iterē reuel. vt. s. s. dolo. l. i.
h̄rd̄e. r. l. seq. r. s. vt i pos. leg. is cui. §. qui i possessionē.**

r **Habebit. no. de pena non parētis. sic. J. dere mili. l.
i. §. in bello. sed in casib^o fallit. vt. s. de pupillo. §. si q̄s
riuos. r. l. i. §. si quis edificium. sic. r. J. quod vi aut clam
l. si alius. §. bellissime. r. §. est r. alia.
f. **Habebit. vt satisfactio. 2d.****

t **Nulla. con
tradcente.**
v **Si quis. edi
ficans.**

r **Satisfactio.
edicti nūciatur.
Idem putat pla.
si sit parat^o susci
pere iudiciū: dicē
do hodie constat:
hodie agatur.**

y **Stipulari. de
opere demoliēdo.**
z **Debeat. i. p
remissa haberi ni
si mō velit recipere.
vt. J. §. si aliq̄n.**

a **Per actorē. i.
nūciatorem.**
b **Remitti. i. p
remissa habeat.
sic in aut. vt erac.
in. do. §. si. sic. §. si
statim post nūcia
tionē offerat: obti
net q̄d hic dicit.
Sed §. C. de edi.
p̄u. l. fina. vbi āre
tres mēses nō au
dit volēs edifica
re et si millies vel
ler satisfactio. So
lu. h̄c fm illam.
h. d. alij q̄ tbi per
p̄torem hic per
se. vel solue vt ibi.
c. **Debeat. nun
ciatio.****

d **Hoc interdi
ctū. f. restitutoris
q̄d est in prin. hu
ius legis.**

e **Perpetuo. i.
vsqz ad. xxx. an. vt
insti. de p̄p̄. acti. i.
p̄n. secus i illo ne
vis fiat ei. vt et. J.
§. si. alij exponit
id est p̄petuo p̄o
test nūciari.**

f **Et heredi. p̄tra. s. eo. nō solū. §. morte. Solu. vt ibi.
§. Successoribus. etiā in rem forte. vt arg. §. de iur.
actuqz p̄na. l. apparet. §. i.**

h **habuit. cū noie suo sit factū. vt. s. e. edib^o. l. si. h. d.
i. Interdicto. de ope. no. nun.
k. Cōpetat. f. vt panatur. vt. l. eo. l. penul. non in pes
na. l. non ad exp̄ntas.**

l **Si qd. forte si al^o terti^o q̄ possidet volūrate h̄rd̄is n̄
p̄stet panētiā v^o difficult ad iterē reuel. vt. s. s. dolo. l. i.
h̄rd̄e. r. l. seq. r. s. vt i pos. leg. is cui. §. qui i possessionē.**

l **Si qd. forte si al^o terti^o q̄ possidet volūrate h̄rd̄is n̄
p̄stet panētiā v^o difficult ad iterē reuel. vt. s. s. dolo. l. i.
h̄rd̄e. r. l. seq. r. s. vt i pos. leg. is cui. §. qui i possessionē.**

l **Si qd. forte si al^o terti^o q̄ possidet volūrate h̄rd̄is n̄
p̄stet panētiā v^o difficult ad iterē reuel. vt. s. s. dolo. l. i.
h̄rd̄e. r. l. seq. r. s. vt i pos. leg. is cui. §. qui i possessionē.**

l **Si qd. forte si al^o terti^o q̄ possidet volūrate h̄rd̄is n̄
p̄stet panētiā v^o difficult ad iterē reuel. vt. s. s. dolo. l. i.
h̄rd̄e. r. l. seq. r. s. vt i pos. leg. is cui. §. qui i possessionē.**

l **Si qd. forte si al^o terti^o q̄ possidet volūrate h̄rd̄is n̄
p̄stet panētiā v^o difficult ad iterē reuel. vt. s. s. dolo. l. i.
h̄rd̄e. r. l. seq. r. s. vt i pos. leg. is cui. §. qui i possessionē.**

l **Si qd. forte si al^o terti^o q̄ possidet volūrate h̄rd̄is n̄
p̄stet panētiā v^o difficult ad iterē reuel. vt. s. s. dolo. l. i.
h̄rd̄e. r. l. seq. r. s. vt i pos. leg. is cui. §. qui i possessionē.**

l **Si qd. forte si al^o terti^o q̄ possidet volūrate h̄rd̄is n̄
p̄stet panētiā v^o difficult ad iterē reuel. vt. s. s. dolo. l. i.
h̄rd̄e. r. l. seq. r. s. vt i pos. leg. is cui. §. qui i possessionē.**

Liber Primus.

a Nonnulli. habuimus. s. q. si aliquis post nunciat
tionem edificat tenetur destruer. sequit quo iure.
b Putant. 7 bene.
c Actionem. in factum ex hoc edicto ad destruen-
dum quod factum est.
d Interdictu.
qđ vi aut claz q in
factuz pōr dici. vt
in l. de interdi. s.
fi. 7 sic cōcurrunt.
sz tra. s. e. l. i. s. i.
Solu. vt ibi. 7 dif-
ferentias ibi not.
Item no. sex mo-
dis agi. p his ope-
rib. duo sunt hic
tert. s. de pub. s.
q opus. sed ibi nō
ad demolendum
sed ad edificanduz
qđ in idēz recidit
Quartus. l. i. p. i.
s. i. Quintus et
sext. vt colligit. f.
eo. stipulatio. s. ha-
ber.
e Deinde. di-
ctum est de primo
7 scđo capite hu-
7 edicti qualiter. p-
hibeat acton: dicit
tur nunciat reo.
f Quem. ponit
pretor modo ver-
ba nunciatis.
g Fieret. s. sup
ea re. Accur.
h Re. mō inci-
pit ponere sua ver-
ba.
i Qđ. i. quis.
k Et. als ei?
sez operis nomine. 7 als eis. s. nunciatisbus.
l Cautum. als cautum. et als actum. i. factū quod
fieri deber: 7 idem sit sensus.
m per te stat. s. nunciatē. et supple quomin? satis-
det. si nō habes in textu. vt. f. s. hoc aut. f. de ope demo-
liendo. 7 est sic. s. eo. q. in rē. s. i. 7 pōt esse tra. C. de edi-
pu. l. fi. Solu. vt dicit. s. s. si quis paratus.
n hoc interdictum. proximum.
o facere. i. qui vult procedere in opere iam incepto.
p Satisdedit. vel fuit paratus.
q Decus. sic. s. ne quid in loco publico. in fi.
r Edificia. imperfecta.
s iure. veritate inspecta.
t securus. de iure. vt. stipulatio. s. i.
v hoc interdictum. quod est in s. deinde.
y hoc interdictum. prohibitorium.
z Satisdedit. de opere demolendo.
z Adicitur. partim expresse: quia remissisti expresse
nunciatio: et partim tacite: quia cum vellet satisfacere: tu mi-
hil dicebas. nā habebis ammodo pro remissa.
3 Illud. in verbis pretoris.
a per te stat. s. nunciatē.

Opus no-
ua ser-
modis
nuncia-
ri pnt.

dolo malo ipsi? sit factū quo-
minus perueniret.

**Succurrit s. molietē nouū
opus neduz hoc iterdictio: sed
etiā in factū actione. h. d.**

**Nonnulli putat tã actionē
in factū esse dādā qđ interdi-
ctum: qđ verum est.**

**Pretura satisfactioe de de-
moliedo vel oblata 7 nō rece-
pta cōpetit edificare volēti in
terdictū ex scđo capite edicti
ne prohibeatur volens edifi-
care. h. d. Pau. de ca.**

**Deinde ait p̄tor: quē in lo-
cū nūciatū est ne qđ noui ope-
ris fieret: quia de re agitur: si
de ea re satisfactū est: qđ et
nomie cautū sit: vel nisi per te
stat quomin? satisfact: quomi-
nus illi in eo loco opus facere
liceat: vim fieri veto.**

**Quidam ex mente pau.
de ca. in tres ptes fm q tres
caus ponit in qđ nō cōpetit
volēti edificare interdictū ne
vis fiat et. secūda ibi neqđ em̄
tertia ibi: si satisfactū sit re.**

b Quominus. subaudi hoc interdictum cōpetat.
c Interdicto. prohibitorio ne vis fiat sibi edificati.
d Non erit. si totū hoc r̄sum itelligas in publico vt
statim innuit. neqđ em̄ re. videt male dicere. nā tūc bene
sufficit repromissio. vt. s. eo. l. nō solū. s. si iure. et. f. de
preto. stipu. l. i. s.
stipulationoz. ad
hoc R. dicit q p̄
captum in priua-
to vbi non sufficit
repromissio. se-
cus si in publi-
co: scilicet op? fi-
at. 7 hoc subicit.
neqđ em̄ re. et qđ
subijcit quo iure:
supple iure p̄z eū
edificare postq̄ re-
promissit. 7 sic seu-
tum sub albo 7 ni-
gro variavit. alij
totum in publico
legit. et dicit q
alieno nomine vole-
bat cauere. sec? si
suo. vt p̄z in. d. s.
de p̄to. stipu. in fi.
Tertij q suffic re-
promitteret post
sit edificare 7 non
cogit ad p̄toz ve-
nire. vt. s. eo. tit. l.
de pupillo. s. si is
cui. et nō destruat
qđ fecit: nō tñ hoc
interdicto. f. secū-
do ager: s. vt agat
satisfact scđm. 2d.
imo et si satisfact
non ager nisi p̄bet
q iure: puta per-
mittente principe
vel senatu. 7 hoc placet et est plana si alius veter: et scđz
hoc tota in publico quif. Quid si primus nūciator ve-
ter: Rñ. ad hoc lz nō debeat vetare 7 exceptioe repella-
tur: iudex tñ ex officio nō p̄mitter eti edificare: nisi p̄stet
quo iure re. vt. r. ne qđ in loco publico. l. ij. s. qđ nemi-
ne. Quartus dicit q fiebat in publico: sed nūciatio fiebat
rōne priuati cōmodi. vt. s. eo. l. i. s. nunciatio.
e Cautum. i. satisfactum.
f Nō perferret. vt quia dices sit finitus. vt. Titu. i.
qui bona. s. fi. et. l. seq. in prin. vel facti sunt fideiussores
inopes. vt. s. vt in pos. leg. si is a quo. s. fi. et. l. seq. et ad
hoc. l. quo. leg. l. i. s. antepenul. qđ ait. 7. s. pe. 7. s. de in rē
verso. l. si pro patre. s. verum.
g Interdictum. quod datur reo.
h per nunciatozem. et ita competebat interdictum
edificare volenti.
i Non stat. per nunciatozem quominus satis ac-
cipiat.
k Interdictum. ne vis fiat ei. et sic licet variare fm
Jo. sic et. l. quo. leg. l. fi. et. s. de arbi. l. celsus. in fi. et. l. se-
quent.
l Cessat. i. sibi non datur nisi satisfact.

**Hoc iterdictū phibitōriū
est ne qđ phibeatur volēti eū fa-
cere q satisfactū. et em̄ p̄tiet
ad decus? vrbū edificia? non
derelinq. nec quicquā interest
iure? quis edificet: an non iure
edificet: cuz sit securus? is qui
opus nouū nūciauerit postea
qđ et cautum est. Hoc autē
iterdictū cōpetit ei q satisfactū
est. Adicitur et illud? si per
te stat? quominus? satisfactur.
Proinde si satisfactū nō est s; z
repromissum: interdicto? huic
locus non erit. neqđ em̄ p̄mit-
tendum fuit in publico edifica-
re priusqđ appareat quo iure
edificet: 7 si satisfactū sit: cau-
tum? tamen non p̄ferret? in-
terdictum? cessat.**

**Ultima moia nocet. hoc di-
cit Pau. de ca.**

**Si aliquādo stetit p nūcia-
toz? quomin? satisfactur: nūc
nō stat: interdictum? cessat.
P̄meritactum ne vis fiat ei
c. petēs post satisfactioe du-
rat anno. h. d. Pau. de ca.**

vel senatu. 7 hoc placet et est plana si alius veter: et scđz
hoc tota in publico quif. Quid si primus nūciator ve-
ter: Rñ. ad hoc lz nō debeat vetare 7 exceptioe repella-
tur: iudex tñ ex officio nō p̄mitter eti edificare: nisi p̄stet
quo iure re. vt. r. ne qđ in loco publico. l. ij. s. qđ nemi-
ne. Quartus dicit q fiebat in publico: sed nūciatio fiebat
rōne priuati cōmodi. vt. s. eo. l. i. s. nunciatio.
e Cautum. i. satisfactum.
f Nō perferret. vt quia dices sit finitus. vt. Titu. i.
qui bona. s. fi. et. l. seq. in prin. vel facti sunt fideiussores
inopes. vt. s. vt in pos. leg. si is a quo. s. fi. et. l. seq. et ad
hoc. l. quo. leg. l. i. s. antepenul. qđ ait. 7. s. pe. 7. s. de in rē
verso. l. si pro patre. s. verum.
g Interdictum. quod datur reo.
h per nunciatozem. et ita competebat interdictum
edificare volenti.
i Non stat. per nunciatozem quominus satis ac-
cipiat.
k Interdictum. ne vis fiat ei. et sic licet variare fm
Jo. sic et. l. quo. leg. l. fi. et. s. de arbi. l. celsus. in fi. et. l. se-
quent.
l Cessat. i. sibi non datur nisi satisfact.

Hoc interdictū. ne vis fiat ei. qđ est in §. de lde. sec^o in alio qđ est in pñ. l. vt. §. eo. §. hoc interdictū. qđ est ptra. b. C. cessat. als cessat. als cessat. r. dic fm. p. qđ si nō satisfat infra ānū nō admittit postea satisfadare volēs vt ei pperat interdictū. sed si infra ānū satisfat: tūc hīdī dat vt subicit: r. ppetuo §. h. sic §. cessat. i. non nasat de nouo. vl lege plane vt duret infra ānū nō pl^o. l. 3. exceptio sibi sit ppetua. vt C. de excep. l. 3. r. na fecit. §. hoc interdictū nō er die nunciatiōis §. er die satisfatiōis. nec tamē tūc. §. cuz est satisfatū currit ānū cum nec agi possit §. er die inqueritiōis sicut l. pig. act. r. in qđbus dā alijs dicimus. vt. §. de pig. act. l. si rē alienā §. ois. r. fm hoc non obstat. C. de edifi. p. l. si. circa pñ. quia sibi dicit denūciationē ab litio posse fieri post ānū a die ihoatiōis. hoc interdictū ne vis fiat ei cui nūciatū est datur vsq; ad ānū.

Hoc interdictum cessat post annū: et heredi ceterisq; successorib; cōpetit. **I**pta.

Stipulatio de opis noui nūciatiōe iterponit soler^o quotiens victinus dicit ius sibi esse pphibere vicinū opus nouum inuito se facere.

In hoc §. ponit qđ sit effectus hui^o stipulatiōis seu satisfatiōis: qđ p eā soluit vtriq; partē: r. edificātur possit pseq; edificari: r. nūciatū: qđ sibi est cautū de demolēdo: dat etiā pñtū edificare volenti qđ eā offerat post nūciatiōne si vult edificare secure. h. d. pau. de ca.

Si qđ autē vult post opus nouū nūciatū impune edificare: offerre^o qđ satisfatiōne nūciatori. **Q**đ si fecerit vtriq; cōsultū est: tam ei qđ nūciatū: qđm cautū habeat de ope restituēdo. **Q**đ et cui nūciatū est: quia molitioer^o nō impedit. anteq; eniz caueat qđqd edificauerit interdicto restitutorio^o destrue

Diuisio

Stipulatio. dolo loq̄r qđ ista stiplo iterponit vsq; ibi si qđ a sit. ibi sedo ponitur stipulatiōis effectus ex vtrac; pte vsq; ad §. h. autē. ibi ponit tertio qđ committit vsq; ad §. op^o. ibi q̄rto. p. qđ ope pmittat vsq; ad §. siue. ibi q̄nto ad qđ committat vsq; ad §. q̄ntū est. pau. **S**tipulatio. que aliquā est satisfatiō: aliqñ cautio. **N**ūciatiōe remittēda r. ope demolēdo r. sit sic. pmittit se heredē vt tū. vt. §. eo. nō solū §. si. restitutoruz ius sūpūb^o qđ post denūciatōez feceris. sic r. C. de edifi. pu. l. si. in fi. l. r. doli malū abesse. vt. l. §. h. r. dānū qđ ob id instatū fuerit resarcituz. vt. l. i. i. l. qđ bona §. si qđ op^o. aut si hoc nō fecerit: pñt ea res erit. vt. l. eo. §. siue autē. r. §. adē dicit. illa autē cōtra si iudicatū fuerit nō iure factū: vel per te steterit quominus iudicet: tacite intelligitur. vt. l. §. habet.

Soler. r. dicit hic iuriscōsultus tacite oppositiōni. **O**fferre. nō. sic. C. de contrahen. stipu. magnā. sed arg. contra. l. quo. leg. l. si. §. i.

Restituendo. in pūsumum statum.

Dolūto. i. constructio. sed demolitio contrarium significat. et est contra. C. de edifi. pu. l. si. Solu. §. l. pro §. si quis paratus.

Restitutorio. quod est in pū. l. pretor.

Cōpellit. qđ vi aut clā: vl ac. i. factū ex hoc edicto.

Habet autem si. de opere demoliendo. de qua dicitur. §. p. r. i. r.

Cōditionē. f. tacitā. sic. l. i. i. l. i. i. §. hoc autē. r. l. de sol. cū quis. in pñ. sed arg. ptra. l. de acq. pol. l. qđ meo §. si furioso. r. de duo. re. duos. in pū. Accur.

Re compellitur.

Stipulatio de demolēdo committit postq; fuit iudicatus nō iure fuisse edificatū: vl per edificatē steterit quominus iudicetur. h. d. pau. de ca.

Habet autē stipulatio ista pditionē: vt ita demū cōmittatur si iudicatum fuerit: siue ante rē iudicatā cā qua acciderit: neg^o res defendat: et de dolo malo subijcit clausula.

Hic declarat iuriscō. ad qđ committit ista stiplo: r. dī qđ committit vt demoliat op^o si factū est post nūciatiōne talitē qđ habeat instar opis: cōmittit etiā ad interesse si nō demoliat seu edificatē steterit quominus iudicetur: vel dolo in causa committitur. h. d. pau. de ca.

Opus autē nouū factū sic accipimus: nō si vnū vel alterū cemetū fuerit positū: sed si pponat instar quoddaz opis quasi facies qđaz facti opis. **S**ue autē res iudicetur: siue

Committatur. ad interese vel ad operis demolitionem.

Stipulatio. scz op^o nō iure factum. er tūc ergo demū poterit agi ex stipu. Sed qua actione agetur vt hoc pñficiet: Rñ. pñfessioia vel negatōia: vel reiven. p quas nō cōsequit vt suis ipēsis destruat edificatū: §. tñ psequit destructionē: r. ita neces se est agi ex stipu. secūdo iudicio vt suis impēsis: r. sic duo sunt iudicia. vt no. §. l. p. r. i. §. nōnulli. sed r. si ex eo qđ fit in publico interposita eēt stipulatio ad hoc vt committat agetur pu^o actiōe pōpulari i facti pēdēdo id in publicū r. dicēdo nō iure factū r. sic committit stipulatio la ta sententia.

Qua. i. aliqua. Accur. **N**eg. i. qđ non res defendatur r. et sic. §. eo. ti. l. si pñt. et. l. qđ vi aut clam. l. i. §. h. r. si qđ ptra testationē. r. l. vim facit. in pū.

Subditur. in stipulatione vt dicit. §. in pū. huius legis. hoc modo promittis qđ dolo malo nō fiet aliquid quominus sententia pareat fm. Sui. vel quominus iudicet: r. sic pmittit si absentes se. sic et. l. i. i. d. sol. l. iudicatū.

Factum. inceptum sed non perfectum.

Accipimus. vt possit denunciare vel demoliri. Ac.

Instar. vt sic possit nūciari. r. sic est ptra. §. eo. l. i. §. potest. Solu. vt ibi. vel factū. f. nō dicitur ad hoc vt possit ex stipulatiōe agi: vel ad hoc vt contēpta nūciatiōne possit pen destrui. r. sic sunt argu. p. r. r. i. de pol. l. i. §. cepisse. r. §. de aur. r. argen. lega. r. si nō sint §. quid er go. r. §. si cui.

Operis. f. noui.

Et iue. ex hac littera collige argu. qđ scriptor: pōt cogi pñse ad scribendū r. poni in cōpedibus. vel tenet ad pto: ad interese si hoc placeat scholari. arg. §. qđ me. cau. si cuz scriben excep. §. p. r. i. r. ita cōcordat oēs docto. bono. residen dū cogi res. r. est ratio: ne turbetur publica vtilitas. i. iudici: si. pōt.

Iudicetur. iniuste edificatum esse.

Liber Primus.

s Stipulatio. de ope demoliedo. vt in pn. huius legis.
b Restituatur. i. destruat. Accur.
c Pecunia dabit. qz hec e vna de clausulis i stipulatioe pph. vt Leo. S. ad dic. s. z si tñ pñerit ibi op^o destrui: tñ ad iterē agi pñ. vt. s. d. p. ob. l. qñs qd aliū. z d re iudi. si qd ab. s. fi. z. s. eo. ex. opis.
d Petitou. i. nūciatou. Accur.
e Placuerit. sic s. d. pac. rescriptū. s. l. et sic vel pñse ad factū: vñ ad interesse pñ agi. z de hoc e electio actoris. vt. s. d. p. cur. l. s. z he. s. fi. s. arg. s. in eo. ti. l. nō cogēdū. s. labi mis. z fac. s. s. h. z. f. Cauere. s. soli dū qz zc. s. nūciatio vni facta sufficit. vt. s. de pupillo. s. si plurium.
g Debeant. de ope demoliedo.
h Restitutio. i. destructio.
i Nō possit. vt cōtigat liberatio. vt. s. de p. ob. l. eadē. s. fi. s. z in eo. ti. l. i. stipulatio. s. z solue vt. l. i. h. eius dem. titu. in prin.
k Nūciat. qd est necesse. vt. et. s. l. de pupillo. s. si plurium.
l Cōueniat. q noie oim stipulet sic. s. de admini. tuto. l. i. s.
m Stipulatio. qñ vni cauetur.
n Maluerit. s. ad iteresse agere. vt. s. eo. s. siue auz. vel maluerint hāc clausulam stipulatioi inferere.
o Cautū. noie suo z alioz.
p Quāti ea. q pba pñerit verā estimatōez. vt. s. de p. sig. l. int. hec pba.
q Siua. s. stipulantis.
r Stipulatur. s. tantum.
s Siu pñerit. qz nō dicit cui: z sic nō ad totū videbat.
t Sufficere. stipulāti z factū. vt. s. si qd cau. l. pe. z d pñur. in cause. s. fi. z facit. s. i. i. pñes. z. l. i. h. ac stipulone.
u Ad operis. s. totius.
v Ea. s. stipulatio. sed als nō est in nostro casu.
u op^o nouū. patientiā. vt. s. eo. nō solū s. morte.

nō ipēsam. vt. s. qd vi aut clā. l. vim facit. s. tādū. z. l. cō petit. s. fi. z. l. temp. in prin. z hoc subicit. nam zc.
z Prestare. non impensam.
a Restituendo. i. destruendo in pñsum statum.
b Cersatur. vt sumptibus suis tollat. Accur.
c Penā. impē sarm.
d Non succedit. vt. et. C. ex de lic. defunc. l. i. n. si lit. pte. vt. s. i. q. si terti. s. offm. et s. fi. s. arg. cōtra. C. de fruc. et lit. expē. l. i. s. h. e. rediis quoz.
e Sui opus. s. dū. i. q op^o faciēdum erat.
f S. i. quia. s. factū. sub. auct. quero.
g Edificatus. postea.
h Dñs. nou. s. ztra. s. qd vi aut clā. l. vim facit. s. tādū. s. z ibi dēnegat illud edictus. hic hoc pcedit: vel ibi fuit ignorans emptor nūciatōez factū: hic non. vel verius ibi ad ipē sas nō tenet: s. ad patientiā sicut hic. z hoc eodē mō solue. alit. s. d. alie. tūdi. l. i. s. op^o. vt solue vt ibi.
k Tenetur. ad patientiā nō ad impensam.
l Nō pñse. s. z rei. vt. s. eo. l. d. pu pillo. s. nūciatōez. sic creditur. i. mutua. vt. z. s. de tri. bu. l. pcuratoris. s. si pñes. sic z sentētia pñio dat. s. de neg. ge. q alie. no. s. fi. Et pñia pueniunt. s. de pu bli. l. impatores.
De damno infecto: et de subgrūdis z protectis.
**Qualr aduersus futura opa caueat dixit: nūc aduersus pñerita ruina minātia. Et qz i subgrūdis z protectis ple. ruz hec fūt de his spālē dicit. vt. et. s. de his q debe. l. si vero. s. ptoz. z q sint hec habes. s. de p. sig. malū. s. i.
Am res. i. cauto. R.
Celeritatē. i. vt cito fiat. vt. et. s. d. fer. l. i. n. si in casu. vt. s. eo. si finita. s. si forte.
Ex hac causa. s. sup iterponēda cautioe**

res nō defendat: stipulatio in id cōmittit vt res viri boni arbitratu restituatur. Qz si ita restitutum nō erit: qñ ea res erit: tātam pecuniam dabit si hoc petitor placuerit.

Si pluribus nūciat oēs debet satisfacere: si plures nūciat dō oib^o vel vni p oib^o satisfacere: et tūc stipulatio simpliciter concepta ad oim interesse refertur. h. d. Pau. de ca.

Questus est si plures dñi edificaret an oēs cauere debeant: et ait labeo vñ quez cauere debere: qz restō opus fieri p parte nō possit. Idem ait et si plures nūciat curādū esse vt vni caueat: si inter eos pueniat. Plane si nō pueniat: etiā singulis erit cauedū. Idē dicit ad iudicē esse in stipulatione: vt tñ pñerit qñ vñ uti: cutusqz inter sit si hoc maluerint. Leterus si ita fuerit inqz cautū: qñ ea res erit: dubitatur vñ ad totū opus estimatōe hec pba referant: an vero ad id qd eius inter sit q stipulatur: ego puto z si sic fuerit cautū vñ: qñ ea res fuerit defendi posse stipulationem sufficere. ad opus enim qñ rita tem ea refertur.

Hoc edictū dat ptra heredes ad patientiā nō ad impensam. h. d. Pau. de ca. Mar. 22.

Si opus nouū nūciatū est: si ante remissam nūciationē ope facto decesserit:

z heres ei patientiā destruedi opis aduersario prestare. Nā z in restituēdo hōm ope eius q cōtra edictū fecit pena versatur. porro aut in penā heres non succedit.

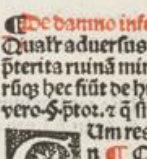
Quid interdictū est in rem scriptū: id transit in singulārē successorē. h. d. Bar. Tabo.
Si cui op^o nouū nūciatū erat vēdidit pñum: emptor edificauit: emptorem an venditorē teneri putas qd aduersus edictū factum sit? Rñ. cū opis noui nūciatio facta est si qd edificatū sit: emptor. i. dñs pñioz tenetur: qz nūciatio opis noui nō pñone fit: z is demū obligat est qui eū locū possidet: in quez opus nouum nūciatum est.

De dāno infecto: et de subgrūdis z protectis.

Subere de cauēdo pōt fieri p magistrat^o municipales: s. sic de mixto ipertor: talib^o magistratibus nō competat ea q sunt impert: sed dūtaxat ea q sunt simplicis iurisdictionis. nomen fallit hoc casu ppter periculum qd est in mora. hoc dicit Pau. de ca. l. pñan.

Am res dāni infecti celeritatē desiderat: et piculosa dilatio pñtori videtur: ex hac causa si-

Am res. i. cauto. R.

Ex hac causa. s. sup iterponēda cautioe

vel nō: r in q̄tū tps: r q̄tis cū fideiussōe vel nō: et repete
giculosum videt: q̄ dū romā iret vel dum moia fieret in
satisfactōe iterim dānū daret: r sic lege h̄ic s̄sum cū p̄ce
dentib⁹: r diceo sibi. f. tñ. vel p̄tra legecum sequenti.

a Jurisdictionē. i. stipulationē: q̄ vult sibi reseruare:
r alijs delegare.

b Reseruare. q̄
ergo alij delegat:
nichilominus si-
bi seruat. sic. s. cō-
mo. l. rei. r de pen.
l. paul⁹. et p. sol. l.
cū duob⁹. in pun.
l. y alibi dicit trans-
ferat. vt. s. de offi.
ei⁹ cui man. est iur-
risdi. l. i. in fi.

c Delegandū.
an hec delegatio
est facta a pretore
mortuo: r sic com-
petat iure magi-
strat⁹: an fieri de-
beat a viuo an nō.
diceo. l. i. iij. s. du-
as. s. j. quomodo-
ctiq; dicas: est cō-
tra. s. b. iuris. om.
iud. l. i. ubere. l. p̄n.
Sol. sp̄ale hoc ca-
su l. j. sit mixti ipe-
rij vt ibi. nec enim
exp̄sse ibi dicit nō
posse delegari: sed
in eo q̄ est mixti i-
perij hic colligit.
vt. s. de offi. ei⁹ cui
mā. est iurisdi. l. i.
l. rñ. r. s. fi. sicut in
cā in integ. resti. q̄
p̄t delegari l. j. sit
mixti iperij fauo-
re pupillosum. vt
C. vbi et ap̄b que
l. fi. in fi. et. s. de iur. l. muto. s. tutoris. vel p̄t delegari
h̄m̄ als iurisdictionē. vt hic. nō aut nō h̄nt: vt ibi. et isti.
de artil. tu. s. sed hoc iure. vel solue vt ibi. Alia vero que
sunt mixti imperij nulli demandantur.

d Annuū. modo expr̄ponit quid sit dicere infectum.
e Queremur. ideoz cautionem desideramus interpo-
ni. Accur.

e Queremur. immo magis debet dici infectū id q̄ nō
veremur: cū hic nō sit spes: s. j. hoc dicit: vt hec cautio lo-
cū habeat. vt r. l. eo. l. in hac stipula. pro lucro autem q̄
stimetur amitti nō cauetur. vt r. l. eo. proculus. sed aliud
quādoq; in interdico ne quid in loco publico. vt arg. cō-
tra. ff. ne qd in loco publi. l. ij. s. merito. r. s. dānum.
f. dānum. als incipit lex. als nec est lex. nec s.

d Annuū. quesitū aliquis a iuriscōsul. vnde dicatur
dānū. ad quod dicit vnde inuenies dicit ethymolo-
giam de dīnatione: inde dicitur dānum. dicitur ergo
dānum. i. diminutio.
s Ademptio. i. ablatio.
h Diminutio. melius dixisset a perditōe. vt arg. cō-

tra. s. de peti. here. l. deperditum. non ergo pro lucro ca-
uetur. vt dixi. s. l. priori.

h Prescriptus. p̄oris vel iudicis arbitrio. vt. l. l. pre-
tor. in fi. i. rñ. r. l. q̄ bona. s. fi. nisi q̄ i

to rei ruinosē vel partis q̄ mi-
naf ruina: etiaz p̄ magistratus
municipales. r si ille non recti-
p̄tat missum: d̄at p̄tra eū actio
in factū ad interesse: q̄ etiā po-
terit intētari corā magistratu
municipali: non aut p̄t magi-
strat⁹ illuz p̄tēse cōp̄llere ca-
pris pignozib⁹ vel mulctā indl-
cra. Sic si p̄seueret in contu-
macia post p̄mū decretū p̄-
ceditur ad scdm p̄ q̄ missus
efficit ver⁹ possessor: r aduer-
sarius p̄t max de possessione
exp̄llit. ista tñ q̄ sunt magni
iudicij magistrat⁹ municipa-
les nō p̄t exp̄d̄re etiā si p̄t
ma fuerint p̄ ipsum exp̄d̄ta:
sed debet a diri pretor vel pre-
ses. h. d. pau. de cau.

h Si intra diem a pretore cō-
stituendum non caueatur: in
possessionem eius rei mitten-
dus est. eius rei sic accepta: si
ue tota res sit siue pars sit rei
An tamen is qui non admit-
tit etiam captis pignozibus
a magistratibus coerceatur:
nō puto: sed in factum actio
ne tenebitur. nā et si a preto-
re missus non admittat: eadē

ueas: vt tenearis infra annum.
f Caueatur. nomine rei cuius timet dānum.
g Eius rei. non omnium rerum. vt. l. qui. ex cau. l. i.
v Mittendus. ex primo decreto. r hoc a pretore vel a
magistratu. vt. l. s. duas.
r Pars. vt r. l. eo. si finita. s. ex hoc edicto.
p Admitti. a magistratu mittendum.
z Nō puto. r sic. C. de pig. l. noia. ou. Sz ipe p̄tor
set fm pi. r. s. j. vt in arg. p̄tra. insti. de satisfda. tu. s. pe.
a In factū. in qua venit q̄tū interest aduersarij in
pos. venire. R. vt. l. l. p̄tor. s. in cū. et de hac loquit. l. eo.
si finita. s. pe. r. s. fi. r. l. l. seq. in pun. r. s. actor. et ad idē. l.
ne vis fiat et. l. i. r. l. fi.
b Nam et si. et quidē in factū actio hic sufficit. nā et
hec alio casu sufficeret.
c Proze. r sic p̄ locuz a maiori ostēdit q̄ magistrat⁹
nō p̄t cōp̄llere q̄ p̄tor nō possert: imo eadē actio agen-
dū est vt hic dicit. R. r sic dicit q̄ hic. s. nā r. fi. ab illo. s.
an tñ. differt: q̄ ibi iussu magistrat⁹: hic iussu p̄oris.
d Missus. i. mixti iussus.

flumie pu. vel ripa
cius: q̄ tūc est cer-
tū tēpus. r. anno-
rum. vt. l. eo. l. pre-
tor. s. de eo opere.
l. i. Causa. f. co-
gnita in qua mul-
ta inspicūtur. vt
l. eo. q̄ bona. s. fi.
r. l. seq.
m Renouare. si
finitus sit dies.
n Proclare. i.
si adhuc duret. sic
l. de p̄cario. l. s. j. et
si manēte. et. s. de
arbi. si cum dies.
in pun.
o Sam. scilicet
diem.
p Localem. sic
s. finū regū. si ir-
ruptione. s. fi.
q Remittere. i.
p̄tor vel p̄ces de
bet hoc significa-
re magistratibus
municipalib⁹ qui
proximi sunt loco
ruinoso: r ipsi fa-
ciūt renouare vel
proclare cautio-
nem.
r Constituen-
dum. i. constitutus.
sic enim dicit pre-
tor dño dom⁹ rui-
noso: caueas vsq;
ad tres dies: vel
econtra dicit ca-

Liber Primus.

Actionem. ahs cautionē. vt. siubeat eā imponi: vt. s. e. l. i. et ahs actionē. s. vt. ex cōtēptu cū effectu nascatur et de ea cognoscat: sed certe imo q̄tuor. p̄mū. s. eo. l. i. se cū dū. s. ea. l. in p̄n. Alia duo. s. de pos. r. ac. in hoc. s. s. r. hunc t̄m̄ p̄ntem s. respiciebat. an q̄ hęc q̄tuor p̄petat in re magistrat⁹ q̄si

a p̄tore mortuo cōmissa sunt: q̄dam sic: q̄ r̄ ip̄i possent alij delegare: vt. et s. de offi. eius cui mā. est in. l. i. s. q̄ vero. p̄t̄ dicit q̄q̄ subire cauere. Itē mittet pos. q̄ sunt duo habēt a mero i p̄erio q̄ nō delegent saltē cūlibz: vt. s. de iurisd. om. iud. l. i. u. bere. q̄ non p̄petit ture magistratus vt. i. ad muni. ea. s. i. Itē q̄ sūt eā cause cognitione. sic et tertio. s. p̄t̄ lare die fit eā cause cognitionē: vt. et s. ea. l. i. in p̄n. vñ p̄ delegatū quēlibz nō p̄t̄ expediri. r. s. de offi. p̄o. l. nec q̄cquā. s. vbi. sup. ac. s. o. l. factū p̄t̄ dicit q̄ cōpetat eo

gnitio iure magistrat⁹. a p̄tore q̄ uiuo t̄m̄ cōmittēte p̄t̄ habere cognitionē magistrat⁹ in p̄mis trib⁹ casib⁹. Uel dic̄ l. j. a p̄tore mortuo sine delegatōe uiuētis p̄petat cōgnitio magistratui non t̄m̄ delegabit eū et spectat̄ sit cōmissum tanq̄ iurisdictionē ahs habenti: vt. s. de offi. ei⁹ cui mā. est in. l. i. in p̄n. r. sic p̄petit magistratui: s. nō iure magistrat⁹ om̄ino. Itē q̄ hic dicit possessionē dandā posse p̄mitti: est s. de iurisd. om. iud. l. i. u. bere. s. ol. vt. ibi. b. possessionē. q̄tuor dant̄ remedia ex hoc edicto. s. vt. caueat michi. sc̄o q̄ si nō caueat mittat in possessionē ex p̄mo decreto. tertio q̄ si nō admittet dat̄ michi actio in factū ad interesse. q̄rto q̄ si dom⁹ ruinosā saluat domū meā mala salutariōe: et vicin⁹ p̄seuerat in p̄tumacia q̄ a deā p̄tore et faciā ip̄m solēniter citari: r. si nō venerit mittat in pos. ex sc̄o decreto. r. istō p̄tore sibi resuauit q̄ i p̄erij est: r. hoc ē q̄d s̄t cetera r. c. r. hoc est q̄d glo. Bz. et Jo. multa improprietate varietate r. obscuritate insufficientia hic dicunt.

Cetera. s. mittere ex sc̄o decreto. Itē cogere capti p̄gnosib⁹. Itē q̄ possit supradictis q̄tuor casib⁹ delegare: non aut̄ magistratus delegari: ip̄e ex delegandōe cognoscat: vt. C. de iudi. l. a iudice. Item vt. recedatur de possessionē: vt. i. p̄ri. s. d. Si forte duretur. i. differatur. e. Non caueri: post primum decretum. f. Possideri. ex secundo decreto: vt. i. eo. si finita. s. Jul. scribit. Accur. g. Duiuiros. i. m̄gfat⁹ municipales: vt. C. de. in. l. i. h. Causa. vt. stille in cuius domo facta est missio sit

actiōe vtendū est. Duas ergo res magistratib⁹ municipalibus p̄tor: vel p̄ses iurit: actio nē r. possessionē: cetera sue iurisdictioni reseruauit. Si forte duret nō caueri vt possideri liceat: q̄d cognita cā fieri solet: nō duiuiros: s. p̄tores vel p̄sides p̄missuros: item vt. ex cā: recedat de possessionē. **Nō sit missio cōtra absente nisi p̄t̄ denūciat ad domū inq̄lnt vel p̄curatoris: vel nullo habitante libell⁹ ipse domibus applicetur. Bart.** P̄tor: ait m̄: dū ei q̄ abertit p̄tus domū denūciari iubeā. Absente aut̄ videt r. q̄ in iure non est: q̄d et p̄p. p̄bat: vere cūde aut̄ p̄tor: denūciari iu bere nō extrahi de domo sua s. domū in qua degit denūciari sic accipe debem⁹: vt. et

reuerfus qui fuit absens cā respu. nam hoc est imperij. **D**ecedatur. i. creat d̄ possessionē qui p̄mo possidebat q̄d post sc̄m̄ decretū demū sit: vt. i. eo. si finita. s. si quis aut̄. vel etiā p̄t̄. hoc intelligi ahs sc̄m̄ decre. cū dicat ex cā: vt. si p̄ hoc magis ad cauendū induceret q̄ si itet secū in alia possessionē. p̄t̄ et tertio itelli gi si miss⁹ iudis ex cā debeat erire: vt. s. q̄ facta. cogā. l. de die. s. diuersū. r. i. qui. ex cau. l. hoc autē s. ait p̄tor. k. possessionē. data ex secundo decreto. l. p̄tor. quia circa tractatū de dam. insec. p̄tor. fecit sū edictū: ponit eius verba. m. Sit. in possessionē mittēdū ei r. c. n. Absente. in iure. multis modis dicit q̄d absens: vt. no. s. de p̄ocu. l. absens. o. Uerecūde. i. honeste r. b̄m̄: autē dixit vade: extrahet per capillos. sic. C. s. p̄ cura. l. qui stipendia. Ac.

Denūciari. q̄ veniat ad cauendū de dāno infecto. q. Non extrahi. de domo: sic. s. de in ius vo. l. pleriq̄ et. i. de re. iur. nemo de domo. Ac. r. Sed domum in qua. hęc verba materialit̄ ponunt. f. Denūcietur. vt. noie eius domus caueat: vel noie alterius sue quam non habitat. t. Habitationem habeat: sed est vagabundus. v. P̄dium. sc̄z ruinosum. v. P̄dium. vt. i. p̄roxi. s. r. Inq̄lntis. habitantibus domum ruinosam. y. Toriens. id est semper. z. Denūciationem. ad domum. a. Cui denūcietur. sic. i. ex q̄. cau. l. pos. ea. l. hoc aut̄. et. s. ex qui. cau. ma. l. item. b. Heres. q̄ non adiuit vel mortuus est. c. Edicti. i. denūciatio ad domum. h. Libellum. scribit em̄ qualiter petijt sibi caueri. et leget hoc coram ede: vel etiam figet ibi: vt. alij videntes se defensionī offerāt: vt. subijcit. Et nota hic domū posse denūciari. sic. i. q̄d. vñ. aut. clam. l. aut. qui aliter. s. i. et. s. de liber. agno. l. i. s. i. r. C. de anna. excep. l. ij. in fi. et. s. ti. i. de pupillo. s. nūciationem. et. l. fi. e. Monitus. dominus domus ruinosē. f. Defensor. alius quidam. g. In eum. mutat materiam vsq̄ in fi. l. et. dicit in eā sc̄licet magistratum. h. Eorum. sc̄licet quattuor que ipse facere potest: vt. s. s. duas.

si i aliena domo habitet sibi ei denuncietur. q̄ si nec habitacionē habeat: ad ip̄m p̄dium erit denūciādū vel p̄curatori eius vel certe inq̄lntis.

Abi deficiat p̄ba legis deficiat legis dispositio. Dan.

Tortios aut̄ p̄tore exigerē denūciationē intelligēdū est: si sit cui denūciat. ceteruz si non sit veluti q̄ hereditaria insula est: necdum hereditas adita est: vel si heres nō extet nec i habitet: cessat pars hui⁹ edicti. est t̄m̄ turt⁹ libellū ad ipsas edes p̄ponere: fieri em̄ potest vt ita monitus defensor existat.

In magistratū q̄ p̄dicta nō fecerit dat̄ actio in factū que verū p̄tinet interesse. Bart.

In eū q̄d eoz q̄ supra scripta sunt nō curauerit q̄ti

cura. l. qui stipendia. Ac.

Denūciari. q̄ veniat ad cauendū de dāno infecto. q. Non extrahi. de domo: sic. s. de in ius vo. l. pleriq̄ et. i. de re. iur. nemo de domo. Ac.

Sed domum in qua. hęc verba materialit̄ ponunt. f. Denūcietur. vt. noie eius domus caueat: vel noie alterius sue quam non habitat.

Habitationem habeat: sed est vagabundus.

Predium. sc̄z ruinosum.

Predium. vt. i. p̄roxi. s.

Inq̄lntis. habitantibus domum ruinosam.

Tortios. id est semper.

Denūciationem. ad domum.

Cui denūcietur. sic. i. ex q̄. cau. l. pos. ea. l. hoc aut̄.

et. s. ex qui. cau. ma. l. item.

Heres. q̄ non adiuit vel mortuus est.

Edicti. i. denūciatio ad domum. h.

Libellum. scribit em̄ qualiter petijt sibi caueri. et leget hoc coram ede: vel etiam figet ibi: vt. alij videntes se defensionī offerāt: vt. subijcit. Et nota hic domū posse denūciari. sic. i. q̄d. vñ. aut. clam. l. aut. qui aliter. s. i. et. s. de liber. agno. l. i. s. i. r. C. de anna. excep. l. ij. in fi. et. s. ti. i. de pupillo. s. nūciationem. et. l. fi.

Monitus. dominus domus ruinosē.

Defensor. alius quidam.

In eum. mutat materiam vsq̄ in fi. l. et. dicit in eā sc̄licet magistratum.

Eorum. sc̄licet quattuor que ipse facere potest: vt. s. s. duas.

a Cuius. i. cuius nomine non erat cautum.

b Dāni. i. ppter dāni infecti. i. dicere q̄ti intererit illius cui p̄stāda erat cautio. als est littera cui dāni infecti r̄c. et tunc plana est littera.

c Iudiciū. in factū cū non exprimatur q̄b. vt. s̄. nau. cau. l. i. d. s̄. i. sed hoc i casu isto fallit. vt statim. f. s̄. tam vicinum.

d Ad q̄ritatē. vt dēt in tm̄ q̄rituz in litē iuraf. h̄o. vel dic. s̄. certā dupli. sic. s̄. qui satisfada. cog. l. ij. s̄. fi.

e Interest. scz vere. et facti. i. de verb. sig. inter hec verba.

f Venit. i. quod sua interest.

g Ad penā. scz respectu agētis: h̄ est pena respectu soluerit. sic. s̄. de eo p̄ quē factū erit. l. i. s̄. si p̄lea. vel dic ad penā. i. q̄ti i litē iuratur. vt dixi.

h Iudiciū. i. hec a no q̄ daf ad uerfus magistratum. h̄o.

i Cōditōez. ta citaz. sic. s̄. n. p̄ri. stipulatio. s̄. h̄z.

k Postulatū. s̄. caueri.

l Non p̄t. sic s̄. de ma. coue. l. i. s̄. maḡatib̄. sed arg. s̄. C. de p̄hen. r̄ comit. sup. l. ma gnam.

m Non alibi. s̄. in domo. vel balneo. sic. i. r̄e. h̄a. l. amplius. r̄. s̄. de postulando. l. i. s̄. postulare.

n Vicinum. vt per centum miliaria. vt. s̄. de offi. p̄fe. vt. l. i. s̄. in vicino.

o Urbi. romane per excellētiā. vt in s̄. de iure natura. l. s̄. sed ius.

p Potuerit. i. debuerit. q. d. cū locus vicinus sit vbi nō debet se interponere magistratus eius loci.

q Nichil l̄ter sit. sic. s̄. si q̄s in ius voca. nō ie. l. ij. s̄. fi. r̄ Actio. in factum que in magistratū datur vt in superiōribus. s̄. patet.

r Perfectionē. ex parte agētis. vt. s̄. ea. l. s̄. in eum.

t Dabitur. vt. i. eo. si q̄s missum. s̄. actio. et no. q̄ hec rō quia r̄c. optima est vt datur heredi. Itē vt p̄petuo. vt s̄. de alie. iudi. l. nō solū. s̄. fi. r̄. s̄. de act. r̄ ob. l. in honora r̄is. s̄. nō est bona rō quare in heredē. immo videtur q̄

nō: cū ex maleficio vel quasi detur. vt. d. l. s̄. de ali. iudi. l. nō solū. s̄. fi. r̄. l. se. et isti. de p̄pe. act. s̄. nō omnes autem. Retoris. i. ex officio pretoris. Accur.

p Ut missus. ex secūdo decreto non primo. vt. i. eo. si finita. s̄. iulian. r̄. i. de acquir. pos. l. ij. s̄. fi. Accur.

y Eam. s̄. p̄fessionem.

z Cape. si non erat dñs p̄t possessor. S̄z q̄d si dominus erat. R̄h. fm̄. D. et Jo. et pi. et nos q̄ statū fit dominus missus. vt s̄. si ex nota. causa agat. l. ij. in fi. r̄ de rebus. eozuz. l. ij. s̄. fi. r̄ de s̄. do. l. i. r̄ cōmuni diuit. s̄. si res. S̄z Ja. cōtra. qz non statim: s̄z vsucapit. arg. i. eo. l. his. quod nō placet: quia cōtra quē p̄scriberet nisi cōtra dominuz: sed dominus nō potest contrauenire etiam volens satisfidare: nisi ex alia qua iusta cā. vt. i. eo. si finita. s̄. non alit statū. vbi vide tur habere p̄dere licito si expectet se cundum decretū. r̄. s̄. si forte.

a In portione. nō autem in partem cauentis. vt. et. s̄. communi diuit. si q̄s pu. s̄. si dāni infecti. sed si nullus caueat: i. possessionē omnīū fit missio: h̄z quotidā p̄tes sint maio res. vt. i. eo. in stipu. dāni infecti.

b Edes. quas timet casuras propter ruina vicinarum. h̄o.

c Possessionē. hoc ex decreto primo. ex secūdo autē hoc foret iniquū. r̄ sic intelligo in primo decreto. i. eo. si finita. s̄. nō autem. h̄z sit cōtra. s̄. si ante. in ca. l. i. i. sed si expones. nā si ad dāni agatur ex stipulatiōe pro rata fiet damni restitutio. vt. i. proxi. et argu. C. de bo. auc. iudi. possi. l. si. s̄. i. i. i. quia et s̄m debita r̄c. et est argumen. s̄. titu. l. stipulatio. s̄. fina. et. i. de solutio. in his. s̄. si vero. et. i. de ope. liber. l. i. vt iurisurandi. s̄. fina. Sed si equaliter sint missi: et postea expulsian equaliter agant actio ne in factum: R̄h. h̄. sic. sed Jo. et pi. contra. sed pro rata damni.

d Dāni infecti. ab extraneo. si autem iniucē: dic vt. i. eo. l. inter fructuarium. Accur.

e Edes. quas timet casuras propter ruina vicinarum. h̄o.

f Possessionē. hoc ex decreto primo. ex secūdo autē hoc foret iniquū. r̄ sic intelligo in primo decreto. i. eo. si finita. s̄. nō autem. h̄z sit cōtra. s̄. si ante. in ca. l. i. i. sed si expones. nā si ad dāni agatur ex stipulatiōe pro rata fiet damni restitutio. vt. i. proxi. et argu. C. de bo. auc. iudi. possi. l. si. s̄. i. i. i. quia et s̄m debita r̄c. et est argumen. s̄. titu. l. stipulatio. s̄. fina. et. i. de solutio. in his. s̄. si vero. et. i. de ope. liber. l. i. vt iurisurandi. s̄. fina. Sed si equaliter sint missi: et postea expulsian equaliter agant actio ne in factum: R̄h. h̄. sic. sed Jo. et pi. contra. sed pro rata damni.

g Dāni infecti. ab extraneo. si autem iniucē: dic vt. i. eo. l. inter fructuarium. Accur.

h Edes. quas timet casuras propter ruina vicinarum. h̄o.

i Possessionē. hoc ex decreto primo. ex secūdo autē hoc foret iniquū. r̄ sic intelligo in primo decreto. i. eo. si finita. s̄. nō autem. h̄z sit cōtra. s̄. si ante. in ca. l. i. i. sed si expones. nā si ad dāni agatur ex stipulatiōe pro rata fiet damni restitutio. vt. i. proxi. et argu. C. de bo. auc. iudi. possi. l. si. s̄. i. i. i. quia et s̄m debita r̄c. et est argumen. s̄. titu. l. stipulatio. s̄. fina. et. i. de solutio. in his. s̄. si vero. et. i. de ope. liber. l. i. vt iurisurandi. s̄. fina. Sed si equaliter sint missi: et postea expulsian equaliter agant actio ne in factum: R̄h. h̄. sic. sed Jo. et pi. contra. sed pro rata damni.

k Dāni infecti. ab extraneo. si autem iniucē: dic vt. i. eo. l. inter fructuarium. Accur.

l Edes. quas timet casuras propter ruina vicinarum. h̄o.

m Possessionē. hoc ex decreto primo. ex secūdo autē hoc foret iniquū. r̄ sic intelligo in primo decreto. i. eo. si finita. s̄. nō autem. h̄z sit cōtra. s̄. si ante. in ca. l. i. i. sed si expones. nā si ad dāni agatur ex stipulatiōe pro rata fiet damni restitutio. vt. i. proxi. et argu. C. de bo. auc. iudi. possi. l. si. s̄. i. i. i. quia et s̄m debita r̄c. et est argumen. s̄. titu. l. stipulatio. s̄. fina. et. i. de solutio. in his. s̄. si vero. et. i. de ope. liber. l. i. vt iurisurandi. s̄. fina. Sed si equaliter sint missi: et postea expulsian equaliter agant actio ne in factum: R̄h. h̄. sic. sed Jo. et pi. contra. sed pro rata damni.

n Dāni infecti. ab extraneo. si autem iniucē: dic vt. i. eo. l. inter fructuarium. Accur.

o Edes. quas timet casuras propter ruina vicinarum. h̄o.

p Possessionē. hoc ex decreto primo. ex secūdo autē hoc foret iniquū. r̄ sic intelligo in primo decreto. i. eo. si finita. s̄. nō autem. h̄z sit cōtra. s̄. si ante. in ca. l. i. i. sed si expones. nā si ad dāni agatur ex stipulatiōe pro rata fiet damni restitutio. vt. i. proxi. et argu. C. de bo. auc. iudi. possi. l. si. s̄. i. i. i. quia et s̄m debita r̄c. et est argumen. s̄. titu. l. stipulatio. s̄. fina. et. i. de solutio. in his. s̄. si vero. et. i. de ope. liber. l. i. vt iurisurandi. s̄. fina. Sed si equaliter sint missi: et postea expulsian equaliter agant actio ne in factum: R̄h. h̄. sic. sed Jo. et pi. contra. sed pro rata damni.

q Dāni infecti. ab extraneo. si autem iniucē: dic vt. i. eo. l. inter fructuarium. Accur.

r Edes. quas timet casuras propter ruina vicinarum. h̄o.

s Possessionē. hoc ex decreto primo. ex secūdo autē hoc foret iniquū. r̄ sic intelligo in primo decreto. i. eo. si finita. s̄. nō autem. h̄z sit cōtra. s̄. si ante. in ca. l. i. i. sed si expones. nā si ad dāni agatur ex stipulatiōe pro rata fiet damni restitutio. vt. i. proxi. et argu. C. de bo. auc. iudi. possi. l. si. s̄. i. i. i. quia et s̄m debita r̄c. et est argumen. s̄. titu. l. stipulatio. s̄. fina. et. i. de solutio. in his. s̄. si vero. et. i. de ope. liber. l. i. vt iurisurandi. s̄. fina. Sed si equaliter sint missi: et postea expulsian equaliter agant actio ne in factum: R̄h. h̄. sic. sed Jo. et pi. contra. sed pro rata damni.

t Dāni infecti. ab extraneo. si autem iniucē: dic vt. i. eo. l. inter fructuarium. Accur.

u Edes. quas timet casuras propter ruina vicinarum. h̄o.

v Possessionē. hoc ex decreto primo. ex secūdo autē hoc foret iniquū. r̄ sic intelligo in primo decreto. i. eo. si finita. s̄. nō autem. h̄z sit cōtra. s̄. si ante. in ca. l. i. i. sed si expones. nā si ad dāni agatur ex stipulatiōe pro rata fiet damni restitutio. vt. i. proxi. et argu. C. de bo. auc. iudi. possi. l. si. s̄. i. i. i. quia et s̄m debita r̄c. et est argumen. s̄. titu. l. stipulatio. s̄. fina. et. i. de solutio. in his. s̄. si vero. et. i. de ope. liber. l. i. vt iurisurandi. s̄. fina. Sed si equaliter sint missi: et postea expulsian equaliter agant actio ne in factum: R̄h. h̄. sic. sed Jo. et pi. contra. sed pro rata damni.

w Dāni infecti. ab extraneo. si autem iniucē: dic vt. i. eo. l. inter fructuarium. Accur.

Liber Primus.

Promissor. si vtrius promittat. et sic est. §. vt le. no. ca. l. sed et ipsi. r. l. si duo. Accur.

Venit. nonnunquam. sed multotiens. **C**autione. s. per negligentiam non interposita vel non petita: alioquin datur actio. vt. §. l. proxi. in fi. r. l.

se. fm. Jr. vbi plene dices. Sed nec stipulatio interposita. p. omni da no dato agi potest: quod non pro fortuito vel soli naturali vi co. vt. §. eo. Num. §. vicium. r. §. hec stipulatio.

Rudera. i. fragmenta que cadunt.

Omnia. fecus si partem tamen. vt. §. l. proxi. §. pe.

Retor. at. tractatus est supra de pto capite huius edicti. s. coras quo petenda sit cautio danti infecti: r. a quo quia a dno si est pferens. alioquin denunciatum est domui. modo sequitur de secundo capite: circa quod quia pretor fecit suis edictum ponunt ei verba.

Suo noie. siue sit sua res siue non dummodo pro suo iure caueat. vt. §. eo. §. bona. §. i.

Promitti. s. a possidente.

Alieno. vt p. curatorio: vel quia fructuarius vel si miles est qui quia

si alieno nomine caueat. vt. §. l. hoc amplius. §. questum. et §. seq. et hec expediuntur. §. vsq. ad. l. qui bona. §. qui dant. sed contra. §. titu. i. non solum. §. si cum iure. Sol. vt ibi. Accur.

Id se. cum suo nomine postulat.

Eum. vt. procuratorem.

Cuius. domini.

Fuisse. cu alieno. et hoc expeditur vsq. ad. §. fi. in. l. qui bona. sed in hoc est contra. C. de iura. calu. l. §. si autem. vbi dicitur paratorum non iurare. Sola. fm. Jo. et pi. speciale est hic. vel verius hic corrigitur. Item opponit hic copellitur anceps perituri subire. palio. r. sic est contra. §. de in lite iuran. l. videamus. Item de alieno facto iurare copellit. r. sic est contra. §. re. amo. marcellus. Sol. hic de credulitate: ibi affectionis r. veritatis est iuramentum.

Statuero. hoc expeditur in. l. §. bona. §. fi. et. l. seq. in punci. sed an magistratus municipales possunt sta-

tuere: pl. non. alij q. sic. vt. §. eo. l. i. et. l. iij. in prin. r. dxi plene in §. duas.

Si danti pringit ante petitam cautionem dno non tenet si omnia que facit p derelicto habet. h. v. Bar. **P**au.

Venit vt nonnunquam dano dato nulla nobis copetatur actio non interposita antea cautione: veluti si vicini edes ruinosae in meas edes ceciderint: adeo vt plerisque placuerit nec cogi quod eum posse vt rudera tollat: si modo omnia que iaceant pro derelicto habeat.

Quid sit hec ex mente Pauli. de ca. in duas principales. in prima ponuntur verba edicti formalia. in secunda expositiones iuriscorum sulti. scda ibi hoc edictum. Item prima principalis vsq. ad. §. de eo ope. subdividit in quatuor. in prima ponit vnus quod respicit personam eius a quo petitur cautio. in secunda ponit aliud quod respicit personam petentis. in tertia aliud quod respicit formam cautionis in emendatione danti contingeret infra tempus a pretore vel iudice statuendum r. non simpliciter in infinitum. in quarta ponit declaratio primi dicti. scda ibi et q. tertia ibi ea die. quarta ibi si contro-

ueria. Et hoc dicit. **I**stud edictum sit hic contra non admittente r. contra contumacem. Bar. **T** ip.

Retor alij danti infecti suo noie promittit alle no: satisfdari iubebo et quod iurauerit non calumnie causa id se postulare: eum vel cuius noie ager postulaturus fuisse in ea diem quas causa cognita statuero. Si controversia erit: domus siue necne que cauebitur: sub exceptione satisfdari iubebo.

De eo ope quod in summe publico ripave eius fiet in annos decem satisfdari iubebo. eum cui ita non cauebitur in possessionem eius rei cuius nomine vt caueat postulabitur recte est cuius causa iusta esse videbitur etiam possidere iubebo. **I**n eum quod neque cauerit: neque in possessione esse: neque possidere passus erit: iudicium dabo: vt tamen prestet quantum prestare eum oporteret si de ea re ex decreto meo eius vel cuius de ea re iurisdictionis fuit que in ea re est cautum fuisse. **E**ius rei noie in cuius possessione misero: si ab eo qui in possessione erit: danti infecti noie non satisfdabitur: eum cui non satisfdabitur: simul in

par. §. eo. l. si finita. §. ex hoc edicto. vsq. ad. §. fi. **P**ossidere. ex secundo decreto. **J**udicium. s. in factum. r. exponitur hec pars. §. eo. l. si finita. §. fi. r. l. seq. vsq. ad. §. fi. s. abinde leges iuriscorum. mixtim respiciunt predicta.

Ere. i. damno.

Eius. s. magistratus.

De ea re. i. super ea re ex qua timetur damnum.

Que. s. iurisdictione.

In ea re. i. in ea causa vt caueri debeat.

Eius. adhuc sunt pretoris verba.

Misero. ex primo decreto.

Ab eo. s. domino.

Possessione. quia nondum erat repulsus.

Eum. petentem secundo caueri. Accur.

Non satisfdabitur. cuiusdam secundo petenti.

Simul. vt. r. §. eo. si finita. §. si plures. et §. si ante. Si

Sub excep- ptione. vt si domus est que satisfdatur: fideiussores habet excep. vt. §. eo. qui vias. §. i.

De eo ope. re hoc expeditur. §. si finita. §. deinde ait pretor. vsq. ad §. ex hoc edicto. et dic ope. i. dano quod ex ope fiat. vt §. eo. ti. si finita. §. notandum. in fi. vt quia minas ruinas nauigantibus: vel his qui iuxta flumen suas habent edes. et facit. §. de pto. §. l. i. §. itez ex causa. r. de reb. dub. l. verum est.

In annos decem. r. sic hic specificatur tempus a pretore mortuo. sed cur non tollit olno opus: Rn. q. pun- cipe vel senatus: mittente factum est vel non impedieba- tur tempore extru- ctionis nauigium. vt. §. de flu. l. i. r. §. §. penul. r. l. ij.

Non cauebit. de dano infecto.

Postulabit. subaudi in lite- ra. §. ex decreto pri- mo. r. expedit hec

par. §. eo. l. si finita. §. ex hoc edicto. vsq. ad. §. fi.

Possidere. ex secundo decreto.

Judicium. s. in factum. r. exponitur hec pars. §. eo. l. si finita. §. fi. r. l. seq. vsq. ad. §. fi. s. abinde leges iuriscorum. mixtim respiciunt predicta.

Ere. i. damno.

Eius. s. magistratus.

De ea re. i. super ea re ex qua timetur damnum.

Que. s. iurisdictione.

In ea re. i. in ea causa vt caueri debeat.

Eius. adhuc sunt pretoris verba.

Misero. ex primo decreto.

Ab eo. s. domino.

Possessione. quia nondum erat repulsus.

Eum. petentem secundo caueri. Accur.

Non satisfdabitur. cuiusdam secundo petenti.

Simul. vt. r. §. eo. si finita. §. si plures. et §. si ante. Si

autem ex sebo decreto primo esset missus: sed missus pri- mo ex primo et sebo decreto sebo no caueat: solus secun- dus missus ex primo et ex sebo decreto erit dñs, vt. I. eo, si finita. §. q. si iam prior. et §. si vero iam.

a **C**ubedo. cum primo in possessionem misso.
b **C**hoc edictuz. nñc incipit vicia- nus.

c **C**nodum fa- ctuz. sicut et actio aque plu. arcē. vt. Titu. l. latreus.

d **C**in hoc iudiciū. s. in hoc iudiciū. s. Actiōes. que p dāno cōpetant. sed et quelibet pro eo qd iā debet cō- petit nō p futuro. vt. s. de iudi. l. nō quēadmodum.

e **C**pertineant. in hoc differt ab alijs actionibus. f **C**Alii acno- ne. nisi in casu vbi agit p futuro. vt. s. ad. l. aquil. in. l. aquil. si delictum. als delictum. que est ptra. vel ibi de letio erat p sēno: s. futurū dānum.

g **C**Et alijs. vt l. acti. furti. sed ibi improprie dānuz: qd spectat ad pe- nā. et de paupiet in factum: et de do- lor: in obus q ex delictis dantur.

h **C**facto. salicuz relataendo. i **C**Caueatur. vt ammodo caueat: cū liceat habere p derelicto. et hoc p bar cum enim et. officio enim iudi- cis quādoqz caue- tur. vt. I. ea. l. §. nec soluz. et l. hoc am- plius. i. rñ. et §. ita demum. in fi.

k **C**Animalia. rationabilia: et irrationabilia. l **C**Dedamus. vt et. s. si quadrupes pau. fe. dica. l. i. in prin. et insti. de nora. in prin. nō tñ nora est in obligatōe. sed in solutione. vt. I. de re iudi. l. miles. §. decem.

m **C**Multo magis. et in hoc conuenit cum noxalibus. n **C**Onerare. sic. s. de nego. ge. sed an vltro. §. is autē. et s. de usufruc. l. cum usufructuaris.

o **C**Animales. vt ferui. p **C**Ipe extant. per qd videbatur q insoludum tenere tur. et ideo dixit. s. multo magis.

q **C**Unde. cum istud edictum respiciat dāna futura: si

possessione esse iubebo.

Hoc edictū p̄inet ad futu- ra dāna non ad presentia et h̄z causam quasi noxalē p dāno preterito actione in factū: vel interdico de tollēdis ruderibus succurritur. h. d. Bar.

Hoc edictum p̄spicit dā- num nodum factum: cum ce- tere actiones ad dāna que cō- tingerunt sarcieda pertineāt: veluti legis aquilie actione: et alijs. de dāno vero facto n̄- chyl hoc edicto cauetur. cum enim animalia q̄ noxā cōmise- runt nō vltra nos soleant one- rare q̄ vt noxe ea dedamus: multo magis ea que aia ca- rent vltra nos nō debēt one- rare: presertim cū res quidez animales que dānū dederint ip̄e extant. edes autem si sua ruina dānum dederūt: desie- rint extare.

Si ille cui domus ruit et dā- nū vicino dedit aīe p̄stita ca- uitionem vel habitā p̄p̄stita ve- lit ruderā tollere inuito eo cui dānū datum est p̄t hoc facere: dūmō tria faciat. s. q̄ oia tol- lat etiā inutilia. et q̄ caueat de dāno futuro qd p̄t cōtingere ex ablatiis: et etiā de p̄terito iā facto ex ruina. s. si nō curat ea tollere et ille qui dānū recepit vellet vt tollātur: agere p̄t in- terdicto de ruderib⁹ tollendis vt tollant vel p̄ derelictis ha-

dānum datum est. unde queritur et. r **C**Rudera. vocat rudera materiā fractā vel dissolutā. f **C**Egerere. als legere. et als cūcere. t **C**Et actio. vt et caueat cū cautioni nō sit loc⁹ vt dixi. v **C**Consultus. i. interrogatus.

beant. et hoc sebo casu si vult dimittere cogit etiam dimitte- re totas edes etiā in pte q nō cecidit si aduersari⁹ nō fuit ne- gligēs cautionē petere: s. fuit ipedit⁹. in p̄lo p̄o casu si vult tollere cogit etiā dānum iā fa- ctū emēdare. h. d. Pau. de ca.

Unde querit si anteqz ca- ueretur edes deciderint: neqz dominus velit rudera egerere: eaqz derelinquat an sit alt- qua aduersus eū actio: et Tu- lia. consultus: si priusqz dānt infecti stipulatio iterponeret edes victiose coruissent: qd fa- cere deberet is victus in cui⁹ edes rudera decidissent vt dā- num sarciretur. Rñ. si edis do- minus que deciderunt. vellet tollere: nō aliter permittendū q̄ vt omnia. i. et que inutilia sunt auferret. **N**ec solū de futuro: s. etiam de preterito dāno caueri eum debere. q̄ si dominus edis que decide- rūt nichil facit: interdicitur reddendum ei in cuius edes rudera decidissent: per qd vt- cinus compelleretur aut tolle- re: aut totas edes pro dereli- cto habere.

Quod forte tunc recte dicitur: cuz nō ipsius negligentiā: sed propter alt- quod impedimentū sibi non prospexit. **A**lpia. **H**oc amplius Julia. ait

gat omnia tollere: vel edes p derelicto habere. Accur. g **C**Ipsius. s. qui passus est dānū. ppter ruinā aduer- se dom⁹: cū fuit negli gens in petendo cautionem. h **C**Negligētia. si autē fuit negli gens non agit. sed ille tollens nō permittit nisi oia tollat. et de dāno etiā p̄teri- to caueat. vt. s. l. pri. §. penul. et facti. i. eo. si finita. §. ele- ganter. et l. cum postulasset. ij. rñ.

i **C**Impedimentū. ipis p̄tia vt absens cā reipub. fuit. **H**oc amplius. eo qd dictū est in l. p̄tor. in fi. et l. qd et hira. vel corrigi: vt prima parte glo. vel addit: vt se- cunda parte illius glo. non solūabi potest tamen et.

nō sit loc⁹ vt dixi. f **C**vt omnia. sic. hoc amplius Galphen⁹. i. si. §. et s. de pcura. l. in cause.

y **C**Nec solū de futuro. quod pos- set p̄tingere in ru- derū ablatione.

z **C**Debere. non edictū s. officio iudic. vt. s. §. hoc edictum. Accur.

a **C**Nichil fa- cit. i. neqz rudera tollit nec de dāno cauet infecto.

b **C**Interdictū. cui⁹ nomē non ha- bem⁹ fm. s. et Jo. et id appellat in- terdictū de tollen- dis ruderibus. vt actio in factuz. vt insti. de interd. §. fi. s. R. dicit iter- dictū de dāno infe- cto l. de preterito caueat maxie qñ domin⁹ vult tolle- re rudera siue ra- tē. vt. s. de l. rat. et. f. l. hoc ampli⁹.

c **C**nerat⁹. et facit ad hoc. i. ne qd in loc. publi. l. ij. §. si ex fundo. et. s. ad ex. h. b. l. celsus. §. sed si ratis. et. s. ne vis fiat et. l. fi.

d **C**Edes. i. edis rudera: imo ipas edes destructas.

e **C**h̄c. s. hoc. i. corrigitur: vel de- terminat. **U**od. qd su- pra dictū est.

f **C**Dicef. vt co- gat omnia tollere: vel edes p derelicto habere. Accur.

g **C**Ipsius. s. qui passus est dānū. ppter ruinā aduer- se dom⁹: cū fuit negli gens in petendo cautionem.

h **C**Negligētia. si autē fuit negli gens non agit. sed ille tollens nō permittit nisi oia tollat. et de dāno etiā p̄teri- to caueat. vt. s. l. pri. §. penul. et facti. i. eo. si finita. §. ele- ganter. et l. cum postulasset. ij. rñ.

i **C**Impedimentū. ipis p̄tia vt absens cā reipub. fuit. **H**oc amplius. eo qd dictū est in l. p̄tor. in fi. et l. qd et hira. vel corrigi: vt prima parte glo. vel addit: vt se- cunda parte illius glo. non solūabi potest tamen et.

Liber Primus.

s **C**ompellendū. p officii iudicis vel act. in factū sub
fidaria. nam quoties r. vt. s. de p̄scrip. ver. quoniam.
b **C** De p̄terito. nō solū vt tollat rudera. nā non loquitur
ad differentiā futuri: qz hoc nō est futurū qd iā factū est.
p̄t tñ dici qz etiā ad differentiā futuri loquat: qz adhuc
dari p̄t in rebus

q̄busdā q̄ adhuc
lese nō sunt: vt. s.
l. p̄tor. s. nec soluz
de futuro. a. 30. p. 3
g. qz nō liberatur
tollendo rudera z
sic s̄m p̄nā expo-
sitionem corrigat
iul. qd est. s. e. p̄e
tor. in fi.

c **R**e integra. i.
si domus non ru-
isset.

d **P**restabit. in
casu impedimenti:
qz non fuit negli-
gēs s̄ impediri.
arg. s. C. de act. z
obl. sicut.

e **I**ntegra. i. q̄a
adhuc restat ali-
quid de edificio.
alta pars cecidit
vt saluet glo. R.
fortassis r. vt ali-
ter salua. R. qd re
integra r. l. vt ca-
ueat d futuro. hic
post ruinam pres-
tabitur s̄z vt ca-
ueatur de futuro.
Sed quare nō de
p̄terito vt in p̄n-
cipio. i. rñ. Rog.

fortassis r. c. sed s̄m primam expositionem dic post rui-
nam id est partem. Accur.

f **D**āno infecto fortassis qñ talis est iudex q̄ non hz
se intrmittere de p̄terito dāno. s̄z si haberet fieret cau-
tio de vtroqz. vel nō spectat ad eū nisi iuri seruiat. l. edi-
cti qd de futuro tñ d̄t. s̄z sine hac glo. R. plan⁹ est text⁹.

g **Q**uas nō defendit. hic isit vbi dāni est factū: z de
dāno facto cauebit z rudera tollit: aut carebit edib⁹. a. 3.
h **A**ngustias. q̄ debent forte ei nocere si se angustia-
uerit: vt. s. si q̄s cautio. l. h. s. si quis tñ. Et qz circa hoc
sunt diuersa iura distinguit: aut ruit añ postulationem:
aut post. Si añ aut fuit negligēs et tñc serua qd est. s. e.
euenit. aut nō: z tunc qd est. s. eo. p̄tor. in fi. z. l. seq. z hic.
si post: aut añ decretū: tunc serua qd est. J. eo. si finita. s.
elegantē. aut post decretū: et tñc serua qd est. J. eo. l. cum
postulassent. z. l. si finita. s. illud. z. s. si iam ruerint.

i **D**e his. supra dictū est de dānis q̄ danī ab edibus
vicinis: hic de alijs dānis que alio modo dantur.
k **A**utē hec dictio innuit aliū iuris: qd verū est: qz su-
pra cauetur de p̄terito. sed fallit in isto.

l **I**nterdictū. de dāno infecto vel actione in factum.
m **D**ari possit. repositenti delata.

n **I**nterdictū. qd est. s. l. p̄tor. in fi. quod nō plz: qz
illud dat dāni passio. sed est ne vis fiat et exportare volē

posse dici cōpellendū⁹ euz: vt
etiā de p̄terito dāno cauere.
quod em̄ re integra custodif:
hoc nō inique etiā post ruinā
editi p̄stabit⁹. integra autē re
vnuq̄sqz cogitur aut de dāno
infecto caueret: aut edib⁹ care
re quas nō defendit. deniqz
in q̄ si q̄s p̄p̄ angustias t̄p̄is
aut quia reipu. causa aberat:
nō potuit dāni infecti stipula-
ri: non tñq̄ p̄torē curaturū
vt dñs viciosarū editiū aut dā-
num sarciat aut edib⁹ careat:
suiam iuliani vtilitas p̄probat

C Exportata in fundū alienū
ex vi fluminis non p̄t qd tol-
lere nisi de dāno futuro caue-
at et etiā de p̄terito. h. d. B.

C De his autē q̄ vi fluminis i-
portata sunt: vtrū interdictū
dari possit querit: et treban⁹
refert: cū tyberis inundasset:
et res multoz multas in alle-
na edificia detulisset: interdi-
ctū a p̄tore datū: ne vis fieret
dñs q̄minus sua tollerent et

ti: vt hic. z. s. ad exhiben. thesaurus. non aūt vti posside-
tis cū possessionē amiserit. vt. J. de acquiren. pos. qui vni-
uersas. s. i. ver. item quod a mari.

o **D**amni infecti. de infecto ideo dicit: quia de p̄te-
rito non tenentur dñi prolapsarū rerum s̄m trebatum

et laeoneum et al-
phenum: vt hic. z.
J. p̄tor. s. h. secus
sit in edib⁹ q̄ ceca-
derunt. vt. s. ca. l.
in prin. z ideo po-
nitur. s. coniu-
ctio aduersatiua
de his autem r. c.
et est ratio: qz do-
mino viciose do-
mus imputat qz
sua diligentia ca-
sum non p̄uide-
bat quē immine-
re videbat impe-
tus s̄o fluminis
quis p̄uidere nō
potest. Neratius
autē idē i vtriusqz
statuit: vt. J. e. ne-
ratius. vel loquitur
neratius i spe-
ciali casu quādo
dñs potuit p̄ui-
dere ligando na-
uē funib⁹ z alijs
modis. et facit. s.
si cer. per. si quis
nec. s. fi.

C Dandū i te
iudicib⁹. per officii
um iudicis. Ac.
C Infecto. als
infecto. als iam

facto. et prima bona. Accur.
r **P**etentur. interdicto ne vis fiat ei. vt. s. p̄tor. s.
s **A**nte sensū. ante scilicet iudicium acceptum: nam
non pertinet ad iudicis officium. vt. s. de edil. edic. l. edi-
les. s. item sciendum. Accur.

t **N**on cōtineri. s̄m alphenū: sed male. vt. J. eo. s. nera-
tius. a. 30. vel illū intellige vt dixi. s. s. p̄xi. vt dic nō cō-
tineri vt dānum estimef. sed d̄z iubere de eo cauere. z sic
non obstat neratius s̄m Jo. et Al. z. U.

v **A**ctionem. i. interdictum ne vis fiat.
x **O**mnia. vt. z. s. l. p̄tor. s. vnde queritur.
y **U**dicari a te. als ea. z als a te. z facit. J. de acq. re.
do. s̄z si ex tabulis meis. s. arbor. z. l. adeo. s. i. z. in fi. de
re. di. s. p̄tea per alluionem. z dixi. s. de rei ven. si fru-
mentum. als pomp. scribit si frumentum. s. de arboze.

z **N**eratius autem. habuimus. s. de duplici damno
scilicet edium. et de damno facto per vim fluminis. z de
tertio scilicet dato per crustam: sequitur de quarto mo-
do dandi damnum. Accur.

a **S**cribit. J. dices alphenū s̄m a. 3. vt alr vt dixi in. s.
b **T**ibi. agētū interdicto ne vis fiat tibi. (alphen⁹.)
c **C**aueris. p̄ offm̄ solū. non ex edicto. vt. s. e. p̄tor. s.
hoc edictum. z facit. J. de inen. l. ratis. z. s. ad expi. l. cel-
sus. s. sed si ratis. et ar. J. i. i. q̄ s. s. i.

C Supplicium tenet facti da-
re: dñs s̄o p̄mittere. h. d. B.

C Supplicium tenet facti da-
re: dñs s̄o p̄mittere. h. d. B.

C Supplicium tenet facti da-
re: dñs s̄o p̄mittere. h. d. B.

Questi est. S. dicitur est q si ille a quo peti cautio sit dñs tenet pmittere: si non sit dñs satisfdare. circa pñi ctatalis questio formatur: si solum r.

De solis vicio. simul. sed r de singulis p se tenet nisi in casu: vt. Ieo. flu

minu. S. fi. r. S. viciu. r. S. seq. 330. r. facit. l. fluminu. in pn. r. l. si finita

Spotandum. De vtroq. si noie dñi ab sentio a quo peti cautio velit cauere. Si ve ro a superficiario peteret q suo nomine coueniret re promittere: vt. Ie. q bona. S. i. 33. r. l. dñi infecti l. i. pu. S. vtrū. q sunt r. vel solue fm. R. vt dicā in. d. l. q bona. S. i. 330.

Clauis. q potulat sibi cauere. r. Mitendum. ex scdo ho nō iubet possidere ex cōtū macia supficiarij: sicut nec fructuarij vel creditous cōtumacia vt em phiteote: s. suo iure carebit: vt. Ie. si finita. S. itē qrit r. S. si de vectigali bus. r. I. priori. S. g. Celsus. l. S. isto cū. l. seq. poni tur casus filis si pñi. Idē el i fru ctuario dē qd in supficiario dixit. et ideo pñaria ibi signata. Ieo. q bona. S. i. r. l. dñi. S. vtrū. signa hic eo dem modo. et sol ue vt modo dixi. Accur.

Cauendum. ticia non satisfdante.

Utrū phibebit. vt. l. pñ. r. Ie. si finita. S. itē qrit r. S. de norali. si ex duob. S. si pñs. r. Ie. si proprietarij.

Nō reficit. cū ad eū pñet refectio: qz modica erat nā si ad eū nō pñeret r dñs refecisset: nō posset fructuariū phibere vñ. vt. S. de vsufruc. leg. l. vsufr. le. S. fi. et. l. hacenus. r. Ieo. si finita. S. si qd dñi. et. C. de vsufr. l. eū. l. Ergo. locus a pari. nā sicut onus refectiois: ita r onus cautiois ad eum pertinet. Accur.

Debet. i. potell. sic Jan per alium causa ap. l. fina.

Uñtis. Diuidit in ptes tres fm Bar. pñmo ponit qd debeat fieri pñetario vel fructuario nō ca

uente. Scdo quatr succurrū pñetario cauēti r vsufructuariū. Tertio quatr vsufructuario cōtra pñetariū. Scda ibi: sed nisi. tertia ibi: sed si fructuarius r. n. C. dñi oz. in totū vtroq cōtumace exilente. s. si al tero tunc in eius iure. vt no. S. l. priori. S. questum.

Denegādā. q non laborat nō manducet. vt. r. S. de noxa. si ex duo bus. S. fi. p. Presliterit. ex satisfdatione pñ suta conuentus. q. Ad eū. s. fru ctuariū. ac. r. Opouet. ex scdo decreto. pu mñ tñ pcedere oz et hoc si dñs ei nō conferat. vt. Ie. si proprietarius. s. quō confert cū sit finitus vsufu. in teritu rei. vt in l. i. de vsufu. S. pen. l. respō. non tota pe rūt vel ruit: sed pars.

Ignoraticus creditor: cogitur satisfdare et etiā ei debet cauere de dāno infecto. r ius sus possidere ppter cautionē non prestā potior est pigno raticio creditore. h. d. cum. l. sequen. Imo. U lplan. Quid de creditore dice mus qui pign. accepit vtrum repromittere quia ius suū tuetur: an satisfdare / quia dñs non est debet: que spe cies est in cōtrario latere apd marcellū agitata: an creditori pignoratitico dñi infecti caue ri debeat: r ait marcell. inuti liter et cauere. idēqz etiā de eo cauendū q a nō dño emitt. nā nec i hū r psona pmittere stipā tionem: eqs simū tñ puto huic prospiciēdum. l. creditori. p stipulationem.

U lplan. Quid de . de . bebit. huic questionē non re spondet hic. s. dic qd debet satisfdare vt. Ieo. si finita. S. si qua. r. S. seq. illud tamen itel lige vt no. S. eo. l. hoc ampl. S. qst tum. t. Latere. als genere ac. als late re. v. Sit. marcel lus. et male. Acc. r. Cauenduz. id est dicendum. v. Committi. in stipulationem ait marcellus: et male. 3. Creditori. et re sibi nō tradita qz ex nudo pacto hz ac. hyp. vt. S. d pa ctis. si tibi. S. de pignore. r arg. I. de fur. l. si is q rē. in pn. s. sec. in ēptore an traditionē. arg. I. de fur. l. eū q in pn. sed post cauere et fm 330. licet videat contra. Ie. qui bo na. S. sed ei qui. sed ibi expones. a. Per stipulationē. s. cū satisfdātōe vel sine ex pte p mittentis: vt distinguitur. S. eo. pñetoz. i. respon. H. Is. als hīs. als eis: casus ablatiuus. Qui. lex ista habet duplicē litteram. als co q pignori r. et est tūc plana. als hīs. r tūc est ablatiuus pluralis. et dic tunc accepit. i. acceperunt. d. Acceperūt. ex conuentione. e. Si possidere. si id est quia. 20.

Diuisio

Liber Primus.

a **P**ermissum fuerit. hoc verū si aliqd pot' creditor i-
putari. vt. s. de nota. ac. l. si noxale. in pn. r. l. eo. si finita.
s. si qua. r. s. ite querit. als secus. vt. l. eo. eoz. in pn. r. s.
si ex noxali cā aga. l. ij. s. si. fm. azo. vel fm. h. l. nū pos-
sit imputari tñ ipse erit potior: vt. C. si aduer. cre. l. i. et
diceo. l. eo. cū po-
shulassent. s. i. azo.

et per longum tps rē capere
et permissum fuerit.

Quod bona. vt
datur. vt re-
promittat. est em
loco dñi. vt. C. de
fur. apud antiq. s.
sed ecōtra nō sic:
vt. l. ca. l. s. et sug-
ficiarium.

Quod bona fide a nō dño
emit videndū est nūqd
repromittat non etiā satisfdet:
qd qbusdā videt' hz autē ra-
tionē vt mag' repromittat q̄
satisfdet: suo eni noie id facit.

Contra hñs seruitutē vl' alit' rē
in re p illo iure sufficit q̄
repromittat. h. d. Pau. de ca.

Sive corporis dñs: siue is
q̄ ius hz (vt puta seruitutē) de
dāno infecto caueat: puto eū
repromittere debere non sa-
tisfare: quia suo nomine id
facit non alieno.

Si pñs stat' rei tēdit ad
aliud: inspicit qd euentre pot'.
h. d. bar. vel clarius fm imo.

Etia dñs dom' ruinosē caue-
re tenet si mediātib' ruinosis
potest domus sua damnum
inferre. hoc dicit.

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

Cū int' edes meas r tuas
sint alie edes non viciose: vt
dendū est vtrū sol' michi ca-
uere debeas: an vero r is cu-
tus edes nō viciose sunt: an il-
le sol': an ambo: r mag' est vt
ambo cauere debeāt: qz fieri
pot' vt edes viciose in edes nō

men intelligit: quia sibi prospicere r. Accur.

n **A**lie: eiusdem tertij. Accur.

o **E**des. scilicet incolumes.

p **C**oueniet. dñs mediarum. q. d. qz culpa precessit

casum: ideo teneatur. vt. r. s. como. si vt certo. s. sed in-

terdñ. als nō tene-

tur. vt. l. eo. l. su-

minū. s. hec stipu-

latio. r. s. loca. sed

de dāno. vel quia

etiā sueedes vidē-

tur dare damni:

quia ppter sui de-

bitatem als nō

potuerūt sustine-

re: que ratio scba

non placet. sed in

quo conuenit qñ

fuit in culpa: rñ.

er cautione si eaz

pñterat vel ad eā

prestanda si non

est prestata vt hic

dicit. vel fm alios

id est qz medi' cō-

uenitur per exces-

ptiones oppositā

ab eo cuius edes

fuere viciose quia

non tenet. vt. s. e.

enent et est simi-

le cōuenitur. s. de

pac. l. tale. vel a vi-

cino cōuenitur. i.

ab eo qui dānum

passus est cū eius

dāni causam pre-

stat: q̄ due nō pla-

cent: et facit. s. ad

l. aquil. l. idem iu-

ris. s. mulionem.

Sed arg. cōtra. i.

ne quid i loco pu-

blico. l. ij. s. idem

labeo. et s. plane.

et. s. ad. l. aq. l. si ex

plagi. s. in cluuo.

q̄ **Q**ui damni.

quicquid ab illo. s. questum vsqz huc dictū est: dictum

est ad expositionē illozū verborum: pretor ait damni in-

fecti suo noie promitti: alienoye satisfdari: modo incipit

et ponere sequentem clausulam. Accur.

r **C**ausa. s. vicin' cogatur cauere de damno infecto.

s **J**urare debet. sic. s. ti. i. de pupillo. s. qui opus. r. s.

de eden. l. si quis ex. s. erigitur. r. C. de iura. calū. l. i. r. j.

de actio. et obli. actionis verbo.

t **E**rgo. infert a genere in speciem.

v **E**t non inq̄ret. i. s. hñs p̄tors inspectis. vt. s. eo. l.

p̄tors. in pn. p̄tors tñ officij supplet qd in eis minus

plene dictum est: vt subiicit totum tñ hoc r.

x **C**eterū. p. certe. **y** **F**orum. i. vicinorum.

z **U**rbibus. q̄ hñt ibi res in qb' possunt dāni pati.

a **C**auere possit. i. debeat. sic. s. de mino. eū qui. s. h.

et ecōtra dz pro potest ponit qñqz: vt. i. ti. l. l. nō solū. s. i.

et dicitur de offi. procon. L. obferuare. §. ff. et dicitur hic do mus conducta minabatur ruinam: unde conductor timentat dānum: quia non poterat habitare: et in rebus que intus erant. vt. l. eo. titu. l. inquilino. Si autē in alijs edibus suis vicinis timeat conductor: cauetur ei: vt. l. e. damni. §. et cuius

in fi. §. Itē si time at ab alia domo locatois i domū cōductam ruinaz minaturā nundā cauetur: forte sic. arg. §. proxi. §. sed ptra dicit. vt. l. e. inquilino. r. l. se. au. cinis autē cōstat inquilino caueri: vt. §. proxi. r. l. e. ob. si filius.

¶ Dāni i ducto. r. no. hic in sec. cau. subsidiū hāc cautio i sub tione interponi sidiū in vt. l. e. dam. terponi ni. §. et q. in cōdu tur.

conduxerūt: r habent qd sibi impudent: aut in vicium edēs inciderūt: et pnt ex cōducto experiri. q snia verior est.

¶ Hic §. hz vnu casum quōd et q sul culpa dānu timeet hec cautio nō pstat. b. Et. h. d. cui iputari pōt culpa edificij tam constructi non pstat cautio damni infecti. h. d. imo.

¶ Si qd iuxta monumētum edificauerit: vel iuxta edificium suū monumētū fieri passus sit: de dāno infecto ei post ea cauendū non erit: qz rē illi citam admittit. a. l. s. autē si monumēto edificium noceat: in quo nichil sit qd iputari possit et ad quem ius monumēti pertinet: cauēdum est et ad quē ius monumēti pertinet.

¶ Supficiarij r usufructuarij pnt petere sibi cauere: s3 bone fidei possessor etia cū titu

vt pote cum causam a dño non habeat. et ideo contra eum non defenditur: sed contra alios sic: vt. §. de publi. act. l. pe. et fi. et. l. i. sed secus in alijs. i. fructuario et usufructuario. vt. §. si ager vectig. l. i. et. l. sequen. r sic est soluta questio cur cauetur bo. si. possessor. vt. §. e. l. i. in prin. et non ei cauetur.

lo nō potest petere a dño sed ab alio sic. h. d. Pau. de ca.

¶ Et supficiarij et fructuarij dāni infecti stipulari vti liter hodie constat: sed ei q bone fide a non dño emit dāni infecti stipulationem nō cōpetere marcellus ait.

¶ Hoc remediū nō tollit per aliud auxiliū extraordinariū vel etiā ordinariū qd competit ad diuersa. h. d. Bar.

¶ Si quis opus nouum nunciauerit: an nichilominus dāni infecti cauere debeat iulianus tractat: et magis probat cauere oportere. nam ei qui egit ius aduersario non eē alius tollere edificium: cauere debere. item eum aduersus quem interdicitū quod vi aut clā competit: cauere debere iul. ait: qz nō ē cautū neq de vicio edij neq de dāno opis.

Boe fi. pos. cauet et ei non cauetur.

Item potest rī deri: qz qlibet possessor cauere: s3 nō cui libet petēti cauetur. vt multz pz exemplis. §. et. l. h.

¶ Marcellus ait. de rigore.

¶ Debeat. ab eo cui opus nouū nūciatum est. v. videbatur et cautio superflua: cuz nunciatiois sup sit auxiliū. R.

¶ Oportet hoc asse pbat a sili p duo arg. et hoc dē nam et ei r. ac.

¶ Nam ei. s. cauet debet. subaudi si non habes i textu d. d. infecto.

¶ Qui egit. s. confessoria. et ad aliū vnu: r ad aliud aliud dā auxiliū. sed. R. dicit subaudi p opere demoliendo.

¶ Item eti. si habes itē eū r. bene est. a. s. subaudi.

¶ Cōpetit. qz fecit op. scilicet se. phibedū. nā d. phibito p

¶ Cauere. s. de dā. l. fec. et sic vnu ptois dicit. i. r. p. tictor auxiliū cū alio competit: sicut vnu extraordinariū nō auxiliū excludit aliud extraordinarium: vt patet in peccore in: cuz alio cluso: vbi datur vtilis aquil. vt. C. ad. l. aquil. de pecou cōpetit. bus. et in factum: vt. §. ad. l. aquil. quēsdmodum. §. magistratus. sed ordinarium vel ciuile tollit extraordinaria: Auxiliū rium: vt. §. eo. §. de illo. que est cōtra. r. §. de mino. in cau extraor. se. sed. R. dicit hic cauere de destruendo opere: hys ver p ordi. bis non erigitur hec cautio ne altius edificetur. quia si tollitur meatur ruina edium altius sublatarum. vel qua prohibitor loci dñi suū in q edificat asserat. S3 ista erigit cautio vt op. qd factū erit restituat: vt sic luminis seu p. spect. r seruit. ab ipis domib. altius edificatis debita non impediatur. sed pma expositio plantior est.

¶ Iulianus ait. querendo et soluendo.

¶ De vicio edij. q. d. l. hēat interdicitū d. ope. no. nū. v. qd vi aut clā. vel pffozia: nō tñest cautū de dāno. qz illa auxilia ad demolitū d. ppetunt. vel vt patet a sicutate vti. hec aut cautio ad dānu sarciedū si op. factū a vicino vicio totaz edij: vel etiā vicio opis cadat in domū meā. r p hoc appet q supior. §. de illo. nō est. qz ibi factū vicio ē cautū d. dāno p actionē ex pducto. s3 hic p alta auxilia nō est ei cautū. r iō ad hāc cautionē decurrit: s3 r alr mō notat. S3. R. hic exponit. i. neq edij vicini neq edij dñi note: s3 ponit r seruatur: cā quā edes dñt postulat hic cautio. r p cordat ad duo pma dicta. §. d. re. iū. nō solz de hoc.

Liber Primus.

- a **In possessione edifi. ex primo vel ex secundo decreto. l3**
- sec^o est aduersus etneth. vt. i. eo. si finita. §. q. si ia puor.
- b **Edes. viciose. M.**
- c **Preter eas. als preter eas. als preter ea.**
- d **Alias edes. non viciofas. Accur.**
- e **Edifi. viciofarum.**
- f **Scribit. scilz querendo et soluendo. Bjo.**
- g **Improbe. als improbe. et als impune. et improbe. i. male.**
- h **Quay ipse. sz altari pot. vt. i. eo. l. dani ifec. §. si vicinas. q. est §. et est rō: q. in eo in q. deliq. puniri dz. vt. §. o. his qui. vt. idi. l. scriptu. r. §. p. socio. l. actōe. §. dixim^o. et sic pōt intelligi. §. de cōpē. l. si abo. §. si stipu. r. est sic. §. ne qd in lo. publi. fiat. l. ij. §. idem ait.**
- i **Stipulatur^o. de dāno infecto.**
- k **Iurauerit. §. calūnia. vt. §. ea. l. §. qui dāni.**
- l **Iurādū. scz itep. q. r. c. sec^o ergo in sacro qd est dere siue de hira: te: q. i sacro qd se mel est verū semp erit vep. vñ nō iuraf pl^o. vt. §. de iur reur. l. naz postea §. i. Itē no. h. arg. q. lēa appel. sit §. calū. iurādū contra pi. vt. plene dixi. C. §. iura. calū. l. ij. §. actor. Item qd hie dicit plures iurari r. corrigi p. aut. C. de iura. calū. in isto. vel hie speciale.**
- m **Uel modo. sic ergo no. ppositū hominis mutari. r. qui heri fuit bonus hodie fit malus. sed arg. cōtra. §. de transac. cum hi. §. in persona.**
- n **Si alio. i. pcuratorio. n. C. postulē. vt supiciari^o**
- o **Debeo. pmo obstat. C. de iura. calū. l. ij. §. si autē abfuerit. r. aut. pnci pales. vbi dī pnci pales nō pcuratores iurare debēt. Solu. dicit qdā hoc in tutorib^o r. curatoib^o r. similib^o legitimis administratōib^o loq: qd nō placet: q. illi ad suā estimatiōē referunt iurādū. vt C. de iura. calū. l. ij. §. qd obseruari oportet et si tutores. sed hoc ad dñi estimatiōē referēt cuius noie iuratur vt hie subiicit. Alij dicit q. de pcuratore in rē suā dicit: qd nō placet eadē ratione. Alij q. hie sanf dedit. Tu dic hie**

Juran-
dū est §
calū. in
cā ap-
pella-
tōis.

homi-
proposi-
tū qñq
mutat.

Et si que facta est missio in possessione tanq̄ § nō cauerē hec cautio ipfay edifi nomine nō prestatur. h. d. Bar.

Si q̄s q: sibi nō cauebatur in possessione edifi^o missus fuerit: deinde is cui^o edes^o fuerit: cū p̄ter eas^o altas edes^o habeat: desideret ab eo q̄ in possessione missus est: vt sibi dāni infecti hax edifi^o nomie quay in possessionem missus est caueret: an sit au. diend^o videamus. r. Jul. scribit: is q̄ viciofis edibus cesserit si itegras retinuerit: nunqd vel improbe^o: vel ipu ne ab eo q̄ viciofas edes ceperit possidere cautioem eregerit: cū ideo possessionē amiserit: q: ipse dāni infecti satis nō dederit: r. sane parū pbe postulat ab eo caueri sibi earum edifi^o nomine: quarū ipse^o caue re suspenderit: q̄ snia vera est.

Qui petu sibi caueri debz iterū iurare de calūnia l3 pmo iurauit in alia instātia que apparet finita. h. d. Bar.

Si q̄s stipulatur iurauerit: nec fuerit stipulat^o: an postea ei stipulari volēti iurādū sit vt deamus: r. puto iterum iurandū: quia possit fieri vt tūc vel modo^o calūnietur.

Qui alieno nomie petit ca

esse speciale vt simplex pcurator iuret fm Jo. et. Pl. qd nō fit in forma iudicij r in speciali casu est hoc. vel dic qd hec corrigitur per illas. secūdo ob. §. re. amo. l. i. §. marcellus. vbi dicitur vñ p̄o alio iurare nō compelli. Sed ne hie cōpellitur. p̄terea de iuramēto alio tbi dicit. f. de veritate. Tertio ob. §. de in litē iuran. l. videam^o. sed tbi de alio iuramēto. p̄terea vt dixi ne hie corrigitur. sz aliter nō admittitur et p̄tentio.

Uel parens. his enim remittitur. vt. §. de iure iuran. l. i. iurandum et ad pecunias §. qui iusturandum. r. qui satisfada. cog. l. de die §. iubetur.

Si alieno noie caueri michi dāni infecti postulem: iurare debeo nō calūnie causa id enz cui^o noie cautū postulo fuisse postulaturū. sz si ei^o noie postulem qui si ipse postularer iurare nō cōpelleretur: veluti patron^o vel parēs^o: dicēdū est locuz iuraturādo nō esse. etenim de quo ille nō iuraret: nec q̄ vice eius postulat in hac stipulatione debet iurare^o.

In hac stipulatione debet dies inferi causa cognita. h. d. cum. l. seq. Bar.

Hic stipulatiōi debet dies esse inferus: ita quē si qd dāni cōtingerit cautio locū hz. neqz enim in infinitū obligat^o esse debet stipulatiōe. ipse igitur p̄tor die dabit stipulatiōem: estimatiōe habita ex causa r. ex qualitate eius dāni qd contingere speratur. Pau.

In cause cognitioe etiā longinqtas^o soli r op̄s magnitudo spectanda est.

Si dies finita sit itep stipulatio iterponet: r si dies omittat ex certa sciētia ppetuo cōmittet: si p erroie consuetudo inspicietur. h. d. Bar. Alj.

ni agebat. vel illō erat statutū odio liberti. f. vt nō vocet in ius sine venia patronū: hoc fauore patroni. vñ p̄mū restringit. scōm ampliat. vt. §. de libe. r. posthu. cū qdā.

Debet q̄ cauet. r sic no. vitandā infinitatē. vt. §. de leg. ij. fideicō. §. si q̄s decē. r fo. ma. l. si moza. §. arg. §. §. In fine de iuram. l. videam^o §. iurare. r. §. de fideiuf. l. si ita.

Stipulatiōi si supior^o dicit^o q̄ suo noie q̄s p̄mittere: alieno satisfare dz. r q̄ nō calū. r. scilz qz in hac stipone dies appōit videam^o quōd latior v̄ breuior r. v. Er causa. quia m̄noz. r ideo sibi cauendū in lario rem vel remotiozē die: si maior in leuiorē. vt argu. §. de transac. l. cum hi. §. modus.

In cause. longinqtas. l. antiqitas soli maxima r op̄s magnitudo: vt quia vetustū sumū est edifi cium: quare cito ruina speratur.

Benefi-
cia pera-
sonalia
ad defē-
tores
trā scū

Infini-
tas vitā
da est.

S finita statuta. a iudice vel stipulantibus.
Ceteru. i. quoties op' erit. sic. s. de eden. l. velu
ti. h. hec vor. r. de pto. stipu. l. ptoie stipulatioes sepi'
C Conditione. i. adiectione dici ex certa scientia.
C Couerōe. f. partiū fuerit in pōsita stipulatio sine die
C Quāq. i. qñ
chq. r. f. qñctiqz
dānu fuerit datū
C Per errorem. f.
facta fuit stipula
tio sine diei adie
ctione.
C Solet. i. d.
Bzo. vel dic ppe
f. fm confuetudi
nem regionis.
C Ut liberet.
pmiū for. f. cū futu
rū timeri nō expe
diat. Ceterū si si
meat hē pereteret
liberari eū. cūz si
essz liberat' opoz
teret eū denuo p
mittere. f. qd vt
ad puerudinē re
currēdis: videtur
secus: qz lex statu
it de. x. an. vt. l. de
ripa mu. f. dic vt
ibi. Itē vt scdo q'
nō ad confuetudi
nē: f. ad arbitriū
stipulatiois: vt. s. q'
satisfda. co. de die
in pn. f. ibi de di
scordia q' erat tpe
sterposite stip. vt
ibi plene dixi Itē
tertio vt q' nulla
sit: vt. l. de p. ob.
ita stipulat'. in pñ
Sol. vt ibi. Itē quarto vt q' partiūz
cōsensu nichil possit hic facere cū sit ptozia. vt. l. de pto.
stipu. l. i. f. h. r. de p. ob. l. in pñctionalib'. Sed dic q'
lex vel ptoz non statuit hic die: vñ partes vel iudex pñt
stamere: vt. s. l. q' bona. f. h. et facit. s. si qd cau. f. r. si qd.
f. h. r. s. eo. pretor. in prin.

S finita sit dies statu-
ta in cautioe: iterū ar-
bitratu ptois ex integro erit
cauendū. si vero sine cōditio-
ne: diei stipulatō in pōsita fue-
rit: siquidē ex puentioe qñqz
fuerit omīssa: ex stipulatu agi-
tur. si hō p errorem: magis est
illud dicendū finito die in quez
aliqñ caueri solet: desideran-
dum eē a ptoie vt liberetur.

De eo qd fit i flumie publ
co vel et' ripa satisfda' itra de
cē annos. si in via vel in aliquo
publico loco tpe iudicis arbi-
trio statuēdo: nisi opus fiat ad
publicā vilitatē: tūc nō satisf-
datur. sed iudex p indēnitare
conseruanda adiutur. h. v. B.

Deinde aut ptoz: de opere
qd in flumine publico ripa ve-
ci' fiet in annos decē satisfda-
re iubebo. hic exigif' satisfda-
tio: et tps est stipulatioi pñt
tū: idcirco q' in publico m' fit'
Lū aut i aliena' re fiat: hāc sa-
tisfactionē ptoz inuigita. Ho-
tandū q' non etiā de loci' vi-

rem rationē assignaret si diceret q' ius in eo non habz
vt. s. eo. qui bona. f. i. Accur.
C Determinabit. vt qz sit in via: sec' si in flu. vel ripa
qz tūc in. x. an. r. meli' stat in futuro: q' si diceret in pteri-
to vt qdā habēt: nā ptoz nō dixit. vñ ptoz viuis statuet:
vt arg. s. de iu. deli. l. i. f. h. s. si in pterito tūc diceret. r.
an. ad similitudinem aliozum pub. vt. s. eo. f. deinde. et
facit. l. e. qui vias. Accur.
C Determinabit. habuim'. s. vñā differētā inter op'
qd fit in publico: r. id qd fit in puato. qz nō satisfda' in
an. cū pro eo qd fit in publico satisfda' in. r. an. modo po-
nif' alia: qz si fit in puato de soli r. opis vicio satisfdatur:
pro eo qd fit in publico: de opere tantum. Accur.
C Cautio. l. prope. vt. C. de verb. sig. sancimus. ponit
em' hic pro satisfdatione. vt. s. pri. f. Bzo.

C De ceteris. ptoer flumen et ripam fluminis.
C Cauetur. in edicto.
C Ex generali. qui non pertinet ad speciales clausu-
las et expressas: scilicet flumen et ripam fluminis. vt. l.
de ver. sig. l. doli. s. r. facit. l. ii. l. i. apud trebatū. f. p.
C Sermone. f. verbis edicti. s. eo. l. ptoz. ibi aliena ve
C Publice. i. sine vicinoy dāno fm. r. vel. i. publica
auctoritate pñcipis vel seuar'. vel. i. p pcepti pñsidis.

C De loci. vt et. l. e. f. h. az. No. q' dicitio de: denotat re
motā rōnē: cū nō de ope f. de dāno fufo ex ope satisfda'
C De opis. f. vicio. l. vicio. vt. l. e. fluminis. f. h. az.
C Satisfdare. qz alio mō in solo sibi cōsulit. vt. l. e. flu-
minis. f. ceterū si ex. r. f. qd f. az. r. facit. l. de ripa mu. l. i.
C Fiat. dicunt
qdā pñcipe vl se
natu permittēte:
vt. l. e. qd in loco
publico. l. h. f. si
qd a pñ. et de flu-
minib'. l. h. qm'.
Si aut illicite: cū
habeat locū iter-
dictū nē qd fiat i
loco vel via pu. r
q' si fiat tollatur:
nō habebit locuz
hec cautio de dā.
insec. cū aliū sup-
sit auxiliū: vt ar.
s. e. ti. l. q' bo. f. de
illo. f. hēc nō plz.
vñ dic q' illicite
fecerit. i. non fecit
auctoritate pñci-
pis vl seuar'. alis
nō habz locū hec
cautio: vt. l. e. l. f.
si public'. nec ob
stat dicit'. f. de il-
lo. qz ad aliū dan-
tur infdicta. f. vt
opz destruant. ad
aliud hec cautio:
vt dixim'. s. e. l. q'
bona. f. si qd op'.
C In alieno. i. i
publico. vt dixi f.
f. deinde. s. ca. l.
Itē nota q' melio

clo: sed de operis tm cauetur:
q'uis si in puato fiat r de lo-
ci et de operis' vicio caueat.
Sed cū locus publicus sit: nō
erit necesse ibidē opus faciēti
de alio vicio satisfdare: qz de
opis dāni infecti. Si qd igit
dāni intra decē annos accide-
rit: id i stipulatioē cōtinet. Et
qd ait ptoz de eo opere: sic
accipere debem': de eo dāno
qd ex opere fiet. **C** Si qd in
via publica fiat: qz in alieno'
fit satisfdandū est: sed ptoz cā
cognita tps p conditioē ope-
ris determinabit'. Siue at qd
munitat viā: siue quid aliud in
via publica faciat: dbebit cau-
tio' locū habere: ne p hoc dā-
nū puato contingat. De ce-
teris' locis publicis nichil spe-
cialiter cauet': verū ex gene-
rali' sermone' quasi in alieno
fiat: satisfdari debetit damni
infecti. **C** Si publicus lo-
cus publice' reficiat: rectissi-
me labeo scribit: eoqz iure vti-
mur/ de dāno infecto non esse

C Deinde aut ptoz: de opere
qd in flumine publico ripa ve-
ci' fiet in annos decē satisfda-
re iubebo. hic exigif' satisfda-
tio: et tps est stipulatioi pñt
tū: idcirco q' in publico m' fit'
Lū aut i aliena' re fiat: hāc sa-
tisfactionē ptoz inuigita. Ho-
tandū q' non etiā de loci' vi-

Partial text from the left edge of the page, including fragments of words and marginal notes.

Partial text from the right edge of the page, including fragments of words and marginal notes.

Liber Primus.

a. Cauendum. potest tamen dici et debet qd princeps sit ad eundem. p. utroque opere. vel ptes si in puincia fiat. J. eo. l. fluminum. §. quid ergo. Accur.

b. Si quid. ex eo qd dicit loci vel operis: dicitur quidam qd loquitur qm in priuato sit. alio non cauet. p. solo. vt. §. e. l. §. noradu. et fm hoc dices lege da dam. i. cautionez interponeda. vel die scdo qd qm coe debet alicui in publico facere dz concedes pdicere vt sic faciat ne vicinis noceat. r ita talē legē. i. pteceptū dare vt h. r. J. eo. l. d. vias. arg. J. ne qd i loco publico. l. §. merito. alioqn solite actō nes locum habebunt J magistra tus. vt ar. §. ad le. aqual. que ad mo dum. §. magistra t. r fm hoc dic lo civel opis. i. opis quod sit i loco pu blico. et hoc placz et bn cocordat cū piori. rñ. Alij di cunt poni exēpla per. l. C. de edifi. pu. si cui. ac.

c. Er hoc edi cto. ruuosa. r hoc indubitaum est. d. In totas. se cus in rustico pte dio: vt §. e. l. dies. §. et rei. r. J. e. cū emptor. §. si agri.

e. Alioqn. i. si si mitteret in totas. f. C. ius rei. i. super ficia.

g. Nō possit. sine solo. azo. vt. J. de actio. r. obl. l. obli gationum fere. §. pla. et. in fi. §.

h. Domus diuisa. nō eo alio vt ex vna fierēt due: pa riere in medio edificato: qz tunc nō vna sed plures do mus dicerent. vt. §. cōia pdi. l. si quis duas. §. i. in fi. licz quiddā hoc casu. f. qm non sunt due per diuisione dicant contra. f. qm in tota sit missio.

i. Et si tam. hic subaudi et respon. si tam. k. Spacia. f. magna. Jo. l. C. partē. q. viciosa est.

m. Iuncta. als vnita. r als iuncta. r als mixta: tunc em pars nō viciosa est mixta viciosa: vnde vicinū ab ea cō trahere videt. et ideo cauet pro ea. sic r als modicū fer menti r. et als cū scō scōs eris r. J. e. facit r qd dz de contagione pecoris. §. de act. emp. iulian. in pn.

n. Contextu. i. parua domus: vt dixit fabi.

o. Itaqz. qz cōneritas cōnguationis facit vt caueat e: nā pro non ruuosa ppter ruuosa. itaqz vbi cessat cō tiguatio (qd frequēter accidit in ampla domo) ergo ces

sat cautio pro parte non ruuosa. ac. p. Domib. f. vnir. q. d. h. soli supiore cau qm ē pta. q. Modica. f. cū vna pinguatōe tote edes nō cōnient r. Amplissime. q. d. esset absurdū. prouideat ergo iudex. vt. J. eo. cum emptor. §. si agri.

ter viciosa partē intercedat et eam q. vicinū nō facit: dicens dum est in eā solā partēz mit ti: si vero iuncta sit cōtextu edificiorum in totā: itaqz r in spaciōsis domibus meli' dicitur in eam partē dom' mit tendum q. viciosa partē vnita sit. ceterū si modica particu la edū amplissimarū vicinū fa ceret: quale erit dicere totas edes iubendū possidere eum cui dānt infecti nō caueret cū sint amplissime: J. e. qd dice mus si insula adiacēs domui vicinū faciat: vtrū in insule pos sessionē: an vero i totus do mus possessionē mittendū sit: et magis est vt non in totus domus possessionē: sed insu le mittatur.

Si plures ex pto decreto siue simul siue separatim mit tantur omīs sunt pares i iure. sed si vn' in scōo decreto que rert: dñi loco habetur. Bart.

Si plures sint q. postulat vt caueatur: omnes simul mit ti in possessionē solēt. J. e. qz labeo probat: et si prius quis in possessionē missus sit: r ali

us i pos. bonoz lz aliter ol: aliter hodie. r fit hec missio vt ille affect' tedio veniat rñsurus. J. e. qui. cau. in pos. ea. cū legati. r. §. vt in pos. leg. l. is cut. in pn. Ad fm pue nificita. missi mei in pos. ex pmo decreto velle mitti ex se cundo. iudex dz illi adhuc citare. C. de iudi. aut. iube mus. Vel si nō inuenit: domui sue dz denunciari: vel vici nō suo pconizari an aliqz velit eū defendere. J. e. qui. cau. in pos. ea hoc casu. et si veniat resituat expēsas r dā na aduersario: et recipiat pos. si nullo mō venerit in po nitur fm decretū. vt h. Sed ifra qd tps. Rñ. fm pt. post decē dies. vt. §. de cōst. pe. l. pmissor. Stichy. alij dicūt q. post ānū. sic. C. de iure do. ipe. l. fi. alij dicūt q. p' ānquē nū interponit. C. de p'scrip. xxx. vel. xl. an. si qd ē p' tōis. Alij dicūt q. post biennū. vt. C. de iure do. ipe. l. fi. Alij dicūt q. post tps qd datur iudicatus qd est aliud hodie: aliud oli. vt. §. de iudi. si debitori. r. J. de re iudi. debitori bus. Vel dic q. arbitrio iudicis pmittit. vt. §. de iure di. l. ipo li. l. i. sed si iure peti in psoni f3 decretū. dicit qdā actio ne in factū: pōt dici iudicis officio qd dā loco actionis iure pe titur.

f. Insula. id ē parua domus.

g. Tota dom'. vt dicit Gab.

h. Insula. i. do mu adiacentis.

i. Solent. f. sit si nō habes i ter tu. vt. §. co. p'teoz ris. §. i. in fi.

k. Prius. qrit qd dicat prius de cētū. qd f3. qū ter puenat ad p' muz. qualiter ad scbz: qd sit effect' p' mu: quis scbi' Et dz priuim de cētū p' mu iust' iudicis: siue pma missio i possessio nē. scōm sit scōs iust' siue secunda missio iudice iu bente. si pōt vi deri. §. de vulga. et pupil. sub. l. i. et lz als p' mu dz catur respectu se cūdi. vt. §. de re. du. l. q. duos. n. ff. hic ita. qz aliquā do p' mu decretuz interponit: nō f3. vt. J. o. c. Ad p' mu puenitur sic. Citat aliqz p' m ptouē: non venit nec mittit: tunc mittet aduersari

Decre tum p' mu qd sit.

Decre tū secū dum.

Decre ti secun di i ipo li. i. sed si iure peti in psoni f3 decretū. dicit qdā actio ne in factū: pōt dici iudicis officio qd dā loco actionis iure pe titur.

deficientis. arg. s. de iurisd. om. iudi. l. i. In quibus actio...

Decretum interponatur...

mitti desideret. nam non spectabimus ordinem...

Missus ex primo decreto non prescribit antequam interponatur...

Interponitur scribitur eum qui possessionem dani infecti...

Decretum effectus...

ponitur non tenet facere dnm: verum est. si iure actiois ex empto...

bo. aut. in. pos. l. cum proponas. si reali: pos. rei petite...

Si pro pluribus eodem tempore scdm decretum interponitur...

Si ante hoc decretum missus fuerit: equaliter ambo edum...

re. s. et si lege commissoria. s. petitio. et. d. l. fulcini. in fi. z...

Ordine hoc cum sunt eiusdem tituli in hoc pignore...

habebunt. vt. z. s. eo. pzetor. s. eius rei. i. s. p. xi.

Si cauerit. s. missus ex secundo decreto.

Posterior. vt. i. p. xi. s.

Dominium. vtile scdm Builler. et Johannem. vel scdm...

Dominus. id est possessor cum dicat supra est dominium...

Si ante decretum. s. secundum.

Missus fuerit. desistit ergo primus possidere pro parte...

Possidere. ex secundo decreto. z. die domini: vt modo...

Dominio. subaudi quasi scilicet per prescriptionem. Jo. vt modo dixi.

Decretum...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

cau. in poss. effectus...

Liber Primus.

a **Primo cauere.** a se cessante primo cauere: et a se cessante primo et non cauente.

b **In possessione.** ex secundo decreto. vt. s. eo. §. q. si iam prior. 7. arg. s. eo. §. prior. §. ei. ne qd primo est datu posteriori denegat. vt. C. qui po. in pig. ha. l. si §. penul. si aut ex primo: non desinat prior. vt. s. eo. §. si quis autem.

c **In possessione.** ne. ex primo decreto. vt. s. eo. §. prior. §. si.

d **Cōtingerit.** i. cōtingere poterit. nā nil pdesset scz mitti p dāno dato: cū nichil sit datum 7 ad interesse detur hec actio et adhuc nō interlit. vt. s. eo. dies. §. in eū. azo. §. sec. als. vt. C. de bo. auc. in di. pos. l. si §. vt aut tē. nō in ppetuum vbi fit missio. pā debito: non futuro vt hic fit.

e **Sed i totū:** qz plurib' pōt eē eadē res obligata l. solidū. vt. s. eo. §. prior. §. i. 7. §. de pi. ac. l. aliea. §. si plurib'. §. 3. §. de pca. duo. vbi dicit duos nō posse possidere eadē rē l. solidū. Solu. vt. s. eo. §. vbi aut. Itē nū qd tm hēbit ex fecūdo decreto q mi nimū dānū timet qstū 7 q maximū: qd videt vt hic. et s. e. l. §. si ante. 7 p hoc est qd dicit cōcursu: qd est quando equaliter concurrūt. vt. C. de cadu. tol. §. si vero non omnes. 7. s. de usufruc. accre. l. i. §. interdum. 7. l. iij. sed hoc nō placet: qz hec missio est loco cautionis et ex cautione dūbet agit. p rata dāni. vt. s. eo. ex dāni. §. ij. ex pone ergo hic partes ex primo decreto. 7 qd dicit. s. §. si ante. dic equalit. f. p rata dāni. 7 de hoc dicit. s. eo. prior. §. i. f.

f **Habebunt.** toties enim cōcursu fit diuisio quoties plures simul in rē eadē missi ad equales mittuntur portiones: hoc enim est concursu 7 per partes habere. vt. s. de usufruc. accre. l. i. §. interdū. 7. l. iij. 7. C. de cadu. tol. §. si vero omnes.

g **Is qui fecit.** ante secundum decretum.

h **Cōmuni diuidendo.** cōtra. s. cōi diu. l. iij. §. fi. et. l. seq. Solu. ibi cessat directum. Sed hic dicit habere locum vtile fm. M. ar. s. de noxa. si seruus cōmunis. in fi.

i **Missus.** ex primo decreto. Accur.

k **Iustus.** ex secundo decreto. **l** **Mittuntur.** de creditoribus nō habes expresse nisi hic. 7. §. de acquir. pos. l. iij. §. u. sed certe immo. §. vi. pos. si. l. si duo §. creditores. de legatarijs habes hic. et. s. vt in pos. leg. l. is cui. in pūn.

videat negligere. Pau. de ca. **Non autē statim vbi pretor missu in possessionē etiā possidere iubet:** s; tūc demū cū ista causa videbit. §. interuallū aliquod debet intercedere. **Q** autēz pro derelicto edes lōgo silentio dñs videatur habuisse: aut missio aduersario in possessionē: 7 aliquādiu morato nemo caueat.

Et cā dāni infecti et non latitātē pcedit ad scdm decretū saluo sibi iure restitutionis in integrum. h. d. Bar.

Si forte domin' reipu. causa abest: aut ex alia iusta causa: aut in ea sit etate cui subueniri solet: pbādū est nō debere ptozē festinare ad decernēdū vt iubeat possidere. s; 7 si decreuit nemo dubitat in intergrū restitutionē indulgurū.

Per scdm decretum ptoz possessor de possessione eiicitur. h. d. Pau. de ca.

Abi autem quis possidere iustus est: dominus desiciens erit de possessione.

Abētib' ius infra dñum 7 cauere negligēt b' sine iusta causa denegat eius iuris persecutio. h. d. Pau. de ca.

Si q sint iura debita hīs

Iustus est. ex secundo decreto. **De possessione.** vt et. §. de acquir. pos. l. qui vniuersas §. itē cum pretor. 7. s. de inter. ac. l. non alieni. 7 hoc ideo dicit: quia non possunt possidere plures in solidū. vt. §. de peca. duo. sicut nec dominij habere. vt. s. cōm. mo. l. si vt certo §. si. nec ob. s. eo. §. si quis autē. vbi prior nō desinat: quia ibi de primo decreto dicit. Itē nec ob. s. eo. §. cū autem plures. vbi inuit plures in solidū possidere: quia de primo decreto dicit. secus in secūdo: quia tunc viriliter. i. pto rata dāni. vt. s. eo. §. si ante. secus autem in creditoribus: illi enim pro rata debiti mittuntur. vt. C. de bo. auc. iudi. pos. l. si §. vt autem. vel dic idem vtrobiq; vt ibi no.

Jura. seruitutum. M.

Debita. quia domin' domus ruinosē debebat recipere seruitutem a domo non ruinosā.

Mist. ex primo decreto. **Possidere.** ex secundo decreto. **Misso.** dic aut p. 7. sic. §. de h. sig. sepe. s; quod erit sicut hoc nū qd scēnū vt vicēniū. vt. l. si. §. v. sic. §. et cū hoc placitū: Rñ. nō. s; ferit ad iudicis arbitriū. vt. s. de iur. deli. l. i. §. si. 7. arg. s. de nego. gest. di uortio. 7 sic etiam intelligim'. C. de bo. auc. iudi. pos. l. penul.

Possidere. ex secundo decreto. sed l. primo sic vt. s. eo. l. i. que est contra. **Indulgurū.** s; ea nō data non audit. vt. s. ea. l. §. postea asit. 7. s. ex q. cau. mato. l. ab hostib' §. si dāni. Itēz facit. C. q. ex cau. l. ite. rest. nō ē ne. l. si. Itē hic no. tria ar. pūmū qz iuder non dz festinare. vt. C. de sen. ex peri. reci. l. i. se cū dū: qd fieri non debuit factū in tenet. vt. §. ap. sit. l. i. §. biduuz. Tertū q iuder i gā tē puat possessionē.

Res ea dem an possit l. solidū a plurib' posside n.

8

Liber Primus

etiā sine tutore ei legitime nūciat. sed illud est ei⁹ fauor
re. vt ibi no. Itē arg. extra. de diuer. 7 tēpo. prescrip. l. si
seruus. Sed non multū ad rē. Itē accipe de missione ex
primo vel etiā secūdo decreto. vt. s. ea. l. si forte.

a **C**ulpam. etiam in omittendo.

b **A**ccipit. ex cō
uētōe. vt. s. d. pig.
ac. si seruus. non
dico ex auctoritate
iudicis. tūc est
de solo dolo 7 la-
ta culpa tenet. vt
i. de bo. aut. audi.
pos. l. ptoz. s. his
verbis. 7 s. est pre-
terea. Accur.

c **S**i non refe-
cerit. als cauert.
als p̄cauerit. als
fulserit: 7 als refe-
cerit. s. qd si ille q̄
missus est in pos-
sessionē depofues-
rit domū sine ius-
su iudicis q̄ par-
ua mora rursura
erat an teneatur
Rū. nō. vt. i. qd vi
aut clā. si alius. s.
est et alig. et. s. ad
la. qd. si q̄s fumo.
s. i. cū p̄n. hui⁹. s.
cū cōcor. s. eo. hoc
ampli⁹. s. si. 7. s. d.
p̄sufurc. hacten⁹.

s. si. sed ad finem
est cōtra. s. eo. s. si
q̄s metu. Sol. ibi
in modica impen-
sa. vel nō imputa-
tur si nō reficit. s.
culpa: vt hic. s. si
dolo sic vt ibi. vel
dic veri⁹ ibi cassi⁹
corrigit labeonē.

d **O**fferatur. in
eodē non in alie-
no loco. vt. s. q̄ fa-
tilda. cog. s. die. s.
plane.

e **M**issus. ex p̄-
mo decreto. s. si
ex sc̄do. qz tūc ha-
bet locuz. vt. s. eo.
s. postea.

f **M**agis. s. q̄
contrarium.

g **R**eperita. i.
referēda erit cau-
tio ad tēp⁹ preteritū
quo caneri debuit. l. ad eā diē qua
nōdum fuerat dānum datū: 7 sicca cautio de omni futu-
ro dāno peti potuit. sic. i. de ini. actu. pu. l. i. s. si quis aū
propter. 7 s. preterea.

h **S**i quas. necessarias non tamen ei incūbebat ne-

cessitas faciendū. vt. s. ea. l. si quis dāni.

i **I**llud q̄ritur. hic distingue vt plene dixi. s. eo. hoc
amplius. in prin.

k **H**abeatur. cum modo cauere velit. vt. s. ptozi. s.
l **M**issus. i. mitti iussus 7 plerūqz in hoc ti. sic ponit.

m **V**enit. quia
isim dānum datū
erat.

n **I**n possessio-
nem. aut forte ve-
niens nō fuit ad-
missus.

o **D**ominū. qd
fit cum quis mit-
tatur ex secūdo de-
creto.

p **O**blatiō. s. e-
cus si quis impe-
trauerit vt possi-
deat pignus iure
dominū. vt. C. de
iure do. impe. l. fi.

q **S**i autē tēpo-
re.

r **F**inis. immo
inueniretur si se-
mel p̄staretur. s. qd
hoc non ita intel-
ligitur vt p̄ma fac-
cie sonat. s. ita. i.

s **C**autiois offeren-
de. q. d. si non fini-
tur modo ius offe-
rende cautiois. er-
go per omnia tem-
pora poterit offer-
ri: qd esset absur-
dum. nam que ra-
tio est in hoc tēpo-
re: eadē 7 in sequē-
tib⁹. s. qd. et est sic
C. de transac. fra-
tris. item est hic
argu. pro senten-
tia. s. f. q. ius of-
ferendi tēpoze tol-
lat. sic. C. de pre-
scrip. xxx. an. l. cū
notissimi. s. eodē.

t **S**ed ad iur. s. f.
ita mittendum.
u **D**ecreuerit.
anteqz esset in pos-
sessione.

v **D**eciderint. als non: nisi ille fuerit tēpozis angu-
stia vel alia iusta causa impeditus stipulari: vt plene di-
xi. s. ea. l. s. eleganter. 7. l. hoc amplius. in prin.

x **S**arciatur. impensa.

y **D**e precio. i. dāno rei sue.

z **S**i post iussu de mittēdo
in possessionē ex primo decre-
to et ante realez immisionem
ruat pōt fieri missio in ipsam
ruinā: nec tenet missus dimit-
tere nisi sibi emēdet dānū pre-
teritū: 7 etiā caueat de futuro
7 refundant expēse facte in re-
fectioe: p̄ quibus etiā cōpetit
actio in factū: dūmō sint rōna-
biles siue sint facte p̄ eū siue p̄
altū et⁹ nomie. pau. de ca.

aa **S**i tā fuerit edes: an i pos-
sitionē ruine vel aree mittē-
dus sit nichilomin⁹ is cui cau-
tū non est videamus. 7 magis
est vt mitti debeat: 7 ita labeo
ait: s. ad iur. s. si posteaqz decre-
uerit pretor eū in possessionē
mittēdū tūc edes deciderit:
7 puto labeonis finiam veraz.

ab **P**roide et si refecerit a liqd
erit pbādū nō p̄tēū discessu
rū: qz si ei fartiat⁹ 7 de p̄cio⁹

ac **S**i tā fuerit edes: an i pos-
sitionē ruine vel aree mittē-
dus sit nichilomin⁹ is cui cau-
tū non est videamus. 7 magis
est vt mitti debeat: 7 ita labeo
ait: s. ad iur. s. si posteaqz decre-
uerit pretor eū in possessionē
mittēdū tūc edes deciderit:
7 puto labeonis finiam veraz.

ad **P**roide et si refecerit a liqd
erit pbādū nō p̄tēū discessu
rū: qz si ei fartiat⁹ 7 de p̄cio⁹

ae **S**i tā fuerit edes: an i pos-
sitionē ruine vel aree mittē-
dus sit nichilomin⁹ is cui cau-
tū non est videamus. 7 magis
est vt mitti debeat: 7 ita labeo
ait: s. ad iur. s. si posteaqz decre-
uerit pretor eū in possessionē
mittēdū tūc edes deciderit:
7 puto labeonis finiam veraz.

af **P**roide et si refecerit a liqd
erit pbādū nō p̄tēū discessu
rū: qz si ei fartiat⁹ 7 de p̄cio⁹

ag **S**i tā fuerit edes: an i pos-
sitionē ruine vel aree mittē-
dus sit nichilomin⁹ is cui cau-
tū non est videamus. 7 magis
est vt mitti debeat: 7 ita labeo
ait: s. ad iur. s. si posteaqz decre-
uerit pretor eū in possessionē
mittēdū tūc edes deciderit:
7 puto labeonis finiam veraz.

ah **P**roide et si refecerit a liqd
erit pbādū nō p̄tēū discessu
rū: qz si ei fartiat⁹ 7 de p̄cio⁹

ai **S**i tā fuerit edes: an i pos-
sitionē ruine vel aree mittē-
dus sit nichilomin⁹ is cui cau-
tū non est videamus. 7 magis
est vt mitti debeat: 7 ita labeo
ait: s. ad iur. s. si posteaqz decre-
uerit pretor eū in possessionē
mittēdū tūc edes deciderit:
7 puto labeonis finiam veraz.

aj **P**roide et si refecerit a liqd
erit pbādū nō p̄tēū discessu
rū: qz si ei fartiat⁹ 7 de p̄cio⁹

ak **S**i tā fuerit edes: an i pos-
sitionē ruine vel aree mittē-
dus sit nichilomin⁹ is cui cau-
tū non est videamus. 7 magis
est vt mitti debeat: 7 ita labeo
ait: s. ad iur. s. si posteaqz decre-
uerit pretor eū in possessionē
mittēdū tūc edes deciderit:
7 puto labeonis finiam veraz.

al **P**roide et si refecerit a liqd
erit pbādū nō p̄tēū discessu
rū: qz si ei fartiat⁹ 7 de p̄cio⁹

am **S**i tā fuerit edes: an i pos-
sitionē ruine vel aree mittē-
dus sit nichilomin⁹ is cui cau-
tū non est videamus. 7 magis
est vt mitti debeat: 7 ita labeo
ait: s. ad iur. s. si posteaqz decre-
uerit pretor eū in possessionē
mittēdū tūc edes deciderit:
7 puto labeonis finiam veraz.

an **P**roide et si refecerit a liqd
erit pbādū nō p̄tēū discessu
rū: qz si ei fartiat⁹ 7 de p̄cio⁹

In facti actione. ex edicto qd est. J. de bo. aut. iudi. pos. l. i. pro. no solis iudicis officio. sz quare no actioe neg. gest. Rn. quia potius suonome facit respiciendo qd potest contingere: vt ex scdo decreto tubeat possidere. et ita fiat dominus vñ no aget neg. gest. vt. J. de bo. aut. iu. pos. l. i. pro. s. h. i. h. b. i. s.

Iustus a rogatu differt.

Iustus differt iustus a rogatu. vt. C. quod cu co. et. r. s. qd iustus l. i. sed ego qro. et ibi notauit.

Condenat nec aliqd adhuc solui. et subaudi maxime condenatus. nam idem si non sum condenatus. vt. s. de here. ven. l. i. j. s. fi.

Aut dedit. non condemnat ei qui iussu meo fecit. Sed quid si dedi ei qd no refecit: r. et sine dolore no ago qz in debitu solui. vt. s. de penit. heredi. si possessor. s. bone fidei.

Si qd. i. missus in possessione ruinofaz edis ex primo decreto: qz sibi non cauebat. r. J. 30.

Missus. i. recesserit.

Protoris beneh. qd habebat ex prima missioe. cogitur ergo reficere. r. sic e. tra. s. ea. l. s. si qd dani. Sol. vt ibi.

Cassio. corrigens labonem.

Animo. qd i dubio semp presumitur. vt in l. de re. di. s. fi. et. s. ad legē r. ho. de tac. l. qui leuande. sed argu. contra. J. de furto. l. falsus. s. si iactum.

Missus. i. mitti iustus ex primo decreto.

Bificiu. qd h. ex missione ptoris: vt intret in pos. vnde a capite: vel hic de superiori casu oportet eum petere cauere.

Si dñ venit. no pcedete negligētia. qz tñc no amittit. vt. r. J. eo. cu postulassem. in pn. r. s. e. l. s. illud qritur.

Missus. i. mitti iustus ex primo decreto.

Missus. i. interrefert. vt et. s. eo. l. dies. s. in eum. et. J.

caueat. Potest aut z in facti actione recupare hoc qd impedit: sz no amplius qz qd boni viri arbitrato factum sit. Idē est z si alius iustus rogatu meo eorū quid sine dolo malo fecerit: z eo noie pdenatus: sim: aut dederim sine dolo malo.

Qua qd recedit de possessione de necessitate vel aio reti nēdi: ptoris bificiu non pdt: feco si aio deserēdi. h. d. Bar.

Si qd metu ruine discesserit de possessione: si quidē cum adiuuare rē no posset id fecit: labeo scribit integrū ius eum hie: pmdē ac si in possessione pseuerasset. qz si cū posset succurrere maluerit relinquere: amississe eū ptoris bificium: neqz si postea succurrit sibi vel lit audicdū eū. Cassius autez ait: si metu ruine recesserit no hoc aio: vt edificia derelinqret: restituedū eū i possessione.

Aut post decretū de mittēdo in possessione ex prio decreto negligēs sit facere se intēti: si interim domus ruat pdit ius qd sibi qstium erat ex illo decreto: secus si no neglexit. hoc dicit Pau. de ca.

Si qd missus in possessione no accesserit: si edificiaz ruerit bificiu ptoris amississe scribit. hoc ita accipiēdū erit: si venire i possessione neglexerit: no si dñ venit ruerint.

Contra eū qui no admittit

ne vis fiat ei. l. si. s. p. rector. Actio. predicta in factum. l. eius pdenatio siue effectus eius vel exercitū. ipa enim nascit ex ipa phibitioe: sicut est in actioe iniuriarū. vt in l. de iniurijs. s. pena. si cut z als. s. de euc. l. i. j. et. s. ad. l. ad. l. in lege: sic extendit infamia. vt. s. de his qui no. inf. l. athletas. s. pōponius. sed arg. contra. s. de ac. emp. si sterilis. s. cum p veditore. als in cap. i. l. cū p veditorem. r. J. eo. l. dani. s. siis.

Missus ex primo decreto secuto postea dano dat actio in facti. sz ante qd dñū def agi no pot. z si ante qd def purget morā cauendo vel possessioni cedendo etia si postea detur agi non poterit. h. d. Pau. de ca.

Si qd ex hoc edicto a pto rē in possessionem missus no est admissus: in facti actione vti poterit: vt tñ ptef ei qstū pstar et oporteret si de ea re cautū fuisset. Extenditur etia actio in id tempus quo dñū committitur. Pau.

Anteqd dñū def impunitum est factū ei? qui neqz promisit neqz admisit in possessione: si tamen ante dñum datū vel cauit: vel ei possessionem cessit.

Hec actio in factus ouis ex delicto no admittētes: et ideo ex facto serui dat contra dñm noxaliter. Itē ex facto pcuratoris gñalis vel legitimi ad ministratoris no dat dñm sz ipsum tñ pcuratorē vel ad ministratorem. Pau. Tipla.

Si quis missus in possessione cū esset in aliena potestate non admittit: pleriqz putant noxalez actionem nomine eius competere. quid eniz si procurator phibuerit: vtrū in ipm: an in dñm dabitur: sed verius est in ipm dādam. Sed in actioe municipum et in tutore ceterisqz qui p alijs interuenerint: idēz erit

lis: vel ad alia. ibi specialiter constitutus ad desiciendum. vel dicetā qz hic erat ad hoc specialiter constitutus. et no negatur dari in dominum. et sic in vtrūqz. vel hic erat procurator. i. procurans nullum habens mandatū et sic ipse solus tenetur. vel hic dicit procuratorē tenere directo: ibi dominum vtiliter. et ad hoc. s. quod quisqz iur. l. i. j. s. si procurator. et. s. si quis ius di. non ob. l. i. s. si procurator.

Dandum. i. in procuratorem.

Actio. predicta in factum. l. eius pdenatio siue effectus eius vel exercitū. ipa enim nascit ex ipa phibitioe: sicut est in actioe iniuriarū. vt in l. de iniurijs. s. pena. si cut z als. s. de euc. l. i. j. et. s. ad. l. ad. l. in lege: sic extendit infamia. vt. s. de his qui no. inf. l. athletas. s. pōponius. sed arg. contra. s. de ac. emp. si sterilis. s. cum p veditore. als in cap. i. l. cū p veditorem. r. J. eo. l. dani. s. siis. Anteqd. ex pto rē in possessionem missus no est admissus: in facti actione vti poterit: vt tñ ptef ei qstū pstar et oporteret si de ea re cautū fuisset. Extenditur etia actio in id tempus quo dñū committitur. Pau. Anteqd dñū def impunitum est factū ei? qui neqz promisit neqz admisit in possessione: si tamen ante dñum datū vel cauit: vel ei possessionem cessit. Hec actio in factus ouis ex delicto no admittētes: et ideo ex facto serui dat contra dñm noxaliter. Itē ex facto pcuratoris gñalis vel legitimi ad ministratoris no dat dñm sz ipsum tñ pcuratorē vel ad ministratorem. Pau. Tipla.

Si quis missus in possessione cū esset in aliena potestate non admittit: pleriqz putant noxalez actionem nomine eius competere. quid eniz si procurator phibuerit: vtrū in ipm: an in dñm dabitur: sed verius est in ipm dādam. Sed in actioe municipum et in tutore ceterisqz qui p alijs interuenerint: idēz erit

lis: vel ad alia. ibi specialiter constitutus ad desiciendum. vel dicetā qz hic erat ad hoc specialiter constitutus. et no negatur dari in dominum. et sic in vtrūqz. vel hic erat procurator. i. procurans nullum habens mandatū et sic ipse solus tenetur. vel hic dicit procuratorē tenere directo: ibi dominum vtiliter. et ad hoc. s. quod quisqz iur. l. i. j. s. si procurator. et. s. si quis ius di. non ob. l. i. s. si procurator.

Dandum. i. in procuratorem.

Liber Primus.

Adicendū. vt ar. 3. de tribu. l. iij. §. i. et de peculio. l. fūma §. si dolo. et de reg. iur. neq. 7. C. vnde vi. l. memine runt. 7. §. de dolo. §. 7. et de dolo. §. et ipe pupill. doli capax tenetur consentiens prohibitioni. vt. §. ne vis fiat et. l. i. §. hoc edicto. que est contra.

B Perpetuo. speciale in hoc ca su: et in alio qñ eā legator. mitti ius sus nō admittit. sed aks regularit 3. phibētē est āna lis: vt h. 7. §. ne vis fiat et. l. i. §. fi. 7. est ratio vt ibi.

C In herede. §. sit ex delicto §. 3. R. nā succedit loco actōis que ex cautōe daret si in terueniss: q̄ in he redē daret. arg. §. si q̄s cau. si euz. §. fi. aks nō datur in heredem actio ex delicto nisi q̄ten⁹ ad eū puenit. vt. §. ne vis fiat et. l. i. §. fi. 7. §. de eo p que factū est. l. i. §. fi. 7. de alie. iudi. l. nō solū §. fi. 7. l. seq. 7.

se. vel die hic teneri heredē de eo q̄s ad eū puenit. perue nit aut ad eū hoc q̄ nō satisfecerit vel non admiserit in possessionē: q̄s faciendo. i. satisfādō euitat actionē. vt. §. ne vis fiat et. l. i. §. fi. 7. §. i. 7. §. l. pri.

D Ceterosq. successores etiam in rem tantum. vt. §. eo. fluminum §. ad hūctur.

E Ceterisq. etiā successōib⁹ in rē: vt. d. §. ad hūctur. f. Infecto. infectū erat. f. dānsi tūc cū cautio fuit int- postta. sed nūc cū agit factū est dānsi: qz postea dom⁹ ce ciderit. et nunc agit ex stipulatione. et iudex cognoscit.

G Alienato. vel lite pēdēte vel aī qz actōe in rē nō te uetur huic: §. psonali in factū: q̄ rē nō comitat. vt. C. de heredi. insti. quotiens. 7. C. de actio. 7. obli. l. eū. a. 30. 7. §. ad trebellia. l. i. §. si heres. Accur.

H Estimare. cōtra alienantem. Itē cōtra eū in quē est alienatū: si tñ pign⁹ fuerit ei pmissiōe in pos sessionē: itē 7. si nō sit cōstitutū: vt. §. eo. fluminum §. ad hūctur. vel die vt ibi. sic cōtra estimat. p eo q̄ fuit stipula tus 7. p eo q̄ er⁹ loco successit etiā in rē: vt. dicto §. ad hūctur. sic etiā est in supiori 7. seq. infdicto. vt. §. ti. i. l. fi. 7. §. ti. i. 7. §. cu q̄. videt tñ §. l. pri. §. emptor. 7. §. §. si vēditōr. et §. si is q̄. ibi nō augeri 7c. §. nō est si bene intelligat vt ibi dices. Apparet ergo qz si fuerit missus in possessionē ager hypothecaria: vt. §. de pig. act. l. nō est mirū. si non fuit missus §. stipulat⁹: ex stipulatiōe agez. vt. d. §. ad hūctur.

I Anteiudiciū. verū post cautioē interpositā. Item bñ dicit aī. nā postea valid⁹ spectat ad iudicis officiū: qz etiā non petiū. sed prius bene petiū. vt. §. de edil. edic. ediles §. Item sciendum.

D Amni. stipulatio. i. ius erigēdi stipulationem.

I In bonis. l. dñio. 7. sic stricte. vt. §. de verb. sig. l. bono. §. in bonis. 7. insti. vi. do. rap. §. fi. et. §. de acqui.

re. do. rē in bonis. 7. sic stricte. ppē id q̄s sequit: §. 3. et 7c. m. C. periculo. vt. fructuari⁹ et supiciari⁹: vt. §. eo. hoc ampli⁹. §. pe. 7. §. fi. §. fallit in bone fidei possessore. vt. §. e. l. q̄ bona §. sed ei. nā multis modis tē res eē alicuius Res m⁹ periculo. nā 7. res michi debita est periculo meo ate mo timode

competit non tātum ei cuius in bonis res est: §. 3. etiā ei cui⁹ periculo^m res est.

C Ad q̄s perdit sui culpa vt ture publico in hac actioe nō venit. h. d. Barr.

Sed q̄s ope⁹ facto cōsecu tus sit dñum⁹ vsucapioē pro misso: nō eum teneri eo noie⁹ pōpo. ait: qz nec loci nec opis vicio: sed publico iure id⁹ con secutus⁹ sit.

Confidariū auxiliū excludit extraordinariū: nisi eēt pleni⁹ p extraordinariū consultū §. per ordinariū. Bar.

Si cui⁹ vsufructus edisū⁹ est de vicio earū edisū⁹ cauert nō oportet / 7. si alias⁹ vicinas habeat: quia reficiendū⁹ habet

pulationem damni infecti: quod non permittitur.

Publico. puta vsucapione que dicit inducta de bo no publico: ne dñia rerū sint in incerto: vt. §. de vsuc. l. i. et insti. de vsucap. circa pñ. Item nota nō cōmitti stipu lationē in casum non cogitatū. vt. ar. §. de condi. inde. si procurator §. qz si in dēbitū. 7. §. locati. quero §. in l. lo catorum. 7. §. l. e. l. damni infecti. in fi. §. 30.

I d. scilicet damnum.

Consecutus sit. in hoc scō dicto q̄s valde obseu re dicit iurisconsultus talis cadebat fallacia. quidā tñ. et bona fide possidebat dom⁹ meas: noie illaz stipulat⁹ fui de dam. infec. pscriptiōe cōpleta didici dom⁹ meas: q̄ro a iurisconsult. nūq̄d possim petere ex sti. dam. infec. q̄ dam p̄sumptuosus q̄ ibi stabat rñ. qz sic tali rōne: qz q̄ sic stipulabat de dam. infec. stipulabat de dāno futuro. sed tpe interposita stipu. istud dānsi erat futurū. §. pōt ex ea stipu. agere ad dānsi q̄s hz per p̄scrip. Cui rñ. iur isconsult. verbis breui⁹ ridendo tñ: dicens do frater qñ ipe stipulabatur nō stipulabatur nisi de damno futuro q̄s sibi contingeret vicio loci vel operis.

E dium. viciosarum. Accur.

E dium. totalium. sed de vicio soli sic: vt. §. l. i. inter fructuarium. Accur.

Et si alias. qdā habent sed si alias vicinas habe at: et tunc subaudi cauert os. et q̄s subijcit qz 7c. ratio est nō proximi sed supioris dicti. 7. sic est idē q̄s in l. i. in lino vt in fi. huius §. Alij habent et si alias. et tunc subaudi cauert non oportet. et q̄s subijcit quia 7c. est rō vtriusqz dicti: et erit fm hoc secus in inquilino.

Quia reficiendū. itaqz cum ipse aduersus damnsū sibi precauere possit: ab alio sibi cauert frustra desidera bit. R. et sic nota in subsidium hanc cautioē interponi

Stipu latio in casum nō cogi tatū nō pmittit

vt. i. pri. s. r. s. emptor. ibi: q. actione no hz ex empto re. r. l. si edibus. r. dixi. s. eo. q. bona s. de illo. r. arg. s. u. i. in puinciali. s. plane. Itē qd de refectione dicit ad modicas expēsas qdā referūt: quas facere dz suo sumptu. sec. in magnis. vt arg. i. eo. inter. r. dixi. s. eo. hoc amplius. s. fi.

Alij dicit et mag- gnas ad fructua- risi genere. vt. i. e. inter. in fi. s. repe- tit actioe neg. ge. vt. C. de vsufu. l. es. als si non fa- ciat. s. expensas q ad eum prinēt res- pellat ab vsufu. quasi nō bh vta- tur. vt. s. de vsufu. l. es. fructuari. et l. seq. r. sic semper cesset hec cautio. a C. Ergo. a simi- li cuz sibi sibi suo iure. p. spicere pos- sit. Ro.

b C. Editi. i. soli. l. p. ope sic. vt. i. e. inter. Accur. e C. Fructuarius habeat. s. suas p- puas. idē in illis quarū vsufu fru- ctum habet.

d C. Cū fructua- rio. q. es suo iure cogere pōt vt resi- ciat si vsufu fructus amittere nolit. s. h. ec rō fallit in c a su. i. eo. inter fru- ctuarium.

e C. Si vicinas. s. p. ductis a me edib. r. uinā minā tib. cauere nō cō- pellor. R. vt. s. eo. q. bona s. de illo. f C. Edes. s. i. p. i. in q. l. m. p. p. r. as. q. bus conducte edes minātur ruina.

g C. Non debeat. q. s. statim corrigi. s. m. R. per litterā sequentē. plus autē r. c. sed tu dic aliter vt ibi no.

h C. Superficiarius. de vicio superficiet.

i C. Inuitem. no. vt. s. s. p. r. i.

k C. Actiones. s. locati. r. similes.

l C. Ultra culpā. lata r. leuē. vt. i. de reg. iur. s. q. r. casuz nō nisi culpa pcederet. vt. s. cōmo. si vt certo. s. s. in idū.

m C. Plus aut. s. mo nō pl. q. cū vey sit culpā venire in actioe locati. ergo r. viciū veniet. p. p. fcedētē culpā. s. q. nō restituit vel nō reficit p. p. r. i. t. a. r. i. s. vel superficiari. op. vt nō possit ruere. hoc est gñale vt vbi cūq. de ca su nō tenet q. s. pcedētē ibidē culpa tenet. vt. s. p. mo. si vt certo. s. s. in idū. q. s. ergo hie dicit pl. venire in stipu- larōe. intellige nō inspecta culpa pcedētē. vel dic secun- do cā dī p. r. a. dī dicit. et ita dices nō cauere. r. in p. n. s. dicit. q. culpa aliter coerceri pōt. vt. r. i. eo. l. s. m. u. i. s. s.

Itērea si furni. vel tertio si nulla culpa possit obijci eis prestabitur cautio. et ita qd in fi. legitur determinabit principium. s. 30.

o C. Quod. s. subaudi. id. Accur. n C. Vicinas. als vicinas. nō eas quarum nomie stipu- latus fuerat. 20.

p C. Actum fue- rit. qd magis est 20. 30. r. R. vt pa- tet. s. ibi pōponi. relata m. c. q C. Ex hys. s. f. lo- cūs.

r C. Adiudicate. s. dom. Accur. s C. Non augeri. no. h. q. p. s. ens si-

Stipulatio de dano infecto simpliciter interposita nō refert ad aliā domū vel aliā domus partem post stipulationem q. sitam: sed ad alias res postea in domum iductas bene por- rigitur. h. d. Barto.

Si is qui vicinas edes ha- bebat stipulari fuerit: deinde vicinas cōparauerit: an earuz qz noie quas post interpositā stipulationē cōparasset: p. m. s. s. forē obligasset q. sitū est: Ju- lianus scribit videndū ne earz dūtaxat noie cautum habeat: de quibus inter eum et p. m. s. s. forem in intto acru fuerit: cui consequens videri posse etiā putamus: vt et cum edium cō- muniū nomie duo socii stipu- lentur: de eo dūtaxat dāno ca- ueri videatur: quod in partem edium culqz socio datum fue- rit. siue ergo redemerit alterā partem quis ex hys: siue ad- iudicate fuerint: non augeri. s. p. m. s. s. obligationē pō- ponius relata m. iuliani scri- pturā dicit non se improbare.

t C. Promissionis. sibi facte: transit tñ ad eū stipulatio socij. vt. i. eo. s. m. u. i. s. s. ad iudicatur. r. s. fam. her. in iudi- cio. r. dixi. s. eo. si q. s. missum. s. p. e. r. s. fi. vel forte socius idēq. venditor: tenebit cedere actionē suā socio emptori. sed hoc videt falsum: qz cā nō hz: cū dānū post traditio- nē ptingēs in veditōis stipulatiōe nō p. n. e. a. f. vt. i. p. o. r. xi. s. in fi. Quid ergo si post veditōnē ante traditionem dānū accidit: Rñ. hoc casu ceder: vel qd consequitur da- bit: cū oē cōmodū debeat ex tūc esse emptoris. vt. i. q. d. vi- aut clā. l. is q. in publico. l. p. n. s. si postea. Itē no. h. arg. ad qōnes qua q. r. i. s. de arboze diruta q. postea pullulauit. Itē ad aliā qua q. r. i. s. si aliq. s. pcedat fundū alicui vt edi- ficet domū i. quā recipiat eū cū q. n. q. h. o. l. b. r. postea aliā fecit si debeat euz recipere cū plurimis psonis. Et est h. ar. q. n. o. r. p. hoc. s. de p. h. e. emp. l. r. u. l. i. l. i. l. e. g. e. r. C. de serui. l. nō mod. r. s. de neg. gest. nā r. seruius. s. si viuo. v C. Pomponius. Solum. prime questionis. c. iij

Et iplo pulatio trahit ad futura. r. sic arg. futura q. si p. m. s. s. tibi fru- trahit.

Et

c. iij

Liber Primus.

a Si autem res mobiles vel se mouentes. **h** 30.
b Aliquas. qdā iudice intelligit istam illā dicentes
q' p'p'o. pbat istam Jul. s' paul' nō: quare. s' ille cor-
rigit supiorē. tu alit' dicas q' si scia p'or duci sine cor-
rectōe ducat. arg. C. de ap. p'cipim'. et in aut. d' admi. s' fi.
scz q' hic s' loqua-
tur in reb' mobili-
bus. vel dic q' si
nō est michi spes
habēdi rē h'z locū
supior. s' statū est
michi spes h'z lo-
cū iste. s' vt quia
fui stipulatus do-
mum vicini si im-
perator uenerit in
Italā: et post sti-
pulatōez iterposi-
tā certiterit condi-
tio iā domo pas-
sa ruina. argu. s.
fami. her. l. aliena
tōis. cum. l. pe. et
C. cōia de leg. l. fi.
c Ex stipula-
tu. vt r' argu. s. de
pig. l. cū tabernā.
s. i. ar. s. s. de le-
ga. l. ticia. s. gai'.
s' q' est rō diuersi-
tatis inter mobi-
les et immobiles: s'z
certe hic uenit in
ipso corpore rei. p'
qua est cautū: ubi
exempla sunt.
d Emptor. vē-
didisti michi domū et ei' nomie p'missisti michi de dāno
infecto post vēditionē si dom' ruinosa ceciderit potero
expi'ri de dāno qd' michi datū est post traditionē. Si s'o
nō tradidisti et mō domo vēdita michi dānū datū sit nō
p'derit michi mea stipulatio. s' si tu uere fuisti in negli-
gētia: q' culpā michi debes teneberis ex empto. si uero
in negligētia nō fuisti q'z abfuisisti cā reipu. et iō stipulati
nō paruisti id dānū reuoluit ad me emptorē. cessat em
ex empto actio in hoc casu: s'z pone q' tu vēditōr stipula-
tus es et dānū post traditionē datū: vis postea agere ad
uersus vicinū de dāno infecto: dicit vicin' frater uideam-
mus de subtilitatib' iuris: stipulatio ista nō cōpetit nisi
ad heres: s'z mō tua nō interest q'z tradidisti et sic desisti
eē dñs. s' tibi nō cōmittit' s'z michi emptori: facta tñ ces-
sione. s'z aristō s. q' dicebat q' in illa stipulatiōe nō p'tine-
batur dānum post datū. quia iā vēditōr et emptor essent
stipulari et cōmitteretur duobus stipulatio.

e Stipulatus. de dāno infecto a dño dom' ruinose.
f Rei. s' omisse stipulationis. vt. s. de ac. emp. l. vēdi-
tor. et si stipulatus est vēditōr hanc cedet. vt. s. de cōtra-
hen. emp. qd' sepe. s' si res.
g Ob hoc. s. quia venditor non potuit stipulari.
h Stipulatus fuerit. de dāno infecto. vel simpliciter
vel expresse pro vtroq' tempore. Accur.
i Parit' emptor: q' non h'z cautionē nisi de dāno qd'
post traditionem illatum est. vt. s. p'or. dixi.

Si autē res aliquas^b post sti-
pulationē interpositam in do-
mo habere cepit stipulato: q'
ex ruina vicinaz edū ruerint:
agere ex stipulatu' potest: s'z et
tunc cū stipularet h'z res eius
non fuerint.

C Stipulatio emptoris sim-
pliciter interposita porrigit ad
dānū tñ post traditionē con-
tingēs nō ad id qd' ante cōti-
gerat: nisi tra vēditōrē nō da-
ret regressus. sed stipulatio vē-
ditoris ad oē tēp' porrigit. q'
si vterq' stipulet stipulatio vē-
ditoris tpe traditiōis finit: sti-
pulatio vero emptoris abinde
in antea h'z effectū. h. d. Bar.

E mptor' p'edij si ante tra-
ditionē stipulatus' sit: cautuz
hēbit de eo dāno qd' post tra-
ditionē factū erit: vēditōrē au-
tē edū p'iusq' possessiōez tra-
dat stipulari opz: quia huius
quozq' rei' culpam p'stat. Sed

k In aliena re. i. q' erat vēditōris cū dānum est datū.
l Reuoluit aut ad emptorē. et sic emptor sentiet dā-
num datum ante traditionem nulla interueniente culpa
vēditōris cum ex sua stipulatiōe agere nō possit: nec cō-
tra vēditōrem aget eius cessante culpa. Jr.

qd' fiet si vēditōr sine culpa sti-
pulari nō potuerit: et ob hoc
emptor stipulat' fuerit: nōne
dānū patitur: an et hoc dānū
in aliena re' acciderit: reuolui-
tur autē ad emptorē: q' actio
nē ex empto nō habet: sed ni-
chil' in hac cā proficit sti-
pulatio nisi in id' qd' post traditio-
nē acciderit: q' dum vēditōris
custodia est: id is stipulari' d'z
oēmq' diligētā emptori p'sta-
re. et qd' alia' actiōe q'ri p'or: id
in stipulationem dāni' infecti
oīno nō deducitur. s'z si vēdi-
tor' interposuerit stipulatiōez:
etiā id dānū p'tinebit' qd' post
traditionē emptori cōtingerit:
qd' esse iniquissimuz aristō ait:
qm' si emptor' quozq' dāni ife-
cti stipulat' eēt: et duob' p'mis-
for eludē rei nomie obligare-
tur: nisi id forte' cōtra se hēat:
q' in hoc fit stipulatio q'nti ea
res erit: vt possit videri nichil

emptor. et p' hoc q'z mercenarijs cauet et cuiuslibet cuius
interest. vt. s. eo. l. q' bona. s' q' dāni. et s'z nō inq'ret. et s'z q'
toris. et s'z de illo. Itē p' hoc facit supior ista reuoluit au-
tē et. et dicas q'z ibi incipiat r'istio dicte questionis. illud
autem constat q' simpliciter emptor stipulādo de dāno
post traditionē illā tñ uidef stipulari. vt in prin. hui' s.
et. s. eo. l. dāni. s. cum parietem.

o Stipulatio. emptoris.
p In id. s. dānum.
q Is stipulari. a' s' is. s. venditor. ad. als idē stipu. s.
dāni. i. dāni estimatiōe debet venditor stipulari.
r Alia actiōe. ex empto. ad. si venditor negligēs fuit
in stipulando.

s Dāni. ab emptore interposita.
t Nō deducit. si q' nō h'z ali' auxiliū deducit. et ita nō
r'ist. hui' c' questionis. p'p'oste s'm h'z. s'z dic vt mō notau.
v Venditor. s. tñ.
x Continuē. cessione facta.
y Qm' si ēptor. si q' nō sit stipulatus' ēptor etiā s'm ari-
stō. nō est iniquus: et trāsit stipulatio ad emptorē: vt dixi
s. eo. si q's missum. s. fi. s'z s'm p'au. q' fecit hāc legē in nul-
lo casu est iniquū vt subijcit nisi forte et. ēptor tñ nō ve-
tat expiri ex stipulatiōe vēditōris. h'z. Itē nō. q' h'ec im-
quitas toleratur. s. de dno. re. per totum titulum.

z Nisi id forte. s. q' dictū est dānū post traditiōez ene-
mēs vēditōris stipu. uenire. vt. s. p'ri. s'z s'z vēditōr et.

3 Nisi id forte. s. q' dictū est dānū post traditiōez ene-
mēs vēditōris stipu. uenire. vt. s. p'ri. s'z s'z vēditōr et.

8. **V**ēditōris. s. post traditiōē. R. c. ergo venditōr
em̄ptor stipulatus est tenebit vēditōr em̄ptorū acōde ex
em̄ptōrū qua veniet vt cedat actionē ex stipulatu. vt. s.
de p̄rahē. emp. qd sepe. s. si res. sed nō veniet in ea nisi
dāni p̄ioris t̄p̄is: s. si t̄m vēditōr eēt stipulat: vt r̄uissq̄

tp̄is dāni v̄eret.
Item not. hic fm̄
R. post dom̄ v̄en-
ditōnē ante tra-
ditōē: aut alter. l.
em̄ptor vel vēdi-
tor: aut v̄terq̄: aut
neuter a possessō-
re domus ruinosē
stipulatōem dāni
infecti extorquet.
vbi vēditōr t̄m si
pular: est rē em-
ptorū tradet: actio
nē quosq̄ natā ex
stipulatōē dāni in-
fecti cedet. vt. s. d.
p̄hen. emp. qd se-
pe. s. i. r. s. si res p̄
quā actiōem em-
ptor dānum ante
traditiōē rei post-
eaq̄ p̄tingēs p̄seq̄
tur vt ibi: s. si vē-
ditōr rē vbi v̄ero
em̄ptor t̄m stipu-
lar: est de eo solo
dāno qd post tra-
ditōnem p̄t̄igerit
causā h̄bit. vt in
p̄in. s. siue de eo
t̄m: siue simplici-
ter sit stipul̄. sec̄
si exp̄isse p̄ v̄terq̄:
vt mō plene dixi.
ibi sed nichil rē.
Si p̄ v̄terq̄ stipu-
latiōē iterposuit
stipulatio vēditō-
ris ad p̄cedēs tē-
pus: em̄ptorū ad
sequens t̄p̄s post
traditiōē pot̄rigit
vt ibi: qd eēt in q̄ssimū rē. s. vēditōr cedet em̄ptorū p̄ p̄rio
t̄p̄e vt mō dixi p̄. l. s. de p̄hen. emp. qd sepe. s. si res. si v̄-
ro neuter stipulat em̄ptor in dāno versat: nisi venditōr
stipulari potuit rē nō fecit. nā huius culpe nomine con-
uenitur vt ibi: venditōrem autem rē. et. s. de ac. emp. l.
v̄nditor. et facti. i. t. i. post v̄ditionem. Itē no. ex hoc
s. in subsidium hanc cautionem interponi. vt et. s. ea.
l. si. plene dixi.

interesse tā vēditōris stipula-
tionē dāni infecti interpositā.
Quā finis h̄z necessariā p̄fe-
quētiā ad principii: in sp̄icim̄
principium. h. d. Bar.

Sabini snia vera est est
mantis: vt si dū edificat intra
diem stipulatōē cōprehēsum
supra parietē meū domus de
ciderit: eūq̄ viciauerit: s. post
diē stipulatōnis partes deci-
dat: possum agere: q̄ dānū tā
tūc acceperim: cum paries v̄-
clusus sit factus: nec q̄cōs ob-
stare q̄min: etiā anq̄ decidat
agi possit: et si ita p̄cussus sit
paries vt nulla ratione refici
possit: ideoq̄ deponēdus est:
nō minoris litē estimādā q̄
si decidisset.

Cōt̄mactia cōmissa in vna
rē non extēditur ad aliā rem.
hoc dicit Pau. de ca.

Si vicinas edes habeam:
r̄ inuicē desiderem: dāni infe-
cti caueri: nichil obstat q̄mi-
nus: r̄ ego in tuaz edū posses-
sionē mutar: r̄ tu in meaz.

Actio in factū que ouit ex
p̄hibitiōē dāi etiā p̄ra pupil-
lum si ipse p̄hibuit in iussum r̄

C. de pac. cum p̄ponas. et. C. de senten. r̄ interlocu. c. m.
iudi. aut. et consequenter. Rñ. et facti diceris michi sa-
tiffacere vel satisfidare patiēdo me venire in possessio-
nem. vt. s. de procura. l. sed et h̄. s. h. et. l. sequen. et fas-
cit. s. ea. l. s. ei cuius.

erat doli capax. item ex facto
p̄curatoris h̄ntis sp̄alc māda-
tū dāi p̄ dñz. ut dāi nō solū si
p̄hibuit in iussum ex p̄rio decre-
to venire in possessionem: sed
etiam si in iussum ex sc̄do: h̄ illi
succurrat etiā alto remedio. s.
p̄ publicianā vel p̄ interdictū
v̄n̄ vi. ista t̄m remedia cum sint
oia rei p̄secutoria: si actus fuit
vno et obiectum nō potest agi
ex altero. h. d. Pau. de ca.

Si pupillus p̄hibuit in
possessionē dāni infecti noie:
placet in eū nō iniuste cōpete-
re h̄c in factū actionem. Si
mādato meo alii p̄hibuerit: in
me h̄c actio cōpetit. Non
solū autē eū punit: p̄tor q̄ in
possessionē eēt: s. etiā eū qui
possidere passus nō fuerit: cū
alioq̄n: si is qui in iussum p̄toris ce-
perat possidere: r̄ possidēdo
dñuz cape: aut nō admissus
aut reiectus inde fuerit: v̄tile
interdictū vnde vt vel publi-
cianā actionē habere potest.
Sed si in factum actionē
egerit: his actionibus expe-
rit non potest: cum p̄tor id
agat ne dānuz patiat̄ur actor:

ex secundo decreto.
l. Cū alioq̄n. bene dico equum esse dari in factū: quia
et alie quandoq̄ dantur: et hoc subicit.
m. Possidere. ex secundo decreto. et sic non admissus
cum recessisset et rediret vel expulsus habet vnde vt. vt
subicit. et. s. de vi et vi arma. l. i. s. desicitur. et. s. inter-
dictum. sed missus ex primo decreto non possidet. et sic
non habet vnde vt. vt. s. de acqui. pos. l. iij. s. si. r̄ facit. s.
eo. p̄toris. in p̄in.
n. Capere. als acquirere.
o. Utile. i. efficax. cū enim cluilliter r̄ naturaliter mis-
sus ex secundo decreto possideat: debet habere directū.
vt. s. de vi et vi arma. l. i. s. desicitur.
p. Publicianam. cum non erat dominus prior pose-
ssor. vt. s. de publi. item si seruum. et cū hic loco tituli
iussum iudicis siue sc̄dm decretū. vt. s. de publi. l. sed et
si res. i. rñ. et. s. de acqui. en. pos. l. i. iuste. Accur.
q. Actione. s. primo dicta, r̄ facit in hoc. s. de re iudi. l.
si quis dolo. s. i. Accur.

f. **I**n factū. de
qua habes. s. eo.
si finita. s. pe. r̄. s.
fi. et. l. seq. vsq̄ ad
s. fi. r̄ intellige de
pupillo doli capa-
ce non alio. vt. s.
de reg. iur. pupil-
li. et. s. ne vis fiat
ei. s. hoc edicto. et
s. de rei ven. l. qd
infans.
g. **I**n me. et in
illum similiter. vt
et. s. qd quis. iur.
l. iij. s. i. et. s. de vi
et vi ar. l. i. s. de-
iicasse. r̄. s. quens.
et. C. de accusa. l.
non ideo. et. s. eo.
si quis missus. s.
rñ. vbi de hoc ple-
ne dixi.
h. **P**unit. actio
ne in factum.
i. **I**n possessio-
nē esset. ex p̄rio
decreto. als est in
textu est: et tunc
supponit pro dño
rei q̄ nō admittit
iussum mitti ex p̄rio
decreto. als eēt. r̄
est melior. et tunc
supponit p̄ iussum
mitti r̄ accipe pas-
sus non fuerit: et
semper dicit ex p̄rio
decreto.
k. **P**ossidere.

Liber Primus.

a **C**onferetur. quod esset si alijs actionibus ageret.
b **A**ctio cōpetit. *§. de hb. ob. stipulatio ista §. alteri.* ubi dicitur non posse alij stipulari. *Rñ.* hic non alteri sed sibi stipulari est: ex quo videtur dicitur actio *fm. 20.* sed tunc obstat quod per liberam personam non potest obligatio dari. *vt. C. p. q̄s personas no. acq. l. i. r. de hb. ob. si ita stip. §. grifogonus. sed rñ. illud regulare: hoc sp̄ale i. p̄toris sit. vt h. et. §. de p̄to. l. i. in omnibus. et plene dixi isti. de inuti. stip. §. et. et. C. ad exhibedū. si res. vel dic *fm. R. dat michi actio ex stipulatioe pcuratoris si pcurator in iudicio vel etiā extra: me tñ p̄te sit pulef. vt. §. si q̄s cau. l. pe. r. de pcur. in cause §. si. et. §. de hb. ob. si pcuratoris p̄tio: vel i. subsidū: q̄ ipm procuratorem ad cedendū puenire non possum: vt p̄te absentē. vt. §. d. instituta. l. i. in fi. et. l. ij. et i. hoc vertitur cause cognitio si habes hic i. littera causa cognita. vt quidam habent.**

Edem. do. minorū do. mus ruinoso. *Accursius.*
d **Q**ui bona. imo r̄ aliud exigitur. *f. q̄ sit absens ex necessaria cā vel pbabili. vt no. §. de in inte. re. l. fi. 230.*
e **N**on corrumpitur. cum effectu.
f **D**atur. petita restituitur. *vt. §. e. si finita §. si forte. r. §. postea. et ad idem. §. si ex nora. causa. aga. l. ij. §. fina. et de nora. l. electio §. si.*
g **S**ive dñi sint. *f. illi rei in qua facta erat missio.*
h **C**reditor. facit. *§. eo. quid de creditore. r. l. hoc am plius §. penul. et §. fina.*
i **S**ive editū. puatar. de q̄b r̄ promittit d̄ vicio opis et loci. *vt. §. l. fluminis §. si. r̄ faciebat h̄ v̄trē. f. ista do. h̄.*
k **O**peris. in publico vel puato facti. *vt. (mus. h̄. q̄ machina est imposita sup̄ficiet ad proficiendum.*
l **Q**uod. scilicet opus.
m **E**ditibus. editibus dico vel loco urbano vel rustico postis: *vt. §. de hb. sig. l. urbana. vel sub. in loco urbano scz alio. vt in turri et simili edificio.*
n **P**ublico. hoc est *§. §. si finita §. si publico. sed ex pone vt ibi. Item in eo q̄ hic miscet in publico r̄ puato facta opa. tñ cū distinctioe intelligit: vt altero. p solo et edificio: et altero pto opere siue edificio tantū: vt. §. eo. si finita §. i. et. §. l. fluminum §. pe.*

non vt in lucro veretur.
Ex stipulatioe p̄toris in p̄sita p̄ procuratorē pcuratoris noie a cōrif dño utilis actio sine cessione. *h. d. pau.*
Si pcurator me dñi i. fecit stipulari: sit: cā cognita mihi ex ea stipulatioe actio p̄petit.
Ex processu agitato cōtra vnū non fit p̄iudiciū alteri ab senti et nō citato. *pau. §. ai.*

Edem q̄ bona fide ab sunt in stipulatioe dñi infecti ius nō corrūpit: sed reuersis cauēdi ex bono r̄ equo potestas datur: siue domini sint: siue aliquod in ea res habeant: qualis est creditor et fructuari⁹ et sup̄ficiarius.

Hoc editū locū h̄z in editibus r̄ in opibus viciosis in q̄uis loco situata sint. *h. d.*

Sive editū vicio: siue operis q̄ vel iedibus vel in loco urbano aut rustico: puato publico v̄ficiat: dñi aliqd futurū sit: curat p̄tor vt timent damnum caueatur. **I**dē.

Caneat. *alt. r̄ alt. vt. §. e. p̄tor. in prin. et. §. de ope. Alter. locū h̄z. si vicinas h̄z edes. vt. §. l. dñi §. i.*
Iq̄ **C**aueri sibi nō ita in sup̄ficiario. *vt. §. e. dñi r̄*
Vicio. *f. p̄t petere sibi cauēdi a fructuario. (§. ei q̄. f. Edificet. nota q̄ nō p̄ edificio canet §. p ope q̄b de nouo facit. et h̄ est casus quē excepit §. eo. l. damni §. i.*

Desiderare potest. *vt. p̄dicere p̄ncipio. §. nō est verū: q̄z editū appellatio et op⁹ r̄ solū et parietē p̄inet. vt. §. de vsuca. euz q̄. p̄ quo totalit̄ ab altero nō cauetur: cū p̄ eo q̄b suum est iā sibi caueret: vt. hic. §. v̄b̄ solū tñ: vel opus tñ q̄ a fructuario fit facit viciū: cauet vt. §. Item no. q̄ in subsidiū in p̄ponit hec cautio: vt no. §. l. dñi §. i. Itē dicitur §. est p̄ ad p̄ncipiū hui⁹. l. cū ibi dicat neutrū alte r̄ cauere. sed hec lex d̄t q̄ sic. §. itel̄ lige illā fm̄ istam v̄.*

Ideo. *f. non potest postulare sibi cauēdi a fructuario. p̄ domino vsufr. que minatur ruina.*

Pertinet. *vt. hic q̄ magna sp̄edia ad fructuariū spectet. r̄ sic est §. §. de vsufr. l. vsufructu leg. §. si. r̄ l. hacten⁹. r̄ l. cū fructu. sed dic q̄ ad modica hic restringatur. vel alt. vt. dixi. §. eo. damni §. i.*

Ideo. *f. nō p̄t postulare sibi cauēdi a fructuario. §. l. dñi §. i. nō ita in sup̄ficiario. vt. §. e. dñi r̄*

Vicio. *f. p̄t petere sibi cauēdi a fructuario. (§. ei q̄. f. Edificet. nota q̄ nō p̄ edificio canet §. p ope q̄b de nouo facit. et h̄ est casus quē excepit §. eo. l. damni §. i.*

Desiderare potest. *vt. p̄dicere p̄ncipio. §. nō est verū: q̄z editū appellatio et op⁹ r̄ solū et parietē p̄inet. vt. §. de vsuca. euz q̄. p̄ quo totalit̄ ab altero nō cauetur: cū p̄ eo q̄b suum est iā sibi caueret: vt. hic. §. v̄b̄ solū tñ: vel opus tñ q̄ a fructuario fit facit viciū: cauet vt. §. Item no. q̄ in subsidiū in p̄ponit hec cautio: vt no. §. l. dñi §. i. Itē dicitur §. est p̄ ad p̄ncipiū hui⁹. l. cū ibi dicat neutrū alte r̄ cauere. sed hec lex d̄t q̄ sic. §. itel̄ lige illā fm̄ istam v̄.*

Ideo. *f. non potest postulare sibi cauēdi a fructuario. p̄ domino vsufr. que minatur ruina.*

Pertinet. *vt. hic q̄ magna sp̄edia ad fructuariū spectet. r̄ sic est §. §. de vsufr. l. vsufructu leg. §. si. r̄ l. hacten⁹. r̄ l. cū fructu. sed dic q̄ ad modica hic restringatur. vel alt. vt. dixi. §. eo. damni §. i.*

Ideo. *f. nō p̄t postulare sibi cauēdi a fructuario. §. l. dñi §. i. nō ita in sup̄ficiario. vt. §. e. dñi r̄*

Vicio. *f. p̄t petere sibi cauēdi a fructuario. (§. ei q̄. f. Edificet. nota q̄ nō p̄ edificio canet §. p ope q̄b de nouo facit. et h̄ est casus quē excepit §. eo. l. damni §. i.*

Desiderare potest. *vt. p̄dicere p̄ncipio. §. nō est verū: q̄z editū appellatio et op⁹ r̄ solū et parietē p̄inet. vt. §. de vsuca. euz q̄. p̄ quo totalit̄ ab altero nō cauetur: cū p̄ eo q̄b suum est iā sibi caueret: vt. hic. §. v̄b̄ solū tñ: vel opus tñ q̄ a fructuario fit facit viciū: cauet vt. §. Item no. q̄ in subsidiū in p̄ponit hec cautio: vt no. §. l. dñi §. i. Itē dicitur §. est p̄ ad p̄ncipiū hui⁹. l. cū ibi dicat neutrū alte r̄ cauere. sed hec lex d̄t q̄ sic. §. itel̄ lige illā fm̄ istam v̄.*

Iter fructuariū et domini p̄prietatis ita dāni infecti cautio locū habet: si fructuarius q̄dem de soli vicio cauēdi sibi desideret: dñs vero p̄prietatē de opis vicio si q̄d fructuari⁹ edificet. nam de ruina editū neuter ab altero cautionez desiderare potest: fructuari⁹ iō: q̄z reflectio editū ad ip̄m on⁹ p̄rietatē: p̄prietari⁹ iō: q̄z visitata stipulatio qua de restituēda re fructuari⁹ cauet: ad hūc q̄z casū porrigit.

Si filius. est in q̄m sibi r̄ patri cauebit p̄ piculo reze p̄culari: p̄ piculo editū soli filio: si actū est vt ad eū solum periculum spectet. **B. Pau.**

Si filiusfamilias inquilinus sit: videamus an damni infecti nomine in possessionem edium vicinarum mittendus sit. queritur em̄ an filiusfamilias non videat dāni pati si res peculiares sint et an pater possit stipulari si q̄d ei dāni fiat: et p̄z v̄trūq̄

hic q̄ magna sp̄edia ad fructuariū spectet. r̄ sic est §. §. de vsufr. l. vsufructu leg. §. si. r̄ l. hacten⁹. r̄ l. cū fructu. sed dic q̄ ad modica hic restringatur. vel alt. vt. dixi. §. eo. damni §. i.

Ideo. *f. nō p̄t postulare sibi cauēdi a fructuario. §. l. dñi §. i. nō ita in sup̄ficiario. vt. §. e. dñi r̄*

Vicio. *f. p̄t petere sibi cauēdi a fructuario. (§. ei q̄. f. Edificet. nota q̄ nō p̄ edificio canet §. p ope q̄b de nouo facit. et h̄ est casus quē excepit §. eo. l. damni §. i.*

Desiderare potest. *vt. p̄dicere p̄ncipio. §. nō est verū: q̄z editū appellatio et op⁹ r̄ solū et parietē p̄inet. vt. §. de vsuca. euz q̄. p̄ quo totalit̄ ab altero nō cauetur: cū p̄ eo q̄b suum est iā sibi caueret: vt. hic. §. v̄b̄ solū tñ: vel opus tñ q̄ a fructuario fit facit viciū: cauet vt. §. Item no. q̄ in subsidiū in p̄ponit hec cautio: vt no. §. l. dñi §. i. Itē dicitur §. est p̄ ad p̄ncipiū hui⁹. l. cū ibi dicat neutrū alte r̄ cauere. sed hec lex d̄t q̄ sic. §. itel̄ lige illā fm̄ istam v̄.*

Ideo. *f. non potest postulare sibi cauēdi a fructuario. p̄ domino vsufr. que minatur ruina.*

Pertinet. *vt. hic q̄ magna sp̄edia ad fructuariū spectet. r̄ sic est §. §. de vsufr. l. vsufructu leg. §. si. r̄ l. hacten⁹. r̄ l. cū fructu. sed dic q̄ ad modica hic restringatur. vel alt. vt. dixi. §. eo. damni §. i.*

Ideo. *f. nō p̄t postulare sibi cauēdi a fructuario. §. l. dñi §. i. nō ita in sup̄ficiario. vt. §. e. dñi r̄*

Vicio. *f. p̄t petere sibi cauēdi a fructuario. (§. ei q̄. f. Edificet. nota q̄ nō p̄ edificio canet §. p ope q̄b de nouo facit. et h̄ est casus quē excepit §. eo. l. damni §. i.*

Desiderare potest. *vt. p̄dicere p̄ncipio. §. nō est verū: q̄z editū appellatio et op⁹ r̄ solū et parietē p̄inet. vt. §. de vsuca. euz q̄. p̄ quo totalit̄ ab altero nō cauetur: cū p̄ eo q̄b suum est iā sibi caueret: vt. hic. §. v̄b̄ solū tñ: vel opus tñ q̄ a fructuario fit facit viciū: cauet vt. §. Item no. q̄ in subsidiū in p̄ponit hec cautio: vt no. §. l. dñi §. i. Itē dicitur §. est p̄ ad p̄ncipiū hui⁹. l. cū ibi dicat neutrū alte r̄ cauere. sed hec lex d̄t q̄ sic. §. itel̄ lige illā fm̄ istam v̄.*

Ideo. *f. non potest postulare sibi cauēdi a fructuario. p̄ domino vsufr. que minatur ruina.*

Pertinet. *vt. hic q̄ magna sp̄edia ad fructuariū spectet. r̄ sic est §. §. de vsufr. l. vsufructu leg. §. si. r̄ l. hacten⁹. r̄ l. cū fructu. sed dic q̄ ad modica hic restringatur. vel alt. vt. dixi. §. eo. damni §. i.*

Ideo. *f. nō p̄t postulare sibi cauēdi a fructuario. §. l. dñi §. i. nō ita in sup̄ficiario. vt. §. e. dñi r̄*

Vicio. *f. p̄t petere sibi cauēdi a fructuario. (§. ei q̄. f. Edificet. nota q̄ nō p̄ edificio canet §. p ope q̄b de nouo facit. et h̄ est casus quē excepit §. eo. l. damni §. i.*

Desiderare potest. *vt. p̄dicere p̄ncipio. §. nō est verū: q̄z editū appellatio et op⁹ r̄ solū et parietē p̄inet. vt. §. de vsuca. euz q̄. p̄ quo totalit̄ ab altero nō cauetur: cū p̄ eo q̄b suum est iā sibi caueret: vt. hic. §. v̄b̄ solū tñ: vel opus tñ q̄ a fructuario fit facit viciū: cauet vt. §. Item no. q̄ in subsidiū in p̄ponit hec cautio: vt no. §. l. dñi §. i. Itē dicitur §. est p̄ ad p̄ncipiū hui⁹. l. cū ibi dicat neutrū alte r̄ cauere. sed hec lex d̄t q̄ sic. §. itel̄ lige illā fm̄ istam v̄.*

Ideo. *f. non potest postulare sibi cauēdi a fructuario. p̄ domino vsufr. que minatur ruina.*

Pertinet. *vt. hic q̄ magna sp̄edia ad fructuariū spectet. r̄ sic est §. §. de vsufr. l. vsufructu leg. §. si. r̄ l. hacten⁹. r̄ l. cū fructu. sed dic q̄ ad modica hic restringatur. vel alt. vt. dixi. §. eo. damni §. i.*

Ideo. *f. nō p̄t postulare sibi cauēdi a fructuario. §. l. dñi §. i. nō ita in sup̄ficiario. vt. §. e. dñi r̄*

sci em potest filius ne a patre suo petatur. et sic forte pa-
ctus est ne pater teneatur ex conducto licet fuerit negli-
gens in non petendo cauere. Item et pacisci potest fili-
ne a se petat tibi. vt. s. de pac. l. si tibi decet. s. si. et. l. acqui-
rent. r. l. et heredi. in pn. r. qd subijcit qd sol. r. c. l. fili. vel

sol. p. ille sol. in
possessionem mit-
tetur si ei non ca-
ueatur siue sit fili-
us siue pater qd te-
neat ex conducto:
vt hic. r. l. ex qui.
cau. in pos. ea. si si
li. Alj vt. r. alj
exponunt hoc: et
dicunt vtriusqz scz
psem siue filij et
locatorem. na du-
os puimos p vno
ponit: et qd subij-
cit eius periculo
scz filij vel patris
non locatous: qz
tunc qn non esset
periculus locatoris
sol. filius siue pa-
ter non autem lo-
cator mittit i pos-
sessione si non ca-
ueatur. et fm hoc
solum non exclu-
dit psem sed loca-
torem: cu puimo
intellectu q teneat-
ur ex conducto si
fuit negligens in
stipulando. facit
s. eo. damni. sem-
ptor. It ad vtrū
qz facit. s. vt leg.
no. ca. l. i. s. si. et. l.

si. et. l. iij.
Proprietari-
us. reptomissi-
set. propter domū in qua habet proprietate: que mina-
tur ruinam edibus vicinis.
b. Prestitisset. dano dato quē ex stipulatōe dani ifec.
c. Edibus. scilicet fructuarij.
d. Edes. scilicet proprietarij.
e. Obtulerit. i. soluerit conuentus ex cautione.
f. Conferre. cōferunt ergo ambo pro estimatiōe pro-
prietatis et vsufruct. vt ar. s. de noxa. si ex duob. s. si.
g. Retinebit. loco pignoris. s. certe imovf ius dñj ad
eū transire. vt. s. eo. l. quis in si. q est s. So. ibi in secun-
do decreto hic in puimo dicit. It nunqđ habere potest
proprietarij p derelictor. rñ. sic. vt. s. eo. p. ror. s. si. r. l.
hoc amplius. l. qđ d. s. vt ar. s. p. so. l. cū duob. s. idē rñ.
h. In possessionē. haberet aut possessionē ex pmo de-
creto: et postmodū ex scdo decreto: r hoc nemine cauere:
hic vero habere fructuarij. s. nudā siue plenā. pprieta-
tem ex puimo: r postmodū ex scdo decreto si ipse solus
cauit et proprietarij et nō pferit: vt hic. r. s. e. quāuis. i. fi.
i. Eadem erunt. q. d. p. d. p. d. p. d. sunt vera qñ magnum
fuit dānum. sed idē si parū p quo sit conferendū. sic

id fructuarij habeat qđ id dam-
nū vicino sarciat. eadē erunt
ergo r si minimū dānū detur
C. Stipulatio vel cautio de dā-
no infecto qđ ad reptomissionē
vel satisfationē debz esse cer-
ta et non conditionalis. h. d.
C. Plautus: si ab eo quē do-
minū esse negare vellem sub
hac exceptione si dñs non est
satisfdari: ab eo vero quē domi-
num dicerem esse pure repro-
mitti: constitit nō debere me
impetrare: sed debere me eli-
gere. a quo velim michi ca-
ueri.
C. Plautus. A stipulatione dānt in-
fecti que edū noie Interponit
nisi in solidum fuerit cautum:
mittetur in possessionem.
C. De eo ope quē fit in publi-
co ad privatā vtilitatē d. z sa-
tisdari de vicio opis: s. de eo
quē ad vtilitatē publicā non sa-
tis datur: sed cōpetēs iudex p
indēnitatē aditur. B. T. dem.
Luminum publicorū
communis est vsus: si-
cuti viarū publicarū et lit-
torū. in his igitur publice li-

insti. de rerū di. s. gallinarū. s. arg. s. s. dolo. l. si olefi.
s. fina. et. l. seq. et de in integ. restitu. l. scio. Item facit.
Nam de mille fabe modijs cum surripis vnam:
Et leuius damnum: tibi non facinus minus esto.
k. Plautus. s. respondet ea que sequuntur.

l. Reptomitti:
repete vellē et nō
vtrūqz fieri: s. ab
vno pure repro-
mitti: ab alio pu-
re satisfdari petere
possum. vt. s. eo. d.
quis. Item ad id
quod dicit nō pos-
se peti sub exce-
ptione satisfdari:
est contra. s. eo. l.
qui vias. s. i. et. s.
e. p. ror. circa pn.
sed ibi ab vno: hic
a diuersis.
m. Eligere. fa-
cit. C. de codicil-
lis. l. si. r. s. de tri-
butoria. quod l. he-
redem. Eligere. r.
s. vt leg. no. ca. l.
iij. Accur.

n. Stipulatio
ne. nisi in solū
dum. quia diuisio
nem hec res nō re-
cipit. R. vt et arg.
Iudi. fo. l. ex clau-
sula.
o. In possessio-
nem. totarij edifi-
cum vnus est do-
minus et tota mi-
natur ruinam: vt
hic. r. s. si finita. s.
ex hoc edicto. si au-
tez plures sint do-
mini: sit missio in
partem non cauētis. vt. s. cōmuni diui. si quis putās.
s. si damni. et de neg. gest. si cōmunes. et. s. eo. p. ror. r.
s. i. et. l. e. l. plures. in si. et. s. vt in poss. l. e. l. i. cui. s. si ex
duobus. que sunt contra.
Luminum publicorū. vsus. non proprietatis: nisi
littorum maris. nam flumina sunt publica. vt in-
sti. de rerū di. s. flumina. Rerum em quedam sunt cō-
munes: quedam publice r. vt insti. de rerū di. s. i. et
s. de rerū di. l. ij. iij. et. v. vbi plene dixi.
Littorum. semper repetē cōmunis est vsus. et dic
littorum fluminis. nam et de litore maris non est du-
bium: quia etiam proprietatis est cōmunis.
In his. s. publicis p. d. c. r. qđ d. publice expōe. i.
publica auctoritate habita a pncipe vel a senatu. vt. l. ne
qd i loco publico. l. ij. s. si qđ a pncipe. r. l. de flumi. l. c. mī-
nus. r. tñc edificatū et ē cū ē solū. i. publicū. tñc tñ
vtes si hoc actū fuerit i cōcedēdo: l. z fec. eēt in cōib. vt. l.
de acq. re. do. qđ in litore. r. l. se. vel dic publice. l. ad pu-
blicā vtilitatē: alj nō l. imo cōgef demoliri p spālia in-
terdicta: vt. l. de flumi. et ne qđ in flu. pub. r. his s. libus.

l. Reptomitti:
repete vellē et nō
vtrūqz fieri: s. ab
vno pure repro-
mitti: ab alio pu-
re satisfdari petere
possum. vt. s. eo. d.
quis. Item ad id
quod dicit nō pos-
se peti sub exce-
ptione satisfdari:
est contra. s. eo. l.
qui vias. s. i. et. s.
e. p. ror. circa pn.
sed ibi ab vno: hic
a diuersis.
m. Eligere. fa-
cit. C. de codicil-
lis. l. si. r. s. de tri-
butoria. quod l. he-
redem. Eligere. r.
s. vt leg. no. ca. l.
iij. Accur.

n. Stipulatio
ne. nisi in solū
dum. quia diuisio
nem hec res nō re-
cipit. R. vt et arg.
Iudi. fo. l. ex clau-
sula.
o. In possessio-
nem. totarij edifi-
cum vnus est do-
minus et tota mi-
natur ruinam: vt
hic. r. s. si finita. s.
ex hoc edicto. si au-
tez plures sint do-
mini: sit missio in
partem non cauētis. vt. s. cōmuni diui. si quis putās.
s. si damni. et de neg. gest. si cōmunes. et. s. eo. p. ror. r.
s. i. et. l. e. l. plures. in si. et. s. vt in poss. l. e. l. i. cui. s. si ex
duobus. que sunt contra.
Luminum publicorū. vsus. non proprietatis: nisi
littorum maris. nam flumina sunt publica. vt in-
sti. de rerū di. s. flumina. Rerum em quedam sunt cō-
munes: quedam publice r. vt insti. de rerū di. s. i. et
s. de rerū di. l. ij. iij. et. v. vbi plene dixi.
Littorum. semper repetē cōmunis est vsus. et dic
littorum fluminis. nam et de litore maris non est du-
bium: quia etiam proprietatis est cōmunis.
In his. s. publicis p. d. c. r. qđ d. publice expōe. i.
publica auctoritate habita a pncipe vel a senatu. vt. l. ne
qd i loco publico. l. ij. s. si qđ a pncipe. r. l. de flumi. l. c. mī-
nus. r. tñc edificatū et ē cū ē solū. i. publicū. tñc tñ
vtes si hoc actū fuerit i cōcedēdo: l. z fec. eēt in cōib. vt. l.
de acq. re. do. qđ in litore. r. l. se. vel dic publice. l. ad pu-
blicā vtilitatē: alj nō l. imo cōgef demoliri p spālia in-
terdicta: vt. l. de flumi. et ne qđ in flu. pub. r. his s. libus.

l. Reptomitti:
repete vellē et nō
vtrūqz fieri: s. ab
vno pure repro-
mitti: ab alio pu-
re satisfdari petere
possum. vt. s. eo. d.
quis. Item ad id
quod dicit nō pos-
se peti sub exce-
ptione satisfdari:
est contra. s. eo. l.
qui vias. s. i. et. s.
e. p. ror. circa pn.
sed ibi ab vno: hic
a diuersis.
m. Eligere. fa-
cit. C. de codicil-
lis. l. si. r. s. de tri-
butoria. quod l. he-
redem. Eligere. r.
s. vt leg. no. ca. l.
iij. Accur.

n. Stipulatio
ne. nisi in solū
dum. quia diuisio
nem hec res nō re-
cipit. R. vt et arg.
Iudi. fo. l. ex clau-
sula.
o. In possessio-
nem. totarij edifi-
cum vnus est do-
minus et tota mi-
natur ruinam: vt
hic. r. s. si finita. s.
ex hoc edicto. si au-
tez plures sint do-
mini: sit missio in
partem non cauētis. vt. s. cōmuni diui. si quis putās.
s. si damni. et de neg. gest. si cōmunes. et. s. eo. p. ror. r.
s. i. et. l. e. l. plures. in si. et. s. vt in poss. l. e. l. i. cui. s. si ex
duobus. que sunt contra.
Luminum publicorū. vsus. non proprietatis: nisi
littorum maris. nam flumina sunt publica. vt in-
sti. de rerū di. s. flumina. Rerum em quedam sunt cō-
munes: quedam publice r. vt insti. de rerū di. s. i. et
s. de rerū di. l. ij. iij. et. v. vbi plene dixi.
Littorum. semper repetē cōmunis est vsus. et dic
littorum fluminis. nam et de litore maris non est du-
bium: quia etiam proprietatis est cōmunis.
In his. s. publicis p. d. c. r. qđ d. publice expōe. i.
publica auctoritate habita a pncipe vel a senatu. vt. l. ne
qd i loco publico. l. ij. s. si qđ a pncipe. r. l. de flumi. l. c. mī-
nus. r. tñc edificatū et ē cū ē solū. i. publicū. tñc tñ
vtes si hoc actū fuerit i cōcedēdo: l. z fec. eēt in cōib. vt. l.
de acq. re. do. qđ in litore. r. l. se. vel dic publice. l. ad pu-
blicā vtilitatē: alj nō l. imo cōgef demoliri p spālia in-
terdicta: vt. l. de flumi. et ne qđ in flu. pub. r. his s. libus.

l. Reptomitti:
repete vellē et nō
vtrūqz fieri: s. ab
vno pure repro-
mitti: ab alio pu-
re satisfdari petere
possum. vt. s. eo. d.
quis. Item ad id
quod dicit nō pos-
se peti sub exce-
ptione satisfdari:
est contra. s. eo. l.
qui vias. s. i. et. s.
e. p. ror. circa pn.
sed ibi ab vno: hic
a diuersis.
m. Eligere. fa-
cit. C. de codicil-
lis. l. si. r. s. de tri-
butoria. quod l. he-
redem. Eligere. r.
s. vt leg. no. ca. l.
iij. Accur.

n. Stipulatio
ne. nisi in solū
dum. quia diuisio
nem hec res nō re-
cipit. R. vt et arg.
Iudi. fo. l. ex clau-
sula.
o. In possessio-
nem. totarij edifi-
cum vnus est do-
minus et tota mi-
natur ruinam: vt
hic. r. s. si finita. s.
ex hoc edicto. si au-
tez plures sint do-
mini: sit missio in
partem non cauētis. vt. s. cōmuni diui. si quis putās.
s. si damni. et de neg. gest. si cōmunes. et. s. eo. p. ror. r.
s. i. et. l. e. l. plures. in si. et. s. vt in poss. l. e. l. i. cui. s. si ex
duobus. que sunt contra.
Luminum publicorū. vsus. non proprietatis: nisi
littorum maris. nam flumina sunt publica. vt in-
sti. de rerū di. s. flumina. Rerum em quedam sunt cō-
munes: quedam publice r. vt insti. de rerū di. s. i. et
s. de rerū di. l. ij. iij. et. v. vbi plene dixi.
Littorum. semper repetē cōmunis est vsus. et dic
littorum fluminis. nam et de litore maris non est du-
bium: quia etiam proprietatis est cōmunis.
In his. s. publicis p. d. c. r. qđ d. publice expōe. i.
publica auctoritate habita a pncipe vel a senatu. vt. l. ne
qd i loco publico. l. ij. s. si qđ a pncipe. r. l. de flumi. l. c. mī-
nus. r. tñc edificatū et ē cū ē solū. i. publicū. tñc tñ
vtes si hoc actū fuerit i cōcedēdo: l. z fec. eēt in cōib. vt. l.
de acq. re. do. qđ in litore. r. l. se. vel dic publice. l. ad pu-
blicā vtilitatē: alj nō l. imo cōgef demoliri p spālia in-
terdicta: vt. l. de flumi. et ne qđ in flu. pub. r. his s. libus.

Aerfus

Aerfus

Aerfus

Aerfus

a **Destruere** quod nocet. R.

b **Propter** qd. qz cōis est vsus nō cauet de vicio soli. z qz sine icōmodo dēz facere cauet de opis vicio. z sic p̄p̄t hęc duo vicio opis t̄m̄ cauet. z h̄ dicit p̄p̄ qd. i. p̄p̄ vtrūqz

c **Operis** hoc nō ad primū: sed ad superius referit.

d **Stipulet** i. stipulari possit ille q̄ dānū veref.

e **Nemine** abundat vna negatio. sic. f. de acqui. pos. q̄ pignoris. z in aut. d̄ his q̄ in gre. ad ap. s. si p̄o neuter. z. f. de v̄b. ob. l. i. s. si q̄s tra. z in aut. de here. et fal. s. in ordina. tū. z. C. de ser. fu. l. i. s. ar. s. f. de v̄b. sig. l. duobus.

f **Agit** supple tūe legere vel enaz illatūe ita satisfactio inponit ex hoc edicto: q̄ p̄ iudicē. q̄ cum iudex iussit op̄ fieri nō est p̄ quē inponatur: z hoc est ad ea igit opa q̄ p̄iuati non q̄ publice. az.

g **Stipulatio** p̄tinet. soli et edifi cū. put legis igit illatūe: vel lege supplennēvt dixi

h **De vicio** q̄ scz soli.

i **Provisio** vt ibi fieri. phibeat vel tolli iubeat: cū etiā si id in his locis fiat qd̄ alicui noceat de loco pu blico sit iterdictū p̄positū: vt. f. ne qd̄ in loco pu. l. i.

r. ū. z. s. ti. l. i. s. i. z facit. s. e. si finita. s. si publico. s. q̄ in ea. l. s. siue aſit. s. q̄ illō de vicio opis accipe q̄ d̄z satisfdari

k **Vicio** esse cauendum. R.

l **Si** proponas. damnū timeri vel dari. R.

m **Coningat** qz retro datū vt. vt. s. e. dāni. s. sabini. et ar. f. de libe. cau. l. f. i. j. m̄.

n **Corruerit** postea in edes vicinas.

o **Adiicit** in hac shp. q̄ pro vicio operis interponitur. et facit. s. ti. l. i. non solum. s. f.

p **Dñi** no. successoris appellatōe etiā in rē succes for intelligit: vt. s. de iure iur. l. etiā si in rē. z. f. quozū le. l. i. s. illud. sed ar. s. de edē. qd̄ s. s. autē. et. s. v. i. i. quemad. ca. l. om̄s. s. f. sed nunq̄d si hi successores edificaauerunt et vicio illi operis dānū sit illatū tenebunt.

Rū. qd̄ q̄ sic. vt ar. s. ti. l. i. f. et sic f. z eos ambulat actio et obligatio de vno in alio. vt z pro eis. s. de v. i. l. ad-

cet cullibet et edificare z destruere: dū t̄m̄ hoc sine icōmodo cuiuslibet fiat: p̄pter qd̄ operis d̄ntat noie cū satisfactio ne cauet: de vicio loci nichil cauetur: et hoc est opis qd̄ facta cit. ceterū si ex loci vicio dānū timeat: minime dicēdū est dāni ifecti stipulationē inponi oportere. q̄s eīn dubitat nemine esse a q̄ stipulet: et cum nemine nichil faciēte loc' ipse publico dānū inferat sui natura. ad ea igit opa stipulatio p̄tinet q̄cunqz p̄iuati fiāt. qd̄ ḡ si in publico op̄ fiat: de vicio et qd̄ faciem: z plane vt p̄iceps adēdus est: vel si in p̄uincia fiat p̄ses puicet. Sed qd̄ dictū est de opis vicio: sic accipiēdū est etiā si p̄ponas non t̄m̄ tpe quo opus fit: s̄z ēt si postea cōtingat. qd̄ eīn si ideo quia male edificatū erat corruerit?

In hac stipulatione d̄: fieri mentio de heredibz vniuersalibus successoribz z etiā singularibus ex vtraqz pte. et d̄z caueri de vicio opis et de vicio loci. h. d. Pau. de ca.

Adiicit in hac stipulatione et heredū nomen vel successorum eozūqz ad q̄s ea res p̄t-

huc. s. si opas. z. f. ti. l. si terti. s. si q̄s. z. s. fa. her. l. iudic. cio. s. z tu dic. s. m̄. d̄. nō teneri successorē in rē s̄z p̄pter op̄ ab eo factū tenebit q̄ p̄mo. p̄misit. vt. s. de ser. ex. l. tici. et. s. e. dāni. s. p̄tor. z de hoc ēt dixi. s. e. si q̄s missū. s. f. i.

q **Sed** vt ne. als nec: als ne. p̄ nō. z qd̄ dicit opis sub audi t̄m̄: z loci t̄m̄ et edium: qd̄ vtrū qz predictozū con tinet. vt. s. eo. in ter fruc. et sic loq̄ tur quādo in p̄iuato fit. qz tunc p̄ his om̄ibus satisfactio interponit de eo sine satisfactio: que non solum ad totas edes: sed etiam ad partes edium pertinet.

Stipulatio dāni ifecti simpliciter inposita nō porrigit ad dānū qd̄ vicio naturali cōtingit vel casu aduersus quez nō potuit puideri: sed si potuit puideri. Itē nō porrigit ad dānū culpa tali cōmissum qd̄ venit in actioe. l. aq̄. l. bart.

Viciū autē edifi z loci esse labeo ait: qd̄ accidēs extrifecus in firmiores eas facit. de niqz nemo dixit palustris loci vel arenosi noie quas viciōsi cōmitti stipulationē: qz naturale viciū est: et ideo nec ea stipulatio interponit: neqz ea interposita committit. **U** hęc stipulatio vtrū id solū dānum contineat quod inturia sit: an vero om̄e dānū quod extrifecus contingat: z labeo quidem scribit de damno dato non posse agi: si forte terremoto: aut vi fluminis aliove casu

stris vel arenosus. sed ex defectu et plerūqz vetustate. vt. f. eo. s. item apud. in. fi.

v **Las** edes. Accur.

x **Deniqz** nunc de solo t̄m̄. sed quid si quis fecit op̄ in loco arenoso: ex q̄ ope vel solo iā dānū timef. R̄n. for te locū habebit hęc cautio. vt. f. p̄oxi. s. no. z. s. seruius.

y **Quia** naturale. no. parci vicio naturali. sic. f. ti. l. i. l. i. s. hęc cautio. in fi. s. z. s. idē aiunt si aqua. z. s. itē scien naturas dum. sed arg. s. s. ad. l. acquil. si seruius ferui. s. si forni carius. z in aut. de resti. et ea que parit. s. viam.

z **Comitetur** sic. s. deleg. i. si legati.

a **Iniuria** i. vicio. sic ponit istū. si qd̄ru. pau. fe. de. s. pauperies. vel dic. f. R. iuria. i. nō iure vt culpa: culpa at tua ruinā scāz dico: si cū puideres vel puidere posses domū ruiturā nō curasti q̄min ruina stipulatozū noceret

b **Dato** casu fortuito: vt subicit. ac.

Succes foris ap pellano ne suc cessor in rē cōri netur.

Vicio naturas h̄ parē dum est

a Fortuito. q non potuit preuideri. als secus: vt. s. e. t. l. qui bona s. cum inter. r. facti. s. pri. s. et quod ibi di
b Violentia. sola. R.
c Rationem. non solum superiorem sniam confirmat: sed etiam rationem subdit.
d Non admittitur. s. no teneri promissore de casuali damno. R.
e Possit. ita q non ledatur et ledat. vt. s. eo. dam. ni. in pn. r. s. loca. et con. l. ex condu. cto. s. si vis.
f Cōtrouersia. id est impetu.
g Infula. cui nomine damni infecti erat promissum. R.
h Deinde. sci licet subito.
i Ceciderint. propt ruina aliarum quarū nomine erat promissum
k Fundamenta. paulatim. s. o.
l Ruat. s. post ex insuallo vt preuideri ruina posset et aduer^o eam prospici.
m Alioquin. i. alias.
n Protin^o. hic nichil potest promissori impurari: quis ruina cui stare nō potuit. R.
o Ante sit. ita q poterat iuuari et ad hoc. s. de ne go. gest. diuortio. circa prin.
p Sanum. qui tenetur quantiva luit in anno proximo retro.
q Factum imbecilliozem. qui prestabit quanti plurimi fuerit a die quo vita excessit in anno retro. et ita si duo motifere diuersis tēpibus vulnerauerint aliquem cuiuslibet sit cōputatio ex die vulneris sui. vnde plus tōni us estimatiōe poterit eē q̄ alterius. vt. s. ad. l. aquil. l. ita vulneratus. s. estimatio. et ad idē. l. q̄ actōe. s. sed r. si quis. sed caue tibi: qz non est per omnia bonum simile. cū scz nullo modo teneatur si protinus cadat: hic. i. in l. aquil. sic. licet diuersimode. vt dictis. ll. s. ad. l. aquil. q̄ vt dicitur ponunt. Itē hic habetur respectus retro infra certum tempus. s. ad tempus dati damni.
r Nō potuit. de iure vel defacto. vt. s. de nora. in de. lictis. in pn. et. s. loca. si fundus. r. l. si. et. l. sed de dam no. r. j. de re iudi. sepe s. cur autem.

fortuito acciderit. **Serui^o** quoqz putat: si ex edib^o pmis foris vento tegule delecte dā num vicino dederit: ita eū te neri si edificij vicio id accide rit: non si violētia^o ventoz vel qua ala rōe q̄ vim habeat di uinā. et labeo rōnem^o adijcit. q̄ si hoc nō admittat^o iniquū est. qd̄ em̄ tā firmū edificium est: vt fluminis/aut maris/aut tēpestatis/aut ruine /aut incē dij/aut terremotoz vim susti nere possit. **Idē serutus** putat: si cōtrouersia^o aque in fulā^o subuertit: deinde^o stipu latoz edificia ceciderint: nichil eū ex stipulatu cōsecutu rū: qz id nec opis nec loci vicio factū est. **Sinaur** aqua victer fundamēta: et sic edifi cū ruat: cōmitti stipulatiōē att. multū em̄ interesse qd̄ erat alioq̄n^o firmū vi fluminis la psum sit prinus^o: an p̄o ante sit^o viciatū: deinde sic decide rit: et ita labeo pbat. etenim multū interest qd̄ ad aq̄lā pti net: sanū^o q̄s hoiem occidat: an p̄o factū^o ibecilliozem. **Supra** exponit qd̄ est de ctum viciū solt: nūc qd̄ est de ctū viciū opis hoc est a q̄ dicitur esse factū opus vt stipula tio cōmittat. h. d. Bar.

f Nomine fecerit. r ratum sit habitū. nō aliter. s. o.
t Promissum est. ab aliquibus suis amicis.
v Si furni. i. pro dāno contingenti vicio furni et sub audi tū nomine furni fm Jo.
r Furnarij. qū aliq̄ aliqd̄ opat in suo et inde dāni datur vicino disti gue: aut facit non alio nocēdi/ et tūc nō tenet nec omittit stipulatio: nec non inposita inf poneat: aut alio nocēdi/ r tūc sic. v. aliter. an oparis i tuo aliqd̄ imittendo in p̄dū vicini vt furni qd̄ nō lz. vt. l. sicuti. s. aristo. an nō immit tēdo: et tūc nō te netur bono alo fa ciat vel nō vt hic. nec obstat. j. de aq̄ plu. ar. l. i. s. deni qz. qz illud est res rū q̄tū ad illū tra ctatū r in multis differt ille ab isto. fallit hoc vbi fo dis iuxta parietē meū mag^o q̄ possi sis: qd̄ non lz. vel breu^o verū est q̄ qd̄ fecerit i tuo nō teneberis mi chi p hoc edictū. nec omittit stipu latio nec nō inpo sita inponet. sed teneris b dolo. vt s. de dolo. l. rem quādam venalē.
y Culpa. tm̄ si opcris vicio. R. nam si furni r fur narij bñ venient in hac stipulatiōe. vt. s. ad. l. adl. sif. uis p̄u. s. si fur nū. l. si. q̄ est s. vel ibi cauit nose ignis r sic generali^o. hic nomine furni.
z Non venire. s. in aq̄lā. vt. s. ad. l. adl. si seruus ser uū. s. si furni. i. pn. tria s̄ sunt q̄ faciūt hāc cautionē ces sare. viciū naturale. vt. s. viciū. casus fortuit^o: vt. s. hec stipulatio. et seq. r. j. priori. Item culpa vt hic.
a Contra ea. que deuenerunt in stipulatione.
b Cui. scilicet damno.
c Non tenere. etiā interpositam. vt. s. e. s. viciū. r. s. hec stipulatio. r. s. seruius. r. s. idem serui^o. r. s. p̄. r. j. s. priori. et. j. e. damni. Accur.
d Ex agro. pro q̄ dāni infecti dati damni.
e Meum agrū. cuius nose fuerat cautum michi. R.
f Noerēt. protinus. vt. s. eo. s. idem seruius. r. j. pr. s. et facit. s. s. priori. cum suis concor.

Cautio nē dā. l. se. tria cessare faciunt

Liber Primus.

a **C** Utilē. i. efficacē hoc casuq; ex ea nō potit agi. **D.**
b **C** ftebat. f. dānum.

c **C** Diruerint. f. edificia tua.

d **C** Uciose. nō. q; hic casus. f. fortuitus est. p. reo: quia exceptio fit de eo solo qd est dictū: s; debilitas edificij cōtra eū et tñ poti⁹

eligif qd dēu fa-
cit. vt. s. ad sille. l.
iij. §. si. s; arg. §. i.
de reg. iur. l. fauo
rabiliores. et isti.
de iter dic. §. com-
modū. r. C. de cō-
di. infer. l. si. q; sūt
argu. contra.

e **C** Referre. vt
s. eo. §. idem ser-
uius.

f **C** Ruit. subito.

g **C** Ceciderit. ex
lteruallo. quia in
hoc tenebitur.

h **C** Edij. i. soli
r edificij. vt. s. eo.
lter fructuariū. et
s. ea. l. §. sed vt ne
t

i **C** Loc. f. tñ. i.
soli tñ.

k **C** Opus. i. edifi-
cij tñ. p. his eni;
caueat cū sit in pri-
uato. vt hic r. s. e.
si finita. §. notan-
dum. r. J. eo. dāni.
§. si.

l **C** Altputa. poz-
nit ereplū qñ dā-
num dari videtur
ex opere.

m **C** Non teneri
me. nisi aīo nocen-
di feci. tūc et d. do-
lo. vt. J. titu. i. l. i. §.
deniq; qd sp. p. su-
mit. f. q. non faciā

alo nocēdi. vt argu. s. p. socio. l. merito. s; op. qz lz in suo
facere dū tñ nō nocent in alieno. vt. J. de reg. iur. l. domū.
Rñ. nō videt officere si lucē auferat quā ex puato pfue-
uit hīe. vt. J. eo. l. pcul⁹. vel aquā auferat vt hic. Item se-
cūdo opponit. J. l. pri. s; ibi seruit⁹ debebat ab edifica-
te. vt r. J. titu. i. l. si in meo. J. tē tertio op. s. si serui. ven. scru-
ti. §. aristo. r. l. si qñ. §. si. r. l. fistulas. sed in illis in alieno
immittebā. hic in meo opabar nichil in alienū immit-
tens. r. facit. J. de iniurijs. si cum seruo. et. J. de regu. iur. l.
nemo dānum.

n **C** Cōmittet. si dicas qñ facerē alo nocēdi planū eēt.
vt. J. titu. i. l. §. deniq; r. sic eēt idē qd in supiori rñso. qd nō
placet: qz aliqd aliud vult hic dicere: qd p; qz dicit si tñ
zc. vñ dicit etiā nō alo nocēdi: s; spōte fuit stipulatio lter-
posita si dānū fieret occasiōe hui⁹ fossionis. nō enim co-
gēdus erat ex quo animo nocēdi nō fiebat. r. sic. J. eo. dā-
ni. §. cum parietē. r. de hoc dices. J. l. pcul⁹. sed quid si in
superiori casu totā aquā auferā? Rñ. idē qd si partez. vt
argu. J. titu. i. l. si in meo.

o **C** Et opere qd facte promissio
in suo ppter qd stipulatoz
amittit lucrū qd pcepti a pri-
uato hec stipulatio nō comit-
tit nisi ex certa sciētia de hoc
caueat vel iure seruittutis de-
beatur. h. d. Barto.

p **C** Itē videamus qñ damnū
dari videat. stipulatio eni hec
p̄tinet qd vicio edij loci ope-
ris tñ dānū datū sit: vtputa-

non esse vtilem: qz nō arborū
vicio: sed vivētoz dānū michi
datū est. plane si vetustate ar-
borū hoc fiebat: possum dice-
re vicio arborū dānū michi da-
ri.

q **C** Idē ait: si damni infecti
edij mearū nomie tibi pmise-
rim: deide he edes vt tēpesta-
tis in tua edificia ceciderint
eaq; diruerint: nichil ex ea sti-
pulatione p̄stari: qz nullū dānū
vicio mearū edij tibi contige-
rit: nisi forte ita viciose mee
edes fuerit: vt qualibet vel mi-
nima tēpestate ruerit. hec oia
vera sunt. **r** **C** Sed r qd labeo
putat: versū est referre: vtrum
impulsu fluminis ruit edificij:
an deterius ante factū postea
ceciderit.

r **C** Et opere qd facte promissio
in suo ppter qd stipulatoz
amittit lucrū qd pcepti a pri-
uato hec stipulatio nō comit-
tit nisi ex certa sciētia de hoc
caueat vel iure seruittutis de-
beatur. h. d. Barto.

s **C** Itē videamus qñ damnū
dari videat. stipulatio eni hec
p̄tinet qd vicio edij loci ope-
ris tñ dānū datū sit: vtputa-

t **C** Rebatius. accipere. i. pati.

u **C** Officiat. nō tñ vt actio nascat vt. J. l. pri. vel
dic trebatū male dixisse. r. p. pculū corrigi si intellexerit
etiā seruitute nō debita. tu dic trebatū itellexisse qñ ser-
uit⁹ debebat. r. sic bñ dixit. agif s; fm est ex supione dā-
ni infecti cū seruit⁹
debetur. S; nōne
h; loci p̄fessoria:
ergo hec cessat. vt
s. eo. l. iter. r. l. dā-
ni. §. i. r. l. q. bona.
§. de illo. que oēs
dānū tibi dari i ea re in q iure
meo vsus sum: si tñ tā alte fo-
diā in meo vt partes tu⁹ stare
nō possit: dāni infecti stipula-
tio cōmittetur. **p** **C** Paulus.

v **C** Rebatius ait: cū etiam
accipe dānū: cū edij
luminibus officiat. **u** **C** l. p̄.
w **C** Roculus ait: cū quis
ture quid i suo faceret
q̄uis promississet damni infe-
cti vicio: nō tamen teneri eū
ea stipulatione: veluti si iuxta
mea edificia habeas edificia
eaq; iure tuo alit⁹ tollas: aut
si in vicio tuo agro cuniculo
vel fossa aquam meam euo-
ces: q̄uis enim r hic aquā mi-
chi abducas: et illic lumini-
bus officias: tamen ex ea sti-
pulatione actionem michi nō
cōpetere: scilicet quia nō de-
beat videri is damnum face-
re: q; eo veluti lucro quo ad-
huc vtebat. phibet. multūq; i-
tereē vtrū dānū qd faciat: an

x **C** Roculus ait. r
male fm qd
dā qñ. f. seruit⁹ de
beret. vel dic bñ r
nō debetur serui-
tus vt statim pa-
ter. h.

y **C** Edificia. s; z
tus.

z **C** Iure tuo. vt
quia nullam ser-
uitutē debes. als
secus. vt. s. l. pro-
xi. dixi.

aa **C** Cuniculo. riuus coopertus dicitur.

ab **C** Aquā meā. etiā totā r totū lumē supiori rñ. vt. s. l.
minū pe. rñ. r. J. titu. i. l. §. deniq; r. l. si in meo. et. s. de ser-
ui. vt. pte. l. cū eo. Alij vt pi. dicunt aquā nō totā: nec to-
tum lumen. vt. s. l. fluminum. in fi. sed ibi dānum sentie-
bat in pariete ruente. fm. h. et sic in dāno vtrius ista dis-
tinctione sit modicū vel maximū: vel aliter vt ibi dixi.
Item pro pi. s. de serui. vt. pte. l. binas. in fi. ij. rñ. s; ibi
edes nō auferūt totū lumē domui legate: ne fuit le-
gatum sit. Item nūquid hoc dices vt stipu. non cōmitta-
tur etiā si fiat animo nocēdi? Rñ. pi. vñq; q̄tum ad hāc
stipulationē in qua agitur dū cauit de dāno. vñ ageres
ibi de dolo vel in factū actione. vt. J. titu. i. l. §. deniq;.

ac **C** Abducas. f. puatā. ageres ei i publico facti si trās
flumē et nocēat: demoliēdi sūt. vt. J. titu. i. qd p̄ncipis. §. si. Lucrū
q; facere. i. pati. vel nō videt dānū facere et qui zc. nō face-
z **C** Faciat. i. sentiat. r sic nō eē eādē rōnē dānū fen-
re r dā-
tū et lucrū non facere. vt. C. de codicil. l. si. et. J. titu. i. l. ij. nū pati
§. item. varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

ad **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

ae **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

af **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

ag **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

ah **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

ai **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

aj **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

ak **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

al **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

am **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

an **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

ao **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

ap **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

aq **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

ar **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

as **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

at **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

au **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

av **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

aw **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

ax **C** Item varus. in fi. r. l. §. sicut. et. J. de fur. l. si in cui cō: differēt

mo. et ar. de condi. et de. ticio. si. ibi aliud est enim re. sed arg. contra. de eo qd cer. lo. l. iij. §. fi. r. Item ra. ha. si commissa. et dixi. C. de fen. que pro eo. l. i. in fine. Item contra distinctionem huius. l. est. i. ne quid in loco pub. l. §. merito. Sol. ibi i publico: hic in suo privato quis facit.

A terra esse. no. trebatij fm quozdam. sed tu exponere tre. vt dixi. §. l. proxi. Item facit ad hanc. l. q. quis i suo faciat quod vult. §. de ser. vr. pie. l. filulam. et si serui. ven. sicuti §. penul.

Pures ea. rudem. adiectione partis. qua significatur dimidia. vt. i. de verbo. rum. §. i. sic §. diez promittis de dano infecto.

C stipulatur. id est stipulari intelligit: vt. r. §. n. i. stipulatio §. fi. Accur.

A diecta. pu. ta parte mei dani: siue parte dani: contingenti i mea dimidia domus pro indiuiso promittis: cu sim dnis dimidie pro indiuiso fm Jr. vel dic partem dani contingenti in mea dimidia domo que mea est a meridie. nam cu sit michi cum alio domus tota cois pro indiuiso: in qualibet particula habeo dimidia tr: sic mediam partem dani contingenti in meridiali dimidia videor stipulatus: et fm hoc pumum exēplū est quando pro indiuiso partis domus sit stipulatio dani: fm d. quando pro diuiso. si autē dixissem partē meā dani totam meā partē fm. R. videor stipulatus.

partes
facere
quiter
acapi.

Wani
fec. pro
missio
diuisio
nem re
cipit.

lucro quod adhuc faciebat vt i prohibeat. michi videtur vera esse proculi sententia.

Si plures stipulant debet simplr stipulari: sed si plures promittunt debent pro parte promittere. h. d. Bart. Dau.

Pures earū edū no. mne dñi singuli stipulari debēt sine adiectione pris q: de suo qsqz dāno stipulaf. qnimo pars adiecta pris parte faciet. contra si plures dñi sint viciofarū edū: p sua qsqz parte pmittent: ne singuli in solidum obligentur.

Hec stipulatio corinet intere et etiā expēsas factas i fulciēdo et lucrū cessans ppter emigrationē inqñinoz: nisi in no metu inueniēte. b. r. l. p.

In hac stipulatione videtur qti ea res erit. et id casus scribit eū q dāni infecti stipulatus est: si ppter metū ruine ea edificia quozū noie sibi cauēri curauit: fulserit: am pēsas eius rei ex stipulatu cō

obligantur in solidum licet quilibet promitteret de dano infecto simpliciter non facta adiectione pro parte sua nisi hoc exprimatur. vt in auf. de duobus re. et con. cor. cum vtroqz rñ. huius. l. §. n. i. stipulatio §. fi. et. i. e. ex damni §. quotiens. r. i. n. i. si tertius §. i. et. l. se qñ §. officium.

sequi posse. Idēqz iuris esse cū ppter vicū cois parietis q cauit sibi dāni infecti noie onerū eozū releuandoz grā q in pariete incumbit: edificia sua fulsit. In eadē cā est detrimentū qsqz propt emigrationē inqñinoz qd ex iusto metu factū est. aristo autem non male adijcit sicuti hic exigit casus: vt si iustus metus migranti cām pbuerit: ita in ei persona q fulsit eadē casus dicere debuit: si iusto metu ruine fulcre coact est. ar. l. p. Et et si conducere hospicium nemo velit ppter vicium edium: idē erit dicendum.

Sed et si conducere hospicium nemo velit ppter vicium edium: idē erit dicendum.

Pro opere qd sit iure seruutatis debet dño cauēri non satisfdari. h. d. Bart. r. l. p.

Anni infecti stipulatio pertinet etiā qd elus operis quod fit in fundo meo aque ducende causa vicio damnū michi contigerit. solet etiā opus in alieno fieri

git istam. vel dic cauetur vt hic in duobus scz casibus quos dices. i. e. inter quos. als non vt ibi. Alū dicunt q hic non edes sed paries est cois: et fm hoc dices postea edificia sua scz propria non coia. Alū dixerunt q hic loquitur cum culpa socij contingit dānum: ibi non. vt. i. eo. ex damni. §. i. vel hoc non venit in iudicio communi di. vt indiuidui: quia diuidi nō potest: quia erat istō dānum vnus ex socijs: vel quia non reficit cōmunem parietem et sic habet locum hec cautio. vel hic potuit reficere socius: ibi non. et facit. i. eo. cum emptor §. fi. et. l. ex damni. in prin. et. l. inter quos §. fina. et. i. eo. in communis. et. l. sequen. Ac.

Emigratione. i. recessū de domib q timebāt aliaz o. Sicuti hic. i. pri. supior rñ. (ruinam. q pbuerit. vt teneat tūc dāni infecti qui promittit. r. Iusto metu. Imo nō: q: vt iliter facta impēsa repetitur. vt. §. de neg. ge. sed an vtro §. i. sed hic respectu stipulationis de dano infecto tractat nō respectu tractat de neg. ge. et facit. §. loca. habitatores §. fi.

Sed et si conducere hospicium meum. t. Edū. vicini q meo hospicio minant ruina. Amni infecti. Operis. nō soli: hoc dixit. R. si ad ipius soli vicium nō pertineret. scz hoc opus.

Edificia. scz sua non dico ruina: quia hoc dicit. i. proxi. respō. fm primā expositionem: vel dic aliter vt ibi.

Posse. damno post secuto. R. et hoc id: q: sint he promisse: sed velut interesse qz hoc saltem interest q impedit: vt. i. e. inter quos §. fina.

Cum. id est postea.

Cauit. id est cauēri fecit a socio. Accur.

In pariete. proprium.

Edificia sua scz cōmunia quozum partes vicij faciebat: vt differat a precedenti rñ. sed videt socio a socio non caueri: vt. i. eo. si edibus. r. l. ex damni. §. i. q sunt contra. Sol. illa corri

p **C**eruitutis, vt aqueductus.
b **A**lieno, verbi gra ius aq ducende p agrum tuum habeo: opus facio vt ducere possim: sed cauere debeo: si hoc opus tibi damnum daret. **Jo.**
c **D**e hoc opere. de quo dixi proxime.
d **R**epromittē.

vt r. s. e. ptoz. et. i. de ptoz. s. l. i. s. item ex causa. e. **C**putar. r. ma le: s. dicit noie soli. et tunc bene.

f **M**odulocuz. opa sunt p q duci tur aq. sic dicta: qz ad modum ali que sunt. qd aut sit riuus dic vt. i. de riuis. l. i. s. riuo

g **D**e re sua. i. de ope qd ad ipm pertinet: s. soli sit alieno. r. bn dicit sua: qz p parte est sui. s. opus: r. qd pro parte mei est meū. s. vel s. dices corrigi labeo ne fm. h. vel dilti gues: an ppe viciu solian. ppe viciu opio perā satisf dari fm ayo. et sic nō oblat. s. eo. q. bona. s. l. q. supio ri rñ. signatur p. Itē est p. s. e. hoc ampl. s. pe. et. s. fi. sed dic vt ibi.

h **C**eterum. p certe.
i **A**d oia opa. q. sūt etiā in alieno iure seruitutis et est sic. s. man. si procuratorē. s. do lo. s. ar. p. s. de iudi. cū ptoz. in pñ.

Quivias. mu nium. pro pria auctoritate. **l** **D**ebet. et iō de dāno infecto ca uere debent si propter puati modū faciāt: sec⁹ si publi ce reficiat. vt. s. e. si finita. s. suae. r. s. si publicus. h. et. l. fluminum. in pñ. **Ac.**

m **S**ub exceptiōe. s. ipe pure re promittere debet: qz et si sit dñs re promittere d3. vt. s. e. ptoz. in pñ. sed p. s. eo. si proprietarius. s. fi. sol. vt ibi.

Sedibus meis. propriis. **o** **E**t tue. scilicet edes. **m.**
p **E**xistēs. scilicet cotam.
q **P**lacet. sed perperam fm. **p.**
r **D**ouet me. scilicet ad dicendum q non possit sibi

cum iure seruitutis quā quis habet alieno agro imposita: opus in alieno faciat. **q** **A**utru aut de hoc ope pmittere / an satisfacere debeat videamus. mouet q i alieno facit. qui autem de alieno cauere satisfacere d3. q de suo: re promittere. vñ labeo putat eū q modulo rū aut rui facit dī cā op⁹ face rer: etiā satisfacere debere: qz in alieno solo faceret. sed cuz de ope qd faciat exigat stipulatio: pñs erit dicere sufficere re promissionē. quodāmodo em de re sua cauere. qd dictuz est aque pcedē cā: exēpli gra re scriptū est. ceterū ad oia opa stipulatio accommodabitur.

Quivias publicas munisit ad priuata vtilitate satisfacere tenentur: secus si ad publicā. **h. d. Pau. de ca. Paul⁹.**

Quivias publicas munire sine dāno vicino rum id facere debet. Si con trouerfia sit dñs sit necne is a quo cautio exigit: sub excep tione satisfacere iubetur.

Qui habz ius reficiēdi nō hz ius repetēdi hāc cautionē Itē ista cautio nō mittit ad id qd per aliam cautionē ordi nariā peti potest. **Bar. Gaf⁹.**

Sedibus meis prius sint edes mee. et tue: qñt si viciū cōes edes fecerint ca uere michi debeas p damno

facere cauere. **Accur.**
f **I**psē. scilicet ego. **Accur.**
t **M**as. s. cōes. sic. s. de verb. sig. pupillus. s. fi. r. s. b. le. l. l. v. s. fi. et de condi. insti. l. i. s.
v **I**mpenas. scilicet quas feci in communes edes reficiendas. **Ac curfus.**

pro qua parte tu dñs existe res: et hoc pleriqz placet: sed mouet me q ipse meas edes reficere possim: et impē sas pro socio: aut cōi diuidū do iudicio p parte consequi. nā et si vnas edes cōes tecū habuit: heqz viciū faciant: et circa refectionem earū cessa re videris: nostri preceptores negāt cauere te debere: quia ipse reficere possim: receptu rus pro parte quod impen derim societatis: vel cōi diu dundo iudicio. r. ideo interpo sitam cautionē minus vtilem futurā: quia aha ratioe michi damnum posset sarciri: et est plane nōorum preceptoz hec sententia: vt credamus muti lem eē dāni infecti stipulatio nem: quo casu damnum alia actione sarciri possit: quod r in supioz casu intelligēdū est.

Qui pot dāni evitare per aliū modū nō pot hāc cautio nem petere. Itē inqñt si du bitat ruinā dom⁹ pducte potest inde recedere dum mō soluat pensionē tps pteriti: r vt locator hoc fieri patiat habet actionē ex pducto: si aut non solueret pot locator retinere propria auctoritate inuicta r illata in domū cōductā tanqz pignora: d3 tñ circa ipsa dili gentiā adhibere. r si pereunt

Qui pot dāni evitare per aliū modū nō pot hāc cautio nem petere. Itē inqñt si du bitat ruinā dom⁹ pducte potest inde recedere dum mō soluat pensionē tps pteriti: r vt locator hoc fieri patiat habet actionē ex pducto: si aut non solueret pot locator retinere propria auctoritate inuicta r illata in domū cōductā tanqz pignora: d3 tñ circa ipsa dili gentiā adhibere. r si pereunt

Qui pot dāni evitare per aliū modū nō pot hāc cautio nem petere. Itē inqñt si du bitat ruinā dom⁹ pducte potest inde recedere dum mō soluat pensionē tps pteriti: r vt locator hoc fieri patiat habet actionē ex pducto: si aut non solueret pot locator retinere propria auctoritate inuicta r illata in domū cōductā tanqz pignora: d3 tñ circa ipsa dili gentiā adhibere. r si pereunt

Qui pot dāni evitare per aliū modū nō pot hāc cautio nem petere. Itē inqñt si du bitat ruinā dom⁹ pducte potest inde recedere dum mō soluat pensionē tps pteriti: r vt locator hoc fieri patiat habet actionē ex pducto: si aut non solueret pot locator retinere propria auctoritate inuicta r illata in domū cōductā tanqz pignora: d3 tñ circa ipsa dili gentiā adhibere. r si pereunt

Qui pot dāni evitare per aliū modū nō pot hāc cautio nem petere. Itē inqñt si du bitat ruinā dom⁹ pducte potest inde recedere dum mō soluat pensionē tps pteriti: r vt locator hoc fieri patiat habet actionē ex pducto: si aut non solueret pot locator retinere propria auctoritate inuicta r illata in domū cōductā tanqz pignora: d3 tñ circa ipsa dili gentiā adhibere. r si pereunt

Qui pot dāni evitare per aliū modū nō pot hāc cautio nem petere. Itē inqñt si du bitat ruinā dom⁹ pducte potest inde recedere dum mō soluat pensionē tps pteriti: r vt locator hoc fieri patiat habet actionē ex pducto: si aut non solueret pot locator retinere propria auctoritate inuicta r illata in domū cōductā tanqz pignora: d3 tñ circa ipsa dili gentiā adhibere. r si pereunt

Qui pot dāni evitare per aliū modū nō pot hāc cautio nem petere. Itē inqñt si du bitat ruinā dom⁹ pducte potest inde recedere dum mō soluat pensionē tps pteriti: r vt locator hoc fieri patiat habet actionē ex pducto: si aut non solueret pot locator retinere propria auctoritate inuicta r illata in domū cōductā tanqz pignora: d3 tñ circa ipsa dili gentiā adhibere. r si pereunt

Qui pot dāni evitare per aliū modū nō pot hāc cautio nem petere. Itē inqñt si du bitat ruinā dom⁹ pducte potest inde recedere dum mō soluat pensionē tps pteriti: r vt locator hoc fieri patiat habet actionē ex pducto: si aut non solueret pot locator retinere propria auctoritate inuicta r illata in domū cōductā tanqz pignora: d3 tñ circa ipsa dili gentiā adhibere. r si pereunt

Qui pot dāni evitare per aliū modū nō pot hāc cautio nem petere. Itē inqñt si du bitat ruinā dom⁹ pducte potest inde recedere dum mō soluat pensionē tps pteriti: r vt locator hoc fieri patiat habet actionē ex pducto: si aut non solueret pot locator retinere propria auctoritate inuicta r illata in domū cōductā tanqz pignora: d3 tñ circa ipsa dili gentiā adhibere. r si pereunt

Inquilino non datur. cetera est a quo conductus cum ipsa domo conducta: vel alia domo locatous vicina...

Inquilino non datur. cetera est a quo conductus cum ipsa domo conducta: vel alia domo locatous vicina...

propt negligentiā nō habitā tenetur actione pignoratitia, h. d. p. u. c. i. l. seq. Ulpia.

Inquilino non datur. cetera est a quo conductus cum ipsa domo conducta: vel alia domo locatous vicina...

Ulpia. si pro preterita pensioe etiā satisfacere paratus fuerit: alioquin iusta retentio pignoris fieri dno videtur. sed et si quasi pignora retinuerit: et ea interierint ruina vicinarū edium: posse etiā pignoratitia actione locatorē tenere: si poterat eas res in locū tuum transferre.

C Si paries idoneus destruitur vel non idoneus: si victiose restituit: stipulatio promittit ad interere de totale. hoc. d. Bartol.

facta demolitione contingit michi dānum: ago ex causatione: queritur an possim? Respondet cum distinctione: quia aut fuisse in culpa demolendi. aut nō fuisse: quod ex eo probatur si paries demolitur mea et tua onera sustinere poterat: tu tñ sine causa es demolitus: prestabis michi omne interesse meum: quod dic. vt. f. e. nam si q. q. si fuerit. Et vero in culpa non fuisse: puta q. vicius erat et minabatur ruam: et edium onera sustinere non poterat nō teneris michi: quia restituit alii demolienti doverem: sed q. male sustinisti q. in duobus casibus contingit. f. si paries restitutus sit sumptuosus id ē plenus sumptibus propter grossitudinem et spissitudinem et longitudinem et quantitatem expensarum factarū: vnde ipse cadere oportet forte propter solam debilitatem q. tantū parietem sustinere non potuit: vel aliquā similem causam. Item et si paries adeo sit debilis et subtilis vt necessarius sit cadere. nam his duobus casibus tenetur. Item et in pmo omne dānum michi prestabitur ex causatione non actione cōmuni d. quia in re cōmuni non contingit michi dānum: sed in proprijs edibus meis. vnde cessat p. m. d. actio. vt. f. cōi. d. arbor. q. si per eūdē. et ita soluitur cōtrarium. f. e. si edibus.

In parietis cōmunis demolitione ea queri oportet: si satis aptus fuerit oneribus ferendis: an nō fuerit aptus. Paulus.

Sed ita idoneū esse plerique dicunt: si vitrarūq. edium onera que modo iure imponantur cōmunis paries sustinere possit. Ulpianus.

Dam si non sit idoneus portuit: nec debet si quid dāni infecti ex causa attigerit: is qui demolitus est teneri: nisi sumptuosus aut parum bonus nouus paries sit restitutus. **C** Si fuerit paries idoneus qui demolitus est: in actione dāni infecti id veni quātū interfuerit actoris

parietem sustinere non potuit: vel aliquā similem causam. Item et si paries adeo sit debilis et subtilis vt necessarius sit cadere. nam his duobus casibus tenetur. Item et in pmo omne dānum michi prestabitur ex causatione non actione cōmuni d. quia in re cōmuni non contingit michi dānum: sed in proprijs edibus meis. vnde cessat p. m. d. actio. vt. f. cōi. d. arbor. q. si per eūdē. et ita soluitur cōtrarium. f. e. si edibus.

Sperandis. scz meis et tuis. Ed ita. modo. als in eo. Am si nō sit. ita idoneus vt vitrarū onera sustinere possit.

Nec debet. ita construe. et si quid contigerit nō debet teneri ex causa dāni infecti is q. demolitur. vt. dic. et idē est sensus nō d. teneri dāni infecti. i. ex stipulatione de dāno infecto si qd cōtingerit ex cā. i. si aliquid dāni contingit ex demolitione. et fm hoc dic. ex causa. i. demolitione.

Sumptuosus. q. d. nisi culpa demolientis dānum contingat. nam propter dānum operis qd ita erat edificatum vt sustineri non possit: non teneris qui demolitur est. als asit. f. cū erat bon. est p. tra. q. p. mittit. bñ dico cū non est idoneus nō cōmitti ex demolitione. cū nō propter demolitionē quis cauet. q. demolitio sit ppter fortuitū casum vitandum. vt. f. e. fluminū. q. h. c. stipulatio.

Sumptuosus. i. sic plenus sumptibus: vt cadere oportuerit. Pars bon. i. subtilis et debilis. et ita male i vitros casu vt cadere oportuerit.

Qui demolitus. i. destructus. Interfuerit actoris. hoc est f. e. si edibus. vbi cū

Legiti me scim penam nō me retur.

admi. tu. sancimus. l. Quasi pignora. nam tacite sunt obligata inuecta et illata: vt. f. qui. ca. pi. ta. contra. l. licet.

Edium. scilicet domini. Pignoratitia. non solum ex conducto: vel die non solum predicta. Recur.

Tutiorē. et sic fuit i culpa. vt. et. C. de pericu. tu. l. si respu. f. si nō fuit in culpa nō tenetur creditor. vt. C. de pig. ac. l. pign. et l. si nulla. Itē expone tutiorē. l. tutū. et sic nō est pncipatio positū: q. loc. i. q. erat tur. nō erat.

In cōmunis. i. in cautione prestita propter cōmunis parietis demolitionē si qd fiat an cōmittatur. Ho. et dic fm azo. casum in his trib. ll. sic. si edes meas proprias iuxta tuas habeo. et cōi. pariete mee et tue sustentant: tu vis demoliri cōm. parietē et meliorem substituere: et ideo michi petenti caues de dāno infecto

deur cōmuni diui. hec cautio nō tenet. Sol. hec illā cor-
rigit. vel aliud est cū destruitur vt hic. aliud cū vicū fa-
ciat: vt ibi. vel dic vt dixi modo in. l. in communis parie-
tis. in fi. glo. r. facit vt oē interesse veniat. vt. J. eo. in refi-
ciēdo. r. l. dāni. §. fi. r. l. ex dāni. §. i. r. §. eo. in hanc. §. fi.
a **Demoliri. f.**

partes r demoli-
tus est.

Am emptor.
Anutiliter. p
dāno ptingēti ante
traditōem. Ot. fz
p dāno cōtingenti
post traditionem
bene p̄ stipulari
anteq̄ sibi tradat
rea. vt. §. eo. n. dā-
ni. §. emptor.

Diligentiā.
vt et. §. de pericu.
r cō. rei ven. l. cu-
stodiā. r. §. de act.
emp. venditor.

**Uniliter sti-
pulas.** siue expref-
se comprehendēdo
dānum ante tradi-
tionē ptingēs: siue
simpliciter stipu-
lēs. vt. m. §. eo. dā-
ni. §. emptor.

**Permissit. fz
venditor.**

**Si. scilz emp-
tor.**

Abfuturus.
vēditōr vel econ-
tra ei emptorū qui
erat abfutur⁹. sed
p̄ma placet. r fa-
cit vt precario da-
ta videat quo ad
quid. vt. §. de actio. emp. l. iul. §. ex vēditō. ibi possessio-
nem autem.

Si i agri. p quo est cauēdū. pp̄ timorē ruine agge-
rum vel arbor cadētū cū ruina in vineas vel segetes y
domū meā. vt. §. eo. fluminū. §. itē apud iulianum.

Periculum. f. ruine.

Rei. f. q. p pte edis ruinoſe si non caueat fit missio
in totaz. vt. §. eo. si finita. §. si ho. Si ho pars agri minef
ruinā fit missio in p̄te t̄m minātē si nō caueat. vt. §. pri.

Vicioſam. vt r plene habes. §. e. si finita. §. ex hoc.

Deducto. ego et tu habebam domū vicioſam: ti-
mebā michi dānū dari: refeci ipsam: potero a te pete-
re si qd̄ ipēdi hac cōsideratiōe habita: vt p̄mo detrahat
qd̄ posui de veteri pariete: r qd̄ ap̄ me de veteri remā-
sit. r de reliq̄ impēsa ferā partē meā. vel p̄ actōez p socio
vel cōi diui. vel pone casum s̄m. R. petebā a te cauēri de
dāno infecto p pariete tuo vicioſo: te nō cauēte sui mis-
sus in possessionē ex p̄rio decreto: refeci eū pariete ex ea-
dez materia q̄ ante erat addens de meo: r aliqd̄ retinui
de veteri qd̄ nō reposui: tūc repeto expēsas. qd̄ possum.
vt. §. e. l. in hāc. r. l. si finita. §. si tā ruerint. Tria p̄sidera-
bāf. p̄rio qd̄ remāsit ap̄ me ex veteri. sc̄do qd̄ de meo

euz parietē stare: et merito: nā
si nō debuērit demoliri: resti-
tuere eū dz p̄prio sumptu. Sz
et si qd̄ reddit⁹ ob demolitō-
nē amissus est: p̄sequēter resti-
tui eū sabin⁹ voluit. si forte ha-
bitatores migrauerūt: aut nō
tā cōmode habitare p̄ntipu-
tari id edificatorū potest.

**De dāno ptingēte an tradi-
tōez emptorū nō cauet: nisi cū
ad eum custodia p̄tinet. Bar.**

Am emptor edis Pau.
Ante traditā sibi posses-
sionē iō inutiliter stipulat: qz
vēditōr oēm diligentīā ei p̄sta-
re dz: tūc certe utiliter stipula-
tur: cū oīs culpa a venditore
aberit: veluti si p̄cario empto-
ri in his edib⁹ eē p̄missit: custo-
diāqz ei abfuturus tradidit.

**In p̄dio rustico fit missio i
partē t̄m: in p̄dio urbano quā
doqz in totū qnqz i partē cau-
sa cognita. h. d. Bar.**

**Si agri noie non caueat in
eā partē agri mittēdus est: ex
qua p̄culū timeat: eiusqz rei
rō hec est: qz i edificijs partes**

ibi reposui. tertio qd̄ de veteri materia ibi reposui. et sic
oibus inspectis habebō qd̄ mea interest. r s̄m J. r. dic se
cū do: cauisi michi de dāno infecto r postea cecidit tua
dom⁹ in parietē meū quē refeci: emēdabis michi eo pre-
cio quo erat p̄t⁹ r nō cōputabī qd̄ mō valet p̄: nec id
qd̄ de veteri in eū
dē est repositum.
arg. J. l. pri. §. fi. et
s̄m istam expone
semp estimari ad
hoc vt nō veniat.
n **Precio. i. ma-
teris s̄m pariet:**
q̄ ap̄ me remāsit
vel ei⁹ estimandē
vt ip̄a. s̄michi nō
restituatur. vt s̄m
aliū deducto pre-
cio. i. tracta cōpu-
tatiōe p̄cij veteris
pariet: vt ip̄a re-
stituatur.
o **Ampli⁹ sit. f.
expesum p nouo
edificiōdo fz ytrā-
qz expositionem.**
p **Ex veteri. f.
materia.**

**Pone casū qn̄ vt ex locis
cōis parietis ip̄m refecit ex cā
necessaria. h. d. Pau. de ca.**

**Deducto veteris parietis
precio: si qd̄ amplius sit est
mari debet: r si qd̄ ex veteri i
nouū contactū sit: deducti est
mationem oportet.**

**Si in pariete cōi vnus edi-
ficat vel vterqz r alter hz pre-
ciosiora edificia cautio ab in-
tō erigit. h. d. Bar. Pōpo.**

**Inter quos paries cō-
munitis est edificiorū**
mine q̄ qzqz p̄pria habeat sti-
pulari dāni infecti solet: fz tūc
ea cautio necessaria est: cū aut
alter solus edificat: r viciū ex
ope futurū est: aut alter⁹ pre-
ciosiora edificia habet r plus
dāni sensurus sit decidēte pa-
riete: alioq̄n si equale periculū

niē dictū ḡnale: r illō postea restrigīf ad duos cas⁹. Ac.
r **Edificat. sup cōi pariete vel iuxta eum vel. l. recedi-
ficat eōm parietē vel erigit eū alti⁹: vel onerat solus.**

Futurum est. opinione hominum inspecta.

**Aut alter. retēto qz alter soci⁹ edificabat sol⁹: et pre-
terea dico dānū aliq̄d nō timef vicio opis iā facti: vel fo-
li. vel dic qz hoc casu vterqz vel neuter edificat. p̄mū t̄m
magis q̄busdā placet: cū neutro edificante denegēf cau-
tio. qz vtriqz potestas est reficiēdi. vt. §. eo. si edib⁹. nec
vtrōqz edificante. vt. J. eo. l. ex dāni. §. quonēs. in fi. §. que
est p̄tra. Alij dicūt hunc casum couigēf p id qd̄ ibi dicit.
Alij vt Jo. legūt aut p r: quasi hec duo sint necessaria r
vnū nō sufficiat. vt. d. §. quotiēs. vel aliter vt ibi dices.**

**Sensur sit. fz patret is q̄ edificat sup cōi pariete.
r tūc lz ad huc nō timeat ex opinione hoīm dānū: tamen
qz facile possēt ptingere. pp̄ destructionē opis alterius.
r qz hic q̄ timef nec edificat habet p̄ciosiora edificia qd̄
imminere possit dānū: p̄stat ei cautio. Si aut vterqz edifi-
caret nō p̄sharef cautio: lz p̄stata possēt p̄mitti. vt. J. eo. dā-
ni. §. cū parietē. hoc nō placet. vel meli⁹ s̄m J. 30. disti-
gue: vt p̄mms sit casus cū alter solus edificat. sc̄do au-
tem quā do vterqz. r tūc cauētr si vnus est maius dānū**

passurus alter: vt hic. sed an possit agere dices. J. eo. l. ex dani. §. quotiens.

Cicino. i. socio. **A**b eo. socio. s. coi diui. iudicio inter se interato fin quosda: qd no placet: quia in re comuni danu no cotin-

git. vt. s. coi diui. arbor. §. si p eide. r. s. v. fruct. que-

admo. ca. l. latepe. dic ergo cosequitur. i. sequi pos-

set vtrius: ex iter- posita cautioe qd th fieri non debet. vt. s. eo. si edib. r.

J. eo. l. ex dani. §. qdies. nisi in duo-

bus casib: vt mo- do dixi: in qb: ena loquit lex. s. eo. l.

in hac. et est ratio fm quosda: qz in-

diuidu erat pa- rtes. r. sic cessat co-

muni diui. Item nec cois est ex so-

ciatate: r. sic cessat pocio: ynde hec

cautio i subsiduz pstat. vel ro est ad

instar vestibuli. vt s. comuni di. l. ar-

bor. §. de vestibulo. alij exponunt

hic sine: vt qdum alter socioz pstat

vicino vel socio ca- sione socij: cuius culpa danum da-

tur ex coi partete th ab eo socio co-

sequat p comuni diui. iudiciuz. qd non placet.

C Si dñs. i. qui dicit se dñm esse: r. agit rei ven. ad domi contra possidentē: et a possidente

penitit cautio ab extraneo. B. 30. **P**ossit. vt r. arg. C. de pen. here. l. si. et hoc est veru

etiam si male fidei possessor sit. **S**ibi. l. petenti.

Querere. sic et. C. vbi in rem acf. l. ij. **L**atius. ponit coparatiuum pro possituo.

Danum datum. i. dari veritum. vt. s. eo. l. qui bo- na. §. et superficiarium.

Danu dari fuerit. quo ad suspicionē eoz. qd danuz venent. R. qualiter autē danum datur solo subijct.

Pericipenda. remittitur ergo superficiario pensio ppter metum ruine vel ppter ruinam sicut r. pēso em-

phiteore. vt. C. de iure emphi. l. et merces conductozi. vt r. s. eo. in hanc. r. l. nam si no sit. r. s. locati. habitato-

res. §. si. r. l. ex conducto. §. si quis. r. §. cu quida. r. §. papi manus. r. sic sunt hic argu. pro sacerdotibus yltramon-

tanis qui facta excommunicatione nil percipiunt, ynde

ad censum teneri non debent.

Ita licet. stipulatur ergo. pcurator: vt hic. et. s. eo. pretor. in pun. r. l. q bona. §. si alieno. r. dñi inspiciit vtili-

tas vel interesse. vt hic. r. s. si qd cau. l. pe. **D**ebebit. vt. J. re ratā ha. amplius. als non solsi. et

s. de pcura. p. po. §. si stipulatur. et

querē vt ibi. **I**nsferenda. ab eo qui promit-

ti de dano infecto vt dicat se nō tene

ri si appuerit fal- sus pcurator vel

dñs non haberet ratum: vel ecōtra

dic inferēda a p- curatore vt nō te-

neat ex stipulatioe de rato si appa-

ruerit eum esse ve- rum pcuratorem

vel domni habe- re ratū. et sic dicitur exceptio pcuratoris: cū non sit

pcurator: vel sit vt dictum est. als dicitur pcurato-

ria exceptio quā- do non potest esse procurator. vt. s.

man. si fideiusso. §. quedam. et de

pba. l. exceptioib: §. sed r. si. pcura-

tozia. Itē no. hic argu. pro opinio-

nenoltra qui dici mus eē in electio-

ne pcuratoris vel pbare mādatū vt

satisficare. vt not. C. de pcura. l. i.

Legatoruz. nā r. in ea stipula-

tur pcurator legatarij et satisficat de rato. vt hic et. s. de

pcura. pompo. §. si stipulef. r. J. vt le. no. ca. l. i. §. si pro-

cura. et inferitur hec excep. vt hic. r. ar. J. vt le. no. ca. l. i.

§. si. r. l. ij. Item cauet qd nouū opus nunciat. vt. s. it. i. l.

de pupillo. §. qui pcuratorio.

Non cauebitur. postq cauerit de rato. R.

Procuratoria. i. q. nō sit procurator. vel aliter ac-

cipitur vt modo notauit.

In estimādo. si totus paries vetus ruat occasione

vicinariū edim de qb: pmissum est dani infecti estima- biā impēsa noui parietis facti. si vero victosus fact: est

Exce- ptio p- curato- ria qd sit.

Alpia.

Et

sustentatio facta ab vno ex socijs agrauaret alius nimis voluptarijs. f. factis ipensis. 7 sic facit loq in coi pariete de quo loquit. s. eo. in coi. s. l. seq. 7. l. inter. 7. J. l. in reficiendo. Itē facit ad. s. l. p. xxi. s. fi.

EX dāni estimatiōe fieri. vt. s. de ser. vt. p. l. qdā. s. fi. 7. s. l. pri. s. fi. 7. l. nam si non sit.

Luxuria. i. prodigalitas. sic ponitur. s. de do. lo. l. nō debet. 7. fa. cit. s. de pig. act. l. si seruos. 7. de cura. fur. l. et mulieri que luxuriose.

Acciderit. fo. cio circa refectionem non cessante alioqn coi di. far. cū poterit dānuz vel p socio. vt. s. eo. si edibus.

Debz. etiā si cautio p̄stita fuerit per errorem.

Eum. parietem.

Beneficio. i. maleficio. ironice eniz loquit. sic. C. de inoffi. testa. fra tres.

Pressus. parietes.

Cam eē. hoc qñ neuter hz p̄cio siora. vt differat a sequenti rñ.

Amiserit. qñ ali⁹ retēto casu su perior. i. qñ vterqz ex socijs onerauerat parietē cōmunem. Accur.

Onera. cum em̄ i pari sunt cā siue culpa: qñ abo vltra modū imponit: neuter alteri dēp̄ obsecere pōt. sic. C. de lib. cau. l. si filii. 7. s. de do. lo. si duo. 7. J. qd vi aut clā. l. si ali⁹. s. bellissime. et. l. fi.

Si ad ianūā. Itē non ob. hūic rñ. s. e. l. int. qd. circa pñ. ibi vel alit pte. 7. c. qñ ibi semp vnus solus edificabat: hic ambo s: nō qdā. Alij alit solūt vt ibi dixim⁹. Tu dic s m. Azo. 7. h. qñ in diuersis casib⁹ loquunt. lex em̄ supior loquit qñ cautio fit alicui ex his q̄ habēt cōem parietē qd in duob⁹ casib⁹ dicit p̄tingere. i. qñ vn⁹ solus sup coi vel in coi pariete aliqd facit vnde dānu ab altero timet cui ob hoc dz cauere. Itē qñ vterqz vel neuter in coi vel sup coi pariete quid faciat cū alter hz p̄ciosiora edificia vbi

EX dāni ifecti stipulatio ne nō opz infinitam vel immoderatā estimatiōe fieri: vt puta ob tectonia 7 ob p̄cturas. 7. 3. eni in hoc magna erogatio facta est: attamen ex dāni ifecti stipulatiōe moderatā estimatiōe faciēdam: qz honestus modus seruād⁹ est: nō immoderata culuzqz luxuria subsequenda.

Si coi paries sine alicui vicio dānuz inferat stipulatio nō cōmittit: idē si culpa committit: secus si culpa alterius. h. d. Bal.

Quotiens coi parietis vicio qd acciderit: socius socio nil p̄stare debet: cum coi ref vicio p̄tigerit. qñ si qz alter eū p̄sserat vel onerauerat idcirco dānu p̄tigerit: p̄sequēs est dicere detrimētū hoc qd benefic⁹ eius cōtigerit ipm sarcire debere. qñ si equaliter vtriusqz oneribus pressus decidat: rectissime sabinus scribit p̄rez vtriusqz causam esse. sed si alter plures vel p̄ciosiores res amiserit: melius est dicere qz ambo onera⁹ imposuerūt: neutri aduersus alterum cōpetere actionem.

Si plures repp̄t dānum ex ruina quilibet agit pro parte sua: 7 si p̄tra plures agit quilibet conuenitur pro sua parte. hoc dicit Pau. de ca.

Quoties ex dāni ifecti stipulatiōe plures agūt: quia in

cautio est alteri ab altero p̄stāda: qz malus dānum pōt subire vel sentire ex parietis casu. si autē neuter maius dānu erat passurus p̄ casum: neutri ab altero dz cauere: s3 in p̄dictis casib⁹ tm̄ alteri ab altero cauere diximus. hic autē tradit qñ ex cautioe possit agi distinguēdo vtrū

eadē re dānu passi sunt id est in edib⁹: nō debet vnusquisqz eoz in solidū agere: sed in partem exp̄iri. neqz em̄ dānu qd plurib⁹ datū est vnicuiqz in solidū datuz est: s3 in partē datū esse videt: et ideo vnicuiqz in partem cōpetere actionem iusta. scribit. Itē si plurū sint edes q̄ dānose imminēt: vtrū aduersus vnūquēqz dñoz in solidū cōpetit: an in partem. 7 scripsit Julia. (qd et Sabinus probat) pro dñicis m̄ partib⁹ cōueniri eos oportere.

Licet plures p̄tēdant interesse inaequale si tñ eis nō cauet: equaliter in possessionem mittuntur. h. d. Pau. de ca.

Si plures dñi sint edium qd dāni ifecti sibi p̄spicere volūt: nec quisqz eis dāni ifecti caueat: mittēt oēs in possessionē erūt: 7 qdē p equalibus partib⁹ qñuis diuersas portiones dñij habuerint: 7 ita p̄dponius scribit.

Ille est p̄ferend⁹ in mello: ratiōe rei cōmunis qui magis idonee rē restaurat. Itē seru⁹ coi s pōt pro dñis suis stipulari dāni ifecti. h. d. cum. l. seq.

Reficiēdo. dōpo. coi pariete et potius facultas edificādi p̄statur fa magis idonee reficere partem velit. idēqz dicendum est et si de eodē itinere riuove reficendo inter duos vel plures queratur. Julia.

licet sit contra. s. cōmuni diui. l. sabinus. sed soluitur. s. eo. si edibus.

Idonee. similis inspectio habetur cū plures agere volūt de sepulchro violato. vt. s. de sepul. viola. l. p̄tor. s3 plures. vel accusare de aliquo crimine. vt. J. de accusa. si plures. vel interdico de lib. homi. exhibēdo. vt. J. de lib. homi. exhi. l. iij. s. hoc interdictum. vel bona petere causa liberatarum conseruandarum. vt. C. de testa. manu. l. si s. penul.

alterius culpa tm̄ dederit paries ni chylomin⁹ 7 sui vicio: alioqn non cōmitteret stipulatio. vt. s. e. flumi. num. s. p̄terca. et tūc ille solus cōueniat nō astit agat. an vtriusqz culpa: 7 tūc neuter cōtra alter. experit. ceterū si fortuito casu cecidisset nō cōmitteret. vt. s. eo. fluminū. s. hec stipulatio. Itē contra. s. eo. in hanc. sed ibi culpa socij cōtingit damnum.

In partem. suā dāni. i. totum suū dānu petet nā si stipulando partem stipulat⁹ cōset. vt. s. eo. plures. in pin.

Pro dñicis. vt et. J. titu. l. i. stipulatio. s. offi. ciuz. et ar. J. i. l. i. s. tertius. s. si ex plurib⁹. 7. s. inde queritur.

Si plures domini in his domibus que timēt ruina m̄ aliarum. vt. s. eo. si finita. s. cum autem. et l. p̄toris. s. i. et sic apparet qñ alio mō se habet missio q̄ stipulatio.

Quod est necesse quādoqz. vt. s. eo. l. in parietis cōmunis. 7. l. seq.

Seruus cois. ipse dñi. vor serui vor dñi est vt hic.
in sti. de inuti. stipu. ser. l. ij. r. l. antepenul.

pro partib. sed tñc quibet videt stipulari p dimi
dia sui dani. s. eo. si plures. nãqd ita erit r hic: Rñ. nã:

si sic itelligo pro
partib. s. quibz p
tota pte sua. Tres
nãqd acqrit dñis
p potndib. q̄s ha
bet in suo: an ve
ro q̄s hñt i re cui?

noie stipulat. vide
tur p hñs q̄s hñt i
seruo. vt. l. de stip.
ser. l. seru. cois sic
olm est. sed dñico
vt. l. p partib. q̄s
hñt i re. nec ob. di
ca lex: seru. cois:

quilla loquit quã
do ob. p̄t acqrit:
at hñc nã p̄t acq̄
ri p̄ alicui domi
no q̄ habeat i re:

licet in seruo for
te hñt duas par
tes: ybi r totu al
teri querit si alter
nullaz habeat ibi
partē. vt. l. de stip.
ser. p̄inde. s. h.

Amni infe
cti eius. scz
promittentis.
d. Lasq. regu
las iurim.

Uicio. nñc res
ponder.
f. Ueni. vt. s. e.
flumini. s. hec sti
pulation. et seq. s.

Non debe
re. i. non tenet q̄
us stipu. fuit in
terposita.

Et qd. rñdet
tacite obiecti.
i. Sive quid. verba stipulationis. vt r. l. rem ra. ha. l.

si procurator.
k. Rucit. quo ad hoc vt teneatur p̄missor.
l. Admota. i. adhibita. Bzo. r est huic si. arg. cõtra. J.

Edificaret. i. edificare veller: qd p̄z ex eo q: veterē
nãdũ demolierat. Bzo. r strue cũ parietē cõmunē cũ vi
cino: sic vnus tñ edificare volebat. vt. s. eo. inter quos

fm Jo. vel verus ambo vt hic dicit cũ vicino. f. socio. et
probatu. rñbi non oportuisse r.
n. Reptomisti. si forte et? edes. p̄t viciũ cois parte
nis ruerint: vel in reb? suis dñũ senferit r ecõuerso simi
liter stipulatus est vt subdit. r. d. l. inter. r. l. in commu
nis. r. l. seq. r seq.

o Ideoq. quia damnum timebatur.
p. Posteaq. repetet et cum postea r. Accur.
q. Cenaculis. als ex illis cenaculis.
r. Cogi potuisse. vt de aliq̄ caueret: nisi in duob? cassi
bus. vt. s. eo. inter. r diligent hic disligue de cõi pariete: Dãni

no reptomisti: idq̄ stipula
tus ē: posteaq̄ paries subla
tus esset habitatores ex victi
nis cenaculis emigrassent: vi
cino ab eo mercedē quã habi
tatores non redderent petere
vult. q̄sitũ est an recte petere
tur: Rñ. non oportuisse eos q̄
cõem parietē edificaret inter
se reptomittere: neq̄ villo mo
do alterum ab altero cogi po
tuisse. q̄ si maxime reptomit
teret: tamē nã oportuisse am
plius q̄ partis dimidiē quo
ampli? nec extraneo qdē q̄sq̄
cum parietē cõem edificaret
reptomittere deberet. s. quo
nã iã in totũ reptomississet: oē
qd̄ detrimētũ ex mercede victi
nus fecisset p̄staturũ. Idez
p̄sulebat possit ne qd̄ ob eaz?
rez dedisset rursus repetere
qm̄ stipulãr? eēt a vicino? si qd̄
ob eam rez q̄ ibi edificatũ fa
crũve eēt sibi dñũ datũ eēt
id reddi: cũ r ipse hanc pecu
niam quaz daret? p̄pter illud
opus? perderet: Rñ. non pos
se: propterea quia nã operib?
vicio s. ex stipulatõē id amit
teret?

Ex dano contingente non
vicio rei sed casu fortuito non
agitur ista stipulatioe hoc di
cit Pau. de ca. Alphe.

Amni infecti qdã vici
no reptomiserat: et ex
eius edificatio tegulevento de
lecte ceciderat in vicini tegu
ias: easq̄ rregerat: q̄situm est
an aliqd̄ p̄stare opz? Rñ. si vi
cio edificij r ifirmirate factuz
eēt: p̄stari debere. s. si tãtavis
veteri fuisset vt quis firma edifi
cia conuelleret possit: non de
bere. et quod? in stipulatio
ne est siue quid? ibi ruerit: nã
videri sibi ruere: quod aut v̄to
aut omnino aliqua vi extrin
secus admota? caderet: s. qd̄
ipsum per se concideret.

Etroq̄ edificatē in partere
cõi stipulatio nã dy iterponi
s. iterposita ex certa scia sim
pliciter ad dimidiũ cõmitte
tur vel ad totũ si hoc sit dictũ
in qua non venit qd̄ alter fact?
socio ex stipulatione prestite
rit. h. d. Bar.

Cum parietē cõem edifica
ret? q̄s cũ vicino r p̄tũsq̄ ve
terē demoliret dñi infecti vici

Interpellatio extra iudi
cũ nã constituit in mora eum
q̄ solũ p iudicis officij p̄t cõ
ueniri. h. d. Bar. Africa.

Quo. i. qm̄.
Edificaret.
solus. d.
Deberet. vt
r. s. eo. ex dñi. s.
itē si plurũ. et cas
ue rñbi qz nã dicit
socio cauedũ pro
dimidia. s. hic di
cit q̄ si enã extra
neo assimile qd̄
tñ nã est faciendũ
ne caueret in pl?.

Uicinus. l. socius.
Y fecisset. i. sensisset.
z prestaturũ. s. nã per erroẽ iuris vel facti sed ex con
uentione fuit facta. p̄missio: nã errore iuris sed ex certa
scientia. vt. s. si quis cau. l. sed r si quis. s. si.

Ob eam. i. dñi infecti stipulationem.
b. Dedisset. socius facti. Accur.
c. Repetere. quasi soluisset indebitum.
d. Quoniam. als quia.

A vicino. i. socio cui similiter promiserat. R.
daret. emendando socio dñum. Accur.
g. Propter illud opus. ex stipulatiõem conuentus.
h. Non operis. cõmunis. Accur.

Amitteret. vt et argu. s. eo. fluminum. s. si. i. rñ. r. l.
dñi. in pun. ibi sed quod opere r. Bzo.

Quo. i. qm̄.
Edificaret.
solus. d.
Deberet. vt
r. s. eo. ex dñi. s.
itē si plurũ. et cas
ue rñbi qz nã dicit
socio cauedũ pro
dimidia. s. hic di
cit q̄ si enã extra
neo assimile qd̄
tñ nã est faciendũ
ne caueret in pl?.

Amitteret. vt et argu. s. eo. fluminum. s. si. i. rñ. r. l.
dñi. in pun. ibi sed quod opere r. Bzo.

qz aut de ei? dano infecti
timef nemine ibi cauto
operate q̄ casu nã an in re
cauent r iterposi: cõi inf
ta nã cõmittit: sed ponat
agit p socio? cõi
di. vt. s. eo. si edifi
bus. in pñ. r. s. nã
et si. r. l. ex dñi. s.
i. i. rñ. aut propter
operã alicuius: et
tũc aut vn? edifi
catũ cauet. vt. s. e.
iter q̄s. i. rñ. r. l. in
cõis. r. l. s. ita. r. l.
nam r si. r. l. ex dñi
ni. s. i. rñ. er. l. i. i.
hãc. aut ambo: et
tũc aut abo vltra
modũ: aut vn? m.
pumo casu nã cõ
mittit cauto etiã
interposita. vt. s.
eo. ex dñi. s. quo
tiẽs. penul. r vlti.
rñ. sed o cõmittit.
vt. s. eo. iter. ij. rñ.
aut nullus vltra
modũ: r tũc nã ca
uet: sed si cautum
fuerit committi
tur vt hic.
f. Quo. i. qm̄.
Edificaret.
solus. d.
Deberet. vt
r. s. eo. ex dñi. s.
itē si plurũ. et cas
ue rñbi qz nã dicit
socio cauedũ pro
dimidia. s. hic di
cit q̄ si enã extra
neo assimile qd̄
tñ nã est faciendũ
ne caueret in pl?.

Quam postulasset. nō pro tribunali. M. i. nō a iudi-
ce sedēte p. tribunali: s. i. p. a vicino meo: hoc
est qd sequit in l. 1. r. p. s. p. p. adiretur r. c. 330.
b Promitteres. amicituliter.
c Noluit. s. promittere de damno infecto.
d Passus. vt r.
s. e. euenit.

e Venissem. se-
cus si neglexisset
venire. vt. s. e. si fi-
nita. s. si qd metu
et facit. s. e. p. r. l.
fi. et. l. se. et. se. r. qd
ibi dicit. r. l. si fini-
ta. s. illud. r. s. ele-
gāter. r. s. si iam
ruerint.
f Diffus. ex se-
cundo decreto.
g Dñum. i. qd
dñum: puta decē-
nio iter presentes
h Creditor. ab-
sens.
i Velit. sed vi-
detur nō admitti
s. e. is qui. r. l. si fi-
nita. s. si quatura
r. s. itē querit. sed
ibi p. sens: hic ab-
sens fuit. vt. s. eo.
eozū. in. p. n. r. l. si
finita. s. si forte.
Itē oppo. qz diu-
turnū silentiū cō-
stituit creditori in
efficacem ac. hy-
pothecariam: vt
C. si aduerso cre.
l. i. Sol. quidā di-
cunt hoc spectale
s. missum: vt sicut
vnū speciale est. p.
eo: vt p. scribat et
sciens rē alienaz:

vt. s. de noxa. l. generaliter. sic r. aliud s. est: vt post decē-
nium teneat hypothecaria. Alij dicit hoc eē intelligen-
dū eo casu qñ dñicio restōnis creditor iuuat cōtra p. scri-
ptionē iusta cā inueniēte: vt. d. s. si forte. r. s. postea.
r. l. eozū. vel intellige. p. sequi velit infra. r. an. auditur
ergo et cauet: vt. d. l. eozū. in. p. n.
k Paratus. sic. s. e. si finita. s. si quis dñi. s. item vi-
deamus. r. s. si iam deciderint.
l Tribuendū est. qd tribuit possessoi: vt. f. retineat
p. expēs. s. certe lmo idē emptori pcedit. vt. s. d. pig.
l. paulus. s. p. e. qd est s. Sol. ibi de bone fi. hic de male fi.
emptore d. hoc nō placet: qz hic aliā qd faciat rōnis di-
ueritatē assignasset. Alij dicit qd hic non erat res facta
melior: ubi sic. vel ibi qd ex nccitate fecit vt domū exustā
reedificando: hic ex voluntate. vel hic de stricto iure: ibi
de eq. r. e. vt dic. hic loq. qd ad p. cū: nō quo ad impensas
hec placet. vel dic esse dissimilitudinē qd ad rōne quā
assignat: sed in iure retentiōis impensarū sunt s. l. a. sic. s.
de cōdi. inde. i. l. r. est ar. s. fa. her. l. si pignori. r. d. mino.

Quam postulasset. nō pro tribunali. M. i. nō a iudi-
ce sedēte p. tribunali: s. i. p. a vicino meo: hoc
est qd sequit in l. 1. r. p. s. p. p. adiretur r. c. 330.
b Promitteres. amicituliter.
c Noluit. s. promittere de damno infecto.
d Passus. vt r.
s. e. euenit.
e Venissem. se-
cus si neglexisset
venire. vt. s. e. si fi-
nita. s. si qd metu
et facit. s. e. p. r. l.
fi. et. l. se. et. se. r. qd
ibi dicit. r. l. si fini-
ta. s. illud. r. s. ele-
gāter. r. s. si iam
ruerint.
f Diffus. ex se-
cundo decreto.
g Dñum. i. qd
dñum: puta decē-
nio iter presentes
h Creditor. ab-
sens.
i Velit. sed vi-
detur nō admitti
s. e. is qui. r. l. si fi-
nita. s. si quatura
r. s. itē querit. sed
ibi p. sens: hic ab-
sens fuit. vt. s. eo.
eozū. in. p. n. r. l. si
finita. s. si forte.
Itē oppo. qz diu-
turnū silentiū cō-
stituit creditori in
efficacem ac. hy-
pothecariam: vt
C. si aduerso cre.
l. i. Sol. quidā di-
cunt hoc spectale
s. missum: vt sicut
vnū speciale est. p.
eo: vt p. scribat et
sciens rē alienaz:

Quam postulasset. nō pro tribunali. M. i. nō a iudi-
ce sedēte p. tribunali: s. i. p. a vicino meo: hoc
est qd sequit in l. 1. r. p. s. p. p. adiretur r. c. 330.
b Promitteres. amicituliter.
c Noluit. s. promittere de damno infecto.
d Passus. vt r.
s. e. euenit.
e Venissem. se-
cus si neglexisset
venire. vt. s. e. si fi-
nita. s. si qd metu
et facit. s. e. p. r. l.
fi. et. l. se. et. se. r. qd
ibi dicit. r. l. si fini-
ta. s. illud. r. s. ele-
gāter. r. s. si iam
ruerint.
f Diffus. ex se-
cundo decreto.
g Dñum. i. qd
dñum: puta decē-
nio iter presentes
h Creditor. ab-
sens.
i Velit. sed vi-
detur nō admitti
s. e. is qui. r. l. si fi-
nita. s. si quatura
r. s. itē querit. sed
ibi p. sens: hic ab-
sens fuit. vt. s. eo.
eozū. in. p. n. r. l. si
finita. s. si forte.
Itē oppo. qz diu-
turnū silentiū cō-
stituit creditori in
efficacem ac. hy-
pothecariam: vt
C. si aduerso cre.
l. i. Sol. quidā di-
cunt hoc spectale
s. missum: vt sicut
vnū speciale est. p.
eo: vt p. scribat et
sciens rē alienaz:

l. q. si minor. s. restō. et. s. de exerci. act. l. i. in. p. n.
m. Non recte. nunc responderet.
n. Quod. id. est. qua.

Hoc. nō. p. mittat. c. s. ex. qdā. necessitate. hoc. faciat.
Quo. in. quibusdā. libris. incipit. ibi. lex. i. edifica-
tum. habes. r. p. r. ma. linea. est. can-
cellaria. et. ita. dici-
tur. eē. p. r. Alij. ha-
bent. a. s. fund. p. e-
titur. et. si. edifica-
tū. r. c. et. tū. est. or-
do. l. se. si. habes. ea-
dificatus. i. dicitis.
te. habere. ab. illo.
id. est. eī. auctori-
tate. siue. eī. cōces-
sione: cū. prius. de-
bebas. illi. seruitu-
tē. alij. non. tollen-
dū. q. fundus. pe-
titur. actiue. i. quā.
ipse. dominus. pe-
tit. i. fundi. seruit.
s. c. ne. alij. tollas.
ly. quidā. dicit. s. fi-
dus. i. fundi. pos-
sessor. et. ago. id. est.
agit. ille. mutat. et.
personas. r. qd. dī-
cit. ad. me. i. ad. eū.
vel. dīc. cōtra. reti-
nendo. eū. dē. casū.
sed. cōtra. ad. ex-
positionē. l. se. peti-
tur. i. a. me. q. peto.
ago. r. c. f. ego. q. ser-
uiturē. peto: et. sic.
de. tertia. trāsit. ad.
primā. sic. s. man-
dati. l. p. r. e. r. a.
q. habere. sed.
si. nō. haberet. edi-
ficatus. alia. pena.
nō. defendenti. im-

Quam postulasset. nō pro tribunali. M. i. nō a iudi-
ce sedēte p. tribunali: s. i. p. a vicino meo: hoc
est qd sequit in l. 1. r. p. s. p. p. adiretur r. c. 330.
b Promitteres. amicituliter.
c Noluit. s. promittere de damno infecto.
d Passus. vt r.
s. e. euenit.
e Venissem. se-
cus si neglexisset
venire. vt. s. e. si fi-
nita. s. si qd metu
et facit. s. e. p. r. l.
fi. et. l. se. et. se. r. qd
ibi dicit. r. l. si fini-
ta. s. illud. r. s. ele-
gāter. r. s. si iam
ruerint.
f Diffus. ex se-
cundo decreto.
g Dñum. i. qd
dñum: puta decē-
nio iter presentes
h Creditor. ab-
sens.
i Velit. sed vi-
detur nō admitti
s. e. is qui. r. l. si fi-
nita. s. si quatura
r. s. itē querit. sed
ibi p. sens: hic ab-
sens fuit. vt. s. eo.
eozū. in. p. n. r. l. si
finita. s. si forte.
Itē oppo. qz diu-
turnū silentiū cō-
stituit creditori in
efficacem ac. hy-
pothecariam: vt
C. si aduerso cre.
l. i. Sol. quidā di-
cunt hoc spectale
s. missum: vt sicut
vnū speciale est. p.
eo: vt p. scribat et
sciens rē alienaz:

Quam postulasset. nō pro tribunali. M. i. nō a iudi-
ce sedēte p. tribunali: s. i. p. a vicino meo: hoc
est qd sequit in l. 1. r. p. s. p. p. adiretur r. c. 330.
b Promitteres. amicituliter.
c Noluit. s. promittere de damno infecto.
d Passus. vt r.
s. e. euenit.
e Venissem. se-
cus si neglexisset
venire. vt. s. e. si fi-
nita. s. si qd metu
et facit. s. e. p. r. l.
fi. et. l. se. et. se. r. qd
ibi dicit. r. l. si fini-
ta. s. illud. r. s. ele-
gāter. r. s. si iam
ruerint.
f Diffus. ex se-
cundo decreto.
g Dñum. i. qd
dñum: puta decē-
nio iter presentes
h Creditor. ab-
sens.
i Velit. sed vi-
detur nō admitti
s. e. is qui. r. l. si fi-
nita. s. si quatura
r. s. itē querit. sed
ibi p. sens: hic ab-
sens fuit. vt. s. eo.
eozū. in. p. n. r. l. si
finita. s. si forte.
Itē oppo. qz diu-
turnū silentiū cō-
stituit creditori in
efficacem ac. hy-
pothecariam: vt
C. si aduerso cre.
l. i. Sol. quidā di-
cunt hoc spectale
s. missum: vt sicut
vnū speciale est. p.
eo: vt p. scribat et
sciens rē alienaz:

Quam postulasset. nō pro tribunali. M. i. nō a iudi-
ce sedēte p. tribunali: s. i. p. a vicino meo: hoc
est qd sequit in l. 1. r. p. s. p. p. adiretur r. c. 330.
b Promitteres. amicituliter.
c Noluit. s. promittere de damno infecto.
d Passus. vt r.
s. e. euenit.
e Venissem. se-
cus si neglexisset
venire. vt. s. e. si fi-
nita. s. si qd metu
et facit. s. e. p. r. l.
fi. et. l. se. et. se. r. qd
ibi dicit. r. l. si fini-
ta. s. illud. r. s. ele-
gāter. r. s. si iam
ruerint.
f Diffus. ex se-
cundo decreto.
g Dñum. i. qd
dñum: puta decē-
nio iter presentes
h Creditor. ab-
sens.
i Velit. sed vi-
detur nō admitti
s. e. is qui. r. l. si fi-
nita. s. si quatura
r. s. itē querit. sed
ibi p. sens: hic ab-
sens fuit. vt. s. eo.
eozū. in. p. n. r. l. si
finita. s. si forte.
Itē oppo. qz diu-
turnū silentiū cō-
stituit creditori in
efficacem ac. hy-
pothecariam: vt
C. si aduerso cre.
l. i. Sol. quidā di-
cunt hoc spectale
s. missum: vt sicut
vnū speciale est. p.
eo: vt p. scribat et
sciens rē alienaz:

poneretur: vt. s. de no. ope. nun. si prius.
r. Non defenderis. passiuum.
f. Transferenda est. vt. r. s. si serui. ven. l. is cuius.
t. Id fiat. id est demolitio.

Certum ips. a iudice statuendū. Ot. sed nundā in
fra annum veniens recuperat possessionē: videtur qd sic
vt. C. de p. scrip. r. r. an. si qd emptionis. s. sed et si qd.
sed cōtra dico qz l. is erat hic cōtest. vel quasi. ar. C. quō
et qñ iudex. consentaneum. r. C. vbi in rem act. l. si. vel
speciale est in hoc casu vt non audiat vsqz ad annum.
vt. r. s. ti. i. si prius. sed iudex ad suum arbitrium statu-
at tps: vt. s. de iure delibe. l. i. s. fi. et facit. C. de iudi. pro-
perandum. Item ad hoc qd cogit agere spāle est: vel cau-
satiue non etiam precise dicitur: vt. C. vt nemo inuitus
agere. vt. ac. cog. Item facit. s. de aq. quot. r. est. si de vis.
Huratoriis. potes sic ponere casum. domus ali-
uius erat destructa curator reipublice d. curare
q. ista domus reficiatur: q. si dñs noluerit ipsam refice-
re ipse reficiat et non reddat nisi ipse restituat sibi im-

poneretur: vt. s. de no. ope. nun. si prius.
r. Non defenderis. passiuum.
f. Transferenda est. vt. r. s. si serui. ven. l. is cuius.
t. Id fiat. id est demolitio.
Certum ips. a iudice statuendū. Ot. sed nundā in
fra annum veniens recuperat possessionē: videtur qd sic
vt. C. de p. scrip. r. r. an. si qd emptionis. s. sed et si qd.
sed cōtra dico qz l. is erat hic cōtest. vel quasi. ar. C. quō
et qñ iudex. consentaneum. r. C. vbi in rem act. l. si. vel
speciale est in hoc casu vt non audiat vsqz ad annum.
vt. r. s. ti. i. si prius. sed iudex ad suum arbitrium statu-
at tps: vt. s. de iure delibe. l. i. s. fi. et facit. C. de iudi. pro-
perandum. Item ad hoc qd cogit agere spāle est: vel cau-
satiue non etiam precise dicitur: vt. C. vt nemo inuitus
agere. vt. ac. cog. Item facit. s. de aq. quot. r. est. si de vis.
Huratoriis. potes sic ponere casum. domus ali-
uius erat destructa curator reipublice d. curare
q. ista domus reficiatur: q. si dñs noluerit ipsam refice-
re ipse reficiat et non reddat nisi ipse restituat sibi im-

penfas. et sic faciat questionem notatam. s. eo. qui bo-
na s. qui dan infecti.

A dno. quando sunt communes et alter vult reedifica-
re alij copelluntur vt hic. r. s. pro socio. l. cum duobus. s.
idem rñ. et. C. de edifi. pu. si vt pponis. Si vero non sunt
socij ad e si tamen
sint curiales vt re-
ficiat et plus vt de
nouo faciant: alio
non destructio sed
restructio precipi-
tur et destructio in-
hibetur. vt. C. de
edifi. pu. singula-
rum. r. s. de leg. i.
L. cetera. r. j. e. l. h. r.
facit. s. de offi. pñ.
l. pñes.

Domum. do-
mus alicuius erat
destructa: dñs ipaz
reficere: si non re-
fecerit sed refecta
fuerit sumptu pu-
blico: tunc si non
reddat impensas
poterit destrahi.
Vel pone casum:
duo erant socij ha-
bentes edem comunem destructa. vnus volebat ipsam
reedificare: alter volebat reedificare cum socio: sed non
solus: si curator reficit poterit ille recapere domum in-
fra quattuor menses soluendo impensas cum centesimis
vsuris: si non recuperauerit iure vendetur.

Extracta. i. refecta cum defumarct forte platea cois.
Ad tempus. quadrimestre. fm. M. qd non placet.
Cu vsuris. centesimis. M. qd non placet: imo semis-
ses. vt. s. de vsur. cu quida. s. si debitoros.

Sam. ex oratione diui marci. vt. ff. pro socio. cu duo-
bus. s. idem rñ. fm. M. qd non placet: quia hic no pponi-
tur q fuerit socius alicuius rei publi. sed die q ex sum-
ptu publico domus refecta tacite fuit obligata. vt. C. in
qui. cau. pig. ta. co. l. ij. vnde post tempus vendet: qd. f. sta-
nuntur. C. de iure do. impe. l. si.

Mod. subaudi illud.

Coclauē. quida duas domos habebat separatas
ita q aliqd intersituz siue interuallū erat inter vtrāqz
domū r in eo spacio coclaue erat: et de vtrāqz domo iter
erat ad coclaue: postea dominus clausit vnū ostium coc-
clauis et totū coclaue conuertit ad vsū alterius do-
mus: coclaue totū erit illius domus ad cuius vsū co-
uertum est. R. et dicit coclaue locus quidam secretus in
domo vel extra domū: vt hic erat constructus ad que nō
nisi plures clauēs puenitur: r i deo coclaue dicit edifi:
quia de eo conclauū iter erat ad vtrāqz domum.

Binarū. quida habebat duas edes in medio qua-
rū erat cura: cuius vsus erat comunis vtriusqz domus:
dñs venit vsū coclauis ad vnā domum tñ et reclusit
ita q nō potest ex alia habere aditum: postea forte ven-
didit vnā domū. queritur cuius debeat esse coclaue:
Rñ. q est illius domus ad cuius vsū est couersum coc-
clauē. i. camera. r hoc est verū siue sustineatur ab ea do-
mo in cuius vsū est couersum: siue totum ab alia: siue
pro parte ab vna: et pro parte ab alia. hoc autem proba-

Coclaue quid sit.

a domino extruantur. domus
sumptu publico extractam si
dominus ad tempus pecuniaz
impensam cum vsuris restituere
noluerit: iure eam res publi-
ca distrahit.

Coclauē et porticus cedit
illis edibus ex quibus habetur
aditus earū parietibus nō co-
tineatur. cenaculū vero cedit
illi domui cui superimpositus
est. h. d. Bar.

Mod. coclaue binarū
ediu dñs ex alijs edibus
in aliaz ediu vsū puertit: nō
solū si trigignatio qua id susti-
nebit ostet ex parte earū ediu
in quarū vsū couersum erit/

tur tali simili qd inducit labeo in libro posteriorum: ecce
quidaz duas domos habebat que aliquatū distabant:
vtriusqz superimposuit porticū ita q erat in pñio illaz.
post inclusit aditionē illius domi: ita q non poterat ire
ad porticū ex ea. reddidit domū que non habebat aditū

ad porticū r ipso-
sunt seruaturē vēdi-
te domui vt debe-
ret sustinere onus
porticus pōdicte: qri-
tur cui sit porticus:
Rñ. q est il-
lius domi quā re-
tinuit. f. que habz
aditū ad porticū.
hec autē porticus
extēsa erat p lōgi-
tudinem vtriusqz
r sustinebatur ab
vtrāqz etiā in pa-
rietibus domi q ve-
nisset. si tamē do-
mus vendita ha-
beat supiorē prez
a porticu. f. q non
est cōnexa cū por-
ticu: est illius cui
r solum. i. emptor-
is. et hoc verum
est si non habeat ex aliqua parte aditum. Si autē que-
ratur ad quid posita fuerit hec lex: Rñ. quia expedit sci-
re quis esset dominus.
k Quia id. f. conclauē.
l Earū fiet in quarū vsū specialiter est couersum.
m Conignatio. i. conclauē que a deo dicitur trasuer-
sa: quia licet coclaue porrigatur in longum: tamē tigna-
ponuntur ex trasuerso nō in directum: licet secus sit in
quibusdā subtribus lignis: sicut qñ die in domibz fieri
videmus quas appellant lābricas. Sed quid ad hūc ti-
tulū? Rñ. quia hūc titū tractat de subgrūdis vnde ad
vltimam partē rubrice spectat. vel melius quia ille per
cuius domū camera interior habet aditū nōmē came-
re. i. coclauis ruenis de dāno infecto cauere debet vici-
no eidēqz emptori alterius domi: cuius ostium est clau-
sum. r facit. s. de serui. vt. pñ. olympico. et. s. de lega-
ij. l. pñ. dñs s. penul. in fi.

Scribit. narrādo factum et soluendo questionem.
O vtriusqz edibus.
P superposuisse. i. supra terrā extra domū construc-
xisse ex vna parte que porticus dicitur menianū. B30.
Q sam. porticum.
R edibus. f. quas retinebat: r subaudi itē.
S alteras. quas vendebat.
T seruande. i. sustinende.
V imposita. eis edibus quas hic vendebat.
X totam. nunc respondet.
Y cum. i. fuis.
Z extēsa. f. porticus.
A parte. f. sui porticus hoc est superiori et inferiori.
hoc est de vno capite ad aliud.
B domus. illius tantum.
C venisset. f. porticus.
D que nulli. i. neqz domui nō vendite: neqz porticui.
est tamen connexa domui vendite et superposita vt in
d ij

est si non habeat ex aliqua parte aditum. Si autē que-
ratur ad quid posita fuerit hec lex: Rñ. quia expedit sci-
re quis esset dominus.
k Quia id. f. conclauē.
l Earū fiet in quarū vsū specialiter est couersum.
m Conignatio. i. conclauē que a deo dicitur trasuer-
sa: quia licet coclaue porrigatur in longum: tamē tigna-
ponuntur ex trasuerso nō in directum: licet secus sit in
quibusdā subtribus lignis: sicut qñ die in domibz fieri
videmus quas appellant lābricas. Sed quid ad hūc ti-
tulū? Rñ. quia hūc titū tractat de subgrūdis vnde ad
vltimam partē rubrice spectat. vel melius quia ille per
cuius domū camera interior habet aditū nōmē came-
re. i. coclauis ruenis de dāno infecto cauere debet vici-
no eidēqz emptori alterius domi: cuius ostium est clau-
sum. r facit. s. de serui. vt. pñ. olympico. et. s. de lega-
ij. l. pñ. dñs s. penul. in fi.

Scribit. narrādo factum et soluendo questionem.
O vtriusqz edibus.
P superposuisse. i. supra terrā extra domū construc-
xisse ex vna parte que porticus dicitur menianū. B30.
Q sam. porticum.
R edibus. f. quas retinebat: r subaudi itē.
S alteras. quas vendebat.
T seruande. i. sustinende.
V imposita. eis edibus quas hic vendebat.
X totam. nunc respondet.
Y cum. i. fuis.
Z extēsa. f. porticus.
A parte. f. sui porticus hoc est superiori et inferiori.
hoc est de vno capite ad aliud.
B domus. illius tantum.
C venisset. f. porticus.
D que nulli. i. neqz domui nō vendite: neqz porticui.
est tamen connexa domui vendite et superposita vt in
d ij

Scribit. narrādo factum et soluendo questionem.
O vtriusqz edibus.
P superposuisse. i. supra terrā extra domū construc-
xisse ex vna parte que porticus dicitur menianū. B30.
Q sam. porticum.
R edibus. f. quas retinebat: r subaudi itē.
S alteras. quas vendebat.
T seruande. i. sustinende.
V imposita. eis edibus quas hic vendebat.
X totam. nunc respondet.
Y cum. i. fuis.
Z extēsa. f. porticus.
A parte. f. sui porticus hoc est superiori et inferiori.
hoc est de vno capite ad aliud.
B domus. illius tantum.
C venisset. f. porticus.
D que nulli. i. neqz domui nō vendite: neqz porticui.
est tamen connexa domui vendite et superposita vt in
d ij

Scribit. narrādo factum et soluendo questionem.
O vtriusqz edibus.
P superposuisse. i. supra terrā extra domū construc-
xisse ex vna parte que porticus dicitur menianū. B30.
Q sam. porticum.
R edibus. f. quas retinebat: r subaudi itē.
S alteras. quas vendebat.
T seruande. i. sustinende.
V imposita. eis edibus quas hic vendebat.
X totam. nunc respondet.
Y cum. i. fuis.
Z extēsa. f. porticus.
A parte. f. sui porticus hoc est superiori et inferiori.
hoc est de vno capite ad aliud.
B domus. illius tantum.
C venisset. f. porticus.
D que nulli. i. neqz domui nō vendite: neqz porticui.
est tamen connexa domui vendite et superposita vt in
d ij

fine legis dicitur. nec enim laere stare possit hoc suppositum.
a Habetur hic constituitur feruitus.
b Supposita. ex hoc apparet qd alicui conera erat. sz qd si aditu hcat aliunde. Rn. adhuc id e si mo sit conneru domui veditur. r facit. J. vt possi. si duo. s. labeo. r. s. sz et si. r. s. ad legē aql.

quē admodum. ar.
J. Ideo acq. re. do. adeo. s. silula. et. l. inter eos.

S Jqs. pfitu tū est. vt. C. sedt. pt. l. ij. r. s. de le. i. l. cetera. sz ptra. s. de ptrahe. emp. senatus. vbi dicit emptorem reneri in dupli. hic i simpli. tm. Sol. ibi pstat eptor du plūerario: r veditore exigif simplum. f. cium qd dedit. r sic singulipici quo domo distracta est pstat f. n. R. vt h vterq sciebat illicitu cōtractu: ibi emptor tm. vl hic emptor sō emi: vt his lapidib' emptis negociare. r venditor: ideo venditur vt de pto qd suscepit silt negocia ref. qd qdē facere non lz r vterq pē nā patit. s. pō tm emptor in delicto deprehēditur. D. vel verius hic nō erat res tradita emptori adhuc.

d C. Transerat. i. vendat.

e C. Licio. vt. r. s. de leg. i. cetera. s. si duobus.

De aqua pluua arcēda. id est aqua pluua arcēda. et no. q. quidā ita habēt rubicā. De aqua r aqua pluua arcēda. sic em. R. scripsit. J. si puus. in prin. r. s. recte placuit. vbi tractat de aqua qd de pluua r tractat ibi de aqua nō plu. arcē. qn r qb' r a qb' r qualis sit cōcedēda: qd dic vt. Leo. si pu'. vsq in finē legis. r. l. in cōcedendo. r. l. in die. r. l. si autē. vsq in finē legis. Jtē qui possunt experiri hac actione aque pluuie arcēde r contra quos. Jtē qd sit iudicis officiu: qd dic vt. Leo. s. casus. vsq in finē legis.

S J cui aqua pluua. i. aqua que est pluua: lis. vel resolue substantiū in adiectiuū vt dicas pluua. i. pluualis. Azo.

S C. Dānu. qnq etiam pro lucro. vt. J. l. ij. s. item varus. sed regulariter contra. vt. J. ea. l. s. sicut autem. fm quosdam.

h C. Dabit. i. dare poterit. vt. Leo. s. hec autē actio. et. J. de statulibe. l. labeo. si enim dānum datum est ante litez contestatam hec actio nō proponitur pro tali dāno, sed

cōnera sit neq aditu aliunde habeat: alterius sit qd cur' est id cui superposita est.

Domus nō potest demoliri causa negociandi: sed causa concedendi ad opus publicū. hoc dicit Bar. Marcla.

S Jqs ad demoliedū negociā di cā veditisse domū partēve dom' fuerit cōiuctus: vt emptor r veditor: singuli pētū quo dom' distracta est pstat pfitutu est. ad opus autem publicum si trāsserat marmora: vel colūnas: licito iure facit.

De aqua pluua arcēda. Titu. ij.

C Si vici' aqua decurrētes ad fundū suū ope manufacto diuertat ad fundū vicini ita vt sibi noceat p actōez aque pluuie arcēde cogit op' destruerē: r ad pristinu statū aquā deducere nisi op' illud picipalitē fiat cā colēdi agrū r colligendoy fructuū. Pau. C. Ipla.

secus post lit. contest. vt. Leo. si tertius. s. officium. et. l. arheius. s. in hoc. vsq in finē. r. l. seq. Jtēz dic dabit ope manufacto. vt. Leo. s. hec actio. ibi totensq locum r. c. i. C. Actio. hec actio nō nisi dñm loci tenet prout dñs est: siue in solidū siue in partē. et quidē si fecit. f. dñs op' ppter qd nō possunt fundū meuz supiorē desiccare aqua ipse restime re. i. destruire cogit si ali' patiēnā pstat. cōpetit asit dño: sz cum dño q emerat ambulat: nō tamē est in rem sed in perso: nam. R.

J cui aq pluua' dā num' dabit: aque pluuie arcēde actione auerte tur aq. Aquā pluua' dicim' q de celo' cadit: atqz ibe excre: scit': siue per se hec aqua cele: stis noceat' vt tubero ait: siue cum alta mixta sit.

De celo. quā docūq in hyeme: vel in estate.

Excrescit. i. valde crescit ad: eo q colorem mu: tet. vt. Leo. s. illud in summa. r q dicit ibe exponunt dñā. i. hyeme qua si in estate nō possit locum habere hec actio: cuius ma: gis proist q no: ceat. sed tu dicim' bre. i. ea q soler ca: dere i hyeme. idē tñ et si in estate. et dicitur imber im: bus: ide ibernus: ibernus ibernus. et ide septēber octo: ber november de: cember testāte pū: sciano. r facit. Leo.

Quā timef dānuz ex aliquo opere manufacto: ista actio locū hz: fec' si naturalit noceat. I hec autē actio locū hz i dāno nōdum facto' ope tñ iā facto: hoc est de eo ope ex q dānu timef: totiesqz locū hz: quotiens manufacto ope agro aq nocitura est. i. cū qd' manufecerit q aliter flueret q natura soteret. r si forte imittendo eā aut maiorem fecerit aut citio rē: aut vehemētiore: aut si cōprimendo' redundare effecerit. q si natura' aq noceat: rea actioe' nō pntnef. C. Herati' scribit: op' qd qd fecit vt aquā

apud trebatium. s. i.

m C. Noceat. i. nocere possit. et est arg. contra. s. si. i. dāno infecti quidam. in prin.

n C. Nondum factu. cum iudicium inchoatur. R. r ple ne dixi. s. in prin. sed argu. contra. s. de iudi. l. non quē admodum.

o C. Cum quis. soli dominus non alius. vt. Leo. apud s. penulti. et. s. fina. Azo. et qd dicit manu. idem quādoqz si nō manu sed alio modo fiat. vt. J. l. ij. s. apud namusam. que est contra.

p C. Maiorem. i. latiore.

q C. Citiozem. i. rapidiozem.

r C. Vehemētiorem. i. profundiozem.

f C. Comprimendo. cursum aque. i. repimendo fecit reddidare. i. vndas retro efferere: qua reflexione dānu contingit vicinis. vt. J. l. proxi. r. s. de eo. ibi: sed apud seruij auditores r. c. et s. item est sciendum.

t C. Natura. hic concor. Leo. s. sed r si vicinus. r. s. de nūp. r. s. idem aiunt. r. s. n. i. l. fluminum. s. vicium.

v C. Actio. s. ista aque pluuie arcēde r. c.

x C. Non continetur. licet opus sit factum ex quo non magis nocet.

a **S**olet ante exclusionem predictam.
b **O**pere. l. propter opus quod fecit.
c **N**ocet. semper exponit. nocere possit.
d **T**ollere. hoc est. i. e. l. i. §. p. s. hoc fecit alio nocendi ut ibi dicitur. §. denique. vel hic tunc tpe sic occurrat quod meoria nunc non ex-
e **T**abat et sic quasi iure
f **S**uitur ad hoc te-
g **N**ef. ibi non sic. ar. §. eo. §. fi. r. l. se. r. fa-
h **T**ollere. i. de
i **D**e eo opere.
k **M**unimimis lar-
l **D**iligenter diuide
m **N**on quod.
n **A**gru. vt dicitur
o **S**trumeti. cu-
p **I**us a larga signi-
q **S**ignificatio. frugum vero
r **L**argior. vt. §. de h.
s **S**ignificatio. frugum. no ta-
t **M**entem pinct vel
u **T**alia quibus ho no
v **F**ruit ad vesceda.
x **Q**ueredi. vt
y **I**n arado r feren-
z **D**o r sibi. vt. §. b.
aa **F**ido do. l. siffa. et
ab **S**o. ma. l. diuor-
ac **T**io §. pedia. azo.
ad **N**o. q. nimis stri-
ae **C**te locut. est treba-
af **T**i. vt corrigi in
ag **D**uob. pmo qz si
ah **O**p. fozozuz esset
ai **S**m eu agi possit actoe aq pluuiie arcde: qd statim vetat
aj **N**isi fiat alo nocedi. Itē in eo q appellatōez frumeti stri-
ak **C**te accipiebatur trebat. nā in quolibet terre fructu idem
al **E**st. vt. §. labeo etiā. r. c. Itē muti in alijs duob. qz r si
am **N**o aratro s3 alio instro dūmō fiat agri colēdi cā no tene-
an **T**ur vt patet in fossa. §. pxi. r in salictis vt in §. r. i. §. §.
ao **S**3 apud. r patet §. labeo. r. §. idē sabinus. Itē in eo q oē
ap **O**p aratro factū cā colēdi agri exceptit: qz hoc restringit
aq **A**d eū casuz qh sine his nō pōt serere. vt. §. eo. §. §. r si qd.
ar **F**actum sit. manu non aratro.
as **D**eriu. ande. de fossa in agrū vicini. f. alo nocendi.
at **D**eteriorē. ex. pposito. r facit. §. si ser. v. dī. sicuti. §.
au **A**rīto. r. §. de reg. iur. non debet alteri. r. §. de iur. l. si. et
av **S**. de serui. vt. pxi. l. quidam hyberus.
aw **T**eneri eum. in trebatij sententiā hic declinat Ul-
ax **P**ianus aucto: huius legis.
ay **E**x his. f. sulcis ex qd s3m trebatij timeat dānum.
az **F**ecerit. r dānum dari speratur.
ba **O**ffilius autē ait. trebatij sententiam probans.
bb **P**artē. nō vt in plura. quia r sine his pōt frumeti-
bc **T**ū qri. §. o. quia sententiā trebatij. pbat: quia r id non sic
bd **R**et gratia querendi frumeti. §. 3o.

f **R**estagnaret. in superiozem agrum.
g **N**oceret. qdā hnt sine nō. r tūc est plana r die vict-
h **N**o. f. q h3 supioze fundum. r die noceret. i. nocere possit.
i **A**li hnt nō noceret. r tūc die dno b. modis. primo si pro-
j **S**uis: r vicino q h3 supioze fundū r nō noceret. f. nō sic: no-
k **C**ere tū possit. naz
l **P** dāno nō illato
m **A**gī. vt. §. eo. l. i. §.
n **V**el die vicino q
o **P**osuit salicta: als
p **S**. si noceret aq p-
q **P**ter destructōem
r **O**peris l3 et resta-
s **G**gnare. r sic non te-
t **N**ef hac actōe. sic
u **C**orrigit h i solo
v **I**sto casu munim. vt
x **S**. i. glo. vt i arado.
y **E**t hoc est qd mo-
z **D**o diti l pxi. glo.
aa **S** si nō noceret r. c.
ab **V**t. l. §. §. p. r fm
ac **H**oc supple: vel si
ad **N**oceret ex puetu-
ae **D**ine tñ. vt r. §. eo.
af **S**nerati. et. §. l. l.
ag **S** §. et si vicin. §.
ah **Q**uō agī ad arcē-
ai **D**ā imo ad nō arcē-
aj **D**ā deberet agi.
ak **R**ñ. eadē actio cō-
al **P**erit siue ad arcē-
am **D**ā siue non ad ar-
an **C**ēdam agat: l3 no-
ao **M**ē nō pueniat. nā
ap **R**ei v. r ad exhi.
aq **D**at qh3 nō ad rē
ar **V**el eius exhibi-
as **T**ionē: sed ad esti-
at **M**ationē qri in li-
au **T**ē fuerit iuratum:
av **V**t cōtra eum q do-
ax **L**o desijt possidere: vel qui signū alienū suū inuixit edī-
ay **B**us. vt. §. de rei ven. l. qui restituer. r. §. de tigno iun-
az **C**to. l. i. §. fi. licet nomē actionis ad hoc nō cōueniat. sic et
ba **A**ctio cōmuni diui. datur pro fructibus r sumptibus nō
bb **P**ro diuisione faciēda. vt. §. cōmuni diui. l. iij. §. sicut.
bc **C**ontrouerā ergo nominis pertuacib. relinquam. vt
bd **C**. de cōsti. pe. l. ij. §. p. emul.
be **N**oceret. ergo si non noceret non tenetur. et in hoc
bf **C**orrigitur mutius primo. §. 3o.
bg **L**abeo. mediam viam eligens nec trebatij nec mu-
bh **T**ij: quā. f. mediam viam tenere beati.
bi **F**ructuum. pro eodē ponitur: vt. §. de verbo. signi. nufc bñ
bj **F**rugem.
bk **H**anc causam. i. non pertinet ad hanc actionē: hoc
bl **T**amen verum puto si non animo nocendi fuit factum.
bm **V**t. §. eo. §. deniq.
bn **A**gru colēdi. speciale ergo aliquid statuitur ppter
bo **A**gricūlturam. vt. C. de ser. r aqua. l. fi. §. fi.
bp **A**ctione eum teneri. si serere et arare possit sine sul-
bq **C**is aquarū. vt. §. dicit. ergo a contrario si non potest
br **N**on tenetur. et in hoc secundo corrigitur mutius. et fa-
bs **C**it. §. eo. vicinus.

Uia me-
diam te-
nuef bñ

Libet Primus.

- a Cessare. vt r. f. s. huic. r. s. r. st vicin. r. s. deniq.
- b Competere. vt. r. s. e. s. neratus.
- c Superfluentem. i. superabundantem.
- d No fiat. vt r. f. pr. s. cu mult. pcor. q. r. huic pcor. dat
- e De dolo. nec alia: vt r. f. e. si i meo. r. s. si. i. procul?
- f No dz habe

re. f. vicin. actio-
ne s. istu q in suo
suffodit si no alo
nocedi r. q. tunc
tenet de dolo vt h
dicat. et no. ex hoc
Sin suo licere fa-
cere qd vult. Itz
qd alij noceat r. si
bi no prosit no li-
cet. r. ad hoc pcor
dat. Ine ad iloco
pub. l. ij. s. aduer-
sus. r. s. i. i. actu
q. p. i. l. veteres. r.
f. de ac. q. i. r. est.
l. i. s. si q. r. s. i. in
iur. l. sin. r. l. si q.
de libertate. r. f. e.
l. in s. i. s. i. s. pe. et
s. i. i. l. i. s. i. i. l. i.
s. i. e. t. l. i. procul.
r. f. de. si. i. meo. et
f. de. fur. q. i. iur.
in p. r. l. v. p. est.
r. f. ad. l. cor. de. sic.
diuus. r. s. b. neg.
gef. ar. q. natura. s.
cu me. r. si ser. v. e.
f. i. talas. r. l. s. i. i. i.
s. pe. r. h. r. d. p. i. s.
ac. l. si. i. r. i. r. de. le.
g. r. ij. cu p. s. i. i. c. i. o.
r. de. bo. l. i. l. si. q. s.
li. d. v. t. u. et. de. le. p.
stan. l. i. v. i. r. i. l. i. s. f. i.
a. s. i. e. c. e. r. t. r. C. de.
re. l. i. s. t. a. t. u. a. s. r. s.
de. ser. v. r. p. d. i. q. d. a.
h. y. b. e. r. u. s. r. a. d. l. a.
q. i. q. u. e. a. d. m. o. d. u. m.
s. i. e. t. i. i. e. t. C. de.
s. i. c. i. l. i. r. f. de. re. i. u.
l. nullus.

- g Natura. fa-
cit. i. p. r. o. c. i. s. r. f. l.
p. r. i. n. p. n. r. l. a. p. s.
s. i. i. v. i. c. i. n. u. s. Ac.
- h Facto. l. ab inferiore. Accursus.
- i Inhibeat. l. inferior per opus qd fecit.
- k Mittat. superior.
- l Natura. sic r. s. de ser. vt. p. r. e. si michi s. seruitus. r.
s. i. i. l. i. s. i. u. m. i. n. u. s. s. i. v. i. c. i. n. u. s. ac.
- m Noceat. id est nocere possit.
- n Pluuia. id est per pluuiam.
- o Nisi agri colendi. vt r. s. s. de eo. p. f. d. f. op.
- q Color. et aque cui iugit. nec em si gutta pluuię
cadat in aqua no pluuię hz locu actio aque plu. ar. Bz

Idem ait si aqua natura r
decurrat: aque plu. ar. actioez
cessare. q. si facto ope aqua
aut in superiore parte impellit:
aut in inferiore deriuat: aque
plu. arcē. actioez competere.

Idē aut aqua pluuiā i suo
retinere: vel supfluentē ex vt-
cini fundo in suū deriuare: dū
opus in alieno no fiat oibus
suis esse. pdesse em sibi vnus-
q. s. q. dū alij no noceret no p-
hibet: nec quisq. hoc noie te-
neri. **D**ēiq. marcel. scripsit

cū eo q in suo fundo fodies vt
ctni fontē auerterit: nichil pos-
se agi: nec de dolo actio est. et
sane non dz habere si no afo
nocedi vicino s. suū agrū me-
lorē faciēdi id fecit.

Item sciendū est hanc actionem su-
periori aduersus inferiore cō-
petere: ne aqua q natura flui-
at ope facto in hibeat p suuz
agrum decurrere. et inferiore
aduersus superiore: ne alter
aqua mittat q fluere solet na-
tura. **H**uic etiā illud applicā-
dū: nunq. cōpetere hanc actio-
nē cū ip. loci natura nocet.

In et veri? qd dixerit no aqua
sed loci natura nocere. **I**n
summa puto ita demū a q plu-
uie arcē de actionē locū habe-
re: si aqua pluuiā v. q pluuiā
crescit noceat: no naturaliter
sed ope facto: nisi agri colen-
di cā id factū sit. **I**mbre aut
crescere eam aqua dicim q

- r Vel increment. i. valde crescit. sic. s. lib. r. possit. i. gall. s. alle. r. s. s. f. i. s. r. u. l. e. q. s. i. t. i. s. s. i. f. i. d. a. s. f.
- c Cessat. s. s. i. i. l. e. o. p. s. f. i. s. h. aliud est in cautioe dā-
ni infecti q inepont p dāno infecto q d tmet futuru in
rustico vel vrbano pdio: s. in actioe q rustico pdio tñ

colorem mutat vel increment.
Hec actio rustice ppetit cum
p aquaz noceat predio rustico
r nichilomin. ppetit negato-
ria. secus si pdio vrbano qz est
necesse ad negatoriā recurre-
re. **I**tē no querim. vnde a qua
oriatur ex rustico vel vrbano:
sed cui noceat. b. d. p. de ca.

Itē sciendū est hanc actio-
nem non als locū hre: qz si aq
pluuia agro noceat. **L**etex si
edificio vel oppido noceat: ces-
sat actio ista. **A**gt autē ita po-
terit ius no esse stillicidia vel
flumina imittere: et iō labeo
r cassius aiunt: aque qdē plu-
arcen. actionem speciale esse
de fluminibus et stillicidijs
generalē: et vbiq. agi ea lice-
re. itaq. aqua q agro noceret:
aque pluuie arcē de actioe co-
ercebit. **N**ec illud qramus
vnde oriatur. nam si ex publi-
co loco oriens vel ex loco sa-
cro p fundū vicini descēdat:
isq. opere facto in meū fundū
eam auertat: aque pluuie arcē
de teneri eū labeo ait. **L**as-
sius qz scribit: si aqua ex edi-
ficio vrbano noceat vel agro
vel edifico rustico: agenduz
de fluminibus et stillicidijs.

Apud labeonem inuento
relatum: si ex agro meo aqua
fluens noceat loco quod est in-
tra continētia edificia: no pos-
se me aque pluuie arcende cō-
uentri. q si ex continētibus
edificio nocetur edifico. vt. f. s. p. i.

- c Loco. i. fundo totū vel eius parti: vt. f. de verb. sig.
locus. r. l. fundi. s. loc. et dic nisi is loc. rustici pdij ap-
pellatione p. t. i. e. a. t. q. d. esse pot. vt. f. de verb. sig. l. vrbana.
et tūc idē in eo qd in ceteris agris obseruabitur vt
dictum est. s. s. i. t. e. m. s. c. i. e. n. d. u. m. a. s. o.
- d Ex continētibus. edificijs. q. ergo pdia dicant vrbana
vel rustica. habes. f. de s. b. sig. l. vrbana pdia. et nos.
q sicut hic inspicit pdiū cui noceat aqua sit rusticum vel
vrbani ad hoc vt habeat locū hęc actio vel no: sic r ius

ptouidet. nam et
als ex cautioe dā-
ni infecti culpa ali-
cui? damno dato
no agit: vt. s. i. i.
l. fluminuz. s. p. r. e.
t. e. r. e. a. si. furni. hęc
actio tñ ope māu-
facto ppetit: vt. s.
e. s. hęc actio. a. s. o.
t. **I**us no eē. f.
negatoria. r. d. q.
hz locū vbi cōq. r.
q. i. t. e. r. h. q. i. a. i. e. o.
facis qd iure ser-
uitutis quā habe-
as facere non po-
tes: vt. s. i. ser. v. e.
l. q. i. r. n. r. s. i. licet
p. d. i. x. i. t. e. s. n. o.
cōpetere nisi pces-
serit seruit? q fuit
amissa vel remis-
sa. arg. s. i. ser. v. e.
s. i. c. u. t. i. s. a. r. i. l. o.
v. **S**pecialē eē.
agri: qz tñ agro
ista cōpetit actio
specialiter. a. s. o.
r. **S**tillicidijs.
sed negatoriā ge-
neralem esse siue
agro siue edifico
timeatur noceri.
v. **C**oercebitur
nec min. r. nega-
toria cū gnalis sit
vt hic dicit.
z. **O**riat. f. a. q.
a. **R**ustico. scz
quod in rure est.
b. **D**e flumini-
bus. negatoria vt
dixi. s. s. p. i. ni-
chilomin. tamen
hac actione agat
vbi ex agro v. edi-
ficio noceat agrot
secus si ex agro v.

spicitur predicti cui debetur seruis ad sciendū sit rusticā
ca vel urbana: vt. s. de serui. vr. pre. l. i. r. l. seruitutes q
in superficie. s. l. h. sit ar. cōtra. s. de serui. vr. pre. l. q.
a **N**oceat. i. nocere possit.
b **C**lenit. f. vt destruiatur.
c **A**lloqu. id ē

alio nullo ope fa-
cto. a. 30.
d **A**ctionē. scz
directā. agitur in
vili: vt. l. l. pri. s.
itē varus. r. p hoc
l. ne qd in lo. pu.
l. ij. s. merito. ibi
dānum r. c. r. s. de
edē. l. i. qd. s. l. i. ni
tū. Alij dicūt nec
vilem competere
nisi in casu. l. pr.
s. itē varus. et. p
eis. s. ti. i. procul.
et. l. de fur. l. si is
cui. s. h. r. s. de cō-
di. et demon. ticio
s. ij.

e **N**oceat. i. no
cere possit p op
quod ille facit.
f **S**ed et si vici
nus. superior.
g **O**pus. cui
h **E**xtat mēoria vt
j. l. pri. s. itē var
h **S**eruitutē. i.
quasi seruitutem:
vt in fi. hui. l. r. fa
cit. s. eo. s. itē scie
duz. a simili ergo
r hō inferioris di

Inferi: gntatis maiori p
ce maio sone dz exhibere
ri reue: reuerentiā: vt. s. b
rētiā dz alie. in. mutan. cā
fa. l. iij. i. r. h.

i **V**ehemētior.
s. naturaliter fo
lebat fluere.
k **Q**uadā le
ges. i. pactōes consueuerunt apponi: vt in fi. de ser. s. fi.
l **D**ictas. i. cōsuetas dici. m **A**gris. inferioribz
n **F**lumina. scz puenientia de superiori agro.
n **F**lumina. i. superabundantia aque.
o **L**iceat michi. cui? agri sunt illi q sunt pleni aqua
p **A**ggeres. vt aq hūis (veniētī ex fundo supioi.
aliquā partem vadat vt ager meus ea euacuetur.
q **L**ex. i. pactio. sic. s. de positi. l. i. s. si conuenerit.
r **C**ōmodo. vt r. f. de re. iur. fm naturam. r. c. de ca
s **L**ex. id est pactio. (du. tol. l. i. s. pro secundo.
t **N**ō inueniatur. nec natura loci hoc declarat quia
plana sunt loca.
v **V**etustatē. cui? nō extat memoria fm. d. vel. r. an.
fm nos: vt statim dices: et hoc in pluua. nā r in nō plu
uia idem est: vt hic subijcit: sane enim r.
s **I**n seruitutibus. aque et alijs.

profluens in mesī agrum de
fluat/eiqz noceat: aque plu
uie arcende esse actionem.

Hec actio nō hz loci cum
ope manufacto nō inferi dā
nū sed aū: r. l. lucrit: nec eti: m
qñ res deducti ad pristinos
terminos naturales. secus si
vtra terminos. h. d. pau.

Sicut autē opus factū vt
aqua plu. michi noceat in hāc
actionē venit: dita p contrariū
querit an possit aque plu. ar.
agi si vicin? opus fecit ne aq
que alloquū? decurrens agro
meo pderat: hūc prosit. offili
us igitur et labeo putant agi
non posse etiā si intersit mea
ad me aquā peruenire. hāc ei
actionē? locū habere si aqua
pluua noceat: nō si non p. sit.

Sed et si vicin? op? tol
lat: et sublato eo aqua natura
liter ad inferiorē agrū pueni
ens noceat: labeo existimat a
que plu. ar. cen. agi non posse
semper em hanc esse seruitu
tem? inferiorū pdiorū: vt natu
ra profluentē aquā excipiāt.
plane si propter id opus sub
latum vehemētior? aqua pro
fluat vel detruet: aque pluue
arcēde actione agi posse etiā
labeo confitetur.

Non inuenit imposta. i. nō pbat p testes q inter
fuerit cōstructioni seruitutis: sed solo legitimo tpe eam
3 **Q**uandiu. i. tāto tpe cui? non (sibi defendat.
extat memoria. sic ponit diuinus. J. deiti. actuz p. uia.
l. apparet. s. pe. m. iori em tpe qri non possit: vt. l. pri. s.
idē labeo ait si in

In cursu aque primo debz
inspicit conuetio: scdo loci na
tura: tertio vetustas. Item q
debet seruitutē pōt cogit p
riatur: non vt quid faciat. B.

Dentoz alt: de cōditionibz
agrorum quas dā? leges eē di
ctas: vt quib? agris? magna
sint flumina? liceat? michi in
agro. f. tuo aggeres? vel fos
sas habere. Si tamē lex? non
sit agro dicta: agrī naturā eē
seruandā: et sp inferiorē supe
riori seruire: atqz hoc in cōmo
dū naturaliter pati inferiorēz
agrū a superiore: ppenfare qz
debere cū alio cōmodo? sicut
em ois pinguedo terre ad eū
decurrit: ita etiā aque incom
modū ad eū deflueret. Si tñ
agri lex? nō inueniat? vetusta
tem? vicē legis tenere. Sane
em in seruitutibz? hoc idē seq
mur: vt vbi seruit? nō inuenit?
imposita: qz diu? vsus est serui
tute: neqz? vi neqz clā neqz p
cartio habuisse longā cōsuetu
dinē? velut iure impositā ser
uitutē videatur. nō ergo coge
mus? vicinū aggeres munire?
sed nos i eius agro muntem?
eritqz ista quasi seruit? i quā
rem vtilem actionem? habe
mus: vel interdictum?.

si esset iure lposita p pactionē vel testamētū: subaudiēs
tñ quasi impositam: vt statim dices.

a **N**eqz. hec hba expōe vt. J. qd vi aut clā. l. i. s. qd sit
vi. r. l. iij. s. h. r. dvi r vi ar. l. vi facit. r vti pos. si duo. s. h.
b **C**ōsuetudiez. i. fuitutē p lōgā p̄suetudiez (i idē m
c **C**ogem? alr cū qd impositā fuitutē hz: tūc ei eū co
gem? vt. s. de ser. vr. p. l. eū. Jr. lmo gñalr idē in fuituti
bus vt nō cogat: vt. s. de ser. qñes. s. fuituti. az. et spe
cialē est in fuitute oneris ferendi per dictā. l. eum. acc.
d **M**unire. refert se quando pacto vel vetustate.
e **Q**uasi fuit? no. qñ. qz sicut p̄scriptione qñt vtile
dñū: ita vtilis fuit? nō directā qñt tpe. hic est q vtilis
actio. p ea dat: vt subijcit. alū dicit qñt eē exp̄sū hūitat?
et qd subijcit vtilē: dicitur. i. efficacem.

f **A**ctioz. p̄fessioz. d. vt. s. si f. v. l. i. s. qd diuino. i. pn.
g **I**nterdictū. vtile vti possi. vt. s. si ser. v. l. i. sicuti. s.

idē labeo ait si in
agro. r. s. idem la
beo ait cū qñt. et
s. de serui. l. serui
tutes: r s3 hoc qd
subijcit lōgam ex
pone. i. lōgissimā:
tu dic diu. p. r. an
nis ponit: vt. J. q et
a qd? si cū fidicō.
s. aristo. r longā
sitr. x. an. vt. l. i. s.
vsuca. in rubri. r i
pn. r loqf de sui.
aq q ppetuam hz
cām vel qñt: vt. s. b
ser. vr. p. l. foramē
s. h. sic s. loqf vt
si v? est lōgo tpe
r ex solo tpe nitat
dicat acqñisse lon
gā p̄suetudinē. i.
fuitutē p lōgā cō
suetudinē et sine
ti. vt. s. si ser. v. l. i.
qd diuturno. s. h. o
nō ex tpe nitat: s3
dicat aliq mō p̄si
tutā sibi vel p̄de
cessori suo fuisse p
tututē: idqz longā
p̄suetudie dicat p̄
sumēdū/ audire: et
hoc evl iure lposit
tā r. ar. s. b. vsur.
l. cū de l rē p̄so. et
sic hēas ibi vti iur
r. c. Alij hñt h ve
lut: r tūc p̄mū. f. si
v? est lōgo tpe cō
p̄hēdat ābos p̄di
ctos cas? qd? p̄si
tutū seruit? velut

Seruit?
vtilis tē
pote qñ
tur.

Cōsue- aristo. in fl. et. s. de ser. l. pe. Itē no. hic lōgā cōsuetudi- tudo lō nē p lege seruādā. sic r. Je. si prius. s. i. r. l. qd pncipis. ga p le- s. fi. er. s. de vsur. q. semisses. s. i. r. de custo. reop. l. si dō se ser- reū. r. s. de leg. r. senatuscon. de qd. r. l. sed et. ca. r. s. de uāda ē. proba. si arbiter. r. de aqua quot. et est. hoc iure. s. du cr. r. Je. l. fi. et. C.

C Si vicinus tenet recipere aquā de fundo vicini vel propter seruitutē ipositā: vel ppter prescriptā: vel propter naturā loci: cessat hec actio. Pan.

I summa tria Pan. sunt p q inferior locus supiori seruit: lex natura/loci vetustas/ q sp pro lege habetur minuendarū. s. litiū cā

Qui impedit me vel seruitute michi debita vel pscripta tenet hac actio. se. s. si op. fiat publica auctoritate: vel facti memoria nō exste. h. d. bart.

A pud labeonē pponitur fossa vet esse agroꝝ siccādo rū cā nec memoriā extare qñ facta est: hāc inferior vicinus nō purgabat: sic fiebat vt ex restagnatiōe eiꝝ aqua fundo nō noceret: dicit glab. aque plu. arcē. cū inferiori agi posse: vt vel ipe purgaret aut ipe pateret te i psumū statū eā reducere. p̄terea m̄ in cōfimo fossa sit: neq purgari vicinus patiat eā partē q tibi accedat: posse te magis agere aque plu. arcē. actioe lab. ait.

Nota duos casus in qbus cessat hec actio. s. ope manu facto: vt qñ fuit factū auctoitate publica: et quando nō ex

o Magis. magis ideo dicit: q iure dñi qd habet in ea: at in supiori casu agit actioe aq pluue arcē de iure seruitutis competētis: r ita vtilis supiori casu: hic directus: vt Jeo. l. penult. dices: in hoc ergo differt hic casus a superiori. Accur.

Tat memoria. h. d. Pan. de ea. **C**assi⁹ aut scri. si qua opa aque mittēde cā publica auctoritate: facta sint: in aq plu. arcē. actionē nō venire: i eadē cā esse ea quorū memoriā vetustas excedat.

Calcin⁹ q hz fossam iure seruitutis i fundo vicini si illa fossa repleta dat dñū et in cuiꝝ fundo est: cogit eam reficere. hoc dicit Pan.

A pud alphenū sō relatū est: eā fossam ex qua ad inferiorē fundū aqua descēdit: cogendū eē vicinū purgare: siue extet fosse memoria/ siue non extet: qd et ipe puto pbandū.

Qui nō parit opus natura level qñ in psumū statū reducit hac actioe vti: puenit. B.

Ite varus ait: aggerē qui i fundovicini erat vis aque delectur: p qd effectū est vt aqua pluua michi noceret. Varus ait si naturalis agger fuit: nō posse me vicinū cogere aque plu. arcē. actioe vt eū reponat vel reponi sinat. Idem qz putat: et si manufactus fuerit: neqz memoria eius extaret. q si extet: putat aque plu. arcen. actioe eū teneri. Labeo autez putat: si manufact⁹ sit agger:

ptin. et. s. i. non ergo obstat. s. s. p̄tor. r. j. s. idem labeo. in eo q hic subicit non intere sic extet memoria vel non quia frustra queritur memoria vbi ex pacto debet vel ex loci natura. Alij dicunt vicinū purgare. i. part purgare. Tertij dicunt hic speciale vt etiam ipe purget quia cū habeat emolumentū vt aqua sua recipiat: sentiat et onus: et in eo qd subicit extet memoria r. dicit corrigere supiorē s. et ab illo. Jeo. s. idem labeo. notant differentā quasi illud in opere loquatur: hic autē in fossa. vel aliter cogitur vicinus in cuius agro est fossa nō ab inferiori s. a superiori vel collateralit: cui nocet aqua ex restagnatione. Accur.

Us aque i violentia aque: vel controuersia. sic. s. de dam. infec. fluminum. s. idem seruitus.

Reponat. id est restituat.

Reponi. id est restitui.

Lex et natura vetusta et cedūt r ecōtra

Lex et natura vetusta et cedūt r ecōtra

Lex et natura vetusta et cedūt r ecōtra

Lex et natura vetusta et cedūt r ecōtra

Lex et natura vetusta et cedūt r ecōtra

Lex et natura vetusta et cedūt r ecōtra

Lex et natura vetusta et cedūt r ecōtra

Lex et natura vetusta et cedūt r ecōtra

Publica. auctoritate. sic habes l cā dñi ifec. vt. s. n. i. si finita. s. si publicus.

Uetustas. qñ dicit extare memoriā r qñ nō: b. Je. s. idem labeo ait cū qñ. r. s. de p. batio. si arbiter. s. qdā dicit hoc de vetustate corrigi p sequēz. s. quod non placet.

Fossam. q ē in supiori fundo. s. Ex qua. scz fossa.

Vicinum. in cuiꝝ p̄dio erat fossa q debebat seruitute: nec obstat. s. de sui. qñs. s. seruitutis: qñ cū fuit imposita seruit⁹: r hoc fuit exp̄ssuz in pacto: vt vicin⁹ in cuiꝝ p̄dio siue fossa imponebat fuit: deberet purgare fossam: et sic subaueiebat hic Jo. als regularit est: vt. s. de ser. vt. p̄e. l. seruitutes. s. si sublatuz. et. s. de sui. quotiens. s. fin. nisi in seruitute oner⁹ se rendi: vt. s. si sui. v̄edi. et. l. sicuti in

Idem labeo. in eo q hic subicit non intere sic extet memoria vel non quia frustra queritur memoria vbi ex pacto debet vel ex loci natura. Alij dicunt vicinū purgare. i. part purgare. Tertij dicunt hic speciale vt etiam ipe purget quia cū habeat emolumentū vt aqua sua recipiat: sentiat et onus: et in eo qd subicit extet memoria r. dicit corrigere supiorē s. et ab illo. Jeo. s. idem labeo. notant differentā quasi illud in opere loquatur: hic autē in fossa. vel aliter cogitur vicinus in cuius agro est fossa nō ab inferiori s. a superiori vel collateralit: cui nocet aqua ex restagnatione. Accur.

Us aque i violentia aque: vel controuersia. sic. s. de dam. infec. fluminum. s. idem seruitus.

Reponat. id est restituat.

Reponi. id est restitui.

Lex et natura vetusta et cedūt r ecōtra

Lex et natura vetusta et cedūt r ecōtra

Lex et natura vetusta et cedūt r ecōtra

Lex et natura vetusta et cedūt r ecōtra

reponat. l. reponi finatur. R. et hoc pbat. nam hac re. vel die propite vt ipse reponat. qd ho sequit. nā hac actione. ad naturalē pmet. vbi est secus. pma plz. Nec noceat. nocet aut michi si nō panit me repōere naturalē. qñ naturalē. a q naturalē debeo sentire pmodū: sibi extaret meo

ria dicere michi plicere si dicat cū cōpelli pari: iōg non compellitur. Quāq. vt ad vtrūq. refert: ad naturalē r qñ naturalē aggerē. scz qñ nō extat meoria. alij referunt ad naturalem tñ vt addat p dicitā nā statū dixerat o quasi naturalē.

Unl. aq pluue arcēde. s. s. e. l. i. s. scit. Sol. sibi denegat dicitā: hic pcedit vti l. ite ar. s. tit. i. p. occlusa.

Interdictū. vtilitū pos. R. vt dixi. s. l. i. s. fi. vel ne vis fiat michi: sicut de arborib. cedēditio: vt. s. ar. bo. ce. l. i. rñ. s. deinde. vel qd vi aut clam. vt. s. qd vi aut clā. l. cōpē. tit. s. fi. s. m. 230.

Noctūrnū ē. vel parū est. ar. s. de euc. in credito re. r. C. s. p. i. ipe. offe. quonēs. r. l. rescripta. r. s. ne qd in lo. pub. fi. l. i. s. fi. qd a principe. et ne quid in flu. pu. l. i. s. sunt q putant. r. s. de religio. si quis sepulch. si. an. pñ.

Si iure stricto. pferatur ergo equitas rigori: vt et C. de iudi. placuit. r. s. si cer. pta. si tibi. et. C. si aliena res pig. da. sit. l. cum res. 20.

Fluens. natura per predictū inferioris vicini. a. 30. Cū vteriore. naturalit. sulet superior: vt. s. e. l. in pñ. Unl. i. efficacē. l. i. p. robar iur. rigore spiciēs m. Cogi posse. de rigore: vt hic r. s. e. l. i. s. q. in fi. r. s. de ser. vt. pte. si michi. s. seruit. r. s. e. l. i. s. q. in fi. r. s. illud in summa. r. s. ite sciendū. r. s. n. i. fluminū. s. vi cū. r. s. hęc. q. oēs sunt iurē sup hoc qd sequit. s. e. de eqtate q. pualer vt subiat. et. s. e. s. ite var. r. s. e. l. i. s. fi. l. i. fi.

In hunc. non solum in superiori. Equitatem. namuse q purgare michi permittit si mea interit nec vicino noceat. In agro. inferiori. Excavauit. r. sic in locū cōcausi aqua ex vicinis p dīs decurrebat: nōc aut locū nō purgat: r. sic aqua restat in p dīa vicinū et dānū eis dat sine dare potest.

Vicini. vt panario locū purgari vel purges: et

est ratio quia seruitutem aque recipiende non debes. alioquin contra vt statim subicit: vt. s. ea. l. s. apud alphenum. et. s. de iur. actus p. i. inde. s. ait pretor. r. s. vtilitas. r. s. hoc aut. cū superiori. sed secus foute de equitate. vt. s. p. i. s. Accur.

siue deterior eius conditio facta sit. idcirco et si terremoto aut tempestatis magnitudine soli cā mutata sit: neminem cogi posse vt sinat i pri sinā loci cōditionē redigi: sed nos etiam in hūc casum eqtate admittimus. Idē labeo ait si in agro tuo aquarū concursus locū excavauit: aque plu. arcen. actione agi nō posse tecum a vicinis. Plane si fossa iure facta sit: aut cuius memoria nō extat: agi tecum posse aque pluuię arcende vt reficiat.

Ad probandum operis facti memoriam extare: admittitur probatio de auditu auditus. h. d. Pau.

Idem labeo ait: cum queritur an memoria extet ex facto opem non diē et consulem ad liquidum exquirendū: sed sufficere si quis sciat factum esse: hoc est si factum esse nō ambigitur: nec vtiq. necesse est superesse qui meminerint: verum etiam si qui audierint

Et p. sulē. idē in obligatiōe pignoz: vt. s. de pig. l. penul. s. idē questit. aliter obseruat in libellis accusato rjs: vt. s. de accusa. libellozum. in. p. in.

Exquirendū. q. testes nō habēt necesse dicere hęc. Si quis. l. testis.

Sciat. i. vehement opinet: vt statim pbat. scire ei. p. Scire pte est. i. p. itare vi su pceptā i mēte tenere. hoc aut de il. qd ppe lo dici non pōt q ex aliorum recitatiōe quid credit. 230. dicatur b. factum esse. ab homine. R.

Admittent. quando factum sit. R. Audierint. sic ergo dixerunt qd hoc esse speciale: vt recipiatur testimoniu de auditu: qd non plz. immo q vbilibet recipit. qd em si paries vel cortina media ē inf testes et contrahētes vel testatorē: sed in hoc est speciale quod de auditu auditus: siue de auditu alieno recipitur. h. al. s. regulariter contra: vt. C. de testi. l. testium. et in auten. de here. et fal. s. hinc nobis. Item no. q. quan Credidit credulitatis testimonium recipit: vt in aut. vt hi q litat: te ob. se hęc phi. res mi. et de here. r. fal. s. si ho absit. et i. stimoni aut. de san. epif. s. i. sed ipsope testes dicuntur in dicitis un qh. castib. idem et in causa matrimonij scdm antiquos ca. q. r. c. nones: vt testimonium de auditu alie nō recipiatur. piter.

Jure scrutu. vicinis obite 230. vel iure. i. cō. uentione: vt. r. s. l. i. s. fina. in prin. Reficiat. vel refici sinas: vt. s. e. l. s. i. et facti. s. e. qd principis. s. fi.

Idē labeo. Pctor l. no. q. tria dz actor ac. aq. probare in hac a. plu. arc. cione ad hoc vt opus destruat: bare dz scz opus manufa ctum. r. q. pōt nocere: et tñs meoz riam extare. Ecō. tra reus ad sui de fensionē alia tria vel alteri eozum scz pactum factū: vel loci naturam: vel memoriā facti operis non extare. et probatur hęc. s. co. l. i. s. i. et ij. et. s. fi. et. l. in sū ma. l. pñ. r. s. s. sta. tulib. labeo. de tertio dē h. qualitē pber actor: r. idē dē. s. de proba. si arbiter. Itē in fi. illi. l. dē de tertio qualiter sit probandum ab eo.

Et p. sulē. idē in obligatiōe pignoz: vt. s. de pig. l. penul. s. idē questit. aliter obseruat in libellis accusato rjs: vt. s. de accusa. libellozum. in. p. in.

Exquirendū. q. testes nō habēt necesse dicere hęc. Si quis. l. testis.

Sciat. i. vehement opinet: vt statim pbat. scire ei. p. Scire pte est. i. p. itare vi su pceptā i mēte tenere. hoc aut de il. qd ppe lo dici non pōt q ex aliorum recitatiōe quid credit. 230. dicatur b. factum esse. ab homine. R.

Admittent. quando factum sit. R. Audierint. sic ergo dixerunt qd hoc esse speciale: vt recipiatur testimoniu de auditu: qd non plz. immo q vbilibet recipit. qd em si paries vel cortina media ē inf testes et contrahētes vel testatorē: sed in hoc est speciale quod de auditu auditus: siue de auditu alieno recipitur. h. al. s. regulariter contra: vt. C. de testi. l. testium. et in auten. de here. et fal. s. hinc nobis. Item no. q. quan Credidit credulitatis testimonium recipit: vt in aut. vt hi q litat: te ob. se hęc phi. res mi. et de here. r. fal. s. si ho absit. et i. stimoni aut. de san. epif. s. i. sed ipsope testes dicuntur in dicitis un qh. castib. idem et in causa matrimonij scdm antiquos ca. q. r. c. nones: vt testimonium de auditu alie nō recipiatur. piter.

Et p. sulē. idē in obligatiōe pignoz: vt. s. de pig. l. penul. s. idē questit. aliter obseruat in libellis accusato rjs: vt. s. de accusa. libellozum. in. p. in.

Exquirendū. q. testes nō habēt necesse dicere hęc. Si quis. l. testis.

Sciat. i. vehement opinet: vt statim pbat. scire ei. p. Scire pte est. i. p. itare vi su pceptā i mēte tenere. hoc aut de il. qd ppe lo dici non pōt q ex aliorum recitatiōe quid credit. 230. dicatur b. factum esse. ab homine. R.

Admittent. quando factum sit. R. Audierint. sic ergo dixerunt qd hoc esse speciale: vt recipiatur testimoniu de auditu: qd non plz. immo q vbilibet recipit. qd em si paries vel cortina media ē inf testes et contrahētes vel testatorē: sed in hoc est speciale quod de auditu auditus: siue de auditu alieno recipitur. h. al. s. regulariter contra: vt. C. de testi. l. testium. et in auten. de here. et fal. s. hinc nobis. Item no. q. quan Credidit credulitatis testimonium recipit: vt in aut. vt hi q litat: te ob. se hęc phi. res mi. et de here. r. fal. s. si ho absit. et i. stimoni aut. de san. epif. s. i. sed ipsope testes dicuntur in dicitis un qh. castib. idem et in causa matrimonij scdm antiquos ca. q. r. c. nones: vt testimonium de auditu alie nō recipiatur. piter.

Et p. sulē. idē in obligatiōe pignoz: vt. s. de pig. l. penul. s. idē questit. aliter obseruat in libellis accusato rjs: vt. s. de accusa. libellozum. in. p. in.

Exquirendū. q. testes nō habēt necesse dicere hęc. Si quis. l. testis.

Sciat. i. vehement opinet: vt statim pbat. scire ei. p. Scire pte est. i. p. itare vi su pceptā i mēte tenere. hoc aut de il. qd ppe lo dici non pōt q ex aliorum recitatiōe quid credit. 230. dicatur b. factum esse. ab homine. R.

Admittent. quando factum sit. R. Audierint. sic ergo dixerunt qd hoc esse speciale: vt recipiatur testimoniu de auditu: qd non plz. immo q vbilibet recipit. qd em si paries vel cortina media ē inf testes et contrahētes vel testatorē: sed in hoc est speciale quod de auditu auditus: siue de auditu alieno recipitur. h. al. s. regulariter contra: vt. C. de testi. l. testium. et in auten. de here. et fal. s. hinc nobis. Item no. q. quan Credidit credulitatis testimonium recipit: vt in aut. vt hi q litat: te ob. se hęc phi. res mi. et de here. r. fal. s. si ho absit. et i. stimoni aut. de san. epif. s. i. sed ipsope testes dicuntur in dicitis un qh. castib. idem et in causa matrimonij scdm antiquos ca. q. r. c. nones: vt testimonium de auditu alie nō recipiatur. piter.

Equitas rigori pferatur.

Sed ibi in alieno faciebat sterquilinum. hic in suo p[ro]p[ri]e...

a Neq[ue] aque. q[ui]a r[ati]o t[em]p[or]e hoc fecerat q[ui] memoria n[on]...

b C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

c F[aci]at. q[ui] ali[us] aq[ue] suat q[ui] na[ture] fluere d[icitur] vel e[st] n[on] recipit na[ture]...

d C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

e C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

f C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

g C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

h C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

i C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

k C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

l C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

m C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

n C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

m Actione q[ui] n[on] dolo fecit. iuris em[an]atio n[on] h[ab]et...

o Possessor directe actione conuentus: si alienavit iudicio...

p Julian[us] q[ui] scri[psit] si post iudicium aq[ue] pluue arcēde susce...

q D[omi]n[us] q[ui] n[on] fecit nec nomine suo vtilit[er] factu[us] est tenet hac...

r Idem iur[is] scri[psit] aq[ue] pluue arcēde actione non nisi cū d[omi]no...

s C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

t C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

u C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

v C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

w C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

x C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

y C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

z C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

Judicis iussus excusat

penas non mere legi-time factum.

o Actū. sed nō peractum.

q De p[re]terito. q[ui] t[em]p[or]e accidit post litē p[re]st. de eo em[an]at q[ui]d a[n]t p[re]st nō tenet. vt. i. e. l. i. s. terti[us]. s. officium.

r C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

v C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

z C[on]tin[ua]t[ur] an[te] tra. sic. s. e. l. i. s. ij. Accur.

Corri- uales d[omi]ni. dicitur. m alia. s. e. l. i. s. ij. Accur.

Liber Primus.

potest: nec dñs em nocet pōt petere sibi caneri: qz nō vicio loci: s; hōis culpa dānū time: vt. s. ti. l. l. fluminum § p̄rea. a. s. est in textu: cuius p̄dio nocetur: tūc non est necessaria glosa. Accur.

a ¶ Non ego. scilicet dominus.

b ¶ Erit actio. cū

sine mādato meo

fecit s̄m quosdāz

s; nō plz: qz tunc

dñs nō tenetur si

cut colon⁹: qz non

ad imp̄sas s; ad

solā patientiā: nō

si dicas colonū. i.

locantē. arg. s. de

act. emp. veteres.

plani⁹ § dicas: qz

cū mandato fecit

vel ratū me habē

te qñ debeo tene

ri vt sup̄iori casu

colon⁹: vt. l. patiē

tiā et imp̄sam p̄

stem: vt. l. p̄xi in

fi. r. q̄d vi aut clā

l. deniq; §. pe. r. fi.

c ¶ Restitutiū. ab

auctore r suis sū

ptibus. si aut sum

ptib⁹ dñi nō age

ret amodo §. p̄cu

ratorē: cū sua non

interfit. r hoc int

dictū quod vi aut

clā ad interesse da

tur. vt. l. q̄d vi aut

clam. l. p̄. §. i hoc

interdicto.

¶ Colonius.

nocet. i. no

cere possit.

e ¶ Cauca. a de

moliēte: vt. s. l. p̄

xi. pe. rñ.

f ¶ Fecerit. dñs.

¶ Fecerit. spō

te: nō em cogi pōt

qz colono hoc on⁹

incumbebat. a. z.

g ¶ Nō p̄ter. et

male: z em nō cogat̄

restituere: s; tñ fecerit poterit repe

tere ip̄sam nō solū actiōe locati sed etiā neg. gef. vt. s.

de neg. gef. si cōes. et ar. C. de act. emp. l. ij. in fi. a. z.

h ¶ Restituere. sed tantū patientiam prestare.

i ¶ Fecerit. colon⁹ opus. idē si ratū habuit: vt. l. q̄d vi

aut clā. l. deniq; §. pe. r. §. fi.

k ¶ Interdicto. q̄d vi aut clam: vt. s. in prin. l. r. facit. s.

ad. l. a. qui. liber homo. r. l. si fami. fur. se. di. l. si familia.

¶ Tertius. respectu mei qui dicor primus. a. z.

m ¶ Vicinus. primus. a. z.

n ¶ Nocet. id est nocere possit.

o ¶ Cum primo. i. proximo.

p ¶ Remisso. quidā habēt cū tertio remisso p̄mo. Alij

cū tertio misore. et est ad hāc. l. s. de dā. l. q̄ bona §.

ego⁹ sed procurator meus ta
le opus fecerit vt aqua pluua
noceat vicino: aduers⁹ me ha
ctenus erit actio⁹ q̄tenus ad
uersus colonū: ipse autē p̄cura
tor interdicto q̄d vi aut clam
p̄ueniri pōit s̄m iuliani s̄nāz
etiā post op⁹ restitutiū. **Pau.**

S colon⁹ insciente dñs
opus fecerit ex q̄ aqua
vicino noceat⁹: labeo rñdit in
terdicto colonū q̄d vi aut clā
teneri: dñm vero fundi aq̄ plu
uite arcēde actione: qz is solus
restituere opus pōt: sed partiē
tiā dūtaxat eū p̄stare opoite
re si et dānt infecti stipulatiōe
caueat⁹: et si quā imp̄sam in
restōem opis fecerit: consecu
turi locati actiōe a colono: nō
si q̄s ideo non puter⁹: qm nō
fuerit necesse ipm restituere:
sed si iussu dñi fecisset: etiā
interdicto dñm teneri.

S opere facto manu in p̄
dijs plurim⁹ detur michi dā
num: possum agere contra quē
volo. **h. d. Pau.** **Alp̄ta.**

S tertius vicinus op⁹
fecerit vnde decurrēs
aqua per fundū primi vicini
mei michi noceat⁹: sabin⁹ ait
posse me vel cum primo vel
cū tertio primo remisso agere:
que sententia vera est.

eam iter. r. s. de eo p̄ quē fa. erit. l. l. §. si plures. et de tu.
et rō. di. si ex duob⁹. sed arg. §. in aut. de fideius. §. i. et
ad. l. a. q. l. si ex plagis §. in cluio. Itē caute intellige hoc
rñ. qñ proxim⁹ michi vicin⁹ aquā fluentē in suū fundū
deriuat in meū. Si aut nichil faciat. prim⁹ me⁹ vicinus

**¶ Unus ex plurib⁹ dominis
vnius fundi agit et cōuenitur
et etiā condemnatur ad in
teresse pro sua tantum parte.**
h. d. Pau. de ca.

**¶ Si ex plurib⁹ fundo decur
rens aqua noceat⁹: vel si plu
riū fūdo noceat⁹: placuit eoqz
ture vrimur: vt siue plurium
fundus sit: singuli in partem
experiantur et condēnatio in
partē fiat. siue cum pluribus
agatur: singuli in partē cōue
niant: et in partē fiat condem
natio. Itē querit si cōi agro
meo et tuo ex p̄prio agro tuo
aqua noceat: an agi possit a q̄
pluute arcēde: r puto agen
dum sic rñ vt pars damni p̄e
stetur. Uerū quoqz vice si cō
munis ager sit qui nocet pro
prio: poterit aque pluute arcē
de agi vt quis dānum conse
quatur: sed in partem.**

**¶ Hec actio est personalis
scripta in rem: et ideo pro dā
no futuro ad singularem suc
cessorem transit.** **h. d. Bart.**

**¶ Si quis priusqz aque plu
uite arcēde agat dominum
ad aliquem transulerit fundi
desinit⁹ habere aque pluute
arcēde actionem: eaqz ad
eum transibit: cuius ager esse
ceperit. cum enim damnum**

rñc distingue. aut
habz necesse reci
pere iste medius
aquā vicini tertij
aut nō. p̄mo casu
cū eo nullatenus
sit agēdū: in scō
tñ cum eo medio
vt. s. me qd in loco
publi. l. ij. §. idem
labeo scribit si q̄s
in suo. circa fi.

q ¶ Nocet. vni⁹
fundo.

r ¶ Fundus sit.

cui nocetur.

f ¶ Cōdēnatio.

vt et. l. eo. l. supra

iter. §. offm. s; §. i.

e. l. supra it. §. cas

si. Sol. l. illā itellē

ge s; itā: vt et ibi

fiat exactio p̄ par

te. vel refert agat

ad dānū datum r

tūc obtinet quod

hic dicit: an vt o

pus tollat: r tunc

q̄d ibi. s. insolidū:

vt. l. eo. l. supra §.

offm. cū sc̄q̄ntib⁹

§. et. l. de s̄b. obli.

l. stipulatiōes nō

di. l. p̄n. r. l. in ere

cunonib⁹ §. ij. et

s. de ope. no. nun.

stipulatio §. fi. ar.

§. de s̄b. obli. in

stipulatiōib⁹ als

species. in fi. r est

fic. s. de dam. l. fec.

plures. et. l. ex dā

ni §. penul. r §. fi.

t ¶ Agendū. licz

cōi di. loc⁹ sit. sic. s.

de serui. vrbā. p̄dio. sed et si inter. in p̄n. concurrat ergo
hec actio cum illa. et sic et argu. §. s. ti. i. si edibus. et. s.
titu. ij. l. in prouinciali. §. i.

v ¶ Si quis priusqz. secus si post. vt. l. eo. post vendi
tionem. in prin. Accur.

r ¶ Dominū. fundi cui nocetur. sed cū alienatur fun
dus ex quo noceat aqua loquitur. s. eo. §. §. i. r. l. eo.

post venditionē. in fi. et. s. de alie. iudi. l. iij. §. itē si locū.

y ¶ Desinit. quia alterius aqua ei nocitura non sit
etiā fundo alienato. Accur.

z ¶ Transibit. hoc mirabile videtur vt sit ambulator
ria. cum actiones personales alicui cōpetentes etiāz re

alienata cui⁹ noie cōpetit apud eundē remanēt: vt. l. de
act. r obli. l. q̄cūqz. r. l. de fur. inter oēs. r. l. eū qui. at hec

actio est psonalis: vt. I. pri. Ergo ad singularē non dz transire successore: vt. s. vsufr. quez. dmo. ca. l. iij. s. fi. et de eden. l. qdā s. is aut. q sunt s. sed rñdeo hoc speciale sicut et a. s. s. de vsufr. sed et si qz s. si opas. r. s. ti. i. l. flu minū s. ad i. c. r. i. quo. le. l. i. s. in locū. r. C. de rei vro. ac. l. i. s. videam?

z. s. si ser. v. l. i. s. fi. et. l. seq. r. s. fa. mi. her. l. i. hoc ius. dicio. r. s. titu. fi. l. non solum. s. fi. et. l. sequen. et est ratio: quia in rem scripta est ex vtra qz parte: vt. s. ad exhi. l. iij. s. est autem.

Datum. post litem cōtestatam: vt. I. hac. l. s. officium. vel si habes in littera datum dicitur dandum: et sic tempus p rē potest vt. r. C. de le gi. et con. l. i.

Contineat. s. hec stipulatio. ac.

Alterius. pu ta venditoris.

Opus. pro pter quod tunc vicium aque.

Aque. in per sonam. quia qz tenetur est perso naliter obligatus ad id qd in ea veni. secus in eo q rei ven. conuenit. vt in si. de actio. s. i. et. s. sic itaqz quia tamen sequi tur posse forez: vt no. s. e. qz s. iu lianus. dicitur in rem scripta: vt et quedā alie. vt no. s. ad exhi. l. iij. s. e autem.

Officium. est scilicet vicinum. Accur.

Iubeat. scilicet iudex.

Restituere. i. destruere. s. opus.

Restituere. ita q aqua coercesat: vt. I. e. si vsufr. s.

Post lit. ptes. qm ea q post lit. ptes. ac (nō aliter. cidit potissimum ad iudicis offm pñct. vt. s. de edil. edic. ediles. s. item sciendum.

Restituere. i. destruere.

Audiet. i. iudex. i. nō faciet sarciri. sic. s. de his q noz. infra. l. furti s. mādati. r hoc est vex ex natura hu ius actio: vt. s. eo. l. i. s. i. s. p. i. s. p. i. n. t. e. r. d. i. c. t. u. s. q. v. i. a. u. t. c. l. a. s. v. t. i. e. o. a. t. h. e. i. u. s. s. i. n. h. o. c. r. s. d. e. o.

Celsus. ipse. i. ego.

Cogendū. talis distinctio fit. I. qd vi aut clā. l. cōpe tit. s. fi. r. l. demiq. s. pe. et fi. r. l. nā r si seruus. r. l. sp. r. s. de alie. iudi. l. iij. s. item. r. I. eo. l. emptor.

Nō pertinet. pertinet autē seruus: ex cuius facto personaliter obligor. vt. subdit.

Celsus scribit: si quid ipse fecit q tibi aqua pluua noce at mea impēsa tollere me cogendū. si qz alius qui ad me non pertinet: sufficere vt patiar te tollere. Sed si seruus me fecerit: aut is cui heres sum hoc fecerit: seruū quidez noze dēdere debeo. qd autez is cui heres sum fecit: peride extat quasi ego ipse fecissem. Estimationē autē iudex faciet ex rei veritate: hoc est ei dā ni quod apparuerit datum.

Qui conuenitur ex suo facto non liberatur cedēdo rei: secus si ex qualitate rei conueniatur. b. d. Bart. Paulus.

Iscū quo aque pluue arcēda agitur q op fecerit: licet cedere loco paratus sit: cogitur accipere iudicium: qm ex suo noie cōuent vropus tollat. Aliud est i bone fidei emptore: hic em tñ patientiam prestat. Igitur et si fundo cedat: audiēdus est. plus enim prestat.

In seruitute irrevocabiliter restituenda requiritur consensus omnū qui habent ius in re vel in seruitute: vel habere sperant ex cā de preterito. B. cū duabus. ll. seqn. Alip.

In cōcedēdo iure aque ducēde non tñ eorum

Iscū quo. q. i. qz. r. Op. pp qd tunc dāni. r. Tollat. ius sumptū qz pstat possident vel non vt. i. qd vi aut clā. cōpetit. s. fi. et est sic. i. ne qd in lo. pu. l. s. hoc in dicio. r. C. ad. l. cor. de fal. si falsos. r. s. s. de pe cul. summa. in fi. et de vsufr. sed cum fructuarius.

Bone fidei. secus in simulato. vt. I. e. emptor.

Prestat. vt. r. d. l. emptor.

Audiet. sic. s. d. alie. iudi. l. idē. s. p. r. de tribu. l. il lud. s. i. et d vsufr. cū fructuari. r. s. cōi. di. s. z. post. s. fi.

Prestat. s. z. debeat.

In concedēdo iure. i. seruitute. nā seruitutes iura appellant: vt in si. de re. cor. r. i. cor. s. fi. Accur.

Patiar. r. tu caueas: vt. s. c. l. si colonus.

Quebeo. qdā habent debeo: et tñc subaudi si no lim mea impensa tollere: r sic pcor dat. I. quodvi aut clā. l. si ali. circa pñ. Alij habēt nō debeo: et tñc est s. ria dicta. l. si ali. s. erit so. nō debeo i. non cogor dede re: qz noze deditio nō est i obligatiōe s. in solutiōe vsqz ad quadrimestre tps. vt. I. de re. iu. l. miles. s. decem. et. s. de peti. here. itē ve. s. idē recte.

Peride. vt. I. de reg. iu. ex q pso na. et. s. de edē. qz daz. s. nichil. r in aut. de ture iur. a mo. s. i. s. s. de ope. no. nun. l. pe. Sol. hic succellit post litē ptes. s. de functiōi. ibi añ vt r ibi diximus.

Ex rei veritate. nō qñ iurerur in litē. sic verū in zereffe inspicit: vt s. q. satisfda. cog. l. q. s. fi. r. i. ne vis si at et. l. i. s. hec ver ba. qñ iuraf i li tē: r tñc excedit ve rā infesse: vt. s. ne qz cū q in ius yo. l. si per alie. q. rñ.

Sci quo. q. i. qz. r. Op. pp qd tunc dāni.

Tollat. ius sumptū qz pstat possident vel non vt. i. qd vi aut clā. cōpetit. s. fi. et est sic. i. ne qd in lo. pu. l. s. hoc in dicio. r. C. ad. l. cor. de fal. si falsos. r. s. s. de pe cul. summa. in fi. et de vsufr. sed cum fructuarius.

Bone fidei. secus in simulato. vt. I. e. emptor.

Prestat. vt. r. d. l. emptor.

Audiet. sic. s. d. alie. iudi. l. idē. s. p. r. de tribu. l. il lud. s. i. et d vsufr. cū fructuari. r. s. cōi. di. s. z. post. s. fi.

Prestat. s. z. debeat.

In concedēdo iure. i. seruitute. nā seruitutes iura appellant: vt in si. de re. cor. r. i. cor. s. fi. Accur.

Liber Primus.

a **C**ius aque. arg. qd oēs tāgit r. vt. C. de aut. pñā. l. fi. r. de serui. r. aqua. l. aqua. r. i. de na. res. l. fi. et arg. i. quoz leg. l. i. §. qd ait p̄tor.

b **C**dimut. hoc est qd soluit §. i. de aq̄ quoti. et est. l. u. cio. vbi irrequisito p̄mo p̄cedit scdo. h̄ hic nō erat aq̄ suffi-

ciēs: ibi sic. r. p̄ba tur hec solutio. §. de ser. vi. p̄. l. i. §. i. r. i. p̄. l. i. p̄. que lo- cū. r. cōia p̄dio. l. q̄ p̄ certū locū. q̄ daz tñ dixerunt de se- quētib⁹ p̄sio a cō cedēte p̄tāda con- situat loco serui- tutis aq̄: quam ei p̄stare nō p̄t sine alioz p̄ioz p̄sen- su. arg. C. de man- ci. r. co. l. i. lib. xi.

c **C**In corpore. vrd̄mum. **d** **C**In ipsa aq̄. vt seruitute aq̄: et cōtinua duas se- quētes leges.

In die. vt vē- do tibi p̄dū p̄. r. nisi ali⁹ infra mensem attulerit meliorem conditio- nē. vt. §. de in diez adiec. l. i.

f **C**Exrēda est. in cessione aque: r. hoc ante p̄ afferat- tur melior p̄ditio: postea non exrēdit emptoris volun- tas cum dñs esse desit. vt. §. de rei vt. l. si quis hac. r. §. de in rē adiec. l. iij. als vbi §. sed et marcellus. sed als est lex ibi: si res in diem.

g **C**Iniuriā. i. ius iniuriā. sic ponit insti. de iniur. circa p̄in. in alienis em reb⁹ p̄tra dñi volūtatē aliqd fieri vel paciā r. vt. C. de pac. l. fi. in fi. et. §. de hīs qui sunt sui vel alie. iur. l. ij.

h **C**Voluerit. no. sufficere semel velle r. nō posse penite- re. sic. C. de p̄di. in ser. l. fi. r. §. de positi. l. ci apud §. fi. r. i. q̄z leg. l. i. §. p̄dest. r. §. qd me. cau. videam⁹. et. C. de re- mis. pig. l. fi. r. i. de diuer. r. tēp. p̄. l. de accessib⁹. in fi. et de leg. iij. l. fideicōmis. §. si decē. sic r. i. eo. p̄. i. rñ. r. i. de diuoz l. fi. §. aut lex. §. ar. §. i. quoz leg. l. i. §. qd ait p̄tor. r. C. de pac. l. fi. pe. rñ. r. §. de mino. si iuder. Itē est s̄tē ad hoc. C. de ac. r. ob. l. scut. et. §. cōmo. l. in cōmodato §. si cut. r. C. de trāfac. §. ius. §. fallit aq̄t hoc in legato. vt. §. de adimē. le. l. iij. §. fi. r. l. seq. r. in dona. cā mor. vt isti. de dona. §. i. r. in dona. iter vir. r. vro. vt. §. de dona. iter vir. r. vro. l. cū h̄c status. §. ait ōfo. Itē fallit in dato ob cau- sam: r. mādato: r. societate: r. deposito: r. precario. vt no. C. de ac. r. ob. l. scut.

i **C**Ius aque. i. seruitus.

in quorū loco aqua oritur: ve- rūtā eoz ad quos et⁹ aque⁹ vsus ptinet volūtas exr̄it. l. eoz qd⁹ seruitus aq̄ debebat. nec imerito: cuz em̄ minuitur⁹ ius eoz: p̄sequēs fuit exr̄i an consentiāt. Et gñaliter siue in corpore: siue i iure loci vbi aq̄ oritur: vel in ipsa aqua⁹ habeat quis ius: volūtatē esse etus spectandam placet. **Dau.**

In diem adiecto p̄dior emptoris volūtas: r. vē ditoris exquirēda est: vt siue manserit penes emptorē: siue recesserit: certum sit volūtatē dñi factam aq̄ cessionē. Ideo autem volūtas exigit: ne dñs ignozās iniuriā accipiat. nul- lā em̄ p̄t iniuriā accipe q̄ se- mel voluerit⁹. Non autē soli⁹ ei⁹ ad quez ius aque⁹ ptinebit volūtas exigit in aque cesso- ne: sed etiā dñi locorum: et si dominus⁹ vti ea aqua nō pos- sit: qz recidere ius in solidum ad eum potest⁹. **Alpa.**

Sed autē plures sint eius- dem loci dñi vnde aqua ducit: oīm⁹ volūtatē eē sequē-

h **C**Domini locorum. vt et. §. l. p̄tor.

l **C**Et si. i. §. ius.

m **C**Dominus. l. loci vnde aqua oritur.

n **C**Non possit. puta qz alius habet vsufruc. et suban- dias h̄c tamen eius voluntas exigitur.

dā non ambigat: iniquū em̄ vl sum est volūtatē vni⁹ ex modi- ca⁹ forte particula dñi p̄iudiciū socijs facere. An tñ subse- qui volūtas possit videam⁹. r. placet nichil interesse⁹ vtrum p̄cedat volūtas aq̄ductiōem: an subsequat⁹: qz r. posteriorē volūtatē p̄tor tueri debet.

Propter p̄uatorū cōmo- diū nō debet cōi vtilitati p̄iudi- cari. **h. d. Pau. de ca.**

Si flumē nauigabile sit: nō oportere p̄torē cōcedere du- ctionez ex eo fieri labeo ait: qz flumē nauigabile⁹ minus effi- ciat. Idēqz est et si p̄ hoc aliū flumen fiat nauigabile.

Nilē q̄ h̄z ius ducēdi aquā nō p̄t facere arcū cā ducēdi sup iter alienuz: nec is q̄ serui- tutē h̄z itinēris vel act⁹ p̄t fa- cere arcū sup alienū aquedu- ctum. **h. d. Bar. Dau.**

Supra iter alienum⁹ ar- ctus aqueducende cau- sa non iure fiet: nec is cui iter vel actus iure debetur⁹ fa- ciet: sed pontem quo possit ire agere iure extruet⁹. At si

net postmodū confirmatur. r. sic est arg. cōtra. §. de regu. iur. l. qd in initio.

Posteriorē. vt valeat ex tēpore vltime confirmatio- nis. vt. §. cōmuna p̄e. l. fi. r. §. de ser. vi. p̄e. per fundū. r. arg. §. de offi. p̄con. l. obseruare. §. fi.

Pretorē. q̄re dicit de p̄torē cū sol⁹ p̄nceps v̄l senat⁹ cōcedat. vt. i. eo. l. qd p̄ncipis. r. i. de sumi. l. q̄min⁹. Rñ. large ponit p̄tor p̄ncipe v̄l senatu: ex eo q̄ p̄ferat alijs: vel ex eo q̄ p̄ter alios sibi v̄dicat p̄uilegiū. sic. §. de offi. p̄si. l. i. vel dic. p̄pue: nec em̄ ibi dicit q̄ teneat p̄cessio.

Nauigabile. huius adiunctione.

Supra iter alienum. i. supra locum vbi quis habet itinēris seruitutem.

Nō iure fiet. a dño p̄petatis iurito illo cui debetur seruit⁹ itinēris. sic. §. de vsufruc. §. r. si qd edificauerit. §. fi. r. §. eo. i. p̄cedēdo. v̄l veri⁹ ab eo cui debet fuit itinēris.

Debet. i. nec iure fieri nec fact⁹ retineri iuste p̄t. **R.**

Extruet. i. ille cui debet seruit⁹ itinēris faciet pon- tē scubi destruat viā: ita q̄ aliter ea vti nō p̄t. vt. r. i. de iti. actu. pu. l. inde. §. fi. r. §. de ser. vi. p̄. l. seruitutes. §. si

Potest. in spi- citur ergo qd po- test euenire. sic. §. vsufruc. quem ad. ca. si vsufruct⁹ no- mine. in p̄n. et. C. de pac. l. i. et. C. cō- muna de leg. l. fi. §. s̄maut. sed et si nō recedat simulē p̄t illū dñs phi- bere: qz q̄tū ad il- lū nullā d̄z serui- tutē. arg. §. si ser. v̄d̄. l. loci. §. com- petit.

Sit. olm. **S**no. quia qd oēs r. vt no. §. e. l. i. v̄cedendo. sed arg. p̄tra. §. de reg. iur. l. aliud. §. res- fert. r. i. ad muni- cip. l. qd maior. q. **E**x modica. idē et si maximaz partem h̄z: r. ideo dicit forte r. **I**ntereste. sic. C. §. pac. l. petēs. r. §. §. iur. i. om. iudi. si qd id. §. qd si dū p̄ponit. Sed arg. p̄tra. §. de acc. qui. here. si qd mi- chi bōa. §. iustum. r. isti. de auc. tuto. §. tutor. Itēz no. qd ab initio nō te-

D

domo. r. s. si ser. ven. l. loci. s. si quis. et. l. si forte. in prin. Alij exponit principiu supra iter alieni. s. constituti casu...

speciu non cuniculu sub riuo ager: aqua corrumpetur: quia suffosso eo aqua manabit: r riuus siccabitur. Hac actioe potvn ex plu...

ergo separatim pot fieri opis restitutio: Rñ. nō vt subq: cit: r temp accepe hic agi in solidū. Itē no. actionem hac...

terit ceteros liberari: idqz qd socioz noie datū sit per arbitriū cōi diuidundo recuperari...

Et plu. ar. actio cū pnu ni dñi. 2curri.

- Spec r ter. f. cuniculus non siccatur aqua: alteri. f. specus sic: neu trū tamen licet facere vt dictum est. r facit. J. ne qd in lo...

cipali actioe sublata q dat. p destructione opis: nā p iudi cio pstat officiu. f. dñi. qd. f. officiu cessat sublata actio...

- U Liberari. huic r supiori dicto est J. s. eo. si tertius. S. i. r. Jea. l. s. officiu. sed in vtraq est solutio. Accur.

Restitutio. i. destructio. Operis. f. totius. Estimatio. i. dñi pro sua parte. ad plus em nō pot. vt. s. eo. si tertius. s. i. et. J. s. q. si is fund. s. cur gtolitur actio ceteris: Rñ. p qe reudeo qz tam de structū est. pro dā no pterito. i. pro eo qd pigit atēqz ille socii qui nunc agit litē ptestaret nō agit: qz non venit in hac actioez. vt. s. eo. l. i. s. hec autem actio. r. l. si tertius. s. officiu. r. J. eo. l. arthet. s. in hoc. pro futuro nō ager: qz lis cōtellarī non pot pñ...

a Non fecit. scilicet opus.

b Restituere. i. destruire. s. sua impensa.

c Qui cōi diuidido. q. d. hac rōne allegata. nec enim sufficiens est: vt subdit. r. j. de reg. iur. l. nemo. iō obligatur. Sed arg. f. s. de pecul. l. qd̄ debet. in fi. vbi dicit etiā

in ob^o quos id: circo teneri dicimus qua habent actionē: delegatio p̄ iusta prestatio- ne est. r. l. ancilla- rii. §. fi. r. s. de no- ra. si seruus. et. s. si. i. si edibus. sed in illa si edib^o. im proprie redargue batur ex facto.

d Officiū. acce- pti. sup hac actōe.

e Accepti. litē corā eo prestādo: vel dic accepti. l. delegati.

f Unius fun- dus. qd̄a habent vnus fund^o: alij vni^o fundi. r. tunc subaudi ius. Alij tus fundi r. r. est bona: et dic ius. i. dominitum.

g fieri. vt r. s. de no. ra. si seruus cōis. r. s. si ex no- xali cā agat. si cuz vno. Accur.

h Qui. hec ra- tio in hac actione loci nō habet. vt s. priori. §.

i Ut in actōe. siue dicas de sti- pulatiōe dāni ife- cti verū est qd̄ hic dicit. vt r. s. si. i. l. ples. siue de actio- ne q̄ ex ea ouit. vt s. nru. i. ex damni infecti. §. antepe. r. §. penul.

k Individuū. s. r. vt. s. eo. ti. q. sti- pulatio. §. fi.

l Et ipse. repe- te r. licet. r. 30.

m Pro parte. s. sua. assume ar. qd̄ est. l. magisq̄ r. r. sic soluit: r. dic estimat Julianus.

n Dāni infecti. sic ergo pro parte. et sic est arg. cōtra s. e. l. Scastius. et. l. de verb. obli. l. stipulationes non di. in pun. sed solui. s. eo. si tertius. §. i.

o De futuro. vt r. s. l. Atticus. §. r. hoc. et. s. de dā- no infecto. l. ij. et caute hoc accipe in dāno infecto quo ad stipulationē: sed in hoc etiā quo ad actōez. quia agit p̄ dāno futuro. i. post lit. cōtesta. contingente.

iniquū eū qui nō fecit^o id resti- tuere^o oportere: quoniā cōmu- ni diuidundo agere potest. qd̄ enim fiet si socius eius soluen- do non fuerit?

¶ Anus ex plurib^o dñis siue agat siue cōueniat hac actōe p̄ parte sua rñ pdēnat: siue ei pdēnatio fit. h. d. Bar.

¶ Officiū autē iudicis inter duos accepti^o quale futurum sit dubitare se iulian^o ait: si for- te vni^o fundus fuerit cui aqua noceat: siue in quo op^o factum sit plurimū: r. cuz vno eoz agat: vtrū r. ei^o dāni noie qd̄ post litē prestata sit datū: r. optis nō restituti insolidū pdēnatio fie- ri^o debeat: quēadmodū cū ser- ui cōis noie noxali iudicto cuz vno agit: pdēnatio insolidum fiet: qm̄ qd̄ p̄stiterit pōt a so- cto accipe. an p̄o is cuz q̄ agit p̄ pte sua et dāni dati et optis nō restituti noie dānād^o sit: vt in actōe dāni infecti fit cū eius p̄dij ex quo dānū metuat plu- res dñi sint: r. cuz vno eoz aga- tur: lz op^o ex q̄ dānū futuz sit indiuiduum^o sit: r. ipse edes so- liq̄ eoz nō pōt p̄ parte^o dñi- tarat dānū dare: nichilomin^o eū cū quo agit p̄ sua parte cō- dēnari: magisq̄ estimat id ser- uādum in aque pluue arcē de actōe: q̄ in actōe dāni infecti^o: qz vbiq̄ nō de p̄terito: s. de fu- turo dāno agitur. ¶ Et si is fund^o cui aq̄ pluua nocet plu- riū sit: agere qd̄ vel^o singlos^o

p Vel. pro etiam.

q Singulos. vt opus insolidum tollatur. R.

r Restitutum. i. destructum.

s Pro parte. h̄ ipsum opus nō nisi insolidū restitui possit. R. r. facit. s. si ser. ven. loci corpus. §. si fundus.

t Si ex priuas- to agro. vnus so- ciorum.

v Immittat. vt timer soci^o ne det dāni huc pre- dio cōmuni.

x Posse. p par- te. vt. s. eo. si teru^o. §. inde queritur.

y Restituen- dū. i. destruedū.

z Ager. vt sic aqua fluat alij q̄ fluere p̄sueuerit.

a Repleta. vt sic aqua nō fluat vt p̄sueuit. R.

b Prestādū. ex- egrate. vt et. s. eo. l. ij. §. i. r. §. itē va- rus. r. §. apud na- musam. Itē hoc quando nichil fe- cit. als̄ tene in to- tū. vt. s. eo. l. si ter- tius. in pun. q̄ est contra.

c Mptor. nisi simulata. nā tūc p̄ nulla debet haberi. r. tene^o vē- ditor ac si nō alie- nasset. vt. s. de cō- trahen. emp. l. nu- da.

d Nocere. cur nō egit cū eo q̄ fe- cit anteq̄ vēderet et habuisset totuz scz patiētiā r. ipē- sam quā mō ha- bet necesse pete- re a diuersis r. sic grauat. vt arg. s. de exerci. l. ij. et de p̄cura. l. non tñ. r. de pecul. ancilla- rum. §. fi. Itē ma- gis interest sua nō

impendere q̄ impēdere in destruendo: r. postea impen- sam repetere. vt. s. de cōpēsa. l. i. deo. et facit. s. e. l. q̄p̄. §. idem iulianus. et. l. si colonus.

e Auctor. vt r. s. l. priori. §. apud ferocem.

f Legato. s. vt restituat opus si velit: vel patientiam prester. r. facit. l. qd̄ vi aut clam. compet. §. fi.

g Ed venditor. qd̄ vi aut clam. conco. qd̄. s. l. priori. diti. Item actione in factum tenetur. vt. s. de alie. iudi. l. ij. §. i. Accur.

h Ed venditor. qd̄ vi aut clam. conco. qd̄. s. l. priori. diti. Item actione in factum tenetur. vt. s. de alie. iudi. l. ij. §. i. Accur.

i Ed venditor. qd̄ vi aut clam. conco. qd̄. s. l. priori. diti. Item actione in factum tenetur. vt. s. de alie. iudi. l. ij. §. i. Accur.

k Ed venditor. qd̄ vi aut clam. conco. qd̄. s. l. priori. diti. Item actione in factum tenetur. vt. s. de alie. iudi. l. ij. §. i. Accur.

l Ed venditor. qd̄ vi aut clam. conco. qd̄. s. l. priori. diti. Item actione in factum tenetur. vt. s. de alie. iudi. l. ij. §. i. Accur.

m Ed venditor. qd̄ vi aut clam. conco. qd̄. s. l. priori. diti. Item actione in factum tenetur. vt. s. de alie. iudi. l. ij. §. i. Accur.

Impensis factis in demolitō opere. vt. r. l. p. i. **A**ctus. potentiori. vel nō potētiori fm quōsdā. **U**ediderit. an lit. prest. vt. s. e. l. q. s. Julian⁹. **Q**uatenus. i. quia. **Q**uod si annus. intrs quē datur hoc interdictum. vt. l. q. vi. aut clā.

Item. s. hoc in terdictum. **D**e dolo. duo obstant. pūmo qz alia actio compe tit: s. de dolo non dat. vt. s. de dolo. l. ij. s. et si alia. se cūdo obstat qz et hec de dolo finie batur anno: l. z ho die duret biēnio. vt. C. de dolo. l. fi. **A**d pūmū respon det: qz venditor z hic cōmissit dolo z vt annus interdi cti laberetur. vn de actio s. dolo cō petit l. z lapsus sit tēp⁹ interdicti cū forte circa finē an ni interdicti com mittatur dol⁹. sed hoc non placet: qz sic daret restō i in tegruz. vt. s. ex q. cau. ma. l. ait pre tor. s. fi. vnde ces sat de dolo. vt. s. de dolo. l. i. s. idēz pōponi⁹. Sed forte diceret qz fuit negligēs in agen do: vñ denegat re sō. vt. s. ex qui. cau. ma. l. non em. Alij dicūt qz hic nichil potuit iputari quare intra annū non egit: ibi sic potuit iputari. **A**d scōm rñdet qz a cōposito bus additū est qz actio de dolo duret biēnio: nō a paulo auctore hui⁹ legis fm petri. vel dic qz de dolo adhibi to circa finē anni dicit in hoc: vt labat annus interdicti. qd nō placet cū restitūto tunc daret: nisi defendas vt et mō in alio s. rido dicit. Tu vero cōiter ad vtriqz rñdeas. z dic qz dat de dolo. i. in integ. resti. ppf doli cōmissum vt annus labat. vt. s. ex q. cau. ma. ait ptoz. s. fi. et. l. seq. vel meli⁹ dic i factū nōse doli ex dicto de alienatio. i. mu. cau. fact. vt. s. de alie. i. mu. cau. fac. l. iij. s. i. et. l. eo. post veditōne. in fi. nec ob. qz illa dat vsqz ad annū sicut de dolo actio. vt. s. de alie. i. udi. l. v. post anū. qz in l. terdicto cōputat annus a tēpore facti opis. vt. l. q. vi. aut clam semp. s. hoc in terdictū. in hac aut actiōe a tēpore aliena tionis. hodie vero vsqz ad biēnium dat de dolo. vt. d. l. C. de dolo. l. fi. z post datur in factum perpetuo. vt. s. de dolo. l. itaqz.

De eo facto. i. de causa dāni **N**ocet. i. nocere possit. **Q**ueritur. i. inquiritur per iudicem. nam nō pro ob dāno agitur: hoc subicit. **L**oci. quia palustris.

clam de dāno et impensis ab actore factis tenebit. **P**au. **A**ctus ait: si is qui opus fecerit potentiori veditur p dū / quatenus desierit dñs esse: agēdū cū eo qd vt aut clā infra annū vtilē. qz si annus pterierit: de dolo iudicū dandū est. **C**ū agitur aque pluue arcēde de eo facto qd nocet queritur: iōqz si vicio loci pars altq soli sub sederit: qzuis p eā causam aq pluua ifertori noceat: nulla ra men cōpetit actio. idem for tasse dicit si in agrū manufac tum aliquid sub sederit. **P**ro dāno pterito infra an nū potest qz pueniri qd vi aut clam: post annū actiōne in factum ex edicto de alienatiōe murādi iudicij. b. d. Bar. **I**n hoc iudicij sicut in dā ni infecti futurū dānuz venit: cū in reliqs fere oib⁹ iudicys pteritū prestet. **D**e eo qd ante est datur qd vis aut clam

De eo. qd ante. s. litem contestatam. **Q**uod vi. non hac actione. vt. s. e. l. i. s. ij. **D**e eo. s. damno. **R**estituendū. per hanc actionem. vt. r. s. si tertius. s. officium. z. l. eo. si usufructus. s. non aliter. **P**ericulum. i. suspicio periculi. Accur. **F**actum. super alia re. secus si sup eadē. vt. l. i. p. i. **A**gēdū est. vt. l. de excep. rei iudi. si m. s. p. e. r. s. de iudi. nō p. nec ob. s. e. l. si tertio. s. officij. qz ibi venit dā nū contingēs post litē prest. sed tamē ex pterito opere. **S**ed interdū. nō p. sic. l. q. vi. aut clā. l. nā origo. r. s. de iur. om. iu. l. i. r. ij. z i aut. de nō alte. s. si minus. **P**ost veditōne. eius fundi cui aqua nocere potest. **D**e quo. i. pro cuius vtilitate. **A**li. s. veditōez. nā sec⁹ si postea. vt. s. e. l. si tertio. s. si qd pū. **E**um. s. venditorem. **R**estituere debere. vt. r. s. de ac. emp. l. iulia. s. si fru ctib⁹. z ad idē de s. hen. emp. qd sepe. s. si res. z hoc si dā nū post veditōne contingit: de hōc dem nichil cedit. vt di ctis legib⁹. z. l. q. vi. aut clā. l. is q. in p. s. si postea. r. s. de picu. z cōmo. rei vē. id qd post. z facit. s. iur. l. dāni. s. emp. z fam. her. l. i. hoc iudicio. r. l. de fur. l. eū q. Ac. **N**oceat. opus in vicino pedito factum.

Subfederit. i. ruit in terra valle quadā facta: et sic per id aqua nocet inferiōi fundo. **A**ctio. de stricto iure. secus de equitate vt permittas vicinum replere. vt. s. e. l. ij. s. item varus. et. s. item dāna. et. s. eo. l. supra. s. fi.

agēdū est. de eo qd post sentē tiā iudicis futurū est: dāni i se cti cauēri oportet: vel ita op⁹ restituendū est: vt nullū periculum damni super sit. **D**e eo opere quod post litē contesta tam factum est: nouo iudicio agendum est. **I**dem. **S**ed interdū opus qd et post litē ptestatā factū est tollitur: si id qd antecessit tolli sine eo non potest. **D**ānū contingēs post litē cō testatā ex fundo vedito venit in hoc iudicio. **I**tem hoc iudicij contra eū qui dñs est pto ponitur. b. d. Bar. **R**espo. **P**ost venditōne quod nocituz sit ei fundo de quo ante iudicium acceptuz est: aque pluue arcēde nichilominus eo iudicio vendi torem posse consequi: nō quia venditōi / sed quia rei dam num datū sit. idqz eum em ptoz restituere debere. sed si anteqz noceat is cum quo

Manufacti. s. ergo de non ma nufactis dicit. et expone hoc subse derit vt. s. **I**n hoc. i. in actione aque plu uie arcēde. **F**utur. vt r. s. e. l. supra. s. offi cium. z expone vt ibi. **F**ere. hoc. p. pter acti. l. aquil. cū delect instrumē tū ex quo sub con ditūde pecunia de bebaf. vt. s. ad le gē aquil. l. in lege aquil. si deletum. **I**te si furripatur hui⁹ instrumen tum. vt. l. de fur. l. quidā. in fi. **I**te si tabule in qbus le garū sub p dūde relictu z de dolo nō exhibeant. vt. l. de tabu. exhibē. l. lo cū. s. condēnatio. **I**dē in nunciatiōe noui operis. vt. s. ti. ij. l. i. s. hoc afit. z cōcor. s. de iudi. nō quēadmodū.

Restituendū. per hanc actionem. vt. r. s. si tertius. s. officium. z. l. eo. si usufructus. s. non aliter. **P**ericulum. i. suspicio periculi. Accur. **F**actum. super alia re. secus si sup eadē. vt. l. i. p. i. **A**gēdū est. vt. l. de excep. rei iudi. si m. s. p. e. r. s. de iudi. nō p. nec ob. s. e. l. si tertio. s. officij. qz ibi venit dā nū contingēs post litē prest. sed tamē ex pterito opere. **S**ed interdū. nō p. sic. l. q. vi. aut clā. l. nā origo. r. s. de iur. om. iu. l. i. r. ij. z i aut. de nō alte. s. si minus. **P**ost veditōne. eius fundi cui aqua nocere potest. **D**e quo. i. pro cuius vtilitate. **A**li. s. veditōez. nā sec⁹ si postea. vt. s. e. l. si tertio. s. si qd pū. **E**um. s. venditorem. **R**estituere debere. vt. r. s. de ac. emp. l. iulia. s. si fru ctib⁹. z ad idē de s. hen. emp. qd sepe. s. si res. z hoc si dā nū post veditōne contingit: de hōc dem nichil cedit. vt di ctis legib⁹. z. l. q. vi. aut clā. l. is q. in p. s. si postea. r. s. de picu. z cōmo. rei vē. id qd post. z facit. s. iur. l. dāni. s. emp. z fam. her. l. i. hoc iudicio. r. l. de fur. l. eū q. Ac. **N**oceat. opus in vicino pedito factum.

Liber Primus.

Actu sit. i. agendum. sic. C. de leg. 7. cōsti. l. i. vel dic
actu post veditōne in. nā si antea 7 post alienasset: tene
tur perinde ac si non vendidisset: vt. s. eo. quāq. §. i.
b. q. vendat. fundū in quo opus est nocēs. sed in pmo
casu legis factū venditus fundus cui nocetur.

Cū emptore.
hac actione aque
pluue arcende vt
p̄bet patientiā: vt
s. eo. emptor.

Cū eo. actio
ne in factū ex illo
edicto de alie. u.
di. vt. s. de alie. tu
di. l. iij. §. itez. et. l.
vel post annum.
Itē et h3 locū in
dictum q̄b vt aut
clā vsq; ad annū
postea agit de do
lo: q̄b expōe vt ple
ne dixi. s. eo. l. a.
zheius.

Itē. hoc
r̄sum ad p̄
mā partē ti. perti
net: q̄ est de aq̄ sim
pliciter. R.

Per cōstitu
tū r̄ps. decēnū int
p̄tes: vicēnū int
absentes: vt. C. de
ser. l. penul.

Plures sunt.
vt. r. s. quēad. f. u.
amit. si cōem. §. si.
secus si vna cōces
sio fuit: 7 sic vna
seruit: vt. s. de ser.
l. iij. §. si. et de ser.
vt. pre. l. vna est. 7
quēad. ser. amit. l.
ij. 7. l. nā satis. §. i.
7. l. q̄ sillicidij. §.
fi. 7 q̄b. mo. vsu
fru. amit. is qui.
Nec obstat huic. l.
i. de aqua quoti.
et est. l. cum con
stet. §. si. qz. ibi. licz
non sit vsus aliquis sua seruitute: alius tñ est vsus pro
eo: vel volūstate dñi sic sunt ibi vsi. ac.

Per lapidem. i. non debet ille cui debetur seruitus
aque ductus lapidibus: sed fistulis ordinare sub aque
ductū: vt hic 7. s. si serui. ven. l. loci. §. si quis. et hoc qz
dñi vsus plus incōmodatur: vt. l. de riuis. l. i. §. si et. l. la
beo. 7. s. eo. l. supra iter. in prin. et quia sic se habet con
suetudo vt hic dicit: que est seruanda. vt. s. de edi. edic.
l. q̄b si nolit. §. qz assidua. 7. s. q̄b cuiusq; vniuersi. l. itez.
ij. rñ. et de ser. vt. pre. q̄ luminib. 7. de leg. i. si seru. plu
riū. in fi. et de testi. l. iij. §. si. et ad. l. aquil. Item meta. in
prin. arg. contra huic. l. C. de vsur. l. eos. §. ceteros. in fi.
et. s. de seruitu. vrb. pre. l. quintus. vbi dicitur qualiter
cūq; posse duci. sed illam accipe s̄m istam: scilicet per

Cōsue
tudo an
sq̄ p̄uan
da sit.

actum sit vendat: statim agen
dū est cū emptore: vel itra an
nū cum eo q̄ veditur: si iudi
cij curandi cā id fecerit.

Per vsum seruitus vni
alia non retinetur. hoc dicit
Bart. Paulus.

Itē nocturne aque
seruitus michi cōcessa
fuerit: deinde postea alia cessio
ne diurne q̄q; ducta q̄ cōces
sus michi fuerit: 7 p̄ cōstitutū
t̄p̄ nocturna dicitur aq̄ vsu
fuerim: amitto seruitutē aque
diurne: qz hoc cāu plures sūt
seruitutes diuersarum causa
rum facte.

Contractus factus in dubio
pōt intelligi s̄z consuetudinē. B.

Placuit nō alē p lapidē
aquā duci posse: nisi hoc i ser
uitute cōstituenda cōprehēn
sum sit. nō est cōsuetudinis ē
vt q̄ aquā habeat per lapidē
stratū ducat. illa aut que fere
in cōsuetudine esse solent vt
p̄ fistulas aqua ducat: etiaz si
nichil sit cōprehensum in ser
uitute cōstituēda fieri possunt:
ita tñ vt nullum damnum dño
fundī ex his detur.

Locus publicus medi
uentis nō imedit seruitutem
hausus imponi. h. d. Bart.

Alia publica intercedente

consuetum modum. Ac.

Aquam habeat. i. seruitutem aque.

Stratum. alē stratū: et alē statuti: et alē structilē
et in p̄mis duobus de lapide viuo. et in hoc vltimo. l.
structilem/ de lapidibus coctis.

hausus seruitutē cōstitutū pos
se p̄ acut: et est verū. sed non
solvū si via publica intueniat:
sed etiā si flumē publicū eo
dē casu q̄ interueniēte flumie
publico vie itinēris actus ser
uitus iponi pōt. i. si nō sit ipe
dimento trāseūti magnitudo
fluminis. Ac. Vtcer si nō p̄xi
mo meo p̄dio seruitutē victi
debeat/ sed vltiori: agere po
tero ius esse michi tre agere
ad illū fundum sup̄iorē: q̄z ius
seruitutē ipse p̄ fundū meum
nō habeā: sicut interueniēte
via publica vel flumine q̄d va
do vel ponte transiri potest.

Locus sacer medi
dit seruitutē constituit. h. d. b.

Sed loco sacro vel religio
so vel sancto interueniente: q̄
fas nō sit vti: nulla earū ser
uitus imponi poterit. Sed
si fundus medius alterius in
ter me et te intercidit: hausus
seruitutē fundo tuo impone
re potero: si michi medi dñs
iter ad trāseundum cesserit:
quēadmodū si ex flumine pu
blico penni hausu velim vti
cui flumini ager tuus proxi
mus sit: iter michi ad flumen
cedi potest.

In publico opus fa
ctum est quo aq̄ pluua

pit licet. alē et melius si non proximo. ac.

Nō habeat. qz res sua nemini fuit. vt. s. de f. u. vt.

Vado. vt. s. pri. §. dixi. (pre. l. in re cōmuni.)

Fas. i. licitum. Accur.

Nulla. vt. s. de f. u. l. seruitutes. §. si.

Forum. i. supradictarum. Ac.

Cesserit. non aut aliter: vt. r. s. cōis. pre. l. in tradē
dis. §. interpositis. et de serui. vt. pre. l. qui sella. §. si.

Pōt. vt. r. s. de ser. vt. pre. l. itē. §. si. et facit ad hunc
§. s. de ser. vt. pre. l. tria. 7. l. si michi. §. pe. ac.

In publico. i. solo vsu 7 p̄p̄tate: ser. si p̄p̄tate
im. vt. s. q̄ cuiusq; vni. l. pe. q̄ est. 7. vel ibi i loco
municipij hic in pub. dñt est publica a reb. vniuersi
statū: vt insti. de rerū di. §. flumina. 7. §. vniuersitatis. ac.

fere. huius
fere. in fi. §. reddat
ratio. ac.

Ita tñ. i. pos
sunt fieri ea q̄ sūt
in consuetudine.

Dāñs. deter
minatio fere. sic. i.
de aqua quoti. et
est. l. hoc iure. §.
pe. ac.

Hausus. id
est seruitus aque
hausiēde 7 depor
tandē sup collum
vel asinum. nō du
cr. nisi a p̄ncipe i
petret: vt. i. e. si in
publico. §. fi. 7. s.
de ser. l. fuitutes.
§. pe. 7. l. fi. Item
sec. i. inueniēte sa
cro vel religioso:
vt. i. eo. §. i. sacro.
et dicta. l. seruitu
tes. §. fi.

Inueniat.
vt sup̄iori. p̄. rñ.
Accur.

Flumē publi
cus. i. inueniat/ i. z
constitui.

Fluminis: qz
flumē pōt trāstri
pōte vel vado. alē
ud si p̄tonibus
trañcat: vt. s. de
ser. rusti. pre. l. fi.
7. l. i. pri. licz 7 il
la possit intelligi
alt. s. vt nulla sit
dñia possit trāstri
pōte vel vado vel
pontionibus.

Ita tñ. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Incia. i. incia

Noceret. ei qui vicinum habet predium.
Non potest. hac actione. vt. s. eo. apud. s. aque. sed
qđ vi aut clam. vt. s. qđ vi aut clā. l. vim facit. s. fi. r. alijs
remedijs. vt. dicitur in. d. s. aque.

Interveniente. s. in medio inter locū ubi est opus: r
locū cui nocet. vt
et. s. eo. apđ. s. aq.
et. s. eo. qđ puncti-
pis. in fi. r. s. l. p-
s. via.

Nisi dñs. vt
r. d. s. aq. loc. autē
public. non est in
bonis alicuius si
ue de vero publi-
co dicas siue vni-
uersitatis. Itē in-
telligi de directa:
vt. l. qđ sic. vt
s. eo. si usufruc. est
etiam r. alia rō: qđ
publici loci opus
publica aucto-
rite fulcit. vt. s. e. l.
qđ. s. castus. Ac.

Nō pōt. vt et
E. de aqua quon.
r. est. l. i. s. mitti-
tur. sec. l. haultu.
vt. s. eo. l. p. x. s.
via. r. s. d. serui. l.
seruitutes. s. pu-
blico. Accur.

Abeo. als. l.
cipit labeo:
s. als. fabinus. s.
g. Noceat. scz
vicino.

Non teneri.
ad patiētiāz opis
demolēdi: ad dā
nū tñ agere pōt. vt
arg. s. cōmuni diui. fabinus. ibi: si autē faciēti p̄senserit. et
p̄cor. s. ti. l. qui bona. s. si quis iusta. Itē no. q. quidā ha-
bēt patiēte: alij sapiēt. i. sciēt. Sciētia enim inducit pa-
tiētiā: patiētiā p̄sensuz ad aliqd. vt. C. de remis. pig. l. ij.
r. s. q. mo. pig. vel hypo. sol. sicut. s. nō videt. et de dona.
inter vir. r. vro. si seruus cōmuni.

Ed hoc ita. per erroz. facti. imperitia turis dicat.
vt. s. de iurisd. om. iudi. l. si per erroz. Accur.

Errāz est. vt r. s. de iur. r. fac. igno. l. erroz. r. de iu-
risdi. om. iudi. l. si per erroz. r. C. de iur. r. fac. igno. l. cum
testō. r. l. nō idcirco. r. J. de acq. re. do. si pcurator. r. s. de
iudi. l. ij. an pun. r. de p̄trahē. emp. r. si p̄sensum. s. fi. et de
cōdi. cau. da. dedi. s. subnilius. nec ob. s. si cer. peta. l. ei.
vt ibi dixi. r. s. ad leges falci. l. i. s. si legatarius. quia ibi
in vno errabat heres: in alio bene consentiebat. sed arg.
contra. duo possunt notari. s. de suppl. legata. l. iij. s. fi.
in fi. et. J. de confes. l. non fatet. in eo qđ dicit differre vñā
ignotantiam ab alia.

In meo. aqua rumpat. i. fons oritur.
Nō videtis vim. i. iniuriam. Or. r. sic nec hac actōe
nec qđ vi aut claz teneris: vt subdicit. vel simpliciter ex-
pone vim. s. vt teneris qđ vi aut clā. r. facit. s. ti. i. p̄cu-

noceret. agi nō pōt. interue-
niente loco publico agi pote-
rit. cā ei rei hec est: qđ ea actio
ne nō teneretur nisi dñs sol.
Sine pmissu p̄cipis aqua p
viam publicā duci nō potest.
Abeo ait: si dōpo.
patiēte vicino opus fa-
clā ex quo et aqua pluua no-
ceat: nō teneri me actōne aq
pluue arcende. **I**dem.
Ed hoc ita si non p̄ er-
roze aut per imperitiā
decept. fuerit. nulla enim vo-
luntas errantis est.
De casu hui. l. dic vt. s. ti.
l. i. fluminis. s. fi. cō. ll. se. Pau.
In meo fun. **I**de.
do aqua rūpat: que ex
tuo fūdo venas habeat: si eas
venas icideris: r ob id desierit
ad me aqua puenire: tu nō vi-
deris vim fecisse: si nulla ser-
uitus michi eo nomie debita
fuerit: nec interdicto qđ vi aut
clam teneris.
Hec actio non dat usufru-
ctuario nec in usufructuario
directa: sed vtilis. Bar. **I**de.

lus. et qđ ibi no. r. cōtrariis. Itē qđ in loco publico. l. ij. s.
merito. Sol. vt dixi. d. l. p̄culus. item nec ob. C. de serui.
si manifeste. quia ibi p̄scripta erat seruius. Accur.
Teneris. scz de dolo si animo nocendi feceris: non
als. vt. s. eo. l. i. s. deniq.

In usufructus fundi le-
gatus fuerit: que plu-
ue arcēde actio est heredi. et
cōtra heredē eius cuius p̄diū
fuerit. qđ si ex eo ope. incōmo-
dum. aliqđ patiatur fructua-
rius: poterit qđē interdūz vel
interdicto expiri quod vi aut
clā. qđ si ei nō p̄petit: qđēdū
est an vtilis et quasi domino
actio aque pluue arcēde dari
debeat: an vero etiā p̄tendat
ius sibi esse vtifrut. sed magis
est vtilem. aq pluue arcende
actionez et accommodare. Non
aliter restituisse. rē videtur. is
qđ opus fecerit: qđ si aquā coer-
ceat. Sed et si fructuari. op.
fecerit per qđ aqua pluua ali-
cui noceat: erit quidē actio le-
gitima. cū dño p̄petatis. an
vero etiā vtilis in fructuariuz
actio aque pluue arcēde dan-
da sit questū est: et magis est
vt detur.

Pro ope facto autē publi-
ca nō cōpetit hec actio. Pau.
Quod p̄cipis/ Pau.
aut senatus iussu aut
tit. quia non prohibuit: nec ille
nuit se prohiberi pos-
se nec timere debuit. nam aliquid
istoz debuit intrue-
nire vt habeat locum hoc interdictum.
vt. J. quod vi aut
clam. l. iij. s. fi. r. l. seq.
Quasi dño. nā pars domini est usufructus. vt. s.
de usufruc. l. iij. Accur.

Contendat. i. p̄tendere debet p̄fessoriā actionem.
Mile. nā directa nō: cum illa domino r cōtra domi-
num detur. vt. s. eo. apud trebatium. s. pe. r. s. fi. r. J. ar-
fur. ce. l. v. s. fi. vel ibi de alia actōe dicit fructuario non
danda. s. de illa arbor. fur. ce. sed r p̄fessoriā hic poterat
intētare p̄ usufruc. vt. s. si usufruc. peta. vtifrut. s. vtifru.

Non aliter restituisse. i. destruxisse.
Midef. qđ facere debet. vt. s. eo. si tertius. s. officiu.
Legitima. i. aque pluue arcēde actio que est ex. l.
rē. tabulari. vt. J. de statulibe. l. labeo. Accur.

Cit detur. vtilis non directa. vt. s. eo. l. apud. s. fi.
Quod p̄cipis. senatus. parificat p̄ncipē r sena-
tum in hoc. sic. s. de legi. r. senatuscon. nō ambigi-
tur. r. J. de flu. l. quomin. r. J. a quib. appel. non l. i. s. fi.
r. s. de postulan. l. i. s. de qua autem resti.
Iussu. no. iussuz maior. excusare. sic. s. e. qđ. ij. rñ.
e ij

Infructus. actio est. di-
recta.
Heredi. con-
tra edificatē in vi-
cino p̄dio: et cōtra
ipsum si ipse facit
in eo fūdo opus.
q. d. ipse habeatur
dominus. vt. et. s.
ad filleis. l. i. s. do-
mini. cū dño et in
dñz tñ detur hec
actio. vt. s. eo. apđ
s. aque. Alij expo-
nūt quasi hic fru-
ctuariuz sit domi-
nus: vt ei compe-
tat actio cōtra fa-
ciētes op. in p̄e-
dijs vicinis. r. cō-
tra vicini p̄tra est:
qđ non placet. qz
cū tertio nō conso-
nat. Accur.

Ex eo opere.
facto. a propueta-
rio in fundo i quo
est legatus usufru-
ctus. Accur.

Incōmodū.
circa usufructū.
Quod vi aut
clā. si phibit. he-
res fecit. vel scis
se phibendum.
Non compe-

Quod p̄cipis/ Pau.
aut senatus iussu aut
tit. quia non prohibuit: nec ille
nuit se prohiberi pos-
se nec timere debuit. nam aliquid
istoz debuit intrue-
nire vt habeat locum hoc interdictum.
vt. J. quod vi aut
clam. l. iij. s. fi. r. l. seq.
Quasi dño. nā pars domini est usufructus. vt. s.
de usufruc. l. iij. Accur.

Contendat. i. p̄tendere debet p̄fessoriā actionem.
Mile. nā directa nō: cum illa domino r cōtra domi-
num detur. vt. s. eo. apud trebatium. s. pe. r. s. fi. r. J. ar-
fur. ce. l. v. s. fi. vel ibi de alia actōe dicit fructuario non
danda. s. de illa arbor. fur. ce. sed r p̄fessoriā hic poterat
intētare p̄ usufruc. vt. s. si usufruc. peta. vtifrut. s. vtifru.

Non aliter restituisse. i. destruxisse.
Midef. qđ facere debet. vt. s. eo. si tertius. s. officiu.
Legitima. i. aque pluue arcēde actio que est ex. l.
rē. tabulari. vt. J. de statulibe. l. labeo. Accur.

Cit detur. vtilis non directa. vt. s. eo. l. apud. s. fi.
Quod p̄cipis. senatus. parificat p̄ncipē r sena-
tum in hoc. sic. s. de legi. r. senatuscon. nō ambigi-
tur. r. J. de flu. l. quomin. r. J. a quib. appel. non l. i. s. fi.
r. s. de postulan. l. i. s. de qua autem resti.
Iussu. no. iussuz maior. excusare. sic. s. e. qđ. ij. rñ.
e ij

Maior
iussu ex-
cusat.

Liber Primus.

a **C**ōstituerūt. quorū nō extat memoria. r p hoc. s. e. l. ij. l. pñ. vñ augusta tēporib⁹ orbis romanus agris diuisus est: vt possessio sua nulli habeat incognita quas per tribuitorū q̄ritatē suscepit soluedā. vñ dic⁹ s̄tuerūt: vt qz dñs vtriusq; p̄dij op⁹ fecit. vt ar. s. de leg. i. l. qb in rex. s. si q̄. et hoc nisi p̄

successores facta fuerit imutatio. vt. C. fin. regū. l. successio.

b **L**ocū h̄z. s. i. ue in eo fiat op⁹: si ue in alio r ei noceat: et forte directa. vt. Jarbo. sur. ce. l. v. s. fi. vel dic vtilis. vt ar. s. eo. si usufructus. ac.

c **I**n puato. puta ripa que est puata iure p̄peta. vt. s. de re. di. l. ripay. vt ar. s. eo. si usufructus. ac. c. **I**n puato. puta ripa que est puata iure p̄peta. vt. s. de re. di. l. ripay. vt ar. s. eo. si usufructus. ac.

d **I**n arbitrio. id est iudicium. r als arbitrium tu-tele. Accur.

e **T**enit. vt ille q̄ fecit suis sumptib⁹ tollere compellatur.

f **N**oceat. i. nocere possint.

g **N**on debuerūt. iure pacti vel nature vel etiam nuntie vetustatis: vt modo predicti. vt. s. eo. l. i. in fi. et l. ij. in vñ.

h **I**cinus loci superior. i. vicinus superior.

i **P**ortas. als potas quia purgant agrum: als portas: quia portat aquas in agrū inferiorē: r sic semp sunt quedā opera ad purgationem fundi.

k **A**d inferiorem. s. fundum.

l **I**n agrum eius. s. vicini inferioris.

m **N**on posse. ex ordine. i. de iure cōmuni.

n **S**ed si quos. aliam format q̄tionem qm̄ vicini fundus est ex latere. sed in p̄m. cum inferior est.

o **A**quarios. r nō querendi frumenti causa. vt. s. eo. l. i. s. sed et si fossas. et. s. sed et si quis. Bzo.

p **A**grū. i. ex latere in que etiā aqua vadit naturalit.

q **A**qua. i. ex latere in q̄ aqua vadit equaliter.

r **O**peret. i. replet.

s **A**gere posse. als cogere posse: et accipe hoc vt dixi qm̄ nō indigebat ager h̄is sulcis: r sic aio nocēdi.

t **N**oceret. i. nocere posset.

v **E**xplere. i. reple.

x **C**ōndēnare. ad interesse vel inbere cauere de dāno

ab his qui primi agros constituerūt opus factum fuerit: in hoc iudicium non venit.

Nota hic q̄ appellatōe domini cōprehēditur etiā dominus vtilis: quia hec actio non dat nisi dño. h. d. Pau. de ca.

Hec actio etiā in vectigalibus agris locū h̄z. **A**gge res si iuxta flumen in puato facti sint: in arbitrio aque pluuie arcende veniunt: etiam si trās flumen noceat: ita si memona eorū extet: r si fieri non debuerunt.

Si arando aliq̄ op⁹ faciat ex quo aqua possit nocere vicino: si aliter fund⁹ coli nō poterit hac actōe nō tenet. Bar.

Vicinus loci ipsa superioris prātū ita arabat: vt p̄ sulcos itēq; portas aqua ad inferiorē ventret: q̄ situm est an per arbitrio aq̄ pluuie arcende possit cogi in alteram partē arare: ne sulci in ei⁹ agrū spectaret: Bñ. non posse eū facere quominus agrū vicini queadmodū vellet araret. Sed si quos sulcos trās uerfos aquarios faceret: p̄ q̄s in eius agrū aqua deflueret:

infecto. vt. s. eo. attheius. s. si. s. etis manu militari poterit cōpelli ad demoliedū et ad deplātādū op⁹. vt. s. de rei. vñ. l. q̄ restituere. r de ope. no. nū. l. stipulatio. s. siue.

Adiudicaret. i. iudicaret. Accur.

Fluxisset. nā in hac actione venit dñū futuz nō p̄teritū. vt. s. c. l. si pia iter. s. officii. et. l. atthei. s. pe. nec inspicit si nocuit aqua: s̄ si nocere potuit. vt. di. xi. s. eo. l. i. s. ij. l. rñ.

Lacus. quidā h̄t. s. r quidā non. r habes lacus enim r. et potest legi lac. i. fosse supradicte quā doq; crescit r decrescit: hoc ē dñū vicinorū q̄ non nū facere tales fossas. vt. cū est. s. die lacū pont. ppue. i. locū q̄ p̄petuā habet aqua: stagnuz q̄ tēporalem. fossa receptaculū aque manufacta. vt. s. vt in su. pu. na. li. l. i. s. stagnuz. et. s. lacus. r. s. fossa. et fm̄ hoc nō crescit lacus neq; decrescit: s̄ aqua quam doq; crescat r decrescat. vt. et. s. de p̄trahē. emp. l. rutilia. r. s. de acqui. re. do. l. lacus.

Lacet aqua lacus crescat r decrescat: lacus tamē nō dicitur crescere. h. d. Pau. de ca.

Lacus enim cū aut crescit aut decrescit nūq; neq; decessione in eovicino neq; accessione facere licet.

Si aliq̄ noceret p̄ quātur ad fundum: noceret fundo. h. d. Bar.

Iscuis fundo via debetur aque pluuie arcende agere potest fundi sui nomine: qm̄ deteriorē via facta fundo nocetur.

Confuetudo dat iurisdictio ne p̄tiosam. h. d. Bar.

Seuola respon. solere eos q̄ iuri dicendo presunt: tueri aqueductus quibus auctoritate vetustas daret: tamē si ius nō p̄baretur.

lum fm̄ secundam.

Vicinus. id est dominis p̄dij in quo fit fossa fm̄ vtrūq;.

Iscuis fundo. arcende. vtili. vt argu. s. eo. si vñ fruc. et. s. e. l. apud. s. fi. vel aliud in p̄sonali seruitute vt tunc cōpetat vtilis. nam realis magis p̄petua est: r magis terre affixa. sic. s. eo. q̄ p̄ncipis. s. hec actio.

Fundi. s. dominantio.

Seuola rñ. presunt. vt sunt iudices.

Tueri. dando actionem r exceptionem. vt. s. de acqui. re. do. l. status.

Cretusas. decem annorum quādo habet p̄petuam causam vel quasi. vt plene dixi. s. eo. l. i. s. fi.

Probaretur. id est titulus vel constitutio: sed tempus diuturnitate presumitur. vt argu. s. de vñris. l. cum de in rem verso. et facit. s. de iure. actus p̄tius. l. aparet. s. penulti. et. s. de aqua quoti. et est. l. hoc iure. s. ductus.

Cretusas. decem annorum quādo habet p̄petuam causam vel quasi. vt plene dixi. s. eo. l. i. s. fi.

Probaretur. id est titulus vel constitutio: sed tempus diuturnitate presumitur. vt argu. s. de vñris. l. cum de in rem verso. et facit. s. de iure. actus p̄tius. l. aparet. s. penulti. et. s. de aqua quoti. et est. l. hoc iure. s. ductus.

Cretusas. decem annorum quādo habet p̄petuam causam vel quasi. vt plene dixi. s. eo. l. i. s. fi.

Probaretur. id est titulus vel constitutio: sed tempus diuturnitate presumitur. vt argu. s. de vñris. l. cum de in rem verso. et facit. s. de iure. actus p̄tius. l. aparet. s. penulti. et. s. de aqua quoti. et est. l. hoc iure. s. ductus.

Cretusas. decem annorum quādo habet p̄petuam causam vel quasi. vt plene dixi. s. eo. l. i. s. fi.

Probaretur. id est titulus vel constitutio: sed tempus diuturnitate presumitur. vt argu. s. de vñris. l. cum de in rem verso. et facit. s. de iure. actus p̄tius. l. aparet. s. penulti. et. s. de aqua quoti. et est. l. hoc iure. s. ductus.

De publicanis et vectigalibus et commissis. Qualiter aduersus futura dāna puidet dicti est in duob' pcedētib' titulis. nunc qualiter aduersus dāna et illicitas excoisones factas a publicanis. et no. q. de trib' tractat h' ann. de publi. et hoc vsq ad s. de reb'. Ieo. si publican'.

De publicanis et vectigalibus et commissis. Titu. lllj.

Pro exactis illicite a publicano vs eius familia daf actio ex hoc edicto in factū ad vultū infra ānū nisi exactū restitua: post ānū iō i simplū. et p hoc facto familie si nō exhibetur cōpetit hec actio sine noxe deditioe. h. d. Pau. de ca.

Retor. ait. qd publicanus eiusve familia: seu publicani nomine vif ademerit: quod ve familia publicanorum: si id restitutum nō erit in duplū: aut si post ānū agetur in simplū iudiciū dabo. Itē si dānū iniuria fur tise factus esse dicet iudiciū dabo. si h' ad quos ea res pti nebit nō exhibebūtur: in do minos sine noxe deditioe iudiciū dabo.

Publican' dicit q est positus ad exigēdū publicos redditus siue exigit immediate p fisco siue immediate pro se: s; aliquid soluit fisco a quo conduritur emit. h. d. Pau. de ca. Hic titu' ad publicanos

Publicanorum. f. ademerit. Nō erit. quādoctiq; petēte auctore infra ānū. Ac. In duplū. in casu agit in qdruplū p publicanū. S; illud est ex edicto de calū. vt. s. de calū. l. ante p. s. fi. iudiciū. i. actio in factū. sic exponitur. s. nau. cau. Ita. item ait. s. i. iniuria. i. culpa. scin. de iniur. in pun. iudiciū. f. in factum. Et hi. i. ferui. Pertinebit. i. qui ea comiffisse dicuntur. Non exhibebuntur. f. a publicanis. Sine noxe. i. dno ignorante deliquerit: et est ratio. vt. Ieo. l. cum heribuiissent. Accur. iudiciū. i. predictam actionem in factum. Publico. eo q publicus est vt portus et salina. vt. J. de ver. sig. cum qui vectigal. et. i. inter publica. s. fi.

Domē hnt. vñ mathews fuit hinc dicit publican'. als dicitur publican'. i. publice peccās: vt in eū gēlo. pendat. tanq; pcuratores colligēdo pro fisco. et qd subicit vel etiā tributa psequant. f. iure suo. et ad suum cōmodū reddēdo fisco certā mercedē. p hoc: vel etiā dic q; hic vt pcuratores. et sic de vel pro. i. et sic ponit. p eodē. et no. differē nā inter vectigal Vecti- et tributum. Vecti gal et tri gal em est qd psta butum tur ex reb' q; vchū differit tur. et inde nomen assūpsit. et est octa ua portio ei' mercis q; vchū cuius noie est pstandū. vt. C. de vecti. et cō mis. l. vniuersi. et lex pstatōe. et. l. a legatus. S; tribu- tū siue annona: vt publica fictio seu pstatio pstat ratiōe soli a possidētib'. et dē etiā cen- sus. vt no. C. sine censu vel reli. l. q. et fi. et. C. de anno. et tribu. l. i. et. q. et. C. de exact. tribu. l. in fiscalib'. q; tics em lex tractat de tri- but' p onit de pos- sessōib' et possidē- tibus q; cogunt ea pstat. Itē tribu- tus pstat rōne soli ppiū possidētis. S; vectigal rōne publici soli i quo portant vel vedū tur ea q; vchūnt. f. A fisco. vel a ciuitate. vt. J. eo. s; et hi. s. pteca. t. Quod. i. cur.

Publicani autē sunt q publico frūitur. nam inde no men' habēt siue fisco vectigal pendant: vel etiā tributū con sequantur. Et omnes quicqd a fisco conducunt: recte appel- lantur publicani.

Actio ex hoc edicto mistor est q; vi bonoz raptorū i duo- bus. h. d. Pau. de ca.

Dixerit aliq; ad qd' vtq; hoc edictū ppositū est: quasi ptoz non alibi puidet furtis dāno v' raptis: sed bene puta ut' et specialiter aduersus pu blicanos hoc edictum ppone re: qd quidē edictūz in aliqua parte mitius est: quippe id' in duplū datur: cū vi bonozū ra- ptorū in quadruplū sit: et furti manifesti eq; in quadruplum: et restituedi. facultas publica- no vi arreptum datur. qd si fe cerit omni onere exiuit: et pe nali actione ex hac parte edi- cti liberatur.

Auriluz extraordinarium adiuuadi cā introductum nō tollit p ordinariū. h. d. Bar.

Ande qrit si q; velit cū pu blicano nō ex hoc edicto s; ex gñal' vi bonoz raptorū dāni in iurte v' furti agere: an possit: et plz posse: idq; pōp. q; s; scribit.

Bene putauit. vt cōpimeret eoz prauatatem. vt. J. eo. pte. et arg. s. nau. cau. sha. l. idem. s. i. et vt non videret negligere. vt. J. de iniur. item apud. s. hoc edictum. et ad idem. s. de pac. iuris gen. s. dolo.

In aliqua parte. i. in aliquo. Mitius. scilicet q; vi bono. rapto. et furti manife- sti vt subicit.

Quippe id. i. hoc edictum de publicanis. In quadruplum. i. non per omnia eque. vt insli. vi bo. rap. in pun.

Vi arreptum. vsq; ad sentētiā. vñ videtur arbitra- ria fm quosdā. vt dices. Ieo. hoc edicto. Idē i actiōe qd metus causa. vt. s. qd me. cau. si cum excepūde. s. satis. qd non est in furti. et vi bo. rap. vt. J. de fur. qui ea mente. et. J. vi bo. rap. l. penul.

Posse. vt. C. de fur. l. etiā. s; op. q; extra ordinariū et iij

Liber Primus.

non deberet dari ubi loci hz ordinariis: vt. s. de mino. l. i. caufe. Sz illd qñ extraordinariu est p ius cõe. hoc fm ius cõe. sz si plus egit hoc iudicio: nunqd poterit agi vi bo rap. vel furti in id qd excedit: Rñ sic: vt isti. si q. pau. fe. di. s. fi. r. s. de exer. l. si eñ s. pe. r. s. fi. r. j. d. ac. r. obl. l. cū ex vno delicto.

et. i. vi bo. rap. l. i. ar. s. nau. cau. sta. l. idẽ ait. s. fi. r. s. qd me. cau. l. si cuz exceptione. s. eum qui.

Delictu facit suã pditionẽ
imuni-
tatẽ nõ
prestet.
a. **Aburdum,**
nã delinqndo nõ
meliozẽ. r. delictu
nemini
tate nõ
prestet.
re pstat. vt. i. de in-
terdi. r. r. l. rele
gatoru. l. i. fi. r. s. ex
q. cau. ma. si cui. l. i.
pn. r. s. b. neg. gef.
siue hereditaria.
r. C. de reb. cre. l. i.
fi. ar. s. b. suspe.

Tia spã
no. q. spãlis via
le nõ ex
cludit.

tu. l. decreto. Itẽ
lis gñar
dit. r. sic est arg. s.
C. de pec. marit.
er. C. de pac. con-
uen. l. fi.

Ceterozi. i.
furti vel raptoru.

Continebũ-
tur: vt r. i. e. l. quã
e. s. i. r. argumẽ. j.
vi bo. rapt. l. i. s. s.
familie. r. facit. j. b.
s. b. sig. detestatio
s. familia. r. l. p.
nũciatio. s. i. r. j. b.
vi r. vi ar. l. i. s. me
rito. r. s. familie.

Cessabit hoc
est arg. s. i. qui r. a
q. b. l. prosperit.

Qd nouissi-
me. i. l. vltima pte
edicti. sic. s. de i.
sti. l. nouissime.

Si hi. f. serui publicani
qui fecerunt rapinam.

Judi. i. i. actionẽ
factu ex hoc edicto: r. dic. p. p. i. i.
i. spãle. nã als nõ tenet defendere est que nõ hz in pãte
vt. s. de noxa. l. quotiens. i. rñ. r. s. i.

habeant. f. publicani.

Non possint p accidẽs:
puta qz sint abñtes. et est
rõ: vt. i. eo. cū si exhibuissent. q. rñ. sec. si p natura: vt qz
mortui sunt: vt r. i. eo. sed et hi. s. penul.

Et licebit abñtẽ.
q. teneat sine noxe deditioẽ r. hoc
est spãle. als lz: vt. s. b. noxa. l. q. teneat. s. eos quoz.

Um si exhibuissent.
p. uenirent si fuissent i. g. r. a. t. e. s.

Eozum. f. publicanorum.

Bonos suos.
p. ueniant igit ex suo qñ maleficio: vt

est em absurdũ mellozẽ esse publicanorum causam qz ceterorum effectam opinari.

Romẽ f. milie porrigitur ad seruos r. liberos q in eodẽ ministerio habentur. h. d. B.

Familie nomẽ hic non ad seruos publicanoz tm refere mus: veruẽtã ad eos q in numero familiarũ sunt publica ni. siue igit liberi sint / siue fut alieni q publicanti in eo ve ctigal ministrant: hoc edicto p. t. i. e. b. u. n. t. p. r. o. i. d. e. et si ser uus publicani rapuerit: nõ tm in ea familia cõstitutus q pu blico vectigali ministrat: hoc edictum cessabit.

Si famul.º delinquẽs a pu blicano nõ exhibeat sine noxe deditioẽ tenetur. h. d. B.

Qd nouissime.º p. r. o. z. ait: si hi nõ exhibebunt / in dñm si ne noxe deditioẽ iudicium dabo. hoc p. p. t. i. u. est hui.º edicti. q si nõ exhibeat serui: cõ petit iudicium sine noxe deditioẽ: siue eos habeat in pãte siue nõ: siue possint exhibere siue nõ possint. s. ai.º.

Ec licebit domino ab sentẽ defendere. A. l. p. t. a. n. u. s.

Um si exhibuissent no xali iudicio p. uenirent

Idcirco autã dura cõst itio eoz.º effecta est: qz debent

insti. de ob. q. ex. qñ ma. s. ite is ex cui.º. r. s. de eo. r. s. itez exercitor. r. est. s. nau. cau. sta. l. i. s. hac actõe. r. i. fur ti aduer. nau. cau. sta. l. i. nõ tm distinguas hic suos pu blicani ab alienis. lz ibi inter eos faciat dñam. item fa cit. i. eo. quãte. s. i. et. l. sed et hi. s. siue.

bonos seruos ad hoc mini sterium eligere,

Ex facto familie dat actio p oēs factos publicanos / itz illa familia sit in dñio vnus tm eozum. h. d. Pau.

Qd ait.º in dños / sic accipit endũ est in factos vectigales licet dñi non sint.º. Ante acto rem aut dicere o. z. que vel q. s. desideret exhiberi: vt si nõ ex hibeat hinc agatur. sed r. si dicat exhibere oēs vt possim digscere q. s. sit / puto audiẽdũ

Ex facto pluriũ agit cõtra dñm ac si vnus fecisset. pan.

Si plures serui id furtũ v. d. a. n. u. m. admiserint: hoc debz seruari vt si tm prestetur: quã tum si vnus liber fecisset / abo litio fiat.

Hec actio datur cõtra he redẽm publicani eaten.º qua tenus ad eam peruenit. h. d.

S. Bar. P. a. u. l. u. s.

I publicanus qui v.º ademit decesserit: labeo ait in heredes eius qui locupletior factus est dandã actionem.

De rebus quas rectores sui et suozum vsus gratia pot tant: nõ dz solui vectigal. B.

De reb.º quas in vsus.º ad uehendas sibi mãdãt p. s. i. d. e. s. di. u. s. A. d. r. i. a. n. u. s. p. r. e. s. i. d. i. b. u. s. r. e. s. c. r. i. p. s. i. t.º: vt quoties quis in

in albo pretoris: vt. s. de iuridi. om. iud. si familia. et dic plene vt ibi. Accur.

I publican.º q. vi. ablatiua vel cõpulsua: vt dixi. s. eo. in pn. r. idẽ dicas si familia er.º ademit cū tunc teneat ex qñ maleficio: vt. s. nau. cau. sta. l. i. s. fi. r. isti. de ob. q. ex ma. vel quasi. s. fi.

Factus est. f. heres vel lis a defuncto cõtestata: vt i. eo. l. si. s. pe. et. C. ex delict. de f. l. i. et. s. de calum. l. in heredem. r. quod me. cau. l. quod diximus. in fi. sic. s. de dolo. si plures. in fi. B. 30.

De reb.º hoc ad scõsam partem rubice pertinet. a. C. In vsus. f. suos.

Rescripsit. hoc quod sequitur.

Qd ait. f. p.º
toz in edicto circa
fi. ac.

Uectigales.
publicanos.

Dñi nõ sint.
vt. s. e. l. i. s. fami
lie. azo.

Ante deside
ret. vt certi hois
factũ arguat: vt r.
s. nau. cau. l. lz. s.
possum.º. r. est ar.
s. de dolo. s. ex do
lo. s. fi. r. l. i. s. s. sec.
in actione qd me.
cã. vt. s. q. b. me. cã
si cũ excep. s. i. hac
q. est. s. et est r.º vt
ibi. Itẽ est sec.º in
actione vi bo. rap.
vt. i. vi bo. rap. l. i. j.
s. hec actio. Uel
dic q. ibi cõstabat
q. s. de familia de
liquisset: hic non.

utrobiqz tamẽ pu
to familia exhibẽ
dã vt possit digno
sci q. s. miseri de
licu: vt hic subq.
cit. r. s. de noxa. l.
i. s. si q. s.

Agatur. f. ex
edicto de publica
nis. accur.

Dicas. f. ab
actore.

Abolitio. et
als abolitio: r. als
absolutio: r. idẽ
sensus: r. est idem
i. si fa. fur. fe. di. l.
i. et. s. ad. l. aquil.
illud. r. s. b. noxa.
q. b. ait p. r. o. z. fecus

Abolitio. et
als abolitio: r. als
absolutio: r. idẽ
sensus: r. est idem
i. si fa. fur. fe. di. l.
i. et. s. ad. l. aquil.
illud. r. s. b. noxa.
q. b. ait p. r. o. z. fecus

Abolitio. et
als abolitio: r. als
absolutio: r. idẽ
sensus: r. est idem
i. si fa. fur. fe. di. l.
i. et. s. ad. l. aquil.
illud. r. s. b. noxa.
q. b. ait p. r. o. z. fecus

Abolitio. et
als abolitio: r. als
absolutio: r. idẽ
sensus: r. est idem
i. si fa. fur. fe. di. l.
i. et. s. ad. l. aquil.
illud. r. s. b. noxa.
q. b. ait p. r. o. z. fecus

Abolitio. et
als abolitio: r. als
absolutio: r. idẽ
sensus: r. est idem
i. si fa. fur. fe. di. l.
i. et. s. ad. l. aquil.
illud. r. s. b. noxa.
q. b. ait p. r. o. z. fecus

Abolitio. et
als abolitio: r. als
absolutio: r. idẽ
sensus: r. est idem
i. si fa. fur. fe. di. l.
i. et. s. ad. l. aquil.
illud. r. s. b. noxa.
q. b. ait p. r. o. z. fecus

Abolitio. et
als abolitio: r. als
absolutio: r. idẽ
sensus: r. est idem
i. si fa. fur. fe. di. l.
i. et. s. ad. l. aquil.
illud. r. s. b. noxa.
q. b. ait p. r. o. z. fecus

Abolitio. et
als abolitio: r. als
absolutio: r. idẽ
sensus: r. est idem
i. si fa. fur. fe. di. l.
i. et. s. ad. l. aquil.
illud. r. s. b. noxa.
q. b. ait p. r. o. z. fecus

Abolitio. et
als abolitio: r. als
absolutio: r. idẽ
sensus: r. est idem
i. si fa. fur. fe. di. l.
i. et. s. ad. l. aquil.
illud. r. s. b. noxa.
q. b. ait p. r. o. z. fecus

Abolitio. et
als abolitio: r. als
absolutio: r. idẽ
sensus: r. est idem
i. si fa. fur. fe. di. l.
i. et. s. ad. l. aquil.
illud. r. s. b. noxa.
q. b. ait p. r. o. z. fecus

- a In usus. scz suos.
- b Suorum. repetere in usus.
- c Sui. i. procuratorum predictorum.
- d Empurum. s. res aliquas: vt frumentum.
- e Significet. s. pstatem reru pro quibus mittunt.
- f Libello. id e

epia. sic. C. d. m. a.
 pun. l. i.
 s Municipi .
 als municipuz. et
 als municipu. s. si
 no pstat vectigal.
 als municipu. i. ex
 eo fiet muneris si
 ue vectigalis psta
 tio. s. octaua por
 tio: vt. C. e. ex psta
 tioe. r. duas pres
 bz fscus. r. ternu
 ciuitas vel muni
 cipiu: vt colligit
 C. eo. l. fi. r. no. re
 gulariter ee psta
 du. s. vectigal pro
 qlibet re q velut d
 re pstan
 du sit.

Uecti
 gal an
 de qibz
 re pstan
 du sit.

vsus aut eoru q puincis ex
 ercitiibus presunt: aut pu
 ratorum suoru vsus sui cau
 sa mitteret quedam empturu:
 significet ipsi libello manu
 sua subscripto: euq ad publi
 canu mittant: vt si qd ampli
 q mandatum est transferret:
 id municipum sit.

**Consuetudo seruatur i ve
 ctigalibus. h. d. Bartol.**

**In oibus vectigalib fere
 cosuetudo spectari solet: idq
 etiam principalibus constitu
 tionibus cauetur.**

**Si publicanus soluit ante
 sniam liberat a pena. h. d. B.**

**Hoc edicto effi. C. ai.
 dicitur vt ante acceptum
 qd e iudicium restituta re actio
 euanescat: post acceptu vero
 iudicium nichilominus pena dn
 ret: sed tamen absoluedus est
 etiam qui post acceptum iudi
 cium restituere paratus est.**

**Quoniens lex vel statutum
 dicit aliquem puniri pena dupli
 triplici vel quadrupli: in dubio
 in illo coputaf q simpli: r sic
 non est in totu pena: nisi exps**

idem de his que feruntur ad fscum vel gratia exercen
 di iuris: vt. C. e. l. vniuersi. Idem in reb fiscalib: vt. i. e. l.
 licitatio. s. sic. Itē nauicularij excusant: vt. C. eo. olm.
 l. fi. Itē legatij hostiu p reb quas de nobis ad suos lici
 te possunt: vt. C. e. a legatis. Itē excusaf q pscriptit non
 soluere: vt. i. s. pri. r. l. licitatio. s. eaz. Itē res parate
 exercitui excusant: vt. i. eo. licitatio. s. res exercitui. Acc.
 h. C. Cosuetudo. no. de puetudine: vt. i. e. l. licitatio. s.
 earu. r. C. eo. l. fi. s. fallit qn pnceps de nouo excā per
 mittit solui min q ex puetudine sit. sic. C. eo. l. i. r. l. iij.
 et est sic. s. de aqua plu. arcen. si prius. s. placuit.

**De edicto qd habes. s. e. l. i. in pn. in eo qd bt si id
 restitutum.**

**Absoluedus est. de eitate. vñ no. q no pmitit euz
 effectum mora plit. prest. r est arg. i. de p. ob. si insula. r
 an plit. s. de mora. si puus cōs. Itē qd dicit restituere paratus
 prest. cō scz no p sniam iudicis. r sic no est arbitraria hec actio.
 mittaf. nā in arbitraria due ferunt snie diffinitiu: vt. s. qd me.
 cā. si cū. s. satis. quidā tamē dicunt eam arbitariam.
 m. Et pterea. i. extra duplum.**

**In duplo. vt. i. eo. licitatio. s. quod illicite. r. C. de
 iure si. l. facultas. et in hoc est minus q in actioe furti**

**Multi. quid. i. aliquid. ac.
 Dupli actio. als duplicatio. r als dupli actō
 non q libet et in dupli tenet hac actione. s. soluere: verū
 tamē qlibet est in
 soliduz obligar:
 qd ptz in casu qñ
 alter non est soluē
 do: qz alter torum
 soluit. Alij dicūt
 ad partē tm ee ob
 ligatū: vt arg. i. de
 iure fisci. l. aufert
 s. fi. sed qdē dī
 cas est argu. s. s.
 ad. l. aquil. Item
 mela. s. si plures.
 r. C. de cōdi. fur.
 l. i. s. mīti agitur
 ex hoc edicto q il
 lis actionib. s. l.
 aquil. r. furti. ar
 gu. s. e. l. i. s. quod
 quidem.**

**se hoc dicatur. h. d. Bartol.
 Querētib aut nobis vtrū
 duplū totū pena sit: et ptea
 rei sit psecutio: an in duplo sit
 et rei psecutio: vt pena sim
 pli sit: magis placuit vt res in
 duplo sit.**

**Plures officiales ex eodē
 edicto tenent in solidū: s. exa
 ctio fit pro parte: nisi aliter ef
 sent non soluendo. h. d. Bar.**

**Multi publi. M. ode.
 canī sint qui illicite qd
 exegerint: no multiplicaf du
 pli actio: sed oēs partes psta
 bnt: r qd ab alio pstatī no po
 test ab altero exiger: sicuti di
 uus seuerus r antonin⁹ rescri
 pserunt. Nā inter criminis re
 os et fraudis participes mul
 tum interesse constituerunt.**

**onus probandi vectigal
 incūbit possessori. h. d. Bartol.**

**Imperatores. P. apin.
 antoninus et seuer⁹ res
 scripserunt in vectigalib ipsa
 predia non personas conue
 niri: et ideo possessores etiam
 preteriti tēporis vectigal sol
 uere debere: eoq exemplo**

num passi semper solidum consequuntur.
 Imperatores in vectigalibus i. p vectigalibus.
 et ipropue ponit. i. pro tribut: vt no. s. e. l. i. s. i. ac.
 t Non psonas. s. tm. aut dicas q psona no obliget: r
 erit speciale q suppet hypothe. sine personali obliga
 tione. Or. et est sic. i. de iure fisci. l. deniq.
 v Devere. vt. C. sine censu vel reli. l. fi. r. s. de pac. l.
 inter debitorē. r. i. de cen. cū possessor. i. pn. r. s. fi. r. l. for
 ma. r. C. de prescrip. xxx. an. cōpert. r. s. de usufr. hacte
 nus. Sed s. s. de leg. i. apud iul. s. heres. s. ol. ibi cogit
 heres soluere pterita tributa a legatario et no a fisco. et
 eodē mō rñ deo ad aliā. s. de pac. l. epla. s. pactio. q est
 sibi sua. Itē sunt hec vera nisi forte publica auctoritate

et hoc secundo casu refert an in questio: et tunc
 in quadruplū: an in querendis: et tñc in duplum tene
 tur ablator: vt. C. de iure fisci. l. facultas. r. C. s. acquirē.
 pos. l. fi. vel in. l. aufertur. priuatus fecit fisco fraudem.
 hic publicanus. Accur.

**Constituerit. qñ ex parte delinquentis: qz solus
 in solidum: si cum alio: qui libet. p parte: sed ex parte dā
 num passi semper solidum consequuntur.**

**Imperatores in vectigalibus i. p vectigalibus.
 et ipropue ponit. i. pro tribut: vt no. s. e. l. i. s. i. ac.
 t Non psonas. s. tm. aut dicas q psona no obliget: r
 erit speciale q suppet hypothe. sine personali obliga
 tione. Or. et est sic. i. de iure fisci. l. deniq.**

**Devere. vt. C. sine censu vel reli. l. fi. r. s. de pac. l.
 inter debitorē. r. i. de cen. cū possessor. i. pn. r. s. fi. r. l. for
 ma. r. C. de prescrip. xxx. an. cōpert. r. s. de usufr. hacte
 nus. Sed s. s. de leg. i. apud iul. s. heres. s. ol. ibi cogit
 heres soluere pterita tributa a legatario et no a fisco. et
 eodē mō rñ deo ad aliā. s. de pac. l. epla. s. pactio. q est
 sibi sua. Itē sunt hec vera nisi forte publica auctoritate**

Mora
 effectum
 an plit.
 prest. cō
 mittaf.
 m.

Liber Primus.

vendantur predicta propter tributa non soluta. vt. C. de fundo reipublice. l. ij. in. fi.

A habituros. s. possessores & auctores eorum fm quali tate contractus et fidei. vt. C. de iura iudicij. l. si fratres. r. C. de iur. si fundi. r. s. de ac. ep. iulian. l. pn.

Commissi. i. de liciti ex eo q. si sol ut vectigal. vel die commissi. s. in fi scum. na. no. solu to vectigali vt tri buto committit res in fisci. vt. h. Itz si omisit pfectio nem nisi sit miles vt. C. de vec. r. co. l. omnibus. vel qd illicita transuehe bat. vt. I. eo. l. cotē. s. d. h. s. Item qd dicit rmittere die ipso iure. sed videtur q. per resti tutionem. vt. s. s. mmo. si ex causa. s. pe. q. est s. sed ibi in adulto. hic in pupillo. vel die vt ibi.

Intulisset. als intulisset. scz pupillus: als intulissent. f. tuto res. r. facit. d. l. of bus. et. j. l. p. i.

Raudari. a publicano: vel scdo ab eo qui soluere debet.

Transmittitur. cu non. r. als trāmittitur sine non. r. scdm pma die non transmit titur: nisi inquan

tum ad eum peruenit. vt. s. eo. si publicanus. in pn. fm alia transmittit. s. in q. eum peruenit: vt ibi dicit. et sic in publicano decedete. sed r. pot. intelligi sine no. et cu no: de eo qui debet soluere vectigal nole alicuius rei: et ea supprimi vt no. erigat vectigal. et fm hoc semper dic ra tione commissi. i. delicti: vel defert illicitas merces. et sic fit commissio in fisci ipso iure: r. tenet heres si rem illam possideat. vt. j. e. cotē. s. illicitarū. r. l. pmissa. r. C. eo. l. ij. et fm hoc rone commissi expone. i. rei q. pmissa est in fisci.

Heredibus. i. p. si publicani qui fraudē fecit supiorit casu: sed hoc casu non fecit: vt. s. dixi. vel ipsius priuati qui debuit prestare vectigal: vt dixi.

Causa vectigalis. i. rem surripuit heres q. erat cō munit causa vectigalis. i. quia ex ea debebat prestari vectigal: surripuit dico vt sibi soli haberet (et in hoc dif fert a sequenti. vbi surripuit solum vectigal non soluens dum) et no. soluit: vel die surripuit rem cōmunē ex: m he redibus causa vectigalis subuertēdi et non prestandi. et hoc expressim apparet. als presumetur causa sue

actionem si ignorauerint ha bituros.

Pupill. euadit penā commissi ipso iure si infra triginta die es soluat. Pau.

Idem rescripserit pupillo remittere se penā commissi: si intra diem tricesimū vec tigtal intulisset.

Pena fraudati vectigalis nō transmittit ad heredē ante litem contestatā. Pau. Pau.

Raudati vectigalis cri men ad heredē eius q. fraudez contraxerit commissi ratione transmittitur.

Si vnus ex dnis fraudat ve ctigal: portio tm sua cōfiscat: non socij ignorantie. Pau.

Sed si vnus ex plurib. he redibus rem cōm cā vecti galis surripuit: portiones ce teris non auferuntur.

In licitatione vectigalis nō admittit plus offerens: nisi p. fiet fideiussores idoneos. hoc dicit Pau. Paulus.

Ictatio vectigaluz q. calore licitantis vltra modum solite conductionis inflatur: ita demum admitten

partis fecisset. s. pro socio. l. rei p. munit. et. l. merito. h. portiones. quas habent in re: sed socium etiā fur ti possunt conuenire: vt. s. pro socio. l. rei cōs. r. facit. C. de penis. l. sancimus. r. j. de reg. iur. l. no. d. j. alteri. Ictatio. als locatio. et als licitatio.

da est: si fideiussores idoneos et cautiones is qui licitatione vicerit offerre paratus sit.

Licet nullus offerat aliqd tpe quo ponunt redditus pu blici ad incantū: nullus d. j. cō pelli offerre etiā qui pro tpe preterito habuit. h. d. Pau.

Ad cōducendum vectigal inuitus nemo pelli: r. ideo impleto tpe cōductionis licitatores alloqndi sunt. Licita tores vectigaliū ad iterandā cōductionē añq. supioritodu ctiōi satisfaciāt admittēdi nō sunt. Debitorēs fisci: itēq. rei publice vectigalia conducere prohibent: ne ex alia cā eorum debita onerent: nisi forte ta les fideiussores obtulerint: q. debitorum eorum satisfacere pa rati sunt.

Si duo vel tres emēt gā bellas portarū et postea diuidunt iter se emolumēta q. ta lis habeat emolumētū talis parte et talis: non pōt socius petere sibi communicari illud plus. h. d. Pau.

Socij vectigaliū si separa tim partes administrant: al-

Ultra modū cum modus esset xl. hic q. n. quagita inflavit.

Parat. s. sic est videtur perfe uerare: vt. j. de ro gu. iur. q. c. quid.

Nemo com pellitur. ab initio ex p. facto sic q. h. q. vt. j. eo. cotem. s. fi. s. r. illud vi detur corrigi: vt ibi dices.

Impoleto tē pore. q. est trien num ad minus: vt. C. de vec. r. co. l. iij.

Alloquēdi. vt si velint iteruz conducant.

Licitatores als litigatores: et als reliquatores: et als licitatores: et als locatores: et expone. i. cōdu ctiores: vt. et. s. de ac. ep. l. veteres. r. l. idē est. r. sic om nes littere ad idē tendunt.

Superior. id ē superioris tē potis: et est ratio quia semel mal. r. vt. j. de accu. si cui. s. si tamen. et

facit. C. s. suscep. et archa. l. neminem. r. j. l. p. i. in fi.

Onerentur: et facit. s. p. s. j. de fal. l. s. tutores. et de mune. r. ho. rescripto. s. debitorēs. r. C. ne tutor vel f. C. debui. p. m. s.

Separatim. duo contraria videtur ponere: si enim socij erant non erat inter eos separatio administratio nis. vel si erat nichilomin. quilibet alteri tenetur com municare: et ita portiones transferit: vt s. pro socio. actione. s. non unq. Respon. socij quidem erant: quis ob cōmune lucrum vno cōsilio vectigalia conduxerit: postea tamen eis placuit vt diuiderent inter se vecti galia: et sibi quisq. lucraretur: r. separatim administra rent. ideoq. quasi finita societate neuter portiones eius quod querit dare tenetur. et facit. C. de di. tu. l. ij. s. i. et scdm hoc si habes minus idonee. non habeo. j. nō iure: si autem habeo idonee: tunc habeo. j. non iure tenetur ac. Alij autem habent idoneo. r. j. sine non. et tunc dices diuissse administrationem non vt socie tas esset finita. et tunc est sic. C. de di. tu. l. ij. in pn.

a Postionem. lueri.
b Quod illicite publice. i. a publicano qui publica
auctoitate vtitur: et hoc dico publice vel priuatum.

b Publice. puta rapiendo.
c Priuatum. surripiendo. Accur.

d Fractum e:
per vim compul-
suum. azo. vt dis-
ferat a lege sequē
ti. accur.

e Tāto. et sic i
duplum cōputa-
ta re. vt et. s. eo. l.
i. in prin. et. l. hoc
edicto. s. fi. et. s. l.
prior. ac.

f Per vim. scz
ablatiua. nichilo-
minus ex hoc edi-
cto agi potest: vt
et. s. eo. l. i. s. vnde
queritur.

g Restituitur.
per actionem vt
bo. rap.

g Restituitur.
scz in primo casu
l. quando publi-
canus vel qui de-
bet soluere tribu-
ta: h quando vn-
ex hereditibus.

h Plectuntur.
scz in fisco: vel
corpotaliter scz p
actiones vt bono.
rap. ac.

i Priuatoſi.
quibus est abla-
tum.

i Priuatoſi.
scz pena tripli.

k Alterum. scz
extraordina pena:
et no. publice
et: ne maleficia
sint impunita: vt
et. s. ad. l. adl. ita
vulneratus.

l Prestitū est.
vel quia non de-
buit prestari: vel quia prescripta est nō prestatio. vt di-
xi. s. eo. si publicanus. s. de rebus. et tamen argu. con-
tra. C. de prescrip. xxx. an. comperit. ac.

ter ab altero minus idoneo in
se positionem transferre iure
desiderat.

Qui extorsit illicite ciuili-
ter et criminaliter punitur.
hoc dicit Bar.

Ad illicite publice vel pri-
uatum exactū est: cum altero
tāto passis iurā exoluit: per
vim s. no extortū cū pena tri-
pli restituit. Ampli extra or-
dinem plectuntur: alterum
enim vtilitas priuatorum: al-
terum vigor publice discipli-
ne postulat.

Lex exactio vectigalis nō
possit prescribi nisi tāto tpe cu-
ius cōtrarij mēoria nō existat
ab eo qui nō est cōcessum per
habentē prātem: liberatio tñ
a vectigalibus bene potest p-
scribi. h. d. Pau.

Earū rerū vectigal/ quarū
nūq̄ prestū est: prestari nō
potest. Si si p̄stari cōsuetū
est et indulgētia publicanus
omiserat: alius exercere non
phibet. Res exercitū p̄ pa-
ratas prestationi vectigalium
subijci non placet.

By. notat q si cōitas vel
aliqs dñs vedit gabellā salis
vel vini: postea emit sal vel vi-
nū: de q̄ p̄tione deberet solui
gabellā si fieret p̄ pauarū: q̄
ipsa cōitas vel dñs nō teneat

f Cōsuetudē. puta fructus pdiozi fisci q̄ emunt.
g Immunitatē. nam bene soluunt vectigal.
Vectigalia. curatori. rei publice: vel fisci vel cesaris
Ar. Neq̄ curie. decurionum vel curialiu: r facti
C. noua vectigalia. per totum.

soluere illis gabellarijs. van.
fiscus ab oim vectigalibz
prestationibus immunis est.

Mercatores aut qui de ſu-
dis fiscalibus mercari consue-
uerunt: nullā imunitatē sol-
uendi publici vectigalis vsur-
pare possunt.

Dicit bar. q̄ q̄ fraudat ga-
bellā non tenet deo nec mun-
do: qz exactio gabellarū q̄ fit
ab istis cōtrarij est a iure re-
probata si non interuenit con-
sensus p̄cipis. pau. Hermo.

Vectigalia sine impera-
torum precepto neq̄
psidi: neq̄ curatori: neq̄ cu-
rie constituere: nec p̄ceden-
tia reformare: et his vel ad-
dere vel diminuerē licet.

Si emptores gabellarum
deficiunt soluere in aliquo ter-
mino: statim potest sibi aufer-
ri gabella si ita placet cōtrarij.
h. d. Pau.

Nondū solutis vectigalū
p̄sionibus repellere con-
ductores: necdum etiā tempore
conductionis cōpleto: vel ab
his vsuras ex moia exigere
permittitur. Paulus.

Item ferro subigen-
dam necessariam ho-
stibus quoq̄ venditari: vt fer-
rum/ et frumentum et salē nō
sine periculo capitis licet.

Constituere.
scz de nouo: vt cū
esset aliqs pons
vel portus p̄cipis
pro q̄ nō soluebat
vectigal: nunc si a
liquis de supradic-
tis velit constituere
certū vectigal
nō poterit sine vo-
luntate p̄cipis.

Nec p̄ceden-
tia. i. vectigalia.
Reformare.
vt cū p̄ accipie-
bat octauā de ipi-
mercib: nūc vult
in pecunia vel ecō-
tra: et sic reforma-
re. i. in aliā formā
ponere.

Addere. vt
cū soluebatur de
equo ser denarij
nūc vult q̄ solidi
et q̄ subijci vel
diminuere: dic e

Nōdū solu-
tis. i. publicano
fm p̄m casum:
vel fm scdm dicit
scz fisco.

Pensionibz.
ab illis q̄b loca-
uit publican: vel
ab illis q̄ condu-
xerunt a fisco.

Repellere. sta-
ti ex q̄ cessati est i
soluitio. ar in ec-
clesia spectat biē-
nū: vt i aut. de as-
lie. et ephi. s. si q̄o
q̄s. vel forte hic
ides q̄b in ecclia.
ar. C. de sacros.

ecclie. l. si. et hoc sine sit cōductor simplex: siue ius hēat
in re/ puta emphiteota: scz s̄ sit in eo q̄a puato hz: quia
tūc p̄ triennū si hz ius in re/ puta qz sit emphiteota:
als biēniū expectat. vt. C. de iure emphi. l. ij. in fi. et. s.
loca. quero. s. inter.

Permittit. publicano: sic fm hoc publican? loca-
uit. sed p̄t r̄ alr in hoc. s. p̄ni casus. f. q̄ publicanus q̄
cōduxit aliqd a fisco nō soluit p̄sides fisco: vñ fise? po-
terit eū expellere. s̄ fm hoc scdm exponas p̄mittit q̄b
est hic in littera scz fisco.

Permittitur publicano.
otē. subigēdā. als subigēdā: r̄ als subijciēdā. r̄ s̄ sit
cotes lapides ad acuēdū ferrū n̄carij: r̄ q̄ns subijciē

Liber Primus.

ferro: quādoq; ferrū coti subicitur: has non debet quis vendere hostib; sicut nec frumētū vel similia. vt. C. que res ex por. l. i. r. l. ij. r. C. q; res venire nō pos. l. pe. r. l. fi. a **In perpetuū. i. q̄diu soluat̄ vectigal r. r. h; dicuntur vectigales. vt. s. si ager vectiga. l. i.**

A curatore, als ab actore: als a curatore: r. semp ponitur pro. pcuratore cesaris.

Nō possunt, sine causa: sed cuz causa: vt. pp̄ ali- quod tumultuo- suz possunt. vt. s. b. offi. pecu. ce. l. fi. r. facit. l. i. §. i. azo.

Uel vecto- res. l. qui vehuntur: r. dic domino sciente. Accur.

A magfo. i. ab eo cui ton; naz uis achora emā- data. vt. s. de exer. ci. l. i. §. i.

Subernato- re, qui partem na uis gubernat. pro- reta qui sedet in proza. i. in prima parte nauis. nau- ta qui nauem gu- bernat. vt. s. nau. cau. l. i. §. naua.

Mercibus. i. in fscum que ad eum pertinebant. vt. C. de nau. fe. l. ij. et. s. loca. i. ex cōducto. §. pe. Ac.

Restituitur, quia nō potest di- ci ignorans deli- quisse. vt. J. de act. r. obliga. Lex ma- leficijs. §. si q̄s. et est simile huic. §. in aut. de eccle. ti.

Si q̄s in sua. sed arg. contra. C. de sal. mo. l. i. §. do- mus. sed ibi spe- ciale vt sola negl- gentia puniatur.

Peredē. sic. J. eo. cōmissa. et po- ne hic ca sum vt ibi no. sed p̄tra. J. e. l. fi. §. pe. Solu. vt ibi.

Commissio. i. propter commissum.

Dominus. quondā. nā q̄s cōmissum est statim desi- nit esse eius qui crimen contraxit. vt. J. e. l. cōmissa. et sic bene potest postea emere p se vel per alium. vt et. s. mā. si tibi mandauero. §. is cuius. et sic non ob. s. de p̄trahē. emp. sue rei. r. s. mā. l. si māduero. §. si hi quorū. arg.

Cōtract; facti p officiales publicos sunt seruādi p sequē- tes officiales nec possunt per eos retractari sine auctori- tate superioris. h. d. Pau. de ca.

Agri publici qui in perpetuū locātur a curatore; reipu- blice sine auctoritate p̄cipa- li reuocari non possunt.

Pro illicitis mercibus bo- na transferētis nō alterius pu- blicantur. h. d. Bar.

Dñs nauis si illicite aliqd i- nauel ipse vel vectores; vel p̄ductores impouerūt: nauis q̄z fisco vendicat. q; si absente dño id a magistro; vel guber- natores; vel p̄ductore aut pro- reta naua ve aliqd factuz sit: ipi q̄dē capite puniunt cōmis- sis mercibus; nauis autē do- mino restituitur. **I**licita- rum mercū persecutio here- dem; quoq; afficit.

Auēdit res mea q̄ fuit vt etiā durat mea r. vedit me iur- to admittor ad emēdū. Bar.

Eā rē que cōmissio; veditā da est dñs emere non phibe- tur: vel per se: vel p̄ alios qui- bus hoc mandauerit.

Trib; cōcurrētib; cōpellit q̄s emere reddit; fiscales: si p̄ tps p̄teritū emerat: r. maris fruct; receperit: r. p̄ futuro nō repit emptor. h. d. Pau. de ca.

Qui maximos fruct; ex re dēptōe vectigaliū psequūtur si postea tātm locari non pos- sunt: ipsi; ea prioribus p̄sio- nib; suscipe cōpelluntur.

contra. C. de serui. fug. l. mancipia. in fi. m **T**anti. sicut p̄uori.

Non possunt. f. vectigalia. Accur.

Poss. f. vt emanent rem commissam in fscum.

Cōpelluntur. contra. J. de iure fisci. l. ij. §. c. quinz- quennium. Solu. illa hāc corrigi- vel h; de rigore. al- la de equitate. q̄b in idēz recidit. vel licet sit inhuma- num vt ibi: susti- net tamen vt hic. vel hoc speciale p̄ pter fructus ma- ximos quos per- ceperat. als sec; vt in contra. s. e. l. licitatio. §. i. et. C. loca. inuitos. r. fa- cit pro hoc. s. loz ca. si vno. in prin. Item videtur sem- per inuitus deti- neri. vt. C. loca. si cum hermes. sed ibi sponte reman- sit in conductio- ne.

Uate audacie; q̄teq; te- meritatis sint publica- nozū factiōes; nemo est q̄ ne- sciat: idcirco p̄tor ad cōpescen- dā eozū audaciā hoc edictum pposuit. **S**i familia publi- canoz furtū fecisse dicebat: itē si dānū p̄ inturiā fecerit: et hi ad q̄s ea res p̄tineat non exhibe- buntur: in dñm sine noze dedi- tōe; iudiciū dabo. **F**amilie autē appellatōe hic seruillē fa- miliā p̄tineri sciēdū est. s; et si bona fide publicano alienus seru; seruit: eque p̄tinebit: for- tassit; et si mala fide. plerūq; emi vagi serui r fugitiui in hu- lusmodi op̄tō; etiā a sciētibus habent: ergo r si hō liber ser- uiat hoc edictū locum h; pu- blican; autē dicunt q̄ publica vectigalia hnt p̄ducta. **C**ai.

Sed r hi q̄ vel salmas v; arenas; r cretifodinas; r metalla cōducta habēt: pu- blicanoz loco sunt. **P**reterea r si q̄s vectigal p̄ductū a repu- plica cuiusdam munitipij h; hoc edictū locū habet.

Dñs sui deliquēt; nō libe- rat ab hoc edicto h; serui alie- nauerit. sec; si mort; sit si ap- pareat dñz n̄ fuisse i dolo. h. d.

Shic titulus. **S**ed et hi. arenas. loca in quibus foditur arena: et sic ex pone sequentia.

Locum habet. vtile: non directum. vt. J. de verbo. signi. l. cum qui vectigal. et dixi. s. eo. l. i. §. i. et est sic. s. ex qui. cau. maio. l. legatis. r. l. sed et si per p̄torem. §. fi. et. C. de sacrosan. eccle. l. fi.

quennium. Solu. illa hāc corrigi- vel h; de rigore. al- la de equitate. q̄b in idēz recidit. vel licet sit inhuma- num vt ibi: susti- net tamen vt hic. vel hoc speciale p̄ pter fructus ma- ximos quos per- ceperat. als sec; vt in contra. s. e. l. licitatio. §. i. et. C. loca. inuitos. r. fa- cit pro hoc. s. loz ca. si vno. in prin. Item videtur sem- per inuitus deti- neri. vt. C. loca. si cum hermes. sed ibi sponte reman- sit in conductio- ne.

Uate. factio- rationes in malis. Accur.

Proposuit. sic. s. eo. l. i. §. dixi- rit. r sequenti ver- ba ponuntur ma- terialiter: cū qui- bus facit. s. eo. l. i. §. pe. r. fi.

Exhibebun- tur. f. serui qui fe- cerunt dānum.

Deditio. speciale. vt. s. eo. nec licebit.

Sofuassio. tē peramentum phi- losophicuz est. sic. s. de arbi. si duo. nam idē in vtroq; est. vt argu. s. de noxa. non solū.

Operis. scilz ministerio.

Publican;. facit. s. eo. tit. l. i.

Igno- rās deli- quē non dicit.

Sive autem vendidit publicanus.
b Factiosam. i. mala. **c** Liberari. s. de noxa.
 electio. s. i. s. sed contra. s. e. l. i. s. sol. vt ibi.
d Hac actio. s. scilicet ex hoc edicto. q. d. a. f. publicani.
e Perpetua. r. de simpli. s. p. pena est annalis. vt. s. e.
 l. i. in prin.

Successoribus
 vniuersalibus. s. in
 herede in q. d. lo.
 cupletior e. vt. s.
 eo. si publicanus.
 in pun.

Omissa.
 pone casu p.
 l. s. eo. cot. i. pn. r.
 s. d. h. r. s. illi.
 t. d. h. r. s. vel pone i. ve.
 ctigali p. d. i. o. r. hoc
 dico vectigali no
 soluto. vt. s. e. l. ve.
 ctigalia. s. fi. r. C.
 b. admi. tu. si tuto
 ri. s. n. Jr. vel etia
 tertio. vt loquat b
 ea p. m. s. i. o. e. q. i. d. e. o.
 fit in f. s. c. i. q. q. s. n.
 p. h. at vectigal vt
 d. i. m. o. s. u. p. p. m. i. t.
 r. occultat merces
 r. u. s. i. e. s. t. v. e. c. t. i. g. a. l.
 s. t. a. d. i. s. r. e. s. t. a. r. i. m.
 s. i. t. p. m. i. s. s. i. o. i. n. f. i. s. c. i.
 o. c. t. a. u. e. p. o. r. t. i. o. n. i. s.
 r. i. p. o. i. n. t. u. l. l. e. a. m. i. t.
 t. e. d. n. i. u. m. i. l. l. i. u. s.
 r. i. p. o. i. u. r. e. i. u. r. e.
 q. n. i. f. i. s. c. o. p. q. e. C.
 b. v. e. c. t. i. r. c. o. l. i. i. v. l.
 d. i. c. q. h. i. c. i. n. t. o. t. u.
 p. m. i. t. a. t. r. e. s. q. u. i. a.
 o. m. i. s. s. a. s. u. i. t. p. r. o. f. e. s.
 s. i. o. i. b. i. p. o. s. c. a. p. f. e. s.
 s. i. o. s. o. m. i. s. s. a. s. o. l. u.
 t. i. o. v. t. i. b. i. d. i. x. i. m. o.
 h. a. d. h. e. r. e. d. e. i. s.
 i. s. h. e. r. e. d. e. e. i. u. s. q.
 d. e. l. i. q. u. i. t.

Casus q. incidit in commissum
 vendicatur ab herede prout
 a. d. i. t. b. e. t. p. o. s. s. e. s. s. o. r. e. B. i. l. p.

Omissa vectigalium
 noie etia ad heredem
 transmittunt. nam qd comis-
 sum est: statim definit eius ee
 qui crimine commisit: dñum qz
 re vectigalis acqrit: ea pro-
 pter omisi psecutio: sicut ad
 uerfus quemlibet possessorem/
 sic et aduerf herede ppetit.

Inspicitur tps quo qs pos-
 sederit: non tps quo quis re-
 pulsus p vni recessit. b. d. b.

Elar cum in Alphe-
 sule crete cotorias lo-
 caret: lege ita dixerat: ne qs
 preter redemptore post idus
 martias cotem ex insula cre-
 ta fodito: neve eximito / neve
 auellito: cutusdam nauis onu

Transmittit.
 f. vt emar re com-
 missam i fiscum.

Statum ipso iure. sic. i. de iure fis. l. i. s. an bonar. l. i.
 impator. et in aut. de inces. nup. s. i. r. u.

Vectigalis. i. mercis illicite vecte vt pdij ex q soluit
 celus. vel. i. i. p. i. octaue q vectigal fm qd diuersis mo-
 m. Acqrit. fisco r ordini ciuita (dis posui casum
 tis: vt dix. s. eo. si publicanus. s. i.

Persecutio. quam habet fiscus.
Copetit. vt r. s. e. l. cot. s. illicitaru. r sic ppetit vt i
 herede tanq in quelibet possessore si res extar: als si no
 extat q vendidit tenet vt heres. vt. s. e. l. si publican. sic
 s. ad exhi. s. eo. s. fi. r. s. n. o. b. s. t. a. r. s. e. l. si publican. i. pn.

Elar. crete. est nomen insule (et. l. fraudati.
 q. Cotorias. i. loca vnde cotes extrahuntur.
Lege. i. pacti. **R**edemptor. i. conductor.

Post idus martias. i. post. xv. die messis martij. io.
 et b. idus. i. diuisio: qz ibi diuidit messis p mediu: r se qn
 tes dies messis denominant a kalendis sequentibus.
Portu. i. ex illo loco vnde cotes colligebantur.
Consulebatur. i. interrogabatur.

sta cotibus ante idus marti-
 as ex portu crete profecta a
 vento relata in portum erat:
 deide iteru post idus martias
 profecta erat: cofulebatur num
 cotra lege post idus martias
 ex insula creta cotes exisse vt
 derent. Rndi tamen si portus
 qz qui in insula essent omes
 eius insule esse viderent: tamen
 eu q an idus martias pfect
 ex portu esset: et relatus tepe
 state in insula deduct esset:
 si inde exisset / no videri ptra
 lege fecisse: propterea q ia in
 initio euecte cotes viderent:
 cu ex portu nauis pfecta eet.

Propter rationes reddendas
 debet seruus reuendi do-
 mino. b. d. Bart. Martian.

Iterdum nec venden-
 dus est eius seruus q
 in commissum ceciderit: sed
 pro eo estimato a dno danda
 est: diut eisi seuer et antoni-
 nus rescripserit: cu is seruus
 qui actu dñi gessisse dicere
 in pmissu cecidisset: venire no
 debuisset: p eovtri boni arbitra
 tu estimatione oportuisse dari.

Propter penam inferen-
 dam seruus debet reddi dno
 iusta estimatione recepta. B.

Vide aut eade epistola re-
 scripserit: si qs impofessus

C. de vecti. et co. l. omnibus.
i. Danda est. a fisco.
k. Rescripserunt. per sequentia verba cum is r. c.

l. Dari. i. fisco. ratio ergo actus aliqd specialiter di-
 citur qd als no dicere. vt r. s. de offi. p. s. i. fi. It ex hoc
 tenet liber factus qd non est als. vt. C. de peti. here. l. fi.
 in fi. It q dicit arbitrio boni viri. dic. i. iudicis. vt. J. de
 verb. ob. continuus. s. cum ita stipulat. It no. hic q
 aliud pro alio soluitur. sic. s. de le. i. si domus. s. qui co. Alio p
 fite. r. J. p. r. i. s. regulariter cotra. vt. s. l. si publican. s. i. q. soluit

l. Impofessus. id est dominus non fecit professione
 censualem: id est quantum deberet pro seruo nomine
 etigalis. et ita comisus erat in fiscum: vt. C. eo. l. omni-
 bus. r. C. de dona. censualis.

Viderent: et
 sic q de portu erit
 post idus de insu-
 la extraxerit: sic
 contra lege. i. pa-
 ctum.

z. Eum. repetit
 breuiter questio-
 nem.

a. Relat. i. res
 portatus.

b. Insulam. i.
 portum.

c. Si inde exis-
 set. post idus mar-
 tij. ac.

d. Initio. i. an-
 te idus martij. r.
 sic. s. de excu. tut.
 l. tutor petit. r. ar-
 gu. s. b. ali. iudi. l.
 ex hoc. s. fin. r. l. i.
 ite no. q. cas. nau-
 tam excusat. sic. J.
 l. pri. s. si. ppter.

e. Euecte. i. de-
 portate.

f. Profecta. an-
 te idus martij.
Iterdum.

Vendendus. a
 fisco.

h. Ceciderit. i.
 quia sunt in loco
 publico prohibi-
 to mancipia mo-
 rata: vt. C. de ser.
 expor. l. i. vel quia
 dñs emens ea su-
 per octauam non
 exposuit pfectio-
 nem: vel non sol-
 uit octauam: vt. J.
 eadem. l. s. quoti-
 ens. et. s. serui. et

Casus
 nauis
 excusat.

Alio p
 alio qn-
 q soluit

Liber Primus.

a **D**icatur. scz seruus iste.
b **P**rocurator. fisci. **c** **C**ausis. supra dictis.
d **C**ompertus. i. aduentus.
e **E**stimet. vt estimatio dei fisco: vt. s. pri. respo.
f **T**radat. na ex hac ca moti eu dare poterit dñs: vt

J. de hb. ob. q. seruum. 7 d. leg. i. qd. s. si heres. et de pig. ac. elegant. s. n. Ire poterit euz torqre vt iurte e. ruat. cu p. familiā res meli⁹ apertat q doini gerunt: vt C. de diuor. 7 re. l. cōsensu. s. ieruis. 7 de adm. tu. l. lex q. et de iure deli. l. si licentiam.

g **N**ō esse. sic. s. de ph. ep. l. i. et de euc. l. iij. **h** **N**ō fuerit. i. nō fuerit p. sellus qru. p. seruis note vectigalis dbeat. ob hoc emi pmitit tur i fiscum: vt. C. e. l. iij.

i **U**sualia. qd⁹ vtref ad pdia colēda. sec⁹ si ad ipi⁹ corp⁹ tuēdū 7 ser uicdum. vt. J. de hb. sig. l. in lege. 7 no. q. secus est in alijs reb⁹ ad vsuz depuatis sui vel agroz: p. qd⁹ non pntat vectigal. vt C. e. l. vniuersi. et s. e. si publican⁹. s. i.

k **V**eterana. p. qd⁹ ne nimis gra uent subiecti sept us p. kando vecti gal. p. eisdē septi⁹ epno forte noluit p. hant vectigal.

l **A**nno. imino aliter vt veteran⁹ qm vlt. ministe: rio sit. vt. s. d. edil. edic. p. p. i. r. l. si. s. si. q. e. s. i. i. i. i.

vt veterator qd⁹ e ali⁹ qd⁹ vetan⁹. Itē nō vñ eē faciēda dif ferentia inter seruos. vt in l. de iure p. sona. s. si. sed hec dñs fit super accidens: sicut si diceret ali⁹ albus ali⁹ niger. sed super substantia non fit: qz nullus est plus seruus qd⁹ alius ex quo seruus est. Item contra. J. eo. s. diuus. sol. vt ibi. Accur.

m **S**erui. pone exp. plū: vt. C. si ser. expoz. ve. l. i. r. ij. et s. de ser. expoz. si tra⁹. et cū hac rōne cōcor. s. ad. l. ad. l. si

seruus fuerit. et pbabit in cō missum cecidisse: 7 aut vxozē corrupisse dñt dicat⁹: aut ali⁹ grauius qd⁹ admisisse vt cog scat pcurator⁹: et si in his can sis p. pertus sit/estime: 7 ad penam dñio tradatur.

n **A**d publicationē serui nō sequitur publicatio peculij. **h. d. Bart.**

o **I**dem dñi seuerus et anto ninus rescripserūt: mancipijs cōmissis res peculiares nō es se in eadē cā: nisi hoc qd⁹ pro p. tio noie in causam commissi incidit.

p **P**ro nouitjs mancipijs de bet solui vectigal non pro ve teranis. **h. d. Bar.**

q **Q**uoties qd⁹ mancipia iue cta professus non fuerit: siue venalta / siue vsualia: in pena cōmissi est: si tñ nouicia māc ticia fuerint. non etiā veterana. Sūt autē veterana qd⁹ anno cō tinuo in vrbe seruerūt. noui cia autē mancipia intelligunt: que anno nōndū seruerunt.

r **S**erui fugitiui non incidit in commissum. **bar.**

s **S**erui qd⁹ in fuga sunt i cō missum non cadūt: cū sine vo luntrate dñi fines egressi sunt: et hoc ita p. rictpalibus consti tutionibus cauet: sicut diuus qd⁹ plus sepiissime rescripsit. ne inqt in p. tate seruoꝝ sit in uitis vel ignozātibz dñis in fugam se tradendo p. tati do minorum se subtrahere.

seruus ser. s. i. et. s. manda. cum seruus. 7 J. de acquirē. pos. l. pomponius. Accur. **n** **F**ines. infra quos tñ stare debebant. **o** **D**icat. fraudulēter: et sic sunt plana oia. vel tñ ins ignozāui quo dicitur vectigalis fisco soluēda. sed vide

p **N**o. hic casum in quo nō ly forensibus ignorare statutum cōsuetudinis loci de gabellis soluendis. sec⁹ regularit. **p.**

q **L**icet quis se ignorasse dicat: nichilominus eum in pe nā vectigalis incidere diuus adrianus constituit.

r **L**icet aliq⁹ forensis vel ali⁹ intret portā cū salma videntibus gabellarijs et nichil sibi dicētibz possunt tre post eū et capere salmā 7 auferre pe nam: nec ille pōt dicere quare a me non petebas gabellā: qz libenter soluissem. **pau.**

s **D**iuī qd⁹ marcus et cōmo dus rescripserunt: nō impu tari publicano qd⁹ non instruxit transgrediēte: s. illud custo diendum⁹ ne decipiat p. fiteri volētē. **s** **S**pecies p. nites ad vectigal: cinamomum / pi per longū / piper albū / foliū pentha foliū / foliū barbaricū / foliū pentha forū / colium / ca stramoinū / nardistachis / ca s. lia turiana / xillocassia / smur ma / amomū / zinziber / malaba strum / aroma indicum / gal bane / laser / alchelum / tar gogalla / omerabillum / carda momū / xillocinamomū / opus bufficum / pelles baumelie / pelles babylonice / ebur / ferrū indicum / carbasum / lapis vni uer⁹ / margarita / sardonis ceu raiuiū / hyacinthus / smarag dus / adamas / saphyrus / ca lamus / berillus / chelium / opia

li. circa finem. accur. **f** **A**d vectigal. s. sit heet nō hñt qd⁹ hic. s. s. cū p. d. ctis conuuantur. Item et cauetibi: quia non tñ de his p. restatur cum deferuntur: sed ex omnibus: vt. C. e. vni uer⁹. sed graha exempli de his dicit: sic. J. de vi et vi ar. l. i. s. quod vulgo.

t **F**olium. frons gariofoli. ac.

v **G**albana. ynguentum ad equos.

tur non nocere in dāno. vt. s. d. tur. et fac. ig. l. error. l. fi. So. hic fuit sup. pina. sic. s. de liti tozia. l. s. et si pur pill⁹. s. p. c. n. bere. et de iu. 7 fa. ig. re gula. s. s. facti. vt dic hoc spāle. p. p. rigozē iuris obser uādū. vel uenus

hic est ius natura le vel q. si: n. q. non p. mittit errare. vt C. de in ius vocā. l. venta. 7. p. hoc fa cit l. si. vt bo. rap. s. i. 7. C. de p. scp. xxx. an. sicut. in fi. arg. s. j. de decre. ab ordi. fa. l. fi. sed pōt loq. ibi digno rāub⁹. s. 7. h. c. p. p. ter ignozānā mi tuis punit. vt. J. e. s. diuī qd⁹ fratres 7. J. ad. l. i. u. l. de a. dul. si adulteriū. s. i. d. e. i. p. g. o. r. e. s. Accur.

r **T**ransgrediē tem. i. s. legē faciē tē: vel dic. i. trans eantem.

q **C**ustodiēdū. als cōstitutum. **Accur.**

r **V**olentē. i. e. si qd⁹ vult facere p. f. sione cēsualē qd⁹ 7 qd⁹ 7 noie cuius rei debeat p. hant vectigal. de q. loq tur. C. e. l. i. ij. et de dona. cēsualis. et in aut. de mā. p. n. s. coges. 7. s. non permittas. 7. J. de cēs. l. forma. et fa. cit. J. de noua. do.

Errare
i iur na
turali n
pcc.

a Indica. que faciunt homines dormire. et nota qd de diuersis mobilibus dicit.

b Expositi. in loco. phibito. et facit. s. eo. l. cesar.

c Etate. rrv. an. vt. C. de his qui ve. eta. impe. l. fina.

d Errasset. dices se nolle prestare vectigal cu no debe

ret: cu vsus sui ca
duceret. vt. l. s. b. b.
fig. l. in lege. et dis
xi. s. eo. s. q. tiens.
e Ignoscendo.
piu iteg. resti. cu
gestu sit cu miore
vt. l. s. de mi. l. ait
ptor. r. l. si. exca. s.
pe. vel ipso iure l.
pupillo. vt. s. eo.
spatores. maiori
aut no succurrif:
vt. l. s. e. s. l. r. s. di
ui q. q. nisi cet mi
les. vt. s. e. l. o. s. b.
arg. s. i. p. s. ac.
f Diu quoq.
duob' modis pot
intelligi hic. s. vt
q publican' red
dat in dupli. vel
q habeat dupli.
prio q dic cu qda
vellet. pnterit fusi
publican' inuuit
ei q no teneret
postea ademit p
pter omiffam p
fessionem. reddet et
seruu in duplum
vt ar. s. e. s. diu q
q. mare. in fi. s. r.
s. eo. l. licitatio. s.
q. s. illicite. r. i. e. l.
s. fi. et fm hoc q
dicit perrotem a
publicano induc
tus r qd subicit
vt duplo r. habe
at mercator du
pli vectigalis co
tepti. publican'
seruos vel seruuz
restituat. expone
id est cu duplo co

g Si aliqui vectoralis transi
uit cum salinis per vnum ter
ritorium: et audito q in illo ter
nere erant latrones / intravit
aliud territorium vbi erat sol
uenda gabella et no soluit: no
tamen debet salina confiscari.
r. l. h. d. Pau.

h Si propter necessitate ad
uerse tempestatis expositus
onus fuerit: non debere hoc
commisum vindicari diu fra
tres rescripserunt.

i Licet de rebus que post
tur non debeat solui gabella:
debet tamen annunciari ga
belle r rcepta podusa: als
confiscantur sicut si solui de
buisse. h. d. Pau.

k Diuus q. q. plus rescripsit:
cu qda intra legitima etate
esse dicebat: r vsus q. q. ca ma
cipia durisset: r in sola profes
sione errasset: et ignoscen
dum esse.

l Declarat hic qua r punta
publicanus qui decipit trans
euntem. Pau.

m Diu q. q. fratres rescripse

ut est ibi non: secus in re commissa in fisco ob non so
lutu vectigal. vt. s. eo. l. commissa. r. l. cotem. s. illicitaru
q. p. nis. nam sic regulariter est in omnibus vt non
teneantur heredes nisi lite contestata: vel inq. tum ad
eos peruenerit: vt. C. ex delictis defun. l. i. et. C. de fur. l.
furni. et. l. de act. et obl. l. o. s. penales. et. l. constitucib.
r. C. In vectigalibus. id est in illicita exactione vecti
galium: ob quam tenetur publicanus in dupli: vt dixi.
f. C. per errorem. facti vel iuris. secus si sciens: vt. s. de
condi. inde. l. i. et. l. quod quis. et facit. s. s. diu q. q. fra
tres. Sed arg. s. s. eo. s. licet. sed ibi fuit in no soluendo:
hic in soluendo. Accur.
s. C. Resituere. per conditionem indebiti. Ac.

g Resituant. s. debitor vectigal predicti dupli. i. sol
uat. et dic fm tertiu casum tali seruo q. nimirat et i il
lo officio ad erigendi: vt. s. eo. l. i. s. familie. Accur.

h Vel seruus. s. publicani no serui s et in eo vectiga
li: alioqn teneret publicanus in duplum si cum non ex
hiberet: vt. s. e. l.
i. s. penul.

i C. p. redij. p. q.
pendendu erat ve
ctigal.

k C. d. m. igno
rant: vt. s. e. l. co
tem. s. d. s. in fi. s.

l C. T. neri. ex
hoc edicto.

m C. Concedite.
id est remittente:
sic. C. de iura. ca.
l. ij. in fi.

n C. Recitantur.
et postea remittu
tur a publicano.
Accur.

o C. Cessat. id e
pena amissionis:
aliud tamen erer
cere non prohibe
tur pro futuro te
pore: vt. s. eo. lici
tatio. s. eorum. s. s.
pro pterito tem
pore ipe publi. et
cuius fideiussores
tenent. vt subicit
et ad hoc. C. s. fa.
patri. l. ij. s. r. for
te ille cui e remis
sum tenet in subfi
dium: vt argu. s.
de eo per que fas
ctum erit. l. fi.

p C. Pene. ab he
redibus delinq.
tis publicani: qui
tenebatur in du
plum. vt. s. eo. lici
tatio. s. quod illi
cite. et sic etiā lo
quitur. s. eo. si pu
blicanus. in pn.
r. l. fraudari. pro

q C. Si q. q. professus a pud pu
blicanu fuerit: no tñ vectigal
soluerit: hoc cōcedere publi
cano: vt solēt facere: diu seue
rus r antonin' rescripserit
in commissum no cadere. cu em
inquit p. fessioes recitantur
commissum cessat: cu poterit
satisfieri fisco ex bonis publi
canorum vel fideiussozum.

r Pene ab hereditibus peti
non possunt: si non est questio
mota viuo eo qui deliquit: et
hoc sicut in ceteris penis: ita
et in vectigalibus est.

s Si
quid autem indebitum per er
rorem soluentis publicanus
accepit: retro eum restituere
oportebit: vt diu seuer' r an
toninus rescripserunt.

t C. Pene. ab he
redibus delinq.
tis publicani: qui
tenebatur in du
plum. vt. s. eo. lici
tatio. s. quod illi
cite. et sic etiā lo
quitur. s. eo. si pu
blicanus. in pn.
r. l. fraudari. pro

u C. Pene. ab he
redibus delinq.
tis publicani: qui
tenebatur in du
plum. vt. s. eo. lici
tatio. s. quod illi
cite. et sic etiā lo
quitur. s. eo. si pu
blicanus. in pn.
r. l. fraudari. pro

v C. Pene. ab he
redibus delinq.
tis publicani: qui
tenebatur in du
plum. vt. s. eo. lici
tatio. s. quod illi
cite. et sic etiā lo
quitur. s. eo. si pu
blicanus. in pn.
r. l. fraudari. pro

w C. Pene. ab he
redibus delinq.
tis publicani: qui
tenebatur in du
plum. vt. s. eo. lici
tatio. s. quod illi
cite. et sic etiā lo
quitur. s. eo. si pu
blicanus. in pn.
r. l. fraudari. pro

x C. Pene. ab he
redibus delinq.
tis publicani: qui
tenebatur in du
plum. vt. s. eo. lici
tatio. s. quod illi
cite. et sic etiā lo
quitur. s. eo. si pu
blicanus. in pn.
r. l. fraudari. pro

y C. Pene. ab he
redibus delinq.
tis publicani: qui
tenebatur in du
plum. vt. s. eo. lici
tatio. s. quod illi
cite. et sic etiā lo
quitur. s. eo. si pu
blicanus. in pn.
r. l. fraudari. pro

z C. Pene. ab he
redibus delinq.
tis publicani: qui
tenebatur in du
plum. vt. s. eo. lici
tatio. s. quod illi
cite. et sic etiā lo
quitur. s. eo. si pu
blicanus. in pn.
r. l. fraudari. pro

aa C. Pene. ab he
redibus delinq.
tis publicani: qui
tenebatur in du
plum. vt. s. eo. lici
tatio. s. quod illi
cite. et sic etiā lo
quitur. s. eo. si pu
blicanus. in pn.
r. l. fraudari. pro

ab C. Pene. ab he
redibus delinq.
tis publicani: qui
tenebatur in du
plum. vt. s. eo. lici
tatio. s. quod illi
cite. et sic etiā lo
quitur. s. eo. si pu
blicanus. in pn.
r. l. fraudari. pro

ac C. Pene. ab he
redibus delinq.
tis publicani: qui
tenebatur in du
plum. vt. s. eo. lici
tatio. s. quod illi
cite. et sic etiā lo
quitur. s. eo. si pu
blicanus. in pn.
r. l. fraudari. pro

De donationibus. De recti gallo nō solutis pcedēte publicano vt affolet donando explicati est: et ea occasione gñaliter de donatiōib⁹ subijcit. vel dictū est de relictis. scz. s. de leg. 1. et sequētib⁹: inter q̄ est donatio causa mortis q̄ cōparat legatis: et ideo de ea et alia q̄ fit iter viuos videamus.

230.

Onatio nes. i. ge nre di: it sicut em donatiū volū tates diuerse sūt: ita donatōes iter se differūt. Accur. b. Reuert. C. de reuo. do. l. si. cō tra. sed illud fit ex potestate legis nō p̄trahētū. Itē cō tra. s. si cer. petra. si tibi. in fi. sed ibi de equitate.

Liberalitatem. l. animi volū tate ab auaricia et alijs vicijs libe rā. vt. l. eo. donari. et laus inest donā ti. vt. l. s. h. sig. mu nus proptie. s. i. et hec pprie dicit bo natio: vt subijcit. et simplex. vt. C. s. dona. ante nup. l. si. s. i. in fi. et. s. fa. mil. her. si filia. s. si pat. Itē absolu ta. vt. l. i. i. senar. s. i. et inter viuos. vt l. i. eo. s. alie. et oia hec verba po nūt q̄q; notarij in p̄tractu talis donatiōis: q̄q; tamen que nō habet liberā concessiōē dicitur donatio sed improprie. vt. s. ad legē aquil. si seruus seru. s. si oliuam. et de regu. iur. l. cuius per errorem.

Exerceat. f. donator.

Securū. cui⁹ intuitu donat. M. hoc est ad vtilitatez vel affectiōē donantis. et da exēplū q̄n ex p̄ss hoc dicit. vt. l. eo. hoc iure. s. si. Itē in dote. vt. s. de iure do. s. nisi. Itē q̄n tacite. vt in dona. propter nup. vt in l. i. eo. s. est et aliud. Sed qd si non ad effectū seu p̄ficiū dātis: sed ali onā apposuit cōditiōē. vt si nauis ex asia venerit: Rñ. p̄m. 230. et pug. illaz esse simplicē et liberā: cū possit fieri donatio pure: et in diē: et sub p̄ditiōe. vt. C. eo. donatio.

Fuerit. vt in exēplo. l. statim. in fi. hui⁹ ver. posito.

Non fuerit. vt si ticius non erit consul infra quin quennium reddes michi.

Mortis causa donatio. vt. l. i. i. l. senar. s. i. est et aliud exēplū. s. de cōdi. ob cau. l. si donaturus. i. et. u. rñ. Itē aliud. l. eo. l. s. fi. et ex his pactis tacitis vel ex p̄ssis out actio p̄sonalis. als p̄dictio. f. ob causaz. et actio ex sit pulatu si stipulatio intercessit: vel p̄scriptis verbis si so lum pactū: non rei ven. vt. l. i. i. l. senatus. s. i. in fi. s. et

De donationibus. Titu. v. Donatio ppria est q̄ fit ex liberalitate et irrenocabiliter: sed q̄ fit sub cōditiōe vel pure solueda sub p̄ditiōe: donatio ipropia appellat. Bar. Ulp.

Donationes q̄ plures sūt. dat aliq̄s ea mēte/ vt statim velit accipiētis fie ri: nec villo casu ad se reuertit: et p̄pter nullam aliā causam facit: q̄ vt libera litatē et munificēntiam exer ceat. hec pprie donatio ap pellat. Dat aliq̄s vt tūc de mū accipiētis fiat: cū aliq̄d se cutum fuerit. hec nō pprie do natio appellat: s; tota hec do natio sub p̄ditiōe est. Itē cum tpe ea mēte dat vt statim qdē fiat accipiētis: si tñ aliq̄d fa ctū fuerit: aut non fuerit (ve lut si cōualuerit) velit id ad se reuertit. hec nō pprie dicit do natio: s; totū hoc donatio dicit ur q̄ sub p̄ditiōe resoluit: qua lis est mortis causa donatio.

b. l. si donaturus. et. C. de pac. inter emp. et vendi. q̄ea. et de iure do. l. etiam. et. C. e. l. legem. nisi in casu fauore ali mentoz. vt. C. de dona. q̄ sub modo. l. i. Itē no. q̄ ad id qd hic et supiori rñ. dī facit qd dicitur de pacto adiectio nis in diē qd q̄q; facit p̄ditiōē conditionālē: q̄q; re solui sub cōditiōe.

Igit cū dicitur iter spōsum et spōsam donatiōē valere: pro pria appellatiōe vtimur: et fa ctum demōstramus qd ab eo p̄ficiatur q̄ liberalitatis grā aliq̄d dat vt p̄festim faciat ac ciptiēt: nec vnq̄ villo facto ad se reuertit velit. cū p̄o dicitur: si hac mēte donat spōsus spō se vt nuptijs non secutus spe cies auferat: posse repeti: nō p̄trariū p̄iori dicitur: sed cō cedimus inter eas p̄sonas fie ri donatiōē eā que sub condi tiōe soluitur.

Sicut p̄tōr volū tate p̄ris do nare: et p̄ delegando filiū suū debitoz vel extraneum q̄ sibi donare velit donare p̄tōr: et ex ceptio q̄ obstat deleganti ob stat et cui facta est delegatio ex cā lucratua vel ex onerosa

Sputatua. h. d. B. Idē. Itē cū filius familias pec uniam donare vellet: patris iussu eā p̄miserit: valet dona tio p̄inde ac si fidelissorē de dissest. si vero pater donatur ticio pecuniā iusserit filiū suū

Propria. i. mera. **F**actum. i. liberalitatem. Accur. **N**ec vnq̄. nā nō h̄z tacitā p̄ditiōē si sequatur ma trimoniū nisi fuerit ex p̄ss: vt hic subijcit. et. C. de dona. ante nup. si filie. et. l. si tibi. et. l. si ante. et. l. si m̄. et. l. p̄sidi. et. l. cū veteri. in p̄n. hodie h̄z si mō p̄ alterū remanet. vt in. l. cū veteri. et hoc nō interueniēte oculo. als serua qd dicit in eo. n. C. de dona. ante nup. l. si a sponso. **S**pecies. i. res data. **P**riori. vbi diximus eam nō reuocari. vt. s. p̄ri. rñ. **E**a p̄sonas. i. inter sponsum et spon sam. **S**oluitur. nam statim fuit res facta accipiētis. vt et. s. item. **I**tē cū filius familias pecuniā. patris vel filij. **D**onatio. et tenet p̄ qd iussu: et etiā fili⁹ tenet insolidum: s; als. i. sine p̄sensu p̄ris donādo nō posset di minuere peculium. vt. l. eo. filius. Accur. **D**edisset. cū donasset sine voluntate p̄ris tenet. s. si defussor: vel repete p̄ris iussu: vel dic verius ip̄m p̄rem. primo tamē casu qd iussu. secūdo ex stipulatiōe conue nitur pater. vt. C. quod cū eo. l. si mandator. et. l. de ver. obli ga. cum filius. circa p̄in. nā aliud est iubere et aliud

Admōt obseur sequens dū est.

si de iure. vt. §. quod iusu. li. §. quid ergo. Accur.

a **Debitur naturaliter.**

b **Debitorem. s. suum.**

c **Promittere. nā tūc valet vt idē p̄f donare. secus si nō debuit patri: vt hic innuit. r pbat ex aduersaria su**

pta posita si vero rē. et ex isertori cū vero rē. nec ob. J. eo. in edib. §. p̄. q: ibi tradidit: hic pmisit tñ fili: vt ibi fili donat. hic p̄f donare voluit. qd sic non potuit cū fili p̄ri donare nō potuit. s; si potuisset tñc fec. vt J. eo. prori. §. Alij dicit hoc etiā casu valere: r qd dicit interesse: exponit quo ad hoc vt qd donet: et in expresso casu pater in subaudito fili donet: p qd est. J. eo. in edib. §. p̄. d. **Perfecta est. nā breui manu tu videtur michi. do nasse: et ego ticio: vel longa manu. vt. §. de dona. iter vir. r. yro. l. ij. §. fi. et de iure do. licet §. quoties. et. §. si cer. pe. singularis. e**

Eximiam bā. cū nō debebā. Ac.

f **Iusu tuo. et sic tui delegat a te donāte donata rio. s. creditori pu tatio. sec. si ellet tuis creditor. J. de noua. si quis dele gauerit. r. l. si non debitorē. r. l. doli.**

r. l. si tici. r. de excep. doli. l. pure. §. si eū. r. l. iulian. r. §. de p̄di. cau. da. si donaturus. §. i. r. l. qui se. et de iure do. eū in fundo. §. fi. r. J. de re iudi. l. nescimus. in p̄n. arg. C. de iure delibe. l. si. §. sed si legatarij. in fi. §.

g **Incerti. i. cōditōe sine cā q̄ dicit incerti: qz ad lcer tū cōpetit. f. ad factū qd nō fiat sit p̄denatio ad lterese. vt. §. de p̄di. sine cā. l. i. r. l. pe. r. J. de p̄. ob. l. vbi autē §. quid. et de re iudi. si quis ab alio. in fi. r. facit. J. l. prori. r. C. de cōdi. inde. l. cum r. soluta. Accur.**

h **Putabas. cum non esset. Rzo.**

i **Eximiam bā. cum vere non debebam. Accur.**

k **Incerti. i. sine causa. vt. §. p̄xi. §. r. r. cordāte ibi po sse et hic possunt pon. Accur.**

l **Nulla stipulatione. reddendi.**

m **Conditione. expressa.**

n **Mortuo. s. donatore. Accur.**

promittere eā: poterit dici interesse an debitor filius pa tri suo fuerit: necne. nam si tā tūdē filius patri debuit q̄stuz pmisit: valere donatio itelligit tur: perinde ac si quēlibet aliū debitorē pater iussisset pecu niā pmittere. Luz vero ego ticio pecuniam donaturus/te qui michi tā tūdē donare vole bas iussero ticio pmittit: in ter omnes personas donatio perfecta est.

Exceptio q̄ obstat delegā ti obstat et cui facta est delega tio et causa lucratia: r etiā ei cui ex causa onerosa putatiua tñ r nō vera. h. d. Bau. de ca.

Aliud iuris erit si pecuniā quā me tibi dare debere existi mabam iussu tuo sponde rim et cui donare volebas. ex ceptione enim doli mali tueri me potero: r preterea incerti p̄dictione stipulationem cōpel lā vt michi acceptā faciat sti pulationē. J. Itē si et quē cre ditorē tuū putabas iussu tuo pecuniam quā me tibi debere existimabā: pmisero: petētem doli mali exceptione summo nebo: r āpli incerti agēdo cū stipulatore cōsequar vt michi acceptā faciat stipulationem.

morite finitū est. vt hic r. §. de leg. i. cum pater. §. meuo. sed cōtra. C. de dona. illā. solue plene vt dixi. C. de ac. et ob. siquidē. Si autē nō eēt reuocātū mādātū: vt quia vi ueret donator: qui accepit tenef donatario actiōe nego. gest. vt. §. de neg. ge. l. si pupilli. §. i. utē furti. vt. C. de fur. si is. Itē videt nō finiri morte. vt. J. de acq. pos. fundi. cir. Māda ca sine. Solu. refert an mādātū p̄sistat circa id qd mādā tor necesse hz facere et nō finit morte: vt ibi. als sic. vt h. morte si niatur.

q **Facti. i. voluntatis. M.**

r **Cōdictione. ob causam. vt. §. de p̄di. ob cau. l. fi. r. l. si donaturus. d. r. r. de iure do. si ego. in p̄n. r. C. de cō di. ob cau. l. cum ancillam. r. l. datam. r. de iure do. si mu lier. r. J. de manu. test. liberias. §. ij.**

o **Mea fiet. pōt q̄ dominii sub p̄ditiōe trāsseri: sicut r possessio. vt h. r. J. de acq. pos. l. q̄ absentis. §. si qd. s; sit arg. J. de sol. si sub p̄di. s; dicit ibi. facit ad hoc r̄nuz. J. rēra. hā. l. pe. r. J. de ma. vin. l. si p̄. i. r̄n. s; argu. p̄tra. s. si cer. pe. l. eius q̄ §. quos r̄o. s; videt nō fieri mea nisi he res de nouo veit. vt. §. de iure do. l. si ego. §. si res. cuz spectale sit in do te: vt ibi dicit. s; solue vt ibi.**

Donatio simplex conditio nalis valet cōditiōe existente post mortē donatoris. Bar.

Si pecuniā michi tici dederit absq̄ylla stipulatiōe: ea tamē cōditiōe vt tunc demū mea fieret cū seius factus cō sul eēt: siue viuēte eo: siue mor tuo seius p̄sulatū adepr? fue rit/ mea fiet.

Mandatum de soluēdo ex causa donationis finitur mor te mandantis. h. d. Bar.

Sed si quis donaturus mi chi pecuniā dederit alicui vt ad me perferret: r ante mor tu? donator erit q̄ ad me p̄fe rat: nō fieri pecuniaz dominij mei constar.

Defectus cause finalis pa rat donatori cōdictionez ob causam. secus in defectu cau se impulsue. h. d. Bar.

Ticio decē donat ea cōdi tione vt inde stichuz sibi eme ret: q̄ro cū homo anteq̄z eme retur mortuus sit: an aliqua actiōe decē recipiā: An. facti magis q̄ iuris q̄stio est. naz si ticio decem in hoc dedit vt sti chū emeret aliter nō donatu rus mortuo sticho p̄ditiōe re petā. si vero als quoq̄z dona turus ticio decē: quia interim

Wādātum an morte si niatur. r. §. de neg. gest. l. si pupilli. §. i. utē furti. vt. C. de fur. si is. Itē videt nō finiri morte. vt. J. de acq. pos. fundi. cir. Māda ca sine. Solu. refert an mādātū p̄sistat circa id qd mādā tor necesse hz facere et nō finit morte: vt ibi. als sic. vt h. morte si niatur.

vt. §. de neg. ge. l. si pupilli. §. i. utē furti. vt. C. de fur. si is. Itē videt nō finiri morte. vt. J. de acq. pos. fundi. cir. Māda ca sine. Solu. refert an mādātū p̄sistat circa id qd mādā tor necesse hz facere et nō finit morte: vt ibi. als sic. vt h. morte si niatur.

vt. §. de neg. ge. l. si pupilli. §. i. utē furti. vt. C. de fur. si is. Itē videt nō finiri morte. vt. J. de acq. pos. fundi. cir. Māda ca sine. Solu. refert an mādātū p̄sistat circa id qd mādā tor necesse hz facere et nō finit morte: vt ibi. als sic. vt h. morte si niatur.

Libri Primus.

Causa magis. i. modus liberalitatis: et sic fuit impulsiva non finalis causa: alio haberet locum repetitio si cut. et p. cōdi. ob. cāz. vt. C. de p. di. ob. cau. si repetitio. et. s. de condi. ob. cau. l. dedi. s. si qd. quasi statuliber. et. i. i. l. vbi. et. s. de cōdi. l. dāmus. et. l. in summa. s. i. et. s. ij. et. s. iij.

Sichū emere pposuerit: dixerim in hoc ei dare vt sichū emeret causa magis donatio nis qd cōditio dande pecunie estimari debet: et mortuo si cho pecunia apud tictum remanebit. **Alp.**

Et gñaliter hoc in his donatiōib⁹ definiēdū est: multū interesse causa donādi fuerit an conditio: si causa fuit cessare repetitionē: si conditio repetitioni locū fore. **Pōpo.**

Etiam per interpositaz personam donatio cōsummarit potest.

Si reperit in instrō q tici⁹ motus affectiōe quā habebat ad seiu: qz su⁹ erat p sanguine⁹ vel amic⁹ vel ppi ei⁹ bñmerita donauit sibi cētū: ista est donatio simplex. et iō reqrit insinuatio si est vltra qngētos aureos. **h. d. pau. de ca. Alp.**

Affectiōis grā neqz honeste donatiōes sunt phibite. honeste erga bene merentes amicos vel necessarios: inhoneste circa meretrices.

Qui volente dño de fundo ipsius aliqd eximit ex cā habili ad trāsferēdū dñtum statim efficit dñs: nec ex pētētia donatū reuocat dñtum: v. l. asportare phibet: s. si pētētia supueniat anteqz eximat nō efficitur dñs postea eximendo: nec

Necessarios. i. cōsanguīnos. sic. s. de iusti. et iur. l. fi. et ad hoc. s. de tute. et ra. dif. sed nōnullos. **Accur.**

Meretrices. hec donatio valet ad exceptionē nō ad actionē: vt. h. et. s. de p. di. ob. tur. cau. l. idē. s. qd meretrici. et de cōdi. ob. tur. cau. l. cū te. et. l. mercalē. **Itē** p. b. vine pōt donari. vt. s. deo. donatiōes. in pñ. nisi a milite q talib⁹ donare nō pōt. vt. C. de dona. inf. vir. et vro. l. ij. **Itē** qd dicit h donatiōes affectiōis cā nō eēt phibitas: fallit in minore. vt. s. mādati. si hō non re. s. si adolefēcēs. **Itē** fallit hec lex. p. p. in finonū. vt. s. d. dona. inf. vi. et vro. l. hec ofo.

Qui farum. donationis causa. vel alio titulo. **Ad.**

Qui exemptus est. hoc ipso michi possessus. **Fr.**

Qui prohibendo. si quis qui permittit.

Qui uehere. i. exportare. **Accur.**

Qui michi eximit. vt perinde sit ac si ego exemissem.

Qui farū michi eximere de suo pmittit donatio nis cā: statim cū lapis exemptus est fit meus: neqz phibēdo me uehere efficit vt me esse desinat: qz quodāmo traditiōe meus factus est. **Plane** si mercenarius meus eximerit: michi eximit. **Sz** si is qui a mo⁹ emerat: siue mercede conduxerat vt paterer eū sibi iure eximere: si anteqz eximat me penituerit: me⁹ lapis durat. si postea: ipsius factū auocare nō possum: quasi traditiō enim facta videtur cum eximit dñi voluntate: qd in facto est: idēz erit etiam si arborē cesa vel dempta id acciderit.

Quius familias qd hz liberaz peculij administratiōez nō pōt donare nisi ex iusta cā vel patris pmittēde vel ex q̄ltate psonē aliud psumat. **Itē** cā mortis donare nō pōt sine exp̄sa p̄tis pcessionem nisi in castrensi vel quasi castrensi. **h. d. Bar.**

Quius familias idē. donare non pōt neqz si liberā peculij administratiōez habeat: nō em̄ ad hoc ei cōcedit libera peculij administratiō vt pdat. qd ergo si iusta ratione mot⁹ doner: nunqd possit dici locus esse donatiōis: qd magis pbabit. **Itē** videamus si qd filio familias liberā

Quius familias. vt pdat. vt. s. de pac. l. i. iuris. s. si filius. et ad macedo. si filio familias. et q res pig. ob. pos. l. i. et qui. mo. pig. vel hypo. fol. l. sicut. s. an paci sci. et. s. de his que in frau. credi. si pater. et arg. s. de fur. si qd vrozi. s. si seruus meus. et qd vi aut clam. l. iij. s. plane. et. s. de peculo. l. qui peculij. et de pcura. l. procurator cui generaliter. **Accur.**

Quius familias. vt pdat. vt. s. de pac. l. i. iuris. s. si filius. et ad macedo. si filio familias. et q res pig. ob. pos. l. i. et qui. mo. pig. vel hypo. fol. l. sicut. s. an paci sci. et. s. de his que in frau. credi. si pater. et arg. s. de fur. si qd vrozi. s. si seruus meus. et qd vi aut clam. l. iij. s. plane. et. s. de peculo. l. qui peculij. et de pcura. l. procurator cui generaliter. **Accur.**

Quius familias. vt pdat. vt. s. de pac. l. i. iuris. s. si filius. et ad macedo. si filio familias. et q res pig. ob. pos. l. i. et qui. mo. pig. vel hypo. fol. l. sicut. s. an paci sci. et. s. de his que in frau. credi. si pater. et arg. s. de fur. si qd vrozi. s. si seruus meus. et qd vi aut clam. l. iij. s. plane. et. s. de peculo. l. qui peculij. et de pcura. l. procurator cui generaliter. **Accur.**

Quius familias. vt pdat. vt. s. de pac. l. i. iuris. s. si filius. et ad macedo. si filio familias. et q res pig. ob. pos. l. i. et qui. mo. pig. vel hypo. fol. l. sicut. s. an paci sci. et. s. de his que in frau. credi. si pater. et arg. s. de fur. si qd vrozi. s. si seruus meus. et qd vi aut clam. l. iij. s. plane. et. s. de peculo. l. qui peculij. et de pcura. l. procurator cui generaliter. **Accur.**

Quius familias. vt pdat. vt. s. de pac. l. i. iuris. s. si filius. et ad macedo. si filio familias. et q res pig. ob. pos. l. i. et qui. mo. pig. vel hypo. fol. l. sicut. s. an paci sci. et. s. de his que in frau. credi. si pater. et arg. s. de fur. si qd vrozi. s. si seruus meus. et qd vi aut clam. l. iij. s. plane. et. s. de peculo. l. qui peculij. et de pcura. l. procurator cui generaliter. **Accur.**

Quius familias. vt pdat. vt. s. de pac. l. i. iuris. s. si filius. et ad macedo. si filio familias. et q res pig. ob. pos. l. i. et qui. mo. pig. vel hypo. fol. l. sicut. s. an paci sci. et. s. de his que in frau. credi. si pater. et arg. s. de fur. si qd vrozi. s. si seruus meus. et qd vi aut clam. l. iij. s. plane. et. s. de peculo. l. qui peculij. et de pcura. l. procurator cui generaliter. **Accur.**

Quius familias. vt pdat. vt. s. de pac. l. i. iuris. s. si filius. et ad macedo. si filio familias. et q res pig. ob. pos. l. i. et qui. mo. pig. vel hypo. fol. l. sicut. s. an paci sci. et. s. de his que in frau. credi. si pater. et arg. s. de fur. si qd vrozi. s. si seruus meus. et qd vi aut clam. l. iij. s. plane. et. s. de peculo. l. qui peculij. et de pcura. l. procurator cui generaliter. **Accur.**

Quius familias. vt pdat. vt. s. de pac. l. i. iuris. s. si filius. et ad macedo. si filio familias. et q res pig. ob. pos. l. i. et qui. mo. pig. vel hypo. fol. l. sicut. s. an paci sci. et. s. de his que in frau. credi. si pater. et arg. s. de fur. si qd vrozi. s. si seruus meus. et qd vi aut clam. l. iij. s. plane. et. s. de peculo. l. qui peculij. et de pcura. l. procurator cui generaliter. **Accur.**

Quius familias. vt pdat. vt. s. de pac. l. i. iuris. s. si filius. et ad macedo. si filio familias. et q res pig. ob. pos. l. i. et qui. mo. pig. vel hypo. fol. l. sicut. s. an paci sci. et. s. de his que in frau. credi. si pater. et arg. s. de fur. si qd vrozi. s. si seruus meus. et qd vi aut clam. l. iij. s. plane. et. s. de peculo. l. qui peculij. et de pcura. l. procurator cui generaliter. **Accur.**

Quius familias. vt pdat. vt. s. de pac. l. i. iuris. s. si filius. et ad macedo. si filio familias. et q res pig. ob. pos. l. i. et qui. mo. pig. vel hypo. fol. l. sicut. s. an paci sci. et. s. de his que in frau. credi. si pater. et arg. s. de fur. si qd vrozi. s. si seruus meus. et qd vi aut clam. l. iij. s. plane. et. s. de peculo. l. qui peculij. et de pcura. l. procurator cui generaliter. **Accur.**

Quius familias. vt pdat. vt. s. de pac. l. i. iuris. s. si filius. et ad macedo. si filio familias. et q res pig. ob. pos. l. i. et qui. mo. pig. vel hypo. fol. l. sicut. s. an paci sci. et. s. de his que in frau. credi. si pater. et arg. s. de fur. si qd vrozi. s. si seruus meus. et qd vi aut clam. l. iij. s. plane. et. s. de peculo. l. qui peculij. et de pcura. l. procurator cui generaliter. **Accur.**

Donare quoq. nō solum administrare. vt intelligas de dona. inter viuos. vt. l. e. l. s. p. e. Accur.

Quāq. i. aliquando.

Ex persona. non solum ex permissione.

Hoc colligi. vt possit donare. Accur.

Senatoris. cui concessa est peculij administratio libera. m.

Hoc quoq. vt possit donare. et. ad hoc. s. de iudi. si lōgius. cir ca sinez. r. de iudi. sed r. si suscipit. s. p. e. r. de leg. i. si seruus plurius. s. si. ar. cōtra. s. ad ma cedo. l. i. s. si.

Administratio. q. d. non video contrarium.

Prohibetur. inter viuos. Ac.

Prohibebit. q. simpliciter prohibitus de quolibz videt. phibit. vt. l. de verbo. signi. l. alienatū. s. donatio. nis.

Voluntate. ex pressa. Accur.

Possit. vt. r. l. si. i. s. s. filius. fa. sed legare nō: q. is demuz legat qui testatur. vt. s. de leg. i. l. iij. s. nō testatur etiaz p̄e volēte filius. fa. ergo nō legat. vt in. si. quibus non est permis. fa. te. in prin. r. d. l. tam is. s. i.

Voluntas. patris.

Donatio. causa mortis. Accur.

Si cui. s. filiofamilias.

Donare. sic. l. i. l. scia. in fi. s. p̄tra. l. de s. si. g. alie. nati. s. donatio. vbi p̄tinet vtraz donatio sub p̄ditio. ne. Solut. hic ab hōicibi a lege simpliciter p̄bit donatio. nis p̄fici. cum qua lege benignius p̄ceditur. vt. s. de arbi. l. celsus. Alij dicūt ibi loqui de illis qui habent castrense vel quasi peculium: hic de alijs. qd nichil est. Accur.

In paganis. filijsfamilias.

Castrensi meti factione. i. quā. r. accipe in passiva et actiua significatōe. vt in. si. quib. nō est permis. fa. testa. in prin. r. l. i. l. marcell. r. C. de inoffi. testa. l. si. r. l. te. fla. metū militis. r. s. de dona. inter vir. r. vro. cū hic stat. s. si miles. s. qd i aduēctio peculie. dicit pla. q. possit do nari: cū p̄tē nō paret p̄iudiciū in peculio qd ad vsufructū. sed lex expresse dicit q. non pōt nisi pater p̄mittat. vt. C. de bo. que libe. l. si. s. filij autem familias.

Que statuliberi. qd hnt q statuliberi iposita r. c. alij q liberi. statuliberi r. c. et tūc dic liberis testatōis.

Idē si alij snt iussi aliqd dare cā implēde cōditionis. r. C. nō donatur. p̄p̄e: s. ob cām. r. hoc subijcit res. i. li. bertas. r. c. sic ē ob cāz datio. vt. r. s. e. l. i. s. i. r. s. h. est tñ mortis cā capio. vt. l. i. l. i. l. mortis cā capio. s. sine.

Indit̄ alienis. donatio videt. vsus vt mercedis. res aut d̄r cōmo. dari. vt. s. cōmo. l. i. s. i. in fi. vel p̄re. cario cōcedi. vt. s. de p̄scrip. ver. si gratuitā. in pn. q. sunt p̄tra. vel in. l. cōmodati. de futu. tute habitādi di. cit. als nichil tibi adderet iul. p̄ce. dentibus. Accur.

Cape videt. cā donatio. r. fa. cit ad hoc vt scia. mus sit faciēda insinuatio vel nō. r. facit. l. eo. a. qua. bus.

Corporis. cor. poralis rei. Ac.

Donatio. vt supiori r̄. et stat̄ probat per aliud exemplum.

Ex reb. dic casum duob. mo. dis. p̄tio q. si tra. didi ex causa do. natio. nis fundū si. ne insinuatio. ex quo postea p. plu. res annos p̄cepti. si fruct. ita q. ex. cedat legitimā sū. mā. nō cōputatur vt videt̄ donatio. nem. sic. C. eo. san. cimus s. si. et ar. C. de vsuris. l. si ea lege possessionē. s. e. cūdo fm. l. r. r. d. si. p̄misi ex cā donatio. nis fundū. r. sui in mora tradēdi non tenebor ad fruct. siue agat ex stipula. tio. ne vt olt. siue hodie p̄di. ex lege q. agit ēt nudo pacto. vt C. eo. si qd argē. s. p. e. r. ē rō: q. stricti iur. sūt. vñ nisi p̄. tā qd est vel fuit mēi. nō veniūt fruct. an lit. p̄test. s. post sic. vt. r. s. d. vsur. videam. s. si act. r. s. si cer. pe. cū sūd. r. his duob. mōis itellige. l. eo. cū d. dona. s. l. die h. q. cū hodie pactū dōatio. nis sit. r. nōiat. vt no. s. d. pac. iuris. gē. circa pn. q. sit bo. si. p̄dictio ex lege hoc casu. r. veniūt fruct. r. p̄cepti an lit. p̄te. q. post. qd nō placet. s. fm. pos. sitioz scdam est. l. de re iudi. nescimus. s. i. s. r. ibi l. is erat contestata: vel tradiderat donator: sed cū res ad cū redijset. p̄ueniebaf rei v̄e. vñ veniūt fructus: vt ibi dicit.

Non fundum. vt supiori casu.

Perceptionē. presentē: puta messē vel vindemiā. Idē tamē r. si dixit messē vel vnam. r. an. Accur.

In p̄putatōz. ita vt si excedat legitimā sūmā nō va. leat qd ad p̄p̄tū: nisi scriptura iterat. l. r. erat sūma oll. ducetoz: hodie q̄ngētōz. soli dōz. vt. C. e. l. si qd. p. re. demptione. s. si. Accur.

Meti factionē habeāt. Pau. **Q**ue statuliberi imposi. ta libertatis causa p̄e. stant: ea non donatur: res em̄ pio his intercessit.

Qui donat habitatiōem vel det donare mercedē. h. d. B.

In edib. alle. **P**o. mis habitare gratis do. natio videtur. id enim ip̄m ca. pere videtur q. habitat: q. mer. cedē p. habitatiōe nō soluit. pōt em̄ r. citra corporis. dona. tiōe valere donatio: veluti si donatiōis causa cū debitore meo paciscar. ne ante certū tē. pus ab eo p̄tam.

Cū donat sūd. s. tū ad ef. fecit insinuatio. nis in p̄cipit est. matio fundi nō fructuum qui postea recipiunt: s. si donatur fruct. sit estimatio ip̄sōrū fru. ctuum. h. d. Pau. de ca.

Ex rebus donatis fructus recepti in ratione donatiōis nō cōputatur. si vero non fun. dum. sed fructū perceptio. nem. tibi donē: fructus perce. pti veniunt in cōputatiōem. donatiōis.

A voluntate. i. mandante vel ratum habente. nam differt iustus a mandato: vt. §. quod iustu. l. i. ita aut §. gessisse. §. videf contra. §. eo. l. ij. §. rñ. ybi dicit innuendo non valere. Sol. vt ibi.

C tuo noie. hñ due dñatōes sunt: supiori casu vna: vt. l. ij. §. cuz vero.

D nō pōt. directo: §. p obliquū sic: vt in hñ q mo. tol. ob. in pñ. r. §. b. sol. l. si debitor tuus. et dic casu hu ius §. trib. mōis. pñio vt ea res q nō fit. i. nō pōt fieri in bonis donatarij nō possit donari: vt sacra vel fligiosa: sicut nec in stipulatiōe deduci: vt l. i. de luti. si pu. circa pñ. Secōdo fit r. q ad opinionē saltē et affectionē tradentis: vt. §. de publ. qñqz §. i. in hñ §. r. §. de hñ ep. Lan tepe §. si. et erit locus titulo p dōato. Tertio §. l. f. az vt aliene res non possint donari. §. fm hoc nō hz loci titul. p dōato.

Donatio stricte et large sumitur.

Sed rñ. dupl. bz donatio stricte et large. Stricte vt datio doni. vt. l. i. i. i. senat. §. i. r fm hoc aliē res non poterit donari: vt h. r. insti. de act. §. sic itaqz. Secundo large vt etiā aliēna res possit donari et habet loci titul. pro donato. §. an de euictiōe agatur

A euicta re donata. dices. §. eo. l. aristo. §. si. Accur.

B sentu. mittas. sub. aliquem.

R ecte dñt. vt r. §. e. l. et p. r. C. e. nec abigi. r. l. si aliō.

P er suum. qd magis videbatur. r. facit. §. de cōdi. ob cau. si procuratoru.

S tat. q casu dñō statū querit: vt r. §. l. qui michi do.

U m de donatiōe. hñc expone vt paulo ante no. in l. in edibus. §. ex r. bus. r. facit. §. eo. l. eum qui.

U ex donatiōe queniū. vt r. §. de reg. iu. diuus. r. §. de iu. do. §. extrane. deducto. §. ne egeat. vt l. eo. ti. de reg. iu. in cōdēnatiōe. r. §. de re iudi. l. cum ex causa.

D etrahendū. vt r. §. de re iudi. inter eos. in pñ. r. §. solu. ma. l. maritus facere.

C ausa. large accipie ex eadē cā. vere est aliā. ppter rē et ppter psonā. sic. §. de inoffi. testa. circa. alif p o

S i filius donat noie pñe ipse pater donare videtur. hoc dicit Bar.

Q uod filius familias pñis ius su aut volūtate donauit: perinde est ac si p ipse donauerit: aut si mea volūtate rem meā tuo noie ticio dones.

D onatio nō dñt nisi cū trāsfertur dñiū actu vel hñu. pau.

D onari aut nō pōt nisi id quod eius sit cui donatur.

R es donata non querit ab senti p seipsum sed p seruum suū si tradēs hoc agat. Bar.

A benti siue p mittas q ferat: siue qd ipse apud se habeat sibi habere eū iubeas: donari recte potest. sed si nesciat rē q apud se est sibi esse donatā: vel misam sibi non acceperit: donate rei dñs nō fit: etiā si per seruum eius cui donabaf missa fuerit: nisi ea mente seruo et data fuerit: vt statū eius fiat.

I n estimatiōe donatiōis fructus nō computant. Bar.

U m de dona alius. tione querit neqz par tus noie: neqz fructuum: neqz pensionū: neqz mercedis vlla donatio esse videtur facta.

nitur. §. de excep. rei iudi. cum queritur.

D ebebit. §. occupāis est melior conditio. vt. §. de Occu: re iudi. l. inter eos.

Q uia michi donatum. i. donare.

R e tradidit. vt statū res mea fieret. vt. §. e. absentu. cōditio.

D onator tenet inqñtū face re potest deducto ere alieno. h. d. Bart. Ulpianus.

U ex donatiōe se obli: gavit: ex rescripto dñi pñ inqñtū facere pōt conueni tur: sed em id qd creditoribz debet erit detrahendū. hec §. de quibus ex eadem cau: sa quis obstrictus est: nō de: bebit detrahere.

R ei donate nobis dñtum qrit per seruum et p procurato rē nñm si tradens hoc agat: is recipiēs machinet. B. Idē.

U m michi donatū vole bat: seruo cōt meo et ti ciz rem tradidit: seruus vero vel sic accepit qñ socio: id ac: quisitur: vel sic quasi michi r socio: querebat quid ageret: r placet qñuis seruus hac mē te acceperit: vt socio meo vel michi et socio meo acquirat: michi tamen acquiri. nā et si procurator meo hoc animo rem tradiderit vt michi ac: quirat: ille quasi sibi acquisi: turus acceperit: nichil agitur in sua persona: sed michi ac: quiritur.

E xpense culture facte cā dōa tionis nō repetunt. B. Pau.

tius. vel erat procurator ad alia non ad illam pecuniā accipiendā. Itē §. de acquiren. re. do. res er mandato. et. C. de his q a nō do. ma. l. ij. qd bñ nō statim fieri dñi Sol. fm azo. ibi in gñali procuratore: hñ in speciali. nā ple rāqz plus opatur speciale mādātū. vt §. de. pen. l. pōp. sed certe tñ opatur regulariter gñale mādātū q ad oia qñtū speciale q ad speciē: vt §. de admi. tu. si duo. Tu dic ergo aut vterqz fecit tradēs r accipiēs seruus. §. vel p: curator meo vt michi qñt: aut alter tñ: aut neuter. pñmo r scōdo cāu michi qñt statū: vt hñ r. §. de acq. re. do. l. p serui. §. si. r. l. si procuratorē. r. C. si qñ alter vel sibi. l. si. Tertio. §. quando neuter: non statim nisi quando michi domino tradetur: vt in contrariis. r. §. de acqui. posses. l. i. §. hec que de seruis. r. C. eo. l. per procuratorem: que sunt eodem modo contrarie: et hoc siue ex donatiōe: siue ex alio contractu fiat traditio seruo meo vel pro: curatoru. Accursus.

Occu: pñt me lior est cōditio.

in si. al's sec. vt. §. eo. si tibi dederim rem.

q Socio. tñ et non michi. m.

r Agere. i. qd iuris esset.

f Meo. tñ.

f Acquiri. pre ualet enim donatōis voluntas.

Accur.

v Michi. §. de mō.

r Ille. §. pcurator.

y Acqrit. Imo n statū: vt. §. b. fur.

salus. §. i. sed ibi erat falsus. pcura tor: hñ ver. Itē §. §. b. sol. cū qñ §. i.

§. i. ibi reuocatum erat mādātū. Itē §. §. de neg. gest. si ego. So. fm qñd ibi loquit in pcuratore debitoris.

ar. §. de do. int. vi. r vro. si spōsus. in pñ. §. nō plaa: qz ibi dicit reuocatoe in uito debitorē pos se hñc ratū. Alij dicit ibi loq i generalis pcuratorē hñ in spāli. tu dic i gñozeloquit. r sic dñ pcurator. i. pcurās negocia cre ditōis. sic ponit §. de pen. l. plan:

Uel dic tertio qd hic erat talis su qd no poterat ad liber-
tate peruenire: ideo non potest succedere constitutio: r
tunc erpone superiorem littera no posse agi ante quin-
quennium r. scilicet ad repetendum: r hic esse obligatio
nem scilicet ad repetendum condicione ob causam.

a **U**t aliqd pu-
ta si sibi retinuit
vsuz: siue ministe-
rium quinquena-
le: vel voluit vt il-
lo qnqueno est i
pena. et ita hoc ca-
su poterit agi an-
te quinquenu cu
gratia dantis no
accipientis sit po-
stum.

b **A**lien. i. no
tradentis.

c **U**sucapaf.
ante qnquenu:
qd olim anno: ho-
die triennio fit. vt
in situ. de vsucap.
in prin.

d **Q**uia. qd vi-
detur qd r. quass
dicat videtur vsu-
capit: quia titulus
donatois adest. f.
donatio.

e **I**nteruen-
rit. id est vbi nil do-
natois interue-
nit: vt in superiori
rn. quia animum
habuerit transfe-
rendi dominium.
vt dixi. s. eo. l. edi-
bus. s. fi.

f **P**o pioni ait. f. an vsucapi possit anteqz donator co-
nauerit. h. 30. r. qd vsucapi pot patet. i. i. l. qui alienam.
r. l. si alienam. in prin.

g **U**sucapionem. anteqz conualescat.

h **S**equi. pro donato. sic. i. pro donato. l. i. in fi. i. rn.
i **C**o petere. sed p retentione seruabo sumptus. vt. i.
de fur. l. qui iniurie. s. fi. r. s. de rei ven. l. sumptus. etiaz
a donatore si is fuit qui donatoez potuit reuocare. vt. i.
de excep. dol. l. apud celsum. s. si minor.

k **S**um. donantem.

l **S**i dolo fecit. scieter donando rem aliena. vt et. i. de
ver. obli. si id qd. sed videtur de dolo non posse agi: quia
aut sciuit donatarius rem aliena: et tunc est qd sibi im-
putet. aut ignorauit: r tuc quia potuit expensas confer-
uare de negada est de dolo. Rn. pone no potuit quia no
possidebat: sed alio possidente res et euicta est. vt. s. de
euic. l. euicta. s. i. vel quia tales sunt sumptus quos eun-
cens no haber necesse reddere: vt quia laribus auitis ca-
reret. vt. s. de rei vendi. l. in fundo. Ultimo si gras an do-
nator de euictioe teneatur: dic fm h. 30. qd sic hodie cum
assimiletur venditioni. vt in sti. de dona. s. alie. tu dic aut
fuit de ea. pmisum r teneatur donator. vt. C. de euic. l. ij.
na pro qualibet causa de euictioe. pmitti potest. vt. s. de
edil. edic. l. sci edu. aut no fuit. pmisum: et tuc aut cepit

Donator an de euictioe teneat.

superiore casu quid actum sit
inspicendum pponitur ait. pot
enim quinquennium no ad hoc
esse positum vt aliqd donetur.

Ut traditioe ena reuocabi-
li transferat vsucapiedu dedito si
tradens no erat dno: s. eo casu
quo fuisse dno fuisse transla-
tum dnum. h. d. pan. de ca.

Idem aristo ait: si donatiois
causa in hoc tradatur seruus:
vt post quinquenu manumit-
tatur sit autez alienus: posse
dubitari an vsucapaf. quia
aliqd donatois causa inter-
ueniret. et hoc genus questio-
nis in mortis causa donatiois
bus versari pomponius ait.
et magis putat: vt si ita done-
tur vt post quinquennium ma-
numittatur: posse dici vsuca-
pionem sequi.

Donator non tenet de euic-
tioe: s. dolo si intercessit. B.

Labeo ait: si quis michi re
aliena donauerit: inqz ea sum-
ptus magnos fecero: si ea mi-

a datione siue traditioe: et non tenetur de euictione sed
de dolo si intercessit: aut a pmisione vel pactione: r tuc
agi potest: vt hic. r. C. de iure do. l. i. r. s. de edil. edic. ad

Hres. r. i. de ver. obli. l. vbi autem. s. fi.
Ociure vtimur. cōstrue vt cū queritur de donatio-

chl euincat: nullā michi actio-
nem cōtra donatorem cōpe-
teret. plane de dolo posse me
aduersus eum habere actio-
nem si dolo fecit.

Donatio reipublice sine cā
fieri non pot. h. d. Bar. Idē.

Hoc iure vtimur vt i re-
bus publicis cū de do-
natione querit illud solū spe-
ctetur: vtrū ob causam aliquā
iustam reipublice promittat
quis vel polliceatur: an non:
vt si ob honore alique pmittat/
teneatur: si minus non.

Quod ob causam dat non
est donatio. h. d. Bar.

Labeo ait extra causas do-
nationum esse talium officioz
mercedes: vt puta si tibi affue-
ro: si satis p te dedero: si qua
libet in re opa vel gratia mea
vsus fueris.

Causa interdū ponitur pro
causato. nam liberalitas non
est donatio sed virtus animi.
hoc dicit Pan. de ca.

citatione. r. l. si quis ob honorem. et de mune. et hono. l.
estimationem. s. qui pro honore.

Teneatur. no tamē est simplex donatio: sed ob cau-
sam. vt. l. eo. s. fi. Accur.

Si minus no. nisi facere ceperit. vt. i. de polli. l. i. s.
itē sine causa. sed quare no potest fieri donatio sine cau-
sa in re publicā cū possit fieri in priuata: r satis est cau-
sa ipsa liberalitas: Rn. vt. C. de cadu. tollē. l. i. in fi. et in
aut. vt iudi. sine quoquo supra. s. cogitatio.

Affuero. puta aduocatus vel procurator pro te.
Dedero. fideiubendo pro te. Accur.

Sueris. supple dabis michi decē. predicta qdē no
faciūt donatioē sed ptractū innotatū do vt des: vel fa-
ciūt des: vt hic. r. s. de prescrip. ver. l. naturalis. s. at cū
do. r. s. qd si faciam. r. l. ea. l. s. fi. r. s. eo. aristo. r. facit. s. e.
l. i. s. l. r. ij. r. i. ti. l. i. l. mortis causa capif. s. sine donatioe.
Alij sic ponūt vt nec iure donatiois nec alio iure valeat:
vt si erā miles qd taliati bi facere debebā qd no poteraz.
vt. C. loca. l. miles. r. C. de pdi. ob cam. l. si militē. vel cler-
icus. vt in aut. de san. epif. s. aliu. vel pcurator fisci.
vt. C. ne fiscus vel reipublica: per totū: vel potentior ra-
tioe officij. vt. C. ne liceat po. l. i. r. ij. r. sic est fm fides ex-
tra donationem r extra aliam obligatiōem. f. huiusmodi
di pactum de quo dicitur in littera.

Non potest liberalitas. i. donatio: sic dicta quia libere fit. vt. §. e. l. i. in prin. necessitate remota. vt. Leo. do. nari. Alij etiā hoc de puillio intelligit qd nō placet: s; tū loquitur. §. de reg. iur. inuito. vbi plene dices.

Acqri. directo: sed p obliquū. sic. vt. §. de sol. si debi- tor tu. §. de acq. re. do. etiā. §. de h. ob. seruus vetante dño. q sunt §. r. fa- cit. C. de iur. deli. l. nec emere. §. §. d. bo. pos. l. iij. §. luit- ed. et. §. de reg. iur. inuitus. §. fi.

Non potest liberalitas nō lenti acquiri.

Wādātū morte finitur sed ppter ignorantā eius effectū durat quo ad liberationem: et quo ad actionem. h. d. Bar.

Si quis dederit pecuniam mutuam tūc reddēdam seio cut donatū volebat: deinde tūc mortuo donatore seio de disse pponatur: erit psequens dicere pecuniam seij fieri: siue mortuum scruerit: siue ignora uerit is qui dabat: quia pecu- nia fuerit dantis. sed siquidē ignorauerit mortuū: erit libe- ratus: si sic mutuā pecuniam accepit soluendā seio. Sin au- tē mādauero tibi vt tuā pecu- niam tūc des cut donare vo- lebam: r tu ignorans me mor- tuū hoc feceris: habebis ad- uer? meos heredes mandati ac tōez: si scies/nō habebis.

Solutio naturalis debiti nō est donatio. h. d. Bar.

Si qd seruo pecuniā credi- derit: deinde is liber factus eam ex promiserit: nō erit donatio: sed debiti solutio. Idē r in pu-

illio q sine tutoris auctorita- te debuerit dicēdū est: si post- ea tutore auctore pmitat.

Stipulatio ob causam nō est donatio. h. d. Bar.

Sed r he stipulationes q ob causam fiunt nō habēt do- nationē. Deniq; pagafus pu- tabat: si tibi cētū spondero hac cōditiōne si iurasses te no- men meū laturum: nō esse do- nationē quia ob rē facta est: r res secuta est.

Promissio facta p errorem nō preiudicat patrono in por- tiōe sibi debita: s; heredi bene- ficiat in falcidia. h. d. Bar.

Patronus Marcel- er debita parte heres instituat: et libertus eius fidel- cōmissit vt qd daret: et hoc si- pulati fidei cōmissario pmise- rit: nō erit cogēd? soluere: ne pars ex legib? verecūdie pa- tronali debita minuatur. De illo dubitari pōt qd p falci- diā retinere poterat/volūtate testatoris secut? sponderit- se daturū. sed magis est vt nō possit sue cōfessionī obuiare

vt es alienum. arg. §. de inoffi. testamen. papinianus. §. si quis impubes. r. §. ad legē falci. in ratione. §. qd vul- go. sed hūc. l. videtur ptra. §. fami. her. qui erat heres. §. si autem. sed hīc precebat aliud debitum. §. bonorum possessio debita patrono. Accur.

Soluere. quia vt dixi habetur vt es alienum: quia promisit liberto viuente hīc patronus. scilicet fidei cō- missario. vt. §. ad legē falci. quod de bonis §. i. r de acq. here. qui superstitio.

Verecūdie. i. ruerentie. Accur.

Minustur. quod esset si deberet prestare hoc fidei- commissum.

De illo. per falci. iure institutionis nō etiā iure nature. R. Accur.

Sponderit. sciens vel errans in iure: quia non certat de dāno vitādo. vt. §. proxi. rñ. secus si in facto. vt C. ad legem falci. error. Item post mortē testatoris non ante. vt. §. ad legem falci. quod de bonis §. i.

Obuiare. sic. C. de pac. l. penul. r de non nume. pe- cul. generaliter.

vt es alienum. arg. §. de inoffi. testamen. papinianus. §. si quis impubes. r. §. ad legē falci. in ratione. §. qd vul- go. sed hūc. l. videtur ptra. §. fami. her. qui erat heres. §. si autem. sed hīc precebat aliud debitum. §. bonorum possessio debita patrono. Accur.

Soluere. quia vt dixi habetur vt es alienum: quia promisit liberto viuente hīc patronus. scilicet fidei cō- missario. vt. §. ad legē falci. quod de bonis §. i. r de acq. here. qui superstitio.

Verecūdie. i. ruerentie. Accur.

Minustur. quod esset si deberet prestare hoc fidei- commissum.

De illo. per falci. iure institutionis nō etiā iure nature. R. Accur.

Sponderit. sciens vel errans in iure: quia non certat de dāno vitādo. vt. §. proxi. rñ. secus si in facto. vt C. ad legem falci. error. Item post mortē testatoris non ante. vt. §. ad legem falci. quod de bonis §. i.

Obuiare. sic. C. de pac. l. penul. r de non nume. pe- cul. generaliter.

Sed et he. non solum superiores. o Donatio. simplicem. sed ob causam. vt. §. eo. l. i. §. §. r. l. aristo. r. §. eo. l. i. §. i.

Laturū. i. exaltaturū vel diuulgaturū: vel aliter. i. si velles decetero meo nomine appellari de qua vocatio- ne fit mētio. §. ad trebel. sed sciēdū. r. l. facta. §. §. si ve ro nō minus. Ac.

Ob rē. s; fu turam: tñ in pte- ritū respicit. vt. §. de pdi. inde. l. da- mus. Accur.

Patrono. Ex debita. olim dimidia: ho- die tertia. vt liti. de succes. li. in pn. §. sed nostra cō.

Instituatur. a liberto. Accur.

Eius. s; pa- troni. Accur.

Daret. s. pa- tromis ex portioe sua cuiusq; cōneo. Accur.

Promiserit. patronus errans in iure: factio. vt ar. §. vt i pos. leg. l. i. in pn. et. §. de fi- deius. l. si qd post- §. r. §. ad trebel. l. patronus. r. §. de inoffi. testō. l. ma- ter. Sed arg. con- tra. §. si qd in frau- dem patro. si pa- tronus. in pn. itez J. pri. §. §. hic ma- gis est debiti pa- trono. habet eniz

vt es alienum. arg. §. de inoffi. testamen. papinianus. §. si quis impubes. r. §. ad legē falci. in ratione. §. qd vul- go. sed hūc. l. videtur ptra. §. fami. her. qui erat heres. §. si autem. sed hīc precebat aliud debitum. §. bonorum possessio debita patrono. Accur.

Soluere. quia vt dixi habetur vt es alienum: quia promisit liberto viuente hīc patronus. scilicet fidei cō- missario. vt. §. ad legē falci. quod de bonis §. i. r de acq. here. qui superstitio.

Verecūdie. i. ruerentie. Accur.

Minustur. quod esset si deberet prestare hoc fidei- commissum.

De illo. per falci. iure institutionis nō etiā iure nature. R. Accur.

Sponderit. sciens vel errans in iure: quia non certat de dāno vitādo. vt. §. proxi. rñ. secus si in facto. vt C. ad legem falci. error. Item post mortē testatoris non ante. vt. §. ad legem falci. quod de bonis §. i.

Obuiare. sic. C. de pac. l. penul. r de non nume. pe- cul. generaliter.

Liber Primus.

¶ Concessa fuerit. vt. r. C. ad leg. fal. l. i. r. l. fi. et de fi-
deico. lib. l. i. et l. ij. r. C. de testa. l. no dubiu. § illud. r. §.
de condi. inde. fideicommissum.
¶ Agnoui. i. agnouisse videtur.
¶ Occurrit. i. dicitur. afr. accipit vel et sic. l. de pb. ob.
vbi autem no ap.

¶ Qui vero.
¶ Michi. de
leg. i. l. i. r. e.
¶ Valer. f. do-
tio. r. als est in li-
tera donatio.
¶ Sum. i. sibi
debiti: r. io exce-
ptioe no repellit
etia si excedat le-
gitimu modu: vt
l. de excep. do. pu-
re. §. l. i. r. de no-
ua. si tici. r. l. de re
iudi. l. nescimus.
in prin. ac.

¶ Immodice.
r. vltra qngentos
solidos: et no int-
uenit scriptura. ac.
¶ Exactus. f. a
me.

¶ Credideris.
breui manu: q ca-
su no posset repe-
tentē repellere: vt
r. §. eo. l. ij. r. l. i.
r. r. r. sic et in dno
casu: vt. §. p. r. r.
notau.

¶ Sint. illi cui
pmiserat ex volu-
tate mea.

¶ Rescissoria. i.
vetere actione q
plus copetebat: et
dat ei a lege: et sic
erit ppetua: vt in
vell. vt. §. ad vell.
l. he actioes. et. l.
debitrix. §. fi. vel
dal in lte. ref. offi.
iudi. ex clausula
ghali si qua iusta
ea r. vt. §. ex qui.
eau. ma. l. i. §. fi. et
l. §. et si p. ptoem
§. fin. ad hoc. f. vt
et restituat actio
vetus que dicitur rescissoria eo q rescissa liberatione q
contigerat per delegationem datur.

¶ Tantummodo tibi. cui promisit.

¶ Coditione. sine ca. et no. q tmi qd vltra legē est vi-
tiatur: vt r. C. eo. sancimus. in pn. r. §. si nati. r. facit ad
hic legē. §. eo. l. ij. vsq ad §. si pecunia. r. l. de excep. do.
tul. et. §. de iure do. si mulier. §. ex alle. r. l. licet. §. fina.
et. C. de iure do. l. fi. in prin.

¶ Tam q. summe eqtatis est. vt r. §. de vsur. l. ydeam.

quēadmodū em si soluisset fi-
dē testatorū suo adimpletū vide-
bat: et nulla ei repetitio cōces-
sa fuerit: ita r stipulatione p-
cedēte contra fidē testatoris
quam agnouit venient ei me-
rito occurratur.

¶ Pōt qd donare patēdo se
delegari. Itē verō debitor de-
legatus nō hz exceptionē do-
natiōis imodice nisi rescisso-
ria sit cōuentus. Bar. C. el.

¶ Michi donares cre-
ditori meo delegante
me pmisit: factū valet ille ei
suis recepit. Sed si debitor
meū tibi donatiōis imodice
cā promittere iussit: an summo
ueris donatiōis imodice exce-
ptione necne tractabis. r me
quidem debitor exceptione te
agentē repellere nō pōt: q p-
tinde est quasi exactam a debi-
tore meo summā tibi donaue-
rim: et tu illā ei credideris. Sz
ego (si qdē pecunie a debitore
meo nōdū solute sint) habeo
aduersus debitorē meū rescis-
soria: in id qd supra legitimū
modū tibi promisit: ita vt in re-
liquū tūmodo tibi maneat
obligatus: si nati pecunias a
debitore meo exegisti: in id qd
modū legis excedit contra te
conditionem habeo.

¶ Donatio est stricti iu-
ris ideo non veniunt vsure ex-
mora. h. d. bart. M. ode.

¶ Tam q donatiōis cā pe-
cuniā vel qd aliud pro-

missit: de mora solutiōis pecu-
nie vsuras nō debere sum-
me eqtatis est. maxie cū i bo-
ne fidei cōtractibus donatio-
nis species non deputetur.

¶ Cū sit postum ex causa do-
natiōis remitti sine insinua-
tione. h. d. bart. I dem.
¶ Modestinus rñ. credito-
rem futuri tēporis vsu-
ras r remittere: r minuire pa-
cto posse: nec i ea donatiōe ex
summa qtitatis aliqd vicij in-
currere. Modestinus rñ. men-
te captū donare non posse.

¶ Exceptio donatiōis imodi-
ce competit fidelis fori inuito
reo. Bar. I abolenus.
¶ Idem. I et qui do-
natiōis cā pecuniā su-
pra legis modū promisit: ex ce-
ptio dari debet: etiam inuito
reo: ne si forte reus soluendo
non fuerit: pecuniam fidelis
fori amittat.

¶ Qui suo nomine donauit
quod alieno debetur non fa-
cit accipientis pecuniam de-
rigore et furti tenetur. sec. de
equitate. Bar. I dem.

¶ Tibi dederim rem vt
ticio meo nomine do-
nares: r tu eam tuo nomine ei
dederis / an factam etus pu-
tes: Respon. si rem tibi dede-
rim vt ticio meo nomine do-
nares: eā q tuo nomine ei de-
deris: quantum ad iuris sub-
stilitatem accipientis facta nō
est: et tu furti obligaris. §. de
in pos. lega. l. i. in prin.

¶ Amittat. arg. huius rñi. §. qd dicitur iur. l. ij. §. si a-
est r alia rō: q interest nra potē nō soluere r. vt. §. de cō-
pen. l. ideo. Sed qd si alio donādi fidei iussit: Rñ. forte se-
cus: vt. §. de pac. quod dictum.

¶ Tibi dederim. i. tradiderim. si aut esset facta huius: in
alium dñum trātulisset: vt. §. c. hoc iure §. si qd.
in fi. quod infra negat.
¶ Obligaris. p hoc etiā p q nō feci rē tuā. nā sue res

ante. f. mora: vt. §.
de vsur. l. liberali
tatio. in pn. ac.
¶ Maxie. abfi-
dat: sic. C. de ma-
nu. test. l. fi. §. i. nā
fecit si bōe fidei ef-
fet: vt. §. de vsur. l.
mora. §. i. bone fi-
dei. ac.
¶ Nō deputet.
enā hodie i solo
sensu rtrahat vt
hypote. §. jo. l. §. qd-
dā: vt no. §. e. l. l.
edibus. §. ex reb.
Accur.
¶ Modestinus.
funturi tēporis.
idez forte prenti.
arg. C. de vsur. l.
vsure. accur.
¶ Uicij. vt dica-
tur imodica do-
tio. spectant ei sin-
gule sime singu-
lorū tēporū: vt r. C.
e. l. sancimus. §. fi. r
facit. §. e. l. in edi-
bus. §. ex reb. ac.
¶ Nō posse. cō-
sentire em nō pōt
r iō nil alienat. vt
r. §. de pb. ob. is cui
I de iussor.
¶ Rescissoria. in de-
gato: vt r. §. eo. vt
michi.
¶ Debet. in eo
qd excedit legit-
mā summam. ac.
¶ Inuito reo.
vt r. l. de excep. l. ex-
ceptioes. §. rei. r. l.
oims exce. r. C. de
excep. defensionē
r. l. de fidei iussor. ex p-
fōa. r. l. si qd pol-
§. r. C. de non nu-
me. pe. l. fi. r. §. vt

in pos. lega. l. i. in prin.
¶ Amittat. arg. huius rñi. §. qd dicitur iur. l. ij. §. si a-
est r alia rō: q interest nra potē nō soluere r. vt. §. de cō-
pen. l. ideo. Sed qd si alio donādi fidei iussit: Rñ. forte se-
cus: vt. §. de pac. quod dictum.

¶ Tibi dederim. i. tradiderim. si aut esset facta huius: in
alium dñum trātulisset: vt. §. c. hoc iure §. si qd.
in fi. quod infra negat.
¶ Obligaris. p hoc etiā p q nō feci rē tuā. nā sue res

no facit qd furti: vt pz in diffinitioe furti: vt. J. de fur. l. i. §. si. Jt qd vt teneri furti: de rigore intellige fz. D. d. eq. tate sec: vt sub hinc: sic nec furti: nec madati nec codi. fur. vel rei ven. agi pot. vel die quibz istarū agi cū effectū erit si hz ratū ille cui est datū: vel die veni si hz ratū: vt J. de fur. si qd vroti §. iul. r. l. falsus. l. pnci. r. §. i. r. C. de fur. si is cui. et. §. mā. si ho nō re. §. dedi. nulla istarū agei nisi forte fur ti qd ppenit et si inf esse desinat: vt. J. de fur. inf. oēs. sed argu. J. eo. tit. is cuius. ac.

Agā. rei. vē. **E**xceptioe. eo ratū hñte r. vō lēte hñte meo nōle atq nō hz excepti onē / r. sic incipit possidere ex alia cā qd fieri pot: vt J. de acq. pos. l. iij. §. ex plurib. et d. vsuca. nō solū. §. i. et. §. de euic. si vē diderio michi. et l. nō th. r. facit. §. d. neg. gef. si ego. et J. de sol. casti. §. J. J. d. acq. re. do. p. seruū. §. si. sed ibi accipiēs erat inf. pōst ab eo cui sic

nignius est si agā ptra eū qui rem accepit: exceptione doli mali me summoneri.

Ex ratioe sine partis consensu cōfecta donatio nō perficitur. Bar. **D**ompo.

Quidā rō nō facit aliquē debitorē: vtputa quod donare libero hoi volum // sic referamus in rōnes nras de bere nos: tamen nulla donatio intelligitur.

Ab eo cui facultas inhabilitandi ex cā remuneratiōis cōfertur nō dē reuocari: r. sibi ex pulso iudicis officio subuenitur. h. d. Bar. **D**apinia.

Aquilius regulus iuuenis ad nicostratū pōre rē ita scripsit. **Q**uā et cū pfe meo sp fuisit: et me eloqueria et diligētia tua meliorē reddi disti: dono et permitto tibi habitare in illo cenaculo: eoqz defuncto regulo cōtrouerfiā hā

plex hic. vel hic ab extraneo patiebatur: trouersā: ubi ab heredibz cedētis. Tertij dicit eē hic donatiōe ob cāz ibi simplicē donatiōe. fz fm hoc qre ibi reuocat: vt l. si. de dona. §. alie. Rñ. fm vetera iura qñ nō nascebat actio ex nudo pacto donatiōis: r. sic cū donatā ille nō habeat possessiōem aliquā: qz nec vsu arī: nec fructuarī: est: fz solū dona tor hz possessiōe pōst penitere donator vel eius heres: nec pot a dōa tario auentri. sed hodie sec: erit: vt C. de dona. si qd arg. §. pe. vel die pot mutare volū tate vt ibi st: non tñ pō reuocare donatiōez. Tu die hic eē rem heratio nē: ibi pcarit: qd pot reuocari qñ lū buerit: vt. J. d. pca. l. i. r. §. r. l. cū pcaritio. Jt J. de ac. pos. fundi. si rñ. fz pz solutio: qz ibi fuit mādatum et morte fuocari potest. ac. m. **P**roponit. r. vñ vi vtile: vt. J. de vi r. ar. l. iij. §. vnde vi. n. **C**ōstitutus.

Pater ad obseruandū promissa tempore donatiōis facite vel expresse cogitur actiōe prescrip. verb. Bar. **I**dem.

Hereditatem pō sibi relicta filie: sui iurē effecte donauit: creditoribz hereditarijs filia satisfacere dē: vel si hoc minime faciat: et creditorē pō rem veniāt: cogēdam eā p actionē pscriptis verbis

habet eñ naturalē possessiōe fructuaris. **D**. vt. J. de acq. pos. l. naturalit. Alij dicit q nec naturalē hz possessiōe. r. fm hoc p offi iudicis defendēt in suo vsu. nā rei est pmodatū: donatio est vsus: vt. §. e. in edibus. **R**. **H**ereditatem filie. f. sue.

Hereditatem alioqn nulla fuisset donatio: vt. C. de dona. siue. r. facit ad. l. §. de pecu. seruū. §. si.

Quebet. nec obstat. J. q in frau. cre. oēs. §. i. vbi donator tenet qñ in fraudē creditorū donauerit. fz ibi oia bona: h hereditate quādā q sibi obuenerat dedit. Item obstat. §. de iure do. mulier. vbi dē nō teneri virū cui mulier oia in dotē dedit: fz et ibi dedit mulier oia bona sua: r ea intelligunt deducto ere alieno. vt. J. de h. b. sig. l. subfignatū. §. bona. fz hereditas hz in se debita et credita: et etiā dānosa hereditas / hereditas dē: vt. J. de verb. signi. l. hereditatis appellatio.

Uel si hoc. r. creditoribz hmoi satisfacere. **F**aciat. f. filia.

Cogēdā eā. hic est cōtra. C. de pac. l. i. r. C. d here. ven. l. ij. in fi. vbi dē accipientē nō cogi. Sol. h cōuenit inter se pō et filia vt ipsa satisfaciat. ex q agit pō prescrip tiōis hñbis ad hoc vt eā defendat: vt. C. eo. l. cū res. Jtē condictione ob cām. p ipsa hereditate cā cessante: vt. C. de cōdi. ob cām. l. ij. fz a creditoribz nō pot agi: vt in contrarijs. r. sic etiā pot solui dicta lex. §. de iure do. mulier. vel die speciale in donatiōe: vt in fisco: vt. C. de here. rē. l. i. vel nō cogit a creditoribus pōse: vt in pñs: fz alter:

de con. r. d. iud. **Q**uā et cū pfe meo sp fuisit: et me eloqueria et diligētia tua meliorē reddi disti: dono et permitto tibi habitare in illo cenaculo: eoqz defuncto regulo cōtrouerfiā hā

Liber Primus.

natiue sic: vt vel actione suscipiat vel interesse pset: vt hic. An aut a pre paise possit cogi: dda dicit q sic. vt. s. de ope. no. nu. stipulatio. s. sine. r. s. de procu. s. et he. s. pter. vel forte no precise nisi eaten vt pset infesse per actione pscrip. verb. vt. s. de pscip. ver. naturalis. s.

Cogi p aise ad factum an quis possit.

at cu do. nam tuc potest qs alib pci se cogere ad factu cum sibi vult fieri non cu ali. vel pot cogi paise qn est actu vt respodeat. s. creditotibus hereditariis nls no: s. extactio pacto ad interes se puenit p actione pscp. ver. nam fimo. tacite videt pacisci filia v onerib subeudis ar. s. coia pre. l. si ei. r. facit. s. de le. i. apd iul. s. heres a. Eos. s. creditores hfditarios Donari. nullo iure. ciuili fm qsd. qd no placet. vt. s. l. hoc iure. s. si qs seruo et plene die vt. s. d. re. iur. l. donari. itez facit. s. loc. si vno. s. sed si verbo. Uid. als e. s. als e lex quidam. d. heredes. s. s. afo donandi eis. e. No posse. ni si pcedat facti erroze. vt. s. de cofes. l. no fatet. r. hoc v q ad infam no p reglariter: vt. C. d. iur. et fac igno. L. erro facti. r. hoc si psciteat possit ptes. si aut ante no potest infirmari: siue pretendat facti vel turis errorem: vt. s. de inter. ac. de etate. s. qui iusta. r. s. seq. et facit. C. de pac. post. s. et de non nu. pecu. generaliter. et de repu. here. l. iij. et. s. de pac. l. tale. in prin.

f. Constat. vt. r. C. de pac. l. fi. et de inuti. stipu. l. ex eo. sed contra. s. de ac. emp. si quis seru. vbi valet pactum super bonis viuents. sed soluet ibi. Itē s. s. de here. ve. l. ij. s. illd. s. sibi abudat maxie. vel alr vt ibi nota. s. Donauit. quatum ad propositum. h. Successerit. s. cognate. i. Sentium. quo prohibitu erat donari quod super h. Festinasset. s. donare. sic. s. de vulg. (stis erat. sub. l. ij. s. interdum. l. Denegadas. vt. r. l. pri. sed s. C. de cap. et postu. re. nec nos. vbi videtur no nocere q successerit. sed solue vt ibi. et iunge seq. l. cum ista.

patre aduers⁹ eos⁹ defendere Donari videt qd Idē. nullo iure cogente cōceditur.

Per respōsionē factā in iudicio inducitur cōfessio: et qd confiteatur debitorē suū sibi nō tenet: videt ipm liberare ex cā donationis. h. d. Bart. Idē.

Quidā in iure interroga tus nichil sibi debere tutor heredes rñdit: eū actio nem iure amisisse rñdeo. lz ei nō transactōis s; donationis hec pba esse qs accipiat: attā mē eū qui in iure cōfessus est suā cōfessionē infirmare non posse.

Quis donat bona viuents eius hereditare est idign⁹. B.

Donationem quidē partis bonoz prime cognate viuents nulla fuisse cōstabat: vtz et q dōauit ac postea iure ptorio successerit: qm aduers⁹ bonos mores et ius cōtūi festinasset: actiones hereditarias in totū denegadas rñ.

An et vt in d. Martia. gno aufert hereditas.

Donatio facta in cōcubinā non reuocatur secuto matrimonio: cum dubitatur perso-

An indigno. vt. s. de his q. vt indig. l. ij. in fi. et sic fisco applicabitur: vt. s. de inoffi. testa. papinian⁹ smeminisse. r. C. de his qui. vt indig. l. l.

Donatōes. cōuenit. vt. r. s. e. l. affectuōis. nisi a mli de. vt. C. de don. int. vi. r. s. l. ij. et nisi erat vt vroz q vroz eē nō poterat: vt. s. de dona. int. vi. r. vro. l. hec oratio. s. ij.

ne conditio inspicitur. h. d. Bart. Papinianus.

Donationes in concubinam collatas nō pot se reuocari puenit: nec si matrimonium inter eosdē postea fuerit cōtractum: ad irritū recidere potest quod ante iure valuit. An autem maritalis honor et affectio puidē pcesserit: perfontis comparatō vite coniunctōne considerata perpendendum esse respōdeo: neq enim tabulas facere matrimonium.

Sires donatur ad vsu vlt actur donari proptetas: nec reuocat nisi ex magna offensa. h. d. Bart.

Species extra dotē a matre filie nomine viro traditas filie que presens erat donatas: et ab ea viro traditas videt respōdeo: nec matrem offensam petitionem habere bonos res recte vendicare: q vir caussit extra dotē vsibus puellē sibi traditas: cuz ea significatione non modus donationis declaretur: nec ab vsu propuetas separetur: sed peculium a dote puellē distiguitur. iudicem tamen estima

cit: vt. r. s. de sol. q. decē. s. i. in fi. s. et de fur. falsus. s. l. is qui. r. s. de dona. inter vi. et vro. si seruus cōis. et. s. de post. l. in diē. in pn. r. s. de neg. gest. l. fideiusor. s. fi.

Offensa. leui offensa: sec⁹ in graui. vt in fi. hui⁹. s. r.

Quod vir. ideo q vir r. c. Ac. y. Puellē. q qba videbat vsus tm: vel vsufruct⁹ filie bar⁹. et sic possit reuocare pntam. s. alit⁹ est: nā appellatiōe vsus qnq plena ppuetas significat: et p pcedēta pba seqntia intelligunt: vt. s. de au. r. arg. leg. species. et de vsufr. earū rez q vsu cō. l. fi. et. s. de vsufr. pecul. et. s. de ser. rusa. predi. l. qui duo. et de leg. i. si seru⁹ plurium. s. fi.

Modus. talis ex q facile possit fieri reuocatio. a. Separetur. q videbat penes matrē remansisse vsu fructu marito competente.

Sz peculiū. i. res pateruales. vt. s. d. iurdo. si ego. s. dot. als alr hec dictio ponit: vt. s. b. pec. i. pā rub. nota ē

Offensam. als offensam: r als offensam. l. offendere. re uocat ergo vt subicit. r. C. de reuo. do. his solis. fz ho die et tribus tñ causis: vt in aut. de nup. s. matertera.

Non ademit. cum emanciparet. azo.

Perfecte: vt r. C. e. siue emancipatis. ij. rñ. r. facit C. de pecu. ei. qui me. li. l. i. r. isti. de le. s. peculiū. r. C. de emāci. li. l. fi. fz ar. s. C. de bo. que lib. l. ch. o. s. pe. fz ibi in pmtuz emācipatiōis. s. vsufr. Accur.

Si in mōi lege. i. pacto. vt. s. de post. l. i. s. si conuenitur.

Dñi. i. de pos. nentis.

Donationē. l. elis vel de posita: rñ: et sic elis nō a git vtili de positi vel alia actioe: vt insit. de inuti. stip. s. alteri. nec ob. s. de positi. l. publica s. pñ. vt ibi dñi. nā ibi filio: h. e. neo. Itē nec ob. C. ad exhi. si res. i. si qz ibi spāle: vt. s. so. ma. l. ca. r. vt. h. de rigōrābi d. eq̄tate fz certe nūl ipedit agere elis vtili de positi: vt. d. l. cum res. r. nō est sibi donati. qz id red dit heredi deponē tis. r. facit. s. spo. li. s. pe. et. s. pri. s. accur.

Perduellio nis. i. mactatus: vt. s. de hb. li. l. q̄s nos. Itē in sibi casib⁹ q̄s notauit. de accu. l. et iudiciōsi. nec ob. s. e. l. post contractū: quia hic speciale.

Teneat. vt bona p̄na eis auferant: vt insit. de here. ab intef. s. per contrarium. r. C. ad. l. iuliam ma. l. penul. r. l. fi. Accur.

Postulatus. i. accusatus. ac.

Utius. vtariis. precario.

Evolutate. hic declarat eē precariū q̄s ex vo lūate durat et reuocatur: vt. s. de precario. l. i. s. i. r. l. ij.

Mutare. sic et. s. de acqui. pos. fundi. s. l. nam r. ipe defunctis possit. Itē est. s. s. e. a. quilius. so. vt ibi.

turum respō. si mater iure cō tra filiam offensam⁹ eas reuo care velit et verecūdie mater ne congruam bonitqz viri arbi trio competentē ferre sniam.

Sicut donatio facta filio i p̄tate cōfirmatur post mortē donantis si moriatur ante filium: ita cōfirmatur si filium emancipat et donationem nō reuocat. h. d. Pau.

Pater qui filie quā habuit in p̄tate mācipia dōauit: et pe culū emācipate nō ademit: ex post facto donationē vide tur perfecte.

Factū q̄ depositū restitua tur alteri q̄ deponēti nō idu cit donationē in personā illi. h. d. Pau.

Si in modū lege: deposita mille de arca: vt ea ipse sol⁹ q̄ deposuit tolleret: aut p⁹ mor tem dñi: elius sperat: nō vide ri celebratā donationem rñ.

Reus criminis lese maie statis nō pōt donare etiam si nō sit de crimine accusat⁹. s. d.

Perfecte donatiōes eē nō possunt post crimē pduellio nis: cōtractū: cū heredes q̄qz teneat: r. si nondū postulat⁹ de vita decesserit.

Accessio ad vsū indetermi natū dñi precariū nō donatio et trāsit ad heredes cōceden tis r. pōt p̄ eos reuocari. pau.

Utius tict⁹ episto Dec. lam talē misit. Ille illi salutē. hospicio illo q̄dū vo luertis vtariis: supioribus die

Uti id. conuenit. sic et in bote: vt. s. de cōsti. pec. l. quod si maritus. in pñ.

Non iudicij. i. actionis de constituta in iudiciū de ducte: et est sic. C. ad mace. si filius. et. s. s. fideiuf. l. i. turo: circa pñ. et. s. de iure do. l. si ex lapidicinis. et. C. si cer.

Et hīs oibus gratuito: idqz te ex volūtate: mea facere hac epistola notū tibi facio: quero an heredes ei⁹ habitationem prohibere possunt: Rñ. fz ea q̄ proponerent: heredes etus posse mutare m voluntatem.

Ex cā donationis obligat⁹ hz p̄uilegiū ne condēnet nisi in quātū facere pōt: et post cō stitutā et post rē iudicatā. B.

Uti id qd ex cā Her. donatiōis stipulāti spo ponderat solut cōstituit: actio ne pecunie cōstitute nō insoll dū: fz in quātū facere pōt con uenit. cām em et originē con stitute pecunie nō iudicij p̄tā tē p̄ualere placuit. fz et cōdē natus ex cā dōatiōis: i actioe iudicati nō frustra desiderat in quātū facere pōt cōueniri.

Si tibi do vt statū michi re stituas nō impedit dñi rā sta tio si ex restitutiōe remaneo ti bi obligat⁹. pau.

Et lege dōatiōis cā pecu nia ticio nūerata vt statū dona tori mutuo def: nō ipedit do minij translatio: ac p̄pterea nūmis iisdē donatorū creditis nouū dñum in hīs queritur.

Mutus et surdus donare non prohibentur. Exceptio mere psonalis q̄ obstat delegati non obstat ei cui facta est delegatio. hoc di cit Bar.

Si cū primus tibi donare vellet: et tu donandi scōo vo luntatem haberes: primus

Mutus. non prohibentur. nec pacisci. vt et. s. de pac. l. item quia cōuentiones et intellige hoc cum in fortunium est discretum: vel concurrat casu tamen: qz si a natura sit simul et surdus r mutus inter viuos do nare non pōt: vt argu. C. qui test. fa. pos. l. discretis. et facit. s. de act. et ob. l. in quibus sciqz. ac.

Et cum primus. propria nomina sunt prim⁹ et se cundus: vel appellatiua.

pet. l. si ex p̄cto. et. s. de p̄uileg. cre. l. ij. s. paruiqz. fz ar gu. contra. s. de pec. l. iij. s. sed r. si fili⁹. in fi. s. et. s. de noua. l. pe. et d re iudi. l. nefennius. in pñ. et. s. de neg. gest. diuortio. sed in hac vltima ex culpa vel dolo se quenti nascit hec actio neg. gest. in solidū. ac.

Donatiōis. insolidum.

Judicati. q̄ dicitur in factum vt. C. de reb⁹ cre. l. actori.

Cōueniri: vt et. s. de re iudi. l. ne fenni. s. fi. r. not. post sniam oppo ni peremptoriā et sic est cōtra. C. sen. rescin. nō pos se. peremptorias. sed hic spāle: vt r in alijs casib⁹ q̄s notauit. C. de iur. r. fac. igno. l. i. et ē ratio hui⁹ specia litatis ne ex libe rā r. vt. s. de re iu di. ne ex liberali tate. r. s. de edi. e. dic. l. ad res. ij. res spon. ac.

Translatio. a donatore in do natarū: sed certe imo impedit. vt. s. de solu. q̄ sic. q̄ est s. fol. ibi de rigore hic de equitate: vt s. si cer. pe. si tibi. et facit. s. eo. l. i. s. item cum ipse. Accur.

Et si cū primus. propria nomina sunt prim⁹ et se cundus: vel appellatiua.

Uti id qd ex cā Her. donatiōis stipulāti spo ponderat solut cōstituit: actio ne pecunie cōstitute nō insoll dū: fz in quātū facere pōt con uenit. cām em et originē con stitute pecunie nō iudicij p̄tā tē p̄ualere placuit. fz et cōdē natus ex cā dōatiōis: i actioe iudicati nō frustra desiderat in quātū facere pōt cōueniri.

Si tibi do vt statū michi re stituas nō impedit dñi rā sta tio si ex restitutiōe remaneo ti bi obligat⁹. pau.

Et lege dōatiōis cā pecu nia ticio nūerata vt statū dona tori mutuo def: nō ipedit do minij translatio: ac p̄pterea nūmis iisdē donatorū creditis nouū dñum in hīs queritur.

Mutus et surdus donare non prohibentur. Exceptio mere psonalis q̄ obstat delegati non obstat ei cui facta est delegatio. hoc di cit Bar.

Si cū primus tibi donare vellet: et tu donandi scōo vo luntatem haberes: primus

Mutus. non prohibentur. nec pacisci. vt et. s. de pac. l. item quia cōuentiones et intellige hoc cum in fortunium est discretum: vel concurrat casu tamen: qz si a natura sit simul et surdus r mutus inter viuos do nare non pōt: vt argu. C. qui test. fa. pos. l. discretis. et facit. s. de act. et ob. l. in quibus sciqz. ac.

Et cum primus. propria nomina sunt prim⁹ et se cundus: vel appellatiua.

a Perficitur donatio. inter omnes personas. vt et. §. eo. l. ij. §. cum vero.

b Conuenitur. ex stipulatu. Accur.

c Custodit. vt in solidū teneat delegatus. et facit. §. de rei iudi. nescimus. in pn. r. §. de doli excep. pure. §. si est. et de noua. si qd de-

lega. r. l. penul. et §. e. l. ij. circa pri. et. l. in edibus. §. penul.

d Pater. pecuniā. etiaz suam.

e Stipulatus est. idem si nō fuit stipulatus. vt. §. si cer. peta. l. certi condicio. §. si nō mos.

f Nō pōt. vt. §. e. l. si. §. si. r. arg. §. eo. l. donatio. §. species. r. C. de iure do. l. ij.

g Alatrunculis. differūt enim. vt. §. de cap. l. hostes. Accur.

h Pro eo. i. q. eripuit.

i Irreuocabilis. etiā ingratitudine secuta. Ad. cū nec pterextu mer. rescindit. vt. §. qd mer. cā. l. meri. §. sed ly. nisi ipemet fraudē participauit. vt. C. qd mer. cā. l. nō interst. q. est. §. r. facit. §. de nego. gest. nam et feruius.

k Certo modo. a legib. taxato. alio scz vsq. ad quingentos solidos. Ad. sicut eniz hō nō estimat. vt §. de edil. edic. Liuisissime. sic nec quod salutis eius causa datur. vt hic.

l Ad eum. in nominibus. i. actionibus.

m In numerato. in pecunia. Accur.

n An vtriusq. l. vtriusq.

o Portionibus. i. in nominibus. nō enim p talē epistolā aliquid fuit qd sitū liberto in nominibus: et est ratio: quia huius mādatum p epistolā morte finitur. vt. C. de act. r. obliga. l. siquidē. et. §. de peculio. si sticho. secus si fuissent esse: et sic facta. pcuratio in rē suā. vt. C. de dona. illā. vnde caute dicit pcedere nō cedere. et sic nō. pcedo sed nō cedo fm Bā. vel si diceret hic fuisse cessionē dices nō finiri morte: r. qd dicit in fi. dic. stricto iure. secus de eqta te fm Jr. per. d. l. illam. et quia nō est traditio sed cessio esset loco traditiōis: nō dicit nulla quasi nudo pacto fa-

scdo ex voluntate tua stipulāti pmiserit pficitur donatio: et qd nichil prim° scdo a quo conuenitur donauit: et qdē in solidū non in id qd facere pōt cōdēnat: idqz custodit: et si delegāte eo qd donatiōem erat acceptur°/creditor ei° donator pmiserit: et em hoc casu creditor suum negocium gerit.

Pre patiente stipulari filii pficit donatio. Bar. Dau.

S p emāctpati filij nomine donatiōis aio pecuniā fenerauit: eāqz stipulatus est filio: ipō iure pfectā donatiōem ambigi non potest.

Quādo fit ex causa remuneratiōis donatio nō eget insinuatiōe. h. d. Bar.

S i qd aliquē a latrūculis vel hostib. captū eripuit: et alqd p eo ab ipso accipiat: hec donatio irreuocabilis est. merces em laboris extimij appellāda est: qd pteplatiōe salutis certo mō estimari nō placuit.

Mandātū in rē suā ex causa donatiōis morte finitur fm hec tempora. h. d. Bar. See.

A d eum quē manumiserat epistolā misit i hec verba. Licet sticho liberto suo salutē. cū te manumiserim pe-

cta. Itē est scda ratio: quia tēpore huius legis nō fiebat donatio nudo pacto. Et ita si interueniret stipulatio vel traditio q traditio fieri in nobis nō poterat. vt. §. de acq. pos. possideri. in pn. sed copotalitū sicque videtur fieri etiam si apud libertū erāt res tempore emisse epistole. vt. §. d. acqui. re.

do. qua ratione §. inter dū. et. §. eo. l. absentī. quod nō sic esse pōt in copotalibus. hodie autem hec scda ratio non obest. vt. C. eo. si qd argē. §. pe. Item nō obstat ptra. qd signatur. C. de iure do. l. ij. qz ibi donatarius est stipulatus a nomine. i. a debitore. Accur. p Donauit. §. et ad destinatiōnem.

Obligauit. qd vtpote dñs facere potuit ille donans.

Perfectam. maxime ea ratio: ne. qz postea in vacuā possessionē inducit. sed r. idē dicitur: si hoc nō fecisset. nā donatiōne facta: lz postea obliget non reuocet eam per hoc. vt argu. C. de leg. l. ij. r. in fi. de leg. §. si rem suaz. sed psonaliter tñ age retur. vt. C. de do. na. si quis ar. §. pe. mul. r. C. de rei vē. l. seruum. sed videtur reuocari p obligationem. vt §. de donatio. in-

Luci titi fundū meūe donauit: et ante traditionē eūdē fundū post dies paucos seio pignori obligauit: et intra dies triginta meūā in vacuā possessionē et usqz fundi induxit: quero an donatio pfecta sit: Bñ. fm ea q pponerētur perfectā esse: verum creditorem firmam pignoris obligatiōnem habere.

Conuentio per quā absentiter queritur actio perficit donatiōem sicut traditio. h. d. Bar.

Anta sub nomine labeontis ter vir. et vxo. cum hio status. §. si maritus. et. C. de donatio. inter vir. et vxo. l. si maritus. que sunt cōtra. Sol. illa odiosa: hec fauorabilis: qd nō placet q illa sit odiosa. vt. §. de dona. inter vir. et vxo. si id quod §. si quas. sed illa est solutio: qz hec tenuit ab initio: illa nō. vnde facilius illa reuocatur p hec. sic potest notari ex duabus legibus. Nam pterito nato. i. illo qui iam est natus ipō iure non tenet testamentum: et etiam si decedat viuo patre non confirmatur. Sed pterito posthumo valet testamentum. et licet eius natiuitate rumpatur: si viuo patre decederet recōualefcit. vt in fi. de exhere. lib. in pn. et. §. de iniusto testamen. posthumus.

Habere. qz trāsiit cū sua causa. vt r. §. de pig. ac. si commenerit. §. si fundus. r. C. de distrac. pig. l. si debitor. r. C. de dona. inter vir. et vxo. si quidem. Accur.

a Dedit. l. note eius r sic quefuit certi codi. directis vt. s. si cer. pe. certi condi. s. si nummos. b Ad labeonem. i. ad labeonis vtilitatem et eius nolle vt dixi animo donandi. c Titus. auie vellabeonis. d Perfecta. vt r. s. e. si pf. in pu. et. l. donatōes. s. species. r ar. s. ti. l. l. mortis ca. s. ti. cia cyrographa. r s. de neg. gest. ne. feminus. circa fin. vbi bt maxie si et in rōe r. s. arg. s. s. e. nuda. sed hic non est nuda. acc.

De mortis ca donationibus r captioib. Tit. vj. Hora q ille q donat causa mortis vult q donatio no habeat effectū se viuēte: sed de mū eo mortuo viuente donatario. h. d. pau. Marcellus. Dicit de donatio ne inf. viuos: nūc de ea q fit ca mortis

De mortis ca mortis. Dicit de donatio ne inf. viuos: nūc de ea q fit ca mortis

De mortis ca mortis. Dicit de donatio ne inf. viuos: nūc de ea q fit ca mortis

De mortis ca mortis. Dicit de donatio ne inf. viuos: nūc de ea q fit ca mortis

De mortis ca mortis. Dicit de donatio ne inf. viuos: nūc de ea q fit ca mortis

De mortis ca mortis. Dicit de donatio ne inf. viuos: nūc de ea q fit ca mortis

De mortis ca mortis. Dicit de donatio ne inf. viuos: nūc de ea q fit ca mortis

De mortis ca mortis. Dicit de donatio ne inf. viuos: nūc de ea q fit ca mortis

Mortis causa. valitudinis. presentis. Propinque mortis. sperate subaudi ab hoste r. no aut per valitudinē: r cōiunge tres sequētes leges cum ista. ad hoc aut ptinet attendere: qz statim cum est liberat' eo piculo cui' metu donauit: reuocata est donatio. ar. s. si cer. pe. l. no omnis. et i. eo. si mortis ca Accur.

Ista lex cu sequētibz declarat scdm spēm donatiōis de qm. l. dcedēti. pau. Pau.

Mortis ca donare lz no tm̄ infirme valitudinis: ca: s; periculi etiā propinque mortis: ab hoste/vel a predonib; /vel ab hominis potētis crudelitate/aut odio/aut nauigationis inuēde. gatus. Et per insidiosa loca sturans. Alpianus. Et etate confectus. Paulus.

Et etate confectus. Paulus. Et em omnia instās periculū demonstrant. Donatio ca mortis etiā facta ante crimē cōmissum r no cogitatioe criminis secuto crimine et etiā condemnatioe rescanditur. h. d. pau. Ulpia.

Salkus mortis causa donauerit' et pena fuerit capitis affect': remouetur donatio vt impfecta: qz: uis cetera donatiōes' (si sine suspitione' pene' facte sint) valeant. Quicqd occasione mortis alterius capitur causa mortis capio nuncupatur. B. Idē.

Quicqd occasione mortis alterius capitur causa mortis capio nuncupatur. B. Idē. Qred itatē' pretermisit' siue ad substitutū puentura sit: siue ab intestato successurum mortis ca capere videt'. Nā qd qd propter alicui' mortem obuenit: mortis ca capit. quā sniam et tullan' pbat/et hoc ture vtimur. Nā et qd a statu libero' ditionis implede ca capitur: vel a legatario mortis

ca capit. r. l. mort' ca capim'. Itē pma sp ex voluntate: hec qnqz et sine volūate: vt h; p; et. i. e. si mulier. r tunc nō h; locū fal. als qn ab h; de sic: vt. C. ad. l. fal. l. pe. ac. r A statulibero. q pro libertate prelat. vt. s. ti. i. que statuliberi. et. i. eo. quod conditiōis. r i. e. quod statuliber. r ad. l. fal. l. id quod.

ca capit. r. l. mort' ca capim'. Itē pma sp ex voluntate: hec qnqz et sine volūate: vt h; p; et. i. e. si mulier. r tunc nō h; locū fal. als qn ab h; de sic: vt. C. ad. l. fal. l. pe. ac. r A statulibero. q pro libertate prelat. vt. s. ti. i. que statuliberi. et. i. eo. quod conditiōis. r i. e. quod statuliber. r ad. l. fal. l. id quod.

ca capit. r. l. mort' ca capim'. Itē pma sp ex voluntate: hec qnqz et sine volūate: vt h; p; et. i. e. si mulier. r tunc nō h; locū fal. als qn ab h; de sic: vt. C. ad. l. fal. l. pe. ac. r A statulibero. q pro libertate prelat. vt. s. ti. i. que statuliberi. et. i. eo. quod conditiōis. r i. e. quod statuliber. r ad. l. fal. l. id quod.

Mortis ca mortis. Dicit de donatio ne inf. viuos: nūc de ea q fit ca mortis

Mortis ca mortis. Dicit de donatio ne inf. viuos: nūc de ea q fit ca mortis

Mortis causa capi. Ite. l. mortis causa filij. r. C. e. l. nec fruis
b. Mortis causa capi. quo etiam casu ad confirmationem dona-
tionis utriusque morte exigat. ar. s. de dona. inf. vi. r. vro.
l. cum hic stat. s. ofono folu. r. s. in hac. r. l. mortis sue ca.
r. l. si est. s. ex qb. r. C. de do. int. vi. et vi. l. si vi. p. p. omis.
vel hic sufficit so-
lius filij / vel co-
gnati morte: cum
donator no possit
solus renocare: vt
C. eo. l. nec fruir.
c. **S**i conualue-
rit. scz filius.

Recipiat. scz
is q donat. ruc de
muz subaudi: ad
qd facit. s. l. alie-
nam. s. marcell.
o. **M**ibus. et
his demum:
r. l. ieo. senar. et
insti. eo. s. i. vbi et
q assimilant lega-
tus. Sed s. s. b. co-
di. et dem. l. me-
tus. vbi no capa
ei bz dari. sed ibi
de mortis ca capi-
one: hic de mortis
ca donatione. vel
hic etia de mort
ca capide. sed ibi
accipit no capax
hic vero no capit
qd alud e. vt i. de
s. b. sig. ali d. e. hoc
aut an sit capax
tpe mortis inspi-
citur: vt ieo. l. in
mortis. ac.

Si cui: als in
cipitei cui.
et als si cur. Acc.
s. **I**n huc mo-
du. p stipulatione
q fit substitutio.
sed an aliter dixi
C. eo. l. i. ac.
h. **S**ub alia co-
ditide pter qz illa
si donataro sub-
stitur voluerit q
legatario iponit:
vt. s. b. leg. i. si ita
s. i. et de condi. et demon. l. si ita expsum. Ex quo etia
stipulatur iam agnoscit. sed in legato secus in quo non
oportet q stipuletur.

Mortis ca. donare: nruv vt bn veniat sequitib. et
facit. s. eo. qui pcedo in fi. et qd ibi no.
S mulier. accepit. a substituto. Jo. Et qn dicit fa-
cere per calumia: habes. s. si mlier ve. no. l. i. s. per
calumia. et efficit infamis si pronficiet p calumia in pos-
missa. vt. s. de his qui no. in fa. l. notatur. et. l. seq.
Rone. vt mortis an qz a deat. vel efficitur no capax.

Causa accipit: r qd pater de-
dit ppi mortē filij vel cogna-
ti: mortis causa capi iulianus
scripsit. Deniqz lic posse do-
nari ait: vt si conualuerit re-
cipiat.
In hac. l. in glo. ibi vel dic-
iuge ambas istas: r dic q aut
loquitur in donatione causa
mortis et illa non potest fieri
et qui est capax legari. h. v.
pau. de ca. **P**aulus.

Mortis ca capi-
re pmittit: qui. l. legata
accipere possunt.
Donatio causa mortis po-
test substitui. bar. **A**lpianus.
Si cui mortis ca dona-
tum est: posse substitui
constat in huc modū: vt pmit-
tat alicui si ipse capere no pos-
sit: vel sub alia p ditione. **I** dē.
Mortis ca filij sui dona-
re pater recte poterit:
etia constare matrimonio filij.

Mortis causa capio b: id
qd capit occasione mortis al-
teri etia si illicite et per calu-
nia r pter voluntate defuncti.
S h. v. pau. **I**dem.
S mulier veniens noie
per calumia vt in possessione
mitti desideret pecunia acce-
pit: forte du substituto pfect
natur vt institutu aliqua rone
excludat: mortis ca m ca cape-
re iulianus sepus scripsit.
Ab illo vi: qd habere donu
a quo habuit cam vsucapiedi

S mulier veniens noie
per calumia vt in possessione
mitti desideret pecunia acce-
pit: forte du substituto pfect
natur vt institutu aliqua rone
excludat: mortis ca m ca cape-
re iulianus sepus scripsit.
Ab illo vi: qd habere donu
a quo habuit cam vsucapiedi

S mulier veniens noie
per calumia vt in possessione
mitti desideret pecunia acce-
pit: forte du substituto pfect
natur vt institutu aliqua rone
excludat: mortis ca m ca cape-
re iulianus sepus scripsit.
Ab illo vi: qd habere donu
a quo habuit cam vsucapiedi

S mulier veniens noie
per calumia vt in possessione
mitti desideret pecunia acce-
pit: forte du substituto pfect
natur vt institutu aliqua rone
excludat: mortis ca m ca cape-
re iulianus sepus scripsit.
Ab illo vi: qd habere donu
a quo habuit cam vsucapiedi

S mulier veniens noie
per calumia vt in possessione
mitti desideret pecunia acce-
pit: forte du substituto pfect
natur vt institutu aliqua rone
excludat: mortis ca m ca cape-
re iulianus sepus scripsit.
Ab illo vi: qd habere donu
a quo habuit cam vsucapiedi

S mulier veniens noie
per calumia vt in possessione
mitti desideret pecunia acce-
pit: forte du substituto pfect
natur vt institutu aliqua rone
excludat: mortis ca m ca cape-
re iulianus sepus scripsit.
Ab illo vi: qd habere donu
a quo habuit cam vsucapiedi

S mulier veniens noie
per calumia vt in possessione
mitti desideret pecunia acce-
pit: forte du substituto pfect
natur vt institutu aliqua rone
excludat: mortis ca m ca cape-
re iulianus sepus scripsit.
Ab illo vi: qd habere donu
a quo habuit cam vsucapiedi

Mortis ca. i. occasione mortis. no aut est donatio
causa mortis. r no potit hoc casu falci. derrahit: vt no. s.
eo. qui pcedo. facit. ieo. l. eum qui.

S aliena re. conualuero. p di. ob cau. vel sine ca p di:
ca: vt r. i. eo. senar. s. i. et. l. qd mortis. r. s. de p di.
inde. l. indebiti. s.
i. et vt ar accessioe
sui tps cotra vnz
sua me petat. arg.
i. de acq. pos. l. p
ponius. s. in dote
et facit. ieo. q alie-
nam.
o **M**arcell. no
tat. esse verum qd
sequitur.
p **Q**uestioes.
qa aliqd pot agi
extra natura do-
nationis p pactu
et facit. s. u. i. an-
sio. accur.
q **C**onimodo.
etia donatario p-
morte.
r **V**oluntate. i.
hoc actu fuit q si
mutaret voluntate
esset res restituen-
da: et non aliter.
Accur.
f **P**rior. qz ille
q donat.
t **A**cciperit. s.
an et tunc pot pe-
nitere: inuit q no
arg. s. de lega. i. si
michi et tibi. s. i.
s. dicit cotra si mo-
do totu prime vo-
luntatis peniteat
vt arg. s. de le. iij.
si quis in pn. r de
codicil. l. diui. s. li-
cet. ac.
v **N**ullo casu.
s. i. tunc no erit mor-
tis ca donatio: s.
inter vivos: vt. i.
eo. l. vbi ita. et fa-
cit. i. eo. senar. s.
mortis.
r **R**euocabit.
als deest i iud re

No ab eo a quo dñsi euellitur.
S h. v. pau. **I**ulianus.
I aliena re mortis cau-
sa donauero ea qz vsucapta fu-
erit verus dñs ea codicere no
potest: sed ego si conualuero.
In mortis ca donationib.
inspicit quod inter partes de
reuocandē agitur. h. v. **B**art.

Marcellus notat in mort
ca donationib. etia facti qstio-
nes sunt. na r sic pot donari
vt oimodo ex ea valitudine do-
natoze mortuo res no reddat
et vt reddat etiam si prior ex
eadē valitudine donator de-
cesserit: si tñ mutata voluntate
restitui sibi voluerit. Sed et
sic donari pot vt no aliter red-
datur qz si prior ille qui acce-
perit decesserit. potest sic qz
donari mortis causa: vt nullo
casu sit eius reuocatio: et ideo
nec si conualuerit quidem do-
nator reuocabitur. **I**ulia.

Mortis causa dona-
tus fundus exteret in
eum impense necessarie atqz
vtiles facte sint: fundum ven-
dicantes doli mali exceptio-
ne summoncantur: nisi precia
earum restituant.
Cui permittitur testari per
mittitur mortis causa donare
h. v. **B**art. **I**dem.

Marcellus notat: cum
testamento relinqndi
cut velint adepti sint filij fami-
lias milites: libera b facultate

Marcellus notat: cum
testamento relinqndi
cut velint adepti sint filij fami-
lias milites: libera b facultate

Marcellus notat: cum
testamento relinqndi
cut velint adepti sint filij fami-
lias milites: libera b facultate

Marcellus notat: cum
testamento relinqndi
cut velint adepti sint filij fami-
lias milites: libera b facultate

Marcellus notat: cum
testamento relinqndi
cut velint adepti sint filij fami-
lias milites: libera b facultate

Marcellus notat: cum
testamento relinqndi
cut velint adepti sint filij fami-
lias milites: libera b facultate

Marcellus notat: cum
testamento relinqndi
cut velint adepti sint filij fami-
lias milites: libera b facultate

Marcellus notat: cum
testamento relinqndi
cut velint adepti sint filij fami-
lias milites: libera b facultate

Marcellus notat: cum
testamento relinqndi
cut velint adepti sint filij fami-
lias milites: libera b facultate

Marcellus notat: cum
testamento relinqndi
cut velint adepti sint filij fami-
lias milites: libera b facultate

Marcellus notat: cum
testamento relinqndi
cut velint adepti sint filij fami-
lias milites: libera b facultate

Marcellus notat: cum
testamento relinqndi
cut velint adepti sint filij fami-
lias milites: libera b facultate

A Etia q de solenitate als erigunt in filiofa. puta de cōsensu p̄tis. Itē q possit cape donatari: lz tpe mortis inueniat nō capar. Itē d̄ qnq̄ testū p̄ntia qui alias erigunt: vt. l. t̄. is. s. i. 2. l. in mortis. 2. c. e. l. fi. 2. facit. s. e. n. l. h̄. in fi. Itē. l. de. ur. l. nō d̄ qd̄ cui plus est 2c.

b Remissa. i. p̄missa sine solēnitate fieri.

c Que. als q etiā in donatōe.

d Paulus notat. esse verum qd sequitur.

e Reuocate s̄t̄ i. d̄ est redacte: vt 2. l. e. 2. si debitor. et l. illud. 2. s. e. l. om̄ n̄. 2. c. e. o. l. fi.

Legatō d̄nt t̄n in d̄buldā 2 mou. vt ecce filius. cā cā dōa. mortis donat: nō puenit legat etiā cōsensē et d̄nt. te p̄re: vt. l. e. t̄. is. Itē he q̄nq̄ a de- functo: q̄nq̄ ab herede: legatū sp̄ ab herede: vt l. h̄. de lega. s. i. sunt 2 alie d̄rie q̄s nota- ui in l. e. s. i. 2. Itē i d̄natōe obligat̄ donatari: ad red dē d̄ rōe possessi onis: nō i legato.

f Etia q de solenitate als erigunt in filiofa. puta de cōsensu p̄tis. Itē q possit cape donatari: lz tpe mortis inueniat nō capar. Itē d̄ qnq̄ testū p̄ntia qui alias erigunt: vt. l. t̄. is. s. i. 2. l. in mortis. 2. c. e. l. fi. 2. facit. s. e. n. l. h̄. in fi. Itē. l. de. ur. l. nō d̄ qd̄ cui plus est 2c.

credi potest ea etiā remissa que i donatōe mortis causa fieri debēt. **P** Paulus notat et hoc constitutum est: ad exēplū legatorum mortis causa donationes reuocate sunt.

Mortis cā dona. **I** dē. **M**ortis cā p̄det an cōualefcere possit donator: re uocari potest.

Nō valet donatio cā mortis ultra vires h̄ditari. **B.** **I** dē.

Et si debitor consiliuz creditorū fraudā dōuz non habuisset: auellit̄ res mortis cā ab eo donata d̄z. nā cū legata ex testamēto eius q̄ soluendo nō fuerit oimodo in utilia: sunt: possunt videri etiā donationes mortis cā facte rescindi debere: qz legatorūz instar obtinent.

Potest quis donare causa mortis sue 2 alteri. **B.** **I** dē.

Mortis causa capimus non tant solū cū quis sue mortis causa nobis donat: sed etiam si propter alterius mortem id efficiat. velut si q̄s filio vel fratre suo mortē do neat meulo ea cōditiōe si con ualuerit alteruter eorū red datur sibi res: si decesserit ma neat apud meulum.

Ex dōatōe cā mortis int̄ tū d̄ se caput inq̄tū q̄s debito liberat vel ex actōe p̄cipit. **b.**

g P̄t. p̄ p̄niaz itē 2 p̄ hoc q̄ p̄e mouat donatari.

h Et si debitor. cōsiliuz. q̄s ē ex ato: vt. l. s. re. iur. l. fraudis.

i Nō habuisset cū donaret causa mortis.

k Auelli. a donatario.

l Inutilia. vt 2. c. de leg. si vniuerse. 2. s. de heredi. insti. ex facto. s. vñ scio. 2. s. ad. l. fal. in rōne. s. q̄ vulgo. et ad tre. l. i. s. i. s. q̄ d̄draginta. 2. s. si cui plū q̄s p. l. fal. l. i. s. in q̄b. 2. c. de re. m. l. in testō. et idē ḡ in donatōe cā mortis: vt hic 2. s. si q̄d in fraudē pa. l. i. s. i. nā 2 als in ti. lucratiō etiā inter viuos sufficit solus euer: vt. l. q̄ in frau. credi. l. q̄ asit. s. hoc edicto. 2. s. similibz modo. 2. facit ad hoc. l. q̄ in frau. cre. l. oēs. s. lucr. 2. c. q̄ ma. nō poss. l. i. et. l. fi. 2. q̄n erigatur fraus vel euentus: plene dic vt no. in l. i. de act. s. item si quis.

m Obtinere. vt 2. s. eo. marcellus. s. paulus.

Mortis cā. alteruter eorū: cui intuitu donat. 2. facit s. e. q̄ p̄cio. l. fi. 2. q̄d ibi no. 2. q̄d ēt i p̄n. cius. l. dixi.

O Delegaueris. iussu meo. ac. **P** Liberat. etiā si nō sit soluedo delegat: qz bonū fecit nomē qui accepit: vt. s. mā. l. i. n̄. s. abesse. 2. l. de fi. de ius. q̄ debitorē. 2. l. e. l. mortis cā. s. iuliano. 2. s. fi. in fi. 2. s. ad. l. fal. nescennius. s. fi. et l. querebatur. q. **A** b eodē. de bitore tuo. vt. s. Accur.

Si donaturus michi mortis causa debitorē tuū creditori meo delegaueris: oimodo capere videbo: tantā pecuntā i quātā a creditor meo liberatus fuero. qz si ab eodē ego stipulatus fuero: ea tenē capere existimāduz ero: quaten⁹ debitor soluedo fuerit. nā et si conualuisset creditor idēqz donator condictio nescit in factum actione debitoris obligationem dumtaxat recipere.

Mandatū qd̄ confert post mortem nō finitur morte. **B.**

Licia cyrographa debitorum suorum septicij et meuij donatura illis a gerie dedit: 2. rogauit eā vt si ea decessisset illis daret: si conualuisset sibi redderet: morte secuta meua ticia filia heres extitit: a geria autem vt rogata erat chyrographa septicio et meuij scriptis dedit: queritur si meua heres summā que debebatur ex chyrographis scriptis petat: vel ipsa cyrographa: an exceptione cludi possit: Respō. mentam vel pacti p̄uenti: vel doli ma li exceptione sūmqueri posse.

Mandatū qd̄ confert post mortem nō finitur morte. **B.**

Licia cyrographa debitorum suorum septicij et meuij donatura illis a gerie dedit: 2. rogauit eā vt si ea decessisset illis daret: si conualuisset sibi redderet: morte secuta meua ticia filia heres extitit: a geria autem vt rogata erat chyrographa septicio et meuij scriptis dedit: queritur si meua heres summā que debebatur ex chyrographis scriptis petat: vel ipsa cyrographa: an exceptione cludi possit: Respō. mentam vel pacti p̄uenti: vel doli ma li exceptione sūmqueri posse.

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Res tantum valet quantū vendi potest scienti eius conditionem et recipienti in se ricalum rei. **b. d. Bar.**

Potuisse. homini sciēti eius cōditionē. et est sic. §. ad legē falci. in q̄ritate. §. magis. et. l. querebatur. circa pun. et. §. de condi. fur. si seruus.

Ut p̄cisi. q̄ti possit vēdē sit obligat⁹. et hoc quando iustio non p̄net ad heredē. q̄ q̄ sit dic vt dicit in legato. vt. §. de leg. i. si res obligata.

S filiofamiliā. de pecu. l. i. p̄dictioe sine cā in peculio. §. et si p̄ponat vtilē in rem q̄d p̄t. vt. §. l. si mortis. et. l. que mortis. uenit p̄trē vt quēlibet p̄fidentē. et facit ad istā. §. de peri. her. si a domino vel a p̄re. in p̄n. et. §. i. d. Repetitur. i. rē ipsam donator repent: non tamē idē dico q̄ arrogator: teneatur de peculio ex ante gesto. vt. §. de pecu. l. in arrogatorē. et in l. de acquir. p̄ arro. §. si. nam res ipsa nō videtur eē in peculio. vt. §. de pecu. l. de posui. in prin. et. §. i. itē facit bene. §. de capi. di. tutelias. §. pe. e.

Contra patrē naturālē dactio de peculio: §. arrogatorē vtilis vēdicatio: et cū res nō p̄t restitui p̄cisi p̄dictis. h. d. Bar.

S filiofamiliā. Idē. Res mortis cā fuerit donata et ualuisse dōator: actio nē de peculio: cuz p̄re hēat. at si p̄familias cū mortis cā donatorē accepisset i adoptioez se dederit: res ipsa a donatore repetitur: nec huc filius est is q̄ rē quā mortis causa accepit ravalij porro dederit. nam donator: huc nō rem sed p̄cisi⁹ eius condicet.

Idem causa p̄ditionis iplē de minuitur legato. h. d. Bar.

E q̄ nō ampli⁹. Idē. Parte cape poterat⁹ legat⁹ est fund⁹ si decē dedit heredi: non totā summā dare is debet vt partē fundi habeat: §. partē dūtaxat pro rata qua legatū cōsequitur. Idē.

E q̄m qui vt adiret hereditatē pecuniam accepisset: pleriq̄ in quibus p̄-

fit in obligatione. vt. §. de cōsti. pecu. p̄missor. et. §. de cōdi. fur. in re furtiua. et. C. de cōpē. l. si. in prin. Idē erit in seruo manumisso. vt. §. eo. si is cui. vel forte fauore liberatatis nō erit seruus in obligatione: sed p̄cisi t̄m. vt. ar. C. de his qui a nō domino. l. i. Itē ad hoc q̄ dicit rē nō posse condici: sed p̄cisi est contra. §. eo. illud. §. iulianus scripsit si quis. solue vt ibi. Itē quare hic secus §. in superior. p̄ri. r̄n. vbi repetitur res e⁹ r̄n. quia supra rē potest p̄stare: et ideo ad eam p̄cise tenetur: hic non. vt. §. de rei ven. qui restitueret. Accur.

E q̄m qui nō ampli⁹. poterat. puta filio naturali: qui q̄stum capere possit habes. C. de natura. libe. aut. n̄ sic h̄beri. et aut. licet. vel in eo cui per falci. subtrahitur potes ponere. vt. C. eo. l. q̄. et facit bene ad legē istam. §. de condi. et demon. qui heredi. §. penul. et. §. si. et. l. plau-

ting. §. item rescinditur. et. l. sed et si hoc. et. §. ad trebel. lu. eius. §. heres. et ad legem falci. in ratione. §. q̄.

Legata non valent hereditate non adita. vt in l. ad legem falci. §. ex diuerso.

Capere. la. tius patet mortis causa capio q̄ mortis causa donatio. Jr. vt dixi §. eo. qui p̄cisi. Accur.

Capere. la. tius patet mortis causa capio q̄ mortis causa donatio. Jr. vt dixi §. eo. qui p̄cisi. Accur.

In mortis causa donatione nō t̄ps donatio nis sed mortis intuēdū est: an quis capere possit.

In donatione facta filiofamilias iplē cui⁹ cōtēplatioe sit facta donatio. Bar. Idē.

S filiofamilias mortis cā donatū sit: et vltio donatore mortis filij: et vltio: q̄ situz ē qd iur⁹ sit: An. morte filij p̄ditionē cōpetere: si mō ipsi filio pot⁹ q̄ p̄t donatur⁹ dederit: alloquim si q̄m ministe rio⁹ eius pater vsus sit: ipsius patris mortē spectādā esse. Idēq̄ iuris fore et si de persona serui queratur.

Qui est liberatus acceptilatio nō potest vt p̄ceptio ne qua vteretur si liberat⁹ non esset. h. d. Bar. Idem.

Quod debitor acceptū factuz eēt mortis cā: si ualuerit donator etiā t̄pe liberato⁹ ei pot⁹ cōdici. nāq̄ acceptilatioe iteruēte abitur⁹ est a iure p̄stine obligatiois: eāq̄ in huiusmodi cōditionem

§. de leg. iij. l. i. §. si filius. Accur.

S filiofamilias. cōpetere. aliter i vsufructu. vt. C. de vsufruc. l. si. vel ibidem etiam hoc distingui potest. sed loquitur ibi cum incertū est cuius contēplatione relinquit. licet huc solutiō videtur repugnare finis illius legis. vbi dicit cū pleriq̄ vsu simile sit et. Accur.

Ministerio. sic. §. qd iussu. l. si. in prin. et in l. qd cū eo. in si. Accur.

Quod debitor. liberat⁹. i. liberando si acceptilatio nō interuēisset: vt qd redhibitoria tenebatur. n̄ sic autē cū sit acceptilatioe sublatā nō pot⁹ actio p̄ t̄pe tolli.

E q̄m qui nō ampli⁹. poterat. puta filio naturali: qui q̄stum capere possit habes. C. de natura. libe. aut. n̄ sic h̄beri. et aut. licet. vel in eo cui per falci. subtrahitur potes ponere. vt. C. eo. l. q̄. et facit bene ad legē istam. §. de condi. et demon. qui heredi. §. penul. et. §. si. et. l. plau-

Regula cato. qn loci ha beat.

dicimus. que erit perpetua. arg. s. de consi. pecu. item illa. s. qd a dicitur. et est sic ad illa translationem. s. de condi. ob causam. si quis accepto tulerit. et de condi. fur. parui. r. s. manda. qui negocia.

Am is. no facit. de facto. de iure autē facere pot. sic s. de iure codicil. cōficiunt. s. i. si autē de iure nō posset testari. nec donare causa mortis pot. arg. s. de iure codicil. l. diuino seruus. s. penul. ni si esset filiusfamilias vt statū subijcit.

Pris. vt isti. qui. nō est per. fa. testa. in prin. et. s. de testa. l. q in postestate. et. c. q testa. fa. pos. l. iij. in fi. r. l. si tamen r. c. vt subijcit. r. s. n. i. filius. s. pari ratione. sed nō legare etiā patre permittente. vt. s. de leg. i. l. ij. et est rō: qz legata in testamento relinquunt qd non dz ex alieno pendere arbitrio. vt in l. de fideicō. here. s. preterea. r. s. de here. in l. lilla. sed an erit codicill? hec voluntas qua filiusfamilias donat p̄sentiente. videtur q sic: cuz quinqz testes ibi sint. vt. C. e. l. si. s. dic q nō. vt. s. de codicil. l. diu. s. pe. s. dicitur vltima voluntas. vt

C. de codicil. l. si. s. fi. Item nunqd poterit hodie filiusfamilias legare p̄sentiente p̄re: cū etiā sine testō possit legari. vt in l. de leg. s. n̄a aūt: Rñ non: qz lz sit diminuta solēnitās q ad numerū testū r voluntatis solēnitatē: nō tamē in solēnitāte p̄sone condētiō vltimā voluntatē inuenimus aliqd diminutus: vnde s̄iamus veteri iuri. vt. C. de appel. precipimus. in fi. Itē qua actione petetur donatio causa mortis? Rñ. vt dixi. C. e. l. i.

Si hi. superuixerit. et est ratio vt magis valeat q̄ p̄reat. vt arg. s. de re. dub. quotiens.

Donauerint. cā mortis. vel inter viuos. vt et. s. de re. di. l. si iter virū. r. s. de dona. in l. vir. r. vxo. l. cū hic ita tus. s. si marit. r. est h etiā illa rō p̄ter superiorē: qz nō amare r. c. vt. s. de dona. inter vir. et vxo. si id qd. s. si qd serui opas. r. casu tibi: quia speciale est in hi s duab? donatio vob? .f. cā mortis et inter viuos. secus in alijs. s. cū b? .vz

transfusa dicimus.

Sicut p̄nt fieri codicilli ex testō. l. facto testō: et etiam ob intestato. l. nō facto testō: ita r dōatio cā mortis. Pau. Mar.

Am is q testamētū facit: qz nō facit? mortis causa donare potest.

Si p̄ pot donare cā mortis patre volente. h. d. Bar.

Filiusfamilias q nō pot facere testm nec voluntate p̄ris: tamē mortis causa donare patre permittēte potest.

Ad p̄firmatōez hui? donatiois sufficit donatorē non superuixere dōtario. h. d. Bar.

Hi q inulcē Idem. sibi mortis cā donauerunt pariter decesserint: neutrius heres repetit: quia neuter alteri superuixerit. Idem iuris est si pariter maritus et vxor sibi donauerint.

Quōtō sūbstantiā p̄ctus facti p̄uētiōē in alijs p̄ra ctuz trāsire si verborū significatio patitur. h. d. Bar. Idem.

Si ita donatur mortis cā: v t nullo casu reuocetur: cāsa? donādī magis est qz mortis causa donatio: r iō perinde haberi debz atqz alia q̄is inter viuos donatio:

si stipulet vxor dotē a viro si p̄cedat vir: vt i p̄rio. vt. s. de re. dub. l. q duas. s. si marit. Illud aūt p̄stat q ex q̄litate p̄sone vel ex aliquo alio lex p̄sumit atqz primo decessisse: vt in illo. s. si maritus. r. s. fi. r. s. de pac. do. l. in te gre. in prin. r. s. de relig. l. si possessor. s. i. Accur.

ideoqz inter viros et vxores non valet: et ideo nec falcidia locum habet quasi in mortis causa donatione.

Qui p̄tra voluntatē defuncti petit: exceptione doli repellitur. h. d. Bar. Marcel.

Anculo suo debitor mortis cā donaturus? q debebat? ita scripsit. Tabule vel cyrographum vbicūqz sint inanes esse volo: neqz euz soluere debere: qro an heres si pecuniā ab auūculo defuncti petat exceptione doli mali se tueri possit? Marcel. rñ. possel. nimirū em p̄tra voluntatē defuncti heres petit ab eo.

Si dñum non est trāslatū donator reuocat reuēdicatio ne directā: a sū vtili vel conditione. h. d. Bar. Pau.

Mortis cā res donata est: et qualut q donauit: videndū an habeat in rem actionē: r siqd sic qd donauerit: vt si mors p̄tigisset tūc haberet? cui donatum est: sine dubio donator? poterit rē vendicare: mortuo? eo tūc is cui donatū est. si vero sic? vt tam nunc? haberet? sed redderet si cōualuisset: vel de filio vel de pegrinatione rediisset: potest

posse. als est posse: als dicit posse. r dz deficere em.

Ab eo. auūcto. r fac. s. e. mortis cā. s. ticia. r qd ibi no.

Mortis actionem. f. directam.

Contigisset. f. donanti. Accur.

Tunc haberet. f. demū. sic accipit tunc vt extremū tempus capiat. vt r. s. de condi. r demon. l. iij. s. fi.

Donator. conualescens.

Reuocare. directā i rē cū dñuz ab eo nō discessit. ac.

Mortuo. f. qui donauit. Accur.

Donatum est. f. poterit reuēdicare si a possessione cadat. nam mortuo donatore trāsliit in eum dñum.

Sic. f. donauit. Accur.

Si nūc. l. statū fieri dōtari? dñs: r redderet i defuncti dñi? vt subijcit. Quid aūt i dubio? Rñ. dñuz trāsferri statū. vt ar. s. de iure do. dot. fruct. s. fi. r. l. seq. Ac.

Conualuisset. f. qui donauit.

Si ita. reuoatur. qd potest fieri. vt et. s. e. si alienā. in fi. et. f. eo. tenat? s. mortis causa. in fi.

Causa. i. ratio siue occasio.

Magis. f. inter viuos. Accur.

Donatio. scz quedam impulsua non finalis. sic s. ii. l. gñaliter.

Ideoqz. f. qz est donatio inter viuos.

Nō valet. vt nūc trāseat dominium sed poterit morte cōfirmari. vt. s. si mortis. ac.

Et iō. scz qz nō est hmoi donatio cā mortis: sed inter viuos.

Donatione. in mortis cā donatione locū hz falcid. r in illa que fit inter viuos quādo morte p̄firmat. vt C. ad. l. fal. l. pe. et l. in donatiōib?.

Anculo. donatur? . nespos.

Debat. auūculus. Accur.

Heres. f. isti? nepotis.

Possit. f. auūculus.

Liber Primus.

Actionē. f. vtilē. vt. l. i. p. no. et ex vi pacti. nec ob. C. de pac. l. traditōib⁹. q. aliud est in vltimis voluntati bus vt possit redire dñum. et ideo nō obstat similiter. C. de pac. inter emp. et vendi. l. i. q. r. iij. Verū etiā in pactis inter viuos pōt distinguī. vt. no. s. n. i. l. i. §. ite cum ipse. et facit. s. de dona.

inter vir. et vxo. si interim. in prin. et §. i. et. l. eo. senar⁹. §. mortis.

Si quid horum. f. supradictorum. q. si donauit causa infirmitatis quas habebat: ex qua si moreretur fieret res donata donatarij et fact⁹ est san⁹. vel si donauit cā pte hī ad qd ibat in quo timebat mori. et si moreretur fieret res donata dōtarij. et nō est mortuus: et reuersus est san⁹. vel si donauit cuz volebat ire vltra mare. et ante qd reuertetur credebat mori: et sic fieret donatarij et reuersus est. nam oib⁹ supradictis casib⁹ poterit vēdicare rē donatā. Ac.

Inter. l. i. ante qd veniret conditio i qua debebat reddere.

Donatū. scz cōpetit in rem si a possessōe cadat.

Ad huc qd. f. iuris cōsult⁹. et lege interrogatur: et hēas sic: qd dubitat in rē donatori cōpetere. q. d. nullus. als deest cōpetere: et tunc habēas. quis dabit in rē. et dic qd. i. aliquis iuris cōsultus. vt. s. Accur.

Ut mortis. ex penitentiā. vt. l. eo. senatus. §. donatio. in si. §. et in si. eo. §. i. et. s. si cer. pet. l. non ois.

Cōdictionē. sine causa vel ob causam vt pbat legibus p̄fatis: et hoc rōne possessōis. s. quidā dicit rñ sine cā: nec ob cām et vtilē in rē. i. efficacē rōne p̄ueratis. qui strānsfert ipso iure dñum in donatoriē. vt. s. l. p. i. vel. p̄prie dicit vtilē in rē. et sic poterit intelligi cōdictionē dari rōne p̄ueratis. et hoc ideo dico quia nemo rem suā cōdicere potest p̄terit⁹ a fure. vt. s. v. usufruc. quē ad modū cauent. l. si. vel dic tertio dari cōdictionē cū in q̄ri

defendi in rē cōpetere donator: actionē si qd hor⁹ contigisset: interim autē ei cui donatum est. sed et si morte p̄uentus sit is cui donatum est: adhuc quis dubitat in rē donatori cōpetere? Idem.

Ut mortis causa donatio: ipse ex penitentiā cōdictionem vel vtilē in rem actionem habet.

Cibi speciale nomen nō cadit causa mortis capio nuncupatur h. d. Bar. G. alius.

Mortis causa capio: cuz p̄pter mortē alicuius capiēdi occasio obuenit: ex p̄tis hīs capiēdi figuris q̄ proprio noie appellatur. certe enī et q̄ hereditario: aut legat⁹: aut fidei cōmissi iure capio: ex morte alterius nanciscitur capiēdi occasio. s. quia p̄p̄uo nomine hec species capiēdi appellatur: ideo ab hac diffinitione separatur.

Si debebas michi cētū et nō eras soluēdo et ego liberaui te p̄ acceptilationē et donatōne cā mortis videris totam q̄ritatē a me recepisse. Pau.

Iuliano placet h̄ soluēdo nō sit debitor cui acceptolatū sit: videri ei mortis causa donatum. Sine donatiōe autem capio: vel ut pecunia quā statuliber aut legatarius alicuius cōditionis implende

tate: in rem quādo in specie p̄sistit donatio. et facit. C. de dona. ante nup. l. cum veterum. Accur.

Mortis causa. occasio. vt. r. s. eo. qui p̄cio. plene de ea capio dicit. Accur.

Diffinitione. mortis causa. et facit. l. de h. obli. doli clausula. et. s. de pac. l. iuris gentiū. in prin. Itē facit s. si qd omis. cau. si qd sub q̄ditōe. Accur.

Dōtati. l. totū vt in hac lege i. si. q. ipse paup̄ sibi soluēdo est. vt. r. s. ad legē sal. ne senius. §. si. et. l. q̄rebat. §. i. s. z. se. cus si debitorem meū nō soluēdo p̄stituti tibi mortis mee causa de lego. vt. l. ea. l. §. si iusser. et. s. e. mortis cā. §. si donaturus. Accur.

Capio. mortis causa. h̄o.

Si iusseris mortis cā debitorē tuum michi aut creditori meo expromittere decē: qd vris esset q̄rit: si iste debitor: soluēdo nō sit. et ait Iulianus: si ego stipulat⁹ fuero: tā tā pecuniā videri me accepisse: i. q̄ritā debitor: soluēdo fuisset. nā et si p̄ualuisset inq̄t donator: obligatiōne debitoris dūtaxat⁹ recipere deberet. si vero creditor: meus stipulatus fuerit: tā tam pecuniā videri me accepisse in q̄ritā a creditore meo liberatus essem. Per acceptilationem quoq̄ egenus debitor: liberatus totam eam pecuniā qua liberatus est accepisse videtur.

Eodē numero. f. vt dicat mortis causa capio. Accur.

Legatū. si b̄ relicto.

Omittat. i. repudiet. Accur.

Rursus. scz capio mortis causa: est tamen et donatio in casib⁹ q̄ sequunt. et sic no. Mortis q̄ ois mortis causa donatio ē mortis causa capio. s. rōne non conuertitur. et si capio facit ad. §. s. eo. q̄ dicit: nō ecōtra.

Precio. et qd ibi no. r. l. eo. inter. Accur.

Intelligimus. si est donatio causa mortis.

Dūtaxat. cum non sit adhuc solutus: als repetit a me quod est michi solum.

Liberatus essem. vt. r. s. eo. mortis causa. §. i. et de iure do. l. cum vir.

Per acceptilationē. dic casum vt. s. ea. l. §. iuliano. vel iunge ad p̄cedentia. et dic liberatus a me cui fecisti expromittere nā totā videtur accipere: s. ego: ita ad totā reddēdā tenebor. vt argu. s. de dona. inter vir. et vxo. qd autē §. eleganter. et §. si vxor. Accur.

Non videtur perfecta irrevocabiliter. perfecta tas: men est quo ad obligationem. vt. s. de his qui. vt indig. l. post legati. s. qui mortis. t. de quo ad dominij translationem. l. quidam. secus agatur. vt. s. eo. si mortis causa res. sed arg. contra in hoc. l. de sol. qui sic.

Uti alienaz. sed ab eo. et ti dat cōdictio: vt plene dixi. s. eo. si alienaz. r. facit. s. de iure do. l. iure succursus. s. si pater. r. de ad. inde. Lindebit. s. q. an si. s. r. s. man. l. i. u. lia. sed certe lino ille cui erat videt alienare. vt. l. s. h. sig. l. alienatio. s. d. i. c. i. transit ab eo dñum nō tñ vt accipies dicat habere ab eo causaz yfucapionis.

Mortis. qad viueret. lta pulator: et est vna stipulatio. vt. l. i. pri. s. h. Accur. e. Eractio. nisi etiā actus est vt in vita accipiat vt in dñio. arg. s. e. l. si mortis causa.

Senat. cui nomē nō habemus. d. Non liceret. qz eqparant legatis. vt. et. s. eo. ol. bus. r. l. marcell. s. paul. Accur. h. Nullo casu. nisi ex ingratitudine. vt. C. de reuocā. dona. p. totum titulum. Ac. i. Ibi. s. in vera donatioe de q habuit. s. pri. s. mētionē. Accur. k. Receptus. i. receptus esse. Ac. l. Uulgo dicit. vt. r. s. e. l. i. et isti. eo. s. i. et fm hoc non videt differre a legato. s. d. i. d. l. i. s. eo. Accur. m. Negocium gerit. i. obligationem. sic. s. ti. i. aristo. n. Cōdictione. sine causa vel ob causam. vt. s. e. l. qui mortis. r. l. si alienā. in prin. r. s. de condi. cau. da. cū qz.

Non videtur perfecta donatio mortis causa facta: anteq mortis insequatur. Ali alienā rem. Pau. mortis causa traditam vsucepti: nō ab eo videtur acceptisse cuius res fuisset: s. ab eo qui occasionem vsucapionis prestisset. Mortis causa donatio si etiā cōstitutū potest: vt quis stipulet in annos singulos quoad viueret: scilicet vt post mortem pmissoris incipiat ex actio.

Et potest causa mortis donari cui pot legari. h. d. Bar. Senatus. cen. Pau. s. fuit placere mortis causa donatioes factas in eos qz lex prohibet capere: in eadē causa haberi qua essent ea que in testamento eis legata essent: quibus p legem capere nō liceret. Ex hoc senatus cōsulto multe r varie qstiones agitantur de quib pauca referam.

Donatio dicta est a dono quasi doni datio tracta a greco. Nam ita greci dicūt. Sed mortis causa donatio lōge differt ab illa vera r absoluta donatioe: que ita p ficitur vt nullo casu reuocetur: r ibi q donat illum potius qz se habere mauult. At is q mortis causa donat se cogitat q amore vite recepisse potius qz dedisse mauult. r hoc est qd vulgo dicitur se potius habere vult qz eum cui donat: illū deinde potius qz heredē suum. ergo qui mortis causa donat: qua parte se cogitat negociuz gerit: scz vt cum cōualuerit reddat

et. s. si cer. peta. l. non omnis. in prin. Recur. o. Ut aliquid facias. pimum vt ponitur causatiue r postea ponitur consecutiue. vt et asa. C. de obsequijs. l. iij. r. C. de iudi. properandū. s. i. et ibi vt iustificeris r. in psalmo: miserere mei deus.

tur sibi. Nec dubitauere casiant quin r cōdictione repeti possit quasi re nō secuta: ppter hāc rationē qz ea q dantur: aut ita dantur vt aliquid facias: aut vt ego aliquid faciā: aut vt luctus tictus aliqd faciat: aut aliquid ptingat: et in istis cōdicio sequit. Mortis causa donatio fit multis modis: als extra suspicionem vltius periculis a sano r in bona valitudine posito: cui ex humana sorte mortis cogitatio est: als ex metu mortis: aut ex presenti vite periculo: aut futuro. si qdem terra maris taz in pace qz in bello: tā domi qz militie multis generibus mortis periculū metui potest. Nā etiā sic potest donari: vt oino ex ea valitudine donatore mortuo res non reddantur: et vt reddātur etiā si prior ex eadē valitudine decessit. si tamē voluntate mutata restitui sibi voluerit: sic donari potest vt non aliter reddantur: qz si prior ille qui a ccept decesserit. Sic quoqz pot donari mortis causa: vt nullo casu sit repetitio: nec si conualuerit quidē donator.

Si quis societatem per donationē causa mortis interit: dicendum est nullam societatem esse.

Condictio sine causa surrogat loco actiois pime r est illi nature cui erat priā vt defcōtra quēlibet in solidū. Pau. Si duob debitorib mortis causa donaturus creditor vni

vt. s. p socio. l. v. s. si. r. s. de mino. in cause. circa pn. et. s. de dona. inter vir. r vro. l. cū hic. s. si inter. Accur. d. Si duob debitoribus. i. s. d. e. q. reio debēdi. Accur.

Aliquid facias. puta vt adē hereditatem vel adimpleā aliquā conditionem: quoniam hoc nō secuto dat repetitio. vt s. de cōdi. cau. da. l. i. s. si parēdi. Ac. q. Contingat. veluti sticho libertas. Azo. r. Condictio. ob causam. r facit s. n. i. l. i. s. item cū ipse. et. s. de cōdi. inde. l. in summa. r in si. eo. in prin. f. Periculi. presentis. Recur. t. Metu mortis. scz presentis. Recur. v. Periculo. scz alio. vt. s. eo. l. iij. et. iij. et. v. et. vi. si quidē r. r vt paulus: periculum in mari: et periculum in falsis fratrib. vt. C. de insitu. et substi. l. iij. Ac. r. Si quidē. re fertur ad id qd dicit de futuro.

Non reddatur. etiā si bantez penituerit vel cōualuerit. Recur. Decessit. donator. Recur. a. Decesserit. r tunc p penitentiā vel qualescētā nō reuocatur. R. b. Donator. et tūc magis est inter viuos. vt. s. e. l. vbi. Recur. c. Inierit. vt si te nichil ponētē nec rē nec operam in societatem admittā volens causa mortis donare r idē si inter viuos.

Conditio sine causa surrogat loco actiois pime r est illi nature cui erat priā vt defcōtra quēlibet in solidū. Pau. Si duob debitorib mortis causa donaturus creditor vni

vt. s. p socio. l. v. s. si. r. s. de mino. in cause. circa pn. et. s. de dona. inter vir. r vro. l. cū hic. s. si inter. Accur. d. Si duob debitoribus. i. s. d. e. q. reio debēdi. Accur.

Aliquid facias. puta vt adē hereditatem vel adimpleā aliquā conditionem: quoniam hoc nō secuto dat repetitio. vt s. de cōdi. cau. da. l. i. s. si parēdi. Ac. q. Contingat. veluti sticho libertas. Azo. r. Condictio. ob causam. r facit s. n. i. l. i. s. item cū ipse. et. s. de cōdi. inde. l. in summa. r in si. eo. in prin. f. Periculi. presentis. Recur. t. Metu mortis. scz presentis. Recur. v. Periculo. scz alio. vt. s. eo. l. iij. et. iij. et. v. et. vi. si quidē r. r vt paulus: periculum in mari: et periculum in falsis fratrib. vt. C. de insitu. et substi. l. iij. Ac. r. Si quidē. re fertur ad id qd dicit de futuro.

Non reddatur. etiā si bantez penituerit vel cōualuerit. Recur. Decessit. donator. Recur. a. Decesserit. r tunc p penitentiā vel qualescētā nō reuocatur. R. b. Donator. et tūc magis est inter viuos. vt. s. e. l. vbi. Recur. c. Inierit. vt si te nichil ponētē nec rē nec operam in societatem admittā volens causa mortis donare r idē si inter viuos.

a **A**ceptum. quo casu et alter liberatus est.
b **T**ulerit. i. creditor.
c **S**orum. i. a quo vult eoz sicut et an poterat: vt r. j. de duo. reis. l. ij. et hoc accipe cu vterqz est capax: qz vno liberato et alter liberat. als fec: vt. s. de do. iter vi. r. vt. l. si spose spoz. s. i.

nisi sint socij. vt. s. de lib. le. l. an pe. q. cau loch hz electo sicut qn sunt abo capacez vt s. hic d. **M**ulta legata essent. pmi ani puru: sequenti co ditionale: vt r. s. de annu. lega. l. in singulos. r. l. cu i annos. r. qn dies leg. ced. l. nec fel. in pn. r. l. cu in annos. r. s. qn dies vsufr. leg. ce. l. i. in pn. Sed vs huc. l. j. de verb. obl. l. pluribus in pn. s. il lud qn fuerit plures res expse i sti pu. vt in e. n. l. qd dicit. r. l. scire debem. vel cu intel ligunt expse vi re petitionis: vt. j. de pbo. ob. ticia. s. si. vt ibi inuit. s. r. ex illa plurib. p. positio. vel solue vt ibi. Itē adhuc i ea. l. plurib. s. l. Sol. s. j. vna est quo ad vna co ceptionē vt hic: s. s. itate inspecta plures sunt vt ibi propter plures solu tiones et actiones. hoc nō placet: qz in legatis est vna conceptio verborum. vel s. m. Jo. vna est vt semel spicia tur an acqrat vt hic. r. j. de ver. ob. si filius. et. l. si stichu. s. i. s. s. itate inspecta plures sunt vt ibi. r. s. v. s. r. scia. in fi. sed in legato spectant singuli anni an sit capax. vt in stipulationibus vna nascit actio: in legato plures. vel solue vt ibi. Itē contra videf pdictis solutionib. j. de si de iur. si a colono. in pn. vbi dicit vna stipulatio plurū annoz et plurū rerū etiā veritate inspecta. s. j. ibi. pmi sit fideiussoz qd colono in qn quēniū promiserat: r sic est vna. Itē est arg. cōtra huc. l. C. de dona. l. sancim. s. fi. sed illud se vt donatio nō pereat. ppter omisam s. m. uationem: vt ar. s. de reb. du. l. quotiens.

Aceptum tulerit. r. zualuerit eligere pōt vtri eoz condicat **S**tipulatio mortis cā annua est vna: legata annua sūt plura. **B**art. **S**i qd mortis causa in annos singulos pecuniā stipulatus est: nō est siles ei cui in annos singulos legatū est. nam l. multa legata essent: stipulatio tū vna est: et conditio eius cui expromissum est semel in tuenda est.

Quod conditio implēde causa dat cōputat i portione quā qd de bonis defuncti capere pōt: s. in falcidiā nō cōputatur si tpe mortis in bonis defuncti non erat. **B**art. r. l. p. l. an. **Q**uod conditio implē de gāa dat: l. z nō ex bonis mortui proficiat: capere tū supra modū nō poterit: sicut certum modū ad capiendum lex concessit.

Datū heredi gāa conditio implēde si erat hereditariū imputat in falcidiā. **P**au. **Q**uod conditio implē de gāa dat: l. z nō ex bonis mortui proficiat: capere tū supra modū nō poterit: sicut certum modū ad capiendum lex concessit.

Stipulatio annua an sit vna vt pler

Quod conditio. dic casum cū qd dat alicui causa implēde conditio a statulibero vel ab alio qd fig: nō p capiat vltra modū lege statutū: vt i filio nascali cui l. hie vnciā extatib. legiūmis: vt. C. de natu. li. l. ij. r. aut. nūc alic. r. aut. l. s. vt r. s. debeat imputari in fal. vel nō si det heredi cā implēde conditio: distinguit cū dat statuliber: an erat tpe mortis i peculio an nō vt hic. r. s. ad. l. fal. l. id autem. si alius a statulibero det nō distinguitur: qz nunqz imputat in falci. debita iure institutio nis. secus i reb. quarta: in qua ta lia pputat. vt hac l. r. s. ad. l. fal. l. in quarta. l. pn. r. s. s. r. qd implēde. et s. si qd fo. r. d. l. id aut. et ad reb. s. ducta. s. nūmis potest scōo intelli gi hec lex vt quod dat cā implēde conditio a statu libero possit capi vltra modū cōces sum a lege si non fuit ex peculio qd habuit tpe mort: alioqn nō possit: qd antez ab alijs non a statulibero datur vel ei. note ab alio: possit ca pere vltra modū sed an sit in falci. imputādū: dic vt modo dixi. Ac. s. nō poterit. imo cōtra: vt. s. de vulga. substi. si is q. So. hic a nemse poterat capere vltra modū: ibi ab alijs poterat l. z qdaz nō: vel hoc qd datur cā implēde conditionis esset loco eius qd ei relinquit: r ita ab ipso testatore pcederet: als frans fieret legi: qz testator oia bona sua alicui relinqret vt filio naturali tantū dē prestaret. quod non licet: vt. s. de probatio. l. quidam. et de legi. et senatuscon. l. contra legem. et. l. frans. quod autem ex substitutione obuenit vt in contrario: alio iure procedit: non ex donatione testatoris.

aut. nūc alic. r. aut. l. s. vt r. s. debeat imputari in fal. vel nō si det heredi cā implēde conditio: distinguit cū dat statuliber: an erat tpe mortis i peculio an nō vt hic. r. s. ad. l. fal. l. id autem. si alius a statulibero det nō distinguitur: qz nunqz imputat in falci. debita iure institutio nis. secus i reb. quarta: in qua ta lia pputat. vt hac l. r. s. ad. l. fal. l. in quarta. l. pn. r. s. s. r. qd implēde. et s. si qd fo. r. d. l. id aut. et ad reb. s. ducta. s. nūmis potest scōo intelli gi hec lex vt quod dat cā implēde conditio a statu libero possit capi vltra modū cōces sum a lege si non fuit ex peculio qd habuit tpe mort: alioqn nō possit: qd antez ab alijs non a statulibero datur vel ei. note ab alio: possit ca pere vltra modū sed an sit in falci. imputādū: dic vt modo dixi. Ac. s. nō poterit. imo cōtra: vt. s. de vulga. substi. si is q. So. hic a nemse poterat capere vltra modū: ibi ab alijs poterat l. z qdaz nō: vel hoc qd datur cā implēde

Datum cā p diti onis im plende an sit in falci. im putādū

Certe qd a statulibero conditionis implēde cā dat b. idu bitāter mō legati cōcesso im putat: sic tū si mortis tpe i pe culio id habuerit. ceterz si p mortē: vel etiā si al. p eo de dit: qz nō fuit ex his bonis q mortis tpe testator habuerit: in eadē erunt cā in qua sunt q legataris dantur.

Mortis causa donatio legatis assimilatur. **B**art. **I**dē. **N**ō generaliter meminit se oportebit: donatōes cā mortis factas legatis pparatas. qd cūqz l. gis in legatis turis est: id in mortis cā dona tionibus erit accipiendum.

Perempta re dōata facto donatarij potest cōdici vel vti li in rem peti. **B**art.

Julian. aut. Si qd seruum mortis cā sibi donatū vēd. de rit: et hoc vltio donatore fece rit: precij p dictione donator habebit si conualuisset: r hoc donator elegerit. alioquin et ipsuz seruū restituere pPELLIT.

conditionis esset loco eius qd ei relinquit: r ita ab ipso testatore pcederet: als frans fieret legi: qz testator oia bona sua alicui relinqret vt filio naturali tantū dē prestaret. quod non licet: vt. s. de probatio. l. quidam. et de legi. et senatuscon. l. contra legem. et. l. frans. quod autem ex substitutione obuenit vt in contrario: alio iure procedit: non ex donatione testatoris.

Causa datur heredi. **C**oncesso. id est in falcidiam que moderatur lega ta. et hoc si vnus heres est. si sunt plures pro parte cohe redis est extra quartam. vt. d. l. in quartam.

Id habuerit. statuliber. vt. d. l. id autem. et arg. s. **D**edit. s. absente. (de bo. li. l. iij. s. fi. m.)

Dantur. causa implēde conditionis que non im putantur. sed in eo q dicit non imputari: quia alius p eo dedit. ē ptra. Leo. l. quod statuliber. i. fi. Solu. hic absens erat is pro quo dabatur: ibi presens. arg. j. de ver. signi. si procurator presentis. Sol. vt ibi. j.

Lib. pparatas. regulariter. sed fallit qd fig: vt no. s. eo. marcellus. s. paulus.

Precij. accepti. **A**lioquin. id est si non eligat precium acceptum.

93

Postum seruis. i. iustis estimatione. r sic soluit cetera. s. eo. si filio. r. s. de peti. here. si possessor. s. i. et. l. in estimati- onem. vel intellige illa s'm ista. electio q' dat donatariq' do- natarius fuit in culpa reddendi cu' debebat cogitare posse cu' reuocari. vt. s. eo. si is cui. r. ar. s. d' possi. l. i. s. fi. r. l. iij.

Iter. quida' hnt tale fraz inter mortis cau- sa donatōes r ea oia sunt q' mortis q's cā ceperit: q's p'sens p'senti dat r. et est sensus q' oia ea q' mort' cā capitur possunt dici donatio cau- sa mort' large ac- cepto vocabulo. r ecōtra oia mortis cā donatio potest dici capio mortis cā: et hoc subijat q's p'sens r. et sic sint cōtra ad cōfir- mationē. sed p'p. l'ra est p'p. et sic. f. inter mortis cau- sa donationem: et ea q' mortis causa q's ceperit est earū rez differētia. nā cā mortis do- nat' q's p'sens pre- senti dat. mortis cā capi intelligitur et q's non r. et de hoc subijcit duo exēpla. et sic facit s. eo. l. mortis cau- sa capitur cuz. in p'n. Et r alia dif- ferentia: q' qui ex testamēto capere nō potest legati vel fideicōmissi nomi- ne vel donatōe causa mortis: capiat tamen hoc mō. vt. s. de cōdi. r. demon. l. meuius cui. est et alia. vt. s. ad legem falci. acceptis. Itē alia: quis non reuocatur forte p' peni- tentiam. vt. C. de iure do. l. ij.

Mortis causa donatio est quando presens presenti dat causa mortis: sed mortis causa capio est que in speciale no- me nō cadit. h. d. Bar. Mar.

Iter mortis causa do- nationes: et ea omnia q' mortis causa quis ceperit est earū rerū differētia. Nā mor- tis causa donatur q's presens presenti dat. mortis causa ca- pi intelligitur et q's non cadit in specie donationis: etenim cum testamento suo quis pā- phylum seruum suum liberuz esse iussit si michi decē dederit: nichil michi donasse vide- bitur: et tamē si accepero a ser- uo decem mortis causa acce- pisse me conuenit. Idēq' acci- dit in eo qui sic heres institua- tus est: si michi decem dederit. nam accipiendo ab eo qui heres institutus est conditio- nis implende eius causa: mor- tis causa capio.

Sis cui mortis cā ser- uus donatus est eū ma- numissit: tenetur cōdictione in

trahit retro vt hic dicit cu' equiparet donationi inter vi- uos. vt. s. eo. l. vbi. r. C. de dona. inter vir. et vxo. l. dona- tiones. r dabo exēplum in seruo sic donato: q' interim si- pula' cui acq'rit. vt. s. de dona. inter vir. r vxo. l. si is ser- uus. atq' si esset mera donatio cā mortis nō traheret re- tro nisi ad temp' mortis. vt. s. de do- na. inter vir. r vxo. l. s. interim. s. l. r ibi plene dicit. Ac. h. Secuta. scz donantis.

Sicuti seruis: qm' scit id posse si- bi dicit si cōualuerit donator.

Donatio causa mortis fa- cta vxo: si confirmatur mor- te donantis trahitur retro ad diē donatōis. h. d. Pau. de ca.

S mortis causa inter virū et vxo rē donatio facta sit: morte se- cuta rēducitur ad id tēp' do- natōis quo interposita fuisse.

Datum a statulibero de bo- nis defuncti causa implende cōditōis imputat in falcidia: r vent' i hereditat' penitōe et trebellianica restitutor: r i tre- bellianica cōputat vndecūq' esset datum. h. d. Bar. Idē.

Quod statuliber vni ex hereditibus de peculio dedit: et qui acceperit in falci- die rationem venit: r in here- ditatis petitionem. Item ex trebelliano restituitur. Et pe- culio autē videtur dari q's sta- tuliber donatum acceperit r de- dit: et q's ab alio noie ipsius p'sente eo datur: ppe est vt ab ipso datum intelligatur.

tro nisi ad temp' mortis. vt. s. de do- na. inter vir. r vxo. l. s. interim. s. l. r ibi plene dicit. Ac. h. Secuta. scz donantis.

Donatio. vt iā res fiat ei. Ac. Quod statuli- ber. dedit. f. cā implende cōdi- tionis.

Venit. p par- te sua nō p parte coheredis ex quo de falci. iure insti- tutōis dicit. s. ad legē falci. l. id au- tē. et. s. eo. l. quod p'ditionis. s. certe. sed cōtra. s. ad legē falci. l. i. s. item si ita. vbi dicit he- redē nō posse im- putare in fal. pe- num in quo erat mortis causa ca- pio. s. expone nō pōt ibi ad sūi cō- modū: pōt r debz ad suum incōmo- dū vt hic: s'bt ple- ni' paret solutio. Itē facit. s. de iof. testa. papi. s. i. cō- ditioni.

Petitionem. vt et. s. de peti. here. l. nec vllam. s. q's si quis. ibi: sed fabinus r.

Restituitur. si cā heres vt suspecta adit: r hoc q's a statulibero habet cū alijs bonis restituit vt hic. et. s. ad trebel. ita tamen. s. qui suspectam.

Accipit. ab aliquo viuente domino.

Dedit. f. postea.

Ab alio. puta amico serui.

Ipsius serui.

Eo. seruo. r sic opat p'sentia aliqd vt q's de peculio eē videat. sec' si nō eēt p'sens. vt in Dno. s. eo. q's p'ditōis. in fi. r est p hoc. l. de p. ob. si pcuratori p'sentis. r de fur. l. falsus. s. s. si is q. r. s. de dona. int vir. r vxo. l. iij. s. fi. vel hic alq' erat donatur' seruo etiā si nō manumitteret. ibi nō arg. l. de castre. pecu. l. castre. vel hec lex loquit in q' rta trebellianica: r in ea l'putat q's donat cā implēde p'di- tōis a q'cūq'. vt. s. ad. l. fal. in q'rtā. s. in q'rtā debita iure institutōis nō: an q' ibi loquit. vt. s. ad. l. fal. id aut. cui so- lutōi est p'ra q's supra dixi venire in peti. here. nam cō- tradiceret. vt. s. de peti. here. nec vllā. s. plane si acceperā. dices ergo vt in prin. l. loquat in quarta iure institutio- nis. Id autē q's sequit' ex peculio r. loquitur in quarta

trebellanica. et facit ad l. 3. de acqui. here. pro herede. papinianus.

Scia. traditionibus. qd non fuit necesse cum retinebat usufructum. vt. C. de donatio. quisquis.

b Pertineret. hucusq; de couentione fuit fm Bzo.

c Exceptio. a seis. quia nodum dies venit restituendum bonoz.

d Constituto. est enim hoc iudicium q; penit aliqd ex donatide causa mortis sicut bone fidei iur. vt. C. in q. cau. in lte. resti. l. i mox. et ar. 3. eo. l. illd. Alij appellat h; petitiones hereditatis q; petunt illa bona: vt de hereditate ticiana.

e No extorqueat. de. als. cautiois: et als. donatons. i. cautiois ppter donationem.

f Initiu. viuente seia. melior est ro: q; cu fuerit donatio ca mort; pt ea reuocare p penitentiam. vt. 3. si cer. pe. l. no omis.

g Item et alia ro q; no dz q; ee sollicitus de hereditate viuentis. vt. 3. de vulg. substi. l. ij. s. itez cu. p q; rones tollunt raria. 3. de iudi. l. in oib; et de peni. here. qd si in die. in si. l. rñ.

s Interposita cautio. spontem ad hoc no pot mulier cogi vt dicitur est. Accur.

h Translato. in ticio.

i Propter legem. i. pactu. f. vt si ticius ante ipsam vitam decederet: proprietates ad eam rediret. Accur.

k Permissu. certe sic pmissu prima: s; tñ ad huc reuocatur in dubio dicens vtrū et. ac si dicat: an est donatio inter viuos habes certam additionem vel pactionem. Accur.

l Uideri. prima de q; dicit: hoc ppter illa rba vt si ticius an ipsam et. q; in tali donatide ponit pauerit. vt arg. C. de testa. l. no codicillu. alioq; in dubio eet donatio inter viuos. vt. l. pri. s. et. 3. ti. l. filiusfamilias. s. sed enim. Et no. q; due fuerit hic donatides ca mortis. prima collata in ticiu: alia in ei filios: q; pactu est ipe ticius filius suis er cui pacto hñt vtili actione. vt. l. de h. ob. qd cūq; prima resoluit p remouete ticio: scba remanet. sed cum postea mulier exponit cautionem spote nuqd fit nouatio:

Mortis causa donatio extinguitur si donatarius predecedat: et viuo donatore no potest peti: nec pro ea cautio postulari. post mortem donatoris potest peti: sed ex ea falcidia detrahatur. h. d. Bar. Idem.

Scia cu bonis suis traditioibus factis ticio cognato donationis ca cessisset: usufructu sibi recepit et conuenit: vt si ticius ante ipsam vitam decessisset: ppueris ad ea rediret: et si postea supstitit; liberis ticij mortua fuisset: tunc ad eos bona pntinerent. 3. g. si res singlas heredes lucij ticij vdicet: doli no iustit; pponet exceptio. bone fidei autez iudicio constituto: querebat an mulier pmittere debeat se bona cu morte filijs ticij restitutura: Incurbat hesitatio no extorqueat donatons que nodu in psona filioz intitu ac cepat: s; nuqd iterposita cautioe prior donatio q; dno traslatu pfecta est: ppter legem in exordio data pmeret dum se cūda pmittitur: vtrū ergo certe conditiois donatio fuit: an q; mortis consiliu ac titulu habeat: s; negari no pot mort; ca facta videri: sequitur q; vt soluta prior donatone (qu ticio

an pfirmat; prima. videt prima tolli: et scba agi. argu. inst. qui. mo. testa. inst. s. sed et si quis prior.

m Sequit. vere sequit: q; si eet int viuos no resolueretur spote iure: s; p traditoez. vt. C. de pdi. ob cas. l. ea. et de pact. l. traditio. 3. ite no minueret p falcidia. vt. 3. eo. l. vbi. qd hñt vt lia

n Soluta. i. resoluta morte ticij Accur.

o Seques. cautio vel donatio. Accur.

p Extorqueat. spote. vel dic mortua seia. vel dic et viua. et dic videt extorq;: no tamẽ pt fieri cu effectu.

q Falcidiam. quã heres retinebat ex hac donatide. vt. C. e. l. ij. in fi. et ad l. fal. in donatide. et l. pe. Accur.

r Bonis. hereditarijs siue testatis. Accur.

s Uellent. vt et fuit factum. 3. p. xi. rñ.

t Seruadli. est. qd dicit debere tributui qñ est donatio ca mortis: non aut cu est inter viuos. vt. 3. eo. vbi.

u Ad alia. als alia. s. donatidem als alia. s. donata pstitude et. s. cui auctoritate locus est falci. in donatone ca mortis.

v Auferentur. etiam in vita.

w Perempta. et sic fuit. 3. e. l. ij. i prin. et. 3. de dote

prele. l. seia. et sic non est contra. sed concordat.

x Absolute. vt in hoc casu fuit.

y Mortu. electue ponit. vñ dicenda est donatio inter viuos falcidia loci no habere. et facit. 3. ti. i. filii. s. s; em meminisse. et no posset hoc p penitentia reuocari. vt. 3. de pac. do. l. cum maritus. s. i.

z Ulcinius. constitat inter viuz et vxoz valere donatides ca mort; vt. 3. de dona. int vir. et vxo. si est q; s. l. et. l. quã. et l. s; iterim. qd qu sit itelligedū exponit hec lex.

a Susceperit. als suscepit. s. pdicta estimatone. als successerit: et tãc dic iuste. l. bene succedit cu non sequitur mors: non iuste cum sequitur.

b Querendum. subaudi sic. Accur.

c Quis magis. dicitu fulcniū fm qdã. p qd. 3. loc. h; bitatores. s. si. tu dic neratq; p q est. 3. e. senat. s. mort;

seia supstes fuit; sequens extorqueri videat. muliere deniq; postea die functa liberi ticij si cautione ex consensu mulieris acceperit: tributioi ppter falcidia ex psona sua tenebuntur. **Confirmo no sumit ca mortis donare nisi de reddendo conuentus fiat mentio mortis. B.** **L**u p in extremis vite pstitur emactipato filio qdã sine vlla condicione redhibendi donasset: ac fratres et coheredes ei bonis contribut donatides falcidie ca vellere: nus antiqui seruandū esse rñ. no enim ad alia constitutone pntineret: q; lege certa donarent: et morte infecuta quodãmodo a bonis auferetur spe retinendi perempta. eū autẽ qui absolute donaret: no tam mortis causa q; mortem donare. **Ad donatone causa mortis inter vtrū et vxozem sufficit mortis cogitatio. Bar. Vera.** **Ulcinius inter vtruz et vxozem mortis ca donatone ita fieri putabat: si donator iustissimū mortis metu habeat. Perati sufficere estimatone donatis hac ee vt morturū se putet: quã iuste necne suscepit no esse qredum: qd magis intuendum est.**

Seruo cui donatus esset. scz serui cū nō p̄tēplatio-
ne dñi fuit facta. vt dicit. s. eo. si filio. Accur.
Donatus ei. duobus modis exponit. primo ei. s. domi-
ni serui. et dices q̄ mortuo dño serui heres h̄c manu-
miser ante apertas tabulas: et sic nō tenuit manumissio cū
h̄eres nō erat do-

In donatōe cā mortis h̄tū
ad executionē inspiciunt tēp̄
mortis. h. d. Bar. Pau.

Seruo mortis cā do-
natū sit: videam⁹ cuius
mors inspici debeat vt sit loc⁹
p̄ditioni: dñi/ an ipsi⁹ serui. sed
magis eius inspiciēda est cui
donatū esset: sed tamen post
mortem eius⁹ ante apertas ta-
bulas testamēti manumissum
h̄c donatio nō sequitur.

**Explicit ex ordine
liber. xxxv.**

Incipit Liber. ii.

De manumissionibus.

**Qui est in ultima die vigin-
ti annorū nō est minor vigin-
ti neq; maior. h. d. B. C. l. p.**

Qui kalendis q̄si annū vigesimū
cōpleuerit/ posse manumitte-
re. Nō em̄ maiorū vigin-
ti annorū manumittere: s; mi-
norē manumittere vetuit. Iā
aut̄ minor nō est q̄ diē supre-
mū agit annū vigesimū. Idē.

Serues deliberante le-
gatario seruū legatum

Ide reg. iur. l. que legata. Itē facit. s. de dona. inter vir.
et yro. sed interim. s. maritus. et. s. consequenter. et. s. de
euc. l. minor. s. denunciare.

De manumissionibus. Dixit de relictis pecuniariis
a libro de testamētis vsq; ad lib. superiorē: nunc de li-
bertatibus premitens titulum generalem.

Lacuit. lex. c. l. ascēna. p̄hibuit minorē vigin-
ti annis manumittere. vt l. i. q̄ manumittere nō
p̄t. s. eadē. quis dicit minor h̄c lex dicit.

Nocuis. q. d. inchoata. xx. an. die vltima
h̄t. q̄ in media nocte incipit. vt. s. d. ser. more romano. Ac.
e. Permittit. s. h̄m. q. legē euascenti. l. lex euascentia non

dixit q̄ maior vigin-
ti annis manumittat. verum est ta-
men sine dubio q̄ potest. sic. i. i. si collactancus.
f. Nō est. vt. s. de p. ob. si minor. s. s. de mino. l. i. s. g.
minor. Sol. plene vt ibi. Itē hodie videt̄ innouari qd̄
hic de tpe dicit: qd̄ dicit vt l. i. q̄ manumit. nō pot. s. eadē.
vbi plene dixi.

manumiserit/ mox legatarius
repudiat: manumissum fo-
re liberum placuit. Pau.

Seruus pignori datus
etiā si debitor locuples
sit: manumitti non potest.

**Qui suis nūmis emittit nā-
citat libertatez: et dicit seruus
improprie suis nūmis emi cū
nūmos habere nō possit. h. d.**

Item si suis nūmis
emittit: epla dñorum fra-
trū ad vrbū maximū in eā cō-
ditionē redigit: vt libertatem
adipiscat. Et primo qd̄ nū-
mis suis nō p̄pue videt̄ dicit
empt⁹: cum seru⁹ nūmos suos
h̄re nō possit. Verū cōnuēt-
ibus oculis credendū est suis
nūmis eū redēptū: cuz nō nū-
mis eius q̄ eū redemit cōpare-
tur. Proinde siue ex peculio
qd̄ ad venditorem p̄mer: siue
aduēticio lucro: siue etiā ami-
ci beneficio: vel liberalitate v̄l
progāte eo vel p̄mittente vel
se delegāte vel in se recipiēte
debitū redēpt⁹ sit: credēdum
est suis nūmis eū redēptum.
Satis enim est q̄ is q̄ emptio-
ni suū nomē accōmodauerit
nichil de suo impendit.

**Non potest sequenti actus
robur accipere/ cui p̄ncipiuz ad
aliū sine ceptū fuit: sed si iurū
cū medijs et sine p̄cordat. h. d.**

Si ab ignoto emptus sit:

non inspiciamus iuris ciuils strictam rationem.
q̄ Comparatur. sed si nūmis eius cōparatur: si tamē
conuenit seruus de pecunia emptori restituēda: idē est
vt statim subijcit. et. s. de iudi. l. vir. in fi. Accur.
r. Satis. ad hoc vt dicatur suis nūmis emptus.
f. Accōmodauerit. s. emptor.
t. Impendit. s. interim prestaturus tamen eo casu cū
fuerint peculiares: cum eos dādo nō liberetur emptor.
vt. C. de actio. emp. l. si seru⁹. et. C. si seru⁹ extero se emi-
manda. l. i. q̄ sunt p̄tra. et facit. C. de oper. liber. l. i. cui. et
de bo. lib. l. i. Accur.

Et ab ignoto. i. nō pacifcēte cū suoy liber fiat. Ec.

Si ab ignoto. i. nō pacifcēte cū suoy liber fiat. Ec.

Si ab ignoto. i. nō pacifcēte cū suoy liber fiat. Ec.

Si ab ignoto. i. nō pacifcēte cū suoy liber fiat. Ec.

Si ab ignoto. i. nō pacifcēte cū suoy liber fiat. Ec.

Si ab ignoto. i. nō pacifcēte cū suoy liber fiat. Ec.

Si ab ignoto. i. nō pacifcēte cū suoy liber fiat. Ec.

Si ab ignoto. i. nō pacifcēte cū suoy liber fiat. Ec.

Singulim an
m. cludit ergo q̄
manumittere po-
test.

Seruus. pla-
cuit. vt. et. i.
titu. l. i. i. q. cr. s. de
op. le. si cuz optio.
et. s. si cer. pe. pin-
de. et ad. l. aquil. l.
nam sicut.

Seruus. da-
tus. speciali-
ter. vt. C. de ser. pi-
gno. da. lab. eo.
k. Nō p̄t. vt. et
i. q. et a. qd̄. l. fusi.
s. s. de fideicō.
libe. ḡnalter. s. si
qd̄ seruo. Solu. vt
ibi. et facit. C. de
nece. ser. h̄fdi. l. i.
Accur.

Sed diuoruz
fratru. Ene-
ri et Anto. fm. q̄-
dā. et dic plene de
his p̄stitutibus.
C. si man. tra. fue.
ali. ne. p̄si. l. i. dixi-
mus. Accur.

**Adipiscat. a
lege fm. p. qd̄ nō
placet. sed ab ho-
mine. vt. s. de iu-
di. l. q̄ se. Accur.**

**Nūmis suis.
s. serui. Accur.**

**Non possit.
nec aliqd̄ aliud.
vt insti. per. quas
perso. no. acqr. s.
item nobis acqui-
ritur. Accur.**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

**Comminen-
tib⁹. i. clausis: vt**

a Debet. vt emptor est liberū faciat: subaudi est ob-
tulerit ei precii solutum pro se.

b Imaginaria. imo nō est imaginaria p̄cio acceden-
te: vt. f. de reg. iur. imaginaria. s. h. ponit. i. p. momentuz
duratura. sic 2 in aut. quō oporteat ep̄os. s. i. et i. psalmo
et in imagine per
trāssit hō. ibi ve
ro. f. de regu iur.
imaginaria. i. si
mulata. vt. r. s. b
p̄h. emp. l. nuda
Accur.

c Precii n̄be-
raret. de suo em-
ptorū.

d Possē. idē si
parat⁹ sit solucere
vt. s. diud. l. vii.
in fi.

e Paruerit. a-
lias paruerit. id
est seruerit p̄ ali-
q̄s sp̄s. 2 sic cum
p̄cio p̄uenit al̄s
apparuerit: idē
est sensus.

f Manumitta-
tur. cū nō eēt actū
inter hūi et ep̄o-
rem q̄ eū manu-
mitteret emptor.

g Nō exp̄ma-
tur. cū tñ iter em-
ptorē et hūi hoc
actū est. et sic nō
est s. p̄. ac. h.
Manumitta-
tur. hoc dixit ven-
diti.

i Peruenire.
hic est s. p̄. i. ibi
in illis sane 2c. et
C. si mā. ita fue.
alie. ne ma. ea q̄
dē. s. h. s. noua le-
ge pot̄t imagina-
riū seruum serui.
Ibi de p̄cedente
imaginariū p̄ctū
in alia ep̄tōe p̄i
ma qua venditor
eum emerat.

h Emit. al̄s es-
merit: et al̄s ven-
didit.

l Constitutio.
imo vt cessare mi-
nore vēdētē: vt. f.
q̄ et a q̄b. l. si q̄s
integras. s. fi. r. s.
de mino. l. vep. s.

**i. et de ser. ex por. l. si minor. q̄ sunt s. Sol. due sunt p̄ctōes
h loq̄ de ea q̄ ē missa ad v̄bitū marumū: vt. s. in p̄n. h. l.
q̄ locū hz q̄n ip̄e p̄u⁹ facit pactū cū ep̄tore et hz locū siue**

postea a sit p̄ctū obtulerit suū:
dicendū erit nō eē audiendū.
Ab initio ei hoc agi d̄z vt ima-
ginaria fieret emptio: et p̄ fi-
dē cōtract⁹ inter ep̄tore et ser-
uū agat. Siue igit nō hoc ab
initio eēt actū vt. suis nūmis
redimeret: siue hoc acto num-
mos seruus nō dederit: cessa-
bit libertas. Unde q̄ri pote-
rit: si cū hoc ab initio eēt actū
emptor festinauit vt p̄ctū nu-
meraret: an postea ei satisfac-
to seruus p̄ctōne vti posset:
et puto vti posse. Proinde et
si ei n̄imos progauit emptor
cū ei paruerit poterit ad liber-
tate puenire. Siue aut ex-
prima in contractu: veluti in
emptiōe hoc vt manumittat:
siue nō exprimat: veri⁹ est li-
bertate cōpetere. ergo 2 si for-
te q̄s sic seruū cōparauerit su-
is nūmis ne eū manumittat:
benigna est opinio dicentium
hūc ad libertate puenire: cuz
eius nomē emptiōis imagina-
rius iste emptor sibi accōmo-
der: p̄terea nichil ei absit.

**Nichil aut interest a q̄ q̄s
suis nūmis emat a fisco vel a
ciuitate: vel a puato cuiuscū
q̄ sit seruus is q̄ emit. Sed
et si minor sit. xx. annis q̄ vēdi-
derit iterueniet p̄ctō: nec p̄pa-
rantis q̄dē etas spectat. Nā 2
si pupillus emat: equū est eū
fidē adimplere cū sine dāno ei⁹
hoc sit futurū: idē et si seru⁹
est. In illis sane seruis nō
intuenit p̄ctō q̄ i totū ad liber-
tate p̄duci nō possunt: v̄pu-
ta si exportandus est: vel hac
lege venierit: vel testō hanc
p̄ditionē accepit: ne vnq̄ ma-**

stē minor q̄ vēdidit fuis. xx. an. siue q̄ emit vt h. Alia est
missa ad auidū victorinū q̄ locū hz q̄n sit pactū int vē-
ditore et ep̄tore. 2 illa nō tenet minorē vt in contrarijs.
m. Seruus est. q̄ emit. s. h. quō ip̄e manumittit cū dño
q̄siuit. Rñ. lex iponit libertate. vel fm Ot. dic dñm vigo

numitteret. Suis aut num-
mis redēptus 2 si totū precii
nō n̄merauerit: ex op̄is tñ ip̄i⁹
accesserit aliqd vt repleri pre-
ctū possit: vel si qd suo merito
acq̄sierit: dicendū est libertate
cōpetere. Si si partez
suis nūmis redimeret cū p̄te
serui h̄eret: ad cōstōne nō p̄ti-
nebit. non magis q̄ cū p̄o-
prietate h̄eret: vsu fructū rede-
misset. Sed q̄ cū fructuaris
eēt p̄prietate redemerit: ea
cōditiōe est: vt ad p̄ctōne p̄ti-
neat. Sed et si duo seruū
redemerit: alter p̄p̄is num-
mis/alter nūmis seruū: dicēdū
erit p̄ctōnem cessare: nisi forte
is q̄ p̄p̄is nūmis redemit
manumittere fuerit paratus.
Sed et si partē q̄s redeme-
rit pars altera ex cā lucratua
accesserit: dicēdū erit cōstō-
nem locum habere.

**In casu libertatis ad p̄ctōne
de seruus pot̄ cōtra dñm i tu-
dicio cōsistere. hoc tñ seruus
nō facit sine periculo. Mar.**

S q̄s dicat se suis num-
mis emptū: pot̄ cōsiste-
re cū dño suo cui⁹ in fidē p̄fu-
git: et q̄ri q̄ ab eo non manu-
mittat. Rōne q̄dē apud p̄fe-
ctū vrbis: in puincijs p̄o ap̄d
p̄sides ex sacris p̄ctōnib⁹ di-
uorū fratru: sub ea tñ denun-
ciatiōe: vt is seruus q̄ hoc in-
tenderit nec iplerit: i opus
metalli def: nisi forte dño red-
di sibi eū maluerit: vtiq̄ non
malore ex ea cā penā p̄stitu-
tus. S; et si rōnib⁹ red-
ditis liber eē iussus fuerit: ar-
biter int seruū et dñm. i. h̄ere-
dē dat de rōnib⁹ excutiendis.

quis aliquid s. qui se. Ac.
Sed et si ad hoc facit. s. de iud. vir. s. liber etis. et
de fideicō. l. si pure. et. C. de testā. ma. l. iij. et ibi not.

re hui⁹ p̄ctōnis ar-
tādū ad m̄sumis
flonē. ar. l. e. cai⁹.
Accur.
n. Venierit. ne
manumittat: vt
h. als ante hunc
p̄ctū: vt. l. e. hūis
hac. ne sit cōtra s.
p̄ctū. s.
o. Competere.
vt. s. s. i. in fi.
p. Nummis.
scz seruū.
q. Redemerit.
emptor.
r. Pertineat.
scz q̄ efficiatur li-
ber. seruiet tñ fru-
ctuario don. c. du-
rat vsu fructus:
vt. C. cōtra de ma-
nu. l. i. s. sin autē.
Accur.
f. Redemerit.
nummis seruū.
Accur.
t. Locū habet
re. exolutio precio
alterius partis.
Accur.

Q quis. ser-
uus. Ac.
p̄ctō cōsiste-
re. i. iudicio. 2 sic
est de specialib⁹
casib⁹. vt. r. s. diu-
di. l. vii. s. s. et si
q̄s. r. l. q̄ se. 2 de l-
ius vo. l. s. si hac.
ij. rñ. ac.
p. Querit. i. cō-
queri.
3. Denūciatio
ne. f. faciēda in
dice ipsi seruo.
Accur.
a. Qui hoc. f.
redēptū suis n̄be-
mis.
b. Non maio-
rem. s. metallū.
nam in vinculis
poterit eum po-
nere: vt. l. de pe. fi

Seruus acceptat. als accepit. s. ab amico vt dno da
berat. cur pacto dno no astrigif. vt. C. de trāsa. in ipo
b. **R**etulisset. i. reddidisset vt eī i peculio (f. r. s. l. fi.
e ad hoc. s. de pec. l. quā tuberonis. s. fi. et. l. se. r. de pec.
l. demq. s. hoc cō
sequenter.

Nlo. habe-
bant. puta
yn^o vni: ali^o altū
d. **M**anumise-
rat. s. et ei^o volun-
tate. als māumif-
sio esset irrita: vt
s. de iure patro. fi-
lius. R. r. i. e. si cō-
sentire. r. i. q. et a
q. b. l. q. s. i. p. et
telligi q. h. p. nō
consensit: vt statū
dices.

Seruus iste
a filio manumif-
sus. ac.
f. **U**id. et. vā cū
plegat ei seruum
vt rel. q. s. q. d.
f. et. de seruo.
s. **E**ūq. seruu.
quōdā: nūc liber-
sum. ac.

Seruu. i. li-
bertus. erat cū pa-
tris iste libertus
vt. d. l. de iur. pa-
tro. fili^o. r. hoc si
ex volūate p. r. s.
pōt scōo intelli-
gi sine volūate:
et sic. p. p. p. o. n. i.
hic in reru. s. u. s.
et q. b. s. dicit li-
bertū iō est: q. i. s.
nō tenuit manu-
missio: q. r. i. f. u. e. r.
rat. plegat^o ei qui
postea māumifit
nō pōt eā reuoca-
re. ar. C. de libe-
cau. si ab eo. et de
ser. pigno. da. si
creditoribus. ar-
gu. contra. I. qui
et a quibus. si ser-
uo alieno.

Ui pene. s.
ui sunt. pe-
ne non fici: vt. s.
de his qui. p. nō
scripto. l. in me-
tallum.
h. **N**ec rei. id
est accusati et cō-
dēnati. vel accu-

Si dñs seruū q pecuniam
dederat p libertate manumit-
tat in testō dz pecunia seruo
reddi ab herede si dñs voluit
eā esse i peculio: secus si fuis-
rōb^o applicat. h. d. **I** p. h. e.

Seruus pecuniā acce-
perat^o ob libertatē vel
pactus erat et eam dño dede-
rat: dñs p. i. u. s. q. eū manumit-
teret mortuus erat: testamen-
toq. eū liberū esse iusserat: et
et peculū suū legauerat: cōsu-
lebat quā pecuniā dño dedis-
set ob libertatē: an eā sibi he-
redes patroni reddere debe-
rent: necne. Rñ. si eā pecuniā
dñs postea q. accepisset i sue
pecunie rōnē habuisset: statū
desiisset eius peculū esse. sed
si iterea dū est manumitteret
acceptū suo retulisset: videt
peculū fuisse: r. debere h. r. des
eā pecuniā māumisso reddē.

In manumissionibus h. lo-
cum puentio inter testamētū
et dationē libertatis inter vi-
uos: vt sciat cuius libert^o fiat
qui manumittitur. h. d. **I** dē.

Duo filij familias pecu-
nias seruos separati
vterq. habebat: ex his alter
seruū suū peculiare viuo p. r. e
manumiserat^o. pat. vtriq. te-
stamento peculū plegauerat
q. rebatur / seruus iste vtrum
ambozū: an eius a q. manumif-
sus fuerat libertus esset. Rñ.
si p. i. u. s. testamentū p. r. fecisset
q. filius eū liberū esse iussisset:
vntus esse libertū: deoq. euz
in peculio quoq. legasse vide-
tur. Sed si postea testamētū
pater fecisset: nō videri eā mē-
tem eius fuisse vt eū q. manu-
missus erat legaret: eūq. ser-
uum^o qm plegatus nō esset
mortuo patre ambozū ser-

fati tñ vt non possint manumittere: scilicet in vltim^o
voluntate. s. inter viuos possunt nisi in exceptis crimi-
nibus: vt. I. de accu. l. ex iudicio. et. C. ad. l. iul. maie. l.
fi. et. s. de dona. post cōtractū. et de dona. cau. mo. si ali-
quis. r. l. donationes. s. fi. vel secus in alienatione carū
num^o fuisse.

Si alienatio est reuocabi-
lis reus criminis capitalis nō
pōt reuocare. h. d. **B.** **M**ar.

Quidubitate manumitte-
re non pōt: q. et ipsi serui sūt
Sed nec rei^o capitalū crimi-
num manumittere seruos su-
os possunt: vt et senatus cen-
suit. **D**iuus quoq. plus cal-
phurnio rescripsit: libertates
ab eo qui tā lege cornelia^o dā-
natus esset: vel cū futurū pro-
spiceret vt dānaret: seruis da-
tas libertates nō competere:
sed nec qdē illos ad iustā li-
bertatē peruenire diu^o adria-
nus rescripsit: q. i. dō manumif-
si sūt vt crimin^o subtraherēt

Libertas impedit casibus
hac lege expōsis: et hoc inten-
dit dicere q. phibitio iudicis
testatoris et contrahentis eā
parantur. **D**anlus.

Seruus hac lege redit^o
ne manumittat: vel te-
stamētū phibitus manumitti
vel a p. f. cto vel a p. s. i. d. ph. i.
tus ob aliq. d. delictū māumit-
tia: ad libertatem perducī non
poterit.

Illud qd non est in bonis
debitorum simpliciter: nō trā-
sit in obligationem creditorū
simpliciter. **B**ar. **I**dem.

Illanus debitor fiska-
lis eumeriā ancillā an-
te annos^o multos hac lege e-
merat vt manumitteret: eāq.
manumiserat: procurator^o cū
bona debitoris non sufficien-
tia quereret: etiā eumerie sta-
tus questionem faciebat.
Placuit non esse iuri fiscali lo-
cum: quo omnia bona debito-
ris iure pignoris tenerentur.
quia ea lege^o en. pta est: vt si

reū q. in liberta-
te. accusato tñ po-
tēt solui pro se et
pro alio: vt. I. d. so-
lu. reo. et. l. q. uis.
s. i. ac.

Cornelia. de
sicarijs vel d. fal-
sis. ac.

Crimini. i.
questioni crimi-
num: vt. I. qui r. a
quibus. l. prospe-
rit. vel crimin. i.
cōfiscationi pro-
pter crimen dñi:
vt. I. de accu. l. ex
iudicio. vel
crimini. i. accusa-
tioni facte de ser-
uo: vt. s. si ex no-
ra. ca. l. penul.

Seruus. nō
poterit. vt
s. co. is. qui. s. in
illis. et. C. de te-
sta. ma. l. cōtravo-
luntatē. r. qui ad
libert. nō po. per.
l. i. et. u. r. I. qui et
a quibus. ille. s.
fi. et. s. de ser. ex-
por. si. v. ditor. s.
sed ratio. excipe
duos casus. p. i-
mus. s. eo. l. is. q.
s. sive. in fi. secū-
dus. s. ad silleia.
l. iij. s. hi quoq.

Illanus. an
te annos. q.
contraheret cum
fisco.

Procurator
fisci.

Quereret. i.
videret seu inspi-
ceret.

Omnia. scz
iuris fiscalis. ac.
f. **E**a lege. idē
et si nō ea lege ni-
si in fraudē fisci:
vt. C. de ser. pig.
da. l. i. sed tñ in
fra. x. an. reuocat
non vltra: vt. I. q.
et a quib^o. l. si. tñ.
s. aristo.

Marci. et comedi ad auf. vic. vt. C. si man. ita fue. alie. vt ma. l. ii. et. ii. ac.

Seruum. interim. ante conditionem. **S**ed facti. vt. i. q. et a. qbus. l. si optio. et intelli. ge in seruo hereditario. feci in seruo hereditis. vt. s. de le. i. si qd. inclinos.

Si. q. est. i. et. i. q. et a. quib. l. h. e. f. s. seru. in. p. n. J. e. z. c. o. t. r. a. s. ad. t. r. e. b. quid. i. t. a. s. si. q. s. sed. ibi. in. v. l. t. i. m. a. r. o. l. u. n. t. a. t. e. m. a. n. u. m. i. s. s. i. t. h. i. c. i. n. t. e. r. v. i. u. e. s. v. e. l. h. i. c. s. p. a. l. i. t. e. r. a. b. i. c. u. i. v. n. u. e. r. s. i. t. a. t. e. r. e. l. i. c. t. e. r. a. t. h. o. d. i. e. t. a. m. n. u. l. l. o. m. o. v. t. C. c. o. i. a. d. e. l. e. g. l. i. s. s. q. u. a. J. e. p. r. a. s. d. e. a. c. t. z. o. b. l. i. s. q. s. f. e. d. i. b. i. e. x. c. o. t. r. a. c. t. u. d. e. b. i. t. u. s. u. b. c. o. d. i. t. i. o. n. e. m. a. n. u. m. i. s. s. i. t. h. e. x. v. l. t. i. m. a. v. o. l. u. n. t. a. t. e. p. r. e. t. e. r. a. n. e. c. i. b. i. o. t. t. e. n. e. a. r. v. e. l. n. o. m. a. n. u. m. i. s. s. i. o. s. p. m. i. s. s. i. f. o. r. e. n. o. n. t. e. n. e. r. i. s. s. i. d. e. c. e. s. s. i. t. m. a. n. u. m. i. s. s. i. o. s. u. e. a. n. t. e. m. o. r. t. i. s. v. t. e. t. a. l. i. s. s. d. e. h. e. r. e. v. e. n. l. v. e. d. i. t. o. r. e. r. e. t. f. a. c. i. t. s. d. e. r. e. l. i. s. i. l. o. c. u. s. e. t. d. e. l. e. i. s. e. r. u. o. s. i. a. c. c.

Ege fauia. **P**ena. pecu. niaria. o. l. i. n. a. t. u. r. a. q. h. o. d. i. e. c. e. s. s. a. t. v. t. i. d. e. p. l. a. g. l. i. f. i. e. t. C. a. d. l. f. a. d. p. l. a. l. i. s. f. u. r. t. i. t. a. m. e. t. f. u. i. c. o. r. r. u. p. t. u. p. o. s. s. e. t. e. t. h. o. d. i. e. h. a. b. e. r. e. l. o. c. u. s. v. t. i. d. e. p. l. a. g. l. i. p. e. e. i. n. h. o. c. f. r. a. n. n. i. s.

Mort. vt. fa. tis. s. i. t. c. o. p. l. e. t. u. z. e. s. t. d. e. c. e. n. t. u. m. s. a. l. t. e. m. m. o. r. i. e. n. t. e. e. o. q. l. i. b. e. r. t. a. t. e. z. h. u. t. e. s. u. o. r. e. l. i. q. u. i. t. J. r. e. t. f. a. c. i. t. C. q. u. i. n. o. p. o. s. a. d. l. i. b. e. r. p. e. r. u. e. l. i. s. e. c.

Seruus. q. i. n. a. d. m. i. n. i. s. t. r. a. t. o. e. b. o. n. a. r. o. v. t. s. d. e. c. u. r. f. u. r. l. a. b. a. g. n. a. t. a. e. t. l. f. i. e. t. q. e. t. a. q. b. u. s. l. c. u. r. a. t. o. r.

Curatore. n. a. f. u. r. i. o. s. i. i. n. c. u. r. a. t. i. o. n. e. s. u. n. t. a. g. n. a. t. o. r. u. i. e. x. l. x. j. t. a. b. v. t. i. n. s. t. i. t. d. e. c. u. r. a. f. u. r. i. o. s. i. f. u. r. i. o. s. i.

Tradendum. a. l. i. j. f. o. r. t. e. a. g. n. a. t. o. f. a. c. i. e. n. d. o. e. u. p. r. o. c. u. r. a.

non manumitteret: ex p. s. t. o. n. e. d. i. u. i. m. a. r. c. i. a. d. l. i. b. e. r. t. a. t. e. m. p. e. r. u. e. n. i. r. e. t. **I**dem.

Serui. q. s. u. b. c. o. d. i. t. i. o. n. e. l. e. g. a. t. u. s. e. s. t. i. n. t. e. r. i. b. h. e. r. e. s. m. a. n. u. m. i. t. t. e. n. d. o. l. i. b. e. r. u. m. n. o. n. f. a. c. i. t.

Ege fauia. p. h. i. b. e. t. s. e. r. u. o. q. p. l. a. g. i. u. m. a. d. m. i. s. s. i. t. p. q. u. o. d. n. i. s. p. e. n. a. i. n. t. u. l. i. t. i. t. r. a. d. e. c. e. a. n. n. o. s. m. a. n. u. m. i. t. t. i. t. i. n. h. o. c. i. n. n. o. n. t. e. s. t. a. m. e. n. t. i. f. a. c. t. i. t. e. m. p. u. s. s. e. d. m. o. r. t. i. s. i. n. t. u. c. i. b. i. t. u. r.

Curatore. f. u. r. i. o. s. i. n. o. p. o. t. s. e. r. u. u. m. f. u. r. i. o. s. i. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. d. e. b. e. t. i. n. c. u. r. a. t. e. v. t. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. i. f. u. r. i. o. s. i. s. l. i. b. e. r. t. a. t. e. s. e. r. u. o. d. e. b. e. a. t. h. d. d. o. m. p. o.

Seruus. f. u. r. i. o. s. i. a. b. a. g. n. a. t. o. c. u. r. a. t. o. r. e. m. a. n. u. m. i. t. t. i. n. o. p. o. t. e. r. i. t. q. i. n. a. d. m. i. n. i. s. t. r. a. t. i. o. n. e. p. a. t. r. i. m. o. n. i. j. m. a. n. u. m. i. s. s. i. o. n. o. n. e. s. t. S. i. a. u. t. e. x. f. i. d. e. i. c. o. m. i. s. s. i. c. a. d. e. b. e. r. e. t. l. i. b. e. r. t. a. t. e. f. u. r. i. o. s. u. s. d. u. b. i. t. a. t. i. o. n. i. s. t. o. l. l. e. d. e. c. a. a. b. a. g. n. a. t. o. t. r. a. d. e. d. u. s. s. e. r. u. u. m. v. t. a. b. e. o. c. u. i. t. r. a. d. i. t. u. s. e. s. s. e. t. s. e. r. u. u. s. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. u. r. o. c. t. a. u. e. n. u. s. a. i. t.

Minor. m. a. g. i. s. t. r. a. t. u. s. p. o. t. a. p. d. m. a. i. o. r. e. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. n. o. a. u. t. e. a. p. u. d. p. a. r. e. e. t. i. p. e. r. a. t. o. r. p. o. t. e. s. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. a. b. s. q. v. i. l. l. a. s. o. l. e. n. n. e. a. t. e. s. y. s. o. l. a. v. o. l. u. n. t. a. t. e. P. a. t. r. i. u. s. e. s. t. c. u. i. p. a. r. i. m. p. e. r. u. u. s. e. s. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. n. o. p. o. s. s. u. m. u. s. S. y. p. r. o. z. a. p. u. d. p. r. o. c. o. n. s. u. l. e. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. p. o. t. e. s. t.

Impator. c. u. i. s. e. r. u. u. m. m. a. n. u. m. i. t. t. u. r. n. o. n. v. i. n. d. i. c. t. a. i. m. p. o. n. i. t. s. e. d. c. u. v. o. l. u. n. t. f. i. t. l. i. b. e. r. i. s. q. m. a. n. u. m. i. t. t. u. r. e. x. l. e. g. e. a. u. g. u. s. t. i.

Mortis. c. a. p. o. t. m. a. n. u. m. i. t. t. i. t. i.

toze in rem sua: vt arg. C. de dolo. cu. proponas. vel heredi fm. p. cu. hic furiosus erat legatari. hu. serui. et fm hoc pot. intelligi. C. qui manu. no. possunt. l. penul. et sic no. qrit a quo manumittatur. vt. J. de verb. obl. cum seruus. aliud in pupillo videt. vt. J. eo. causam. et. J. de si.

Seruus non vt desinat ee liber si conalescat manumittes: s; sicut si manumitteret vidicta ca mortis. s. q; morturu se putet mors eius expectabit: ita z si alio modo manumittat ca mortis expectatur mors eius sicut expectatur in alio casu: vt si quis tradat rem ca mortis nam expectatur mors est: vt tunc fiat accipientis. fran.

Mortis ca serui manu mitti posse non est dubitadu. qd non ita intelligendu est vt ita liber esse iubeat: vt si conualuerit dñs non fiat liber: s; queadmodu si vindicta cum liberaret absolute. s. q; morturu se putet: mors eius expectabitur. Silr z in hac specie in extremum tps manumissoris vite cofert libertas: duran te. s. propter mortis cam taci ta coditione volutate manu missoris. queadmodu cu rem ita tradiderit vt mortue eo fieret accipientis: q ita demu alienatur si donator in eadem permiserit volutate. M. o. d.

Si consentiēte pre filio minor annis. xx. seruus eius manumiserit: pris facte libertu et vacat cause p. barto et valet manumissio ob pris consensum. Idem.

Serui quos filiusfamili as in castis quesit nō in patris familia computabū tur. nec enim pater talis filij seruos manumittere potest. Galus.

Si consentiēte. et vacat. i. nō est necesse. pbare cam et facit. J. l. pri. et. l. nepos. et. J. i. i. si pater et. l. pr. et. J. q. et a. q. si qd hac. s. i. et. s. de bo. lib. l. si filius. et. s. d. i. u. patro. filij. z. C. c. o. i. a. d. e. m. a. l. i. s. f. i. t. s. e. d. u. o. s. e. r. u. i. p. o. t. c. u. n. o. s. i. n. t. s. u. r. v. t. C. d. e. h. i. s. q. u. i. a. n. o. d. i. o. m. a. s. i. n. o. p. p. r. i. e. t. a. t. e. z. n. o. q. d. d. a. h. a. b. e. t. t. a. l. i. s. f. i. l. i. j. f. u. o. s. z.

deico. li. ex ca. vel dic et ibi fieri eo b mo māumissionē

Aperiu. cu. no bis manumitten tibus. sed J. i. i. i. apud filiu. s. i. p. ut no est ibi no. et s. de offi. cōsu. l. i. in. fi. in. quib. dicitur apud collegā posse manumitti sed collega no est par: s; idē hz ipe riu: vt. C. de con. su. lib. xij. l. i. vel solue vt ibi in. d. l. de offi. cōsu. J. i. e. s. d. i. u. r. i. s. d. o. m. i. u. d. i. e. s. t. r. e. c. e. p. t. u. z. s. o. l. v. t. i. b. i. a. c.

Potes. vt et C. s. ma. vin. l. fi. s; nōne ābo sunt spectabiles: vt in aut. de ap. s. i. m. i. l. i. q. s. m. o. R. n. s. u. t. s; q. u. i. b. e. r. i. n. t. e. r. r. i. t. o. r. i. o. s. u. o. m. a. i. o. r. a. l. t. e. r. o. e. r. a. t. s; h. i. c. p. r. o. c. o. s. u. l. e. x. t. r. a. r. o. m. ā. i. n. s. u. a. f. o. r. t. e. p. u. i. n. c. i. a. v. t. e. t. J. n. e. i. a. p. u. d. p. r. o. c. o. n. s. u. l. e. m. a. c.

Mort. ca. nō sicut liber. i. desinat ee liber. o. U. d. i. c. t. a. s. g. a. l. i. o. m. o. q. v. i. n. d. i. c. t. a. m. a. n. u. m. i. t. t. e. b. a. t. c. a. m. o. r. t. i. s.

Coditione. si qd humanitus pegerit. z facit. s. t. i. l. i. s. i. e. t. l. s. i. m. o. r. t. i. s. r. e. s. l. p. n. q. p. e. r. m. a. s. e. r. i. t. s. i. c. s. t. i. i. q. m. o. r. t. i. s.

alij tales filij suos. et in idē redit. et facit. §. l. proxi. ac. **A**um q. possunt. ante traditionē. vt. C. de ac. emp. si ancillam. et de his qui a non dño ma. l. ij. et. ij. et de here. ven. l. qui tibi.

Sqs ab alio. secus si a suo. C. de cōdi. ob cau. si lib. in fi. **C** Nūmos. vt p̄cū. nā si vt sp̄z vel repetit per cō. di. ob cau. vel p̄e script. p̄bis ager ad interesse. vt. §. de p̄scrip. ver. nat. naturalis. §. at cum do. ac.

Potest. ipso iure p̄ cōstitutio. nem. vt. C. si mā. ita fu. ali. vt ma. l. i. §. is.

Etus. dñi. f. de pecunia. nō ē tā. talis pecunia li. berat dñtē. vt. C. si seruus ex. l. i.

Dedit. q̄ rati. one affectionis hoc petunt. vt. §. mā. cum seruus.

Similis. q̄ ad effectū. p̄z p̄lo casu locū hz cons. tituto missa ad sustidiū victorinū. vt. d. l. si is. sc̄bo alia ad vbiū ma. ximū. §. e. l. is q̄. Accur.

Ausam. vi. ctorinuz. q̄ littere in donat. etiā seruus hac le. ge locū habēt. vt. C. si man. ita fu. ali. vt ma. l. i. §. fa. cit. l. i. illud. §. i.

Liberate. rogatus em̄ erat propiū seruū manumittere. si vero legatus sibi seruū a testatore rogetur m̄sumit. terē idē respō. deris q̄ in dona. tione dicitur. R. vt. l. i. si rogat.

Puella. ca lege vendit. vt post añū ab eptore manu. mittere. q̄ si nō m̄sumisset. cōuenit vt manū inijceret aut decem aureos emptor daret. nō seruata fide nichilominus ex snia consōnis libera fieri rñ. qm̄ manū iectio plerūq̄ auxilij ferēdi cā interuenit. ita q̄ nec pecunia petet. cū emo.

Sufficit ad euitandā penā si de facto sit factum. h. d. §. i.

Puella. ca lege vendit. vt post añū ab eptore manu. mittere. q̄ si nō m̄sumisset. cōuenit vt manū inijceret aut decem aureos emptor daret. nō seruata fide nichilominus ex snia consōnis libera fieri rñ. qm̄ manū iectio plerūq̄ auxilij ferēdi cā interuenit. ita q̄ nec pecunia petet. cū emo.

Puella. ca lege vendit. vt post añū ab eptore manu. mittere. q̄ si nō m̄sumisset. cōuenit vt manū inijceret aut decem aureos emptor daret. nō seruata fide nichilominus ex snia consōnis libera fieri rñ. qm̄ manū iectio plerūq̄ auxilij ferēdi cā interuenit. ita q̄ nec pecunia petet. cū emo.

Puella. ca lege vendit. vt post añū ab eptore manu. mittere. q̄ si nō m̄sumisset. cōuenit vt manū inijceret aut decem aureos emptor daret. nō seruata fide nichilominus ex snia consōnis libera fieri rñ. qm̄ manū iectio plerūq̄ auxilij ferēdi cā interuenit. ita q̄ nec pecunia petet. cū emo.

Puella. ca lege vendit. vt post añū ab eptore manu. mittere. q̄ si nō m̄sumisset. cōuenit vt manū inijceret aut decem aureos emptor daret. nō seruata fide nichilominus ex snia consōnis libera fieri rñ. qm̄ manū iectio plerūq̄ auxilij ferēdi cā interuenit. ita q̄ nec pecunia petet. cū emo.

causam p̄stitutionis. vt. §. §. ser. expoz. si vēdit. in p̄n. et. C. si mā. ita ve. ne pro. l. i. in p̄n. **P**etef. vt. r. C. si mā. ita fue. ali. vt ma. l. ca quidē. et. l. fi. sed §. §. de ser. expoz. l. seru. ea lege. §. q̄ si vt. Sol. ibi nō fuit appositū t̄ps. §. ex mora petif. pena. h̄ sic fuit appositū. vel etiā vindicta erat faci. enda manumif. sio vt ibi dixi. et sic etiā soluit ali. ud cōtra. §. de h̄b. ob. l. qui rome. §. flautus.

Lumentū legis voluntatē ven. ditōris secutum sit.

Licet conditio suspendat libertatē. non tamen modus.

Tpe alienatiōis puenit vt hō libertatis cā tradit. post q̄ntū annū cōpletū manumit. taf. r vt certā mercedē men. struā interi p̄beret. p̄ditionē li. bertatis mercedē nō facere. §. ob se q̄o t̄parte fututis mo. dum p̄stitutū esse rñ. neq̄ em̄ in oibus libertat. cā traditū cō. parari. seruū statulibero.

Atr p̄t̄ suū dotalē manu. mittere si est soluēdo. secus si soluendo nō est. h. d. §. i. dem.

Seruū dotalē vir q̄ sol. uendo est p̄stāte matri. monio manumittere p̄t̄. sin. autem soluēdo nō est. §. alios creditores non h̄eat libertas seruo ipeditur. vt cōstāte ma. trimonio deberi dos intell. gatur. §. i. dem.

Epos. ex filio volūta. te aut aut filij ex volū. tate p̄ris p̄t̄ manumittere. §. manumissus patris vel aui li. bertus est.

Qui ancillā emit vt manu. mittatur si ipse seruus p̄nū. ciet t̄ci. t̄cius tenet ancillam eptā manumittere. h. d. §. i. dem.

Alius seius p̄aphilam hac lege emit vt intra annum manumitteret. deinde intra annū seruus p̄nūciatus est. q̄ro an ex lege vēditōnis finito anno p̄aphila libertatē cōsecuta sit. p̄au. rñ. cū ea cō. ditione ancillam empram do. mino. a. acquisitam. cū qua con. ditioe venisse proponeretur.

Qui ancillā emit vt manu. mittatur si ipse seruus p̄nū. ciet t̄ci. t̄cius tenet ancillam eptā manumittere. h. d. §. i. dem.

Alius seius p̄aphilam hac lege emit vt intra annum manumitteret. deinde intra annū seruus p̄nūciatus est. q̄ro an ex lege vēditōnis finito anno p̄aphila libertatē cōsecuta sit. p̄au. rñ. cū ea cō. ditione ancillam empram do. mino. a. acquisitam. cū qua con. ditioe venisse proponeretur.

Qui ancillā emit vt manu. mittatur si ipse seruus p̄nū. ciet t̄ci. t̄cius tenet ancillam eptā manumittere. h. d. §. i. dem.

Alius seius p̄aphilam hac lege emit vt intra annum manumitteret. deinde intra annū seruus p̄nūciatus est. q̄ro an ex lege vēditōnis finito anno p̄aphila libertatē cōsecuta sit. p̄au. rñ. cū ea cō. ditione ancillam empram do. mino. a. acquisitam. cū qua con. ditioe venisse proponeretur.

Qui ancillā emit vt manu. mittatur si ipse seruus p̄nū. ciet t̄ci. t̄cius tenet ancillam eptā manumittere. h. d. §. i. dem.

Alius seius p̄aphilam hac lege emit vt intra annum manumitteret. deinde intra annū seruus p̄nūciatus est. q̄ro an ex lege vēditōnis finito anno p̄aphila libertatē cōsecuta sit. p̄au. rñ. cū ea cō. ditione ancillam empram do. mino. a. acquisitam. cū qua con. ditioe venisse proponeretur.

Qui ancillā emit vt manu. mittatur si ipse seruus p̄nū. ciet t̄ci. t̄cius tenet ancillam eptā manumittere. h. d. §. i. dem.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

mittatur infra annū. aut ex constitutione erit libera. vt C. si man. ita ve. ne pro. l. ij. et. ij. **P**roponeretur. ergo finito anno libertatem conse. cuta videtur. Accur.

Officiis
tribus
subire
potest.

AApud. iussu. officii tribus ubi subire aliqđ manumittere et cam approbatus et auctoritate pberet. sic. d. e. l. i. s. ar. s. ad treb. ille a qđ s. tēpestuū. et hoc nisi sit minor qđ cam pberet. vt. s. de offi. cō. l. i. s. pe. ac.

Seruus. vn. s. m. vt. et qđ. si cū. s. i. et est rō: qđ cū teneat libertas vn. et alit iure cōi hz manumittere: vt. c. d. s. cōi ma. l. i. alit h subaudiunt cur. pbauerit vn. alteri. volum statem.

Don est. p tri bual. hoc i voluntaria iurid. vt. l. i. de lib. s. f. ut sc. in pti. o. s. vt. c. de dila. a proce dente. ac.

Eo. lictorie. i. et qđ magi strat. insignia de fert. h. 30.

Issa. s. famie. qđ s. tē. p. piculo vite: vt. r. s. qđ me. cā. i. s. h. et facit. i. e. etiā. s. i.

Tribuere. i. tributa pseruare. s. p. prohibēdū qđ. no. qđ extraneū interserit casu. et facit. c. d. h. i. qđ a nō do. ma. p. totū. et qđ subicit naz cause. r. c. redit ad supiora. et facit in s. i. qđ ma. n. p. s. f. semel. et qđ ibi di. xi. r. c. de p. mi. l. v. et de ma. v. l. i. i.

Urdi. iussu e ius. nutu vlt litteris.

Manumittē. fuis pta. sed fiet. vt. s. ti. i. s. u. fumo s. l. s. f. s. sic. et sic nō obstat. s. de ac qui. her. cū heres

S minor. filii us. māumit tētis. r. sic b. celis. Accur.

E l. i. con. tingit. quo quo modo. ac.

S collata. neus. id est ex eodem lacte si mul lactatus: quē bononienfes fra. trē appellant. ac.

A manumittere apud se possit is qđ cōsiliū pberet/sepe qđ sitū est: ego qđ dem memini tabolenū pceptorem meū in africa et in syria suos suos manumississe quō cōsiliū pberet: exēplū eius secut. r. in ptra r. in cōsultatu meo qđ dā ex seruis meis vindicta libera uiet alijs qđ dā ptoib. cō. sultentibus me idē iussu.

Nō impedit libertas duobus minorib. xx. annis manumittētib. h. v. ex qđ cam non probauerit. h. d. sequentia plana sunt.

Seruus cōs. qđ a minorib. viginti annis dū sit apud pcellū manumittit: quib. vnus. ex socijs cam nō ap. probauerit: dubiū nō ē. qđ ar.

Don est oīno necesse p tribunali. manumittēre. Ita qđ plerūq. in transitu serui manumitti solēt: cū aut lauādū. aut gestādū. aut ludox gra pdlerit pto: aut pcon. sul. legatus. vt. cesaris. vlt. p.

Uo cū in villa cū pto. fulssez passus sū apud eū manumittit: et si lictoris. p. sentia non esset. Martia.

Issa cā manumissiois est si piculo vite. s. famie vt. dīm seruus liberauerit.

Sciēdū est. qđ si cūq. cā p. bāta fuerit et recepta: libertatem tribuere. o. p. o. p. tere. nā d. i. u. s. plus rescripsit causas p. bātas nō p. m. t. t. d. u. renocare prohibēdūq. ne alienū fūū possit qđ māumittēre. nā cāe probatiōis p. d. i. c. e. n. d. u. est: non etiam causa iā probata retrā. ctanda est. Idem.

Sardī vel mutt. p. r. i. s. filii iussu ei. manumittere potit: furiosi vero filius non poterit manumittere. vlt. p. l. i. a. n.

Alumnus. qui alit et qui alitur. Libros. a capsā in qua qñq. portant. aliter qñq. ponitur pro eo qđ. p. mercede custodit pānos: vt. s. de offi. p. r. vi. l. p. in fi. de quo hic non dicit. p. p. r. o. c. u. r. a. t. o. r. i. p. c. u. r. a. s. f. n. e. g. o. c. i. a. e. x. t. r. a. i. u. s. a. l. i. s. c. o. t. r. a. s. d. e. p. e. u. r. a. s. i. m. i. o. r. r. p. l. e. n. e. h. o. c. d. i. x. i. i. n. s. i. q. m. a. n. o. p. o. s. s. e. a. d. e. m. q. d. e. c. e. m. e. t. s. e. p. t. e. f. q. u. i. m. a. n. u. m. i. t. t. u. r. s. e. r. u. s. f. m. s. e. d. p. l. u. r. e. s. m. u. l. i. e. r. f. c. e. r. r. u. p. t. a. v. t. d. i. x. i. s. d. e. v. e. r. s. i. g. n. l. m. u. l. i. e. r. i. s. i. n. p. n. e. t. f. a. c. i. t. i. q. u. i. e. t. a. q. u. i. b. l. m. a. r. i. t. m. o. n. i. j. r. i. l. p. r. o. x. i. s. i. a. c. o. p. o. t. e. a. t. n. i. s. i. i. u. s. t. a. c. a. u. s. a. i. p. e. d. i. a. t. v. t. i. n. s. i. q. u. i. m. a. n. o. n. p. o. s. s. e. a. d. e. m. l. i. n. o. s. m. a. g. i. s. p. m. a. r. i. b. u. s. l. i. c. e. t. m. a. r. i. b. h. o. c. c. o. u. e. n. i. a. t. r. v. e. l. m. a. g. i. s. q̄. n. o. n. f. i. n. d. a. c. s. u. n. t. q. u. i. p. u. t. a. n. t. i. n. h. o. c. v. t. e. s. i. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. h. e. y. i. n. c. a. s. t. r. a. t. o. h. o. c. q. u. i. p. r. i. m. u. s. p. t. e. c. o. n. t. r. a. h. e. r. e. m. a. t. r. i. m. o. n. i. i. s. c. e. s. s. n. o. v. t. s. d. e. i. u. r. e. d. o. s. i. s. e. r. u. s. s. i. m. i. l. i. s. d. i. f. f. e. r. e. n. t. i. a. f. i. t. i. a. d. o. p. t. i. o. n. e. v. t. i. n. s. i. d. e. a. d. o. p. s. e. d. r. i. l. l. b. e. t. i. n. s. u. b. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. p. o. s. s. u. m. i. t. v. t. s. d. e. l. i. b. e. t. p. o. s. s. i. b. u. l. s. e. d. e. s. t. q. u. e. s. t. i. u. s. h. e. c. u. r. t. i. a. m. f. u. s. i. t. e. l. a. n. t. i. s. v. l. e. t. i. a. m. s. u. u. m. e. t. e. s. t. i. n. s. t. a. c. a. u. s. a. q. u. i. a. l. u. c. r. a. t. u. r. h. e. r. e. d. i. t. a. t. e. m. v. t. s. t. i. c. a. z. a. e. x. p. t. e. r. i. t. o. e. t. p. l. u. r. e. s. q̄. e. x. f. u. t. u. r. o. d. e. q. u. i. b. u. s. q̄. p. e. n. d. e. n. t. e. x. f. u. t. u. r. o. d. i. x. i. s. p. r. o. x. r. i. i. l. p. r. o. x. i. s. i. e. t. s. i. a. c. c. u. r. t. u. t. i. u. s. s. i. c. s. a. d. s. i. l. i. q. s. i. c. u. o. m. n. e. s.

S minor. annis. xx. manumittat: hmoī solent cause manumissiois recipi: et si fili. fillave: frai sorore naturalis sit. Idem.

Tel si sanguie eū cōtin gti: habet enī rō cognatiōis. s. collactane. m. si dē educator: si pedagog. ipsi: si nutrix: vel fili. fillave cutus eoy: vel alūnus: vlt. ca psari. l. q. portat libros: vlt. si in hoc manumittat vt pcura tor: s. i. dūmō nō minor annis decē r. septē. s. it. p. r. e. t. e. r. e. a. r. i. l. l. u. d. e. r. i. g. i. t. v. t. n. o. v. t. r. i. q. v. n. i. u. s. s. e. r. u. u. m. h. a. b. e. a. t. q. m. a. n. u. m. i. t. t. i. t.

Ite et si mrimoniū cā pgo vel mulier. manumittat: exa cto plus turelurādo vt intra sex mēses vxorē duct. eā opoz teat: ita em senatus censuit.

Linos magis. mar. mulieribus est conue niens manumittere: s. r. in v. ris receptū est: fatiscs est per mitti eū manumittit: in qđ nutri endo ppenstozē animū fecerit.

Sūt qđ putar. etiā feminas posse mrimoniū cā manumit tere: s. ita si forte et cōseruus suus in hoc ei legat. est. Et si spado velit mrimoniū cau sa manumittere. pōt. non idē est in castrato. paulus.

E t iā cōditionis cā im plende miorlan. r. r. ma numittēre pmittēdū est: velu ti si qđ heres ita institut. est: si seruū. ad libertatē pduxerit.

E x p. t. e. r. i. t. o. t. p. e. p. l. u. r. e. s. c. a. u. s. e. s. s. e. p. o. s. s. u. n. t. v. e. l. u. t. q. d. i. m. t. n. p. r. e. l. i. o. a. d. i. u. a. u. e. r. i. t. c. o. t. r. a. l. a. t. r. o. n. e. s. t. u. t. t. u. s. s. i. t. q. e. u. s. a. n. a. u. e. r. i. t. q. u. i. n. s. i. d. i. a. s. d. e. t. e. x. e. r. i. t. l. e. t. l. o. g. u. s. e. s. t. s. i. e. x. e. q. v. o. l. u. e. r. i. t. s. q. u. i. a. m. u. l. t. a. m. e. r. i. t. a. i. c. i. d. e. r. e. p. o. s. s. u. n. t. q. u. i. b. u. s. h. o. n. e. s. t. u. s. s. i. t. l. i. b. e. r. t. a. t. e. m. e. u. m. d. e. c. r. e. t. o. p. r. e. s. t. a. r. e. q. s. e. x. i.

Sūt qđ putar. etiā feminas posse mrimoniū cā manumit tere: s. ita si forte et cōseruus suus in hoc ei legat. est. Et si spado velit mrimoniū cau sa manumittere. pōt. non idē est in castrato. paulus.

E t iā cōditionis cā im plende miorlan. r. r. ma numittēre pmittēdū est: velu ti si qđ heres ita institut. est: si seruū. ad libertatē pduxerit.

E x p. t. e. r. i. t. o. t. p. e. p. l. u. r. e. s. c. a. u. s. e. s. s. e. p. o. s. s. u. n. t. v. e. l. u. t. q. d. i. m. t. n. p. r. e. l. i. o. a. d. i. u. a. u. e. r. i. t. c. o. t. r. a. l. a. t. r. o. n. e. s. t. u. t. t. u. s. s. i. t. q. e. u. s. a. n. a. u. e. r. i. t. q. u. i. n. s. i. d. i. a. s. d. e. t. e. x. e. r. i. t. l. e. t. l. o. g. u. s. e. s. t. s. i. e. x. e. q. v. o. l. u. e. r. i. t. s. q. u. i. a. m. u. l. t. a. m. e. r. i. t. a. i. c. i. d. e. r. e. p. o. s. s. u. n. t. q. u. i. b. u. s. h. o. n. e. s. t. u. s. s. i. t. l. i. b. e. r. t. a. t. e. m. e. u. m. d. e. c. r. e. t. o. p. r. e. s. t. a. r. e. q. s. e. x. i.

E x p. t. e. r. i. t. o. t. p. e. p. l. u. r. e. s. c. a. u. s. e. s. s. e. p. o. s. s. u. n. t. v. e. l. u. t. q. d. i. m. t. n. p. r. e. l. i. o. a. d. i. u. a. u. e. r. i. t. c. o. t. r. a. l. a. t. r. o. n. e. s. t. u. t. t. u. s. s. i. t. q. e. u. s. a. n. a. u. e. r. i. t. q. u. i. n. s. i. d. i. a. s. d. e. t. e. x. e. r. i. t. l. e. t. l. o. g. u. s. e. s. t. s. i. e. x. e. q. v. o. l. u. e. r. i. t. s. q. u. i. a. m. u. l. t. a. m. e. r. i. t. a. i. c. i. d. e. r. e. p. o. s. s. u. n. t. q. u. i. b. u. s. h. o. n. e. s. t. u. s. s. i. t. l. i. b. e. r. t. a. t. e. m. e. u. m. d. e. c. r. e. t. o. p. r. e. s. t. a. r. e. q. s. e. x. i.

E x p. t. e. r. i. t. o. t. p. e. p. l. u. r. e. s. c. a. u. s. e. s. s. e. p. o. s. s. u. n. t. v. e. l. u. t. q. d. i. m. t. n. p. r. e. l. i. o. a. d. i. u. a. u. e. r. i. t. c. o. t. r. a. l. a. t. r. o. n. e. s. t. u. t. t. u. s. s. i. t. q. e. u. s. a. n. a. u. e. r. i. t. q. u. i. n. s. i. d. i. a. s. d. e. t. e. x. e. r. i. t. l. e. t. l. o. g. u. s. e. s. t. s. i. e. x. e. q. v. o. l. u. e. r. i. t. s. q. u. i. a. m. u. l. t. a. m. e. r. i. t. a. i. c. i. d. e. r. e. p. o. s. s. u. n. t. q. u. i. b. u. s. h. o. n. e. s. t. u. s. s. i. t. l. i. b. e. r. t. a. t. e. m. e. u. m. d. e. c. r. e. t. o. p. r. e. s. t. a. r. e. q. s. e. x. i.

E x p. t. e. r. i. t. o. t. p. e. p. l. u. r. e. s. c. a. u. s. e. s. s. e. p. o. s. s. u. n. t. v. e. l. u. t. q. d. i. m. t. n. p. r. e. l. i. o. a. d. i. u. a. u. e. r. i. t. c. o. t. r. a. l. a. t. r. o. n. e. s. t. u. t. t. u. s. s. i. t. q. e. u. s. a. n. a. u. e. r. i. t. q. u. i. n. s. i. d. i. a. s. d. e. t. e. x. e. r. i. t. l. e. t. l. o. g. u. s. e. s. t. s. i. e. x. e. q. v. o. l. u. e. r. i. t. s. q. u. i. a. m. u. l. t. a. m. e. r. i. t. a. i. c. i. d. e. r. e. p. o. s. s. u. n. t. q. u. i. b. u. s. h. o. n. e. s. t. u. s. s. i. t. l. i. b. e. r. t. a. t. e. m. e. u. m. d. e. c. r. e. t. o. p. r. e. s. t. a. r. e. q. s. e. x. i.

Liber Secundus.

a **P**er procuratorem. lz manumittere nō possit per procuratorem: vt. C. co. l. neq. ac.

b **N**on dicitur qd cū debeat iurari: vt. r. s. si collactane. necesse esset alteri perjurare: cū duobus nupta esse non possit: vt. in fi. de nup. s. affinitatis.

c **P**ossunt. hoc in voluntaria iurisdicōne: vt. s. b. ad opti. l. emancipari. s. i. et. s. de of. p. cō. l. i. r. q. in pun. sec. i. p. t. r. i. o. s. ar. r. i. o. vt. s. b. i. u. r. i. d. i. om. i. u. d. l. i. f. i.

Lud. ex luxuria. vt. pro cōcubina habeat e. Affectionis. ar. s. de dona. affectionis.

f **S**i qd minor. minor emit a dño seruū r. soluit precisi: s. v. dicitur red dicit ei p. c. i. p. ea ex cā donationis: vel dic accepto a seruo: r. hoc facit dñs aīo donandi id p. c. i. minor.

g **A**d libertatem. f. poterit. r. s. s. de ser. ex. p. o. r. si minor. So. eui. dicitur refert a minore an a maiore in serui datione lex dicat de eo manumitēdo. R. vt. h. r. i. b. i. r. s. t. i. l. i. s. q. s. nichil. r. s. f. e. r. facit. s. n. i. causā. in pun.

A pud p. c. o. n. s. u. l. e. p. o. s. s. u. m. u. s. vt. r. s. b. o. f. p. r. o. c. o. l. i. q. in p. n. i. c. o. s. s. u. m. h. e. r. s. de of. p. c. o. l. i. j. s. i. d. i. c. t. a. p. r. vt. h. a. l. t. i. b. i. v. t. p. c. o. s. u. l. e. p. n. t. e. vt. h. s. n. o. e. o. a. b. s. t. i. t. e. vt. i. b. i. v. t. s. o. l. u. e. v. t. i. b. i.

A pud filiūfamilias. quidā habet manumittere: r. habent vel subaudiūt p. r. eius. r. s. m. hoc dicitur filius nō possit scz manumittere seruū p. r. is apud p. r. em: qd nō placet: vt. in fi. hui. l. vel nō possit fili. f. minor cā nō. p. b. a. t. a. s. s. p. p. r. s. i. c. apud filiū:

stimare debet is apud quez de ea re agitur.

Plures dñi. miores. r. r. an. p. n. t. s. u. o. l. i. b. e. r. t. a. t. e. d. a. r. e. s. i. m. u. l. z. p. l. u. r. e. s. p. u. i. p. n. t. p. a. r. i. t. e. r. v. i. d. i. c. t. a. m. a. n. u. m. i. t. t. i. h. d. f. r. a. n. a. c. c. u. r.

Plures vidicta pariter manumitti p. n. t. et sufficit p. s. e. n. t. i. a. s. e. r. u. o. r. u. m. v. t. v. e. l. p. l. u. r. e. s. m. a. n. u. m. i. t. t. i. p. o. s. s. u. n. t. A. b. s. e. n. s. q. q. z. c. a. u. s. a. m. p. b. a. r. e. p. p. r. o. c. u. r. a. t. o. r. e. p. o. t. e. r. i. t. S. i. d. u. o. m. a. t. r. i. o. n. i. j. c. a. m. a. n. u. m. i. t. t. a. n. t. r. e. c. i. p. i. c. a. n. o. d. y. b.

Qui in italia vel in alia p. u. i. c. t. a. d. o. m. i. c. i. l. i. u. h. a. b. i. t. a. p. u. d. a. l. t. e. r. i. u. s. p. r. o. u. i. c. i. e. p. s. i. d. e. c. o. s. i. l. l. o. h. a. b. i. t. o. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. p. o. s. s. u. n. t.

Si minor vult manumittere ancillā vt eā habeat concubinā non est audiendus. h. d. f. r. a. n. g. l. o. p. o. n. i. t. c. a. s. s. e. U. l. p.

Lud. in causis p. b. a. n. d. i. s. m. e. m. i. n. i. s. s. e. i. u. d. i. c. e. s. o. z. v. t. n. o. n. e. x. l. u. x. u. r. i. a. s. e. x. a. f. f. e. c. t. u. d. e. s. c. e. d. e. r. e. s. c. a. u. s. a. s. a. p. p. r. o. b. e. n. t. N. e. q. e. m. d. e. l. i. c. i. s. s. e. d. i. u. s. t. i. a. l. i. b. e. r. t. a. t. e. m. l. e. g. e. e. l. i. a. s. c. e. t. i. a. c. r. e. d. e. d. u. m. e. s. t. S. i. q. d. m. i. n. o. r. i. a. n. n. i. s. r. x. h. a. c. l. e. g. e. s. e. r. u. u. d. e. d. e. r. i. t. v. t. p. r. o. c. i. o. a. c. c. e. p. t. o. d. o. n. a. t. i. o. n. i. s. c. a. e. u. l. i. b. e. r. u. m. f. a. c. i. a. t. p. o. t. e. r. i. t. i. l. l. e. c. a. u. s. a. z. m. a. n. u. m. i. s. s. i. o. n. i. s. i. s. t. i. u. s. p. r. o. b. a. r. e. h. o. c. i. p. s. u. m. a. l. l. e. g. a. n. s. l. e. g. e. d. a. t. a. r. z. p. d. u. c. e. r. e. a. d. l. i. b. e. r. t. a. t. e. m. e. r. g. o. h. i. c. d. y. o. s. t. e. d. e. d. e. r. e. h. o. c. i. p. s. u. m. i. n. t. e. r. i. p. s. o. s. a. c. t. u. v. t. p. r. o. i. d. e. v. e. l. e. x. l. e. g. e. d. o. n. a. t. i. o. n. i. s. v. e. l. e. x. a. f. f. e. c. t. i. o. n. e. e. i. u. s. q. u. i. d. e. d. e. r. i. t. r. e. s. e. s. t. i. m. e. t. u. r. P. a. u.

A pud p. r. o. c. o. s. u. l. e. p. o. s. t. q. u. i. v. r. b. e. e. g. r. e. s. s. u. s. e. s. t. v. i. d. i. c. t. a. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. p. o. s. s. u. m. u. s. S. e. d. e. t. a. p. u. d. l. e. g. a. t. u. m. e. i. u. s. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. p. o. s. s. u. m. u. s. e. x. q. u. o. p. r. o. u. i. n. c. i. a. i. n. g. r. e. s. s. u. s. e. s. t. I. d. e.

cū sit maior etiā nō probata. vel tertio pōt pater apud filiū. sed filiū nō pōt apud semetipm cū sit minor: vt. s. de of. cō. l. i. s. f. i. s. e. c. n. e. s. s. e. t. m. a. i. o. r. v. t. i. b. i. d. e. r. s. e. o. a. n. a. p. u. d. s. e. r. i. e. o. s. i. r. o. g. a. t. u. s. s. i. q. u. e. v. i. d. e. n. t. J. a. l. i. s. e. s. t. t. a. l. i. o. i. s. a. m. a. n. u. m. i. t. t. i. r. n. o. e. i. b. i. p. r. e. r. s. h. y. h. o. c. d. i. c. e. s. m. a. n. u. m. i. t. t. i. a. q. u. i. b. z. l. y. s. t. m. i. o. r. s. z. q. u. o. m. i. n. o. r. i. m. a. g. i. s. t. r. a. t. u. e. s. t. v. t. s. d. e. m. u. e. t. h. o. l. a. d. r. e. R. s. l. i. b. e. r. i. s. u. p. p. l. e. t. v. t. s. d. e. m. i. l. i. j. v. t. e. x. c. e. r. t. a. s. c. i. e. n. t. a. p. n. c. i. p. i. o. v. t. s. d. e. r. e. i. u. d. i. q. u. i. d. a. m. c. o. n. s. u. l. e. b. a. r. a. c.

A pud filiūfamilias magistratū eius p. r. manumittere pōt: etiā si ipse filiūfamilias manumittere nō pōt. **A** pud collegā suū p. r. o. r. manumittere nō pōt. **F**ilius q. q. z. voluntate patris apud patrē manumittere poterit.

Libertas ē in p. e. d. e. r. i. s. i. m. i. n. o. r. a. n. c. i. l. l. ā. p. n. g. n. ā. t. e. m. m. a. n. u. m. i. t. t. i. c. ā. h. a. b. e. d. i. e. ā. i. n. v. r. o. r. e. q. i. s. i. e. a. m. d. u. c. a. t. n. a. s. c. i. t. p. a. r. t. i. l. i. b. e. r. a. s. s. e. c. h. d. f. r. a. n. C. e. l. s. u. s.

Si minor annis. r. r. ap. d. cōciliū matrimonij causa p. n. g. n. a. n. t. e. m. a. n. u. m. i. s. e. r. i. t. e. a. q. z. i. n. t. e. r. i. p. e. p. e. r. i. t. i. n. p. e. d. e. n. t. e. r. i. t. s. e. r. u. a. n. l. i. b. e. r. s. i. t. q. u. e. e. a. p. e. p. i. t.

Si qd minor legat seruum vt manumittat d. y. i. n. d. u. b. i. t. a. n. t. e. u. m. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. s. i. s. i. q. s. l. e. g. a. t. r. m. i. n. o. r. r. x. a. n. v. t. s. e. r. u. u. p. r. o. p. r. i. u. m. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. t. u. c. d. y. i. s. p. l. e. c. i. s. i. t. i. n. l. e. g. a. t. o. q. u. i. s. v. a. l. e. t. s. e. r. u. u. v. t. t. u. c. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. a. l. i. s. s. e. c. u. s. I. d. e. m. i. n. s. e. r. u. o. d. o. n. a. t. o. v. t. e. u. i. n. d. u. b. i. t. a. n. t. e. r. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. h. d. f. r. a. n. U. l. p. l. a. n. u. s.

Si rogatus sit annis. r. r. minor manumittere seruū p. r. i. d. e. l. e. c. o. m. i. s. s. u. m. i. n. c. i. t. a. n. t. e. r. d. y. e. i. p. m. i. t. t. i. n. t. i. s. p. p. r. i. u. s. s. e. r. u. u. m. r. o. g. a. t. u. s. s. i. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. h. i. c. e. m. q. u. i. t. a. s. e. m. o. l. u. m. e. r. i. c. o. f. e. r. e. d. a. e. s. t. q. a. d. e. u. m. p. u. e. n. i. t. e. x. i. u. d. i. c. i. o. e. i. q. r. o. g. a. u. i. t. c. u. p. r. o. c. i. o. e. o. r. u. m. q. s. r. o. g. a. u. i. t. e. s. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. S. i. s. i. h. a. c. l. e. g. e. s. e. r. u. u. s. f. u. e. r. i. t. d. o. n. a. t. v. t. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. u. r. p. m. i. t. t. e. n. d. u. m. e. r. i. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. n. e. c. o. s. t. i. t. u. t. i. o. d. i. u. i. m. a. r. c. i. s. u. p. e. r. u. e. n. i. e. n. s. c. u. c. t. a. t. i. o. n. e. m. c. o. n. s. u. l. i. s. d. i. r. i. m. a. t.

Mior manumittēs ancillā cā h. n. d. i. e. ā. i. n. v. r. o. r. e. d. y. t. a. l. e. d. u. c. e. r. e. q. l. e. i. u. s. t. e. h. a. b. e. r. e. p. o. t. f. r. a. n. c.

Cuctationē. id est moram. a. z. o. cum em constitutio facit liberū non est decurrendum ad consulem.

quō minor i magi stratu est. vt. s. de mu. et ho. l. ad rē. R. s. liberi supplez vt. s. de m. l. j. v. t. ex certa scēna p. n. c. i. p. i. o. v. t. s. d. e. r. e. i. u. d. i. q. u. i. d. a. m. c. o. n. s. u. l. e. b. a. r. a. c.

Non potest. quidā habent nō pōt: et tunc concor. s. titu. i. ap. d. sed cōtra. s. de of. f. c. o. n. s. u. l. i. i. n. s. i. n. s. e. d. s. o. l. u. e. v. t. i. b. i. A. l. i. s. i. n. e. n. o. r. t. u. c. i. l. l. a. c. o. n. c. o. r. s. h. o. c. e. s. t. c. o. n. t. r. a. s. t. i. t. u. i. a. p. u. d. e. r. i. b. i. s. o. l. u. e. a. c.

A pud p. r. e. m. quid miri cum et apud seipsum pater possit manumittere: vt. s. e. o. an apud se manumittere. r. facit. s. de ritu nup. m. a. t. r. i. m. o. n. i. a. c.

Si minor. an tēp. ducatur. Ac. o. **I**n pendens. ri. quia si contrahatur matrimonij cum liber erit: alio non: sed inspecto statu presentij cōstat eam ancillāz et sic filiū seruū sed respectu futuri hoc est: nam si ducatur olim creditur esse liber.

Rogatus. quantitas. vt. r. s. de m. l. si minor. r. ar. s. de fidei cō. liber. g. n. a. l. i. t. e. r. s. i. a. l. i. e. n. s. i. r. C. ad. l. fal. s. ea. r. s. t. i. l. i. c. a. m. j. r. h.

Ex iudicio. id est voluntate. r. **E**oz. s. p. u. o. y.

Non indigne assumitur que duci prohibetur: vt no. in si. de nup. si aduersus.

Naturalem eundem seruum. Ex supradictis. eo. l. si mi. no. annis. xx. r. l. seq. et. l. si. r. l. alu. nos.

Uigiti ante hoc est. de of. con. l. i. §. cofules. Sol. expōe hic. i. auctoritate manumittenti prestare vel solue vt ibi. q. l. iter minor possit consul esse dixi. eo. apud filium. Accur.

ater. et. scz filio. habebat. filius.

Post qua. f. epistolam. ac.

Remittere. id est mandare.

Upe. f. pat. vt et. s. titu. l. si consentiente. qui ei palu facit 7c. de admi. tu. ita autem. §. gessisse. Accur.

Anumiffio per lictores id est eos q dese ruerunt insignia magistratus. vel ex pone vt dixi. eo. l. ego.

Pupillus. no infans. i. mi. no. r. l. an. vt. C. de iure deli. l. si l. fanti. si autem es. set infans enā cū tutore non possit sicut nec iudiciuz subire. vt. s. §. ad. mini. tu. l. i. §. ita tamen.

Paulus. ad dendo non corrigendo.

Eum. manu missum. 7 hoc est speciale in pupillo. secus in matore manumittente vt. C. de peculio eius qui li. me. l. i. et. s. de pec. l. si si

Matrimonij cā manumittere si qd velit: et sit q nō idigne h mōl cōditōis vxorē sortitur sit: erit ei pcedēdū. Mulieri qd volēt filiu naturalē suū v l' quēlibet ex supradictis manumittere: permittendū esse marcellus scribit.

Consul minor. xx. annis pōt ptere auctoritatē manumittē volētib. vel sic. consul minor pōt suū ppriū cā approbata corā collega manumittē. frā.

Consul apud se pōt manumittere etiā si euenerit vt minor. xx. annis sit. M ode. pōd pfectum egypti ter ex pōtione diui augusti.

Si filiū mādato vt pmissio ne pris manumittit suū liber et patervidetur manumittere. D aulus.

ater ex puincia ad filiu suū sciēs rome agētem epistolā fecit: qua pmissit ei quē veller ex seruis qd in ministerio secū hēbat/ vidi cta liberare: post quā filiu manumissit stichū apud ptozem. quero an fecerit liberuz: Rñ. qre hoc nō sit cōcessuz credamus pri vt remittere possit filio ex hīs qd in misterio haberet manumittere. solā enī electionē filio cōcessit. ceterum ipse manumissit.

Quedā solennitas q olim erat necessaria in manumiffionibus hodie remittit. Her.

Anumiffio p lictores hodie dño tacente expediti solet: et pba solētia lz nō dicant vt dicta accipient.

Pupillus q nō in Paulus est apud conciliū recte manumittit: paulus scz tutore auctore: ita tñ vt peculium eum non sequatur.

Pupillus non pōt suū suū manumittere vt eū habeat ty

cho. et. l. ti. l. i. q. que sunt contra. Tutoris. nāq paburdū. ar. p. s. e. si collactane.

torē. qz hoc esset sibi tutorem eligere qd tñ pupillo nō pmit titur ppter infirmitatē iudicij sui. h. d. Galus.

Tutoris hñdī gfa pupillus manumittat: pbādam eē cām aufidus ait. Herua filius cōtra sensit: qd veri est. Nāq paburdū est in eligen do tutore videri firmū esse iudiciū pupilli: cuius in omnibus rebus vt infirmū iudicium tutore auctore regitur.

De manumiffionibus q seruis ad vntuerstatē pertinetib. imponunt. Tit. liij.

Omne collegiū licitum potest suos manumittere 7 succedent isti de collegio in bonis manumiffi prout patroni libertis. h. d. fran.

U lpanus.

In marcus omni bus colle gis qbus coeundi ius ē: manumittendi potestatem dedit. Idem. Uare hi qd legitima 3 hereditatem liberti vē dicabunt.

Uitas dans libertatē seruo suo videtur ei cōcedere peculium nisi expresse adimat. h. d. Bart.

Paulus. Uitas dans libertatē seruo suo videtur ei cōcedere peculium nisi expresse adimat. h. d. Bart.

De manumiffis testamento. Titu. liij.

Si testō: se plus i testamento reliquit libertatez seruo ea voluntas valebit que leuis relinquit libertatem. hoc dicit Fran. U lpanus.

vbi secus in procuratore dicit. Titm ar. p. s. qui petat tu. l. i. §. si. r. de tutel. l. qui habz. §. si pupillus.

Dei manumiffionibus q seruis ad vntuerstatem pertinentib. imponuntur.

Uare hi. col. legati. azo. r. Uendicabūt vt. s. §. lib. vntuer si. l. i. et dic vt. s. §. re. di. l. in tantum. §. i. et de ius vo. sed si hac. §. q ma numittitur. Acc. Erms. tu. re. cōfentētia to ordine decurio nū 7 pside puincie: et dato vicario: vt. C. de suis reipu. ma. l. i. §. Peculif. no. minatum. et sic puato equinalz: vt C. §. pecu. eius q li. me. l. i. acc. Debitor. pe culiatis. Liberabit. idem et si est adēptuz: si tamē hoc ignoret/ scilicet eā manumiffum: et ad hoc. i. de solu. si quis seruo. et. l. si seruus. et. l. qd seruus. et institui. manda. §. recte. Accur.

Uare hi. col. legati. azo. r. Uendicabūt vt. s. §. lib. vntuer si. l. i. et dic vt. s. §. re. di. l. in tantum. §. i. et de ius vo. sed si hac. §. q ma numittitur. Acc. Erms. tu. re. cōfentētia to ordine decurio nū 7 pside puincie: et dato vicario: vt. C. de suis reipu. ma. l. i. §. Peculif. no. minatum. et sic puato equinalz: vt C. §. pecu. eius q li. me. l. i. acc. Debitor. pe culiatis. Liberabit. idem et si est adēptuz: si tamē hoc ignoret/ scilicet eā manumiffum: et ad hoc. i. de solu. si quis seruo. et. l. si seruus. et. l. qd seruus. et institui. manda. §. recte. Accur.

Uare hi. col. legati. azo. r. Uendicabūt vt. s. §. lib. vntuer si. l. i. et dic vt. s. §. re. di. l. in tantum. §. i. et de ius vo. sed si hac. §. q ma numittitur. Acc. Erms. tu. re. cōfentētia to ordine decurio nū 7 pside puincie: et dato vicario: vt. C. de suis reipu. ma. l. i. §. Peculif. no. minatum. et sic puato equinalz: vt C. §. pecu. eius q li. me. l. i. acc. Debitor. pe culiatis. Liberabit. idem et si est adēptuz: si tamē hoc ignoret/ scilicet eā manumiffum: et ad hoc. i. de solu. si quis seruo. et. l. si seruus. et. l. qd seruus. et institui. manda. §. recte. Accur.

Uare hi. col. legati. azo. r. Uendicabūt vt. s. §. lib. vntuer si. l. i. et dic vt. s. §. re. di. l. in tantum. §. i. et de ius vo. sed si hac. §. q ma numittitur. Acc. Erms. tu. re. cōfentētia to ordine decurio nū 7 pside puincie: et dato vicario: vt. C. de suis reipu. ma. l. i. §. Peculif. no. minatum. et sic puato equinalz: vt C. §. pecu. eius q li. me. l. i. acc. Debitor. pe culiatis. Liberabit. idem et si est adēptuz: si tamē hoc ignoret/ scilicet eā manumiffum: et ad hoc. i. de solu. si quis seruo. et. l. si seruus. et. l. qd seruus. et institui. manda. §. recte. Accur.

Liber Secundus.

Um sepius datur. i. relinquatur.
Cam. dationem vel libertatem.
C Fauore. s. libertatis.
C Ex qua peruenit. vel leuius vel maturius vt dices. Te. l. in libertanbus.

Iqs. nō esse stichū. quia nō est adita ab eo gradu hereditas: a quo accepit libertatem. vt. s. de vulg. sub. l. fi. §. i. Accur.

Alio. secundum dōm.

Duplicat. i. viroq. §. d. i. h. c. r. facit. j. eo. l. diu. Accur.

Ec militi. vt. r. C. de test. mili. l. si rufinus: nisi possit causam scilicet iustā pbare quare fuit manumissus. vt. d. l. si rufin. in fi. et. j. de fideicom. lib. l. ergo. §. itē si minor. r. C. de fideicom. lib. l. m. ioe. Accur.

Iquis. debeantur. et decem. Accur.

Danumiserit. post testamentum factum.

Et si sic. scripsit testator repetere. Accur.

Sue stat. i. sine in testō dicit stichus liber esto: siue postea ex interuallo: in tali tamen voluntate que valeat. Accur.

Idem. scz q. dentur decem.

Data. i. relicta in testō iam facto. Accur.

Separatū. i. recessum q. ruz ad libertatē pertinet. R. vel fm. d. separatū. l. legatū.

Danumiserit. vindicta. r. facit. s. d. leg. §. i. uci. ticius. in pn. Ac.

Libertatib. s. directis. in fideicommissarijs secus vt in fine huius legis. Accur.

Um sepius datur seruo libertas: placet eazd fauore valere: ex q. puenit ad libertatem.

Fauore libertatis seruo substat: cuj libertate fit liber l. heres non efficiatur. h. d. B.

Iqs. ita heredē idē.

Instituerit ticius heres esto: si ticius heres nō erit stichus liber heres esto: non esse stichus liber aristo ait: ticio here de existēte. Michi videt posse dici libez fore: quasi non vtiq. alio gradu accepit libertatez sed dupliciter: q. iure vtimur.

Ec militi. Dōpo. minorū viginti ānis permittitur posse testamēto seruum manumittere. Dau.

Iquis ita scripserit: stichus liber esto: etq. heres meo decē dato: nulla dubitatio est quin debeatur etiā si eū p. familias viu. manumiserit. Sed r. si sic: stichus liber esto siue statim siue post tps: etq. cū liber erit heres meo decē dato: idē dicēdū est. Illud p. stat si libertate data sic fuerit legatū: etq. si eū vindicta liberauero/heres meo decē dato: l. ex nimia subtilitate separatum est legatū a testō: atq. humanitatē intuitu valebit legatū si viu. eū manumiserit.

Libertatibus. Idē. leuissima scriptura spectanda est: vt si plures sint: que māumissio facillor sit ea leuissima intelligatur: s. in fideicommissarijs libertatibus nouissima scriptura spectatur.

Quā testator legat re suam

Plures. s. scripture de libertate. Itē hoc si separatim ditiones sunt date. q. si p. iustitiam: sic omib. parendū est. atq. nō erit liber. vt. Teo. l. qd. vulgo. q. si non coniunctim. s. ditiones sint appositae: s. separatim alteri obtinere sufficit. vt. s. de p. d. i. i. si heredi. r. s. eo. l. i. Ac.

Intelligat. r. si nō sit leuissima. d. vt. s. de cōdi. r. demon. sub diuersis. et. l. qd. traditū. r. l. leuissima. r. Te. l. si qd. seruo. r. arg. in h. de ac. §. hinc.

Nouissima. sic in legatis semper. vt. d. l. qd. traditum est. sic. s. de codicil. diu. §. j.

Fructus. s. fructus: s. p. iustitiam: s. heredem scripserit: r. seruo sub ditione sit libertas data: qm. interi sit heredis cōfusione: facta vsu fructus si extiterit conditio: puenit ad libertatem. Idem.

Erat. scribit: cui libertas sic data ē si filii nulli m. t. erit cū mouar/stichus liber esto: i. p. d. i. r. i. libertatē posthumo nato. s. d. i. speratur nasci vtrū in seruitute remanere dicim: an p. ex post facto: h. d. i. dem. retro liberum fuisse nullo filio nato: qd. magis arbitror pbandū esse.

Si fauore certe rei p. b. a. tra datur ad i. propriā significatio nē: r. fauor ad dispositōes si b. p. i. nō trahit. h. d. Bar.

Ita sit scri. Dōpo. p. stichus si diligēt rationes tractasse videbitur liber esto: diligētia viderāda est q. dno non q. seruo erit vtilis p. i. fidei bone: r. i. reliq. s. q. reddēdis. Alpa.

Ita sit legatū vt manumittat: si manumissus nō fuerit liber eē iussus est: etq. legatur: r. libertatem cōpetere: et legatum debere sepe rescriptum est.

Testator nō p. alieno seruo pbibere libertatē dare nisi suo r. heredis sui. h. d.

Quā substitutū est vetitum in testō ad libertatē perducti nō posse manumitti: hoc ad eos p. tinere puto: q. fuerit testatoris v. heredis: suo em. alieno id irrogari nō poterit. Dau.

Constitutum. vt. s. de manu. l. seruus. Accur.

Alieno. arg. s. de lega. §. i. vnum. §. si rem. Accur.

Intelligat. r. si nō sit leuissima. d. vt. s. de cōdi. r. demon. sub diuersis. et. l. qd. traditū. r. l. leuissima. r. Te. l. si qd. seruo. r. arg. in h. de ac. §. hinc.

Nouissima. sic in legatis semper. vt. d. l. qd. traditum est. sic. s. de codicil. diu. §. j.

Fructus. s. fructus: s. p. iustitiam: s. heredem scripserit: r. seruo sub ditione sit libertas data: qm. interi sit heredis cōfusione: facta vsu fructus si extiterit conditio: puenit ad libertatem. Idem.

Erat. scribit: cui libertas sic data ē si filii nulli m. t. erit cū mouar/stichus liber esto: i. p. d. i. r. i. libertatē posthumo nato. s. d. i. speratur nasci vtrū in seruitute remanere dicim: an p. ex post facto: h. d. i. dem. retro liberum fuisse nullo filio nato: qd. magis arbitror pbandū esse.

Si fauore certe rei p. b. a. tra datur ad i. propriā significatio nē: r. fauor ad dispositōes si b. p. i. nō trahit. h. d. Bar.

Ita sit scri. Dōpo. p. stichus si diligēt rationes tractasse videbitur liber esto: diligētia viderāda est q. dno non q. seruo erit vtilis p. i. fidei bone: r. i. reliq. s. q. reddēdis. Alpa.

Ita sit legatū vt manumittat: si manumissus nō fuerit liber eē iussus est: etq. legatur: r. libertatem cōpetere: et legatum debere sepe rescriptum est.

Testator nō p. alieno seruo pbibere libertatē dare nisi suo r. heredis sui. h. d.

Quā substitutū est vetitum in testō ad libertatē perducti nō posse manumitti: hoc ad eos p. tinere puto: q. fuerit testatoris v. heredis: suo em. alieno id irrogari nō poterit. Dau.

Constitutum. vt. s. de manu. l. seruus. Accur.

Alieno. arg. s. de lega. §. i. vnum. §. si rem. Accur.

Constitutum. vt. s. de manu. l. seruus. Accur.

Alieno. arg. s. de lega. §. i. vnum. §. si rem. Accur.

Speculum prelegatum est. vel seruo libero iussio: vel alicui extraneo.

b Placet. vt. l. de reg. iur. l. in toto. r. s. de leg. iij. seruis vrbanijs. s. si. r. de pecu. le. l. si sticho. et de tri. et oleo leg. l. ij. in pn. r. de aur. r. arg. lega. l. i. in pn. nec est contra. s. de pecu. le. ga. l. seruo manu- misso. immo pcor dar. Accur.

c In pecullo. qd est genus.

d Et vicario. qd est species peculli.

e Foz. vt. l. i. i. si seruo. r. arg. C. de fideic. lib. l. c. i. inter. et. l. de reg. iur. l. q. i. r. facit ad. s. s. de lega. i. si post morte. s. si. r. de leg. iij. si id. r. C. de neces. ser. he re. l. i. l. quidaz. in pn. r. s. si.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus sit: liberu eu esse constat. multu em iterest iter gen? r. speciem. specie em eximi de genere placet: qd est in pecullo legatoy r. vicario manumisso.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

Speculum prelegatum est. r. vicarij liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **S**i in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.

liber. l. vt iuristuradi. s. i. vel capitoli asecsurum. vt. l. de statulib. si quis ita. s. qui ita. Accur.

m Edicto. ptois mortui quo remittit talis conditio infecta legatis vel institutib: et id no est op? adire per hoc ptoze viuum. vt. s. de pdi. insti. l. q sub pditoe. in pn. et. s. si.

n Ceditio. i. co ditio iuristuran di apposta liber tati.

o Non possit. naz sic est i legato sic relicto q l3 remittat iuramentuz debet th facere qd iurare debebat: r. alio no h3 relictu. vt. s. de pdi. l. i. l. q sub pditoe. s. quorics. sed in li bertate sufficit si iuret se facturuz r. si non faciat. vt. l. de codi. r. demon. hec scriptura. in pn. r. sic fauore li bertati pmittit sic Libtat?

p Accipit. sub coditoe p fati iuristurandi. r. facit C. de eadu. tol. s. in nouissimo. q. **q** Idem puto. s. q remittat iuramentum. r. Legati. r. si iurauerit se datu ru decet operas. **s** Ita fuerit. no poterit. vt vnus faciendo mediu infulam. **t** No poterit. cu sit i factu. sic. l. de p. ob. sup. pones no di. r. l. in execu tione. s. scda. et. s. si qd cau. l. si duo. **u** Facite. totu cu sit idiuuidu. vt dixi. C. de pdi. in ser. l. pe. r. facit. s. eo. si legato. s. i. **v** Uoluntati. s. defuncti. Accur. **x** Expleta sit. na qd semel factu est pl? fieri no pot: cuz no possit postea factu haberi p infecto. vt in au. de equali. do. s. i. **y** Quid. pecuniariu. vt differat a pmo casu hui? leg. b

Si seruo legat? liber ee iussus est liber est. sed si pu? liber ee iussus postea legat? sit: si qd de euides voluntas sit testato ris q ademit libertate (cu placet hodie etiaz libertate admi posse) r. legatoy eum cedere puto. **Si in obscuro sit: tuc fauorabilitus respodetur eu liberum fore.**

Si det commissaria libertas relicta seruo que prius testator legauerat perducit euz ad libertatem. h. d. Pomo.

Ita fuerit seruis duobus libertas data/ si insula edificauerint: vt si statuā posuerint: diuidi hec conditio non poterit: solimodo illam habebit dubitaoez/ an altero faciere? satisfactu volutari? videatur: ideoq ad libertatem perueniat: quod magis est: nisi aliud expresserit testator: faciendo tamen sibi conditione impleuit: alteri no: quonimmo extinguit et conditio: non enim amplius conditio parere pot cuz semel expleta sit. **Idem queri pot r si fabricis duob? vel pictoribus si replu vel mebru depinxissent: vel fabricassent nauem quid? a scriptu est: nam voluntatis erit questio: nu alteri alterius facti conditioem**

Si stichus et paphyl? decē dederit liberi sunt: pot alter quinqz dādo? liber esse: qz nō dederit alter. **Qu testō seruo liber ee iussus est? vel? vno ex pluribus heredib? institutus aedeunte hereditate statim liber est.**

Conditio sub qua relicta est libertas est implenda capientia ad libertatez peruenire licet

Quis libertate sub iura: nis te decē opas daturu. vt. l. eo. seruu. r. s. de opt.

Quis libertate sub iura: nis te decē opas daturu. vt. l. eo. seruu. r. s. de opt.

Quis libertate sub iura: nis te decē opas daturu. vt. l. eo. seruu. r. s. de opt.

Quis libertate sub iura: nis te decē opas daturu. vt. l. eo. seruu. r. s. de opt.

Quis libertate sub iura: nis te decē opas daturu. vt. l. eo. seruu. r. s. de opt.

Libtat?

pmittit

facit ad hoc quod

faci-

truo.

sub

facit

no poterit.

mediu

no poterit.

si qd cau.

defuncti.

postea

Liber Secundus.

a Iniunxit. ita qd testator noluit unum facere sine altero.

a Iniunxit. testator vt sic sit in diuidua. Accur.

b Deficiat. als deficiat: hec bona. als fiat. et tunc dicet hoc voluisse testatorem vt subijcit.

c Questio hec.

id est mes huius

qonis in fili casu

tractat vt subijcit.

d Reddiderit.

qd duo continet. vt

de pdi. et dem.

cum seruus. § i.

e Exoluerit. sic

sequens fit idiu

libilis ppt pma q

sequens est diuisi-

bilis sua natura.

cū sit i dādo. vt. §

de statuli. l. si sta-

tuibera. in fi. et l.

si qd testō. et facit

ad. § in eo. titu. de

statuli. si qd ita. §

si duo.

f Nō possunt.

quoquo mō. sic et

in legato. vt. § de

leg. i. si ancilla. et fa-

cit. C. quando di.

le. ce. l. ij.

g Cauet. vt et

de v. l. pol. mit.

vbicq. § si. et de

leg. i. si qd legauit

rit ticio. et facit in

eo. ti. si ancillas. et

l. si quis inquil-

nos. § si ita.

Q Um seru. li

bertatē. adi

ta a coherede he-

reditate. als non.

de heredi. isti. l.

trebati. § si. et l.

seq. l. ibi alit ex-

poni possit.

S Tichum. fa

cit. §. e. si qd

ita. et qd ibi dicit.

S Ita. eig

manumil-

fo. et sic pma dila-

tio intelligit repeti-

ta. vt. § de cōdi. et

de. auia. in prin.

I mpleto. qd

est si de vltimo an

no est tactus. vt. §

si ita fuerit liber-

tas. secus in pecu-

niario relicto. vt

de cōdi. et dem. nō

putabā. et de his dixi. §. de mino. l.

ij. §. in nozem. Accur.

testator iniunxit: que res efficit: vt qd alē cessat/alteri qz qd facere paratus est p dntio deficiat. Et si ex his q scriptis vt dixit ostēdatur contētus esse testator: vel alteruz facere: res expedita erit. nā alter faciēdo et sibi et socio pderit hoc: aut si bi tm prout voluisse testatorem apparuerit.

Reiecta libertate duobus seruus si rationes reddiderint pot vntōnes reddendo liber fieri si separata fuerit eorum gestio: sin autē simul gesserunt debēt ambo rōnes reddere si volunt ad libertatē puenire. h. d.

Questio hec et i eo tractatur: si qd libertatē dederit seruus duobus si rōnes reddiderint. Iul. eni tractat: si alter reddere sit parat/alter nō sit: an alter p alterū ipediat: et rectissime ait: si qdē sepatim rōnes gesserit: sufficere ad libertatē ad pscēdā et q rōnes suas reddiderit. si pō sil: nō als videri alterz paruisse: nisi vtriusqz reliq exoluerit. an reliqz accipe debem: vt et ipa rōnu volumina reddantur.

Cōstitutū victosum siue nullum non impedit libertatē.

Sz et si ancilla cū filiis libera esse iusta sit: et si nullū hēat tm libera erit: vt si hēat qdē: filij aut ei ad libertatē puenire non pnt. Idē erit dicēdū et si ipa libera eē nō possit: filij aut ei ad libertatē pueniant. nam hec adiectio cū filiis nō facit cōditionē: nisi michi pponas aliā sniaz testatoris fuisset: tūc em p dntioe erūt hec pba accipiēda. cōditionē autē nō facere argumēto ē edictū ptor

in Defecisse. qz in eo nullus est fauor: s; in libertate sic: vt hic. et C. de fideicō. l. i. fideicōmissaria. et J. de statuli. si seru. §. cōtra. C. qn di. le. ce. ex his. vbi etiā in legato dicit idē. Sed sol. vt ibi. ex qua etiā soluit. §. de ali. le. libere. §. ab heredit. q est ptra. J. de ptra. §. ad treb. seius

quo ita cauē: vtrē cū liberz in possessionē eē iubebo. Placet em et si nulli de liberz sint: vtrē tamē ex edicto in possessionē mittēdum. Idem.

Qum fu pure liber scribit: et heres sub dntioe: placet deficiēte conditōe hfe eum libertatem. Ipta.

S lego: si sempromio stichū intra annū nō manumiserit idē stichus liber esto: q situm est qd iuris sit: Nū. hoc mō libertatē datā si sempromio non manumiserit stichus liber esto: sempromio nisi manumiserit nichil iuris in stichū habiturū sed liberū eū futurum.

Si fauore certe rei pba trahit ad ipropnā significatiōez tallo fauor ad dispositōez sibi pntiā nō trahit. Bar. Idē.

S ita scriptū fuerit cuz tici annoz triginta erit stichus liber esto: eig heres meus fundum dato: et tici ante qz ad annū trigessimū pueniat decesserit: sticho libertas cōpetit: s; legatū nō debebit. nā fauore libertatis id receptum est vt mortuo ticio tempus su peresse videat quo impleto libertas ptingeret: circa legatuz defecisse dntio visa est. Idē

Libertatē q in vltimū vite fui tps pferit: veluti stichus cū mouet liber esto: nullus momēti existimanda est.

Hec aut scriptura: stichus si capitoliū non ascēderit liber esto: ita accipiēda est: si cū pimum potuerit capitoliū non ascēderit. isto enim modo pueniet stichus ad libertatē si facultate data ascēdēdi capito-

I ad libertatem. nisi voluntas defuncti alia sit. vt J. eo. l. si. q. rñ.

faturnin: vbi nō perit relictū pecuniariū: imo qd pl est statim mortuo onerato dat. s; ibi facta erat dilatio fauore ei cui res linqbat. arg. §. de vsur. in fideicommissi. §. cum polli di. §. heredis fauore. J. de in libertate videt ptra. vt ammodo. f. nō debeat. vt. C. eo. l. cū testō. s; ibi incertū tps alicui: h certum fuit postū.

Libertatē. vt te serui: vt J. l. si. et C. de la. l. tol. circa pñ. et J. de statuli. l. cū heres. §. i. et §. d. pdi. et dem. hys me. §. quis. nō dātis libertatē. vt. J. e. q. duos. §. i. J. de non heredis nec efnet. vt. d. l. heres me. i. et j. rñ. §. §. qñ di. le. ce. si cum heres. s; ibi in pecuniario relicto. J. de J. C. de here. insti. l. extraneus. Sol. vt ibi.

Non ascēderit. si dixit non ascēderit accipit cū pñi et. vt. §. d. pdi. et dem. l. hec cōditio. J. de fec. si dixit si nō ascēdā. vt. Leo. stichus si co dicillia.

Accipiēda. fauore libertat. Ac. q. pñi. non idē in stipulatiōe hoc mō pcepta. vt J. de h. obli. ita stipulatus. q est J. et plene dixi. §. si qd cau. et si post tres. r. Capitoliū. f. ascēdere. Accur.

A Ita ut filius. hoc est quod facit modum.
B Cōditionē. alio p̄ditioni libertatis nō nocere. r̄ alio conditionem libertati non inſcere. Accur.
C Reddendas. ſic enim eſt in modo. vt no. C. de his que ſub modo. l. i.

D Poſt annos. alio poſt annos: et ſic plana. r̄ ſic facit. ſ. de teſti. vbi. et. l. de h. ſig. l. iter illā. ſita. alio poſt annū: r̄ ſic plura le. p̄ ſingulari pone. vel ſubaudi vt biēniū. et ſic facit. ſ. de lega. ij. ſi ita re. ſ. ſi.

E Indifticte. i. nō determinando n̄hez. ānoz. alij dī cūt nō determinādo ſcipiat currere ex die teſtamenti vel mortis. ſ. hoc ſolū l. i. p̄. ſ. ſi. f. Verba patit̄ tur. pluralis em̄z r̄. vt dicta. l. vbi.

F r̄ nō l. dubio fauo rabile ſenſum accipi. vt. ſ. de iure do. l. nuptura.

Qui duos lib̄ heri. naz. in vim p̄ditionis fuit relicta que vino te ſtatore potuit impleri. vt hic. et. C. de ſiti. r̄ ſubſti. l. ſi q̄s. r̄ ibi dī. quid autē ſi ab herede ſouet danda. Rñ. idē. vt. l. ſ. fideicō. libe. cū. ſo. r̄. l. ſ. p̄ non ſcripta. et. C. de cadu. tollē. ſ. in p̄mo. Itē accipe hereditatē aditaz ab alio vt dixim⁹. ſ. eo. cū ſeruus.

h Temp⁹. naz. viuus moritur nō mortuus. vñ ex vi h̄boz. viuētē teſtatorē eſſet liber. et hoc teſtator noluit r̄ ſic inutilis videt. vel etiā ſaltē tem pore mortis ſtatim ex vi verboz. debet eſſe liber. ſ. hoc nō vult ius. ſ. dem ſi adita hereditate. vt. l. c. l. teſto. Ac. i.

k Poſt mortē. qz morte demū relicta cōfirmatur. R. k. Ad annū lib̄. vis h̄boz. eſt: vt iter hinc ad annū ſit lib̄: nō poſt. ſ. hoc nō vult ius: qz ad diē dari nō pōt. vt. l. eo. libertas. r̄ ideo ſit hec interpretatio vt intelligant h̄ba ex die q̄ dē pōt. vt. l. e. teſto manumif. ſ. i. Accur.

l Accipiat. h̄uc h̄bo ſupponit ſer̄ior p̄ditiō q̄ a teſta

lum abſtinuerit.

Hec h̄ba ita vt factū mo dū: et nōt. q̄s cōpelli ad modū ſimplēdum. h. d. Bar.

Hec ſcriptura teſtamenti p̄aphil⁹ liber eſto: ita vt filijs meis rōnē reddat: an ſub p̄dtiōe data libertas videt. q̄ ſitū eſt: Rñ. pure q̄dē datam libertatē r̄ illā adiectionē ita vt rōnes reddat: p̄ditionē libertati non inſcere. ſ. qz manifeſta volūtas teſtantis exprimitur: cogēdū eſſe eum ad rationes reddēdas.

Pluralk locutio duoz n̄z mero eſt p̄tēta. h. d. Bar.

Poſt annos idifticte liber eē tuſ⁹: poſt biēniū liber erit: idqz r̄ fauo libertatis exigit: h̄ba patiantur: niſi aliud ſenſiſſe patremfamilias manifeſtiſſimis rōnib⁹ iſa q̄ libertas relicta eſt probauerit. Idē.

Qui duos h̄des iſtituebat poſt alteri⁹ morte ſuū libeꝝ eē iuſſerat: ſicutus ex morte libertas p̄debat: vt uo teſtatore deceſſerat: Sab. r̄ ſtat liberum futurum.

Si t̄ps apponit ſubſtantie legari in dubio t̄pus incipit a morte teſtatoris. h. d. Bar.

Hec p̄ditiō cum moriar liber eſto: vite t̄ps amplexif: r̄ idcirco inutilis eē videt: ſ. meli⁹ eſt h̄ba benign⁹ interpretari: vt poſt mortē ſuā videat teſtator ei libertatē reliſſe: ſ. mul to magis hec cōditio ad annū

omnimodo. Itē argu. ſ. de lega. ij. cū pater. ſ. rogo. et de re. dub. vtrum. ſ. i.

Sicutus. facit hoc ad queſtionem quam ſcripſi in ſenten. de teſti. ſ. quia vero. ibi in glo. ſed quid ſi ille. Accur.

Suſ. ait africanus. r̄ no. immo correctiue poni in libertatibus. ſic et in inſtitutionibus. vt. ſ. de here. inſti. ſi ita ſcriptū. quādoqz nō. vt. C. de no. co. compo. ibi im mo et mutatam r̄c.

torē poſita ſi accipiat hoc mō quo ſupior: ſic poſt mortem: non tñ erit inutilis qn̄ anno trāfacto a die teſtamēti p̄diti cōſequat libertatē. r̄ ſic tria ſunt ſilia. ad annū liber eſto. Itē poſt h̄ mortar liber eſto. Itē poſt annum q̄ hoc teſtm̄ factū erit. I. hec vitima parum pl⁹ habeat vit

litate ſi cōtingat teſtatorēz decede re dudum poſt teſtamēti ſiſra annū vt etiā poſt cōpu tet ex die teſti. alij ecōtra dāt ſuppo ſiti. h̄bo accipiat p̄ ſupiorē p̄mā cō ditiōēz ad annū lib eſto. q̄ ſupior ſi ac cipiatur hoc mō q̄ inferior: nō tñ erit ſuſi qn̄ a die mor tis āno cōputato cōpetat libas: et hoc ex iterptatiōe non ex vi verbo r̄ ſi. facit. ſ. eo. ſi ita. Accur.

Quidā h̄dē ſuū roga uerat vt ſuū ſerū ma numitteret: deide ſi heres euz non manumiferit libeꝝ euz eē iuſſerat: etiā legauerat. I. entz heres eū nō manumiferit: ple riqz exiſtimant hunc ex teſta mēto libertatē conſeq: ſ. hoc quoqz legatum ei debetur.

Queminiſſe videt q̄ nō ap paret dememiniſſe. B. Aſſi.

Seruos legauit et cau ita: rogo ſi te pmerue rit dignos eos libertate exiſti meo: p̄roxis he p̄tes ſūt vt co gat libertatē p̄ſtari: niſi qd̄ ta le hi ſui admiferint: vt indigni ſint q̄ libertatē p̄ſequantur: nō etiā vt talia officia ab h̄is exi gantur p̄ qb⁹ libertatē mereri debēt. arbitriū tñ ei⁹ erit q̄ ro gar⁹ ſit: q̄ t̄pe queqz velit ma numittere: ita vt ſi viu⁹ nō ma numiſſet: heres ei⁹ ſtatim li bertatē p̄ſtare cogatur.

Seruo imo ponitur corre ctive. h. d. Bar. Idē.

Sichus: imo p̄aphil⁹ liber eſto: p̄aphilū libeꝝ futu rum rñ. qd̄ amō em̄ emēdaſſe errore ſuū teſtatorē. Idēqz u ris fore: et ſi ita ſcriptū fuerit: ſichus liber eſto: imo p̄aphi lus liber eſto.

omnimodo. Itē argu. ſ. de lega. ij. cū pater. ſ. rogo. et de re. dub. vtrum. ſ. i.

Sicutus. facit hoc ad queſtionem quam ſcripſi in ſenten. de teſti. ſ. quia vero. ibi in glo. ſed quid ſi ille. Accur.

Suſ. ait africanus. r̄ no. immo correctiue poni in li bertatibus. ſic et in inſtitutionibus. vt. ſ. de here. inſti. ſi ita ſcriptū. quādoqz nō. vt. C. de no. co. compo. ibi im mo et mutatam r̄c.

litate ſi cōtingat teſtatorēz decede re dudum poſt teſtamēti ſiſra annū vt etiā poſt cōpu tet ex die teſti. alij ecōtra dāt ſuppo ſiti. h̄bo accipiat p̄ ſupiorē p̄mā cō ditiōēz ad annū lib eſto. q̄ ſupior ſi ac cipiatur hoc mō q̄ inferior: nō tñ erit ſuſi qn̄ a die mor tis āno cōputato cōpetat libas: et hoc ex iterptatiōe non ex vi verbo r̄ ſi. facit. ſ. eo. ſi ita. Accur.

Quidā h̄dē. alio qd̄ h̄e redē. alio qd̄ h̄e redē. et alio q̄ fra trem herede. u. Libertatē. dī recta: ſic fuit ſer uos teſtatoris. vt C. eo. ſeruo. Be. o. Debet. vt et ſ. eo. ſi q̄s ita lega tus. in p̄m.

Seruos. exi ſtites. i. li beros eos facies. R. vel ſubaudi h̄ manumittere eos Accur.

q Officia. i. ſer uicia. vt. C. de ne go. geſt. officio. et no. quēlibet p̄ſu: Bon⁹ q̄ mi boni niſi p̄be libz p̄ſu tur mal⁹. ſic. ſ. eo. miſ niſi teſtamēto centu: p̄ p̄be. r̄. i. t. i. talis. ſ. ſo roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de loſſi. teſtamē. l.

Bon⁹ q̄ mi boni niſi p̄be libz p̄ſu tur mal⁹. ſic. ſ. eo. miſ niſi teſtamēto centu: p̄ p̄be.

Dictio ſinova ric ſu= miſ.

Liber Secundus.

Qui filii. parē. l. recte est redi disse rōnem significat
uir: vt sic eū liberū quasi cōditōe ipta onderet.
b **C**onsultus. ego africanus.
c **P**lacet. vt. l. de solu. si seruus. r. l. nichū aut pam.
d **S** usufruc. in fi. Accur.

d **F**randē. sic
s. loca. s. addes.
in pn. r. l. p emp.
q̄ fādū s. l. tutor.
e **S**eruat. et
tūc demū a tuto-
re facta valida sit
alienatio cū ipse
fraude caret. vt
s. de mino. r. si si-
ne. s. r. l. pen. et
C. si aduer. v. l.
ij. r. C. s. p̄ di. mi.
l. ij.

f **N**olit. scilicet
tutor.

g **S**ine culpa.
etia; leuissima si
cū mādato gere-
bat: vt. C. mā. l. a
pcuratore. als le
ui reglarit: vt. C.
de neg. ge. tutori.
nā ita in seruo dz
esse vt si liber ge-
reret: vt. s. s. pec.
nō solū. s. i. fecus
in libero homine
bona fide possel
fo qui de lata trā
tenet. vt. l. de acq.
re. do. hō liber. in
prin.

h **P**ffamilias
sic. s. eo. si ita sit
scriptum.

u **E**stamēto.
hereditas.
vt. C. eo. l. ij.

k **O**missa. in
fraudē. als fecus
vt. C. si omis. ca.
test. l. i. in pn. r. in
fi. ac.

l **U**el. pro sal-
tem. ac.

m **A**b vno. vt
et. l. i. testō. et. s.
e. si suo lega. s. fi.
sic in tutela. vt. s.
de test. tu. si nēo.
n **I**n diē. l. ex
diē non ad diē. vt
l. eo. libertas.

o **E**nterit. sic
l. de hb. sig. cede
re. et. C. de cadu.

n **T**ol. s. nauem.

o **O**uinatim. facit. l. eo. l. nominatim.

Quitatio tutoris valet nisi
inter ipm et eū cui facta est sit
collusum. Bar. Idē.

Qui filii impuberē here
argēt qd sub cura ei⁹ essz red
dita liberū eē iusseratis seru⁹
partē argenti subtractā cū tu
tore diuisit / atq; ita tutor pa
rē et rōnē ascribit: cōsult⁹ an
stichus liber esset: Rū. non eē
liberū. nā qd alioqn placet si
statulber pecuniā dare iuss⁹
tutori det: vel si p̄ tutorē stet
q̄ minus pareat cōditioni: pue
nre eū ad libtatē ita accipien
dū est vt bona fide r̄ citra frau
dē statuliber et tutoris id fi
at: sicut et in alienationib⁹ re
rum pupillariū fua⁹. Itaq; r̄
si offerēte statulibero pecuniā
am tutori in fraudē pupilli ac
cipere nolit: nō aliter liberta
tē contingere: eadēq; et in curato
re sunt dicenda. **I**te q̄stitū
est si rōnē argenti reddere ius
sus est: in quē modū intelligē
dū sit p̄ditōi paruisse. l. an si
qdā vasa sine culpa⁹ ei⁹ perie
runt: atq; ita reliq; vasa heredi
bona fide assignauerit / pueni
at ad libertatē. Rū. puenturū
nā sufficere si ex bono r̄ equo
rōnem reddat. Dentōz quā rō
nem bon⁹ p̄familias⁹ recipe
ret: ea heredi reddita ipletaz
conditionem videri. **M**artia.

Qui potuerunt apud cō
ciltum manumittendo
ad libertatez perducere: pos
sunt etiam necessarium here
dē facē: vt hec ipa necessitas

Qui potuerunt pducere q̄ numerant. l. i. qui manū.
nō pos. s. eadē. et. s. r. ij. l. si minor an. xx. et. l. i. seq.

q **O**fficio. hec differunt inter se. vt. s. de lega. ij. l. i. le
gatus. s. i. Accur.

r **D**enotati. vt ea demōstratio fungat vice nois. R.
vt. s. si cer. pe. l. certum est.

f **F**ili⁹. cū vnū solū filiū hz. vt. s. de lib. et posthū. l. ij.

et sp̄ subaudi li
ber esto. si autem
nō apparet de q̄
senserit obiter qd
dicitur. l. eo. cū ex
pluribus.

Cerui nominati vident ma
numitti etiā qm nō nomē eoz
ponit s; nomē officij qd habe
bant: veluti putatozem aut pi
nozem. b. d. fran. **G**alus.

Nominati vident libe
ri esse iuss: q̄ vel ex arti
ficio / vel officio⁹ / vel quolibet
alio modo euidenter denota
ti essent: veluti dispēsator me
us / cellarius meus / et socius
meus / et pamphyli serui mei
filius.

Libertas testamento reli
cta tūc valet cū hereditas adi
tur etiā ab vno: et in eo gradu
erat relicta r̄ pure erat relicta
h. d. fran. Aplannus.

Est liber esse iuss: tūc
fit liber: cū adita fuerit here
ditas q̄libet ex parte: si mō ab
eo gradu⁹ quo liber esse iussus
est adita fuerit: r̄ pure qd ma
numissus sit.

Si qd instituit aliqū r̄ sub
stituit seruū cū libertate et si
prim⁹ heres erit legatū relicte
seruo non exp̄ssa libertate ser
uus iste liber erit etiā isto casu

Iuus plus et **M**ar
diui fratres fauorabi
liter rescripserunt. cum ser
uo cum libertate substituto le
gatum erat: si heres non esset
non ascripta libertate: perin
de haberi / atq; si a scripta ei
esset libertas. **P**aulus.

Ut potuerunt apud cō
ciltum manumittendo
ad libertatez perducere: pos
sunt etiam necessarium here
dē facē: vt hec ipa necessitas

Ut potuerunt pducere q̄ numerant. l. i. qui manū.
nō pos. s. eadē. et. s. r. ij. l. si minor an. xx. et. l. i. seq.

Estamento
gradu. insti
tutiōis vel substi
tutiōis. sic. s. de
le. pte. s; si pro do
te. s. i. oia. sed qd
si ab instituto li
bertas a substitu
to hereditas rel
quatur eidem: vi
detur non deberi
libertas cū insti
tutus non adeat
per. l. istam. s; ar.
cōtra. s. de leg. ij.
cū pater. s; ab in
stituto. sed r̄. vt
no. C. si qd omis.
cau. testa. l. i.

Pure. alio
quin fecus: vt. s.
eo. testamento.

Danumissus.
i. manumissus.
i. iussus. argu. s;
huic. l. C. eo. l. ij.

Iuus. lega
tum erat.
hoc modo si he
res r̄.

Libertate. i.
non habita men
tione libertatis l
legando.

Libertas.
habetur ergo le
gatum et liberta
tem si heres non
erit: qd erit adē
se instituto. s; vi
detur neutri ha
bere. vt. C. de nes
cessa. ser. insti. l.
pe. s; illo. q̄ est s;
So. hic vt repeti
ta p̄diti o liberta
tis q̄ erat apposs
ta in substitutiōe
vt. s. de p̄ di. r̄ de
auiā. et de p̄ di. in
fi. l. cū seruus.

Institu
tioe iu
re lz qb
also non
liceret.

Manumissionem. l. cam manumissionis. Bzo. etia si
no subit aliqua de p dactis. sic. 3. n. q. l. illud. §. i. sic iure
institutionis licet qb als no liceret. vt insu. q. manumiss.
Sichus. no ascēdero. q. p dacto locū hz me mortuo:

vt argu. l. de h. ob.
qd. §. si. r. 6 his
dixi. §. e. libertas.
§. i. Accur.

Axorē. subla
tus. i. nar.
Cosq. cum se
quētib. iunge.

Ab eo. i. edu
cante.
Uiuo. i. an
eēt uiuus. Accur.

Non ualere.
in quo pterit. est.
vt insu. de exhere.
lib. an p n. sed. §. 3.
de test. testa. si in
stituta. §. si. sed ibi
fuit mris pteritū
q. habet. p. exhere
datioe. vt insu. de
exhere. lib. §. ma
ter. hic p. h. Ac.
Studiu. da
bunt tamē viginti
aureos. vt ar. §. 6
in offi. testa. papi
nian. r. est h. p. ce
uale: als. §. vt. C.
de fideicom. l. i. eā
quā. sed p. aut. vt
def. eē ius cōe. vt
C. de lib. §. aut. ex
causa. et facit. C.
de in offi. testa. cuz
ex causa.

Serui. pue
munt. i. iure
postlimini si re
uerti fuerit. R. sic
r. legani. vt. §. de le
ga. i. id. qd. et ad
hoc. l. e. n. ab oib.
§. etiā. r. i. i. ge
neralit. §. hostiu
seruo. r. §. fa. her
ci. l. i. propter.

Tpe. §. e. fu.
ptra. §. ol. vi. ibi.

Libertas. nō
pōt. vt sic re
licta ualeat. §. adie
cto tpe ualeat libe
rtas. vt. i. d. q. po
test huc p. iuari. sic.
§. de seru. l. i. iij. r.
§. de here. ist. hē
reditas. r. de adop.
q. h. §. ex die pōt
dari. vt. §. q. duos.
§. si. r. l. testamēto
manumissus. §. si. et
l. eo. si ita. argu.
contra. §. de regu. iur.
l. actus.

Am ex plurib.
null. vt. l. de re. dub.
si fuerit. r. hoc
in directo p m quosdā.
sec. in fideicō. vt. r. l.
de sta. nul. labeo. in fi.
r. C. de fideicō. l. i. cū
inter. r. l. pe. q. sunt

probabilem faciat manumissio
nem.

Serui cui libertas relicta
est his duabus cōditionibus
hac lege expressis vtroq. casu li
ber erit. h. d. Idem.

Sichus si codicillis euz
no uetuo libez esse li
ber esto: sic est ac si diceret: si
chus si in capitoliu non ascen
dero: liber esto. nam et heres
sic instituit potest.

Licet testm rōpat p p
teritōez libez: sui tñ qd est
data libertas illo testō si per
qñquētiū fuerint in libertate
liberi remanebūt. §. cenō.

Axorē pregnātē repu
diauerat r aliam dure
rat: prior enixa filiu exposuit:
hic sublatu: ab alio educat:
est: nomine p. ris vocitatus est:
vsq. ad uite tēpus p. ris tā ab
eo: q. a matre: an in uiuoz: nu
mero esset ignozabatur. Mor
tuo patre testōz elus quo fi
lius neq. exheredar: neq. he
res institut: sit recitato: filius
et a matre et ab aula paterna
agnitus hereditatē patris ab
intestato q. si legitim: possidet.
questuz est hi q. testō libe
rtatem acceperunt: vtrū liberi an
serui sint: Rñ. filiu qdē nichil
pretudicij passum fuisse: si pa
ter eū ignozauerit: r. ideo cum
in potestate ignozātis patris
esset: testamētum nō ualere.

Serui autē manumiss. si p
qñquētiū in libertate morati
sunt: semel dataz libertatē in

insitu. qui manumittere non possunt. in pun.

Deoz. hec tingitur superior. l. libertas. et dic vt
ibi. Accur.

Supernaqua. libertate cum effectu procedente.
Seruis. fuerint. re uel spe. vt. §. eo. si serui. q. est con
tra. Itē hoc in directa. secus in fideicom. vt. C.
eo. si. l. serui. r. facti. §. eo. libertates. r. l. verum est. r. insu.
de here. quali. r. dif. §. in extraneis.

contra. qb nō placet. imo idē in fideicō. vt. l. de re. dub. si
qs ex plurib. r. dicte leges in certis casib. loquunt: sec.
si lege sic. nec apparet de quo. vt. §. de leg. i. si qs a fi
lio. §. si qs. r. sic est deterior p dacto libertatē: qd est spāle.
Itē non ob. C. de h. sig. l. cū qdā. q. ibi alternatiue: et sic

firmari p trariū studiū fauore
libertatis est. **A**pta.

Serui q apud hostes
sunt liberi eē iusti sunt:
ad libertatem pueniūt: q. uis
neq. testamētū neq. mortis tē
pore in potestate testantis s.
hostium fuerunt. **D**au.

Libertas ad tēpus da
ri non potest.

Incertitudo rez r psonaz
viciat legatū. h. d. Bar. Idē.

Am ex pluribus eodez
noie seruus vnus liber
iustus nō appareat qd sit: nul
lus liber est.

Existētia sui h. d. r. firmat
libertates. h. d. B. **A**pta.

Clendū est necessario
herede existente: q. uis
se abstineat: tamē libertates
cōpetere: si modo nō in frau
dem legis elia scērie date fue
rint. **I**dem.

Ideoz. si ita scriptum
fuerit: sit q. vsq. ad an
nos decez liber esto: tem poris
adiectio supuaqua est. **I**dē.

Serui existimabat his
posse seruis dari testa
mento directam libertatē qui
vtrōz tēpore r quo testamen
tum sit r quo moritur in testa
tois fuerint potestate: q. sen
tentia uera est.

Cui relicta est libertas si tu
rer decem operas se daturum
filio meo si iurat erit liber non
tamen tenetur ex iuramēto ni
si iuret factus liber. i. post ma
numissionem. **I**dem.

insitu. qui manumittere non possunt. in pun.

Deoz. hec tingitur superior. l. libertas. et dic vt
ibi. Accur.

Supernaqua. libertate cum effectu procedente.
Seruis. fuerint. re uel spe. vt. §. eo. si serui. q. est con
tra. Itē hoc in directa. secus in fideicom. vt. C.
eo. si. l. serui. r. facti. §. eo. libertates. r. l. verum est. r. insu.
de here. quali. r. dif. §. in extraneis.

Libertatē
terioz ē
p dacto.

Ciēduz est.
filiō q est su.
r. necessario.
hic qdē p
abstinere. fm.
aūt q est tñ
necessari.
nō pōt. vt
insu. de here.
quali. et dif.
in p n. r. §. sui.
r. §. 3. r. h. s.

Cōpetere. qz
remāct heres
nomine. vt. §. i.
i. i. cuz q. si.
§. sed r si qs. r.
§. de bo. l. i. vi. §.
si filiu. nō re.
vt. §. de iterro. act.
si fili. nec ob.
C. eo si h. d. itas. qz
in ex. traneo
herede ibi
dicat. r. de hoc
di. xi. C. si miot
se ab here. ab
sti. l. i. p. C. nō
in frau dem
p dactoz. vt

Liber Secundus.

Seruum imple. sic. de statulibe. l. Stichus si heredi. et ad treb. hereditibus. in fi. et de p. di. et dem. meuius. et dicit. s. eo. si quis libertatem.

Non obligat. vt. s. de ope. liber. l. vt iurisiuradi. et s. de libe. cau. l. fi. et quaz. re. ac. no. da. l. i. s. q. onerade. s. fallit

C. an ser. ex suo fa. cto. l. p. misse. Ac.

Datum. p. tiz. nef. puta. di. xi. l. codicillis. ille que in testō no. fa. bo. vel. nom. fa. ui. li. ber. esto. ad. q. d. s. de p. di. l. i. l. i. testa. mēto. in. p. n. et. s. si. cer. pe. certuz. est. et. s. eo. l. no. latim.

Libertas. li. cebit. licebit. sicut si leges no. p. habeat. vt. s. ex. q. cau. ma. necno. s. i. phibet. em. q. n. q. vt. s. de manu. l. lege. fauia. statuz. g. ent. liber. si. lex. no. phibet.

Sichus. lib. ras. directa. vt. et. C. eo. suo. se. cus. si. dicat. nolo. q. alteri. s. uitatez. patiat. vt. l. i. i. cū. fidei. h. f. d. a. s. h. ec. rō. q. sequit. non. vt. def. bona. vt. C. si. man. ita. fue. alie. ne. ma. l. i. j. sed. hie. aderat. s. o. l. i. relin. quēris. voluntas. ibi. vtriusq. paci. scētis. fuit. vnde. succedit. p. s. titutio. enā. eo. tē. pore. quo. iam. desit. esse. tra. dentia.

No. p. misse. vt. et. C. eo. statulibe. ris. Accur.

Eo. mō. trib. modis. expone. p. mo. si. heres. meus. Stichum. alienaue. rit. lego. decē. eidē. seruo. nā. nō. valet. q. s. tū. ad. seruū. sed.

q. s. tū. ad. emptorē. cui. acq. rit. sic. vt. C. de. cadu. tol. s. in. no. uissimo. Secō. sic. si. heres. me. Stichū. alienauerit. eundē. Stichū. tū. lego. nā. nō. valet. vt. directo. trā. s. eat. dñum. in. ticiū. et. s. m. hoc. sit. similitudo. iter. h. i. c. et. p. misse. casum. les. sis. Tertio. s. m. R. q. si. siue. libertas. siue. legatū. sub. cō. di. tione. puta. si. nauis. ex. assa. uenerit. relinquit. est. idē. quia. interim. p. dēt. vtrūq. adueniēte. p. ditio. valet. vtrūq. ea. deficiēte. vtrūq. deficit. et. s. m. hoc. dic. eo. mō. i. sub. p. ditio. e.

et nō respicit p. misse casum legis. s. illud q. vtiliter est da. ta. lib. ras. et. hoc. dixit. s. Jo. h. i. s. h. b. i. s. dato. s. i. p. i. s. suo. vel. data. s. sub. p. ditio. e. vel. nō. trā. s. it. directo. ad. legatarium. h. C. un. l. h. z. facit. s. de. v. s. u. fru. ticio. ad. p. misse. casum. legis. et. vltimum. et. caue. quia. non. potuit. alienare. al. s. si. vetuisset. aliena. re. non. teneret. vt. s. de. lega. i. filius. fami. s. diuus.

Iulianus. iu. beaf. per. fi. deicōmiss. vt. l. pa. ter. nam. et.

Seruo. pure. legato. et. habes. et. h. i. c. casum. i. i. i. si. p. s. sub. p. ditio. e. l. i. d. aref. ab. he. rede. legatario.

In. oibus. li. bertate. fidei. com. missariam. legato. p. ferri. dixim. et. me. rito. nam. et. R. C.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Dans. quas. p. stat. p. ferri. tali. le. gato. vt. s. eo. si. pe. culiū. s. i. fere. au. Lib. ras. tē. dicit. q. z. directa. directa. p. p. tio. fidei. com. mis. et. fidei. en. z. alieno. seruo. com. mis. relinquit. vt. C. e. d. f. n. t.

Ann. ce. p. an. p. cōpleto. habeat. r. C. vultum. vt. et. J. de. ver. sig. l. inter. illam.

a Sed si ita. f. dies tm. hic etiā conditio pecunie dati de fuit appofita.

b Componēda. als compēfanda. z als cōponēda: et dic. i. erequēda: si-

cut em foluēdo to tū ante triēniū cō pletū libertatē cō sed nō pōt. vt. f. de ftatulibe. cum he res. f. ferure. et. l. si triennio. ita nifi ftati cōpleto triē nio foluat lib non erit fm quofdaz. Sz certe imo vide tur qd etiā ante cō pletū triēniū fol uēdo totū liberta tē petere poffit vt hic innuit nifi p fentē. et. f. de ftatuli. ftatuliheros. f. ftich. et. l. si pec ulitū. f. qdaz. dic g ftat heres non poterit eū cogere vt premature fol uat. f. de ftatuli. b. si feruus. f. impe rator. ita fu facie do ferū folutiōem nō cogit hēdez ad pftādā libertatez: vel retēto hoc fen fu qd pōt ante fol uēdo pftēd liberta tē: dic qd heres cō pēlet maturā fol uēdo pecunie q sibi fit: mature li bertati quā daret fic est plana. z pro hoc est dicit. f. ftichus. in fi. f. ad. l. de ftatuli. b. si triē nio. refpōdebis vt ibi. z ad aliā cum heres. dic qd in fa ciēdo erat: vt pdi cto. f. quedam. c. Statim. ad ita tamen heredi tate. vt. f. e. l. testa mento. Accur.

Seruis suis noie facti z eutichie z thylene sub pōitōe libertatē reliqt his verbis. fa chus feruus me⁹ z eutichia z thylene acille mee omēs sub hac pōitōe libi fūto vt monu mēto⁹ meo alternis mēlib⁹ lu cernā accēdāt: z solēnta mor tū pagāt: qro cū a ftidue mo numēto meute fa chus z euti chia z thylene nō adfint an li bert esse pōt: Mōdestin⁹ rūdāt

Ubertates directe z te ftamēto pfirmatis⁹ recte dan tur: fidet cōmittarie z ab itesta to: z codicillis nō confirmatis relinquit poffunt.

Si qd sub mō relinqt liber tatē ftatim adita hēditate cō pētū libertas sed iudicis offi cio cōpellit fact⁹ liber implere modū appofitaz i testō. Bar.

Mula decedēs Idē feruis suis noie facti z eutichie z thylene sub pōitōe libertatē reliqt his verbis. fa chus feruus me⁹ z eutichia z thylene acille mee omēs sub hac pōitōe libi fūto vt monu mēto⁹ meo alternis mēlib⁹ lu cernā accēdāt: z solēnta mor tū pagāt: qro cū a ftidue mo numēto meute fa chus z euti chia z thylene nō adfint an li bert esse pōt: Mōdestin⁹ rūdāt

Seruis suis noie facti z eutichie z thylene sub pōitōe libertatē reliqt his verbis. fa chus feruus me⁹ z eutichia z thylene acille mee omēs sub hac pōitōe libi fūto vt monu mēto⁹ meo alternis mēlib⁹ lu cernā accēdāt: z solēnta mor tū pagāt: qro cū a ftidue mo numēto meute fa chus z euti chia z thylene nō adfint an li bert esse pōt: Mōdestin⁹ rūdāt

Ubertates. Mōdestin⁹ rūdāt

confirmatis. qd fit expresse. vt. C. de codicil. siue. et faci te quādo fiunt post testamētū. vt. f. de codicil. l. si qd cuz nullū. f. testamēto. sed ante facti nō intelligunt pfirmati

neq; ptextū pboz totū scriptu re: neq; mētē testatricis eā eē vt libertas sub pōitōe suspen sa fit: cū liberos eos monumē to adesse voluerit: officio⁹ tū tu dicit eos eē cōpellēdos testa trices iustioni parere dixit.

Uocutio pūctua cōpellit ad vtrūq; implēdum: secus si diiunctua. h. d. Idem.

Quod vulgo dicitur sub plurib⁹ cōditionib⁹ data libertate leuissimā cōditio nem spectādā essentia verū est si separatim cōditiones sint date. qd si cōiunctim date sint nisi omnibus⁹ paruerit: liber non erit.

Pena inflicta post mortem testatoris qui seruo libertatez in certū tēpus reliquerat: in tra tēpus illud nō viciat da tionē libertatis si anteq; tē pus libertatis venerit restitutus sit et liberatus ab illa pe na. Idem est si heres necessa rius sit institutus seruus. h. d.

Aristo nes Pompo ratio appiano rescri ptis: testamento liber esse ius sus cum annoz triginta esset: anteq; ad eam etatē peruert ret si in metalluz dānatus sit: ac postea reuocetur^m: sine du bitatione cū libertate legatū ad eū pertinere: neq; metallo rum pena ius eius mutari: nec aliud si heres esset sub condi tione institutus. futuruz enim eum etiam necessarium.

Cōsecutus libertatē ex fal sis codicillis tenet heredi da re viginti solidos: idem dic de re⁹ imēto falso vel inofficio so pionunciato. h. d.

Quod ex falsis codicillis cet non debita prestita tamen vel ab herede⁹ fuisset: viginti

has leges. Item nec tūc qn nulluz esset factum testa mentū. vt. f. de co dicil. l. ante. z hic subicit. f. hodie semp videtur con firmari. vt isti. de codicil. f. nō tm. et est sic. f. de testa. tute. l. iij. et. C. co. l. ij. Accur.

Mula. vt mo numēto. im proprie dicit con ditionē cum mo dus fiat per vt non conditio. vt f. subicit. et dixi f. e. libras. f. ij. ac. i. Officio. sic f. de peti. heredi. hereditas. f. fina. et. C. de religio. l. militis. et. f. de re ligio. si quis sepul chrum. f. funeris. et. f. de annuis le gatis. l. qnt. Ac.

Quod vulgo leuissimaz. que sit hec dixi. f. eo. liberatibus. l. C. nisi omni bus. secus in di iunctis: vt habes hec oia. f. de con ditio. institutio. l. v. z instit. de he redibus institue dis. f. si plures. z f. de condi. et de mōstra. l. cum pu pillus. f. diiun cto. Accur.

Aristo. reuo cetur. resti tutione a princi pe impetrata. Ac. n. Legatum. li bertatis vel alia res ei erat lega ta. z facit insti. de here. quali. et dif. f. in extraneis. et C. qui nō pos. ad lib. p. l. i. Accur.

Um ex falsis. ab hēde vel et a legatario. h. iij

Liber Secundus.

vt. C. de fideicō. lib. l. ff. de iure patro. l. pe. §. i. ac.
a **S**olidos. §. de mi. si mlier. §. So. alio casu ubi loq̄t
b **S**eruum. susi proprium. a30.
c **I**nstitutus. heres. a30.
d **T**enuerit. i. obtinuerit. a30.
e **I**te. quo ad

hoc: vt nō reuocef
libertas. §. rr. au
rei hoc casu nō p̄
stāt. §. vtz precisi
fui p̄dictōe ex le
ge a manumisso
soluit: vt §. de in
of. test. si sub hac
p̄dictōe. itē ad vā
mū casū et ad fm
q̄b̄ d̄r ex falso co
dicillis et falso te
stamēto libertatē
datā nō reuocari
est §. C. de pe. hf.
l. si §. pe. Solu. vt
ibi. r. facit. §. de in
of. test. l. papinianus
§. si. r. l. se. et
C. de sof. test. l. cū
ex causa.

Socius. fa
milie. i. testa
toris si non hēas
in tertu.

Socio iure.
ex vltia voluntate
et int viuos vt h̄
fuit. r. C. de f. cōi
ma. l. i. §. h̄l itaq̄
§. h̄o. famiā
ppuū nōsi.

Inre milita
ri. vt et. C. de test.
mili. l. ex h̄is. §. in
puato est fideicō:
missaria. ar. §. de
dona. ex hac.

Quod diuo.
placuit. bo
na addici debere
vt in. l. i. de eo cui
li. ca. bo. ad. §. i.
l. C. Irrito. me
nsc herede exiite
ex eo: vt. §. de iū.
testa. l. i. in fi.

Uetura. i. vē
dēda a creditori
bus. ac.
n. C. de h̄fe. vt r.
I. it. i. l. ergo. §. si
bona.

Suscipiāt. r.
als suscipiantur. i. suscipi possint.

Declarauit. dicta constitutio.

Bh̄ficiū. i. aditōis. r. dic casuz vt. l. i. ergo. §. i. in
p̄n. et fm hoc desiderāt heredes restitui vt ablineat vel

solidos a singulis hoib⁹ infe
rēdos eē h̄fdi p̄iceps p̄stituit
§. r. si aditōis iplēde gra
seruū instituit manumiserit:
ac p̄ea filio de ioffictoso agen
do tenuerit: vel testm̄ falsuz
fuerit p̄nūctatū: p̄ns erit dice
re ide⁹ r. in hac spē fieri / qd̄ in
falsis codicillis cōstitutū est.

Seru⁹ efficit cōis libertus
familie illi⁹ q̄ eum in testō vo
luit a factio manumitti et eius
qui eū manumisit. b. d. Idē.

Soci⁹ testō ita liberta
tē dēderit: p̄ ap̄pylus si
eū soci⁹ māumiserit / liber esto
Seru⁹ r̄n̄ socio māumittēte
cōez fieri libertū familie testa
toris atq̄ manumissoris: neq̄
em̄ nouū aut incognitū est va
rio iure cōt mancipio liberta
tem attingere. Idem.

Quod diuo in arco pro li
bertatib⁹ conseruādis
placuit: locū h̄z irritō testō fa
cto si bona vētura s̄nt: alio
qn̄ vacātib⁹ bonis sisco vēdi
cat⁹ nō h̄e p̄stōne locū apte
cauef. Seruos autē testō ma
numissos vt bona suscipiant
iure cautionē offerre idoneaz
nō min⁹ q̄ cetos defuncti li
bertos aut extraneos d̄clara
uit: qd̄ bh̄ficiū minorib⁹ an
nis heredit⁹ scriptis auxiluz
bonis p̄stitū more solito desi
derātibus nō aufert. Idem.

Quos suos venire prohi
bit⁹ ac petijt⁹ put q̄sq̄ meru
issent eos māumitti: libertates
vtiliter d̄atas r̄n̄. cum si nemo
seruorū offenderit: oēs ad li
bertatē puenire p̄fir: q̄bus d̄az
aut p̄ offēlaz exclusis / residui
in libertatē veniūt. C. l. ita
testō a scriptū eēt: sui q̄ sine of
fensa fuerūt liberi sunt: p̄di
tionē a scriptā videri placuit:
cui⁹ int̄pretationē placuit ta
lē faciendā: vt de h̄is in liber
tate dāda cogitasse nō videat⁹
q̄s pena coercuit: et ab hono
re administrādi vel administran
de rei negotio remouit

Quod diuo in arco pro li
bertatib⁹ conseruādis
placuit: locū h̄z irritō testō fa
cto si bona vētura s̄nt: alio
qn̄ vacātib⁹ bonis sisco vēdi
cat⁹ nō h̄e p̄stōne locū apte
cauef. Seruos autē testō ma
numissos vt bona suscipiant
iure cautionē offerre idoneaz
nō min⁹ q̄ cetos defuncti li
bertos aut extraneos d̄clara
uit: qd̄ bh̄ficiū minorib⁹ an
nis heredit⁹ scriptis auxiluz
bonis p̄stitū more solito desi
derātibus nō aufert. Idem.

Quos suos venire prohi
bit⁹ ac petijt⁹ put q̄sq̄ meru
issent eos māumitti: libertates
vtiliter d̄atas r̄n̄. cum si nemo
seruorū offenderit: oēs ad li
bertatē puenire p̄fir: q̄bus d̄az
aut p̄ offēlaz exclusis / residui
in libertatē veniūt. C. l. ita
testō a scriptū eēt: sui q̄ sine of
fensa fuerūt liberi sunt: p̄di
tionē a scriptā videri placuit:
cui⁹ int̄pretationē placuit ta
lē faciendā: vt de h̄is in liber
tate dāda cogitasse nō videat⁹
q̄s pena coercuit: et ab hono
re administrādi vel administran
de rei negotio remouit

Quos suos venire prohi
bit⁹ ac petijt⁹ put q̄sq̄ meru
issent eos māumitti: libertates
vtiliter d̄atas r̄n̄. cum si nemo
seruorū offenderit: oēs ad li
bertatē puenire p̄fir: q̄bus d̄az
aut p̄ offēlaz exclusis / residui
in libertatē veniūt. C. l. ita
testō a scriptū eēt: sui q̄ sine of
fensa fuerūt liberi sunt: p̄di
tionē a scriptā videri placuit:
cui⁹ int̄pretationē placuit ta
lē faciendā: vt de h̄is in liber
tate dāda cogitasse nō videat⁹
q̄s pena coercuit: et ab hono
re administrādi vel administran
de rei negotio remouit

repudient. vel pone scbo vt. l. i. ergo. §. i. in fi. r. fm hoc
dices hoc bh̄ficiū. f. libertatis. §. fm hoc desiderāt here
des restitui ad adēdū. r. qd̄ subijcit minorib⁹ r̄c. sunt

Quod diuo in arco pro li
bertatib⁹ conseruādis
placuit: locū h̄z irritō testō fa
cto si bona vētura s̄nt: alio
qn̄ vacātib⁹ bonis sisco vēdi
cat⁹ nō h̄e p̄stōne locū apte
cauef. Seruos autē testō ma
numissos vt bona suscipiant
iure cautionē offerre idoneaz
nō min⁹ q̄ cetos defuncti li
bertos aut extraneos d̄clara
uit: qd̄ bh̄ficiū minorib⁹ an
nis heredit⁹ scriptis auxiluz
bonis p̄stitū more solito desi
derātibus nō aufert. Idem.

Quod diuo in arco pro li
bertatib⁹ conseruādis
placuit: locū h̄z irritō testō fa
cto si bona vētura s̄nt: alio
qn̄ vacātib⁹ bonis sisco vēdi
cat⁹ nō h̄e p̄stōne locū apte
cauef. Seruos autē testō ma
numissos vt bona suscipiant
iure cautionē offerre idoneaz
nō min⁹ q̄ cetos defuncti li
bertos aut extraneos d̄clara
uit: qd̄ bh̄ficiū minorib⁹ an
nis heredit⁹ scriptis auxiluz
bonis p̄stitū more solito desi
derātibus nō aufert. Idem.

Quod diuo in arco pro li
bertatib⁹ conseruādis
placuit: locū h̄z irritō testō fa
cto si bona vētura s̄nt: alio
qn̄ vacātib⁹ bonis sisco vēdi
cat⁹ nō h̄e p̄stōne locū apte
cauef. Seruos autē testō ma
numissos vt bona suscipiant
iure cautionē offerre idoneaz
nō min⁹ q̄ cetos defuncti li
bertos aut extraneos d̄clara
uit: qd̄ bh̄ficiū minorib⁹ an
nis heredit⁹ scriptis auxiluz
bonis p̄stitū more solito desi
derātibus nō aufert. Idem.

Quod diuo in arco pro li
bertatib⁹ conseruādis
placuit: locū h̄z irritō testō fa
cto si bona vētura s̄nt: alio
qn̄ vacātib⁹ bonis sisco vēdi
cat⁹ nō h̄e p̄stōne locū apte
cauef. Seruos autē testō ma
numissos vt bona suscipiant
iure cautionē offerre idoneaz
nō min⁹ q̄ cetos defuncti li
bertos aut extraneos d̄clara
uit: qd̄ bh̄ficiū minorib⁹ an
nis heredit⁹ scriptis auxiluz
bonis p̄stitū more solito desi
derātibus nō aufert. Idem.

Quod diuo in arco pro li
bertatib⁹ conseruādis
placuit: locū h̄z irritō testō fa
cto si bona vētura s̄nt: alio
qn̄ vacātib⁹ bonis sisco vēdi
cat⁹ nō h̄e p̄stōne locū apte
cauef. Seruos autē testō ma
numissos vt bona suscipiant
iure cautionē offerre idoneaz
nō min⁹ q̄ cetos defuncti li
bertos aut extraneos d̄clara
uit: qd̄ bh̄ficiū minorib⁹ an
nis heredit⁹ scriptis auxiluz
bonis p̄stitū more solito desi
derātibus nō aufert. Idem.

Quod diuo in arco pro li
bertatib⁹ conseruādis
placuit: locū h̄z irritō testō fa
cto si bona vētura s̄nt: alio
qn̄ vacātib⁹ bonis sisco vēdi
cat⁹ nō h̄e p̄stōne locū apte
cauef. Seruos autē testō ma
numissos vt bona suscipiant
iure cautionē offerre idoneaz
nō min⁹ q̄ cetos defuncti li
bertos aut extraneos d̄clara
uit: qd̄ bh̄ficiū minorib⁹ an
nis heredit⁹ scriptis auxiluz
bonis p̄stitū more solito desi
derātibus nō aufert. Idem.

Quod diuo in arco pro li
bertatib⁹ conseruādis
placuit: locū h̄z irritō testō fa
cto si bona vētura s̄nt: alio
qn̄ vacātib⁹ bonis sisco vēdi
cat⁹ nō h̄e p̄stōne locū apte
cauef. Seruos autē testō ma
numissos vt bona suscipiant
iure cautionē offerre idoneaz
nō min⁹ q̄ cetos defuncti li
bertos aut extraneos d̄clara
uit: qd̄ bh̄ficiū minorib⁹ an
nis heredit⁹ scriptis auxiluz
bonis p̄stitū more solito desi
derātibus nō aufert. Idem.

Quod diuo in arco pro li
bertatib⁹ conseruādis
placuit: locū h̄z irritō testō fa
cto si bona vētura s̄nt: alio
qn̄ vacātib⁹ bonis sisco vēdi
cat⁹ nō h̄e p̄stōne locū apte
cauef. Seruos autē testō ma
numissos vt bona suscipiant
iure cautionē offerre idoneaz
nō min⁹ q̄ cetos defuncti li
bertos aut extraneos d̄clara
uit: qd̄ bh̄ficiū minorib⁹ an
nis heredit⁹ scriptis auxiluz
bonis p̄stitū more solito desi
derātibus nō aufert. Idem.

honor
ē admi
nistrare
§. dede
cus re
moueri

est qd̄ facit. I. nō sufficere curatori solui. r. sic non est §. §.
eo. qui filium. in p̄n. r. §. de cōdi. et demō. si fundus.
c. C. iusdem. gau. sc̄i.
d. C. cautōe. p̄fessionis. vel quodāmō. non petet plus.

Uerū est liber esse. f. directo.
Peruenire. f. s. e. seruus. et insi. de sin. re. p. fi

deicō. reli. q. q. asit
q. b. de a tpe mort
debere eē defūcti.
So. satis eē vī de
fūcti: si hīditari
fiat: cū hīditas su
lineatricē psonē
defuncti. vt insi.
de here. insi. f. ser
uus alie. r. s. s. he
re. insi. l. nō min.
s. i. r. facit. s. e. l.
seruū. sic. s. de he
re. insi. q. tēns s.
seruū cū libertate
vbi dē dē. in insi
tuto. f. ar. f. s. de
adimē. le. cū fu.

Tia. actoi
f. s. seruo.
In p. t. u. b. e. r. e.
n. i. o. f. n. o. p. e. d. i. s. s. e.
q. u. a. d. r. facit. s.
de leg. iij. legatis
s. i.
Ue furti. p.
act. in factū: vt. i.
si q. s. testa. lib. esse
ins. l. i. in p. n.
Ubi dari. vñ r.
si p. mo. fuisset. da.
ta. nūc. reuocaret.
vt. s. de. adi. le. l.
legata. i. i. u. l. r. de
cōdi. et. de. cū. tale
s. f. i. et. s. e. l. si. q. s.
locuples. sic. s. ni
si. possit. in. h. ac. l.
nō. p. om. de. q. ple
ne. diti. s. si. quis
cau. si. eū. in. fi.

Uerū ita ca
uit. f. q. gre
cū. cui. i. t. e. r. p. r. a. t. i. o.
p. B. u. l. e. t. a. l. i. s. e. n. d. o. n. i.
r. e. a. c. c.
Nat. eē. i. p.
mogenit. fuit. p.
manumissionem
matris. Or. p.
Consultatio
nē. i. id. q. d. dixit
in. p. s. u. l. t. a. t. i. o. n. e. q. p.
uenit. r. e. n. a. v. a. l. e. t.
legatū. etiā. si. non
sit. p. m. o. g. e. n. i. t. a. nō.
ob. l. i. t. a. t. e. f. a. l. s. a. c. a. v. t.
de. cōdi. r. demon.
l. demon. stratio. dū.
mō. post. mā. u. m. i. s. s. i. o. n. e.
m. i. s. s. i. o. n. e. m. i. s. s. i. o. n. e.
f. a. l. s. a. r. e. s. i. c. l. i. b. e. r. a. s. y.

si rursus ante aditā hereditatem reuertit in bonis testatoris adita hīditate efficit liber h. d. l. se. pōit casū lōgū Mar.

Uerū est eū q. liber cē
tullius esset alienatū a
testatore si aū aditā ei⁹ hīdita
tē rursus hīditari⁹ fieret: mox
cum adiretur hereditas ad li
bertatē peruenire⁹. S. ceuola.

Tia seruis q. b. u. s. d. a. et
ancillis noiatim dire
ctas dedit libertates: deinde
ita scripsit: r. pedisse quas oēs
quaz noia in rōnib⁹ meis scri
pta sunt liberat eē volo: quesi
tū est an eutichia q. testi facti
tpe inf. pedisse quas libertatē
accepit: mortis asit tpe inue
nitat actori i. p. t. u. b. e. r. n. i. o. t. r. a. d. i. t. a.
ta: ex gñal capite pedisse q. r. u.
libertatē psequi possit. Rñ. ni
chil i. p. e. d. i. r. i. l. i. b. e. r. t. a. t. e. p. e. d. i. s. s. e. q.
q. mortis demū tpe pedisse q.
eē desit. **P**urā et directaz
dñi sui testō libertatē stichus
accepit: r. ex hīditate multa
p fraudē amouisse vñ: q. s. i. t. u. ē
an nō aū in libertatē p. clama
re debeat: q. s. ea q. ex heredita
te amouisse p. bari poterit he
reditibus restituerit. Rñ. s. m. ea
q. p. p. o. n. e. r. e. n. t. e. ū. d. e. q. q. r. i. s. l. i. b. e.
rū esse claudi⁹ vñ absolutisse: r.
id. de q. q. r. i. s. n. a. hīditibus satis
cōsultuz est edicto de furtis.

Luci⁹ tici⁹ testō suo ita ca
uit honestiphore nisi dilgēter
rōnes excussisset liber ne esto:
q. r. o. an. honestiphorus ex his
p. b. i. s. l. i. b. e. r. t. a. t. e. s. i. b. i. v. e. n. d. i. c. a. r. e.
p. o. s. s. i. t. Rñ. ex his verbis que
proponerentur: libertatē ad
mi potius q. dari.

Falsa demonstratio non va
ciat legatū. h. d. l. dē.

Uerū ita caut⁹ endoni
dari volo nūmismata mille q.
p. u. e. n. i. t. n. a. t. u. s. e. s. s. e. b. p. o. s. t. q. s. m. a.
t. e. r. e. e. t. l. i. b. e. r. a. : q. r. o. a. n. e. n. d. o. n. i. s. i.
p. r. o. b. e. t. s. e. p. o. s. s. i. m. a. n. u. m. i. s. s. i. o. n. e.

q. d. si erat acilla q. p. u. s. n. a. t. a. i. a. n. p. h. e. c. b. a. t. e. s. t. a. t. e. r. i. t. l. i. b. e.
r. a. : q. d. a. s. i. c. l. z. s. i. t. a. r. f. C. d. l. e. f. u. r. z. C. d. t. e. s. t. m. i. l. e. x. h. i. s.

mis sue natū possit his p. b. i. s.
testi libertatē conseq. Rñ. nō
oportere h. m. o. i. cōsultationē
p. r. e. i. u. d. i. c. i. u. m. p. a. r. a. r. e. **P** o. p. o.

Sio q. s. d. a. efficere volē
tes ne serui sui vñ ad
libertatem perueniāt: ha cte
nus scribere solitos: stich⁹ cū
moxerit liber esto. sed et iulia
nus ait libertatē q. in vltimum
vite tps cōferri nullius momē
ti esse: cū testator impediē
de magis q. dande libertatis
gratia ita scripsisse intelliga
tur: et ideo etiam si ita sit scri
ptum: stichus si in capitolluz
nō ascēderit liber esto: null⁹
momēti hoc esse si apparet in
vltimū vite tps conferrī liber
tatē testatorē voluisse: nec mu
tiane cautionē locū esse. Et
si ita in testō scriptū fuerit: st.
ichus si capuā terit liber esto.
nō aliter liberū esse: q. si capu
am terit. **H**oc ampl⁹ octa
uen⁹ aiebat: si q. s. in testō sub
qualibet cōditioe libertate ser
uo data ita scripsisset: ante cō
ditionē nolo eū ab herede li
berum fieri: nichil valere hāc
adjectionem.

Ue fideicommissario liber
tatis. Titu. v.

Absentia vel dolus latitā
rum fideicommissario nō ob
stat qn presentes fideicommis
sarij possunt seruo fideicō. da
re libertatem. h. d. l. p. l. p. a. n. o.

S q. d. a. ex
his qui fi
deicomis
sariam li
bertatem
debeāt p
seres sint
alij iusta cā absint: alij latitā
tent: perinde is cui fideicom
missaria libertas relicta est li
ber erit atq. si soli q. adessent

Sio. intelliga
tur. vt. s. e. l.
libertas. in p. n.

Apper. q. s. q.
nō apper. sua q. s.
s. e. l. libertas.
s. i.

Cautiō. vt
caueat se capito
lū nō ascēdere. et
sic sit liber. hec
est em. cautio mu
tiana. vt. s. d. d. i.
r. demō. l. mutiāe.
Terit. nisi for
tuito cā i. p. e. d. i. a. t.
vt. s. e. l. libertate.
in p. n.

Ualere. i. p.
signacua ē hñda
cū neuro cāu cō
pellat hñs an ma
numittere: s. cer
te imovtilis eū. p.
hibit⁹ nō possit in
teri māumitti: vt
s. de māu. fuus.
als. sic. vt. C. d. l. a.
t. i. lib. tol. s. r. z. si
sub p. d. i. Rñ. h. loq.
qñ fuit ironice p.
hibit⁹ nō. p. p. f. ali
quā cā. s. s. u. i. d. e.
licū vel hñdis cō
modū q. casu. p. h. i.
bitio nō valz: vt. s.
de. l. i. l. s. i. l. i. u. s. f. a.
s. d. i. n. i. r. de. lega.
iij. lucius. in p. n.
Accur.

Ue fideicommissario
libertatis.

S q. d. a.
absint
qui isti
sūt ha
bes. i. e. si eū. s. f. i. r.
l. neq. s. f. a. t. e. s. r. l.
non tñ. s. senatuf
con. ac.

Latitē. de
hoc dic. vt. i. q. ex
cau. in. p. o. s. e. a. s. u. l.
cimi. s. q. d. s. i. t. l. a. t.
t. a. r. e. r. s. l. a. t. i. t. a. r. e.
e. s. i. l. l. u. d. s. c. i. e. n.
d. u. m. a. c.

Liber erit.
ex vrbiano sena
tusconsult. vt. i. c. h.
vero. s. s. u. b. u. e. n. t. i. s.
Accur.

a **C**his. f. presentibus et ex iusta causa absentibus.
b **C**proficiat. vt eoz tm sit libertus: vt. l. e. si ed. §. eoz. et. l. meq. et facit. l. e. si legatario §. fi.

S q. s. liber: stare. p. fidei comif. vt. s. u. i. l. libertates. ac.

d **C** fauor. non pba q. testō scō de mō hnt locū: vt. l. si. deo cui l. cau. do. adi. §. i. r. §. in p. m. i. s. r. facit. §. si. i. q. d. d. uo. r. C. de testa. ma. l. fi. l. p. n. r. p. n. u. s. seq. l. ad. i. t. am.

e **C** Que. cōstitu. tio. ac.

I n. que. f. est cui bōa adij. ciuntur.

g **C** plerq. r. q. nō incesit si p. latio. als. dat. di. recta. ex. l. p. l. t. an. vt. l. l. p. r. i. §. p. e.

E rgo. i. q. di. u. est. §. p. xi. in. l. l. §. q. nō adita hēditate f. u. u. s. pōt. accipere bona cū libertatū cōseruandā r. i.

C eperit. suc. cesorē nō extare: vt. in. l. i. de. eo. cui. lib. cau. §. tūc. cō. stōnis. r. l. p. r. i. §. h. pōt. vt. qua. minot. r. r. v. an.

R estitui. scz. ad. hoc. vt. adeat.

E x. tate. q. b. vt. hac. rōne. vt. et. §. p. r. i. r. h.

T n. q. u. s. i. es. cā. sit. vt. res. titui. possit.

C o. n. s. titutio. nē. vt. in. l. i. de. eo. cui. libe. cau. §. si. is. et. §. i. i. quod. diuo.

S emel. sic. in. s. t. i. qui. manu. nō. pof. §. semel. r. §. de. m. l. et. si. sine. §. sed. q. p. a. p. i. et. l. h. d. §. si. is. r. C. de. testa. ma. l. i. §. q.

L i. b. e. r. t. a. t. e. q. u. a. d. o. b. o. n. a. a. d. i. c. i. u. r. a. l. i. c. u. i.

r q. ex iusta cā abessent rogati essent: pars ergo latitantium hōa proficit.

A d confirmatōe eozū q. in testō relinquantur reqrit aditio ab intestato. Bar. Idem.

S q. s. intestatus decessens codicillis dedit libertatē: neq. adita sit ab intestato hereditas: fauor cōstitutiois diui marci d. z. locū habere et hoc casu: q. iuber libertatē ppetere seruo et bona ei adijci: si idonee creditoribus cauerit de solido quod cutq. debetur soluendo. Idem.

I n. que. etiā vtiles actio nes plerunq. s. credito ribus competunt. Idem.

E rgo. q. d. i. u. incertū sit vtrū existat hic succes sor an nō: cessabit cōstitutio. cū certū esse ceperit: tūc erit cōstitutio locus. Si is q. in integrū restitui pōt. abstinuerit se hereditate: an q. d. i. u. poterit in integrū restitui: extimam? p. s. tōne cessare: q. nō est certū ab intestato nemine successorē extare: ē tūc veri? admittendā p. s. tōne.

Q uid. g. si post adiectionē libertatū cōseruandā cā factā in integrū sit restitui: vtiq. non erit dicēdū reuocari libertates q. semel p. p. t. i. e. r. u. r. Illud videamus vtrū p. n. t. e. s. e. e. debeāt q. libertatē acceperit: an p. o. nō et cū inuitis alijs p. n. t. bōa p. p. t. e. r. libertatē adijci: vtiq. etiā absentibus. Quid. g. si p. n. t. e. s. sint q. d. a. / quidā abntes: videamus an nō etiā absentibus p. p. t. a. t. libertas: r. pōt. dici ex p. l. o. adite hēd. itatis cōpetere his libertatē etiā absentib. Si ex die data sit libertas an dies expectandus sit: r. puto expectandū: an. g. nō adijciēt.

Q uid. deinde si sub p. d. i. t. i. o.

a **A** ceperunt. vt testamento. ac.
b **C** h. inuitis. vt. r. C. de testa. manu. l. fi. §. si vero q. dam. sic. §. de reg. i. u. qui pōt inuitis. sed ar. §. §. de arbi. si in tres.

ne data sit libertas: et siquidē alta pure / alta sub conditione vtiq. adijci statī pōt. Si oīns sub conditōe: q. d. p. n. s. erit dicere: vtrū expectandū sit vt cōditio existat: an p. o. statī adijci mus: et dicim. r. u. c. demū cōpetiturā libertatē cū. f. ex tite rit libertatis cōditio: q. d. mag. erit p. b. a. n. d. u. **A** d dicitis itaq. bonis directe libertates pu re date statim p. p. t. i. e. r. ex die cū dies venerit: cōditionales cu. z. conditio extiterit. nec erit ab re existimare etiā p. d. e. n. t. e. cōditione libertatū: h. z. o. e. s. sub conditione date sint p. s. tōnem locum hē. vbi eīn libertatis spes est: tibi dicēdū est vel mo dica data occasione? q. d. sine dāno creditorū futurū est: ad iectionem admittendam.

C a. u. l. t. a. s. i. m. p. l. e. d. i. c. o. n. d. i. t. i. o. n. e. m. a. d. h. e. r. e. d. e. t. r. a. n. s. f. e. r. t. B.

S i sub conditione dandorum decem libertas data sit: siue heredi dare iussus sit q. libertatē acceperit / siue nō sit dictum: an dando ei cui bona adijcienda sunt perueniat ad libertatem q. r. i. potest. r. mag. est vt ei dari debeat cui bona addicta sunt quasi p. d. i. t. o. t. r. a. s. l. a. t. a. videatur. certe si alij q. heredi dare iussus sit: ipsi cui dare iussus est dabit. **H** i. q. f. i. d. e. i. c. o. m. i. s. s. a. r. i. a. l. i. b. e. r. t. a. t. e. a. c. c. e. p. e. r. u. n. t. nō. s. t. a. t. i. m. v. b. i. b. o. n. a. a. d. d. i. c. t. a. s. u. n. t. l. i. b. e. r. t. i. s. u. n. t. s. e. d. f. i. d. e. i. c. o. m. i. s. s. a. r. i. a. l. i. b. e. r. t. a. t. e. z. p. o. s. s. u. n. t. c. o. n. s. e. q. u. i. h. o. c. e. s. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. d. i. s. u. t. a. b. e. o. c. u. i. a. d. i. e. c. t. a. b. o. n. a. s. u. n. t. **A** d dicit ita demum bona voluit / si idonee creditoribus cautum fuerit de solido quod cutq. debetur: ergo cauendū est idonee. quid est idonee satisfidare: vtiq. aut pignozib. datis respō. aut si ei fides h. a. b. i. t. a. fuerit promittenti sine

e **A** dite. vt si cut adita hēdita te cōpetunt liber tates etiam igno rātib: ita bonis adiectis.

v **E** xpectan dū. sic vt non adij ciantur bona an teq. dies veniat h. z. quosdā q. d. nō placet vt statī di cet: sed bic liber tatis dande.

r **N** o adijciē tur. ei suo cui ex die data est liber tas. acc.

y **S** t. i. m. s. e. z. adita hereditate

z **O** ccasione. nota bonū verbū

a **S** i sub con ditione. acceperit in testō.

b **N** on sit di ctum. quo etiam casu heredi dan dum est: vt. l. §. sta tili. qui pecuniā. Accur.

c **T** ranslata. ab herede ad euz cui bona sunt ad iecta. r. d. et est sic §. de leg. i. i. s. q. in pof. §. fi. r. §. si q. s. omif. cau. te. qui autem. in fi.

d **A** cceperit. scz. in testamento. Accur.

e **E** s. t. i. vt. in. s. t. i. de. eo. cui. libe. r. i. nam. est. loco. b. o. no. r. u. m. p. o. s. v. t. §. e. o. §. i. s. a. u. t. e. m. c. u. i. Accur.

f **V** oluit. con s. titutio: vt. in. s. t. i. de. eo. cui. libe. r. cau. §. i. ac.

g **F** ides. sic. §. de. p. i. g. a. c. t. f. i. r. e. m. §. o. m. n. i. s. e. t. q. u. i. m. o. p. i. g. v. e. l. h. y. p. s. o. l. u. i. t. e. t. e. m. l. i. b. e. r. a. t. u. r. §. i. e. t. i. n. s. t. i. t. u. t. d. e. r. e. d. i. §. v. e. n. d. i. t. e. a. c.

Liber Secundus.

a **C**omine ad hoc ut et caueatur.
b **A**b ipsis. f. omnibus creditoribus.
c **C**reato. i. electo.
d **U**nusq. i. unum quem voluerint.
e **U**nusq. quasi procuratorem. sic. f. de cura. bo. l. i. et
 §. de adm. tuto. l.
f **S**ed non erit.
g **H**ec. f. bona.
h **D**ecreto. quo
 bona adiungunt.
i **S**i oia. i. sub
 hac p̄ditōe ḡnali.
 si oia. i. in qua cō
 tinetur cautio.
k **U**ltur. sic. f.
 de pac. si plures.
 in h. ar. dicit q̄ pos
 sunt peti.
l **O**stendit. di
 cēs qd̄ statim reci
 tat. ut iſtitu. de eo
 cui liber. cau. bo.
 §. i. ibi et hi. re.
m **O**rcini. f. te
 statoris.
n **L**iberti fiāt.
 nā tūc aut consen
 tēt. et hoc statim di
 cit. aut non et tunc
 remanēt serui. ut
 C. de testa. manu.
 l. si. §. si vero qd̄.
o **C**ōprehēdē
 dū est hoc. f. ea cō
 ditione.
p **H**ēbit. sub.
 is cui bona adie
 cta sunt si non est
 inter. re. sic. inſi.
 de leg. pa. tute. v̄
 sic. testator reliq̄t
 libertatē s̄icho et
 tutorē s̄ichj cē ius
 sit q̄ s̄ichus post
 ea habuit bōa ex
 adiectōe. p̄ la. pl. 3.
q **C**ōstitutio.
 qd̄ videtur.
r **Q**u. i. qz le
 gatis re. Accur.
s **U**oluit. con
 s̄itutio.
t **A**dmiserit.
 ex cōstitutōe. Ac.
u **A**gnouit.
 causa conseruan
 daz libertatum.
 ut. l. ea. l. §. si bōa.
v **A**lia ratio.
 ut debitor. f. si c̄i v̄
 dānat vel cadu
 ca vel etiam vacā
 tia cū nulle sint libertates etiaz inter viuos. ut l. si. de eo
 cui. §. pe. et §. hęc cōstitutio. sicut et ante p̄dictam consi
 sat̄datōe idonee cautū vide
 bis. **C**reditoribus tamē caue
 ri. quē admodū d̄; vtrū singu
 lis: an hō omnium noie^a vni ab
 ipsis creato: et opz officio iudi
 cis p̄stitutū venire creditores:
 vnumq. create cui caueatur
 oim noie. **I**llud videndum
 est: an caueri d̄; creditoribz et
 sic adijci bona an hō sub p̄di
 tōe hęc sunt adijciēda si fue
 rit cautū. et puto sic cōprehē
 dendum decreto si omnia^a ex
 constitutione diui marci facta
 sūt. **D**e solido vtiqz sic accipie
 mus: et de sorte et vsuris^b debi
 tis. **H**ic q̄ ad libertatē pue
 nerūt quoz liberti fiāt: p̄stitu
 tio ostēdit: ut q̄ directā liber
 tatē acceperūt oicini^c et tunc li
 berti: nisi forte is q̄ sibi adijci
 bona desiderat: ita velit adijci
 ut etiā h̄i q̄ directā libertatez
 acceperūt: ipsius liberti fiāt.
Qui aut voluit ipsi^d liberti
 fieri: vtrū manumittendi sunt
 ab eo: an hō ip̄a adiectōe hoc
 cōprehēdēdū^e est ea p̄ditione
 sibi adijci bona: ut h̄i etiā q̄ di
 rectā libertatē acceperūt ip̄i
 fiāt liberti: et puto hoc eē p̄bā
 dū: ut ip̄a adiectōe hoc cōphē
 das. idē q̄ bōa q̄ p̄stitutōis ad
 mittūt. **L**ū aut hū^f liberta
 tē nact^g est: vtiqz etiā tutelam
 ei^h hēbitⁱ is cui bona adiecta
 sūt. **S**i alienos suos roga
 uerit testator h̄idē manumit
 tere: vtrū dicim^j p̄stitutōez lo
 cū h̄re: an hō cessabit cōstitu
 tio: magisqz est ut loc^k sit p̄sti
 tutiōi. adiect^l em̄ bonis redi
 mere et p̄stare libertatē cogit
 a p̄ore. **S**i nō heres s̄; le
 gatar^m rogatⁿ fuerit manumit
 teremū qd̄ cesset p̄stitutio^o q̄^p

tutionem poterat facere ut etiam subscit.
Si ducis. quidā habēt ducis legionis bona delata
 sunt scilicet fisco scilicet alia ratione p̄ ex hac con
 stitutioe. alij habent caducis legionis re. et tunc p̄m
 p̄. est figurata locutio. i. p̄ caduca legionis. i. p̄ caducita
 tē alicui^q erat in
 legione. Accur.
Idē erit pro
 bandū. scilicet ut
 cesset cōstitutio. et
 facit. §. tit. i. quod
 diuo. Accur.
Fideicomis
 saria. quā ab alio
 p̄stare fuerat ro
 gat^r p̄m quosdā.
 argu. §. de manu
 mis. l. cāz. ij. r̄. tu
 dic q̄ etiaz potest
 suis relinquere p̄
 fideicommissuz si
 subdit cā ut h̄ic. et
 C. eo. minor. et de
 testa. mili. si rus
 nus. Si ergo oēs
 libertates directo
 dedit: cessat cōsti
 tutio: si p̄ fideicō
 missuz fiet bonoz
 adiectio. Accur.
An cōpetat.
 bonis adiectis. Ac.
Atquin. op
 positio.
Aditā. ex tes
 tamento. Accur.
Non cōpete
 ret. ut. §. d̄ manu
 mis. testa. si q̄s lo
 cuples.
Si. f. fiscum.
Et euēt^s. ut
 inſi. q̄ manumit.
 nō pos. §. in frau
 dez. et. l. q̄ in frau
 cre. si q̄s cū habe
 ret. et. §. de statuli.
 l. i. in fi. re. C. q̄ ma
 numit. nō pos. l. i.
Euēt^s. etiaz
 solo. Jo. vi. C. qui
 manumit. si pos. l.
 si. qd̄ gerit: qd̄ā di
 cū fisci non tene
 ri: s̄; puat^r sic per
 h̄ba supiora certe
 si re. alij dicūt idē
 s̄incte quēlibet te
 neri. p̄ma placet.
 Accur.
Fisco. i. a fi
 sco. Accur.
Adiecta sūt. alij et hoc certiorato fisco: p̄fecto era
 riū p̄m Jo. ut ex sequentibus patet.

- a **P**refecto erarij. als pfectus. et als pfecto. et dic. i. pcuratoru fisci: vt. l. ne qd in lo. pub. l. q. s. hoc iterdictu.
- b **D**eberent. quia lucrosa.
- c **A**ddictio. facta.
- d **C**essat. i. non valet.
- e **N**o fuerint.
- f **L**ucrosa. acc.
- f **L**ocus est. i. remanet firma q facta est: et ad hoc facta est: et ad hoc. l. de iure fisci. l. i. s. an bona. et s. d. offi. pcur. ce. l. i. s. fi. et. l. seq. s. hanc s. vt dici q pmo debeat ficius ad mitti s. extraneus si bona soluēdo sint etiā si bona essent alicui tā adiecta: qd immutat hodie vt l. si. de eo cui liber. cā. de. adi. s. ne hui. s. m. Jr. q. est. et facit ad huc. s. s. ea. l. s. eadē cōstitutio. et s. si i. fraudē. et s. si. i. q. d. no. ac.
- g **A**ssimilari. vt et i. eū actio nes vtilis dicit vt. l. p. dices.
- h **S**epulchro rā. q. hoc bonoz possessozib. cōpetunt. vt. s. de reli. q. d. p. s. h. vtro. q. d. sec. i. eo cui ex tre. e. restituta hē reditas. vt. s. ad treb. q. p. d. s. i. l. Quā in ppo. fuerit. i. actio ex stipulatu si inter cessit: als val vtilis. l. ex stipulatu tacite ficta infuenire. vt arg. s. de adop. his s. bis. vel ven. vtilis q heredi: et in here. dē dare directā vt. s. eo. l. in quē.
- h **L**ibertos. si sic trāscit in trebellianicū succesorem. vt. s. ad treb. l. si patroni filius. in prin.
- l **H**ereditate. vtilitē directū soli heredi de iure ciuili datur. vt. s. fa. her. l. q. s. i. et facit. l. s. et eius. s. i. et. l. si ex ass. in eo. titu.
- m **J**udicio. vtili sicut bonoz possessores. soli em hē redes experiuntur directo: vt. s. fa. her. l. i.

prefecto erarij bona fuerit libertatis cōseruande cā addi: cra: videndū est an pstoni loci sit: et si qdē talia fuerit vt agsci deberēt: addictio cessat: si hō non fuerit: addictioni loci est. **S** autēz cui bona addicta sunt bonoz possessozū assimilari: dicitur in hoc etiā iura sepulchroz poteri hē. **I**te videam an cōueniri a creditoribus possit hereditarijs actionibus: an hō nō nisi ex cautio ne quā iterposita: magis est vt non aliter pueniat qz ex ea cautione quā interposuerit. **S** i duobz pluribusve addicta fuerint bona: et cōem rē et cōes liberos habebūt: et scū familie hericunde iudicio experientur.

Judex abite herede pot pnuiciate seruū cui debet fidei cō. libertas liber esse. q. si fuit seruus testatoris erit eius libertus. si hō fuit seruus heredis erit liber. **I**plius heredis. h. d. **P**aulus.

Fideicommissarijs libertatis si abite herede pntor pnuiciasset libertatē debent: est et liber et defuncti liberti si et seruus fuerit. aut hēdit si fuis hēdit sit: imo et si sine successore heres decesserit: cōseruādā eē libertatē senat diu adriani tēpibus censuit.

Heres nō detrahit falcidiam de legato si id qd legatus fuit p emēdo seruo ad eū liberandū non sufficit ad ptiū serui detracta falcidia: s. d. z. solle

Fideicommissarijs libertatis. debent. qd facere dicitur. vt. C. eo. si seruus. et. l. ancillam.

- o **E**ius. s. defuncti.
- p **H**ereditas. sit libertus: nisi ex iusta cā ab sit: vt. l. eo. si cū s. p. et. s. h. q. **C**ps. q. libertatē pstatē dēbeat.

Dum legatum soluere vt seruus ematur. h. d. **I**dem.

Decē legata sunt et rogatus est legatarij sit: chum emere et manumittere: falcidia interuenit et minoris fuis emi non pōt. qdā putat dodratē ac tpe debere legatarij: nec emere p pellēduz. **I**dem putat etiā si seruū suum rogat sit manumittere: et dodratē ex legato accepit: nō eē p pellēdum manumittere. **V**ideamus ne vtiqz i hac specie alid dīcēdum sit. s. in superioru casu sunt q purant cogēdum legatarij redimere seruū: et se oneri subleuisse dum acceperit vel dodrantē. **S**ed si paratus sit retro restituere qd accepit: an audiet sit: vidēdum. s. cogēdus ē heres tota decē pstatē perinde atqz si adieisset testator: vt in tegra pstatentur.

Bonis testatoris venditis ptes alienū ita vt nō possit solui totū illud qd legatū est ad emendū seruū: p eo liberādo pot legatarij partē legati petere si de illa parte potest seruū emere: et caueat se ptiū seruū et manumissurū. **I**plianus.

Sita vt seruū alienum redimat et manumittat: et bonis heredis rēditis partē nō totū psequat: non alias debz psequi legatū qz si cauerit se māumissurū. s. hoc tūc demū si largiat ptiū quā accepit

falcidia locū haberet: vt in aut. de here. et fal. s. si hō ex pssim. s. ar. s. ad. l. fal. l. qd de bonis. s. i. s. ibi alio mō occurrebat falcidie: vt loqz h s. nouū ius ex dicta aut. et facit. s. de inoffi. test. papinianus. s. quarta.

- g **I**ci. psequatur. i. consequatur.
- f **L**argiat. i. si rē psecut sit ptiū serui postula:

- D**icit. vt min^o decē legatarij cōsequatur.
- f **E**t minoris. qz sint decem.
- t **P**utāt. et male. ac.
- y **I**dem putāt. s. i. q. de suo est rogatus.
- z **V**idēdum sit. et vere alid dīcēdū. vt quāst. c. i. q. accepit oino manumittat. vt C. ad. l. fal. si ea. et. l. eo. si debitor. s. i. ac.
- a **C**asu. qn est rogat^o emere seruū et manumittere. ac.
- b **T**el. p. saltē.
- c **T**ota decēz. falcidia nō deducit: vt. C. ad. l. fal. ci. in. d. l. i. ea. et sic est. l. i. l. legatario. l. r. h. sed ibi de suo seruo: h de alieno. **I**tem s. ad. l. fal. si fu. cū tribus seq. vbi dicitur falcid. detrahi etiā de eo qd reliquit vt alienū redimat et manumittat. **E**o. ibi i. s. erat in dodratē qz seruus emi poterat: hic nō vt. l. eo. generalit. s. si qd ali. et. l. p. x. i.
- d **P**restatē. vt in hoc legato cesset falcidia: quem admodū si nō sit testator dixit: ne

Liber Secundus.

bat. 20. scz alieni redimēdi. sec. in seruo. vt. J. e. si legatus. rto. in prin. que est contra.

a Alioqn. i. si nō caueat. nō afit dicas. i. si noluerit vēdere dñs. nā l3 nō vēderet: d3 tñ iste habere legatū: vt. J. de leg. 1. si fundum. §. iulianus. et facit. C. eo. deberi.

b Repelli. pe- tens legatum.

c Um. constat vt. J. de mi. si minor. xxv. an. et. C. de fideicō. ab eo. et ad. l. fal. si ea.

d Um. fidei. cō misit. scz testator. e pōr. seruus f. pendeat. ve luti si testator ne cesse habuerit eū alienare sub pōtē: tēder. pōtēto erit terit in psona heredis. vt. et. ar. J. d. pō. ob. l. si seruū. §. item si hō. 2 sic no. qdā pmitti ex necessitate q̄ exvoluntate nō pmit- tāt. vt. 2. J. d. fun. do. l. 1. 2. J. de leg. 1. filius. dui. in fi. et de. l. ij. pō. §. pō. et de leg. ij. pō. filius. u. rñ. 2 J. de pet. her. dē. uis. 2 fa. her. qui erat.

g q. i. q. 3 J. eo. rogo. in fi. so lu. i. ibi cogitavit testator dē. q̄ nō alienaret. h non qd in dubio psumit. vel ibi ex psona heredis adue nit necessitas alie nādi. hic testatoris. 2 facit. J. l. pr. Quidā. veni. re. i. vendi. i. C. uenudari. qd psumit. vt. J. e. l. generaliter. §. si penitum.

k Uenest. i. vē dantur. Accursius.

l Libertas. illis uenudatis.

m Relicta. vrpote p fideicō. relicta si pōgat eū aliens ri. vt. J. e. l. rogo.

n Quod mō. etiā ex necessitate ex psona heredis iter ueniente. vt. d. l. rogo.

o Redemerit. nō sic. J. de positi. l. i. §. si rem. et. J. rem ra. ha. quo em. §. i. et arg. J. de mino. l. verū. §. itē queri. et. J. quorū leg. l. i. §. prodest autem. item facit. J. de ser.

ad hui pōtē: patuqz sit dñs tā tū vēdere eū: alioqn. ex pceptōe doli debet legatari. §. pelli. d.

Legatari. nō cogit subire omis iuncta a testatore nisi soluto legato. h. d. Pōpo.

Um. cui mille nūmi le- gatū fuisset si rogatus fuisset. xx. seruū manumittere nō cogi fidei cōmissariā liber- tatem pōstare si legatum nō caperet. constat.

Alienatio necessaria q̄ nō excusat vbi voluntaria nō excusaret. Marcel.

Um. fidei heredis cō- misit. ne seruus alie- nā seruitutem patiat. ex pteri pōt. pōfessi vt fuerit alienatus et petere libertatē. Sed vbi alienatio nō est volūtaria: sed necessitas alienandi ex cā te- statōis pōdeat. pōpe est vt nōdū debeat pōstari fidei cō- missum: q̄ pōt videri defun- ctum nichil sensisse de huius- modi causa alienationis.

Si deo testator prohibuit seruū vendi vt si vēdat fiat li ber: ei vendito competit liber- tas. b. d. Idem.

Quidam in testō scripse- rat: illū et illū seruos meos ve- nire nōdō. si tō eos noluit ve- nundari: vt si ueniant ad li- bertatē puentat. pōstanda erit libertas. Nā 2 illi videt liber- tas relicta. de quo ita scriptū est: nolo alij q̄ tibi seruiat. fm hoc igit si q̄quo mō vēde

expor. l. fi. et. J. l. pōri. et. J. l. imperator. in pñ. p. C. uenit. i. venditur.

q Interueniendum. i. contradicendum. r Lantauit. maxime: qz etiā si p̄sens esset eandē ha- bet electionem. vt. J. e. generaliter. §. viti.

re tentauerit seruū: confestim poterit peti libertas: nec q̄ mi- nus p̄set libertatē pderit he- redi si eū redemerit: qz semel extitit conditio.

Si heres grauat. seruū manumittere eum vēdat pōt seruus etiā ab hōte emptore pe- tere se ab hōte māmitteri. frā.

Is cui libertas debebatur venit: si vult ab herede mā- mitti nō erit interueniendū: et: cū heres p̄sens erit emptor la- titauit: qm poterit vt fenatus cōsulto vt quasi ex testamēto ad libertatem perueniat.

Qui seruū cui data est fi- deicō. libertas vēdit: tenetur emptori de euictione. b. d.

Is cui ex fidei cōmissio li- bertas debebat. ab eo q̄ soluē- do nō erat passus est se bona fide emptori tradidit: existimās. in manumissum constituēdā actionē ex p̄plo ei. q̄ liberi ho- mints emptorē simulata fut- ture decepit. ego quoqz addu- cor. vt putē recte aduers. ven- ditor. actionē cōpetere: 2 ma- gis. similem videri statulibe- ro. q̄ si pridie q̄ ex testō ad li- bertatē perueniret: idem fieri passus est. Modestinus.

Causa fidei cōmissi seruus libertatē dare si- ne tutoris auctoritate pupil- lus non potest. Idem.

Imperator antonin. cū firm. muriano trage- dos tres. legasset: et adiectis

ptor vero agere potest de euictione. sed si venditor non sit soluendo: datur aduersus manumissum de dolo. ar. J. de dolo. l. 2. eleganter. §. seruus patroni.

Causa. non potest. de proprio dicit non de relicto sibi ad hoc: quia etiam sine tutore eum manumit- teret. argu. J. de manu. vin. si rogatus. in prin. vbi dicit incunctanter. et argu. J. e. cū quasi. §. i. et. dic. vt. J. de ma- numiss. l. seruus furiosi. ac.

Imperator. tres. l. seruos.

f. C. Senatuscon- sulto. vrbano. qd ei electionem dat vt. J. eo. si cum. et facit. J. de actio. emp. l. ticius. t. J. nō erat. vñ iefficax est actō s euictione contra eum. Accur.

y. C. Existimās. aliquis iuricons- ultus.

z. C. Actionem. emptori in factis in duplum eius quod dedit vt ob ligatus est p̄tor nam sic est in li- bero p̄tor vt subij- cit. 2. J. de lib. cau. l. rectissime. et. l. i. tantum.

y. C. Adducor. i. moueor.

z. C. Aduers. vs- ditorem. als ven- ditorem: hec bo- na: et als vendi- tos: et hec mala. Accur.

a. C. Mag. q̄ ma- numissus tenea- tur. et sic corrigi- tur qd. p̄rie dixit Accur.

b. C. Statulibe- ro. q̄ si ad p̄cis participādū pas- sus est se vēdi nō peruenit ad liber- tatem: als cū pu- re non compete- bat libertas tem- pore venditionis proclamata in li- bertatem: sec. si cōpetebat. vt. J. q̄. ad lib. procla. nō licet. l. licim. em

Necessi- tate sit qd volū- tate fie- ri nō p̄t

a Publice id est a republica. et facit. s. e. cum fidei. et. l. quiddam.

b Debenz. vt s. de leg. ij. cum ita s. i.

c Tacite. bona ratio: vt. et. C. ad. l. falci. l. ij. et s. de proba. cum tacitū. et. s. de in. fisci. non intelligitur. s. cum ex causa. et. s. de vris. cum quidam. s. in tacito.

d Datas. s. in testamento.

e Deberi. vt. z. s. de iur. fil. l. status. florens. s. si. cum predictis concordantibus.

f Pregnas mri. de hoc distinguere vt dixi. C. eo. l. ij. z. facit. s. in. l. i. l. ij.

g Ucius. here des. et in uicem substituit.

h Illo capite testamēti scilicet scripsit herotem. Accur.

i Domēti. qz nō videtur libertas collata in ei⁹ arbitrio nisi sit heres. sed contra C. eo. cum proponas. Sol. ibi sub auditur maxime vt ibi dixi.

k S. nōnunq̄ sed multo: tiens a sene. quia sener citius moritur q̄ iuuenis presumptione iuris. vt. s. ad. l. falci. hereditatum. licet secus quandoz contingat. vt. s. de inoffi. te. l. nam et si. sic ergo non tot opas prestabit quot iuuenis fm. Jr. et facit. s. eo. l. generaliter. s. si.

l Libertates. potest. s. di-

quos tibi commēdo ne alicui alij seruiāt: publicatis bonis mutiani rescripsit debere eos publice manumitti. Et legatarius nō min⁹ q̄ heres rogari pōt seruū manumittere: z si ante manumissionem decesserit successores ei⁹ debēt manumittere. **Diuus Antoninus** z p̄tinax rescripsit hereditate fisco vēdicata quā tacite q̄s rogat⁹ erat ei q̄ cape nō poterat restituere hēditatē: z directo et p̄ fideicommissū datus libertates deberi. **Idem.**

S p̄gnans ancilla mortis h̄ sortuito partaf ne manumittat: liberū qdē non pariet: sed coget q̄ manumittere debuit natū marit⁹ tradere vt per eā ventat ad libertatem.

Non intelligitur repetitum quod repetitum vicieret h. d. Bart. **Idem.**

Ucius tici⁹ testō facto filia cōem equis portōibus scripsit heredes. itē alio capite h̄ herotē suū meū. q̄ z phyll⁹ l⁹ vocat: liberū eē volo si vxor mee placeat. cuz itaqz seia vxor lucij tich abstinuerit ab eadē hereditate: et ex substitutionē portio ei⁹ ad ticiā filiā puenerit: q̄ro an heroti qui et phyll⁹ vocat⁹ ex h̄is s̄bis su praescriptis libertas cōpetat. **modestinus** heroti q̄ vxor: testatoris hereditate se abstinuit nō obesse r̄idet. **Item** q̄ro an setaxor q̄ se hēditate abstinuit: petēt heroti libertatē iuste tradicere possit: **modestinus** r̄i. sete dissensuz nullius esse momenti. **Idem.**

S q̄ ex cā fideicommissi manumissur⁹ est: nullo modo deteriorē ei⁹ serui cōditionez facere potest. **Ideoqz** nec vēdere eū interdū alij pōt vt ab eo cui tradit⁹ est manumittat. z si tradiderit: redimere illū cogit et manumittere.

Interest em̄ nonnūq̄ a sene potius manumitti q̄ a iuvene

Libertates etiā **in** fideicommissū dari possunt: et qdē largi⁹ q̄ directo. nā nō tm̄ proprijs sed alienis seruis p̄ fideicommissum libertas dari pōt: ita tm̄ vt vulgari bus m̄ p̄bis et q̄bus euidenter voluntas testatoris exprimi possit. **Celsus.**

Seuola et claudi⁹ cuz tibi iustum fuerit manumittere vt iliter datur fideicommissaria libertas. **Secuo.**

Ulamēto ita cauit. p̄ phyllus si bene se gessit in rōibus meis liber esto. **Questitū** est cū manente eodē testō post aliquot ānos decesserit: nec vlli querele loc⁹ de p̄ phyllo circa rōnes sit paritō: an ex testō libertatē sit consecutus: **Respondetur** nī chl̄ proponi cur non sit consecutus. **Idem.**

Herede instituto marito p̄ fideicommissum libertatē seruis dedit in q̄bus sticho actor⁹ mariti⁹: q̄sitū ē cū absente dño iste p̄sidē puincie adierit vt libertas sibi prestatetur q̄si ex iusta cā heres abesset: et preses puincie pronunciauit libertatem deberi. an agi cū sticho possit vt rationem actus a se administra ti reddere compellatur. r̄i. nō posse. **U**rox dotē et alias res plures legauit et eius fideicommissit vt aquilinū seruum proprium mulieris ap̄b concilium manumitteret: id negauit se facere debere q̄ ipsius proprius esset: quero an libertas ei debeatur: **R̄i.** vxorem si ex testamento non solum dotem: sed etiam cetera legata prestari sibi velle compellendam ex causa fideicommissi aquilinum manumittere: eūqz cum liber erit petiturum ea que sibi legata sūt.

Pomponius.

Urox dotē et alias res plures legauit et eius fideicommissit vt aquilinū seruum proprium mulieris ap̄b concilium manumitteret: id negauit se facere debere q̄ ipsius proprius esset: quero an libertas ei debeatur: **R̄i.** vxorem si ex testamento non solum dotem: sed etiam cetera legata prestari sibi velle compellendam ex causa fideicommissi aquilinum manumittere: eūqz cum liber erit petiturum ea que sibi legata sūt.

recto tm̄ suis. vt C. de manumif. testa. l. seruo.

m Vulgarib⁹ verbis. i. aptis: qualia sunt: institum. de sing. re. per fideicom. re. s. fins.

Seuola. als her. et als. s. et dic claudium esse nomen instituti. et facit. Leo. fideicommissaria.

o Manumittere. stichum.

Ulamēto. s. ad s. ad s. l. i. s. fina. et facit. C. de manumif. testa. l. iij.

Herede. marito. ab vxore. ac.

Udedit. s. i. testamento.

In quibus. scz seruis manumissis in testamēto per fideicommissum.

Uctori. i. ca. staldioni.

Umariti. scz dedit libertatem per fideicommissum. ac.

Ustic. scz seruis castaldio.

Udeberi. q̄b facere dz. vt. s. eo. l. si legatario. s. si.

Unon posse. vt. C. an seruis ex suo facto. l. pe.

Ulegauit. scz maritus.

Unegauit. s. mulier.

U i. quia.

U sibi. s. vxori.

U velle. scilicet vxori.

U compellēdā. sic. C. ad. l. falci. l. i. ea. z. C. e. dberi. z s. de. le. ij. cū pat. s. qui dotale.

U Eumqz. scz aquilinum.

U Legata. si q̄ sunt. ac.

Liber Secundus.**A** pud iulianum. seruum. f. per fideicommissum.**b** Debent. f. adhuc manumittere.**c** Pretor. debebit manumittere seruum nodum traditum.**d** Cōpetit. i. cōuenit.**e** Circa ēptores. qd in hys seruet habes. i.e. generaliter. f. si.**f** An hec. iulianus hec scripsit. sed an tu aristo et octaue. vt. i. dices. putas hec vera: et bñ facio q̄ quero ego pōpo. q̄ volo addiscere. nā. p̄p̄ amorē addiscendi notauit et memorie cōmēdanti quoddaz dictum iuliani. et si alit̄.**g** r. r. xxiij. di. c. nullus episcopus.**h** Na ego. pōponius.**i** Fertur. iulianus.**k** Bellissime. nunc refert quid fuit ei risum.**l** Nō esse. C. ad se. cō. treb. l. fi. 3. Sol. hic spectabile fauore libtat̄.**m** Scripsit. 3. ij. m. legis.**n** Ogo. p̄ncip̄. per predicta verba.**o** Libertas. q. nichil. vt. isti. de iure perso. f. i.**p** Semel. noui suffic̄ semel. sic. 3. de aqua plu. arcē. l. in diem.**q** Si nō voluntaria. sed necessaria. et sic est. 3. 3. e. l. cū fidei. Sol. ple ne dic. vbi. et facit. 3. e. l. quidā. et q̄ ibi dixi.**r** Per ipsuz. i. voluntate eius.**s** Ratione. dic**A** pud iulianum ita scriptū est: si heres rogatus manumittere seruum ex trebeliano senatusconsulto hereditate restituerit: cogi debeat manumittere. et si latitabit vel si ex iusta causa aberit: p̄tor. causa cognita p̄m senatusconsulta ad eas causas p̄tinetia p̄nunciare debeat. si vero seruum susceperit is cui hereditas restituta fuerit: ipsuz cōpetit manumittere. et eadez in p̄sona eius obseruari conueniet: que circa emptores custodiri solēt. An hec **na** putas: nā ego discēdi cupiditate: quā solā viuēdi rōnem optimā in octauū et septuagesimū annuz etatis duxit: memor sum eius sententię quā dixisse fertur. **iul.** et si alit̄ pedē in sepulchro habere adhuc addiscere q̄dē vellē. et bellissime aristo et octaue putabāt hūc seruum de quo q̄ reref: fideicommissum hereditatis: nō eē: q̄ testator rogādo heredē vt eū manumitteret non videt de eo restituēdo sensisse. si tñ p̄ erroiē ab herede datus fuerit: eadē dicēda sunt q̄ iulianus scripsit.**R** ego ne Stichus alteri seruitutē experiat: itel ligi datam fideicommissaria libertatez placuit p̄ncipi. qd em̄ tam oriū est seruituti q̄ libertas: nec tñ q̄si post mortē heredis data videbit. qd eo p̄tinet: vt si viuus eū alienauerit p̄festun libertas petat. nec p̄sit ad ipediēdā libertatez p̄titionē si redemerit euz cuius semel cōditio extitit. **Idē** p̄bādū est et si non voluntaria alienatio ab herede facta est: nec refragabit: q̄ non p̄ ipm̄ alienatio facta ē: fuit em̄ quā si statuliber: et q̄cūq̄ rōne cōditio ipleta est.**S** ditto ipleta est.**I** dē. **S** legatario fūdī decēt**S** vt. i. de ver. ob. cum seruus. et 3. de cōdi. indebi. l. n.**3** legatario. fundi. cui fundus decē iō relicta erāt vt seruū suuz manumittat.**t** Decē. p̄tor fundum.**y** Legis falcidie. 3. 3. e. l. de cez. in fi. et. l. seq. Sol.**x** fudi. vt. 3. de leg. 4. l. v. et facit. C. eo. ti. si te. et l. deberi.**y** Ad duob. p̄tē t̄e testator.**3** Potuisset. q̄ totū arbitriū leuz a testatore collatus sit. Accur.**a** Decessit. vñ ammodo non est i corū arbitrio vt subicit. et arg. 3. de p̄rahē. emp. l. si in emptōe. f. si emptio.**b** Iusta ex cā. qd ē eo ip̄o q̄ nō ē ex iniusta. vt. l. eo. si es. f. ex iniusta.**c** Aut qdā. cū sint plures.**d** Nonnulli fraudādī. at̄s fraudi.**e** Aut ei. f. heredī rogaro.**f** Pronunciare. in omnibus scriptis. Ac.**g** Cōpetere. in oib. p̄dicis. casib. ac si libertas directa testō data eēt. vt. C. eo. l. ac illaz.**h** Absit. vt p̄sentib. iusta causa absentibus ius patronat̄ seruet̄: detractantib. modis oib. denegat. vt. 3. e. l. i. et. l. si es.**S** coz. et no. de cā Causa in finia expmēda. fuit est sic. 3. de suspe. tu. expmēda. l. he. et. C. de iudi. da.**I** dē. **S** legatario fūdī decēt**3** legatario. fundi. cui fundus decē iō relicta erāt vt seruū suuz manumittat.**t** Decē. p̄tor fundum.**y** Legis falcidie. 3. 3. e. l. de cez. in fi. et. l. seq. Sol.**x** fudi. vt. 3. de leg. 4. l. v. et facit. C. eo. ti. si te. et l. deberi.**y** Ad duob. p̄tē t̄e testator.**3** Potuisset. q̄ totū arbitriū leuz a testatore collatus sit. Accur.**a** Decessit. vñ ammodo non est i corū arbitrio vt subicit. et arg. 3. de p̄rahē. emp. l. si in emptōe. f. si emptio.**b** Iusta ex cā. qd ē eo ip̄o q̄ nō ē ex iniusta. vt. l. eo. si es. f. ex iniusta.**c** Aut qdā. cū sint plures.**d** Nonnulli fraudādī. at̄s fraudi.**e** Aut ei. f. heredī rogaro.**f** Pronunciare. in omnibus scriptis. Ac.**g** Cōpetere. in oib. p̄dicis. casib. ac si libertas directa testō data eēt. vt. C. eo. l. ac illaz.**h** Absit. vt p̄sentib. iusta causa absentibus ius patronat̄ seruet̄: detractantib. modis oib. denegat. vt. 3. e. l. i. et. l. si es.**S** coz. et no. de cā Causa in finia expmēda. fuit est sic. 3. de suspe. tu. expmēda. l. he. et. C. de iudi. da.**I** dē. **S** legatario fūdī decēt**3** legatario. fundi. cui fundus decē iō relicta erāt vt seruū suuz manumittat.

testa. liber esse iustus. l. i. §. si servus. r. ar. C. de crimi. ex-
 pila. here. l. obtentu. §. ptra. C. de lega. l. no est. Sol hic
 ab alio ibi a seruo fuit expilata. vel verius hic speciale
 in libertate. vt. d. §. seruus.
 a **H**ere. als iustet tunc sequenti. als geste r tunc pces
 denti lre iungit. r
 no. q. post liberta
 re ronez dz reddere.
 vt. l. eo. si pure.
 b **P**refare. scz
 libertate. Accur.
 c **P**ersona. qd
 pot. vt. §. eo. apud
 iulianum.
 d **H**eredibus.
 ab intestato. Ac.
 e **C**ogedi. euz
 sold. nec p hoc vt
 def adire. vt. §. de
 acqui. here. iulianus.
 §. si. Accur.
 f **P**roprium. i.
 crediti apd se pa
 ter remanisse do
 miniu et post do
 natione in filiu fa
 ctu lz erraret. r sic
 volebat alios fi
 lios suare in redi
 mendo. Accur.
 g **I**n filiu. mi
 litem.
 h **A**frate do
 mino. milite scz.
 i **E**idēg. mi
 lite pnuata l torti
 volutate reitorz
 k **C**itra dānu. si
 scz de voluntate.
 l **V**oluntas. i.
 salua volutate.
 m **E**idē erro
 rem. quo putavit
 pater seruu r als
 res donatas filio
 in suo dñio remā
 sisse. d. r facit. C.
 famil. her. si filiu.
 n **I**nter legiti
 mos. nō tm inter
 testamētarios.
 o **N**ō placuit.
 vtet. §. de manu
 mis. testa. si ita. §.
 ptra. C. qñ dies le
 ga. ce. ex his. Sol.
 vt ibi. et fac. §. qñ
 di. le. ce. si ticio.
 p **E**o tpe. f. to
 ti. qñquennij.
 q **V**oluit. scilicet
 testator.
 r **P**riorimo. post mortem testatoris.
 f **V**agatus. seruus.

hereditatis/aut ratiōis geste
 nō differit. **F**ideicommissaria
 libertatē ab hīde nō pstita co
 gēd' est heredis heres q resti
 tuit ex trebelliano senatuscon
 sulto hīditatē p̄stare. si ei' p̄so
 nā eligat q manumittēd' est.
Seruus manumittēdi seruu
 trāsit ad hīdē fideicommissarij
 q rogat' fuit manumittere. h. d.
Seruum peculij castrensis
 quē p̄ fideicommissi p̄bis a legi
 timis filiis hereditibus' libera
 rivoluerit: filiū militē vel q mi
 litavit: si p̄ hīs extitit manu
 mittere cogēdū' rñ. qm̄ pro
 priū' manumississe defunctus
 post donatōez in filiū' collatā
 existimavit: portōez em̄ a frē
 dño fratrē eūdēg' cohīdē ct
 tra dānu' voluntatis' redimere
 nō cogēdū: nec ob eūdē erro
 rem' cetera q p̄ in militiā p̄fe
 cturo filio dōavit: fratri q mā
 sit i p̄tate p̄ferēda: cū' peculij
 castrense filiu' inter legitimos'
 etiā heredes p̄cipuū' retineat.
Etia fideicommissaria liber
 tas a filio post certā etatez ei'
 data: si ad eā puer non puenit
 ab herede filij p̄stituta die red
 dat': quaz sniam ture singulari
 receptā ad cetera fideicommissa
 relicta porrigi nō placuit.
Seruu a filio post qñq' an
 nos si eo tpe' diurnā mercedē
 filio prestuisset manumitti vo
 luit: biēnio prio' vagatus' nō
 p̄stiterat: p̄ditōe defect' vide
 bat: si tñ heres filius aut tuto
 res ei' ministeriū sui p̄ biēniū
 elegissent' eā rē: excepto q p̄
 hīdē stetit ip̄edimēto resi
 due cōditioni nō esse p̄stitit.
Illi possunt fideicommissa li
 bertatē relinq̄re q aliq' fida

et Elegissent. p̄cepta mercede. et accipe excepto q r c.
 q. d. videt' paritū p̄ditioni siue accipiat heres ministeriū
 p mercede siue p heredē stet vt neutri fiat. Accur.
Eam rem. i. vagationem biennij.
Generalit. fideicommissaria. f. sibi vberī ab hīde roga
 to manumittere.
 y **P**ossunt. r il
 li sunt qui testādi
 habent ius. vt. §.
 deleg. i. l. i. Ac.
 z **V**aleat. vt et
 §. eo. libertates.
 a **I**ndignum.
 accipe seruum ho
 stium fieri r c. q. d.
 q seruus hostiuz
 p̄sequat libertatē.
 b **R**elinquat. si
 de commissaria li
 bertas. Accur.
 c **Q**uid prohibi
 bet. nichil. sic r. §.
 delega. i. ab cib'.
 §. etiam. sed in si
 pulatiōe non ven
 nit. vt. §. de p. ob. li
 ber hō in stipu.
 d **M**ortis tem
 pore. eius q liber
 tatē relinquit.
 e **E**xistēt. sub
 q hīditas est reli
 cta. azo. vel ven'
 libertas. et est ar.
 §. de p. ob. int si
 pulantes. §. sacra.
 ibi r casuz r c. Itē
 §. istu. de lega. §.
 an suo. §. in mul
 tis fallit catenis
 regula. vt et. ff. de
 regula catō. l. i.
 f **S**eruo ei'. fa
 cit. C. e. l. cum in
 ter.
 g **N**ō pot. in
 terim. vt r. C. qui
 non pot. ad liber.
 perue. l. i.
 h **N**ō restitui.
 vt. §. de pe. aut scā.
 §. si. amittit g do
 minis. vt ibi dī.
 i **N**ō adijct.
 in rescripto scz.
 k **F**isci. vt r. C.
 de sen. pas. l. frus
 tra. in fi.
 l **P**oterit. f. se
 bi deberi ab heres
 de rogato manu
 mittere. Accur.
 m **E**x dānata. f. seruu fisci. secus si
 ante fuisse conce
 ptus. vt. C. de peno. l. si ante. Accur.

cōmiss. pecuniarū p̄sit relinq̄
 re vt illi p̄sit testari et cuiusq'
 suo p̄t libertas relinquit: siue
 sit p̄ncipis siue ciuitatis siue
 hostiū r tūc debebit cū' fu' ho
 stiu ad nos peruenit. uē libe
 ro hōi p̄t relinq̄ fideicommiss. li
 bertas r sic tenebit si tēpore
 mortis testatoris inuentat' ser
 uus vel tēpore existētis condi
 tionis. h. d. Fran. **V**lpiā.
Generalit' dicitur eos pos
 se fideicommissaria' liber
 tatē a scribere: q fideicommissuz
 pecuniarum p̄sit relinq̄re. Et
 p̄ncipis suo v' municipij vel
 cur' alteri: fideicommiss. liber
 tas ascripta valet'. **H**ostiu
 suo fideicommissaria libertas
 si fuerit ascripta: p̄t tractari
 an nō sit inefficax. et fortassis
 qd dixerit idignū' esse ctuē ro
 manuz fieri hostiū suū. sz si in
 casu relinquat' in quez nō esse
 incipit: quid p̄hibet' dicere li
 bertatē valere? **S**i homini
 libero fuerit libertas p̄ fidei
 commissum ascripta: r is i futu
 rē redact' p̄ponat: petere p̄t
 libertatē si mō mort' tēpore'
 vel p̄ditōis existētis' inuentat'
 fu'. **S**eruo etus' q nōdū in
 reb' humanis est: libertas re
 cte p̄ fideicommissuz relinquit.
Si fu' in metallū fuerit dā
 nat': libertatē sp̄are non p̄t.
Quā g si fideicommissaria
 libertas relicta sit: r pena me
 talli indulgētia p̄ncipis sit libe
 rat': et est rescriptū ab impe
 ratore nō hūc i dñuz prioris
 dñi nō restitui: cuius in sit nō
 adijct': certe cuz fisci officia:
 sperare poterit' fideicommissa
 rā libertatez. **E**x dānata m
 in metallum concepto r nato

Liber Secundus.

a Seruum, sci-
licet sibi debere ab
hōde rogato ma-
numittere. Ac.

b p̄stet, qd
enim r. vt. s. eo.
rogo.

c Alienes, que
prohibitio valet.
vt. C. de re. ali. nō
alie. l. fi.

d Dicendum, s.
q̄ alienando eum
postea efficiat li-
ber. Accur.

e Cōsultuit, ad
hoc, C. q̄ non pos-
ad liber. per. l. q̄.

f Videbat, cū
dubitabat qd tes-
tator senserit, et
facit ad s. s. eo. cū
fideicommiss. et. l.
quidaz. et. l. rogo.
Itē ad finē hic fa-
cit. s. de p̄ba. l. iij.
r. l. quinquaginta.
r. l. quidā. r. C. de
dona. inter vir. et
yro. l. etiā. et. s. de
iure do. nuptura.

g Patrocina-
ri. vt. s. de te. tu. si
quis tutorem. sed
cōtra in eo. titu. l.
si hereditas. s. fi.
r. C. e. r. si nō scri-
pta. Sol. hic cre-
debat suū nō da-
turus si alienum
nō offerat alienuz
sciebat. r. facit in-
stitu. q̄ da. tu. test.
pos. s. i.

h Si quis pu-
ta creditor. vt. s.
eo. si debitor. r. tūc
dic vt not. C. de
manu. testa. l. ser-
uo. Alij. i. debitor.
q̄ est falsum. vt
s. de manu. l. ser-
uus. r. l. qui r. s. q̄.
l. iij. s. i. et. l. pi-
gnori. r. l. seq. s. pi-
gnori. r. C. de ser-
uo pig. da. manu.
ab eo. r. l. fi. s. de-
fendit. quasi in vi-
tima voluntate: s.
nō inter viuos. vt
dictis. l. l. sed non
possunt. vt. s. de le-
ga. i. seruu filij. s.

i Si quis pu-
ta creditor. vt. s.
eo. si debitor. r. tūc
dic vt not. C. de
manu. testa. l. ser-
uo. Alij. i. debitor.
q̄ est falsum. vt
s. de manu. l. ser-
uus. r. l. qui r. s. q̄.
l. iij. s. i. et. l. pi-
gnori. r. l. seq. s. pi-
gnori. r. C. de ser-
uo pig. da. manu.
ab eo. r. l. fi. s. de-
fendit. quasi in vi-
tima voluntate: s.
nō inter viuos. vt
dictis. l. l. sed non
possunt. vt. s. de le-
ga. i. seruu filij. s.

k Si quis pu-
ta creditor. vt. s.
eo. si debitor. r. tūc
dic vt not. C. de
manu. testa. l. ser-
uo. Alij. i. debitor.
q̄ est falsum. vt
s. de manu. l. ser-
uus. r. l. qui r. s. q̄.
l. iij. s. i. et. l. pi-
gnori. r. l. seq. s. pi-
gnori. r. C. de ser-
uo pig. da. manu.
ab eo. r. l. fi. s. de-
fendit. quasi in vi-
tima voluntate: s.
nō inter viuos. vt
dictis. l. l. sed non
possunt. vt. s. de le-
ga. i. seruu filij. s.

l Si quis pu-
ta creditor. vt. s.
eo. si debitor. r. tūc
dic vt not. C. de
manu. testa. l. ser-
uo. Alij. i. debitor.
q̄ est falsum. vt
s. de manu. l. ser-
uus. r. l. qui r. s. q̄.
l. iij. s. i. et. l. pi-
gnori. r. l. seq. s. pi-
gnori. r. C. de ser-
uo pig. da. manu.
ab eo. r. l. fi. s. de-
fendit. quasi in vi-
tima voluntate: s.
nō inter viuos. vt
dictis. l. l. sed non
possunt. vt. s. de le-
ga. i. seruu filij. s.

fidelcommiffaria libertas da-
ri poterit. qd mirū cū etiā ve-
nūdari euz posse quasi seruū
diu^o p̄i^o rescripsit. Si perti-
tū a testatore fuerit ne postea
stich^o seruiret: placuit fideicō-
missariā libertatē dataz vide-
ri. nā q̄ hoc petit ne postea ser-
uat: videt petere vt libertas
ei p̄stetur^o. Sed si ita scripsit:
ne eū alienes^o neue vēdas: idē
erit dicēdū: si mō hoc aio fue-
rit a scriptum q̄ voluerit testa-
tor eū ad libertatē p̄duci. Le-
terū si alia mente id scripsit
vt puta qz p̄solut^o heredi reti-
nere talē seruū: vel qz coerce-
re voluit seruū et cruciare ne
meliorē dñm exiat: v^o aliqua
mēte non tribuēde libertatis
aio: dicēdū est cessare liberta-
tis p̄stationē: r. ita Lellus lib.
xliij. di. scribit. Nō tm̄ eū ver-
ba fideicōmissi: s. et mēs testa-
toris tribuere solet libertatez
fideicōmissariā. Sz cū ex pre-
sumptōe libertas p̄stita eē vi-
debat^o: heredis est cōtrariā
volūtatē testatoris probare.

Quod tutor quē testator pu-
tant esse liberū nō p̄pter hoc
efficitur liber. h. d.

Si quis tutorem lō scripsit qz
liberuz putant: certissimū est
neqz libertatē peti posse: neqz
tutelā libertatis p̄stationi pa-
trocinari^o: r. ita marcel. lib. xv.
dige. et impator noster cū p̄re
rescripsit. Si q̄s seruo p̄-
gnorato directā libertatē de-
derit: lz videat iure subtili iuri-
liter reliquisse: attamē quasi si
detcōmissariam libertatē relit-
ctam seruus petere pōt vt ex
fideicommissio liber fiat. fauor
em̄ libertatē suadet vt iterp̄te-
mur ad libertatis p̄statōez ac-
cedere testamētū p̄ba: q̄ si ex si-
delcōmissio fuerit seruus liber
esse iussus. nec ignotum est q̄
multa cōtra iuris r̄gorē p̄io li-
bertate sunt constituta.

Testamento p̄ natiuitatez
posthume oēs libertates tan

directe q̄ fideicōmiss. in eo re-
licte cassantur: nisi restator di-
xerit eas bandas etiā a legiti-
mis h. d. Fran.

Ex testō qd agnatiōe post-
hume ruptū eē p̄stat^o: neqz di-
rectas libertates p̄petē: neqz
fideicōmissarias debent: q̄s nō
legitimas quoqz heredit^o p̄ffa-
miltas reliq̄rit satis cōstat^o.

Legatari^o agnoscēs lega-
tū sibi relictū vt seruū p̄p̄tū
manumittat lz min^o sit in lega-
to q̄ seru^o valeat: cogit r̄i euz
manumittere. sec^o est si fuit ro-
gar^o seruū alienū manumitte-
re: qz nō cogit si plurius est su^o
emēdus q̄ legatū valeat. h. d.

Si q̄s alienū vel seruū suū
rogat^o sit manumittere: r. mi-
nus sit in eo qd accept^o ex iu-
dicio testatoris: p̄i sit in pre-
cio seruū: an cogat^o vel alienuz
redimere: vel suū manumitte-
re vidēdū est. et Marcell. qdēz
scripsit cū cepit legatū: cogē-
dum oīno suū manumittere: r.
sane hoc iure vrimur^o vt mul-
tū iter sit suū quisqz rogat^o sit
manumittere an alienū: si suū
cogit manumittere etiā si mo-
dicū accept^o. q̄ si alienū: non
alis erit cogēdū q̄ si tāti possit
redimere q̄tū ex iudicio testa-
toris consecutus sit.

Heres institutus r. rogat^o
seruū suū manumittere tene-
tur manumittere: lz apud euz
de illa libertate remaneat de-
ducto ere alieno. sec^o si nichil
ap̄ eū remāsit. h. d. et prima-
ter. p̄te. qz plurius r. plurius.

Proinde cōsequēter Mar-
cell^o ait: eū qz q̄ heres institut^o
est si qd aliqd^o ad eum dedu-
cto ere alieno puenit: cogēdū
eē suū māumittē. si p̄o nichil
puenit: non eē cogēdū. Plane
si min^o forte relictū est alicui:
vex creuit legatū ex aliq̄ cau-
sa: eq̄ssimū erit tāti eū cogi re-
dimere q̄tū ad eū puenit: nec
causari debere q̄ min^o illi reli-
ctū sit: cū creuit ei^o legatū p te

Aliqd. eniaz
modicum.

Suum. scilicet
cez seruū.

Relictuz est.
quoniam scit p̄re-
cium seruū.

Ex aliq̄ cau-
sa. fructibus forte

fundi. r. C. de ne-
ces. ser. here. insti.
l. i. nisi dices so-
luta pecunia. vt
s. qui et a q̄ pig.
in fi.

Rigorem. vt
insti. de dona. s. fi.
r. arg. s. ad legem
agl. ita vul. in fi.

Constat. vt
C. s. posthu. here.
insti. l. i. Accur.

Satis con-
stat. vt r. C. eo. l. i.
r. de fideicommiss.

Leam. r. l. ex testa-
mento. si tamē p̄-
sentur rate sunt.

Vt. s. eo. in testamē-
to. q̄s etiam in-
terpretatur legi-
timos rogatos lz
non sint. vt. Leo. si
pater. s. fi. sed hoc
die s. s. corrigit.

Vt. C. de liber. p̄.
et ex here. aut. ex
causā.

Manumitte-
re. seruū suū.

Vtimur. vt
in predictis. l. cō-
tinetur. Item fal-
lit hoc in minore.

Vt. s. de manu. vi.
si rogatus. in p̄n.
r. de mino. l. si mi-
nor. r. xv. an. fufi.

Modici. vt
r. C. ad legē fal. si
ea. et. Leo. si debi-
tor. in p̄n. et. s. i.

S. s. eo. decem. sed
cōtra insti. de sin.
re. p̄ fideicommiss.

Suz relictis. s. hoc
solum. vbi non in-
plus tenet q̄ ad
eum puenit. fol-
ue. hic sp̄ale fauo-
re libertatis. Itēz
sec^o. vt. s. eo. l. euz
cui.

Aliqd. eniaz
modicum.

Suum. scilicet
cez seruū.

Relictuz est.
quoniam scit p̄re-
cium seruū.

Ex aliq̄ cau-
sa. fructibus forte

vel iure accrescendi: et sic est contra. C. de inoffi. testa. l. scim. §. l. r. §. de dona. inter vir. r. vxo. de fructibus. naz fructus nō augēt rem donatā vt cum ea reuocentur.

a **Ex** mora. ab herede facta.
b **Legatus**. quō ab initio pluris fuerit in serui pte: cio sū in fideicommissis.

c **Imminuti**. scy in tñ vt nō pot sit emi seruus.
d **Cogatur**. q legatū agnouit. et cane tibi qz de p: pto seruo legata rñ dicit cōmoduz vsq illuc sū mōdo r.

e **Uteri**. als veri sed py. vberius.

f **Seruos**. su: op: poptios.

g **Relicti**. qz ex postfacto ap: paret imminuti. vt. §.

h **Tel. p saltē**. i **Qui**. scilicet de seruis.

k **Scripture**. not. sic est in aut. de here. et fal. §. inordinatus. et. §. de vulga. substi. l. §. pti. r. de leg. §. cū pater. §. p. r. de here. l. si. l. qui soluedo. r. de vfu: fruc. l. quotiēs. §. ar. cōtra. §. de solu. l. nec em. et l. si. de lega. §. ante heredis.

l **Non appa**reat. quia forte cō pēdiōse dixit: oēs illos seruos manumitti volo. §. 30.

m **Aut forari**. id est p foras iudiciuz eligere: scy poptios seruos. sic r. §. b iudicis. l. si eum. r. in l. de lega. §. optionis. et. C. cōmunia de lega. l. si. in prin.

n **Subeat**. i eligendo.

o **Allegatio**. iō qz meli meruerāt vt manumittant.

p **Arbitrari**. id est eligere.

q **Eos**. scilicet seruos.

stamenti occasione. nā et si ex mora fructus vsureve fideicommissis accessissent: dicendum est libertatem pñādam. pñāda r si pñāda fut decreuerit: est dicēdū redimere cogēdū.

Si si legatū sit imminuti videndum est an cogatur seruum manumittere q spauit legatū se vberius psecuturū. r putē si legatū refūdere sit parat: nō eē cogēdus id circo qz alla pte platōe agnouit legatū qd ex inopinato dimmutuz est. parato igif ei a legato recedere cogēdū non erit: nisi forte residuum qd apud eum remanet legatuz: ad pteclū sufficit.

Quid g si ples sit fuos rogat manumittere r ad quorūdam pñāda sufficiat id qd relictū est: ad oim rō nō sufficiat: an cogēdū sit qdā manumittere: r putē debere eū cogi vel eos qz pñāda patiat manumittere.

Quis g statuet q potit manumittat: vtrū ne ipe legatari eligat qz manumittat: an hys? Et fortassis qz recte dixerit ordinem scripture seque dū. r si ordo nō appareat: aut sortiri eos oportebit ne aliquā ābitōis vī grē susptione ptoz subeat: aut meritis cutusqz allegatis arbitrar eos opz.

Simili mō dicendū est etiā si redimere iustus sit: libertatēqz pñāda: nec pecunia q legata est sufficiat ad redēptiōez oiz qz libertas est data. naz r hic idē erit qd supra pbauimus.

Nemo cogit seruum pñāda manumittere rogat repudiatō legato qd pñāda ei fuit relictum. h. d. cetera vide p r.

r **Idem**. vt ordo scripture seruetur: vel sors vel merita allegent. et sic patet q supra in suis dixit. hic et in §. simili: in alienis.

f **Et**. scilicet facto libero.
t **Mouet**. ad dubitandum hoc. f. qd sequitur. quia r.

Si cui legatus sit relictum isqz rogat sit huius pñāda manumittere: et qz qd legatus est pñāda: an fideicommissaria libertas pñāda sit quosdā mouet: qz si fuerit coact ad libertatē pñāda: ex necessitate ad fideicommissi qz pñādam erit cogēdus. et sunt q putāt non eē cogēdū. nā et si michi legatū fuisset relictū r id rogatus essem ticio restituere pñādam: r pñāda fideicommissaria libertatē seruo meo pñāda: sine dubio dicem nō eē me cogēdū ad libertatis pñādam: qz nichil pñāda noie videor accepiisse. plane si forte post tempus fuerit rogat restituere si bi legatū relictū: dici pōt pñāda medijs tps fructū cogēdū eū manumittere.

Si rogatus qz sit alij fundū cū mouetur: alij cētū pñāda: si tñ ex fundi fructibz pceptū qñtum est in fideicommissis: cogēdū eū pñāda. sic fit vt in pēdētū sit fideicommissum pecuniariū: r fideicommissarie libertatis pñāda.

Quotiēs aut fideicommissaria libertas relinquitur efficaciter in ea cā est: vt neqz alienatione neqz vsucapione extingui possit. ad quēcūqz em puenit is seruo cui fideicommissaria libertas relicta est: cogi eū manumittere: r ita sepissime pñāda tutum est. Logetur igif is ad quē seruo puenit: fideicommissaria libertatē pñāda: si hoc maluerit is q rogatus est manumitti. Latius enim acceptum est: vt et si sub pñāda fuerit ei libertas relicta: et pendentē pñāda alienatus sit: attamen cū sua causa alienet. qz si

uus q libertatē pñāda debet. pōt enim eligere alienatē.

g **Alienatus** sit. sic. §. eo. l. is qui. et. C. de manu-

v **Cogendus**. vt sic. ad treb. co gi. §. sed si seruo.

r **Cogēdum**. ad legatū: sed ad libertatē sic. vt. §. ad trebel. ita tamē §. si. rad. l. fal. si sine. et. C. ad legem fal. si ea. frn Ot. sed certe de libertate fuit questū. et simile subseqz est de libertate. et sic de ea h respōdere videf. r p hoc. §. pñāda si.

y **Nam** et si. a simili.

z **Cōfessim**. et sic nulla erit utilitas medijs tps.

a **Acceptisse**. idē ergo ius in superioru casu videf qz pñāda nō videbitur accepisse: et sic nō possit grauari. vt §. §. leg. i. plane. §. si. r. l. seq. r ad trebel. si patroni. §. sed que.

b **Fructus**. qui sufficiat ad pñāda. vt. §. §. pri. r arg. §. de inof. test. papinian. §. si cōditioni. §. ar. §. §. ad treb. si patroni. §. §. et si sine fructibus. r de lega. §. cū pñāda. et fa cit ad §. §. e. decē. r. l. si legatario. in pñāda. r etiā. §. de dona. l. aristo.

c **Fundum**. si bi relictum.

d **In pendentē**. vt si pñāda tēpora vixerit q tñ ex fructibus capiat: valeat fideicommissum pecuniariū.

e **Libertatis**. si in superioru §.

f **Rogat**. i. seruo q libertatē pñāda debet.

g **Alienatus** sit. sic. §. eo. l. is qui. et. C. de manu-

i j

mis. testamē. l. sta
culberis. r argu.
s. que dmo. fut.
am. is cui. s. he.
res. r. s. de here. l.
si. s. et si. s. fuus
sed v. q. nō tenuerit
alienatio etiā
medio tpe. vt. C.
cōmunita de leg.
l. si. s. sinzorem. q.
est cōtra. Solu. vt
ibi.

a Oportere. vt
r. s. de ac. emp. ti.
cius. ac.

b Manumissio
fit. an cōditionez
sed hoc casu aget
et empto emptor
q. liberū eum hēre
nō lz. vt. s. d. euic.
l. sed hoc noie. et
s. de ac. emp. tici.
us. r. l. idēq. s. su.
perest.

c Et hīs pōsi
nibus. q. s. appel
lauit. s. p. r. r. r.
scripta.

d Cōditio. q. s.
fieri vt si duriorē
h. z. patronum.
Accur.

e Cessare. q. a
nō vt ei cōditio
fieri durior cōtra
volūtatē defun
cti. ac.

f Heres. p. ci
um. nō ei est
persona q. de p. r.
cio teneat. r. facit
s. de ac. emp. l. cū
et forte. et nota ex
hac et supior. l. i.
fi. duos casus vbi
nō eligit cuius sit
libertus.

g Um vero. cō
tinua ad p.
cedentia.
h. Necessitate.
transmissa here
ditate

i Constitutio
nibus. diui p. s.
quibus dixit. s. l.
generaliter. in fi.
Accur.

k Ab eo per
ductus. qui roga
tus erat. d.

nōlt māumitti ab eo/ s. poti
ab eo ad libertatē pduct qui
erat rogat manumittere: aus
diti eū oportere diu adrian
et diu p. r. rescripserūt. Quin
imo r. si māumissio fit: velut tū
poti ei libertas fieri q. erat ro
gat māumittere: audiendū eū
diu p. r. rescripsit. Sed r. si ex
p. s. onā māumissiois v. l. ex q. cū
q. cā māumissiois ofidere pōt
tus suū māumissioē eē lesūm:
succurri ei ex hīs pōsiōib. oz
ne p. r. r. volūtatē defuncti dur
or ei p. d. itio p. s. tuituaf. Plane si
ea sit defuncti volūtas: vt vel
a quocūq. manumitti volue
rit/ dicendum est cōstitutioēs
suprascriptas cessare.

**Serui cui relicta est liber
tas que heres defuncti v. d. d.
dit cū p. uenerit ad libertatem
erit libertus p. r. r. non h. d. i. s.
ne p. r. r. d. nō afficiat duplici
Si aut h. r. s. decessit relicto he
rede vel delictū fecit p. r. q. d.
bona ei fuerit publicata tūc
est i. electioe sui cui v. l. e. li
bertus fm cōstitutionem diui
p. i. hoc dicit v. l. q. ad. s. appa
ret.**

Paulus.
Si h. r. s. q. v. d. d. i. r. t. f. u. i.
sine successore decesse
rit/ p. r. r. a. u. t. et velit ser
uus defuncti libertus eē nō em
ptoris nō esse audiendū eum
valens scripsit: ne emptor et
precium et libertum perdat.

Iulianus.

Um rōis q. rogat est
alienū seruū māumittē
mortalitatis necessitate/ vel
bonoz publicatioē ad alterū
suū p. d. u. r. t. magis opinoz cō
stōib. eē locū ne deterior cō
ditio fideicommissarie libertatē
fiat. Nā r. cū qdā rogat esset
cū mozeret suū māumittere:
isq. decessisset libertate seruo
nō data: p. inde eū habēdū cō
stitutū est: atq. si ad libertatē
ab eo p. d. u. c. t. esset. p. r. e. m. ex
testō dare libertatē: vt itq. cum
dictū sit: vt q. r. i. s. q. s. libera

tē accepit fideicommissariam si
ab alio q. q. erat rogat manu
mittat auriliū p. s. tōnū habeat
p. indeq. habeat atq. si ab eo
manumissus fuisset: q. m. fidei
cōmissariis libertatib. fauoz
exhibet: nec incidere solz de
stinata fideicommissaria libtas.
Aut em ea donat est: in pos
sessioē libertatis iteri esse v. l. n.

**Heres rogat de māumittē
tēdo ancillā d. i. e. i. mora sine
aliq. impellatōe: et ex tūc pue
ri q. nascunt ex ancilla dabunt
ipsi ancillae facte libere vt ipa
eos māumittat. Si aut impel
lar. fuit heres vt manumitte
ret istā ancillā et nō fecit: si i
p. a. mora: et tūc ex ancilla na
scunt ingenui: sine ancillae sint
maiores. r. r. v. annis: sine non.**

Apparet igit subuētum fi
deicommiss. libertatib. vt in r. p.
mora factā eē videat. Et ex die
qdē q. libertas peti potuit mit
tradere manumittēdi cā: ex
die rō q. petita est: ingenui na
scant: plerūq. em p. ignauā:
vel timiditatē eoz q. b. relinq.
tur libertas fideicommissaria:
vel p. ignozitiā iuris sui vel p.
auctoritatē vel p. dignitatē eo
rū a q. bus relicta est: vel seri
petitur vel in totum non pe
tit fideicommissaria libertas: q.
res obesse libertati non debet.
Ad igit defendim: ista deter
minandū est vt ingenui q. d. e. z.
ex eo die nascant ex q. mora li
bertati facta est: māumitti aut
partū dici debeat: ex q. liber
tas peti potuit q. uis petita
nō sit. Lette minoribus. r. r. v.
annis et in hoc tribuendū est
auriliū vt videatur in rem mo
ra facta esse. nam qua ratione
decretū/ et a diuo seuro con
stitutum est in rem moram es
se circa pecuniaria fideicom
missa q. minorib. relicta sunt
multo magis/ d. z. etiā in liber
tatib. hoc idē admitti. Lū
qdā cecilius noie ancillā quā
pignori obligauerat dimisso

l Potest. id est
debet.

m Dictum sit.
s. e. l. generaliter.
s. s.

n Videtur. p.
pter spem. sic. s.
si ex nota. cau. a.
ga. l. s.

o Apparet.
hoc superius v.
des dicere ad q.
refertur. hoc igit
tur. ac.

p In rem. id
est sine interpel
latione. vt. s. de
vsur. l. mora.

q Petita est.
quod dicit vt not.
s. de lega. l. si q.
seruo. Item not.
q. hodie videtur
liberi et si non sit
petita libertas cū
quilibet fideicom
missarius habes
at vtilem in rem
actionem. vt. C.
cōmunita de lega.
l. i. vel dicit vt ibi
not. Item et dicit
hic distinctionem
quam not. C. eo.
l. cum libertatem
in qua sunt con
cot. huius. s.

r Minoribus.
id est maioribus.
sed de his exem
plificat quia mi
nus de his pote
rat dubitari. sed
ar. cōtra. s. de mi
norib. l. si tamen.
sed dicit vt ibi no
taui.

s Constitutus
est. vt. C. ex qu.
cau. in integ. re
sti. nō est necess.
l. in minorum.

t Accur.

v Multo magis
gis. quia plus fa
uerit libertati q.
etati. s. r. v. Item
ad. s. istum facit
C. eo. ancillam.

v Dimisso cre
ditore. id est p.
cepit heredi lue
re a creditore et
manumittere.

a Non liberatus. scilicet se a creditore. sic. §. de negotio gestorum. si pupillarius. §. 4.
b Precio. quod ipse creditor dederat.
c Emptori. quod precii emptor dederat. sic. §. de rei ven. l. emptor precii. §. si venditor pig. §. l. i. r. l. i.
d Restituito. ab hereditibus.
e Medio tempore. post testamentum factum ante aperturam tabularum. §. 2.
f Diximus. in alio superiori. §. 1.
g Foes. si impetratores.
h Acceperit. si aliqua ancilla in testamento.
i Cōditio est. si superior.
k Foruita. vt superiores. §. 2.
l Passi sunt. si isti serui. vt et. C. eo. l. i. r. l. i.
m Si pro non scripto. quod hic sit habes. C. de cadu. tollen. §. r. cuz triplici.
n Ab eo penes. heredem forte. §. 3.
o Relictum ei. in quibus alia re ita intererat alium casum.
p Saluaz esse. r. ppter hoc dicitur quod habes de cadu. tollen. §. in primo. et. §. p non scripto.
q Peruenit. siue heres siue agnus.
r Parti debet. legato habito pro non scripto.
s Rubio. per hoc appellatur rubianum. et no. quod continet hec materia vsq. ad §. si

creditor p fideicommissum manumittit voluisset: r heredibus creditorem nō liberantibus: infantem quō postea erūt editi venissent a creditore: imperator noster cuz patre rescripsit fm ea que diuo pio placuerunt: ne pueri ingenuitate destinata fraudaretur pctio^b emptor^r restituito^o: perinde eos ingenuos fore: ac si mater eorū suo tēpore manumissa fuisset. **¶** Idē impator: cuz patre rescripsit: si post quinque mōz mortis testatoris tabule testamenti aperte essent: vel codicilli: et partus medio tēpore editus sit: ne fortuita moza seruitutē partui irrogauerit: matris partū tradendum esse: vt ab ea ad libertatem perducatur. Apparet igitur ex hoc rescripto: itē ex eo quod a diuo pio rescriptus dixim^o: noluisse eos^b mozā libertatis fortuitā nocere editis ex ea cui fideicommissaria libertas relicta data est. Nō tamē si a substituto impuberi fideicommissaria libertas data sit ancille: eaq. viuo impubere partū ediderit: vel si post tēpus vel si sub cōditione libertatē acceperit: r ante diez vel conditionē partū ediderit ad libertatē partus perducet: quia hoz alia cōditio est: non enim mozā fortuitam: sed ex voluntate testatis passi sunt.
¶ Seruus alicui legat^o vt manumittatur si sit habit^o p non scripto debet ei heres dare libertatem. h. d.
¶ Si pro non scripto^m habitus sit seru^o alicui legatus: cui seruo per fideicommissum libertas a scripta est: questio est num fideicommissum libertas debeat interciderē: et an si seruus perat fideicommissum libertatez ab eo penes^o quē remā sisset: pro non scripto habito legato: quod erat relictum^o ei qui eū fuerat rogat^o manumittere: vel si ipse seru^o (vt supradictū est) fuerit

legat^o: an libertas non debeat interciderē: et putē debere dici fideicommissum libertatē saluā esse: lz ad eū nichil puenit quod rogatus erat manumittere. Logetur igitur libertatē prestare ad quē puenit legatū: quod libertas fideicommissum nullū impedimentum pati debet.
¶ Factū est quoddā senatusconsultū. quod appellat rubianū in quo pūdet libertatibus r tenor^o talis est. Si hi quē erant rogati manumittere seruos citati a iudice vt veniant r manumittant nolint venire et iudex pūctiat libertatē his debentamō erūt liberi r vocant^o ordini postea ratiocinat^o super hoc senatusconsulto. p totā. l. r seq. et p. in. tertie vsq. ad §. si quod.
¶ Subiectū libertatibus est senatusconsultū. quod factū est tēporibus diui traian rubri^o gallo: r celso pifone consulibus in hec vba. Si hi a quibus libertatē p̄stari oportet euocari a p̄tore adesse noluisse: si cā cognita p̄tor p̄nūciasset libertatem his deberi eodem iure statum seruari: ac si directo^o manumissi essent. **¶** Hoc senatusconsultū. ad eos p̄tinet quibus ex causa fideicommissum libertas debetur.
¶ Proinde si libertas nō debet: obreptū tamē p̄tor est de libertate p̄nūciatū: ex senatusconsultū. libertas nō competit: et ita impator noster cū p̄re suo rescripsit. **¶** Euocari aut a p̄tore oportet eos qui fideicommissaria libertatē debent. ceterū nisi fuerint euocati: cessat rubianū senatusconsultum.
¶ Proinde denunciationibus r edictis litterisq. euocati sunt. **¶** Hoc senatusconsultū. ad oēs p̄tinet latitantes quos fideicommissaria libertatē p̄stare opz. **¶** Proinde siue heres rogat^o sit: siue quis alius senatusconsultū. locus est. omnes enim omnino qui debēt fideicommissaria libertatē prestare: in ea cā sunt vt ad senatusconsultū. p̄tineat. Quare si heres quē latitet: legatarius autē vel fideicommissum. qui rogatus sit libertatē prestare presens sit: senatusconsultū. efficiet vt nichilominus impediatur libertas. pponam^o eū legatariū

quis seruus. in. l. si eum.
¶ Oportet. seruus hereditarius.
¶ Directo. vt fiat oram. vt et. §. de lega. l. i. §. penulti. et no. quatuor esse senatusconsultū. vel. v. vt no. C. eo. si seruus. et facit. l. ancillam. r de iudi. qui se.
¶ Obreptum. r per obrepticem ab eo spectratuz vt male iudicaret.
¶ Pronunciatus. esse liberū.
¶ Non competit. sic. C. de p̄t. mi. et si p̄fes. et de rebus eo. l. magis. §. penul. r. C. si p̄tratus vel vtili. pub. l. ij. et. §. de nata. re. l. i. et. C. de his qui a non do. l. fi.
¶ Euocati. sic. que senten. sine appel. resc. l. i. §. item est. et. §. de nata. re. l. ij. in fi. et l. patrono.
¶ Hoc senatusconsultum. rubi.
¶ Latitantes. sed si iusta causa ab sit succedit damasianus. vt. §. eo. neg. infantis.
¶ Impeccat. quia legatari^o nō posset manumittere nisi ab herede sibi traderetur.

Liber Secundus.

a **N**actum esse. sed quomodo potest hoc esse cum recta via traseat in legatarii mortuo testatore. vt. i. de fur. a. ticio. 7. s. de pecu. s. si damnus. s. s. et creditor. 7. quoadmo. ser. ut. a. mita. si parte. s. i. q. sunt contra. Rn. hic non erat adita hereditas. vt. s. de leg. i. l. seruum filij. s. i. vel non extiterat conditio legati serui.

I **T**aq; in hoc casu. s. b. se. con. loci non habet: quia non stat per eos qui libertate p̄bare debent. 7. est sic. C. s. vete. iur. eny. l. i. s. f. d. quia diuine. et. s. de le. et. c. 7. ideo. et. C. de episco. au. dien. l. i. et. C. de legi. 7. p̄stitutib. c. de nouo.

S **I** eū. rogatus. s. eū manumittere.

d **O**portet. s. e. emptorem. vt. l. i. p̄xi. 7. s. e. generaliter. s. h. Ac.

e **H**ec aut verba. posita. s. eo. cū vero. s. subuerti.

f **C**ontēnar. vt. et. s. eo. si legatario. s. h.

g **S**oli. s. e. i. s. i. p̄sentes. vel etia; ex iusta causa absentes.

h **R**ogati. vt. 7. s. eo. l. i. 7. l. si legatario. s. h. non autem latitantiū. vt. s. eo. l. cum vero. s. subuentum. Accur.

i **S**i quis. suspensus se. con. s. e. rubianum loquitur de hereditariis seruis: hic de p̄p̄rijs seruis rogati: 7. appellatur emilianum. 7. etiā mutiam. vt. hic. 7. l. non t̄m. s. sed et si non hereditarium.

k **P**lacere. senatoribus visum est. vt. si s. 7. c.

l **E**x iusta. ex parte q̄ tacite inerat verbis senatusconsulti. s. vt si iusta causa absit seruetur ei ius patronatus. alio non.

vel fideicommissarium nodum dñtum fuit nactū esse. **p** au.

I **T**aq; hoc casu p̄iceps ad eū d̄ est: vt. 7. i. hoc casu libertati p̄cipia. **p** l̄p.

S **I** eū suū cui erat fideicommissaria libertas relicta distraxerit ea qui erat rogatus: 7. p̄tor q̄ dē latitet: autē q̄ rogatus erat p̄sens sit: an rubiano senatusconsulti. loci sit: et ait Marcellus rubianū locū habere: q̄ abest is quē manumittere op̄. **H**ec aut verba adesse noluisse: nō vitq; extgūt vt latitet is q̄ libertatē prestare debet. nā et si non latitet: contēnar aut venire: senatusconsulti. locū hēbit. **I**dem obstat et si p̄sēs h̄des instituti fideicommissi libertate; p̄stare rogati nō iuste abesse p̄nūcia tū fuerit. **E**oz q̄ iusta causa abesset: 7. eoz qui p̄sentes fideicommissi libertati moriā nō facient p̄inde liberi erit: atq; si solū q̄ rogati essent ad iustam libertatem p̄durissent. **S**i q̄s suū nō h̄ditariū manumittere rogati latitet: factū est senatusconsulti. emillo vineo 7. iulio senero p̄sulib; i. hec verba. **P**lacere si q̄s ex h̄is q̄ fideicommissi libertatē ex q̄cūq; cā deberēt suo suo: q̄ mori tē pore ei? qui rogati nō fuerit: isq; adesse negabitur p̄tor cognoscat: 7. si ea cā eē videbit: vt si p̄sens esset manumittere cogi deberet: ita esse p̄nūciet. Quis ita p̄nūcasset: idē turis erit qd̄ eēt si ita vt ex fideicommissi. manumitti debuisset: manumissus eēt. **E**x iusta causa abesse eos demū dicendum est qui non habent in iustam

Qui non habent. sic ergo qui dicit eos in iuste abesse fuisse p̄bet. 7. p̄ hoc. s. de p̄ba. l. in exceptioib; . et. l. quoties. s. q̄ dolo. Itē sic. s. de pe. here. itē veniūt. s. eos abis. **C**um sufficiat. ad ius patronatus conferendum. alio contra. s. de legi. tu. l. i. s. penul. 7. s. e. l. i.

causam absentie: cū sufficiat q̄ non in fraudem libertatis absint: q̄ magis videant ex iusta causa abesse. **L**etex nō est necessē vt republice cā absint p̄uide si alibi domicilium q̄s habeat: alibi petat fideicommissaria libertas: dicendum est nō eē necesse vocari eū qui fideicommissi libertatē debere d̄. q̄ etiā absente eo (si p̄stiterit libertatē debere) p̄nūciari p̄t iusta de causa eū abesse: nec libertuz p̄det. nāq; eos q̄ apud edes suas 7. apud domicilium suū sunt: nemo dubitauit ex iusta cā abesse. **p** au.

S **I** q̄s postea q̄ in ea cā esse cepit vt ex fideicommissi. manumitti deberet alienat? sit: is qd̄ eū interim seru? erit manumittere cogetur: s; hic nō distinguitur iusta an non iusta causa absit: oimodo eū libertas et seruatur. **p** l̄p. **Q**uam q̄si absente qd̄ de cretū fuisset iterpositū iusta ex cā eū abesse: is autē mortu? iā esset: impator n̄ rescripsit i h̄dis p̄sonā trāsserē dū decretuz: eoq; loco ius? ei? eē q̄si h̄c? ip̄m ex eadē causa abesse p̄nūcasset. **S**i iustas sit iter eos q̄ manumittere debet? senat? censuit cū vni? etas impeditur: vt liberi libereq; sint hi q̄b; libertates ex cā fideicommissi p̄stare op̄. **H**oc idē erit dicendū 7. si solū sit heres institutus q̄ dari nō possit. **S**i nō pupillus tutorē habeat: isq; nolit ad libertatē p̄stādā auctor eē: adeo nō d̄z impeditur esse neq; pupillo vt liberos nō h̄eat: neq; libertati: vt diui fratres rescripserunt

S **I** quis. cognitur. vt. et. s. l. p̄xi. in p̄xi.

r **N**on distinguitur. q̄sum ad hoc q̄ erit liber s; q̄si ad ius patronat? sic. vt. s. l. p̄xi. s. h. nisi eligat v̄ditore. vt. s. e. l. generaliter. s. h.

f **A**bsit. s; iste emptor.

t **E**i. q̄ erit manumittendus.

Quam quass. iusta ex causa. p̄ decretū p̄nūciatū est: cū ex iusta causa abesset.

r **E**ū abesse. vt sic sit saluū ei ius patronatus. vt. s. eo. l. i. et. l. si legatario. s. h.

p **I**us. s; patronat?. 7. sic iustas vel decretum vna p̄te mortuū tenet. 7. sic est s. qui factus. cog. l. si deceserit. s. q̄ si ignoras. 7. s. q̄ sen. sine ap. l. pe. et. l. de regu. iur. l. n̄ ratū. 7. ibi plene dices.

3 **P**̄dic. s. h̄d̄. **E**x eadem. l. iusta.

b **I**mpedierit. de iure communi.

c **E**x causa. sub. vt dicamus ex causa 7c.

o **C**locari. imo p̄tra. vt. s. cum vero. s. senatusconsulti. ibi euocari 7c.

Solu. ibi est cōtra dolosum: quia libertuz p̄det. hic cōtra nō dolosum q̄ nō p̄dit. item contra. C. quō 7. quādo iur. l. ea. s; illud in pecuniarijs habet locum.

p **A**bsesse. a loco ubi p̄nt libertas. et facit. s. de in ius vocā. l. ple. rig. 7. l. seq.

S **I** quis. cognitur. vt. et. s. l. p̄xi. in p̄xi.

r **N**on distinguitur. q̄sum ad hoc q̄ erit liber s; q̄si ad ius patronat? sic. vt. s. l. p̄xi. s. h. nisi eligat v̄ditore. vt. s. e. l. generaliter. s. h.

f **A**bsit. s; iste emptor.

t **E**i. q̄ erit manumittendus.

Quam quass. iusta ex causa. p̄ decretū p̄nūciatū est: cū ex iusta causa abesset.

r **E**ū abesse. vt sic sit saluū ei ius patronatus. vt. s. eo. l. i. et. l. si legatario. s. h.

p **I**us. s; patronat?. 7. sic iustas vel decretum vna p̄te mortuū tenet. 7. sic est s. qui factus. cog. l. si deceserit. s. q̄ si ignoras. 7. s. q̄ sen. sine ap. l. pe. et. l. de regu. iur. l. n̄ ratū. 7. ibi plene dices.

3 **P**̄dic. s. h̄d̄. **E**x eadem. l. iusta.

b **I**mpedierit. de iure communi.

c **E**x causa. sub. vt dicamus ex causa 7c.

a Tutoris auctoritate a senatusconsulto factus liber non a pupillo sine tutore. vt. §. eo. l. ex causa. q. est. p. tra. r. iunge litteras auctoris esse ex causa fideicommissi. liber. p. stare dz seruo p. inde. r. c. adeo non debet. r. c. ite cum loquitur de seruo infantis hoc senatusconsulto. vt. §. si est. §. si quis. intellige p. qd habes. §. d. manumissus. vin. l. si rogatus. in prin.

b Subiectus est. p. h. de ab eo.

c Que mens.

d Rogatus. no. t. si iure legati. vel alio modo capiat aliquid. s. in f. ans. ex bonis defuncti. 2d.

e Infantis. factus. §. si legatario. §. si. r. l. si est. §. eo. rum. r. l. i.

f Senatusconsulto. tra. sanum. vt. p. tra. §.

g Estimetur. sic. C. de comuni. fer. ma. l. i. §. ne autem.

h Manumittatur. i. in totum.

i Fratris. infans. no. rogatus.

k Obligatio. actione in factum. vt. subdit. vel dic. co. dicitur. ex hac. l.

l Iudicati. vt. qd. facit. sententia. hoc. faciat. leg. p. o. testas.

m In furioso. f. rogati.

n Sub conditione rogati. i. sub conditione scripti. q. est. furiosus. et. qd. subdit. ei. recte. i. ab. eo. et. hoc. ad. exemplum. infans. vt. §. e. l. §. si infans. Alij. dicunt. furiosus. coherede. rogari. argu. §. p. tra. §. et. t. hic. et. f. seruo. vel. et. i. ab. eo. scilicet. a. coherede. furioso. It. qd. dicitur. sub. conditione. dicitur. est. sub. conditione. instituti. de. facto. id. est. si. pure. vel. salte. tacita. dicitur. esse. dicitur. si. respuerit. vt. C. de. cura. furio. l. si. §. p. o.

o Sine herede. ex. tranco.

p Successore. bonorum possessore.

q Qui fideicommissaria. qui. f. defunctus. per. hoc. debebat. ex. alteri. testis. v. subuenit. libertati. §. extraneus. filius. ab. stineat. vt. C. q. ma. no. pos. l. i. r. de. bo. auc. iud. pof. l. i. et. optime. hoc. p. bat. §. §. idem. dicitur. r. c. §. si. alter. secus. autem. si. defuncti. reliquit. set. q. no. habet. herede. vt. C. e. l. i. §. §. 30. r. pu. dicunt. §. si. h. des. asserentes. t. veri. fideico. libertate. relicta. ab. eo. q. sine. h. de. de. cesserit. na. nisi. sic. des. libertati. p. ule. gis. sup. tra. casu. i. p. te. post. di. no. da. bis. r. u. co. tus. cu. z. alijs. creditorib. fui. p. suis. habeat. libertatis. vt. tene. tur. f. se. im. fides. h. des. r. ats. non. vt. §. §. bac. here. l. §. §. it. Item. p. hoc. §. de. lega. l. i. post. morte. i. r. h. r. ad. l. C. e. l. i. r. s. ites. dic. q. fuit. t. i. ad. tra. ab. ite. stare. h. non. vt. arg. §. §. si. alter. in. fi.

r Tametsi no. est. v. h. no. vt. ee. necessarii. p. ulegiu. azo. r. no. qd. h. die. et. itellige. noie. vt. §. de. bo. l. r. si. ex. modica. §. si. et. §. de. ma. testa. l. fides. du. §. ar. §. §. d. u. f. pa. l. si. ue. patrono. §. si. et. §. ad. ter. l. §. §. si. no. sit. r. c. hoc. dixi. §. §. lo. f. i. testa. pap. §. §. r. ta. r. C. si. vt. se. ab. h. re. ab. sti. l. i.

s Id. dicitur. est. libertati. debere. subueniri. 2d. vt. r. §. de. mino. et. si. si. ne. §. sed. qd. p. p. i. r. l. si. mulier.

t Qui. f. minor. fm. §. 30.

v Occidit. i. no. directo. manumissus. vt. in. situ. de. sin. re. per. fideico. re. §. libertas.

x Si. alter. cum. duo. essent. rogati. 2d.

y Non. posse. vt. et. C. de. leg. feruus.

do subuenit. **Sed** et si qd sine herede vel alio successore decesserit qui fideicommissaria libertate prestare debet: adito p. t. re libertate p. sta. da esse celsus senatus. Sed et si suus heres abstinerit: libertati fideicommissi. per senatusconsulto. subuictu est: tametsi no. est sine herede qui sui herede habet: licet abstinente se. **Idem** dicitur est et si minor. r. r. an. nis adierit hereditate et qui libertate fideicommissi. debebat: r. in integrum sit restitutus abstinenti causa. querendum est autem culus iste libertus sit. Ex consuetudine enim fauor libertatis p. inde copetit: atq. si ex testamento libertate consecutus est. **Erit** igitur liber orcinus no. etus q. fideicommissi. libertate debebat. **Si** alter sine successore decesserit: al. ex iusta causa ablit: extat edictus diuor. marci et seueri: p. inde dicitur eu ad libertate p. uertur: ac si ab eo q. sine successore decesserit / et ab eo q. ex iusta causa abesset: ad libertate vt oportuit p. ductus esset. **Eleganter** q. r. p. or cum heres sine successore decessit vtrū expectari debeat donec certu sit herede vel bonoru possessore non extituru. an vero etia du. incertum est: si forte deliberate herede scripto possit ad libertate p. uentur: r. melius est expectare oportere quoad certum esse cepent successor no. extituru. **Imperator** noster Antoninus rescriptis eu cui fideicommissi. libertas debetur sine libertate aliqd. ex testamento heredis accipe non posse.

Si alter. cum. duo. essent. rogati. 2d.

Non posse. vt. et. C. de. leg. feruus.

Liber Secundus.

a Neq; etate. infantis. vi. §. eo. l. i. §. i. r. d.
b Neq; aditide. furiosi. muturdi. vi. §. in furiosi.
c Nō p̄stātū. vt q; latitāt vel p̄tēnt: vt. §. e. si eū. §. i.
d Nō debeant: vt ar. C. de codicil. l. i. ac.
e Factos. quasi iure sciens irritos.
f P̄eliterit.
relicta in eis ap-
probādo eos: sic
C. de fideicō. l. i. l.
ij. et. l. si ditas. et
C. de testa. nō du-
bium. §. i.
g Voluit. sic
C. eo. si volūate.
h Declarat.
xx. aureis p̄stā-
dis h̄di ab vno
q; Jo. vt. C. e. l. ij.
r. §. v. ma. testa. l.
cum ex falso.
i Leno. p̄ fi-
deicōmissū.
si directo: vt. §. e.
libertates. r. §. de
ma. test. seruus.
k Si. f. suus
l. factio ē. pas-
suc. r. facit. §. de
le. ij. debitor. §. ser-
uo. r. de le. i. si mi-
chi. §. regula. r. §.
here. isti. l. nō mi-
nus. r. C. de her.
insti. l. neq; et fa-
cit. C. e. l. deberi.
et. l. site.
m Filii. nati.
n Si. defuncto
o Nō p̄t. lib-
tas. vt. r. §. de lib.
cau. duob;.
p P̄stādus.
fideicō. libat. §.
§. §. de codicil. l. q;
grau. r. l. se. r. l.
pe. q; b; a roga-
to tñ manumitti
So. ibi a nato tñ
h̄ simplr reliquit
vel sciebat h̄ vro
rē p̄gnantem: ibi
non sim Ot.
q Prohibitus
erit. vt i. mlou. eta-
te. d. vi. §. e. n̄ tñ
circa pu. et. C. de
admi. tu. l. lex. r. facit. §. e. cū q; si. §. i. et
l. ex cā. r. §. de ma. l. cām. r. de ma. vi. l. si roga-
to. in pun.
r Acceperit. idē si ex debita tñ sit instur; por-
tione: vt. §. ad treb. patron; et de leg. ij. cum patronus. Acc.
s Uendere. l. manumittere. vel dic. pp̄te. r. die alius
em erat rogatus redimere et manumittere.
t Erat. aliquis. et est rō. q; nichil ex iudicio eius ac-
cepisse videtur: vt. r. §. de dona. si patronus.
v Suo. i. a liberto huius patroni.

Uiuus etiam marcus rescri-
psit fideicommissas libertates
neq; etate neq; aditide ne-
q; moia nō p̄stātū rardius ve
reddētū corūpi: aut in dete-
riorē statū p̄duct. Quāq;
ex irritis codicillis libertates
nō debeant: attū si h̄s hos
codicillos factos habuit: r ex
his qdā p̄stiterit: r seruos p̄-
stāde fideicōmissis libertatis
gratia in libertate moari vo-
luit: ad instā libertatē eos p̄-
uenisse rescripto ip̄atoris n̄ri
et diui p̄ris eius declaratur.

Pōt alieno seruo relinq; li-
bertas dū tñ su; ille sit capax
ex alieno testō. Fran. Pau.

Alienō suo dari p̄t p
fideicōmissū libertas
si tñ eius sit cū quo testamen-
ti factio est.

Fili; grauat; de manumit-
tendo licet post mortem pa-
tris ei sup̄nascit illi; frater: tñ
vterq; cogit manumittē. frā.

Lū itestato moritur; fidel-
itū cōmississet vt seruū ma-
numitteret: r posthum; ei; na-
tus fuisset: diuifratres rescri-
pserūt (q; diuidi non p̄t) ab
vtrōq; p̄stādum.

Minor p̄t dare fideicom-
libertatem licet alienare non
possit. h. d.

Qui fidel; cōmissariā liber-
tatē dz: etiā eo tpe quo aliena-
re prohibet; erit; manumitte-
re poterit. Si patron; p̄tra
tabulas bonoz possessionem

Pretoris ptes sunt. vt rogati cogat manumittere
cū nichil accepit ex iudicio defuncti. afo §. sed differt: vt
isti. §. in. re. p̄ fideicō. reli. §. libras. r. C. e. dberi. r. l. si te.
Si plus iusto. q; perinde est ac si nollet viderē: vt r
§. de leg. ij. l. non dubium. §. fi.

Accipit: q; eū p̄terierit liber-
tus: nō coget vendere seruū
propriū quē rogat; erat a li-
berto suo māmittere. Si
is cuius seruus est nolit eū vē-
dere vt manumitteretur: nul-
le pretoris partes sunt. Idē
est et si plus iusto vendere ve-
lit. Si autē certo quidem
p̄tecto (quod non prima facie
videtur esse iniquum) dñs ser-
uum vendere paratus est: is
p̄o qui rogatus est eū manu-
mittere in modicū minuēdū
id esse nititur: pretoris partes
erunt interponende: vt iusto
p̄tecto volēt dño dato: liber-
tas ab emptore p̄stetur.

Si dominus vendere pa-
ratus sit: r seruus velit manu-
mitti: cogēdus est heres redi-
mere r manumittere: nisi do-
min; velit seruū manumitte-
re: vt actio sibi p̄tici in here-
dē detur: idq; faciendū est
etiā si heres latitet: et ita ipe-
rator ātonin; rescripsit. Mar.

Sed si alienare paratus
quidē sit: nō ante tñ id
velit facere q; si sibi in p̄t-
cium satisfiat: non erit manu-
mittere cōpellendus: ne r ser-
uum manumittat: et interdū
nichil aut minus cōsequatur.

Si forte is qui rogatus est
manumittere soluendo nō sit
inuito tamen seruo: neq; aliq;
neq; domino eam rem perfe-
quit concedendum: estiq; non
tale sit hoc fideicommissum

Si. ibi neq; et bone fidei ac. r. J. q; rēp ac. nō da. l. si §.
si suus. et. C. ad vell. l. pe. sic contra habere vtrūq; nō
est equum: vt. C. delati. lib. sol. l. i. §. illud etiam.

Neq; alii. f. emptori.
Concedendum. sic ergo non sit liber inuitus. et sic nemo
est regula contraria que dicit nemini seruorum licet re-
cusare ciuitatem romanam: vt. C. de manumif. testa. l.
si §. si vero quidam. sol. vt ibi.

Fideicommissum. l. ad libertatem perducere. d.

Quod si dñs. §.
volebat emere q;
manumittere de-
bebat: hic nō vo-
lebat emere h̄s:
et sic non manu-
mittere.

Manumitti
f. ab herede roga-
to eum emere et
manumittere.

Manumitte
re. r hoc suus cō-
sentiat. nā in ele-
ctione sua est a q;
velit manumitti
vt. §. e. ti. l. ḡnatr.
§. h̄tis. r. §. e. l. in
uitus. in pn.

Manumit-
tere. cū heres ro-
gat; volebat eme-
re et sic nō manu-
mittere: et hoc ca-
su nō erit lib̄tus
h̄dis h̄ māmit-
tentis. r idē est in
inferiori p̄. rñ. r
§. e. l. cū h̄o. §. sub-
uentū. et. l. si eum
§. eorum.

Sibi. domi-
no serui.

Heredē. qui
erat rogatus euz
manumittere.

Faciendū ē.
vt suus ad liber-
tatē p̄ducatur: et
actio de p̄cio def.
d. vtilis. ex ven-
dito forte.

Sed si aliq;
erit intdū.
nō est equū vtrō-
q; carere. sic. §. de
p̄di. cau. da. si pe-
cuniaz. §. q; si di-
stratur. r. §. r. §.
ac. emp. l. ex p̄to

Liber
nemo
sit iuit;

a **Acquirat.** non est aliquid questu videt cū seru^o ab sit licet precū ad sit. 330.

b **Alioquin.** i. si quid acquiratur dño.

c **Ipsi.** f. domino.

d **Contingere.** vti pñ dño datum videatur.

e **Iustus.** idē

est: si equo pñcio si tñ infest dñi: vt s. de le. iij. l. si eq. 30.

f **Et ci. dño** cuius infest pter verū precū. 20.

g **Pluris.** vel etiam equi pñci si dñi infest: vt modo dixi. acc.

S filius. tabulas. libi bo. pos. vt. r. C. d. bono. pos. 3. ta. l. i. 3. qd subdit d opus. 3. C. d. op. lib. l. v. sol. hic nō cogebatur manu mittere l3 rogat^o sit: ibi autē cogebatur: vel hic voluit p hñe. f. filium pleni ius patronat^o. vt. s. de bo. lib. l. q. ex causa. s. h. vel specia le hic in filio.

i **hoc em.** duo s. pñcia quasi patroni filii et si r. c. l. **Acceptis.** a patre filii.

l **Erit rubia** no. qd hñs. s. e. l. cūvero. s. subuentum. ac.

m **Nō fiat.** vt et. s. de ma. testa. l. libertate.

n **Libertū.** vt nō hñt eū libtuz iure manumissio nis qd haberet si impedimētū non pñtisset. vt. s. eo. cū ho. s. subuenti. et. l. si eū. s. eorū. o.

Alio iure. f. hñditario: vel qz filii est manumittentia. sm hoc q nō vt q hic filius pñiat de suo im pedimento. qz et si nō suo: alieno tñ iure hñt eū libertum: sed rñ. non est ita. r. ostēdit penā ibi cū dñ nōnullā r. c. que est talis. nā in libtū quē qz hñt iure sue māumissiois nō amittit 3 tab. l3 eū capitis accuset vel in fuitutē petat.

ex quo dño acquiratur^o aliqd: alioquin^o ipi^o datū videretur: qd poterit contingere^o si testa tor pluris eū seruū qz quanti est redimiac māumitti voluit nā et tūc dño erit fideicommissi si psecutio/cuius interest pter verum precū id qd plus ei iustus^o est dare psequi: vt r seruus ad libertatē puentat. Qd eueniet et si rem alienam pecunia certa redimere/atqz alij pñtare heres vel legatari^o intelligeret: nāqz tunc r dño rei/et ei^o cut eandē prestare bz psecutionem eē. Vtriusqz em interesse: r dñi vt pter pñci acci ptat qd pluris^o testator eū redimi voluit. et eius cui relicta est vti eam habeat.

Si heres manumittit suū pñs sui quē fuit grauat^o māu mittere erit manumissi iustus patron^o: r pñ hñe ptra tabu las in bonis manumissi et el operas imponere. h. d. **Pa.**

S filii defuncti rogat^o fuerit seruū sui patris manumittere: dicēdū est posse eū et ptra tabulas^o habere et opas iponere: hoc em^o potuisset r si directā libertatem accepisset: qñ patroni filius.

Seru^o cui cōpetit fideicō. libertas sub pñtione si nō fiat p eū qm^o pñtione impleat v3 manumitti. Itē si hñs ipe diat cōditionē iplert: nō habe bit hunc seruū libertū post q liber erit. h. d.

Erit rubiano^o senatus con sulto loc^o etiā si sub cōditionē libertas data sit: si mō p ipm seruū nō fiat qm^o pñtione

sed eū quē iure alieno siue hñditario quē pñu dicimus sic amittit: r sic intelligunt^o hec. s. de iur. pa. eū. r de bo. li. l. q. cū maior. r. l. in fuitute. cū hñc filii^o amiserit 3 ta bulas. ppter impedimētū qd pñtut: quā iure sue māu missiois haberet nisi impedimētū pñtisset. p3 q si amo

pareat/nec refert in dādo aut in faciendo/aut in aliquo casu conditio cōsistat. Immo etiā amittit libertū^o heres/si conditio impedimētū fecerit: r si filii^o defuncti sit: qz ius alio ture^o habiturus sit libertū: nō nullā^o em r hic penā^o patitur. nā et si in seruitutem petierit^o aut capitis accusauerit/pñt^o bonorum possessionem contra tabulas.

Qui nō vult seruū sibi legatū vt manumittat accipere cogitur illi suo actiones suas ceare. ceta que sequunt^o breuia sunt / ideo nō summātur.

Si is cui suus legat^o est ro gatus fuerat eū manumittere et noluit eū accipere: compellē dus est vt actiones suas ei pñstet/ si seruus velit^o: ne inter cidat libertas. **Pompo.**

Iustus is cui fideicommissa libertas relicta ē: non est tradēdus alij vt ab eo manumittat et fiat alteri^o libertus/ qz et q rogatus est manumittere. **Lampian^o** ait si minor. xxv. an. rogauerit here dem vt pñt^o seruū māumittat/ prestandā ei libertatē: qd lex ibi elascencia locum non habeat. **Seruus^o legatus** erat calphurnio flaccho: isqz rogat^o erat eū māumittere: r si non manumississet/ idem ser uus ticio legatus erat: et is^o eque^o rogatus erat vt eū māu mitteret: r si non manumississet liber esse iustus erat. sa binus dicit inutiliter legatum fore: et ex testō eum cōtinuo^o liberum futurum.

ipsum heredis. sec^o si ipi^o minor: vt. C. eo. l. minor. **S**eruus. facit. s. de ma. testa. l. si qz ita. l. si hñc. **I**us. l. ita. **C**ontinuo. absurdū em erat morām fieri occasione

seruitutē petat q amittit: qz nō hñt ammodo nisi iure alieno.

Nonnullam sed aliquam.

penā. f. hñt us q pñtut impe dimētū q minus manumittet3 ser uū patris sui qui rogat^o a pfe erat vt manumitteret r petierit. de inceps.

perdit. bono3 possessionē. quā nō pderet si vtpsonus libtuz haberet: non vt pñoni filii^o vt hic opte colligitur: s3 qdā dicit etiā patroni manu mittētem si accu sat pderet: vt arg. s. de iure pa. l. eū s3 illā in liberto pñono intellige. r facit ad hoc qd no. s. v. in ius vo. l. sed si hñt. s. s3 si liberti. r facit o pñme. s. de bo. li. l. si filius. s. i.

Et. seruo. v. **S**eruus velit. nō alio: vt. s. l. pr. s. huto. r cō rratum signa vt ibi. et facit. s. d. le ga. h. impator. in pñ. et de leg. iij. si legatarius.

Qui. non est. vt. s. eo. generalr. s. h. r b act. emp. tici. et sic est arg. q dñs Ius va nō pñt l alit alie falli eo nare ius va falli: iuito a= vel feudi inuito lienari va fallo. nō pñt.

Ut propñt.

Liber Secundus.

legati nullum emolumentum afferentis.

Gratia delictum. i. cum seruus magnum delictum fecit
puta quia iacuit seruus ille cum uxore eius.

Habuisse.
manumittere vel
non his casibus: et
sic est dictum cassij
vel dicendum habuisse.
f. accipere
relictum v. l. non: cum
si receperit omnino
cogatur manumittere.

Non potest. ratio
cassij: et cassia. Jo.
quod hoc inconueniens
est sequere quod me
lius esset non parere
voluntati defuncti
quam parere. vel dic
e: quod bona modestini
sic. f. merito finia
cassij non est rece
pta. nam potest esset
et c. f. cassij: quod
esset absurdum et
f. in idem recedat.
Accur.

Ergo infan
tes. neque hi
etiā quod. f. milites
et Religio. sa
cramentum. vt mi
lites.

Aut honesti
or. veluti si magi
stratum gerant.

Continetur. vt
ex eo ius patro
natus amittatur

Derinet. scilicet
aliqua predictarum.

Si hi. tuto
res. ac.

Iniquum. non
solum absurdum.

Qui. f. tutor
in non sit. f. pu
pillus ad emendam
dum dandum quod ei ex
culpa eorum con
tingit. Jo.

Debet. f. tu
tores non debent
scire si pupilli. et
facit. f. e. l. cum quod.

Si. et. f. impator
o. Subuenit
his. vt. f. e. non tamen.

Senatus.
p. Dicitur. fa
cit illi. per quas
perfo. agere pos
sunt.

Si. p. procuratoris quod defen

Heres accepta hereditas
tem vel legatarius agnoscens
legatum tenet seruus proprius de
quo rogatus est manumittere
licet ei valde sit necessarius vel
dum dictus seruus grauius
offenderit. h. d. Mode.

Alij cassij non est rece
pta finia existimatis: et heredi
et legatario remittenda inter
dum proprius serui manumitten
di necessitate: si vel usus serui
etiam necessarius esset vt eo ca
rere non expedit: veluti dispē
satoris pedagogi sui siue libe
rorum: vel tantum delictum est vt vl
tuo remittenda non esset. **U**
sum enim est ipsos in sua parte
habuisse. nam potest esset disce
dere a causa testamenti quod non
omissa debere voluntati de
functi obsequi.

Senatusconsultum rubianum
non comprehendit personas hac
lege enumeratas. Idem.

Ergo infantes/ neque su
rosi/ neque ab hostibus
capti/ neque hi etiam quod religio/
aut honestior causa/ vel calamitas
aliqua/ vel maioris rei fami
liaris/ aut capitis fameque per
iculū/ aut si quis causa morietur: ru
biano senatusconsulto continen
tur: ac ne pupilli quod de quod tuto
res non habent aut eos habent
quod eorum quod causa detinetur: sed nec
si hi data opera sui parte non fa
ciunt/ puto pupillis libertos
eripi: quod iniquum est facto tu
toris qui forsitan soluendo non
sunt pupillum dano afficit et sena
tusconsulto non continetur alij: quod de
ex causa fideicommissi debent pre
stare libertatem. **Q**uid ergo est
damaſiano senatusconsulto sub
uenitur his: quo cautum est de
his quod iusta causa abessent: vt nec
libertas impeditur/ nec libertus
eripitur his qui fraude careant.
Si p. procuratoris quod defen

Interpellandam. i. impediendam.

Pure. i. non conditionaliter. puta quod sit liber si ra
tiones reddiderit.

datur: si iusta ex causa abesse
dicitur/ nec libertus ei eripitur.
Nihil facit ad interpelle
dam iurisdictionem eius quod de fi
deicommissa libertate cogno
scit privilegium cuiusque vel ciui
tatis vel corporis vel officij:
in quo quisque est: vel conditio
personarum.

Heres non potest denegare
quod det libertatem suo de quo ro
gatus est vt est manumittat sub
pretextu rationum non reddita
rum eorum que gessit in reb
testatoris. h. d. **I**planus.

Pure data sit fideicom
missa libertas: et is ser
uus rationes administrasse dica
tur: diuus marcus rescriptis
moram libertati non esse facien
dam. **E**x continenti tamen
arbitrium dandum esse qui copu
tationem ineat: verba rescri
pti ita se habent. **E**quus videtur
triphonio ex causa fideicom
missi prestare libertatem quod si
ne conditione reddendarum
rationum datam esse consta
t: neque humanum fuerit ob rei
pecuniarie questionem liber
tati moram fieri: quod tamen re
presentata confestim arbitri
a pretore erit dandus: a pu
dem rationem quam admini
strasse cum apparuerit/ ex fi
de reddat: tamen igitur rationem
reddere cogetur. **S**ed an et re
liqua restituere debeat nichil
adijctur: nec puto cogendum.

Nam de eo quod in seruitute ges
sit: post libertatem conueniri
non potest. corpora plane ra
tionum et si quas res vel pe
cunias ex his detinet: cogen
dus est per pretorem restituere
re: item de singulis instruere.

Heredes recte et pie dant
libertatem aliquo cui prius in testamento
suo reliquit fideicommissum libertatem
ipsi heredes ab intestato succe

derunt: si iusta ex causa abesse
dicitur/ nec libertus ei eripitur.
Nihil facit ad interpelle
dam iurisdictionem eius quod de fi
deicommissa libertate cogno
scit privilegium cuiusque vel ciui
tatis vel corporis vel officij:
in quo quisque est: vel conditio
personarum.

Heres non potest denegare
quod det libertatem suo de quo ro
gatus est vt est manumittat sub
pretextu rationum non reddita
rum eorum que gessit in reb
testatoris. h. d. **I**planus.

Pure data sit fideicom
missa libertas: et is ser
uus rationes administrasse dica
tur: diuus marcus rescriptis
moram libertati non esse facien
dam. **E**x continenti tamen
arbitrium dandum esse qui copu
tationem ineat: verba rescri
pti ita se habent. **E**quus videtur
triphonio ex causa fideicom
missi prestare libertatem quod si
ne conditione reddendarum
rationum datam esse consta
t: neque humanum fuerit ob rei
pecuniarie questionem liber
tati moram fieri: quod tamen re
presentata confestim arbitri
a pretore erit dandus: a pu
dem rationem quam admini
strasse cum apparuerit/ ex fi
de reddat: tamen igitur rationem
reddere cogetur. **S**ed an et re
liqua restituere debeat nichil
adijctur: nec puto cogendum.

Nam de eo quod in seruitute ges
sit: post libertatem conueniri
non potest. corpora plane ra
tionum et si quas res vel pe
cunias ex his detinet: cogen
dus est per pretorem restituere
re: item de singulis instruere.

Heredes recte et pie dant
libertatem aliquo cui prius in testamento
suo reliquit fideicommissum libertatem
ipsi heredes ab intestato succe

derunt: si iusta ex causa abesse
dicitur/ nec libertus ei eripitur.
Nihil facit ad interpelle
dam iurisdictionem eius quod de fi
deicommissa libertate cogno
scit privilegium cuiusque vel ciui
tatis vel corporis vel officij:
in quo quisque est: vel conditio
personarum.

Faciendam.
vt et. si quis tes
ta. liber esse ius
sus fuerit. l. si
seruus. sed vide
tur differri per
ditam rationem:
vt. de lib. cau. l.
imperator. Sol.
ibi erat liber vel
non erat pure re
licta. Item con
tra. f. e. de his.
sed ibi non erat
pure: sic. ad quod
est. f. de condi. et
demon. sicut lib
tas. ac.

Sine condi
tione. tunc enim
differret. vt. C.
de testa. ma. l. cum
testis. que est contra
v. Quia. f. liber
tas. ac.

Arbiter. i.
iudex.

Reddat. vt
reddere debeat
exponit statim.
Accur.

Rationes. i.
coputare et que
habent apud se red
dere.

Reliqua. quod
non habet.

Adiicitur. f.
in verbis rescri
pti. ac.

Non potest.
C. de peti. here. l.
si. p. contra. so
lu. ibi speciale: vt
ibi patet. Item con
tra. f. de neg. ges
t. cum actum. et l.
sequen. f. secuo
la. et. C. de nego.
gest. si cognati: f.
in illis. l. aliena
non dñi gessit ne
gocia: vbi serua
quod in illis legi
bus dicitur.

Instruere.
id est docere qua
liter gesta sunt:
vt. f. de condi. et
demon. l. cum ser
uo. ac.

Heredes recte et pie dant
libertatem aliquo cui prius in testamento
suo reliquit fideicommissum libertatem
ipsi heredes ab intestato succe

derunt: si iusta ex causa abesse
dicitur/ nec libertus ei eripitur.
Nihil facit ad interpelle
dam iurisdictionem eius quod de fi
deicommissa libertate cogno
scit privilegium cuiusque vel ciui
tatis vel corporis vel officij:
in quo quisque est: vel conditio
personarum.

Heres non potest denegare
quod det libertatem suo de quo ro
gatus est vt est manumittat sub
pretextu rationum non reddita
rum eorum que gessit in reb
testatoris. h. d. **I**planus.

Pure data sit fideicom
missa libertas: et is ser
uus rationes administrasse dica
tur: diuus marcus rescriptis
moram libertati non esse facien
dam. **E**x continenti tamen
arbitrium dandum esse qui copu
tationem ineat: verba rescri
pti ita se habent. **E**quus videtur
triphonio ex causa fideicom
missi prestare libertatem quod si
ne conditione reddendarum
rationum datam esse consta
t: neque humanum fuerit ob rei
pecuniarie questionem liber
tati moram fieri: quod tamen re
presentata confestim arbitri
a pretore erit dandus: a pu
dem rationem quam admini
strasse cum apparuerit/ ex fi
de reddat: tamen igitur rationem
reddere cogetur. **S**ed an et re
liqua restituere debeat nichil
adijctur: nec puto cogendum.

Nam de eo quod in seruitute ges
sit: post libertatem conueniri
non potest. corpora plane ra
tionum et si quas res vel pe
cunias ex his detinet: cogen
dus est per pretorem restituere
re: item de singulis instruere.

Heredes recte et pie dant
libertatem aliquo cui prius in testamento
suo reliquit fideicommissum libertatem
ipsi heredes ab intestato succe

In testamento non erat de iure. b. c. i. q. continebantur in test. ago. d. deluti. i. scit. e. uelissent. eozq. manumississent. e. debuisse. pl. m. q. q. rat. nam ad qone erat rsum

l. e. l. c. h. h. h. h. z. postea sic r. sed hinc r. et q. b. d. cit in fi. l. est cōtra C. de ma. testa. l. ex testamēto. r. l. si iur. r. C. de fidei cō. l. eam quā. r. l. si veritas. et. l. ex testō. r. C. e. l. i. et l. i. j. Sol. spāle t. p. fona sic dilecta. argu. et. quod di cit pios r. et argu. s. de le. ij. cum pater. s. fili. ma. tres. et. C. de leg. c. h. r. alienā. r. r. ex quo libertatē dederunt: per cōsequens et pecuniarium fidei cō. prestare debent. ar. C. de testa. nō dubiū. r. C. de fidei cō. et si inutili ter. r. C. ad. l. fal. auf. sed cum te. non aut placet q. fuerunt hic repe tita ab intestato: q. hoc est diuina re: nec q. est s. re licitis in testō filij q. hoc est contra litteram imo patris.

Paulus non putauit pecuniarij si em alienam rē ut suam per fidei commissi. reliquit non valet: ut isti. de leg. s. non so lum. ac. h. i. his verbis hec est in p. r. t. a. tio greci. cred mi chi zoile qm gra tias reddet fili us meo martia nus tibi et tuis si lio. iure. i. q. i. u. ste vel de iur. erit. Alij nō hnt hanc expōitionē. s. d. i. cūt q. hac. l. testa

dat. q. nimo debet dicte alūne solue fideicommissa. h. d. Pau. A testamento quidem qd perfectum nō erat alūne sue libertatem et fidei cōmissa dedit: cum omnia filij veluti ab intestato gefissent que sūt imperator an vt ex cā fidei cōmissi manumissa fuisset. Et interlocutus est etiam si nichil ab intestato pater petisset: pios tamen filios debuisset manumittere eaz quā pater dilexisset. pronunciauit igitur recte eā manumissam: et ideo fideicommissa etiam et prestanda.

Error testatoris putantis sui eē sui cui reliq. fidei cō. libertatem nō officit libertati eiusdem seru. secus est in alia re legata. h. d. Idem.

Paulus respō. r. si alie nus inueniatur seruus quē vt suum testator ab vno ex heredibus voluerit manu mitti: tamen cogendū cum q. est rogatus redimere cum et manumittere: qm non puta uit similem esse causam liber tatis r. fidei cōmissi pecuniarij

Verba adulatoria fauore libertatis non faciunt disposi tionem. h. d. Bar.

Paulus respondit his ver bis.

crede michi zoile: qm gratias tibi reddet filij meus martianus et tuis filijs: hoc in plena volūrate defuncti con tineri: citra bñficiū pñctie m pfontis: et zoilū. qui si serui sunt: nichil gratius his psta ri posse q. libertatem: ideoq. patrem debere sequi volun tatem defuncti.

Testator q. inter viuos ser uum vel ancillā donauit non pot. in suo testō illū seruū vel

for alieni de suis suis gratū reliquit. s. nichil gratius libertate. ergo ea relicta videtur. i. filius. quod iuste erit. k. Contineri dixit paulus. l. bñficiū dūm. als bñficiū. s. prestandum.

ancillā iubere manumitti per donatarium: nisi talis dona rarius legatum aliud sibi rel lectum agnouerit. h. d. Idem.

Actus tici septicie fi lie sue naturali cōcor dā ancillā suā donauit. Idē postea testō filie sue cuz alijs qbusdā ancillā suprascriptaz legauit vt manumitteretur. Quero an septicia filia natu ralis ancillā suprascriptā ma numittere cogi possit. Paulus r. si viuo pte naturali dōatio ancille fuit: neq. patris natu ralis iudiciū in ceteris legat. filia agnouit: nō posse eā cō pelli ancillā prop. a. ex cā fi dei cōmissi manumittit. Lucius ticius Stichū seruū meo legauit: et petijt vt neq. ab eo neq. ab herede eius vnq. ma numitteret. Paulus r. testato rem potuisse postea seruū hūc ad libtatē pducere: nō sibi legem dixisset: sed lega rario. S. ceuola.

Bato ancilla mea cū heredi meo fuerit annis de cem volo vt sit liberta mea: queritur cū libertam suā esse voluerit: nec id heres facere potuerit: nec directa pure da ta sit libertas: an etiam post decem annos in seruitute re maneret. Respōdeo nichil p. poni cur non thaidi libertas debeat. Lucius ticius tra cauit: meū filiū carissime te ro go vt si Stichus et dama r. pā philus te promeruerint: ere alieno liberes: ne alterius q. tuam seruitutem experiantur Quero an si per heredem ste terit quominus es alienū exol ueretur: ex causa fidei cōmissi si libertatem cōsequi possint: Respōdeo non quidē imputā duz heredi si p. p. moditate rei

m. Cōfictis. q. sunt sui et zoilus n. zoilū. subau di. r. in zoilū siue circa zoilū. o. Nichil gra ti. sic isti. q. ma. h. pos. s. cum ergo. Accur.

Uci. natu rali. q. erat nata ex cubina: et sic nō erat i. po testate patris.

Donauit. et tenuit dōatio est nō est in ptate: vt s. s. do. l. h. d. itate

Agnouit. q. si esset cogere: vt C. e. deberi. r. l. si te. ac.

Propria. s. z. factā olim p. do nationem.

Testatorē. q. legem dixit. v. Dixisset. nō em potuit: vt. s. b. le. ij. si ds. in ph. et ar. s. de do. inf. vi. et vt. q. b. a. s. t. s. pe. r. de le. i. c. l. filio. s. i. p. et. b. ar. bi. l. pe.

Haic. s. lib. ta testator.

Annis. i. per r. annos. 3. Debeat. fi. dei commissaria. nā directa non de deberi. s. p. petere adita hereditate vt. s. de ma. tes. l. testō s. q. d. a. ex in p. ueratiōe directā dicunt.

Promeruerint. suis suitis Accur.

Ere alieno. pro quo pignori tenentur credito ri. m.

Consequat. possint. a credito re forte vendit. Accur.

Liber Secundus.

a Libertates. fideicommissarias. vt. l. C. eo. l. ancillam. nō directas. vt. l. de ma. l. iij. r. facit. s. eo. rogo.
b Datas. vt. C. de re. credi. l. cū ēt a pupilloz tutouibus. ergo noui p̄stare debēt.
c Notariuz. i. scriptorē. ne sit cōtra. C. de tabu. l. generaliter.
d Peto. i. dep̄cor.
e Se excusauit. p̄ qd̄ amittit legatū cū dissiatōe tamen. vt. l. de re. tute. q̄ tutelam. et de excu. tu. l. tutor petitus. et loquit̄ hic forte quando non amittit. s. h. indistincte facit h̄ loqui. Accur.
f Caut. sequitur interpretatio greci vsq̄ illuc q̄ ro. r.
g Placuerit. manumittere.
h Meaz. quis michi placet.
i Estet. soror predicta heres.
k Bono. sic. f. ti. ij. labeo. r. s. de leg. iij. fideicommissi. s. sic.
l Cum filijs. iam natis.
m Juridic. i. iudex. vt. insti. de excu. tu. s. penul.
n Estimauit. cū discordia esset de p̄cio. nunc autē perfectus fuit cōtractus. et sic dominium remansit p̄mi domini.
o Ad heredē. ab eo redimendū. vt. C. eo. cū libertatem.
p Tibi. heredē.
q Iudicio. i. voluntate. facit. C. eo. l. ex verbo.
r Salario. fa-

sue administrade es alienum tardio exoluerit. vey si manifeste studiu nō soluētis ei rei paratuz sit vt libertatibus morafieret. pbaretur representandas libertates.

Ab reliquit a tutore: a pupillo vid. f. relictū. b. d. Bar.

Tutoris que r ipm testō liberis dederat: fideicommissit de manumittēdis seruis ipsi? tutoris: s; is a tutela excusatus fuerat. quero an eisdez seruis libertatē p̄stare deberēt tutores q̄ in locū excusati dati tutelā administrarēt. Rñ. fm ea q̄ pponerent libertates et ab heredibus scriptis videri dastas. Sero auri libras mille r stichū notariū. que peto manumittas: selus eodē testō tutor datus a tutela se excusauit. Queris an nichilomin? fideicommissi. libertas debeatur Rñ. nichil pponi cur non debeat. Sorore sua herede instituta de seruis ita cauit:

volo r rogo dulcissima soror mea te in cōmēdatione habere stichū r damam negotiatores meos: q̄s ego non manumisi donec ratios reddiderint: si autem tibi placuerit? significauit tibi mētē meā. id est vt ratioibus redditis liberi sint. q̄ro si paratis actorib? rationes reddere/ heres libertatem nō p̄stet dicēdo eos nō placere sibi: an audiēda eēt? Rñ. nō spectandū qd̄ heredib? displicet: s; id qd̄ viro bono? posset placere/ vt libertatē psequant. Lucia ticia hereduz fidei cōmissit vti p̄phila ancillā seij cum filijs? et redimerēt r manumitterēt: r iuridicus? q̄ti singuli eēt redimēdi estimauit: mēdo tñ tēpore p̄phila anteq̄ pecunia solueret peperit. que ro id qd̄ natum est ex p̄phila vtrū ad heredē seie an ad heredem tice ptineat. Rñ. id qd̄ natū est ex p̄phila: et? qd̄ eē

cu? ea fuerat tunc cū pareret: vey heredē si morā fideicommissi. libertati fecit cōpellēdū: partū q̄ ad libertatē pducē.

Luci? ticius ita testō cauit medicos tibi? cōmēdo illū r il lū in tuo iudicio? erit vt hēas bonos libros et medicos. Si si ego libertatē eis dedissem: verit? sum qd̄ sorori mee charissime fecerūt medici ac seruit ei? manumissi ab ea: q̄ salario expleto reliquerūt eā: q̄ro an fideicommissi. libertas supra scriptis cōpetere p̄t? Rñ. fm ea q̄ pponerēt: nō necitatē h̄rdib? impositā s; arbitriū remissuz.

Ticius sticho seruo suo libertatē dedit: si rōnes sic reddiderit? q̄ro an ratio p̄ eū gesta ita cōputari? debeat: vt dāna q̄ casu p̄tigerūt ad on? reliquoz nō ptineat? Rñ. in negotio qd̄ voluntate dñi administrasse pponat: ea dāna q̄ casu ita acciderunt vt seruo nichil iputari possit nō ptinere? ad reliquoz on? Itē q̄ro cum oē peculū reddere iussus sit: an ita peculium cōputari debeat: vt solū id peculū esse vt deat qd̄ quacūq̄ ex cā domio debeat supesse. Rñ. in ea specie de qua q̄rit nō debere deduci? ex peculio qd̄ domio debeat. Itē q̄ro an si ex reli-

quijs in peculio aliquid cōuerterit: deducti hoc ex peculio reddēdo deat? Rñ. si id qd̄ ex cā q̄ pponeret in peculū p̄sum est reliquoz noie solutū est: satisfieri p̄ditō: si id qd̄ reliquum est peculij soluat. Libertatē ita testō dedit: cupitū seruū meū cū marciā filia? meā. xvj. annos impleuerit rōnib? redditis libez eē volo: post mortē testatoris tutores cupito exactionē cōmiserūt: isq̄ nūmos redactos expensauit? eisdē tutorib? dei de fili? ipubē decessit: cui mī h̄s extitit: r tutorē tutelē iudicio filij p̄denarū habuit? cupit? ad libertatē pclamabat: eo t̄pē q̄ si viueret marciā nus ānos. xvj. etat? habitur? eēt: offerēs rōnes? vni? āni i die mortis testatoris: q̄ cetera subscripta fuerūt. q̄stū ē an eas q̄ rōnes q̄s tutores piclo suo egerūt? cupit? reddē cōpelli deat? Rñ. eū d̄ q̄ q̄rit p̄ditō: rōis reddēda ita videri p̄uisse: si oē ex eo qd̄ gessit recte d̄siderari p̄t reddiderit:

larium vocat ope

ras eis ipositas. f. Reddiderit. sequit̄ greci cui? interpretatio est vt detrahaf p̄? q̄c qd̄ ex quacūq̄ cā debet: s; credito: ribus peculiari: bus nō dico dño: vt patet p̄ inferio ra. r qd̄ sup̄est peculū sit et debeat restitui dño.

f Cōputari. i. deputari.

v Nō ptinere. vt. l. de ma. te. l. qui filium. s. fi.

x Deduci. creditouibus.

y Solutum. f. creditouibus.

z Exactionem. debitorum: vt ab eis. f. debitoribus debita exigat.

a Expēfauit. id est designauit. qd̄ nō sufficit. vt h̄ er. s. de ma. te. l. q̄ filium.

b Habuit. mī.

c Ratōes. q̄s tempore testato: ris gessit. Bjo.

d Quo. anno.

e Fuerunt. sic isti sunt introit? r expēfatis anni.

f Egerunt. per capitulum.

a Nā alterā. f. cū marcan? xvi. an. impleuerit. Acc.
b Sitis fuerit. vt. s. de ma. te. si ita scriptū fuerit. z. C.
 eo. l. fideicommissa
 ria. ac.
c Rōnes. com
 putando.
d Quod gñe.
 i. q. quo mō. et fa-
 cit. s. de te. ma. l.
 sita sit scriptū. z. l.
 q. filii. z. C. de te.
 ma. l. ff.
e Intra certa
 tpa. a testator. dis-
 finita. ac.
f Nō parueit.
 serui q̄b? erat reli-
 cta libertas sub
 cōditōe reddē-
 darum rōnum.
g Parati erāt.
 reddere rōnes.
h Nō idcirco.
 sic. s. de arbi. cel-
 sus. in pn. z. C. s.
 phen. in pu. l. ma-
 gnā. s. p. de p̄b.
 obl. q. rome. s. sta-
 uis. ū. rñ. s. illi
 p̄mittit vt euitet
 pena p̄uēntialis:
 h̄ aut non sufficit
 postea velle. i. p.
 diē ad plere cōdi-
 tione vt iō dñs co-
 gat māmittere.
 posset tñ si velleit:
 et eodē mō rñ ad
 illā. s. de p̄b. ob. in
 terdū. s. fin. z. l. ff.
 p̄u. s. seq̄. p̄tē-
 es in illis nō fuit
 dies appōita: h̄
 sic. q. d. multū fa-
 cit vt dixi. C. e. d.
 l. magnā. Itē in
 oib? illis erat ob-
 ligat̄ q̄ morā pur-
 gar̄ h̄ fuit nō. Itē
 si ob. s. si q̄ cau.
 et si post tres da-
 illud est spāle cir-
 ca iudicia. Itē s.
 J. de li. cau. paul.
 s. gaus. s. ibi de
 cesserat ille cui?
 fauore ad plēda
 erat cōditio. et iō
 post morā potest
 adhuc ad pleri z
 morā purgari. itē
 s. j. n. l. ff. nich? s.
 dama. sed ibi for-
 tuito casu fuit im-

nā alterā? cōditionē humanio-
 re interpretatiōe ita accipi pos-
 se vt defuncto pupillo tps q̄
 si viueret et sexdecī ānos im-
 pleret expectare satis fuerit?
Sich? z damas serui met
 si rōnes reddiderit? liberti esto
 te: q̄sitū est an nō solū rōnes
 vtz si q̄ alia p̄silio z fraude eo-
 rum amota sunt p̄stari ab his
 debeāt vt ad libertatē perue-
 niāt. Rñ. rōnū reddēdarū con-
 ditiōe cōtinert oē qd̄ quoq̄ ge-
 nere? fut actū fidēq̄ respicerz
Intra certa tpa? cōditioni
 reddēdarū rōnū nō parueit?
 postea parati erāt: q̄sitū ē an
 pueniāt ad libertatē. Rñ. si p
 ipso stetit q̄mīn? intra tem-
 pora p̄scripta cōditōib? pare-
 rēt: nō idcirco? liberos fore q̄
 postea rōnes velint reddere.
Ab heredit? meis peto/ si
 detq̄ eoz? p̄mitto cū fili? me?
 sexdecī ānos ipluerit: sic hū
 rōnibus reddi? manumittat:
 q̄to an eūdē suū testator vsq̄
 in diē p̄bertatis filij sui actū
 agere? voluerit: rñ deo manife-
 stū ē testatorē hū? q̄q̄ act?
 rōnez a stichoreddi voluisse.
Sich? seruis me? iubeo
 vt det p̄stetq̄ filie z vxor̄ mee
 et heredit? meis sine vlla cō-
 trouersia tot aureos^m: et vt
 ip̄n māmittat fidei eozū cō-
 mitto: q̄sitū est cū vxor̄ ab he-
 reditate abstinerit: vtrū dua-
 bus? an filie p̄stare? dbeat: rñ
 deo filie q̄ heres ex asse exti-
 tisse p̄poceret p̄ solido dādū.
Herede filio suo ex asse in
 stituto? libertatē dedit in hęc
 p̄ba. Decēber disp̄sator: me?
 seuerus villicus et victorina
 villica seueri p̄tubernalis i an-
 nos octo liberti sint si q̄s? i mi-
 nisterio? filio meo esse volo: te
 aut seueri filii charissime pe-
 to vti decēber z seuerū cōmen-
 datū habeas: q̄b? p̄ntē liber-

peditus. vel ibi in faciēdo. hic in dan-
 do erat conditio.
Usq̄ i diē. p̄ mortē testator.
 tate nō dedit: vt idonea misse-
 ria habeas: q̄s spero te z liber-
 tos idoneos hiturū: q̄ro cum
 eo tpe q̄ tici? testm̄ faciebat/
 fili? nat? annoz fuerat nouē z
 tici? post biēniū z sex menses
 decesserit: aut. viij. in q̄s liber-
 tas esset dilata ex testi facti?
 tpe/ an iō ex mortis numerā-
 ri debeāt. Rñ deo posse videri
 testatorē eos annos octo dila-
 te libertatis p̄phēdisse q̄ p̄pu-
 tādi sunt a die testi facti: nisi
 alit? voluisse testatorē p̄bare?
Splēdophorus cum filia
 mea in familia? mea nupsertit:
 si rōnes idonee? filie mee ad-
 ministratiōis reddiderit liber-
 esto. filia cū adhuc ipubes es-
 set viuo p̄re decessit et ex sub-
 sōne seius heres extitit: q̄ro
 cū splēdophorus rōnes pupil-
 le nō administrauerit: z viuo
 p̄refamilias deserit ipsi? rō-
 nes administrare: et si viueret
 ticia ānos haberet āpli? duo
 decī an ex testō liber sit: Rñ.
 fm ea q̄ p̄ponerent liberū eē
 si nullas rōnes administrassz
 quas reddere h̄di deberet.
Sichū rōnibus redditis
 manumitti volo: stich? archa-
 rius? p̄bante dñō noia fecit: z
 rōnes a dñō scriptas? exhibet?
 nec postea nomen vllū? fecit:
 q̄ro an si q̄mīn? soluēdo fue-
 rint debitorēs quib? alij era-
 ctiores erant applicati: nō dū
 videat̄ conditiōi satisfactum:
 Rñ deo fm ea que proponerē-
 tur non pertinere ad on? red-
 dendarum rationū q̄ soluen-
 do non essent debitorēs.
Si miles post institutum
 et substitutum aui. f. si rui sub-
 stituit cū libertate/ s. instituit?
 z substituit? decedat an aduā
 h̄ditaratē: rñ su? habebit here-
 ditatē cū libertate. sec? eet in
 pagano: q̄ rui ē suus talis so-
 lū conseruet libertatē. h. d.

k Regere. i. act?
 totū si spōte gef-
 sit reddere.
l Manifestus.
 vt et. s. eo. s. liber-
 tatem. ac.
m Tot aureos
 puta decem.
n Duabus. si
 licet vxor.
o Dādū. decē
 aureos.
p Instituto. a
 dñō puta.
q Si q̄s. si vi-
 detur abundare.
r In minis-
 terio. i. dñō. vt p̄t-
 J. stam. ac.
s Testi facti.
 dic vt dixi. s. d. te-
 sta. ma. q̄ duos. s.
 fi. et facit. s. de lu-
 re do. l. i.
t In familia.
 q̄b? iure fori: vt
 C. de nup. l. cele-
 brandis.
v Idonee. ad-
 uerbū qualitatis.
y Ampli? duo
 decī sic ḡnspicit
 tpe p̄dardū nu-
 ptiarū. z facit. s.
 ad. s. C. de testa.
 ma. cū in testō.
y Archarius.
 tenebat em archā
 dñi.
z Scriptas. i.
 approbatas.
a Exhibet. ad
 h? vt manmittat
b Illū. i. debi-
 torem.
c Applicati.
 vt ab eis exigeret
d Debitorēs.
 a quibus nō ille
 sz alij exigere de-
 bent. Idē bt. h. si
 ipse erat exactor:
 q̄ sufficit dñm in-
 struere et reliq̄ si
 qua hz redderet
 nō aut ea q̄ nō hz
 cū ex an gesto nō
 teneatur: vt. s. ec.
 si pure. et. s. de
 ma. q̄ filii. s. ff. et
 de neg. gef. l. euz
 actū. z. l. at q̄ na-
 tura. s. scuoia.

Liber Secundus.

Antoninus. quo. pro. vt. Ac.
b Incontinenti. i. simul.

c Deceffisset.
forte naufragio.
azo.

d Eos. f. fer-
uos.

e Ab his. insti-
tuto et substituto
Accur.

f Utrūq. i. li-
bertatem et here-
ditatem. et est cō-
tra. C. de fideicō-
mis. l. eam quam.
Sol. hic speciale.
vt et ibi dixi. r. fa-
cit. s. eo. l. in testō

Fideicomis-
saria. vixit.
quia hoc ipso q
postea ligauit: vi-
detur mutasse vo-
luntatem: vt. s. b
manumit. testa. l.
testamento centu-
rio. s. i. et facit. C.
qui nō pos. ad li.
perue. l. i. et. C. de
penis. l. seruus.
Itē facit. I. de adi-
men. le. l. diuus. i.
fi. et. l. seq.

Libertate.
cōtendit. vt
et. s. de iudi. l. vix

Sdebitor.
cui legata ē
liberatio.

h A debitore.
quod fieri potest:
vt insti. de singu.
re. per fideicō. re-
li. s. fi.

l In precio. an
alle.

m Conuenire-
tur. nomine debi-
ti. p. q. ancilla ob-
ligata erat. Azo.

n Ostendit. a-
gens ex volunta-
te creditoris vt li-
beretur.

o Ancillā. quā
cogit manumitte-
re postq. agnouit
voluntate credito-
ri: eiusdēq. testa-
toris. r. facit. s. e.
l. decē. r. s. pri. s.
p.

Modicū. id
est non totum id
q. b. i. legatum est

Antonin⁹ augu. Mar.
sus p⁹ noster quo^m mi-
litū suorum per oia rata esset
voluntas suprema: cū et insti-
tutus et substitutus inconti-
nenti⁹ priusq. adirent heredi-
tatem deceffissent: eos⁹ qui-
bus ab his⁹ et libertas et he-
reditas a milite per fideicom-
missum data esset: perinde li-
beros r. heredes esse iussit: ac
si vtrūq. directo accepissent.
Eorum aut qui a pagano r. li-
bertatem et hereditate per fi-
deicommissum acceperant: euz
eque incontinenti et institu-
tus r. substitutus deceffisset:
satis habuit libertatem con-
firmare.

Fideicommissaria liber-
tas non debet ei quē postea
vixit⁹ dominus. Compo.

De libertate fideicom-
missaria prestanda ser-
uus cum domino recte con-
tendit⁹.

Si creditor legat aliqd de
bitori r. rogat eū vt manumit-
tat ancillam quā ipse creditor
pignori habebat: debitor agno-
scens legatum cogitur ancil-
lam manumittere. h. d.

Ulpianus.

Si debitor r. rogatus sit
a creditore ancillam su-
am pignoratam manumitte-
re: dicendum est fideicommis-
sariam libertatem vtiliter esse
a debitore⁹ relictam. quid eū
interest vtrū certa q. titas ab
eo relinquatur: an fideicom-
missaria libertas: et siue plus
sit in precio siue minus: cogit-
tur libertatem prestare: si mo-
do semel agnouit voluntatem
creditoris. Agnouisse autem
sic accipimus si forte cum cō-
ueniretur^m ab heredibus est
exceptione: vel alio voluntate
suam ostendit^m. nam si conue-
niatur debitor ab herede cre-

q Necessē. vt. r. s. p. r. r. et. C. ad. l. fal. s. es.
r Diuisum. per. l. fal.

ditoris: vbi exceptione vti po-
test in id quod intererit debi-
toris ancillam⁹ suam habere.

**Quāuis modicum sit le-
gatum: tamen si quis agnouit
illud cogitur ancillam manu-
mittere de qua rogatus fuit
vt eam manumitteret. h. d.**

In fideicommissaria liber-
tate quis quis modicum le-
gatum fuerit consecutus: ne-
cessē⁹ habet seruum suum ma-
numittere. pecuntariū eū fi-
deicommissum si diuisum⁹ fue-
rit: satis iniuriam facit tam li-
bertati⁹ q. fideicommissario.
satis est igitur euz qui agno-
uit legatum onerari q. liberta-
tem interciderē.

Lui fideicom. libertas de-
betur interim est seruus do-
nec manumittatur. h. d.

Quotiens seruo vel ancil-
le fideicommissaria libertas re-
linquitur: in ea conditioe est:
vt quoad manumittatur ser-
uū conditioe sit. et quidē
si nullam moram prestande li-
bertati qui prestare debet fe-
cit: nichil de statu eorum mu-
tatur: ideoq. eos interim le-
gari posse: sed cum sua cau-
sa⁹ constat.

Idem.

Fideicommissaria liber-
tas ita dari potest⁹. he-
res si voluerit fidei tue com-
mitto vt Stichum manumit-
tas: q. nū nichil aliud in testa-
mento potest valere ex nutu
heredis⁹. plane r. ita: si Stich⁹
voluerit / poterit ei libertas
ascribi. Sed et si ita ascri-
ptum sit: si seius voluerit Sti-
chum liberum esse volo: mi-
chi videtur posse dici valere
libertatem⁹: quia conditio po-
tius est: quemadmodum si
michi legatum esset si Stich-
us capitolium ascenderit.
Quod si ita scriptum sit:

Libertati. si
eret iniuria: quia
alio non cogetur
manumittere aut
si cogetur non de-
beret cogi nisi p
rata quam habz
ex legato q. b. esset
inconueniens vt
pro parte liberta-
tem daret: vt. I. de
liber. cau. duob.
fideicommissario
fit iniuria. quia la-
telligitur hoc pec-
cium serui manu-
missi quod certe
nō oportet minui
vt hic. igit si non
detrahatur falcid-
dia: et sic habz cō-
modum. merito r
hoc onus sentiat
vt manumittat:
q. titumq. sit lega-
tum. vt hic. r. s. b
manu. testa. l. de-
cem. adhibita di-
stinctione suoz
et alienoz: vt. s.
eo. l. generalr. s.
si q. s. vbi alienū.
t. Mutatur. vt
C. eo. l. iij. et. iij.
vt. s. e. gnat. s. fi.

Fideicomis-
saria. dari
pōt. s. an data va-
leat. Rñ. hoc agit
I. e. s. q. si ita.

h f. d. is. vt. r.
s. de lega. i. sena-
tus. s. legatum.

3 Libertas. s.
r. legata pnt pfer-
ri i voluntate lega-
tariū r. aditioe
sūt nec ad heredē
trāsmittit legata-
ri⁹ nisi voluntate
expserit. vt. s. de
leg. i. si ita legatū
s. i. nec est I. huic
rñ. C. de I. h. ep.
in emēris. q. illb
in cōtractibus.

2 Libertate. q. b
fauore libertat⁹ fit
vt. s. b. condi. r. de
mon. l. nō nūq. b
Quod si ita.

num sperit pium dicitur legi licet ibi in secunda persona: hic in tertia loquatur. sed non est vis.

a Ita demum non valebit si rec. Accur.

b Peto. id est volo.

c Bono. q. arbitratu libertatem prestari.

d Probaueris. scilicet tu heres gual.

e Quamvis. sic de eo quod cer.

lo. l. q. q. f. ch. g. r. s. de contrah. emptio. hec venditio. r. l. si in emptione. s. penul. r. facit. de actio. et oblig. sub hac co. di. et. C. de do. p. mis. l. i. q. et. s. de leg. ij. l. i. et de leg. iij. fideicommissis. s. sic fidei. et de lega. i. si sic. in pun. acc.

f Quidam. co. cor. s. de ma. test. si peculio. s. fi. et C. e. si q. in test. et se. si seruus.

g Ipsi. p. duas partes. p. tertiam ad posthu. posthumus et scilicet mi nati no. testm r. p. in nitate totu etiam p. pter testm in vni posthumu: totu r. sic. de inu. test. l. p. aliud de iof. f. iof. v. s. s. in of. test. l. circa. az.

h Ad eos. f. h. l. os institutos in test. in quo est relicte libertates q. s. testm et ruptu per natiuitatem posthumi.

i Non debent. nisi ab inestato rogant. vt. s. e. l. alieno. s. i. r. s. de codicil. l. q. graui. r. se. r. l. p. et. C. de fideico. l. eam quam.

si heres voluerit non valebit sed ita demum si totum in voluntate fecit heredis si et libuerit. Ceterum si arbitrium illi quasi bono viro dedit: non dubitamus qui libertas ei debeat. nam et eam libertate debere placuit: si tibi videbitur peto vt manumittas. ita hoc enim accipiendum si tibi quasi bono viro videbitur. Nam et ita relictum si voluntatem meam probaueris: pu to debere: quemadmodum si te meruerit quasi vtru bonu: vel si te non offenderit quasi virum bonum: vel si compro baueris: vel si non reprobaue ris: vel dignum putaueris: na et cum quidam grecis ver bis ita fideicommissum relit quit.

illi si probaueris libertatem dari volo: a duobus seu: ro scriptum est fideicommissum peti posse. Quamvis autem in heredis arbitrium conferri an deberetur non possit: quam do tamen debeat conferri potest. Quidam cum tres seruos legasset fidei heredis sui commisit: vt ex his duos quos vellet manumitteret. fideicommissaria libertas vale bit et q. s. ex his volet heres manumittet: quare si eos ven dicaret legatarius quos he res vult manumittere: excep tione doli mali repellitur.

l. i. planus.

Si pater duos filios heredes instituerit: et agnatione posthumi ruptum testamentum fuerit: quibus hereditas pro duabus partibus ad eos pertineat: tamen fideicommissarie libertates prestari non debent: sicut nec legata quidem aut fideicommissa prestare coguntur.

Si cum alienum seruum heres rogatus sit manumittere. item communem vel eum

in quo usufructus alienus est et is latitet: non inique senatusconsulto libertatibus succurreretur. Si Stichus libertas per fideicommissum data fuit sub conditione si rationes reddidisset: et is absente herede paratus sit reliqua solvere: pretoris officio continetur vt virum bonum eligat cuius arbitrio rationes computentur: et pecuniam que ex computatione colligitur deponat atq. ita pronunciet libertate eorum ex causa fideicommissi debere. hoc autem fieri conuenit si his iusta causa abe rit: nam si latitauerit: satis erit liquere pretori per seruum non stare quominus conditio pareat: atq. ita pronunciare de libertate oportebit. Cum sub conditione legato seruo libertas datur: non aliter fidei commissario tradi debet: vt caueatur existente conditione traditum iri eum. Quaedam cum in extrema esset valitudine presentibus honestioribus vel bonis viris compluribus et matre sua ad quam legitima eius hereditas pertinebat ita locuta est. ancillas meas meam et seiam libera esse volo: et intestata decessit: quero si mater ex senatusconsulto legitimam eius hereditatem non vendicasset et hereditas ad proximum cognatum pertinuisset: an fideicommissaria libertas debetur? Respon. debent. nam eam que i extremis dixisset: ancillas meas illam et illam libera esse volo: videri ab omnibus qui legitimi heredes aut bonorum possessores futuri essent petisse vt hoc fieri possit.

Legatarius si petat seruum qui ei legatus est vt eum manumittat debet cauere de eo manumittendo anteq. ei tradatur. h. d.

Idem.

Aut fideicommissa ex rupto et testamento nichil debent vt. C. de posthu. here. l. i. et ar. s. e. c. quasi. s. fi. sed hodie sec. vt. C. de libe. p. tere. au. ten. ex causa.

Et is. scilicet heres.

Non inique sed eque.

Senatusconsulto aliquo. ar. s. e. l. alieno. s. fi. et. l. seq. no. vrbis no. quod in seruo rogans. nec emiliano. quod i seruo rogati locum habet: vt. s. eo. l. cum vero. s. subuentum. et. l. si est. s. si quis seruus. vel dic. se. consul. id est ex mente dictorum senatusconsultorum.

Si Stichus facit. s. eo. si pure. Accur.

Absente. ex iusta causa vt statim. pater.

Sub conditione. legato. pater: libertas sub conditione.

Traditum. id est q. redderet heredi ad manumittendos: vt. s. e. n. l. iulia. ij. r. h. et facit. l. i. p. r. i. et s. n. i. i. peculius. s. fi.

Compluribus. vt. v. ad m. n. s. vt. C. de codicil. l. si. s. in omni. ac.

Legitima. ex tertio. vt. in sti. ad tertu. in prin. ci. et facit ad. s. s. eo. in testamento. Accur.

Ex senatusconsulto. tertul. Accur.

Uideri. vt fuit in nostro casu. ac.

Liber Secundus.

Quam in testamento manumittat. id est si ut quoduis alius faciat. l. 3. non iter sit h. d. i. s. de leg. iij. si tibi lega. 7. facit. s. t. i. l. i. u. l. et s. l. pri. s. penul.

Sis. o. c. i. n. u. l. ex vi biano. vt. s. eo. c. v. e. r. o. s. subuentum.

Eque. i. sicut in supiori casu efficiat o. c. i. n. u. l. si non manumittat. ita h. d.

Latitauerit. q. soli sunt rogati. e. Coheredib. qui non sunt.

Un. i. c. actioez ad part. sue part. vt. s. eo. c. i. qua. si. s. i. plures.

Actioem. for. te in factum.

Seruo. ma. numissus. i. manumitti iuss. i. Coconsultus. i. interrogatus.

Admi. scilz posse.

Videretur verior. vt. et. s. n. i. si peculiu. s. fi. 7. de reg. iur. quoties. 7. ad hoc. s. n. i. si ehus semprio. 7. s. de vulg. sub. l. si. s. i. i. nos do. minis 7c. de liber. 7. posthu. si ita. s. regula. 7. de lega. ij. l. si idem. in pn. i. tu. i. sicut. in pn. 7. C. de ne. ser. quidam. s. fi.

Quoniam. a quo eod. eligit seruo. vt. s. eo. generali. ter. s. fi. d.

Transit seruo cu hereditate. o. Ab eo. salicet filio.

Prohibet. vt. s. eo. alieno. s. ij. 7. l. neq. i. s. i. s. fi.

Defuncti voluntas ne cessitate creti. vt. C. quando decre. op. non cessare facit.

Un. i. c. actioez ad part. sue part. vt. s. eo. c. i. qua. si. s. i. plures.

Actioem. for. te in factum.

Seruo. ma. numissus. i. manumitti iuss. i. Coconsultus. i. interrogatus.

Admi. scilz posse.

Videretur verior. vt. et. s. n. i. si peculiu. s. fi. 7. de reg. iur. quoties. 7. ad hoc. s. n. i. si ehus semprio. 7. s. de vulg. sub. l. si. s. i. i. nos do. minis 7c. de liber. 7. posthu. si ita. s. regula. 7. de lega. ij. l. si idem. in pn. i. tu. i. sicut. in pn. 7. C. de ne. ser. quidam. s. fi.

Quam in testamento scriptu esset: stichu ticio lego: vel heres meus dato ita vt eu tici manumittat. dixi peteri legatario stichu exceptio ne doli mali obstatura: nisi cauerit se libertate fm voluntate defuncti prestaturum.

Heres 7 legatari si rogati sunt seruum manumittere et latitant: seruus efficitur liberus o. c. i. n. u. l.

Sis cui seruo legat est rogat manumittere latitant: o. c. i. n. u. l. fieri libertum r. i. id est fore 7 si no legatari: s. heredis fideicommissum est. Sed et si no oim sed quorundam heredum fideicommissum est: ita eq. dicendum erit o. c. i. n. u. l. fieri. In eos aut q latitauerint coheredes essent vtilem actioem eo nomine dari debere: vel etiam femille hereticunde iudicio recte eos acturos.

Marcia. s. seruum legat 7 p fideicommissum manumissus sit: ceruidi scevola consul: putabat nouissimam scripturam valere: siue libertas sit siue legatu. q. cu libertate data postea placeat admi: et legatu constat posse admi. Sed si in obscuro sit qua mente post libertate legauit eundem seruum: in obscuro libertatem prenale re: que sententia michi quoq. verior esse videtur.

Idem. Quoniam ipse q rogat est manumittere ad libertate pducere pot: s. et successores eius siue emptioem: siue alitq mo successerit. S. 7 si nemo successor extiterit ad fiscu ita transit vt libertas ab eo pstat. Is aut q rogat est manumittere: etia eo tpe q alienare phibetur pot manumittere. Si alienu suu qspia rogat fuerit manumittere: cu et

sed arg. contra. C. de re. ali. non ali. l. ff.

Retinet. vt. s. de lega. i. l. fundum sub condi. s. iulianus. 7. fact. C. eo. deberi.

Obtinet. sicut em statuliber p ditionez expectat ita iste manumissionem. d.

Magis. s. est plus liber q statuliber.

Experiat. s. cit. s. e. l. generaliter. s. fi. 7. l. is qui ex causa. et. C. d. ad liber. p. cl. no. l. i. l. i. Accur.

Cautum est. vt. s. c. l. neq. infantes.

Sed et si artificuliano. cognoscant. de supradictis.

Puicie. cuius testator forte fuerat: vel dic speciale. vt. s. e. l. neq. infantes. s. fi. als. c. tra. vt. s. de iurisd. om. iu. l. fi. et. C. de interd. l. v.

Ulciano. id est dicitur emilianu. vt. s. e. l. si eum. s. si quis seruum.

Pronunciationem. i. post decretu interpositu eo absente.

Rescripsit. facit. s. e. l. neq. infantes. et. l. si euz. in prin.

Quoq. facit. s. ea. l. in prin. Accur.

Coheres. q est rogatus.

Accipisset. sed redderet preciu. vt. s. eo. l. is. s. fina.

Manumittere. sed heres rogatus erat. vt. et. s. e. l. cum quasi. s. si plures.

Rogat est. s. zancilla vt contrahat matrimoniu cu rogato.

Ulpia.

Certa pecunia legata esset vt emat eu 7 manumittat: et dñs nolit eu vedere: legatum retinet ex voluntate defuncti. Cui p fideicommissum libertas debetur: liberi qdam loco est: 7 statuliberi locu obtinet: vt eo magis q nec in aliu traserendus est: ita vt aut libertas eius impediatur aut iura patronoruz grauiora expiatur. Senatusco. damasiano cautus est: vt si ex iusta ca absit q fideicommissi libertate debet: et hoc p nunciatu fuerit: pinde libertas copetatur: atq si vt opz ex ca fideicommissi manumissus esset. Abesse aut is intelligit: q a tribunali abest: 7 q de heredib tñi cautu erat: adiectu e eodē senatusconsul. vt qcuq fideicommissam libertate dz: ex quacumq ca iusta pnunciatu fuerit eu cosue abesse: pinde habeatur: atq si vt opz ex fideicommissi causa manumissus est. Sz 7 artificuliano senatusco. sulto cauet vt i puicis pudes puiciaz cognoscant: s. heres no sit ei puicie. Sed et si no hrditariu suu qs rogatus sit manumittere: s. ppuu ex senatusconsul. victiano post pnunciatoem puenit ad libertate. Siue ex iusta ca abest: siue latiter: siue pns non vult manumittere: p absente eum haberi dñus pius rescripsit. Emptor qz vt manumittat eodē senatusconsul. expsuuz est: et pns coheres pinde manumittat: atq si traditu a coherede accepisset: qd et ipuberz psona cohdis q no erat rogatus manumittere: eudē principem scripsisse relatū est. Sed si matrimonij causa quis manumittere rogatus est: no est cogendus eam vxorem ducere: sed sufficit fideicommissi libertas.

Prosteat. ab emptore. ut ab emptore cogatur redimere: manumittere: et ex ista causa si heres facit moram luendo a creditore. ut. s. e. l. hais. si.

Sis rogatus. fecerit. post aditam hereditatem. alio secus. ut. l. si. et qd hic dicit moram: intellege per interpellationem. Item no. moram: alio seruus nascitur s; matri tradit ad manumittendum. ut. s. eo. si pugnans. et. l. cum vero. s. apparet. in pun.

Constitutio. nes. imperatorum no. solus alia iura. d. Quatenus. i. quia.

Non priuata. i. no. indiget qd a puero detur talis libertas: cuius legem detur.

Offerre. ex hoc videtur in aliquo corrigi qd dicitur. s. eo. cu. vero. s. apparet. et est sic. C. de cotrahen. et committ. stip. magna. et de emphite. iur. l. ij. s. pe. s; arg. extra. s. quousi. lega. l. ij. s. i. quod non placet: qd et. l. eo. l. sed si non data. habes idem. s. qd debeat peti. dic ergo qd vltro d; offerre si velit eu habere libertum.

Debeat. tamen. ne eodifferente lex prestat.

Tardi adierit. sic. s. s. usufru. leg. usufru. lega. in pun.

Matris. non tamen iponet operas cu. ex necessitate manumittit. ut et. C. de oper.

Prosteat. a creditore alienati sunt serui qd fideicommissaria libertas ascripta est: non nisi ex iusta causa aduersus heredem subuenire eis posse. Marcia.

Sis rogatus ancillam manumittere moram fecerit: si enixa iterea fuerit: constitutum est huiusmodi partu liberu nasci: et qd ingenuu. sed sunt constitutiones qd cauere statim ex quo libertas debet ceperit ingenuu nasci: et hoc magis est sine dubio sequendum quatenus libertas no. priuata s; publica res est: ut vltro is qd ea debet offerre debeat. sed et si nodu debita libertate fideicommissaria ancilla pepit: studio tñ heredis fuit effectus ut nodu libertas deberet: veluti qd tardius adierit hereditate: ut qd nati sut ex ancilla fuerit placet manumittendos: s; tradi matri oportere ut ab ea manumitteretur: ut liberti potius matris fiant. na. quos indignus est seruos hfe: nec qd libertos hbit. Idem.

Sis postq filiu suu acceptisset: vlt qd in eius locum successit prestare voluit libertatem compellendi sunt. amplius si mater aut nollet sibi filiu tradi aut in reru natura e desisset: no. ab re est dicere nichilominus ita natis ab herede libertatem prestari. Vera.

Ed et si no. data opera tardi adierit: sed cu. de adedda hereditate deliberat: idem dicendum est: s; si postea agnouit se heredem institutu qd ancilla peperit: placet hoc quoq. casu subueniedu esse: hoc tamen casu ipse manumittere debet: no. matri tradere. Sed si directo libertas data fuerit ancille: et horuz aliqd euenerit: quod admodum natis subuenietur. na. ibi quid petis fideicommissaria libertas: et pto: paruulis subuenit. Lum

vero directo libertas recte datur no. petis: sed etiam hoc casu puto subueniedu nato esse: ut ita adit pto: in rez matri decernat actione exemplo fideicommissaria libertas: sic deniq. et Marcellus libro. xvj. dig. scribit: et ante aditam hereditatem vsucaptis qui testis manumissisunt subueniedu esse: ut eis libertas preseruetur vltro p. p. totum: quous etiam his imputari possit quare vsucapti sunt. In paruulis autem nulla deprehenditur culpa.

Non intelligit repetitum qd repetitum vicaret. h. d. Bar.

Ucius ticius Marcia. testamento ita cauit: si quos codicillos reliquero valere volo: si qd michi ex paula que vxor: mea fuit intra decem menses natus nataue erit: ex semisse heredes sunt: gatus setus ex semisse heres esto: isti chiu p. paphylu suos meos et herote et diphylu peto: et fidei heredu comitro: ut cuius ad pubertatem liberi mei peruenerint manumittant. deinde notissima parte ita cauit qd si michi liberi nati no. erunt aut intra pubertate decesserint: tunc heredes ex paribus partibus sunt mutus et meus: legata qd priore testamento quo filios et setu reliqui prestari volo: hoc et a sequentibus heredibus. Deinde codicillis ita cauit: lucius ticius heredibus primis et substitutis salutem peto: ut ea que testamento caui legauit: et ea que codicillis cauero legauero prestetis. quero cu. liberti lucio ticio nati non sint an sticho p. paphylo et heroti et diphylu seruis: confestum fideicommissaria libertas prestari debeat: Marcellus rñ. conditio nem que libertati eozu de quibus quereretur si filij heredes extrissent apposita eert: repetitam non videri: iteoz confestum libertate prestanda

lib. l. ij. et adiunge duas seq. ll. cu ista.

Sis mat. accepisset. ut manumitteret. qd fit quandoq. ut. s. l. l. xxi. in fi.

L. l. i. f. m. f. s. Ed et si no. sed di. quod in. l. si qd ro. in fi. p. tines. vel qd etiam in vtraz fugioui. n. esse. libertati.

Debebit. qd nichil est qd possit ei imputari iusta ignorantia cu. excusante. It. et adde distinctionem: ut C. e. l. iij.

Pam ibi. f. in superioub. casibus.

In rem matri. no. speciale ut mater vendicet filiu. arg. cotra. j. de fur. mater. In parte pstat qd potest. ut. s. de rei. v. l. i. r. Subueniedu esse. ut. j. t. ij. l. ij. in. i. rñ. et. l. statuliberum. s. fi.

Ucius ticius. ad pubertatem. hec est editio de qua est questio an a substitutis sit repetita.

Priore testamento. id est prima parte testamenti.

Debeat. f. a substitutis.

Quereret. accipe apposita esse: qd est si ad pubertate puenerit.

Esset. in prima parte testamenti.

Non videri. nec i. codicill. nec i. scda parte testamenti. ut. s. de leg. i. suo alieno. s. ab ipubere. et. l. si qd a filio. ij. rñ. ar. j. de p. ob. l. i. i. s. i. de j. rñ. et. s. de p. di. inst. l. cu. pu.

a **A** primis. ex vi codicillorum.
b **S**criptur. in codicillis.
c **N**on est verisile. no. no. subin telligi intellectuz q̄ viciet. sic. C. de p̄di. infer. l. cū p̄atrem. et. d. l. seruo alieno. §. si ab impubere.

De ademptōe libertatis.

Um liber adimtur. q̄b fit i seruo de adulterio cū dñā commisso accusato. vt in l. de here. insti. §. seruum. et. §. de here. insti. his verbis. §. interduz. et de leg. ii. cū filius. §. seru. Itē pone in seruo qui seruat infra. lx. dies ob q̄stionē aduiterij. vt. J. qui et a q̄. l. p̄p̄erit. r. C. ad legē iul. de adul. l. verba. Item pone vt. §. de ma. l. lege facta. r. l. seruus. r. hoc ex p̄sona serui. Ex p̄sona etiā dñi quandoq̄ phibet lex. r. r̄uicidem vt. J. q̄ et a qui. l. q̄stium. et de manu. q̄ pene.

De statuliber. Dicit̄ est ḡnalter de libertatib⁹ nūc specialit̄ de his. f. libertatib⁹ q̄ in tēpis sub cōditōe deferuntur.

Statuliber. manifestū est. p̄ta si sit relict⁹ libertas si nūc ex assuenerit vt sub qualibet alia similit.

Cum effectu. nō solū p̄stis. vt r. J. de fideicō. lib. l.

esse et a primis et substitutis heredib⁹. nā vt supra scriptū est petijt vt q̄ testamento cauisset p̄stare. Cauti autē de libertate eoz seruoꝝ. atq̄n sub p̄ditōne cauit: r si alterius generis cōditio esset: expectāda eēt. s; nō est verisimile vt hoc in ista p̄ditōe cogitauerit: cuz fidei substitutorum committeret: qui admitti ad hereditatem non possent si impleret̄ur conditio.

De ademptōe libertatis.

Uterentius. Titu. vi. Am libertas lege adimittit: aut pro nō data haberi debeat: aut certe p̄inde obfuarī ac si postea a testatore adēpta esset.

De statuliberis.

Paulus. Statuliber est qui statuta et destimata in tēp⁹ vel in p̄ditōe h; libertatē. **S**ūt aut statuliberi vel cōditōe exp̄ssa: vel vlt̄p̄a. p̄ditōe exp̄ssa q̄dem manifestū est. vt ipsa cū creditoris fraudādi cā manumittuntur. nā dū incertū est an creditor iure suo vtrāq̄ iterim statuliberi sūt: qm̄ fraus cuz effectū in lege ella scētia accipitur.

Statuliber q̄cūq̄ transeat cū sua causa trāsit: r statuliberi cām nō p̄t nāciscit̄ seruus q̄ adita sit hereditas. si vero ante aditōne tradat̄ siue vsucapiatur spes libertatis perit. itē seruus substitutus substitutiōe pupillari licet pupillus adeat hereditatē nichilomin⁹ seru⁹ efficitur statuliber. h. d.

Quasi statuliberi cām app̄hēderit: in ea cōditōne est vt siue tra-

dat̄ salua spe libertatis alienetur: siue vsucapiat̄ cū sua cā vsucapiat̄: siue manumittatur nō perdat̄ spem or̄cini liberti. Sed statuliberi cām non p̄t seru⁹ nāciscatur: nisi adita vel ab vno ex institutis hereditate. Letex ante cōditōne siue tradat̄: siue vsucapiat̄ siue manumittat̄: spes statute libertatis intercidi. **S**; r si in tabulis ipubertis seruo ita libertas a scripta est: an vtiuo pupillo post aditōne videlicet hereditatis patris statuliber sit: castus negat. Iulianus p̄tra existimabat: q̄ sn̄ia verior habet. **P**lus scripsit Julia. r si legat⁹ sit seru⁹ ab herede patris liber eē iustus in pupillari bus tabulis p̄ualere libertatis dationem.

Sub p̄ditōe seru⁹ institut⁹ nō est statuliber p̄ditōe p̄den te r reddit̄ rōnē. Si p̄ditio deficiat erit statuliber t̄m non eēt heres. Itē seru⁹ substitut⁹ pupillo cū libertate siue p̄io gradu siue sc̄do aut vlt̄iori efficitur statuliber. h. d. vsq̄ ad legem sequentem.

Si in primis tabulis sub cōditōe seru⁹ cū libertate ex pte dimidia heres sit institut⁹ an statuliberi cāz obtineat: vt adēute coh̄de cū sua cā vsucapiat̄: r cū a semetip̄o libertatē acceptit: non p̄t statuliberi causam obtinere. **Plane si cōditio hereditatis deficiat quo casu fm̄ Iulianum⁹ libertatem adipsit̄ur: dicēdum est statuliberi causam obtinere: eo q̄ non a semetip̄o: sed a coh̄erede accepisse libertatem creditur.**

Quocūq̄ gradu pupillo seruus cum libertate substitutus sit: necessarij causam obtinet. que sentētia vtilitatis causa recepta est: r a nobis p̄batur. Celsus quoq̄ putat lib. xv. cum libertate substitutum statuliberi causam obtinere.

Statuliberos conditioni parere oportet / si nemo eos impediatur: si sit p̄ditio possibilis. **Sed et si in heredis persona iustus sit parere conditioni: quid dici debuit: et siquidem paruit conditioni: statuliber est: etiam inuito herede. q̄ si non paritur**

ij. §. si i fraudē. r facit. §. ne q̄s eti q̄ in ius voca. l. p̄enul. §. ij.

Ui. scilicet seruus.

Apprehēdit. i. qui est statuliber.

Intercidit. sed adita hereditate reintegratur. vt J. eo. statuliber. §. si. r. §. titu. ij. l. pe. in fi.

Scripta est. ita vt dictum est. Accur.

Habes. q̄ sit statulib. r ad hoc J. ea. l. §. si. r. l. i. tabulis. r. §. §. here. insti. l. §. r si in cōditōne. §. si.

Si in primis. responder. l. iulianus.

Sub p̄ditōe. si nauis ex assu venit.

A semetip̄o. facit. §. de acqui. here. ex pte. r. d. l. sed r si in cōditōe. §. si. r. §. de nego. ge. atqui natura. in p̄n. r. §. cū me.

Sc̄dm̄ iulia. vt. §. pri. §. in fi.

Statuliberos. possibilibus. alio dicit. J. eo. cum heres. §. §.

a Decem. s. nō patitur.

b Erat. scz ad hoc vt fieret liber.

c Receptū est.

d Receptū est.

e Receptū est.

f Receptū est.

g Receptū est.

h Receptū est.

i Receptū est.

k Receptū est.

l Receptū est.

m Receptū est.

n Receptū est.

o Receptū est.

p Receptū est.

q Receptū est.

r Receptū est.

s Receptū est.

t Receptū est.

u Receptū est.

v Receptū est.

w Receptū est.

x Receptū est.

y Receptū est.

z Receptū est.

heres parere puta offerri sibi decem^a que dare iussus erat: pculdubio liber est: quia p herede stare videt qm in cōditio nē suā ipleat. z parui refert de peculto et offerat: an ab alio accepta. receptum^a est enim vt seruus peculiare quoz nūmos ei dādo perueniat ad libertatem/ siue ipsi heredi siue alij dare iussus est. Inde queritur si forte debeat pecunia huic seruo: vñ ab herede qd in domini ratibz plus^a erogaue rit: vñ ab extraneo nec velit heres debitorē cōuenire: vel statulibero soluere pecuniam: an debeat ad libertatē peruenire quasi morā p herede patiatur: z aut^a legatū huic statulibero fuit peculū: aut si non legatū fuerit peculū: serui^a scribit morā eū libertatis passum ob hoc ipsum/ qd et aliqd ex ratione dūca deberetur: nec et ab herede p stare: quā sniaz z labeo pbat. Idē serui^a pbat z si in eo morā faciat heres qd nolit exigere a debitoribus. nam pueturū ad libertatē attulit: qd videt vey qd seruitus ait. Cum igit verā putem^a sniam serui: videam^a an et si nō fuerit peculū plegatū seruo/ idem debeat dici. cōstat enim^a statuliberuz de peculto posse dare: vel ipsi heredi iussu dare vel alij. z si eum dare ipediat: pueniat statuliber ad libertatē. Deniqz etiam remediij loco hic demōstrat domino statulibero vt eum extraneo iussu dare phibeat: ne z nūmos pdat: cum statulibero p inde defendi potest et si non vult exigere: vñ ipse soluere: vt habeat vnde p ditiōi pareat libertatez cōpetere: z ita quoqz cassi^a scribit. Nō solū autē si dare iussu phibeat statuliber ad libertatē pueniet: verū etiā si ascendere capitolū iussu ascendere veter: z si capue dare iussu/ capuā tre prohibe

beat. nā qd phibet seruū proficiscit: intelligēd^a est ipedire magis libertatem qd operis serui vñ. Sed et si iussu coheredi dare nō patiat vñus ex hereditibus dare: eū liber erit: sed is cui iussus erat dare et liber esse familie heriscunde iudicio ab eo qui impedit psequetur qd sua itererat statuliber non esse phibitū. Si decez iussus dare z liber esse quoz det: nō puenit ad libertatē nisi totū det. interim igit vēdicare quoz nūmos dñs^a eoz potest. sed si residuum^a fuerit solutum: tūc etiā id alienatū est cuius ante dominium nō erat trāslatū: z ita pdebit pcedētis sūme alienatio: sic tamē vt nō retro^a nūmi fiāt accipiētis: sed tūc cū residua summa fuerit soluta. Si plusqz iussus erat dderit statuliber^a: puta decē iussus erat dare viginti dedit siue nūcrauit/ siue in sacculo dedit: puenit ad libertatē: z supflūū potest repetere. Si qd iussu seruū decem dare et libez esse vēdiderit sine peculto: vtrum statim^a liber sit quasi phibit^a videat de peculto dare hoc ipso qd sine peculto distractus sit: an vero cū fuerit phibit^a peculū tangere: z puto tūc demū liberū fore cum volēs dare phibeatur: nō statim vbi venit. Si qd seruū iussu decē dare z liberū esse opari phibeat: vel si qd ex opis suis meret abstulerit ei heres: vel si qd ex mercedibus suis coegit heredi dederit: an ad libertatē perueniat: z puto siquidem ex operis dederit vel vñ decūqz dederit/ ad libertatē perueniturum. qd si phibeatur operari: nō fore liberū arbitror: quia operari domio debet. Plane si ei oblata fuerit pecunia ex opis collecta: liberum fore arbitror: qd de peculto dare phibet. sane si testator vel ex opis vt det iussu phibitū opari/ ad libertatē pueturū nō dubito. Sz et si argēto subtrahat^a vñ rebus alijs distractis nūmos corracoe dederit: perueniet ad libertatez: pūis si nūm os

l. fi. Itē facit ad. s. de usufru. l. sed et si quis supuletur. Interdum. q. Statuliber. extraneo nō heredit vt habeant locum sequētia. r. Potest repetere. dñs quōdaz sic. s. de p. d. i. de. si pene. s. fi. z. l. cum duo. f. Sine peculio. qd sempitelligit nisi cōtradicta. vt. s. de p. hen. emp. quōtiens. t. Statuliber. facit. J. eo. non videbit. et s. ea. l. in pun. v. Venit. ad est venditur. sine peculio. z Ad libertatē. nisi ipemet operas ab herede cōduxerat: quarum mercedē soluēdo nō sit liber. vt. J. e. seruus. in pun. y. Opari. dñs z vroz viro. vt. s. de ope. lib. l. scur. z De peculto. ex peculto enim intelligitur. qd ex operis suis qd sunt. a. Subtrahat. heredi. b. Corracoe. i. collectos ex vēditōib^a p dicitaz reuz. sic ponit. s. de adm. tu. ita autē. in prin. z p hoc. J. de fur. qui vas. s. vlti. Alij dicunt. i. non argētos. qd nichil est.

Liber Secundus.

a Reddidisse. sic. I. eo. Stichum. S. si heres.
b Numos. vñ hñe nō vñ. vt. r. I. de re i. l. nō vñ data.
er ar. S. de pig. ac. elegāter. S. q̄ reptobos. r. facit. I. eo. si
hereditas. r. l. nō
omne. r. l. nō vide
bitur.
c Nō stare. vt
I. e. si hereditas. l.
p. n. r. facit. S. de
ma. testa. q̄ filii. r.
in p̄tina hunc
S. intellige non
casuali.
d Adierit. he-
reditatē. r. sic nō
potuit dare. als
I. vt. I. eo. si intra.
e Traxerit. i.
retractauit. sic. S.
n. q̄. si quis roga-
tus. S. i.
f Habuerit. q̄
dado potuit ad li-
bertatē puenire:
et ad hoc. I. e. si he-
reditas. in p̄n.
g Cōditio. et
sic adita heredi-
tate erit liber.
h Vera est. oꝝ
ergo q̄ factū seq̄
tur potentiam.
i Esse primā.
als p̄mā. et tunc
dic p̄mā post p̄i-
mā. sic in aut. de
her. r. fal. S. in or-
dinatū. als trīnā
k Adiectū est.
sic. I. de p̄b. ob. in
illa stipulatione.
l Que obtulit
ex hoc q̄ eadē. r.
offert. p̄z fm̄. Ar.
q̄ non est necessa-
ria p̄signatio vel
depositio: sed suf-
fiat sola oblatio
nisi quādo esset
absens qui reci-
pere deberet. vt h̄
et. I. e. cum heres.
in p̄i. et. S. si duo
bus. quod nō est
als. vt. C. de vsu.
l. acceptam.
m Non eē. sic
S. de edil. edic. q̄s
sit fugitiuus. in
p̄in. arg. contra
C. de appel. l. si
quis libellos. ac.
n. C. heredi non
expectata. et sic

subtractos dedisset ad liber-
tatē nō pueniret: nec em̄ vide-
tur dedisse/ s; magis reddidit
se. s; nec si alijs subripuerit
numos. et h̄di dederit ad li-
bertatē pueniret: q̄ auelli nū-
mi et q̄ accepti p̄nt. Plāe si sic
cōsumpti fuerit vt nullo casu
auelli possint: p̄petet libertas
¶ Nō solū aut si h̄s morā fe-
cit libertati: s; r si tutor vel cu-
rator vel p̄curator vel alij q̄-
uis in cuius p̄sona cōditio pa-
rēdū est/ libertatē p̄petere di-
ctm̄. r sane hoc iure vtimur i
statuliberov̄ sufficiat p̄ eū nō
stare q̄m̄ cōditioni pareat.
¶ Si q̄s heredi in diebus trigi-
ta primis mortis testatoris da-
re iussus fuerit: deinde h̄s tar-
dius adierit: t̄rebat̄ r labeo si
sine dolo malo tardi⁹ adierit/
dārē eū intra dies triginta ad li-
te h̄ditatis ad libertatē pue-
nre. q̄ snia p̄a est. S; q̄d si da-
ta opa traxerit: an ob id stati-
m adita est h̄ditas ad liber-
tatē pueniat. q̄d em̄ si tūc ha-
buerit post aditā h̄ditatē ha-
bere desijt: s; r hic expleta v̄
cōditio q̄m̄ p̄ eū non steterit
q̄m̄ impleat. **¶** Si q̄s sic ac-
ceperit libertatē cū decē dare
poterit liber esto. t̄rebat̄ ait
l; habuerit decē vel idoneus
fuerit ad acq̄rēdū r cōseruan-
dū peculī: tñ nō als ad liber-
tatē puenit nisi dederit: aut
p̄ eū nō steterit q̄m̄ det: q̄
snia p̄a est. **¶** Stich⁹ ānu-
bima trima die denos aureos
h̄di si dederit liber eē iussus
est: si prima p̄siōe steterit p̄
heredē q̄m̄ accipet decē: ex-
pectādā eē primā p̄sionem
placet: q̄ r t̄ps adiectū est: et
adhuc sup̄sunt due p̄siones.
S; si eadē decez sola habeat
q̄ obtulit: ad primā p̄sionez
an etiā ad seq̄ntē q̄s prosit si

xxx. pro tribus annis in quolibet quorum tenebat sol-
uere decem: et postea esset liber.

o Peruenire. sic. S. de ma. testa. l. si ita fuerit. S. si. sed I.
I. eo. l. si trīnō. sed ibi solues.

p Statim liber. sic. I. e. l. seruus si h̄di. in p̄n. et dic ex testō nō ex hu-
ius māumissioe. Accur.

q Per eum. I. heredem.

r Quominus id est non.

s Perueniret. ad libertatē. r est sic. I. e. Stichum. S. damas.

t Nō p̄t. iure seruitutis. vt. r. l. p̄i. S. Stich⁹ si-
cio. q̄ est I. s; ibi solues.

v Atq̄. oppo-
nit. ac.

x Sed vel. n̄c
rñ. et dic vel/ pro
saltem.

y Idem. are-
thuse. als. S. idez
et als. l. arethu-
se. I.

z Medicamē-
tū. ad q̄d facit in
aut. de nup. S. si
itaq̄. r. I. ad. l. cor-
ne. de sicca. l. iij.
Accur.

a Expectam⁹
nota q̄ cōditioe
pro p̄pleta habe-
ri ex q̄ stat p̄ eum
cui d̄z impleri. vt
et. S. de fideicō. li.
l. si filius. S. erit. r.
I. de p̄b. ob. l. ex-
cutione. S. si. ar. S.
S. ea. l. S. si q̄s p̄u-
bi. p̄hibet eum
operari et nō no-
cet dño.

b Idēq̄. I. q̄
stati efficiatur li-
bera.

c Faceret. s; z
arethusa.

d Ad liberta-
tē. conditione
habita pro p̄ple-
ta. quia per here-
dem stetit quo-
minus ei serui-
ret. Accur.

¶ Deposita pecunia quā sta-
tuliber debet p̄ sua liberatio-
ne efficiatur liber. h. d. **¶** Au.

Quam heres abesset, secus si presens accipere recusat. vt. §. l. proxi. §. Stichus annua. Accur.
b Peruenit. sic. C. de vsur. l. acceptam. 7 qui poti. in pigno. habe. l. i. §. si pecuniam in sacculo.
c Collata. id est relicta.
d Nō possit. nisi condicione impleta.

e Dāde. quod psumitur ex eo quod tā longū tēp⁹ vel cōditiōnez impossibilē adiecit. Azo. vt. §. d. manumif. testa. l. antepe. §. si. 7. l. si. in pun. et ar. §. de vsufu. ticio. Sz ptra insti. de here. insti. §. im possibilis. sed fitus huius. §. vide tur soluere. vt hec pillā coerigit. vel ibi de natura ē im possibilis. hic de factō im possibilif.

Conditio si bona tura et factio im possibilif.

Quam heres reipublice causa abesset et pecunia statuliber haberet: vel expectare euz debere donec readeat is cui dare debet: vel deponere in edē pecuniam cōsignatā oportet: quo subsecuto statim ad libertatē puenit.

Libertas collata in ntmis lōgū tēp⁹ vel in pditionē iposibile declarat volūtatē domini p trariā esse libertati. b. d.

Nō est statuliber cui libertas in tā longū tēpus collata est: vt eo tēpore is qui manumissus est viuere non possit. aut si tam difficilē immo pene impossibilē cōditiōne adiecerit vt altunde libertas ei obtinere nō possit: veluti si hereditate dedisset: aut cū moreretur libez esse iussisset. sic enim libertas inutiliter datur: et ita Julia. scribit: quia nec animus dāde libertatis est.

Seruitio anno 7 liber eē iustus: ticio mortuo non statim liber fiet: sz cū ann⁹ trāserit: q⁹ videf nō tm̄ sub condicione: sed etiaz ex tēpore data libertas. etentim absurdū est maturus eū liberū efficit: cū cōditiōnem non implet: ex qua liber futurus foret si eā expleret.

Si duobus decē datis esse liber iustus sit: 7 vnus quinq⁹ accipere noluerit: melius est dicere posse eū eadē quinq⁹ alteri offerētem ad libertatē peruenire.

Stich⁹ ticio si p triniū seruerit: vel si illi centum

operas dederit liber esto: hoc modo libertatem vtiliter dari posse placet. nā 7 alienus seruus seruire nobis pōt sicuti liber^m: 7 multo magis opas dare nobis: nisi testator seruitutis appellatiōe dominū magis q̄ operā intellexit. ideoq⁹ si prohibet heres ticio seruire puenit ad libertatē.

Stichus si heredi meo anno seruerit liber esto: q̄ rēdū est annus quomō accipi debeat: an qui ex cōtinuatis diebus. ccc. sexaginta quinq⁹ constet: an q̄ bissexto: sz supius magis in reiligēdum pōponit scribit. Sed si q̄busdā dieb⁹ aut validudo: aut alia insti causa impedimēto fuerit quominus seruiat: 7 hi anno iputandi sunt.

seruire enim nobis intelliguntur etiam hi q̄s curam egros: q̄ cupiētes seruire nobis propter aduersam valitudinē impeditur.

Item si decē h̄di dare iustus fuerit: heres etiā p ptes accipe fauore libertatis cogēdus est.

Item liber eē iustus: si ticio captioltū ascēderit: si ticius nolit ascendere impeditur libertas. Idēq⁹ iuris est in similib⁹ causis 7 cōditiōnibus.

Item cass⁹ ait: ei qui seruire iustus est anno: illud tēpus quo in fuga sit: vltin controuersia: pro libertate non procedere.

Obscuritas rōnū nō impedit libertatē ppetere si statuliber parat⁹ p his satisficere. b. d.

ticius romam ierit vel vltra mare.
 7 **I**n fuga. sic. Ieo. seruus qui testamento §. seruus. et. §. de ser. ex portan. l. ticius. in pun. argu. contra. §. de vsufu. arboubus §. iulianus. et. §. de acquir. pos. l. i. §. per seruum qui. Accur.

3 **I**n controuersia. cum in libertatē pclamat. nō si ei ab alio fiat controuersia sine dolo serui. Accur.

Bissexto. als quibuslibet: 7 als bissexto. 7 hec bona. 7 de hoc plene habes. §. de §. sig. l. cū bissexto.

Sz superi⁹. q̄ cōstat ex. ccc. lxxv. dieb⁹. vt. §. ad legem aquil. ita vulneratus.

Imputandi sunt. quasi pditione impleta. sufficit enim si p eū nō stat quomin⁹ seruiat. azo. 7 ad hoc §. ad. l. rho. de tac. l. si. vbi dicit puta morbo ipeditū. et §. de vsufu. arboubus §. de illo. 7. I. eo. l. si. 7. §. de p̄di. 7 demon. si pecunia. in pun. et. §. de re iud. §. tumacia. §. pena. 7. §. loca. q̄ opas. 7. §. de var. cog. l. i. §. pe. Ac.

Propter aduersam. sec⁹ si ppter publicis iudicij ipedit⁹. vt. §. e. l. Stich⁹. §. damas vel p casuz in psona eius cui est seruietud. vt. §. e. l. §. seruire. 7 facit. §. e. l. in si. Accur.

Fauore libertatis. als cōtra. §. de vsur. l. tutor. §. lucius. 7 hoc plene notauit. §. si cerpera. l. quidam.

Causis. vt in pecuniarijs relictis. vt. §. de condit. 7 demon. l. nō nūq⁹.

Conditiōnibus. sz similib⁹ si

In fuga. sic. Ieo. seruus qui testamento §. seruus. et. §. de ser. ex portan. l. ticius. in pun. argu. contra. §. de vsufu. arboubus §. iulianus. et. §. de acquir. pos. l. i. §. per seruum qui. Accur.

3 **I**n controuersia. cum in libertatē pclamat. nō si ei ab alio fiat controuersia sine dolo serui. Accur.

emptore trahit: vt hic. Si autē sit mixta, tūc seruus qđ hīc dicit vt factū fiat psonē designate. datio vero etiā empto ri vt hīc, r. s. de euic. l. qđ libertatis. s. seru. Qđ in empto re dicitur accipiēte quoque titulo accipe, vt. s. s. statuli ber. r. s. l. statuliber. s. qnt. circa fi. Itē est huic fini ar. ptra. s. de iurisdī. om. iudi. l. si idēz. s. si vna. Accur.

Sufructus conditionē, hīc sit in dando, vt defructuario, s. ppetate aliena ta dat. ppetuario, vt. s. l. pri. s. si.

Ta liber. sic i. l. qui pecuniā, et qđ no. s. si statulibera pe ne. s. si.

Nota, ppa. z est similis distin cto. s. de lega. i. l. turpia. s. fi. et. l. si heredes nomina tim. r. s. ad treb. l. qđ tēs. et. l. seq. s. s. i. l. si quis testō.

Sol. vt ibi. Item qđ si dixerit, ppa z appellatiu. Rñ. distingue qđ ppo fuit. arg. s. de stip. ser. fu. cōis ita.

Ciriles. i. pzo numero psonarū. vt. s. de leg. pte. l. virilis. in pn. Ac.

Statuliberz debeat. vt. i. eo. statuliberi a ce tertis. in pn.

Poterit. vt s. de noxa. si qđ a nullo. r. l. seq. et. l. si noxali. s. ex his. z pignori dari. vt s. de pigno. l. grege. s. i.

Adimit. vt C. de te. ma. l. sta tuliberis.

Non eadem conditione. i. non dicat se statuliberum vendere. ad. k. Immutabilis est. vt r. s. pri. rñ. r. s. e. l. qđ in pn.

Et ex empto. vt r. s. de euic. qui alienam. r. l. qui li bertati. in pn. r. s. l. pzo ri.

Grauiiores iurisconsulti, n. Important. i. inferunt.

Ignorā o. Scēs. ignorās autē nō cōmittit hoc crimē. vt r. s. na cri. de pig. ac. l. i. r. l. tutor. s. i. r. s. de cri. stello. l. penul. mē exat p. Liberari. vt r. s. de noxa. l. pzo r.

Deberet. hoc est cōtra. s. de solu. cū qđ s. qđ hoīem. z sat. q.

Sufructus alienatio cō ditōem statuliberi se cum non trahit. Pōpo.

La liber esse iustus: si decē dederit liber esto: heredi dare debet. nā qui non habet cui det: heredi dādo ad libertatem puenit.

Si partes suas qđsqz heredi diuersis emētibus vēdiderit: quas pot tiones heredi dare statuliber debuit: easdem dabit emptori bus. labeo autē ait: si nomina dūtarat heredi in testō posita sunt: viriles partes eis dan das. Si vero ita/ si heredibus dederit: hereditatis. Ap.

Statuliberū medio tē pore seruuz heredis eē nemo est qđ ignorare debeat. ea ppter noxē dedi poterit: s. dedit spare pōt adhuc libertatez: nec em deditio spem illi adimit libertatis.

Si sta tuliberz nō eadē cōditione heres vēdat/ cā ei? immutabilis est: z luere se ab eo pōt simili mō vt ab herede: si tamen sup presserit heres conditionē sta tuliberi: z ex empto quidē te nef. grauiores autē z stellio natus crimē important et qui sciēs dissimulata p ditiōe sta tute libertatis simpliciter euz vēdiderit.

Illud tractādū est: an liberatio ptingat ei qui noxē dederit statuliberum: et octauen putabat liberari. et idem dicebat: et si ex stipulatu

stichum deberet: eūqz statuli berum soluisset. at si ante solu tionem ad libertatē puenisset extingueretur obligatio. tota enim ea in obligatione p sisse re qđ pecunia lui p stariqz pos sunt: libertas autē pecunia lui nō poterit: nec reparari pōt: qđ sententia michi vera videtur.

Statuliberi cōditio ita de mum immutabilis est si adita hereditas fuerit: ceterū. ante aditā hereditatē in propriam vsucapitur seruitutē: liberta tisqz spes infringitur: s. adita postea hereditate spes liber tatis fauore sui reintegrabit.

S decē dare pau. Iustus heres vēdiderit z dederit: dixeritqz a scriptum libertati si viginti dedisset: ex empto erit actio cum vendito re: aut si dupla pmissa est ob euictionem/ dūtarat duple re petitio erit: z ex empto ob mē dactum.

S heres pecuniam do nasser statulibero vt si bi eam daret z liber esset: non fieri liberum aristo ait. s. si in plenus ei donasser: fieri libez.

S quis testa. Iulia. mento libertatem acce perit sub conditione si ratio nem reddiderit: debet pro he reditaria parte heredibz reli qua soluere: etiā si nomia quo rūdam heredum sint in cōdi tione polita.

Idem. c. In plenus. i. nō adiecta hac p ditiōe. qñqz ergo plene dat: qñqz nō. sic. s. de acq. re. do. per seruum. s. i.

S qđ. postea. s. certe immo virilis tunc: vt. s. eo. ita liber. s. i. que est cōtra. Solutio. dat p hereditaria his quoz nomina nō sunt expressa. nominatis vero pro virili vt sit proportio totius z partis. vel aliud cum ola Toti z nomina: aliud cum pars tm exprimitur. vt. s. eo. qui pe: pto bz cumiam. z hoc placet. vel supra sunt exposta p pua. hic eē ppo appellatione. et facit. s. de manumif. testamen. l. si ita fue tto. rit. Accur.

S de p diti. in de. l. neratius. s. sibi plene dixi in. l. neratius. r. Statuliberi. sine suo facto. vt r. s. de ver. obli. si ser uum. s. item si homo. Accur. f. Tota enim. i. omnia enim. t. Nec reparari. sic. s. de reg. iur. l. libertas in effi. r. s. de his qđ deiece. vt effi. l. i. s. s. cū hō. v. Fuerit. scilz etiam postea. r. Usucapitur. immo trahit incō: tinētī dñium cum dñs sit tradēs. vt s. in pn. huius le gis. s. nō vsucapit accipiens. vt. s. de vsucap. sequit. s. lana. Rñ. h alien erat. vel verius qđ ad ius parēdi cō: ditōi. vt. s. de cap. z postli. re. l. in bel lo. s. si quis. et sic etiā expone. s. e. l. ij. in pn. et. s. i. r. s. ti. ij. l. pe. in fi. Ac. s. decem. i. de disse. here: di. secus si aliū. vt s. de euic. qui alie nam. s. i.

S de p diti. in de. l. neratius. s. sibi plene dixi in. l. neratius. r. Statuliberi. sine suo facto. vt r. s. de ver. obli. si ser uum. s. item si homo. Accur. f. Tota enim. i. omnia enim. t. Nec reparari. sic. s. de reg. iur. l. libertas in effi. r. s. de his qđ deiece. vt effi. l. i. s. s. cū hō. v. Fuerit. scilz etiam postea. r. Usucapitur. immo trahit incō: tinētī dñium cum dñs sit tradēs. vt s. in pn. huius le gis. s. nō vsucapit accipiens. vt. s. de vsucap. sequit. s. lana. Rñ. h alien erat. vel verius qđ ad ius parēdi cō: ditōi. vt. s. de cap. z postli. re. l. in bel lo. s. si quis. et sic etiā expone. s. e. l. ij. in pn. et. s. i. r. s. ti. ij. l. pe. in fi. Ac. s. decem. i. de disse. here: di. secus si aliū. vt s. de euic. qui alie nam. s. i.

Ob menda: cū. h est sensus vt ob mē dactū agat ex empto et nō ad dupli. sed re cui: dupli z ab aliquo ex: ob men traneo ad dupli z dactum agit si pmissa est. an pos: z sic nō est. C. de sit. euc. qđ libtat. s. i. vbi dicitur nō agi ad dupli. p p mē dactum.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S de p diti. in de. l. neratius. s. sibi plene dixi in. l. neratius. r. Statuliberi. sine suo facto. vt r. s. de ver. obli. si ser uum. s. item si homo. Accur. f. Tota enim. i. omnia enim. t. Nec reparari. sic. s. de reg. iur. l. libertas in effi. r. s. de his qđ deiece. vt effi. l. i. s. s. cū hō. v. Fuerit. scilz etiam postea. r. Usucapitur. immo trahit incō: tinētī dñium cum dñs sit tradēs. vt s. in pn. huius le gis. s. nō vsucapit accipiens. vt. s. de vsucap. sequit. s. lana. Rñ. h alien erat. vel verius qđ ad ius parēdi cō: ditōi. vt. s. de cap. z postli. re. l. in bel lo. s. si quis. et sic etiā expone. s. e. l. ij. in pn. et. s. i. r. s. ti. ij. l. pe. in fi. Ac. s. decem. i. de disse. here: di. secus si aliū. vt s. de euic. qui alie nam. s. i.

Ob menda: cū. h est sensus vt ob mē dactū agat ex empto et nō ad dupli. sed re cui: dupli z ab aliquo ex: ob men traneo ad dupli z dactum agit si pmissa est. an pos: z sic nō est. C. de sit. euc. qđ libtat. s. i. vbi dicitur nō agi ad dupli. p p mē dactum.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S de p diti. in de. l. neratius. s. sibi plene dixi in. l. neratius. r. Statuliberi. sine suo facto. vt r. s. de ver. obli. si ser uum. s. item si homo. Accur. f. Tota enim. i. omnia enim. t. Nec reparari. sic. s. de reg. iur. l. libertas in effi. r. s. de his qđ deiece. vt effi. l. i. s. s. cū hō. v. Fuerit. scilz etiam postea. r. Usucapitur. immo trahit incō: tinētī dñium cum dñs sit tradēs. vt s. in pn. huius le gis. s. nō vsucapit accipiens. vt. s. de vsucap. sequit. s. lana. Rñ. h alien erat. vel verius qđ ad ius parēdi cō: ditōi. vt. s. de cap. z postli. re. l. in bel lo. s. si quis. et sic etiā expone. s. e. l. ij. in pn. et. s. i. r. s. ti. ij. l. pe. in fi. Ac. s. decem. i. de disse. here: di. secus si aliū. vt s. de euic. qui alie nam. s. i.

Ob menda: cū. h est sensus vt ob mē dactū agat ex empto et nō ad dupli. sed re cui: dupli z ab aliquo ex: ob men traneo ad dupli z dactum agit si pmissa est. an pos: z sic nō est. C. de sit. euc. qđ libtat. s. i. vbi dicitur nō agi ad dupli. p p mē dactum.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S de p diti. in de. l. neratius. s. sibi plene dixi in. l. neratius. r. Statuliberi. sine suo facto. vt r. s. de ver. obli. si ser uum. s. item si homo. Accur. f. Tota enim. i. omnia enim. t. Nec reparari. sic. s. de reg. iur. l. libertas in effi. r. s. de his qđ deiece. vt effi. l. i. s. s. cū hō. v. Fuerit. scilz etiam postea. r. Usucapitur. immo trahit incō: tinētī dñium cum dñs sit tradēs. vt s. in pn. huius le gis. s. nō vsucapit accipiens. vt. s. de vsucap. sequit. s. lana. Rñ. h alien erat. vel verius qđ ad ius parēdi cō: ditōi. vt. s. de cap. z postli. re. l. in bel lo. s. si quis. et sic etiā expone. s. e. l. ij. in pn. et. s. i. r. s. ti. ij. l. pe. in fi. Ac. s. decem. i. de disse. here: di. secus si aliū. vt s. de euic. qui alie nam. s. i.

Ob menda: cū. h est sensus vt ob mē dactū agat ex empto et nō ad dupli. sed re cui: dupli z ab aliquo ex: ob men traneo ad dupli z dactum agit si pmissa est. an pos: z sic nō est. C. de sit. euc. qđ libtat. s. i. vbi dicitur nō agi ad dupli. p p mē dactum.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S de p diti. in de. l. neratius. s. sibi plene dixi in. l. neratius. r. Statuliberi. sine suo facto. vt r. s. de ver. obli. si ser uum. s. item si homo. Accur. f. Tota enim. i. omnia enim. t. Nec reparari. sic. s. de reg. iur. l. libertas in effi. r. s. de his qđ deiece. vt effi. l. i. s. s. cū hō. v. Fuerit. scilz etiam postea. r. Usucapitur. immo trahit incō: tinētī dñium cum dñs sit tradēs. vt s. in pn. huius le gis. s. nō vsucapit accipiens. vt. s. de vsucap. sequit. s. lana. Rñ. h alien erat. vel verius qđ ad ius parēdi cō: ditōi. vt. s. de cap. z postli. re. l. in bel lo. s. si quis. et sic etiā expone. s. e. l. ij. in pn. et. s. i. r. s. ti. ij. l. pe. in fi. Ac. s. decem. i. de disse. here: di. secus si aliū. vt s. de euic. qui alie nam. s. i.

Ob menda: cū. h est sensus vt ob mē dactū agat ex empto et nō ad dupli. sed re cui: dupli z ab aliquo ex: ob men traneo ad dupli z dactum agit si pmissa est. an pos: z sic nō est. C. de sit. euc. qđ libtat. s. i. vbi dicitur nō agi ad dupli. p p mē dactum.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

S hērs. aka lex si heres ak. s. pōponius. b. Libez. de ri goze iur. sic r. s. de sol. l. qđ sic. s. de eq: tate secus. vt. s. si cer. pe. si tibi. et de donatio. qđ id. s. i. qđ sunt contra.

Deico. liber. L. cum libertate. qñq; tñ fallit. qđ plene dixi
S. ii. q. l. penul. in distinctione.
S Decē heredi tantūdem. f. decem.
b Debet. f. ex alia causa.
c Posse dici. vt. s. de pecu. l. peculium. § si heres.

d Nullū. vt. et
s. de pec. l. § si dā
nā. § preterea.
e Cōstitutū.
vt. ex peculio da-
re possit.
f Progrediaf.
dicēdo p̄dicta.
g Surrupue-
rit. p̄ eo ei fere hā
beripōt siue num-
mos q̄s i peculio
h̄et michi debz
michi soluat: si-
ue michi nūmos
surrupiat: eos mi-
chi postea reddat
q̄ casu eū nō p̄ue-
nire ad libertatez
s. dicitur. R. l. l.
statuliberos. § si
q̄s seruū. r. facit. s.
p̄ pec. l. peculū. §
alioqn. r. qđ surri-
puit seruū. r. c. sed
vt. § p̄mū dicitur. f.
eo. l. licho. § i. sed
ibi solues.

S triēnio. li-
ber est: nisi
iterū deē heredi
obtulit: sic nō
obstat. s. e. statuli-
beros. § si h̄y. in
fi. et. s. de ma. tes.
si ita fuerit. in fi.

S si. facit
s. de ma. tes.
si ita scriptū. r. qđ
ibi not.

S peculūz.
prohibuerit
dare. r. sic est liber
cōditōe habita. p̄
impleta. vt. s. e. l.
iq. in p̄n. r. C. de
condi. infer. l. fi.

l. Ananūm.
id est factū libi-
p̄o iure p̄ditōe habi-
ta. p̄ impleta: cuz
eū nō remāsit: sed
per heredem.

Et cū seruo.
nunc soluit.

n. Inuidiosū.
sic. s. de dista. pi.
rescriptū. § si alie
na. i. rñ.

S Decē heredi dedisset
iussus est liber esse: de-
cem h̄z r. tantūde dño d̄z: dā
do hec decem nō liberabitur.
nā qđ statulibero ex peculio
suo dare explende conditiōis
causa cōcessum est: ita interp̄-
tari debemus vt nō etiā ex eo
dari possit qđ extra peculium
est: nec me preterit hos num-
mos peculiare posse dici: qđ
uis si nichil preterea seruū ha-
beat peculium nullū sit: sed
dubitari non oportet qñ hec
mens fuerit constituentū: vt
quasi ex patrimonio suo dan-
di eo nomine seruo potestas
esset: quia id maxime sine in-
iuria dñozum concessisse vi-
debatur. qđ si vltra quis prog-
rediat: nō multū aberit:
quin etiā eos nummos quos
dño surripuerit dando statu-
liberū conditiōi satisfactorū
existimet.

Paulus.
S triennio dare dena-
gintū obtulerit nō accipiente
herede non statim liber est: qz
et si accepisset nondum liber
esset.

S si seruo liber esse ius-
sus sit et legatum ei datum si
fillus. rñ. annos compleue-
rit: et fillus ante decesserit: li-
bertas fauore cōpetet: de ve-
niente: legati autem conditio
deficit.

Cum non stat per seruum
quin conditio libertatis imple-
tar: perinde est ac si impleta
esset vt competat seruo liber-
tas. b. d. Paulus.

S peculium seruo lega-
tum sit qui iussus est alij dare
decē r. sic liber esse: r. hec eū
prohibuerit dare: deinde ma-
numissus peculū petat ex cā
legatū per doli exceptionē

o fraudari. tenetur tñ actiōe in factū ei in cuius p̄so-
na erat adimplenda cōditio: vt. s. de cōdi. ob cau. l. i. § si.
p Si luro. imo vt qđ dñū si trāseat luro: h̄f̄id̄: vt. s.
de p̄di. et demō. l. si luro. r. s. e. l. statuliberos. circa p̄n.
ibi cū igit verā r. c. s. de p̄di. ob cau. l. i. § si. § ibi. f. i. ti.
de cōdi. cau. da. l.
i. § si. plene dixi.

eam summam quam daturus
esset: deducere heres possit vt
ipsi prosit non manumisso qđ
ea pecunia data non est: an ve-
ro indignus sit heres qui con-
tra voluntatem defuncti fecit
eam pecuniā lucrari. r. cū ser-
uo nichil ab sit et libertas ei
competit: inuidiosum est he-
redē fraudari. De illo q̄-
ritur si inuito herede det: aut
nesciente an faciat nūmos ac-
cipientis: r. iulianus vere ex-
stimat ex hac causa cōcessam
videri statuliberis alienatio-
nem nūmorū / etiam inuito
herede: r. ideo facere eos acci-
pientis pecuniā. Si he-
redi dare iussus est decem: et
eam summam heres debeat
seruo: si velit seruus eā pecu-
niā compensare: erit liber.

Is cui seruo pecuniā dare
iussus est r. liber esse decessit
Sabinus ait si decem habuis-
set parata liberū fore: quia nō
staret per eum quominus da-
ret. Iulianus autem ait fauo-
re libertatis constituto iure
hunc ad libertatē peruentu-
rum / etiam si postea habere
ceperit decem. adeo autē ex
constituto pot̄ iure qđ ex te-
stamento ad libertatem per-
uenit: vt si eidem legatum sit
mortuo eo cui dare iussus est
ad libertatē quidē perueniet:
non autem legatum habiturū
est. Idem qz r. iulianus putat
vt in hoc ceteris legatarijs si-
milis sit. Diuersa cā est ei
quem heres prohibet condi-
tioni parere: hic em̄ ex testa-
mento ad libertatem perue-
nit. Heredi aut iussum da-
re etiam heredis heredi dare
posse vnius adriānus rescri-
psit. Sed et si hoc sensit testa-
tor: etiam in legatario idem

de cōdi. cau. da. l.
i. § si. plene dixi.
q. Eā. f. tāta.
r. Debeat. f. na-
turaliter: vt. s. de
pec. l. nec seruus.
f. Cōpensare. vt
s. de pec. le. l. si pe-
culū. § si cui aut.
et. s. de p̄pe. citaz
qđ natura.
t. Non staret.
qz offerebat: vt. C.
de cōdi. infer. l. fi.
et facit. s. de cōdi.
r. demō. cū ita da-
tur libertas. § et
i. rñ. r. f. e. si h̄y
ticio. § pe.
v. Cōstituto. q.
d. nō testatōis vo-
luntate sed iure
supplente eam.
r. Pot̄ iur. nō
ex voluntate testa-
toris: sed ex iure
supplente eam.
y. Fidei legatū
sit. p̄ter libertatē.
Accur.
z. Habiturū est.
conditiōis defe-
ctu: vt. r. s. de p̄di.
r. demō. l. an testō.
nā sic est et l. alijs
pecuniarijs reli-
ctis vt deficient
deficiente p̄ditōe
sub q̄ relicta sunt
vt subicit. r. C. de
condi. infer. l. le-
gatum.
a. Ex testō. l. ex
voluntate defun-
cti sola nō iure cō-
stituto. d.
b. Heredis here-
di. qz heres here-
dis r. c. vt. C. de
re. insti. l. fin. et de
usufr. l. antiqui-
tas. et. f. de verb.
signi. heredes. et
s. e. statuliberi a. §
si filius. r. l. mor-
tuo. et. f. eo. l. ser-
uus si heredi. in
prin. et. C. de le-
ga. l. in annalib̄.

Liber Secundus.

a **D**icēdū ē. vt r ei⁹ hīdī possit dari. a. s. sec⁹. vt. s. de cōdi. r demō. l. sub diuersis. s. si. vel et alr vt ibi nōuim⁹.

b **W**antur. vt. s. de ope. l. i. i.

c **I**git. a. s. l. i. r dic iustum vsq ad. x. annos. x. aureos dare et liberū eē r ipe quolibet anno dedit vnum.

d **N**ecessario.

sz aurei ex volūta te sic diuim sol uunt. nā etiā pzo anno pnt oēs sol ut: r erit liber vt h inuit. p hoc qd dr alta. r. s. d. ma. test. l. si ita fuerit. in fi. r. s. eo. statu libero s. stich⁹.

e **N**oluerit. f. vnā opam vt oēs ei an tps oblatas f. **I**dē. vt raci tū tps intelligat. s. **I**re. eodē tē pore. ac.

h **P**otuisse. vt f. e. seruus si hīdī. s. impator. sic r i stipu. tps. f. tacite intelligit ppt lo cū: vt l. i. s. f. ob. s. locati. r. s. de f. ob. l. eū q kalēdis s. dīes. r. l. pzinu us. s. cū ita. r. nisi l. cāu. vt. f. e. t. l. i. s. s. i. inter eos.

i **N**ō em̄. i. cō tra volūtatē defū cti eēt si nō pmit terem⁹ eū manu mittere r habere liberū. r facit. s. e. l. si quis ita. in pñ. Accur.

k **M**anumitte mētum re. nota optimuz optimuz ex duob⁹ dīis rē ex duob⁹ peramētū: r sic fa bus s. cit. s. d. infrog. ac. l. r. q. r. f. de f. ob. eū q kalēdis. et. l. continuus. in pñ. et. s. cū ita. r. s. il lud. et de solu. ra. tū. r. l. qd dicim⁹. et rē ra. ha. l. quo ei. s. iulian⁹. r. s. d. neg. ge. l. diuor tio. r. s. de pdi. ob cau. si pecuniā s. fi. r. si qd cau. l. q. s. pe.

l **T**empus ad tectū. puta annū. ad qd facit. s. de

dicendū est⁹. **Q**uedā cōdi tiones natura sua nō pnt eo dem tpe impleri: sz necessariā habent tps diuisionē: veluti cū decē opas iustus erat da re seruus: quia ope per singu los dies dant⁹: igit⁹ et si singu los aureos det statuliber: pōt dici eū impleuisse cōditionē. alia cā est oparū: qz he neces sario⁹ singule edēde sunt. Sz et si heres accipere noluerit⁹: non statim liber erit/ sz cū tps transierit p quod operarum q̄titas consumat. **I**dē⁹ di cendū est si iustum capuā tre⁹ et liberū eē hēs phibeat ire: tūc em̄ erit liber cum puentre capuā potuisset. **I**ntesse em̄ videt tps tā operarū p̄statio nī q̄ itineris. **S**i ita qd ac ceperit libertatē: stichus si he res eū non manumiserit liber esto: poterit ab herede manu mitti. nō em̄ p̄ra⁹ volūtatē te statoris adimif ei libertas. sed nō tā continuū tps exigendū est vt p̄cipitari cogat hīs vel ex peregrinatōe celeri⁹ reuer ti ad manumittendū: vt admi nistratōe rerū necessariarū infmittere. nec rursus tā longū tps exigendū est: vt q̄d iu viuat protrahatur manumif sio: sz modicū. f. quo p̄imum possit sine magno incōmodo suo heres manumittere⁹. qz si tempus adiectum fuerit/ illū spectabitur.

In redditione rationū cō tinent reliq̄ uē cū testō: fece rit mentionē de aliq̄ dandō: si non expressit cui velur dari de bet dari heredi. h. d. **D**po.

Abeo lib. ij. posteriorqz ita refert: calenus⁹ di sp̄fator me⁹ si rōnes diligen ter tractasse videbit liber esto sua qd oia⁹ r centū habeto: di

condi. ob cau. l. ij. s. i. ac.

Abeo. calenus. verba testatoris.

h **E**uasq. omnia. p. y. est habeto rē.

o **C**itilis fuit. ad hoc. s. de ma. test. si ita scriptū sit. et l. qui filium. s. i. Accur.

ligentiam eam desiderare de bemus que dño non que ser uo fuerit vtilis. erit autē ei di ligentie confucta bona fides non solum in ratiōibus ordi nandis: sed etiā in reliquo red dendo⁹: et qd ita scriptum est videbitur⁹ pro hoc accipi de bet videri poterit: sic et ver ba legis duodecim tabularū veteres interpretati sunt si a qua plura nocet/ id est nocere poterit. Et si queretur cui eam diligentia probari oporteat/ heredi an arbitrato vtri boni: morem agentium⁹ sequi debem⁹: veluti si is qui certā pecuniam dedisset liber esse iustus sit non ascripto eo cui si dedisset eo mō potuit liber esse q̄ posset si ita fuisset scri ptum/ si heredi dedisset⁹.

Si testōr posuit in electioe mea vt dem centū certus no mmati cui veli si decedo a si q̄ eligam debetur hec sūma oi bus pro portione. h. d.

Pacuius clemēs a lebat: si ita sit fideicommissum relictū cui voles eorū⁹ restituas rogo si nullū elegisset cui restituere omnibus deberi imperato rem antoninum constituisse.

Cui p̄cipit in testō aliquid dari si nō expumat cui vel q̄ bus d̄z dari heredi vel heredi bus: si quosdā nominauit he redū his tm̄ dabit. si heredi bus vel extraneo dari iussit ex traneus habebit portione⁹ vti ritem tm̄: heredes vero p̄ her d̄z raris portioib⁹. h. d. **D**qu.

Quā pecuniam dare ius sus est nisi adiectus sit cui det heredi⁹ dare debet⁹ pro partibus hereditarijs: p ea em̄ parte qd qz accipere d̄z p qua dñs est. **S**i qdā ex he

p **R**eddendo. vt. r. s. eo. statuli bera. s. pe. r. s. fi.

q **U**idebit. ma terialiter ponit. Accur.

r **P**oterit. naz cōpetit nōdū dā no dato. vt. s. d. aq plu. ar. l. i. s. hec a ctio. s. l. s. expositō s. ad vel. l. he a ctioes. r. s. de ca. di. l. i. s. hoc iudici cium.

f **C**ui. i. cui⁹ ar bitrio.

t **A**gentis. i. s. z moie in s. l. i. s. ob tētū ab agētib⁹. f. hoib⁹ in causā ve luti r. c. ex q̄ exēplo apparet vt si non sit dictū cui eā di ligentiā pbari o: porteat: heredi p bāda sit s. z. ar. s. s. ti. i. thais. s. forore. r. s. d. s. hē. emp. hec veditio: sz alijs loquūt ea sio⁹. vel veri⁹ et h in subditū ad ar bitriū boni vtri re currat herede ma le reprobate. p. d. l. r. s. p. socio. l. si societate. r. s. ope. lib. l. si libertus. Accur.

v **D**edisset. sic s. l. pri. r. s. eo. l. ita liber.

r **P**acui⁹. cui eoz. qd bsdā nota tis: puta libertis vt. s. de le. s. cū q̄ dā. r. l. vñs ex fa. in pñ.

Quā pecuniā dare debet. vt. s. l. pri. s. velu ti r. c. r. l. ita liber. et. s. de acqui. her e. pro herede. s. papinianus. r. s. sequen. argu. con tra. s. si vsufr. pe. l. fundum.

Quibus. f. tantis / puta duob' iussit dari / r no aljs duobus cum essent quatuor.

his. f. tm aljs nichil.
pos. f. extraneos. ac.
hereditarias. sic. s. de vulg. sub. l. q plures. r no qz aut oia noia pda heredi dicta snt: aut nulli / r tunc serua qd s. s. eo. ita liber. s. fi. aut quozsdm. r tuc qd hic: vel etia dic vt dixi. s. eo. si qd testamento.

Intra. nec fictio. extraneos: cui dare iuss' erat. d.

Dabit. vt ad libertate veniat. vt. s. n. ij. thais. s. inter. s. s. s. e. seruus q. s. seru'. So lu. hic i d' do: ubi i faciēdo. Item ibi ante ips saltē incipit. hic nō: sed an quicquēntū sol uere pōt r esse liber. vt. s. de ma. test. l. si ita fuerit. s. i.

Paruerit. fa cit. s. e. statulibos i pū. r. s. fi qd fuit

Tich' obligatio. int he redē qui dñs est r seruū. vt. i. eo. l. pe nul. s. paul'. r. i. de lib. cau. l. si. s. fi. sed forte in sub fidium tenebitur actioe i factū post manumissionem. ar. C. an seru' ex suo facto. l. pmis se. ar. m. s. s. fi qd om. cau. test. si qd sub cōditione dari. in fi. Itē no. qz de facto sufficit cō ditionem impleri sic. s. e. si qd. i pū. et. s. q. ita. r d ma. tel. l. sub testō. r d p d. i. l. i. m. h. s. fi qd. Itē facit. i. d ope. liber. l. cerdo nem. ac.

Statulibos. conditioni= bus: p dno id ē pactio: als dura: als bona vt hic. r. s. de ho qui sui vel alieni iuris sunt. l. dñorum. et. s. de edil.

redibus qd dare debeat no= minati sūt: dabit hīs p herdi tarijs portioib'. si hēdib' noia tīs etiā extrane' pūct' sit / ex traneo viriles: cētis portioēs hēditarie dari debēt. r si nō so lū ticiū s; etiā allos adieciisset hōs' viriles portiones habitu ros: coheredes autem heredi tarias' iulianus scribit.

Trāfacto tpe infra qd p ditioni qd parere d; post temp' nō admittet. h. d. i. s. se. pon ca. vt. s. e. l. si peculū. r el.

Itē qnquēntū stich' c. dederit liber esto: nec fictio' vel hēd' vel ēptorū post qnquēntū dabit'. Si rōes red didisset liberū eē iussū / nō pa tit hīs reb' pecularib' vedit' reliq' soluere: p inde liber erit / quasi cōditioni paruerit'.

Qui grauat' est aliqd pro mittere sufficit ad cōditionez implendā si tñ promittat: h; nō soluerit adhuc. h. d. C. ar.

Tich' si herdi meo de cē pmiserit: vel opas se daturū irauerit liber esto. pōt expleri conditio si promi serit: nā spondidisse aliqua si gnificatiōe dici pōt: etiā si nō sit secuta obligatio. m. ode.

Statulibos venundari posse leges duodeci ta bularū putauerūt. Durtis aut cōditioib' in vēditioe minime onerandi sunt: veluti ne intra loca certa seruiat: neve vnq; manumittantur.

Hoie rōnū cōtinent rōnes in scriptis redacte r non scri=

pre. h. d. Idem. Libertate seruo sub cō ditione rōnis reddite testō da ta heres nō soū scriptā rōnē

edic. l. actionem. r facit. C. de testa. ma. statuliberis. Libertate. nichilominus. nō ergo nocet falsa de= monstratio. vt r. s. de cōdi. et demon. l. demonstra= tio. Item facit. i. e. l. seruus si heredi. in prin. et. C. de ma nu. testa. l. cum testamento.

exigit: veruetiā q sine scriptu ra ab eo admistrata ē. Ser uus iussus reddita rōne ad li= bertate puenire: licet nullam administauerit rationem: ni= chilominus' erit liber.

Statuliber trāsit cum sua cōditioe. h. d. vna. s. l. sequen.

vide per te. Idem.

Is cui dare iuss' est re demerit statuliber sū: eūq; rur sus alij vēdiderit / nouissimo emptori dabit. itā em cū apud eū cui dare iussus est dñtū qz seruū puenerit: si eū alienet / cō ditionem quoq; ab eo ad em= ptorem. transire iuliano pla= cet'.

Abole. Libertate et' q fuit intra dies. xxx. mortis sue si rōnes reddidisset libe rū esse iusserat forte post die s. xxx. adita est: iure quidem stricto ita' manumissus liber eē non pōt: qm cōditione defi citur: s; fauor libertatis eo p= duxit: vt rñderet expletam cō ditionē si p eū cui data eēt nō staret quomin' expleretur'.

Statuliber' auct' cōditio li bertatis obtigerit si qd cōpa= rasset: peculio legato' nō ces= surum in libris casij castij scri ptū est: nisi id legatū in tem= pus libertatis collatū esset'. Audeamus ne cū peculū r ac cessionē r decessionē habeat' augmentū qz peculij eius si modo ab herede ei ablatū nō sit' legato cessurū sit: r magis hoc iure vtimur'.

Pompo. Statuliberi a ceteris' seruus nostris nichilo= minus pene differunt: ideoq; q ad actioēs vel ex edicto ve= niētes / vel ex negotio gesto' /

seruis nostris nichilo= minus pene differunt: ideoq; q ad actioēs vel ex edicto ve= niētes / vel ex negotio gesto' /

seruis nostris nichilo= minus pene differunt: ideoq; q ad actioēs vel ex edicto ve= niētes / vel ex negotio gesto' /

seruis nostris nichilo= minus pene differunt: ideoq; q ad actioēs vel ex edicto ve= niētes / vel ex negotio gesto' /

seruis nostris nichilo= minus pene differunt: ideoq; q ad actioēs vel ex edicto ve= niētes / vel ex negotio gesto' /

seruis nostris nichilo= minus pene differunt: ideoq; q ad actioēs vel ex edicto ve= niētes / vel ex negotio gesto' /

Is placet. dū, viuit vē= ditor. vt. i. eo. fu' si heredi. in pun. q est s' fm d' daz. vel ibi ideo est: qz heres cui erat dā= dus māumissit eū statuliberū: hic re demit: r alienaut magis aut est cō= tra de cōdi. et de= mon. sub diuersis. s. s. s. qz ill' d' intelligit expone vt ibi. r ad hoc fa cit qd no. s. eo. l. si statulibera pene. s. fina.

Hereditas. ita. f. vt. s. di ctum est. n. Expleretur. idē habes. s. e. sta tuliberos. s. si qd heredi.

Statuliber. als. l. als. s. p

Legato. ill' statulibero.

Scriptū est. et male: vt subh= cit. ac.

Collatū est. veluti cū libertas te peculū tibi do lego.

Habeat. vt r s. de pecu. l. pecu lium.

Non sit. ante euentum condi= tionis.

Vt imur. hec cum ipsi suo ma= numisso legatur. als si extraneo tē pus mortis testā tis spiciat. vt l. s. d. leg. s. peculū. r s. d. pec. le. l. dē qz. s. fi. r de pecul. l. penul.

Statuliberi a ceteris. ni chilomin' pene. vt. s. e. statulibez

pene dicit propter id quod statim dicā. p. sesto. veluti negotiorum tutela.

a Penas. hoc est contra. I. de penis. l. motis. §. si. et de questionibus. l. statuliber. r. §. si ex nora. causa aga. l. si. quibus dicitur vt liberu punitur. Sol. hic deliquit ante §. esset statuliber. l. illis legibus postea. argu. I. de pe. l. i. r. et propter hoc dixit. §. pene.

b Controuersia. inter legitimu hñdē r scriptu. d.

c Valere. ad hanc non rñdet.

d Quapropt. scz scribit quitrus murtus soluendo quādā a t hñdēz ppf quā videbat idē in supior eē: si snia nichil facit p scripto. s. l. vtroqz p erit paritionē.

e Illa. r. f. u. s.

f Ceter esse. illu dantem scripto: r postea victo l seruuiturē remanere. s. r hic labeo cotrigit paritionē.

g Posse dari. s. cur cū scriptu nō defuit heres esse p hñc sniaz: Rñ. immo qtrum ad effectū: r vtilib' actio nū' conuenitur r agit legitimu. vt r §. de trāfac. l. pro uerita. r isti. de fideicom. here. §. restituta. r de pdi. indebi. l. iij.

h Emptōis. dicitur enim hñc nō habeam' statuliber decē dare iussus. si vendit' fuerit decē det eptoz et sic translatio a scripto illegitimu est veditio fm. h. Alij dicit vt vt. q loquit p sñe: licet em lex. xij. tabularū pdictoz hñc emptōis oēz alienationē singularem est cōplexa: ita cū dicit des hñdē: videt oēz heredē cōplexū. vñ si dedit legitimo paruit pditioni. Itē no. h lar

Emptō ge accipi hoc vocabulu ēptōis. als stricte. vt. C. de iure nis hñc empti. l. i. Itē in eo. t. l. h. r. C. de fun. p. rimo. l. i. Itē. C. stricte r de p. cur. l. si. Itē. §. de pig. in quoz. sic alienatiois hñc large su est gñale. vt in au. de nō alie. aut pma. §. alienatōis. qñqz nūf. tñ stricte ponit. vt. §. de alie. iudi. lex hoc edicto. §. alienare. Itē no. nichil interesse qd ex eqpatēnd' fiat. sic. C.

vel ex p̄ctu ptinet eiusdē cōditōis sunt statuliberi cuius ceteri serui. r ideo in publicis qz iudicijs eadē penas' patiunt qz ceteri serui. **Quit' murt' scribit: p̄familias in testamēto inscripserat: si andronicus seru' me' heredi meo dederit decem liber esto: deinde de his bonis cepat cōtrouersia' esse: qui se lege heredem aiebat esse: is eā hereditatem ad se pertinere dicebat. Alter q' hereditatez possidebat aiebat testō se heredē esse: fm eū snia dicta erat: qui testamēto aiebat se heredē esse. Deinde andronic' q'rebat: si ipi heredi scripto vigit dedit: qm fm eū snia dicta est: futur' ne eēt liber: an nichil videat snia qua vicit ad eā rē valere. quapropter' si vigit heredi scripto dedit: r res p̄ra possessore iudicata esset: illu' in seruitute fore. labeo hoc qd qntus murtus scribit ita putat vey esse: si re vera lege ab intestato heres sit is q' vicit. nam si iniuria iudicis victus est script' ver' heres ex testō: nichilomin' eū paruisse pditioni ei dādo: r libez fore. s. verissimū est qd r Aristo Lelso scripsit posse dari' pecuniā heredi ab intestato: fm quez snia dicta est: qm lex xij. tabularū emptōis' verbo omnē alienationē cōplecti videtur: nec interesse quo genere q' dñs et' fieret: et iō hñc quoqz ea lege ptinet fm quē**

de institu. r substitui. si mater. r. §. ad trebel. l. mulier. §. i. i. pecuniā. habitā a statulibero. vt r. §. de dona. cau. moz. l. qd statuliberi. r. §. de peti. here. l. nec vllā. §. s. s. bin'. remanet ergo ille liber etiā eo casu q' est data sentētia p̄ra scriptū cui fuerāt data decē: multo magis si pro

snia dicta est: r libez futurum eū q' et dedisset pecuniā. hunc aut possessore hereditatis cui data eēt summa: si vict' eēt hereditatis petitione: cū ceteris eam quoqz pecuniā' victori restituerē debere. **Idem.**

S itichus si eū heres non alienauerit liber esto: etiam si statuliber est / alienari tamen poterit.

Homine rationū cōtinētur etiā reliqua. Itē si testator reliquit libertatē seruo cum sua vxore si seruus ratiōes reddiderit: si seru' decedat ante ratiōes reddēdo puenire ad libertatem. et adducit simile in legato. h. d. **Dau.**

S seruo sub cōditione rōnū hereditariarū' legatū sit: p eā cōditionē eum iustum eē acc' pze legatū vt pecuniā reliquoz reddat: nō dubitat. Et ideo cū qñtū est: stichus' cū ratiōes reddiderit: cū cōtubernali' sua liber esto: an mortuo sticho ante cōditio nem' cōtubernalis eius libera eē possit: Bultian' dixit que stionē eē in hac specie q' etiā in legatis agit: illi cū illo do

lego. an altero deficiēte alter ad legatū admittatur: qd magis sibi placere: perinde ac si scriptum esset illi r illi'. altam etiam esse questionem: an cōtubernali quoqz cōditio cōiuncta sit: quod magis esset.

S seruo. hereditariarū. reddendarum.

M Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hñc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. re. l. iij.

Questū est. §. in genere: nunc in specie.

O Stichus. verba testatoris. Bzo.

P Cum cōtubernali. testatoris.

Q Ante conditionem. i. anteq' reddat ratiōes.

R Sibi placere. aitilianus.

S Illi et illi. vt. §. de vñfruc. accrescēdo. n. c. in si. s. arg. p̄ra. §. de fun. instru. si cui. in si. Accur.

T Adag' eēt. hoc de rigore. s. v' equatēnd' e' on' pditōis

scripto. r sic corrigi hic qd. §. dixit quint' muti' r labeo. §. opponit. Testō nōne rescisso testa rescisso mento rescindit' an liber libertas. vt. C. de tas remanu. te. si maf. r scidat. de pig. si superat. Rñ. nō. vt. §. de exp. cep. rei tu. l. i. Uel dic q' loquit in ca sibi' qz habes. §. de inoffi. test. l. pa pinianus. §. si. r. l. seq. vel in eo quez habes. C. de inoffi. test. l. cū duob'. vt in illo q' est i eadez lege cū ex cā. vt vt C. de peti. here. l. si. vel vt. C. de fideicom. lib. l. qñis. vel alit' tūc viciaf libertas qñ de vtr' testamētū fuit qñtū r disputatū. ar hic nō fuit qñtū: qz nec fuit oñē sum. r sic non obstant pdicta iura.

S ita. p̄ter. r sic defuit' pditio libertatis: qd als non cōtigit. vt. C. de manum. testa. l. statulibens.

S seruo. hereditariarū. reddendarum. **M** Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hñc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. re. l. iij.

Questū est. §. in genere: nunc in specie.

S seruo. hereditariarū. reddendarum.

M Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hñc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. re. l. iij.

Questū est. §. in genere: nunc in specie.

O Stichus. verba testatoris. Bzo.

P Cum cōtubernali. testatoris.

Q Ante conditionem. i. anteq' reddat ratiōes.

R Sibi placere. aitilianus.

S Illi et illi. vt. §. de vñfruc. accrescēdo. n. c. in si. s. arg. p̄ra. §. de fun. instru. si cui. in si. Accur.

T Adag' eēt. hoc de rigore. s. v' equatēnd' e' on' pditōis

ei in omni casu: vt
s. de cōdi. r. t. mō.
l. paulus. q. est s.
a. C. Largaritur.
tul. vel dic hīdē.
b. C. Ex suo. s. cō
tubernali.

c. C. Dare. f. con-
tubernalem.

d. C. Id. f. dare d
peculio.

e. C. Principalr.
hec autē nō fuit
pūcipalr iussa.

f. C. Duob. pe-
cuniā. r. ali-
am partē p̄tori.
vt. s. eo. si statuli-
bera. s. iij.

g. C. Statulibe-
roz. sic. C. s.
test. ma. statulibe-
ris. r. s. eo. statuli-
beros vendant.

h. C. Eruius. si s
fūct. est. f.
heres.

i. C. Oportere. vt
et. s. eo. si peculii
s. heredi.

k. C. Fuit. q. hīc
nō fuit cū manu-
miserit. sic s. ext
guir cōditio ma-
numissioe: nō sic
redēptione r. alie
natione. vt. s. eo.
si s. cui. q. est s.

l. C. Demōstrat.
est. at in nostro ca-
su nec dñum ha-
bet heres hēdis
nec fuit demōstra-
tus. ergo ei dan-
dum non est.

m. C. Non trahat
q. nulla sunt. vel
si sunt incontinē-
ti vult reddere.

n. C. Si in hispa-
niā. s. ba. testator.
o. C. Coactos. i.
anteq. possit col-
ligere. et legas in
rogatine. r. sub-
audi non. vt. s. e.
si peculii. s. q. dā.
vbi plene dixi.

p. C. Constabit.
id est constare de-
bebit.

q. C. Obtulerit.
sic. s. e. statuliber
rationem.

r. C. Imperator. An. rescriptit
iustum rationem reddere et li-
berū eē: si hīs causabit acci-

pere rōnes nichilomin⁹ liber⁹
fore: qd̄ rescriptū ita accipit d̄z
vt si reliqua nō trahat^m liber
sit: q. si trahat/ ita demū si ob-
tulit eā quātitatem q̄ refundi
debit ex fide iuratis. nō em̄
libertati sufficit hīdē in mora
fuisse: si nō id fiat p̄ statulibe-
rū: qd̄ remota hīdis mora li-
bertati aditū daret. qd̄ em̄ si
manumissum pponas damā:
si in hispaniā^m pfectus anno
proximo fruct⁹ coegerit liber
estio rome retineat hēs: neqz
proficet patiat: nunqd̄ dictu
ri sum⁹ statū ante fructus coa-
ctos^o liberū fore: nā et cū ro-
me stipulatio cōcepta ita. c. in
hispania dare spondes: inesse
stipulationi tps̄ q̄ possit in his-
paniā puenire: nec ante iure
placuit agi. Sed si heres ac-
ceptis rationibus r. reliqs̄ cō-
putatis donare se ea statulibe-
ro nō habenti qd̄ inferat pro-
scribar: aut etiā lris ad eū mis-
sis palā faciat/ cōditio libertatis impleta vide-
bitur. Quid ergo si neget se reliqua cōtraxisset:
atqz ideo qz p̄ heredē steterit vt accipiat rōnes
liberum factum: heres autē neqz se fecisse mo-
ram et reliqua debere statuliberum cōtendat
apud eū q̄ de libertate cognoscit/ an cōditio sit
impleta: constabit: cuius officio p̄tinebitur de
mora p̄siderare: nec min⁹ cōputare rōnes: r. si re-
liqua trahi p̄perit nō esse liberū p̄ficiare. s. z
si nunqz negauit reliqua debere: cum aut pueni-
ret heredē r. rōnes offerre p̄fessus sit refusurū
q̄cqd̄ in reliqs̄ eē p̄stiterit: et ei⁹ pecunie resū nu-
merare paratū idoneum obtulerit: r. heres in
mora fuerit/ inia pro libertate dicetur. **I** de m.
d̄nō videbit p̄ statuliberū stare q̄min⁹ cō-
ditio libertatis existat: si de peculio qd̄
apud vēditore seruu habuit/ pecuniā p̄ditōis
offerre non possit. ad alienū em̄ peculū volun-
tas defuncti p̄origi non potuit. Idem erit de
cendum et si cū peculio seruu uenerit: r. ven-
ditor: fide rupta peculū retinuerit: q̄qz em̄ ex
empto sit actio: tamen apud emptore peculū
seruu non habuit. **I** dem.
A tabulis scōdis filio seruū data liberta-
tate substitutū iure statuliberi prudētes munte-
runt: qd̄ utilitas rectpit. f. cum sua causa aliena
retur: ne patris testamentum puer fili⁹ rescri-
dat: que iuris auctoritas citra delectū ordinis

Don videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. z
intellige hanc s. z
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptor-
e non cogitatur.
t. C. Defuncti. q̄
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali-
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Idem.
rescriptit
iustum
rationem
reddere
et liberū
eē: si hīs
causabit
accipi-

Liber Secundus.

distinctū. sic. de ri. nup. l. palā. et facit. de eo. l. i. §. sed si

tabulis. vsqz in fi. ci. de euic. qui a pupillo.

Sita scriptū. statū. cā vitādt circuit. vt. de cōdi. inde. dñs. vel si voluerit stichus. vt. de manu. test. l. si

quis testō. vel euz

ticus est in mora

in anuittēdi: vt

de ma. test. l. si

chū sempronium

et. l. i. i. et. l. i. si qd

ita legatus. et. l.

quidā. et de fidei-

cō. lib. l. i. i. §. si

Non oē factū

est. sic. de si

deicom. lib. si euz

ser iusta. et. l. i.

ij. in pñ. et. l. i. §. si qd

Wichum. la

beo existiat:

et in hoc bene.

Quia ncius.

in hac rōne male

et sic corrigat. sic. de

si ex nora. cau. a-

ga. l. i. in fi. et. l. se.

Etia tñ. i. care

nus est corrigē-

da. ac.

Tollatur. et

sic seruus nō fuit

stichū. vt. de ma-

nu. testa. l. si pecu-

lū §. si. et de fidei

cō. lib. l. si seruo.

Recur.

Stichus. ve

pro vel.

Respondet

sic. de nup. san-

cimus.

Si peculia-

res. i. si ideo eos

dedit vt in pecu-

lio essent: et facit

de. l. i. §. si qd fū-

Publico. vel

quia accusat. vel

quia pro alto tor-

quet accusare alit

non pōt nisi in ca-

sibus exceptis. vt

de. de accn. l. hos

accusare §. oibus

ad scdm quoqz vel tertiū sub-

stitutū porrecta est. **S**atus.

Sita scriptū sit stichū

sticio dōvt eū manumit

tat: si nō māumiserit liber esto

stati^o stichū liberū eē. **P**au.

Non omne ab heredis

psona infueniēs impe-

dimentū statulibero p exple-

ta cōditiōne cedit: s; id dūta-

rat quod impediēde liberta-

tis eā factum est. **H**abeo.

Stichū sticio dō lego: et

si is nūmos et. c. dedit

liber esto: si seru^o ex testō nū-

mos sticio dedit eos repe-

re heredē nō posse labeo^o ex-

stimat: q; tici^o eos a seruo suo

accepti nō ab heredis suo. eū

aut statuliberū esse qntus mu-

tius gall^o: et ipse labeo purat:

seruus et offitū nō esse supio-

rem suā pbandā: ita tamē

vt is seruus hēdis nō legata-

rij sit: vt pote cū legatū statu-

ta libertate tollat. **S**tich^o

liber esto qñ es alienū meū so-

lutū creditoibusve^o meis sa-

uiffactū erit: q; ius heres locu-

ples extitisset: nō tñ prius sti-

chū liberū futurū q; credito-

res pecuniā aut satis accepit-

sent aliove quoq; mō sibi caus-

sent labeo et offitū. **M**seru^o.

Si heres suo pecuniaz ad

negociādum dedit: statul-

berū eā ipam numerādo libe-

rari ex testō non posse labeo

et trebat^o ruderant: q; redde-

re eā magis q; dare videt: ego

puto si peculiares nūmi fue-

runt ex testō eū liberū futurū

Dama seruus me^o cū here-

di meo annoz. vij. opas solue-

rit liber esto: et cū is seru^o in-

tra septē annos in iudicio pu-

blico^o esset: et septim^o annus

p̄terisset: seru^o ait eū nō libe-

rari^o debere. labeo ait et si post

mixta. vel hic nō fuit impeditus studio differēde liber-

tatis. vt. de. l. i. priori. Itē q̄ritur aliud si valitudine sit im-

peditus. vt. de. eo. l. cum heres §. stichus. Rñ. i. bi apd do-

minū licet eger stabat: et cum quasi egrū curabat: et ideo

quādā benigna i-

terpretatione fui-

re intelligit. h. se-

ozsum: vel culpa

sua incidit in hūc

casum.

M futurū. vt et

de. seruus qui §.

fi. sed cōtra. de

fideicom. liber. l.

thais §. i. tra. sol.

vt ibi.

Rationē qui

dem habet. cū sit

defectus conditio-

nis. vt. de condi-

ti. infer. l. legatū.

et facit. de. eo. si pe-

culū §. i. cui. Itē

facit. de. de condi-

inde. l. ij.

Iustus. ad

hoc vt sit liber.

Serui pōt.

q; ea q; in faciēdo

sunt gnati per ali-

uz nō pōt fieri. sic

et. de. de lega. ij. si

deicomissa §. fi. et

de sol. inter arti-

fices. et. de. eo. si sta-

tulibera §. fi. arg.

contra in quibus-

dam. vt. de ca-

du. tollen. §. ne au-

tem. et. de. l. i. us

vocan. neq; §. i. in

dando fecus. vt h

subicit. et. de. d. sta-

tu ho. arethusa. l.

fi. l. ac.

Ticho. fidei

comissa. se-

cus in directa: q;

tunc tenetur acti-

one in factum. ar-

gu. de. de manu. te-

stam. ticia §. i. Et

no. etiam ad futu-

rum tempus post

mortem referri di-

ctuz restatous. vt

de. de fideicom. lib.

l. thais §. liberta-

tem. et §. ab here-

dibus. et est ar. cō-

tra. de. de ser. vrb.

pre. l. si seru^o. sed

argu. contra. de

de. emp. l. i. lege.

s **C** Non cōpete
ret. Ino p̄travt. s.
e. l. si decē: sed ubi
certā quantitatem
dantur: q̄ cū sit
de peculio dāda
d̄z an̄ deducta q̄
d̄no debet. h̄ totū
peculii q̄ quale
est dari d̄z. et sic
nō est eadem rō to
tus ad partē: vel
generis ad sp̄m
vel certi ad incer
tum.

b **C** Controuer
sa. quā michi pre
stabat.

c **C** Non deberi.
facit. s. e. si peculi
um. s. heredi.

d **C** Subscripse
rit. et sic apparet
eius approbatio.

e **C** Ex fide. q̄
est in ea pte q̄ d̄no
approbando sub
scripsit in ratiōi
bus vel testō.

f **C** Exegerit. cū
exigere debuirit.
Accur.

g **C** Responsum
est. ex sup̄iōibus
duobus respōsis
h̄s h̄mōi solutio
nē. q̄. s. teneat cū
diligentiā nō ha
buit. vt. s. e. labeo
h̄.

h **C** Cū adiectio
nē. s. hac.

i **C** Propo capi
te. i. p̄o capitu
lo testamenti post
predicta.

k **C** Reddi. s. vo
lo postea. ac.

l **C** Deinde. i. p̄
sequenti capitulo.
Accur.

m **C** Quominus
reddat. s. fra qua
tuor menses.

n **C** Desinant. et
sic serui remane
ant et dicit in ter
tio casu: s. statim
r̄debit de vtroq̄
Accur.

o **C** Videat. s. tē
pus in modū con
ditōis: vt si intra
quatuor menses
post mortē meam

nichil proponi cur non com
peteret. **C** Pamphilo liber
to suo quem heredem ex par
te instituerat Stichū seruū ple
gauerat: et libertatē his ver
bis dederat: ita vt si nbi ex die
mortis mee p̄ annos p̄tinuos
quinq̄ mensiuos nūmos sexa
genos dederit / tunc eū manu
mittas. Pamphilo an̄ quinquēntū
mortis heredit̄ instituit: si
lio et vxore de eodē Stichō ita
cauit. Stichus seru⁹ q̄ michi
testō patroni mei certa condi
tiōe liber relic⁹ est: lubeo det
prestat filio et vxori mee sine
vlla controuerſia: et eū pera
cto tpe manumittat: q̄ sitū est
si Stichus. lx. nummos mēstru
os nō p̄stiterit: an̄ ipeio q̄nq̄
nō fidelicōmissaria libertas
et debeat. An̄. nisi p̄stiterit fi
delicōmissaria libertatem non
deberit. **C** Seru⁹ testō ita ma
numissus est. Stichus seru⁹ me
us actor si rationem omnem
actus sui heredi meo reddide
rit: eoq̄ noie satisfecerit liber
est: eiq̄ cum liber erit dari vo
lo viginti et peculium suum.
Questum est an si rationes
quas egit per multos annos
sine subscriptione testatoris
heredi reddere paratus sit li
ber ex testamento fiat: cū pro
pter grauem valitudinē testa
tor nō potuerit ratiōibus sub
scribere: testamēto tamē sub
scripserit. Respon. si ex fide
ratio redderet reliquaq̄ infe
rant libex fore. **C** Itē q̄ro an
ea q̄ exacta sunt p̄ adiutores
ei⁹ neq̄ kalendario illata sunt
aut fraudulēt̄ acta huic ascri
bi p̄nt cuz esset h̄is p̄positus.
An̄. si id esset q̄d culpe ei⁹ de
beret imputari: spectari ad ra
tiōis reddēde necessitatē. Itē
q̄ro an eoz q̄q̄ noie ratio ha
berit debeat: q̄ neq̄ a condu
ctoribus predictorū: neq̄ a vil
licis pensiones exegerit: et in
sup̄ etiā q̄d mutuū eis deder
it. An̄. vt supra respōsus est

Item quero an et eo nomine
teneatur q̄ oēm rem suā. i. pe
culium suū ex portauerit ante
q̄ rationes redderet. An̄. ni
chil eā rem impedire cōditio
nem / si modo ratio redderet.
C Tictus testō seruos acto
res singulos diuersis perso
nis legauit cuz adlectionē si
rōnes reddiderit heredi: deſi
pprio capite ita scripsit: oēs
actores quos legauit vel ma
numisero intra quartū mortē
mee mensem rōnes reddere
volo: et d̄ns quib⁹ a me lega
ti sunt reddidit infra: deinde al
ios actores liberos esse iussit
eque cum hac adlectionē si ra
tiones heredi reddiderint: q̄
ro cum per heredem fiat quo
minus reddant vtrū statuli
beri esse desinant: an nichilo
minus q̄q̄ possint reddita
rōne et reliquis illatis libera
tem ex testō consequi. An̄. le
gata q̄d et libertates non al̄s
cōpetere q̄ si ratiōnes reddi
te essent: aut p̄ heredē stare
t quominus redderet. Verum
iudicatur estimandū vtrū tem
pus conditioni legatorū liber
tatūq̄ additū videatur: an
libero tempore reddere volē
tibus reliqua hereditus qua
tuor menses appositi sunt: sol
licito testatore cūctationē et
morā eoz p̄scribēte: meli⁹
aut est p̄sumptionē pro statu
liberis esse. **C** Argētari⁹ coa
ctor: cū pene totā fortunā in
noibus haberet seruis actori
bus ita libertatē dedit. quis
quis michi heres erit si dama
seruus meus actus sui qui a
gitur eius nomie et pamphili
conserui sui heredi meo rōnes
reddiderit: partiaq̄ fecerit a die mortis mee in
tra mensem sextum liber esto. Questum est
an hec verba partiaq̄ fecerit ad omnia nomina
pertineant: perinde exceptis perditis vt hoc si
gnificent / si omnem pecuniam ab omnibus ere
gerit et heredi soluerit: vel eorum nomine sa
tisfecerit: et si i exactiōe noim cessauerit: itra sex
mēses libertas illis non p̄petat. An̄. manife stū

rōnes reddiderit
q̄ casu si stetur p̄
heredē etiā postea
audientur. vt. s. e.
l. iij. s. si quis he
redi. r. l. si heredi
tas. al̄s nō. sed de
finunt esse statuli
beri: vt. s. e. l. si tri
enio. et. s. de fidei
com. libe. l. thais
s. infra.

p **C** Libero tpe.
scz q̄nciq̄ reddat
ratio perueniant
ad libertatem.

q **C** Cunctatio
nem. i. procrastina
tionem.

r **C** Eodē. statuli
beros. vel dic he
redum qui plerū
q̄ sunt in mora re
cipiendi. vt. s. eo.
seru⁹ si heredi. s.
imperator.

s **C** Zelius autē
est. i. dubio: vt scz
etiā postea audia
tur. ac.

t **C** Argētarius
coactor id est colle
ctor nominū. nec
enim relinquit ni
si vi.

v **C** Partiaq̄.
id est computa
uerit: s. soluerit sic
q̄ hincide nichil
debeat: sic ponit
s. de condi. inde.
l. si. s. pe.

x **C** Liber esto.
al̄s cū p̄philo so
cio vt pueniat se
quētia. vt. r. s. s. cō
di. et demō. iulian
nus paulus.
Accur.

y **C** Pertide. h̄ est
pl⁹. al̄s excepti p̄
ditis: et al̄s nō est
Accur.

Liber Secundus.

Siquē fuerit. s. triēnio. r sic est. s. e. fu^o q̄ testō. s. fi.
Libera bis. vt. r. s. e. nichus heredi. vbi ple-

ne dixi.
Squis. ea le
ge. i. fm legez. ad
q̄d est. s. de cōdi. r
demō. l. hec condi
tio filie. r. c. de
infa. l. decreto.

**¶ Qui sine ma
numissione r.**

Seruo. cōpe
tit.
sta =

tuto tpe veniente.
Lib: as cōpe
tit. nō p̄t muta
re. et sic est. s. de
fuis. r. pot. l. i. q̄. et
C. si māci. ita fu.

ali. vt. ma. l. i. et. l.
fi. in. fi. r. i. e. l. euz.
Sol. hic mutauit
r postea sine h̄de
decessit vt r. q̄d
nō fuit i. r. i. s. vel
mutauit hic post
iā p̄stā libertatē.

Alii dicūt q̄ h̄ nō
dēat māmittere:
post penitētiā si
tū manumissit re
net vt. h. vt. solue
vt. ibi. r. facit. s. de
ser. r. pot. l. q̄stū.

Seruo. cōpe
tit libtas. vt
C. s. l. i. lib. tollē.
s. s. sam. s. s. r.
p. de relicto. l. fi. et
de sup. seruo. l. q̄d
fu. q̄d. d. r. cedi
occupāti. Sol. hic
lāguens. ibi nō. r
fac. tant. s. nup. s.
zmko pot. r. c.
de epis. audien. l.
nemini. Accur.

**¶ Qui sine manumissione ad
libertatē pueniunt. l. v. ff.**

**¶ Si seruo veditur est hoc pa
cto vt infra annum fiat liber r
venditor et emptor decesse
rint seruo iste infra annum li
ber erit. h. d.**

¶ Paulus.
Seruo veditur est vt
intra cer
tum tem
pus ma
numittere
tur: etiā si
sine herede decesserit r vedito
tor et emptor: seruo libertas
cōpetit: r hoc diuus marcus
rescripsit. s. r si mutauerit vo
luntatē vedito: nichilomin^o li
bertas cōpetit. Modest.

**¶ Eruo quem pro dereli
cto dñs ob grauē infr
mitatē habuerit: ex edicto di
ui claudij cōpetit libertas.**

**¶ Transacto tpe post q̄d ser
uus veditur est hac lege vt ma
numittatur: seruo efficitur li
ber. h. d. l. seq. non sūmantur:
quia breues.**

**¶ Qui ob necē.
Orcin^o. l. di
recto manumiss^o.**

esse cōditōne verbis testamē
ti supra scriptis positā: igit ita
demū liberos fore si aut ei pa
reāt: aut ip̄ heredē stet quom
nus pareant. **¶ Iubeo.**

¶ Siquē seruū tuū ad cer
tum tēpus statuliberū
relinquere vis: nichil interest
vtrō modo caueas: si serue
rit: an si triēnio opas dederit
liber esto. **¶ Paul^o rñ.** si q̄s li
ber esse iussus fuerit si decem
heredi meo promississet: q̄uis
ea promissio nullā rem habi
tura est: tamen promittēdo li
ber abitur. **¶ Idem.**

¶ Siquis eūdē hominem
vtrōi sue legauerit: r cū ea nu
p̄ssisset liberū esse iusserit: r ea
lege nup̄serit: liber fiet is h̄o.

**¶ Qui sine manumissione ad
libertatē pueniunt. l. v. ff.**

**¶ Si seruo veditur est hoc pa
cto vt infra annum fiat liber r
venditor et emptor decesse
rint seruo iste infra annum li
ber erit. h. d.**

¶ Paulus.
Seruo veditur est vt
intra cer
tum tem
pus ma
numittere
tur: etiā si
sine herede decesserit r vedito
tor et emptor: seruo libertas
cōpetit: r hoc diuus marcus
rescripsit. s. r si mutauerit vo
luntatē vedito: nichilomin^o li
bertas cōpetit. Modest.

**¶ Eruo quem pro dereli
cto dñs ob grauē infr
mitatē habuerit: ex edicto di
ui claudij cōpetit libertas.**

**¶ Transacto tpe post q̄d ser
uus veditur est hac lege vt ma
numittatur: seruo efficitur li
ber. h. d. l. seq. non sūmantur:
quia breues.**

**¶ Qui ob necē.
Orcin^o. l. di
recto manumiss^o.**

**¶ Qui ob necē.
Orcin^o. l. di
recto manumiss^o.**

**¶ Qui ob necē.
Orcin^o. l. di
recto manumiss^o.**

**¶ Qui ob necē.
Orcin^o. l. di
recto manumiss^o.**

**¶ Qui ob necē.
Orcin^o. l. di
recto manumiss^o.**

vt insti. de sin. re. p. si adicōmis. re. s. libtas. r sic defuncti.
s. s. de bo. lib. l. necē. s. ibi sit null^o hois. s. viuēt: s. s.
defuncti vt. h. r. s.
de suis r legiti. l. i.
testato. s. q̄ si ne
cē. et fac. C. p. q̄d^o
cau. ser. pro pmi.
acci. l. i. l. i.

**¶ Qui obliga
tū. gñalit in
ter cetera. als se
cus. vt. C. de ser.
pi. da. ma. l. ab eo.
m. diui marci.
ad auhōis dic. vt
et. C. si manci. ita
fu. ali. vt. ma. l. i. et
ij. r erit eptoris li
bert^o. vt. s. s. i. i. s.
vo. l. s. i. hac. i. p̄n.
n. C. tūde. vt
ex p̄stitutione di
ui adriani p̄ciat
ad libtatē. vt. C. si
māci. ita fue. ali.
ne p̄st. l. i. nō autē
vt sit lib^o eptori.
vt. d. l. s. i. hac. s.
i. r. C. s. l. i. l. i. tol.
s. similiq̄ modo.**

**¶ Qui obliga
tū. gñalit in
ter cetera. als se
cus. vt. C. de ser.
pi. da. ma. l. ab eo.
m. diui marci.
ad auhōis dic. vt
et. C. si manci. ita
fu. ali. vt. ma. l. i. et
ij. r erit eptoris li
bert^o. vt. s. s. i. i. s.
vo. l. s. i. hac. i. p̄n.
n. C. tūde. vt
ex p̄stitutione di
ui adriani p̄ciat
ad libtatē. vt. C. si
māci. ita fue. ali.
ne p̄st. l. i. nō autē
vt sit lib^o eptori.
vt. d. l. s. i. hac. s.
i. r. C. s. l. i. l. i. tol.
s. similiq̄ modo.**

**¶ Qui obliga
tū. gñalit in
ter cetera. als se
cus. vt. C. de ser.
pi. da. ma. l. ab eo.
m. diui marci.
ad auhōis dic. vt
et. C. si manci. ita
fu. ali. vt. ma. l. i. et
ij. r erit eptoris li
bert^o. vt. s. s. i. i. s.
vo. l. s. i. hac. i. p̄n.
n. C. tūde. vt
ex p̄stitutione di
ui adriani p̄ciat
ad libtatē. vt. C. si
māci. ita fue. ali.
ne p̄st. l. i. nō autē
vt sit lib^o eptori.
vt. d. l. s. i. hac. s.
i. r. C. s. l. i. l. i. tol.
s. similiq̄ modo.**

**¶ Qui obliga
tū. gñalit in
ter cetera. als se
cus. vt. C. de ser.
pi. da. ma. l. ab eo.
m. diui marci.
ad auhōis dic. vt
et. C. si manci. ita
fu. ali. vt. ma. l. i. et
ij. r erit eptoris li
bert^o. vt. s. s. i. i. s.
vo. l. s. i. hac. i. p̄n.
n. C. tūde. vt
ex p̄stitutione di
ui adriani p̄ciat
ad libtatē. vt. C. si
māci. ita fue. ali.
ne p̄st. l. i. nō autē
vt sit lib^o eptori.
vt. d. l. s. i. hac. s.
i. r. C. s. l. i. l. i. tol.
s. similiq̄ modo.**

**¶ Qui obliga
tū. gñalit in
ter cetera. als se
cus. vt. C. de ser.
pi. da. ma. l. ab eo.
m. diui marci.
ad auhōis dic. vt
et. C. si manci. ita
fu. ali. vt. ma. l. i. et
ij. r erit eptoris li
bert^o. vt. s. s. i. i. s.
vo. l. s. i. hac. i. p̄n.
n. C. tūde. vt
ex p̄stitutione di
ui adriani p̄ciat
ad libtatē. vt. C. si
māci. ita fue. ali.
ne p̄st. l. i. nō autē
vt sit lib^o eptori.
vt. d. l. s. i. hac. s.
i. r. C. s. l. i. l. i. tol.
s. similiq̄ modo.**

**¶ Qui obliga
tū. gñalit in
ter cetera. als se
cus. vt. C. de ser.
pi. da. ma. l. ab eo.
m. diui marci.
ad auhōis dic. vt
et. C. si manci. ita
fu. ali. vt. ma. l. i. et
ij. r erit eptoris li
bert^o. vt. s. s. i. i. s.
vo. l. s. i. hac. i. p̄n.
n. C. tūde. vt
ex p̄stitutione di
ui adriani p̄ciat
ad libtatē. vt. C. si
māci. ita fue. ali.
ne p̄st. l. i. nō autē
vt sit lib^o eptori.
vt. d. l. s. i. hac. s.
i. r. C. s. l. i. l. i. tol.
s. similiq̄ modo.**

**¶ Qui obliga
tū. gñalit in
ter cetera. als se
cus. vt. C. de ser.
pi. da. ma. l. ab eo.
m. diui marci.
ad auhōis dic. vt
et. C. si manci. ita
fu. ali. vt. ma. l. i. et
ij. r erit eptoris li
bert^o. vt. s. s. i. i. s.
vo. l. s. i. hac. i. p̄n.
n. C. tūde. vt
ex p̄stitutione di
ui adriani p̄ciat
ad libtatē. vt. C. si
māci. ita fue. ali.
ne p̄st. l. i. nō autē
vt sit lib^o eptori.
vt. d. l. s. i. hac. s.
i. r. C. s. l. i. l. i. tol.
s. similiq̄ modo.**

**¶ Qui obliga
tū. gñalit in
ter cetera. als se
cus. vt. C. de ser.
pi. da. ma. l. ab eo.
m. diui marci.
ad auhōis dic. vt
et. C. si manci. ita
fu. ali. vt. ma. l. i. et
ij. r erit eptoris li
bert^o. vt. s. s. i. i. s.
vo. l. s. i. hac. i. p̄n.
n. C. tūde. vt
ex p̄stitutione di
ui adriani p̄ciat
ad libtatē. vt. C. si
māci. ita fue. ali.
ne p̄st. l. i. nō autē
vt sit lib^o eptori.
vt. d. l. s. i. hac. s.
i. r. C. s. l. i. l. i. tol.
s. similiq̄ modo.**

**¶ Qui obliga
tū. gñalit in
ter cetera. als se
cus. vt. C. de ser.
pi. da. ma. l. ab eo.
m. diui marci.
ad auhōis dic. vt
et. C. si manci. ita
fu. ali. vt. ma. l. i. et
ij. r erit eptoris li
bert^o. vt. s. s. i. i. s.
vo. l. s. i. hac. i. p̄n.
n. C. tūde. vt
ex p̄stitutione di
ui adriani p̄ciat
ad libtatē. vt. C. si
māci. ita fue. ali.
ne p̄st. l. i. nō autē
vt sit lib^o eptori.
vt. d. l. s. i. hac. s.
i. r. C. s. l. i. l. i. tol.
s. similiq̄ modo.**

**¶ Qui obliga
tū. gñalit in
ter cetera. als se
cus. vt. C. de ser.
pi. da. ma. l. ab eo.
m. diui marci.
ad auhōis dic. vt
et. C. si manci. ita
fu. ali. vt. ma. l. i. et
ij. r erit eptoris li
bert^o. vt. s. s. i. i. s.
vo. l. s. i. hac. i. p̄n.
n. C. tūde. vt
ex p̄stitutione di
ui adriani p̄ciat
ad libtatē. vt. C. si
māci. ita fue. ali.
ne p̄st. l. i. nō autē
vt sit lib^o eptori.
vt. d. l. s. i. hac. s.
i. r. C. s. l. i. l. i. tol.
s. similiq̄ modo.**

**¶ Qui obliga
tū. gñalit in
ter cetera. als se
cus. vt. C. de ser.
pi. da. ma. l. ab eo.
m. diui marci.
ad auhōis dic. vt
et. C. si manci. ita
fu. ali. vt. ma. l. i. et
ij. r erit eptoris li
bert^o. vt. s. s. i. i. s.
vo. l. s. i. hac. i. p̄n.
n. C. tūde. vt
ex p̄stitutione di
ui adriani p̄ciat
ad libtatē. vt. C. si
māci. ita fue. ali.
ne p̄st. l. i. nō autē
vt sit lib^o eptori.
vt. d. l. s. i. hac. s.
i. r. C. s. l. i. l. i. tol.
s. similiq̄ modo.**

**¶ Qui obliga
tū. gñalit in
ter cetera. als se
cus. vt. C. de ser.
pi. da. ma. l. ab eo.
m. diui marci.
ad auhōis dic. vt
et. C. si manci. ita
fu. ali. vt. ma. l. i. et
ij. r erit eptoris li
bert^o. vt. s. s. i. i. s.
vo. l. s. i. hac. i. p̄n.
n. C. tūde. vt
ex p̄stitutione di
ui adriani p̄ciat
ad libtatē. vt. C. si
māci. ita fue. ali.
ne p̄st. l. i. nō autē
vt sit lib^o eptori.
vt. d. l. s. i. hac. s.
i. r. C. s. l. i. l. i. tol.
s. similiq̄ modo.**

**¶ Qui obliga
tū. gñalit in
ter cetera. als se
cus. vt. C. de ser.
pi. da. ma. l. ab eo.
m. diui marci.
ad auhōis dic. vt
et. C. si manci. ita
fu. ali. vt. ma. l. i. et
ij. r erit eptoris li
bert^o. vt. s. s. i. i. s.
vo. l. s. i. hac. i. p̄n.
n. C. tūde. vt
ex p̄stitutione di
ui adriani p̄ciat
ad libtatē. vt. C. si
māci. ita fue. ali.
ne p̄st. l. i. nō autē
vt sit lib^o eptori.
vt. d. l. s. i. hac. s.
i. r. C. s. l. i. l. i. tol.
s. similiq̄ modo.**

Omnimodo. i. nō exquisita voluntate heredi. vt. §. eo. l. iij. in fi. vel dic non habita differētia an mater volūtatē mutauerit. arg. §. eo. l. i. in fi.

Astinus. ex constitutione. diui marci. Accur.
Mouētē emptore. sic. §. loca. l. locatio. §. arg. §. de ver. obliga. cētēstis. §. fi.

Conitō. i. pū mā. vt. r. §. de ptes. scrip. §. l. natura. lis. §. at cum do. q. statū recipit iterp. tanōem. Jo. dicit pūmā. i. meliores q. illa sic dicit.

Qui et a quib⁹ manumif. liberi nō fiunt. etc. hīc tī pū quādā p̄icta rem respicit ad su perioiem. r. iō hīc potitur.

Ellus. alis iaci. pit vti. litatis.

Surdū. q. daz habēt mur. §. cel. sus. r. sic de surdo tū dicit. Alū hīc mutū surdū r. et sic est. §. C. q. testa. face. pos. l. disere. tis. i. rñ. Solu. hīc separatum erat vt cū. ibi nō. vel h a pncipe spectant. vt. §. de testa. l. i. mutus. et facit. §. de testa. mili. l. iij.

Seruo. liber. tas. post sen. tētiā serui relega. tū p̄ niaz iudicis dñs māumifit nō tenet libtas imo ē ei pena augenda. vt. §. de penit. l. ca. pitaliū. §. in exuli. b. r. fac. §. de pen. fratres. §. hīc pena nō videt seruo puenire. vt. §. de ac. cusa. hos accusa. re. §. oib⁹. q. est. §. Sol. de facto hīc tuder fecit. vel dicit tenet q. ad coepo. ris cruciatū. nō q. ad quitatē euz nō sit ciuis. vel solue. vt. ibi. Item videtur liber eoipō q. rome stat. vt. §. de fia. homi. l. in vrb. que est contra. Solue vt. ibi.

Cesserit: omnimodo. **P**au. Altinus largus vendit ancillam ita vt manumitteretur nō addito tēpo. re. quero quādo ex p̄stitutio. ne incipit libertas compete. re et cessante emptore in ma. numittendo. An. inspiciendū est quid actū sit: vtrum cū p̄. mum potuisset vt manumitte. ret: an vt in potestate esset em. ptoris quādo vellet manumit. tere. p̄iore casu tempus facile cōprehēdi poterit: postero. re vtqz mouētē emptore cō. petit libertas. sed si non appa. reat qd puenit fauor inducit p̄iozem op̄inionem. l. vt intra. duos menses si ambo p̄iesto. sunt taz seruus q̄ emptor et? seruo em absente nisi emptor infra quattuor menses impo. suerit libertatē: ex p̄stitutioni. bus ad libertatē eripitur.

Qui et a quibus manumif. si liberi non fiunt: ad legem eliascentiam. Titu. l. r. Upla.

Ellus libro xij. dig. vtili. tatis gra. tia mutum surdum ita natum manumittere posse ait. **I**dem.

Seruo cōpetere non potest libertas: si relegatus mortuus sit in vrbē.

Electio data in testamento legatū r̄is impedit libertatem dari seruo. h. d. Gatus.

Optio hominis data sit vel indistincte homo legatus sit: non potest heres quosdā seruos vel oēs manu.

Optio indistincte. l. in gñe quo etiā casu hz elec. tionē legatarius. vt. insti. de leg. §. si gñaliter.

Aut euertere. manumittendo omnes.
Aut minuire. manumittēdo oēs vel quosdam.
Sub cōditōe. vnu q̄sqz em ita vt det nichil legat⁹ si

mittēdo aut euertere: aut mi. nuere: tus electōis: nā optio. ne siue electōe serui data quo. dāmodo singuli sub cōditōe legati videntur. **U**pla.

Seruum p̄gnori datur manumittere non pos. sumus.

Debitor pluri exstēs non soluēdo non pōt in fraudē cre. ditōz relinquere libertatē ser. uis suis: q. dicit heredem faci. at sibi. sed si sic relinquat ser. uis mei sint liberi euz creditor. bus meis satisfactū fuerit: be. ne tenet. h. d. **U**pla.

Am hereditas soluē. do non est q̄uis heres locuples existat libertas ex. testamēto non cōpetit. Si au. tem is qui soluēdo nō est hoc modo libertatē dederit: si cre. ditōib⁹ meis solidū solutum fuerit stichus liber esto. nō po. test videri fraudādoz credito. rum gratia liberū esse iussisse.

Si t̄ic⁹ nichil in bonis am. plius q̄ stichū et p̄aphylū ha. beat: eosqz stipulāri meo ita p̄miserit: stichū aut p̄aphy. lū dare spondeo. deinde cum. allum creditōz non haberet stichuz manumiserit: libertas per legē eliascentiā rescindit. tur. q̄uis enim fuit in potesta. te t̄icij vt p̄aphylū daret: ta. men q̄dū eū nō dederit (quā. interim mori possit) non sine fraude stipulatoz stichū ma. numifit. **S**i solutū p̄aphy. lum dare p̄misset: nō dubita. rem quin stichus ad libertatē pueniret: q̄uis similiter p̄aphy. lus mori possit. multū em. interest an cōstineatur ipsa sti. pulatiōe is qui manumittitur:

Stipulatoz. no. vtrūqz alternatōz eē in obliga. tōe. sic. §. de fideiuf. grece. §. si quis stichum. et. §. de mi.

velim. r. sic nō p̄t māumitti. vt. §. cū is. et. §. §. ma. l. fufi. **I**te nō. diffe. rētiā inter eū q. hz lege da. optioez a testate ta r a te. r eū q. hz a lege. l. §. hz. dā. hēc lex parit̄et. serf̄it. vt. no. §. de optio. leg. l. q. in p̄tin.

Serui. adē. p̄ta est nob̄ licētia manumit. tēdi als lege: vt. §. mtoze. als n̄a vo. luntate efficiēte: vt. hīc. azo. r. §. de manu. l. iij. r. C. §. ser. pig. da. l. iij. et. §. de penit. l. fra. tres. l. fi. §. c.

Am heredi. tas. locuples. ex. alijs p̄p̄is suis bonis.

Libertas. in. fraudē creditoruz reueta. et facit. C. de testa. manu. l. i. fraudez. et. §. eo. si. mori. in. p̄n. r. §. i. p̄. **C**reditor. vt. §. de manu. testa. si. q̄s locuples. in. fi. vbi. plene. dicit.

Promiserit. stipulāri stichū r. c.

Aliū. f. q̄ itū stipulatozem. Ac. **R**escinditur. sp̄ale qz ambo s̄tē in obligatiōe. r. qz alter facile p̄t mo. ri. als. §. cum. nec. pu. nec. post. ma. numifione iterue. nerit re ip̄a fraus. vt. §. eo. in. fraudē.

Possit. no. de. bere. l̄p̄ici. q̄ ex. p̄ senti. non. q̄ ex. fu. turo. sic. §. q̄ me. cā. l. metū. autē. p̄. r. §. q̄ vi. aut. clā. l. si. ali. §. est. aut. et. de. re. iudi. si. q̄s. ab. alio. r. §. l. p̄n.

Stipulatoz. no. vtrūqz alternatōz eē in obliga. tōe. sic. §. de fideiuf. grece. §. si quis stichum. et. §. de mi.

et si sine in prin. et dixi. §. de consi. pecu. l. illud.
A Neuter manumitti. sic. §. de fur. eum qui. §. papi-
 nianus. et continua legem sequentem cum illa.

I Alian^o de eo.
 scz promisso-
 re. l. supiori. l. §. si.
 Accur.

C Nichil aliud.
 pter stichū et pam-
 phylum.

Soluendo.
 sunt hec duo si sia
 q ad hoc vt de bo-
 nis ereat. vt. §. de
 solu. si michi alie-
 num.

Aduenticū.
 no. sic. §. de re iudi.
 si qd ab alio. et. §.
 de in litē iurā. l. i.
 Sed §. §. de nego.
 ge. diuortio. §. sed
 et si facere. et c.

Neminē ma-
 numittet. quod ē
 falsum. sed cur se-
 cus in legato in
 genere. vt. §. eo. si
 optio. Rñ. qz ibi
 habz vēdicationē
 legatarius: quam
 hic hz pmissor.

S qd. facult-
 atibus. exiē-
 tibus.

Confirma-
 uit. testamēto qd
 nō erat necesse cū
 postea fiat. secus
 si ante fm hec iur-
 ra. vt. §. de iur. co.
 l. si qd cū §. testa-
 mento. et l. ante ta-
 bulas.

Datur. sic. §.
 de test. ma. l. i.

Minor. facit
 §. de ser. expor. tū.
 si minor. Sed con-
 tra. §. de ma. l. iiii.
 §. §. si minor. Sol.
 vt ibi. Itē facit. §.
 de ma. vi. illō. §. i.
 sed ibi solue.

Cum is q. de-
 bet. seruis et
 ex testō. si autē ex
 contractu inter vt
 uos posset iterim
 manumitti et ad
 estimatiōē tene-
 tur. vt. §. de h. obli.
 l. si seruū. §. sed
 si sit.

an extra obligatiōem sit: nam
 z qui ob aureos quinqz stichū
 z pāphylū pignori dederit: cū
 vterqz eoz quinqz aureoz sit:
 neuter^o manumitti poterit. at
 si stichū solū pignori dederit:
 pāphylū nō videtur in fraudē
 creditoz manumittere.

Testato: si testamento suo
 cōfirmat codicillos postea ab
 eo conficiendos z efficitur nō
 soluendo testamento facto/le-
 bertates dare in codicillis nō
 valent ne fraudentur credito-
 res. h. d. **A**ceuola.

Allianus de eo^b loquit:
 I qui in substantia nichil
 aliud habeat: nam z si habeat
 quare nō dicitur vnum posse
 manumitti: qz et vno mortuo
 soluendo est: z vno manumit-
 so soluendo est: nec aduēcti-
 casus computandi sunt. alio-
 quin et qui vnum incertum ex
 seruis suis promissit: neminem
 manumittet. **I**ulia.

S quis integris facultatibus
 codicillos confirmat: deinde cum p̄silitum
 creditoz fraudandoz cepisset
 libertates codicillis dederit:
 obtineri nō pōt quominus le-
 ge elascencia libertates lege
 interpellarentur. nam consiliū
 testatoris fraudulentū non eo
 tēpore obseruaf: quo codicil-
 li confirmantur: sed quo codi-
 cillis libertas datur.

Quā vna vīs p̄hibetur: p̄hi-
 betur z alia. h. d.

Minor. annis. xx. cū seruz
 manumittere vellet: nec iustaz
 causam apud p̄silitū manumit-
 tendi haberet: tibi eum vt ma-
 numitteres dedit: negauit euz
 proculus liberuz esse: quontā
 fraus legi facta esset. **A**fri.

Cum is qui sub cōditiōe
 debet manumitti: si
 deicōmissi causa: lex elascē-

m **A**manumittat. pendente cōditiōe.
 n **F**ideicōmissi causa. hoc determinat vel verbū de-
 bet vel verbū manumittat. vt quia ab alio fuit rogat^o.

ita locum non habet.
Nec milites possunt i frau-
 dem creditozum libertatē re-
 linquere. h. d.

Si miles iure militari testa-
 mento facto libertatem dede-
 rit in fraudē creditozum et nō
 soluendo moriatur: impediun-
 tur libertates. **M**arcel.

Le seru^o liber nō erit?
 I qui coegerit vt eum do-
 minus manumittat: et ille per-
 territus scripsit libez esse eū.
 Item nec ille liber fieri po-
 test: qui a domio nō est defen-
 sus in capitali crimie postea qz
 absolut^o est. **Q**ui hac lege
 venterint ne manumittantur:
 vel q testō p̄hibiti sunt manu-
 mitti: vel iussu p̄sitis: putne
 licet manumittantur: tamen ad
 libertatē nō pueniūt. **S**atus.

In fraudē creditoz ma-
 numittere videt: qui vel
 faz eo t̄pē quo manumittit sol-
 uēdo non est: vel datis liberta-
 tibus defuturus est soluendo
 esse. sepe enim de facultatib⁹
 suis amplius qz in hys est spe-
 rāt homines: qd frequēter ac-
 cidit hys qui trāsmarinas ne-
 gociationes z alijs regionib⁹
 qz in hys in quib⁹ morantur/p
 seruos atqz liberos exercēt:
 q sepe attriti istis negociatio-
 nibus longo tempore id igno-
 rāt: z manumittēdo sine seruis
 suis libertatem. **M**arcel.

In fraudē ciuitatuz ma-
 numissi ad libertatē nō
 perueniūt: vt senatus censuit.
 sed nec in fraudem fisci datus
 libertates procedere principa-
 libus constitutionibus caue-
 tur. **S**z diui fratres rñ. nō
 vtiqz si debitor fisci manumi-
 serit libertates impediuntur:
 sed ita si cū nō erat soluēdo in
 fraudem manumissit.

Non habet
 cōditiōe existēte
 fm qsdaz. Tu dic
 simptr non tenere
 libertatē. vt. §. e. l.
 iij. z. §. eo. §. h. al-
 §. fi. z. §. de ma. fusi:
 z ar. §. quēd. ser.
 amit. l. is cui. §. fi.

Le seruus
 liber nō erit.
 sic. §. eo. si priuat^o.
 Sz ptra. §. qd me.
 cau. l. metū. §. idē.
 Solue vt ibi.

Fieri potest.
 hac rōne q nō de-
 fendit. vt. §. §. sta.
 ho. seru^o. vbi ple-
 ne no. Itēz no. q
 pōt euz defendere
 dñs: vt hic. z. §. de
 accu. si cui. §. idēz
 impator. qd intel-
 lige vt ibi p̄ofa-
 ciat. vt. C. §. accu.
 si cuiusdā. Itēz vi-
 det q de capitali
 non posset accusa-
 ri. vt. §. de accusa.
 hos accusare. §. si
 na. q est cōtra. sed
 hec fm illam.

Qui hac le-
 ge. facit. §. de ma.
 l. seru^o hac lege. z
 C. q nō pos. ad li-
 ber. pue. l. i. z. d. et
 C. si man. ita fue.
 ali. es qdē. sed cō-
 tra. C. de cōdi. ob
 cāz. l. ea qdē. Sol.
 plene vt ibi no.

In fraudem.
 soluēdo esse.
 vt lxi. q. ma. nō hz.
 §. I fraudē. exigit
 etiaz qnqz fraus.
 vt no. C. q ma. nō
 pos. l. i. et facit. §. l.
 pri. §. ar. §. C. de
 rescin. v. l. qd qd.

Liberos. als
 liberos. et als li-
 bertos.

In fraudē ca-
 uet. vt. §. de iur.
 re fisci. l. i. fraudē.
 §. a debitoze. Rñ.
 §. Amanumisse-
 rit. vt et. C. de ser.

dig. da. ma. l. q. et non sit lapsum becentium. vt. Ieo. si cñ
fideicommissaria lib. S. aristo. r. sicut.

Prosexit. statucndo. Accur.
Legislator. f. legis iulie de adul. vt. C. ad le-
ge iul. de adul. s. ba. q. s. ait fuit h. latoz. habes. f. de adul.

Lex q. gñaliter loquitur ex
defectu ratiōis nō restringit vt
lucra amissio eueet. B. Alp.
Prosexit. legislator. b.
ne mācipia per manu-
missionē questioit subducantur:
idcirco phibuit ea manu-
mitti: certūq. diem. prestuit:
intra quē manumittere non li-
ceat. ipsa ergo que diuertit oēs
omnimodo seruos suos ma-
numittere vel alienare. phibe-
tur. quia ita verba faciunt: vt
nec eū quidē seruus qui extra
ministeriū eius mulieris fuit
vel in agro. vel in puincia pos-
sit manumittere vel alienare
q. quidē perq. durum est: sed
ita lex scripta est. Sed si
post diuortii seruū mulier ra-
puit. aut alia ratione acquisi-
uit: eque q. ad verba attinet:
manumittere nō poterit: et ita
quoq. sextus cecili. annotat.

Pater vero in cui. potesta-
te filia fuerit ea tm. mancipia
phibet manumittere alienare
re. q. in vsu filie. sue fuerint
attributa. Matrē q. phibit
manumittere. alienare. ue
ea mancipia q. in ministeriū fi-
lie. pcesserat. Sed et auū et
auā phibuit manumittere: cū
hoz. quoq. mancipia questio-
ni postulari posse lex voluerit.

Sextus cecili. recte ait an-
gustissimū. rēpus legē prestit-
tisse alienandis manumitten-
dis. ve seruis. finge iquit ream
adulterij postulatā. Itra sexa-
gesimū diē: que cognitio tā fa-
cile potuit adulterij expediri
vt intra sexagesimum diem fi-
niatur. et tamē licere mulieri
q. uis postulare adulterij ser-
uū suspectū in adulterio: vel
q. stōi. necessariū: quo ad s. ba.
legis attinet manumittere.

Sane in hūc casum subue-
niendum est vt destinati serui
quasi conscij: vel quasi nocen-
tes. nō debeāt manumitti an-
te litem finitam. cū pater mu-
lieris vel mater si intra sexage-
simū diem decedat. ex his
seruis quos in ministerium si-
lie. dederint. neq. manumitte-
re neq. alienare. poterunt.

Idē als. Paul. als. Julian.
Quod si vltra. diē sexage-
simū manumiserit: ser-
uus statim liber est. Alp.
Sed si marit. intra sexa-
gesimum diē decesserit
an manumittere vel alienare
tam possit supra scriptas per-
sonas videamus: et non pu-
to posse q. uis accusari mulier
deficiat a marito: cū pater ac-
cusare. possit. Et simpliciter
quidem lex mulierem phibuit
intra sexagesimū diē diuortij
manumittere. Siue autem di-
uertit: siue repudio dimissa. sit
manumissio impeditur. sed si
morte mariti solutū sit matri-
monij vel aliqua pena. eius
manumissio nō impeditur. s. si
bona gratia. finierit matri-
monij: dicef manumissionē
vel alienationē non impediti.

Sed et si cōstare matrimo-
nio dū mulier diuortium cogi-
tat manumittat. vel alienet. et
dilucidis hoc pbationib. fue-
rit approbatum. (quasi in frau-
dē legis hoc factū sit) non de-
bet alienatio valere vt manu-
missio. Alienationē omnem
oīno accipe debemus. Pau.
Sed et si cōstare matrimo-
nio dū mulier diuortium cogi-
tat manumittat. vel alienet. et
dilucidis hoc pbationib. fue-
rit approbatum. (quasi in frau-
dē legis hoc factū sit) non de-
bet alienatio valere vt manu-
missio. Alienationē omnem
oīno accipe debemus. Pau.

Rapuit. als.
emerit. als. parauerit. i. p. solutēz
recepit. vt. r. s. de sta-
tuli. l. l.icho. S. argētarius. r. als
rapuit. r. als. parauit
t. omnia tendunt ad hoc q. habere
ceperit. et factus ad.

S. de lega. f. l. cum filius. S. seruis.
H. filie. r. sic phit scire. sic. r. C. d. spu. p. s. sup. plag.
Prohibuit manumittere. serui in vsu filie dātū.
vt patet ex superioribus duobus dictis.

Angustissimū. f. l. p. diez. vt h. subicit. r. C. de adul.
verba. Accur.

Simū manumiserit: ser-
uus statim liber est. Alp.
Sed si marit. intra sexa-
gesimum diē decesserit
an manumittere vel alienare
tam possit supra scriptas per-
sonas videamus: et non pu-
to posse q. uis accusari mulier
deficiat a marito: cū pater ac-
cusare. possit. Et simpliciter
quidem lex mulierem phibuit
intra sexagesimū diē diuortij
manumittere. Siue autem di-
uertit: siue repudio dimissa. sit
manumissio impeditur. sed si
morte mariti solutū sit matri-
monij vel aliqua pena. eius
manumissio nō impeditur. s. si
bona gratia. finierit matri-
monij: dicef manumissionē
vel alienationē non impediti.

Sed et si cōstare matrimo-
nio dū mulier diuortium cogi-
tat manumittat. vel alienet. et
dilucidis hoc pbationib. fue-
rit approbatum. (quasi in frau-
dē legis hoc factū sit) non de-
bet alienatio valere vt manu-
missio. Alienationē omnem
oīno accipe debemus. Pau.

Rapuit. als.
emerit. als. parauerit. i. p. solutēz
recepit. vt. r. s. de sta-
tuli. l. l.icho. S. argētarius. r. als
rapuit. r. als. parauit
t. omnia tendunt ad hoc q. habere
ceperit. et factus ad.

Sed et si cōstare matrimo-
nio dū mulier diuortium cogi-
tat manumittat. vel alienet. et
dilucidis hoc pbationib. fue-
rit approbatum. (quasi in frau-
dē legis hoc factū sit) non de-
bet alienatio valere vt manu-
missio. Alienationē omnem
oīno accipe debemus. Pau.

Sed et si cōstare matrimo-
nio dū mulier diuortium cogi-
tat manumittat. vel alienet. et
dilucidis hoc pbationib. fue-
rit approbatum. (quasi in frau-
dē legis hoc factū sit) non de-
bet alienatio valere vt manu-
missio. Alienationē omnem
oīno accipe debemus. Pau.

Sed et si cōstare matrimo-
nio dū mulier diuortium cogi-
tat manumittat. vel alienet. et
dilucidis hoc pbationib. fue-
rit approbatum. (quasi in frau-
dē legis hoc factū sit) non de-
bet alienatio valere vt manu-
missio. Alienationē omnem
oīno accipe debemus. Pau.

Sed et si cōstare matrimo-
nio dū mulier diuortium cogi-
tat manumittat. vel alienet. et
dilucidis hoc pbationib. fue-
rit approbatum. (quasi in frau-
dē legis hoc factū sit) non de-
bet alienatio valere vt manu-
missio. Alienationē omnem
oīno accipe debemus. Pau.

Sed et si cōstare matrimo-
nio dū mulier diuortium cogi-
tat manumittat. vel alienet. et
dilucidis hoc pbationib. fue-
rit approbatum. (quasi in frau-
dē legis hoc factū sit) non de-
bet alienatio valere vt manu-
missio. Alienationē omnem
oīno accipe debemus. Pau.

S. de lega. f. l. cum filius. S. seruis.
H. filie. r. sic phit scire. sic. r. C. d. spu. p. s. sup. plag.
Prohibuit manumittere. serui in vsu filie dātū.
vt patet ex superioribus duobus dictis.

Angustissimū. f. l. p. diez. vt h. subicit. r. C. de adul.
verba. Accur.

Simū manumiserit: ser-
uus statim liber est. Alp.
Sed si marit. intra sexa-
gesimum diē decesserit
an manumittere vel alienare
tam possit supra scriptas per-
sonas videamus: et non pu-
to posse q. uis accusari mulier
deficiat a marito: cū pater ac-
cusare. possit. Et simpliciter
quidem lex mulierem phibuit
intra sexagesimū diē diuortij
manumittere. Siue autem di-
uertit: siue repudio dimissa. sit
manumissio impeditur. sed si
morte mariti solutū sit matri-
monij vel aliqua pena. eius
manumissio nō impeditur. s. si
bona gratia. finierit matri-
monij: dicef manumissionē
vel alienationē non impediti.

Sed et si cōstare matrimo-
nio dū mulier diuortium cogi-
tat manumittat. vel alienet. et
dilucidis hoc pbationib. fue-
rit approbatum. (quasi in frau-
dē legis hoc factū sit) non de-
bet alienatio valere vt manu-
missio. Alienationē omnem
oīno accipe debemus. Pau.

Rapuit. als.
emerit. als. parauerit. i. p. solutēz
recepit. vt. r. s. de sta-
tuli. l. l.icho. S. argētarius. r. als
rapuit. r. als. parauit
t. omnia tendunt ad hoc q. habere
ceperit. et factus ad.

Sed et si cōstare matrimo-
nio dū mulier diuortium cogi-
tat manumittat. vel alienet. et
dilucidis hoc pbationib. fue-
rit approbatum. (quasi in frau-
dē legis hoc factū sit) non de-
bet alienatio valere vt manu-
missio. Alienationē omnem
oīno accipe debemus. Pau.

Sed et si cōstare matrimo-
nio dū mulier diuortium cogi-
tat manumittat. vel alienet. et
dilucidis hoc pbationib. fue-
rit approbatum. (quasi in frau-
dē legis hoc factū sit) non de-
bet alienatio valere vt manu-
missio. Alienationē omnem
oīno accipe debemus. Pau.

Sed et si cōstare matrimo-
nio dū mulier diuortium cogi-
tat manumittat. vel alienet. et
dilucidis hoc pbationib. fue-
rit approbatum. (quasi in frau-
dē legis hoc factū sit) non de-
bet alienatio valere vt manu-
missio. Alienationē omnem
oīno accipe debemus. Pau.

Sed et si cōstare matrimo-
nio dū mulier diuortium cogi-
tat manumittat. vel alienet. et
dilucidis hoc pbationib. fue-
rit approbatum. (quasi in frau-
dē legis hoc factū sit) non de-
bet alienatio valere vt manu-
missio. Alienationē omnem
oīno accipe debemus. Pau.

Sed et si cōstare matrimo-
nio dū mulier diuortium cogi-
tat manumittat. vel alienet. et
dilucidis hoc pbationib. fue-
rit approbatum. (quasi in frau-
dē legis hoc factū sit) non de-
bet alienatio valere vt manu-
missio. Alienationē omnem
oīno accipe debemus. Pau.

Legis
verbis
standū
est.

Verba
legi
of
fende-
re non
licet.

filii p
accusat
re pot.

Liber Secundus

Questus est reus i. accusatus. accur.
pl. als pl. als puus. r facit. C. ad. l. iul. ma
se. l. fi. r. j. de accu. l. ex iudicio. r. s. de manu. q. pene.
Liberu. imo j. vt. s. de ma. vin. si pr. So. hic subdu
cebatur qdmi adulterij. vel hic mutauit volutate ibi no:
vel hic mior erat
filius: ibi non.

I cu. de bea
tur. suo mi
noris a se minore
e Alienatio. fa
cta eade. l. r facit
s. b. ma. cas. i. pn.
et de ma. vi. si ro
gar. in pn. sec. si
no oberef. vt. s. e.
l. si qs integris. s.
minor. Itz facit
C. de fideico. lib.
l. minor.
Intelliget. r
facit. s. eo. si qs. s.
minor.
Hac lege. eli
asceta. vt l. si. qui
ma. no. pos. in pn.
Ex ca. et sic
largissime. vt. r. s.
si cer. pet. l. i. r in
aut. de fideiuf. s.
etia absolute. r. j.
de pb. si. creditor.
i Debere. qd
lz. vt. s. e. l. in fran
dem.

Diu/ di
uerfa te
pora si
gnificat

Decenio. diu
pro decenio. sic j.
de acq. pos. l. iij. s.
si seru. sic etia di
rim. diuturni mo
res/ r diuturna co
suetudo. qnqz pro
dnquenio ponit:
vt. j. de sepa. l. i. s.
q b dicti. qnqz p
anno. vt. s. de suc.
edic. l. i. s. largi.
qnqz p biennio: vt
s. loca. l. domi. et
facit. s. de p. pe.
promissor. vbi de
decē dieb. st. r. s.
qd cu eo. sed et si.
s. pe.
Collata. scz
debito.
Aliqui. credi
tori.
Ex conditioe.
scz iudic.
Manumiserit. qd pot. vt. s. de ma. vin. si pater. ac.
I puuatus. a populo. als appellans. et tuc facit
C. qui ma. no. pos. l. diuosi. et de pe. l. decurion. r
De appel. si constat. als est a villico. s. populi. r tuc idem

vel die qd ab ipso seruo qd villicus erat: r tuc facit. s. e. l. i.
le. sed ip est j. s. q. me. ca. l. meti. s. idē pōponi. Sol. ibi
ab extraneo puato fuit coact. vt ibi notau.
Castigaretur. s. seruis.
Voluntas. dispositiua. s. enuclatiua fuit: p qua non
datur libertas: vt
hic. r. C. de testa.
mi. l. ex his. et de
test. s. ba. s. arg. s.
s. de costi. pec. l. i.
cuius. Itz ar. s. in
sti. de adop. in fi.
sed expone vt ibi.
Itz dicit hic qui
da qd hic seru. sit
detegit hmoi col
lusionē p. l. j. b. col
lu. dete. l. i. sed ibi
fuit lata etiā sen
tentia.
No testamē
ti. vt si non potest
tuc manumiri de
speret de liberta
te per hoc.
Sed cōpeten
tis. qd ē a die ad
te hereditatis. vt
C. de cadu. tol. l. i.
s. in nouissimo. si
g tunc cesset tēp.
prohibitiōis erit
liber. als non erit
vel die suo cōpe
tentis. i. in q tran
sierit tempus pro
hibitionis: vt qn
ē qz illud sit fiat
liber. vt. s. e. l. q. si
intra. fm vna ex
positionē. et facit
s. de her. insti. ser
uis alie. s. q. fidel
commissaria.

Si voluntate pa
tris filius manumiserit/ siue
pater sine filius sciat soluēdo
patrem non esse: libertas im
pedietur. Idem.
I p uatus coact. a po
pulo. manumiserit/ qz
uis voluntatem accommodaue
rit: tamen non erit liber. nam
et diuus marcus phibuit. ex
acclamatione populi manu
mittere. Item non fit liber si
mentitus dñs ne a magistra
tibus castigaretur. dicit esse
liberum: non em fuit volūtas
manumittendi. In his qs
intra certa tpa nō licet manu
mittere: si testamento accepe
rint libertatem: non testamen
tis facti/ sed competētis liber
tatis tempus inspiciendum
est. Idem.
I mortis tempore sol
uendo sit hereditas: si
tamen cum aditur deserit eē
soluendo: libertas a testatore
in fraudem creditorū relicta
non cōpetit. nam sicut aucta
hereditas prodest libertatib.
ita nocet diminuta. Si is
cui libertas relicta est iussus
sit heredi dare tñ quanti est
et liber esse: videamus an ad
huc sit fraus creditorū: quia
heres mortis causa acceptu
rus est: an vero si alius p eo
vel ipse nō de peculto det nul
la sit fraus. sed et si heres lo
cuples sit non proficit ad li
bertatem: nec qui dat pecun
iam prodesse potest. Idem.
I mpetit libertas da
ta ab eo qui postea ser
uus ipse pronunciatu est.

reditas. in prin. accur.
I mpetit. postea seruis. factus ex aliqua noua cō
non aliter fm Jo. sic est non teneret manumissio
vt in p. r. q. s. vt. C. de his qui a nō do. si nō p. p. t. e. t. e.

et. C. ne de sta. defun. l. i. et facit. C. de sen. et interlo. l. i. s. 3. quidam in seruo manumittente hac intelligit vt lz ipse seruus pncipiet no nocet manumisso nisi e ipsi fiat qstio. s. 3. eotra ab solutio manumittens pferet manumisso. vt arg. ad legem iul. de adul. denunciafle. s. fi.

Seruo. no pot. vt r. C. de his q a non do mino. si non pro pueratam.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immovidel q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. pra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de pra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. c. i. con cor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m illas. vt lz no p. firmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Confirmat. immovidel q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. pra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de pra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. c. i. con cor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m illas. vt lz no p. firmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immovidel q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. pra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de pra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. c. i. con cor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m illas. vt lz no p. firmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immovidel q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. pra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de pra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. c. i. con cor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m illas. vt lz no p. firmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immovidel q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. pra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de pra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. c. i. con cor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m illas. vt lz no p. firmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immovidel q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. pra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de pra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. c. i. con cor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m illas. vt lz no p. firmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immovidel q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. pra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de pra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. c. i. con cor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m illas. vt lz no p. firmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immovidel q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. pra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de pra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. c. i. con cor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m illas. vt lz no p. firmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immovidel q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. pra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de pra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. c. i. con cor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m illas. vt lz no p. firmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immovidel q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. pra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de pra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. c. i. con cor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m illas. vt lz no p. firmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immovidel q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. pra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de pra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. c. i. con cor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m illas. vt lz no p. firmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immovidel q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. pra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de pra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. c. i. con cor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m illas. vt lz no p. firmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immovidel q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. pra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de pra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. c. i. con cor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m illas. vt lz no p. firmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immovidel q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. pra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de pra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. c. i. con cor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m illas. vt lz no p. firmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immovidel q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. pra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de pra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. c. i. con cor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m illas. vt lz no p. firmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

Non confirmatur libertas a ditione hereditatis si prius non fuerit a dño relicta. h. d. Idē.

Seruo alieno libertas non consentiēte dño data est: valere ex auctoritate iuris non potest: quis postea manumissor dño heres extiterit. nā licet et iure cognatiōis qui manumiserit heres extiterit: nō ideo a ditione hereditatis datio cōfirmat libertatis. Idē.

Matrimonij causa manumitti a nullo alio an cilla potest: qz qui eā vxorē duciturus est. qz si alter eam manumiserit mīmonij causa: alter eam vxorē ducat: nō erit libera: adeo vt nec si intra sex quidē menses eam repudiatā postea manumissor vxorē duxerit / liberā eam nō fieri Iul. rī. quasi de his nuptijs senatus senserit: qz post manumissionem, nullis alijs interpositis secute fuerint. Pompo.

Atrator furiosi seruum eius manumittere non potest. Idem.

Semper in fraudem creditorum libertas datur ab eo q sciret se soluendo non esse: qz bene merēt hoc de disse.

Si quis habens creditores / plures manumiserit: nō omnī libertas impeditur: sed qui primi sunt libe

Non erit libera. nisi quid ergo pars erit in pendēti. Danumissor. idēq minor. Fuerint. sic. s. de pac. do. l. inter. s. fi. r. de cōdi. r. demon. l. cū vir. r. J. de s. sig. plene habes l. l. boues. s. i. ar. contra. s. de iureiuran. l. qui per salutem.

ri erit: donec creditoribus suis soluat. quā rationem Iul. solet dicere vt vel duobus manumissis cum vnus libertas fraudetur: s. alterutrius nō vtriusqz impediri libertatē: et plerūqz postea scripti: nisi qm maioris precij sit is q ante nominatus sit: nec sufficiat posteriorē retrahi in seruitutē: prior autē sufficiat. nam hoc casu se quēti loco scriptum solū ad libertatē puenturū. Papinia.

In fraudem creditorum testamento date libertates prioribus creditoribus dimissis: ppter residuos alios creditores irritae sunt. Sceto.

Ignori obligatum seruum debitoris heres manumissit. questum est an liber esset. Rī. fm ea que pponeretur: si etiam pecunia nunc deberetur: non esse manumissionem liberum factum. Pau. solu. ta ergo pecunia ex illius voluntate liber fit. Hermoge.

Qui in fraudem creditorum manumittitur / liber eē prohibetur: siue dies soluēde pecunie tam cessit: siue in die vel sub conditione sit debiti. Diuersa causa ē legati sub conditione relicti. nā anteqz conditio extiterit: iter creditores legatarius iste non habetur. Uxori autē cā creditoribus in hac pte lex elia scēta pspicit:

ita demus. r. l. papinian. vel hic oēs pposuit fraudare lz pmo illos qd postea soluit: ibi nō. vel hic in fideicō. libertate: ibi directa. vt. C. q manu. nō pos. l. i. r. fi. Ignori obligati. spāl. vt. C. s. ser. pig. da. l. ab eo. p. Si etiam. hic versus est py. littera.

Ex illi voluntate. vt. C. s. ser. pig. da. l. i. si creditoribus r. s. s. here. l. si. pignori. sic etiā pte intelligi. s. s. fideicō. lib. l. gñalit. s. si q seruo. r. J. l. p. r. s. fi. r. no. qd ab initio nō tenet firmat. ar. s. s. e. si fuo. et facit. s. e. l. fusi. Ac.

Ui in fraudem nō habet. vt r. J. s. ne. r. ob. is cui. sec. si est pur: qz sic est creditor cui debet. vt. J. p. r. no. r. C. q

Atrator. facit. s. s. ma. l. seruis furiosi. Emp. facit. s. de iur. pa. si libert. mīcorē. et s. e. l. i. fraudē. ac.

Si quis habes creditores. puncta. Accur. n. Plures. scz seruos.

Primi sūt. s. manumissi. Soluatur. l. adhuc solui possit.

Fraudel. i. deperat. 330.

S alterutrius. p. est l. r. r. videtur abidare.

Scripti. scilz serui nō pcedi libertatē dicim. vt s. de here. insti. l. q soluedo. et sic no. de ordine vt dicitur. s. s. fideicō. liber. gñaliter. s. si quis alienum.

Scriptum. i. berum. r. sic no. q paup. pau. p. dest. vt tas qn. r. C. s. epi. r. cle. l. q. p. dest. si qd ad de. s. pe.

In fraudem. ppter residuos. als. ppter no. uos: r. als. ppter affi. duos. s. s. huc. l. J. q in frau. cre. si qd cū hēret. Sol. distingue an pmi ex pecunia sequēti sūt dimissi vt h. an non vt ibi in eo. r. l. ait ptor. s.

ita demus. r. l. papinian. vel hic oēs pposuit fraudare lz pmo illos qd postea soluit: ibi nō. vel hic in fideicō. libertate: ibi directa. vt. C. q manu. nō pos. l. i. r. fi. Ignori obligati. spāl. vt. C. s. ser. pig. da. l. ab eo. p. Si etiam. hic versus est py. littera.

Ex illi voluntate. vt. C. s. ser. pig. da. l. i. si creditoribus r. s. s. here. l. si. pignori. sic etiā pte intelligi. s. s. fideicō. lib. l. gñalit. s. si q seruo. r. J. l. p. r. s. fi. r. no. qd ab initio nō tenet firmat. ar. s. s. e. si fuo. et facit. s. e. l. fusi. Ac.

Ui in fraudem nō habet. vt r. J. s. ne. r. ob. is cui. sec. si est pur: qz sic est creditor cui debet. vt. J. p. r. no. r. C. q

Liber Secundus.

manumittit. nō pot. l. i. Jtē hoc accipe si nō sit legatus qui manumittitur: tunc enim impeditur. vt. J. generalit. §. i.

A fiduciā commissariū. pur. un. vt no. §. p. i. x. §.

B pignori specialiter. vt. et. §. l. p. i. x. §.

C sine p̄sensu. sed cū cōsensu sic. vt. C. de ser. pig. da. si vt p̄ponis.

D Libertati. se-
cus hic et in sequē-
ti casu si eēt adul-
tus. vt. §. de ma.
vin. l. ij. r. l. iij. §.
fi. que sunt p̄tra.

Heres seruū
ip̄sū testatoris.
aut etiaz h̄fdis. §.
tunc dices nichil
egit. r. quomin⁹ le-
gatus teneat. Jo.
vt det estimatio et
libertas valeat vt
in p̄trarijs. vt. l. iij.
de leg. §. si res. in
fi. et. §. de lega. i. §.
q̄s inquilinos. §.
cū seruū. Et in ar.
p̄tra. l. si heres ge-
neraliter. et. §. de
leg. ij. si heres rez.

Jte videt p̄tra. §.
ad trebel. q̄dā §. si
q̄s filiū. §. ibi sub
cōditione erat le-
gat⁹. hic pure. q̄d
non placet. vt. J. l.
p̄ri. §. si. r. ibi sol-
uis. Accur.

Rationē. vt r
arg. J. de h. ob. l. si
seruū. §. de illo. §.
arg. p̄tra. §. de con-
di. l. de. l. in s̄fima.
§. si seruū. sed dic
vt ibi. Accur.

Generalit. est
debitor. idē
de speciali. vt. C.
de pig. ac. pign⁹.

Consequi potest. in hoc differunt vt hic. r. §. e. l. pi-
gnori. r. C. de ser. pig. da. l. ab eo. Accur.

Pleno iure. vt. §. de rei ven. l. non ideo. sed argu. cō-
tra. C. cōmunia de lega. l. si. §. sed quia. Accur.

Consequi potest. vt. et. §. eo. cum is. r. l. si optio.
l. Inturia. quia existente cōditione nō potest v̄dica-
re liberū factū. r. est hec ratio q̄ potest alienari penden-
te cōditione iure isto. vt. §. de lega. i. l. seruo legato §. i.
r. d. l. cōmunia de lega. sed nō manumitti vt hic dicitur.

Idē et si heres pendēte cōditōe faciat locū religiosum.
nā non potest. vt. §. de religio. l. si locus. sed videt q̄ pos-
sit interim manumitti. vt. J. de actio. r. obliga. l. is qui. et
§. ad trebel. l. quidāz. §. si quis filium. sed plene solui. §.
de manu. l. seruū.

Iquis. ex p̄stitutione. vt. C. si man. ita fue. ali. l. ij.
§. C. sum. libertum.

inter quos q̄dē fideli cōmissa-
riū quoz esse placuit. **P**ti-
gnori dat⁹ seru⁹ ante q̄ debi-
ti nomie satisfiat sine cōsensu
creditorū manumitti nō potest: s̄
pupilli creditor. citra tutoris
auctoritatē cōsensu nichil li-
bertati p̄dest: sicuti nō p̄dest
si fructuari⁹ pupill⁹ manumissi-
ōni similē p̄sentat. **D** au.

Heres seruū p̄p̄tū quez
testator legauerat ma-
numittēdo nichil agit: q̄ sciē-
tie vel ignorātie ei nullā pla-
cuit admitti rationē. **G** aus.

Generaliter pignori dat⁹
seruus sine dubio pleno
iure est debitor: r. iustam li-
bertatē ab eo cōsequi potest si lex
elascētia nō impediāt liberta-
tē. l. si solvendo sit: nec ob id cre-
ditores videantur fraudari.

Sub p̄ditione seru⁹ legat⁹
pendēte p̄ditōe pleno iure he-
redis est: s̄ nullā libertatē ab
eo p̄sequi potest: ne legatario
iniuria fiat. **I** p̄. als Jul.

Si quis hac lege seruū
emerit vt manumittat:
deinde nō manumittēte eo ser-
uus ad libertatez puenerit ex
p̄stitutionē diui marci an pos-
sit vt ingratū eum accusare vi-
deam⁹: r. dici potest cū nō sit ma-

O hoc ius. reuocandi in seruitutem. sed quo ad alia
est patronus vt quo ad successiōem. vt. §. de suis et le-
git. here. l. iij. §. is plane. Item vt nō vocet in ius sine ve-
nia. vt. §. de in ius vocā. sed si hac lege. in prin. Item in
legitima tutela. vt. §. de leg. tute. l. iij. §. i. que sunt argu-
contra. r. his mo-
dis itellige quod
est. §. de iur. pa. ser-
uum. §. fi.

Ac si manu-
missim. et sic ac-
cuso. vt. §. de ma-
nu. l. si p̄sentente.
Accur.

Poterit ac-
cusare. nā ipse est
patronus. vt. r. §.
de iure patro. ser-
uum a filio. in pn.
et de suis r. legit.
l. iij. §. miles.

Persecutat.
perditur autē ius
patronatus mul-
tis modis. vt. no.
C. de bo. li. l. si. fi.
Accur.

Comisit. f.
ingratiū. f.
t. C. sum. liber-
tum.

Consensum.
immo videt q̄ nō
exigatur alioiū
consensus: cū qui
libet in solidū sit
patronus. vt. §. §.
ri. nup. l. filio. et. l.
ill. §. de assignā.
liber. si ex duo =
bus. que sunt con-
tra. §. §. dic omniū
scz offensorū fm
p̄. §. quid si ak =
quis de inoffen =
sis non vult cōsen-
tire. Item an re-
uocatur in serui-

Questiū est si libertā pa-
tronus tureturando adegisset
ne ea liberos impuberes ha-
bens nuberet: quid iuris esset
Iulianus dicit nō videri con-
tra legē elascētā fecisse eum
qui nō perpetuam viduitatez
liberte inlunxisset. **I**dem.

tutē etiam alioiū quos non offendit p̄pter vniū offen-
sum. Item assume hic argu. in causis feudorum.
r. C. sum. libertum. Accur.

Posse. possunt enim esse non eiusdem gradus pa-
tronus: et alterius patroni filius. vt. §. de leg. tute. l. iij.
verum hoc ius reuocandi in seruitutem vltra filiū non
procedit. vt. r. J. de h. sig. l. sciendū. l. §. tutela sic. vt. d. l. iij.
de legit. tutela. Accur.

Solum etenim. vt et no. §. deri. nup. filio. §. fi. r. l. iij.
de assignā. liber. §. fi.

Questiū. non perpetuam. secus si perpetuam. vt
§. de in ius vocā. ad optiū. §. sed si ad. §. idē vide-
tur r. si ad temp⁹. vt. J. de suis et legit. l. intestato. §. si q̄s.
q̄ est p̄tra. Sol. hic p̄pterea leuiter tolerat q̄ grā liberorū
liberte nuptias p̄hibuit eis i p̄uberib⁹ existētib⁹. **A**zo. r.
facit. §. de iure pa. l. adigere. §. §. i. r. l. i. p̄ri.

Non voluntate eius. s. patroni. Adipsum. q. non remittit. sed ex eo q. se igno...

Consequet. libert. vt perdat patronus...

Non voluntate patroni. Is qui in eius potestate sit iusturandū adegerit: vel stipulat. fuerit ne nubat: nisi id patronus remittat aut liberauerit...

Is q. opas aut in singulas eas certaz summā pmisit ad hāc legē nō ptinet: qm opas p̄stādo pōt liberari. Idē oca uen. pbat: z adijct obligari si bi libertū vt z mercedē opa rū capiat: z is intelligit q. hoc solū agit vt vtiq. mercedē ca plat. etiā si sub titulo operarū eam stipulatus fuerit.

De iure aureorum anulorum. Titu. r.

Non tollit ius annulorum liberto relicto. ppi meliore est conditionem factam. Dapi.

Alter ceteros alimēta libto relicta nō idcirco nō debent / quia ius anulorum aureorum ab imperatore li-

Alter ceteros alimēta libto relicta nō idcirco nō debent / quia ius anulorum aureorum ab imperatore li-

Am. f. mercedem. q. d. etiam si esset stipulatus ab alio nomine liberti cā mercedez operarū p̄inde habetur ac si a liberto vt pdat. trata. vt. d. l. s. de ope. li. l. que onerande. et. C. de ope. li. l. si quā. vbi plene de hoc dicit. z facit. s. proxi. s.

De iure au. anu. dictum est. s. q. l. iter ex seruitute ad libertatem ferui perueniant: nunc qualiter ad quasi ingenuitatem. et dicuntur sic: quia olim liberti nō poterant ferre anulos nisi ipetrarēt. vel dic verius vt no. C. e. l. ij. iter. libertus acceptit. quia honor ei augetur nō cōditio mutatur. vt. s. de cōdi. et dem. l. falsa. s. sed si cui. z no. variationē admitti. nā quo ad qd est libertus: quo ad quid non. sic. s. de excu. tuto. l. cū ex rati. de. r. s. de colla. bo. l. nōnunq. in prin.

Quersum. vt et alimenta non debeantur.

Judicatus. colludente illo patrono cum quo litigabat.

Ticinus. abs terti. erāt em tres patroni: vn. q. collu: alius q. collusionē dederit. ali. q. alimēta reliquit.

Utra quibz annos. naz postea non auditur. vt. J. de collu. dere. l. i. et de libe. cau. l. q. de liberta. te. s. fi. p. Dicta. p. collusionē. Accur. q. Deposuit. p. hoc q. fecit se iudicare ingenuum. r. Ad retinuit. se. sic ergo sententia pro se data si: aliā de: bi nocet. z sic cōs. tra. J. de excep. rci sibi no: iudi. l. euidenter. cet. Sol. mag. suauolūtas s. sententia ei nocuit. cū eni p̄tūt ingenuitatem z habuit videt. renūciasse iuri anu. aureo. vt. r. s. l. p. xi. et ar. s. de cōdi. inde. l. seruo. z. C. de ingenu. manu. l. i. an. fi. z eodē mō pōt solui. C. de legi. z cōst. l. q. fa: uore. vt et ibi notaui. Itē arg. contra. s. de iof. test. l. nichil. s. si cū fili. s. J. accēperat. sic. J. ti. l. i. p. s. fi. r. C. de auc. p̄e. l. fi. r. J. ad leges viscellū. l. i. Accur.

Intra quibz annos. p. ingenuitate sentētia dicta rescissa fuerat: dictum aureoz anuloz beneficiū qd ante sentētia pro ingenuitate dictam acceperat: ac deposuit nō retinuisse. rudi. Marcel.

Quis comodusetiam ius anulorum aureorum datum ademit illis qui inuitis aut ignorantibus patronis acceperant. Alpha.

Utra femine ius aureorum anuloz impetrare possunt: et iura ingenuitatis impetrare: et natalibus restitui poterunt. Dau.

Quis ius anulorum aureorum impetrauerit / vt in genus habetur: q. ab hereditate eius patronus nō excludatur. Alpha.

Libertinus si ius anulorum aureorum impetrauerit: q. iura ingenuitatis saluo iure patroni nactus sit: tamē ingenuus intelligit: et hoc diuus adrianus rescriptit.

Quis ius habet. quo ad multa. primo vt habeat tunc ius. q. d. ex oratione. Itē quo ad honores. vt. C. ad legem viscell. l. i. in prin. Itē contrahit matrimonia cū nobilibus qd patet quia uiuit vt ingenuus. vt. s. de ope. libe. l. ij. in pn. ecōtra in multis vt libert. pmo i cōtratabu. vt subicit. r. d. l. de oper. liber. l. iij. Itē vt p̄cipet legato libertis relicto. vt. s. eo. l. i. Itē vt nō vocet in ius sine venia. vt. s. de in ius vocā. sed et si. s. patronū. Item torquetur pro cede dñi vt alij liberti. vt. s. ad sp̄la. l. idēz erit. z de talibus dicit. l. sequens. sed hodie omnes sunt fere ingenui. vt in aut. vt liber. decetero. s. i.

Libertinus. dic vt. s. l. proxi.

Claratio q. q. q. admittitur.

De natalibus restituē.

De natalibus restituēdie. Hoc plenē ingenuitatem inducit. vt. l. interdū. in fi.

Principe. affirmauerat. et postea aliq̄ iure suū factū mānuissit. alio si esset igneū qd̄ peteret
Mar. est. et ita seruū est. et facit. C. si p̄tra

ius vel vtil. pu. l. q̄. r. l. et si legib⁹. et d̄ his q̄ a nō do. l. fi. et de diuer. re. l. fi. Quid aut̄ si dixit se natū genuū et seruū postea factū manumissus. vt tenere cōcessio cū sit p̄nceps idē cōcessurus si vey dixisset. vt arg. p̄ C. si p̄ius vel vti. pu. l. l.

Interdū et si sui nati sint. No. p̄. q̄ dixit l. eo q̄ nascit̄ igneū us et postea fact⁹ seruus manumissus h̄f̄elocū h̄fic̄ tu. p. l. i. hui⁹. ti. et q̄ de natalib⁹ restitui. h̄. Jo. et nos p̄ vt etiā nat⁹ seruus et p̄ ea mānuissit̄ ip̄teret. vt hic. s̄. existēs seruus nō. vt. C. de p̄ci. impa. offe. l. i. d̄ C. In iunio. de iure naturali. vt l. si. de iure natu. s̄. ius aut̄ gentium. Accur.

Uenire. vt et s̄. de bo. li. l. etiaz. s̄. i. et. C. de bo. li. l. h̄. ac.

Cōsentiente. vt. l. e. l. pe.

Uerū. vt. vt. C. d̄ n̄p. s̄. p̄rialis. s̄. itaq̄ cū. et arg. C. de cri. mi. sacri. l. sacre. l. s̄. i. ac.

Ec filio. p̄tre mortuo. et facit. l. l. p̄iori. et s̄. eo. l. interdum. in fi. et. s̄. titu. l. l. diuus. ac.

Artono. debet. non ergo potest p̄nceps rem p̄uati vendere eo inuito. vt es. s̄. l. p̄. et. s̄. i. l. diu. et. C. de p̄tra. iudi. l. i. in medio.

De natalib⁹ restituendis. Titu. xj.

Principe natalibus suis restitū eū q̄ se igneū natū p̄ncipi affirmauerat. si ex ancilla nat⁹ est. n̄chil videri ip̄etrasse. Mar.

Interdū et si seruū nati sint. ex postfacto iuris inuentu ingenuū sūt. vt ecce si libertin⁹ a p̄ncipe natalib⁹ suis restitū fuerit. illis ei vti q̄ natalib⁹ restituit. in q̄b⁹ in intio. oēs hoies fuerūt. nō in quib⁹ ipse nascit̄ cū seru⁹ natus est. et hic em̄ q̄stū ad totū ius p̄tinet. p̄inde habet atq̄ si ingenuus nat⁹ est. nec patro. nus ei⁹ p̄t ad successiōnē venire. Ideoq̄ impatores nō facile solēt quēq̄ natalib⁹ restituere nisi consentiētē p̄ono.

Aeris an igenū. s̄. e. tatis iure vtrūq̄ is quē sanctissim⁹ et nobilissim⁹ impator natalib⁹ suis restituit. sed ea res nec dubitationē h̄z. nec vnq̄ habuit qn̄ explozati sit ad oēm ingenuitatis statū restitui eū q̄ isto beneficio p̄ncipis vtatur. Pau.

Ec filio. p̄ncipi inuito libertin⁹ natalib⁹ suis restitui potest. qd̄ em̄ interest ip̄o p̄ono an filio ei⁹ fiat iniuria. Mod.

Artono. p̄sentiente d̄z. libertus ab impatore natalib⁹ restituit. ius em̄ p̄ncipi b̄nficio ip̄etrato admittit. C. Libertinus q̄ natalib⁹ restitutus est p̄inde habet atq̄ si ingenuus fact⁹ medio t̄pe maculā seruitutis non sustinisset.

Liber Secundus

nisi ob publicā vtilitatē. vt. s̄. de offi. p̄eto. l. barbari. in fi. et de iure fisci. l. diuus. sed argu. cōtra. C. de quadri. p̄scrip. l. fins. in prin. sed eam expone vt ibi. k. C. Non sustinisset. vt. et. s̄. eo. interdum. in fi.

De liberali causa. Supra dictum est de libertate p̄standa. nunc de ea tuēda. quod sit per causam libes ralem. siue quis in libertatem p̄clamat. siue in seruitutem petatur.

De liberali causa. Tit. xij.

Principe. qd̄e is q̄ in possessio ne seruitutis. restituitur est litigare de p̄ditōe sua nō patit. q̄ forte sibi suo q̄ generi vellet aliquā iniuriā inferr̄. in hoc casu equum est q̄busdā personis dare licētā p̄ eo litigare. vt puta parētū qui dicat filiū in sua p̄tate eē. nā etiā si nolit fili⁹ p̄ eo litigabit. sed et si in p̄tate nō sit. parētū habet hoc ius. q̄ sp̄ parētis interest filiū seruitutē non subire. versa em̄ vice dicemus liberis parētū etiā inuito eandē facultatē dari. nec em̄ modica filij ignominia est. si parētē seruū habeat. idcirco visum est cognatis etiā hoc dari debere. Paulus.

Uonia. seruitus eorum. ad dolorē n̄m iniuriā q̄ nostrā porrigitur. Alpia.

Amplius. puto naturalibus. quocq̄ hoc idē prestādū. vt parēs filiū in seruitute questū et manumissū possit in libertatē vendicare. C. Militi. etiā pro necessarijs sibi personis de libertate litigare permittitur. C. Lū vero talis alius nemo est qui p̄ eo litiget. tunc necessari⁹ est dare facultatem etiā matri vel filibus vel sororibus eius ce terisq̄ mulieribus que de cognatione sunt. vel etiā vxori adire p̄tore. et hoc indicare vt causa cognita et inuito et succurratur. C. Sed et si libertū meum. vel libtā dicam. erit idem dicendum. C. Titus.

Uonia. eo rum. ad omnes refertur superiores et iunge inferioribus. C. Titus.

Amplius. naturalibus. parentibus. C. Militi. speciale. regulariter contra. vt. C. de procura. l. qui s̄pendia.

Necessarijs. id est vtile. et facit s̄. de procura. l. se minis. C. Sed et si libertum meū. vt

Squidem. i possessio ne seruitutis. Idem ecōtra si de libertate trahitur ad seruitutem. vt. s̄. eo. benignus. Accur.

Parenti. l. patri.

Inuito. not. sic. s̄. quando appellā. sit. l. h̄. s̄. si is qui. et de appella. l. non tm̄. et s̄. de separatio. l. i. s̄. s̄. si quis sus

Uonia. eo rum. ad omnes refertur superiores et iunge inferioribus. C. Titus.

Amplius. naturalibus. parentibus. C. Militi. speciale. regulariter contra. vt. C. de procura. l. qui s̄pendia.

Necessarijs. id est vtile. et facit s̄. de procura. l. se minis. C. Sed et si libertum meū. vt

Amplius. naturalibus. parentibus. C. Militi. speciale. regulariter contra. vt. C. de procura. l. qui s̄pendia.

Necessarijs. id est vtile. et facit s̄. de procura. l. se minis. C. Sed et si libertum meū. vt

Amplius. naturalibus. parentibus. C. Militi. speciale. regulariter contra. vt. C. de procura. l. qui s̄pendia.

et. C. eo. p̄ncipaliter. Accur. s̄. s̄.

Sed tunc eo. f. patrono.
Ignozante. fecus si consensit.
Passus est. ad precium participandum.
Iterum. partes. sic r. insitu. de excusa. tuto. §. i. r. §.
 de pac. iuris gentium. in fi. et. l. f. f. a.

Potissimus.
 sic. f. de secu. l. si
 plures. r. de lib.
 homi. exhi. l. iij. §.
 hoc infideli. r. §.
 de da. infec. in re-
 sciendo.

Enignius.
 extraneus.
 sic in supioribus
 no dicit de extra-
 neis q. admittat

Liberis. ma-
 xime. abun-
 dat. vt. C. de ma.
 test. l. i. §. i. nam
 minores etia iu-
 uant r. etiam sine
 distictioe cu plu-
 ra sint necessaria
 vt no. insu. de iur
 perso. §. pe. r. facit

Iuris. i. l. i. et ti-
 tu. §. l. ij. r. C. e. l.
 no ide. r. l. si mini-
 steria. r. §. pri. §.

Nocet. vt
 et. §. pri. r.

Denegari. ar-
 gu. §. §. §. §. §. §. §.
 iij. §. §. §. §. §. §. §.
 §. §. §. §. §. §. §.

Non est ve-
 nia. prop. sciam.
 sic r. §. i. l. i. l. i. l. i.
 us. et. §. §. §. §. §. §. §.

Alius eum.
 hoc etiam casu vi-
 detur erigi parti-
 cipatio precij.

Ignozans.
 lege interrogati-
 ue fm ago. quasi
 dicat non. et dic

Quoniam ignozan-
 na scienu non p-
 det. et sic totum
 habebit ignoras
 vt. §. i. l. i. r. ar. §.
 de contrahē emp-
 ptio. l. si fundus.

Sed r. r. §. §. §. §. §. §. §.
 §. §. §. §. §. §. §.
 §. §. §. §. §. §. §.

Idem. §. §. §. §. §. §. §.
 §. §. §. §. §. §. §.

quilibet infolidum. Item fm hoc similiter cōtra. Teo. l.
 non solū. §. l. Sol. vt ibi. §. §. et ob. §. de iuris et fa. igno.
 iniquissimū. sed solū q. ignozantia vni^o alteri profie
 propter delictū eius q. se vendit. arg. §. de mino. si ex cā
 §. papinianus. r. fm hoc nota q. innocens nocentē ex-

cusat. sic. §. de pe. Inno-
 nis. l. pregnant. ces no-
 et de leg. ij. l. cū ei cētē ex-
 qui. et de ventre i. cusat.

Sed em illa erit qstio
 partē solā suā habebit is qui
 ignorauit an totū. r. qd dice-
 mus de altera parte an ad eū
 q. scit ptineat: §. §. §. §. §. §. §.

Iterum. partes. sic r. insitu. de excusa. tuto. §. i. r. §.
 de pac. iuris gentium. in fi. et. l. f. f. a.

Potissimus.
 sic. f. de secu. l. si
 plures. r. de lib.
 homi. exhi. l. iij. §.
 hoc infideli. r. §.
 de da. infec. in re-
 sciendo.

Enignius.
 extraneus.
 sic in supioribus
 no dicit de extra-
 neis q. admittat

Liberis. ma-
 xime. abun-
 dat. vt. C. de ma.
 test. l. i. §. i. nam
 minores etia iu-
 uant r. etiam sine
 distictioe cu plu-
 ra sint necessaria
 vt no. insu. de iur
 perso. §. pe. r. facit

Iuris. i. l. i. et ti-
 tu. §. l. ij. r. C. e. l.
 no ide. r. l. si mini-
 steria. r. §. pri. §.

Nocet. vt
 et. §. pri. r.

Denegari. ar-
 gu. §. §. §. §. §. §. §.
 iij. §. §. §. §. §. §. §.
 §. §. §. §. §. §. §.

Non est ve-
 nia. prop. sciam.
 sic r. §. i. l. i. l. i. l. i.
 us. et. §. §. §. §. §. §. §.

Alius eum.
 hoc etiam casu vi-
 detur erigi parti-
 cipatio precij.

Ignozans.
 lege interrogati-
 ue fm ago. quasi
 dicat non. et dic

Quoniam ignozan-
 na scienu non p-
 det. et sic totum
 habebit ignoras
 vt. §. i. l. i. r. ar. §.
 de contrahē emp-
 ptio. l. si fundus.

Sed r. r. §. §. §. §. §. §. §.
 §. §. §. §. §. §. §.
 §. §. §. §. §. §. §.

Idem. §. §. §. §. §. §. §.
 §. §. §. §. §. §. §.

quislibet infolidum. Item fm hoc similiter cōtra. Teo. l.
 non solū. §. l. Sol. vt ibi. §. §. et ob. §. de iuris et fa. igno.
 iniquissimū. sed solū q. ignozantia vni^o alteri profie
 propter delictū eius q. se vendit. arg. §. de mino. si ex cā
 §. papinianus. r. fm hoc nota q. innocens nocentē ex-

cusat. sic. §. de pe. Inno-
 nis. l. pregnant. ces no-
 et de leg. ij. l. cū ei cētē ex-
 qui. et de ventre i. cusat.

Sed em illa erit qstio
 partē solā suā habebit is qui
 ignorauit an totū. r. qd dice-
 mus de altera parte an ad eū
 q. scit ptineat: §. §. §. §. §. §. §.

Iterum. partes. sic r. insitu. de excusa. tuto. §. i. r. §.
 de pac. iuris gentium. in fi. et. l. f. f. a.

Potissimus.
 sic. f. de secu. l. si
 plures. r. de lib.
 homi. exhi. l. iij. §.
 hoc infideli. r. §.
 de da. infec. in re-
 sciendo.

Enignius.
 extraneus.
 sic in supioribus
 no dicit de extra-
 neis q. admittat

Liberis. ma-
 xime. abun-
 dat. vt. C. de ma.
 test. l. i. §. i. nam
 minores etia iu-
 uant r. etiam sine
 distictioe cu plu-
 ra sint necessaria
 vt no. insu. de iur
 perso. §. pe. r. facit

Iuris. i. l. i. et ti-
 tu. §. l. ij. r. C. e. l.
 no ide. r. l. si mini-
 steria. r. §. pri. §.

Nocet. vt
 et. §. pri. r.

Denegari. ar-
 gu. §. §. §. §. §. §. §.
 iij. §. §. §. §. §. §. §.
 §. §. §. §. §. §. §.

Non est ve-
 nia. prop. sciam.
 sic r. §. i. l. i. l. i. l. i.
 us. et. §. §. §. §. §. §. §.

Alius eum.
 hoc etiam casu vi-
 detur erigi parti-
 cipatio precij.

Ignozans.
 lege interrogati-
 ue fm ago. quasi
 dicat non. et dic

Quoniam ignozan-
 na scienu non p-
 det. et sic totum
 habebit ignoras
 vt. §. i. l. i. r. ar. §.
 de contrahē emp-
 ptio. l. si fundus.

Sed r. r. §. §. §. §. §. §. §.
 §. §. §. §. §. §. §.
 §. §. §. §. §. §. §.

Liber Secundus.

Cognitio usufructuario dat. vt aduers^o ipm fusi
de libertate litiget siue sol^o siue cū pprietario. vt
b Ad eūdē. vt r. l. pr. (hic. r. l. pri.
c Dicit. seruo pendente se liberū contra vtrūq.
d De varie. hoc plane est verū si pmo. p libertate p-

nāciatur: qz pū-
dicat petitiōi alte-
rius. vt. s. dolo.
l. si dolo. r. l. eo. di-
ui. si aut^o seruu^o
pro vno pūciat^o
qz prohibet etiā
alterū dñm agere
cū non faciat ius
sua. pprietat^o si-
cut sūa libertat^o.
s; adhuc pōt dici
idē qz cū in solidū
sit pūciat^o alte-
rius seruo iā non
pōt se dicere libe-
rū. sec^o si partē tñ
alter obtinisset:
qz adhuc possz di-
cere se libere. vt. s.
proxi. rñ. arg. l. eo.
duobus. in fi.
e Ab eodē. qui
nūc dñi vēdicat
f Mar^o sit. et q
pignori sibi datū
dicit.

g parit. cōsi-
stant. lite nō
dū ptestata. alio nō
possz recusari qd
i. dicit. vt. C. d. u-
ris. om. iud. nemo
h. **Alteri^o. f. ab
sentis.
i. Alteri^o. f. p-
sentis.
k. Supuenerit
qz absens erat.
l. Ad eūdē iud-
dicē. vt. r. s. e. l. co-
gnitio. in fi. r. ar.
s. de qb^o re. ad eū
dē i. ca. l. i. r. C.
arb. tu. oēs. et sil
et se patim qz pht
agere. sic. l. de vi r
vi arma. l. si de fū-
do. et. l. de fur. l. in
ter oēs. s. si seruo.
et. l. furruam. r. l. fullo. s. frugib^o. et. s. eo. cognitio. l. pn.
m. **Q**ui iustā cām. sic r. s. de arbi. nō distinguem^o. s.
cū qdā. r. l. licet. Et nō. hic duo arg. pmo ordinariū. f. p-
sūdē recusari. Itē qz recusatiōis debeat expmī. sed in
vtrōqz dic contra. vt no. C. de iudi. apertissimi.
n. **D**icant. p parte nō in solidū. vt. s. l. pri. s. l.
o. **I**n vtrōqz casu. f. qñ fructuari^o cum proprietario
et qñ duo de proprietate.
p. **P**ost ei. f. dicto. Accur.**

Cognitio de liberali cā
usufructuario^o dat^o ēt
si dñs qz velit: hoc est qz se do-
minū dicit mouere stat^o pzo-
uersiā. **S**i plures sibi dñiū
serui vēdicēt dicētes eē cōem
ad eūdē iudicē mittēdi erunt:
et ita senatus cēsuit. Letex si
vnusqzqz suū esse in solidū nō
in partē dicat: cessat senatus
consultū. **N**ex em timor est
ne parte^o in iudicio iudicet: cū
vnusqzqz in solidū dñiū sibi
vēdicet. Sed r si alter vsum
fructū totū / alter pprietatem
sibi vēdicet. itē si alter dñiū /
alter pignoratū sibi dicat / idē
iudex erit: r parui refert ab eo
dem^o: an ab alio ei pignori da-
tus sit.

S pariter aduersus eū
qui de libertate litigat consi-
stant^o fructuari^o et pprietari^o
fieri pōt vt alteruter absit: q
casu an pñt soli permittur^o sit
pzo: aduersus eū agere dubi-
tari pōt: qz nō v; alteri^o collu-
sione aut inertiā alterius ius
corūpi: s; recti^o dicitur etiam
alterutri eoz permittēdū age-
re: vt alterius^o ius icorruptū
maneat. **S**i adhuc nondū
finito iudicio supuenerit: ad
eundē iudicē mittet: nisi iustā
cām^o afferat qre ad euz mitti
nō debeat: forte si eū iudicem
inimicū sibi esse affirmet. **I**dē
dicem^o et si duo pluresve dñi
esse dicant^o: et qdā pñto sint:
quidā absint: vnde i vtrōqz ca

q Mel cōtra. f. si succubuit post alteri^o victoriū. et qd
subicit. J. vt cū omīno r. totū cōmpendit.
r Libertū in fraudem patrom libertus manumissit.
reuoat patronus. pōdest hereditibus in ea parte que
vtra tertiam patroni est.

su^o dispiciam^o an si is qz pzo:
egerit victus sit: pñt ei^o qz po-
sterior vicerit: vel cōtra id est
cū oīno alteruter vicerit pñt
etiā alteri: sicut pdest heredi
liberti^o qz in fraudē pñti ser-
ui manumissi sunt. Si cui pla-
ceat pdesse: pñs ēvt cū idē pe-
tat^o exceptōi rei iudicate obij-
ciat replicatio^o. Si cui pzo pla-
ceat nō pdesse: is habebit se-
quētē dubitationē: vtrū id in
quo^o qz vici^o est nullus erit:
an et^o eē debeat cū qz actuz sit:
an pot^o ei^o qz vicerit^o. f. vt vti-
lis actio def^o et qz vicerit: mint
me autē pzo: parti debeat vt
pro parte qz seruus sit. **U**p.

Quod autē diximus in li-
bertate fuisse: sic est ac-
ceptiō ut non se liberū do-
ceat is qz liberale iudiciū pati-
tur: s; in possessiōe libertat^o si-
ne dolo malo fuisse. Quid sit
autem sine dolo malo in liber-
tate fuisse videam^o. **N**ā iulia-
nus ait officē qz se liberos pu-
tant sine dolo malo in liberta-
te fuisse: si modo se p liberts
gerant qzuis serui sint. **N**ā-
rus autē scribit eū qui se libe-
rum sciat dū in fuga sit nō v-
deri sine dolo malo in liberta-
te esse: sed simul atqz deserit
quasi fugitiuus se celare: r p
libero agere: tūc incipere sine
dolo malo i libertate eē: et efi
eū ait qui scit se liberū: de si p
fugitiuus agit: hoc ipso qz in fu-
ga sit pro seruo agere. **C**ai^o.

acqui. pos. l. iij. s. si seruus. Sol. l. i. mala fide gerebat se
pro libero. hic bona. vel hic est in possessiōe libertat^o qz
tū ad cōmodū liberalis cause. Quātū vero ad cetera nō
vtrū: vel subaudi hic maxime si diu.
b In fuga. no. vt et. C. de pscip. lō. tēp. qz p lib. l. i. r
C. vbi cā sta. l. i. r. l. de v. l. i. s. si seruus. r. C. de p
ba. l. vis eius. r. l. ligif. cōtra. Itē ex hac. l. f. qz aliquis
mutat sibi cām possessiōis. s; rñ. non mutat aliqz de mo-
dis phibitis vel pmissis: s; tñ fidē bonā in malā. vel

f Petat. ab eo
dem seruo qui vi-
cit: vel dic etiā ab
alio petente qz ob-
tinuit. ac.
t Replicatio.
doli. s; hec oppo-
sitiō nō placz ma-
xime eo casu cum
pūmo agens suc-
cubuit: quo casu
nocet secundo a-
gēti: cum fiat ius
ex sententia vt di-
xi. s. l. pri. s. l.
v Id in quo.
pro parte ergo qz
liber agebat non
in solidū vt dixi
cum ponis i duo-
bus petentib^o in
seruū eē iure do-
minij.
x Eius qz vice-
rit. etiā in eo quo
altero petente est
absolut^o seruo et
non soluit ad ple-
num. quare dic qz
ex toto liber erit:
etiā si vnum tñ
vicit seruū: s; est
matio partis da-
bitur alteri victo-
ri: vt argu. l. eo. l.
duobus. et. l. s. ex-
ceptio. rei iudi. l.
iudicate.

Quod autē. di-
xit^o. s. e. li-
beri. s. h. facit. l. l.
igitur. s. potest.

3 Marus autē.
corrigens iulia. f
parte qz nimis lar-
ge dixerat.

a Tūc incipe-
re. Imo diuturni-
tas etiā temporis
v; transire. vt. l. d

eo contra: et de hoc dicitur. C. de acq. pos. l. cū nemo, vel h in possessione sup. plus: secus aliarum rerum.

Item sine dolo. vt. l. §. potest.

b Infans. §. p. xxi. rñ.

c Potest. facit. C. de p. scrip. l. d. tēp. q. p. lib. l. §. h. arg.

cōtra. h. si ingenu⁹ eē di. l. fin. sed ibi expone. ac.

d Si opa. die opam michi suo legatā: q. nūc se liberū dicit. arg. §. eo. cognitio. i. pñ.

vel dic q. de liber to dicit a q. michi patrono debet o-

pera: vt. l. si inge. eē di. l. fin. in pñ. et dicit hoc libertini

tatis iudiciū libe rale.

e Dñs. vt. cre debam.

f Cōdēnabit. actione in factū.

vt. l. l. p. r. no. q. extra id qd agit

na: factū obligatio: vt. h. c. r. §. cōmo-

dan. l. si is. §. si li- bero. r. C. de neg. ges. ar. q. §. si liber

to. et p. nua scān tem legem.

Item dñiū re dātū q. bona fi-

de possidebā: vt. §. l. p. xxi.

b Hoc iudicio s. hac actōe in fa-

ctū: q. fuit actū ex cā doli tñ nō cul-

pe etiam late.

c Alter. q. de dolo solo. q. etiaz leuissima culpa

venit: vt. §. ad. l. a quil. l. in lege. sed hoc casu sola lata

vt. l. de acq. re. do. hō liber. §. l. pro q. hoc scōo agit iu-

dicio. r. sic i actio- ne in factūz veni-

ret dolo: et culpa si actor vellet. sed h

solū dolo venire voluit. Alij dicit q. p. in factū tñ dolo: p. ad iū et culpa: et q. §. §.

sed etiā q. culpa: dicit q. in aliā actionē venit: r. facit. §.

eo. l. de bonis. r. l. liberalis. r. l. impator. r. C. q. ad lib. p. tola. non licet. l. si.

k Cōmodatas. vt. has res ab eo detētas p. h. c. actio nem p. seqm. vt. dñiū nobis in eis dātū resarciat.

l Nō sunt. nisi in casib⁹. vt. §. de positi. l. i. §. sepe.

Item fugere tempore p libero se gesserit: dicitur tamē eum in eadem causa esse.

Item sciedū est et libe rū posse dolo malo in li bertate esse: et seruū posse si- ne dolo in libertate eē.

Item fursus surreptus bona fide in seruitute fuit cū liber esset: de inde cū de statu ignarus esset recessit et clā in libertate mo- rari cepit: hic nō sine dolo ma lo in libertate morat.

Item potest et seruus sine dolo malo in li- bertate morari / vt puta testō accepit libertatē qd nulli⁹ mo menti esse ignorat: vel vidicta ei imposta est ab eo quē dñm esse putauit cū non esset: vel educat⁹ est qñ liber cū seruus esset. et generaliter dicitū est qñtiens qd iustis rōnibus du- crus vel non iustis: sine calli- ditate tñ putauit se liberum r

in libertate moratus est: dicitur dum est hūc in ea cā esse: vt si ne dolo malo in libertate fue- rit: atq. ideo p. modo possessio ris fruatur. Probatio autē ad id tps refertur cū sine dolo ma lo in libertate fuerit: q. p. mū in ius aditū est. Si opa⁹ alicui debeatur: is q. q. liberali iudicio experiri potest.

Item si qd dñiū michi dederit q. ad libertatez proclamat illo tpe q. bona fi- de michi fuit: veluti si ego bona fide dñs norali iudicio cōuet⁹ r. p. dēnat⁹ litis estima tionē p. eo obtulit: in id michi cōdēnabitur.

Item aius. Alud certū est dñnum hoc nō solū in hac actōe in factū deducti qd dolo: sed etiā qd culpa factū sit: ideoq. licet absolutus hoc iudicio fuerit

adhuc tñ postea cū eo poterit lege aquilla agi cū ea lege aliter culpa teneatur. Item certum est tam res nostras q. res alienas / que tamē pericu- io nostro sunt: in hanc actio- nem deduci: veluti cōmoda- tas⁹ et locatas. certe deposite apud nos res / q. periculo no- stro non sunt / ad hanc actio- nem non pertinet.

Item p. l. §. l. i. r. §. l. i. cū pa cto. ac.

Item Decepit. asse uerando se seruū r. sic no. q. decipit

q. nō instruit. sic. §. h. q. nō de ac. emp. l. i. §. i. instruit et de piculo et cō- mo. rei. v. l. h. v. m. r. de offi. p. r. v. §. l. i. §. sciendū. r. §. de furtis. si fuit cōis. §. q. si sciēs et. §. l. i. mo. r. de ad ministrat. tuto. ita autem. §. finali. Accur.

Item est siue virilis se- r⁹ siue femini sit: dñ modo eius etatis sit vt doluz capiat.

Item homo enim qui fingit se seruū et sic venit⁹ de- ceptendi emptoris causa: si ta- men vt metuz cōpulsus fue- rit is qui distractus est: dicitur eū dolo carere. Tūc ha- bet emptor hanc actionē cū liberum eū esse nesciret. nam si scit liberum et sic emit: ipse se circūuent⁹. quare si filiusfa- mlias emit siquidem tpe scit pater autem ignorauit: nō ac- quisit⁹ patri actionē: hoc si peculiari nomine egerit. Le- terum si patre mandate: hic queritur an filij scientia noc- ceat: et puto adhuc nocere quēadmodum procuratoris

ris, cui de incerto fuit mandatum: ipse tamen domino

Bestissime. a- ctione. in fa- ctū. vt. l. eo. non solum in prin. et §. de fideicō. lib. l. quidam. §. fina. Accur.

Item In ea causa q. illa que sūc ne cessaria infuene- runt. abs quomō pira sūc sūc age ret. et facit. C. q. ad liber. p. cta. nō h. l. i. r. §. l. i. cū pa cto. ac.

Item Decepit. asse uerando se seruū r. sic no. q. decipit

q. nō instruit. sic. §. h. q. nō de ac. emp. l. i. §. i. instruit et de piculo et cō- mo. rei. v. l. h. v. m. r. de offi. p. r. v. §. l. i. §. sciendū. r. §. de furtis. si fuit cōis. §. q. si sciēs et. §. l. i. mo. r. de ad ministrat. tuto. ita autem. §. finali. Accur.

Idem est. a. a. idem est. et a. a. quod est. Accur.

Item. et sic. venit. l. veni- ditus est. r. Circūuent. et est arg. §. de ac. emp. l. i. §. i. et de contrahen. emp. l. et liberi. et. l. sed celsus. in prin.

Item Non acquisit. q. scientia cō- trahentis inspicit. tur. vt. §. §. litigio. l. si seruus. in pñ. Accur.

Item Mandante. suo nomine emi r. incertum: secus si certum. vt. l. l. in eruo. §. cōtra au- tem.

Item Procurator. se tamen domino

Obliga- tio na- sal qñ- gez id qd agit

... de ...

Liber Secundus.

tenetur actiōe mādātū. vt. §. de edil. edic. l. cū mācipiū. §. circa. fm. §. 30. lz hic quidā p. traria ponant. vt dices. l. eo. nō solū. §. penul. in fi. r sic nō ob. cōtra. §. de iur. et fac. igno. l. iniquissimū. vel dic q non est p. rōsus alius p. curator a dño: vel filius vel seruus a patre vel domino.

A Si peculiari. nō solū si noie domimico emit lcer- tū. secus si certuz cū mādātū. vt. §. e. l. pri. sed cum pe- culari: tunc nō re- fert certū vel incer- tum. vt. §. de edil. edic. l. cum mādā- to. in prin. Accur. b. Potuitq. se- cus si non potuit: quia tunc p. sentia sua ei nō nocet. vt. §. de p. trahē. emp. l. in huiusmodi. q. est p. tra. arg. §. de nora. in delictis. r. fact. §. de vsuca. l. heres ei. §. pa- trem.

I A seruo. qui emit. Accur. d. Tale est. et nō p. sonarum: sed factorū diuersita- tem facit. Accur. e. Idem est. qd §. pri. in fi. dixi. lz nō omnino idem q: hic semp scientia et ignorantia spectatur: ibi non nisi in casu ibi po- sito.

f Non compe- tit ei. procuratori. vel. i. michi dño. s. Denegāda. in pcuratorē: sed in vēditōrē nō da- tur fm quosdam.

vt. §. de edil. edic. l. cū mācipiū. §. circa. que est p. tra. sed certe ibi loquitur cum mādātū de incerto. nā imputatur pcuratori cū talē emit. hic autē mādātū de certo emen- do vt hic dicit. nō ergo tenet pcurator lz sciat liberum vel viciōsum. dicit ergo nō denegari dño vt directam ex- empto p. tra vēditōrē vbi emerit seruus. vel vtilē cū emit pcurator. §. 30. et fact. §. delinquo. si seruus. in fi. et q in frau. credi. l. si §. si procurator. r. §. de iureiurā. iniquissi- mū r adde dīstricōne quā habes in. l. illa cū mācipiū.

I ntm. tenetur. in libertatē proclamans.

I Dedit. emptor. Accur.

U El permutauit. intelligēdus est. vt. et. §. de calū. l. l. §. r. ij. r. §. de edil. edic. l. debet aut. r. ar. de lega. l. nō quocūq. §. fundus. et. §. de here. ven. l. qd si vlla. et. §. de ver. sig. l. dedisse.

U El obligatus est. iunge illi legi in tm. in fi.

nocet. Plane si filius ignora- uit p. r. scit: adhuc dico repellē dū patrē etiā si peculiari nō- mine filius emit: si modo pa- ter p. sens fuit potuitq. filium emere prohibere. Pau.

I A seruo emente r in eo q mandato nro emit: ta- le est: vt si certū hoīem man- dauero emi sciens liberū eum esse: lz is cui mādātū est igno- ret: idem est et non cōpetit ei actio. Contra autem si ego ignoraui: pcurator scit: nō est michi denegāda. Alpa.

I A tm ergo tenet q. ruz dedit vel in q. ruz obliga- tus est michi. s. in duplum: sed vtrū p. cū tm an etiā id qd pre- cio accessit duplicet videam? r putē omne oīno qd propter emptōne vel dedit. Pau.

U El permutauit: vel cō- pensauit eo noie. nā et is dedit: intelligendus est.

U El obliga- tus est: duplicari de- bere. Proinde si qd cuidaz ob hāc actionē licito iure de- dit: dicēdū est in hoc edictum cadere duplū. Obligatū v. l. ipsi vēditōrē accipe debemus: vel alij obligatū. naz qd dedit siue ipi vēditōrē: siue alij ex luf

M Duplicari. aka duplicari. r aka in duplum. Accur. n. Ob hanc actionem. i. ob hunc actum.

O Licito. forte mediatori.

P Non pōt. veluti si creditor vēditōrē sit delegat. vt. §. de nouatio. l. si qd delegauit. Nā aduersus vēditōrē

pōt se tueri exce- ptōe: cum em con- tra eū hēat actio- nem. vt. §. pri. §. multomagis ex- cep. vt. §. de supfi. l. i. §. qd ait p. r. r sic nō hz actioem contra p. clamantez in libertatē: vt subijcit. et. §. de h. sig. l. creditores. r l. creditoz. r. l. de- bitoz. q. In quadru- pluz actionem. de qua vsq. mō dixi. r. Sciens. l. li- berum. f. Pro seruo ve- nit. i. vēditus est. Cig. et du- plum. hēc actio nulla ē alia q. illa q. p. euicōne in duplum da- tur. r ideo nō du- platur in ea omne interesse: s. tm p. cū: vt hic et. §. de euc. ex mille. sec. in supiori vbi oīa duplicant: r etiāz dñotum. vt. §. l. illud. et. l. i. gatur. Accur. v. Alter eoz. si ue vēditōr siue il- le qui passus est se vēdi. et facit. §. ad legem aquil. l. itē mela. §. si plu- res. et. §. l. pri. §. fi.

U Tiaz et duplū qd qd p. p. ter emptōrēz v. l. de- dicit: vel obligat. est: fm q id qd alter eoz. exoluert nichil ad exonerādū altez p. rinebit: qz placuit hāc actionē penalē esse: r ideo post annū non da- tur: nec cū successibus cum sit penalit igit actionē que ex hoc edicto outur: manumissio- ne nō extinguit: rectissime dicitur: quia verū est auctōrē con- uentri nō posse post q. ad eū qui ad libertatē proclamauit perueniebatur. Alpa.

N s. r successores et hac in factū actiōe agere poterūt. Emere sic accipiem. etiam si per alium quis emerit: vt pu- ta per pcuratorem. Sed et si

r Et ideo. bona ratio. vt. §. de act. et obli. l. in honora- rīa. r. §. l. p. r. §. fi.

y Successoribus. i. contra successores.

z Outur. contra proclamantem in libertatem.

a Manumissione. que de facto tm fit cū sit liber. Ac.

b Nō extingui. qn def in ipm de facto manumissuz.

c Auctorem. i. venditorem.

d Nō posse. p. manumissōne emptōrē liberatū etiā si dupla sit. p. missa: r etiā si de facto tm tenuit manumis- sio. sed ex empto pōt agi ad id qd interest hēc est libertā.

vt. §. de euc. l. si fuis et. r. l. seq. r de edil. edic. l. si hoīem lz quidā dixerūt hic non fuisse duplā p. missam: ante ma- numissōne ergo tenet vterq. postea alter tm.

e Post q. post manumissionem.

o Non solum. per procuratorem. sic. §. de vi r vi arma. l. i. §. de i. c.

a Si vnusq; .f. emerit in solidū quod fieri potest. .f. de duobus reis. l. eandem.

b Proderit. h. est. .f. l. i. l. f. s. nō est si bñ attēdas. nā
Scla vñ nec alteri ignorātia pdest aliq. nec alteri scia nocet. ma
ignorātia alicui pderit. sed veri? est. .f. s. e. l. liberis. s. si duo.
alteri in fi. Sol. h. refert
an alte- ad eos q̄ in solidū
ri proffit emitt. ibi ad par-
tes. vel aliter ibi
ignorātia facit cessa
re actionē i istā cū
vendit? fuit suus
ignorātia: ad quā
parandā negat h
alterius prodesse
ignorātia: alteri:
vel dic q̄ hic non
influenst oia que
sunt necessaria vt
fiat seruus in alio
quo emptore q̄ cū
q̄ ad libertatē p-
uocat? op? est de
actōe in factū tra-
ctare: vt. s. e. l. re-
ctissime. s. q̄ actio
ibi infuenerit sal-
tē i eo q̄ fuit igno-
rans. et hoc prout
legis ibi plane lit-
terā: sed. pur inf-
rogatue nō est cō-
tra. ac.

c Non nocebit
facit. .f. p emptore
l. q̄. s. si seruus.

d Qu. tūc. f. cū
emitt.

e Sciuerit. euz
emitt.

f Nichil pde-
rit. f. dubitatio q̄
ad hoc vt possit a-
gere contra proclamantē in libertatē. nam non poterit.

g Scientia suas. heredis.

h Si nocet. f. dño. et est sic. s. e. l. mo. s. ceteri. et q̄ vtrā
q̄ signant qdā s. s. de edil. edic. l. cū mācipiti. s. circa. et
soluit: q̄ h. et. d. l. imo. mādauerat incertū emi q̄re p. p-
curatorē sua cōditio detior fieri potest: p. h. mādati dño
tenet. s. ibi certū vbi mādati cōditio p. pcuratoris sciē-
tiam deterior fieri nō dō. nō emi hīc mādati dñs ageret
aduersus pcuratorē cū emerit quē mādauerat: s. certe
lex sūa fm 330. eo mō vt cū de scerto fuit mādati vnde
cōcōdat. nō abt est. s. et expone istam illā vt ibi. itē hec
ab illa. s. eo. in suo. differt. q̄ ibi de certo fuit mādati.

i Penalit. vt. s. e. l. p. tōri.

j vsufructū. sed dñm. i. proprietatem.

k Vendidisse. f. vsufructū. 330. et itelligit q̄ ali
quod commodū habuit seruus fm 330.

l Fide. no. seruū esse etiam sine domino. sic et. f. de
ne dño sūp. l. q̄ seruus. regulariter contra: vt. C. cōtia
de manu. l. i. in prin.

m Dicta sunt. vt. s. e. l. rectissime. s. q̄ actio. et. l. cū
pacto. et in si. de iure pso. s. p.

plures emerint oēs habebūt
actionē hanc: sic tñ vt siquidē
pro partib⁹ emerit p parte p-
cij habeant actionē. Et nūero
si vnusq; .f. in solidū emitt: iso-
lidū habeat actionē: nec alte-
rius scientia alteri nocebit vt
ignorātia pderit. **¶** Si est li-
berū eē emptor nescit postea
autē scire cepit/hoc et nō no-
cebit q̄ tunc? ignorauit. s. si
tunc sciuerit? postea autē dubi-
tare cepert/ nichil pderit: et
heredit et ceteris successoribus
scia sua? nichil nocet/ignoran-
tia nichil pdest. **¶** Si et si p pro-
curatorē scientē q̄s emerit / et
nocet: sicuti tutor q̄s nocere
labeo putat. **¶** Hec actio post
annū nō dat cū sit honoraria:
est autem et penalit. **¶** Pau-

S vsufructū tibi vendi-
dero liberi hois et cesse-
ro: seruū effici eū dicebat qui
tus mut? sed dñm? ita demū
fieri meū si bona fide vēdidit
sem: alioquin sine dño fore.
¶ In summa sciēdū est: q̄ de
venditis seruus q̄b⁹ denegat
ad libertatē pclamatio dicta

o Passi sunt. si tñ sp aliqd pceptat: hoc in se sciētē
fieri patiant. et alia intulerit q̄ in vēditōe sunt necessa-
ria: vt. r. C. e. l. si ministri: s. s. in eo. ti. l. liberos. s. s.
ibi de pacto inf. libere et seruū q̄b nō facit seruū. s. s. inter-
dant et accipiētē factū facit seruū vt hic dicitur.

p Passi sunt. si tñ sp aliqd pceptat: hoc in se sciētē
fieri patiant. et alia intulerit q̄ in vēditōe sunt necessa-
ria: vt. r. C. e. l. si ministri: s. s. in eo. ti. l. liberos. s. s.
ibi de pacto inf. libere et seruū q̄b nō facit seruū. s. s. inter-
dant et accipiētē factū facit seruū vt hic dicitur.

¶ Si mī et fili? de libertate li-
tigat: aut pūgēda sūt vtroiq;
q̄ iudicia: aut differēda ē cā
fili? donec de mīe p̄stet: sicuti
diuus q̄s ad rā. decreuit. nā cū
apd aliū iudicē mī litigabat:
apud aliū aut fili? diu? augu-
dixit an de mīe p̄stare oportē
sic dēsi de filio cogsci. **¶** Idē.

O Rdnata? liberali cā li-
ber illico? habetur is q̄
de statu suo litigat: ita vt ad-
uersus eū q̄s q̄ se dñm eē di-
cat/ actiones et nō denegent?
quasq; intēdere velit. qd em
si tales sunt q̄ tpe aut morte?
intereant: q̄re nō cōcedat et li-
tem p̄stādo in tutū eas redi-
gere? **¶** Quicquid seruus ait in
actionib⁹ annuis ex eo tpe an-
nū cedere? / ex q̄ lis ordinata
sit. s. si cū alijs experiri ve-
lit? nō est q̄redū an lis ordina-
ta sit. **¶** Vidēdū ne inueniat
rō quēadmodū subrepto ali-
quo? q̄ libertatis p̄trouersiam
moueat: iteri actōes excludat

p Si mī et fili?
an litē p̄stātā in
cā liberali natus:
als sufficiat super
mīe iudicari. vt
C. e. l. fi.

q Iudicia. sic
s. e. cognitio. s. l. et
l. si pariter.

r Cognosci. si
q̄ mī p̄ncipē sua
nō p hoc vt filius
seru? p̄ncipari: vt
h. r. C. de. pba. l.
ad. p̄bationē. i. fi.
s. si econtra mī li-
bera p̄ncipē: licz
ad hoc qd possit fi-
lio fieri vt r. C. e.
l. i. in fi. tñ onus
probādū vt imine-
re et q̄ se dñm di-
cit etiā si posside-
at: vt in hoc sūta
pro mīe p̄st filio
arg. C. de. lge. ma-
nu. l. i. i. et arg. ad
l. iul. de adul. l. de
nūcia. s. s. fi. et de
crim. expi. hēf. l.
res hereditarias.
et. s. de. inof. test.
l. posthumus. s. si
q̄s ex his. et si sui.
ven. loci. s. si fun-
dus. ac.

O Rdnata. p
litē p̄stātā
vel etiā p libelli p̄rectionē et satisfationē. vt p̄ba. C.
qui pet. tuto. l. i. et intellige vsq; illuc. s. si cū alijs r. et
q̄n ex fuitate i libratē puocat p. l. s. de. p̄cu. l. fūi. s. ei. q̄.
¶ Liber illico. quo ad multa: vt no. C. e. l. lte. et est sic
J. de collu. dete. si libertin? .s. i. et. s. ex. qui. cau. ma. l. is
autē. sed arg. cōtra. s. ad mace. l. i. s. si pendeat.
¶ Nō denegent. nisi p calū. vel iniuriā liberalis cau-
serit. C. e. si tibi fuitatis. q̄ est. s. et plene dic vt ibi.
¶ Quasq;. hoc statū restringit ad perituras morte vel
tpe. et sic nō est. s. vt. C. de. or. cogni. si status. in pn. vbi di-
cit cōtra dñm interim agere eū nō posse. aliū nō restrin-
gunt: et illā fm istam intelligunt.
¶ Aut morte. vt quia in heredes vel heredibus nō
dantur. Accur.
¶ Redigere. s. in hoc vt perpetuētur.
¶ Cedere. quasi ante non videantur habuisse ptatē
agendi. 330. vt. C. de. an. excep. l. i. s. fi.
¶ Velit. in libertatis possessione constitutus. vt p̄-
tet ex infertōibus.
¶ Sit. i. vt si sit ordinata nō posset agere. als sic.
¶ Aliq. a. s. bitore. et sic. s. s. d. trāfac. l. cū hī. s. si cū lis.

Liber Secundus.

a Ex eventu. i. mora fiet. accur.
b Inanis. i. tpe finita vel debitor factio nō soluendo
 fm quofdā. vel die ex eventu: qz si obtineat in liberali ap
 parebit tenere hoc iudiciū. als non: vt. l. pri. §.
c Dominus. cōtra eū de cuius statu agitur.
d Iudiciū. i. in
 stātia: vt arg. §. de
 fer. l. i. §. i. r. de of.
 pñ. senatuscō. alij
 dicit in laz qñ cāz
 et tunc possit agi.
 arg. l. pñ. §.
e Libertati. p
 hoc qz hicalia cā
 differtur.
f Aut volūtate
 dñi. inferentis ali
 am actionem.
g Ipe aget. a-
 lio actionibus.
h Iudiciū. fuit
 g̃ interatū: s; sola
 snia retardata s; z
 qñdā mā ex p̃dicit
 p; z ex pñ. §. i. qz
 l. libali cā ordina-
 ta siue p̃directam
 quā dñs mouet: si
 ue p̃ vtilē in rē p̃-
 iudicialē quā ille
 q̃ puocat ad libta-
 tē mouet cū nemo
 sit dñs sui: vt. §.
 ad. l. aq. lib. hō.
 qz fu. §. in iudicio
 cū eo q̃ etiā de lib-
 tate litigat z cū a-
 liis agēdo z defē-
 dēdo. q̃rē g̃ dñr p̃
 iudiciales actōes
 p̃dicte: vt in st. de
 act. §. p̃iudiciales
 actōes. Rñ. q̃ ad
 sniam q̃ differ: s; z
 cause examinant
 cū ex nōis z cū do-
 mino nūll cā vt
 diri p. l. C. eo. si ti
 bi. vel veri. dic in
 dñō gñalr differē-
 dū nūll sint perit-
 ture. ac.
i Cauere. sic. §. de indi. l. §. sed si dubitetur.
k Qui certe. hoc em̃ eē nō d; vt. l. i. §. i. l. pe. z. C. si fu.
l Iudiciū. f. furti vel similit: vt. §. dictū (extero. l. i.
 est. et expone hāc dictionē iudiciū: vt. §. pri. §. dictū est.
m Ne iudiciū. sic. C. §. peti. he. l. §. i. r. facit. C. de iure
 n. §. iudiciū. norale. (delibe. l. cū aliq;.
o Potius. §. §. in possessorem quondam.
p In eum. qui liber iudicatus est.
q Tractari. §. vt expectet eventus iudiciū. nam
 si liber iudicez sibi habebit: alioqn nō. sic em̃ de h̃rdita-
 te relicta ei dicitur: vt. C. de iure delib. l. cum aliquis.

f Ex integro. cū semel puocauit et amisit. z facit. C.
 e. l. §. et. §. de excep. rei iudi. si mater. §. eandem.
t Licet vulgo dicatur. vt. §. e. l. pñ. §.
v Recurre. nō g̃ quo ad omnia habet loco liberi: vt ee-
 ce quo ad acqrendū: vt hic. Itē q̃ ad omnis pbandi si ex
 seruitute in liber-
 tate puocet: vt. §.
 e. l. liberis. in. §. i.
 no. hoc. C. e. lite.
z Et. §. rei per
 eū qñte de q̃ plus
 dubitat cū ipz zc.
 z sic tris soluit h
 de p̃petate. Itē b
 possessione aliaz
 rez. Itē de posses-
 sione susp̃sus.
y Possidere.
 coepe non alo: vt
 statum dicit.
z Ut acqrat. §.
 possessionē quā q̃
 rit possessus: §. qz
 rit p̃petatē z poss-
 sessionē. z sic est §.
 ad p̃m. §. de acq.
 re. do. l. si fu. ad
 fm. §. de acq. pos.
 l. i. §. §. z p̃eū. So.
 ibi nullo mō poss-
 sionē hic alo lz nō
 coepe. vt. §. de acq.
 pos. l. i. §. §. si fu.
 sed. §. dicit qz il-
 la. l. si fu. §. dñio
 dicebat: h̃ de poss-
 sessione: qd̃ nichil
 est: qz z de dñio bē
 h̃. d. dicit qz ibi l.
 l. si seruus: et non
 fieri dñi: quia nō
 possidet. versū est
 fm̃ peculū z nō
 fm̃ aliā rōnē. vel
 dicem. ipi cui ser-
 uit naturalr z do-
 minū q̃rere z pos-
 sidere possit. vep
 fusi postea vēdi-
 cando ipa res ad
 me transibit. d.
 primā probat.
a Non possideat. coepe. §. alo sic vt. d. l. §. de acq. pos.
 l. i. §. §. si fuus. q̃ est §. qd̃ p; p̃ seqns ex plū de fugituo
 in quo possessionē retinemus alo. vel nō possidet: vt h̃
 dixit inspecta causa liberali in qua litigat vt liber: et qz
 rimus per eum: vt subijcit.
b Possessionem. quia et eum possidemus: vt z. §. de
 acqui. posses. l. i. §. per seruum. et. §. de vsufr. l. arbor-
 bus. §. de illo. z Juliano.
q Ut ex libertate. non conuenietur. etiam si sciebat
 liberum. vt et. §. de iure iuran. l. si qz de. et nō agit
 vt. §. de euic. l. euicta. §. i.
d Qui fratres. p̃stituere. festinare vel differre. vt z. §.

de carbo. edic. l. iij. §. due. et sic differt quandoq; ex edic-
to: quandoq; ex constitutionibus: vt in ea. l. iij. §. huius,
et. l. de bonis §. ita.

a Cognitioni. erat ergo lis cōfēfata. als frustra da
retur diffinitio quam §. dicit bandam: vt. C. de tempo.
ap. l. fina §. illud.

Accur.

b Alicui. exi-
fenti in possessio
ne libertatis.

c Qua. scilicet
causa.

d Suam cau-
sam. sic et. §. de re-
gu. iur. l. cōtuma-
cia. qd non face-
ret si litē ante ab-
sentiam contesta-
tus non esset: sed
quidā dicunt hoc
§. corrigi.

e Penuria. vt
et. C. de inge. ma-
nu. l. si te.

f Recte. ecce
quatenus amit-
tat. et sic determi-
nat predicta: non
corrigit omnino.
Accur.

g Aduersario
scz vocato ad ser-
uitutem.

h Circūduct.
id est cancellari q
de causa acta sūt:
sic. ponitur. §. de
iud. l. i. et post §. i.
Accur.

i Cognoue-
rint. id est quia sit
electa illa via.

k Non vide-
ri. et non poterit
imodo ille ad ser-
uitutes vocare eū
vt hic et. C. de inge.
manu. l. diffama-
ri. et. C. eo. l. si
is. et de aller. tol.
l. i. in fine. et. §. de

dol. l. si dolo. et sic contrahitur hermodicisū absente acto
re in causa liberali pro presente: vt et. C. eo. l. iusta. 7 di
cta. l. si is. sed quid econtra si probatū sit eū seruū: nun-
quid et pronuncietur pro absente. quidā q non: et sic
non contrahitur hermodicisū eo casu. Sed contra vide-
tur. d. l. iusta. in alijs autē absente actore olim non/ho-
die sic. sed absente reo olim et hodie sic: vt. C. de iudi.
properandum §. et siquidē. et §. seq.

l Neq; hec res. als heres. als neq; absens: et tunc
supple quia ea dignus sit. als neq; heres. puma bona
cum non cc. probatur ergo aperte sententiam ingenui-
tatis omnibus preiudicare: vt hic et. §. de statu homi. l.
ingenuum. nisi collusio detegatur: vt. §. collusio. dete.

per totum. si em soli actori preiudicaret: ergo idem es-
set qd in illa quādo pronuncietur seruū illius non esset
quod aperte hic falsum ostenditur. sed contra. §. si in-
ge. esse dica. l. i. Solu. vt ibi. Item contra. §. eo. si seruus.
sed expone vt ibi. **Accur.**

contradictor: vero presens sit:
melius erit augeri causam ei?
sententiāq; eius pferrī. si em
liquebit contra libertatē da-
bit: euentre autem potest vt
etiam absens vincat: nā pōt
sententia etiam fm liberta-
tē ferri. **Domponius.**

Quid videtur dominivo
luntate seruus in liber-
tate esse: quē dominus igno-
raret suum esse: et hoc est ve-
rum. is em demum voluntate
dñi in libertate est qui posses-
sionem libertatis ex volunta-
te dñi consequitur. **Arria.**

Quid de libertate sua lit-
gans necdū sententia
data militie se dedit / in pari
causa cum ceteris seruus ha-
bendus est: nec hoc exponerat
eum / q pro libero habeat in
quibusdā. et licet liber appa-
ruerit erit exauctoratus / id est
a milita remotus. castis reijcī
vtiq; q ex seruitute i libertatē
petitus sit: vel qui non sine do-
lo malo in libertate moratus
est. qui vero per calūniā pe-
titus in seruitutem est: in mi-
lita retinebit. Qui ingenuus
pronunciatus est si se militie
dedit intra quinquennū² re-
tractata sententia nouo domi-
no reddendus est.

Julianus.

ris: vt nec illi nec illi possint aspirare ad militiam: vt et
J. de re. milita. l. qui status. et. l. qui ab omni.

r In quibusdā. vt. §. eo. ordnata. quia nō in omib;
vt hic. et no. §. eo. si cui §. licet.

v Per calūniā. secus si non per calūniā: vt. d. l.
qui status. vel licet non debeant eligi vt ibi: tamen eles-
eti retinentur: vt hic. et argu. J. quando appel. fir. l. i. §.
biduum. et facit. C. eo. nō mutat. et. l. non idcirco. 7. §.
de iure iur. annuo. l. ij.

x Intra quinquennū. vt 7. J. de col. detegen. l. ij.

y Nouo dño. detegēti collusionē: siue sit dñs qñ hic
fuerat seruus. siue patronus qñ hic fuerat liber: tūc
ipsoe dñs: vt. J. de col. dete. l. i. et. l. sed libertinus.

m Se allegat.
et sic prouocat ad
libertatem 7 cō-
tradictor est aba-
sens vt et superio-
ri casu.

n fecerint. s.
iudices: si ergo
cōtra facerent ite-
rum ad seruitu-
tem vocarentur.

o Litigat. vel
quis puocat ad
libertatem. vel qz
vocatur ad serui-
tutē. vt qz em ca-
su contrahit her-
modicium: s; tñ
ad primum refe-
runt: scz quando
prouocat ad liber-
tatem. quod non
placet: vt. C. eo.
l. iusta.

p Dabit. scz
sententiam.

q Uticat. im-
mo contra. C. de
asser. tollē. l. i. vbi
dicit q seruus est
ex quo non venit
Solu. lex illa hāc
corrigit. vel hic p
annum non ste-
tit. ac.

Quid videtur.
facit. C. de
fideicomis. liber.
si voluntate. et. J.
de vsucap. sequi-
tur §. tunc cōue-
nit. et. J. de acqui-
ren. posses. l. qui
absent.

Quid de liber-
tate. cū cete-

Dobus liber i. libertinus. quia si ingenuus pndicetur pndicaret oibus sententia: vt nec habeat ne...

Fieri a: liqd dz in totu aut i ni chila.

Dobus petentibus ho minē in seruitute p parte dimitdia separatum: si vno iudicio liber/altero seruus iudicatus est: comodissimus est eo usq cogi iudices donec consentiāt: si id nō contigerit: sabinū refertur existimasse duci seruuz debere ab eo q vicisset: culus sententia castius quoqz est z ego sum. z sane ridiculuz est arbitrari eū p parte dimitdia duci: pro parte libertates eius tueri. comodius autē est fauore libertatis liberū quidē eū esse: cōpelli autēz precij sui partem vtri boni arbitrato vltorū suo prestare.

Hereditas ob hoc q pū heredes extitit: prohiberi a patre suū seruū manumissum in seruitutem petere.

De bonis eoz q ex seruitute aut ex libertintate in ingenuitate veditati sunt senatusconsult factum est: quocauetur de his qdē q ex seruitute defensi essent vt id dūtaxat ferrēt qd in domo cuiusqz intulissent. in eoz autem bonis qui post manumissionē reuoluerit origīnē suā voluissent. hoc ampl: vt quod post manumissionem quoqz acquisissent non ex re manumissoris secum ferant: cetera bona relinquerēt illi ex cuius familia exissent.

Res inter alt: quādoqz ad qd facit. de re iudi. l. sepe. Itē facit. de re os acta iudi. l. duo ex tribus. z. l. duo iudices. Accur.

Hereditas ob hoc. ratio quare. phibetur est bona. vt. C. eo. si ab eo. z de re. alie. non alie. veditrici. z de reg. iur. l. ex qua persona. sed contra. s. qui z a qui. l. si seruo. Solue vt ibi. Accur.

De bonis. intulissent. non ex re vel ex opera sua qd ta. quia hec paris sunt. vt. J. de acqui. re. do. quesitum. z statim hic potest colligi. Alij dicunt q quesita ex opera sua poterat: qd non placet.

tum. z statim hic potest colligi. Alij dicunt q quesita ex opera sua poterat: qd non placet.

Conuenientiam suam voluissent. vt ex libertintate in ingenuitatem. Accur.

Quod scies liberum emit: quis z ille se pateretur ventre: tamen non potest contradicere ei qui ad libertatem proclamatur. sed si alij eū ignoranti vendiderit: denegabitur proclamatio.

Impator antoninus constituit non als ad libertate pclamationē cuiquā permittendā: nisi prius administrationem rationum reddiderit: quas cum in seruitute esset gessisset.

Seruos ad templi custodiam qd edificari ticia voluerit destinatos: neqz manumissos: neqz hereditas esse constitit.

Dominus qui obtinuit si velit seruū suū abducere: litis estimationē p eo accipere nō cogetur.

Quod ueruo priuata neqz seruū quēqz neqz libertū alicuius facere pōt.

Paulus rñ. si vt proponitur post perfectam si ne. vlla conditione emptionē postea ep̄tor ex uolūate sua litteras emisit: qbus pfiteretur se post certum tēpus manumissurū euz quē emerat: nō videri eas litteras ad cōstitutionem diui marci pertinere.

Paulus rñ. si vt proponitur mancipioz pertinere: que hanc pcessum fuisse hic ad actū vediticā. vel speciale in vltima voluntate vt ex sola uolūate sit templi vt hic dicit: ne sint contrarie dicte leges.

Dominus qui obtinuit. in liberali causa. z facit. s. de rei vendi. l. qui restitueret.

Quod ueruo priuata. hoc dic vt. C. eo. l. liberos priuatis.

Paulus als incipit si vt proponitur. tē pertinere. vt sit liber post tempus si non manumittatur. que constitutio quando habeat locū subdit statim.

tu sunt ea qd sit ei legata vt liberto. vt. C. de lge. man. l. i. z ad hoc. J. si in genu. esse di. l. iij. in fi. z. s. de iu. au. re. anulo. l. i. et. s. de p̄di. l. debi. l. seruo manumisso. et J. eo. l. impator. et l. de his. z. C. quibus ad liberta. p̄cia. non licet. l. h. Accur.

Qui scies. nō potest. vt et J. ti. i. l. pe. z. s. e. l. liberos. s. si quis sciens. Impator. red diderit. vt et C. qui. ad liberta. p̄cia. nō l. l. fi. z. s. e. l. illud. et ad hoc. C. de peti. he re. l. fi. i. fi. et. s. e. l. de bonis. sed in libertate pure relicta aliter est. vt in contra. C. de manumiss. testa. l. iij. et. s. de fideicommiss. liber. l. si pure.

A Post tempus. vt. C. si manci. ita fue. alie. l. i. q. r. it. q.
B Eundem fauore. alio fauore: r. t. sic plana. alio fauo-
 rez: t. sic die eide. f. diuis. marci. p. sicut. certum est. r. c.
C Mereri. libertate. vt. r. C. si manci. ita fue. alie. l. si is.
D Satisfacti. est. fideiussoze vel alio modo. vt. insi. de
 re. diu. §. vendi-
 de. et. §. de. p. r. h. e.
 emp. l. q. b. v. d. i. d. i.
 r. l. vt. res. et. §. q.
 mo. pig. vt. hypo.
 fol. item. liber. §. q.
 paratus.
E Cepisse. r. sic
 est. liber. Accur.
F Decefferit. ti-
 cius. scilicet.
G Tempore. i.
 seruitio. tanti. tem-
 poris. p. sicut. p. tuz
 fuit. temp. fuge.
 vt. §. de. statulibe.
 l. seruu. qui. §. ser-
 uis. et. l. cum. he-
 res. §. si. Item. con-
 tra. §. de. fidei. com-
 mis. liber. l. thais.
 §. intra. Solu. vt.
 ibi.
A si. necessi-
 tas. audien-
 dus. est. vt. et. §. de.
 p. ba. l. circa. et. C.
 de. inoff. testa. li-
 beri. Accur.
I Possunt. fer-
 re. sententiam. vt. et.
 C. eo. l. si. tibi.
K No. possunt.
 non. sic. ecotra. vt.
 C. eo. no. idcirco.
 Officiu. r. no. hic. officium
 futi. ali- futi. esse. alicui. dā-
 q. si. est. si. nosum. argu. dā-
 b. p. i. dā. tra. §. de. fur. l. si. ser-
 uis. §. q. vero.
L Questio. em.
 reuocādo. in. serui-
 tutem. ex. ingratu-
 tudine. vel. dic. li-
 berte. de. facto. sed.
 quomodo. hoc. cū
 famosa. r. penalis
 videatur. nā. ex. ro-
 to. fama. consumi-
 tur. mulieris. Rñ.
 per. hoc. soluet. ma-
 trimoniuz. sed. in
 casu. quo. duraret
 non. potest. penalis. vel. famosa. institui. vt. C. re. amo. l.
 §. r. facit. C. de. oper. liber. l. liberte. Accur.
A lra. pacto. interuenientibus. que. debent. interne-
 rure. vt. no. §. de. sta. homi. l. et. seruo. §. i. Accur.
N Ad. libertatem. i. ingenuitatem. vt. §. de. sta. homi.
 l. homo. liber. vbi. de. hoc. dixi. et. facit. C. qui. ad. liberta.

lege venierint vt post tēpus^o manumitteretur: s; eisdē fauo- rem^o libertatis cōsequēde cau- sa etiā eā mereri^o pro qua do- minus precii acceperit vt an- cillā suaz manumitteret: cum idē etiam dñs libertā habitu- rus sit. quesitū est an emptor seruo recte libertatez dederit nondū precio soluto: Paulus rñ. seruū quē vēditoz emptor tradidit: si el. p. p. clo. facti. tuz est: etiā nōdū precio soluto in bonis emptoris esse cepisse.
Catus sei^o stichū seruū futi lucto ticio vendidit: ita vt tici^o stichū post triēntium manumit- teret: si cōtinuo triēntio seruū- fet: s; nōdū exacto tēpore triē- nij stichus fugerat et post ali- quātulum tēpore defuncto tici- to reuersus est: qro an obstat sticho ad cōsequēdam ex vēdi- tione libertatem q ante triē- niuz decesserit? Paul^o rñ. fm. ea que proponuntur expleto tempore^o post qd stichus ma- numitti debuit/ libertatē ei cō- petisse. **I**dem.
A si necessitas proban- di de ingenuitate sua nō incūbit: si ipse vltro pbare de- siderat audiēdus est. **Q**ui de ingenuitate cognoscit: de calūnia eius q temere contro- uersā mouit ad modum ex ilij possunt ferre sententiā. **T**u- tores vel curatores pupilloz quoz tutelā r res administra- uerint: postea status questio- nem facere non pnt. **M**ar- tus vxori eidem qz liberte sta-

ptocla. non licet. l. i.
Lberalis. in obscuro sit. ideo scilicet quis dubita- tur in quozum r.
P Litigar. i. vtrum sit in possessione seruitutis vel li- bertatis et sic incipit respondere. prior audiendus r.
Q Audiendus est. f. predictus de cuius statu queri- tur: r hoc etiam si sibi non immane- bat onus. vt arg. §. eo. l. cui. et fm hoc die pot q cau- sa liberalis proce- dat. vt. §. eo. libe- ris. §. si.
R Iudex. mu- tat casuz cū. §. de possessione: hic de p. p. ietate agit. fa- ct. §. eo. l. illud. et l. de bonis. r. l. im- perator. et. §. l. de his.
S Dāno. ma- gno. ad hoc. §. de acquir. re. do. ho- mo. lib. §. i.
S I seru^o quez emeras. a non do- mino. Accur.
V Perperam. quis iudicauit eū non esse seruū tuū quia non proba- sti tuū r ita perpe- ram: quia cum tu possideres si ipse liberum se nō pro- baret vincere de- bebās. Item nec fuit iudicatus eū liberum: quia tūc sentētia inter oēs faceret ius. vt. §. de sta. homi. l. in- genuum. et. §. eo. diu. §. i. que sunt cōtra fm h. 30. vel dic perperam fm hug. quia cū de- buit iudicare euz liberum: non iudi- cauit eum seruū sed non esse seruū tuum.
X Is tuus. alio is tuus. r alio is tuus. et tūc eodē mo- do. Accur.
P rescriptio. cum noua causa siue dominium ac- cessit. vt r. §. de excep. rei iudi. l. si autem. §. eadē. r. fa- ct. §. eo. si. cui. §. i. r. C. res inter alios acta. l. i. r. §. et. C. eo. si. §. Accur.
 tus questionē inferre non pht betur.
Se vēdēs ad p. cū parti- cipiū nō efficit ingenus. h. d.
Am pacto^o Hermo.
 Participatiōis p. cū ma- ior. r. r. annis venalem se pre- buit: nec post manumissioem ad libertatē p. clamare pōt.
Dubitat an qd sit in pos- sessione seruitutis an liberta- tis r ipse velit pbare se esse in possessione libertatis: prior au- diendus est q causa liberalis pcedat. itē quando cognosce- tur de causa liberali debet iu- dex cognoscere de rapia r de furto si quod fecit vel de ali- quo magno dāno. h. d. Pau- lus.
Lberalis cā si in obscu- ro sit: in quozū erit sta- tu is qui pro libertate sua lit- gat: prior audiēdus est q pro- bare volens seipsum in liber- tatis esse possessioem. iudex autem qui de libertate cogno- scit: etiā de rebus amotis dā- nove magno^o facto cognosce- re bz. fieri em pōt vt fiducia li- btat^o r surripē qdā r corrūpe atqz consumere ex bonis eozū qbz futebat aut^o sit. **H**abeo.
S I seruus quē emeras^o ad libertatē p. clamat: r a iudice p. perā. p. eo iudicatū est: r dñs eius serui post rē eō tra te iudicatā te heredem fe- cit: aut aliquo nomie is tuus^o esse cepisset: petere eum tuuz esse poteris: nec tibi obstat rei iudicate p. scriptio. **L**abeo- nis hec verba sunt. **D**ōpo.

Liber. ii.

De his dare debeat. s. pteses prouincie. Accur.
Ante q̄. p̄tra. C. de manu. testa. l. iij. §. i. Sol.
ibi sub p̄ditōe: hic pure fuit relicta libertas. hoc nō pla-
cet. q̄ tūc cēt p̄tra. §. de fideicō. liber. l. si pure. q̄re dic q̄ h
sub p̄ditōe fuit relicta. 7 sic p̄cor. cū. d. l. C. 7 non discor-
dat ab illa si pu-
re. cum ibi nō fue-
rit p̄ditio reddē-
de ratiōis. et facit
§. de ma. l. si quis
hac. in fi. 7. §. eo. il
lud. et. l. impator.
et. l. liberalis. et. l.
de bonis. Accur.

De his q̄ bona eorū qui-
bus fuit b̄r iterceptis-
sent: deinde ad libertatē p̄cla-
mabāt adrian⁹ impator: rescri-
psit. cur⁹ rescripti p̄ba sūt hec:
sicut nō est equū fiducia liber-
tatis q̄ ex fideicōmissi cā p̄stā-
da est intercipe hereditariam
pecuniā: ita nec libertati p̄stā-
de morā quert oportet. q̄ p̄-
mum ergo arbitrum dare de-
beat⁹ apud quē cōstaret quid
seruari potest heredi ante q̄
ad seruum manumittendū cō-
pelleretur.

Uenul.
Iacet dubitatum antea
fuerit: vtrū seru⁹ dūta-
rat/an libertus iure iurādo pa-
trono obligaretur in his q̄ li-
bertatis causa imponitur: ita
men verius est nō aliter q̄ li-
berum⁹ obligari. Ad eo autez
solemus iusiurādum a seruis
exigere: vt hi religione⁹ ascri-
cti postea q̄ sue potestatis cē-
cepissent iurādi necessitatem
haberēt: dūmodo in continen-
ti⁹ cum manumissus est/aut iu-
ret aut p̄mittat.

Uicet au-
tē circa donū/ munus/opas
p̄porum⁹ p̄sonas etiā inferere.
In eū qui impubes iurauit:
scilicet 7 qui iurare potue-
rit⁹/ danda est vtilis actio/ ope-
rarū nomine: cū pubes tamen
factus erit. potest tamē et ipu-
bes operas dare: veluti si nū-
miculator⁹ sit: vel hystrio.

Iacet au-
tē circa donū/ munus/opas
p̄porum⁹ p̄sonas etiā inferere.
In eū qui impubes iurauit:
scilicet 7 qui iurare potue-
rit⁹/ danda est vtilis actio/ ope-
rarū nomine: cū pubes tamen
factus erit. potest tamē et ipu-
bes operas dare: veluti si nū-
miculator⁹ sit: vel hystrio.

Jura-
mētum
quādo
q̄ obli-
gat 7 ex
eo nasci
tur actō

Iacet au-
tē circa donū/ munus/opas
p̄porum⁹ p̄sonas etiā inferere.
In eū qui impubes iurauit:
scilicet 7 qui iurare potue-
rit⁹/ danda est vtilis actio/ ope-
rarū nomine: cū pubes tamen
factus erit. potest tamē et ipu-
bes operas dare: veluti si nū-
miculator⁹ sit: vel hystrio.

Quibus ad libertatē etc.

Uenul.
Iacet dubitatum antea
fuerit: vtrū seru⁹ dūta-
rat/an libertus iure iurādo pa-
trono obligaretur in his q̄ li-
bertatis causa imponitur: ita
men verius est nō aliter q̄ li-
berum⁹ obligari. Ad eo autez
solemus iusiurādum a seruis
exigere: vt hi religione⁹ ascri-
cti postea q̄ sue potestatis cē-
cepissent iurādi necessitatem
haberēt: dūmodo in continen-
ti⁹ cum manumissus est/aut iu-
ret aut p̄mittat.

Uenul.
Iacet dubitatum antea
fuerit: vtrū seru⁹ dūta-
rat/an libertus iure iurādo pa-
trono obligaretur in his q̄ li-
bertatis causa imponitur: ita
men verius est nō aliter q̄ li-
berum⁹ obligari. Ad eo autez
solemus iusiurādum a seruis
exigere: vt hi religione⁹ ascri-
cti postea q̄ sue potestatis cē-
cepissent iurādi necessitatem
haberēt: dūmodo in continen-
ti⁹ cum manumissus est/aut iu-
ret aut p̄mittat.

Uenul.
Iacet dubitatum antea
fuerit: vtrū seru⁹ dūta-
rat/an libertus iure iurādo pa-
trono obligaretur in his q̄ li-
bertatis causa imponitur: ita
men verius est nō aliter q̄ li-
berum⁹ obligari. Ad eo autez
solemus iusiurādum a seruis
exigere: vt hi religione⁹ ascri-
cti postea q̄ sue potestatis cē-
cepissent iurādi necessitatem
haberēt: dūmodo in continen-
ti⁹ cum manumissus est/aut iu-
ret aut p̄mittat.

Mores vi-
ginti annis
ita demum
ad liberta-
tē p̄clama-
re non pos-
sunt: si pre-
cū ad ipsum qui venit⁹ perue-
nerit⁹. ex ceteris autez causis
q̄uis maior viginti annis se ve-
nūdari passus sit: ad libertatē
et p̄clamare lz. **M**inor autez
viginti annis nec quidē de-
negari libertatē p̄clamatō: ni-
si maior viginti annis fact⁹ du-
rauerit in seruitute: tunc enim
si p̄cū participat⁹ sit/ dicēdū
erit denegari ei debere liberta-
tis p̄clamatōnem.

Mores vi-
ginti annis
ita demum
ad liberta-
tē p̄clama-
re non pos-
sunt: si pre-
cū ad ipsum qui venit⁹ perue-
nerit⁹. ex ceteris autez causis
q̄uis maior viginti annis se ve-
nūdari passus sit: ad libertatē
et p̄clamare lz. **M**inor autez
viginti annis nec quidē de-
negari libertatē p̄clamatō: ni-
si maior viginti annis fact⁹ du-
rauerit in seruitute: tunc enim
si p̄cū participat⁹ sit/ dicēdū
erit denegari ei debere liberta-
tis p̄clamatōnem.

Seruū quis per vim/ a ti-
clo accepit: 7 testamen-
to liberū esse iussit: q̄ solue-
do decesserit/ nō erit ille liber:
alioquin fraudabitur ticius q̄
nō p̄cedēte quidē libertate: cū
herede ei⁹ agere⁹ p̄t. At si ad
libertatē seru⁹ p̄uenit⁹/ nul-
lā actiōem habiturus sit: quia
nichil videbitur heres ex de-
functi dolo consecutus⁹.

Seruū quis per vim/ a ti-
clo accepit: 7 testamen-
to liberū esse iussit: q̄ solue-
do decesserit/ nō erit ille liber:
alioquin fraudabitur ticius q̄
nō p̄cedēte quidē libertate: cū
herede ei⁹ agere⁹ p̄t. At si ad
libertatē seru⁹ p̄uenit⁹/ nul-
lā actiōem habiturus sit: quia
nichil videbitur heres ex de-
functi dolo consecutus⁹.

Nō erit ille. sec⁹ si nō tradere s̄z manumittere cog-
tur quia tenet libertas. vt. §. q̄ me. cau. l. metū. §. idē p̄-
p̄ntus. lz quidā dicit hic in vltima voluntate abi inter-
vivos factā manumissionē. q̄ non placet.

Agere. vtili in rē. vt. §. q̄ me. cau. l. metū. §. volētī.
7. §. lz. an astipē su⁹ possit p̄ueniri actiōe q̄ mer⁹ cā: q̄ll
ad eū cōmodū p̄uenit⁹: q̄ videt. vt. §. q̄ me. cau. si cur⁹
excep⁹ in hac actiōe. ecōtra q̄ nō: q̄ nō erat pecuniariū
cōmodū. vt ar. §. deleg. l. plane. §. si. 7. l. seq.

Peruenit. l. p̄ueniret q̄ esse non debet.
Consecutus. nichil habet qui libertum habet⁹

facta. Itē no. pu-
pilluz obligari. et quādo-
est sic. §. de acqui. q̄ obli-
here. l. pupill⁹. et sari p̄.
§. de iurcurā. l. q̄
iurasse. §. ar. §. §. §.
iur. 7 fac. ig. l. fi.
l. **U**tilis actio.
sec⁹ in filio emāci-
pato. vt. §. de obse-
quū. l. penul.
m. **N**ūmicula-
tor. als nūmicul-
culator. 7 als nū-
miculator. 7 facit
§. de ope. lib. vt iu-
risturādi. §. dabi-
tur. 7. §. de re ven.
l. certū. §. ar. §. §. §.
vstruc. l. arbori-
bus. §. de illo. 7. §.
de ope. ser. l. i. §. fi.
Uenul. **I**acet dubitatum antea
fuerit: vtrū seru⁹ dūta-
rat/an libertus iure iurādo pa-
trono obligaretur in his q̄ li-
bertatis causa imponitur: ita
men verius est nō aliter q̄ li-
berum⁹ obligari. Ad eo autez
solemus iusiurādum a seruis
exigere: vt hi religione⁹ ascri-
cti postea q̄ sue potestatis cē-
cepissent iurādi necessitatem
haberēt: dūmodo in continen-
ti⁹ cum manumissus est/aut iu-
ret aut p̄mittat.

Uenul.
Iacet dubitatum antea
fuerit: vtrū seru⁹ dūta-
rat/an libertus iure iurādo pa-
trono obligaretur in his q̄ li-
bertatis causa imponitur: ita
men verius est nō aliter q̄ li-
berum⁹ obligari. Ad eo autez
solemus iusiurādum a seruis
exigere: vt hi religione⁹ ascri-
cti postea q̄ sue potestatis cē-
cepissent iurādi necessitatem
haberēt: dūmodo in continen-
ti⁹ cum manumissus est/aut iu-
ret aut p̄mittat.

Uenul.
Iacet dubitatum antea
fuerit: vtrū seru⁹ dūta-
rat/an libertus iure iurādo pa-
trono obligaretur in his q̄ li-
bertatis causa imponitur: ita
men verius est nō aliter q̄ li-
berum⁹ obligari. Ad eo autez
solemus iusiurādum a seruis
exigere: vt hi religione⁹ ascri-
cti postea q̄ sue potestatis cē-
cepissent iurādi necessitatem
haberēt: dūmodo in continen-
ti⁹ cum manumissus est/aut iu-
ret aut p̄mittat.

Uenul.
Iacet dubitatum antea
fuerit: vtrū seru⁹ dūta-
rat/an libertus iure iurādo pa-
trono obligaretur in his q̄ li-
bertatis causa imponitur: ita
men verius est nō aliter q̄ li-
berum⁹ obligari. Ad eo autez
solemus iusiurādum a seruis
exigere: vt hi religione⁹ ascri-
cti postea q̄ sue potestatis cē-
cepissent iurādi necessitatem
haberēt: dūmodo in continen-
ti⁹ cum manumissus est/aut iu-
ret aut p̄mittat.

Uenul.
Iacet dubitatum antea
fuerit: vtrū seru⁹ dūta-
rat/an libertus iure iurādo pa-
trono obligaretur in his q̄ li-
bertatis causa imponitur: ita
men verius est nō aliter q̄ li-
berum⁹ obligari. Ad eo autez
solemus iusiurādum a seruis
exigere: vt hi religione⁹ ascri-
cti postea q̄ sue potestatis cē-
cepissent iurādi necessitatem
haberēt: dūmodo in continen-
ti⁹ cum manumissus est/aut iu-
ret aut p̄mittat.

Uenul.
Iacet dubitatum antea
fuerit: vtrū seru⁹ dūta-
rat/an libertus iure iurādo pa-
trono obligaretur in his q̄ li-
bertatis causa imponitur: ita
men verius est nō aliter q̄ li-
berum⁹ obligari. Ad eo autez
solemus iusiurādum a seruis
exigere: vt hi religione⁹ ascri-
cti postea q̄ sue potestatis cē-
cepissent iurādi necessitatem
haberēt: dūmodo in continen-
ti⁹ cum manumissus est/aut iu-
ret aut p̄mittat.

Uenul.
Iacet dubitatum antea
fuerit: vtrū seru⁹ dūta-
rat/an libertus iure iurādo pa-
trono obligaretur in his q̄ li-
bertatis causa imponitur: ita
men verius est nō aliter q̄ li-
berum⁹ obligari. Ad eo autez
solemus iusiurādum a seruis
exigere: vt hi religione⁹ ascri-
cti postea q̄ sue potestatis cē-
cepissent iurādi necessitatem
haberēt: dūmodo in continen-
ti⁹ cum manumissus est/aut iu-
ret aut p̄mittat.

Uenul.
Iacet dubitatum antea
fuerit: vtrū seru⁹ dūta-
rat/an libertus iure iurādo pa-
trono obligaretur in his q̄ li-
bertatis causa imponitur: ita
men verius est nō aliter q̄ li-
berum⁹ obligari. Ad eo autez
solemus iusiurādum a seruis
exigere: vt hi religione⁹ ascri-
cti postea q̄ sue potestatis cē-
cepissent iurādi necessitatem
haberēt: dūmodo in continen-
ti⁹ cum manumissus est/aut iu-
ret aut p̄mittat.

Uenul.
Iacet dubitatum antea
fuerit: vtrū seru⁹ dūta-
rat/an libertus iure iurādo pa-
trono obligaretur in his q̄ li-
bertatis causa imponitur: ita
men verius est nō aliter q̄ li-
berum⁹ obligari. Ad eo autez
solemus iusiurādum a seruis
exigere: vt hi religione⁹ ascri-
cti postea q̄ sue potestatis cē-
cepissent iurādi necessitatem
haberēt: dūmodo in continen-
ti⁹ cum manumissus est/aut iu-
ret aut p̄mittat.

Uenul.
Iacet dubitatum antea
fuerit: vtrū seru⁹ dūta-
rat/an libertus iure iurādo pa-
trono obligaretur in his q̄ li-
bertatis causa imponitur: ita
men verius est nō aliter q̄ li-
berum⁹ obligari. Ad eo autez
solemus iusiurādum a seruis
exigere: vt hi religione⁹ ascri-
cti postea q̄ sue potestatis cē-
cepissent iurādi necessitatem
haberēt: dūmodo in continen-
ti⁹ cum manumissus est/aut iu-
ret aut p̄mittat.

Uenul.
Iacet dubitatum antea
fuerit: vtrū seru⁹ dūta-
rat/an libertus iure iurādo pa-
trono obligaretur in his q̄ li-
bertatis causa imponitur: ita
men verius est nō aliter q̄ li-
berum⁹ obligari. Ad eo autez
solemus iusiurādum a seruis
exigere: vt hi religione⁹ ascri-
cti postea q̄ sue potestatis cē-
cepissent iurādi necessitatem
haberēt: dūmodo in continen-
ti⁹ cum manumissus est/aut iu-
ret aut p̄mittat.

Uenul.
Iacet dubitatum antea
fuerit: vtrū seru⁹ dūta-
rat/an libertus iure iurādo pa-
trono obligaretur in his q̄ li-
bertatis causa imponitur: ita
men verius est nō aliter q̄ li-
berum⁹ obligari. Ad eo autez
solemus iusiurādum a seruis
exigere: vt hi religione⁹ ascri-
cti postea q̄ sue potestatis cē-
cepissent iurādi necessitatem
haberēt: dūmodo in continen-
ti⁹ cum manumissus est/aut iu-
ret aut p̄mittat.

Dic. et. de p̄scrip. ver. l. naturalis. §. si. in ff. Is qui passus sunt venire. interuenientibus que debent interuenire. Denegari. dicit p̄ponius. vel caueat senatuscōsul. Dūbiri. nunc. et subaudi. sed cum du. r. c. Dada. licentia. p̄clamandi ad libertatem. Iani. pau. lo. salutes et questione talem. Debeatur. pure. Quesimū annū. sue etatis. Ad libertatem. et sic est homo liber. Uendi dīset. interuenientibus his q̄ in libero hōmine empto interuenire debent. Denegaretur. vt. §. ti. i. l. i. liber. in pn. r. c. eo. l. i. in prin. Delioi loco. vt. et. §. ti. i. l. i. lot. dinata. §. si. i. m. Cōtrahi potest. vt. r. §. de contrahē. emp. l. et liberi. r. l. liberi. Denegatur. vt. et. §. titu. i. qui sciēs. et. l. liberis. §. si q̄s sciens. et. C. de inge. manu. l. sciens. Sz r. is qui. vt in casu proposito. Uenire. i. v. dī. Perueniat. potest em̄ implorare vt manumittatur. Qd siquidē. id est certe. Debetur. i. in sequenti casu. Accur. Statuliberum. i. sub conditione manumissus. Denegada. nec em̄ tacite vel expresse potuit renūciare iuri futuro. vt. §. de lega. l. qd ait p̄tor. et de leg. §. si ita. §. i. et dīxi. C. de pac. l. i. In p̄posito. ad primum tm̄ videtur se referre licet

Sicut masculi q̄ se vident et p̄cipi participat non possunt p̄clamare in libertate: ita nec mulieres nec hi qui nati sunt eis tpe seruitut. b. d. C. dpo.

Is q̄ se passus sunt venire ad libertatem p̄clamandi licentia denegari. q̄ro an et ad eos q̄ ex mulierib⁹ q̄ se passus sunt venire nascuntur ista senatuscōsulta p̄tineat: dubitari nō pot̄ q̄n et quoz q̄ maior annis viginti se venire passa est: ad libertatem p̄clamandi licentia fuerit deneganda. his q̄q̄ danda nō est qui ex ea nati tēpore seruitutis eius erunt.

Paria sunt aliqd in esse consistere: vel i eo statu q̄ de priorum p̄ducit in esse. B. Pau.

Icni⁹ ruffin⁹ iulio paulo. is cui fideicommissaria libertas debebat post viginti annū se venire passus est: quero an denegandū sit ei ad libertatem p̄clamare: mox me exēpluz cuiusuis liberi hoīs. nā et si p̄secut⁹ libertatē se vēdidisset: denegaretur ei ad libertatem p̄clamare: neqz debet meliori loco itelligi q̄ in seruitute p̄stitur⁹ passus est se venūdantē: q̄ si eēt libertatē cōsecut⁹. sz cōtrario mouet me q̄ in eo de quo q̄ritur veditio p̄sistit: r est q̄ veneat. In libero autē hoīe neqz veditio cōsistit r nichil est qd veneat. peto itaqz pleni⁹ instruas me. Bñ. veditio q̄dem tā seruit⁹ liberi cōtrahi pot̄: et de euictioe stipulatio p̄trahit. non em̄ de eo loq̄mur q̄ sciēs libez emit. nā aduersus hunc nec ad libertatem proclamatio denegatur.

ea de equitas in potestatis conditione sit: cū potestatis p̄ditio r puritas paria sunt. vt. r. §. de here. in ff. suus. p̄ qd dicit qdā ad vtrūqz casum referri qd hic dicit. r facit C. eo. l. i. in ff. et. §. de fideicomis. lib. l. qdā. §. si. Be. Sz duo. sed tm̄ alterius. contra. §. ti. i. non solū. §. i. solue vt ibi. Item contra. §. ti. i. liberis. §. si duo. Solue vt ibi. Item no. in persona huius vediti magis inspicit quod nocet: q̄ qd p̄dest. sic. §. ad sp̄l. si quis in graui. §. si. sed ar. contra. §. de sena. Lemācipatum. §. si. r. de iure fisci. l. non intelligit. §. si quis palā. et. §. ad macedo. §. iul. §. non solum. Item no. futile cedit vti l. si. §. de lega. i. l. plane. §. si duobus. et. §. communia p̄edio. l. proprium solū. et. C. de here. l. cognouim⁹. et. §. de bo. liber. l. cum libertum. et. §. de stipu. ser. l. i. §. communis. et. l. pinde. §. si. et. l. seq. Item ar. p̄tra. sit ad hāc. l. §. de lega. i. si res. et. l. si duobus. in prin. et. l. plane. §. si coniuncti. et. l. hñōi. §. si ticio. et de lega. §. si ticio. et. l. proculo. et. §. de ver. obliga. l. si michi r ticio. r. §. de iurciurā. si duo patroni. in prin.

Sz et is q̄ adhuc seru⁹ est etiā inuit⁹ venire pot̄: q̄uis et tpe in eo mal⁹ sit q̄ de p̄ditioe sua dissimulat: cū in sua potestate habeat vt statim ad libertatem pueniat. Qd si q̄dem nō pot̄ ei imputari cū nōdum libertas debetur: pone statuliberū passum se venūdantē: nemo dicitur est supueniente p̄ditioe q̄ nō fuerit in ei⁹ potestate libertatis petitionē ei deneganda. Idē puto r si in ip̄ius potestate fuerit cōditio. sed in p̄posito magis p̄bādū est vt denegat ei libertatis petitionē: quia potuerit petere libertatem: r maluerit se venūdantē: quia indignus est auxilio p̄toris fideicommissarij. Idem. Sz duo libez hoīem maiore annis viginti emertim⁹: vn⁹ sciēs cōditionē ei⁹ aliter ignorans: nō p̄pter eū qui scit ad libertatem ei p̄clamare permittitur: sed p̄pter eum qui ignorat seruus efficit: sed nō etiam eius qui scit / sed tm̄ alterius.

Sz duo libez hoīem maiore annis viginti emertim⁹: vn⁹ sciēs cōditionē ei⁹ aliter ignorans: nō p̄pter eū qui scit ad libertatem ei p̄clamare permittitur: sed p̄pter eum qui ignorat seruus efficit: sed nō etiam eius qui scit / sed tm̄ alterius.

Si libertus ingenuus esse dicatur. Titu. xliij.

Res iudicata p̄tra est qui se patronuz dicebat nō p̄iudicat vero patrono. h. d. Marcel.

Libertus alteri alio agente in genibus p̄nūciat eē dice: sine vlla exceptione t̄p̄is patron⁹ et cognitio nē solet exercere. Masur.

Libertus. Alio agente. te. qui eum ad libertatem vocat. Exercere. vocando eum in suum libertum. vt r. §. co. patroni. sed videtur nullo tempore audiri. vt. §.

de statu hominum. l. ingenuum. et. §. titu. §. l. diui fratres. §. i. Sol. in illis fuit acta causa seruitutis r ingenuus m. u.

tatis: sic iudicat in obo. Habet libertinitatē et ingenuitatem: quod non est ad eum favorabilis: et ideo non iudicat alijs. alij dicitur quod hic et Leo. patronus non fuit proniciat⁹ ingenu⁹. sed libertus illi⁹ non est. in contrarijs vero ingenuus. et quod hic dicitur ingenuus. id est pro eo qui ingenuus se dicebat: sic exponit illa. l. pronus vel dicitur quod hic non fuit iustus. dicitur in. l. dicitur sic ut. de collu. dete. l. cum non iusto. et ar. d. de inof. test. quod repudiantis. in fi. Item dicitur huc. l. de collu. dete. l. ubi. l. ubi infra quinquennium tamen audiat. So. ut ibi.

Qui se ventre passus est maiore. s. ut ad ipsum precium perveniret: prohibendum de libertate concedere diuus adrianus constituit: sed interdum ita concedendum permittit si precium suum reddidisset. **Q**ui se ex libertinitate in ingenuitate asseverant: non ultra quinquennium quam manumissis fuissent audiuntur.

Qui post quinquennium reperisse instrumenta ingenuitatis asseverant: de ea re ipsos precipes adiri oportet cognituros.

Hoc sermone. **N**o. Magnis natalibus de nullis alijs intelligendum est senatum sensisse quam ingenuitas. **V**erbo autem reliquit: etiam hoc intelligendum est: ut quicumque ex re etiam a quam manumissis erunt acquisita habent restituat: sed id quod admodum accipiendum sit videndum est: utrum ea quam ignoratibus dominis abstulissent. ite quod ex re etiam acquisita sit reddere debeant: an vero etiam quam concessa et donata a manumissoribus amplexi sunt: quod magis est. **D**apinia.

Hec oratio quam prohibet apud presules et presides provinciarum post quinquennium a die manumissionis in ingenuitate proclamare: nullam causam aut personam excipit. **I**dem.

Qui post quinquennium nisi sine pro ingenuitate dicte quo ignorare res iudicata est

potest mortis erant bona fide in possessione libertatis: quod si varietas intervenit posteriora spectantur temporat ut. C. eo. l. si mater. et. l. si. et ad emancipationem non pertinet ut in eo. titu. l. quod est. sed quid est quod dicitur post quinquennium: cum nec ante. ut. C. de libe. cau. l. principaliter. Respon. non propter carnem et ossa: sed propter posteros et peculium queritur infra quinquennium non ultra: ut et. Leo. l. si. et. C. eo. l. si. et. l. si. et hoc si nou fuerat ingenuus proniciatus. als nec infra quinquennium: ut. f. sed interdum, et. C. si. et. C. eo. si. mater.

Amplexi sunt. s. senatores. vel dicitur de quorum statu est questio. Accur.

Hec oratio. s. diui marci: quam non habemus et de ea sit metio. l. si. l. i. sed interdum.

Nulla casus. nisi ut. d. e. l. si. h. hoc corrigi p. l. C. ubi casus. l. si. Accur.

Quiens de hoc coten ditur an quis libertus sit siue opere petant / siue obsequi desideretur / siue etiam famosa actio intendatur / siue in tus vocetur qui se patronum dicit / siue nulla causa inventa redditur preiudicium. sed et quoties quis libertum se quidem confitetur: libertum autem casu se negat: idem preiudicium datur. redditur autem alterutro desiderante: sed actoris partibus qui se patronum dicit fungitur: probareque libertum suum necesse habet: aut si non probet vincitur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

Quiens. s. iudicium. i. actio non in re iudiciale: ut l. de act. s. preiudiciales. Accur.

A Cuius q. d. nō sōlū de mortuū statu: sed nec etiā de statu vidētis q̄ri pōt si p̄iudicetur ei qui ante quinquennium deceſſit. **Bo.** vt et. **C. eo. l. i. r. ij. Accur.**

B fuerit. per colluſionem.
C liceat. cuiſlibet de populo. **Accur.**
D retractare. infra ſtūm dixi **ſ. i. l. i.**
E poſt mortē. ſic. **ſ. de re iudi. l. ſi cum p̄curator. r. j. ad legē cornel. de fal. l. i. ſ. tutores. r. j. de ſ. ob. l. hoc iure. Accur.**

Conteſtatione nō ſemp̄tur actō

F Si cepta. ſpe ciale vt. conteſtatione nō p̄petuetur actio nec fiat p̄petua: transitoria contra heredes. vt et. **ſ. i. l. i. p̄i. in ſi. ſic. C. de dolo. l. ſi. regulariter. r. vt. C. de p̄ſcrip. xxx. an. l. ſi. s.**

G Si quidē. dixi. **ſ. eo. in p̄n. Ac. h.** Nō admittatur. certe imo admittitur vt ſubijctis. **r. ſ. eo. l. pe. i.**

I Ante quinquēnium. r. in ſeruitutis poſſeſſione ea exiſtente. vñ p̄ſcriptio q̄nq; annoꝝ nō poſteſt alilegari. et ideo poſteſt r. neceſſarium eſt p̄bare de libertate huius qui dicitur ſeruus. **Bo.**

K Pro mortua. id eſt pro eius ſtatutendo.

L Et marcellus. nōc r̄ndet. **Accur.** in **Conſecutus ſum. i. ad eam ſententiam perueni. Accur.**

O nē. retractatam. alio re tractatam. ſ. infra quinquennium: r. ſemper dicet finitam.

T utelam. i. tutelam q̄ eſt publicū munus. vt in ſi. de excu. tu. ſ. i. p̄

T ribuenti eſt. immo videtur

diciū futurū eſt ante quinquēnſū mortuo. immo nec de viui ſtatu querēdum eſt: ſi q̄ſitio hu luſmodi p̄iudiciū faciat et q̄ ante quinquēnſū deceſſerit: et ita diuus adrianus conſtituit.

Sed iterdū r. intra q̄nquēnſū non licet de ſtatu defuncti dicere. nā oratione diui marci cauet: vt ſi q̄s ingenuus p̄nunciatus fuerit: liceat ingenuitatis ſententiā retractare. ſ. viuo eo qui ingenuus p̄nunciatus eſt: nō etiā poſt mortem: intārtū vt etiam ſi cepta queſtō fuerit retractatōis: morte eius extingatur: vt eadem oratione cauetur.

Licet non poſſit q̄ri de ſtatu alicuius poſt quinquēnſū i deterior mutando: tū pōt queri poſt quinquēnſū mutādo in melius. **h. d.**

Si quidē deteriorē cōditionē defuncti faceret qui ſtatutū retractaret: ſim ea que dixi p̄ſcribendum eſt. Quid ergo ſi in meliore veluti pro ſeruo libertus dicatur: quare nō admittatur: quid enim ſi ſeruus quis dicatur quaſi ex ancilla natus que ante quinquēnſū mortua eſt: quare non liceat p̄bare liberam fuiſſe: hec enim pro mortua eſt: et Marcellus libro. v. de officio conſulis poſſe ſcripſit. ego quoq; in auditorio publico idē conſecutus ſum.

Etiam pupillis tutores nō habentibus currit hec p̄ſcriptio quinquēnſū. **h. d. Papi.**

Non eſſe libertatis queſtōne filijs inferēdam propter patris vel matris mortuā poſt quinquēnſū a morte nō retractatā conuenit: nec in ea re que publicā tutelam meruerit pupillis agētib; re-

ſpo iure nō carere. vt. **C. in qui. ca. reſti. in integ. non eſt neceſ. l. ſ. Sol. vt ibi no. in p̄cor. C. eo. l. ſi mater.**
q p̄ſcriptio. que ſine poſſeſſione. p̄cedit. **Accur.**
r tuctur. vt r. **C. e. l. i. in pun. vel ſim quodā ei q̄ nitebatur ſtatutū defuncti retractare. Accur.**

ſtitutionis auxilium tribuēdū eſt: q̄ quinq; annoꝝ tempus cū tutores nō haberēt exceſſerit. **P̄ſcriptio q̄nq; annoꝝ q̄ ſtatū defunctorū tuetur ſpece litis ante mortem illate non ſit irrita: ſi veterē cauſam deſiſtēte eo qui mouit longo ſilētio ſintā p̄beſ. Hermo.**

Ante quinquēnſū defunctorū ſtatutū honeſtior q̄ mortis tempore fuiſſe exiſtimabat: vendicari nō p̄betur: idcirco et ſi quis in ſeruitute moriatur: poſt quinquēnſū liber deceſſiſſe probari poterit.

Aliſtra. **P**rimus omnib; diuus nerua hoc edicto vetuit: poſt quinquēnſū mortis culuſq; de ſtatu queri. ſed r. diuus claudius ad claudianum reſcripſit. ſi p̄ queſtōnem nūmaria p̄iudiciū ſtatutū fieri videbit: ceſſare queſtōnem.

De colluſione detegenda. **Titu. xvj.**

Qui colluſum detegit nācitat diuiz ſui q̄ p̄ colluſionē effectus eſt ingenuus. **Gatus.**

Quozū daz domitorum erga ſeruos nimia indulgentia iquinaret

Quozū daz domitorum erga ſeruos nimia indulgentia iquinaret

ampliſſimū ordinem: eo q̄ paterentur ſeruos ſuos in ingenuitate proclamare liberosq; iudicari: ſenatuscōſultum factus eſt domiciani temporib;: quo cautum eſt: vt ſi quis p̄baſſet per colluſionem quicq; factus: ſi iſte homo ſeruus ſit fieret eius ſeruus qui detexiſſet colluſionem. **Alpia.**

Logo. ſ. triennio. r. no. q̄ conteſtatione nō p̄petuetur actio. vt et. **ſ. l. p̄i. ſ. ſ. iter d. ſi. vt ſim pla. r. azo.** ideo contingit q̄ actor deſiſtēte a lite triennio: r. ſic re nūciaſſe videt. vt **ſ. de iudi. l. deſiſtiſſe. et. C. de pac. l. poſt. et. C. qui accuſare nō poſſunt. l. accuſationem. als cōtra. vt C. eo. l. i. et. l. pe. Accur.**

Ante quinquēnſū. in ſeruitute. i. in poſſeſſione ſeruitutis. r. fa cit. **ſ. l. i. ſ. ſi q̄des. Accur.**

Primus. nūmaria. p̄ncipaliſ eſt de ſtatu defuncti agi nō poſteſt. vt. **C. de libe. cau. l. p̄ncipaliter. Accur.**

De colluſione detegenda. Quozū daz domitorum erga ſeruos nimia indulgentia iquinaret

Quozū daz domitorum erga ſeruos nimia indulgentia iquinaret

Quozū daz domitorum erga ſeruos nimia indulgentia iquinaret

Quozū daz domitorum erga ſeruos nimia indulgentia iquinaret

Quozū daz domitorum erga ſeruos nimia indulgentia iquinaret

Quozū daz domitorum erga ſeruos nimia indulgentia iquinaret

Quozū daz domitorum erga ſeruos nimia indulgentia iquinaret

Quozū daz domitorum erga ſeruos nimia indulgentia iquinaret

Quozū daz domitorum erga ſeruos nimia indulgentia iquinaret

Quozū daz domitorum erga ſeruos nimia indulgentia iquinaret

Quozū daz domitorum erga ſeruos nimia indulgentia iquinaret

Quozū daz domitorum erga ſeruos nimia indulgentia iquinaret

Quozū daz domitorum erga ſeruos nimia indulgentia iquinaret

Liber Secundus.

qui detegit collusionem. vt. C. eo. l. ij. et. s. de inuis. ro. l. adoptiuum. §. patronum.

Qollusionem. ingenuitatis. i. sententiarum latari pro ingenuitate. Accur.

Intra quinquēniū. viuēte tamē eo qui ingenuus pñficiatus est. vt. s. ti. q. l. i. §. sed in terdū. s. videt per petua. vt. s. si lge nus eē dicat. l. i. et penul. Sol. ibi nō iust^o fuit cōtradi ctoz. vt. l. i. pri. vel ibi de liberto inge nuus: hic de ser uo ingenuus: vel ibi detegit ver^o pa tronus: hic extra neus. argu. in fi. hui^o legis. Itē cō tra. s. de libe. cā. l. diui fratres. l. pñ. ybi nullo mō au ditur: sed illa fm hāc. s. nisi sit collu sionem. et eodem mō rñ. ad. l. s. de sta tu homi. l. ingenui c.

Quinquēniū. vt. i. q. l. i. §. sed in terdū. s. videt per petua. vt. s. si lge nus eē dicat. l. i. et penul. Sol. ibi nō iust^o fuit cōtradi ctoz. vt. l. i. pri. vel ibi de liberto inge nuus: hic de ser uo ingenuus: vel ibi detegit ver^o pa tronus: hic extra neus. argu. in fi. hui^o legis. Itē cō tra. s. de libe. cā. l. diui fratres. l. pñ. ybi nullo mō au ditur: sed illa fm hāc. s. nisi sit collu sionem. et eodem mō rñ. ad. l. s. de sta tu homi. l. ingenui c.

Nō pñficiatū vero patro no si quis iudicatus fuit nō ve ro patrono agente vel nolente defendere. h. d. C. aliftra.

Quam nō iust^o pñficiatū qd ingenuus pñficiat^o est: pñde iusticax est decretuz atq; si nulla res iudicata iter uenisset: itq; principalib^o con stitutōib^o cauet. C. l. p.

Sibertin^o p collusionē

Quinquēniū. vt. i. q. l. i. §. sed in terdū. s. videt per petua. vt. s. si lge nus eē dicat. l. i. et penul. Sol. ibi nō iust^o fuit cōtradi ctoz. vt. l. i. pri. vel ibi de liberto inge nuus: hic de ser uo ingenuus: vel ibi detegit ver^o pa tronus: hic extra neus. argu. in fi. hui^o legis. Itē cō tra. s. de libe. cā. l. diui fratres. l. pñ. ybi nullo mō au ditur: sed illa fm hāc. s. nisi sit collu sionem. et eodem mō rñ. ad. l. s. de sta tu homi. l. ingenui c.

Quin quēniū in plex.

tuatur vt hic dicitur: qd hodie tollitur. vt. C. vbi causis status. l. fi. Accur.

Extraneis. in vero ergo domlovel patrono nō que rintur hec. qui autem habeant ius postulandi vel non habes. s. de postulan. l. i.

Quam nō iust^o pñficiatū qd ingenuus: collu sione detecta in quibusdā cau sis: quasi libertin^o ictipiet esse.

Medio tñ tpe. l. anteq; col lusionem detegat z post sententiā de ingenuitate latā vtq; quasi ingenuus accipit. **H**ermo.

Sententiā de ingenuitate latā et collusionis pre textu/semel retractare pmitti tur. **S**i plures ad collusio nē detegēdā pariter accedāt: cā cognita qd debeat admitti: cōparatis omniū moribus et etatib^o z cui^o magis interest^o statul oportet.

Explicit ex ordine sroz. liber. xl.

Incipit liber. iiii.

De acquirendo re rum domino. l. l.

Cum quicq; sint gñia rez. vt iur. de re. di. l. pñ. hoc qntū hic psequit^o z dicit q; singloz res sunt vel iure gñitū vt ciuili. z q; ius gñitū antiquus est: de eo prius vidēdū est. **E**t iste ti. est plantoz totū iur^o iō nō mtra in diget cas^o declaratiōe. **D**u.

Sibertin^o. se mel. q. d. si se mel actum fuerit z fuit absolutus seruus vel libertus nō conuenitur plus ab alio. nam si ceteri in populantibus. vt. l. de popula. act. l. ij. Accur.

Interest. pñfertur ergo domin^o vel patronus cuius plus interest. et ad hoc. l. de popula. actio. l. ij. et. l. s. i. et. l. se. et. l. mulieri. et. l. fi. et. l. de liber. ho. ex. l. i. §. s. tamen. et. s. de his qui deie. vel effu. l. si vero. §. hoc autem. et. l. de sepulchro vio. l. pretor. §. si plures. et. l. de accusationibus. si plures. et. s. eo. l. q. in fi. et argu. C. de verbo. signi. l. fi. et. s. de lega. §. peto. §. fratre. et. xxxv. q. vi. c. i. z. s. de lib. ca. l. v. Sed qualiter fiet libellus? Rñ. ex officio iudicis petet eum ad iudicari sibi in seruum vel libertum: quia dicit per collusionem iudicatum. Accur.

De acq; rez dñio. De bonorum possessionibus et de relicto tractatu exposito: in quo z de acquiren. re. do. est habita mentio. nam et ille modus est querendi dominū ideo generalem de acquiren. re. do. ti. posuit Bul. Vel dicit de pñonis. f. in superiori libro: nunc de rebz. vt in fi. de iure naturali. §. fi.

Cōtra: ho. oēm dic dūctoz vel patronus. sit.

Interuenisa fet. z ita in perpetuum admittitur: tunc ergo locū hā bet hui^o titu. pñ scriptio tñ cū in stus fuit cōtradi ctoz. vt in. l. i. pa tet. atq; occurreret iniq̄tas si te collu dēte cū meo seruo vel liberto ticus detegat z efficiatur su^o. z facit. C. de tuto. et cura. q̄ fatis non de. l. in dubiis. et. s. de in offi. testa. l. qui re pudiātis. in fi. ar. ptra. s. man. l. si fi dei iustoz. §. l. ob^o. z. s. q. mo. pig. vel hypo. sol. l. ātepe. in fi.

Sibertin^o. causa. scilz in quib^o nō admittuntur liberti vt ingenui et erit detegentis. vt dicit s. eo. l. pñ. in fi. Accur.

Sententiā. se mel. q. d. si se mel actum fuerit z fuit absolutus seruus vel libertus nō conuenitur plus ab alio. nam si ceteri in populantibus. vt. l. de popula. act. l. ij. Accur.

Quarundam rerum. quap qnqz genera sunt. ut in sti. de re. di. in prin. et quantum mem- beum hic prosequitur. f. que sunt vel sunt singulorum. vt in eo. ti. f. singulorum: r ita no reru sed factorz notat hic differentiam.

b Pereque. i. intra imperiuz et extra.

c Seruat. vt in sti. de iur. natu. f. qd vero. et. f. de iusti. r iur. l. ex hoc.

d Civitas no stre. romane p excellentiā. vt in sti. de iur. natu. f. sed ius. et el ex repluz vt vtiucapioe ptescriptione aroga tione monachatio- ne deponatioe: te stameto/ successio- ne/ bonoz posses- sione/ additioe.

e Proditu est. qd dic vt in sti. de re. di. f. singuloz. f. Op. est. i. ne cesse. Accur.

g Referendum sit. postea dicit de iure ciuili. f. vtiucapi. r in seq. titu. arg. ex dicto. f. sin- guloz. et in sti. de vtu r habi. f. fi. et de vtiucapi. in pn. h Omnia igitur. quia a iurege- tum qd est vetu- sti iure ciuili est incipiendum: igitur cc.

i Celoz. id est aere. k Fiunt. vt et in sti. eo. f. fere. et. f. ti. i. l. i. in prin. Ac.

l El ea. edi- ta. vt r. Leo. ite que. r in sti. eo.

Item ea. et. C. de rei vendi. l. partum. Accur.

Q uod enim nullu est. neqz dei neqz hominis. re vel spe hominum celsura. qd sit occupabile: r sic no re- cipit instantiam.

n Conceditur. fallit in libero homine: et est ratio quia hec regula loquit de his que possunt subdici nostro dño: qd in libero hōe non est. vt in sti. de inuti. stipu. in prin. r. f. i. ite fallit in seruo egrotate delecto a dño qd sit liber. vt. C. de lat. liber. tol. l. vnica. f. sed scimus. r q: in mul- tis alijs videt fallere hec regla. ideo dic quot modis di- citur res in bonis nullius. vt no. f. de re. diu. l. i. ite no. q que alias dicuntur comunia in diuisione: vt in sti. eo.

Quarundam reru dominiuz nacti scimur tu- re gentiu: qd ratio = ne natura

li inter oēs homies pereq ser- uaf. Quarundā iure ciuili. l. tu- re p pto ciuitat nre. Et quia antiqui ius gētiū cū ipso gēne hūano p ditiū est: opus est vt de hoc prius referēdum sit.

Omnia igitur aialta que in terra/mari/celoz: capisur. l. fere bestie / volucres / pisces / capientium sunt. f. lozen.

El ea que ex his sunt apd nos edita. g al.

Q uod em nullius est id ratioe natural occupā- ti pceditur. Nec interest q ad- feras bestias r volucres: vtrū in suo fundo qd capiat: an in alieno. Plane q in alienuz fundū ingredis venandi aucu- pādiue gra: pōt a dño si is pū- derit iure p hberi ne igredia- tur. Quicqd autē eorū ceperit mus: eoufz nostrū esse intel- ligis / donec nra custodia coer- cet. Cū pō euaserit custodiaz nram et in naturalē libertatē se recepit: nram esse desinit: et rursus occupāti sit. f. lozē.

Si sint mansuete fa- cterz mitti ac reuertit so-

in prin. hic sub genere nullius appellatur: sed occupā- do efficiuntur alicuius.

In alieno. nā vtroqz casu efficiuntur occupāti. p Prohiberi. licet enim pncipaliter prohiberi non possit occupare qd nullius sit: tamen per consequēiam cum prohibet in- gredi prohibetur r cape. Itz no. q possum prohibe- re intrātes in meo vel etiā manu re- sistere. vt et. f. ad legez aq. quācāc modū. circa prin: r etiam iniuriarū agere possum. vt f. de iniur. l. inu- riaruz. f. si qd me. sed fallit in casu = bus. vt. f. de glan. le. l. i. r. f. ad exhi. l. thesaurus. r. C. de ser. fugi. l. ij. et f. de actio. empti. qui pendente. Itz quid si post phy- sitionem capiat? Rñ. vt dixim. f. de seru. rusti. pie. l. diuus. Accur.

q Ceperimus. no. secus si tñ vul- nerauerim. vt. f. e. l. naturalē. f. i. r Libertatē. f. lapitate. Accur.

l Naturalē autem liberta- tem rectpere intelligi- tur / cum vel oculos nros effu- gerit: vel ita sit in pfectu no- stro / vt difficilis sit eius perse- cutio.

Q uod nullu est nō sit meū nī- si possessionē et nacti sum: itel- lige qd ad casum presentis legis. h. d.

Illud qd sitū est: an fera be- stia que ita vulnerata sit vt ca- pi possit: statim nra esse intelli- gat. Trebatio placuit statim no- strā esse: r eoufz nram videri donec eaz psequamur. Et si desierim eaz psequi: desinere nram eē: r rursus fieri occupā- tis. Itaqz si p hoc tēp q eam psequimur ali q eaz cepert eo- aiovt ipse eā lucrifaceret: fur- tū videri nobis euz cōmisisse. Pleriqz nō alit putauerūt eaz nostrā esse: qz si eaz cepertim: q multa accidere possunt vt eam non captamus: quod ve- ritus est.

Accidēs non mutat mate- riam ad hoc allegatur fm Bar.

Alpium quoqz fera natura est. Itaqz que i arboze nostra cōfederint atēqz in alueo a no- bis concludant: nō magis no- stre esse intelliguntur qz volu- cres que in arboze nostra n- dum fecerint. Ideoqz si alius

ti postea concedatur. r Effugerit. in aere libero non sub capa. Accur. y Difficilis. secus si facilis. vt arg. f. ti. i. l. qd meo. f. in fi. z Qd verius est. etiam si in alienuz erat laquei. vt. f. eo. l. in laqueum. sed fm legem longobardam expecta- tur vulnerans vqz ad. xruj. horas: et postea occupan- tis sit. vt in longobarda de venatoribus. l. penulti. item facit in sti. eo. f. illud. sed de consuetudine trebatij sentē- tia seruatur. item no. q fm trebatium non inspicitur qd euenire potest. vt no. f. de iurisd. om. iudi. l. si idē. in fi.

Accidēs non mutat mate- riam ad hoc allegatur fm Bar.

Alpium quoqz fera natura est. Itaqz que i arboze nostra cōfederint atēqz in alueo a no- bis concludant: nō magis no- stre esse intelliguntur qz volu- cres que in arboze nostra n- dum fecerint. Ideoqz si alius

ti postea concedatur. r Effugerit. in aere libero non sub capa. Accur. y Difficilis. secus si facilis. vt arg. f. ti. i. l. qd meo. f. in fi. z Qd verius est. etiam si in alienuz erat laquei. vt. f. eo. l. in laqueum. sed fm legem longobardam expecta- tur vulnerans vqz ad. xruj. horas: et postea occupan- tis sit. vt in longobarda de venatoribus. l. penulti. item facit in sti. eo. f. illud. sed de consuetudine trebatij sentē- tia seruatur. item no. q fm trebatium non inspicitur qd euenire potest. vt no. f. de iurisd. om. iudi. l. si idē. in fi.

Accidēs non mutat mate- riam ad hoc allegatur fm Bar.

Alpium quoqz fera natura est. Itaqz que i arboze nostra cōfederint atēqz in alueo a no- bis concludant: nō magis no- stre esse intelliguntur qz volu- cres que in arboze nostra n- dum fecerint. Ideoqz si alius

ti postea concedatur. r Effugerit. in aere libero non sub capa. Accur. y Difficilis. secus si facilis. vt arg. f. ti. i. l. qd meo. f. in fi. z Qd verius est. etiam si in alienuz erat laquei. vt. f. eo. l. in laqueum. sed fm legem longobardam expecta- tur vulnerans vqz ad. xruj. horas: et postea occupan- tis sit. vt in longobarda de venatoribus. l. penulti. item facit in sti. eo. f. illud. sed de consuetudine trebatij sentē- tia seruatur. item no. q fm trebatium non inspicitur qd euenire potest. vt no. f. de iurisd. om. iudi. l. si idē. in fi.

Accidēs non mutat mate- riam ad hoc allegatur fm Bar.

Alpium quoqz fera natura est. Itaqz que i arboze nostra cōfederint atēqz in alueo a no- bis concludant: nō magis no- stre esse intelliguntur qz volu- cres que in arboze nostra n- dum fecerint. Ideoqz si alius

ti postea concedatur. r Effugerit. in aere libero non sub capa. Accur. y Difficilis. secus si facilis. vt arg. f. ti. i. l. qd meo. f. in fi. z Qd verius est. etiam si in alienuz erat laquei. vt. f. eo. l. in laqueum. sed fm legem longobardam expecta- tur vulnerans vqz ad. xruj. horas: et postea occupan- tis sit. vt in longobarda de venatoribus. l. penulti. item facit in sti. eo. f. illud. sed de consuetudine trebatij sentē- tia seruatur. item no. q fm trebatium non inspicitur qd euenire potest. vt no. f. de iurisd. om. iudi. l. si idē. in fi.

Liber Tertius.

a **C** Sine furto. vt. r. f. de fur. si apes. sed p. l. logobardā distinguat signauerit dñs arborē vel nō: vt de fur. r. fug.

b **C** Dixim⁹. vt. f. e. l. i. ij. (l. si qd de arboze.

c **C** Prouiderit. integra re.

d **C** Examē. i. vniuersitas apū: nō sic in singulis apibus volatib⁹: vt et f. titu. i. l. iij. f. aues.

e **C** Nec difficultas. sic. f. e. l. i. i. pñ. et insti. eo. f. exa. mē. r. nec iste nec superior. f. de cōsuetudine seruatur.

f **C** Fera. i. siluatica.

g **C** Quorum. f. apū: vt. f. ea. l. f. apium. azo.

h **C** Naturā. vt r. f. pri. f. r. facit in sti. eo. f. pauonū.

i **C** Ceruus. facit insti. e. f. ceruus.

k **C** Nostra. r. in teri possidem⁹: vt. f. i. l. i. iij. f. aues et fieret nobis fur tū: vt. f. de fur. l. si pauonem.

l **C** Feras gallinas. vt. fastan⁹. sic et gallus fer⁹ po test dici.

m **C** Dñio. d. pos sessioe habeo. f. i. l. i. iij. f. nerua. r. l. pomponius. i. pñ.

n **C** Furti nobis. sed qre. pñ modi ca re dat actio fur ti r nō de dolo. Re spō. q. magis odi osa r subsidiaria est de dolo. Item qz furta frequen tius in paruis fi unt. arg. f. de pe. l. aut facta. in fine.

o **C** Tertio qz est resti tutoria. ar. f. de in inte. resti. scio. Itē not. h. tria genera alakiū: vt not. insti. eo. f. ceruus. Acc.

p **C** Itē qz ex hostib⁹. q. sunt dic vt. f. de capt. l. hostes.

q **C** Capiētis sunt. vt r. f. eo. l. trāstiga. r. f. i. l. i. i. in pñ. r. insti. e. f. itē ea. Et no. q. quidā dicunt aliter hic ac cipi in gētū f. f. l. i. accepimus. cum inducat hic serui tatem que est contra ius naturale: vt insti. de iure natu. f. ius aut. Sed nil prohibet bellū licitum a iure gen tū induci: qd de naturale ex q. fit seruit⁹: vt. f. de iust. r. tur. l. er hoc. r. sic in. l. i. f. e. n. a. n. a. l. e. r. gētū ius idē ē. r. ad ius qd dic. l. a. d. eo. vt colligi f. insti. eo. f. itē ea que ab.

r **C** eas inclusert: dñs earū erit. Fauos qz si quos he fecerit sine furto qdlibet possidere po test. sed vt supra qz diximus qd in alienū fundū ingredit⁹ po test a dñō si is prouiderit iure prohiberi ne ingrediat. Exa men⁹ qd ex alueo nro euolaue rit/ eoufz nrm esse intelligit: donec in p̄spectu nro est: nec difficultas ē ei⁹ p̄secutio/alloqn occupātis fit. f. pauonū qz et colūbarū fera⁹ natura ē: nec ad rem p̄tinet q. ex cōsuetudi ne auolare r reuolare solent: nā r apes idē faciunt/ quarū cōstat ferā eē naturā. f. Ler uos⁹ qz ita quidā māsuētos habēt: vt et in siluas eant r re deant: quoz et ipsoz ferā esse naturam nemo negat. In hīs aut aialibus q. ex p̄suetudine abire r redire solēt/ talis regu la cōprobata est: vt eoufz no strā esse intelligant: donec re uertendū animū habeāt. q. si desierint reuertēdū animū ha bere desinūt nra eē/ et fiet oc cupantū. Intelligunt autez reuertendū animū desisse ha bere tūc cū reuertēdū p̄suetu dinē deseruerit. f. Ballinarū qz et anserū nō est fera natu ra. Palā est em̄ alias eē feras gallinas: et alios feros anse res. Itaqz si qdlibet mō anse res mei r galline mee turbati turbateve adeo lōgtus euola uerint vt ignozem⁹ vbi sint: tñ nichilomin⁹ in nro dñō tenē

s **C** tur: qua de cā furti nobis te nebit qui qd eoz lucrandi ani mo apphenderit. f. Itē que ex hostibus capiunt iure gētū ita capiētū sūt. f. l. o.

t **C** Itē que ex aialib⁹ dñō nro subiectis nata sunt eodē iure nra sunt. f. auis.

u **C** Deo qdēvt r liberi ho mines in seruitutē deducant⁹: qui tñ si euaserint po testatē hostium/ recipiunt p̄t stinam libertatem.

v **C** Per alluionē qñt nobis rei dñium. h. d.

w **C** Preterea qd per alluio nē agro nro flumē adtecit: u re gētū acqritur nobis. Per alluionē autē id videt adijci qd ita paulatī adijci: vt intel ligere nō possumus quantum quoquo momento temporis adijciat. f. l. si vis flumis

x **C** si vis flumis partē aliquam ex tuo p̄dio de traxerit/ r meo p̄dio appale rit: palā est eā tuā permanere plane si longiore t̄pe fundo meo hēserit: arboresqz quas secū traxerit in meū fundū ra dices egerit: ex eo t̄pe videt fundo meo acq̄sire eē. f. In sula q. in mari nascit (qd raro accidit) occupātis fit. nullius em̄ esse credit. at in flumine nata (quod frequēter accidit) siquidem mediā partē flumi nis tenet: cōis fit eoz qui ab vtraqz parte fluminis p̄pe rī pā p̄dia possidēt: p̄ modo la titudinis culusqz p̄dij: q. latitu

y **C** tur tribus modis. vt insti. eo. f. in sula.

z **C** Null⁹ est bona rō: vt. f. e. l. qd em̄. idē in nata f flu mine si agri vndiqz sūt limitati: vt. f. de flu. l. i. f. in sula.

a **C** Mediam partem. i. in medio fluminis.

b **C** Pro modo latitudinis. ex tñis ab vna parte cū plu res sint ex vna parte: et vnus fundus latior est q̄ fun dus alterius: et in hoc considero tñ frontem agrorum: vt. f. eo. l. in sula. in pñ. quod hic tamen dicit: fallit qd qz vt in. d. l. in sula. i. rñ.

c **C** Eius erit. afo et corpore: vt et. f. de cap. l. nichil. et est sic. f. de relig. l. cū loca. r. de re. diui. l. in tātu. sed ar. f. insti. e. f. ius aut. r. f. de f. ob. l. inter stipula. r. f. p̄tea. n̄ sic de discreto sine la tenti incrementō.

d **C** Nobis. vt et. f. de allu. l. i. f. et. f. de v. f. l. i. i. f. si fundi. f. huic. f. fallit. f. e. l. i. i. agris.

e **C** Momento tē poris. nā r si tota die figas intuiū imbecillitas vis tā subtilia incre menta perpedere non pōt: vt in cu curbita ostēdit po test. vnde dicit in tens incrementum vt insti. eo. f. p̄te terea.

f **C** Longiore. f. tantovt coaluerit in terra mea: vt. f. de dā. infec. l. hoc ampli⁹. f. alphe nus. f. azo. Alū di cunt de. r. vel. r. an. argu. f. pro em pto. l. i. f. sed et si fundus.

g **C** Acquisite eē. dicte arbores et fra: potes tamen vtili in rē v̄dicā re f. m. d. argu. f. de rei ven. l. si fru mentū. f. de arbo re. sed tu dic in fa ctum tibi dari: vt ibidem diximus.

h **C** In sula. dicit

i **C** tur tribus modis. vt insti. eo. f. in sula.

j **C** Null⁹ est bona rō: vt. f. e. l. qd em̄. idē in nata f flu mine si agri vndiqz sūt limitati: vt. f. de flu. l. i. f. in sula.

k **C** Mediam partem. i. in medio fluminis.

l **C** Pro modo latitudinis. ex tñis ab vna parte cū plu res sint ex vna parte: et vnus fundus latior est q̄ fun dus alterius: et in hoc considero tñ frontem agrorum: vt. f. eo. l. in sula. in pñ. quod hic tamen dicit: fallit qd qz vt in. d. l. in sula. i. rñ.

m **C** Eius erit. afo et corpore: vt et. f. de cap. l. nichil. et est sic. f. de relig. l. cū loca. r. de re. diui. l. in tātu. sed ar. f. insti. e. f. ius aut. r. f. de f. ob. l. inter stipula. r. f. p̄tea. n̄ sic de discreto sine la tenti incrementō.

n **C** Nobis. vt et. f. de allu. l. i. f. et. f. de v. f. l. i. i. f. si fundi. f. huic. f. fallit. f. e. l. i. i. agris.

o **C** Momento tē poris. nā r si tota die figas intuiū imbecillitas vis tā subtilia incre menta perpedere non pōt: vt in cu curbita ostēdit po test. vnde dicit in tens incrementum vt insti. eo. f. p̄te terea.

p **C** Longiore. f. tantovt coaluerit in terra mea: vt. f. de dā. infec. l. hoc ampli⁹. f. alphe nus. f. azo. Alū di cunt de. r. vel. r. an. argu. f. pro em pto. l. i. f. sed et si fundus.

q **C** Acquisite eē. dicte arbores et fra: potes tamen vtili in rē v̄dicā re f. m. d. argu. f. de rei ven. l. si fru mentū. f. de arbo re. sed tu dic in fa ctum tibi dari: vt ibidem diximus.

r **C** In sula. dicit

s **C** tur tribus modis. vt insti. eo. f. in sula.

t **C** Null⁹ est bona rō: vt. f. e. l. qd em̄. idē in nata f flu mine si agri vndiqz sūt limitati: vt. f. de flu. l. i. f. in sula.

a Proximior sit. q̄b possit sciri accepta corda r pun-
cto in medio posito int̄ vtr̄q̄ agr̄: r t̄c si p̄ct̄ est t̄m
ex vna pte alijs cedat fm̄ q̄ p̄ct̄ extendit: vt. l. i. inf.
eos. r. l. h. s. ar. s. s. de d̄a. inf. l. q̄ p̄clauē. s. alio casu lo-
q̄tur: et ex his patz q̄ p̄ diuiso possident in sulā. arg. l. e.
l. s. h. r. l. l. e.

b Procipit su-
mē. i. ps. flumis.
c Ceperit. i. il-
la pars.

d In veterem.
f. alueum.

e Insule. non
tamen est insula:
vt hic: l. e. l. g. s.
tribus. r. c. de al
lu. l. g.

f Qd̄ si toto. a
lia accessio a su-
periori: quia al-
ueus vet̄ qui ac-
cedit nec est allu-
uio nec insula.

g Juris. nā su-
mina vicē tenent
cēstroz: vt. l. e. l. g.
s. alluuiō. r. facit
l. de flumi. l. i. s. h.
insulā. r. s. ripa.

h Ager fuerat.
f. tot̄ occupatus.
i f. forma. i. esse
rel. m. vt. et. s. ad
exh. l. i. l. s. h. r. l.
q̄s rem.

k Nullū ha-
bet. prior dñs.

l Sed vir ē. f.
nullo mō de eq̄ta
te: sed de stricto iu-
re sic: vt. insi. e. s.
alia. fm̄ azō. Aliū
dicunt vt si quod
mō q̄lras p̄m̄
agri appareat re-
stituat p̄mo dñō:
als nō. ar. l. e. l. q̄s
i littore. s. h. Ter-
tū dicunt an recep-
sit aqua cū impe-
tuan non. ar. l. e.
l. ergo. s. alluuiō.
m Specie. s. p̄si
ad p̄ueratē: vt. l.
s. h. l. i. s. h. fossa.

et. l. e. ergo. s. alluuiō. s. possessio amittit: vt. l. i. l. i. s. h. s.
labeo. s. in dñio signat̄. s. s. qui. mo. vsufr. amur. l. si ager
So. tibi fecit alueū: h nō. vel tibi q̄ ad cōmodū: nō. p. vero.
Itē in vsufructu vt. l. i. q̄ amittat. vt. l. e. l. si ager. et. l.
cū vsufr. in p̄n. s. p̄ hoc nō est. s. s. dic amittit. l. s. h. ad
cōmodū fruendi: r post restituitur quatenus de facto
interim perit. Accur.

n Suo nōle. tria sunt necessaria vt fiat specificātis
bona fides. vt. s. ad exh. l. de eo. s. h. q̄s. Itē q̄ suo nōle

do prope ripā sit. **Q** si alteri
parti p̄ximior sit: eoz ē t̄m q̄
ab ea parte ppe ripā p̄da pos-
sident. **Q** si ex vno latere p-
rupit flumē: et alia parte ri-
uo nouo fluere ceperit: deide
infra nouus iste riuus in vete-
rem se cōuerterit: ager qui a
duob̄ riuis p̄prehensus i for-
mā insule redactus est: et est
scz culus et fuit. **Q** si toto al-
ueo naturali relicto flumē als
fluere ceperit: prior q̄dē alue-
eoz est q̄ prope ripā p̄da pos-
sident p̄ modo. f. latitudinis
cuiusq̄ p̄dit̄ q̄ latitudo prope
ripā sit. **N**ouus aut̄ alue-
eius incipit turis esse cur̄ et ipsuz
flumē. l. publici turis gētū. q̄
si post aliq̄ t̄ps ad p̄iorē al-
ueū reuersum fuerit flumen:
rursus nouus alue-
eoz eē in-
cipit q̄ prope ripā eius p̄da
possidēt. **S**i cur̄ t̄m nouus al-
ueus totū agrū occupauerit:
licet ad p̄iorē alueū reuersū
fuerit flumē: nō t̄m is cur̄ ager
fuerat̄: stricta rōne q̄cōp̄ in eo
alueo habere pōt: q̄ et ager
ille q̄ fuerat̄: desit esse amif-
sa p̄p̄ia forma: et qui vicinū
p̄diū nullū hz: nō pōt rōne vl
cinitatis vllam partē in eo al-
ueo habere: s. vir est: vt id ob-
tineat. **A**liud sane est si cu-
lus ager tot̄ inundat̄ fuerit
nāq̄ inundatio specie fundi
nō mutat: r ob id cū recesserit
aqua: palā est eiusdē esse cur̄
et fuerat̄. **L**ū q̄s ex aliena

materia speciem aliquaz suo
nomine fecerit: nerua et pro-
culus putant hunc dominum
esse qui fecerit: quia quod fa-
ctum est antea nullius fuerat:
Sabin⁹ et cassius magis na-
turalem putant rationem ef-
ficere: vt qui materie domini
fuerat: idem eius quoq̄ quod
ex eadē materia factum sit do-
minus esset: quia sine mate-
ria nulla species effici posset:
veluti si ex auro vel argento
vel ere tuo aliqua fecero va-
sa: vel ex tabulis tuis nauem
aut armarium aut subsellia fe-
cero: vel ex lana tua vestimē-
tum: vel ex vino et melle tuo
mulsum: vel ex medicamen-
tis tuis emplastrum aut col-
lyriū: vel ex vuis tuis aut oli-
uis aut ex spiciis tuis vinum
vel oleum vel frumētum. Est
tamen etiam media sentētia
recte existimantiū si species
ad eandem materiam reuer-
ti possit: verius esse q̄d Sabin⁹
et Cassius senserunt: q̄ si nō
possit reuer-
ti: verius esse q̄d
nerue et proculo placuit. vt
ecce vas conflatum ad rudē
massam auri vel argenti vel
eris reuer-
ti potest: vinum ve-
ro vel oleum vel frumentum
ad vas vel oliuas vel spicas
reuer-
ti non potest: ac nec mul-
sum quidem ad mel. et vinum
vel emplastrum aut collyria
ad medicamenta reuer-
ti p̄nt. **A**ldet̄ t̄m michi recte q̄dē

x Proculo placuit. vt ad specificantē dñiū pueniat.
vt r. s. de rei v̄. si frumentū. s. idē scribit. et sic no. q̄ h
deficit regula q̄ est. s. de rei v̄. l. solū. s. meū est q̄ ex re
inea superest: cui v̄dican-
di ius habeo. s. est rōiq̄ vide-
tur extincta cū nouā formā recepit. vt. s. ad exh. iulianus.
s. h. q̄s. s. actionē in factū hz dñs materie: vt in fer-
ruminatiō: vt. s. de rei v̄. l. rē. s. itē si q̄cōp̄. l. s. d̄dā dent
v̄le in rē. arg. s. de rei ven. l. si frumētum. s. de arbore.
y Videtur t̄m michi. s. no.

vt hic. r. l. e. q̄cōd. s. vbi. Itē q̄ nō possit redire ad p̄io. Specifi-
rem materiā: vt hic subicit. s. q̄d si duo specificauerit catū vt
vnu bona: alter mala fide. videt̄ vni⁹ sciam alteri nō specifi-
cere vt nulli q̄rat. vt. s. ad mace. l. s. iulianus. s. nō solū. cāx. fiat
Econtra q̄ vtriq̄ vt alteri⁹ igno-
rātia alteri profit. arg. tria req̄
s. de libe. cā. l. lib. runt.

tus. s. si duo. Ter-
tio videt̄ q̄ totuz
ignorāt. vt. s. q.
ad lib. procla. non
licet. l. si. sed. s. q.
dixit mediā speci-
ficanti bona fide
et mediā dñō. Itē
adde questionēs
quas no. insi. eo.
s. h. quis ex alie
na. in p̄n.

o Fecerit. vel
p̄ se vel per alium
mādato p̄cedente
vel ratiōibone
sequēte. arg. l. s. vi
et vi. ar. l. i. s. de
cisse. Itē factā ac-
cipe etiā infectaz
dō tamē in rudi
materie nomē exi-
erit. ar. s. de aur.
et arg. leg. l. r. si nō
sint. s. argento.
Accur.

p Ex tabulis.
de hoc dic vt. l. e.
sed si ex meis. in
p̄n.

q Mulsum. i.
nectar.

r Collyriū. vñ
quentum ad ocu-
los.

s Ex spiciis. h⁹
Icorrigit fm̄ q̄s-
dam.

t Media. not.
sic. s. de pe. here.
l. sed et si lege. s.
adeo. s. ar. s. s. de
neg. gest. l. nelen-
nius. in fi.

v Senserunt.
vt sit species do-
mini materie. vt
l. e. in omnibus.
et. l. seq.

x Proculo placuit. vt ad specificantē dñiū pueniat.
vt r. s. de rei v̄. si frumentū. s. idē scribit. et sic no. q̄ h
deficit regula q̄ est. s. de rei v̄. l. solū. s. meū est q̄ ex re
inea superest: cui v̄dican-
di ius habeo. s. est rōiq̄ vide-
tur extincta cū nouā formā recepit. vt. s. ad exh. iulianus.
s. h. q̄s. s. actionē in factū hz dñs materie: vt in fer-
ruminatiō: vt. s. de rei v̄. l. rē. s. itē si q̄cōp̄. l. s. d̄dā dent
v̄le in rē. arg. s. de rei ven. l. si frumētum. s. de arbore.
y Videtur t̄m michi. s. no.

Liber Tertius:

a **D**ixisse. f. quosdā: fm hō corrigit qd. f. de spicis di
xerat. r referat in l. i. eo. f. cū qd. f. azo dicat hanc pillam
insti. corrigi qd hic de spicis dicit.

b **F**acit: sed ed. sic. C. de neg. gest. l. i.

c **D**ixisse. f. p. specificatōne: nō p. fusione.

d **C**ōe totū. vt
et. f. de rei ven. si
frumentū. f. q. si
volūrate. r. l. i. e.
f. si duoz. r. f. cōi
diti. l. arbor. circa
pū.

e **S**it spēs. i.
nō permaneat in
eadem materia.

f **I**dē iuris ē.
vt sit cōe: et hoc si
separi non pōt: vt
f. de rei ven. l. qui
gregē. f. si. r. l. se.
fec. si possunt. f. i.
e. lac. f. si ex ere. r.
f. de rei ven. l. si fru
mentū. f. si plū
bū. q. sunt. f. qd. g.
f. facit volūtas h
i: separabilis cōs
fulto.

g **E**dificauerit
bona fide. als sta
tim vēdicat vt iur
retur in litem. vt
f. de rei ven. l. i. rē.
f. ugnum.

h **I**nedificat.
i. in ipā terra affi
gitur: fec. in edifi
cio nō affixō solo
vt. f. e. t. i. a. r. r. facit
ad regulā i. l. d. C.
de edi. p. i. u. l. q.
Idē in satis r. plā
tatis qd hic dī in
edificana: vt. f. eo.
f. si. r. l. seq. vnde
f. l. u. s. Quicqd plā
tal ferit vel edifi
cat. Omne solo ce
dit radices si tam
egit. sed p. regulā
hanc est. f. de re.
di. in tantū. Sol.
speciale ibi.

i **D**esit dñs. ex cā edificationis. sed alia cā pōt face
re desinere. vt. f. i. i. l. rerū mixtura. f. labeo. que huic re
gule signatur contra. Accur.

k **N**ecq. ad exhibendū. nisi sciens adiunxerit q. casu
aget: nō vt eximat f. vt p. cū p. h. per iuramētū in litem.
vt. f. de solu. l. qui res. f. si. et. f. de tigno in iusto. l. i. in si. r.

Actō ad l. sequen. Nam arbitraria est. f. actio ad exhibendū. vt. f. d.

exhiben de in l. i. i. i. r. i. l. in actionibus.

**dñs ē ar. l. Sed dupl. hic facit q. siones quoz. vt not. f. de rei
bitraria ven. l. in rem. f. signū. vt l. no. hic. r. c. r. no. f. vt. r. f. eo. r. c.**

m **F**uit. vt et. f. de f. b. sig. signi. et. f. de t. g. l. i. l. i. et. f.

ad exhiben. l. tigni. Accur.

n **A**d exhibendū. nisi dupl. sit persecutus i. s. vt in
stio. f. appellatione. et facit. f. de v. l. i. cum qui. f. si
autem. et. f. de excep. rei i. u. si qd. est. f. sed in cementis. et
C. de rei ven. l. q. Accur.

o **I**llud recte.
vindicare igitur
dñs poterit.
p **N**ō placuit.
q. singula sint vsu
capta: et sic p. ioc
dñs vēdicat. vt. f. i.
ti. i. e. q. i. singule
em res p. se nō cen
sent. sicq. nec pos
sidentur: vt. f. i. i. i.
qui vniuersas.

q **I**llius sit. vt
et. C. de rei ven. l.
i. in p. et insti. e.
f. ex diuerso.

r **E**ius volun
tate. videtur esse
dōari qd nullo iu
re cogente conce
ditur. Ro. vt. f. de
re. i. u. l. donari. et
facit. C. de edifi.
pu. l. si is contra
quem.

s **C**ōpetit. q. a
lienata est non po
tēst vindicari. sed
p. tra. C. de rei ven.
l. i. in si. sed ibi ex
aliena materia et
in alieno edifica
uit: hic de sua i. a
lieno. q. re dicat
de mea materia f
meo edifico: r. tbc
plānū est. aut de
aliens in meo: vt
f. p. i. aut de mea
in alieno: vt hic.
aut de aliena in a
lieno: et sic loquit
lex contraria. Sz
20. subaudiuit h
et donādi animū
habuit: vt non sit
contra. fm cum.

t **P**etat. ab illo qui edificauit possidente.

v **E**xceptionem doli. vt et. f. de rei ven. l. i. autem. f.
in re penta. Accur.

x **B**ona fide. ab initio et ex postfacto: als eligeretur
media via: vt. f. de rei ven. l. iulianus. et dic. vt ibi. Item
et dicas hic distinctionem de impensio. vt no. insti. eo.
f. ex diuerso. Accur.

y **P**osuerō. bona vel mala fide.

z **I**n aliō solo posuerō. bōa vel mala fide si possideo
als statū videor dōare an. q. imitterent radices: vel ven
l. z perderem dñum: tñ nō statū acquiri domino fundi.

a Arborē hic tñ et supior casudat in factū priorū do
 mino arborū: vt diximus. §. ea. l. §. preterea.
b Radices. pro parte.
c Egert. vt r. §. qd vi aut etiā. l. si in. r. l. si. e. §. si tici.
d Cōmūis est. hoc tñ et supior rñ. intellige qñ non

poterat suscitari
 ex prima fra: ato
 est illi tñ: vt. Jar.
 fur. ce. l. si plures.
 in si. q. est. §. Sed
 ageť nō esse ei ius
 ita habere vt i ea-
 de. l. §. i. et. J. de ar.
 ce. l. i. vel fo. vt ibi

Pro regione.
 in pñio. du
 otum predictorum.
f Nascať. no.
 lapidē nasci r cre
 scere. vt. §. de fun.
 do. l. vir in fundo.
 in si. §. r.

g Pro diuiso
 cōis. R. dixit hñc
 fñm falsum r vi
 cio scriptorū post-
 tū. Alij q duo ha
 bent pñiū ticiantū
 pro diuiso: r alij
 duo hñt seianū p
 indiuiso. r sic qñ-
 bet est cōis duorū
 pro diuiso. Ter-
 tñ q ego r tu emi
 mus ticiantū a ti-
 cio r seianū a seio
 pro diuiso. lapis
 ibi nat' et ať diui
 sionez fundorū et
 post erit p indiui
 so cōis facta sic di
 uisioe vt yn' vñ
 alter alteri cedat:
 et inter vtrūq est
 lapis. alij q cōfi-
 nisi erat q ad cul-
 turā: s; ppuetas
 pro indiuiso erat
 cōis vtriusq pñij. r facit. §. cōi di. l. arbor. et pro fo. illud
 et de ser. rusti. pre. l. binas.

Qua ratione. cedunt. vt r. §. eo. adeo. §. si.
i Intelliguntur. vt in si. e. §. qua ratione. et. §.
 de vsur. l. qui scit. in pñ. r. §. i.
k Per exceptionē doli. vt r. §. e. adeo. §. ex diuerso.
l Consequit. bona fide. vt in si. e. §. ceterū. r est hec accep-
 sio diuina r hñana natura coopante. Jdē si diuina tñ
 plāta vel frumētū coaluit. vt. §. e. adeo. §. i. ibi plane si
 adeo. r. §. de cōtra. emp. l. q fundū. §. fundū.
m Auree. hoc raro ptingit. r id hñc nō consideratur.
n Chartis. de bombice.
o Debitansive. q de mēbris asalium eripiuntur.
p Cedere solēt. vt. §. eo. adeo. §. cum in suo.
q Ut q si bona fide. si a sit mala laborē donasse vt: vt
 §. l. ij. §. certe. s; si a possessione cecidit scriptor an hēat

arbor ita terrā meā pesserit
 vt in meū fundū radices ege-
 rit meā efficit arborē. rationē
 em nō pmittere vt alteri ar-
 bor intelligat qñ cui' in fundū
 radices degisset. et ideo prope
 cōfiniū arbor posita etiā si in
 vicinum fundum radices ege-
 rit / communis est.

Marcellus. §
Pro regione cuiusq pñ-
 dij. Sed et si in pñio
 lapis nascat' / et sint p inditū
 so cōmūta predicta: tñc erit la-
 pis pro indiuiso cōis: si terra
 exemptus sit. §. atus.

Qua ratione autem plā-
 te que terra coalescūt
 solo cedunt: eadem ratione
 frumēta quoq que sata sunt
 solo cedere intelligunt'. ceterū
 sicut is qui in alieno solo edifi-
 cauerit (si ab eo dñs petat edi-
 ficiū) defēdi pōt per exceptio-
 nem doli mali: ita etiā dē exce-
 ptionis auxilio tut' eē poterit
 q in alienū fundū impēsa sua
 conseruit.

Scriptura cedit charte: ta-
 bula pō cedit picture quo ad
 dñm directū. secus quo ad
 vtile. h. v. bar.

Littere qñq s; auree sint
 pñde chartis mēbianisve

actionē cōtra dñm. Rñ. sic in factū: vt. §. de rei. vñ. l. in rē
 §. itē si qñq. si malā nō: qz nec exceptionē hz vt h. r. fa-
 r. Placuit. vt r in si. e. §. si qñ in alie. (cu istū. e. §. lre.
 Jdē si in cartha pictū sit fm az. s; p hñc respō. §. de rei
 ven. l. in rē §. si id qñ. fo. vt ibi.

cedunt: ac si solo cedere solēt
 ea que edificantur aut serunt.
 Ideoq si in chartis mēbian-
 nisve tuis carne vel hystoria
 vel orationē scripsero: huius
 corporis non ego sed tu domi-
 nus esse intelligeris. Sed si a
 me petas tuos libros tuasve
 mēbianas: nec impensas scri-
 pture solue vells: potero me
 defendere per exceptionē do-
 li mali: vtiq si bona fide eoz
 possessionem nactus sim. S; z
 non vt littere chartis mēbian-
 nisve cedūt: ita solent pictu-
 re tabulis cedere. Sed ex dñ-
 uerfo placuit tabulas picture
 cedere: vtiq tamē conueniēs
 est dño tabularū aduersus est
 qui pinxerit si ts tabulas pos-
 sideat vtilē actionez dant: qua
 ita efficaciter experiri poterit
 si picture impensam exoluat:
 alioquin nocebit et doli mali
 exceptio: vtiq si bōa fide pos-
 sessor fuerit qui pinxerit. Ad-
 uersus dominum vero tabu-
 laruz et qui pinxerit directā
 vendicationem competere di-
 ctimus: vt tamen precium ta-
 bularum inferat: alioquin no-
 cebit et doli mali exceptio.

Littere qñq res que traditio-
 ne nōstre sunt iure gentium

ctor possidens eum repellere offerendo et precū tabule
 etiā si veller ille ei offerre precū picture: et sic l altis di-
 cas. Jtē que est rō diuersitatis in pictis et in scriptis?
 Rñ. forte qz scriptores amīqui temporis non erāt adeo
 cari sicut sunt hodie: vnde cū parū pñi esset scriptura
 ce debat charte que. s. charta cartoz erat. ecōtrario pi-
 ctioes et fuerunt et sunt cari et tabula vilis precū est et
 fuit. vnde cedūt picture fm Joh. sed cum hodie sit scri-
 ptura preciosior q charta: idem potest qd in pictura di-
 ci fm azo. Jtem quid si pictura fiat in marmore: forte
 secus. sed argumen. q idem in si. de testa § penulti.
 Accursus.

Traditione. non nuda. vt. §. eo. nunq.
Jure gentium. quod et naturale dicitur: quia in-
 stinctu nature est inductum. vt in si. e. §. per tradi-
 tionem. Accur.

Utilē. in rem
 s; actionē furti hz
 §. est q furripuit q
 cūq fuerit. vt in si.
 e. §. si qñ in alie. s;
 qd si anbo p cōde
 agāt: Rñ. pferitur
 pictor: qui hz dire-
 ctam.

Directā ven-
 dicationē. si bona
 fide pñit: s; p. di-
 rit siue bona siue
 mala: s; cū nō dat
 exceptio possidēti
 vt. §. pri. ergo nec
 actio. Jtē qñ erit
 dñs si tabla sit ab
 rafa. Rñ. idē vt. §.
 de rei. vñ. l. in rē §.
 et qñ semel. Jtēz
 no. h casuz s; ad.

possidē-
 tis qñq
 defior ē
 cōditio.

q deterior est con-
 ditio possidentis
 Jtēz q alicui dat
 actio cui nō datur
 exceptio. Jtē et q
 non pōt obijci do-
 lo facis r. c. r. p. eo.
 §. si ex nota. cā a =
 ga. l. ij. in. pñ. r de
 mora. si qñ a mul-
 tis. r. §. de pe. hñf.
 l. cū idē. et sic sunt
 ar. §. de rei. vñ.
 l. res alienas. et. §.
 §. sup. l. i. §. q ant
 pñor. r. §. de excep.
 do. l. dolo. s; Bul.
 et Jo. et. R. §. vñ
 si dñs tabule ven-
 dies a pictore pos-
 sidente poterit pi-

de vulga. sub. d. liberis. h. hec verba. r. i. de ver. sig. l. scilicet dum. et. s. de ope. li. cum patronus. s. i.

a Et ex his pceptis fm. R. vel his que dicta sunt. **b** Covenieter. qz sicut hereditas est relicta: sic legata est. Itē legatū sicut hereditas nobis p seruum acqrit si die cedētis lega-

ti nō inuentas li- ber. vt. s. de do. cā. mot. l. fin. r. s. qñ dies le. ce. l. si p. s. pe. r. s. fi. et fa- cit ad. l. s. de leg. ij. l. ticia. s. lucia. et in sti. p qñ pfo. no. acq. s. item no bis.

c Per eundez. scz seruum. **d** Nobis. vt. s. p. on. ac.

e Possessio. scz iusta. vi. i. tu. i. l. qñ seruus. **f** Adepti fue- rint. siue nō noie possideat siue sibi sec. si alii. vt. i. i. l. si me in va. s. fi. **g** Videtur. et ignorātes. vt. i. i. l. iij. s. saltus.

h Dñiū. i. effe ctus dñi: sic r. i. tu. ij. l. et d. et dic i peculiarib. etiā dñō ignorāte vsu capi. In dñicis demū cū dñō scit vt. i. p. sol. l. ij. r. de vsu. l. labeo. r. fa ct. i. i. l. i. l. s. itē acqrit. r. s. s. p. est. r. C. p. qñ pfo. no. acq. l. i. r. i. l. e. s. non solum.

i Ad dñm. p. p. uetatis. nisi cō- tēplatione fructu arū sit institutus vel aliud ei datus fuerit: q casu ex re ei. eē vt. s. de vsufr. l. s. et si qd. nō tñ fructuarū iust. sufficit ad adediā hēditatē. vt. s. b. acq. hē. aditio. s. h. **j** Itē probat. quo ad acqñtione. nā in (preterea. alio differit. vt. i. e. l. s. bone fidei.

k Ad ipm pertinet pter possessionem: vt. i. e. hō liber in fi. et preter vsucapionē q sine possidē nō pcedit: vt. i. de vsuca. l. sine possessione. s. in hereditate p liberum hōlem qrenda multa sunt necessaria: vt. i. e. l. liber hō. r. facit insti. per qñ pfo. no. acq. s. de his. r. C. de rei ven. l. i. et i. i. l. i. s. s. et p. est. r. s. b. vsufr. l. si seruo. r. l. s. r. si quid. et. l. donatur. r. l. s. r. si qñ s. interdum.

m Bone fidei possessor. serui alieni. **n** Seruus. in quo habet vsu fructū.

o Non possidet. f. civiliter. vt. i. titu. i. l. i. s. p. est. s. z naturaliter sic. vt. i. ti. i. l. naturaliter. r. s. q. fa. co. l. scilicet. et. i. de p. ca. certe. s. i. q. rogauit. et facit insti. e. s. sed bo- ne fidei. et. i. e. l. liber homo. s. quicquid. ac. p. **p** Alienū eē. i. in q vsu fructū hz.

di fruendū: deinde qñ scit ser uum alienum esse. **q** Marcel.

r Apillus qñ tum ad ac- quirendum non indi- get tutoris auctoritate: alle- nare vero nullam rem potest/ nisi presente tutore auctore: et nec quidē possessionē que est naturalis vt sabino vsu sum est: q sententia vera est. **q** ali.

l Acus et stigma. **l** cet interdum crescant/ in- terdum exarescant: suos ter- minos tamē retinet. Ideo qz in his alluolontis ius nō agno scitur. **l** Si ex ere meo et ar- gento meo confiato aliq spe- cies facta sit: non erit ea no- stra cōmunit: quia cū diuer- sa materia es atqz argentum sit: ab artificibus separari et in pristinam materiam redu- ci solet. **l** eratius.

s Procurator rem mi- chi emerit ex manda- to meo etqz sit tradita meo no mine: dominū michi et pro- prietas acqritur etiā igno- rant. **l** Et tutor pupilli pupil- leve similiter vt procurator rem emendo nomine pupilli pupille: proprietatem eis acqrit etiam ignorātibz.

q Uod in littoze. **l** de. quis edificauerit eius erit. **l** Nam littoza publica

Itē vt cedere specificati. vt. s. e. adeo. s. cū qñ. sed illud qñ nō pōt reduci ad materiā pristinam. et fact. s. de rei ven. l. si frumentum. s. sed si plumbum.

s Procurator. dñium. plenum. ac.

a Proprietas. nuda. vt. r. s. de vsufr. l. vsufr. **a** Etiā ignorāti. **l** i. e. l. res ex mādato (in multis. Itē s. s. b. neg. gef. l. si ego. So. vt no. s. b. dōa. l. q michi. r. i. de acqui. posses. l. i. s. p. r. procuratorem.

b Ignātibz. qñ. s. mādātū: hoc facit h publica aucto- ritas. r. facit ad. l. i. n. i. l. i. s. p. r. procuratōrē. r. l. cōi. s. i. et C. p. qñ pfo. no. acq. l. i. et de acq. pos. l. i. r. l. p. r. procuratōrē

q Uod in littoze. maris. **d** Eius erit. vt. s. de re. di. l. in tantum.

p Apillus. ad acquirendū secus in hereditate. quia ibi est du- bium. vt insti. de auct. tuto. s. neg. r. **l** Nec quidez possessionem. cen- tra. i. tu. i. l. pos- sessionē. Solu. de possessionē facti si ue detentari dē ibi dicit. Item quo- modo prebet cau- sam vsucapiendū vt. i. p. o. emp. l. si. s. si a pupillo. Re- spon. vt dixi ibi. r. facit insti. qui. ali. li. s. nunc admon- nendi.

l Acus. qui habet per- petuā aquā: vt. i. vt i. su. pu. na. li. l. i. s. lacus.

l Et stigma. q habent tempora- lem: vt. e. ti. s. sta- gnū. et dic hic to- qui de lacu et sta- gno priuato: sec. si in publico: vt. i. de ver. signi. l. lit- tus publicus est. et facit. s. de aqua plu. arcn. vicin. in fi. et. s. de cen- tra. ep. l. rutilia.

v Species. vt campana. vt dic si ne nostra volun- tate. ac.

r Cōis. s. s. e. adeo. s. voluntas. l. si. s. ibi si poterat separi: h aut sic.

Liber Tertius:

a Non ita, imo sunt cōtra: vt in sti. de re. di. §. l.

b Pupilli sunt. de q̄b̄. §. in sti. de re. di. §. vniuersita-
tis. r. In q̄d in lo. pub. l. ij. §. publica. r. §. si q̄d ne. r. §. de
contrahen. emp. l. sed celsus.

c Dñij sunt. vt in sti. de re. di. §. sere.

d Publice sit.
id est cōmunis.

e Ut estimari
debeat. vt. d. l. in
stū. r. facit. §. de
reli. l. cū loca. Sz
ar. §. §. e. adeo. §.
cū in suo. ibi ex di
uerso. r. isti. e. §. lit
r̄. a. §. Itē fa. §. de
v. sic. l. h. in prin.
f. Specie. sic. §.
eo. l. adeo. §. q̄ si
post. r. h̄. p̄. in u. l.
qui autem r.

Qui autē. suū
nō facit. q̄a
hec sūt eoz q̄ pos
sident ppe. ibi p̄.
dia. vt in sti. e. §. ri
pax. Sz tñ p̄. phi
beri p̄. in d̄. i. ca. vt
f. de sta. l. i. §. non
ast̄. oē. r. §. pe. r. f.
ne q̄d in sti. pu. l.
l. in p̄. n̄. si editi-
cet. cā. m̄. m̄. de ri
pe. vt. f. de ri. mu.
Joh.

In agris li-
mitat̄. i. mi-
litib̄. assignatis.
vel. i. inter vetera-
nos diuisis f̄. r.
sic cū fiebat post
emeritā stipendia
veteranis.

i Locū. nec in
sula rōne vicinita-
tis eis cedit. vt. f.
ne q̄d in sti. pub.
l. i. §. sed in sula.

k Cōcessus sit
l. quē ipsi hostes
deuicti romane ci-
uitati dederunt.

l Veniret. i. ager esset ciuitatis romane.

m Limitatū. i. nō esse militibus assignatum.

n Manu captū. a militibus et eis assignatum.

o Limitatum fuisse. r. id cessat ius alluionis.

p Ut sciret. rō q̄r nō h̄z locum ius alluionis.

q Venisset. si necesse eēt vt aliq̄ pars venderet.

r Relictū. f. neq̄ assignatū. neq̄ venditum. ac.

S duo tradiderint. quibet donare volēs vt distin-
guunt. f. eo. l. per seruum. §. i.

r Ab alio. i. p̄. ad p̄. focij michi q̄r. p̄. ad meā

sibi. q̄d autē alteri michi tñ q̄r. vt in sti. §. stip. suo. §. si.

P Er hereditarius. nō p̄. f. aliq̄d r. maxie r. c. vt. r. §.

de acq̄. h̄. re. l. h̄. re. p̄. seruu. r. est rō q̄r h̄. re. d̄. i. a. r. i. u. s.

nō ita sunt vt ea q̄ in patrimo-
nio pupilli sunt: s̄ vt ea q̄ pri-
mū natura p̄. dita sunt: r. i nul-
lius adhuc d̄. i. u. z puenerunt:
nec dissimilis eozū cōditio est
atq̄ p̄. scū r. feraruz q̄ sit atq̄
apphense sunt: sine dubio et
in cui⁹ p̄. tate puenerit d̄. i. u. i. f. i.
unt. **Q** Illud vidēdū est sub
lato eo edificio q̄d i littoze po-
sitū erat culus conditionis is
locus sit: hoc est vtrū maneat
et⁹ cui⁹ edificatū fuerit: an rur-
sus in p̄. istinā causam recidit
p̄. indeq̄ publice sit: ac si nūq̄
i eo edificatū fuisset: q̄d p̄. p̄. i.
est vt estimari debeat: si mo-
do recipit p̄. istinam littozis
speciem. **I** dem.

Qui autem in ripa flumi-
nis edificat: nō suū facit.

Cus alluionis nō h̄z locū
i agris militib̄ assignatis. h. d.

In agris limitat̄. h̄. lozē.
t̄. i. u. s. alluionis locū
non habere p̄. stat. Idēq̄ r. di-
uus plus p̄. stuit. Et trebat⁹
ait agrū q̄ hostibus deuictis
ea cōditioe cōcessus sit: vt i
ciuitate veniret: habere allu-
uionē neq̄ eē limitatū: agrū
autē manu captū limitatū fuis-
se: vt sciret: q̄d culq̄ datū es-
set: q̄d q̄ venisset: et q̄d in pu-
blico relictū eēt. **A** l. p̄.

S duo domini suo cō-

dicat an aditā h̄. d̄. i. a. r. i. u. s. sic nō ē suus. postea autē suus
et sic nō est hereditari⁹: vt plene dicā. f. i. i. l. i. §. veteres.
est etiā rō h̄. re. q̄r palis nō p̄. h̄. d̄. i. a. r. i. u. s. q̄ri heredi: vt. r. §. d̄.

L acq̄. h̄. re. p̄. u. i. §. sec⁹ sit i ea in q̄ est i. i. t. u. r. s. u. s. s. u. s.
Iber. ad ipm pertinere. quātum ad d̄. i. u. i. e. t. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. e. m. r. a. c. t. i. o. n. e. m. n. o. n. q. u. o. a. d. p. o. s. s. e. s. s. i. o. n. e. s. v. t. f. e. o. l. h. o. m. o. l. i. b. e. r. §. q. u. i. c. u. i. d. y. **I** n l. e. g. a. t. o. h. o. c. e. ū. c. i. u. s. c. o. n. t. e. p. l. a. t. i. o. n. e. e. s. t. r. e. i. c. t. u. m. s. e. c. u. s. s. i. b. o. n. e. f. i. d. e. i. p. o. s. s. e. s. s. o. r. i. s. v. t. §. d. e. v. s. u. f. r. s. e. d. e. t. s. i. q. u. i. d. a. c. c. z. **A** l. i. q. u. a. t. e. n. s. s. c. z. e. s. s. e. o. p. e. r. e. d. i. x. i. t. a. r. i. s. t. o. s. e. d. n. o. n. e. s. t. v. t. s. u. b. j. i. c. i. t. r. f. e. o. f. r. u. c. t. u. a. r. i. o. i. n. s. t. i. p. u. e. s. t. o. p. e. r. a. v. t. e. t. §. d. e. v. s. u. e. t. h. a. p. e. r. s. e. r. u. u. m. i. f. i. s. s. e. c. u. r. **A** l. i. t. a. r. i. s. t. o. **b** **N**on acq̄- r. i. h. o. c. i. n. h. e. r. e. d. i. t. a. t. e. i. n. t. e. l. l. i. g. e. r. i. n. e. o. c. a. s. u. v. b. i. s. i. v. u. l. t. h. i. c. p. o. s. s. e. s. s. u. s. m. i. c. h. i. q. u. e. r. e. r. e. s. e. c. u. s. e. s. t. i. n. l. e. g. a. t. o. v. b. i. m. e. o. r. e. s. p. e. c. t. u. e. r. e. l. i. c. t. u. m. a. z. o. s. e. d. i. n. h. e. r. e. d. i. t. a. t. e. e. s. t. §. d. e. p. e. c. u. l. h. i. c. q̄r. §. p. o. t. v. b. i. m. a. r. i. t. o. q̄r. p. e. r. s. e. r. u. u. z. d. o. r. a. l. e. m. h̄. d̄. i. a. s. s. e. d. n. i. c. h. i. a. d. r. i. b. u. m. q̄. d̄. i. s. e. s. t. f̄. z. n. o. s. d. e. i. u. r. e. n. a. t. u. r. a. l. i. e. t. c. i. u. i. l. i. v. e. l. e. n. ā. s. m. a. l. i. o. s. s. a. l. t. e. m. d. e. i. u. r. e. c. i. u. i. l. i. s. e. s. t. d. o. m. i. n. u. s. **A** c. c. u. r. **c** **S**ed licet ei. p. o. s. s. e. s. s. o. r. i. r. s. i. c. m. u.

munt rem tradiderint: acq̄-
rit alteri ab altero. **I** dē.
P Er hereditarium ser-
uum qui eiusdē est he-
reditatis heredi acquiri non
potest: maxime ipsa heredi-
tas. **P** o. m. p. o. n. i. u. s.

Liber homo qui michi
bona fide seruit id q̄d
ex operis suis aut ex re mea
pararet ad me pertinere sine
dubio Aristo ait. **A** d. v. e. r. o. q̄s
ei donauerit aut ex negotio
gesto acquiserit: id ad ipsum
pertinet. Sed et heredita-
tem legatū ve non acquiri mi-
chi per eum: quia neq̄ ex re
mea: neq̄ ex operis suis id fit
nec vlla eius opera eēt in le-
gato: in hereditate aliquate-
nus: quia per ipsum adiretur:
q̄d et varum lucilius aliquan-
do dubitasse ait. sed ver⁹ est
non acquiri etiam si testator
ad me voluisset pertinere.
Sed licet ei minime acquiri-
tur: attamen si volūtas eius
dem testatoris euident appa-
reat: restituendam ei esse he-
reditatem. Sed trebat⁹ ait:
si liber homo bona fide serui-
ens iussu eius cui seruit here-
ditatem adisset: herede ipm
fiert: nec interesse quid seise-
rit: sed quid fecerit. **L**abeo
contra: si ex necessitate id fe-

cit personam. **A** c. c. u. r.

d Esse ei. possessori per conditionē sine causa. arg.
f. de stip. per. l. penul. cogitur ergo adire possessus et
sic restituere. et sic est contra. **I** e. o. l. l. i. b. e. r. h. o. m. o. i. n. p. r. i. m.
que est contra. **S** o. l. u. v. t. i. b. i. p. l. e. n. e. d. i. c. a. m. **I** t. e. m. i. n. e. o. q̄d
hic inspicitur cuius contemplatione sit institutus: est
contra. **S** e. d. e. a. c. t. i. o. e. m. p. t. i. u. l. i. a. n. u. s. §. s. i. q. u. i. d. s. e. r. u. o. **S** o.
ibi non distinguitur cuius contemplatione scz serui vel
emptoris. sec⁹ si contemplatione veditoris: vt. §. d. e. v. u. l. g.
sub. l. §. si plures. §. in arrogato. r. §. d. e. a. c. q̄. h̄. re. a. d. i. n. o.

e herede ipsum possessum.

f Quid seiserit. possessus.

g Ex necessitate. qz tūc nō eēt heres possessus.

Libertus Tertius.

a Acquirere non potest. alio est potest sine non / et tunc plana. et dicit sibi possidendi. alio non potest. et tunc dicit sibi possessio. et dicitur ex parte de opera que non dicit possessio sed possidendi. vel verius dicitur ex opera est lucratus ex quo dicitur de se sua. propria rem emit possessus. et sic ex re eius. si possidentis sibi possessio. hec in regula scda fallit in possessio: que non dicit possessio: nec in possidete si est extra re vel opera.

vt. i. e. l. h. d. l. i. §. de q. d. et facit in s. de stip. ser. §. si. et. i. de stip. ser. l. i. §. c. o. s. et. l. p. i. de §. si. et. l. seq. et. l. si fu. c. o. s. §. si seruus t. c. l.

b Si singulis ex re. possessio: singulis ex re sua: sic dicitur in c. o. d. q. r. i. s. §. p. i. p. i. fructu: r. i. s. sicut possessio r. i. b. §. p. m. i. p. b. a. tur hic et. i. de stip. ser. l. i. §. alien. §. fu. §. o. s. §. i. p. d. n. s. i. de stip. ser. si ex re §. i. t. e. r. t. i. s. §. de v. s. u. fru. si suo §. p. e. in §. i. e. p. seruuum. §. i. in §. i.

c Ex re sua. s. an in totu h. subli. cit. Accur.

d Seruit. ex cuius re q. s. u. i. t.

e Seruit. ex cuius re non q. s. u. i. t. immo parte dno. et parte ei ex cuius re q. r. i. t. vt. §. d. y. s. u. fra. l. i. §. si seruo §. si duos. Sol. hic in diuidua re fuit stipulatus. ibi diuidua. vel solue vt ibi.

g Si ex re ipsius. s. vnius domini.

h Si acquirit. s. dno ex cuius re stipulatus est. no ex stipulatione sed ex alia causa. vt. §. si cer. pe. l. certi codis etio §. q. m. vel dic nominato: ita apta quasi sola nominatio facit acquiri vt hic. ergo qd ex re mea querit michi nominato queritur. vt. §. p. r. o. i.

i Et in inferioribus. duobus casibus.

k Probat. scenola.

l Dea. qui sum vnus de bone fidei possessoribus.

m Michi soli. hic et. §. habuisti. et i. deo. et hic est contra. §. de v. s. u. fru. si seruo §. si duos. et solue vt. §. p. r. i. Ac. n. Non potest. qd frequenter euenit. vt. i. de stip. ser. p. m. de §. si. et. l. seq. et facit ad hoc. C. per quas perso. no. acquir. l. si duo. et. §. de auc. p. h. §. si seruus comunis. et. §. p. r. o. i. §. i. de stipu. ser. l. si alienus.

etius sibi acquirere non potest et acquiritur cui bona fide seruit. **S**i quis bona fide duobus seruat vtriusque acqret / s. singulis ex re sua. **Q**uid autem ex re alterius est: vtriusque parte et cui bona fide seruit: parte dno si fuisset: aut si liber sit sibi vel ei cui bona fide seruit: an pro eo debeat acquirere totum ex cuius re est videam: quam specie scevola quod tractat l. i. §. q. o. num. ait enim si alienus seruus duobus bona fide seruat: et ex re vni eorum acqret: ratione facere vt et dicitur a solidum acqret: sed et si adiciat ei nomen ex cuius re stipulatus: nec dubitandum esse aut quin ei soli acquirat: quod et si ex re ipsius stipularetur alteri ex dno stipulando notatim solidum ei acqret. **E**t in inferioribus probat: vt quibus non nominatim nec iussu meo ex re tamen mea stipulatus sit: etiam cum pluribus bona fide seruit michi soli acqret. naz et illud receptum est vt quoties communis seruus omnibus acquirere non potest: ei soli eum acquirere cui potest: et hoc Iulianum quoque scribere sepe retuli. et hoc iure vtimur. **P**au.

In omnibus que ad eadem speciem reuertuntur possunt dicendum est si materia manente spes duntaxat forte mutata sit: veluti si ex ere meo statuat: aut ex argento cyphum fecisses: meum dominum manere eorum.

Si voluntate domini aliterius nomine factus sit: propter consensum enim domini tota res eius sit cuius nomine facta est.

Sed si ex meis tabulis nauem fecisses: tua nauem esse: quod cupissimum non maneret: sicut nec lana vestimento facto sed cupissimum aut laneum corpus ferret. **P**roculus iudicat eo iure nos vti quod serulo et labeoni placuisset: in quibus propria qualitas re expectaret: si quod additum erit toto cedit vt statue pes aut manus: cypho fundus aut ansa: lecto fulcrum: nauis tabula: edificio cemetium: tota enim eius sunt cuius antea fuerat. **A**rbore radicitus eruta et in alio loco posita: priusque coaluerit porus dno est: vbi coaluerit agro cedit: et si rursus eruta sit: non ad porum dno reuertitur. nam credibile est alio fre allimento aliena facta arboris esse. **S**i mea lana infeceris aut purpuram

In omnibus. ex ere meo. in specie consensit. vt campana vel lance. et facit. §. eo. a deo §. cum quis. et §. voluntas. et. l. lacus §. si. et. §. de lega. i. §. l. questionum §. l. lud. Accur.

Si voluntate alterius. specificantis. Accur.

Sed si ex meis factis a te. et sic facte fuerit tue specificationes. secus si iam tabule facte a me: ad hoc parate erant. vt. §. de rei vendi. l. mutus. et de pig. act. l. si conuenit §. si quis. que sunt contra. vbi plene dicitur.

Si voluntate domini aliterius nomine factus sit: propter consensum enim domini tota res eius sit cuius nomine facta est.

Sed si ex meis tabulis nauem fecisses: tua nauem esse: quod cupissimum non maneret: sicut nec lana vestimento facto sed cupissimum aut laneum corpus ferret. **P**roculus iudicat eo iure nos vti quod serulo et labeoni placuisset: in quibus propria qualitas re expectaret: si quod additum erit toto cedit vt statue pes aut manus: cypho fundus aut ansa: lecto fulcrum: nauis tabula: edificio cemetium: tota enim eius sunt cuius antea fuerat. **A**rbore radicitus eruta et in alio loco posita: priusque coaluerit porus dno est: vbi coaluerit agro cedit: et si rursus eruta sit: non ad porum dno reuertitur. nam credibile est alio fre allimento aliena facta arboris esse. **S**i mea lana infeceris aut purpuram

Si ex meis factis a te. et sic facte fuerit tue specificationes. secus si iam tabule facte a me: ad hoc parate erant. vt. §. de rei vendi. l. mutus. et de pig. act. l. si conuenit §. si quis. que sunt contra. vbi plene dicitur.

Si voluntate domini aliterius nomine factus sit: propter consensum enim domini tota res eius sit cuius nomine facta est.

Sed si ex meis tabulis nauem fecisses: tua nauem esse: quod cupissimum non maneret: sicut nec lana vestimento facto sed cupissimum aut laneum corpus ferret. **P**roculus iudicat eo iure nos vti quod serulo et labeoni placuisset: in quibus propria qualitas re expectaret: si quod additum erit toto cedit vt statue pes aut manus: cypho fundus aut ansa: lecto fulcrum: nauis tabula: edificio cemetium: tota enim eius sunt cuius antea fuerat. **A**rbore radicitus eruta et in alio loco posita: priusque coaluerit porus dno est: vbi coaluerit agro cedit: et si rursus eruta sit: non ad porum dno reuertitur. nam credibile est alio fre allimento aliena facta arboris esse. **S**i mea lana infeceris aut purpuram

Si ex meis factis a te. et sic facte fuerit tue specificationes. secus si iam tabule facte a me: ad hoc parate erant. vt. §. de rei vendi. l. mutus. et de pig. act. l. si conuenit §. si quis. que sunt contra. vbi plene dicitur.

Si voluntate domini aliterius nomine factus sit: propter consensum enim domini tota res eius sit cuius nomine facta est.

Sed si ex meis tabulis nauem fecisses: tua nauem esse: quod cupissimum non maneret: sicut nec lana vestimento facto sed cupissimum aut laneum corpus ferret. **P**roculus iudicat eo iure nos vti quod serulo et labeoni placuisset: in quibus propria qualitas re expectaret: si quod additum erit toto cedit vt statue pes aut manus: cypho fundus aut ansa: lecto fulcrum: nauis tabula: edificio cemetium: tota enim eius sunt cuius antea fuerat. **A**rbore radicitus eruta et in alio loco posita: priusque coaluerit porus dno est: vbi coaluerit agro cedit: et si rursus eruta sit: non ad porum dno reuertitur. nam credibile est alio fre allimento aliena facta arboris esse. **S**i mea lana infeceris aut purpuram

Si ex meis factis a te. et sic facte fuerit tue specificationes. secus si iam tabule facte a me: ad hoc parate erant. vt. §. de rei vendi. l. mutus. et de pig. act. l. si conuenit §. si quis. que sunt contra. vbi plene dicitur.

Si voluntate domini aliterius nomine factus sit: propter consensum enim domini tota res eius sit cuius nomine facta est.

Sed si ex meis tabulis nauem fecisses: tua nauem esse: quod cupissimum non maneret: sicut nec lana vestimento facto sed cupissimum aut laneum corpus ferret. **P**roculus iudicat eo iure nos vti quod serulo et labeoni placuisset: in quibus propria qualitas re expectaret: si quod additum erit toto cedit vt statue pes aut manus: cypho fundus aut ansa: lecto fulcrum: nauis tabula: edificio cemetium: tota enim eius sunt cuius antea fuerat. **A**rbore radicitus eruta et in alio loco posita: priusque coaluerit porus dno est: vbi coaluerit agro cedit: et si rursus eruta sit: non ad porum dno reuertitur. nam credibile est alio fre allimento aliena facta arboris esse. **S**i mea lana infeceris aut purpuram

Si ex meis factis a te. et sic facte fuerit tue specificationes. secus si iam tabule facte a me: ad hoc parate erant. vt. §. de rei vendi. l. mutus. et de pig. act. l. si conuenit §. si quis. que sunt contra. vbi plene dicitur.

Si voluntate domini aliterius nomine factus sit: propter consensum enim domini tota res eius sit cuius nomine facta est.

Sed si ex meis tabulis nauem fecisses: tua nauem esse: quod cupissimum non maneret: sicut nec lana vestimento facto sed cupissimum aut laneum corpus ferret. **P**roculus iudicat eo iure nos vti quod serulo et labeoni placuisset: in quibus propria qualitas re expectaret: si quod additum erit toto cedit vt statue pes aut manus: cypho fundus aut ansa: lecto fulcrum: nauis tabula: edificio cemetium: tota enim eius sunt cuius antea fuerat. **A**rbore radicitus eruta et in alio loco posita: priusque coaluerit porus dno est: vbi coaluerit agro cedit: et si rursus eruta sit: non ad porum dno reuertitur. nam credibile est alio fre allimento aliena facta arboris esse. **S**i mea lana infeceris aut purpuram

Si ex meis factis a te. et sic facte fuerit tue specificationes. secus si iam tabule facte a me: ad hoc parate erant. vt. §. de rei vendi. l. mutus. et de pig. act. l. si conuenit §. si quis. que sunt contra. vbi plene dicitur.

Si voluntate domini aliterius nomine factus sit: propter consensum enim domini tota res eius sit cuius nomine facta est.

Sed si ex meis tabulis nauem fecisses: tua nauem esse: quod cupissimum non maneret: sicut nec lana vestimento facto sed cupissimum aut laneum corpus ferret. **P**roculus iudicat eo iure nos vti quod serulo et labeoni placuisset: in quibus propria qualitas re expectaret: si quod additum erit toto cedit vt statue pes aut manus: cypho fundus aut ansa: lecto fulcrum: nauis tabula: edificio cemetium: tota enim eius sunt cuius antea fuerat. **A**rbore radicitus eruta et in alio loco posita: priusque coaluerit porus dno est: vbi coaluerit agro cedit: et si rursus eruta sit: non ad porum dno reuertitur. nam credibile est alio fre allimento aliena facta arboris esse. **S**i mea lana infeceris aut purpuram

Med esse. secus si tuo vestimēto interuisti. vt in sti. de re. di. §. si tamē alie. r. §. eo. §. pculus. sed arg. ptra. §. de lega. ii. si cui lana. in puin.

Quicquid factum vel infectum. Argentio. salicet tuo.

Non esse totuz. nō est sit inde aliqua spēs. s; est qdā massa. r. ideo distingue possit se parari: r. tūc quilibet suum vēdicet aut non: r. tunc sit cōmunis. vt. §. de rei vē. l. iij. §. si. r. l. se. r. l. i. i. p. r. §. l. r. ij. r. §. e. l. lac. §. si. r. l. adeo. §. volūtas.

Tuū est. itaq; quibet ei pars cū p ferruminationem est pinctio facta cum pappisibaturā nō: s; totalit vt dicit. §. e. l. ppi. §. i. et. §. de rei ven. in rez. §. si quis. et. §. itē q; cūq; Accur.

Aut coactis. als coctis et als coactis.

Esse. l. trib; interuenientib; vt nō. §. eo. adeo. §. cum quis.

Cuz partes. loquitur hic §. qñ p ferruminationem mee statue: vt alii speciei facte tuaz spēm factā adiungo. non dico membrū vt differat ab illo. §. argu. cōtra quia in duob; casibus primis huius §. sit accessio: s; agit in factum. in terio vtriq; sū

redditur cum possit separari: vt hic. r. §. eo. lacus §. si ex ere: vel fm. R. mea media statua r. tua media iūcte sunt nec tamē ita q; iure specificationis altera cedat alteri.

Ferruminatione. i. mediante eadē materia. vt. §. de rei ven. in rem. §. si quis.

pro portioe. sed qd si tue portioni maiori addam meā portione minorē Rñ. tua in totū fiet. r. siquidē bonā fidē habeo ad estimanone meae partis habeo actio nē in factū: vel qd tutius est doli exceptionē. si malā fidē habeo videor donasse. vt. §. eo. adeo §. ex diuerso. r. facit §. de testa. l. repetundarum §. hermodroditus.

Ual. p precio. cum partes sint equales. r. exemplifi cat. R. vt in tabula r. pictura: qd non placet. cum non sit ibi ferruminatione.

Intinzeris: nichilomin; meam esse labeo ait. quia nichil interest inter purpurā et eam la nam que in lutuz aut cenū cecidisset: atq; ita pristinum colorē perdidisset. P. ompo.

Alcqd infecto argenti: nō esse totū tuū argētū factū est. at cōtra si tuū cyphū alieno plūbo plūbaueris: aliove argēto ferruminaueris nō dubitat cyphū tuum esse et a te recte vēdicari. Ubi si mul plura cōtribuitur ex quibus vnū medicamentū fit: aut coactis odorib; vnguēta facimus: nichil hic horū suuz esse dicere potest prior dñs: quare potissimū est estimari cuius noie factū sit ei; esse. Luz partes duoz dñoz ferruminationē cohereant: he cū queretur vtri cedat: cass; ait p portione rei estimādū: vt p portio cuiusq; partis. sed si neutra alteri accessio est: videam; ne aut vtriusq; esse dicēda sint: si cuti massa confusa: aut eius cuius nomie ferruminata est. Sed pcul; et pegasus existimāt suā cuiusq; rez manere.

Supra tuum. Idē partē vicin; tu; edificauerit: ppriū eius id qd edificauerit fieri labeo r. sabinus ait. Sed pculus tuum proprium: quē admodū tuum fiet qd in solo tuo; alius edificasset: qd verius est. Pau.

Alter eos qui sū vnaz ripā pedia habet in flumine nata non pro diuisio cōmunis sit: sed regionibus quoq; diuisis. qñtū em ante cuiusq; eorum iuxta ripā est: tñ veluti linea in directuz per insulam trāducta quisq; eorum in ea habebit certis regionibus. P. ompo.

Rgo si insula nata accreuerit fundo meo et inferiorē partē fundi vendidero: ad cuius frontem insula nō respicit: nichil ex ea insula pri nebit ad emptorem; ex eadez causa: quia nec ab initio quidē eius fieret si tam tūc cū insula nasceretur eiusdē partis dñs fuisset. Celsus fili; si in ripa fluminis quē fm; agrum meū sit arbor nata sit: meā esse ait: quia solū ipsum meū priuatus est: vsus autē eius publicus intelligitur. r. ideo cū ericcatus esset alueus primitoz sit: quia iā populus eo nō vitit. Tribus; modis insula in flumine fit. vno modo cū agrū q; alui nō fuit ante circū fluit; a altero

frontem agri mei respicit. ergo r. c.

Ad emptorē. secus in seruitute que singulas partes respicit fundi. vt. §. de serui. rusti. p. edio. via. §. si. et. quē ad. serui. amit. non satis §. i.

Que. s. ripa. Accur.

Secundum. i. iuxta. vt. r. §. l. inter eos.

Priuatū est. contra. §. de flumi. l. flumina. vbi dicit publicaz ripam. sed dic quo ad vsū. r. facit in sti. de re. di. §. riparum.

Et ideo. supple licet ripa priuata flumē est publicū etiā ratione pprietario: r. ideo r. c.

Tribus. r. facit ad §. §. e. l. adeo §. insula.

Amnis. i. flumen.

Circū fluit. i. circūuadit. Accur.

Accessio est. quia r. in parte r. in p̄ciōsitate est equalitas. sed nec specificandi iure alicui cederet.

Confusa. vt. r. §. eo. adeo §. voluntas. Accur.

Rē manere. ppter incertitudinē. arg. §. de vsufru. l. adhuc. r. §. de fun. instru. l. quesitū. §. si qd eodē. et hoc fm. R. cū neq; spe

cificandi iure alicuius sunt facta: r. separatio nō sit impossibilis: nec do minorum voluntas te sit facta.

Supra tuum parietē. astit. r. male. q. p. r. p. r. i. q. r. C. de rei vē. l. ij. et. §. de rei vē. l. i. redēptores. et. §. de vsufru. sed r. si quid in he. Item si hoc speredificatus sustentatur parietē: als secus. vt. l. e. ticius. et. §. ad legē aq. quē admodū §. i. et. ij. r. in possessiōe die aut habet supedificatum cenaculū ex publico aditu. aut non. vt. l. i. r. possi. l. i. si duo §. la beo. r. §. seq. r. In solo tuo. vt. §. eo. adeo §. ex diuerso.

Alter eos. s; id est iuxta. vt. §. de ser. vrb. p. edio. quidam h; verus.

Regiōibus. sic. §. e. l. pro regio ne. r. facit. l. adeo. §. insula. et. §. de flumi. l. i. §. fluis.

Rgo. qz tñ in ea insula michi querit que

frontem agri mei respicit. ergo r. c.

Ad emptorē. secus in seruitute que singulas partes respicit fundi. vt. §. de serui. rusti. p. edio. via. §. si. et. quē ad. serui. amit. non satis §. i.

Que. s. ripa. Accur.

Secundum. i. iuxta. vt. r. §. l. inter eos.

Priuatū est. contra. §. de flumi. l. flumina. vbi dicit publicaz ripam. sed dic quo ad vsū. r. facit in sti. de re. di. §. riparum.

Et ideo. supple licet ripa priuata flumē est publicū etiā ratione pprietario: r. ideo r. c.

Tribus. r. facit ad §. §. e. l. adeo §. insula.

Amnis. i. flumen.

Circū fluit. i. circūuadit. Accur.

Non sit. nisi in casib. vt. de fur. l. hereditarie. Ac. b. Na r pdictio. f. fur. sed hodie no habet locum distincio huius legis. quia pater tamq heres filio succedit. vt in aut. de here. ab intesta. §. i. sed olim tēpore huius legis iure peculii omnia occupabat pater. vt. de castre. pecu. l. i. et facit. §. de h. ob. sterdu. §. si seruus.

Sententia. f. opinantis. r. qd est in fine huius legis. et iunge ch. l. seq. Accur. **T**estantis. i. mortui. **O**pinantis. i. dicentis.

Hereditas. ar. guntis. vt. insti. de here. l. i. §. seruus alienus. et de stipu. ser. in puin. et. C. de poss. l. cum hereditas. et. l. l. hereditas in multis. et. l. de noua. l. nouatio. l. fi. r. §. de lega. ij. si michi et tibi eade. §. fi. et. l. debitor. §. fi. et de interro. ac. l. si ante.

Procurator. amittit. scy sic. na p vsucapi. r. per alios mo dos amittit qd er rans. sed contra huic. l. §. si cer. pe. l. et qui. §. quas vero. Sol. hic alij q tradenti poterat geri negociuz. ibi non alij pro parte scy tradentis vt ibi. vel sol. vt ibi. Itē contra. §. m. seruum tici. l. r. Sol. vt ibi. Itē cōtra. §. de cura. fur. r. iul. §. i. Solu.

hic errauit. ibi nō. r. distingue circa hoc vt no. §. de offi. proci. c. l. i. §. i. et facit. §. de iur. fidi. om. iudi. l. si cōuenit. Itē cōtra insti. de leg. §. si quis rem suā. Sol. ibi fa uor vitime voluntatis. Accur.

Quam in corp. dissentiam. in tradēdo: qz nos p sen sim in dño transferēdo. sed videt nō trāfferri. vt §. si cer. pe. l. si ego. in pn. Sol. hic debebā tibi decem ex causa mutui: §. nō recolēs deē tibi tradidi ex causa donatōis: tu tamē vt debui decē recepisti: r sic putabas tibi numeratā: sed in. l. cōtraria nō eram debitor: hic ergo in causam debiti assumemus qua promptioris r. vt. §. de ac. r. ob. l. arrianus. vel dic q etia ex aliā causa q mutui hic debebā. Alij dicūt q hic pmo ex causa donatōis

adlerit: qm hereditati furtum nō sit. aut si nō adlerit: pti dabitur furti actio: nā r pdictio

Quoties fu hereditari? sit pulat vel p traditionē accipit ex psona defuncti vtres assu mit: vt iuliano placet. cur? pua luit filia? testātis? personā spe ctādā esse opinātis. **I**dem.

Hereditas est nō hōdis psonā: §. defuncti sustinet: vt multis argumētis fur ciuiliis cōprobatū est. **I**dem. **S** pcurator me? vel tu? pupilli rē suā quali meā vel pupilli alij tradiderit: nō recessit ab eis dñum: r nul la est alienatio: quia nemo er rās rē suā amittit. **I**ul. l. a.

Quam i corp? qdē qd tra dit? sentiam? in causis pō dissentiamus? nō aia duc to cur inefficax sit traditio: ve luti si ego credā me ex testō tibi obligatū eē vt fūdū tradā: tu existimas ex stipulatu eū tibi debert. nā r si pecuniā nstē ratā tibi tradaz donandī gra: tu eā qsi creditā accipias: con stat ppetatē ad te trāsire: nec ipedimēto eē q circa cām dā di atqz accipiēdi dissentiam. **P** Er seruū q pl? **I** dē. **P** gnouit dat? est creditōri nec possessio acqrit qz nec sti pulatōe nec traditōe: nec yllō

alio mō p eū fūdū qdē est acq rit: qzuis possessio penes euz sit. **S** i vn? ex dñis seruo cōi pecuniā donet interest q mēte donet: nā si hoc solū egerit vt ea separet a suis rōmb? r i pe cullo serui sit: manebit et usqz dñi proprietas. **S** i pō eo mō pecuniaz seruo cōi donauerit: quomō alienis seruis donare solem? fiet cōis socioz. p por tōe? quā in seruo cōmuni ha bebūt. **S** z vt sequēs qstio locū hēat cōstituiam? sociū ita seruo cōi pecuniaz donasse: vt ppetatē suā manere vellet. si ex hac pecunia seruus fun dū cōparauerit: erit is fundus cōis socioz. p portōe dñij. nā r si furtiuus nūmis cōis seru? cōparauit fundū: socioz erit p parte dñij. neqz enim vt fru ctuarius seru? ex re fructuarij nō acqrit ppetario? ita r cō munitis seruus ex re alteri? do mini nō acqrit alteri domino. **S** ed quēadmodū in his q aliūde acquirūtur diuersa cō ditio est fructuarij et serui cō munitis: vel nū cū alter fructua rio non acqrat? alter dñis acq rat: ita qd ex re quidē fructua rij acqrituz fuerit ad eū p tne bit? solū: r qd ex re alterius cō munitis domini seruus acqstie rit: ad vtrūqz dñm pertinebit.

tibi deē pmiserā. r postea ex ea cā soluo: §. tu quasi mu tuā accipis. vñ in gūiore cedit vt liberer a pmisidē: sed in. l. ptra. nō pmiserā: §. a datōe volebā incipe donatio nē. r fm hoc qd. §. dixit donādi gra exponē. i. ex cā dona tōis implēde. donauerā em sed nō tradiderā. vel solue

vt ibi. et facit. §. de ac. et ob. l. in oib. r. §. i. i. si me l. va.

P Er seruum. qdē et. f. cre ditōri. Accur.

Possessio. scy ciuiliis et natural fm nos. fm alios natural tm vt di ces. In. l. i. §. per seruiuz corporaliū. secus in pignore pign? ptoio qd nō possi det. vt. §. i. i. l. i. §. posside tur. §. fi. et. §. vt possi. l. si duo. §. credito res. r facit. §. q sa tisda. cog. l. factū §. creditor. et de pig. ac. ch. sōz. §. fi. et. §. de vsucapi. serui nōle. r. C. de pscnp. xxx. an. euz notissimi. §. i.

Prophetas. vt et. §. de pecu. l. qz ergo casus. Ac. m. **P**ro portōe. quā in suo habe ret. ad quā psequē dā ageret. p socio. r sic videt q etiaz donator hēat prē: r sic est §. §. pro fo cio. l. ver. §. si suo cōi. Solu. vt ibi. et eodē mō solue alt ud. §. i. §. ad legē sal. l. plantius. §. paulus. Itē facit §. de stip. ser. pin de. §. si seru? Ac.

Manere vel let. vt fuit in pmo casu. nam si vt ex traneo seruo: tunc non esset questio dubitabilis. **S**urtiuus. vt dñō vt cōico surripuerat. vt. l. e. cōis. **P**rophetario. vt. §. de stipu. ser. serui fructuariū. r §. de vsufr. ad huc. §. questionis. in fi. **Q** Non acquirat. q. d. nō est prohibiti hoc sicut illud sed permissum. vt hic et. §. de stipu. ser. si ex re. §. i. r. §. cō muni diui. cōmunitis seruus. **R** Aliunde. non ex re fructuarij vel opera serui. Itēz extra res dominorum. **S** Acquirat. vt. l. eo. cōmunitis. in fi. Accur. **P**ertinebit. sed ille ex cuius re est acquisitum iudi cio cōmuni diui. percipiet. vt. §. eo. l. cōmunitis. i. r. et fas cit. §. de stipu. ser. l. seruus cōmunitis.

vt ibi. et facit. §. de ac. et ob. l. in oib. r. §. i. i. si me l. va.

P Er seruum. qdē et. f. cre ditōri. Accur.

Possessio. scy ciuiliis et natural fm nos. fm alios natural tm vt di ces. In. l. i. §. per seruiuz corporaliū. secus in pignore pign? ptoio qd nō possi det. vt. §. i. i. l. i. §. posside tur. §. fi. et. §. vt possi. l. si duo. §. credito res. r facit. §. q sa tisda. cog. l. factū §. creditor. et de pig. ac. ch. sōz. §. fi. et. §. de vsucapi. serui nōle. r. C. de pscnp. xxx. an. euz notissimi. §. i.

Prophetas. vt et. §. de pecu. l. qz ergo casus. Ac. m. **P**ro portōe. quā in suo habe ret. ad quā psequē dā ageret. p socio. r sic videt q etiaz donator hēat prē: r sic est §. §. pro fo cio. l. ver. §. si suo cōi. Solu. vt ibi. et eodē mō solue alt ud. §. i. §. ad legē sal. l. plantius. §. paulus. Itē facit §. de stip. ser. pin de. §. si seru? Ac.

Manere vel let. vt fuit in pmo casu. nam si vt ex traneo seruo: tunc non esset questio dubitabilis. **S**urtiuus. vt dñō vt cōico surripuerat. vt. l. e. cōis. **P**rophetario. vt. §. de stipu. ser. serui fructuariū. r §. de vsufr. ad huc. §. questionis. in fi. **Q** Non acquirat. q. d. nō est prohibiti hoc sicut illud sed permissum. vt hic et. §. de stipu. ser. si ex re. §. i. r. §. cō muni diui. cōmunitis seruus. **R** Aliunde. non ex re fructuarij vel opera serui. Itēz extra res dominorum. **S** Acquirat. vt. l. eo. cōmunitis. in fi. Accur. **P**ertinebit. sed ille ex cuius re est acquisitum iudi cio cōmuni diui. percipiet. vt. §. eo. l. cōmunitis. i. r. et fas cit. §. de stipu. ser. l. seruus cōmunitis.

Ignorarent. l. legatos vel manumissos. Recidere. l. in vera hypothetica vel consequentia conditionali quodlibet eorum ad aliud sequitur: quia si alterum est et reliquum. ideo dicitur simul fm 3o. Consumptos. vel preptos. fz id dicitur psumptos: qz

fructus illos non tenet re- perce- ptos an ptos sic: fz perce- ptione suos fece- rit. vt. C. de rei ve. l. certu. fz sic de in- dustrialibz dicit. sed. R. dixit de na- turalibus loqui. ideo de psumptis dicit. qz sic demu- fuit possessus no- pu. vt. s. de vsur. l. fruct. Item ha- bet hic qdam fere recidere. nam fal- lit hec regula. s. de vsu. fz habi. l. p. ser- uum. in prin. et de pecu. leg. l. deniqz s. fi. Item 2 alios duos assignat qd- da. vt. s. de peti. here. l. nisi. in prin. et. s. de edil. edic. c. autz s. fi. r. l. fe. sed ibi etiā ex opa ei acquirit vt ex re fz tenetur restituere acquisita ex opa. vnde no sunt assignadi. Itē vi- detur adhuc falle- re hec regula. s. de peri. et cō. rei vendi. l. serui ēptoz. 2 de actio. empti. iulianus s. possessionē. verum hic loquitur in possessore qui habet possessionē ciuile et naturalē. ibi de eo qui solam naturalem habebat. 2 adde hic que no. s. e. l. qui bona. in prin.

Acquirat. propositiois/ alia est cathogica: vt so- crates est homo. alia hypothetica: vt si socrates est ho- mo socrates est animal. itē si bone fidei possessor fundi facit fructus suos: ergo bone fidei possessor serui querit ex re et ex opera. et cōtra. Accur. Catuas. ciuim. f. singuloy. sed publicas si in ho- noiē ciuitatis posite sunt: alioquin non. vt. J. de pu- tile. cre. l. aufidius. 2 J. de excep. paulus. et quod vi aut clam. l. is qui in puteum. s. i. 7. Sa mēte. f. supradicta. puta in honozē ciuitatis. Actio. vtili in rem. qd dicit vt. J. qd vi aut clam. l. is qui in puteum. s. i.

Actio 2 h. Iuandi. no. actioe 2 exceptioe qd tuet. i. defendi- excepto tur. vt. s. fami. her. l. inter. s. i. et faci. J. e. l. rem in bonis. ne quis et. s. de lega. l. ciuitatibz. in prin. 2 s. de aur. 2 argen. le. tuet. p. l. luc. 2. C. de sta. 2 imagi. l. i. s. fi. 2 de polli. l. iij. 2. s. d. pu- bli. l. publiciana. als incipit. l. i. ego. s. fi. de vsufruc. Abstrutio. idem in institutioe. fz de hac ideo dixit quia ea semp fit sub cōditiōe. puta si ille non erit heres. vel si ille mouetur 2c. vnde recte dicit que nō dū cōpetit: cum nō est pura, sed institutio quandoqz statim

id non ignoraret acqrat: etem simul hoc recidere vt quo ca- su fructus p dtoz cōsumptos su- os faciat bone fidei possessor: eodem p seruū ex opa et ex re ipsius ei acquiratur. Alia. Tatuas in ciuitate po- sitas ciuim nō esse idqz trebatius 2 pegafus atunt: ita- men dare operā pretorē oportere: vt qd ea mēte in publico positum est: nec liceret privato auferre: nec ei qd posuerit. tuen- di ergo ciues erunt et aduer- sus petentē exceptioe: 2 actio- ne aduerfus possidentem iu- uandū.

Abstrutio que nō dūm cōpetit: extra bona no- stra est. Paulus. Eruus q bona fidei pos- sident: id qd ex re alteri est possessio: nō acqrit. In corporales res traditōem 2 vsucapionem nō recipere ma-

ifestum est.

Pecunia post emptionem soluta declarat cut res empta acquiratur. b. d. Cum seruus in quo alterius vsufructus est hominē emerit: 2 ei traditus sit anteqz precitū soluat: in pendentē est: cut pro- prietatem acqruerit. 2 cū ex- peculio qd ad fructuariū pri- net soluerit: intelligit vsuf- ructuarij hō fuisse. cū vero ex pe- cullo qd proprietarium sequit- ur soluerit: proprietarij ex post- facto fuisse videtur.

Quod fera bestia nobis ra- pit nostrum manet qd dū illud persequi possumus. h. d. 2 no. legem elegantem. Alia. Pomponius tractat cū pastoris meo lupi por- cos eriperent: hos vicine ville colonus vtz robustis canibus 2 fortibz quos pecoris sui gra- tia pascebat cōsecutus/ lupis

ideo vindicare non possumus. Eruus. nō acquir. sed domino. vt. J. eo. homo lē- ber. s. fi. sed quid: si sint duo bone fidei posses. et ex- vnus re acquirat an vtriqz querat: Rñ. vt dixi. s. eo. qui bona. s. si quis duobus. Accur.

Incorporales. vt actiones et iura. f. seruitutes. vt inlt. de re. cor. et incor. s. incorporales. Accur. Traditioe. sed quasi: vt p pantiā. vt. s. de publi. nego. s. i. s. 2 de vsufruc. l. iij. s. dare. 2. s. de ser. rust. pte. l. i. in fi. 2. s. de ser. vt. p. edic. si edes. s. fi. 7. Et vsucapionē. 2 est ratio quia possideri non pos- sunt vt dixi. 2 dicitur. l. i. i. possideri. in prin. 2 vsucapio nō pcedit sine possessione. vt. J. t. iij. sine possidē. Item hoc verū q nō possunt vsucapi p se. fz cū alijs sic. vt. J. de vsucap. si aliena. s. i. Item excipit illas q habēt perpe- tuā: vel quasi ppetuā causam. Itē: nisi tāto tēpore cui nō extet memoria. vt dixi. s. de ser. l. seruitutes.

In pēdēt est. inspecto futuro nō pnti tpe. vt no. in simili. inlt. au. mo. ius pa. po. sol. s. si ad hēstibus. Cui ppetuā. ppetuarij an fructuario. Accur. Soluerit. hoc intellige siue adhuc daret vsuf- ruc. siue extinctus sit: dūmo do non delictofructuarij. vt. s. de vsufruc. fz 2 qd s. iterdū. 2. l. adhuc. als nō est ibi lex. et faci. s. d. ac. ep. si fu. 2 s. edil. edic. l. bouē. 2 s. callr. pec. l. i. s. hereditate. Itē dicit fuisse habitā fidē de peto. Pomponius. quos. f. canes.

cōpetit: vt cū est pura. sed de substitutione quādo dices ea cōpetere. Rñ. quidā cū substitut⁹ potest adire heredis- tate fz nō dū adierit: puta si institutus repudauerit: qd nō placet. quia nō potest dici ea esse in bonis substituti. vnde est q si repudiet nō videt aliqd alienasse. vt. J. que in frau. cre. l. q. au- tem. circa pun. ve- rō tamen quo ad quedā non pōt ne- gari qn sit in eius bonis puta s. iuz ad actioem. l. aq. q. ei cōpetit p ser- uo q erat institut⁹ si sit occisus. vt. s. ad. l. aq. in de ne- ratiuis. in prin. et s. iuz ad ius deli- berādū: qd trans- mittit suis here- dibz. vt. C. de iuz- re deli. cum anti- quozibz. 2 de his qui ante aper. ta. dico ergo q tunc cōpetit cū iā ad- iut. et no. aliud eē in stipu. q in lega- to vel hereditate: qz ea stiplo tras- mittitur ad here- des pendente con- ditione: quod sec⁹ est in istis. vt. J. de ac. 2 ob. l. is cui. et inlt. de ver. ob. s. ex conditionali.

in frau. cre. l. q. au- tem. circa pun. ve- rō tamen quo ad quedā non pōt ne- gari qn sit in eius bonis puta s. iuz ad actioem. l. aq. q. ei cōpetit p ser- uo q erat institut⁹ si sit occisus. vt. s. ad. l. aq. in de ne- ratiuis. in prin. et s. iuz ad ius deli- berādū: qd trans- mittit suis here- dibz. vt. C. de iuz- re deli. cum anti- quozibz. 2 de his qui ante aper. ta. dico ergo q tunc cōpetit cū iā ad- iut. et no. aliud eē in stipu. q in lega- to vel hereditate: qz ea stiplo tras- mittitur ad here- des pendente con- ditione: quod sec⁹ est in istis. vt. J. de ac. 2 ob. l. is cui. et inlt. de ver. ob. s. ex conditionali.

Quod fera bestia nobis ra- pit nostrum manet qd dū illud persequi possumus. h. d. 2 no. legem elegantem. Alia. Pomponius tractat cū pastoris meo lupi por- cos eriperent: hos vicine ville colonus vtz robustis canibus 2 fortibz quos pecoris sui gra- tia pascebat cōsecutus/ lupis

ideo vindicare non possumus. Eruus. nō acquir. sed domino. vt. J. eo. homo lē- ber. s. fi. sed quid: si sint duo bone fidei posses. et ex- vnus re acquirat an vtriqz querat: Rñ. vt dixi. s. eo. qui bona. s. si quis duobus. Accur.

Incorporales. vt actiones et iura. f. seruitutes. vt inlt. de re. cor. et incor. s. incorporales. Accur. Traditioe. sed quasi: vt p pantiā. vt. s. de publi. nego. s. i. s. 2 de vsufruc. l. iij. s. dare. 2. s. de ser. rust. pte. l. i. in fi. 2. s. de ser. vt. p. edic. si edes. s. fi. 7. Et vsucapionē. 2 est ratio quia possideri non pos- sunt vt dixi. 2 dicitur. l. i. i. possideri. in prin. 2 vsucapio nō pcedit sine possessione. vt. J. t. iij. sine possidē. Item hoc verū q nō possunt vsucapi p se. fz cū alijs sic. vt. J. de vsucap. si aliena. s. i. Item excipit illas q habēt perpe- tuā: vel quasi ppetuā causam. Itē: nisi tāto tēpore cui nō extet memoria. vt dixi. s. de ser. l. seruitutes.

In pēdēt est. inspecto futuro nō pnti tpe. vt no. in simili. inlt. au. mo. ius pa. po. sol. s. si ad hēstibus. Cui ppetuā. ppetuarij an fructuario. Accur. Soluerit. hoc intellige siue adhuc daret vsuf- ruc. siue extinctus sit: dūmo do non delictofructuarij. vt. s. de vsufruc. fz 2 qd s. iterdū. 2. l. adhuc. als nō est ibi lex. et faci. s. d. ac. ep. si fu. 2 s. edil. edic. l. bouē. 2 s. callr. pec. l. i. s. hereditate. Itē dicit fuisse habitā fidē de peto. Pomponius. quos. f. canes.

Quod fera bestia nobis ra- pit nostrum manet qd dū illud persequi possumus. h. d. 2 no. legem elegantem. Alia. Pomponius tractat cū pastoris meo lupi por- cos eriperent: hos vicine ville colonus vtz robustis canibus 2 fortibz quos pecoris sui gra- tia pascebat cōsecutus/ lupis

ideo vindicare non possumus. Eruus. nō acquir. sed domino. vt. J. eo. homo lē- ber. s. fi. sed quid: si sint duo bone fidei posses. et ex- vnus re acquirat an vtriqz querat: Rñ. vt dixi. s. eo. qui bona. s. si quis duobus. Accur.

Incorporales. vt actiones et iura. f. seruitutes. vt inlt. de re. cor. et incor. s. incorporales. Accur. Traditioe. sed quasi: vt p pantiā. vt. s. de publi. nego. s. i. s. 2 de vsufruc. l. iij. s. dare. 2. s. de ser. rust. pte. l. i. in fi. 2. s. de ser. vt. p. edic. si edes. s. fi. 7. Et vsucapionē. 2 est ratio quia possideri non pos- sunt vt dixi. 2 dicitur. l. i. i. possideri. in prin. 2 vsucapio nō pcedit sine possessione. vt. J. t. iij. sine possidē. Item hoc verū q nō possunt vsucapi p se. fz cū alijs sic. vt. J. de vsucap. si aliena. s. i. Item excipit illas q habēt perpe- tuā: vel quasi ppetuā causam. Itē: nisi tāto tēpore cui nō extet memoria. vt dixi. s. de ser. l. seruitutes.

In pēdēt est. inspecto futuro nō pnti tpe. vt no. in simili. inlt. au. mo. ius pa. po. sol. s. si ad hēstibus. Cui ppetuā. ppetuarij an fructuario. Accur. Soluerit. hoc intellige siue adhuc daret vsuf- ruc. siue extinctus sit: dūmo do non delictofructuarij. vt. s. de vsufruc. fz 2 qd s. iterdū. 2. l. adhuc. als nō est ibi lex. et faci. s. d. ac. ep. si fu. 2 s. edil. edic. l. bouē. 2 s. callr. pec. l. i. s. hereditate. Itē dicit fuisse habitā fidē de peto. Pomponius. quos. f. canes.

Quod fera bestia nobis ra- pit nostrum manet qd dū illud persequi possumus. h. d. 2 no. legem elegantem. Alia. Pomponius tractat cū pastoris meo lupi por- cos eriperent: hos vicine ville colonus vtz robustis canibus 2 fortibz quos pecoris sui gra- tia pascebat cōsecutus/ lupis

ideo vindicare non possumus. Eruus. nō acquir. sed domino. vt. J. eo. homo lē- ber. s. fi. sed quid: si sint duo bone fidei posses. et ex- vnus re acquirat an vtriqz querat: Rñ. vt dixi. s. eo. qui bona. s. si quis duobus. Accur.

Incorporales. vt actiones et iura. f. seruitutes. vt inlt. de re. cor. et incor. s. incorporales. Accur. Traditioe. sed quasi: vt p pantiā. vt. s. de publi. nego. s. i. s. 2 de vsufruc. l. iij. s. dare. 2. s. de ser. rust. pte. l. i. in fi. 2. s. de ser. vt. p. edic. si edes. s. fi. 7. Et vsucapionē. 2 est ratio quia possideri non pos- sunt vt dixi. 2 dicitur. l. i. i. possideri. in prin. 2 vsucapio nō pcedit sine possessione. vt. J. t. iij. sine possidē. Item hoc verū q nō possunt vsucapi p se. fz cū alijs sic. vt. J. de vsucap. si aliena. s. i. Item excipit illas q habēt perpe- tuā: vel quasi ppetuā causam. Itē: nisi tāto tēpore cui nō extet memoria. vt dixi. s. de ser. l. seruitutes.

In pēdēt est. inspecto futuro nō pnti tpe. vt no. in simili. inlt. au. mo. ius pa. po. sol. s. si ad hēstibus. Cui ppetuā. ppetuarij an fructuario. Accur. Soluerit. hoc intellige siue adhuc daret vsuf- ruc. siue extinctus sit: dūmo do non delictofructuarij. vt. s. de vsufruc. fz 2 qd s. iterdū. 2. l. adhuc. als nō est ibi lex. et faci. s. d. ac. ep. si fu. 2 s. edil. edic. l. bouē. 2 s. callr. pec. l. i. s. hereditate. Itē dicit fuisse habitā fidē de peto. Pomponius. quos. f. canes.

Quod fera bestia nobis ra- pit nostrum manet qd dū illud persequi possumus. h. d. 2 no. legem elegantem. Alia. Pomponius tractat cū pastoris meo lupi por- cos eriperent: hos vicine ville colonus vtz robustis canibus 2 fortibz quos pecoris sui gra- tia pascebat cōsecutus/ lupis

ideo vindicare non possumus. Eruus. nō acquir. sed domino. vt. J. eo. homo lē- ber. s. fi. sed quid: si sint duo bone fidei posses. et ex- vnus re acquirat an vtriqz querat: Rñ. vt dixi. s. eo. qui bona. s. si quis duobus. Accur.

Incorporales. vt actiones et iura. f. seruitutes. vt inlt. de re. cor. et incor. s. incorporales. Accur. Traditioe. sed quasi: vt p pantiā. vt. s. de publi. nego. s. i. s. 2 de vsufruc. l. iij. s. dare. 2. s. de ser. rust. pte. l. i. in fi. 2. s. de ser. vt. p. edic. si edes. s. fi. 7. Et vsucapionē. 2 est ratio quia possideri non pos- sunt vt dixi. 2 dicitur. l. i. i. possideri. in prin. 2 vsucapio nō pcedit sine possessione. vt. J. t. iij. sine possidē. Item hoc verū q nō possunt vsucapi p se. fz cū alijs sic. vt. J. de vsucap. si aliena. s. i. Item excipit illas q habēt perpe- tuā: vel quasi ppetuā causam. Itē: nisi tāto tēpore cui nō extet memoria. vt dixi. s. de ser. l. seruitutes.

In pēdēt est. inspecto futuro nō pnti tpe. vt no. in simili. inlt. au. mo. ius pa. po. sol. s. si ad hēstibus. Cui ppetuā. ppetuarij an fructuario. Accur. Soluerit. hoc intellige siue adhuc daret vsuf- ruc. siue extinctus sit: dūmo do non delictofructuarij. vt. s. de vsufruc. fz 2 qd s. iterdū. 2. l. adhuc. als nō est ibi lex. et faci. s. d. ac. ep. si fu. 2 s. edil. edic. l. bouē. 2 s. callr. pec. l. i. s. hereditate. Itē dicit fuisse habitā fidē de peto. Pomponius. quos. f. canes.

Libertertius.

- a Erripuit. dictis colonus. Accur.
- b Nostri. cuius erant primo. Accur.
- c Cogitabatur. s. colonus vicine ville. Accur.
- d Qui ceperunt. vt. s. e. l. naturalem. Accur.
- e Si igitur desinit. s. nostrum esse. a30.
- f Recuperari

possit. i. s. diu non fuerit sumptus. vt. s. fam. her. l. pōponus. in fi. et facit. i. i. l. iij. s. item feras.

g Idē ait. probat pōponus p. si. m. l. Accur.

h Nō statim. vt. s. eo. quā ratiōne. s. fi. et. i. i. i. interdum. s. l.

i Quadruplo. ex edicto postto. i. de incen. l. i. quod est in quadruplū infra annum. sed post. anū i. simplū.

k Recipi possit. quia nō fuit cōsumptū. Accur.

l Manet. s. nostrū qd a lupo eripitur. Accur.

m Intercepere videtur. facti. i. de doli excep. l. i. s. r. generaliter. in fi. r. quarū rez. actio non datur. l. i. s. et in summa. r. s. de postto. l. i. s. est aut. r. s. p. r. de fur. inficiādo. in prin. r. s. man. l. p. cura tor. qd dicitur sola inficiatione nō fieri furtus: nisi sit ibi ptractatio. sed dic qd hic contra. etat. Alij dicūt qd hic inficiat. et negat restitui. ibi tñ inficiat. Accur.

o Communis. p. cipere possit. si summa que soluta est non patiat socij percipere de cōi. a30. r. facit ad. l. s. cōi diui. l. cōi s. fern. r. s. eo. p. fernū. s. i. r. de stipu. ser. l. fern. cōi s. r. l. s. lex re. s. l. s. c.

p Sed si aliunde. aduersatur in eo qd hic non reddi. tur per cōmuni diui. vt. s.

q Non est nouum. dominiū. sic r. in possessione vt. i. titu. l. interdum.

r Dñj p. nat. vt. i. s. i. q. ali. l. i. s. r. s. de pig. ac. l. i. i. s. s. p. tra. s. e. r. aditio. r. s. de p. tra. s. emp. alienatio. sed spe-

eripuit: aut canes extorserūt; r. cū pastor meus peteret porcos. querebatur vtrū eius facti sint porci qui eripuit: an nostrū maneat. nā genere quod dā venādi id erant nacti. cogitabatur. ēm. quēadmodū terra mariz capta/cū in suam naturalē laxitate puenērāt desinerēt eorū eē qd ceperūt. ita ex bonis quoqz nris capta a bestijs marinis r. terrestribz desināt nostra esse cum effugerint bestie nostrā psecutionē. quis deniqz manere nostrum dicet qd aus trāsuolās ex area aut ex agro nro substulit: aut qd a nobis milu? eripuit: Si igitur desinit: si fuerit ore bestie liberatū occupat: erit: quēadmodū piscis vel aper vel autē qd cū potestate nostram euasērit: si ab alio capiatur ipsi? sit. Sed putat potius nostrū manere tādū qd tu recuperari? possit: r. in autibz r. piscibus et feris vep sit qd scribit. Idē ait: r. si naufragio qd nostrum amissum sit: nō statim nostrū esse desinere: deniqz quadruplo teneri eum qui rapuerit. r. sane melius est dicere et qd a lupo eripitur nostruz manere qd tu recipi possit id qd eripitū est. Si igit manet nris ego arbitror etiam furti cōpetere actionē: lz enim non aio furandi fuerit colonus persecutus qzuls r. hoc aio fieri potuerit. sed r. si nō hoc aio persecutus sit: tamē cū repocētū nō reddi

etiale vt dixi in l. traditio. Itē hoc accipit si vacuā possessiōne tradidit creditor. vt. C. de distrac. pig. qui p. d. s.

h Ructuario. non pot. vt. s. e. lib. hō. r. s. de acq. here. aditio. in pñ. s. qd si p. r. l. ad fructuarj sit insitu tus. dic idē cū dñs hēat iudere. vt de acq. here. si qd mi-

tur supprimere et interceptere videtur. quare et furti et ad exhibēdū teneri eū arbitror r. vēdicari ab eo exhibitos porcos posse.

g alius. Communis seruus si ex re alterius dominuz acqussierit: nichilomin? comūne id erit. Sz is ex cur? re acqussitū fuerit cōmuni d. iudundo iudicio eā summā p. cipere potest. nam fidei bone conuenit vt vnusquisqz p. cipuum habeat qd ex re eius seruus acqussierit. Sed si aliunde? cōmunis seruus acqussierit: omnibz socijs pro parte domini hoc acquiritur.

h On est noui vt qui do minuz non habeat alij dñtū p. beeat. nā et creditor pignus vendendo causam domini? p. stat: qzuls ipse nondam habuit.

h Ructuario hereditas acquiri non potest: eo qd in operts seru hereditas eē non potest.

h One fidei? emptor non dubie percipiēdo fruct? etiā ex aliena re suos quidem interim? facti: non tñ eos qui diligentia r. opera eius puenerunt/sed oēs: quia qd ad fructus attinet loco domini? p. ne est. deniqz etiā p. r. s. p. c. plat statim vbiā solo separati sunt/bōe fidei? emptoris sūt. nec interest? ea res quaz bona fide emi/ōgo tpe capi? possit necne: veluti si pupilli? sit: aut

3 Nec interest. cū bona fide possideat. vt. C. si quis igno. rem mi. esse. l. q.

a Capi. i. p. scribi.

b Si pupilli. nā cū phibet alienari. vt. C. de admul. turo. l. lex. q. ergo vsucapi. vt. i. de p. sig. l. alienatiōis. in pñ. s. p. tra. s. de mino. l. etiaz ei. vbi dicit rē pupilli posse vsucapi. Sol. vbi. Itē cōtra. i. de excep. dō. apud cel. s. si qd nō tutor. in fi. s. ibi nō erat res pupilli nisi quo ad

chi bona. in pñ. s. tenet dñs p. cōdi. sine causa restitue re fructuario. vt. l. de stip. seruo. l. pe. qd ex re fructuarj sit qd situz. vt. s. de vulga. sub. l. sed si plures. s. in arrogato. r. fm hoc intellige. s. s. vsufru. l. si seru vsufru. q. effectū sive finem ibi p. sideret. Ac.

h One fidei? qd hic sit ha bee. i. de ver. sig. l. bone fidei. et. i. eo. s. l. Accur.

h Interim. et etiam post qd tu euincatur. vt. s. de vsur. l. q. scit. s. bone fidei.

h Interim. l. donec duret bone fidei.

h Sed oēs. l. etiā qd diligentia alterius venerit. vt. s. de vsur. l. q. scit. s. p. terea. alioqui falsum eēt qd dicit. qz fruct? naturales nō fac suos vt statim dicā. p.

h Pene est. hoc dic ppter natura les. vt. s. de vsur. l. fruct? q. est. l. s. s. gnata. Itē r. qz ad qstionē de suo habendā. vt. s. ad silla. l. i. s. i. et pōt hic iterari illa d. s. tinctio que est. s. de rei vē. l. fruct?.

h Emptor? si un. vt. d. l. q. scit. s. p. terea. et fac. i. defur. si apes. l. fi.

opinione. et eodem modo ad illud. J. p. emp. l. ij. §. si a pupillo. q. est ptra. r. ad illud. §. de eo qui pro tu. l. si is. q. est cotra. sed Bl. r. Jr. dicit eas in re mobili: s; hanc in immobili loq. Ac. s. C. u. possessa. violētia ablatius vel expulsus. vt liti. de vsucap. §. furtiue. r. C. de vsucap. p. emp. si patre. non copulsus. vt. C.

q. b. me. ca. l. si cui. b. Reperit daz. vt r. J. ad. l. i. ut. reperit daz. l. q. b. con tra. r. distingue hic vt no. C. de acq. possel. l. vicia. Ac. c. In cotra. s. no vsucapiebā. hic se. Accur.

d. Perseuerat. p. lōgum. vt r. J. p. emp. p. alienā. r. C. de vsucap. trāsf. for. §. hoc tātāmo do. Accur.

e. An ante. scz vsucapionē cōple tā. r. lege interro gantue. Accur.

f. Puto. f. ego. Accur.

g. Ne non. i. q. non.

h. Hoc eniz. q. b. de vsucapione dicitur.

i. Illud. q. b. de fructib; dicit.

k. Possideat.

h. Ergo bonā vt mala fidem facti est. et sic aliud facti. f. pceptionem fructus pōt impē dire. sed nō impē dit mala fides supueniens vsucapionē q. iuris est. sed in quo est vsucapio iuris r. fides facti. Rū. quia vsucapio a iure inducitur. vt in liti. de vsucap. in pun. sed fides nō a iure sed ab hominis p. scāna. Aliq. etiā dicit q. possessio ex qua puenit vsucapio habet plurimū iuris in acquirendo. vt. J. i. l. i. l. i. in pun. sed in retinēdo plurimū facti. et sic que facti sunt vt mala fides plurimū ibi operant: q. b. nō verū videtur. immo plurimū habet iuris in retinēdo et multū in acquirendo: cū animo retineatur. vt. C. de acqui. possel. l. ij. Ex predictis ergo collige q. non faciat fruct; suos: q. b. r. adhuc innuit rhēdo obiectioni q. pos set opponi. r. p. hoc argu. §. eo. qui bona fide. §. i. r. l. que situm. r. §. de peti. here. sed r. si lege. §. de eo. sed cotra. §. de vsur. qui scit. §. p. terea. r. §. bone fidei. Solu. hoc de rigore et illud de eqtate s; m. Jr. vel dic h. opponendo nō ponendo dicit. Accur.

l. Fructus suos facit. vt. et. §. e. l. circa prin.

m. Veniunt. non a fure. vt. l. de fur. d. vas. §. si ancillā. et facit. J. de vsucap. sequitur. §. lana. et §. seq.

n. Quod fructuari; donat. seruo in quē habz vsufru ctum. vt. r. §. de vsufr. ex re. et de vsu et habitu si ita. §. si. Accur.

vi possessa: aut p. sidi cotra le gē repetundarum; donata ab eoq; postea alienata sit bone fidei emptori. C. In p. rariū querit: si eo tēpore quo michi res tradit putē videntis esse: deinde cognouero alienā esse: quia p. seuerat; p. longū tēpus vsucapio: an ante fruct; meos faciā: puto verendū ne nō sit bone fidei possessor; q. uis capiat. hoc eniz; ad ius id est ad vsucapionem: illud ad factum p. tinere: vt si q. s. bona fide aut mala fide possideat. nec cotrariū est q. lōgū tēpus currit: nā cotrario is q. nō pōt cape re p. pter rei viciuz fruct; suos facit. Et ouis fetus in fructu sunt: et ideo ad bone fidei emptorē p. tinēt etiā si pregnā res venterit; q. subrepte sint. r. sane qui lac suū faciat; q. uis plenis vberibus venterint; du bitari non potest. J. dēq; in la na iuris est. I dem.

Q. Uod fructuarius ex re sua donat; ex re et; est. S; si eo aio id fecerit vt ad p.

o. Acquiri. r. facit. §. eo. per seruum. §. i.

p. Iudicite. i. nulla habita distincōe: an p. tēplat de serui vel p. uerari; sec; si p. tēplat de fructuari; vt. §. de vsufr. §. si qd donet. p. tra. r. l. si q. s. donaturus.

q. Eadē qdē dicem; q. in pmo casu hui; l. dicta sūt. r. fac ad. l. i. l. i. C. de iure deli. cū aliq; s. C. de iuris. pu blico. l. com muni vt maris. vt r. §. e. l. q. b. in litto re. r. §. de re. diui. l. i. ut tātū. in prin. f. Adanu. i. p. la pilli factum. vt. §. de ope. no. nū. l. de pupillo. §. memi nisse. itē no. h. qui dā: q. b. fieri nō de bet facti s; tenet. tenet q. b. nā semp debet in aks tene teruenire decre: re nō de beret.

r. Pomponius. Quāuis qd in littoze pu blico; vel in mari extru xerimus nostrū fiat: tamen de cretū p. tēoris adhibēdūz est vt id facere liceat: immo etiāz manu; phibēdus est si cuz in cōmodo ceteroz id faciat: naz ciuilem eum actionē de facien do; nullam habere nō dubito.

s. Manifestum. A. el. iure belli receptimus; et que res hostiles; apud nos sunt: non publice; sed occupā tium sunt. m. odesti.

t. Em; in bonis nostris in telligitur habere quo tiens possidentes exceptionē

u. De faciendo. aliquid in littoze vel in mari. Accur.

v. Manifestum. quis sit habes. J. de cap. l. possitumini; §. transfuga.

w. Receptimus. i. noster sit seruus si prius fuerit liber: r. etiā interficere licet. vt. J. de sicca. l. i. §. si. seruus vero iure possitumini; dno reddat. vt. J. de cap. possitumini; §. transfuga. sed et liber habet possitumini; si cōmittone s apprehendit et trāsfugas demonstrat. vt. J. de re mili. l. non omnes. §. si. Accur.

x. Hostiles. sec; de nostris agris recuperatis: qz dñis restituantur. vt. J. de cap. l. captiuus. §. expulsis.

y. Non publice. nam res publice non sunt occupan titia. vt in litto. de re. diui. §. flumina. et. §. de rez diui. l. ij. Accur.

z. Em. f. corporale. sec; in l. corporali. vt. §. b. vsufr. le. l. i. imo dicit etiā p. sinitute vari actōez r. exceptōez r. sic est in bonis. s; dicit nō eē in bonis qz nō p. fe cense tur s; cū adiunctis. vt et possessio tigni in domo positi. vt. J. i. ij. l. cū qui. vel ideo quia nō vidētur in rerū natu ra sed extincte. vt in litto. eo. §. si tamen aliena. dic ergo quedam in bonis pro quibus hec duo concurrunt actio r. exceptio. vt r. §. co. status. quedā extra bona vt u u q

Liber Tertius.

Res in
michi
ci sunt
dñia.

res sacre & filles: vt in sti. eo. in pn. qd d nec in bonis nec
extra vt fuitates: qd expone vt dixi. qd d ex bonis vt il-
le q in nro piculo sum: vt in sti. vi bo. rap. s. fane h ac. et
facit ad. l. i. h. de reg. iu. l. q. ac. r. b. h. sig. l. boney. s. in
bonis. r. l. q. d. euic. r. b. h. ob. stipulatio ista. s. habere.

E qd ciuilit. p
stipulatione
Itē hereditate: vt
s. de acq. her. pla-
cet. r. l. si qd michi
bona. s. iustum.
b Nasatr. pu-
ta p apphēiones
naturalē de facto
c per quēlibz.
etiā nō suppositū
pāt. r. qd sī pos-
sessio: dicit in ea nō
factū: vt. i. t. a. l. iij
in pn. idē in infru-
pctōe vsucapitōis
vel pscriptiōis: vt
i. n. q. naturaliter
Itē r. aliō: vt. s. de
vsur. si qd solutio
nt. in fi. r. l. qd vi
aut clā. l. iij. in pn.
Itē pecunie nūe-
ratiōe. vt. s. si cer.
pe. l. certi p dicitio.
s. si nūmos nam
his casib⁹ aliēnū
factū nōm videt.
d Volētib⁹. ab
latiū absoluti. et
plicita ibi posside-
re. ac.

Factus
alienus
aliqū
nōm vt

aut amittētes ad recupandā
eā actionē habemus. **I** dem.

E qd ciuilit. acq̄ritur
p eos q in prāte nostra
sunt acq̄rim⁹: veluti p stipula-
tionē. qd naturaliter d acq̄rit
sicuti est possessio/ p quēlibet
(volētibus nobis possidere)
acquirimus. **I** dem.

Homo liber hereditatē
nobis acq̄rere nō pōt: s; q bo-
na fide nobis fuit acq̄rit tñ
si sponte sua sciēs p ditionem
suā adierit. nā si iustus nōstro
adierit/ neq; sibi neq; nob ac-
q̄rit si nō habnerit sibi acq̄-
rendi animū. q si eā mentē ha-
buerit sibi acq̄rit. Itē p mittē
do nobis hō liber q bona fide
nobis seruerit emēdo vel vē-
dendo/ vel locando/ vel cōdu-
cendo obligari ipso iure pote-
rit. s; et dānū dando dāni iu-
rie tenebit: vt tñ culpā in dā-
no dādo extigere debeam⁹ gra-
uiozem: nec tā leuē q̄ ab ex-
traneo. At si iustus nro quid in
re nra gerat: vel absentib⁹ no-
bis q̄si procuratores aliquid

hēditat
vt p lte
rū hōi
ne q̄rat
p̄ta req̄-
runtur.

f Sciēs. vt michi p liberū hōlem q̄rat hēditas: q̄ngz
inuenire oz. vt bona fide possideā: vt h. Itē q mea pte-
platiōe insitua: vt. s. e. liber hō. s. h. Itē vt sciat cōdi-
tionē suā. Itē vt volēs adeat vt h. Itē vt iustus meo: vt. s.
e. liber hō. s. fi. Itē scit q michi velit q̄rere. si tris p̄ma
inueniūt q̄rit ei hēditas: s; restituit michi p cōditionē
sine cā. Si q̄ritū interuenit cū duob⁹ p̄mis tñ si voluerit
dño q̄rere nō q̄rit. nā nō potuit michi nec sibi: qz noluit
sibi q̄ri. s; si noluit sibi q̄rit qdē s; reddit p dñi. sine cā.
Si scdm deest neutri q̄rit. Si p̄mū deest tñ sibi q̄rit: nec
aliq̄ reddit. dic q̄ breui⁹. Ignar⁹ nulli q̄rit: sciēs volens
sibi q̄rere: q̄rit sibi sine distictiōe. s; cū distictiōe restituit
si sit insituit⁹ cōtēplatione mea vel nō: iustus meo vt nō
volēs q̄rere possessou q̄rit si ei⁹ iustus spōte adeat s; az.
at. Jo. sic se hō. ignar⁹ nulli nā sibi nō: vt. s. de acq. her.
q̄ putat. s. q̄ bona. r. l. q̄ aliena qz se noluit obligare: pos-
sessou nō: si iustus nō interuenit: vt i pmo lex dixit. vt. s.
de acqui. her. si qd michi bo. s. iustum. si inuenit q̄q̄ ius-
tus idē est: vt. s. de acq. her. l. vi. s. i. r. s. celsus. nā r ser-
uū necessitate fecisse videt: vt. s. de neg. gest. at q natura
s. si libero. qz nō pōt acq̄rere: vt. s. de here. insti. l. lib hō.

in p̄tin. volēs sibi acq̄rere acq̄rit sibi s; restituit p dñi.
sine cā si cōtēplatiōe possessoris insituit⁹ fuit: alē nō vo-
lens q̄rere sibi: querit possessori cui⁹ cōtēplatiōe insi-
tutus est iustus ei⁹ ad eūdo. si nō eius cōtēplatiōe: hyl
agū: vt hic in pn. l. r. s. eo. liber hō. Itē pōt dicit q̄ igna-
rus q̄rit sibi cum

agāt: vanda erit in eos actio
nō solū si eos emerim⁹: s; etiā
si donati fuerint nobis/ aut ex
dotis noie/ aut ex legati causa
pertinere ad nos ceperit/ aut
ex hereditate idem p̄stabitur
nec solum⁹ si nostros putave-
rimus/ sed etiam si cōmunes
aut fructuarios: vt tamen qd
acq̄situri nō essent⁹ si re ve-
ra cōmunes aut vsuarij essent:
tū hodie quoq; nō acq̄rant.

Quid tamē liber hō
mouel alienus seruus: q̄ve bo-
na fide nobis seruit nō acq̄rit
nobis: id vel si liber homo
est sibi: vel si alien⁹ seruus/ do-
mino suo acq̄reret: ex cepto eo
qd ius est: vt liber homo pos-
sidendo vsucapere nō possit:
qz nec possidere intelligit q̄ r
tpe possidet. s; nec p suū alie-
num quē nos bona fide possi-
dem⁹ dñs peclari noie tgrās
vsucape potit: sicuti nec p su-
gituū qdem quē nō possidet?

Quid in laqueis meū incidit
no est meū nisi manualiter ca-
piatur. h. d. bar. **P**roculus.

n In eos. actione neg. gest. vel mandati. vt. s. man-
da. si is cui. s. hna. et de nego. gest. at qui natura. s. si
libero. Accur.

o p̄stabitur. actione mandati.
p Nec solum. tenentur mandati: vel dic acquirent
nobis. Accur.

q Non essent. nobis.
r Non acq̄rit nobis. puta extra rem et operam.
f Qd ius est. als ius est. r tñc habes. i. nō possit. als
vir. i. nullo modo. r habes sine nō: in idem recidit.

t Quia nec possidere. sic r. de adul. sic euenit. acq̄rit
ergo sibi dñiū extra rē et operā. s; nō possessionē: r sic fa-
cit p Jo. q̄ dixit dñiū sine possessionē q̄ri. sic. r. s. de fun. dñium
do. si fundū. r. s. b. pec. eo tpe. ar. J. C. de dist. pig. q̄ p̄dū q̄ngz s;
v

q Quē nō possidet. vt qz nō ab alio possidet. vel diu
sit in libertate moratus. als dñs possidet fugitiuum et q̄ritur.
per eum etiā acq̄rit possessionē ciuilem non naturalē
vt. i. i. n. i. l. i. s. sed per eum. r s. per seruū qui in fu. r. l.
iij. s. si seruus. r. l. per eum. s. per seruum. et. s. de pub. l.
si seruus. et. s. de lib. cā. si tibi. s. fi. et. s. de vsufr. l. arbo-
ribus. s. iulianus. et. s. idem tractat. itē facit. i. i. cū hē
redes. in fi. et. J. de fur. ferui et filij.

nō cōtēplatione
possessoris fuit in-
situs: vt. s. de
acqui. her. l. q̄ in
aliena. s. fi.

g Nā si iustus.
imponente neces-
sitate.

h Si nō. i. n. i. n. s. i.
i Habuerit. vt
sibi acq̄rat.

k Poterit. vt. J.
de verb. obl. liber
homo.

l Dāni inuē-
rie. l. aquil. vt et
s. b. lib. cā. igi. s.
fi. r. s. ad. l. aquil.
liber hō. s. fi. hō.

m S. i. i. n. i. o. r. e. l. i.
latā: q̄uis als in
iustissima veniat in
aquil. vt. s. ad. l. a
quil. l. in lege. r. s.
de lib. cā. illud. s. i.
r hoc subicit. s;
seruus p̄p̄uus est
nō parificat: vt
s. de pec. nō solū.

s. i. sed vt hūc est
de lata culpa nōs
teneri: vt. J. de fur.
si liberus. s; illū
in modicis: vt. J. b.
p̄nus. l. respicien-
dū. Accur.

s. i. sed vt hūc est
de lata culpa nōs
teneri: vt. J. de fur.
si liberus. s; illū
in modicis: vt. J. b.
p̄nus. l. respicien-
dū. Accur.

s. i. sed vt hūc est
de lata culpa nōs
teneri: vt. J. de fur.
si liberus. s; illū
in modicis: vt. J. b.
p̄nus. l. respicien-
dū. Accur.

In laqueu. abstuli. i. accipi. sic. de fur. qui vas.
Abstulisse. Rñ. nō fm Jo. r. U. nisi cepisset et
apphendisset qui laqueum posuisset.

Cideamus. mutat personas.
Posuerit. vt alio distiguit. vt. r. s. ad. l. aq. q. foueas

In meo. an l
alieno. qd nō vt re
fere. vt. s. eo. l. iij.
Simā. huī
qōnis vt mee opi
nidis in hac qōne
r sic dico reproba
ri supiores distan
ctios fm. R. alij
dicūt nō fore hūc
qōni responsum.

Accur.
Mea prāte. i.
mei apphēder; de
laqueo fm. B. vñ
ait timeo scādali
nō futurū iudiciū
cū die qdā ferā sic
apphēdere posset
s; fm azo. meā. i.
mei qd appositū la
queū cū tpe aper
g se expedire non
posset. S; qd pos
set in ei' igrantis
prāte venire. vt. J.
de vñc. sequit. s.
nūc l. prāte. r. J. de
f. sig. l. pātis ver
bo. r. J. p. ptoze. q
funduz s. furtiua
res. ar. J. s. 8 leg.
4. c. 3. p. s. furdo
b. Et not. q. sicut
dixi nō est fera tui
apponē; laqueū
nisi demū cū app
hēder; vel apphē
dēdi prāte habe
as poculoꝝ sp̄e
ctionē r affectōz
possidēdi fm Jo.
et. B. et. R. arg. J.
ti. i. l. i. s. pe. at. M
r. b. q. stat. cū diu
luctādo se expedi
re nō p̄t. Quid āt
si a remotis oclis
sp̄cioꝝ Rñ. s; J. U.
nō fit me'. cū mul
ta accidere r. vt
s. e. naturalē. s. il
lud. l; sit ar. J. i. i.
i. l. qd meo. s. si vē
ditorem.

Apū meū. i.
mei apphēder; in
laqueū puta q' eū
iam apphēdi. b.

In laqueum quē venan
di cā posueras aper in
cidit: cū in eo cohereret ex
ceptū eū abstulit: nū tibi videoꝝ
tū apū abstulisse: et si tū
putas fuisse solutū eū in sil
uas dimissem eo casu tu' eē
desisset an tu' maneret: r quā
actōne meū haberes si desiff
set tuus eē: nū et in factū dari
oportet qro: Rñ. videam' la
queū ne interfit in publico/an
in priuato posuerim: r si i pri
uato posuerim vtrū in meo an
in alieno: et si in alieno vtrum
pmisū eius cui' fundus erat:
an nō pmisū eius posuerim.
Preterea vtrū in eo ita cohe
serit aper vt expedire se non
possit ipse: an diu luctādo ex
pediturus se fuerit. **S**imā' in
hanc puto esse: vt si in meam
prātem puenerit me' fact' sit
Si aut' apū meū factū in su
am naturalē laxitate' dimisiff
ses eoq; facto meus eē desiff
set / actionē michi in factū da
ri oportere: velut' rñsum est'
cum quidam poculum alteri'
ex naue delecisset. **I**dem.

In sula est nata in flumi
ne ptra frontē agri mei:
ita vt nichil excederet lōgti
tudo regionē pdij mei: et postea
aucta est paulatī et pcessit cō
tra frontē agri et superioris vl
cini et inferioris: qro qd accre
uit vtrū meū sit qm meo adiffi
ctum est: an eius iuris sit cu
lus esset si in initio nata ei' lō
gitudinis fuisse. proculus rñ.
flumen istud in q' insulā cōtra
frontē agri tui natā eē scripsit
mus: ita vt nō excederet lōgti
tudinem agri tui: si alluionis
tus habeat: et isula in initio p
ploꝝ fundo tuo fuit q' ei' qui
transflumen habeat: rota sua
facta est: et qd postea et insule

In factū. subsidiaria aq. vt inslit. ad. l. aquil. in fi.
Celuri. i. sicut.
Rñsum est. vt. s. de p̄scrip. s. b. q' suādarb. in pn. r fa
cit. J. i. l. i. q. s. item feras.

In sula. qm meo adiffi ctū est. i. insule facte mee ratio
ne vicinitatio.

alluioe accessit id tuum est'
etiam si ita accessisset: vt pro
cederet insula contra frontem
vicinorum superioris vel infe
rioris: vel etiā vt pro ploꝝ esset
fundo ei' qui trāsslumē habet
Item quero si cū proploꝝ
ripe mee est nata insula: et po
stea totum flumen inter eam'
et insulam fluere cepit relit
cto suo alueo quo' maior am
nis fluxerat: nunquid dubites
quin etiam insula mea mane
at: r nichilominus ei' soli qd
flumen reliquit pars fiat mea
rogo te qd sentias rescribas
michi. **P**roculus respon. si cū
fundo meo p ploꝝ in initio fuis
set insula flumē relicto alueo
maiore qui inter eam insulam
fuerat: et eum fundum vicini
qui transflumen erat: fluere ce
perit inter eam insulā r fundū
tuum: nichilominus isula tua
manet: sed alueus qui fuit in
ter eam insulam et vicini fun
dum medius diuidi debet: ita
vt ps p ploꝝ isule tue tua' sit:
pars autem proploꝝ agro vi
cini eius esse intelligatur. **I**n
telligo em' vt cū ex altera par
te insule alueus fluminis exa
ruerit desiffisse isulam esse: sed
quo facilius res itelligeretur:
eum agrum qui insula fuerat:
insulam appellasti.

Si vir donat vxori seruum
et ipsa scit donationem non
valere / seru' ille nichil potest
acquirere vxori illi: nec etiam
ex re vxoris. h. d. **P**aulus.

Per seruum donatum
vxori a marito / nec ex
re quidem eius cut donatus
est acquirit quicq; posse' tula
nus scribit. hoc enim i eorum
persona concessum est: qui bo
na fide' seruiunt.

I abolenus.

ne vicinitatio.
Accur.
Id tū ē. sic
r. J. e. l. pe. s. paul'
sed qd si sine allu
uione aliqd acces
sit: s; isula q' fmū
patuit sup' equoz
michi vicinior e
rat: deide aqua ce
dēte vel in hac r'
in illā partē: qdā
pars isule tibi vi
cinior est: r insula
multo maior ap
paret. Rñ p̄t aliq'
dici: q' qd michi
vicin' ē michi ce
dere debz: vt. s. e.
adco. s. h. h. tamē
innuit J. s; in se.
S bene v' p̄bare
qd dixi fm azo.
O **I**nter eā. s; 3
ripam. azo.
Quo. i. alueo
Accur.
Cua sit. sic r
J. l. pe. s. paulus.
Accur.

Per serui. a
marito. s; 3
vxori.
Quicq; pos
se. sed tamen si id
acqfitū possideat
mulier h; excep.
vt. s. de dona. inē
vi. et vxo. si vxor si
lio. r. l. 8 fructib'
et ad idē. s. de pe.
her. l. nec vllā. s.
oib'. et hoc si ma
la fide vxor possi
det. si autē bona:
tūc ex re sua r ope
ris sui acqrit. ar.
s. de dona. inē vi.
et vxo. si id quod
s. si quas. et de
vsur. l. fructus. et
l. vsure. r her. l. in
nuj. in fi. ac.
Bona fide.
vt et. C. vrei vē.
l. i. et. J. titu. l. i. s.
sed et per eum.
Accur.

Liber Tertius.

Quecūq; et facit. *§. eo. qua rōne. in fi. et qd̄ ibi not.*
et. §. eo. l. pomponius.

Bea. mea. facit. *§. i. l. possessio. §. r. si pos. r. §. de fur.*
falsus. §. i. §. §. e. si pcurator. r. §. de dōa. l. q̄ mi-
chi. §. dic vt ibi. Itē contra. §. i. l. cōis. §. i. fol. vt ibi.

Terrens. mo-
bile. secus si
terre esset affixuz:
vt. §. eo. l. si supra.
et. §. de ac. ep. l. fū
di. et. l. granaria.
et. l. de vt et riar.
l. i. §. si quis de na
ue. l. fi. r. arb. fur.
ce. l. si gēma. Itēz
facit ad. l. illā. §. d
ser. vt. pre. l. filu-
lam. §. pe. et. §. fi.

Hereditas.
pro dño. de-
functo nō herede
vt. r. §. eo. l. in eo.
et. l. seq. et. insitu.
de her. insu. §. ser
uus alienus.

E per seruum
hereditariū. idēz
si nō sit heredita-
rius sed bona sūb
a testatore posses-
sus. *vt. §. si cer. pe*
ta. eius qui i pro.

Sane. p. sed.
g. **P**ersona. in
hoc facit. *§. de ac.*
qui. her. aditio. et
l. qui seruū. r. dic
perone. f. dñi vt
ubeat.

Operere sub-
stantia. i. iussu p̄ce-
dente seruū adest.

Alij referunt ista
etiā ad casum de vsufu. vt in fine huius. l. dicunt esse
perone factū desiderari r. substantiam opere: quia debet
p̄stare cautionē. dicunt esse cautionē de substantia vsufr.
quod non placet: vt no. §. de vsufu. l. i. sed erigitur vsu-
fru. personam designari cui cōstituatur: facit. §. de verb.
obl. interdum. §. i. et. insu. de stip. ser. in pun.

Institutū possit. vt et. §. de here. insitu. non minus.
§. i. Accur.

Expectandus est. sic §. valet relictu. §. §. de leg.
i. si michi. §. regula. §. illa regula hz locū cū deficit lega-
tū rōne p̄sone: puta qz nō est capax dñs seruū: sec⁹ si alia
ratione: puta quia non est persona cuius iussu acquira-
tur et adestur hereditas.

Vsufu. non acquiritur. vt r. §. de stip. ser. l. vsufu.
et. §. qui. mo. vsufu. amur. l. si seruū hereditario.

Quedam. non possunt. vt quia lex prohibet vt subij-
cit. si autem testator tunc seruus qd̄ dicitur. §. de le-
ga. ij. peto. §. fratre. Item si pacto contrahentium: tunc
q̄best. §. de verb. ob. si in. §. ea lege. in fi. et alias disti-
guitur: an per legem dicatur quem nō teneri de euicō
ne vt creditorum vendentē pignus. an per pactū p̄hētū

Quecūq; res ex mari ex-
tracta est nō ante etus
incipit esse q̄ extraxerit: q̄ do-
minus eam pro derelicto ha-
bere cepit. **O** ali.

Bea. ex mandato meo
empta nō p̄t: mea⁹ fiet q̄ si il-
le tradiderit michi qui emit.

Hereditū positū in fundo a
nō dño fundi non efficit dñi
cui⁹ est fundus. *h. d. Sceno.*

Terrens. hereditū frumēta-
rium nouuz ex tabulis
lignis factū mobile in seip̄
dio posuit: querit vtrū heredi-
tū sit: *Rñ. fm ea q̄ propone*
rent non esse factū seip̄. Her.

Hereditas in multz parti-
bus iuris p̄ dño habet
ideoq; hereditati q̄q; vt dño
p̄ seruū hereditariū acq̄rit. in
his sane in q̄b⁹ factū p̄sone⁹
opeve⁹ substantia desideratur:

nichil hereditati q̄r p̄ seruum
p̄t: ac p̄p̄lea q̄uis seru⁹ here-
ditarius heres institui possit: tñ
q̄ adire iubētis q̄q; p̄sone de-
siderat: heres expectad⁹ est.

Vsufu. i. q̄ sine persona cōsti-
tut nō p̄t: hereditati per ser-

vt. §. de enic. l. cum ea. et de ac. emp. ex empto. §. fi. r. facit
C. de rebus ali. non ali. l. fi.

N fundus dotalis. idem in iure patronatus: in re
sacra et religiosa: vt. §. de cōtrahen. emptio. in modicis.
quandoz tamen in fundo dotali mulier repellitur a vē-

dicando: vt. §. de
leg. ij. cum pater.
§. qui dotale. et. §.
de fun. do. l. dota-
le. §. fina. Item et
quando ex neces-
sitate: vt. §. de fun.
do. l. i. Item si ali-
us puocat ad di-
uisionem: vt. C. de
fun. do. l. fi. Item
vsucapitur quan-
doq; vt. §. de fun.
do. l. si fundum.

Quedam sunt que non
possunt sola alienari:
tamen per vniuersitatē ad he-
redem transeunt: vt fundus
dotalis vel res cuius aliquis
cōmercium non habeat. nam
et si legari et non possit: tamē
heres institutus domin⁹ etus

efficitur. **T**rip̄ho.

Is qui in aliena pote-
state est thesaurū inuenit:
an p̄sone eius in cuius est po-
testate acquirit: hoc em̄ erit
dicendū: vt si in alterius agro
inuenit partē et acquirit. si
vero in parētis dñi ve loco in-
uenerit: illius tot⁹ sit. sin autē
in alieno: pars dñi acq̄ritur.

Si cōis seruus in alieno in-
uenerit: vtrū pro dominij par-
tibus an semper equis acq̄rit-
ret. et simile est atq; in heredi-
tate vel legato vel qd̄ ab alijs
donatuz seruo traditur: quia
et thesaurus donum fortune
creditur / scilicet vt pars que
inuentoz cedit ad socios f̄
qua parte seruū quisq; dñs est
pertineat. **S**i cōis seru⁹ in

Cuius. scilicet
rei.

Non possit.
scz fundus dota-
lis: non autem di-
cas rem sacrā fie-
ri in dominio he-
redis: et distigue
hic vt not. insitu.
de leg. §. non solū.
Itē no. hic nō vi-
deri alienatuz qd̄
cum vniuersitate
transit. sed argu.
contra. C. de se-
nup. l. si quis po-

ria. §. certum esse. sed illud propter filios p̄mi matrimo-
niū q̄ sic possent defraudari. Itē videt q̄ neutri. f. nec le-
gatū nec here dis institutio: vt. §. de ali. iudi. l. ex hoc. §.
sed herede. §. illud quo ad illud edictū. Item facit. §. de
vsu. l. si aliena. §. hoc iure.

Is qui in aliena. partis vel dñi.
Inuenit. non data opa. vt. C. de thesau. l. i.
lib. x. vbi dicitur quis sit thesaurus. et. §. eo. l. nunq; §.
thesaurus. Accur.

Persone eius. in cuius potestate est.
hoc em̄ erit. nunc rñder.

Partem ei. in cuius agro inuenit.
Illius. patris vel dñi.

In alieno. puati. qd̄ alit sit in sacro religioso vt pu-
blico vel fisci: habes. §. de iure fisci. l. iij. §. fi. r. l. i. e. §. the-
sauros. (sauros.)

Pars dñi. vel patri queritur.
Tradit. qd̄ sic sit habes insu. de stip. ser. §. seruus
cōis. et. l. de stip. ser. l. si seruus cōis.

Donū fortune. als dñi fortune: r. als donū fortis:
§. certe legatū r. hereditas nō sunt oīno donū fortune:
§. sūt ob p̄cedēs meritū: vt. §. pro so. nec adicit. r. l. seq.

a De parte. dimidia.
b Ex parte. que a se inuentori tribui solet.
c Vel nominatum. quibus casibus soli ei querit. vt. § eo. per scrium. § sicut.
d Quod magis dici poterit. vt ei soli acquiratur: quod admodum si pulando vel nomine eius per traditionem accipiendo finis est dam: vel legas in interrogatiue vt poses dicas medietatem medietatem accquiri alii: quod vt habere rationem finis. Al. vel dic referri non ad primum sed superius an aliquid. et est idem sensus. p. quo. et. de stipu. ser. l. iij. Accur.
e Propriam habeat. i. cuius est in eo proprietates.
f Illius sit. s. proprietarii.
g Eide. proprietario.
h Num. i. an. i. Acquiratur. iste thesaurus.
k Inuenisse. operando tamen. Accur.
l In abdito loco. id est latenti. Accur.
m Inuenit. s. fortuito.
n Nec illius. quod inuentus est fodiendo.
o Nemo enim. vere nullo casu ad fructuarium pertinet. ac.
p Aliud dedit. quid ergo si propea fodiebat iussu fructuarium. dicit. p. et. R. idem quasi hoc non liceat: quod est falsum: immo licet i suo: non tamen arte magica: vt. C. de thesau. et sic querit et vt hic inuenit. ac.
q Inuenit. fortuito non fodiendo iussu fructuarium pro eo inueniendo.
r Si creditor inuenit. in fundo pignorat.
s Nec recepta. i. soluta.
t Pecunia. pro qua erat iste fundus obligatus.
v Permanit. scilicet in eo quod actione furti consecutus est creditor. vt. §. de pig. ac. si pignote.

omni vnus fundo proprio inuenit: de parte que soli dno sp cedit non est dabitum qn soli dno predij sit: veru an aliqd ex parte dferat alter soctus videntum est: et numquid simile sit atqz cuz stipulatur fuus iussu vnus dnt: aut per traditione aliquid accepit: vel notati alteri. quod magis dici poterit. **Q** si seruus in que vsufu. alienus est inuenit in et loco qui seruum propriu habeat an totu illius sit: et si in alieno an partem eide acquirat: an vero fructuario. est inspecto in illo: num ex operis serui acquiratur: finge terra fodientem inuenisse: vt hoc dicatur fructuarij esse. **Q** vero subito i abdito loco positum nichil agens sed aliter ambulans inuenit: proprietatis dnt sit: ego nec illius ad fructuarium pertinere parte arbitror. **N** enim est seruorum operis thesauros querit: nec ei ea propter terram fodiebat: sed alterius rei opera sumebat et fortuna alid dedit. **I**taqz si in ipso fructuarium agro inuenit: puto parte sola vt agri dnm habiturum: alteram ad eum cuius in seruo proprietates est pertinere. **Q** si creditor inuenit: in alieno videbitur inuenisse: parte itaqz sibi partem debitoris prestat: nec recepta pecunia restituet quod iure inuentoris non creditoris nomine ex thesauro apud

1 Intra constitutum. luendi tps. s. bienniu. vt. C. de iu. do. impe. l. si. §. si nati imperator.
2 Uertitur. vt sit idem quod erat ante predictam imperatorem. vt. §. et. §. pri. acc.
3 Tenebit. scilicet creditor.
a Oblato. s. creditor.
b Debito. cuz vsuris et damnis eius vicio creditoris illatis: vt. r. d. §. si nati.
c In simpliciter. id est ita oia restituitur ac si pignus simpliciter esset noui imperato iure dominij. et ita simplex petitor est debitor qui repetit pignus ante impetracionem iuris dnt.
d Debetur. scilicet thesaurus.
Q ue dnt. nichilomagnis alio nichilomagnis. i. no sunt soluentis censum: et tunc facit. C. de do. na. censualis. r. C. de rei ven. solentibus. r. C. de ac. ep. si pat alio nichilominus: et tunc dicitur i. remanet et cui fuerant: sic. §. de iud. l. iulianus.
S i epistolam tibi misero: non erit ea tua antequam tibi reddita fuerit. paulus. imo contra. nam si miseris ad me tabularium tuum: et ego rescribent causa litteras tibi misero: si mihi atqz tabulario tuob tradidero tuas effici. **I**dem accidit in his litteris quas tueditaxat rei gratia misero: veluti si petieris a me vt te aliquid commendarem et eas commenda titias tibi misero litteras. **S** i qua insula in flumine nata propria tua est: nichil in ea publicum est. paulus: immo in eo genere insula est: quoripa in flumine est. **E**t littora mari propria publica sunt non secus atqz si in continenti agro. **I**dem turtis est si in insula in flumine
i Tuis est. ratione proprietatis.
k In flumine. et qd ad vsu sunt publice. io. §. qd ad ppetate sunt eorum qd possident ppet: vt in fl. e. §. ripari: m.
l In continenti agro. agru recat loci adiacentis flumini. vt. §. e. l. insula. in fi. et. de flu. r. ne quid in flu. pu. l. pe. sic ergo littora que alicui agro propinqua sunt publica sunt. sic et mari proxima sunt publica: id est publice communia. vt in fl. i. co. §. r. quidem. r. §. kitonuz. et. §. eo. quod in littore.

Tabularius quo sit.

a *Qua tua est. ratione vicinitatis. Accur.*
b *Propemodū. nā eius pprietas nō est publica: sed eius vsus. 7 sic nō est differētia inter hāc 7 illā que solū t̄git: vel dic q̄ et hui⁹ pprietas est publica. 7 sic differēt ab illa q̄ t̄git solū: 7 p̄ est philosophicū rēperamētū.*
c *Paulus. facit. s. e. i. insula.*
d *Quem. scilicet agrum.*
e *Queraf. qua s̄ dicat nichil interest.*
f *Si id qd. als s̄ id qd. 7c. et tunc dic s. i. q̄uis. et qd. subicit publicum est. s. ratione vsus. 7 in si. si habes sine nō: dic de bet ratione vsus. si cū nō: dic ratiōe pprietat. vt. 7. s. e. adeo. s. insula. als est sicut id qd. i publico natum aut in edificatū publicū nō est: ita insula publica d̄ esse: et est t̄c similitudo p̄ trariū: vt. 7. ibi: lazar⁹ similit masla. Accur.*

g *Am p̄gnās. fiet part⁹. vt. 7. C. de lib. cā. placuit. sed cōtra. s. q̄ po. in pig. hā. potior. s. si de futura. s̄ ibi in pignore v̄ibi diximus: hic in dominio.*
h *De acq̄reda vel amit. posses. Dixit qualiter iure gētium acq̄rit dñm: n̄c qualiter iure civili. i. p̄ vsucapionē: q̄ cū nō sit sine possessiōe. vt. i. u. i. sine possessiōe. de ea p̄mittit: 7 no. q̄ hic dicit amitēda. sed. C. eo. dicit retinēda: qd. in idē recidit: q̄ trariō: eadē est disciplina.*

i *Paulus. a pedib⁹. als a sedibus: 7 t̄c habeas sedib⁹: 7 sic respicit finē dicitōis possessiō. quia ibi sedebat: als a pedib⁹: 7 habeas t̄c peduz: 7 sic respicit p̄ncipiū 7 hec bona vt subicit. et hic est allusio vocabuli quasi cōpositio seu deriuatio vocabuli vel descriptio vocabuli. sic. 7. s. i. cer. p̄ta. l. i. s. app̄llata. Diffiniri autēz pōt sic fm̄ Jo. possessiō est ius quoddā rē detinēdi sibi. Uel fm̄ azo. duob⁹ modis. p̄mo sic: possessiō est ius quoddā quo q̄s rē corporalez vere vel interpretatiue sibi habeat. Tu dic vt. 7. idē azo postea dicit. possessiō est corporalis rei retentiō. corporis 7 animi iuris adminiculo p̄currente. de corporali id dicit q̄ incorporea pp̄ie non possi dēt. vt. i. e. l. iij. in prin. 7. i. u. i. sed q̄r. s. si viā. Itē retentiō dicit p̄pter id qd. statim hic sequit corpus 7 animi. p̄pter id qd. est. i. l. iij. in prin. iuris adminiculo ideo: q̄ ius op̄a 7 ius acq̄reda 7 retinēda: q̄ q̄s h̄z plurimū: q̄ q̄ mltū: q̄ q̄ partū iuris possessiō: vt dices. i. e. l. possessiō. itē iuris: vt ius nō reprobet: vt in re sacra 7 simili. vt. i. q̄ vniuersas. s. i. Uel quia ali⁹ possidebat cū duo insolidū 7c. vt. i. e. t. i. l. iij. s. ex cōtrario. Itē no. ex eo qd. hic dicit q̄ min⁹ pp̄ie dicit res mobilis possideri: cū a pedib⁹ dicit possessiō.*

publico p̄ma tuo. fundo nata est: ea tua est. Paul⁹. videamus ne hoc falsus sit de ea insula que non ipsi alieo flumīnis coheret sed virgultis aut qualibet alia leui materia ita sustinetur in flumine: vt soluz elus non t̄gat atq̄ ipsa moueuf. Hec enim ppemodū publica atq̄ ipsius flumīnis est insula. Paulus⁹ r̄. si insula in flumīe nata tua fuerit: deinde inter eā insulā 7 cōtrariam ripā alia insula nata fuerit: mēfura eo nomie erit instrueda a tua insula nō ab agro tuo propter quem ea insula tua facta fuerit: nam quid interest qualis ager sit p̄pter cuius pp̄nquitatē posterior insula cuius sit q̄ratur⁹. Si id qd. in publico natuz aut edificatum est publicuz est: insula quoq̄ que

i *Quia naturaliter. i. corporaliter. sed quare corporalis possessio dicit naturalis. Rñ. ad differētiā ciuili. sio corporalis 7 ideo quia de iure naturali p̄micio anteq̄ essent iura potalig ciuilia. i. leges sunt statuti vt quācūq̄ terraz calcauerit q̄e napes tuus tua sit. itē ideo quia nature sustētamēto. i. cor naturalis*

in publico nata est publica eē debet. **Enul.**
Am p̄gnās mulier le gata aut vsucapta aliove quoquo modo alienata pariet: et fiet partus cuius est ea q̄ emetur: nō cutus tunc fuisset cuz conciperet.

De acquirenda vel amitēda possessione. Titu. ij.

Appellata ē possessio a pedib⁹ positione et ab ea olim incepit dominium: et hodie incipit ab his q̄ i nulli⁹ bonis sūt. hoc dicit Bar.

Paul.
Possessio appellata ē a pedib⁹ (vt 7 labeo ait) q̄ si pedū positio: q̄ nāli ter tenetur

est. vt. i. l. iij. in pn. 7 in. q. rñ. itez no. q̄ ex eo qd. h̄ subij car tenetur 7 insi: s̄m dicitur quidam q̄ stam cū destitit insistere vel tenere desinit possidere siue fundum siue domuz: 7 per hoc etiā ea que in domo sunt. p̄ qui bus est. i. de vi et vi arma. l. i. s̄ illib v̄itq̄. i. si. s̄ in partib⁹. ergo quibus stitit naturaliter possidet. in alijs ciuilitur: quod nō placet. R. S. p. et Azo. dicunt q̄ retinet naturalē quocūq̄ vadat cū possit redire quādo vult. S̄z opponitur contra eos. q̄ fm̄ eos nō esset ciuilit sine naturali. itē plures ha

berēt naturalē: q̄ ingressus h̄z naturalē etiā fm̄ eos: qd. ipsi a se negat. s. duos insolidū possi dere naturalit. Sed duo dicit verū est eodē iure: s̄z diuerso possunt duo possidere naturaliter. naz ingressus h̄z naturalē naturaliter: s̄z abfens h̄z naturalē ciuilit. Aldri. dixit q̄ statim cū exiit lidū na de fundo amittit naturalē: 7 acq̄rit ciuilez in ipso exitu: cū autē redit in fundo amittit ciuile 7 recupat naturalē nec simul eē p̄nt fm̄ eū Tu distingue fm̄ Jo. an habeat re. q̄s naturalē 7 ciuilem p̄ se aut p̄ aliū t̄stū. vt p̄ h̄iū 7 ser uū ex cā peculii. vt. i. e. l. iij. s. q̄ si seru⁹. 7 s. saluus. et an p̄ se ciuile p̄ aliū naturalē: an habeat tm̄ naturalē. p̄ tramis duob⁹ casib⁹ si ereat detētās de fundo non amittitur possessiō. s. naturalis si sit in p̄spectu etiā p̄ decē mi liaria. cū etiā sic querat. vt. i. e. l. qd. meo. s. si reditorē. er go magis retinet. arg. i. de su p̄h. l. i. s. qd. ait. ibi naz cui damus actionē 7c. als si non est in conspectu naturalis amittit s̄z ciuilit retinetur. vt. C. eo. l. 3. Sed qd. si non est in p̄spectu s̄z de p̄mo sic q̄ cito potest ingredi: Rñ. nō amittit cū etiā sic q̄rat. vt. s. de p̄rahē. emp. l. claubus. 7. i. e. l. s. si iusserim. Itē qd. si nō est in p̄spectu nec de p̄mo 7 sic amittit: si rediat vt sic sit de p̄rio vel in p̄spectu an recupet: Rñ. sic si ita stat vt de facili possit recupari. Si autē p̄ aliū h̄eat dicitā naturalē possessiōez vt p̄ cur. tu. 7 cura. filii vel seruū 7 p̄ se ciuilem l̄z detētās creat: 7 nec sit in p̄spectu nec de p̄rio: tenef naturalis p̄ dñm: si erit h̄eat aīz retinēdi dñi. vt. i. e. l. clā. s. qd. ad nūdinā. in pn. 7. l. si colon⁹. 7 idē dico i q̄ro casu qn̄ solā natura: lē h̄z p̄ se. vt fructuari⁹. vt. i. naturalit. nā retinet q̄cūq̄ vadat: vt. p̄bat. i. s. vi 7 vi ar. l. i. s. i. dicitur hoc. 7. l. iij. s. v̄i vt.

Posses-
siois va-
ria diffi-
nitio.

Sed quare retinet hic vel in ultimo casu pl^o naturalis
 q^o pmo r^o sedo casu. Rñ. qz ibi satis opat anim^o in r^oen-
 tione civilis: qd hic no facit. operat q^o retentio^o natura-
 lis possessio^o. Sz qd d^o dicunt q^o h^o naturalis hz quidda^o
 civilitatis in se qd alo tenet lz exeat: qd no placet. qz ci-
 uile hz p^odictari^o
 h^ose habere non
 pot: vt dices. J. l.
 iij. §. ex p^orio. Itz
 in supiori p^omo
 casu anim^o deti-
 nentis opat reten-
 tionē naturalis:
 vt. d. l. J. e. si colo-
 nus. cū aliud non
 opef. nā ciuilem
 meo alo retineo.
 et hęc oia de natu-
 rali. at ciuilibz si-
 ue sola siue cū na-
 turali retinet qd
 qz vadat ille q^o hz:
 vt. J. e. l. cā. §. qd ad
 nūdinās. Ex p^odi-
 ctis p^o q^o due sūt
 possessiones ciui-
 lis et naturalis:
 vt statim dices fm 230.

- a **Whimqz rerum. ecce effectus possessionis.**
- b **Naturali possessione. hoc exponit vt. 8.**
- c **Itz. et bñ: vt p^o ex p^odicta auctoritate qd qd calca-
 uerit pes tuus zc. hęc aut possessio corpe sic q^o sita vt h:
 vel oculis z animi affectu: vt. J. e. l. §. p. v. naturalis. i.
 ex iure gēitib: vt z ponit in sū. de re. di. §. p. traditionē. nō
 eo q^o opibus zuenit alah^o. nā irrationabilia nō possidēt
 sicut nec furiosi vel dormientes: vt. J. §. furiosus. z hęc
 eadē pōt dici ciuilibz approbatōe. ar. J. de ver. sig. l. lege.
 z sic nō due sunt apb edē. hz vna fm. p. et az. J. o. et
 aliq^o dicit duas eē naturalē q^o corpe: ciuile q^o alo cōstitit:
 vt. J. l. iij. in pñ. z. C. e. l. nemo qd ē tuti^o. Qd §. 6. C. e. l. li-
 cet. q^o cētis de fundo retinet possessionē etiā si nō est in
 cōspectu. dices ciuile fm 10. hz fm 230. naturalē: q^o etiam
 ciuilibz pōt dici fm eū ex eo q^o ius ciuile opat ad retētio-
 nē. sic et ciuilibz actio bñ p^octas rōne extēstionis. vt. 8. de
 nora. electio. §. si 18. Si autē me ab hñe qd ingredit mēū
 p^odictū qd possideo ciuilibz iuris auctoritate vt dicit ē fm
 230. ingrediēs hz naturalē de iure naturali: cū z cōtra
 extrane^o hz in dicitū vt pos. vt. J. vti possi. l. i. in fi. et. l. fe.
 et illā naturalē etiā de iure na. interp^oat lex retineri alo
 sicut in fructuario bñ. vt. J. de vi. z. vi. ar. l. iij. §. vñ vi. Nec
 mirū: qz hic in hoc casu plurimū a iure mutaf. i. habet
 possessionē: vt. J. e. possessio. hz si iste retinet naturalē z in-
 gressus acqrit naturalē q^o duo habēt naturalē qd ē fal-
 sum. Nec pōt dici q^o statū q^o i gressus q^o rit ille amittat. qz
 nō tunc sed postea cū rediēs nō admittit. vt. J. e. l. clam.
 §. si. dices ergo fm 30. q^o retinet ciuilem.**
- d **Uestigū. i. extēplū vt dñū ex naturali possessionē q^o-
 ratur. i. cū ceperit possidere statim sūt dñs.**
- e **In his. feris alalibus. nā ista cū possessionē statū q^o r-
 tur. vt. 3. u. l. i. l. i. l. i. §. q. in aliq^o reb^o. nā non statū in
 aliq^o re q^o sita possessionē q^o rit dñū: at in his nō q^o rit vnum
 sñe altero. idē in amissionē dicunt qd d^o vt vñū sine alio
 nō amittat: qd nō placet: vt statim dices.**
- f **Qui p^omi. s^o si al^o occupasset q^o illū^o extē: etiam si**

possessionē amittat p alteri^o occupationē: vt. J. eo. l. rē q^o
 Sz an z talia q^o rati q^o sunt in p^ospectu si habem^o ani-
 mū acq^o rēdi. Rñ. aut sunt alalia: z tūc sua qd hēs. §. si.
 l. l. naturalē §. illū. z. l. in laqueb. In nō statū vt dñū in
 gnēdū inf res ab aliq^o possessas: vt sic ē nō apprehēsa
 possessionē q^o ratur
 vt. J. e. l. q^o meo. §.
 si vēditōrē. z vacā-
 tes siue p derelicto
 hitas. z tūc de
 mū post corpalet
 apphēstionē: vt h
 et. J. e. l. iij. §. nera-
 tius. l. fi. z ē rō: qd
 pmo casu pcurrit
 tradētis z acq^o rē-
 tis p^osentus. s^o o
 nō. vt. J. de stip. f.
 si seru^o restō. Alij
 dicunt h^o sufficere
 cōspectū cū affe-
 ctōe q^o rēdi. nec ob-
 stat. d. §. neratus
 qz ibi nō videbat
 h^o sic. ar. §. de p^o hē.
 ep. clauib^o. vt dic
 qz ibi z si sciebat

toris auctoritate. Mar.
 Adipiscimur aut possessio-
 nem per nosmetipos. Sz fu-
 riosus et pupill^o sine tutoris^o
 auctoritate nō pōt incipere^o
 possidere: quia affectionē re-
 nendū non habent: licet^o mari-
 me rem suo corpore contigāt
 sicut si qd dormienti^o aliquid
 in manu ponat. Sed pupill^o
 tutore auctore incipiet possi-
 dere. Quis illos quidē et nerua
 filius etiam sine tutoris au-
 ctoutate possidere incipe pos-
 se pupillum aiunt. eam rem^o
 enim facti non iuris esse: que

Res in
 p^ospectu
 nro et
 res an
 statū alo
 q^o ratur

thesauri eē in fundo: nō tñ vt h^o sic z in illa clauib^o. C^o r-
 tio dic ibi de possessionē: h^o de dñio: vel ibi de alo gñe q^o rē
 di. f. p^o inuētione: h^o p^o occupationē: q^o diuersa sunt: vt l. l.
 de re. di. §. fere. z §. thesaurus.

g **In bello. licito. vt iudicio a populo romano vt ab
 alia ciuitate. vt. J. de cap. l. hostes.**

h **In mari. sec^o i flumie. nisi sint ibi agri limitati: vt
 J. de flu. l. i. §. si flū. z. §. tit. i. l. agris. z. l. adeo §. flū. l.
 i. Lapilli. q^o qd tñ se differāt legif. §. de au. z. arg. le.
 et si non sint §. gemme. z facit. §. de re. di. l. item lapilli.
 k **Per nosmetipos. nō remouet qn z p^o alū: vt. J. e. §.
 l. Sine tutor^o aucte. vel curator^o p^o p^o (itē acq. cū se.
 furiosū. Nūq^o q^o cū tutous auctoritate vel cur. ifans z
 furiosus acq^o rūt possessionē. vt q^o nō: vt. J. p^ori. hz pupill^o
 zc. z ibi q^o snia zc. z. J. de re iudi. l. in negocijs. hz hoc in
 nuit. J. e. p^ouis §. ifans. hz hz nō q^o rat furioso sine curato-
 re: retinet tñ vt. J. e. l. si is q^o z. J. i. i. iusto §. cū. z. l. nūq^o §.
 anpe. lz tñ desinat h^o se aim possidēdi: n^o tñ hz animū nō
 possidēdi. qz tūc desineret: vt. J. e. si q^o vi. §. differentia.
 m **Non pōt incipe possidere. i. acq^o rere possessionem.**- n **Licet maxie. i. qd est marimū in possessionē q^o rēnda
 vt. J. l. iij. l. pñ. sic. C. qd me. cā. l. iij. nō gōis detēran o est
 possessio: hz triplex est: nā alia ciuilibz alia naturalis an
 q^o rū vtraq^o querēda duo ex gunt: vt. J. e. l. iij. in pñ. alia
 detentatio: vt hęc. qualē etiā habet colonus.**
- o **Dormienti. facit. §. de auc. tu. l. i. in fi.**
- p **Sz pupill^o. idē de furioso vt dñi. hz in pupillo tñ
 q^o Eā rē eñ. i. acq^o sitionē possessionis: et (profequa^o f.
 subaudi maxie. nā et si iuris eēt idē: vt ecce pōt ilip^o rari
 sine tutoris auctoritate. vt in sū. de auc. tu. z vñica p^o rē.
 vt. J. u. i. sequit §. pupill^o. q^o iuris sunt. hz scōm hoc quō
 est factū nō ius. Rñ. qz ea acq^o sira de facto: nō q^o rit de iu-
 re vel nō iure sit q^o sita: vt. J. l. iij. §. ex contrario. Tu dic q^o furios^o
 est rō quare furiosus nō possit acq^o rere posses. sed pupil^o pos. acq^o
 rus sic sine tutore: qz ea res nō est iuris. i. i ea nō deside-
 ratur fictio iuris q^o factū alterius fingat pupill^o: qz ipse pōt: sed
 tūc q^o rit. ea aut q^o p^o alū q^o rit hz plurimū iuris. sed ea q^o pupill^o
 ac.******

Posses-
 ciuilibz
 naturalis
 an due
 sint vel
 vna.

Actio ci-
 uilibz p-
 uia dñi
 ei pōt.

a Per eū. et opus suis vlex renfa: vt. J. e. possessio qz. b. Nō possidem. ciuilitet sz naturalr sic. vt. J. e. l. natura liter. sed. p. dicit nullo mō. et idē de alijs q habent ius in re dicit: vt in emphiteota et similibus.

c Nec filii. f. possidem: alia tñ rōne p eū acqrim. f. iure pte ptātio.

d Ceterum. vt possessionē qz per se qrat possidēdi animū hfe dz: vt. J. f. furiosus. ce. terum r ille zc.

e Impuberē. scz seruum. f. Sicut pupillus. q habeat intellectū. vt inuit lfa ipa. f. parū. vt dic etiā si nō hēat intellectū vt tñ faci ar mea iussio qstū faceret tutoris au etoitias: vt. J. e. p. uis. f. infans. nec ob. lfa p dicit. sic etiā intelligi pōt. f. vt nō sit furiosus.

f Sicut pupillus. q habeat intellectū. vt inuit lfa ipa. f. parū. vt dic etiā si nō hēat intellectū vt tñ faci ar mea iussio qstū faceret tutoris au etoitias: vt. J. e. p. uis. f. infans. nec ob. lfa p dicit. sic etiā intelligi pōt. f. vt nō sit furiosus.

g Sicut pupillus. q habeat intellectū. vt inuit lfa ipa. f. parū. vt dic etiā si nō hēat intellectū vt tñ faci ar mea iussio qstū faceret tutoris au etoitias: vt. J. e. p. uis. f. infans. nec ob. lfa p dicit. sic etiā intelligi pōt. f. vt nō sit furiosus.

h Sicut pupillus. q habeat intellectū. vt inuit lfa ipa. f. parū. vt dic etiā si nō hēat intellectū vt tñ faci ar mea iussio qstū faceret tutoris au etoitias: vt. J. e. p. uis. f. infans. nec ob. lfa p dicit. sic etiā intelligi pōt. f. vt nō sit furiosus.

i Sicut pupillus. q habeat intellectū. vt inuit lfa ipa. f. parū. vt dic etiā si nō hēat intellectū vt tñ faci ar mea iussio qstū faceret tutoris au etoitias: vt. J. e. p. uis. f. infans. nec ob. lfa p dicit. sic etiā intelligi pōt. f. vt nō sit furiosus.

k Sicut pupillus. q habeat intellectū. vt inuit lfa ipa. f. parū. vt dic etiā si nō hēat intellectū vt tñ faci ar mea iussio qstū faceret tutoris au etoitias: vt. J. e. p. uis. f. infans. nec ob. lfa p dicit. sic etiā intelligi pōt. f. vt nō sit furiosus.

l Sicut pupillus. q habeat intellectū. vt inuit lfa ipa. f. parū. vt dic etiā si nō hēat intellectū vt tñ faci ar mea iussio qstū faceret tutoris au etoitias: vt. J. e. p. uis. f. infans. nec ob. lfa p dicit. sic etiā intelligi pōt. f. vt nō sit furiosus.

m Sicut pupillus. q habeat intellectū. vt inuit lfa ipa. f. parū. vt dic etiā si nō hēat intellectū vt tñ faci ar mea iussio qstū faceret tutoris au etoitias: vt. J. e. p. uis. f. infans. nec ob. lfa p dicit. sic etiā intelligi pōt. f. vt nō sit furiosus.

n Sicut pupillus. q habeat intellectū. vt inuit lfa ipa. f. parū. vt dic etiā si nō hēat intellectū vt tñ faci ar mea iussio qstū faceret tutoris au etoitias: vt. J. e. p. uis. f. infans. nec ob. lfa p dicit. sic etiā intelligi pōt. f. vt nō sit furiosus.

possidebat animo: vt. J. l. iij. f. si seruus. aliud ergo si ab alio possidetur. Accur.

l Potest vsucapi. ipsum seruum si ante fugam inceperam vsucapere: vt. J. de fur. serui r filij. f. hinc. r. J. iur. i. si is. f. si seruus zc.

pōt vsucapi. Sz vtilitatis cā receptū est: vt impleat vsucapio. qz diu nemo nact. sit et possessionē. Possessionem autem per eum acquiri sicut per eos quos in prouincia habemus: Cassij et Iuliani sententia est.

C Per seruum a nobis pignori traditū non acquiritur nobis possessio. Bar. Per seruum corporaliter pignori datū nō acquirere nos pot. iulia. att. ad vnā em cām tñ videri eum a debitore possideri ad vsucapionē. f. Sz nec creditori: qz nec stipulatione nec vilo alio modo per eum acquirat: qzuis eum possideat.

C Per seruum hereditarium nichil nobis hereditatis acquiritur: sed per emptū et donatum alie res emptē et donate acquiruntur. h. d. bar. Meteres putauerūt nō posse nos p seruum hereditariū acquirere qd sit eiusdē hereditatis. Itaqz agitat num hec r la longi pducēda sit: vt si ples serui legati sint: per vnum an possint ceteri possideri. Idē tractatum est si pariter empti vel donati sunt. sz verius est ex his causis posse me per vnum reliquorum acquirere

C Per seruum q in fuga sit / nichil posse nos possidere nerua fili: at: licet rñ deat qz diu ab alio nō possideat a nobis eū possideri: idqz interi etiam heredes. Accur.

f Qd si eiusdem. tria hic includit: id est nec hereditatem nec dominium rei hereditarie nec possessionem: vt. f. titu. i. l. per hereditarium. et. f. de acquirē. here. l. heredes per seruum. sed contra J. eo. qui absentis. f. hinc. Sed ibi non erat hereditarius: vt ibi dices.

e Donati sunt. vtrū per vnum eorum ceteros possit acquiri possessio. Per vnum reliquorum. non vt possessio vno per eum videat et ceteros possidere: sed post acquisitam possessionē in vno incipiat alios meo nomine possidere: vt h. r. J. e. p. dicit. nisi in legatis. vbi etiā sine pō. qrit dñuz vt. J. de fur. l. a ticio. Sed que est ratio qz p hereditarium nichil querit: p istos alios sic. Rñ. Jo. vrgēs disputatio aliq rō coequalis: qz dedignat res hēditaria p cōparem

r Nos. scilicet heredes. Accur. Qd si eiusdem. tria hic includit: id est nec hereditatem nec dominium rei hereditarie nec possessionem: vt. f. titu. i. l. per hereditarium. et. f. de acquirē. here. l. heredes per seruum. sed contra J. eo. qui absentis. f. hinc. Sed ibi non erat hereditarius: vt ibi dices.

e Donati sunt. vtrū per vnum eorum ceteros possit acquiri possessio. Per vnum reliquorum. non vt possessio vno per eum videat et ceteros possidere: sed post acquisitam possessionē in vno incipiat alios meo nomine possidere: vt h. r. J. e. p. dicit. nisi in legatis. vbi etiā sine pō. qrit dñuz vt. J. de fur. l. a ticio. Sed que est ratio qz p hereditarium nichil querit: p istos alios sic. Rñ. Jo. vrgēs disputatio aliq rō coequalis: qz dedignat res hēditaria p cōparem

r Nos. scilicet heredes. Accur. Qd si eiusdem. tria hic includit: id est nec hereditatem nec dominium rei hereditarie nec possessionem: vt. f. titu. i. l. per hereditarium. et. f. de acquirē. here. l. heredes per seruum. sed contra J. eo. qui absentis. f. hinc. Sed ibi non erat hereditarius: vt ibi dices.

e Donati sunt. vtrū per vnum eorum ceteros possit acquiri possessio. Per vnum reliquorum. non vt possessio vno per eum videat et ceteros possidere: sed post acquisitam possessionē in vno incipiat alios meo nomine possidere: vt h. r. J. e. p. dicit. nisi in legatis. vbi etiā sine pō. qrit dñuz vt. J. de fur. l. a ticio. Sed que est ratio qz p hereditarium nichil querit: p istos alios sic. Rñ. Jo. vrgēs disputatio aliq rō coequalis: qz dedignat res hēditaria p cōparem

m Usucapio. rerum possessionum per seruum.

n Sententia. et. et nostra: vt. J. eo. p. cum. in. fi. et. f. de. lib. cā. si. cui. in. fi. reprobata. nerue. snia. Sed. contra. f. de. pub. si. serui. Sol. vt. ibi.

o Per seruum corporaliter. sec. si solo cōsensu: vt. f. de. pig. ac. l. i. p. Ad vsucapionem. vt. r. J. eo. qui. pignori. r. J. tit. l. pignori. Item. et. qstū. ad. euitandū. satisfactionem: vt. f. qui. satisfda. cog. gan. sciendum. f. creditor. et. de. hoc. dic. quis. possideat: vt. no. C. de. p. scriptio. xxx. an. l. cui. nouissimi. f. l. Accur.

p Ad vsucapionem. vt. r. J. eo. qui. pignori. r. J. tit. l. pignori. Item. et. qstū. ad. euitandū. satisfactionem: vt. f. qui. satisfda. cog. gan. sciendum. f. creditor. et. de. hoc. dic. quis. possideat: vt. no. C. de. p. scriptio. xxx. an. l. cui. nouissimi. f. l. Accur.

q Possideat. vt. f. titu. i. l. per seruum. in. prin. Sz. quid. in. dominio. rerum. ab. eo. quis. situram. dicit. qdam. interim. nullius. esse. J. eh. dicit. domino. querē. vt. in. seruo. alieno. et. libero. homine. bona. fide. possessio: vt. f. eo. f. sed. r. per. eum.

r Nos. scilicet heredes. Accur. Qd si eiusdem. tria hic includit: id est nec hereditatem nec dominium rei hereditarie nec possessionem: vt. f. titu. i. l. per hereditarium. et. f. de acquirē. here. l. heredes per seruum. sed contra J. eo. qui absentis. f. hinc. Sed ibi non erat hereditarius: vt ibi dices.

e Donati sunt. vtrū per vnum eorum ceteros possit acquiri possessio. Per vnum reliquorum. non vt possessio vno per eum videat et ceteros possidere: sed post acquisitam possessionē in vno incipiat alios meo nomine possidere: vt h. r. J. e. p. dicit. nisi in legatis. vbi etiā sine pō. qrit dñuz vt. J. de fur. l. a ticio. Sed que est ratio qz p hereditarium nichil querit: p istos alios sic. Rñ. Jo. vrgēs disputatio aliq rō coequalis: qz dedignat res hēditaria p cōparem

r Nos. scilicet heredes. Accur. Qd si eiusdem. tria hic includit: id est nec hereditatem nec dominium rei hereditarie nec possessionem: vt. f. titu. i. l. per hereditarium. et. f. de acquirē. here. l. heredes per seruum. sed contra J. eo. qui absentis. f. hinc. Sed ibi non erat hereditarius: vt ibi dices.

e Donati sunt. vtrū per vnum eorum ceteros possit acquiri possessio. Per vnum reliquorum. non vt possessio vno per eum videat et ceteros possidere: sed post acquisitam possessionē in vno incipiat alios meo nomine possidere: vt h. r. J. e. p. dicit. nisi in legatis. vbi etiā sine pō. qrit dñuz vt. J. de fur. l. a ticio. Sed que est ratio qz p hereditarium nichil querit: p istos alios sic. Rñ. Jo. vrgēs disputatio aliq rō coequalis: qz dedignat res hēditaria p cōparem

r Nos. scilicet heredes. Accur. Qd si eiusdem. tria hic includit: id est nec hereditatem nec dominium rei hereditarie nec possessionem: vt. f. titu. i. l. per hereditarium. et. f. de acquirē. here. l. heredes per seruum. sed contra J. eo. qui absentis. f. hinc. Sed ibi non erat hereditarius: vt ibi dices.

e Donati sunt. vtrū per vnum eorum ceteros possit acquiri possessio. Per vnum reliquorum. non vt possessio vno per eum videat et ceteros possidere: sed post acquisitam possessionē in vno incipiat alios meo nomine possidere: vt h. r. J. e. p. dicit. nisi in legatis. vbi etiā sine pō. qrit dñuz vt. J. de fur. l. a ticio. Sed que est ratio qz p hereditarium nichil querit: p istos alios sic. Rñ. Jo. vrgēs disputatio aliq rō coequalis: qz dedignat res hēditaria p cōparem

Liber Tertius.

queri. nā assinus intumesceat si p cōpare se videt appetere
di. hoc nō valet: quia in legatis idē deberet eē & ceteris.
Tu dic q hereditariū seruū dicit ante aditā hereditatē:
quo tēpore nichil q̄rere pōt eū nō sit seruū. vt Ieo. si me
in vacuā. §. si. at post aditā tā nō est hereditariū: sed pro-
prietariū heredis. vt. l.

eo. cū heres. l. 3. im-
proprie quādoq;
vt hic. l. seruū here-
dis factū heredita-
riū appelles. vt. §.
eo. §. itē acquirimū.
in fi. hoc ergo no-
mē hereditariū.
dominam. l. here-
ditatez significat:
quā non hz domi-
nā ea adita ab he-
rede. Sed cū dico
emprios donatos
& legatos titulos
de ligno p hec no-
mina vel partici-
pta. vñ l. 3. factū sit
dominū legatariū
ad huc seruū lega-
tus dicit. et ita de
ceteris: et sic forte
intellexit Jo. cum
dixit vrgēs dispu-
tatio in heredita-
te ipsa. Et et alia
rō quare nō q̄rit p
hereditarium ser-
uum. vt. §. de acq.

here. paulus. sed qd si habeat vsumfructū in seruo testa-
toris mei nūquid p eū acquirā hereditatē: Rñ. q nō: cū
nec per seruū heredis possit queri. secus si seruus insti-
tuatur: quia per eum tunc acquiritur.

a Si ex parte heredi. secus si in totū tūc enim inutile
esset legatū. vt. §. de lega. l. legatū. §. i. sed si abstinet totū
psequit. vt eo. ti. l. qd filiabus. §. si. r. l. seq.

b Legatus. i. plegatus.

c Propter partē. dimidiam si ponas duos heredes
aliam autem habet iure hereditario.

d Fundi. nō ipsam hereditatē cum p me sim heres.
vt. §. de acqui. here. paulus.

e Seruū cōez. mei & testatoris cui successi p ipm fusi.
vt. §. de here. l. i. l. i. p. n. sec. q p me. vt. d. l. paul. & erit
nō hereditariū hoc casu s; totū michi accedit fm Jo.

f Acqro. l. totā hereditatē: posset & poni in seruo duo-
rū instituto ab extraneo contēplatione alterius.

g Hec q de seruis diximus. vt per eos acquirat no-
bis possessio. vt. §. e. §. item acquirimus. & sequētibz.

h Velint. & sciant velle. vt. r. §. eo. §. ceterum.

i Sed potius nō. si tamē habeat ratū. vt. §. de neg.
ge. §. ego. Itē hoc nisi ille q tradit hoc agat vt michi acq-
rat: quo casu serui malignitas nō nocet. vt. §. de dona. l.
q michi. r. §. ti. i. p. seruū. §. si. q est ptra. vel hic a nemine
tradebat. itē hoc in q̄redis. sec. in q̄stis. vt. §. e. l. fi. et. C.

de pac. l. seruus. & facit. §. de dono. pos. l. pe. & de iure do-
tium. cum vxor. & Ieo. si me in va. in fi.

k Nobis acqrit. dic q p pcuratorem q̄rit possessio &
dñiuz si dñs fuerit tradēs etiā ignotū. als si ipe tradēs

possionē. ¶ Si ex pte here-
di instituto seruū legatus sit:
ppter partem quā ex causa le-
gati habet acquirere fundū he-
reditariū possessionē. Idem di-
cendum est si seruū cōmunem
iussero adire hereditatez: quia
propter meā partē acquirō.

**Seruus acqrit domino ita
venuz si vult: quia secus si de
cōtraria ipsius serui volunta-
te appareat. h. d. Pau. de ca.**

**Hec q de seruis diximus
ita se habēt si et ipsi velint: no-
bis acquirere possessionē. naz
si seruū tuuz possidere iubeas
& is eo animo intret in posses-
sionem vt nolit tibi. sed potius
ticio: acquirere: nō est tibi que-
sita possessio.**

**Per pcuratōrē nobis acq-
ritur possessio si hoc agat: als
secus. h. d. Bar.**

nō fuit dñs: p dñs vltimus p dñs ex q̄ sciuit dñs: vt hic. r. §.
ti. l. l. si pcurator. & C. e. l. liberā. r. l. pcuratorē. fed. R. possit
dicit q̄ hōz q̄rit pcuratorē possessio & dñum etiā igno-
rāni michi: vt q̄ specialit ad hoc p̄stituto tradit gefien uerfi-
te etiā tradentē: pcurator malignet. vt. C. si dñs alteri mode
vel sibi. l. fi. r. §. de nobis
dona. l. q michi. et q̄rit.
§. ti. i. si pcurator.
q̄ hōz possessio so-
la: & ea mediāte si-
ue per eā dñiuz s; ab
ca separari nō
pōt. vt si hēat spe-
ciale mādaturū: &
meo noie accipi-
at eo q̄ bat nō hōc
agēte vt michi q̄-
rat: vt h. r. C. eo. p
pcuratorē. r. l. p li-
berā. q̄ hōz tūc de-
mū rei tradite. p-
curatorū nomine
meo michi q̄ritur
possessio cum no-
uero & ratum ha-
buerō: vt si genera-
lis erat pcurator:
vel ad alia p̄stitu-
tus. vt. §. e. l. cōis.
§. fi. r. §. de nego.
ge. si ego. q̄ hōz tūc
demū michi q̄rit
quā tradita michi
fuit: vt si in tradēs
do nenter id egit

Per pcuratōrē tutorem cu-
ratorēve possessio nobis acq-
ritur. Cū autē suo nomie na-
cti fuerit possessionē nō cū ea
mentē vt operā dñtayat suam
accōmodarēt nobis: nō pos-
sum⁹ acquirere. alioq̄n si di-
camus per eos nō acquiri no-
bis possessio qui nostro nomi-
ne accipiūt: futurū est vt neq;
is possideat cui res tradita sit
quia nō habeat animum possi-
dendi: neq; is qui tradiderit
q̄si cesserit possessionem.

**Oculus et aspectu acquiri-
tur possessio rei ab alio tradi-
te. h. d. Bar.**

**Si iusserim venditorē p-
curatorē tradere cum ea res in
presentia sit: videri michi tra-
ditam p̄scusaui. Idēq; est si
nūmos debitorē iusserim da-
re alij: nō enim corpore & actu**

vt michi querat. vt. §. ti. i. l. res. & C. de hīs q̄ a non do. l.
iij. sed Jo. nō distinguit in gñali & speciali pcuratore. et
q̄b facit specialis quo ad quedaz: hoc generalis quo ad
omnia: & cōtra. vt. §. de admini. tuto. l. si duo. Itē nō di-
stinguit in generali vterq; vel tradēs tm gerat. vt. §. de
do. qui michi. et. §. ti. i. l. per seruū. in fi. vel etiā accipēs
tm: q̄r et ei⁹ volūtas inq̄ritur. vt. §. eo. §. ceterū. & §. hec q̄
de seruis. Itē nō dicit dñum mediāte possessiōe q̄ri: s;
per ipsum pcuratorē. vt. nō. in fi. p. quas perfo. no. acq. §.
ex hīs. & illa. l. cōmunis. §. i. r. l. ego. intelligit quando
nō habebat mādaturū. Sed videt dñum non q̄ri p p-
curatorē. vt. C. per quas pfo. no. acqui. l. i. sed ibi nō dicit
excepta pos. sed causa pos. l. domino.

l Accōmodarent nobis. i. non nostro nomine.

m Non possumus acquirere. nisi tradēs gerat. vt. §.
de do. qui michi. nisi fuerit res tradita. vt. §. ti. i. res. itez
contra. Ieo. cōmunis. in fi. sed illa in gestore sine mādaturū
to dicit: & nostro nomine accipit.

n Alioquin. nō ad primū: s; ad superi⁹ dicitū referē.

o Possidendi. sibi sed nobis.

p Neq; is qui tradiderit. q̄b est absurdum. vt. r. Ieo.
si me in vacuam. talis tamē absurditas q̄ hōz toleratur.
vt. Ieo. q̄b meo §. si furioso.

q In p̄sentia. s; qd opat p̄sentia eū & ignotū: no-
bis p pcuratorē acqrat. vt. §. p̄ri. §. Rñ. l. i. p pcuratorē:
hic p meipm acqro: sicuti eū mitto eplam vel nunciū. vt
§. de p̄si. pecu. l. i. licet. & Ieo. q̄b meo §. pcurator.

r Si nūmos. vt et. I. de fol. si pecuniam. & I. de fur. fal-
sus. §. si is. & §. de dona. inter vir. & vxor. l. iij. §. fi.

incertis. instantia. i. simile: habeo ptra te directam ex ma-
leificio actioez si tu efficeris seruus: ergo ⁊ hodie habeo.
nō sequit. imo est noralts. vt liti. de noxa. §. ex diuerso.
Illud qrit quō michi vēdicāti incertā partē fiet restitu-
tio incerte partis: Rñ. vt. d. l. que de tota. Accur.

a Naturalis possessio. i. corporalis apphēssio. vt §. e. l. ij. rñ. dixi. et supple vel aliō qd p eo hēat ⁊ sic bene sequit. et iō ⁊ c. nā fūdi apphēssio et scētia thesauri eqpollēt apphēssioni thesauri vt subicit fm eos.
b Habuero. f. dicunt s; male.
c Naturali possesio. i. apphēssioni.
d Ceteruz. pro certe.
e Cepisse. s; p p̄scriptionē. ⁊ pro eis. §. e. l. §. i. s; thesauri non est pars fundi: vt glebe.
f Nō possidet. id est non incipit possidere sed reti- net ignorans. als null⁹ doctores vel furiosus retinere qd est falsum. vt Je. l. si is qui.
g Thesaurum. non ad proximi: sed ad superius dicitur refertur.
h Alieni. loquitur ergo improprie de thesauro. vt ⁊. §. ad exhi. l. thesaur⁹. fm. h. vel dic de vero thesauro: et qd dicit alieni. i. nō fūdi. vt ⁊. c. vñ. vi. l. si. Jit ⁊ q: nō possidetur nisi apphēditur vt subicit.
i Quidā. corrige nūc superiorem casum: ideoq ⁊ c.
k Veriorem esse. hanc que sequitur nec ⁊ c.
l Motus sit. s; videt p solū p̄spectū. vt. §. e. l. §. i. ibi qd pūmi posses. sed ibi de p̄rietate: hie de possessioe. vel ibi videbat: hie nō. hoc nō valet. vt. §. de p̄rahē. emp. clauib⁹. s; ibi factū interuenit clauis. f. traditio qd p apphēssione habem⁹: s; certe et hie factū. f. possessio fundi qd tūc dē debet opari: vel clauū traditio sit: vt per hoc michi mercū qrat possessio. sed possessio fundi nō per hoc traditur vt thesauri possessio datur. vel dic verius vt d. l. i. no. et facit institū. de re. diu. §. thesauros. et. Je. l. peregre. in prin.
m Quidam putant. et bene.
n Eum. pūmum exemplum.
o Qui vsuceperit. futurum vel etiā p̄teritū subiu- ctiū vt l. pro suo. l. i.
p Sic enim. scdm exemplum.
q Possideo. vt. §. de peti. here. ⁊ non tm̄ §. antepe. sed si vna vsucapio citius firmat an alia desinū: Rñ. sic. sicut et si rē tuā vsucapiēs tibi succedā desino vsucapere. vel subtili vna ⁊ eadē est vtraz vsucapio s; adiungit p̄- me. f. p emptore noua forma. f. pro herede quaz ante nō

Thesauri possessio nō qritur nisi per apprehensionem. hoc dicit Bar.

Aeratus et proculus solo aīo nō posse nos acq̄rere solossionē atunt: si nō antecedat naturalis possessio. Ideoq; si thesaurū in fundo meo pos- tum sciam continuo me possi- dere simul atq; possidēti affe- ctum habuero: quia qd desit naturali possessio id animus implet. Ceterū virtus ⁊ ma- nilius putāt eum qui fundum longa possessione cepit etiā thesaurum cepisse q̄uis ne- sciat in fundo esse: qd nō est ve- rum. Is enim qui nescit non possidet thesaurū q̄uis fun- dum possideat. Sed et si sciat non capiet longa possessione/ quia scit alienum esse. Put- dam⁹ putant sabini sententiā

habebat. f. vsucapio retēta prima. vt. §. p suo. l. i. in fl. vel ab ipō initio inūgūtur due forme. f. p emptore: et p suo ad vñ effectū. f. dñum acq̄rēdi: sicut si aliq; acciperet cultellū ⁊ ensē simul diuersis tēpōib⁹ ad vñ effectū s; hōiem occidēdū. nā ⁊ hie occidit seu extinguit dñuz pūmi. vt l. i. titu. de re. diu. §. si tamē.
r Nec enim si- cut. no. duas regu- las. f. dominū ex vna causa: posse- sio ē ex plūb⁹ ha- bet. vt et. l. de reg. tur. l. nō vt ex plus rib⁹. prime obijci- tur si currit vsu- capio pro emptor- re: ⁊ p suo vt hie ⁊ vsucapio est acq̄si- tio dñū. vt. l. tit. i. vsucapio. §. ex di- uersis causis qrit dñum. Rñ. proxi- mā cām inspici. l. traditōez siue acq̄- sitioez possessiois nō remotā. f. cām ex q̄ fit traditio. et sic no. tria. cā scilz traditiois seu ti. q̄ possunt esse plu- res vno vel duor- so ipe inchoatē: Et dō est traditio possessiois que est vna. Tertio vsucapio q̄ nascit ex p̄mis duob⁹. Et dō op- ponit dñum vsucapioe qrit et vsucap. ex multis causis p̄cedit. f. titulo ⁊ do. si. §. ⁊ dñuz: Rñ. hec ola facit vñ cām. i. vsucapioe. Tertio oppo. q̄ agens in rē oēm cāz dñū in ius deducit. vt. l. de excep. rei iudi. si m̄. §. eadē. in si. §. ⁊. l. ⁊ an eadē §. actioes. sed nec dicit ibi suā nisi ex vna cā. Quarto si res debita ex plurib⁹ causis soluit. vt J. d. solu. cū qd §. d. peculio. ⁊. l. in nūeratiōib⁹. ⁊ de leg. i. si creditor §. marcell⁹. Rñ. vt in p̄ma. q̄ primā cāz l̄sp̄- cio. i. traditōez q̄ ex multis causis fieri pōt: sicut in vsuca- pioe inspiciat traditio l̄ illa fiat ex diuersis. s; hec non valet. ergo nec hoc in p̄ma q̄stioe: quia fm hoc possessio nō pōt ee nisi ex vna cā. f. ex traditōe qd est p̄tra hie §. s; rñ. hec s; b; ita possidere ⁊ c. referri ad id qd dixi in prin. §. ⁊ eū q̄ vsucap. ⁊ c. hoc est ad remotā cām. qd non pla- ce: vt in dñio. prima: in possessioe remota inspiciat: quia est p̄tra mētē hui⁹. §. tu §. dic fm a30. in vtraz reglā l̄sp̄- ci remotā vt dñum ex plurib⁹ causis separatis nō q̄ra- tur: s; curretib⁹ sc. Possessio aut etiā ex separatis: hoc mō qd mētē est nō pl⁹ fieri pōt mētē ex aliq̄ cā supueniēte primo remanēte dñio. At qd semel cepi possidere eadez manēte possessioe ex noua cā possidere possum: vt hie. et Je. l. si qd aut. Quito oppo. ex l. §. ad legē fal. l. fūdo. vbi hūc dñum vt heres l̄cipit hie vt ex legato. s; nec ibi ex plurib⁹ causis acq̄rit s; tm̄ ex cā legatū ⁊ desinit ex cā he- reditaria. Et cetero si heres rē michi legatā sub p̄ditioe les- get sub eadē p̄ditioe. s; dic ⁊ ibi ex p̄ma cā tm̄ q̄ri. ar. d. l. fundo. Septimo si rē mea michi sub cōditione debebas tradas michi vt fiat mea existēte p̄ditione ⁊ postea mi-

veriozem esse: nec als eū pos-
sidere q̄ scit nisi loco mot⁹ lit:
quia non sit sub custodia no-
stra: quibus consentio.

**Ex pluribus causis non cō-
trariis sed diuersis se muticem
cōpatiētib⁹ possessio potest
haberi: dñm̄ vto non pos-
test haberi ex pluribus causis
in diuersum tps acquisitionis
currentibus vtraz cā rema-
nente. h. d. Bar.**

**Ex plurib⁹ causis posside-
re eadē rem possumus vt qui-
dam putāt: ⁊ cum qui vltice
perit: ⁊ p emptore: et pro suo
possidere: sic enim: et si et qui
p emptore possidebat heres
lim: eadē rē ⁊ p ēptore ⁊ p he-
rede possideo: nec em̄ sicut
dñum nō pōt nisi ex vna cau-
sa p̄tingere: ita et possidere ex
vna dūtata causa possumus.**

vna. Tertio vsucapio q̄ nascit ex p̄mis duob⁹. Et dō op-
ponit dñum vsucapioe qrit et vsucap. ex multis causis
p̄cedit. f. titulo ⁊ do. si. §. ⁊ dñuz: Rñ. hec ola facit vñ
cām. i. vsucapioe. Tertio oppo. q̄ agens in rē oēm cāz
dñū in ius deducit. vt. l. de excep. rei iudi. si m̄. §. eadē.
in si. §. ⁊. l. ⁊ an eadē §. actioes. sed nec dicit ibi suā nisi ex
vna cā. Quarto si res debita ex plurib⁹ causis soluit. vt
J. d. solu. cū qd §. d. peculio. ⁊. l. in nūeratiōib⁹. ⁊ de leg. i.
si creditor §. marcell⁹. Rñ. vt in p̄ma. q̄ primā cāz l̄sp̄-
cio. i. traditōez q̄ ex multis causis fieri pōt: sicut in vsuca-
pione inspiciat traditio l̄ illa fiat ex diuersis. s; hec non
valet. ergo nec hoc in p̄ma q̄stioe: quia fm hoc possessio
nō pōt ee nisi ex vna cā. f. ex traditōe qd est p̄tra hie §. s;
rñ. hec s; b; ita possidere ⁊ c. referri ad id qd dixi in prin.
§. ⁊ eū q̄ vsucap. ⁊ c. hoc est ad remotā cām. qd non pla-
ce: vt in dñio. prima: in possessioe remota inspiciat: quia
est p̄tra mētē hui⁹. §. tu §. dic fm a30. in vtraz reglā l̄sp̄-
ci remotā vt dñum ex plurib⁹ causis separatis nō q̄ra-
tur: s; curretib⁹ sc. Possessio aut etiā ex separatis: hoc
mō qd mētē est nō pl⁹ fieri pōt mētē ex aliq̄ cā supueniēte
primo remanēte dñio. At qd semel cepi possidere eadez
manēte possessioe ex noua cā possidere possum: vt hie. et
Je. l. si qd aut. Quito oppo. ex l. §. ad legē fal. l. fūdo. vbi
hūc dñum vt heres l̄cipit hie vt ex legato. s; nec ibi ex
plurib⁹ causis acq̄rit s; tm̄ ex cā legatū ⁊ desinit ex cā he-
reditaria. Et cetero si heres rē michi legatā sub p̄ditioe les-
get sub eadē p̄ditioe. s; dic ⁊ ibi ex p̄ma cā tm̄ q̄ri. ar. d. l.
fundo. Septimo si rē mea michi sub cōditione debebas
tradas michi vt fiat mea existēte p̄ditione ⁊ postea mi-

ubi leges sub eadē cōditōe r extat cōditio. scerte hic ex cā debiti sū meaq; r si diuersa eēt cōditio et existeret. f. cōditio legati: etiā post pōditio debiti. f. existeret: r ex ea. f. cōditōe debiti petere. arg. d. l. fundo. h. s. arg. p. in. de leg. s. q. si in die. ubi nō viciat legatū h. post existat cōditio debiti ex eo.

Eadē possessio numero nō potest esse insolidū apud plures: s; plures possessōes eius: dē respectu vel nūero differētes possunt esse insolidū apud plures. h. d. Bar.

Ex cōtrario plures eādē rē insolidū possidere non possunt. cōtra naturā quippe est vt cuz aliquid ego teneam: tu quoq; id tenere videaris. Sa binus tamē scribit eū qui pccario dedit: r possidere ipz: r eū qui pccario accepit. Idez trebari? approbat? existimās? posse aliū iuste altū iniuste possidere: duos iuste vel duos in

Ex cōtrario. dixit vnū ex pluri bus causis possi-

derē: sic cōtra plures r. Et no. q. R. p. et alij intellexe rūt hīc: s; in naturali possessiōe tm̄ ex eo qd dicit tenere stare sedere. r trebaria labeone respōdit. qz dicebat trebati? duos naturaliter insolidū possidere vnū. f. iust et possit a aliū iniuste. qd est impossibile vt. pbat labeo. nā quo ad pluri? summā possessiōe. i. ius ipsum possidēdi vel in genere insolidū possidēdi non multū interest r. hoc facti stare possit. s; ciuilit dicebat. R. r. p. et alij duos insolidū possidere diuersis respectibus r causis. r hoc iuste vel iniuste: vel vn? iuste alter iniuste. vt debitor qz hz ciuilit et creditor qz cū naturali hz quādā ciuilit. Itē de re data in ephitheo sim vel in feudū vel in dotē talibz casibus admittebat R. in alijs forte nō. s; Jo. dixit creditor oīno possidere r nō debitor. vt. s. l. i. s. p. seruū cor. Itē mulierem nullo mō nisi quo ad vitādā satisfactiōe: vt r debitor. vt r. s. q. satisfacti. cog. l. sciēdū. s. creditor. r quo ad eōmodū quo etiā respectu dicit dñā. vt. C. de iure do. in reb?. Itē feudatariū et emphyteotā quos dixit. R. hīc ciuilit rōne iuris qd habēt in re: dixit Jo. nullā ciuilit hīc s; naturales tm̄: r dñā rā ciuilit qz naturāle retinet: etiā si ad nūdinā eāt. qd pater: qz dat eis interdiciū vn? vi: si reuersi nō admittant. vt. l. de vi r vi ar. l. i. s. hoc interdiciū. et. l. iij. s. vn? vi. Ciuilit aut sol? dñā hz cū duo etiā ciuilit r solidū nō possidēt fm̄ eū. Qd aut dicit hīc tenere stare sedere: r sicut qd facit p. R. r. p. r alij: nō ob. qz ciuilit nō dī te neri alio: vel verius exp̄licat de naturali cū dicit cōtra naturā r. vt euidēt. pbat de ciuilit qd non possit dici nisi in enigmate. Alij dicunt indistincte duos vel plures insolidū ciuilit possidere nō solum in p̄dictis casib? possit a. p. vel. R. iust et iniuste vel mixtim: qd sic. pbat. qd ad nūdinā iust possidet ciuilit. s; si qd intrer alio et corpore possidet. ergo et ipse ciuilit ex quo est talis res qd pōt possideri fm̄ R. s; fm̄ Jo. nō sequi: qz si liber hominū sciēs liberi inuadā alio et corpore nō tm̄ possideo. vt. l. i. cū heredes. s. i. s; dicit hec res est qd a sciente nō pōt possideri: r ego dicā qz hīc est aliud qd impedit. f. qz

ali? ciuilit possidet. Cōtra oēs est. J. de pccario. l. duo. s; ipse dicit insolidū vtroq; iure vel naturali nō possunt: vt ibi. pccaria obijct cis: si duo insolidū ciuilit possidēt cur non naturalit. s; bi gfa. si Igredior fundū que tu possideo: vt possideam? insolidū naturalit pter id tantillum qd nam? vel enaz insolidū: si ambo exeam? r scem? in p̄spectu qd. d. dicit admisisse. f. duos naturaliter insolidū possidere. Itē fm̄ eos qd dicit duos ciuilit insolidū possidere. si plures intrēt fundū et qd ad nūdinā iust diuersis rēpōsibus: vel vn?: r exites retineāt ciuilit. ergo s; iust possidēt ciuilit. s; si oēs habeāt bonā fidez et titulū: quia ab ali quo acceperūt nō clam: cū nō credāt se phibēdos: oēs vsucapit: qd est absurdū. nā r sic haberēt dñū vsucapione tali insolidū: qd est J. legē. s. cōmo. si vt certo. s. si. Itē qdlibet efficeret dñs fructū insolidū si decidat: vel p̄ aliquē colligant: qd sufficit vt fiat bōe fidei possessoris. vt. s. de vsur. qd scit. s. i. alieno. vn? dicit qd Igredies hz tm̄ naturalē. dicit qd fm̄ Jo. duos insolidū nō possidere neq; ciuilit r naturaliter. neq; naturaliter tm̄: neq; ciuilit tm̄: neq; ambo iuste: neq; ambo iniuste: neq; vnus iuste alter iniuste: vt h. r. J. de pcc. l. duo. l. p̄n. s; vn? ciuilit alter naturalit sicut fructuari? r p̄pccari? r. Itē dñs r va fall?. Itē dñs r emphyteota. Itē vadēs ad nūdinā r ingredies. s; J. l. vn? possi. l. i. duo. l. p̄n. Rñ. ubi accipe iustā ciuilit: iniustā naturalē. vt r als. J. qd fm̄. s; qd si ille qd hz naturalē tm̄ vt va fall? r siles alij det feudū vel in ephitheo sim: an hēat postea ciuilit? Rñ. s; Jo. naturalē trāsferre.

Posseio retenta animo et corpore nostro vel animo tm̄ non perditur. secus in ea qd animo nostro r alieno corpore retinetur. h. d. Bar.

In amittēda quoq; possessione affectio? eius qd possidet intueāda est. Itaq; si in fundo

vsucapit: qd est absurdū. nā r sic haberēt dñū vsucapione tali insolidū: qd est J. legē. s. cōmo. si vt certo. s. si. Itē qdlibet efficeret dñs fructū insolidū si decidat: vel p̄ aliquē colligant: qd sufficit vt fiat bōe fidei possessoris. vt. s. de vsur. qd scit. s. i. alieno. vn? dicit qd Igredies hz tm̄ naturalē. dicit qd fm̄ Jo. duos insolidū nō possidere neq; ciuilit r naturaliter. neq; naturaliter tm̄: neq; ciuilit tm̄: neq; ambo iuste: neq; ambo iniuste: neq; vnus iuste alter iniuste: vt h. r. J. de pcc. l. duo. l. p̄n. s; vn? ciuilit alter naturalit sicut fructuari? r p̄pccari? r. Itē dñs r va fall?. Itē dñs r emphyteota. Itē vadēs ad nūdinā r ingredies. s; J. l. vn? possi. l. i. duo. l. p̄n. Rñ. ubi accipe iustā ciuilit: iniustā naturalē. vt r als. J. qd fm̄. s; qd si ille qd hz naturalē tm̄ vt va fall? r siles alij det feudū vel in ephitheo sim: an hēat postea ciuilit? Rñ. s; Jo. naturalē trāsferre.

Non possunt, naturaliter fm̄. R. tu dic ciuilit et hoc pbat per hoc qd sic est in naturalit: et sic subijct contra r. et eodem modo dic in fi. s.

Id tenere videaris. eodē iure. nā alio potest esse.

Accipit. qd videt J. p̄dicta s; nō est: qz vn? possidet ciuilit alter naturaliter. qd dicit vt. J. de pcc. r hz s. eum.

Approbat. r bene.

Existimans. in hoc male.

Possidere. naturaliter r insolidum: sic reprehenditur fm̄. R. sed si de ciuilit intellexisset idem eēt fm̄ Jo. scz qz reprehenderetur.

Non posse. in hoc bene: r est iusta in qua est bona si iustare; des: r iniusta vi. vel clā. vel similia.

In summa. i. in iure vel genere possidendi. iusta qd

Nō multū. qz nichil qd ad hāc cām: s; ruz ad alia sit. forte multū interest. qz vn? facit fruct? suos: alter non.

Verius est. s. dictum labeonis.

Eadem possessio. naturalis fm̄. R. et. p. vel etiam ciuilit fm̄ nos. qd probat per naturalem.

Affectio. desinēdi possidere et sic non potest oppo de furioso. vt. l. eo. si is qui.

Res ea dem an possit a plurib? summā possessiōe. i. ius ipsum possidēdi vel in genere insolidū possidēdi non multū interest r. hoc facti stare possit. s; ciuilit dicebat. R. r. p. et alij duos insolidū possidere diuersis respectibus r causis. r hoc iuste vel iniuste: vel vn? iuste alter iniuste. vt debitor qz hz ciuilit et creditor qz cū naturali hz quādā ciuilit. Itē de re data in ephitheo sim vel in feudū vel in dotē talibz casibus admittebat R. in alijs forte nō. s; Jo. dixit creditor oīno possidere r nō debitor. vt. s. l. i. s. p. seruū cor. Itē mulierem nullo mō nisi quo ad vitādā satisfactiōe: vt r debitor. vt r. s. q. satisfacti. cog. l. sciēdū. s. creditor. r quo ad eōmodū quo etiā respectu dicit dñā. vt. C. de iure do. in reb?. Itē feudatariū et emphyteotā quos dixit. R. hīc ciuilit rōne iuris qd habēt in re: dixit Jo. nullā ciuilit hīc s; naturales tm̄: r dñā rā ciuilit qz naturāle retinet: etiā si ad nūdinā eāt. qd pater: qz dat eis interdiciū vn? vi: si reuersi nō admittant. vt. l. de vi r vi ar. l. i. s. hoc interdiciū. et. l. iij. s. vn? vi. Ciuilit aut sol? dñā hz cū duo etiā ciuilit r solidū nō possidēt fm̄ eū. Qd aut dicit hīc tenere stare sedere: r sicut qd facit p. R. r. p. r alij: nō ob. qz ciuilit nō dī te neri alio: vel verius exp̄licat de naturali cū dicit cōtra naturā r. vt euidēt. pbat de ciuilit qd non possit dici nisi in enigmate. Alij dicunt indistincte duos vel plures insolidū ciuilit possidere nō solum in p̄dictis casib? possit a. p. vel. R. iust et iniuste vel mixtim: qd sic. pbat. qd ad nūdinā iust possidet ciuilit. s; si qd intrer alio et corpore possidet. ergo et ipse ciuilit ex quo est talis res qd pōt possideri fm̄ R. s; fm̄ Jo. nō sequi: qz si liber hominū sciēs liberi inuadā alio et corpore nō tm̄ possideo. vt. l. i. cū heredes. s. i. s; dicit hec res est qd a sciente nō pōt possideri: r ego dicā qz hīc est aliud qd impedit. f. qz

possidet. iusta qd iustare; des: r iniusta vi. vel clā. vel similia. In summa. i. in iure vel genere possidendi. iusta qd Nō multū. qz nichil qd ad hāc cām: s; ruz ad alia sit. forte multū interest. qz vn? facit fruct? suos: alter non. Verius est. s. dictum labeonis. Eadem possessio. naturalis fm̄. R. et. p. vel etiam ciuilit fm̄ nos. qd probat per naturalem. Affectio. desinēdi possidere et sic non potest oppo de furioso. vt. l. eo. si is qui.

Liber Tertius.

a **¶** **N**o solo. hic est J. Je. quoadmodum. et. J. de re iudi. l. fere. So. J. J. tot. de iudi loquitur. ille b naturalis: qd no piz: qz hic de in fundo sis. sedo dic duo necessaria ex pte eius qz expulit: et sibi qrat et alii auferat. sz ex pte pdet: vna sufficere. vel tu dic hac fm illa: vt sz duo sint neces-

saria: et qz hic et affectio: dic sz no sola. Jte primus subaudi p. qz ex: uerit: sic J. d. p. ob. stipulat. sum dama. in fi. ibi conti nuo. i. post rei ite: ritu. z qd bt alo: dic qn solo antmo possidet. et sic bh iungit sequis rn. sz et si qd zc. sz vt

qz nuc de natura: li et ciuili dicat: vt h de ea qua p me retineo. ibi de ea qua p aliu teneo qua no amitto licet desina alo pos sidere nisi colon' expellat: vt J. d. vt

z vi ar. l. iij. §. si qd alit. circa fi. vt dic fm ioh. vtriusqz ne cesse in pdedo si licipias a corpore: no sic si ab alo: sic C. de iu. deli. po: tuit. z ar. J. e. peregre §. pe. Sz mun: qd solo corpe reti ne: qd qd qz sic vt i furioso et ifante: sz in furioso e ani mus. f. pterit. ite facit. J. e. l. si qsvi. §. differentia.

b **¶** **T**h possides ciuilit. ille natu raliter donec redi ens no admittat: vel repelli suspice ris: vt J. e. si id qd. z J. pri. §. z. l. clā. in fi. ite not. qz bt alo solo. na si corpe alieno aliud eet: vt z J. pri. §. qd si fums.

c **¶** **A**mississe. siue erit veru sine falsu: qz suspicac' fuit se repellit: vt J. eo. si id qd §. fi. sz an sit viciosa: vel def in dicitum. dic vt J. de vi et vi ar. l. iij. §. si quis autē.

d **¶** **R**etineo possessionē. ciuile. de naturali possēt dabi tari: sz idē est: vt J. e. si de eo §. si foute. z facit. §. de dolo. l. e. **¶** **A**mitto possessionē. vt z J. c. l. peregre 42. cū quis. §. si. sz J. c. l. fi. So. vt ibi. et facit. J. de vsuca. non solū. §. qui pignou. Accur.

f **¶** **N**ā cōstat. nō ad primū sz ad aliū d rñ. refert: vel etiā ad aliud. sz et si alo. vel ad. pri. dixi possessionē quā p feruū teneo etiā ignozantem perdere. secus in ea quam per nos et hoc dicit. nam zc.

g **¶** **P**ossideri. vt J. r. l. l. si is qui §. si seruus.

h **¶** **S**i dū. i. decēnio inter pñtes. z. xx. an. inter abñtes

sis et tñ nolueris eū posside re: ptinus amittes possessio nē. igit amitti z aio solo pōt qñs acqri non pōt. Sed z si aio solo possideas: licet ali' in fundo sit: adhuc tñ possideo.

¶ **Q**ui fecit naturalē posses sionē occupatā et pp' timorē negligit recupare: perdit etiā ciuilem. b. d. Pau.

¶ **S**i qd nunciet domū a la tronib' occupatā z dñs timo re cōterritus noluerit accedere r: amississe eū pos. placet.

¶ **P**er mortē ei' cui' corpore possidemus ciuile nō pdim': sed p traditionē eius vel dele ctionem vel aio nostro sic. b.

¶ **S**i seruus vel colon' p qd corpore possidebā decesse rit vt aio/retineo possessionē. Sed si alij tradiderit/amitto possessionē. nā pstat' posside re nos donec aut nra volūta te discesserimus: aut vt delecti fuerimus.

¶ **S**eruus fugiēs priuat me possessione si dū in libertate morietur. Bar.

¶ **S**i seruus quē possidebā p libero se gerat vt fecit spar tanus: et iudiciū liberale parti paratus sit: nō videbit a dño possideri' cui se aduersarium

vt. J. d. et a d. si cū fideicō. Sariso. sic in pscriptioe distri guitur. vt. C. de pscript. long. tēpo. l. fi. Alij dicit de biē mo. ar. C. de emū agro de ser. l. qz agros. li. xi. sed videtur etiā si nō diu. vt J. de lib. cā. qz asit. z. i. liberis. l. fi. sed il lud quo ad onus probandi.

¶ **S**i alo cū. vt J. eo. l. i. §. p seruū et J. e. p. et §. fi. nō corpore. vt. §. b. li. be. cā. l. i. cui §. l. j. que est contra. **¶** **S**alutis hyb nos. qdus hyeme ytimur. **¶** **S**tuos. qd' estate. z dic alo. f. ciuilit. z idē est in alijs pdis qd aliquando dimit tim': vt et J. de vt et vi ar. l. i. §. quod vulgo.

¶ **A**io meo im vel aio meo z corpore alieno: vel etiā aio et corpore alieno possum possidere. Bar.

¶ **S**alt' hybernos estuos qd' aio possidemus / qz ut certis tēporib' eos relinqm': ceterū aio nro etiā corpore alieno possidem' sicut dixim' per col onum et seruū. nec mouere nos debet' hoc q' quasdam res etiā ignozātes possidem' id est quas serui peculiariter comparauerūt: nam videmur eas eozūdem et antmo et cor pore possidere.

¶ **C**iuilis possessio rei mobi lis animate tādiu aio posside tur qdū p facultatē apprehē dendi naturalē eius custodia coherceat: vel ex consuetudi ne redeundt. Bar.

¶ **H**erua fili' res mobiles ex cepto hoie qtenus sub custo dia nra sint: hacten' posside ri' id est qten' si velimus etus

dem serui. Accursus.

¶ **Q**uasdam. immo omnes non peculiares: vt dixi mus. §. eo. l. i. §. item acquirimus. et sic est plus in ser uo qz in colono. Accur.

¶ **H**erua filius. f. ait.

¶ **H**omine. nam homo possidetur et si non sit sub no stra custodia. vel qua ppositum habet redeundt. vt J. eo. si rem. in fi. vel illa ratione que est J. eo. l. rem que. vel illa ratione que est. C. de seruus fugitiuis. l. ij. et J. eo. pomponius. in pun.

¶ **P**ossideri. f. ciuilit. nam de possessione ciuili loq tur hic §. naturalē etiā amitto statim cum non insisto pe dibus vel eam non video: nisi sim talis qui tñ naturali ter possideam vel qui retineam per alium: vt J. eo. pom ponius. in pun. et nota. §. eo. l. i. in pun. et ideo subicit hic nancisa: quia amissa est naturalis. Sed quidam

¶ **S**i alo cū. vt J. eo. l. i. §. p seruū et J. e. p. et §. fi. nō corpore. vt. §. b. li. be. cā. l. i. cui §. l. j. que est contra.

¶ **S**alutis hyb nos. qdus hyeme ytimur.

¶ **S**tuos. qd' estate. z dic alo. f. ciuilit. z idē est in alijs pdis qd aliquando dimit tim': vt et J. de vt et vi ar. l. i. §. quod vulgo.

¶ **C**eterū ani mo nro. z ita sciē tes.

¶ **A**lio. ita vt factū alic nū quo: dammodo meuz videatur. azo.

¶ **D**iximus. §. eo. §. qz seruus. accur.

¶ **D**ebet. f. qd possidem' scietes per seruū: vt dī xi. Accur.

¶ **Q**d. i. qz zc. vel aliter in querē da possessione p seruū dixi et fa ctum serui: et ani mum nostrum ne cessarium: sed cō tra hoc videt: qz quandoqz sufficit factū serui: et ibi est animus eius

dem serui. Accursus.

¶ **Q**uasdam. immo omnes non peculiares: vt dixi mus. §. eo. l. i. §. item acquirimus. et sic est plus in ser uo qz in colono. Accur.

¶ **H**erua filius. f. ait.

¶ **H**omine. nam homo possidetur et si non sit sub no stra custodia. vel qua ppositum habet redeundt. vt J. eo. si rem. in fi. vel illa ratione que est J. eo. l. rem que. vel illa ratione que est. C. de seruus fugitiuis. l. ij. et J. eo. pomponius. in pun.

¶ **P**ossideri. f. ciuilit. nam de possessione ciuili loq tur hic §. naturalē etiā amitto statim cum non insisto pe dibus vel eam non video: nisi sim talis qui tñ naturali ter possideam vel qui retineam per alium: vt J. eo. pom ponius. in pun. et nota. §. eo. l. i. in pun. et ideo subicit hic nancisa: quia amissa est naturalis. Sed quidam

notant hic q̄ naturalis amittitur statim cum nō in fisco: etiam si sit in conspectu oculorum. q̄ non placet. vt no. d. l. i. §. eo. Accur.

a **C** Accisa. nō ergo erat res in conspectu oclor̄ vt dixi. **b** **C** Obtrauerit. secus si non errauerit.

c **C** Desinere. ci uiliter e naturaliter. vt. I. eo. p̄pōnitus. in pun. et. l. i. si id q̄. in pun. **d** **C** Dissimiliter. q̄ adhuc ciuilitate possideo fm. h. et nos. sed e naturaliter fm. p. r. azo. h̄ non sit in conspectu.

e **C** Quia in presentia ei? sit. i. nō sit. vt repetas nōt vel dic q̄ sit ratio ad id q̄ dixit custodia: non pximi dicit nec inueniatur. vt. Accur.

f **C** Tamen cessat. q. d. non possessio cū possidea mus ciuilitate vel etiaz naturaliter si uideatur.

g **C** In uiuarijs. que parui spacij sunt: alioquin cōtra vt stat dicit. r. facit. §. d. usufru. l. usufructuarium.

h **C** In libertate. hoc §. nō possessio amittitur: iō ponitur hic §.

i **C** Quod est falsum. ad hoc §. de ac. emp. l. limes. r. l. seq. Accur.

k **C** Scdm̄ consuetudinē. als r. proprietate et possessio amittitur. vt hic. et. §. ti. i. l. naturalē §. pauonum. r. §. ceruus. et facit in eo. ti. l. in laqueum.

l **C** Desinere me possidere. interrūpitur ergo successio. vt. §. ti. i. l. naturaliter. sed datur

restitutio. vt. §. de iti. actus p̄. l. i. §. si q̄. aūt. p̄pter. sed p̄t dicit ibi certabat de dāno. secus si de lucro. vt. §. ex qui. cau. ma. l. deniq. r. l. seq.

m **C** Occupauerit. etiā inundādo. vt et. I. eo. p̄pōnitus. in pun. r. l. q̄. in uersas. §. i. et. I. de bo. au. ci. u. p̄. l. cū. vñ.

naturalē possessiōem nācisci^o possum^o. nā pecus simul atq̄ obtrauerit^o aut vas ita exciderit vt nō inueniat^o p̄tin^o desinere^o a nobis possideri: h̄ a nullo possideat. dissimiliter^o atq̄ si sub custodia mea sit nec inuentatur: q̄ in presentia eius sit^o sed tamen cessat^o interim diligens inquisitio.

C In f. r. ito aialib^o retinet^o ciuilitas possessio q̄ usq̄ facile est nobis ad ip̄et naturalē possessionē vel q̄ usq̄ retinet^o p̄suetu dinē ad nos redeundi^o pau.

C Itē feras bestias q̄ in uiuarijs^o includerim^o: et pisces q̄ in piscina collegerimus a nobis possideri: sed r. eos pisces q̄ in stagno sunt: aut feras q̄ in siluā circūseptis euagātur a nobis non possideri: q̄m relicte sunt i libertate^o naturalī. alioquin si q̄s etiā siluā emerit uideat eum oēs feras possidere: q̄ falsum est. Aues aūt possidemus q̄s inclusas hēim^o: aut si q̄ mansuete facte custodie nre subiecte sūt Quidā aūt recte putāt colūbas q̄s q̄ ab edificijs nris euolāt: itez a pes q̄ ex alueis nris euolāt/ r. h̄ p̄suetu dinē^o redeūt/ a nob possideri.

C Licet p̄ inundationē fluminis q̄ nō mutauit alueum nō p̄dā dñum rei mee: bñ tñ p̄do possessionē. h. d. pau. de ca.

C Labeo r. nerua filius r̄siderūt desinere me possidere^o euz locū quem flumē aut mare occupauerim^o.

C Furtū nō p̄trahit aīo h̄ cōtractatiōe q̄ dñs priuat^o possidet^o r. furi q̄r̄. h. d. B.

C Si rē ap̄ te depositā furti factē cā p̄traueris desino possidere. h̄ si eā loco nō moueris^o etiā si inficiādi animum habeas: pleriq̄ veterū r. sabinnus r. cass^o r̄siderūt recte possessiōem me manere^o q̄ furtum sine cōtractatiōe fieri non p̄t nec aīo solo furtū cōmittit^o.

C Nō p̄t q̄s cām possessiōis sibi mutare causa extrinsecas non accedēte. h. d. B.

C Illud q̄ a veterib^o receptuz est neminē sibi ip̄t cām possessiōis mutare^o posse. S̄ si is q̄ ap̄ me deposuit vel cōmodauit: eā rem uēdidit michi vel donauerit: non uideo: causam possessionis michi mutare^o: q̄ nec possidebā quidem.

C Quot sunt modi acq̄rendi tot sūt differēte possessiōis: r. oīs possessio aut est bona fide aut non bona fide: r. iustus ex primo decreto nō possidet: r. secundo sic. h. d. B.

C Bñā possessionū tot sūt q̄e r. cause acq̄rēdi et^o q̄ nīm nō sit: uelut p̄ emptore: p̄ donato: p̄ legato: p̄ dote: p̄ herede: p̄ noxe dedito: p̄ suo^o: sicut in hīs q̄ terra mari celoq̄: uel ex hosti^o capim^o: uel q̄ ipsi vt in rerum natura eēt fecimus^o: Et in summa magis vnum genus^o est possidendi. spēs autē infinite sunt. Uel etiā p̄t dīuidi possessionis genus in duas species: vt possideant bona fide/ aut non bona fide. **C** Qd aūt quintus mutus iter genera possessionū posuit: si quādo

§. si. secus in p̄prietate. vt. §. ti. i. adeo §. insula. in fi. Ac. n. **C** Si rem. facit. C. de pos. l. i. q̄. et. I. eo. rem que. et. §. ti. i. l. pomponius. in fi.

o **C** Non moueris. sic. §. eo. l. neratius. Accur.

p **C** Manere. cōtra. I. eo. si rem. sed ibi r. a loco mouit.

q **C** Comittit. vt et. I. de fur. l. i. et. l. i. ff. de do. et. l. si d̄o. r. r̄o. §. necq̄. ver. bo. r. §. man. procurator. hoc autē uerū nisi quando ope sit r. cōsilio aliterius. vt. I. de fur. l. qui seruo.

r **C** Mutare. vt r. C. loca. ad. p̄batio. nez. in fi. r. dic. sex. modis fieri hanc mutationem. vt no. C. e. l. cum. nemo.

s **C** Possē. si possideat^o p̄ emptore p̄stiuā me in animo possidere p̄donato.

t **C** Mutare. vt sit. phibitū p̄cedēte regulā immo p̄missum quādo extrinsecas causa accedūt: sic sit de nulla aliqua. Quare ratio q̄ sequit. quia nec r. non est bona. sed hec est bona quia extrinsecas causa accedit. Uel dic q̄ bona est quia nō proprie ē mutatio de nulla ad aliquā licet ip̄proprie sit: et ideo pono iter alios modos mutandi causam pos. vt in. d. l. C. e. l. cū. nemo.

v **C** pro suo. sed nonne in supra dictis possidemus p̄ suo. vt. §. p̄ suo. l. i. Rñ. vñq̄. sed hoc restringit ad sequētia. vt. §. pro suo. l. i.

x **C** Sicut i hīs. ext̄p̄ficatne ponitur ad id q̄ dixit pro suo.

y **C** Fecimus. specificando. Accur.

z **C** Genus est. ergo possessio gen^o et possessio species: vt et actio est genus et species.

a **C** Non bona fide. plus potest q̄ si diceret mala. naz

o iij

etiam dubitantē sit sua vel aliena res p̄inet: qui nec bo-
nam nec malam fidem habet.

a ¶ Non possessionē. in creditore dic si realiter egit: et
missus est in pos. rei petite statim possidet s̄m Bzo. et
Jo. sed de p̄rietate d̄no audatur vsq; ad annū s̄m Bul.

demū elapso an-
no possidet q̄si ex
secūdo decreto. vt
C. de p̄scrip. xxx.
an. si q̄s. emptio-
nis. §. si. Si perso-
naliter: tūc nō pos-
sides nisi scōm de-
cretū interuenit:
vt hic. et. J. qui. ex
ca. ma. l. cum lega
ti. An aut natura-
lit̄ isti possideant.
quidā sic. ar. §. de
rei. v̄. l. officii. et
ad exhi. l. eclusus.
Jo. contra. ar. hu-
ius legis. Itē fe-
cus l. misso et car-
boniano s̄ h̄is:
quia statim possi-
det. vt. §. b. carbo.
edi. l. iij. §. missus.
Bzo.

b ¶ In possessio-
nem ex primo de-
creto.

c ¶ Nobis. p̄ se-
cundū decretum.

d ¶ Causa cogni-
ta. vicino perseue-
rante in eadē con-
sumacia. vt. §. de
dāno infecto. l. si fi-
nita. §. nō autem.

e ¶ Itē q̄s dicit vsuca-
pere. fac. §. b. vsuca-
fru. l. vsufruc. leg.
et de noza. ac. et ge-
neraliter. sed con-
tra. §. cōi. diui. l. s̄
si res. vbi dicit sta-
tim fieri domini.

sed plene dic vt. §. de dāno infecto. p̄retoris.

Quidquid peculiari. profectici vel aduentici pecu-
lii s̄m hec iura. vt. J. e. possessio. §. q̄ in aliena dices.

f ¶ Ignoret. secus in eo qui putat filiu. vt. J. de vsuca.
l. iulio. in prin.

g ¶ Possideatur. a sciēte liberū. vnde dic. i. detineatur.
vt. J. e. l. cū heredes. §. itē quero. Vel etiā si credat eū ser-
uum. tamē patri acquirit. quia non ratione possessionis
sed patrie potestatis patri acquiritur: q̄ non cessat l̄ ab
alio possideatur: et ideo secus in seruo qui acquiritur ra-
tione possessionis. vt. §. e. l. i. §. sed et p̄ eū. et. J. eo. p̄ eum. §.
per seruu. et facit in aut. de mona. §. monachus.

h ¶ Probandum. vt possessio nobis queratur nō pos-
sessori per eum.

i ¶ Ex stipulatione. p̄redo es. vt. J. eo. fundi. et. C. e. l.
nec ex. et. J. quo. leg. l. i. in prin. et. J. de fur. eū qui. §. i.

lusu magistratus rei seruāde
causa: vel quia dāni infecti nō
cauebat possidemus inepitiss-
mū est. nā qui creditore rei ser-
uāde causa vel quia dāni infe-
cti non caueatur mittit in pos-
sessionē vel ventris nomine: nō
possessionē. sed custodiā re-
rū et obseruationē concedit: et
ideo cū dāni infecti non caue-
te vicino in possessionem mis-
si sum: si id longo tēpore fiat:
etiā possidere nobis: et p̄ lon-
gā possessionē capere p̄tor cā
cognita p̄mittit.

¶ Per filiu etiā ab alio pos-
sessori nobis possessio acq̄rit.
hoc dicit Bar.

¶ Uicq̄d filiu peculiari nō
mine app̄hēderit id sta-
tim p̄r ei possidet: q̄uis igno-
ret in sua potestate filiu esse.
Amplius etiā si filius ab alio
tāq̄ seruu possideatur: ideoz
probandum erit.

¶ Ex vera cā nō acq̄ritur no-
bis possessio iusta sine posses-
soris voluntate. Bar. Dan.

¶ Ex stipulatione tibi sit
chū debeā et non tradā
eū: tu aut nact⁹ fueris posses-
sionē p̄do es. eque si vendide-
ro rē tibi nec tradidero et sine
volūrate mea nactus sis pos-

sed cōtra. J. de reg. iur. l. nemo p̄redo est qui p̄iectum nu.
et. §. de pen. here. l. etiam. §. sed si q̄s sciēs. sed sol. vt ibi.
Itē cōtra. J. pro lega. l. penul. Sol. vt ibi. Item contra. §.
de excep. rei iudi. l. i. Solu. hic nō erat solutū p̄ctū vel cō-
tra reditoris volūrate fecit. et facit. C. e. l. minus. et. C.

foli. ma. l. dotis. et
C. de suffra. l. i. et
§. quod me. cau. l.
extat. Accur.

¶ Lam pos-
sidere. fur-
tine. i. clam et oc-
culce. vt. J. arborū
fur. ce. furtiz. et de
fur. l. i. Accur.

¶ Facturū. de
iure vel etiā de fa-
cto. vt. J. q̄b vi aut
clam. l. prohibe-
re. §. si.

¶ Suspicaba-
tur. vel suspicari
debebat. vt. J. q̄b
vi aut clam. l. fer-
uius. et. J. de regu.
iur. quo tutela. §.
in factū. Sed quis
actione hec posses-
sio recuperaturē
Rñ. vti pos. inter-
dicto. vt dices l. §.
qui ad nūdinas.

¶ Cū nō videat-
tur. quia mutare-
tur causa posses-
sionis. vt not. §. e.
l. iij. §. illud. §. ar.
§. §. de libe. cau.
q̄b autem. et. §. de
penito. here. sed et
si lege. §. q̄ si ab
initio.

¶ Obtinēde. l.
retinēde. et dic ra-
tio et. i. non inspi-
cio an de iure reti-
nere possit. vel ra-
tio. i. opinio siue
anim⁹ sine q̄litas siue volūtas. Sz. J. p̄ suo. l. si ancillā.
Solu. speciale ibi. p̄pter vicū furti in hōie q̄b p̄t p̄pen-
di: quia si simpliciter cognouissē alienū nō impediret
vsucap. vt ibi. et. J. n. i. l. iusto. §. stat. Itē no. de initio spe
ctando. vt. et. §. man. l. si procuratorem.

¶ Nec quēq̄. bene dixi ignorante nec et. Accur.

¶ Sciente. et non contradicēte. vt et. C. e. l. minus. et. l.
nec ex vera. et facit. J. arbo. fur. ce. faciēda. §. si. et. §. de ac. est.
emp. l. i. in fi.

¶ Bona fide. vident ergo hic duo inuertibilia cā pos-
sidere. et mala fide. vt. J. eo. si de eo. in fi. et. J. p̄ suo. l. si an-
cillam. ibi. neq; idē et pro suo et.

¶ Furtiue. i. clam.

¶ Nemine. nā si aliquē cū p̄ eū retineat naturalē et p̄
se ciuile: ille q̄ cā intravit nullā haberet: cū duo etiā ciu-
liter insolidū nō possideat s̄m Jo. sed. B. contra.

¶ Qui ad nūdinas p̄fectus
neminem reliq̄: et dū ille a nū

anim⁹ sine q̄litas siue volūtas. Sz. J. p̄ suo. l. si ancillā.
Solu. speciale ibi. p̄pter vicū furti in hōie q̄b p̄t p̄pen-
di: quia si simpliciter cognouissē alienū nō impediret
vsucap. vt ibi. et. J. n. i. l. iusto. §. stat. Itē no. de initio spe
ctando. vt. et. §. man. l. si procuratorem.

¶ Nec quēq̄. bene dixi ignorante nec et. Accur.

¶ Sciente. et non contradicēte. vt et. C. e. l. minus. et. l.
nec ex vera. et facit. J. arbo. fur. ce. faciēda. §. si. et. §. de ac. est.
emp. l. i. in fi.

¶ Bona fide. vident ergo hic duo inuertibilia cā pos-
sidere. et mala fide. vt. J. eo. si de eo. in fi. et. J. p̄ suo. l. si an-
cillam. ibi. neq; idē et pro suo et.

¶ Furtiue. i. clam.

¶ Nemine. nā si aliquē cū p̄ eū retineat naturalē et p̄
se ciuile: ille q̄ cā intravit nullā haberet: cū duo etiā ciu-
liter insolidū nō possideat s̄m Jo. sed. B. contra.

Intinō
quādo-
q; spe-
ctandū
est.

Clam. s. m. i. hz tñ naturalē possessionē. r sic bñ se
quillatio. Sz. R. r alij dicit q hic ingrediēs hēat etiā
civilē: hz r abfens habeat: vt no. S. e. l. iij. §. ex ptrao.

7
b Possessionē. f. civilē etiāz post ingressum. q. d. si ille
hz naturalē tñ ergo abfens civilē r sic audi. Ro. q. etiāz
civiliter duo non
possideant in soli-
dū. Itē ptra te: qz
dicit neminē reli-
rit: qz si aliquē: in-
grediēs nullā ha-
beret et civilē quā
hz abfens: hz ipse
rñdet. iō dicit ne-
minē qz si aliquēz
ingrediēs nō ha-
beret civilē: qz nec
naturalē cū nulla
qri sine corpore et
sio possit. t hoc ca-
su habeat vtrūqz:
q rñ. nō valer: qz hz
ali^o possid: at natu-
raliter: nichilo-
min^o aliuz possit
ingredi. Del^o au-
tē pōt dicere. ideo
dicit neminē: qz si
aliquēz dimississet
in possessione ille
possideret: r sic do-
min^o vtrūqz perde-
ret. vt. I. eo. pegre.

8
Sed r si nolit in fundum
reuerſi q^o vim maiorēz
veretur: amiffiſſe^o possessionē
videbitur: et ita nerat^o quoqz
ſcribit.

Quae sunt necessaria ad acq
redū sunt necessaria ad pden-
dum. b. d. Bar. Idem.

Admodū nulla pos-
ſeſſio acquiri niſi aīo et
corpore pōt: ita nulla^o amit-
tiſſi niſi in qua vtrūqz^o in ptra-
rium actum eſt.

Dimiſſo custode in fundo

facit. I. eo. ne vis fiat ei. l. i. §. hec actio.
Ed et si nolit. q. i. quia.

Amiffiſſe. f. nō ex ptoiefacto ſz ex ſua voluntate. vt
S. e. l. iij. §. ſi qz nō dicit. r qre vt ibi. r hec amiffa qrit clāde
ſhino etiā ignorāti. fm. Jo. Sz. quō sine aīo vt. S. e. l. iij. in
pūn. r. l. i. §. ſurtoſus. Rñ. quia ex quo habet naturalē ex
tñc viderur voluiffē habere civilē. nō aut iure accreſcen-
di quia nō sine aīo. f. acquiritur poſſeſſio: vt r. i.

Admodū. nulla. nec civilis nec naturalis: vel ſi
mul vtrūqz. vt r. S. e. l. iij. i. pū. ſz fallit vt ibi no. ac.
h Utrūqz. i. anim^o r corp^o. vt r. I. de reg. iur. l. ſere. r. I.
e. l. apus. ſz. S. e. l. iij. §. in amittēda. vbi ſufficit anim^o
in pōdēdo. Sol. vt ibi. Itē oppo. S. eo. clā. in ſi. vbi amitti-
tur naturalis ſine aīo. ſz cū def ibi vt poſſidētis occaſſio
ue civilis nō videt amiffa. vt ibi dicit. Itē no. ar. fm. 20.
qz ſi exeat r ſis in pſpectu r ego iſre q abo poſſidem^o na-
turaliter r civiliter ex eo q hic dicit nulla r nulla.

Generaliter. amicus. cui ex gra conceſſi. vt r. I. de ſi.
actuqz pu. l. i. §. ſis cur^o. r de vi r vi arma. l. i. §. qz ſer-
uus. et. S. quēad. ſer. amit. l. vſu. ſed ptra. S. cōi. diu. l. cō-
muni diu. §. neqz. ſed r ibi dño poſſidet colon^o: r ſic do-
minus poſſidet. Accur.

Quis. precario rogauit. vt poſſideret accipiēns.
l. Cōduxit. reſciſſo precario. r facit. I. pro emptore.
l. qui cum. et. I. eo. qd meo. in pūn. r. l. ſi aliquam.

Noviſſime. vt r. C. de pac. l. pacta. r. C. ne de ſtatu
defunc. ſi mater. in ſi. ſed quare nō concurrunt. vt. S. e. l. i.
iij. §. ex pluribus. nam non ſunt oppoſitae Rñ. accipe
quādo altero caſu agebatur ſcilicet vt poſſideret acci-
piēns: altero non. hoc enim in precario eē poteſt. vt. I.
de precia. l. certe. §. q. r. l. i. r hz. §. pe. Itē et cōducto qz qz
o iij

Intrem tñ fundā credēs ab alio fieri michi contronere
ſiā dabit ei vi poſſidētis iterdictū Rñ. nō. r hec ciuilitas
turbat p hoc q tenet naturalis. erit ergo ius huius in-
terdicti. f. vi poſſidētis. qz reſtituit naturalis. vt ſic non
inquietet in ciuilitate: qz patet q primo debet agi p ciuili
iterdicto vñ vi: vt
ſic agat vi poſſi-
dētis. pōt etiā agi
rei vēdicatōe. p. l. i.
la naturalis. r for-
te cōcurreret hoc
caſu: cū vi poſſide-
tis cū nō ſit cōtra-
ria rei vēdicatio
pro naturalis: r vi
poſſidētis p ciuili-
li turbata. Itē op-
ponit cū iterdictū
vt poſſidētis tūca-
tur poſſidētē. vt. I.
vt poſſi. l. i. §. iter-
dictū. quomō hūc
tueſt Rñ. et hūc ci-
uilitate poſſidētē
tuetur anteqz non
admittat. item et
poſt eā recuperat.
tā. vt dicit. Item r
poſt amiffam ſi in
amiffide aliqd ce-
perit in teſſe amit-
tētis. argu. I. vt
poſſi. ſi duo. in ſi. r

abfens non ſolū retinet ciuile
aīo ſuo: ſz etiā naturalē corpo-
re illius. Pan. Galus.

Generaliter aut quifquis
oīno nfo noie ſit in poſ-
ſeſſione veluti procurator: ho-
ſpes / amicus: inos poſſidere
videmur.

Due caſe ex quarū altera
poſſidēt altera detinet nō cō-
currūt in idem ſed vtrūqz ſua
let nū eēt inualida: ſecus ſi ex
vtrūqz poſſidēt vt neutra. S.

Quis ante Apta.
Conduxit poſtea preca-
rio rogauit: videbitur reſciſſi
ſe a cōductione. Sz ſi ante ro-
gauit poſtea pduxit / pduxiffet
videbit. pot^o em hoc pcedere
videbitur qd nouiſſime^o fa-
ctum eſt. r hoc pōponius ait.

Facit. I. eo. ne vis fiat ei. l. i. §. hec actio.
Ed et si nolit. q. i. quia.

Amiffiſſe. f. nō ex ptoiefacto ſz ex ſua voluntate. vt
S. e. l. iij. §. ſi qz nō dicit. r qre vt ibi. r hec amiffa qrit clāde
ſhino etiā ignorāti. fm. Jo. Sz. quō sine aīo vt. S. e. l. iij. in
pūn. r. l. i. §. ſurtoſus. Rñ. quia ex quo habet naturalē ex
tñc viderur voluiffē habere civilē. nō aut iure accreſcen-
di quia nō sine aīo. f. acquiritur poſſeſſio: vt r. i.

Admodū. nulla. nec civilis nec naturalis: vel ſi
mul vtrūqz. vt r. S. e. l. iij. i. pū. ſz fallit vt ibi no. ac.
h Utrūqz. i. anim^o r corp^o. vt r. I. de reg. iur. l. ſere. r. I.
e. l. apus. ſz. S. e. l. iij. §. in amittēda. vbi ſufficit anim^o
in pōdēdo. Sol. vt ibi. Itē oppo. S. eo. clā. in ſi. vbi amitti-
tur naturalis ſine aīo. ſz cū def ibi vt poſſidētis occaſſio
ue civilis nō videt amiffa. vt ibi dicit. Itē no. ar. fm. 20.
qz ſi exeat r ſis in pſpectu r ego iſre q abo poſſidem^o na-
turaliter r civiliter ex eo q hic dicit nulla r nulla.

Generaliter. amicus. cui ex gra conceſſi. vt r. I. de ſi.
actuqz pu. l. i. §. ſis cur^o. r de vi r vi arma. l. i. §. qz ſer-
uus. et. S. quēad. ſer. amit. l. vſu. ſed ptra. S. cōi. diu. l. cō-
muni diu. §. neqz. ſed r ibi dño poſſidet colon^o: r ſic do-
minus poſſidet. Accur.

Quis. precario rogauit. vt poſſideret accipiēns.
l. Cōduxit. reſciſſo precario. r facit. I. pro emptore.
l. qui cum. et. I. eo. qd meo. in pūn. r. l. ſi aliquam.

Noviſſime. vt r. C. de pac. l. pacta. r. C. ne de ſtatu
defunc. ſi mater. in ſi. ſed quare nō concurrunt. vt. S. e. l. i.
iij. §. ex pluribus. nam non ſunt oppoſitae Rñ. accipe
quādo altero caſu agebatur ſcilicet vt poſſideret acci-
piēns: altero non. hoc enim in precario eē poteſt. vt. I.
de precia. l. certe. §. q. r. l. i. r hz. §. pe. Itē et cōducto qz qz
o iij

Liber Tertius.

possidet vt si ad nō modicū sps cōdūrit. ceterū si neutro iure possidet vtrūq; tenet. vt. J. pr. idē pompo. 2c. et. J. i. l. non solum. in fi.

a Idem. si vtroq; vt. d. Ser plurimis.

b Tentat dicere. querendo.

c In possessio ne eē. subaudi an tenet vtrūq; Rñ. sic: vt in fi. ibi qd si factū est 2c. Qd vero sequitur est interpositio vsq; ibi qd si factū 2c. d. Senūade cā scz in possessione nulli.

e Non possidet. vt et. J. e. l. iij. §. si. et. J. q. ex cau. l. pos. eatur. l. cum legat. et. J. pro hede. l. i. in pn. 7. J. quozū legatorū. l. J. questum.

f Vtrūq; 2. precaria rogatio 2. cōductio.

g Vti. pro vt.

h Solū teneat quia locatio nulla est vt subicit: 2. §. locati. si qd conduxerit. §. 2. tra. §. de iure do. si vsu fructus. Solu. ibi

speciale ex necessitate: vel res erat ibi digna tanta mercede fm Jo. qd. R. non placet. qz merces in pecunia numerata cōsistere dz. at vnitas non est numerus sed pūcipium numeri. et ita fm est contractus immo iatus. Itē qd hic dicit locatōne nullā: dicit. R. verū est si precellit et precariū fuit secutū. si aut locatio est secuta qd non teneat vt locatio: itē tenet vt contractus immo iatus siue erat digna maiori mercede siue non. et sic nō erit solum precarium. qd non placet: quia contractus immo iatus non est nisi sit actum saltem tacite.

i Vero precio. i. iusto: et dictio vero est coniunctio. vt nil subaudias et sit nomen. et dic vero. l. iusto. vt iustu. qui ma. non pos. §. semel.

Iste. auctore. interposito decreto rite fm iudicialium ordinē. l. 3. nō recte quo ad ius litigatoris: ays nō. vt. C. vñ vi. l. meminerit. 2. C. si per vim vel alio mō. l. fi. 2. C. de sentē. l. platā. 2. §. de J. 3. l. nō putauit. §. non queuis. Sed qñ si iudex cōcessit alicui licentiā vt occurreret pos. an possit iuste facere. Lot. sic. J. 30. tra. qz nō pōt demandari fm Jo. et facit. J. de reg. iu. l. q. auctore. 2. facit. §. de noxa. l. 2. gnātr. in fi. et. §. si ex nox. cā ag. l. ij. fi. 2. §. de relig. l. si qd l. pos. in pn. p. qd ponit hic casus.

Naturaliter. possidere. imo nō. vt. §. e. l. i. §. per eū. 2. insti. p. qd pfo. no. ac. §. sed bone fidei. et. §. ii. l. l. acq. ritur. §. si. q. sunt cōtra. So. hoc verbū videt. improprietatem notat. Vel possidere pro detinere dz. vt possidere dño non sibi: vt 2. §. cōi di. l. cōi di. §. neq; Jo. dñt eum naturaliter possidere: vt hīc. et. J. eo. possessio. cū et habeat interdictū 2. vnde vi. Idem in vsuario. vt. J. de vi 2. vi ar.

l. iij. §. vnde vi. 2. §. ptinet. 2. §. itē si nō. Quidā ē quāsdā ciuile eū habere dicit qd nō plz. vt no. §. e. l. iij. §. ex J. uo. m. §. Nichil. pone exēplū ad pn. hui. §. vt. J. de exce. rei iudi. 2. an eadez. §. si. Sed op. imo. l. hz aliquā cōiōne: qz vtrūq; l. corporale. Itē dñtū ex pos. cepit. vt. §. e. l. i. §. iij.

Naturaliter vt **A**lpia. detur possidere: is qui vsum fructum habet.

Post intentatū petitorū nō prohibetur quis intentare possessionē in retinende. h. ar.

Nichil cōmune habet ppetetas cum possessione: et sō non denegat ei interdictū vt possidetis: qd cepit re vendicare. nō em videt possessionē renunciaffe: qui rem vendicauit **R**ei mobilis perditur possessio ciuile: cum non potest adipisci naturalis homine ex cepto. Bar. Idem.

Pomponius refert lib. j. cū lapides in tyberī demersi essent naufragio: et post tempus extracti: an domitium meum fuerit integrū per id tēpus quo erant mersi: ego me dñum retinere puto

cere qd possessorum retinēde pos. concurrat cū petitorio qd est falsum. vt no. §. de iudi. si de vi. hic ergo dic qd pūmo egi rei vendi. et succubui: vel egi: sed nūc cum ago vti pos. petitorio renūcio expresse: vel dic etiam tacite. vt ar. §. de leg. cōmissio. l. post die. et qd em possidet iā rei ven. nō hz: vt insti. de ac. §. ei pō qd. et. J. vti pos. l. i. §. ppetuo. §. certe §. et agēdo petitorio vt renūciare pos. qd hic statū negat. Sz rñ. hēgit nesciēs se possidere cū p si hū vel seruū possideret. vel cū crederet aduersariū possidere qd nō possidebat. §. §. itellexit cū ex certa scia venit ad pos. de pentouo. 2. dic agi hē vti pos. noie possessionis qd iste possē cepit re vendicare. vel dic tertio qd egi reuē. J. eū qd naturaliter detinebat vel possidebat tñ: qd possē vt. §. de rei vē. l. officii. 2. tūc ago vti pos. J. eundē etiam pēdēte primo qd possūm: qz turbat michi ciuile tenēdo naturalē a me vi vel clā vel p̄cario: ac si vtrūq; michi turbaret. vt. J. vti pos. si duo. §. q. et ita vtrūq; simul intende retur diuersis respectibus: et hoc casu restituatur naturalis per interdictum vti pos. vt not. §. eo. l. clam. in fi. et facit. J. eo. l. fina. in pn. et de vi et vi arma. cum fundus §. si. Accur.

Pomponius. cum lapides. idem dere immobili. vt J. de bo. aucto. iudi. pos. l. cum vnus §. fina. Sed quidam secus in mobili §. in immobili: vt quia vnus et abiecta 2c. vt. J. eo. l. rem mobilem. 2. illa cum vnus in acquirendo dicit: quod non placet: vt. §. eo. possideri. §. labeo. et. J. e. qui vnuerfas §. item quod a mari. J. 30. p. **R**etinere puto. vt et. §. iuu. l. adeo §. insula. in fi. Accur.

a Nos priuet. bona rō. sic. s. ad. l. ad. l. si seruus fuit. s. l. et de pub. l. interdum. s. serui. et facit. s. eo. l. i. s. per seruum. Accur.

b Qui. cū nram cōditionē deteriorē facere nō possit. c. de p̄scrip. l. d. c. de p̄scrip. l. d. c. de p̄scrip. l. d.

c Cū q̄s ad miniculo. i. dicit se velle sua ipsa iungi tē possib⁹ sui aucto- rias vsucap. vt. s. de cōtra. emp. do- lia. s. si. vel dicit se habere cāz sui tī. ab eo. Quid autē si nō vult vti? vi- det q̄ possit vt. s. de di. p̄scrip. et c. de p̄scrip. l. d. tēp. l. i. r. s. et fm hoc dic vt. i. vti vult. sed ille corri- guntur p̄ aut. vt sp̄. lar. s. rursus. et sic fm iura au- ten. siue reale siue personale sit viciū nocz successori vni uersali vel singu- lari. sic. s. de s̄bo. ob. stipulat⁹ sum damā. v. pone ca sum vt. s. de excep. do. ap̄. s. si q̄s s̄t ex cā. le. s̄t possz poni fm. d. cum successit q̄s in vi- cū defuncti p̄so- nale et vniuersa- lis est successor: si em̄ velit continua- ri cū defuncto nō p̄t nisi cū suis vi- cū: sed si a se ve- lit incipere vsuca- pī p̄t. nos cōtra vt modo dixi r̄ no- taut. c. de vsuca- pio. pro herede. l. ij. Accursus.

d Uicij. s. ergo habet tī. et bonā fidē nō vsucapit triennio/vel decēnio/vel vicēnio: sicut nec auctor pote- rat: vt hic r̄. s. eo. l. i. in fi. et de reg. iur. l. in his officijs. s. non debeo. sed. xxx. annis hodie quo spacio tollit omne ius: vt. c. de p̄scrip. xxx. anno. l. sicut. et q̄ dicit sua scz auctoris causa. s. viciō p̄sonali. q̄s etiā s̄z hec iura nocet vniuersali successor: vt. s. de diuer. et tēp. p̄scrip. l. cū he- res. et vicij. s. realibus. Sed fm hoc q̄d addit inferiori responso: Rñ. specificādo. ar. s. de iniur. itē apud s. hoc edicto. et q̄ dicit de vi: dicit expulsus/vel ablatius non cōpulsus. vt. c. q̄d met⁹ cā. l. ij. et q̄ dicit de cā r̄ p̄ca r̄o: quero an sint vicia realia q̄s. R. admittit ex eo q̄ hic cōiūgit cū vi q̄d est reale viciū: q̄ nō p̄lziq̄ p̄caria est tu- ra: vt. s. cōi. di. l. cōi diuidundo. s. iter. sed. p̄pter sciētā rei aliene est personale. s̄t nec clādestina dicitur res li- cet possessio sit: vt. s. eo. l. clam. et ita non reale sed perso- nale est viciū. r̄ adde distinctionē que est. c. eo. l. vicia. r̄ facit. s. de diuer. p̄scrip. l. in vsuca. s. v. s̄z in finem.

e Addimus. s. exemplificando.

f Cū possit. s. venditor.

g Cū. emptoris.

h Resolutio. q̄s p̄inde habet ac si nō ad actū ventum sit: et sic nō vt accessio q̄si non habuerit emptor sed ven- ditor semper. Accur.

cōparauerit: et alij acquisie- rit possessione: neq̄ liberum neq̄ serui domini debere vti accessione^m.

Ex possessione non conti- nuata non datur accessio. B.

Quesitum est si prius⁹ he- res non possideat: an testato- ris possessio et accedat. r̄ qui- dem in emptoribus pos. inter- rumptur: sed nō idem in he- redibus pleriq̄ probant: quo- niam plentius est ius succes- sionis q̄s emptionis. sed subri- lius est q̄s in emptore est: et in herede id quoq̄ probari⁹.

Heredes cum possessione sua potest iungere non solum pos- sessionem que fuit apud eum tempore mortis: sed illā que apud nullum fuit post ei⁹ mor- tem si fuit vacans. Pau.

Non autem ea tm̄ posses- sio testatoris heredibus pro- cedit que mortū fuerat inun- cta: verum ea quoq̄ que nūq̄ testatoris⁹ fuerat.

In re data vel restituta p- dote maritus vtitur accessio- ne ex persona vxoris et econ- uerso. Bar.

si pri⁹. aks prius. i. primo non ipse sed alius.

Interrupit. si ali⁹ possideat in v̄ditore r̄ eptore p̄. Id q̄s p̄bati. i. vt interrumpat vsuca: (v̄ditā rē. pio si ali⁹ medio tpe possedit: vt. l. i. l. possessio. r̄ pio emp. q̄ cū h̄rde. s. si. nō tñ est idē q̄ ad alia q̄dā. nā mala fides heredis nō nocet: s̄z emptoris sic. vt. s. pio empto. l. ij. s. si eā rē. r̄ s. si defunct⁹. s̄t eptor nō succedit in vi- cium p̄sone per hec iura: sed heres suus sic fm om̄s: et etiam extraneus: fm Jo.

Quis testatoris. separa hec duo. primo vt dicat testatoris: que fuit sui auctoris: que iungitur sue moui: non cum illā quā ipse tenuit tm̄. Vel dic testatoris quā primo tenuit bona fide ista morti si cepit sciētā rei aliene habere: q̄ nō nocet. vt. c. de vsucap. transfor. l. l. Vel dic q̄ defunctus aliquando possedit: sed postea pos- sessionem amisit. non tamen alius habuit. pio quo est. s. pio emptore. l. qui fundi. in prin. et. l. l. s̄ etiam heredi. Sed an idem si venditor amisit: nec tm̄ alius habuit et postea habuit emptor: p̄t dici idē. arg. s. pri. s̄ et facit. s. eo. l. cum heredes.

i Cūto. vt r̄. s. de diner. p̄scrip. l. si duobus. s. si. et s. i. i. si homines. ar. s. de fur. serui r̄ filij. s. i.

k Cōparauit. neq̄ ex re possessoris: neq̄ ex op̄era sua.

l Et alij. forte possessor bone fi- dei. v̄culibz alij q̄s p̄t. vt. s. si me in vacuā. in fi. ac.

m Debere vti accessione. etiam si res et restituta sit ab eo cui posses- sio fuit acquisita aks nulla esset q̄- sitio cū nō posside- ti non fiat acces- sio: vt. s. ea. l. in fi. et fm hoc est con- tra. s. ea. l. s̄ si ius- su. s̄z ibi per actio- nē personalem vt debita fuit resti- tuta res: hic reali et sic non vsuca- pit cum sit sua. v̄t ibi per iudicē hic nō. v̄t fm s̄y. ibi qui reddidit habu- it causā ab eo cui reddidit: vt. s. s̄ pre- terea. hic non.

n Questio: est

si pri⁹. aks prius. i. primo non ipse sed alius. o Interrupit. si ali⁹ possideat in v̄ditore r̄ eptore p̄. Id q̄s p̄bati. i. vt interrumpat vsuca: (v̄ditā rē. pio si ali⁹ medio tpe possedit: vt. l. i. l. possessio. r̄ pio emp. q̄ cū h̄rde. s. si. nō tñ est idē q̄ ad alia q̄dā. nā mala fides heredis nō nocet: s̄z emptoris sic. vt. s. pio empto. l. ij. s. si eā rē. r̄ s. si defunct⁹. s̄t eptor nō succedit in vi- cium p̄sone per hec iura: sed heres suus sic fm om̄s: et etiam extraneus: fm Jo.

Libertus Tertius.

a Si data. i. tradita. ego. alio factus dñs nō vsucapit
 vñ dic. ppe et vsucapere creditores. vt. C. si aduer. cre. l. q
b Accepta. i. siue vir accipiat ab vxore siue eā restitu
 at: et facit. s. de iure dotum. l. dotis. s. si res. Itē ex eo q
 sit accessio viro est argu. q ipse est dñs rei dotalis. Sed

possam rñdere q
 ad op^o mulieris
 vsucapit vt credi
 tor: ad op^o debito
 r. Itē arg. q vir
 possidet nō muli
 er. Itē qd si muli
 er mala fidē habe
 bat cū dedit: ita q
 non vsucapiebat.
 vir aut cepit vsu
 capere reddita p^o
 ea dote vxori acce
 det ea possessio vi
 ri: Argu. q sic. s.
 q res pignori ob
 ligari possunt. ari
 sto. et de acqñda
 hereditate. l. cum
 hereditate.

c Si is q p̄ca
 rio p̄cessit. vt. ciui
 lē r naturalē pos
 trāfferet. vt. l. de
 p̄ca. in reb^o. s. i.
 alia si q remāsisset
 penes: cedēte qd
 fieri p̄t: vt. l. d. p̄
 ca. l. r. h. s. s. i. l.
 certe. s. i. nō esset
 accessio sed conti
 nuatio.

d Nō posse. qz
 nō possidet: et pos
 sidenti tñ dat accessio: vt. l. s. fi.
 p̄ca = e

a Accedere possessionē. audi q p̄caria possessio nō ē
 viciosa. alio quātr ex ea fieret accessio. vt. l. s. fi. s. i. s. i. videt
 cessare hec accessio. nā si dñs desit possidere et p̄scribere
 re sibi: qz nec accipit: p̄scribit cū habeat sciaz rei aliene:
 ergo intrupta est vsucapio: et sic t̄pa nō p̄tinuabit. Rñ.
 nō est interrupta nec p̄cedit s̄ cessat. sic. C. de p̄scri. xxx
 an. sicut. s. p̄. Rupto hō postea p̄cario fingit ille postea
 possedisse sp. Uel dic nō vsucapit sibi s̄ dño vt l. credito
 re. vt. l. de diuer. et t̄p. p̄sc̄p. de accessionib^o. s. plane. vel
 dic vt oēm euites oppositionē q v̄didi tibi rē r tradidi
 p̄cario possessionē donec solueres p̄cisi: postea an p̄c̄ij so
 lutionē recessimus a v̄ditiōe. et est arg. s. de v̄di. l. debi.
 l. indebiti. s. s. et si possessio. r. s. de dona. cā. mo. si alie
 nam. in p̄n. Itē an durāte p̄cario v̄t accessioe sui aucto
 ris q cōcessit: v̄t q non cū nō possideat. s̄ dic sic qz r vsu
 caput per possessionē alteri: licet ipse nō possideat. sic r
 hereditas cōplet vsucapionē: s̄ nō possideat. Uñ qd ibi
 h̄ditas vt dñs facit: hoc hic pos. alteri. Itē an hic cōce
 dēs teneat rei v̄t. qd v̄t. qz facultatē h̄z rei restituēde. cū
 possit reuocare. vt. s. de rei v̄t. l. offm. r. s. de nor. si seru^o
 deposit^o. s. i. et. l. de p̄ca. l. cū p̄cario. s̄ Jo. s. vt. C. de a
 lie. iudi. l. i. nec obstat q h̄z facultatē rei restituēde. qz
 et q signū domui et rotā vehiculo adixerit h̄z facultatē
 tem restituēdi. nō tñ teneat rei v̄dica. nisi prius ad extē

rendū agatur. s̄ dices: illud ideo qe extincta est. sed di
 cam q ibi extinctio facit hoc: hic nullo mō possidet. De
 ciuiliuer aut possidente an teneat rei ven. qui dam non.
 s̄ Jo. sic nec per huius restitutionem fit p̄iudicis nati
 raliuer possidenti.

habita est p̄done possidente.

C Aucto: i. iudicantis fa
 cit vt etus rei que michi resti
 tutur et mea transferatur vsu
 capiendi conditio. Mar.

S i iustu iudicis res michi
 restituta sit: accessionē michi
 esse bandam placuit.

L egatario datur accessio
 ex persona defuncti et ex per
 sona heredis. Bar.

S ed et legatario bandam
 accessionē etus temporis quo
 fuit apud testatorē sciendum
 est. An h̄ditis possessio et ac
 cedat videamus: et puto siue
 pure siue sub conditione fue
 rit relicta: dicendū eē id t̄po
 ris q heres possidet an extitit
 p̄ditionē vel restōne rei et le
 gatario p̄ficere. testatoris au
 tem t̄ps semper p̄oderit lega
 tario si legatū ei fuerit vel fi
 det commissum. Sed et is
 cui donata res est accessione
 v̄t ex p̄sona eius q donauit.

Nō cōcesso. i.
 specialiter retēto
 cum de manumif
 sione inter viuos
 dicat. vt. C. de pe
 cu. et q liber. me.
 l. i. ac.

C lā qd si bo
 na fide. Jo. rñ. nō
 cum non habeat
 causam alter ab
 altero.

R estituta sit
 nō per rei ven. t̄c
 est non vsucapere
 rem cū dñs essem
 vt in contrario. s̄.
 eo. s. si liber. vbi
 aliis modis sol
 ui. sed per publi
 cianā et triticari
 am egi hic: vel a
 lua personali. qz
 promiserat rē bo
 na siō possessā. vt

R i. i. nō solū. s̄
 si michi. r. l. de re
 iudi. l. a diuo. s̄ s̄
 scienduz. in fi. vel
 dic q rei ven. obti
 nui quasi dñs euz
 non essem. s̄ tunc
 obicitur si posses
 sor esset dñs non

transfert dominium: qz non tradidit vt suā: vt. s. de con
 di. ob. cām. l. i. q. s. subnilius: ergo si nō est dñs: vel etiam
 si erat nō dat cām vsucapiēdi s̄m qdā. Rñ. hec regula:
 vt quo casu qui est dñs transfert dominium: eodem casu
 non dñs transfert cām vsucap. et ecōtra: vt quo casu dñs
 non dñs transfert cām vsucap. eodē casu q dñs est trāf
 fert dñum. hec vltima regula fallit in pupillo et furto
 so et viro et vxore. vt. l. p̄o emp. l. o. s. si a pupillo. r. s. si
 a furioso. et. l. p̄o donato. l. si vir. Uel dic licet non tras
 deret vt suum: transferat dñum propter auctoritatē rei
 iudicate. vt argu. s. de re. eop. l. i. s. item qri p̄o. et facit
 ad hoc. s. de pub. l. i. q. in fi. et qd ibi nō. possit etiā intel
 ligi illa. l. qñ egi personali ad qñitatē cuius executionis
 gratia possessio tradita est in solutū emptore non inuen
 to. vt. C. de execu. rei iudi. l. ordo. et si amittatur per pu
 blicianam reuocatur. Itē facit. s. e. iuste. et. s. de dam. in
 fec. si finita. s. si de v̄cti galibus.

S ciendum est. vt. r. l. i. i. ad tempus. s. i.
A nte existentē cōditiōne. Idē est nisi postet ideo sic
 dixit: quia sp̄ anterioris t̄pis possessio p̄dest legatario.
 sed posterioris nō sp̄. qz p̄t esse q heres mala fide
 possidet. vel est in mota: vt. s. n. l. questum. r. p̄ hoc fa
 cit qd subicit: testatoris autem semper.

S ep. i. siue sint apud heredem medio t̄pe siue non.
U el fiduciōmissum. nisi extraneus interim posses

Liber Tertius.

defectu animi ille ex negligentia. Itē ille in sui iudicio tacite potest obtinere: hic nō. Itē ille de voluntate in voluntate trāsit: hic pmanet in p̄mā quā non mutat. vel si mutat facit nullā vt dormitēs. vt. l. i. l. nūq̄. §. si seru. Itē facit. §. p̄ emp. l. q̄. §. si a furioso. cōtra. sed ibi non solo aio pdit.

S Aliquam multū nunc respondet. **b** An ignorez. ignorās em̄ vel errans non amittit posses. vt. l. eo. l. si me i vacuā. Ignorare autē possum qm̄ p̄ siliū vt seruū ex causa peculiari q̄ro. vt. l. eo. possessio. §. et si possessio.

c Urū. accipe primū mēbrū. l. si sciam.

d Quasi non meā. erat tñ meā. quo casu nō amittit. pprietate: qz alter in ea q̄rēda nō p̄sensit: nec l ea sola voluntas sufficit. vt. l. e. si q̄s vi. §. differētia. et iā si alter cōsensisset idē: qz cū rē meaz quasi tuā tibi do: nō trāffero dñiuz. vt. l. de cōdi. cau. da. l. iij. §. subtili. fm̄ Azo. possessio nē aūt amittit. h. vt. l. e. l. q̄s meo. Azo.

e An q̄s meaz. et erat. et hoc casu pprietate: et possessio nē videor trāffere velle: nisi forte agam de altero transferendo tñ fm̄ Azo.

f Et si sciēs meā. vel quasi meā. vt. l. eo. q̄ bona fide.

g Respectu. et nō p̄. vt. l. de possit. q̄ rē. et. l. e. si deo. §. si.

h An possessionis. hoc potest valere vt subicit.

i Cū. nam vere refert possessionē vel pprietatē conducam. nam tē.

k Et stipulatio. rōne possessionis. vt. l. de p̄h. emp. si in emptioe. §. rei. Distigue q̄ ex pdict: si aliqua rē possit: vbi ignoreo non valet conductio. vt. C. loca. qui rem. Ubi scio: refert: an quasi rē alienā pduxerim an quasi meā. Si q̄s alienā si q̄dē erat aliena: valet conductio. Si ppria non valet. vt. l. de positi. qui rem. sed possessio amittitur fm̄ Azo. Si vero quasi meā: aut erat mea aut nō: si non erat valet q̄s agit inspecta p̄tate: nō opinione. ar. l. de neg. ge. ut si cū. Si vero mea: refert vtrū pprietatis respectu et nō valet: siue sciebā siue ignorabā meaz. vt. d. l. de positi.

C Possidēs rē ppriā si illam p̄ducit et q̄rat an p̄ducēs perdat possessionē debet attendi an ignorās se possidere cōducit an sciens: et hoc sc̄do casu refert an cōducit eā vt alienā an vt suā: et interdum dñs non possessor a possessore cōducit stipulat vel emit: et tūc aut pprietatis respectu cōtrahit et cōtract? oēs sunt nulli: aut respectu tñ possessionis cōtrahit: et tūc tenet stipulatio emptio cōductio et precariū. h. d. Alexan. de imo. P̄ etul.

S Aliquā rē possideā: et eandē rē postea p̄ducā: an amittam possessionē: multum refert in his q̄d agat. refert em̄ p̄mū vtrū scia me possidere: an ignoreō. et vtrū quasi nō meā rē cōducā: an quasi meā. et si sciēs meā: vtrū q̄s proprietatis respectu an possessionis tñ. nam si rē meaz tu possideas: et ego emam a te possessionē et rei vel stipuler: utilis erit et emptio et stipulatio: et sequit vt et p̄cariū et conductio specialiter possessionis solius conducende: vel precario rogāde antimus vtiliter interueniat.

qui rē. Sed vbi scio videor transferre dominū in alium: vt. l. de p̄trahē. emp. sue rei. Si vero possessionis gra valet q̄s agit. h. quomō etiam respectu possessionis valet in re ppria cū cōductor possideat. Rñ. qz locator forte aliq̄ iudicio poterat eā aduocare: vel p̄i fuit p̄fessus ei? nomine possidere. et facit. l. de p̄ca. l. in reb? §. si. et. l. si is.

C Pupill? nō pot aio desinere possidere. h. d. Bar. et l. p̄.

Possessionē pupillū sine tutoris auctoritate amittē posse p̄stat nō vt aio: h. vt corporel desinat possidere. q̄s enim facti est pot amittere alia causa est si forte aio possessionē velt amittere hoc em̄ non potest.

Qui possidet vñ totū integrale non possidet singulares partes eius. h. d. Bar. Pau.

Qui vniuersas edes possidet: singulas res que in edificio sunt nō videt possidere. Idē debet dici et de nauē et de armario.

C Possesio perditur ab ignorante et inuito superueniente defectu ex parte rei vel persone. h. d. Bar.

Possessionē amittim? multis modis: velut si mortuum in eū locū intulerimus quem possidebamus. nāqz locū religiosum aut sacrum nō possum possidere: et si contēnamus religionē: et pro p̄tuato eū teneam: sicut hoīem liberum.

Itez cum pretor idcirco in possessionē rei tre iussit: q̄ dā in infecti non promittebatur:

est p̄tra. Sol. hoc vep est nisi alius apprehēdat possessionē vt ibi. nā et hoc diximus in colono p̄ que possessiones nō amittim? nisi ali? apprehēdat. vel sol. vt ibi. et facit. l. de dāno infecto. si finita. §. si forte. et. §. si pupillus.

Qui vniuersas. non videt possidere. vt. l. i. cū q̄. et facit. l. de rei. v. l. in rē. §. si. et. l. q̄bvi aut clā. si ali? in si. et. l. seq. et. l. ad ex h. l. i. signi. §. sed si totā. et. l. si. l. i. a deo. §. illud recte. et. l. de euc. l. nauē.

Quem. l. locum. Accur.

Possim? possidere. h. d. Bar. vt. l. de mor. l. fe. l. oga.

Et l. i. §. ius.

Cōtēnam? sciēs em̄ p̄ditionē nō possidem? h. et libertatē p̄tēnam? aliud si bona fide nobis seruiat.

Sicut hominē liberū. quē nō possidemus scienter. vt. l. cum heredes. §. item quero.

Iussit. ex secundo decreto: nō sic si ex primo. vt in cōtrario. l. eo. si quis ante.

Possessiones. vt corpore. si de naturali dicitur: est contra. §. si. l. i. pupill? vnde dic de detētia: tūc asinina hic loqui nō de naturalibus q̄ tur est. Uel h. p̄mū pubertati: ibi nō. vel p̄t amittere naturalē quā cuz ciuili h. enēs de fūdo. ita q̄ nō sit in p̄spectu: qz maior sane mētis sic amitteret: sed aio nō potest quā maior possit etiā in fundo extēns. vt. l. eo. si q̄s vi. §. differētia: sed alie nādo etiā naturalē nō possit amittere. vt in l. cōtraria. et sic est differētia inter amittere et alienare. Sz pone q̄ tradit et recedit ita q̄ non sit in p̄spectu. §. animo pdit. Rñ. non immo qz derelictē et nō est in p̄spectu. Itē contra videt q̄ etiā ciuile et naturalē pot alienare. vt. l. p̄ emp. l. i. §. si a pupillo. q̄

Conduces rem ppriaz an eius pos. per dat.

A labeo ait. vt. s. de dāno infecto. l. si finita. s. iulia- nus. 7. s. non autem. 7. s. e. l. iij. in fi.

Occupati. vel alueli faciēdo sumē: vel inundādo mare fm Jo. 7. hoc siue mobilis siue immobilis: vt hic. 7. de bo. auc. iudi. pos. cū vnus s. fi. 7. s. eo. pōponius. 7. facit. s. i. vsufruc.

In alteri^o possessionē dñiūm. vt. de ver. sig. po. testat. vt q: redac- tus est in seruitu tē. ppter ingratit- tudinē. vt q: pas- sus est se vēdi ad precii participā- dū. Vel dic etiā qz dedit se in arroga- tionē. s. in isto ho die aliud esset. nā hz possessionē ci- uilē oim que ante habebat. 7. reriū peculij a duenticiū interrogator natura lē. quia hz vsufru. vt in fi. de acqui. p. arro. 7. s. eo. na- turat. De alijs si- lijs dic vt. l. i. pos- sessio. s. q. in alie- na.

Colum^o. als nolum^o. 7. idēz est sensus.

Manumitta- mus. vt. p. pro do- nato. l. qui pro do- nato.

Ex lana fa- ctū. nō enim possi- det lanam in eo vestimento: sed si lanam leget: neta et innetā cōmetur. vt. s. de lega. iij. l. lana. 7. jo. et facit. s. ti. l. i. adeo. s. cum quis.

Quod per colonū possideo. meo nomine.

Nactus sit. aut alius nomine eius. vt in fi. s. dicit.

Nō poterit possidere. vt et. s. e. l. cū heredes. in pn. 7. i. titu. l. i. si hō. aliter in herede coloni. vt. s. loca. cum in plures. s. heredē. 7. s. e. si. de eo. s. i. que sunt ptra. s. an he reditas reuinet naturalē per colonū. Jo. forte non. vt. i. si quis test. liber. l. i. s. scena.

Per colonū. apprehendentē nomine heredis. 7. dic etiā q. d. nō tm si ipe. l. heres apphēdat. 7. de forte si colonus mercede heredi soluerit. vt. s. eo. s. i. et fa- cit in fi. de heredi. s. possidere. 7. s. l. iij. in pn. 7. C. e. l. iij.

Id possideo. ciuilitē p me: naturaliter p aliū. sed p quē dic p pūmū l. 3. p mille man^o ambulet. hoc est opaf michi anim^o ei^o: q: 7. si de fundo exisset nō tm alo deserē- de possessionē adhuc naturaliter p eū possideo. vt. i. l. p. xi. s. certe imouidet q nō possideā p aliqū h^o vt in sequē- tibus casib^o. vt. i. l. i. nō solū. s. q. pignori. q est cōtra. Sol. ibi in pignori: qz nichil est. vel ibi deposuit apud se. nec hoc valet. Dic ergo qz ibi cōmodatari^o vel depositari^o

alij tradidit alienādo: hic nō. Item facit in fi. de inter. s. per eos quoq. et. s. qui. mo. vsufru. amit. l. pōponius. s. argu. contra. i. de preca. l. que situm. in pun.

S colonus. placet. ciuilitē et naturaliter etiā me- s. dno tēpore absente dñi: sic solus anim^o coloni re-

tinēt michi natu- rales s. ius nec in natura- fundo: nec in p. spe lez solo- ctu/ nec i. p. xio sit: coloni vt hic. et. i. p. emp. alo dñe q funduz. in pn. s. rei. inet. qd si exiuerit ani- mo deserēdi pos- sessionē. Rū. naru- rale p. dit dñs. ar. huius legis sum- pto a cōtrario qd est validū. vt. s. de offi. et. cui mā. est iuris. l. i. s. i. ciuī- lē retinet in q colo- ni māgnitas ni- chil nocet. vt. C. e. l. fi. 7. hoc si tm de- serit. Si autēz alij tradat^o vel deicia- tur: tūc domus vtrāq. p. dit. vt. i. e. l. peregre. s. q. b. 7. s. l. iij. s. q. si fu^o. s. 7. alij dicit q si tm deserit q nul- lā p. dit dñs etiam si alo deserendū: et h. subaudi sit ma- xime. vt no. C. cō- munia de vsuca. l. i. et facit. s. de do- lo. cum quis.

Per colonū vel inq̄linū re- tinet qz possessionē etiā si lo- catio sit inutilis: 7. p mandata- rium l. 3. mādatuz sit inutile ad obligādū. h. d. Pau. Pau.

Quāuis pupill^o sine turo- ris auctoritate nō obli- getur^o possessionē tamē per eum retinemus^o.

Ficta traditio coloni nō p. uat dñm possessionē. h. d. Bar.

S i pductor rē vēdiderit et eā ab c̄ptor^o pduxerit/ 7. vtriqz mercedes p. siterit: prioz loca- tor possessionē p pductorē re- ctissime retinet^o.

Retinem^o. si forte a nobis cōducatur: 7. sic quodā mō nobis est obnori^o. vel etiā mādo ei vt meo noie titer: nō em obligat ex mandato: sed acquirit nobis possessionē 7. nobis possidet. Qd accipe si haberet intellectū. vt. s. e. l. i. s. offilius. 7. facit. i. de act. 7. obli. pupillus. Accur.

Retinet. s. hoc quomō: nonne dñs possessionē ami- sit p traditionē a colonofactā. s. eo. possideri. s. q. si ser- uius: Quidā sic. s. dicit eā restitutā p mercedis solutio- nē. arg. s. de pos. l. i. s. si rē. s. illud eos nō iuuat: quia ibi nec dicit qz depositoz quondā recupe^o possessionē: nec qz redeat in cām depositi: nec em seqtur. tenet/ ergo in p. mā cām redit. Alij dicit hic nō fuisse traditā possessionē. cō- tra quos est: qz pducēdo tradere videt. vt. s. de rei ven. l. qdā. 7. s. eo. interdum. s. fi. Tu dic qz nec fuit tradita: nec p tradita habita: nec habuit animū auferēdi possessionē prioz locatoz: cum sempei mercedē soluerit. arg. C. e. l. fi. alioqn si fuisset tradita: vel habita p tradita: sine dubio eēt amissa. nec ob. qz cōduxit: qz tūc pductorē fa- cit alij possidere cū pductor possidebat: qd h nō erat: s. prioz locatoz possidebat. 7. facit. s. q. mo. vsufru. amit. l. pomponius.

Quāuis non obliget. vt noxius constitua-

tur. vt in fi. de auc. tuto. in prin.

Retinem^o. si forte a nobis cōducatur: 7. sic quodā mō nobis est obnori^o. vel etiā mādo ei vt meo noie titer: nō em obligat ex mandato: sed acquirit nobis possessionē 7. nobis possidet. Qd accipe si haberet intellectū. vt. s. e. l. i. s. offilius. 7. facit. i. de act. 7. obli. pupillus. Accur.

Retinet. s. hoc quomō: nonne dñs possessionē ami- sit p traditionē a colonofactā. s. eo. possideri. s. q. si ser- uius: Quidā sic. s. dicit eā restitutā p mercedis solutio- nē. arg. s. de pos. l. i. s. si rē. s. illud eos nō iuuat: quia ibi nec dicit qz depositoz quondā recupe^o possessionē: nec qz redeat in cām depositi: nec em seqtur. tenet/ ergo in p. mā cām redit. Alij dicit hic nō fuisse traditā possessionē. cō- tra quos est: qz pducēdo tradere videt. vt. s. de rei ven. l. qdā. 7. s. eo. interdum. s. fi. Tu dic qz nec fuit tradita: nec p tradita habita: nec habuit animū auferēdi possessionē prioz locatoz: cum sempei mercedē soluerit. arg. C. e. l. fi. alioqn si fuisset tradita: vel habita p tradita: sine dubio eēt amissa. nec ob. qz cōduxit: qz tūc pductorē fa- cit alij possidere cū pductor possidebat: qd h nō erat: s. prioz locatoz possidebat. 7. facit. s. q. mo. vsufru. amit. l. pomponius.

Quāuis non obliget. vt noxius constitua-

tur. vt in fi. de auc. tuto. in prin.

Retinem^o. si forte a nobis cōducatur: 7. sic quodā mō nobis est obnori^o. vel etiā mādo ei vt meo noie titer: nō em obligat ex mandato: sed acquirit nobis possessionē 7. nobis possidet. Qd accipe si haberet intellectū. vt. s. e. l. i. s. offilius. 7. facit. i. de act. 7. obli. pupillus. Accur.

Retinet. s. hoc quomō: nonne dñs possessionē ami- sit p traditionē a colonofactā. s. eo. possideri. s. q. si ser- uius: Quidā sic. s. dicit eā restitutā p mercedis solutio- nē. arg. s. de pos. l. i. s. si rē. s. illud eos nō iuuat: quia ibi nec dicit qz depositoz quondā recupe^o possessionē: nec qz redeat in cām depositi: nec em seqtur. tenet/ ergo in p. mā cām redit. Alij dicit hic nō fuisse traditā possessionē. cō- tra quos est: qz pducēdo tradere videt. vt. s. de rei ven. l. qdā. 7. s. eo. interdum. s. fi. Tu dic qz nec fuit tradita: nec p tradita habita: nec habuit animū auferēdi possessionē prioz locatoz: cum sempei mercedē soluerit. arg. C. e. l. fi. alioqn si fuisset tradita: vel habita p tradita: sine dubio eēt amissa. nec ob. qz cōduxit: qz tūc pductorē fa- cit alij possidere cū pductor possidebat: qd h nō erat: s. prioz locatoz possidebat. 7. facit. s. q. mo. vsufru. amit. l. pomponius.

Quāuis non obliget. vt noxius constitua-

tur. vt in fi. de auc. tuto. in prin.

Retinem^o. si forte a nobis cōducatur: 7. sic quodā mō nobis est obnori^o. vel etiā mādo ei vt meo noie titer: nō em obligat ex mandato: sed acquirit nobis possessionē 7. nobis possidet. Qd accipe si haberet intellectū. vt. s. e. l. i. s. offilius. 7. facit. i. de act. 7. obli. pupillus. Accur.

Retinet. s. hoc quomō: nonne dñs possessionē ami- sit p traditionē a colonofactā. s. eo. possideri. s. q. si ser- uius: Quidā sic. s. dicit eā restitutā p mercedis solutio- nē. arg. s. de pos. l. i. s. si rē. s. illud eos nō iuuat: quia ibi nec dicit qz depositoz quondā recupe^o possessionē: nec qz redeat in cām depositi: nec em seqtur. tenet/ ergo in p. mā cām redit. Alij dicit hic nō fuisse traditā possessionē. cō- tra quos est: qz pducēdo tradere videt. vt. s. de rei ven. l. qdā. 7. s. eo. interdum. s. fi. Tu dic qz nec fuit tradita: nec p tradita habita: nec habuit animū auferēdi possessionē prioz locatoz: cum sempei mercedē soluerit. arg. C. e. l. fi. alioqn si fuisset tradita: vel habita p tradita: sine dubio eēt amissa. nec ob. qz cōduxit: qz tūc pductorē fa- cit alij possidere cū pductor possidebat: qd h nō erat: s. prioz locatoz possidebat. 7. facit. s. q. mo. vsufru. amit. l. pomponius.

Quāuis non obliget. vt noxius constitua-

tur. vt in fi. de auc. tuto. in prin.

Retinem^o. si forte a nobis cōducatur: 7. sic quodā mō nobis est obnori^o. vel etiā mādo ei vt meo noie titer: nō em obligat ex mandato: sed acquirit nobis possessionē 7. nobis possidet. Qd accipe si haberet intellectū. vt. s. e. l. i. s. offilius. 7. facit. i. de act. 7. obli. pupillus. Accur.

Retinet. s. hoc quomō: nonne dñs possessionē ami- sit p traditionē a colonofactā. s. eo. possideri. s. q. si ser- uius: Quidā sic. s. dicit eā restitutā p mercedis solutio- nē. arg. s. de pos. l. i. s. si rē. s. illud eos nō iuuat: quia ibi nec dicit qz depositoz quondā recupe^o possessionē: nec qz redeat in cām depositi: nec em seqtur. tenet/ ergo in p. mā cām redit. Alij dicit hic nō fuisse traditā possessionē. cō- tra quos est: qz pducēdo tradere videt. vt. s. de rei ven. l. qdā. 7. s. eo. interdum. s. fi. Tu dic qz nec fuit tradita: nec p tradita habita: nec habuit animū auferēdi possessionē prioz locatoz: cum sempei mercedē soluerit. arg. C. e. l. fi. alioqn si fuisset tradita: vel habita p tradita: sine dubio eēt amissa. nec ob. qz cōduxit: qz tūc pductorē fa- cit alij possidere cū pductor possidebat: qd h nō erat: s. prioz locatoz possidebat. 7. facit. s. q. mo. vsufru. amit. l. pomponius.

posse-

tionem

rales s. ius

nec in natura-

fundo: nec in p. spe

lez solo-

ctu/ nec i. p. xio sit:

coloni

vt hic. et. i. p. emp.

alo dñe

q funduz. in pn. s.

rei. inet.

qd si exiuerit ani-

mo deserēdi pos-

sessionē. Rū. naru-

rale p. dit dñs. ar.

huius legis sum-

p. to a cōtrario qd

est validū. vt. s. de

offi. et. cui mā. est

iuris. l. i. s. i. ciuī-

lē retinet in q colo-

ni māgnitas ni-

chil nocet. vt. C. e.

l. fi. 7. hoc si tm de-

serit. Si autēz alij

tradat^o vel deicia-

tur: tūc domus

vtrāq. p. dit. vt. i. e.

l. peregre. s. q. b. 7.

s. l. iij. s. q. si fu^o.

s. 7. alij dicit q si

tm deserit q nul-

lā p. dit dñs etiam

si alo deserendū: et

h. subaudi sit ma-

xime. vt no. C. cō-

munia de vsuca.

l. i. et facit. s. de do-

lo. cum quis.

Quāuis non

obliget. vt noxius

constitua-

tur. vt in fi. de auc.

tuto. in prin.

Retinem^o. si forte

a nobis cōducatur:

7. sic quodā mō

nobis est obnori^o.

vel etiā mādo ei

vt meo noie titer:

nō em obligat ex

mandato: sed acquirit

nobis possessionē

7. nobis possidet.

Qd accipe si haberet

intellectū. vt. s. e.

l. i. s. offilius. 7. facit.

i. de act. 7. obli.

pupillus. Accur.

Retinet. s. hoc quomō:

nonne dñs possessionē

ami- sit p traditionē

a colonofactā. s. eo.

possideri. s. q. si ser-

uius: Quidā sic. s.

dicit eā restitutā

p mercedis solutio-

nē. arg. s. de pos.

l. i. s. si rē. s. illud

eos nō iuuat: quia

ibi nec dicit qz

depositoz quondā

recupe^o possessionē:

nec qz redeat in

cām depositi: nec

em seqtur. tenet/

ergo in p. mā

cām redit. Alij

dicit hic nō fuisse

traditā possessionē.

cō- tra quos est: qz

pducēdo tradere

videt. vt. s. de rei

ven. l. qdā. 7. s.

eo. interdum. s. fi.

Tu dic qz nec fuit

tradita: nec p

tradita habita:

nec habuit animū

auferēdi possessionē

prioz locatoz: cum

sempei mercedē

soluerit. arg. C.

e. l. fi. alioqn si

fuisset tradita:

vel habita p

tradita: sine

dubio eēt amissa.

nec ob. qz cōduxit:

qz tūc pductorē

facit alij possidere

cū pductor possidebat:

qd h nō erat: s.

prioz locatoz

possidebat. 7. facit.

s. q. mo. vsufru.

amit. l. pomponius.

31

32

Liber Tertius.

eum peruenit: alio secus ut hic innuit. z. s. eo. l. i. §. vetera. et. s. titu. i. p. seruuum hereditariu. §. op. qz. cu. actio ex empto copetur ex ca hereditaria: et seruus ex ea actio ergo et seruus ex ca hereditaria: Rñ. no. ex ca hereditaria sed ppter hereditate. sic. s. de pec. l. eo. tpe. in fi. si per actione ex empto

penit: et hec actio demū adita hereditate copetur: no. ne et per hereditariam tūc pōt querere. f. post aditā: idqz dicas q ante aditionē hereditatis seruū acqsiuit per actionē ex empto: z. indebite ei solutus fuit: cū nondū erat heres vnde p eū acqret possessionē rerū hereditariarū ante aditionē hereditatis. Ceterū adita hēditate iā rerū proprietarum pos. per eum acqret. ac.

Interese. apud sequestrū. dicitur sequester tertia persona. vt s. de positi. l. ei q. in fi. et. l. seq. b. **A**pprobati. quod est eo ipso q non probat cōtra nū. secus in alio deposito. vt. s. de positi. l. 3. §. rei. c. **N**on pcederet. qz interrupta fuit. vt. i. titu. i. l. naturaliter. et dicit quid sit sequester: vt. i. de yd. sig. l. sequester. et. s. de positi. pro pte.

Depositi. qz hoc agitur expresse. **E** procedere. vnde si reus vsucapiebat cōtinuabitur modo tps sui actori qui viat: vt. z. s. e. pomponius. §. si iussu: et qua actione agatur contra sequestrum no. in. d. §. rei. et. l. sequen.

S de eo. possiderē. ego debitor. **S** Retineas. p seruū inuitū retines iustā qnis p eū volentē nō qras: vt. s. e. qd seruus. z. qz retines vsucapio debitorē nō possidere: alio impellaret. f. vsucapio: qz inuertisset pos. debitoris seruus alien. i. creditoris: lz nō suus: vt. hic. z. s. eo. l. rem que.

H Deceisset. l. mortis. z. qd subicit. ppter vti. zc. ē in pōstio q pōit p mū casū. z. qd subicit: q mortuo zc. reas sumit pñ. z. est scōs cas. vel dic scōs deceisset. i. d. agro erit: z. nō alo deserēde pos. vt. z. s. si colon. z. no. q tres casus iste §. pōit. primo cum discedit colonus non animo deserēdi. scōs cum moritur. tertio cum discedit animo deserēdi.

I per colonum. detinentē sūm primā expositionē. vel

sm' aliam per colonum. i. per eius animū retineo naturalem: civilem autem per me.

K Neglexerit. s. qz perdit dñs per negligētā: naturalem nō: qz p morte coloni est amissa: nec p hereditate tenet: vt. i. si qd testa. l. i. l. i. §. sceuola. nec ob. finis hui. §.

vt ibi dices: nec ciuile: qz eā retinet p se. Rñ. sūm dñs dñs ciuili tñm dicit: q bus obstat verbū adipisci. s. dicunt iprope. i. retinere z. vti: vt p incuriā vt in si. de vsuc. §. qd aut. Tu dic q perdit ciuile / nisi petat nafalē mortuo colono. z. sic p pte ponit adipisci. nā nō veniēdo ad fundū obliuiscitur. et sic perdit etiam civilem.

L Aliud estimā dum. alio aliquid estimādū: et tunc referas ad primū casum de trib. §. scōm positionē. nā hic cas. loquit cū discessit alo de serēdi pos. alio id ē et tūc ad primū. nā et h amitto naturalē statū z. retineo ciuile dōec negligā. vt. s. e. l. iij. §. si fu. z. cuz ero negligēs pdā ciuile: vt. z. in prio casu: s. vt q nō pdā naturalē statū. vt

M Aliud estimādū. alio aliquid estimādū: et tunc referas ad primū casum de trib. §. scōm positionē. nā hic cas. loquit cū discessit alo de serēdi pos. alio id ē et tūc ad primū. nā et h amitto naturalē statū z. retineo ciuile dōec negligā. vt. s. e. l. iij. §. si fu. z. cuz ero negligēs pdā ciuile: vt. z. in prio casu: s. vt q nō pdā naturalē statū. vt

N In qua re non cadit locatio z. precarij rogatio: in ea nō cadit clandestinitas. bar.

O Nam retro. id est eōtrario. z. ad hoc facit. J. de fur. l. qui ea mente.

C. e. l. si. que est contra. fo. vt ibi. acc.
M Hec ita vera. f. q nō interpellaretur ciuile. z. sic ad scōm casum se refert: et per pñs ad tertiu si habes idē alio si alio possedit: etiam civilem pdit. sed videtur q nō per dā statū p alterius igressum: vt. s. e. id qd §. si. z. l. clā §. si. Rñ. hic nō dicit q fuerit igressus tñm: s. q possedit vt q suspicatur sum me posse repellit. vt. z. i. pro emp. qui cum pro §. si. Aliū dicit q cōtrahit ciuile origiē ex naturali: que pditur mortuo colono vel recedente animo deserēdi. sed hoc non placet: quia sūm hoc si quod possidebam locam: et colonus deicitur: non perdam si inspicitur origo. prima ergo placet. Item videtur q etiaz naturalis mortuo colono non amittitur. cum hic dicat q in hereditate manserit. sed dic res non possessio. Vel si possessio impropiissime. vt. et. s. de acquirē. heredita. pro herede. nam vere hereditas non possidet. vt. i. si quis testa. l. i. l. i. §. sceuola.

N At. sic. i. iusto. §. sed et si possessio. sed contra. J. pro suo. si ancilla. Solu. illud singulariter furis odio dictum est sūm. R. vt dicit. s. eo. l. clam.

O Nam retro. id est eōtrario. z. ad hoc facit. J. de fur. l. qui ea mente.

a Emptori. qui emittit a non domino.
b Abduxerim. i. abstulerim.
c Nō videri clā me. sed furti teneor. vt. I. de fur. itaqz §. i. l. cum ex §. i. h. 30. sed pug. dicit q̄ feci credēs michi licere cū credere meā. vnde nō teneor furti. sed cōsti. si q̄s in tātam. vt l. i. vi. bo. rap. §. i.

d Teneri. vt. §. de positi. l. q̄ rez. et I. de p̄ca. in reb. §. si. r. i. tit. l. ei a quo. Et no. q̄ facit ar. a part. q. d. cui rei illa p̄nt cōuenire et hoc. et a q̄ illa remouētur et hoc vt subicit r. nō posse. r. §. vi def. falsuz hoc ar. qz p ope q̄s in suo facit tenet q̄s vt aut claz. vt. I. q̄s vt aut claz. l. i. §. ij. r. l. is q̄ in p̄n. r. §. si. sed r̄ideo aliud est agi q̄s vt aut clam: q̄n agit ad interesse p ope facto vt vel clam. et aliō possideri aliqd clā. nā nō ideo q̄ facit claz opus possidet clā cū oī go spiciatur posses. vt. §. e. l. clam. Secūdo oppo. qz p̄carius tenet in sua re ratiōe possessiōis. vt. §. e. l. si aliqua. §. h̄ic credebā esse eius qui possidebat fm̄ Jo. ibi sciebā meam. p̄prietatē. argu. I. de p̄ca. l. certe. §. si. vel etiā si putabā h̄ic meā. p̄prietatis gratia: clā abduxit metūēs michi fieri cōtrouersia. p̄prietatis in qua nec clandestinitas nec p̄carius tenet: sed in possessione possit esse vtrūqz si ego non possidebā. Itē oppo. si a me possides clam vinco interdicto vti possidetis. vt. I. vti possi. l. i. in fi. r. l. seq. si tu dicas te dominū. er go non possides clam: si qz remouēs me ab interdicto q̄s est falsum. sed respōsio est ex p̄dictis. quia in possess. sue rei potest esse clā clandestinitas si p̄mo aliō possidebat.

e Ab his duabus. s. a p̄cario r a cōductione.

q i iure familiaritatis. i. amicitie.
g Nō videt possidere. facit. I. de i. actuz p̄i. l. §. is cuius. r. §. quē ad. ser. amit. l. vñ.

o m̄muni. facit. §. e. l. q̄s meo. cum is possideat cuius nomine possidetur.

i Procurator. facit differētiā inter specialē p̄curatorem et generalē: nā si generalis vel ad alia p̄litur: post ratiō habitōnē demum: vt in fi. huius §. Si specialis ad hoc t̄c statim. vt in p̄n. siue vterqz gerat. siue alter tradens vel accipiēs. sed Jo. non distinguit inter generalē r specialē. vt no. §. e. l. i. §. per p̄curatorem. r ideo p̄mo expone p̄curator. i. p̄curā. sic. §. de nego. ge. si ego. r de

p̄cura. l. plautus. nam de habēte r non habēte mandatum dicit. vel dic. p̄curator. i. gestor. et statim specificat de p̄curatore. postea de gestore.

k Acquirat possessionē. §. ti. i. l. res ex manda. contra. Sol. ibi neuter egit vt michi quereretur. h̄ic sic. Jo.

l Sponte emerit. habēs generalē mādaturū. Ro. §. Jo. non habēs mādaturū.
m Emptiōem. no. p̄ p̄curatorem habentē mādaturū q̄nt michi dominū et possessiō etiam ignoranti. vt h̄ic. r. §. e. l. i. §. p̄curatorem. Si aut mādaturū nō habeat nō querit michi ignoranti: nisi ratiū habeat. vt §. de neg. gest. l. si ego.

s i quis fundū emerit: cuius particulam sciebat alienā: Iulianus ait. si pro diuiso sciat esse alienā: posse eū reliquas partes longa possessione capere. sed r si pro diuiso sciat esse alienam: l̄ ignoret quis sit locus: eque eū capere posse: qz sine vilius dāno pars que putatur esse vendentis p̄ longa possessionē ad emptorē trāsit. Sed r p̄dponius scribit libro. v. variarū lectionū: si sciat vel putet alienū esse vsufructuz bona fidei per diuinā possessionē capere posse. Idē inq̄r r si emero rē quā scia pignori obligatam.

s i quis fundū emerit: cuius particulam sciebat alienā: Iulianus ait. si pro diuiso sciat esse alienā: posse eū reliquas partes longa possessione capere. sed r si pro diuiso sciat esse alienam: l̄ ignoret quis sit locus: eque eū capere posse: qz sine vilius dāno pars que putatur esse vendentis p̄ longa possessionē ad emptorē trāsit. Sed r p̄dponius scribit libro. v. variarū lectionū: si sciat vel putet alienū esse vsufructuz bona fidei per diuinā possessionē capere posse. Idē inq̄r r si emero rē quā scia pignori obligatam.

r Sine vili. i. l. illi. cuius hāc pot̄tōez scit. ceterū nec reliq̄s sine dāno dñi vsucapit. r sic apparet q̄ totus fundus erat alien: particula puta t̄c: reliq̄ p̄tes seip̄: et sic nō nocet t̄cio si reliq̄ p̄tes vsucap̄atur: vel dicas totum fuisse t̄c: r t̄c michi nocet t̄cio quo ad particulas que scitur aliens si relique partes vsucap̄antur.

s Bona fide. i. dominium per diuinam rē.
t Capere posse. in hoc ergo nō habet similitudinem cum dominio. vt no. §. de vsufu. l. iij.

v Pignori obligatā. sed aduersus h̄ypothecariā nō preferibet cū nō sit iusta possessiō vbi bona fides abest. vt. C. si aduer. credi. l. iij. in p̄n.

l Sponte emerit. habēs generalē mādaturū. Ro. §. Jo. non habēs mādaturū.

m Emptiōem. no. p̄ p̄curatorem habentē mādaturū q̄nt michi dominū et possessiō etiam ignoranti. vt h̄ic. r. §. e. l. i. §. p̄curatorem. Si aut mādaturū nō habeat nō querit michi ignoranti: nisi ratiū habeat. vt §. de neg. gest. l. si ego.

s i quis. emerit. a non domino. Accur.

o Sciat. vt eaz sciat ostendere. vt vsqz ad foueam illā. als nō. vt. I. pro emp. emptori. in p̄n. que est cōtra fm̄ Jo.

p Loc. sibi cōtradidit videtur litterari. nā. siue diuidiā: siue tertiā: vel aliam quotaz habet ali: non potest ignotari lo-

r Sine vili. i. l. illi. cuius hāc pot̄tōez scit. ceterū nec reliq̄s sine dāno dñi vsucapit. r sic apparet q̄ totus fundus erat alien: particula puta t̄c: reliq̄ p̄tes seip̄: et sic nō nocet t̄cio si reliq̄ p̄tes vsucap̄atur: vel dicas totum fuisse t̄c: r t̄c michi nocet t̄cio quo ad particulas que scitur aliens si relique partes vsucap̄antur.

s Bona fide. i. dominium per diuinam rē.
t Capere posse. in hoc ergo nō habet similitudinem cum dominio. vt no. §. de vsufu. l. iij.

v Pignori obligatā. sed aduersus h̄ypothecariā nō preferibet cū nō sit iusta possessiō vbi bona fides abest. vt. C. si aduer. credi. l. iij. in p̄n.

u Pignori obligatā. sed aduersus h̄ypothecariā nō preferibet cū nō sit iusta possessiō vbi bona fides abest. vt. C. si aduer. credi. l. iij. in p̄n.

p iij

pecunia sepeliri. vt. i. ad. l. iul. pe. l. iij. §. non sit. sed illud vt phidibet cadauer: sed causa custodie potest: vt hic.

b Locum. fundium tamen bene scirne sit contra. §. eo. si id quod. in pun.

c Thesauri. l. prope. id est pecunie. sic. §. ad exhi. l. thesaurus. et. §. de rei ve. l. a tuto: re: als aliter. vt. §. ri. i. l. nunq. §. thesaurus.

44.

d Non repeteret. i. nō recordare tur in quo loco pecunia cōdiderat.

e Nec firmitas de memorie. adhibita tamē diligenti inquisitione recordaretur. vt. §. l. iij. §. nerna. vbi ergo adest infirmitas: abest diligēs inq: sitio q̄ si adesse recordaretur. r. facit C. b. vete. iur. enu. l. ij. §. si qd̄ autem. ar. §. de poss. l. i. §. si cista. in fi.

f Non inuasit. secus si inuasit qz mobil' rei possess. est vilis et abiecta. vt. §. e. l. rez q̄. r. §. e. l. si rem.

g Resposituros. scilicet nos dice: ret quis.

h Interire possessionē. q̄ est falsum. vt. d. l. rē q̄.

i Si alius. als cū alius i meo: r als cū si i alieno.

k Ipsius rei. i. thesauri.

l Supra terrā. r sic fossi et ex loco moti. vt. §. e. l. iij. §. neratius. l. fi. et dicas idē et si sub terra sit tactus r motus: vt subicit.

m Ignorantibus. datui casus.

n Quereretur. vt. r. §. e. l. i. §. item acquirimus.

o Singulari. i. speciali.

p Spēs. i. res r causas. s. acq̄rendi. ad q̄d̄ facit. C. de p̄scrip. xxx. an. l. ij. Et no. q̄ hic innuit q̄ extra cam pecuniā rē nō acq̄rit dño ignorāti. q̄d̄ est falsus. vñ expone hic possess. queri. i. effectus possessionis. s. vsucapionis q̄ est effect' eius. vt. J. i. l. sine possessione. ergo ignorāti. sed vsucapio demum scienti in non peculnari. vel dicas peculium hic largissime dici. vt. §. eo. q̄d̄ seruus. r hoc no. §. e. l. i. §. itē acquirimus. r facit J. i. l. labeo. r. l. nūq̄ §.

Seru' an dño ignora ti acq= rat.

Per obliuionez partis loci in q̄ res mobilis custodie cau: si reponit possessio non perditur nisi p̄ alius occupet. Bar.

Paulus. als p̄ papinianus.

Regre p̄fecturus pecunia in terram custodie causa cōdiderat: cū reuer sus locum thesauri memoria nō repeteret: an desisset pecuniaz possiders: vel si postea recognouisset locū an postea confestim inciperet possidere questus est. dixi qm̄ custodie causa pecunia cōdita p̄poneretur: ius possessionis ei q̄ condidisset non videri peremptū: nec infirmitatē memorie dā: nū afferre possessioni quā ali' nō inuasit: alioquin resposuros p̄ momenta seruoz quos non videm' interire possessionem. et nichil interest pecuniam in meo an in alieno condidisset: cum si alius in meo condidisset fundomō als possiderez q̄ si ipsius rei possess. supra terram adeptus fuisset. Itaqz nec alienus locus meā p̄p̄riā aufert possessionē cū supra terram vel infra terram possideā nichil inter sit.

Et cā peculnari q̄rit vsucapiedi conditio r possessio dño ignorant. ex alia possessio et vsucapio tm̄ scienti. Bar.

Questus est cur ex peculnā

si seruus. et pro emp. l. ij. §. celsus.

q Nec tamen. respondet tacite oblectioni.

r Ut alo solo videat. q. d. als ergo necessaria est scientia dñi. vñ vide l q̄ tñc solo alo q̄rat q̄d̄ remouetur: quis r corpore serui q̄rit. vel aliter diceret aliq̄s: qz ignorans

acquirunt possess. ex causa peculiari. §. ignorans hz animum acq̄rēdi: q̄d̄ est impossibile vt hz beat acq̄rendi am mū qui nō hz alit que animū: quod hic remouetur: qz alo r corpore serui querit: nō suo.

l Nec sariar. ad effectuz possessionis. i. vsucapionis. vt ad peculnā rē vt largissime intelligas vt dixi. et facit J. de ac. et ob. qui a seruo. in fi.

t Quib' explicitis. hic nō est. §. fin. Jo. sed contra nūat cū supiori.

v Si mō. nō ergo corpore sufficit: si ab eo incipias. vt. §. e. l. quē admodū. r. l. iij. §. in amittenda. r. l. si q̄s vi. §. differētia.

x Ingress' fuit set. colono discedēte nō alo deserēdi r tunc alo ingrediente ego videos desici: r habeo interdictionem. vt. J. de vi r vi ar. l. i. §. q̄d̄ seru'. Ante deiectionē serui nec ciuilē nec naturales amitto etiā si p̄stitūā i alo meo me nolle possidere: et hec est p̄ma differentia: qz aliam. r.

l I cet neqz fuit neqz colonū ibi hēam. I dē.

quā possidebam. per me animo solo amitto: hanc non. r pro hoc facit J. de vi et vi arma. l. i. §. non autem. r est mirabile: quia ciuilis retinetur per naturā ante deiectionem: a qua nō potest separari: et quod sequitur eāqz rē. est secunda differentia. Nam quā possessionem per eos habeo amitto ignorans si desiciuntur: quā per me nō: siue habeam ciuilem r naturales siue etiam ciuilem trā. de quo subicit exemplum de saltu. illa quoqz rē. et due sequentes leges iunguntur ad istam. sed cōtra. C. l. i. vbi dicitur q̄ domino non p̄iudicat factū serui vel coloni. Sol. vt ibi.

r Retinetur animo. vt. §. e. l. iij. §. saltus.

Quibus saltus, estiuos vel hybernos de quib⁹ sum locutus. r dicitur. I. de vi r vi arma. l. i. §. q. vulgo.

b Proposito. i. animo.

c Alloiet. vt et. I. de regu. iur. l. nichil. et. l. fere. et. I. de solu. prout quisq.

d Ignorati tolli. in mobilib⁹ hoc fallit q: ignorans amittit. vt. §. e. l. rē que. et. I. eo. si rem.

e Itē in mobilib⁹ q: hō vt. §. e. q. vniuersitas. §. i. et. l. iij. §. labeo. et. §. de dāno infec. si finita. §. si forte. Item in illa fallit quā p animum teneo. vt §. eo. pegre. §. fi.

f Rem. ex cōmodato. als cōmodatā. i. traditam. Accur.

g Amisisse. contra. §. e. l. iij. §. si. rē q. rñ. Sol. hic contractante r mouit de loco: vt et ibi. Jo. et qd hic dicit cōfessim. f. anteq̄ sciam. vel hic fuit habita diligēs in quistioabi nō. vt hic constituit sibi possidere: ibi sibi habuit animū inficiandi. Sed op. hic videtur posses. animo queri cōmodatario vel de postario: et sic est cōtra. §. e. l. que ad modū. Rñ. hoc facit p̄sens apprehē sio. ar. §. si cer. pe. certi cōdictio. §. fi. itē r q: sic faciendo fit furtus. vt. I. de fur. inficiando. §. rñ. vñ desino possidere. vt. §. e. l. rem que nobis. Itē oppo. nonne mutat sibi causam posses. r sic est p̄tra. I. i. i. nō solū. §. i. Rñ. hic extrinseca causa est. f. furtū: vel alia vis. vt r. I. de vi r vi arma. l. colonus. Itē oppo. quasi ouigo debeat inspici. vt. §. e. l. clam. §. hic nulla erat ouigo: quia prius nō possidebat.

h Uel. pro etiam.

i Ignorantem. no. q: ignorans amitto posses. rei mobilis nisi in hōie vt subicit: nō sic in immobilib⁹. vt. §. eo. si id quod. §. fi.

k Mobilis. etiā q: p me tenebā. vt et. §. e. l. iij. §. nerua. r fm hoc dic iuasit qd est. I. apphēdit. in nfo tamen casu est tractatio alterius: vñ qd hic negligentia: ibi alteri tractatio. qñ tamē ex negligentia p̄do: diligēt an fuerit diligēs inq̄stio vel nō. vt. §. e. l. iij. §. nerua.

l Neglecta. no. ex hoc colligimus tota die: q: posses.

rei mobilis est vilis et abiecta: eo q: facile p̄dit. f. etiā ab ignotāte qd nō est in mobili. vt. §. eo. pegre. in fi.

l Custodia. vt a dñovt a cōmodatario: vt ab vtroq̄

m Ceterem fieri. i. remanere. sic. §. de iudi. iulia. ij.

n Possumus possidere. vt et. §. eo. rem quam.

o Ratione vel ala. i. rōnali ani = ma: ne sit cōtra. §. e. l. iij. §. nerua filius.

p Confestim. amissa custodia.

q Reuertendi animū. maxime subaudi. vt. §. e. l. i. §. p̄ seruun. et. l. possidet. §. nerua. r. l. rez. q. in fi. nisi diu. vt. §. e. l. iij. §. si seru⁹. vel nisi ab alio possideat. vt. §. e. l. p̄ eum. §. fi.

r Redia. dona ut. f. aliq̄s.

s Declaravit. iste lse fuerit scri pte postq̄ seruus remissus posses. ltrauit: alioq̄n nō esset verū se tradidisse in p̄teritū. Accur.

t Uel vn⁹. f. rñ. q. d. r si hōie modus fuerit questis posses. quod litte ris declaratur.

v Peruenit. cōsensu dñi p̄cedente: r sic rite. Jo.

x Remissus ē. per eum qui accepit donum vt intret posses. nomis ne suo.

y Seruorū. re = pete questā posses. sionem.

z Constat. vt r. §. e. l. i. §. veteres.

a Possesio quoq̄. teneatur. i. possideatur. vt et. §. e. l. naturaliter. non ciuilit. vt et. §. e. l. i. §. per eum.

b Ex iure. i. ex vsu fruct. quod est ius. vel dic q: plurimum trahit a iure posses. scilicet talis que ex causa pe cultari queritur vt ista. nam ignoranti domino queritur posses. et vsu capio. et fictio possidimij habet locum in omnibus quibus fingit ius. sed illa quam quero per meipsum habet plurimum facti in acquirendo. vt et. §. qui. ex cau. ma. l. deniq̄. que est contra. et hoc plene no. C. e. l. i.

c Qui in aliena potestate. vt serui r filij.

d Possunt. vt r. §. e. l. quod seruus.

e Habere. f. dñitum. als etiam q: tenet habere dicit. vt r. I. de ver. ob. stipulatio ista. §. habere nō possunt. vt et. I. de reg. iur. l. qd attinet. et. l. filius familias. et. §. eo. qd qd.

rei mobilis est vilis et abiecta: eo q: facile p̄dit. f. etiā ab ignotāte qd nō est in mobili. vt. §. eo. pegre. in fi.

l Custodia. vt a dñovt a cōmodatario: vt ab vtroq̄

m Ceterem fieri. i. remanere. sic. §. de iudi. iulia. ij.

n Possumus possidere. vt et. §. eo. rem quam.

o Ratione vel ala. i. rōnali ani = ma: ne sit cōtra. §. e. l. iij. §. nerua filius.

p Confestim. amissa custodia.

q Reuertendi animū. maxime subaudi. vt. §. e. l. i. §. p̄ seruun. et. l. possidet. §. nerua. r. l. rez. q. in fi. nisi diu. vt. §. e. l. iij. §. si seru⁹. vel nisi ab alio possideat. vt. §. e. l. p̄ eum. §. fi.

r Redia. dona ut. f. aliq̄s.

s Declaravit. iste lse fuerit scri pte postq̄ seruus remissus posses. ltrauit: alioq̄n nō esset verū se tradidisse in p̄teritū. Accur.

t Uel vn⁹. f. rñ. q. d. r si hōie modus fuerit questis posses. quod litte ris declaratur.

v Peruenit. cōsensu dñi p̄cedente: r sic rite. Jo.

x Remissus ē. per eum qui accepit donum vt intret posses. nomis ne suo.

y Seruorū. re = pete questā posses. sionem.

z Constat. vt r. §. e. l. i. §. veteres.

a Possesio quoq̄. teneatur. i. possideatur. vt et. §. e. l. naturaliter. non ciuilit. vt et. §. e. l. i. §. per eum.

b Ex iure. i. ex vsu fruct. quod est ius. vel dic q: plurimum trahit a iure posses. scilicet talis que ex causa pe cultari queritur vt ista. nam ignoranti domino queritur posses. et vsu capio. et fictio possidimij habet locum in omnibus quibus fingit ius. sed illa quam quero per meipsum habet plurimum facti in acquirendo. vt et. §. qui. ex cau. ma. l. deniq̄. que est contra. et hoc plene no. C. e. l. i.

c Qui in aliena potestate. vt serui r filij.

d Possunt. vt r. §. e. l. quod seruus.

e Habere. f. dñitum. als etiam q: tenet habere dicit. vt r. I. de ver. ob. stipulatio ista. §. habere nō possunt. vt et. I. de reg. iur. l. qd attinet. et. l. filius familias. et. §. eo. qd qd.

rei mobilis est vilis et abiecta: eo q: facile p̄dit. f. etiā ab ignotāte qd nō est in mobili. vt. §. eo. pegre. in fi.

l Custodia. vt a dñovt a cōmodatario: vt ab vtroq̄

m Ceterem fieri. i. remanere. sic. §. de iudi. iulia. ij.

n Possumus possidere. vt et. §. eo. rem quam.

o Ratione vel ala. i. rōnali ani = ma: ne sit cōtra. §. e. l. iij. §. nerua filius.

p Confestim. amissa custodia.

q Reuertendi animū. maxime subaudi. vt. §. e. l. i. §. p̄ seruun. et. l. possidet. §. nerua. r. l. rez. q. in fi. nisi diu. vt. §. e. l. iij. §. si seru⁹. vel nisi ab alio possideat. vt. §. e. l. p̄ eum. §. fi.

r Redia. dona ut. f. aliq̄s.

s Declaravit. iste lse fuerit scri pte postq̄ seruus remissus posses. ltrauit: alioq̄n nō esset verū se tradidisse in p̄teritū. Accur.

t Uel vn⁹. f. rñ. q. d. r si hōie modus fuerit questis posses. quod litte ris declaratur.

v Peruenit. cōsensu dñi p̄cedente: r sic rite. Jo.

x Remissus ē. per eum qui accepit donum vt intret posses. nomis ne suo.

y Seruorū. re = pete questā posses. sionem.

z Constat. vt r. §. e. l. i. §. veteres.

a Possesio quoq̄. teneatur. i. possideatur. vt et. §. e. l. naturaliter. non ciuilit. vt et. §. e. l. i. §. per eum.

b Ex iure. i. ex vsu fruct. quod est ius. vel dic q: plurimum trahit a iure posses. scilicet talis que ex causa pe cultari queritur vt ista. nam ignoranti domino queritur posses. et vsu capio. et fictio possidimij habet locum in omnibus quibus fingit ius. sed illa quam quero per meipsum habet plurimum facti in acquirendo. vt et. §. qui. ex cau. ma. l. deniq̄. que est contra. et hoc plene no. C. e. l. i.

c Qui in aliena potestate. vt serui r filij.

d Possunt. vt r. §. e. l. quod seruus.

e Habere. f. dñitum. als etiam q: tenet habere dicit. vt r. I. de ver. ob. stipulatio ista. §. habere nō possunt. vt et. I. de reg. iur. l. qd attinet. et. l. filius familias. et. §. eo. qd qd.

f Neglecta. no. ex hoc colligimus tota die: q: posses.

g Uel. pro etiam.

h Ignorantem. no. q: ignorans amitto posses. rei mobilis nisi in hōie vt subicit: nō sic in immobilib⁹. vt. §. eo. si id quod. §. fi.

i Mobilis. etiā q: p me tenebā. vt et. §. e. l. iij. §. nerua. r fm hoc dic iuasit qd est. I. apphēdit. in nfo tamen casu est tractatio alterius: vñ qd hic negligentia: ibi alteri tractatio. qñ tamē ex negligentia p̄do: diligēt an fuerit diligēs inq̄stio vel nō. vt. §. e. l. iij. §. nerua.

k Neglecta. no. ex hoc colligimus tota die: q: posses.

l Custodia. vt a dñovt a cōmodatario: vt ab vtroq̄

m Ceterem fieri. i. remanere. sic. §. de iudi. iulia. ij.

n Possumus possidere. vt et. §. eo. rem quam.

o Ratione vel ala. i. rōnali ani = ma: ne sit cōtra. §. e. l. iij. §. nerua filius.

p Confestim. amissa custodia.

q Reuertendi animū. maxime subaudi. vt. §. e. l. i. §. p̄ seruun. et. l. possidet. §. nerua. r. l. rez. q. in fi. nisi diu. vt. §. e. l. iij. §. si seru⁹. vel nisi ab alio possideat. vt. §. e. l. p̄ eum. §. fi.

r Redia. dona ut. f. aliq̄s.

s Declaravit. iste lse fuerit scri pte postq̄ seruus remissus posses. ltrauit: alioq̄n nō esset verū se tradidisse in p̄teritū. Accur.

t Uel vn⁹. f. rñ. q. d. r si hōie modus fuerit questis posses. quod litte ris declaratur.

v Peruenit. cōsensu dñi p̄cedente: r sic rite. Jo.

x Remissus ē. per eum qui accepit donum vt intret posses. nomis ne suo.

y Seruorū. re = pete questā posses. sionem.

z Constat. vt r. §. e. l. i. §. veteres.

a Possesio quoq̄. teneatur. i. possideatur. vt et. §. e. l. naturaliter. non ciuilit. vt et. §. e. l. i. §. per eum.

b Ex iure. i. ex vsu fruct. quod est ius. vel dic q: plurimum trahit a iure posses. scilicet talis que ex causa pe cultari queritur vt ista. nam ignoranti domino queritur posses. et vsu capio. et fictio possidimij habet locum in omnibus quibus fingit ius. sed illa quam quero per meipsum habet plurimum facti in acquirendo. vt et. §. qui. ex cau. ma. l. deniq̄. que est contra. et hoc plene no. C. e. l. i.

c Qui in aliena potestate. vt serui r filij.

d Possunt. vt r. §. e. l. quod seruus.

e Habere. f. dñitum. als etiam q: tenet habere dicit. vt r. I. de ver. ob. stipulatio ista. §. habere nō possunt. vt et. I. de reg. iur. l. qd attinet. et. l. filius familias. et. §. eo. qd qd.

f Neglecta. no. ex hoc colligimus tota die: q: posses.

g Uel. pro etiam.

h Ignorantem. no. q: ignorans amitto posses. rei mobilis nisi in hōie vt subicit: nō sic in immobilib⁹. vt. §. eo. si id quod. §. fi.

i Mobilis. etiā q: p me tenebā. vt et. §. e. l. iij. §. nerua. r fm hoc dic iuasit qd est. I. apphēdit. in nfo tamen casu est tractatio alterius: vñ qd hic negligentia: ibi alteri tractatio. qñ tamē ex negligentia p̄do: diligēt an fuerit diligēs inq̄stio vel nō. vt. §. e. l. iij. §. nerua.

k Neglecta. no. ex hoc colligimus tota die: q: posses.

l Custodia. vt a dñovt a cōmodatario: vt ab vtroq̄

m Ceterem fieri. i. remanere. sic. §. de iudi. iulia. ij.

n Possumus possidere. vt et. §. eo. rem quam.

o Ratione vel ala. i. rōnali ani = ma: ne sit cōtra. §. e. l. iij. §. nerua filius.

p Confestim. amissa custodia.

q Reuertendi animū. maxime subaudi. vt. §. e. l. i. §. p̄ seruun. et. l. possidet. §. nerua. r. l. rez. q. in fi. nisi diu. vt. §. e. l. iij. §. si seru⁹. vel nisi ab alio possideat. vt. §. e. l. p̄ eum. §. fi.

r Redia. dona ut. f. aliq̄s.

s Declaravit. iste lse fuerit scri pte postq̄ seruus remissus posses. ltrauit: alioq̄n nō esset verū se tradidisse in p̄teritū. Accur.

t Uel vn⁹. f. rñ. q. d. r si hōie modus fuerit questis posses. quod litte ris declaratur.

v Peruenit. cōsensu dñi p̄cedente: r sic rite. Jo.

x Remissus ē. per eum qui accepit donum vt intret posses. nomis ne suo.

y Seruorū. re = pete questā posses. sionem.

z Constat. vt r. §. e. l. i. §. veteres.

a Possesio quoq̄. teneatur. i. possideatur. vt et. §. e. l. naturaliter. non ciuilit. vt et. §. e. l. i. §. per eum.

b Ex iure. i. ex vsu fruct. quod est ius. vel dic q: plurimum trahit a iure posses. scilicet talis que ex causa pe cultari queritur vt ista. nam ignoranti domino queritur posses. et vsu capio. et fictio possidimij habet locum in omnibus quibus fingit ius. sed illa quam quero per meipsum habet plurimum facti in acquirendo. vt et. §. qui. ex cau. ma. l. deniq̄. que est contra. et hoc plene no. C. e. l. i.

c Qui in aliena potestate. vt serui r filij.

d Possunt. vt r. §. e. l. quod seruus.

e Habere. f. dñitum. als etiam q: tenet habere dicit. vt r. I. de ver. ob. stipulatio ista. §. habere nō possunt. vt et. I. de reg. iur. l. qd attinet. et. l. filius familias. et. §. eo. qd qd.

f Neglecta. no. ex hoc colligimus tota die: q: posses.

g Uel. pro etiam.

h Ignorantem. no. q: ignorans amitto posses. rei mobilis nisi in hōie vt subicit: nō sic in immobilib⁹. vt. §. eo. si id quod. §. fi.

i Mobilis. etiā q: p me tenebā. vt et. §. e. l. iij. §. nerua. r fm hoc dic iuasit qd est. I. apphēdit. in nfo tamen casu est tractatio alterius: vñ qd hic negligentia: ibi alteri tractatio. qñ tamē ex negligentia p̄do: diligēt an fuerit diligēs inq̄stio vel nō. vt. §. e. l. iij. §. nerua.

k Neglecta. no. ex hoc colligimus tota die: q: posses.

l Custodia. vt a dñovt a cōmodatario: vt ab vtroq̄

m Ceterem fieri. i. remanere. sic. §. de iudi. iulia. ij.

n Possumus possidere. vt et. §. eo. rem quam.

o Ratione vel ala. i. rōnali ani = ma: ne sit cōtra. §. e. l. iij. §. nerua filius.

p Confestim. amissa custodia.

q Reuertendi animū. maxime subaudi. vt. §. e. l. i. §. p̄ seruun. et. l. possidet. §. nerua. r. l. rez. q. in fi. nisi diu. vt. §. e. l. iij. §. si seru⁹. vel nisi ab alio possideat. vt. §. e. l. p̄ eum. §. fi.

r Redia. dona ut. f. aliq̄s.

s Declaravit. iste lse fuerit scri pte postq̄ seruus remissus posses. ltrauit: alioq̄n nō esset verū se tradidisse in p̄teritū. Accur.

t Uel vn⁹. f. rñ. q. d. r si hōie modus fuerit questis posses. quod litte ris declaratur.

v Peruenit. cōsensu dñi p̄cedente: r sic rite. Jo.

x Remissus ē. per eum qui accepit donum vt intret posses. nomis ne suo.

y Seruorū. re = pete questā posses. sionem.

z Constat. vt r. §. e. l. i. §. veteres.

a Possesio quoq̄. teneatur. i. possideatur. vt et. §. e. l. naturaliter. non ciuilit. vt et. §. e. l. i. §. per eum.

b Ex iure. i. ex vsu fruct. quod est ius. vel dic q: plurimum trahit a iure posses. scilicet talis que ex causa pe cultari queritur vt ista. nam ignoranti domino queritur posses. et vsu capio. et fictio possidimij habet locum in omnibus quibus fingit ius. sed illa quam quero per meipsum habet plurimum facti in acquirendo. vt et. §. qui. ex cau. ma. l. deniq̄. que est contra. et hoc plene no. C. e. l. i.

c Qui in aliena potestate. vt serui r filij.

d Possunt. vt r. §. e. l. quod seruus.

e Habere. f. dñitum. als etiam q: tenet habere dicit. vt r. I. de ver. ob. stipulatio ista. §. habere nō possunt. vt et. I. de reg. iur. l. qd attinet. et. l. filius familias. et. §. eo. qd qd.

f Neglecta. no. ex hoc colligimus tota die: q: posses.

g Uel. pro etiam.

h Ignorantem. no. q: ignorans amitto posses. rei mobilis nisi in hōie vt subicit: nō sic in immobilib⁹. vt. §. eo. si id quod. §. fi.

i Mobilis. etiā q: p me tenebā. vt et. §. e. l. iij. §. nerua. r fm hoc dic iuasit qd est. I. apphēdit. in nfo tamen casu est tractatio alterius: vñ qd hic negligentia: ibi alteri tractatio. qñ tamē ex negligentia p̄do: diligēt an fuerit diligēs inq̄stio vel nō. vt. §. e. l. iij. §. nerua.

k Neglecta. no. ex hoc colligimus tota die: q: posses.

l Custodia. vt a dñovt a cōmodatario: vt ab vtroq̄

m Ceterem fieri. i. remanere. sic. §. de iudi. iulia. ij.

n Possumus possidere. vt et. §. eo. rem quam.

o Ratione vel ala. i. rōnali ani = ma: ne sit cōtra. §. e. l. iij. §. nerua filius.

p Confestim. amissa custodia.

q Reuertendi animū. maxime subaudi. vt. §. e. l. i. §. p̄ seruun. et. l. possidet. §. nerua. r. l. rez. q. in fi. nisi diu. vt. §. e. l. iij. §. si seru⁹. vel nisi ab alio possideat. vt. §. e. l. p̄ eum. §. fi.

r Redia. dona ut. f. aliq̄s.

s Declaravit. iste lse fuerit scri pte postq̄ seruus remissus posses. ltrauit: alioq̄n nō esset verū se tradidisse in p̄teritū. Accur.

Libert Tertius.

et. l. qui vniuersas. §. ite qd a mari. et. §. de ob. stipula-
tio. §. hoc qd. et. l. i. i. nunq. §. seruus. et hoc in omni pe-
culto excepto castris vel qd in qbus etiã iure veteri cen-
setur vt pfa. vt. §. ad macc. l. ij. et nouo. vt. C. de bo. q
lib. l. c. i. opoz. restat §. q aduenticiu nō possidet filius
vllō mō iure isto:

cū vt seruus dñs
sic fili⁹ pñ tale pe-
culu qd non erat
castris vel qd q-
rat. vt l. i. p. qd p-
so. no. ac. §. i. §. cū
hodie nō qrit pñ
quo ad ppetatez
dici pōt: vt natu-
ralis pñ p filium
pos. qrat rōne vsu
fru. pñ qrit. vt. §.
l. naturalr. §. fili⁹
cuiuslibet possideat
vt. ppetari⁹. vt. C.
de bo. q lib. nō oz
§. i. ac.

a **Nō tm cor-
poris. et ita facti
b **Ignorati. f.
domino.
c **Sciēti. f. dño
d **Compenit. vt
C. eo. p liberā. r. §.
pro soluto. l. ij.
e **Cōtra vedito-
re. a q emit. pcur-
rator.
f **Cedere. sic. §.
māda. si pcurato-
rē. §. fi. r. argu. §. de
fur. l. si vendidero
§. fi. r. §. leg. l. i.
§. satisfat. Audi
§. az. hic otra te. q
actio et alteri⁹ pa-
cto nō qrit nisi cel-
sar: nisi in casib⁹
spālib⁹ qd no. isti.
de iuri. stip. §. ei d.
§. tu dicas directā
nō dari sz vtilem.
g **Cogec. pro-
curator domino.
Accur.
p **Er eum. ml
chi querit.
secus i seruo alie-
no bona fide pos. vt. §. eo. l. i. §. sed r. pñ. et est rō. vt. l. i.
i. iusto. in pñ. r. facit. §. e. cū heredes. in fi. et. l. quicquid.
i **Agentem. i. constitutum.
k **Possideatur. vt. r. §. e. l. i. §. per seruum.
l **Credat. r. stat in pos. libertatis. vt. l. i. i. nunq. §.
seruus. r. l. si §. si seruus. et diu stetit. vt. §. eo. l. ij. §. si
seruus. et facit. §. de lib. cū. qui de libertate.
i **Credat. i. contēdat.
Q **Uarūdā. labco ait: sed mala dat exēpla: vt r p hāc
Q **esndē legē probat. nā et aio r corpore queri videt****************************

possunt: qz possessio nō tm cor-
poris sed etiam iuris est.
Possessio et dñiū qritur p
procuratorem: actio perso-
nalis non queritur nisi ceda-
tur. h. d. Bar.
Et si possessio p pcuratorē
ignoranti qritur: vsucapio ho-
scienti cōpetit: tm euictionis
actio dñi cōtra veditore inul-
to pcuratore non dat: sed per
actionē mandati eam cedere
cogetur.
Per filiu putatiuum nobis
non queritur. Pau. Beren.
Per eū quē iusto duct⁹
errore filium meū r in
mea ptate esse existimo: neqz
pos. neqz dñituz neqz qd qd aliū
ex re mea michi qrit. **P**er
seruū in fuga a gentē (si neqz
ab alio possideat neqz se libe-
rum esse credat) possessio nos-
bis acquiritur.

En rebus in qbus ppz eaz
magnitudinē vel naturā non
cadit corpalis apphensio pōt
acqri possessio p aliū actū eqz
pollentē: puta p appositionē
custodis vel aspectū: et tūc di-
citur apprehēdi potius anti-
mo q corpore. Pau. Tabole.
Uarūdā rerū aio pos-
sessionem nos adipsi
ait labeo: veluti si aceruū li-
gnorū emero: et eum venditor
tollere me iusserit: simul atqz
custodiā posuissem tradit⁹ mi-
chi videt. **I**dē iuris eē i vi

et. l. de vi r vi ar. vi facit. r. §. si ser. v. l. loci. §. si quis.
3 **S**pecies. vere est species sine modus. nā pōt quis
induci r in ea retinēda defendi: et hoc facit pretor cuz
mittit aliquē in possessionē: vt huc. et. l. ne vis fiat ei. l. i.
§. i. r. §. Item potest induci a venditore vel inducente.
nec tamen defenditur in ea retinēda: et hoc in puiato
vendēte vel inducente: vt in fi. huius §.
a **I**nducendi. duob⁹ modis quis inducitur in pos. a
pretore: qui et prohibet vim fieri a puiato vt a vendē-
te: et puma planior sūm pumam positionem.

no vedito: cū vniuerse ampho-
re vini simul eēt. **S**z vide
amus inqz ne hec ipsa corpo-
ralis traditio sit: quia nichil in-
terest vtrum michi an et cull
bet iusserim vt custodia trada-
tur: in eo puto hanc questionē
consistere: an etiam si corpore
aceruus aut amphore appre-
hense non fuerint: nichilomi-
nus tradite michi videantur.
nichil video interest vtrū ego
ipse aceruū an mandato meo
aliqz custodiat: vtroiqz em
antim quodā genere posses-
sio erit estimanda.
Possessio est res diuersa
ab vsufructu sicut a proprie-
tate. Pau. Tenule.
Permisceri causas pos-
sessionis et vsufruct⁹
non oportet: quēadmodum
nec possessio et proprietatez p-
misceri debent: neqz impedi-
ri possessionem si alius frua-
tur: neqz alterius fructum am-
putari si alē possideat. **E**t si
qui edificare prohibetur: pos-
sidere quoqz prohiberi mani-
festum est.
Per secundum decretum
missus acquiri possessionem
et in ea debet per iudicem tm
mittētem defendi sed per tra-
ditionem que fit a puiato / li-
cet acquiratur possessio nō te-
netur ille puiatus eum in illa
defendere. Pau.
Species inducendū in

apposito custode et te exite in presentia: et etiã sine cu-
stode idē: qz sufficit iuss⁹. vt. §. e. l. i. §. si iusserim. §. 3. d.
et. l. qd meo. §. si veditore. alia §. debuit dare q duri. §. e.
l. ij. in pñ. licet etiã in illis sp videatur aliquid pro cor-
poris acm interuenire.

n **A**qz. i. stat.
o **T**radit⁹ mi-
chi videt. facit. §.
de cōtra. ep. l. clā-
uid⁹. et. §. de sol. §.
solutur. i. fi. et. §.
b iure do. l. si ego
§. p.
p **S**imul. et in
psentia michi as-
signate. vt r. C. b
pericu. r. pmo. rei
vendite. l. ij.
q **A**nimi. r. cor-
poris. vt dixi sit
apposit⁹ custos v-
nō. §. ar. §. de cu-
stod. vt. §. pmo. §.
vt certo. §. si d me
§. permisceri
causas. vt
sit vna cā: due em
sunt: nec se cōm-
gentes et penes
diuersos exites.
f **P**ossessionis
sz civilis.
t **P**ermisceri.
id est cōfundi opz
vt sic vñ nō pos-
sit eē sine alio: qd
bene potest.
v **D**ebet. vt et
§. e. naturā. §. ni-
chil. r. §. de excep.
rei in. et an eadē.
z **A**lter possi-
deat. non §. sequit
vñ ad aliū remo-
tue. §. si vñ habz
vñ. ergo ali⁹ nō
pōt hē aliū vt h.
et. §. ad exhi. l. ij.
§. pōponi. r. l. cel-
sus. §. iulianus.
y **M**anifestus
est. et sic hz indū-
ctum vñ pos. vt. §.
vñ pos. si duo. §. ij

et. l. de vi r vi ar. vi facit. r. §. si ser. v. l. loci. §. si quis.
3 **S**pecies. vere est species sine modus. nā pōt quis
induci r in ea retinēda defendi: et hoc facit pretor cuz
mittit aliquē in possessionē: vt huc. et. l. ne vis fiat ei. l. i.
§. i. r. §. Item potest induci a venditore vel inducente.
nec tamen defenditur in ea retinēda: et hoc in puiato
vendēte vel inducente: vt in fi. huius §.
a **I**nducendi. duob⁹ modis quis inducitur in pos. a
pretore: qui et prohibet vim fieri a puiato vt a vendē-
te: et puma planior sūm pumam positionem.

et. l. de vi r vi ar. vi facit. r. §. si ser. v. l. loci. §. si quis.
3 **S**pecies. vere est species sine modus. nā pōt quis
induci r in ea retinēda defendi: et hoc facit pretor cuz
mittit aliquē in possessionē: vt huc. et. l. ne vis fiat ei. l. i.
§. i. r. §. Item potest induci a venditore vel inducente.
nec tamen defenditur in ea retinēda: et hoc in puiato
vendēte vel inducente: vt in fi. huius §.
a **I**nducendi. duob⁹ modis quis inducitur in pos. a
pretore: qui et prohibet vim fieri a puiato vt a vendē-
te: et puma planior sūm pumam positionem.

et. l. de vi r vi ar. vi facit. r. §. si ser. v. l. loci. §. si quis.
3 **S**pecies. vere est species sine modus. nā pōt quis
induci r in ea retinēda defendi: et hoc facit pretor cuz
mittit aliquē in possessionē: vt huc. et. l. ne vis fiat ei. l. i.
§. i. r. §. Item potest induci a venditore vel inducente.
nec tamen defenditur in ea retinēda: et hoc in puiato
vendēte vel inducente: vt in fi. huius §.
a **I**nducendi. duob⁹ modis quis inducitur in pos. a
pretore: qui et prohibet vim fieri a puiato vt a vendē-
te: et puma planior sūm pumam positionem.

et. l. de vi r vi ar. vi facit. r. §. si ser. v. l. loci. §. si quis.
3 **S**pecies. vere est species sine modus. nā pōt quis
induci r in ea retinēda defendi: et hoc facit pretor cuz
mittit aliquē in possessionē: vt huc. et. l. ne vis fiat ei. l. i.
§. i. r. §. Item potest induci a venditore vel inducente.
nec tamen defenditur in ea retinēda: et hoc in puiato
vendēte vel inducente: vt in fi. huius §.
a **I**nducendi. duob⁹ modis quis inducitur in pos. a
pretore: qui et prohibet vim fieri a puiato vt a vendē-
te: et puma planior sūm pumam positionem.

et. l. de vi r vi ar. vi facit. r. §. si ser. v. l. loci. §. si quis.
3 **S**pecies. vere est species sine modus. nā pōt quis
induci r in ea retinēda defendi: et hoc facit pretor cuz
mittit aliquē in possessionē: vt huc. et. l. ne vis fiat ei. l. i.
§. i. r. §. Item potest induci a venditore vel inducente.
nec tamen defenditur in ea retinēda: et hoc in puiato
vendēte vel inducente: vt in fi. huius §.
a **I**nducendi. duob⁹ modis quis inducitur in pos. a
pretore: qui et prohibet vim fieri a puiato vt a vendē-
te: et puma planior sūm pumam positionem.

et. l. de vi r vi ar. vi facit. r. §. si ser. v. l. loci. §. si quis.
3 **S**pecies. vere est species sine modus. nā pōt quis
induci r in ea retinēda defendi: et hoc facit pretor cuz
mittit aliquē in possessionē: vt huc. et. l. ne vis fiat ei. l. i.
§. i. r. §. Item potest induci a venditore vel inducente.
nec tamen defenditur in ea retinēda: et hoc in puiato
vendēte vel inducente: vt in fi. huius §.
a **I**nducendi. duob⁹ modis quis inducitur in pos. a
pretore: qui et prohibet vim fieri a puiato vt a vendē-
te: et puma planior sūm pumam positionem.

et. l. de vi r vi ar. vi facit. r. §. si ser. v. l. loci. §. si quis.
3 **S**pecies. vere est species sine modus. nā pōt quis
induci r in ea retinēda defendi: et hoc facit pretor cuz
mittit aliquē in possessionē: vt huc. et. l. ne vis fiat ei. l. i.
§. i. r. §. Item potest induci a venditore vel inducente.
nec tamen defenditur in ea retinēda: et hoc in puiato
vendēte vel inducente: vt in fi. huius §.
a **I**nducendi. duob⁹ modis quis inducitur in pos. a
pretore: qui et prohibet vim fieri a puiato vt a vendē-
te: et puma planior sūm pumam positionem.

In possessione. s. a ptoze ex ca dani insecti v' simili
b Suber. ptoz ille q. phibet ingrediēti vim fieri.
c Restituere. puiatū puuato ex pcedēte obugatiōe
scz veditoris qua ei tradere tenebat. nā tene' eū iducere
sed nō defendere ne fiat ei vis vt hic. r. C. de ac. emp. l.

expulso. At sec^o
eti ptoz de se missu
rā. nā r tueri debz
prohibēdo vi fieri
vt dicit. vel dic
fm io. pl^o est. phibere
vim fieri: qā sic
ciuile r natura
lē vult eē apud eū
pro quo phibet:
at cū iuber ptoz
restitu pōt esse re
stituto in sola ci
uili vel naturali.
Accur.

A Duer^o. po
ne casuz: vt
I. vi. pos. l. i. in fi.
et. l. ij. itē vt. l. b. vi
et vt ar. l. cū a te.
itē vt. C. vi. vi. l. i.
itē vt. C. de reivē.
l. res aliense. r sic
nō ob. s. e. pōponi
us. in fi. qz nichil
hic de accessione
dicit.

De vsucapionib^{us}
c. De effe
ctu possessōis di
cit qui est vsuca
pio: vt I. eo. sine
possessione. item
vsurpatio. i. iter
ruptio: vt I. l. ij.

Bono
pu
bli
co. l.
ad
vtilitatem omni
um cōmunem contra
equitatem naturalem.
vt. s. de ne
go. gest. l. i. in fi. et. s. de
cō. inde. l. nam natura.
s. sibi im
putet negligens. vt. I. de
reg. iu. l. qd quis. sic et
seruitutes sunt contra
ius naturale. vt in s. de iu.
per. s. seruit^o

Boni r
equum
differēt

f C fere. hoc ideo: quia si vsus non esset: essent tñ certa
dnia in quibusdā casibus de iure gen. quos habes isti.
de re. di. s. singulari. vsqz in fi. titu. et ad hanc rationem
facit institui. e. in prin. est r alia vt sit finis litium. vt. I. p
suo. l. fina. Accur.

g C Sufficeret. i. sufficere possit.

h C Tempus. in vsucapione.

i C Spaciu. quod habes in s. de vsuc. in prin.

U Surpatio. inruptio. vt r I. eo. naturaliter.

U C Orationes. i. dictatores. et etiā legisse qñqz. vt

I. de iniur. l. iniurie. s. h. r. s. lo. ma. si cōstante s. quoties
ta sine. Accur.

possessione^o alicuius rei est p
hibere ingrediēti vim fieri. Ita
tim eū cedere aduersarium r
vacuā relinqre pos. iuber^o: qd
multo pl^o est qd restituē. I dē

A Duer^o s^o extraneos vl
ciosa pos. pdesse solet.

De vsucapionib^{us} seu vsur
pationibus. Titu. l. ij.

Primo declarat ptoz qd
fuit introducta vsucapio: quia
prop^o bonū publicū. Scdō in
quo cōsistat illud bonū publi
cum. i. ne dnia rerū sint in icer
to. Tertio remouet oblectio
nem que posset fieri de iniqui
tate. Pau. de castro. C. alius.

Bono publi
co^o introdu
cta est vsuca
pio: ne. f. qñ
da^o rerū diu
et fere^o semp
incerta dnia
eēt: cū sufficeret^o dnis ad in
quirēdas res suas statuti tem
poris^o spacium^o.

Interdū verba ipropiant
qz vsurpatio sumitur p vsuca
pione: cū tñ non sit vsucapio
sed vsucapionis interruptio.
Pau. de ca. Paulus.

Paulus.
na fide et iusto titulo. Accursus.
p C Ppis. f. pini. vt h: r. I. c. l. nund. s. i. r. l. possessio.
q C Diffinit. alr olim: et alr hodie. vt in s. i. e. in prin.
S Equit. r qz res. f. possit qz vsucapere et quas nō.
f C Et maxime miles. abundat maxime. sic. C. de
testa. ma. l. h. s. ij. nā als filius. totū qñt patri fm hęc
iura. vt in s. i. per quas pfo. no. ac. s. i. Vel dic miles. i. mi
litans. nā idē in veterano filiofa. vt maxie prop^o peculi
um qñt castrē: qd r his legib^o locū habebat. vt. s. d. col.
bo. l. i. s. nec castrensē. Vel dic qz respexit ad noua iura.
nā hodie i aduētiō vsucapit filius. vt. s. u. a. l. posses
sio. s. i. et fm tres vltimas non abundat maxime.
t C Pupillus si tutore. etiam infans. vt. s. titu. i. qñuis.
s. infans. Accur.

Paulus.
na fide et iusto titulo. Accursus.
p C Ppis. f. pini. vt h: r. I. c. l. nund. s. i. r. l. possessio.
q C Diffinit. alr olim: et alr hodie. vt in s. i. e. in prin.
S Equit. r qz res. f. possit qz vsucapere et quas nō.
f C Et maxime miles. abundat maxime. sic. C. de
testa. ma. l. h. s. ij. nā als filius. totū qñt patri fm hęc
iura. vt in s. i. per quas pfo. no. ac. s. i. Vel dic miles. i. mi
litans. nā idē in veterano filiofa. vt maxie prop^o peculi
um qñt castrē: qd r his legib^o locū habebat. vt. s. d. col.
bo. l. i. s. nec castrensē. Vel dic qz respexit ad noua iura.
nā hodie i aduētiō vsucapit filius. vt. s. u. a. l. posses
sio. s. i. et fm tres vltimas non abundat maxime.
t C Pupillus si tutore. etiam infans. vt. s. titu. i. qñuis.
s. infans. Accur.

Paulus.
na fide et iusto titulo. Accursus.
p C Ppis. f. pini. vt h: r. I. c. l. nund. s. i. r. l. possessio.
q C Diffinit. alr olim: et alr hodie. vt in s. i. e. in prin.
S Equit. r qz res. f. possit qz vsucapere et quas nō.
f C Et maxime miles. abundat maxime. sic. C. de
testa. ma. l. h. s. ij. nā als filius. totū qñt patri fm hęc
iura. vt in s. i. per quas pfo. no. ac. s. i. Vel dic miles. i. mi
litans. nā idē in veterano filiofa. vt maxie prop^o peculi
um qñt castrē: qd r his legib^o locū habebat. vt. s. d. col.
bo. l. i. s. nec castrensē. Vel dic qz respexit ad noua iura.
nā hodie i aduētiō vsucapit filius. vt. s. u. a. l. posses
sio. s. i. et fm tres vltimas non abundat maxime.
t C Pupillus si tutore. etiam infans. vt. s. titu. i. qñuis.
s. infans. Accur.

Paulus.
na fide et iusto titulo. Accursus.
p C Ppis. f. pini. vt h: r. I. c. l. nund. s. i. r. l. possessio.
q C Diffinit. alr olim: et alr hodie. vt in s. i. e. in prin.
S Equit. r qz res. f. possit qz vsucapere et quas nō.
f C Et maxime miles. abundat maxime. sic. C. de
testa. ma. l. h. s. ij. nā als filius. totū qñt patri fm hęc
iura. vt in s. i. per quas pfo. no. ac. s. i. Vel dic miles. i. mi
litans. nā idē in veterano filiofa. vt maxie prop^o peculi
um qñt castrē: qd r his legib^o locū habebat. vt. s. d. col.
bo. l. i. s. nec castrensē. Vel dic qz respexit ad noua iura.
nā hodie i aduētiō vsucapit filius. vt. s. u. a. l. posses
sio. s. i. et fm tres vltimas non abundat maxime.
t C Pupillus si tutore. etiam infans. vt. s. titu. i. qñuis.
s. infans. Accur.

Paulus.
na fide et iusto titulo. Accursus.
p C Ppis. f. pini. vt h: r. I. c. l. nund. s. i. r. l. possessio.
q C Diffinit. alr olim: et alr hodie. vt in s. i. e. in prin.
S Equit. r qz res. f. possit qz vsucapere et quas nō.
f C Et maxime miles. abundat maxime. sic. C. de
testa. ma. l. h. s. ij. nā als filius. totū qñt patri fm hęc
iura. vt in s. i. per quas pfo. no. ac. s. i. Vel dic miles. i. mi
litans. nā idē in veterano filiofa. vt maxie prop^o peculi
um qñt castrē: qd r his legib^o locū habebat. vt. s. d. col.
bo. l. i. s. nec castrensē. Vel dic qz respexit ad noua iura.
nā hodie i aduētiō vsucapit filius. vt. s. u. a. l. posses
sio. s. i. et fm tres vltimas non abundat maxime.
t C Pupillus si tutore. etiam infans. vt. s. titu. i. qñuis.
s. infans. Accur.

Paulus.
na fide et iusto titulo. Accursus.
p C Ppis. f. pini. vt h: r. I. c. l. nund. s. i. r. l. possessio.
q C Diffinit. alr olim: et alr hodie. vt in s. i. e. in prin.
S Equit. r qz res. f. possit qz vsucapere et quas nō.
f C Et maxime miles. abundat maxime. sic. C. de
testa. ma. l. h. s. ij. nā als filius. totū qñt patri fm hęc
iura. vt in s. i. per quas pfo. no. ac. s. i. Vel dic miles. i. mi
litans. nā idē in veterano filiofa. vt maxie prop^o peculi
um qñt castrē: qd r his legib^o locū habebat. vt. s. d. col.
bo. l. i. s. nec castrensē. Vel dic qz respexit ad noua iura.
nā hodie i aduētiō vsucapit filius. vt. s. u. a. l. posses
sio. s. i. et fm tres vltimas non abundat maxime.
t C Pupillus si tutore. etiam infans. vt. s. titu. i. qñuis.
s. infans. Accur.

Paulus.
na fide et iusto titulo. Accursus.
p C Ppis. f. pini. vt h: r. I. c. l. nund. s. i. r. l. possessio.
q C Diffinit. alr olim: et alr hodie. vt in s. i. e. in prin.
S Equit. r qz res. f. possit qz vsucapere et quas nō.
f C Et maxime miles. abundat maxime. sic. C. de
testa. ma. l. h. s. ij. nā als filius. totū qñt patri fm hęc
iura. vt in s. i. per quas pfo. no. ac. s. i. Vel dic miles. i. mi
litans. nā idē in veterano filiofa. vt maxie prop^o peculi
um qñt castrē: qd r his legib^o locū habebat. vt. s. d. col.
bo. l. i. s. nec castrensē. Vel dic qz respexit ad noua iura.
nā hodie i aduētiō vsucapit filius. vt. s. u. a. l. posses
sio. s. i. et fm tres vltimas non abundat maxime.
t C Pupillus si tutore. etiam infans. vt. s. titu. i. qñuis.
s. infans. Accur.

Paulus.
na fide et iusto titulo. Accursus.
p C Ppis. f. pini. vt h: r. I. c. l. nund. s. i. r. l. possessio.
q C Diffinit. alr olim: et alr hodie. vt in s. i. e. in prin.
S Equit. r qz res. f. possit qz vsucapere et quas nō.
f C Et maxime miles. abundat maxime. sic. C. de
testa. ma. l. h. s. ij. nā als filius. totū qñt patri fm hęc
iura. vt in s. i. per quas pfo. no. ac. s. i. Vel dic miles. i. mi
litans. nā idē in veterano filiofa. vt maxie prop^o peculi
um qñt castrē: qd r his legib^o locū habebat. vt. s. d. col.
bo. l. i. s. nec castrensē. Vel dic qz respexit ad noua iura.
nā hodie i aduētiō vsucapit filius. vt. s. u. a. l. posses
sio. s. i. et fm tres vltimas non abundat maxime.
t C Pupillus si tutore. etiam infans. vt. s. titu. i. qñuis.
s. infans. Accur.

Paulus.
na fide et iusto titulo. Accursus.
p C Ppis. f. pini. vt h: r. I. c. l. nund. s. i. r. l. possessio.
q C Diffinit. alr olim: et alr hodie. vt in s. i. e. in prin.
S Equit. r qz res. f. possit qz vsucapere et quas nō.
f C Et maxime miles. abundat maxime. sic. C. de
testa. ma. l. h. s. ij. nā als filius. totū qñt patri fm hęc
iura. vt in s. i. per quas pfo. no. ac. s. i. Vel dic miles. i. mi
litans. nā idē in veterano filiofa. vt maxie prop^o peculi
um qñt castrē: qd r his legib^o locū habebat. vt. s. d. col.
bo. l. i. s. nec castrensē. Vel dic qz respexit ad noua iura.
nā hodie i aduētiō vsucapit filius. vt. s. u. a. l. posses
sio. s. i. et fm tres vltimas non abundat maxime.
t C Pupillus si tutore. etiam infans. vt. s. titu. i. qñuis.
s. infans. Accur.

m C Autem. pro sed.

U Surpatio. acquisitio. accipediētū p cām. est em vsu
capio cā acqñitōis dnij non ipā est acqñitio: sicut
nec traditio facta a dño dnij est acqñitio: sed cā acqñitio
nis: sic nec facta a nō dño est vsucapio s; cā vsucapitōis

U Surpatio est vsuca
pionis inruptio. oza
tores autē^o vsurpationē fre
quentē vsu vocant.

U Juriscōsult^o ponit hic vsu
capionis diffinitionē q quasi
nō vt eē bona. Pau. M ode.

U Surcapio est acqñitio
vel ad lectio dnij p cō
tinuationē possessionis ipis^o
lege diffinit^o.

U Titulus p herede cū cōssi
stat in iure nō cadit in fernu: r
ideo seruus tali titulo nō pōt
vsucapere p se nec p dño: sed
si ipse seru^o sit institut^o r ad
uit iussu domini: tpe dominus
est ille qui vsucapit tali titulo.
Pau. de ca. Paulus.

S Equit de vsucapioē di
cere: et hoc ordine eun
dū est: vt videam^o qz pōt vsu
capere: et quas res r quanto
tpe. U vsucapere quidez pōt
scz pfa. filius r marie miles^o
acqñituz in castris vsucapit.
Pupill^o si tutore auctore ce
perit possidere vsucapit. et si
sine tutore auctore possideat
et animum possidendi habe
at: dicemus posse eum vsuca
pere. C Furtos^o qd an furozē

na fide et iusto titulo. Accursus.
p C Ppis. f. pini. vt h: r. I. c. l. nund. s. i. r. l. possessio.
q C Diffinit. alr olim: et alr hodie. vt in s. i. e. in prin.
S Equit. r qz res. f. possit qz vsucapere et quas nō.
f C Et maxime miles. abundat maxime. sic. C. de
testa. ma. l. h. s. ij. nā als filius. totū qñt patri fm hęc
iura. vt in s. i. per quas pfo. no. ac. s. i. Vel dic miles. i. mi
litans. nā idē in veterano filiofa. vt maxie prop^o peculi
um qñt castrē: qd r his legib^o locū habebat. vt. s. d. col.
bo. l. i. s. nec castrensē. Vel dic qz respexit ad noua iura.
nā hodie i aduētiō vsucapit filius. vt. s. u. a. l. posses
sio. s. i. et fm tres vltimas non abundat maxime.
t C Pupillus si tutore. etiam infans. vt. s. titu. i. qñuis.
s. infans. Accur.

na fide et iusto titulo. Accursus.
p C Ppis. f. pini. vt h: r. I. c. l. nund. s. i. r. l. possessio.
q C Diffinit. alr olim: et alr hodie. vt in s. i. e. in prin.
S Equit. r qz res. f. possit qz vsucapere et quas nō.
f C Et maxime miles. abundat maxime. sic. C. de
testa. ma. l. h. s. ij. nā als filius. totū qñt patri fm hęc
iura. vt in s. i. per quas pfo. no. ac. s. i. Vel dic miles. i. mi
litans. nā idē in veterano filiofa. vt maxie prop^o peculi
um qñt castrē: qd r his legib^o locū habebat. vt. s. d. col.
bo. l. i. s. nec castrensē. Vel dic qz respexit ad noua iura.
nā hodie i aduētiō vsucapit filius. vt. s. u. a. l. posses
sio. s. i. et fm tres vltimas non abundat maxime.
t C Pupillus si tutore. etiam infans. vt. s. titu. i. qñuis.
s. infans. Accur.

na fide et iusto titulo. Accursus.
p C Ppis. f. pini. vt h: r. I. c. l. nund. s. i. r. l. possessio.
q C Diffinit. alr olim: et alr hodie. vt in s. i. e. in prin.
S Equit. r qz res. f. possit qz vsucapere et quas nō.
f C Et maxime miles. abundat maxime. sic. C. de
testa. ma. l. h. s. ij. nā als filius. totū qñt patri fm hęc
iura. vt in s. i. per quas pfo. no. ac. s. i. Vel dic miles. i. mi
litans. nā idē in veterano filiofa. vt maxie prop^o peculi
um qñt castrē: qd r his legib^o locū habebat. vt. s. d. col.
bo. l. i. s. nec castrensē. Vel dic qz respexit ad noua iura.
nā hodie i aduētiō vsucapit filius. vt. s. u. a. l. posses
sio. s. i. et fm tres vltimas non abundat maxime.
t C Pupillus si tutore. etiam infans. vt. s. titu. i. qñuis.
s. infans. Accur.

na fide et iusto titulo. Accursus.
p C Ppis. f. pini. vt h: r. I. c. l. nund. s. i. r. l. possessio.
q C Diffinit. alr olim: et alr hodie. vt in s. i. e. in prin.
S Equit. r qz res. f. possit qz vsucapere et quas nō.
f C Et maxime miles. abundat maxime. sic. C. de
testa. ma. l. h. s. ij. nā als filius. totū qñt patri fm hęc
iura. vt in s. i. per quas pfo. no. ac. s. i. Vel dic miles. i. mi
litans. nā idē in veterano filiofa. vt maxie prop^o peculi
um qñt castrē: qd r his legib^o locū habebat. vt. s. d. col.
bo. l. i. s. nec castrensē. Vel dic qz respexit ad noua iura.
nā hodie i aduētiō vsucapit filius. vt. s. u. a. l. posses
sio. s. i. et fm tres vltimas non abundat maxime.
t C Pupillus si tutore. etiam infans. vt. s. titu. i. qñuis.
s. infans. Accur.

na fide et iusto titulo. Accursus.
p C Ppis. f. pini. vt h: r. I. c. l. nund. s. i. r. l. possessio.
q C Diffinit. alr olim: et alr hodie. vt in s. i. e. in prin.
S Equit. r qz res. f. possit qz vsucapere et quas nō.
f C Et maxime miles. abundat maxime. sic. C. de
testa. ma. l. h. s. ij. nā als filius. totū qñt patri fm hęc
iura. vt in s. i. per quas pfo. no. ac. s. i. Vel dic miles. i. mi
litans. nā idē in veterano filiofa. vt maxie prop^o peculi
um qñt castrē: qd r his legib^o locū habebat. vt. s. d. col.
bo. l. i. s. nec castrensē. Vel dic qz respexit ad noua iura.
nā hodie i aduētiō vsucapit filius. vt. s. u. a. l. posses
sio. s. i. et fm tres vltimas non abundat maxime.
t C Pupillus si tutore. etiam infans. vt. s. titu. i. qñuis.
s. infans. Accur.

na fide et iusto titulo. Accursus.
p C Ppis. f. pini. vt h: r. I. c. l. nund. s. i. r. l. possessio.
q C Diffinit. alr olim: et alr hodie. vt in s. i. e. in prin.
S Equit. r qz res. f. possit qz vsucapere et quas nō.
f C Et maxime miles. abundat maxime. sic. C. de
testa. ma. l. h. s. ij. nā als filius. totū qñt patri fm hęc
iura. vt in s. i. per quas pfo. no. ac. s. i. Vel dic miles. i. mi
litans. nā idē in veterano filiofa. vt maxie prop^o peculi
um qñt castrē: qd r his legib^o locū habebat. vt. s. d. col.
bo. l. i. s. nec castrensē. Vel dic qz respexit ad noua iura.
nā hodie i aduētiō vsucapit filius. vt. s. u. a. l. posses
sio. s. i. et fm tres vltimas non abundat maxime.
t C Pupillus si tutore. etiam infans. vt. s. titu. i. qñuis.
s. infans. Accur.

na fide et iusto titulo. Accursus.
p C Ppis. f. pini. vt h: r. I. c. l. nund. s. i. r. l. possessio.
q C Diffinit. alr olim: et alr hodie. vt in s. i. e. in prin.
S Equit. r qz res. f. possit qz vsucapere et quas nō.
f C Et maxime miles. abundat maxime. sic. C. de
testa. ma. l. h. s. ij. nā als filius. totū qñt patri fm hęc
iura. vt in s. i. per quas pfo. no. ac. s. i. Vel dic miles. i. mi
litans. nā idē in veterano filiofa. vt maxie prop^o peculi
um qñt castrē: qd r his legib^o locū habebat. vt. s. d. col.
bo. l. i. s. nec castrensē. Vel dic qz respexit ad noua iura.
nā hodie i aduētiō vsucapit filius. vt. s. u. a. l. posses
sio. s. i. et fm tres vltimas non abundat maxime.
t C Pupillus si tutore. etiam infans. vt. s. titu. i. qñuis.
s. infans. Accur.

na fide et iusto titulo. Accursus.
p C Ppis. f. pini. vt h: r. I. c. l. nund. s. i. r. l. possessio.
q C Diffinit. alr olim: et alr hodie. vt in s. i. e. in prin.
S Equit. r qz res. f. possit qz vsucapere et quas nō.
f C Et maxime miles. abundat maxime. sic. C. de
testa. ma. l. h. s. ij. nā als filius. totū qñt patri fm hęc
iura. vt in s. i. per quas pfo. no. ac. s. i. Vel dic miles. i. mi
litans. nā idē in veterano filiofa. vt maxie prop^o peculi
um qñt castrē: qd r his legib^o locū habebat. vt. s. d. col.
bo. l. i. s. nec castrensē. Vel dic qz respexit ad noua iura.
nā hodie i aduētiō vsucapit filius. vt. s. u. a. l. posses
sio. s. i. et fm tres vltimas non abundat maxime.
t C Pupillus si tutore. etiam infans. vt. s. titu. i. qñuis.
s. infans. Accur.

Si aut aliter dixe
rim cū vsuca. pos
sit eē ex pluribus
causis: s; r dnium
qd est falsuz. vt. s.
ti. i. l. ij. s. ex pluri
bus. vbi de hoc di
xi. Itē large acci
pe vsucapionem
pro prescriptione
vt hic. r toto hoc
ti. vt. I. e. qñt. s; p
prie vsucapio est i
re mobili: pscprio
fremobili. vt. C.
de long. temp. pze
scrip. l. ij. s; hoc
ergo non solū vsu
ca. qñt dnium. qd
fm omē cōstat: vt
et. C. de pac. l. tra
ditionib^o. s; etiā
pcriptionē qd. ad.
cōcessit. vt hic: r. I.
e. eū qui. r in s. i. e.
circa pn. s; Bul.
dixit pncipalr qñt
excep. scdario vti
le dnium. vt. C. de
presc. xxx. an. l. si
quis emptiōis. in
pn. et hęc r alias
intelligit de vtili.
p; qz hoc verbū
dnij diuersimode
accipit p directo
et vtili. sic. s. de of
fi. procon. l. ij.
o C possessiōis.
supple: que p se s
flo est habita bo

28

aut domino ignorante: et tunc etiam eo ignorante reuert
sa ad seruum purgatur vicium nisi in peculio ee noluit
si sciente et eo sciente redire debet: hoc § si dominica
a seruo surripitur: retinet nichilominus possessionem
sed fit viciosa. vt § etideo 2c. 2 § item si eam rem. si ab
extraneo opoziet
q me sciete ad me
redeat nisi in pe-
culio ee voluit: tunc
si me ignoate ad
seruuz perueniat
purgatur vicium
vt hic nec est 2c.
fm secundā lec.
Accur.

a **C** Vendideris
non tamen tradi-
deris fm quosdā
vt forte meli⁹ tol-
latur contra. §. de
pos. l. i. §. si rē. qd
non placet. §. fol.
vt ibi.

b **C** Siue sciete.
sz eam redēptaz
et in eodem statu
repositam fm al.
venditionem tam-
en ignoranti: vt
non sit contra. §.
eo §. labeo. et eos-
dem modo solue
contra. §. de fur. l.
si ad dominū. vel
ibi apd dñm: hic
apud depositariū
erat. azo.

c **C** Bestia sint. §.
qualiter hoc fieri
potest: cum ipse a
milit possessioe
non ignorans.

d **C** In potesta-
tem. igitur in pos-
sessioez. vt. §. tūc
sed non sequitur
vt in fine eiusdez
§. hic ergo non in
cipit domin⁹ pos-
sidere. vt. §. si rē
surreptam. Item
contra. §. de fur. l.
qui ea mente. sed
nec excusat hic est
a furto licz res de
sinat viciosa esse. Accur.

e **C** Sufficere. id est
sufficeret tutorem
vel curatorem
scire. Accur.

f **C** Si tutor eius sciat.
q domini loco est. vt
et. §. de fur. l. inter-
dum. §. qui tutelam.
et idem est si sciat
pupillus. vt. §. pro
emptore. l. qui fundum.
§. si tutor.

g **C** Et si furioso.
ares surrepta fuerit.

h **C** Non possit. possit
aut si ex intervallo
per vim ei
abduliss. vt. §. l. §. si
dño. 2. facit. §. de
fo. sig. l. mulieris

ceperimus: quēadmodum ha-
bulimus anteq surripere: aut
cū rem scirem⁹ in peculio euz
habere concesserimus.

C Sufficit rem rediisse ad eū
per quem quis possidebat.
h. d. Bar.

C Item labeo ait: si rē quam
apud te deposuerā lucrificiē
di cā vēdideris: deinde ex pe-
nitentia redemeris: et eodem
statu habeas / siue ignorante
me / siue sciente: ea gesta sint:
videri in potestate⁹ meam re-
diisse fm proculi sententiam
que et vera est.

C Sufficit rem redire in pote-
statem legitimā administrato-
ris. h. d. Bar.

C Si pupilli res surrepta sit
sufficere⁹ dicendū est: si tutor⁹
eius sciat rediisse eam in do-
mino pupilli: sed et si furioso⁹
sufficere curatores scire.

C Ad hoc vt purgetur vicium
furtiuitatis requiritur q res
redeat irruocabliler i domi-
ni potestatem vere vel interp-
tatiue. h. d. Bar.

C Tunc in ptātem dñi rediisse
dicendū est: cū possessionez
eius nactus sit: vt iuste auelli
non possit: sed et tāq sue rei.
nam si ignorās rem michi sur-
reptā emā: non videri in pote-
statez meā reuersam⁹. sed 2 si
vendicauero rem michi surre-
ptam: 2 eius litis estimatiōe
acceperim / licet corporaliter
eius noie non sim nactus pos-

§. desinere. et. §. l. i. l. nō videt. Et no. quandoq redit
possessionē: nō tamen in potestate. vt. §. e. §. labeo. quā-
doq non redit in possessionem: et tamen redit in pote-
statem. vt. §. statim subicit: qñq concurrunt vt hic.
i **C** Ignorans. l. ego.

sessionem / vsucapietur⁹. Idē
dicendum est et si voluntate
mea alij tradita sit.

C Heres qui i ius defuncti⁹
succedit / licet apud eum igno-
rantem ancillam furtiuam es-
se conceperit et peperit / non
tamen vsucapietur⁹.

C Partus ancille furtive edi-
tus penes bone fidei possesso-
rem non potest vsucapi si fur-
in eius potestate fuerit: aliter
potest vsucapi si ante natiuita-
tem scientiā rei aliene nō ha-
buit. h. d. Bar.

C De illo queritur si seruo⁹ me-
us ancillam quam surripue-
rit⁹ pro libertate sua michi de-
derit: an partum apud me cō-
ceptum vsucapere possim: sa-
bi. et cassius nō putant: quia
possessio quam seruus vicio-
se nact⁹ sit domino noceret:
et hoc verū est. **C** Sed 2 si vt
seruum meum manumitterez
alius michi furtiuam ancillā
dederit eaq apud me conce-
perit⁹ et peperit: vsu me nō ca-
pturum. Idemq fore etiam
si quis eam ancillā meū per-
mutasset / aut i solum dedit
set: item si donasset. **C** Si an-
teq pariat alienā esse rē scie-
rit emptor: diximus non pos-
se eum vsucapere. q si nescie-
rit / posse. **C** Si iam cū vsu-
caperet cognouerit alienā es-
se / initium⁹ vsucapionis intue-
ri debemus sicut in emptis re-
bus placuit.

C De illo queritur si seruo⁹ me-
us ancillam quam surripue-
rit⁹ pro libertate sua michi de-
derit: an partum apud me cō-
ceptum vsucapere possim: sa-
bi. et cassius nō putant: quia
possessio quam seruus vicio-
se nact⁹ sit domino noceret:
et hoc verū est. **C** Sed 2 si vt
seruum meum manumitterez
alius michi furtiuam ancillā
dederit eaq apud me conce-
perit⁹ et peperit: vsu me nō ca-
pturum. Idemq fore etiam
si quis eam ancillā meū per-
mutasset / aut i solum dedit
set: item si donasset. **C** Si an-
teq pariat alienā esse rē scie-
rit emptor: diximus non pos-
se eum vsucapere. q si nescie-
rit / posse. **C** Si iam cū vsu-
caperet cognouerit alienā es-
se / initium⁹ vsucapionis intue-
ri debemus sicut in emptis re-
bus placuit.

C De illo queritur si seruo⁹ me-
us ancillam quam surripue-
rit⁹ pro libertate sua michi de-
derit: an partum apud me cō-
ceptum vsucapere possim: sa-
bi. et cassius nō putant: quia
possessio quam seruus vicio-
se nact⁹ sit domino noceret:
et hoc verū est. **C** Sed 2 si vt
seruum meum manumitterez
alius michi furtiuam ancillā
dederit eaq apud me conce-
perit⁹ et peperit: vsu me nō ca-
pturum. Idemq fore etiam
si quis eam ancillā meū per-
mutasset / aut i solum dedit
set: item si donasset. **C** Si an-
teq pariat alienā esse rē scie-
rit emptor: diximus non pos-
se eum vsucapere. q si nescie-
rit / posse. **C** Si iam cū vsu-
caperet cognouerit alienā es-
se / initium⁹ vsucapionis intue-
ri debemus sicut in emptis re-
bus placuit.

C De illo queritur si seruo⁹ me-
us ancillam quam surripue-
rit⁹ pro libertate sua michi de-
derit: an partum apud me cō-
ceptum vsucapere possim: sa-
bi. et cassius nō putant: quia
possessio quam seruus vicio-
se nact⁹ sit domino noceret:
et hoc verū est. **C** Sed 2 si vt
seruum meum manumitterez
alius michi furtiuam ancillā
dederit eaq apud me conce-
perit⁹ et peperit: vsu me nō ca-
pturum. Idemq fore etiam
si quis eam ancillā meū per-
mutasset / aut i solum dedit
set: item si donasset. **C** Si an-
teq pariat alienā esse rē scie-
rit emptor: diximus non pos-
se eum vsucapere. q si nescie-
rit / posse. **C** Si iam cū vsu-
caperet cognouerit alienā es-
se / initium⁹ vsucapionis intue-
ri debemus sicut in emptis re-
bus placuit.

C De illo queritur si seruo⁹ me-
us ancillam quam surripue-
rit⁹ pro libertate sua michi de-
derit: an partum apud me cō-
ceptum vsucapere possim: sa-
bi. et cassius nō putant: quia
possessio quam seruus vicio-
se nact⁹ sit domino noceret:
et hoc verū est. **C** Sed 2 si vt
seruum meum manumitterez
alius michi furtiuam ancillā
dederit eaq apud me conce-
perit⁹ et peperit: vsu me nō ca-
pturum. Idemq fore etiam
si quis eam ancillā meū per-
mutasset / aut i solum dedit
set: item si donasset. **C** Si an-
teq pariat alienā esse rē scie-
rit emptor: diximus non pos-
se eum vsucapere. q si nescie-
rit / posse. **C** Si iam cū vsu-
caperet cognouerit alienā es-
se / initium⁹ vsucapionis intue-
ri debemus sicut in emptis re-
bus placuit.

C De illo queritur si seruo⁹ me-
us ancillam quam surripue-
rit⁹ pro libertate sua michi de-
derit: an partum apud me cō-
ceptum vsucapere possim: sa-
bi. et cassius nō putant: quia
possessio quam seruus vicio-
se nact⁹ sit domino noceret:
et hoc verū est. **C** Sed 2 si vt
seruum meum manumitterez
alius michi furtiuam ancillā
dederit eaq apud me conce-
perit⁹ et peperit: vsu me nō ca-
pturum. Idemq fore etiam
si quis eam ancillā meū per-
mutasset / aut i solum dedit
set: item si donasset. **C** Si an-
teq pariat alienā esse rē scie-
rit emptor: diximus non pos-
se eum vsucapere. q si nescie-
rit / posse. **C** Si iam cū vsu-
caperet cognouerit alienā es-
se / initium⁹ vsucapionis intue-
ri debemus sicut in emptis re-
bus placuit.

C De illo queritur si seruo⁹ me-
us ancillam quam surripue-
rit⁹ pro libertate sua michi de-
derit: an partum apud me cō-
ceptum vsucapere possim: sa-
bi. et cassius nō putant: quia
possessio quam seruus vicio-
se nact⁹ sit domino noceret:
et hoc verū est. **C** Sed 2 si vt
seruum meum manumitterez
alius michi furtiuam ancillā
dederit eaq apud me conce-
perit⁹ et peperit: vsu me nō ca-
pturum. Idemq fore etiam
si quis eam ancillā meū per-
mutasset / aut i solum dedit
set: item si donasset. **C** Si an-
teq pariat alienā esse rē scie-
rit emptor: diximus non pos-
se eum vsucapere. q si nescie-
rit / posse. **C** Si iam cū vsu-
caperet cognouerit alienā es-
se / initium⁹ vsucapionis intue-
ri debemus sicut in emptis re-
bus placuit.

C De illo queritur si seruo⁹ me-
us ancillam quam surripue-
rit⁹ pro libertate sua michi de-
derit: an partum apud me cō-
ceptum vsucapere possim: sa-
bi. et cassius nō putant: quia
possessio quam seruus vicio-
se nact⁹ sit domino noceret:
et hoc verū est. **C** Sed 2 si vt
seruum meum manumitterez
alius michi furtiuam ancillā
dederit eaq apud me conce-
perit⁹ et peperit: vsu me nō ca-
pturum. Idemq fore etiam
si quis eam ancillā meū per-
mutasset / aut i solum dedit
set: item si donasset. **C** Si an-
teq pariat alienā esse rē scie-
rit emptor: diximus non pos-
se eum vsucapere. q si nescie-
rit / posse. **C** Si iam cū vsu-
caperet cognouerit alienā es-
se / initium⁹ vsucapionis intue-
ri debemus sicut in emptis re-
bus placuit.

C De illo queritur si seruo⁹ me-
us ancillam quam surripue-
rit⁹ pro libertate sua michi de-
derit: an partum apud me cō-
ceptum vsucapere possim: sa-
bi. et cassius nō putant: quia
possessio quam seruus vicio-
se nact⁹ sit domino noceret:
et hoc verū est. **C** Sed 2 si vt
seruum meum manumitterez
alius michi furtiuam ancillā
dederit eaq apud me conce-
perit⁹ et peperit: vsu me nō ca-
pturum. Idemq fore etiam
si quis eam ancillā meū per-
mutasset / aut i solum dedit
set: item si donasset. **C** Si an-
teq pariat alienā esse rē scie-
rit emptor: diximus non pos-
se eum vsucapere. q si nescie-
rit / posse. **C** Si iam cū vsu-
caperet cognouerit alienā es-
se / initium⁹ vsucapionis intue-
ri debemus sicut in emptis re-
bus placuit.

C In potestate
meam reuersam.
et hic est reuerfa
et fingitur non re-
uersa. §. §. pri. ca-
su est contra.

C Usucapietur
ab alio bona fide
possidēte. ille autē
qui presuit litis
estimatiōez stat
est dñs si res erat
psens. vt. §. de rei
ven. l. eius rei. 2. l.
hoc si res. 2. facit
§. de ver. sig. l. po-
testatis. §. si. 2. §. b
noxa. quoties. §. q
in ptate. 2. Leo. l. si
fur. ac.

C Defuncti. l.
furi.

C Nō itē vsuca-
piet. nō qz sit res
furtiua: §. qz i ma-
lā fide succedit. vt
§. §. pub. si ego. §.
parrus. vbi plene
de hoc distinxit.
C Surripuit
extraneo.

C Dederit. vt
eum manumitte-
ret. ac.

C Non putat.
si ante conceptio-
nem sciam alienā
vt statim dicet.

C Domino no-
ceret. idem in fi-
lio et patre. vt. §.
eo. heres. §. fma.
Accur.

C Conceperit.
et hic dicas q an-
te conceptum sci-
ui alienum.

C Donass. hec
vera sunt si ante
2c. azo. et quod di-

cit pariat subaudi et concipiat. sic. §. de sena. l. emanci-
patum. secus si post conceptionem scini. vt. §. l. i. i. §. 2
si possessionis. que est contra. vel vt ibi. et quod subij-
cit in emptore: idem in superioribus. et quod dicit di-
ximus: scilicet alio. vel dic omnes predictos emptores
vocat. vt. §. de statu. l. l. statuliberos. §. si.

C Initiū. sic. C. de vsuca. transfor. l. vnicā. §. hoc tñ
modo. et ar. §. de here. insi. si alienum. §. i.

C Placuit. vbi duob⁹ spib⁹ vel vno sufficit bona fides

Liber Tertius.

vt. i. pro emptore. l. si. et adde hie distinctionē de partu. vt. i. de pub. si ego. §. partus.

a **C**ontra. i. vsucapibilis est: non ab emptore quia sua est: sed ab alio vt subicit. et. i. de fur. qui vas. §. si ancillam. que est contra.

b **C** Statim emptoris. not. quod meum est nō possum vsucapere. vt hic. et. i. de cap. in bello. §. si q̄s. nam q̄s meus est. vt. vt. insti. de lega. §. si rē legatā. §. op. ex eo quod est. i. b. fur. q̄ vas. §. si ancillaz. in eo quod dicit idem in fetu r fructu quod in partu: sed illud si a fure: non a bone fidei possessore percipiant. et facit. §. ti. i. bone fidei. l. si.

c **C**onsumpti sunt. idem r si extant: licet tunc per officium iudicis possint reuocari. sic. §. ti. ij. q̄situm. in fi.

d **C** Si ex lana furtiua. hoc cum mala fide.

e **C** feceris. vt. §. ad exhibē. l. de eo. §. si q̄s. alio seruua q̄s est. §. rit. ij. s. deo. §. si q̄s. r. fa. cit. §. de cōtrahen. emp. l. in emptio. ne. §. inde q̄ritur.

f **C** Furtiua. r tō nō potest vsucapi.

g **C** Si rem. quā q̄s vsucapiebat.

h **C** Surripuerit. creditoti.

i **C** posse. immo videtur q̄ prius in potestatem creditotis debeat redire. vt. i. pro solu. l. si. que est contra. alis sit furtiua. vt. C. de vsucap. p emp. cū sit pbatum. que similiter est contra. Solu. hic suam: ibi. i. in contrariis alienam obligauit debitor. vt. i. pro emp. si rem. et dic hic alio tradente q̄ domino. Alū q̄ dominus hic tradidit: sed erat eis interdicta administratio. vt quia prodigus. et sic licet nō dominium: tamē causam vsucapiēdi prestat ignorant non scienti. vt. i. e. l. si ab eo. sed arg. cōtra. i. de ver. sig. l. alienationis. vel dic contra hypothecariam. vt. C. si aduer. credi. l. i. et contra vtilem in rez que merum vasso possit dari. vt. C. quod me. cau. si vi. et facit. i. de fur. si is. in pun. et. §. de pigno. actio. l. si pigno. re. Accursus.

k **C** Domini. i. bone fidei possessoris q̄ opinione domini possidet.

l **C** Cum eo. debitor.

m **C** Furti agi potest. hic not. q̄ quandoq̄ sit furtum et competat actio furti et res sit furtiua. vt cum michi extraneus rem meam surripit. quandoq̄ sit furtum et res est furtiua: non tamen competat actio furti: vt dum filii

cabilliter. h. d. Pau. de ca.

n **C** Si tuvi me expuleris de fū di possessione: nec apprehēderis possessionē: s; tictus in vacuam possessionem intrauerit: poterit lōgo tempore capi ea res: q̄s enim interdictū vñ vt locū habeat: q; veruz est vt me delectū: non tñ verū est et vt possessum esse. Letex etiā si mala fide fundū me possidētē deteceris et vēdideris: non poterit vsucapi: qm̄ vey est vt possessum eē: s; a nō dño. Idē dicēdū est in eo qui expulerit euz qui p herede possidebat: q̄s sciat esse hereditarium.

o **C** Si fundū alienū bona fide possidentē q̄s sciēs esse alienum expulerit: vsucapere nō potest: qm̄ vt possidet. **C** Si dñs fundi possessorē vt detecerit: cassius ait nō videri in potestatem dñi rediisse q̄ interdicto vñ vt restituitur sit possessionē.

p **C** Res. subaudi ille qui intravit habebat bonā fidem r nō aliter. q **C** Locum habeat. contra deiciētem non occupantem. vt. i. de vi r vi ar. l. cum a te. et. C. vnde vi. l. si.

r **C** Detectus. vt. et. i. eo. nō solum. §. si dñs. sed contra. §. q̄ me. cau. l. metum. in prin. Sol. vt ibi.

s **C** Possessum. r ideo in hoc casu lex attinia nō impedit vsucapionē. **C** Idem dicendum. cōtra deiciētem non occupantem vt non possit vsucapi quasi viciosum.

t **C** Non vtes seruitute per legitimū tempus perdit eam l; per domnum fundi seruitutis fuerit vti prohibet r ille prescribit libertatē. Pau. de ca.

u **C** Si viā habeā p tuū fundū r tu me ab ea vt expuleris: p lōgū tēp nō vrēdo amittā viā: quia nec possideri intelligitur

v **C** Possidebat. et sciebat se non esse heredem vt conueniat precedētī rñ. vel etiā credebatur se heredem. vt. i. de leg. §. si fundum.

x **C** Sciens. alis si crederet suam inuasor non sit viciosus: licet constitutio si quis in tantam locū habeat.

y **C** Possessorem. alium q̄ inuasorem. vt. i. de vi et vi ar. ma. l. i. §. qui vi a me. Vel dic ipsum desicientem detecit. r tunc dic ex interuallo: secus si incontinenti. vt. i. de vi et vi arma. l. iij. §. eum. et. l. qui possessionem. et facit. i. de ver. sig. mulieris. §. de finire. et. §. ti. i. nō videtur. et. i. de regu. iur. l. non videtur.

z **C** Si viam. i. seruitutem.

a **C** Amittā. sed tamen ex equitate in integrū restituar. argu. i. de vi et vi ar. l. si plures. §. deiecti. r. l. si defuncto.

b **C** Quia nec possideri. respōdet obiectioni quasi esset vt possessa. Accur.

A Incorporale. vt. r. s. si. s. seruus. s. incorporales.
B Detrudit. ex quo no possidet. sic e ro pimi dicit
C Vacuam. corpore et animo.
D Possessione. qua nullā retinet etiā afo. als. s. s. s. vi
et vi ar. l. s. siue aut. et. s. n. i. l. clā. in fi. s. nichilomin^o

pos. est viciosa via
cio quasi violen-
tie. vt. C. vnde vi
l. fi. nec em signo
eā pro cōtraria.
E Veri^o est. aut
em in rustica aliter
in vrbana. vt. s. s. s.
serui. vt. pr. l. hoc
aut. r. l. s. edes. et
facit. C. s. p. scrip.
lon. tēp. l. fi. in fi.
F Sustulit. nisi
qñ hz ppetuā cāz
vt. quasi. qd plene
dic vt. s. de ser. l.
seruitutes.
G Seruitutē. f.
acquirendam.
H Per statutū.
x. an. inter pñtes.
vt. C. de serui. l. fi.
in prin.

I Naturaliter
interrupit.
K Deficitur.
qñq etiā sine vi.
vt. C. de p. s. p. r. r.
an. l. cū non sumi.
s. imo. s. s. d. c. q.
mō desinat possi-
dere. interrumpitur
naturaliter. fallit
in capto q desit
eo q cap^o est. tñ
fingit in peculia-
ri retinere. vt. Ieo.
l. is. s. i.

L Aduersus
eū. imo. p eo. vno
die interrumpit pos.
aduersus eum. i. pro eo. sic r. j. pri.
M Aduersus omē. i. p oibus. sicut et ei a quo ponit p
cōtra que. vt. l. e. l. eius q. vel pos. interrumpit aduers^o eū.
id est effect^o possessiōis q erat aduers^o eū. hoc est vsuca.
interrumpit. sic r. j. pri. aduersus oēs. f. possessio. i. effect^o
eius q erat aduersus plures interrumpit: vt qz currebat
vsucapio s. debitorē et creditorē vel dñm vel emphiteo-
tā: vel habētēs vtilē in rē: vel publicanā. a capite ergo
oportet possideri. vt r. j. eo. l. si is. s. si q. s. r. s. de ser. vrb.
pr. l. si edes. s. i.

N Usurpauerit. i. possessionē siue vsucapionē interrū-
pit. vt. s. eo. l. i.
O Dñs sit. imo quo ad cōstitutionē si qd in tātā. sed
illud nouū. vel lz pdat tñ interrumpit possessio.
P Pro suo. i. p sua pecunia nō ex cā lucratia. nō em

luc in corpore nec de via qd
mero iure detruditur.

Qui occupat possessionē
vacantē non dicit violent pos-
sidere et si heres non afficitur
vicio reali. Pau.

Quē si occupaueris vacuā
possessionē: deinde venientē
dñm prohibueris: non videbe-
ris vi possessisse.

Contra non vrentē seruitu-
te prescribitur libertas indisti-
cte z etiā si sit seruitus habēs
cām discontinuā. lz iste serui-
tus tpe non prescribit: nisi tē-
to tempore cuius cōtrarij me-
morā non existat. Pau.

Libertatē seruitutū vsuca-
pi posse verius est: qz eā vsu-
capionē sustulit lex Scribo-
nia: q seruitutem cōstituebat
nō etiā eā q libertatē prestat
sublata fuit. Itaqz si cū ti-
bi seruitutes deberē: ne michi
puta liceret altius edificare: z
per statutū tps alti^o edifica-
tum habuero: sublata erit ser-
uitus.

Si prescribēs cadat a pos-
sessione prescriptio naturaliter
interrumpit. et ista interruptio
prodest omnibus cōtra qd pres-
cribitur non solū interrumpit pē-
ni. d. d. Pau. Caius.

Naturaliter interrumpit

hic ponit p titulo. z sic sunt due ptes p suo. vel dic pro
suo: qz in litore maris inuenit vel ab hostib^o cepit: vel
fecit vt eēt in rerū natura. vel dic gñatracapi. p quolibz
titulo. z qd subiecit lucratia. i. siue titulo. pma plz: z dic
hic q no. C. de p. s. p. r. r. an. l. cū non sumi. s. sed r. si qd.

possessio cū quis de possessio-
ne vi deicitur: vel alicui res
mobilis eripit: quo casu nō ad-
uersus eū tm q eripuit iterrū-
pitur possessio: sed aduersus
oēs. nec eo casu qd cōp iterest
is q vsurpauerit dñs sit: nec
ne: ac nec illd quidē inest pro-
suo quisqz possideat / an ex lu-
cratua causa.

In vsucapionibus dies ce-
pius habetur pro completo.
Pau.

In vsucapionibus non a
momento ad momentū
sed totum postremum diē cō-
putamus. Idem.

Deoz qui hora sexta
diē kalēdarū ianuarā
rū possidere cepit: hora sex-
ta noctis pridie kalēdarū ia-
nuararū implet vsucapionē.

Ex cā peculiari dño etiam
ignoranti acquiritur vsucapio
di conditio: et qui non pot vsu-
capere per se / nec per alii po-
test. Pau.

Labeo et neratius rīde-
runt ea q serui peculia-
riter nacti sunt vsucapi posse
quia hoc etiam ignorātes do-
mint vsucapiunt. Idem Iulia-
nus scribit. Sed eum qui suo
nomine nichil vsucapere po-
test: nec per seruum quidem

q. l. fi. s. fi. Vel ita cōplect nobis sciētib^o: qz inchoat igno-
rantib^o s. m. a. 30. et facit. j. p emp. l. q. s. c. i. s. r. l. q. fun-
dū. s. fi. et. s. de acq. pos. l. p. s. q. s. i. s. t. i. l. i. s. i. t. e. acq. r. i.
z Nichil vsucapere pot. rōne rei: qz furuius. (mus.
vt. s. e. l. sequit. s. heres. vel rōne psonē: vt si leges nō ca-
paci: nō vsucap. p legato. vt isti. de here. qua. r. d. s. in
extraneis. Itē in libero hoie possessio: vt p eū vsucapitā
qd nō per me. s. nec vsucapit ipse. qz ipse nō possidet. vt
s. ii. q. h. d. liber. in fi. vel mixta rōne rei z psonē: vt in iur-
deo et mācipio xpiano. vt. C. ne xpiani mācipiū. l. i. et
facit. C. de here. insti. l. neg. p se. r. qd ibi no. sed argu. cō-
tra. s. de acqui. here. l. cum in hereditate. Item contra
Ieo. si seruo. et. s. titu. l. i. s. uem acquirimus. in fi. sed
ibi rōne defectus intelligentie in furioso et in in-
fante. Accur.

In vsucapio-
nibus. cōpu-
tam^o. als s. ad to-
tā diē pputamus
postremū. r. tñ. i.
ad quālibet partē
postremi diē: als
diē totū computa-
mus postremū ac-
cipiēdo partē pro-
toto. vt r. j. de di-
uer. p. s. p. l. vsuca.
in pñ. r. j. l. pri. s. j.
j. de ac. r. ob. l. in
olibus. Sol. plene
vt no. s. de mino.
l. i. s. minorē. qz
hec in vsuca. trien-
niū. illa in prescri-
ptione.

Deoz diei.
artificialis.
Cepit. z vsu-
capere.

Hora sexta. f.
cōpleta. nā tunc fi-
nitur et incipit di-
es. vt. s. de feri. l.
more.

Labeo. respō-
derūt. et be-
ne. Accur.

Peculiariter
i. si ex cā peculia-
ri sicut vel large
accipiat peculiū.
vt. j. p soluto. l. fi.

Qz hoc etiā.
vt eadē rō qd di-
ctū. s. die vsucapi-
amus sciētēs: qz
et ignorātes. arg.
s. s. de offi. pñ. l.
si forte. et. s. d. leg.

a **P**osse. scz vsucapere.

Vsucapionē maxime res. Imo corpales tm̄. vt. s̄. ti tu. s̄. l. seruus. s̄. incorpales. abūdar̄ ḡ maxime. vt et. s̄. si omis. cau. test. l. ij. vel dic q̄ incorpales q̄q̄ vsu capiant: vt cū habēt p̄petuā cām vel q̄s. vt. C. de sui. et aq̄. l. ij. et. s̄. de seru. ui. vrb. p̄. l. foras. men. Itē et q̄n nō habēt q̄q̄: vt cūz edificijs. vt. l. l. p̄. xi. s̄. i.

c **S**acris. i. ecclēsijs sacris. sed vsucapio triennij admittit̄ hodie in his. vt. C. de sac. sanc. eccle. aut. q̄ actiōes. s̄. illa loq̄ tur i rebus ecclēsie non sacris.

d **S**anctis. vt muri ciuitatum.

e **R**omani. i. q̄ sunt in vsu ipsius populi romani: a loz autē que nō sunt in vsu dñi recipitur vsucapio: vt C. de sac. san. eccl. l. si. et. s̄. de diuer. p̄. scrip. l. inter. r. l. i. omnibus. vbi plene notauit.

f **E**t ciuitatus. si sunt in vsu vniuersitatis. vt. s̄. de via pub. l. viā publicā. Alie possūt vt. s̄. de contrahē. emp. sed cellus. et C. de p̄scrip. xxx. an. Lomnes. q̄ sūt contra. vel hic loq̄ tur de p̄scrip̄tōe lōga. r. de hoc no. in. d. l. in omnibus. Accur.

g **H**ominibus quia in nulli dōminto eē possunt vt in s̄. l. eo. s̄. i. Ac.

S aliena. emptionis. s̄. tm̄.

i **T**raditiōis imitū. subaudi etiā. nā et in emptione imitū spectat. vt. s̄. pro so. l. iij. r. p̄ emp. l. q̄. in p̄n. et facit. s̄. iusto. s̄. r. si possessiōis. r. s̄. so. ma. l. d̄ diuisiōe k **S**pectandū eē. hoc est dicere req̄rit q̄ q̄s habeat bonā fidē t̄pe emptionis et traditiōis.

l **U**t seruantes. que habent cām interpolatam. m **L**ongo tēpore. vt l̄z per fundū meū yadas nō que rās seruitem: et sic intelligitur hic. s̄. de his q̄ non habent p̄petuā vel quasi p̄petuam causam.

n **C**ū edificijs. r. ita cū vrbanis pdijs: idem i rusticis o **P**ossunt. non q̄ tunc vsucapiant. sed vsucapto edificio cui debetur seruitus seruitem habeat. et facit. s̄.

posse pedius scribit.

Res que nō sunt in cōmercio nostro nō p̄nt vsucapi vel p̄scribi. Pau. Galus

Vsucapionē recipiunt maxime res corpales: exceptis reb⁹ sacris/ sanctis/ publicis/ populū romani/ et ciuitatum: item liberis hominibus.

Lū vsucapit vel p̄scribit titulo pro emptore. requirit bona fides tā t̄pe contractus q̄ etiā traditiōis. hoc dicit Paulus. de ca. Ulpianus.

S aliena res bona fide empta sit: q̄rit vt vsucapio currat vtrū emptionis/ imitū vt bonā fidē habeat extingimus: an traditiōis: et obtinuit sabini et cassij snia traditiōis imitū spectandū eē.

Seruit⁹ habēs cām discōtinuā nō vsucapit vel p̄scribit iōgo t̄pe p̄ se. s̄. si p̄scribatur fundus cui debet vel acq̄sita est vna cum fundo transit ad p̄scribentem. Pau.

Hoc iure vtimur vt seruitutes per se nunq̄ iōgo t̄pe vsucapi possint: sed cum edificijs possint.

Partus cōceptus et edit⁹ penes furis heredē est vsucapibile ab extraneo. Bart.

Sceuoia lib. xj. questionū

titu. s̄. quedam. et. s̄. eo. sequitur. s̄. ff.

p **S**i bos. i. vacca. sic. s̄. de vsur. l. equis.

q **V**sucapi. ab emptore.

r **D**istractum. in alium.

f **N**ec ancille. part⁹. subaudi d̄z posse vsucapi si est cōcept⁹ et edit⁹ apud furē. vel cōceptus apud furē et edit⁹ apud furis heredem. **P**artus. cum marcel. concordat. s̄. de fur. q̄ vas. s̄. si ancillam. **E**t iā part⁹. nō solū iuuēti: et sic in partu r. in fetu dicit. s̄. de fur. l. q̄ vas. s̄. si ancillā. r. s̄. idem in peudibus. so. vrb. i. **N**ec em̄ esse. vt. r. s̄. de p̄b. sig. l. part⁹. sed s̄. s̄. de ventre in spi. l. i. s̄. ex hoc rescripto. Sol. illud est ante q̄dat: hoc poss. vel illud quo ad hoc vt non possit agi interdico de liberis exhibēdis Accur. **P**ars. subaudi partus ancille furtiue. **P**ossit. quod est falsum: q̄ vsucapit. vt. s̄. eo. l. nō solum. in p̄n. et in distinctione de partu quam habes. s̄. de publiciana. si ego. s̄. part⁹ Accur. **N**ec seruus. scz captiui. hoc nisi ex cā peculū: vt. s̄. e. l. iusto. s̄. fina. ac. **D**ñs. s̄. capt⁹

Nec seruus: neq̄ per seruū dñs quā ap̄d hostes est possidet.

Titulus nullus nō dat scienti cām vsucapiēdi. p. Idē

S ab eo emas quē p̄tor vetuit alienare: idēz tu scias: vsucapere non potes.

Qui possidet rē tanq̄ dñs eam nō vsucapit vel p̄scribit h. d. Pau. Idem.

Ignorū rem acceptam vsu nō capimus: quia pro alieno p̄ prioribus possidemus.

Titul⁹ putatiuus iusto errore interueniente tribuit: istam causam vsucapiendi. p.

Eum qui a furioso bona fide emit: vsucapere posse responsum est.

Qui scit se actione perso

c **Q**ui. i. dñs. vel ergo ip̄e dñs emerat: vel seruus extra causam peculiarem.

S ab eo. vetuit. vt pdigo. sic et. s̄. p̄ emp. l. q̄ fundū s̄. qui sciens. Sed quid si vt pdigo cū nō sit et inf dictū: Rñ. idem p̄t auctoritatem sententie.

Ignorū. capimus. nos creditores.

Pro alieno. i. sciētes alienū. vt. s̄. de nox. si seruus. s̄. i. q̄. et. s̄. de leg. iij. qui habebat. sibi tm̄ possidet creditōr. vt no. C. de p̄scrip. xxx. an. l. cū notissimi. s̄. i. sed an. xxx. an. Rñ. non quantum ad rei v̄dicationē. ar. C. de p̄scrip. xxx. an. l. male. sed q̄tum ad pignozatiōem sic: ius offerendi.

Bona fide. cū crederet sane mentis: q̄ erat in cōspe

ctu in sibi quietis. et facit. J. pro emp. l. q. s. n. a furioso et. s. de pub. cum qui.

a Traditio. a no dno. als michi etiā ignotati dñium et possessio stat qritur altero sciente: vel vtroq. si s'ro neutro/ nbi. vt. s. et. q. l. n. pcurator. r. l. res ex mandato. et hic.

b Tibi. emēti et recipiēti tuo no mine nō mādātis

c Diutina. nōc rñdet.

d Capis. quādo neuter egit: vt pos. michi qraf. r facit. J. pro emp. l. i. s. procuratorem.

e Nō. p tuo. q ad exitū r effectū vere tñ. p tuo possides.

f Cū nil in fite. tua: vel dic nichil interit quo ad effectū: dicaris pro tuo possidere an non.

g Qd. i. quia mea r.

h In tps eptoz. ri. q ad vsucapionē vel pferiptionē pficiendā.

i Uideret. r tra deret: vt. J. de di. et tēp. pferip. l. y su ca. s. p.

k Possessionē. quam traditione auferat: cum emptor ab ea ceciderat. et facit. s. titu. l. pomponius. s. cum quis.

l In accessione tēpōis. vel allunionis. vt. s. de leg. i. quod in rerum. s. ij.

m Heres est. vt acēte hereditate vsucapiat sicut hēs vt. J. e. l. nunq. s. vacui. vel dic q heres iacente hereditate vsucapit. s. id tps legatario iungit. vt. d. s. vacui. r facit. J. de verb. signi. l. in conventionibus. et. s. titu. l. pō pontius. s. sed et legatario.

n S'is qui. puimo emit ticius fundum a non domo et dum vsucaperet captus est: interrupta est vsucapio: siue reuertat non habet locū cornelia: siue ibi decedat non habet locū cornelia vt continetur vsucapio hereditibus. Secūdo pone q seruus capti emit a nō dño peculiariter. hoc casu postliminium locum habet si dominus redeat: et cornelia locum habet si non redeat: licet de hoc scdo hic dubitauerit iulianus. sed ei dubitatio est sublatā per. J. de capti. in bello. s. facte. Tertio dicit Marcellus plenius accipi fictiones predictas corne. et postliminij: vt siue ex causa peculiaris siue ex nō peculiaris emerit seruus capti a nō dño: siue etiā dñs ante captiuitatem emerat per se habeat locum fictio postliminij et corne. argumēta. qz et hereditas iacens com

nali tñ teneri non est possessioz male fidei. Bar.

o Si mandauero tibi vt fundū emas: ex ea cā traditum tibi diutina possessio capis qz tuis possis videri non p tuo possidere: cū nil iter sit q mādanti iudicio tenearis.

p Singularis successor vti accessioe ex psona sui auctoris de possessione pcedente tituli et traditione: non de sequēte. Pau.

q Id tps venditoris prodest emptori: q ante qz videretur possedit. nā si postea natus est possessio veditoris: hec possessio eptoz nō pficiet

r Legatari vti accessioe ex psona defuncti sicut hēs. p.

s In re legata in accessione tps q testator possedit: legatarius quodāmodo quasi heres est.

t vsucapionē rerū quas qs per se vel p aliū extra causam peculiarē suo noie possidet su perueniēs/captiuitas interrū

plet vsucapionē: et sic in heredit' locū habet cornelia fm marcellum. sed fm iulianum tertius casus aliter ponitur: vt in glo. not. quod est verius: et fm hoc est in fine non. Accur.

o Possidebat. alo et cor: pote suo: vel alo suo et cor: pote re coloni vel serui

p Nec p fictionē postliminij: vel. l. cornelia restaurat. secus in his q peculiari noie p aliū possident vel post captiuitatem cepta sunt possideri. b. d. Bartol.

q Ante vsucapionē. s. cōpletaz.

r An hēdi ei. decedentis in captiuitate.

s vsucapio. p corne. rñ. q nō: nā r. c. 30.

t Ipsi. s. capto r nō prodest. ille annus q fuerit in captiuitate si ponas q duob' annis possederat rē: et i tertio sit captus.

v Quēadmodū hēdi. certe nullo mō: vt. J. de di. pferip. cū heres r. l. i. tici. ab hostibus captum

y Possidere. cū iā ab alio sit possessus. vt. J. d. reg. iur. l. qm fuitute r. l. i. qm fuitute

z Et prodest. hoc i his q per se vel p subiectas psonas extra causā peculiarē. als cōtra vt. J. pri. s. r. J. e. iusto. s. fi. r. J. de cap. r. post. reuer. l. in bello. s. facte.

aa Usucapio. in illo anno quo fuit in captiuitate.

bb Emerit. ex causa peculiaris: et traditionem acceperit: sed male si dicas ex non peculiaris: vt. J. eo. iusto. s. fi.

cc Usucapitum. per lapsum inenni.

dd Decesserit. dominus.

ee Dubitari. sed. J. de cap. in bello. s. facte. non dubitat iulianus. nam dicit per corneliā ad heredes pertinere si ex causa peculiaris.

ff Plenius. vt etiam ad non peculiarem causam et etiam qñ per seipsum pertineat cornelia. et possit. et dicat q vsq in fi. sint verba marcelli: et qd subicit ferni egerunt. s. peculiariter. Itē q dicit per seruū. s. ex causa nō peculiaris. et in fi. leges sine non. sed male dicit mar. nisi in peculiaribus: vt. J. de cap. in bello. s. facte. r. s. eo. l. in pn. Vel si habes nō in littera: sunt vba iuliani ab inde quēadmodū r. c. vsq in fi. hoc modo re vera postliminio reuersus id solū vsucapisse intelligit qd seruus peculiariter emerat: quēadmodū em r. c. Et quod dicit serui egerunt: non peculiariter. Tertij dicunt esse verba gaj ad iulianum respicientis eum: vt dixi de Marcello. Accur.

et facit. s. ex q. cau. ma. l. deniq. r qd ibi no. s. qdā dicit corne. locū hēre p hāc lram: r sic approbat qd. J. d. Mar.

a Usucapisse. in illo anno quo fuit in captiuitate.

b Emerit. ex causa peculiaris: et traditionem acceperit: sed male si dicas ex non peculiaris: vt. J. eo. iusto. s. fi.

c Usucapitum. per lapsum inenni.

d Decesserit. dominus.

e Dubitari. sed. J. de cap. in bello. s. facte. non dubitat iulianus. nam dicit per corneliā ad heredes pertinere si ex causa peculiaris.

f Plenius. vt etiam ad non peculiarem causam et etiam qñ per seipsum pertineat cornelia. et possit. et dicat q vsq in fi. sint verba marcelli: et qd subicit ferni egerunt. s. peculiariter. Itē q dicit per seruū. s. ex causa nō peculiaris. et in fi. leges sine non. sed male dicit mar. nisi in peculiaribus: vt. J. de cap. in bello. s. facte. r. s. eo. l. in pn. Vel si habes nō in littera: sunt vba iuliani ab inde quēadmodū r. c. vsq in fi. hoc modo re vera postliminio reuersus id solū vsucapisse intelligit qd seruus peculiariter emerat: quēadmodū em r. c. Et quod dicit serui egerunt: non peculiariter. Tertij dicunt esse verba gaj ad iulianum respicientis eum: vt dixi de Marcello. Accur.

Sper erroze longo tpe. titulo ergo ad iudicatiois: cuius causa ena publicana coepr: si a pos. cada. vt. s. de publi. sed si res. in pn. et pot dici pro suo. ar. j. p. suo. l. si. vel pro herede si hoc cotendebat. vt quia diuise rit vt coheredes: et iustus fuit error vt crederet se here de. vt. j. pro emp. qd vulgo. 7 pro le ga. l. p. legato. ad aliud ergo sibi p. dest qd. pdesse pu taret. sic. s. de te sta. tute. si heredi tas. s. feruus.

Quans ad uersus non procedat. scz cois trienij vel decenij vel vicenij. vt. C. coia de vsuca. l. ij. c. **D**uina. i. trienio vel decen nio vel vicenio: sz cum veditor quaz driennio tuca. vt. j. s. diuer. pferip. l. itra. quare 7 no emptor: Rn. h. no aduersus fiscu: sz vt contra aliu pos sit agē amissa pos sessioe. qd no placet: sed distingue vt no. j. s. diuer. p. scrip. in oibus. et isti. eo. s. res. in fi. ex quib. patet no esse cotra. j. de ti uer. p. scrip. l. intra. 7. C. de quadrien nij p. scrip. l. i. et. j. diur. fil. l. i. s. diu. 7. s. p. scrip. tio.

S homine. extinss. pu ta si tibi displicie rit. vt isti. de ptra hen. emp. s. pe. e **A**ccessurum vt. j. de diuer. p. scrip. si duob. s. fi. 7. s. ti. i. p. po. s. p. terrea. nec ob. supple: qm ea 7. naz hec ro erat in cotranu. Sed con tra. j. pro emp. qui fundu. s. q. bona fi de. So. vt ibi. j. re facit. C. quando li ceat ab emp. d. e. d. e. l. i. Accursius.

Possessio testatoris. possessa est. vt. s. ti. i. l. p. po. s. que sit. 7. s. e. l. vsucapio. et arg. s. de testa. l. here des. s. fi. 7. s. ti. i. l. si i. s. i. 7. j. e. cum solus. in fi. **J**a quo. i. cotra que. sic cotra. s. eo. naturaliter.

Et non erat eius: sed illius cui locauit. **D**iuinus. i. longo tēpore. Accur. **E**um. fundum. **D**e his causis. an teneat cotractus: 7 an desinat vsucapere.

Cuctoritas iudicis facit etia i eo qd nobis tradit taqz nostru transferatur vsucapie di conditio. h. d. Bar. **M** ar. **J** p errozez de alienis fundis quasi de cob? iudicio coi diuidudo accepto ex ad iudicatione possidere ce perim: longo tempore vsuca pere possum.

In bonis vacantibus non deniciatis pcedit vsucapio et prescriptio cotra fisca titulo 7 bona fide sicut cotra pu uatili: licet in bonis iam in eo: poratis in fisca non procedat. h. d. Pau. de cast. **M** odesti.

Quans aduersus fisca vsucapio no pcedat: si tn ex bonis vacatib? nodu tn fisco nunciatis emptor: pre dij ex isdem bonis extiterit: recte diuina possessione ca: pte: idqz constitutum est.

Si res redit ad venditorē ex pacto dat sibi accessio eius teporis quo fuit apud empto rem. h. d. Bar. **T** abolenus.

S aliqui conditio extitit: sed inempt? fieret: 7 is tibi tra ditus est: et postea pditio em ptione resoluerit: tepus quo apud emptorem fuit accede re venditori debere existimo: qm eo genere retroacta ven ditio esset redhibitioi similis: in qua no dubito tempus ei? qui redhibuerit suo venditori accessurum: qm ea veditio p prie dici non potest.

Heres non potest vti ac cessioe ex persona defuncti ni

Si fuerit possessio continuata. **P**aulus de castro. **I** dem. **P**ossessio testatoris ita heredi procedit: si me dio tpe a nullo possessa est. **C**onductio rei sue non va let: et p tale condictione loca tor non retinet possessionem: s. p. i. i. d. in eptore. **B.** **I** dē

Ja quo fundu? p he rede diuinus? possiden do capturus era locauit eum: an nullius momēti eam loca tionē existimes qro: q si nul lius momēti existimas: an du rare nichilominus vsucapio nem eius fundi putes? Item quero: si eidē vendidero eum fundu: quid de his causis? de quib? supra qsiui existimes? Respondi si is qui pro here de fundu possidebat dno eū locauit: nullius momenti esse locationem: q: dñs re sua cō duxit: sequit ergo vt nec pos sessionē locator quidē retinu erit: ideoqz longi tēpis prescri ptio no durabit. In venditio ne idē iuris est qd i locatōe: vt eptio sue rei pssiste no possit.

Hereditas no adita repre sentat psonā defuncti: adita ve ro hereditas representat per sonā heredis: q: apius no est hereditas. **P**au. **I** dem.

Tres et hereditas tā 7 si duas appellationes recipiunt: vnus? psonē tamē vice funguntur.

Corpus integrale possidet no res singulares ex qb? cōsti tuuntur: item qd cepit p se possi deri poterit ex anteriori titulo

Tres et here ditas. vni? scz defuncti: vt in aut. de iureiurā. a mo. prestito. s. l. 7 ideo vterqz vsuca pit qd defunctus vsucapiebat. et fa cit. s. de condi. et demon. l. cui fun dus. in fi. et. s. de col. bono. l. cum emancipari. s. si tres. et. j. pro empto. l. ij. s. si defunctus. 7. j. quod vi aut clam. deniqz. s. questum.

Funguntur. quandoqz non: vt. s. ti. ij. l. hereditas in multis.

Locationē. hoc si cōductor fu it ignotans. i. non credebatur suā cuz esset. Si scio sciens locatio tenet: pos sessionē retinet lo cator fm quosdā. argu. C. loc. l. qui rē. 7. l. ad pbatio nē. Tu dic etiā in sciete no tenet lo catio: sz possessio nē pductor. ppter scietā no habeat ar. s. de posi. q. rē. et no. C. locati. l. q rem.

Nec possessioe ciuile vel naturalē. Alij dicūt q retinet ciuilem cū no credat se a: mittere. Itē dico q tenetur eā resli tuere p cōstitutio nem. C. locati. l. si qz pductiois. Ac. o **R**etinetur. p talē conductio nem. Accur.

No possit. 7 desinat venditor vsucapere: 7 pos sidere. 7 facit. s. s. pig. ac. si rem alie nā. 7. l. debitor. et j. e. ti. no solū. s. si rē tuā. 7. j. de reg. iur. l. neqz. 7. s. de posi. l. bona fides. s. fi. 7. s. de cotra. he. emp. l. sue rei.

Tres et here ditus. vni? scz defuncti: vt in aut. de iureiurā. a mo. prestito. s. l. 7 ideo vterqz vsuca pit qd defunctus vsucapiebat. et fa cit. s. de condi. et demon. l. cui fun dus. in fi. et. s. de col. bono. l. cum emancipari. s. si tres. et. j. pro empto. l. ij. s. si defunctus. 7. j. quod vi aut clam. deniqz. s. questum.

Funguntur. quandoqz non: vt. s. ti. ij. l. hereditas in multis.

Libertus Tertius

Eum qui edes mercatus est. a non dno bona fide.

Edes id est hoc totum integrale. Accur.

Possidere. vt. s. ti. i. l. qui vniuersas. in pn. Accur.

Accidit. s. q. non possideam singulas res.

Eo id est ideo.

Singulas res id est singula ce-

mēta et signa. Ac.

Supficii. vt. hmoi rerū que su-

perficiē pstantur sicut sunt signa et lapides. Accur.

Locū cē. pu-

ta triēno. Accur.

Ampliū tē-

porē. s. decēno in-

ter pntes. vigin-

ti iter absentes.

Cōmūēs.

toleratur tñ quā-

doz vbi decē di-

es superant. vt. l.

L. rerū. s. labeo. et

facit. s. de rei vē.

l. i. in fi. Ac.

Cōstent. fm

leges. vt. l. s. d. rei

ven. solū. sed fm

dyalencos extri-

b. fundamēto pa-

ricte et tacto. Ac.

Et vniuersi-

tas earū. i. ipa vni-

uersa domus.

Dutē. id est

mi tare cōgruum

sit. et nota pto. M.

vt pscipio longi

rgis mutet dñū.

Sed tu dicit. i. effe-

ctus dñū. vt no.

insti. eo. s. i. sed li-

cet non possideat

res singulas. do-

minū tñ habet re-

rū singularū. S.

opponi pōt. aliquis possidet quotā dom⁹ vt dimidiā. er-

go et tertiā. ergo mille simam. et sic si hic lapis est mille si-

ma hunc possidet. Rñ. nō sequit. sed eius lapidis mille-

simā. et sic multiplicatiuā partē possidet. non rem certā.

Itē oppo. si domū quis possidet. ergo quālibet eius par-

tē. ergo ab hoc puncto vsq. ad illud. et sic lapidē si h. est.

Rñ. illā vt partē possidet. non tñ vt lapidē. licet solus la-

pis ibi sit. vel pōt dici. si lapis faciat partē domus possi-

o. Sin autē colūna. q. s. ad vsucapionem. (deri. Ac.

empta domo res singule neq. vēdite neq. tradite intel-

ligūtur. sed quantum ad euictionem non ita est.

Euicta fuerit. p. act. de tigno in iūcto q. v. dicitur nō

pōt. tñ dicit euic. vt. s. de euic. l. euicta. s. i. vel ipsam rē

dedat bone fidei possessori. sed male fidei p. se ad duplū

q. Ex empto. nō ex stipulatu. cū nec tota nec. (tenef.

quota pars rei sit euicta. vt. s. de euic. l. naues. que est s.

Sed mag. emptorū maioris partis accessit. vt. s. de p. h.

emp. l. in modicis. et facit. s. de ac. em. l. emptorē. s. si d. s.

re. Alij q. hic notatim de colina fuit in v. ditione dicitur.

Alij q. hic fuit emptor ante euictionē. nō. Alij q. hic

quāto minoris. nō illa ex empto que pro euicōe datur.

Constitutū. s. triennij.

potest recte vti eo tempore

quo in edificio fuerunt. nam

quēadmodum eas solas et se-

paratas ab edificio non posse

disti. sic nec penes te singule

aut separate fuerunt. et cohe-

rentibus his in edificio depo-

sitis edibus que hoc quoq.

ipsum continent. neq. enim

recti potest vt eadem res et

vt res soli et tanq. mobilis sit

possessa.

Ubi dicitur a lege prohibetur

alienatio. prohibetur vsuca-

prio. hoc dicit Barto.

Domponius.

Ubi lex inhihet vsuca-

prios. bona fides pos-

sidenti nichil prodest.

Potest heres vsucapere id

quod non poterat defunctus si

in ei⁹ persona cessat causa p-

hibitionis que erat in perso-

na defuncti. h. d. Pau.

Inter dum etiam si nō fue-

rit inchoata vsucapio a de-

functo procedit heredi eius:

veluti si vicium quod obstat

non ex persona sed ex re pur-

gatū fuerit: vtputa si si sci res

esse defuerit: aut furtiua: aut

vi possessa.

Ulcinius ruffinus.

si. bo. si fundū. S. lex iul. phibet inchoari. nō inchoatā

pfici. Itē obijcit de re mōis sine decreto alienata: q. tñ

vsucapit. C. si d. igno. rēmi. l. i. et penul. Sed illō postq.

cepit esse maior: vt ibi in. l. i. et argu. tñ contra. s. co. se-

quitur. s. de illo. vbi in iūcto dicit impici: sed illud cū agit

de p. sone vicio. s. bona vt mala fide: nō vicio rei. vt. l. p. i.

s. q. v. n. quādā occulta cōnnuatiōe cōiungit. Uel dic

referre expresse. phibeat lex vsucapi: vt hic. vel tacite: vt

ibi. nā p. h. q. alienatio rei minoris. phibet. p. p. s. q. u. s.

et vsucapio tacite. vt. l. de h. bo. sig. l. alienationis.

C Non ex p. sone. ergo si ex p. sone obstat l. purgatū:

q. tñ nec purgatū: vt si extrane⁹ succedat scienti rem

alienatū. l. m. cōtra. vt no. s. de publi. l. si ego s. part. p. to

m. est. l. de diuer. p. s. an. viciū. et s. co. sequit. s. fruct.

D Deficient. que vsucapi non poterit.

Ubi possessa. Sed quomō re durate in eodem statu

purgati potuit viciū. nā possessio ad dñj reuerti debuit.

Uscapianē

signa et cimenta.

Ubi dicitur

vt pcedat vsuca-

prio que non pro-

cedebat.

Nō posside-

si. dñ. extat edifi-

ciū. et litterā sequi

tē recte lege. s. ibi

tenent. et. subau-

di intelligitur pos-

sideri et vsucapiē-

tur: vel sic coherē-

tib⁹. et. vsq. illue

cōtinet penes te

et. sic dictio nec:

nō negat verbum

fuerit: sed partici-

pū coherentib⁹.

et. eide sensus sp.

Que. edes.

Item conti-

net. signa salis et

lapides.

Ut eadē res.

q. d. esset si dices

durante edificio

vsucapi res sin-

gulas: cū tūc vt i-

mobiles cēsent.

Ubi lex. vsu-

capionē. rō-

ne vicij. vt. l. i. eo.

s. furtiue. vel de-

fect⁹ tituli. vt. C.

p. to donato. l. si.

Nichil pro-

dest. sed ad fruct⁹

p. dest. vt. l. s. ti. ij.

bone fidei. in pn.

Itē obijcit de fun-

do dotali. vt. s. de

Rñ. in re furtiua vel vi possessa dic qz prescripta est lit' est iustitio. vt. s. e. sequitur. §. tunc. In fisco dicā qz dñi in aliū trāsitū p' iudicōne in possessionē licet nō possideret vt sine possessione. vt et al' fieri pōt. vt. r. s. n. ij. l. hō liber. in fi. et de fun. do. l. si fundum.

Sine possessione vsucapio contingere nō pōt. **C** Si solum non potest prescribi nec etiam prescribitur superficies. h. d. pau. de ca. l. p'ianus.

Unqz superficies sine solo capi longo tempore potest. **Q**ui putat se habere titulum errore iniusto non vsucapit: secus si iusto. Bar. **C** Elus lib. Idem. xxxiii. ad sabinum errorare eos ait: qd existimarent cuius rei qsqz bona fide adepti sit possessionem pro suo vsucapere eum posse: et nichil reserbi emerit necne: in donatū fieri existimauerit: quia neqz p legato neqz pro donato: neqz

qz vulgo. nichilominus et tituli generali pro suo: non illo qui in subsidū datur: quia bene dico eos errare. **I**n liti estimatiōe placet: vt. r. j. pro emp. l. iij. r. fa cit. C. pro bona. l. fi. r. j. pro emp. l. i. r. in li. de vsuca. §. er rot. et argu. s. de re. co. l. qui neqz. **N**on possit nisi et hic iustus adsit error: vt dixi in alijs titulis modo. **I**feruo. tradita. et causa peculiari: als nō procederet vsucapio. vt. s. e. l. labeo. que est cōtra. vel dic vt ibi. et facit. s. ti. l. quāuis. in fi. **E**um. feruum. **P**er eas psonas. i. furiosum et infantē. **C**onstat. vt. s. n. i. l. i. §. itē acquirimus. r. §. p eum. **U**m solus. i. insolidum. Accur. **H**eredem esse. suum: cum tu scāres te nō esse heredem pro parte. **P**ro parte. diuisa vel indiuisa. **N**on possis. qz nec es heres nec iustā causam credendi habes. ratio autē que subijatur nulla est: qz idē esset et si ab alio vel nullo. Itē nec qui trāsgit est heres et tñ vsucapit vt subijat: et hoc fm quosdā. Alij qz ideo non vsucapit: qz ab alio titulū vt a defuncto: ab alio possessionē habes: vt a me: qd tñ in alijs cōtractibus nō nocet. vt. s. e. si is q. §. si qd bona. r. j. p emp. l. ij. §. si a pupillo. r. §. a furioso. vbi posses. als habebā: s. a pupillo r furioso habeo ti. s. qz sec' in hoc ti. qz in alijs: nō video cū vbiqz possit mutari cā pos. extrinseca accedēte cā. vt no. C. de acq. posses. l. cū nemo. Unde dic qz rō que sequitur optima est. f. qz ab alio medio tpe est possessa. f. a hō herede. vt. s. eo. possesio. r. s. n. i. l. pōponi. §. que situm.

hoc vt nō vsucapiat: Rñ. ne plus opere hic opinio falsa circa traditionē qz facit vbi verus subest n. Itē et qz in traditione exigit bona fides. vt. j. pro soluto. l. iij. que non pōt adesse si traditio abest. Sed cū in venditiōe exigitur etiā tēpore contractus bona fides: quomō potuit adesse si ipse contract' nō est quā: tūcūqz iustū habeat errorē? Rñ. speciale: r hac ratiōe iustior ibi error exigit qz i alijs cōtractibus. Num qd ergo si in traditione interueniat iustior poterit vsucapit? Rñ. forte sic non autē dicas qz plus opere fictio in tractu qz i possessione: quasi in possessione sit factū ptra ius: qz et tract' facti sunt. vt. s. de cur. fur. l. p'ilio. §. q' sitū. Itē quo n. sit hec vsucap. quidā p suo ar. j. p suo. l. si acil lā. in fi. r. s. de iure do. l. pcul'. Tu dic eo n. qd presumitur ppter errorem. vt. j. pro emp. l.

pro dote vsucapio valeat: si nulla donatio: nulla dos: nullumqz legatum sit. Idem r in liti estimatiōe placet: vt nisi vere quis liti estimatiōz suberit: vsucapere non possit. **P**omponius **I**feruo furiosi vel infantis res tradita sit: vsucapere eum per eas psonas posse constari. **C**ius qd ex causa diuisionis michi traditur tanqz meū vsucapiendi conditionem nō habeo. h. d. Bar. Idem. **U**m solus heres esse: existimarem autem te quoqz pro parte heredem esse: res hereditarias pro parte tibi tradidi: propius est vt vsu eas capere nō possis.

vere errāt: qz neqz rē. sed videt male reprehēdere eos: qz ipsi dicūt vsuca. p suo: r celsus vetat. plegato r alias spāles. sed dic qz dicēdo de his r de illa. p suo sensit celsus vt nō cōpetat: sed certe celsus videt deteri' dicere. vt p3 in vsuca. p emp. vt. j. p emp. qd vulgo. r. l. ij. §. si a pupillo. r. s. e. l. pignori. §. i. itē i vsuca. p legato. vt. j. p lega. l. fi. r. p suo. l. si ancillā. §. h. Item in vsucap. p here de. vt. j. eo. non solū §. qd vulgo. Itē in vsuca. p suo. vt. j. pro suo. l. fi. Itē pro soluto. vt. j. p solu. l. iij. et p suo. l. hōminē. Itē p dote. vt. s. de iure do. pculus. que sunt j. Solu. fm. d. r. rgo. spāle in p'dictis: nec trahit ad alios n. vt. s. de leg. r. senatuscō. l. qd hō ptra. qd non placet: qz et hic expressum vetat de quibusdā p'dictis spālū. Alij dicūt qz titulo p suo pōt: vt in p'arijs: nō spālū vt hic. Nec hoc placet: qz illud p suo hic vetat celsus. Dic ergo si iustā habeat cām estimādā obtinet p'aria: si nō obtinet qd hic dicit celsus. illi autē quos celsus reprehēdit: dicebant etiā si nō esset iustā cā ignoatiē habere locū vsucapionē. In emptione tñ etiā iustissima cā est necessaria: cū r duob' tēporibus ibi bona fides exigit. In alijs autē p'dictis sufficeret iusta. vt. j. p soluto. l. iij. r erit hoc verū in quolibet alio n. vbi cūqz sit iustā cā: vt tñ vbi in hō ti. est necessaria traditio ad vsucap. et hic sit necessaria: qz credit subesse: titulus: vbi vero als nō est necesse vt i ti. pro legato et p herede qbus querit dñium sine traditione: nec hic sit necessaria traditio. app'el' hō tamē est necessaria sine qua nō pcedit vsucapio. vt. j. p suo. hōlez et p soluto. l. si existimās. et p legato. l. si nō traditā. r. j. e. non solū §. qd vulgo. r. s. e. sine. Sed cur sufficit putare causam habere: nō autē sufficit habere traditionē ad

Liber Tertius.

A habet eam immo salte vnus partis cui⁹ volui in eū trāsferre dñium et rās hui: vñ est q⁹ et dicitio dat. vt s. fa. heras. l. cū putare. et si non erā dñs dedi eam vsucapiedi ex cā diuisione: vt als ex cā dati in solutū. vt. j. p. fol. l. si exultans. et. p. suo. l. h. olem. que sunt contra. Itē diuisio obtinet vi

cem emptiois. vt C. cōiaytriusq; iu di. l. i. Rñ. hic ma: lam fidē habuisti. Vel dic nō vsucapit. p. herede: s; p. diuisione vel trās actōe. Vñ dic q⁹ de cā tibi partem. f. pro indiuiso s; bis vñ de nulla parte volui in te trāsferre dñium. nec igitur eam vsucapiedi tibi dedi: q⁹ tūc sec⁹ si tradidistem. vt C. de vsucap. pro emp. l. ex causa.

Idē dicim⁹. modo qñ putabā te coheredē te tu hoc credebas.

Uerū heredis. vel etiā cñci cuiuslibet. vt. s. ti tu. i. pōpō. s. qñtū d.

Tibi. vt pro herede vsucapere possis. Accur.

Erū. vsucapionē. inchoatam.

Precedentē id est ceptam anteq; res mixte sūt

Tna. alius exordit⁹ querat.

Spiritu vno. id est vna elementatione: siue cōpōgune elementor; nō

soluta: sed in partibus suis: nō tamē inter se adiūuicē coherētia. Jo. vt et ait Seneca. Omne qd vndiq; suis partibus arcūscribitur: viuere vno spiritu dicitur.

Similia. et dicitur species vel idiūdua. et ad hoc s. de rei ven. l. in rē. s. qd non idē. et in ista non cadit rerū

Alterum. f. corpus. (mixtura.)

Uocatur. et hoc dicitur totum integrale.

Edificiū. solo infirum. alias etiā p se possēt vsucapit superficies. vt. s. de act. emp. l. granaria.

Tertium. scilicet corpus.

Nō soluta. imo soluta vere sunt: sed non sunt soluta quo ad dispositionē pñssa. et hoc dicitur vniuersitas.

Non habet. cum semp in ea causa maneat: nisi ad scōm vel tertium perueniat. fm Jo.

Decē dies. sec⁹ si ampli⁹ tps. vt. s. e. e. i. q. 2 de scōo sñe hic dicit. Itē facit. s. de fundo do. l. si fundum. in fi.

quia nec pro herede vsucapit potest: quod ab herede vero possessum est: neq; aliā vllam heres habet causam⁹ possidē di. itā tñ hoc verū est: si nō ex transactione id factum fuerit. Itē dicimus⁹ si tu quoq; existimes te heredem esse. nam hic quoq; possessio veri heredis⁹ obstabit tibi⁹.

Si rē mobilē quā cepi vsucapere iūgā alicui toto integrali coherētī solo nō desino vsucapere si tñ decē dies vel pauciores restabāt ad vsucapionē cōplendā: licet desinā possidēre. s; si tale totū nō coheret solo: s; erat p se mobile vel erat totū vniuersale: tunc etiā si plures dies restabant nec possidere nec vsucapere desino. h. d. pau. Idem.

Rerū mixtura factā an vsucapionē cuiusq; rei pcedentē iterrūpat⁹ qñt. tria⁹ aut gñā sunt corpor;: vnū qd continetur vno spiritu⁹: et grece vocatur: vt homo: lignum: lapis et similia. alterum⁹ qd ex continētibus hoc est ex pluribus inter se coherētibus⁹ cōstat: qd vocat⁹. vt edificii

Vsucapitur. immo statim ei⁹ fieri videtur. vt. s. de acqu. re. do. l. adeo. s. cum in suo. sed dicitur dicit solo quo ad totale edificium: vt et ibi dicitur.

In anulo et gēna. hoc ē de tertio genere cū vtrūq; possideatur: in quo nūc respondet.

Possideri. Imo videt q⁹ gēna nō possideat cū p ea rei vñ nō def⁹ sic tenēt. vt. s. ad echi. gēna. sed dicitur si gēna qd cui⁹ et nādū cā ponat: vt s. de au. et argē. le. l. 2 si nō sint. s. perueniam⁹. q⁹ est sūtr⁹. Et aut hoc non appareat sic obtinet qd h. d. et pōt legi cū: palis. nec obstat. s. de au. et argē. le. l. si vt habilitat. est cñ illō qñtū ad hoc vt si le gauerit quis gēmas et aurū quo sunt icluse cedat legatō: vtrūq; tñ p se possidet: et separata itelligunt vt h. et neutri⁹ alteri cedit. et hoc ē mō pōt rñderi ad s. perueniamus. v. De tertio q⁹ genere. f. de grege. nō de populo. r. Sigule res. qz nullo mō vsucapit grex fm quos dā. Tu dic s; qz. q⁹ vsucapit cū possideat et vēdicet. vt. s. de rei vñ. l. i. ij. r. ij. Quare cñ si cmi. r. aialia q⁹ erant alicna: sic gregem: vt. j. de a. bi. l. si. non vsucapiam: quasi diceret bene vsucapiam. et quod hic dicitur non sic capitur vt singule res. sic itelligit quā aliqua re singulari vsucapta: postea in ea nichil vsucapitur: secus in grege. nam eo vsucapto si adiciam aliam ouem remanet idem grex. vt. s. de iudi. proponēbat. et ea ouis vsucapitur: et sic in eo qd vsucapit. pcedit vsucapio. et quod infra dicit non tamē vniuersi et. subaudi tñ. et sic patet q⁹ pluribus causis possidetur caput gregis: vt ouis pro emptore: et totus grex quo comprehenditur illa ouis pro donato. vt et. s. titu. l. iij. s. ex pluribus. Accursum.

Coherētes. edificia vel armario: qz gregis qd libet caput possidetur et vsucapit: sec⁹ in domo. vt. s. e. l. e. i. q. 3

Et si ea nunc respondet.

Eius. gregis. Jo.

Empium. a non domino. Accur.

Coherētes. edificia vel armario: qz gregis qd libet caput possidetur et vsucapit: sec⁹ in domo. vt. s. e. l. e. i. q. 3

Et si ea nunc respondet.

Eius. gregis. Jo.

Empium. a non domino. Accur.

a Possessionis rei immixte. Accur.
b Hoc quoq; ouis. fit mea per hoc.
c Causam. i. naturam qua habebant ante immixtio
 nem. tenebunt etiam post immixtionem. Accur.
d Usucapiantur. cum sint furtive.

Quod pdest
 hoc ex pluz
 subicit. et. i. e. l. si
 fur. §. i. 7. i. p. ep. l.
 §. §. si a pupillo. §. 3.
 tra. i. e. l. pe. §. i. 7.
 I. pro donato. l. si
 iur. fol. vt no. §. b
 iur. et fac. igno. l.
 iuris ignoratia. 7
 facit. l. iuris igno
 rancia.

f factus. als
 non. et sic supple
 nec aliq; tpe: vt bn
 iugat vel post 72.
 vel sit expo supio
 nis hic verus vel
 post 72. q. d. no est
 factus auctor vt de
 buit: §. ex l. i. ual.
 lo postea: als sine
 no: tuc die i. i. uo
 §. §. in no in ipo co
 tractu 7 eo pfecto
 qd fieri dz. vt l. si.
 de aut. tu. §. tutor.
 7. §. de acq. here.
 l. si qd michi bo.
 §. i. u. l. u. vel die
 factus sed pper. vt
 §. de aut. tu. l. i. u.
 §. 7. l. i. §. i. si co
 ditionalis. et. l. non
 multum.

g Post longu
 sps. sic. i. de solu.
 l. ceteru. Accur.
h Mobilium.
 ide l. mobili. vt. §.
 e. l. vsucapio. et. l.
 natural. d. hys th
 magr erat dubiu:
 qd anius acq. rnt.
 It qd vilis et ab
 lecta est possessio
 rei mobilis. vt. §.
 titu. l. i. rem.

i Numerat.
 oliu amus. hodie
 tricennium.
k Nichil possi
 det. nisi vt. §. i. i.

l i. §. si seru. nam nullu
 de testa. l. qui testamento §. seruus.
m Per eu. oppo. nec ahi decenniu hz locu h. §. qd tuc dhs
 p est. nec post qd tunc ipse possidet: nisi dicas nichil possi
 det ante decenniu: nec p eum alius. s. post decennium.
n Plus. vt ena dhs qd accipit vt. d. §. si seru. §. qd diu

co possessionis causa mutabit:
 vt si reliqu grex dnij mei sit:
 hec qz ouis: sed singule caz
 suam habebunt: ita vt si q fur
 tiue erunt: tantum quidem ex gre
 ge: non sunt vsucapiantur.

Error iuris circa validitate
 tituli non inducit bona fidem
 sed malam in vsucapionibus
 et prescriptionibus longi tem
 poris. h. d. Pau. Paulus.

Unde in vsucapionib
 tur error possessorib
 prodest: 7 ideo proculus ait:
 si per errorem in initio vendi
 tionis tutor pupillo auctor fa
 ctus no sit: vt post longu tps ve
 ditionis pactum vsucapi non
 posse: qz iuris error est. **C** In
 vsucapionibus mobilium co
 tinuu tempus numeratur.

Postq desij seru fugiti
 uo possidere: nec sibi nec mi
 chi possessionem acquirit: nisi
 eam acquireret nomine meo 7
 ego ratum haberem. Pau.

Seru licet in libertate mo
 retur nichil possidet: nec per
 eum alius. atquin si noie ali
 cuius diu i libertate moratur:
 nactus fuerit possessione: ac
 qret ei cui noie nactus fuerit

Furoz superueniens ei per
 quem possideo me possessione
 non puaat. Pau. de ca.

Si seruus meus vel filius
 peculiari vel etia meo nomine
 quid tenet: vt ego per eu igno
 ras possideam: vel etia vsu
 capiam si is furere cependo
 nec in eade causa res fuerit: a
 intelligendum est et possessio

fit morat in possessione libertatis: 7 q parat sit subire
 iudicium liberale: als sec qz acqrit possessione dno. vt. e.
 ti. l. i. §. p seru. et facit. l. p eu. in fi. 7. §. e. si is §. si seruus.
n Accret. tanq procurator. vt. §. ti. i. si me §. si.
o Possideat. na ex ca peculiari ignorat nob acqrit

possessione et vsuca
 pio. vt. §. ti. i. pos
 sessio in pn. 7. l. i.
 §. per eum.
p Usucapiam.
 hoc ad peculiaref
 respicit. vt. i. p so
 lu. l. ij.

Res fuerit. i.
 no apprehensa per
 alium.
r Coningeret.
 na lz tales non q
 rit. vt. §. ti. i. l. i. §.
 furiosus. retinent
 th vt. §. et. i. pri. §.
 7. §. ti. i. si id qb §.
 i. 7. l. si is §. 7. facit
 i. p emp. q fundu
 in pn. et. i. e. iusto.
 §. eu. 7. §. de acq.
 her. l. si qd alicui.

Si vlt aut clam aut preca
 rio possessionem nactus quis
 postea furere cepit: 7 posses
 sio 7 eade causa durat de hoc
 qd precario furiosus hz: que
 admodu interdicto quoqz vti
 possidet furiosi noie recte ex
 perimur eius possessionis no
 mine qua ante furore p se: vel
 post furorem per alium nactus
 est.

C In vsucapione cepta com
 plenda computatur tempus
 quo post mortem vsucapien
 tis possessio stetit vacua: vel
 ante aditam hereditatem vel
 post. h. d. Pau.

Vacuum tempus qd ante
 aditam hereditatem vel post
 aditam intercessit: ad vsuca
 pionem heredi procedit.

Heres vsucapit titulo que
 habebat defunctus: licet ipse
 credat de alio titulo qz re ve
 ra esset. h. d. Pau. de ca.

Si defunctus emit: heres
 autem putat eu ex donatiois
 ca possidisse: vsu cum captu
 rum iulianus ait.

Ciccu furti purgatur si fur
 domini voluntatem habere in
 cipiatur. Pau. Pompeius.

vacuum propter possessione que apud neminem est.
d Proccedit. vt finiat: vt. i. §. e. cepta. 7. §. e. reru mixtu
 ra. §. labeo. 7. ar. §. ti. i. l. i. §. p fuu. 7. l. p oporu. §. si is. no
 aut vt l. choet. vt. §. e. sine. et est h ro. vt. i. §. d. regu. iu. l. ois.
e Si defunctus emit. et p traditione cepit a no dno.
d Capturum. i. pro emp. ar. i. p donato. l. fi. 7. ena. p do
 q ij

possessione et vsuca
 pio. vt. §. ti. i. pos
 sessio in pn. 7. l. i.
 §. per eum.
p Usucapiam.
 hoc ad peculiaref
 respicit. vt. i. p so
 lu. l. ij.

Res fuerit. i.
 no apprehensa per
 alium.
r Coningeret.
 na lz tales non q
 rit. vt. §. ti. i. l. i. §.
 furiosus. retinent
 th vt. §. et. i. pri. §.
 7. §. ti. i. si id qb §.
 i. 7. l. si is §. 7. facit
 i. p emp. q fundu
 in pn. et. i. e. iusto.
 §. eu. 7. §. de acq.
 her. l. si qd alicui.

Si vlt aut clam aut preca
 rio possessionem nactus quis
 postea furere cepit: 7 posses
 sio 7 eade causa durat de hoc
 qd precario furiosus hz: que
 admodu interdicto quoqz vti
 possidet furiosi noie recte ex
 perimur eius possessionis no
 mine qua ante furore p se: vel
 post furorem per alium nactus
 est.

C In vsucapione cepta com
 plenda computatur tempus
 quo post mortem vsucapien
 tis possessio stetit vacua: vel
 ante aditam hereditatem vel
 post. h. d. Pau.

Vacuum tempus qd ante
 aditam hereditatem vel post
 aditam intercessit: ad vsuca
 pionem heredi procedit.

Heres vsucapit titulo que
 habebat defunctus: licet ipse
 credat de alio titulo qz re ve
 ra esset. h. d. Pau. de ca.

Si defunctus emit: heres
 autem putat eu ex donatiois
 ca possidisse: vsu cum captu
 rum iulianus ait.

Ciccu furti purgatur si fur
 domini voluntatem habere in
 cipiatur. Pau. Pompeius.

vacuum propter possessione que apud neminem est.
d Proccedit. vt finiat: vt. i. §. e. cepta. 7. §. e. reru mixtu
 ra. §. labeo. 7. ar. §. ti. i. l. i. §. p fuu. 7. l. p oporu. §. si is. no
 aut vt l. choet. vt. §. e. sine. et est h ro. vt. i. §. d. regu. iu. l. ois.
e Si defunctus emit. et p traditione cepit a no dno.
d Capturum. i. pro emp. ar. i. p donato. l. fi. 7. ena. p do
 q ij

Allā possessiō iustā vel iniustā ciuile: sed naturalē sic scdm̄ quosdā. pro cis. i. pro herede. l. ij. §. i. r. §. coi. diu. l. c. si diu. iusto §. neq. Tu dic nullā scz neq. naturalē neq. ciuilem. et facit. i. de precario. l. certe. §. iul. r. l. propi. in prin. accursus.

Bis ideo: vt q. vidit homines armatos.

Cudēt. vt amittat. pos. r. desinat vsucapere: nō hō vt habeat act. qd̄ me. cau. vt. §. qd̄ me. cā. l. metū in prin. q̄ est p̄tra. nec hz locū vñ vi. vt. i. de vi r. vi armata. l. ij. §. si q̄s asit. q̄ ē §. r. ibi ple ne dices. Accur. d. i. vsucapit. vt r. §. c. sed §. si tu. e. l. a. l. p̄cia.

Que vi. ablatiua: vt expulsiua nō p̄p̄siua. vt. C. qd̄ me. cau. si vi.

Iustā habeo n. pro solū.

Sed r. is. videt ideoz repetere: quare dic q̄ p̄mo in genere. sc̄do ex̄p̄licatiue. vel p̄mo de alijs. sc̄do specialit̄ de actiōe ex̄ stipulatu: de q̄ erat dubiū cū est stricti iur. Vel p̄mo erat debitum vere: sc̄do non: sed credebat ex̄ stipulatu debent. vt. i. titulo p̄mo. l. i. Non autem dicas in aliquo qd̄ petere actiōe reali: q̄ tūc aut essez dñs: r. nō vsucapere: vt. §. eo. sequit̄ §. lana. aut tradens r. non ego nec tūc vsucapere cū is vt meā non vsuā tradat: vt. §. de p̄di. ob cau. l. ij. §. subtili. aut neutri: r. tunc idē q̄ qui nō trāsfert dñiuz cū est dñs: nec causā vsucapiedē parat cū nō est dñs: licet illa regula fallat. i. p̄ emp. l. ij. §. si a funoso. r. de hoc die vt. §. si. i. l. p̄p. §. si liber. et §. si iustu. Itē fm̄ hoc nō est p̄tra. §. c. l. cū solus. nā et ibi agebatur rei v̄dicatiōe. seu petitiōe hereditat: q̄ est in rē nec causam habebat a tradente. hic p̄sonaliter: quāquā possit dici q̄ ibi nō ipedit alia vsucapio nisi pro herede. Alij dicūt q̄ ibi loquit̄ in causa lucratua. hic in nō lucratua: qd̄ nō placet: q̄ r. hic forte causa lucratua erat: pu-

mortuo domino vllam possessionem habet. et certe si colonus mortuo domo emerit sū dum ab eo qui se existimabat heredē eius vel bonorū possessorem esse: incipiet pro emptore possidere.

Non sufficit quem deiectū nisi p̄dium sit vi possessum. h. d. Barto.

Si dominus fundi hoies armatos venientes existimauerit: atq̄ ideo p̄fugerit: q̄s uis nemo eū fundū ingressus fuerit: vi deiectus de possessione videtur: sed nichilomin⁹ id p̄dium etiam anteq̄ i potestate dñi redeat a bonafidei possessore vsucapit: quia lex iulia r. plautia ea demū vetuit lōga possessiōe capi q̄ vñ possessa fuissent: nō etiā ex q̄bus vi quis deiectus fuisset.

Traditio facta ab eo q̄ conuenit actione p̄sonali: prestat iustam cām vsucapiēdi. Bar.

Si michi titi a quo fundū petere volebā possessionē ceserit: vsucapionis cām iustam habeo. Sed r. is a quo ex stipulatu fundū petere volebāz cedendo michi possessionē si soluedi cā id fecerit: eo ipso efficiet vt fūdū lōgo tpe capia.

Quod creditor qui res tradit debitor vsucapit: que vsucapio interruptitur si per creditorem possessio in aliu trāsfertur. h. d. Bar.

ta ex causa legati. alij q̄ ibi speciale: qd̄ nō placet.

A quo. p̄sonaliter obligato.

Creditorum est. vt et. §. eo. serui nomine.

Tradiderit. scz suo noie: vt transferat possess. in accipientem puta v̄dendo: secus si suo creditou obligat: r. etiam tradat.

Qui pignori rem dat vsucapit q̄ diu res apud creditore rem est: si creditor ei⁹ possessionē alij tradiderit / interpellabitur vsucapio: et q̄tum ad vsucapionem attinet: similis est ei qui quid deposuit vt comodauit: quos palā est desinere vsucapere si comodata vel deposita res alij tradita fuerit ab eo qui comodatū vt depositū acceperit. plane si creditor nuda cōuentiōe hypothecā cōtraxerit: vsucapere debitor p̄seuerabit.

Rei p̄prie non cōsistit pignus: r. si tali creditore tradit vsucapio interruptitur siue sit tradita vere siue ficte. Bar.

Si rem tuam cum bona fide possiderē pignori tibi dem ignorantia tuā esse: desino vsucapere: quia non intelligitur quis sue rei pignus cōtrahere. at si nuda conuentione pignus cōtractū fuerit: nichilomin⁹ vsucapia: q̄ hoc q̄z mō nullū pign⁹ p̄ctū videbitur.

Si seruus debitoris vt creditor surripiat rē pignori traditā vsucapio nō interpellat: siue sit tradita vere siue ficte. hoc dicit Barto.

Si rem pignori datam creditore seruus surripuerit: euz eam creditor possideret: non interpellabitur vsucapio debitoris. quia seru⁹ domini sui possessionem non subuertit.

iuris. l. neq. pignus. et aperi hanc rationē: q̄ p̄te volui possidere: sicut p̄ creditore cui pignus tradidisse: sed pign⁹ nullū: possessio ergo nulla r̄ctincē. plane amittere possessionem potui quod nolui. accur.

Videbit. nota eandē rationē ad oppositos casus: r. sic est argumentū p̄tra. C. de p̄stituta pecunia. l. finali. §. hic q̄ hic nō desino possidere: r. sup̄iori casu sic. Itē ibi hz nō de iure: de facto tñ p̄tractum est pignus: et facit. §. de pignora. actio. l. si rem alienam.

Nō subuertit: vt r. §. si. i. si de eo. in prin. r. l. rem q̄.

Uscapio. scilicet debitoris.

Et quantū. non ergo quo ad alia: r. sic non quo ad possess. §. ille. f. debitor nullo mō possidet: licet fingatur quo ad vsucapio. sed p̄moda tor vt deponēs bñ possidet. §. de possi si licet. §. rei.

Similis. scz debitor.

Accipit. vt et. §. e. l. ij. §. q̄ si seru⁹. sed cōtra. §. titu. i. qui vniuersas. §. si. sol. vt ibi. itē §. C. de acq̄re. possess. l. fina. l. si. hz aliud est tradere vt hic: aliud est p̄dere vel derelinq̄re vt ibi. Itē argumē. §. §. de bono. possess. l. tutor. et de reb⁹ eoz qui sub tute. vel cura sūt. l. si fundus. §. quāquā. r. de iur. edic. l. i. §. vñ q̄ hz q̄ cōtraxerit. r. sic apud debitorum res sc̄dit.

Perseuerabit etiā si creditor alij tradat: q̄ nec pōt scz creditor transferre possess. cum non habeat.

Desino vsucapere: quia r. possidere.

Contrahere: vt r. §. eodē. l. et a quo. et. i. de reglis

Liber Tertius.

et. l. si rem. Sed nō in aditū in vicū furti? Rñ. vtiq; qd hoc fieret etiā si esset dñs rei subtracte. vt insti. de ob. ex de. §. h. i. q. cur ergo non interpellat vsucapio? Rñ. qz iam erat cepta: ideo nō interpellat ex posteriori facto. Ac.

a **Definat. ergo possidet.**

b **Obtinebit. s.**

vt vsucapio nō in terrūpatur cū hic qualitercumq; tenear debitor. Ac.

c **Eius. scilicet debitoris.**

d **Possidet em̄ hoc casu. vt. §. de pig. ac. si pignus.**

e **Licet. i. vt sit in possessione. nā si p̄cario rogaret vt possideret: et postea conduce ret vel ecōtra: p̄vltimū tollitur p̄mū vt. §. de acquiren. pos. l. si q̄ ante.**

Seruo. habens liberā administrationē peculij vel ex p̄fiam dñi volūtate: s̄s re viciosa facta non p̄cederet vsucap. vt. C. qd cū eo. si liberā. r. §. de diuer. p̄scrip. l. in vsucap. §. sed si ante. Et dicas qz res nō erat peculij: sed forte seruo emerat a nō dño: alioqñ si eēt de peculio: statim fieret emptoris. vt. d. l. si liberam. vel dic qz nō h̄z liberā: s̄z credit cū volūtate dñi facere et emptor credit idē. et sic nō incidit res i vicij furti: s̄z tra. vt. §. de fur. interdū. §. cum autē. Accur.

S homo. seruus. Accur.

S Legatus erat. subaudi ticio.

S nō haberet. qz nunq̄ pos. habuit: vel qz nō adiuit hereditatē: vel si adiuit tñ nō possedit: sed crimie expul. here. agere p̄t. vt. §. de fur. hereditarie. et de crim. expul. heredi. l. §. apparet. r. §. de p̄scrip. ver. si gratuit. §. si.

S Agi possit. tra extraneū: secus si dñm. l. p̄t agi furti. vt. §. co. seq̄ur. §. si rē. sed vtrūq; istoy est falsum. nā dño surripere et ex eo opē prestante agit furti cōtra extraneū: et tñ res non est furtiua. Itē extraneo surripiente: et re nichij restituta desinit eē furtiua: et tñ furti actio durat: nec de hoc dubiū est. dicas ergo verū qd Sabi. ait cum extraneus surripit: nec rem restituit. Azo.

S Qd sic accipiendū. vt possit agere furti fructuari.

S Ut id est possit. Accur.

S Possit vtrū. Sed quando potest? Rñ. adita here ditate: et tunc cur magis agit q̄ heres. nā et heredis in-

Sed et si debitoris seruus surripuerit: q̄uis creditor possidere desinat? tamē debitor vsucapio durat: non secus ac si eam creditor debitor tradidisset: nam q̄tuz ad vsucapio nem attinet: et serui subtrahē do res non faciunt deteriores dominorū conditionem. facilius obtinebit si p̄cario possidente debitor seruus eius surripuerit: vel si ex conductō ne possideret. nam conductio idem prestat quasi apud credito rem res esset. possidet em̄ hoc casu? creditor. S̄z si vtrūq; intercesserit: et p̄carij rogatio et conductio: itelligitur creditor possidere: et p̄carij rogatio non in hoc interponit vt debitor possessionem habeat: sed vt ei retinere rē liceat.

S lphenus.

S seruus? insciente domino rem peculiare vē didisset: eptorē vsucape posse

Crimen expilate hereditatis in vsucapabilem rem facit. secus in furto cōmisso aduersus fructuarium vs heredem.

h. d. Bar.

Iulianus.

tere et ratione dñij? Rñ. qz dicit vti possit: dictū fuit p̄pter sanctationē de custodia rei et salute. nā anteq̄ eā. l. sanctationē p̄fiet fru nō potest. vt. §. de vsufruc. leg. l. vto n. postea vero fru p̄t: iam interest eius. et non solum ratione iuris sed etiā custodie: qz dño p̄to custodia tenetur. vñ furti agit: dñs vero nulli ad custodia tenetur. Sed quō tenetur scilz fructuari? cū nōdum possidet? Rñ. qz per eū s̄eet ut quomūius possidere sciperet. vt. §. de here. v. l. §. §. p̄uēisse. r. §. al lud §. 30. vel de fin. 30. et dñm agere rōne dñij nudi. Aliter ratione seruitutis. vt. §. de fur. l. h̄s casibus. Nec ob. qz nō possedit: qz et hoc alis cōtingit rōne iur. vt. l. de fur. si is qz rē. in p̄in. r. qd in p̄ncipio dicit nō h̄z: dic ratione plenit dñij. Accur.

S homo? cuius vsufructuarius? erat ab herede nūq̄ possessus surreptus fuisse: quesitum est qz heres furti actionem non haberet: an vsucapi possit? sibi. rñ. nullam eius rei vsucapionem esse cuius nomie furti agi possit. agere autem furti eū qui frui deberet possessione. qd sic accipiendum est vt fructuarii possit vtrū: aliter enim homo in eam causam nō perduceretur. Sed si videnti iam et fruenti abductus homo fuerit: non solum ipse: sed etiam heres furti agere poterit.

Error iuris quae est in persona tradentis vsucapionem nō impedit. Pau. de ca. Pau.

Potest pluribus modis accidere vt qz rē alienam aliquo errore deceptus tanq̄ suam vendat forte aut donec: et ob id a bone fidei possessore res vsucapi possit: veluti si heres rem defuncto cōmodatam aut locatā: vs apud eū depositā existimans rē hereditariam esse alienauerit.

S tē si qz aliqua estimatiōe vtiliter. sed hoc quomō cū sibi tantū naturaliter fructuarium possidet. dic ergo satis esse qz nō possidet ab aliquo et si nō a se: secus si a nemine. vt. §. si qz testa. lib. esse ius. fue. l. §. sceuola. r. §. de fur. hereditarie. fructuarii tñ qz sua interest ratione iuris et custodie. agit etiā si a nemine possidebatur cū sibi fuerit surrepta. et facit. §. de vi et vi arma. l. §. penul. r. §. de vsufruc. si fur.

Potent. subaudi apprehēsa sua possess. cuius. si aut vsufructuarium non apprehenderet suam naturalē: nec heres suā ciuem: agere non possit: vt in p̄n. legis.

Potest. alienauerit. vt insti. co. §. sed tñ. r. §. manda. l. mandatū. et idē in similibus vbi iustus est error. vt. §. māda. l. mandatū. Sed nunq̄d ipse heres p̄ se vsucapierit? Rñ. non. quia personali actione tenetur: sed nulla est ratio. vt. §. co. pignori. §. si. sed ea ratio est: qz videt non bonā fidē habere cū in eius locū successit qui bonā fidem non habebat: non dico malā. vt. §. de diuer. p̄scrip. l. cum heres. et facit. §. de acquire. heredi. cum quidā §. qz si ipse. Item nōne possessionē deponens: et si alij tra-

Acta sit retinet. An. non. vt. s. eo. non solū. q. qui pignori.

7. s. n. l. l. i. q. si seruus. maxime rei mobilis. Accur.

a Crediderit. vt si quis sit institutus heres: et postea sit mutatum testamentum. Accur.

b Existimans. s. errore iuris. et sic est contra. s. l. n. ubi.

in pn. So. s. loqui tur de eo q. per er

rore iur. credit titulu empnōis iur

stū esse cū ipso iur

re nullus sit: h. lo

quitur de illo q. er

rat in facto: q. cre

debat fructuariū

pprietariū eē. vel

hic non fuit erro

ex parte accipien

tis: vel dic vt ibi.

c Quia. hac si

miluudine qa rē.

Artū. nō eē

mittitur: nisi

vt. s. de condi. ob

cau. cū seruus. et

s. de fur. l. qui fac

ci. 7. l. fullo. s. qui

ancillam.

e Ex negligē

tia. vera: vt q. pos

sessioez respuit rē

f Decefferit.

vel enā cū succes

sore: sed heredita

tē nō adiuu: vel si

adiuu possessioez

non apprehēdit.

vt. s. n. i. cum he

redes. Accur.

s Uel longo. i.

ex obliuione q. ex

lōga absentia. p

uenire presumit.

deceptus crediderit ad se he

reditatē pertinere que ad euz

non pertineat: et rem heredi

tariāz alienauerit: aut si is ad

quem vsufu. ancillae pertinet

partum eius existimans suuz

eē: quia et fetus pecorum ad

fructuariū ptinet alienauerit.

Si res cui possessio civilis

et naturalis vacat clandestine

occupetur non efficitur p hoc

viciosa vicio reali sed persona

litet ideo licet occupās nō pos

sit vsucapere vel prescribere

o Nec superficies. cū solo puta domus in eā enim

bi: sed ipsa per se quādoq. potest. vt. s. e. l. rerū mixtura.

s. labeo. et e contra si solum potest: non tamen superficie

es potest per se. vt. s. e. cum qui. sed cum solo potest: ces

dere ei. sic et. s. e. si aliena. s. i.

possidet. abolita est em̄ quozū

dam veterum sententia existi

mantum etiam fundi locive

furtum fieri. Marcellus.

Solum vsucapi nō po

terit: nec superficies

vsucapitur.

Per hereditatem iacentes

vsucapio cepta p defunctum

potest compleri et sine posses

sione. h. d. pau. Neratius.

Septim' vsucapionem

a defuncto posse et an

te aditam hereditatem imple

ri constitutum est.

Uicium furti vel violentie

non purgatur: licet res veniat

in ptatē procuratoris. p. Idē

Srē michi surreptā p

curator me' apphēde

rit: quis p procuratorē posses

sionē adipsi nos tā fere' iue

niat: nichilomagis eū i ptatē

meā rediisse vsucap' capi posse'

existimādū est: quia cōtra sta

tut' captiosum erit.

Si venditor succedat dño

rei furtiue vel dotalis: vicium

reale purgatur. Bar. Dapl.

Um vir pcedium dota

le vendiderit sciētī vel

igrātī rē dot' eē: veditō n̄ valz'

quā defūcta postea muliere i

mattionio pfirmari cōuenit:

possessionē non acquirit nobis nisi tradens hoc velut. vt

s. de dona. l. qui michi.

v Nichilomagis. i. non ideo magis. Accur.

x Usuz. repete nichilomagis.

y Capi posse. qz dñm scire oportet se possessionē ha

bere. vt. s. e. sequitur. s. nunc.

z Statui. i. si dicerem' q in meā ptatē rediisset. Ac.

a Captiosum. colludētibz procuratoribus: et paci

scantibus cum fundus. et nota q captio cutatur. sic. s. Captio

qz me. cau. si cum. s. aliquando.

Um vir. dotale. pcedium dotale dicitur datū inesti est.

amati. vt. C. de rei vxo. ac. l. vna. s. penul.

c Non valet. vt in sti. qui. ali. l. in pun.

d Quam. f. venditionem.

e Conuenit. inter sapientes. et tunc verbū conuenit

est pte: rñū. vel dic q sit pte: rñū. i. cōueniens

Septa. sec' nō cepta. vt j. l. h. s. h. et facit s. e. l. nūq. s. vacuū. et. j. p emp. q. cū. in fi. r. l. q. fundū. in pun. r. s. ex qui. cau. ma. l. cuz miles. r. s. de le. i. legatū est. s. fuo. et. s. n. i. l. hereditas. et. s. e. l. usto. s. nondum. Accur. q. Constitutum est. qz hereditas fungitur vice psonae. vt. s. eo. l. heredes. r. l. hereditas. r. l. nūq. s. vacuū. 40

Srē. pcurator. generatilis nō ad hoc specialis. alioqñ nulla esset captio fm Jo. et ita lex ista ē pro nobis qui dicimus p generatē acqñ possessioem in eo qz dicitur qz p pcuratorē rē. l. s. R. distiguat iter generalem et specialē. vt no. s. n. i. l. s. per procuratorē.

Procuratorē. enā generalē. argu. contra. s. de acqñ. heredi. l. si quis michi bo. s. sed vtrum. t. Fere. quia si suo noie nact' est

posse: si an possit p gñalem pcur. acquiri.

Liber Tertius.

est. sed contra. J. de regu. in. qd in initio. r. l. q. ab initio. sed
dic non conalescat solo tpe vt ibi: s. alio cooperare sic: vt
hic. vel no conalescat de rigore vt ibi. sed de cōtate ope ex
ceptionis sic vt h. J. de. C. de cap. l. nec nos. Solu. q. ibi
dicit no obesse q. fecit cū no erat dñs. l. quomin' sit heres:
obest tñvra vediti-

ca. do excep. repel
lat. J. de. s. qui et
a qui. si suo. Sol.
fm quosdā. aliud
in libertate. p q si
eā dat no obligat.
aliud in his Jcti-
bus: vel dicit ibi.
J. de arg. tra. s. de
here. in fi. si alicu-
num. i. respō.

a **S**i tota ma-
gime: quidē si solū
illū fundū est: t in
erat: als si lucre-
tur vir dotē ex pa-
cto: ex psona mu-
lieris possit vediti-
care: no sua: cū cō-
tra suū factū veni-
re no possit. vt. C.
de reuo. donatio.
l. cū pitearis. sed
et tūc. si ageť ex
persona mulieris
possit exceptione
repelli. vt. s. d. cui
ctio. l. veditantē.

b **E**nterit. vt
pmet non q sta-
tim sit emptor do-
minus: s. forte de
sint eēt viciosa. et
facit. s. de p. trahē.
emp. si in empno
ne. s. si emptor.

Heres eius.
emptoris.
d **I**bi. heredi.
e **T**radita sit.
secus si defuncto:
q. uis ipse male si

dei sit. vt. J. pro emp. l. ij. s. si defunctus. r. s. de publi. l. eī
qui. s. in hac. r. h. subijcat. cui est p. tra. s. u. i. l. pōponi. in
fi. q. requiritur bona fides tēpote emptōis r. traditionis.
f **S**cientia. re tradita defuncto.
f **S**cientia. id est propter heredis scientiā.
g **P**ropter suam. scilicet patris.
h **S**cientiā. si mādante patre. s. filius emit nose suo
vtriusq. scientia nocet: vt h. J. de si patris noie. i. si tpe cō-
tractus sciuit vterq. vel alter vt h. et. J. p emp. l. ij. s. cel-
sus. in fi. s. supueniēs em scientia patris no nocet. sed q.
dā hunc casum non approbat: q. filij scientia non nocet s. z
tñ patris ad vsucap. argu. J. pro emp. l. ij. s. celus. circa
pn. In seruo die vt. s. de edil. edic. l. cū mancipiū. r. sic ad
hoc facit. s. de p. trahen. emp. l. in huiusmodi. r. J. p emp.
l. ij. s. si seruis. r. s. seq. r. s. de libe. cā. Limmo. s. si. sed ar-
gu. cōtra. s. de iur. r. fac. igno. l. inquisitum.

si tota dos lucro mariti cessit.
Item iuris est cū is q. rē furti-
uam veditur postea dño he-
res extiterit.

In vsucapione inchoanda
per heredē mala fides et no-
cet: secus in inchoata per de-
functum. **I** hoc dicit Pan. de
castro. **I** dem.

Heres eius qui bona si-
de rem emit vsu no ca-
piet sciens alienam: si modo
ipsi possessio tradita sit: con-
tinuatio vero non impeditur
heredis scientia.

In questis per filium famili-
as tā mala fides eius: q. etiā
patris impedit vsucapionem
inchoari. h. d. Pan.

Patrem non vsucapiturum
qd filius emit: propter suam
vel filij scientiam certum est.

Per filium putatiū nobis
non queritur: secus per seruū
putatiū. **I** dem.

Isto errore ductus ti-
tū filij meuz et in mea
potestate eē existimaui: cū ar-
rogatio no iure interuenisset:
eum ex re mea querere michi
non existimo. non em constitu-
tum est in hoc qd in hoie libe-
ro qui michi bona fide seruit
placuit: ibi em ppter assiduum

Isto errore in pn. huius. l. nota differentia inter fi-
lium putatiuum et seruum putatiuum.

Non iure. quia non coram pūncipe vel magistra-
tu. vt in fi. de adopti. in pan.

In hoc. s. filio arrogato.

z quotidianā cōparationē ser-
uoz ita constitui publice iter
fuit. nam frequēter ignoran-
tia liberōs emimus: no autēz
tam facilis et tā frequēs ado-
ptio vel arrogatio filioz est.

Candens rem alienam pie-
ter voluntatem domini trans-
fert dominū si tpe traditiōis
domini voluntas adest. **I** dem.

Cōstat si rem alienā scien-
ti michi vendas: tradas autē
eo tempore quo dñs ratū ha-
bit: traditiōis tps inspiciē-
dum: rēz meam fieri.

Quātū ad bonā fidem ini-
tiū possessiōis inspiciēz quo
ad rem ipsam: et etiā quo ad
ea que procedunt ex ea. **I** dem.

Et si possessiōis non con-
tractus initū quantū ad vsu-
capionē pmet inspici placet:
nōnūq. tñ euenit vt no initū
presentis possessiōis: s. cau-
sam antiquiorē traditiōis:

que et bonam fidem habuit/
inspiciamus: veluti circa par-
tum eius mulieris quam bo-
na fide cepit quis posside-
re. no enim ideo minus capie-
tur vsu puer q. alienam ma-
trem priusq. enteretur esse
cognouerit. **I** dem in seruo
postliminio reuerso dictū est.

Mulieris. sit mulier furtiua: vel non. (puer.
v **C**apitur. que a me incipit cū nascitur puer. et est
vsucapio pro suo: cum non habeatur in eō titulus.
x **Q**uod alienā. sed non furtiua scilicet. alioquin ipedi-
tur vsucapio. vt. s. eo. sequit. s. de illo. r. J. p. suo. si anali-
lam. que sunt contra.
y **E**nteretur. post conceptionem.
z **P**ostliminio. que dñs putatiuus possidebat r. vsu-
capiebat: sed lz iterrupta sit possessio r. vsuca. et no apte
tur postliminij fictio ad pos. interruptā quasi no sit inter-
rupta: tamen. ppter bonā fidē quam habui aliquādo in
seruo anteq. caperet: et nunc video eē habere bonā fidem
licet malā habeā. nā sepe ius fingit eum habere malā q.
habet bonā fm Jo. Et idem dicas fm Jo. de peculiari-
bus que possidebat: r. vsucapiebat dñs ignorans: r. tpo-
re reuersiōis serui habet dñs malā fidē. nā inspiciēz p-

Interfuit. q.
ex re mea r. eozuz
opa acquirat. s. d.
acq. re. do. l. acqri-
tur. s. de his.

Ignorantia.
ad hoc. s. de p. de.
emp. l. r. liben. et
l. q. difficile. J. de r.
s. de le. r. senatus
cō. l. ex his. r. l. nā
ad ea. r. s. t. i. per
eū. r. l. quicqd. in
fi. et ar. s. de leg. i.
si fu' pluriū s. fi.

Cōstat. tradi-
tioni: r. no emp-
tioni.

Re meā fieri.
q. l. tergo vsu
capio: vt. s. eo. l. se-
q. tur. s. lana. r. Rñ.
cōtra creditōrē ali-
quē qui habebat
ius in re. vt. C. si
aduer. cre. l. i. r. ij.
r. facit. s. d. pigno.
si fundum. s. i.

Et si posses-
sionis. no tract.
subaudi tm.

Placet. imo
vtrūq. vt. J. p. sol.
l. ij. et pemp. l. ij.
in pn. que sunt J.
So. h. subaudi tm
q. d. no tm tract.
tempore: sed etiā
pos. Uel dic hic in
alijs cōtractibus:
secus in veditiōe.

Presenti. pos-
sessiōis. q. a me in-
cipit euz nascitur

Capitur. que a me incipit cū nascitur puer. et est
vsucapio pro suo: cum non habeatur in eō titulus.

Quod alienā. sed non furtiua scilicet. alioquin ipedi-
tur vsucapio. vt. s. eo. sequit. s. de illo. r. J. p. suo. si anali-
lam. que sunt contra.

Enteretur. post conceptionem.

Postliminio. que dñs putatiuus possidebat r. vsu-
capiebat: sed lz iterrupta sit possessio r. vsuca. et no apte
tur postliminij fictio ad pos. interruptā quasi no sit inter-
rupta: tamen. ppter bonā fidē quam habui aliquādo in
seruo anteq. caperet: et nunc video eē habere bonā fidem
licet malā habeā. nā sepe ius fingit eum habere malā q.
habet bonā fm Jo. Et idem dicas fm Jo. de peculiari-
bus que possidebat: r. vsucapiebat dñs ignorans: r. tpo-
re reuersiōis serui habet dñs malā fidē. nā inspiciēz p-

44

Liber Tertius.

Rescriptio publica i. cōis: vt in exēplo p3. sic et in
si. b. re. di. 9. ij. Idētm in publicis. vt. s. e. vsucapio.
b Concedi. quia non possunt preferri.
c Qd. i. q. qd. v. huius rei exēpla: nō aut dicas q. p. p. p.
d Durito. vt in p. h. i. n. a. s. p. e. a. e. d. u. c. i. t. vt. r. s. de. re.
di. l. l. t. a. m. i. l. i. r. s. n. i.
tu. ij. l. q. d. i. l. i. t. t. o. r. e.
e Deposuit rat
edificando.
f Aut. pro. et.
g Occupati. de
nouo.
h Data excep
tionē. a. i. u. r. e. f. x.
vel. r. x. an. 7. d. i. c. e. x.
ceptionem. i. p. s. c. r. i.
p. r. i. o. n. e. a. g. e. d. o. i. r. e.
si nō possidet. vel
exceptionē si pos
sudet. als oppōat
pōr possessor qui
nūc dereliquerat.
nā nō pōt vt h. et
statim subijcit. s3
p. t. r. a. ad. s. e. q. u. e. n. t. e.
cām. de. di. u. e. r. t. i. c. u.
lo. i. d. e. di. u. e. r. t. i. c. u.
p. r. e. s. c. r. i. p. l. i. s. d. i. s. s. e. s. o.
hic nō erat in pos
sib. sic. vel. hic. sola
p. s. c. r. i. p. i. b. i. p. s. c. r. i. p.
et. r. e. s. c. r. i. p. t. u. p. n. a. c. i.
p. i. s. a. r. c. d. e. f. u. n.
p. a. t. r. i. m. o. l. f. i. v. e. l.
s. o. l. v. t. i. b. i.
i Opponat. q.
d. n. o. n. p. o. t. e. s. t.
k Qd. i. q. u. i. a.
l Hereditari.
id ē hereditate ia
cente. Accur.
m Hereditatis
actio et apphense
pos. rei q. vsucapi
tur. vt. s. n. i. p. o. m.
p. o. n. i. s. q. s. i. t. u. i. r. i.
de. a. c. t. e. t. o. b. l. i. q. u. i. a. s. e. r. u. o. s. e. d. c. o. n. t. r. a. s. e. l. i. n. i. s. t. o. s. n. o. n. d. u.
s3 i. b. i. a. t. e. c. e. p. e. r. a. t. p. o. s. s. i. d. e. r. e. v. t. i. b. i. n. o. s. e. d. i. d. e. c. a. p. l. p. e.
s. e. d. i. n. p. e. c. u. l. i. a. n. i. b. u. s. i. b. i. d. i. c. i. t. h. i. c. d. e. n. o. u. o. s. i. b. i. p. e. c. u. l. i. s. c. o. s.
s. i. t. u. e. b. a. t. c. u. i. a. l. t. e. n. o. n. h. a. b. e. r. e. t. a. l. i. q. d. i. n. p. e. c. u. l. i. o. v. n. d. e. i. d. e.
q. u. o. d. i. n. d. o. m. i. n. i. c. i. s. c. e. n. s. e. t. u. r. n. ā. e. t. d. o. m. i. n. i. c. e. s. u. n. t. e. t. f. a. c. i. t.
C. d. e. t. e. m. i. n. i. t. e. g. r. e. s. t. i. l. e. a. q. u. e. i. n. f. i.

Rescriptio longe pos
fessionis ad loca iuris
gentium publica obtinenda cō
cedi nō solet: qd. ita procedit
si quis edificio funditus diru
to qd in litore deposuerat /
aut dereliquerat edificio al
terius postea eodē loco extru
cto occupat datam exceptio
nem opponat: vel si quis qd
in fluminis publici diuerticu
lo solus pluribus annis piscat
us sit: alterum eodē iure vti
prohibeat.

Inacquisitis per seruum
hereditarium hereditate iacē
te non ex causa peculij a defū
cto concessi: sed volendo pe
culiū sibi constituere s. nouo: nō
incipit vsucapio nisi post ad
itam hereditatem. h. d. Pau.
Post mortem domini ser
uus hereditarius peculij no
mine rem cepit tenere: vsuca
pionis primordiu erit tempo
re hereditatis adite. que ad
modū enim vsucapies qd ante
defunctus non possederat.

Pro soluto. Titu. iij.
Cū dat res i solutu ex cā q
nō cadit in titulu spālē vsuca
piē titulo p soluto. p. Her.

Pro soluto. Titu. iij.
Cū dat res i solutu ex cā q
nō cadit in titulu spālē vsuca
piē titulo p soluto. p. Her.

Pro soluto. Titu. iij.
Cū dat res i solutu ex cā q
nō cadit in titulu spālē vsuca
piē titulo p soluto. p. Her.

Pro soluto. Titu. iij.
Cū dat res i solutu ex cā q
nō cadit in titulu spālē vsuca
piē titulo p soluto. p. Her.

cipientis si esset dantis abidē si non est dantis vsucapit
hoc titulo. r. fact. s. de lega. i. cum incertus. Accur.
S. r. C. d. vsucapia. nisi facta. vt. C. de acqui. pos. l. i.
r. s. n. i. l. i. p. o. s. s. e. s. s. o. r. s. f. i. n. a. Accur.

Receptū est.
vt et. s. n. i. labeo.
r. i. i. l. q. fundū.
s. v. l. r. l. i. j. s. c. e. l. s.
nisi ab alio possi
deatur seru⁹ qui
querit nobis pec
culianiter. vt. s. n.
iij. l. homo liber. f.
i. r. est ratio diuer
sitar: quia in vsu
capione rei queis
te per procuratos
rē bona fides deb
bet eē. at ignotās
bonam fidem vel
malā non habet:
sed in peculiari⁹
causis publice rti
litat: est secus. vt
s. n. i. l. peregre.
s. questum. Itē
dic idē siue filiū
siue serui peculiū
sit. vt. s. n. i. l. i.
s. itē acquirimus. r.
large accipe pecu
liū: vt ibi notau.
S. existimās
assignat dī
ferentiā inter v
ditionē et ceteros
cōtractus: vt in c
teris p. tractib⁹ sus
ficiat putare debe
ri ex cōtractu qui
non intercesserit:
quem tamen cre
dit intercessisse. s3
in venditione nō
sufficiat putare de
beri ex v. ditione nisi et v. ditione precesserit: et hoc pbat
qz cū debeat interuenire bona fides duobus tēpōribus:
scilz tēpōre cōtractus venditionis r traditionis: hoc non
possunt interuenire nisi p. tract⁹ esset in alijs non sic. Ac.
v. Debere. ex aliquo contractu p. t. r. venditionē pu
ta fundum ex causa stipulationis vel donationis.
r. Usucapio. pro soluto.
y. Putes. als nō. vt. i. n. i. l. q. fundū. s. s. u. n. s. me⁹. r. i.
pro suo. l. hōiem. sed hoc qd hic dicit videt falsum: qz er
ror false cause vsucapionē non parit. vt insti. de vsuca. s.
error. Rñ. hoc accidere iusto errore iterueniēte. At illud
idē est in emptione. vt. i. p. emp. l. qd vulgo: qd. i. statū neg
gar. sed dīc q. ibi iustissim⁹ vt in alieno scō. Sed als q.
h. s. q. l. s. sufficit error: vt. h. r. s. n. i. l. nō solū. s. i. b. i. hoc am
pli⁹ r. et dīx. i. l. celsus. r. hoc p3 qz leges i alijs p. t. r. b. dī
cū putās vel existimās: r. cām nō i. s. r. t. s. q. de v. ditione
dicit frequēt cāz erroris notāt. vt. i. n. i. l. i. i. p. n. r. l. qd vul
3. Pute. t. p. e. traditionis. (go. et. p. suo. l. hōiem. Ac.

Procurator acqrit domino
igrati possessionē nō vsucapi
endi additionē. Pau. Paul.
S. r. C. d. vsucapia. nisi facta. vt. C. de acqui. pos. l. i.
r. s. n. i. l. i. p. o. s. s. e. s. s. o. r. s. f. i. n. a. Accur.

Procurator ignoate me
meo nomine apprehenderit:
quis possideā eā nō vsucapi
am: quia vt ignoantes vsuca
piumus in peculiari⁹ reb⁹
tantum receptum est.

Titulo pro soluto etiā pu
tatio procedit vsucapio non
sic titulo pro emptore. Item i
pūmo sufficit bona fides tem
pore traditōnis: in secundo re
quiritur etiā tempore emptio
nis. h. d. Pau. I dem
S. existimās me debe
re tibi tradā: ita demū
vsucapio sequitur si et tu pu
tes debitum esse: aliud est si
putem me ex causa venditi te
neri: et ideo tradam. hic enim

ber ex v. ditione nisi et v. ditione precesserit: et hoc pbat
qz cū debeat interuenire bona fides duobus tēpōribus:
scilz tēpōre cōtractus venditionis r traditionis: hoc non
possunt interuenire nisi p. tract⁹ esset in alijs non sic. Ac.
v. Debere. ex aliquo contractu p. t. r. venditionē pu
ta fundum ex causa stipulationis vel donationis.
r. Usucapio. pro soluto.
y. Putes. als nō. vt. i. n. i. l. q. fundū. s. s. u. n. s. me⁹. r. i.
pro suo. l. hōiem. sed hoc qd hic dicit videt falsum: qz er
ror false cause vsucapionē non parit. vt insti. de vsuca. s.
error. Rñ. hoc accidere iusto errore iterueniēte. At illud
idē est in emptione. vt. i. p. emp. l. qd vulgo: qd. i. statū neg
gar. sed dīc q. ibi iustissim⁹ vt in alieno scō. Sed als q.
h. s. q. l. s. sufficit error: vt. h. r. s. n. i. l. nō solū. s. i. b. i. hoc am
pli⁹ r. et dīx. i. l. celsus. r. hoc p3 qz leges i alijs p. t. r. b. dī
cū putās vel existimās: r. cām nō i. s. r. t. s. q. de v. ditione
dicit frequēt cāz erroris notāt. vt. i. n. i. l. i. i. p. n. r. l. qd vul
3. Pute. t. p. e. traditionis. (go. et. p. suo. l. hōiem. Ac.

Pro soluto. Titu. iij.
Cū dat res i solutu ex cā q
nō cadit in titulu spālē vsuca
piē titulo p soluto. p. Her.

Nisi emptio. als emptio. et alias actio. i. emptio qz vtriusqz auger: vnum re: alterum precio.

Precedat. et tunc habeat bonam fidem. Accur.

Causa: inter emptionem et alios contractus.

In ceteris causis. i. tractibus: et inde actio vel obligatio pcedit. Acc.

Solutio. i. traditio.

Inspicit: vt. r. s. n. i. l. si. s. h. na. et. i. ut. i. l. u. in pun. Accur.

Solutio. et sic duo tempora: vt. r. i. ti. i. l. u. i. pun. et sic intellige. s. de pub. l. sed. et. si. s. h. et. l. de p. c. i. r. s. n. i. si aliena. in pn. In extraneis hereditibus tria: vt sit heres capax: vt i. argu. c. tra. s. de her. re. in. l. si alienu. s. in extraneis.

Nec. p. soluto. i. possum? vsucapere quam non eminus licet emis se credamus. Quod autem subijcit sicut in ceteris. et est si militudo per contrarium: vt et alias. J. de accu. h. os ac cusare. s. oib. q. d. possum? i. ceter. Vel dicere: facti similitudinem ad id qd de stipulatione dicit. et sic no ad primu dictum referit: sed ad illud sufficit. et. r. ibi con iunges istud sicut Item querit quare secus in venditione qz als? Rn. vt. i. n. i. l. u. in pn. dices.

Quid. no pot. vt. s. n. i. l. l. sequitur. s. quod autem.

Et contra. s. in casu qui sequitur.

In mea. s. creditus. vt. r. c. p. emp. l. est sit. pbati. s. c. tra. i. u. i. si. r. e. r. s. n. i. l. sequitur. s. i. r. e. sed hic aliena no debitoris erat: in extraneis erat debitoris: et plene dic vt in. d. s. si rem.

Pro emptore.

Possessor. obtulit. no ex ea transactione. na tunc no haberet cam ab eo: et sic non vsucapet pro emptore vel p. transacto. vt. C. de transac. l. si. p. uindo. s. quare no fuit res ablatam manu mutari. vt. s. de rei. vel. l. q. resitueret. Rn. qz actor fuit pten tus re estimacione. vt i. eo. n. q. si possessor. vel dic qz re?

nisi emptio precedat? p emptore vsucapio locu no habet diuersitatis causa in illo est: qz i ceteris causis? solutionis? tempus inspicitur. nec em interest cum stipuler / sciam alienu ee necne. sufficit ei me putare tuum esse cu soluis. In emptoe autem contractus tempus inspicitur? et quo soluitur. nec potest p emptore vsucapere q no emit: nec p soluto: sicut in ceteris contractibus.

Res pigrata crediton surrepta per debitore efficit furtiua et in vsucapibilis respectu creditoris seu iuris sui: vitium tñ purgatur si res in pte creditoris reuertat. Dau. Iabo.

Quid est surreptu id vsucapi no potest anteqm in domini potestate puenit. Paulus: imo forsitan et contra. nam si id qd michi pignori dederis surripueris: ea res erit furtiua facta: s; simul atqz in mea pte puenit: vsucapi poterit.

Pro emptore. Titu. v.

Solues est iatioez ius vsucapit titulo p emptore. Paulus de castro. Paulus. Possessor q litis estia:

no possidebat: s; possessor dicitur qz cu culpa no dolo defisset possidere: pota possessore aduocare. vt. s. de rei ven. l. si n. Incipit possidere. re que no erat pento: culpa: als statim fieret ei? si res esset pnsens. vt. s. de rei ve. l. eius rei. r. l. si res. et facit. s. de publi. sed et si. s. l. i. s. et

tionem obtulit? pro emptore incipit possidere.

In emptione requirit bona fides duobus temporibus ideo iustus error causam vsucapiendi non prestat. Hoc dicit Bar. Paulus.

Pro emptore possidet qui re vera emit. Nec sufficit tñ in ea opinione esse cu vt putet se p emptore possidere: sed etiā debet subesse causa emptionis. Si tamen existians me debere? tibi ignoranti? tradā: vsucapies. Quare ergo et si putes me vendidisse et tradā: no capies vsu? scz quia in ceteris tractibus sufficit traditio tempus. Sic deniqz si sciens stipuler re alienam? vsucapiam: si tunc cum traditu est michi existimem illius esse. At in emptione et illud tempus inspicitur: quo contrahit? igit et bona fide emitse debet: et possessionem bona fide adeptus esse.

Licet quis habeat titulum et possessionem: non tamē ppter ea sequitur ergo vsucapit: quia etiam requiritur bona fides. Dau.

Separata est causa possessionis et vsucapionis. nam vere dicitur quis emisse? et si mala fide: quoadmodu q sciens aliena rem emit pro emptore?

ca mutu? p fessio. vel dic subtili? vt no. s. de vsuca. l. celsus. s. Adept? ee. als nisi emisset nec bona nec mala fide possidet habuisse.

Separata no sequitur possides: ergo vsucapies.

Vsucapio. qz qz em aliqd possidet et no vsucapit: qz mala fide vt subijcit: vñ salum in pn. bōa fides exigif. vt. C. de vsuc. transfor. l. i. s. hoc. pculdubio. qz qz. vt. s. n. i. l. rez. mixtura. s. labeo. r. l. uslo. s. cu. l. s. regulant. s. vt. s. n. i. l. sine. Itē est sic. qz sicut ppetas? pos. sunt separata vt. s. de acq. pos. l. naturaliter. s. i. et vsufu. r. pos. vt. eo. n. c. **Q**uoadmodu. explicatur pontif. (l. pmissen. d. **P**ro emptore pos. sine effecti: vt subijcit: sicut testa

J. l. ij. r. s. s. d. euc. si seruus. s. i. Acc.

Pro emptore. ca? emptionis: vel iustissimus error. vt. s. e. qd vulgo: als sufficit qñ qualis. Accur.

Debere. ex alia ca? qz peditio: nis: et sic mutat casum.

Ignoranti. et iuste tempore traditionis.

Vsucapies. pro soluto. vt. r. s. n. i. l. i. l. ij.

Vsu. supple r. Rn. s. qd r. e. ha bes idē. s. n. i. l. ij. r. plene dic vt ibi. t. **T**ps. s. acci: piete hre bona fide de quo statim dat exēplū sic r. e.

Alienā. r. sic tpe contractus habeo malam fidē.

Inspicit. vt habea bona fidē.

Contrahit. s; cur in emptione vtriusqz tps inspicit in alijs traditō tā tā: Rn. vt. s. n. i. l. i. s. i. s. h. que rō no valet: vt ibi dicitur. quare dic vt ibi dē: qz frequen? fit hic tract? arg. s. de pen. aut facta. s. h. n. r. excepti omi no nu. pe. tps dat qd no dat pstanti ex alia ca: qz frequen? fit in ea

re. r. s. de acquiren. pos. si me in vacua in pn. r. de here. l. n. l. quotiens in pun.

a Non pot. nisi iustus sumus ad sit error. vt. l. eo. qd vul go. sed op. j. pn. sed ibi rei redite adheret. Itt oppo. de eo qui gregē emit. nā p hoc singula capita nō emitt. et tñ singula vsucapitū

tur pro emptore. vt. s. de vsucap. l. rerū. in fi. sed ibi oīa cōtinentur in vniuersitate epta Itt oppo. de eo q̄ emit ancillā. nam etiā partū quē nō emit vsucapit pro emptore fm̄ Jo. vt. l. eo. qd ob paci onē. sed ibi est accessio. vel pro suo ibi vsucapit. vt ibi notau. r. s. de pu bli. l. si ego. s. partus. Itt s. l. eo. s. si a furioso. s. ibi saltem de facto aliqua fuit.

b Non singule ptes: imo vident possideri: cum singule vsucapitū vt. l. eo. l. emptor. q̄ est cōtra. Itt et q̄ noīe partū datur interdictū vñ vi. vt. s. de acqui. pos. l. qd meo. s. si na. ad hoc dicas hic subaudi nñ. vel dic nō posside ri p̄ncipaliter p se sed cū vniuersitate p̄dij. sed in daz ma secus: q̄ ticho accedere nō pot. vt. s. p̄. rñ. Itt hie totus fundus erat alien⁹ in l. cōtra. p parte nñ. et hoc etiā mō nñ. ad l. j. e. qui fundū. s.

si fundū: vel vt ibi. Itt tra. C. si. reg. l. fi. vbi. xxx. an. dicit p̄scribi actioni si. re. sed hie rei vñ. r. an. p̄scribit. ibi p̄sonali si. re. xxx. an. et ita hie et post decemū agef si. re. sed pars p̄scripta p̄scribenti assignabitur.

c Nō capturū. p̄dicta mācipia titulo. s. p emptore: s. p suo sic fm̄ quosdā. r. et sic. j. de p̄b. sig. l. bonop. r. C. de euic. l. i. argu. contra. s. de peti. here. non nñ.

d Nō sunt. nec empns rebus accedūt qd erat supio ri casu. Itt s. videt. l. e. qd vulgo. sed ibi erat magis iust⁹ error: q̄ hie. p̄trea h̄ emptor loco heredis est: r heres non vsucaperet. ergo nec iust.

e Tutori actione. i. acti: abs administratione.

f Rē. s. mobilē. et sic pot vsucapit: vt res ecclie mobili. l. s. de sacrosan. ec. aut. q̄s actōes: sec⁹ in mobili.

non sit: pro emptore vsucapit non potest. Sed et si fundus emptus sit: r ampliores fines possessi sint: totū longo tēpo re capiti: quoniam vniuersitas ei⁹ possideat: nō singlē ei⁹ ptes.

Mala fides venditoris nocet emptori sicut nocet here: di. h. v. pau.

Et bona emisti: apud quē mancipia deposita erant: trespatt⁹ ait vsu te nō capturum quia emptor non sunt.

Emptioe facta solēnter p tutorē a pupillo transferri i tutorē dñi si est dñs: als vsuca piendi conditio. h. v. Bar.

Tutor ex pupilli actione rem⁹ quam eius putabat esse emit: seruuus ait posse eū vsucapere: in cuius opinionē decursum est: eo qd⁹ deterior cau sa pupilli nō sit. Si pluris h̄a beat emptorem: et si minoris emerit: tutele iudicio tenebit: ac si alij minoris addidisset. id q̄ a duo tratano p̄stitutū dñ.

Procurator emens a con: procuratore p̄scribit. Bar.

Procuratorē quoq̄ qui ex actione quā mādato domini fecit emerit: pleriq̄ putāt vtilitatis cā pro emptore vsucapiturum. Idēq̄ potest dici et si negocia dñi gerēs igno rantis emerit propter eandē

vt in tra. s. de acq. re. do. l. bone fidei. s. nec iter est. vel h nō erat s. putabat pupillū. ibi erat. s. hoc nō plz q̄busdā. vt. s. de re. e. l. mag. s. i. Itt dic q̄ aucte cōtitoris emit: q̄ ipse se auctore nō possit. vt. s. de aut. tu. l. v. s. itē ipse. et s. de h̄e. emp. l. si in emptioe. s. fi. r. l. nō s. r. C. de h̄e.

utilitatem. Si seruus tuus peculiari nomine emit rē quā scit alienam: licet tu ignores alienā esse: tamen vsu non capies. Celsus scribit si seru⁹ meus peculiari noīe adipisca tur possessionem: id etiā igno rāte me vsucapere. Itt si nō peculiari nomine: non nisi sci ente me: et si viciose ceperit possidere rem eam/viciosam esse possessionem dñi. Pō ponius quoq̄ in his que no mine dñi possideant: dñi poti us q̄ serui voluntatem spectā dā esse ait. q̄ si peculiari noīe tunc mentem serui querendā. et si seruus mala fide posside at: eāq̄ dñs nactus sit vt suo nomine possideat adēpto puta peculio: dicendum est vt eadē cā sit possessionis: r ideo vsu capio ei non magis procedat

In rebus peculiaribus sci entiam serui inspiciamus: in do minicis sciam dñi: et illa scien tia inspici q̄ fuit i initio posses sionis: nō q̄ postea supueit. B.

Si seruus meus bona fide emerit peculiari nomine: et ego vbi primum cognouit sciam alienam esse: processuraz vsu captionem celsus ait. initū em̄ possessionis sine vicio fuisse. sed si eo ipso tēpoze quo emit (q̄q̄ id bona fide faciat) ego

emp. l. cū ipse. si et se auctore fecisset aut sciuisset ius: r nō vsucaper. vt. s. titi. i. l. si fur. s. i. aut ignaret: tunc idem. vt. l. e. s. si a pupillo. nec possz dicere se credere puberē. vt. C. b in terdic. et rele. l. de tutela. s. c̄neus possit. vt. j. s. si a pupillo. Accur.

Co q. l. iō qz h̄ Et plur. si. i. q̄uis ali⁹ velit pl⁹ dare: qz puenit tu torē emente r au ctoritātē p̄stantē. vel dic plur. rē. i. si iste tutor pl⁹ de dū ali⁹ daret. si aut min⁹ hoc sub iicit: et si minoris rē. r no. tutele cō ueniri: qz sicut ab alijs sic a sc̄po pu pillū debuit custo dire: vt hie. r. s. si ser. vñ. l. altius.

Emerit. au ctoritātē contuto ris. vt. s. k̄ Addidisset. i. vendidisset cū pl⁹ h̄e potuisset dñs l̄ Procuratorē quoq̄. non solum tntozem. Accur.

Ex actiōe. r. ex admistratiōe n̄ Emerit. a. p̄ curatore vt pueni at p̄dictis. vel die

a quodā alio noīe dñi. vt. s. de vsucap. pignori. s. fi. Acc.

o Usucapturū. p̄curatorē fm̄ p̄mū: vel dñm s. z alijs. p̄ Ceres. sine mādato. q̄ Emerit. a p̄curatore dñi: vel et ab eñeo et rē dñi. vt. r. s. de ne. gef. at. q. s. cū me

r peculiari nomine. secus si dñico. vt. j. s. pompo.

f Usucapere. vt. s. p soluti. l. j. r. j. de cap. l. penul. Be.

t Sciēte. quo ad vsucapionē. sed quo ad pos. etiā ignozē. vt. d. l. p soluto. l. j. cū ergo mea p̄ciētia exigit: si illa est cū mala fide nō vsucapio. sed in peculiari nocet dñi scientia ad inchoandū. vt. j. s. si seruus. in fi. Accur.

v Viciose. puta per vim.

r Pōpo. qz nō tñ celsus dicit q̄ si nō peculiari noīe emit inspiciat scientia dñi. sed etiā pompo. diat idē. Be.

q̄ P̄mū. s. ex possessio. 3 Cōgnū. s. eptionē factē.

Liber Tertius

a Sciam. qz sui p̄sens q̄ seruusemit. nec. phibui cū
possem. vt. s. de lib. cā. l. imo. in fi. r. s. de vsuca. l. heres.
s. si. secus si nō potuissent prohibere. vt. s. de p̄he. emp.
b Cū p̄mā cām pos. sed cur nō vsucapio. (L. in hui.
sicut extraneus emptor. cū mala fides serui non nocet.

nam dñs vice em
ptoris est. vt. s. eo.
seru. hic ergo vi-
ce heredis nō em
ptoris habet. azo
et facit. s. de acq.
her. l. cū quidā. s.
scientiā. et qd̄ no.
s. d. edil. edic. l. cū
manapium.

c Si a pupillo
emero. rē alienā.
et sic est error dñij
rei. res enī sua nō
pōt vsucapi: vt in
cōtra. s. de ac. re.
do. l. bōe fidei. vel
hic erat mobilis:
ibi immobilis: rē
dem modis solue
C. e. l. fina. vel ibi
sciebat ēptor: pu-
pillū. Itē op. aut
pupillus iste pos-
sidebat: aut non:
sed si nō: nec iustā
cām pos. pōt p̄sta
re. vt. C. de acqui.
pos. l. cū nemo. si
posidebat trans-
ferre pos. nō pote-
rat. vt. s. d. acqui.
pos. l. possessioez.
r. de acq. re. do. pu-
pillus. q̄ sunt. s. si
ḡ ipe non amittit:
ergo nec alius q̄-
rit: ergo nec vsuca-
pit. vt. s. n. i. l. si
ne. Rñ. nō pupil-
lū sed emptorē possidere vt precario a patre pupilli: et
tñ iustā p̄stat causam vsucapiēdi. vt. s. n. i. l. non solū.
s. qd̄ vulgo. fm azo. vel dic q̄ tradidit cū tutore. vel dic
q̄ nō amittat ex sua traditōe vt ibi: sed ex eo q̄ emptor
possidet et cōtractat. vt. s. de acq. pos. si rem. vel hic. pri-
mus pubertati nō: vel aliud ē tradere: vt h. aliud nol-
le possidere rē deserere: vt ibi. ar. s. de acq. pos. l. iij. s. q̄ si
d Quem puberem. et sic est error etatis. (seruus.
e Hic plus. als est non: als sine non.
f Sit in re. plus enim est q̄ res est aliena q̄ opinari
eā esse pupilli. vt. s. ea. l. s. si sub cōditōe. r. s. de ma. vin-
dic. si par. s. quotiēs. als est nō: hoc modo nō plus est
in re. s. q̄ ille est pupillus: q̄ in estimatiōe q̄ credit pu-
bes. et tūc est sic. s. de acq. here. is qui pu. et sic duo erāt
hic errores. p̄mū de rei dominio. secūdo de etate.
g Nō capies vsu. vt. r. C. si q̄s ignorans rem mi. l. i. r.
C. eo. l. si. Accursus.
h Nulli prodest. vt. s. de vsucap. l. nūq̄. sed certe et
si puberem putē possim in iure errare. vt si credā posse

alienā rem esse sciam vsu me
non capturū. **¶** Et si qd̄ non
bona fide seruus me⁹ emerit:
in pactionez libertatis michi
dederit: nō idō me mag⁹ vsu-
capturum. durare enī p̄mā
cām possessiois idē cel⁹ ait.

¶ Error iustus? p̄stat cau-
sam vsucapiendi in titulo pro
emptore: secus si sit error ius-
tus vt error turis. h. d. Bar.

¶ Si a pupillo emero sine tu-
toris auctoritate quem pube-
rē esse putē: dicemus vsuca-
piōnē sequi. vt hic plus sit in
rē q̄ in estimatiōe. q̄ si scias
pupillū esse: putes tñ pupillis
licere res suas sine tutoris au-
ctoritate administrare: non ca-
pies vsu: quia iuris error: nul-
li p̄dest. **¶** Si a furioso que-
putem sane mentis emero: cō-
stitutum est capere vsu: licet
causa me posse q̄uis nulla ef-
set emptio: et ideo nec de eui-
ctiōe actio nascit michi: nec
publiciana m̄ p̄petit: nec acces-
sio possessiois.

¶ Bonafides auctoris non
p̄dest singulari successori ha-
benti scientiam rei aliene: se-

sionem sine decreto alienare quod non potest. ad quod
dic vt notauit i. pro donato. l. si vir vtrou.

i Emero. rem quā possideo. nā possessionē transfer-
re non potest sicut nec pupillus sine tutore.

k Capere. p̄ emptore. nā de eo titi. hic tractat. Azo.

l Unilat. cā.
sec⁹ de rigore: q̄
nō est cōtract⁹ de-
ficiēte cōsensu. r
facit. s. de isti. sed
et si pu. s. si. sed s.
s. eo. cum sicutū.
solue vt ibi. Ac.
m̄ Publiciana
imo cōpetit. vt. s.
de pu. l. cū q̄a fu-
re. que est contra.
Solue vt ibi.

¶ Si eam rem quā p̄ empto-
rē vsucapiebas scienti michi
alienam rem vendideris: non
capiā vsu. Et iā heredi vltorio
ri defuncti possessio proderit:
q̄uis medius heres possessio-
nē eius nactus non sit. **¶** Si
defūct⁹ bona fide emerit vsu-
capietur res q̄uis heres scit
alienam esse: r hoc in bonoz
possessore: et in fideicommissa-
rijs quibus ex trebelliano re-
stituitur hereditas: ceterisq̄
pretorijz successoribus obser-
uandū est. Emptorū t̄ps v̄di-
toris ad vsucapiōnē p̄cedit.

¶ Per litis contestationem
non interrumpitur vsucapio
triēns: et ex duabus causis se-
non compatiētibz res non
potest possideri. h. d. Bar.

¶ Si rem alienā emero et cū
vsucaperem eandem rem do-
minus a me petierit: nō inter-
pellari vsucapiōnem meam li-
tis p̄testatione: sed si litis esti-
mationez sufferre maluerim⁹
ait iulian⁹ causam⁹ posse. mu-
tari ei qui litis estimatiōnem

prescrip. cū heredes. Quis ergo p̄ herede vsucapit: Rñ.
heres in re quā defunctus bona fide possedit. Et no. ex
predictis separari causam successoris vniuersalis r̄ sin-
gularis: vt hic. et isti. eo. s. diuina. r. s. e. s. si eam rem.
q Possessore. ordinario: vt habeat locū sequens lra.
r Ceterisq̄. qui habent septimā bono. pos. extrao.
vt in l. de bono. pos. s. septima.

s Emptori. facti in l. i. eo. s. inter. Accur.
t Usucapiōnem. rei mobilis: secus de p̄scriptiōne in
immobili. vt. C. de rei v̄. l. more litis. Itē hoc quo ad cur-
sum: secus quo ad effectum: vt. s. de rei v̄. l. si post acce-
ptū. sed hodie videt̄ interpellari etiā quo ad cursum. C.
de anna. excep. vt p̄fectus. fm. m. sed fm. Jo. illa in q̄-
tuor casibus loquitur. vt no. d. l. si post acceptum.

v Malueri. p̄re quā emerā a nō dño: et vsucapiebā.
r Cām pos. i. er⁹ qd̄ est effect⁹ pos. i. vsucapio. nā pu-
us vsucapiebā nunc nō: cū factus sum dñs si res p̄sens
est. vt. s. de rei v̄. l. i. et. r. l. hoc si. cā autē pos. cōstat qz
michi nō mutatur: immo et puozē causam retineo. vt. s.

o Non sit. nisi
ali⁹ in medio pos-
sederit. vt. i. eo. n.
Liqui cum herede
s. fina.
p Scit alienā.
et est rō: qz si her-
es non adiuisset
hereditas cōple-
ret vsuca. vt. s. n.
ij. l. nūq̄. s. vacuū
et qz est eadē p̄so-
na. vt in aut. de iur.
re iur. a. mo. r. cō-
tra si defunct⁹ se-
uit: heredi q̄uis
bōe fidei noceret
licet a se velit inci-
pere. vt. i. d. diuer.

o Non sit. nisi
ali⁹ in medio pos-
sederit. vt. i. eo. n.
Liqui cum herede
s. fina.

p Scit alienā.
et est rō: qz si her-
es non adiuisset
hereditas cōple-
ret vsuca. vt. s. n.
ij. l. nūq̄. s. vacuū
et qz est eadē p̄so-
na. vt in aut. de iur.
re iur. a. mo. r. cō-
tra si defunct⁹ se-
uit: heredi q̄uis
bōe fidei noceret
licet a se velit inci-
pere. vt. i. d. diuer.

de acqui. pos. l. iij. §. ex pluribus. que est contra.

Udemq. vt. f. causa posses. mutet predicto modo. **I**stis estimatio similis. vel vt fiat dñs si res est presens. vt. §. de rei v. l. eius. r. l. seq. vel detur cū vsu: capiēdi. vt. §. e. l. i. **I**te vt cōpetat publi. vt. §. de publi. l. sed si res §. filis.

Ite vt de euc. te: neat. vt. h. r. §. rez. amo. l. si. ppt. res. r. ar. §. qb. ex cau. in pos. e. l. si. fz. nō cauet de euc. lz. te neat vt. dñi. vt. §. de rei v. dñi. l. ex di uerso. §. petitor. r. §. de pdi. fin. si ser uis. §. cauere. sed qdā dicit eū nō te neri d euc. ar. C. de trās. si. p. fundo sed certe h non est transactio. **I**te fa cit. §. como. l. si vt arto. §. i. et. §. de euc. si seru. ven. §. i. fz. ar. ptra. C. de ser. fu. l. man. cipiā. in fi.

Emp. igno rauerat. qdā est alienū rōne loci r quote: vt in primo: aut scio ra tiōe loci vt l. sedo: aut rōne quote: vt in tertio.

Ignorauit. rōne ergo ier titudis nichil va let. ar. §. §. de le. i. l. si ita sit scriptū. r fm hanc intelli: ge. §. de acq. pos. si qs fundū. fz. qd si emptor ignorat qd aliq pars sit aliena veditor scit et dicit: v. dñi. tibi qdā iuris ha beo in isto fundo: Rñ. nō procedere vsucap. arg. §. de acq. pos. l. loc. v. dñi. o. sūt tenet. vt §. de here. v. l. q. si nulla. Vel dic. p eedere vsucap. vt §. eo. q. cū. §. i. nec ob. l. locus. qz pōt dñi qz ibi vterqz sciebat q aliqua pars erat aliena fm. h.

Sci. puta tertiam. **I**te surripuro. ego dñs: sec? si nō sum dñs. vt. §. sol. l. i. r. C. eo. l. cū sit. vel sol. vt. §. de vsuca. l. se

quitur. §. si rē. vbi etiā qstui quōd hoc casu pōt hfe locum vsucapio: cū dñs alienet. r. facit. §. de fur. cū heres. §. i.

Uti cū rogauerit. a vero dño. vt. r. §. de acq. pos. inf: p. re. vt. §. u. iij. l. non solum. §. qui pignori. r. §. si.

Mala fides in vna re certa non nocet in altera in qua certum est adesse bonam fidē: se: cus si ambe sunt icerte. **Pau.**

Si ex. r. seruis qs emerit ali quos putē esse alienos: et qui sint alieni sciā/ reliquos vsuca piā: qz si ignorē qui sint alieni neminem vsucapere possunt.

Vsucapio cepta per defun ctū cōplet p heredē etiā pos sessione nō apprehensa. **Pau.**

Post mortē ei? qui hoiem emerit expleto tēpore qd de fuisset ad vsucapionem: qz uis eum hominē heres possidere nō cepisset/ fieri tamē ei? sed hoc ita si nēo eū possedisset.

Ad vsucapionē sufficit so: la ciuilis possessio. **Bar. Iul.**

Uti fundū possidebat p emptore anteq? diuti nā possessionē impleret decef sit: serui q in eadē possessione relicti fuerāt discesserūt relin quēde eius grā. qstū est an ni chilominus heredi? tps lōge possessionis pcedere pōt: Rñ. ēt discedētibus suis hoc tps? heredi pcedere? debere.

In parte addita fundo no ua emptio: noua prescriptio: ne opus est. **h. d. Bar.**

Si fundū comellanū p em ptore lōga possessione vsuca piā: r pte ex vicini fūdo ei adij ciā: vtrū eā qz partē reliquos tpe p emptore capiā: an inte gro statuto tēpore? Rñ. ptes que empto fundo adijciuntur ppiā ac separatā cōditione? habent. et ideo possessionē qz earū separatim nā cisci? opoz tere: et longā possessionē eaz

Conditionē nisi adijceretur per alluionē. vt. §. de publica. si ego §. idem ait.

Nā scī. nō ergo trahitur vltima acquisitio ad pri mam. quod videbatur ratiōe cuiusdā vniuersitatis: sed

Qd. p quā. **I**nter eas. i. titulū p emp. r. p herede ex vna pte et p cāriū ex alia.

Neminem vsucapere. ratiōe incertitudinis. vt r. §. e. l. emptor.

Sic. adita hereditate: saltez animo.

Eius. vt. §. titu. iij. ceptam.

Possedisset. vt. §. titu. iij. si de eo. §. r. l. pōponi us. §. quesitum.

Uti funduz. heredi. qui adiuu ante qz ser ui discederēt. r sic fuit ei quesita ciu lis per seruum.

Tēpus. āte discessum seruoz vel post.

Procedere. qz retinuit ciuiles possessionē quam nisi certis modis nō potuit pdere. vt. §. tit. iij. l. si id qd §. i. et facit. l. si colonus. r qd ibi no. r. §. de dol. l. cū qs. **I**te hoc nisi sit ali? ingressus. ar. §. l. p. r. in fi.

Adijciā. acq: rendo aliquo tñs lo: als quomō vsu caperem?

Reliquo tē: pore. qd adhuc su perest ad vsucap. complendam.

Adijciunt. s. post emptionē p: mā: sec? si totū si mul. vt in §. §. eo. l. ij. §. sed si fund? vel ibi totū credē di vntus vendē: tis: hic non.

Conditionē nisi adijceretur per alluionē. vt. §. de publica. si ego §. idem ait.

Nā scī. nō ergo trahitur vltima acquisitio ad pri mam. quod videbatur ratiōe cuiusdā vniuersitatis: sed

Uti fundū possidebat p emptore anteq? diuti nā possessionē impleret decef sit: serui q in eadē possessione relicti fuerāt discesserūt relin quēde eius grā. qstū est an ni chilominus heredi? tps lōge possessionis pcedere pōt: Rñ. ēt discedētibus suis hoc tps? heredi pcedere? debere.

In parte addita fundo no ua emptio: noua prescriptio: ne opus est. **h. d. Bar.**

Si fundū comellanū p em ptore lōga possessione vsuca piā: r pte ex vicini fūdo ei adij ciā: vtrū eā qz partē reliquos tpe p emptore capiā: an inte gro statuto tēpore? Rñ. ptes que empto fundo adijciuntur ppiā ac separatā cōditione? habent. et ideo possessionē qz earū separatim nā cisci? opoz tere: et longā possessionē eaz

Conditionē nisi adijceretur per alluionē. vt. §. de publica. si ego §. idem ait.

Nā scī. nō ergo trahitur vltima acquisitio ad pri mam. quod videbatur ratiōe cuiusdā vniuersitatis: sed

Uti fundū possidebat p emptore anteq? diuti nā possessionē impleret decef sit: serui q in eadē possessione relicti fuerāt discesserūt relin quēde eius grā. qstū est an ni chilominus heredi? tps lōge possessionis pcedere pōt: Rñ. ēt discedētibus suis hoc tps? heredi pcedere? debere.

In parte addita fundo no ua emptio: noua prescriptio: ne opus est. **h. d. Bar.**

Si fundū comellanū p em ptore lōga possessione vsuca piā: r pte ex vicini fūdo ei adij ciā: vtrū eā qz partē reliquos tpe p emptore capiā: an inte gro statuto tēpore? Rñ. ptes que empto fundo adijciuntur ppiā ac separatā cōditione? habent. et ideo possessionē qz earū separatim nā cisci? opoz tere: et longā possessionē eaz

Conditionē nisi adijceretur per alluionē. vt. §. de publica. si ego §. idem ait.

Nā scī. nō ergo trahitur vltima acquisitio ad pri mam. quod videbatur ratiōe cuiusdā vniuersitatis: sed

Uti fundū possidebat p emptore anteq? diuti nā possessionē impleret decef sit: serui q in eadē possessione relicti fuerāt discesserūt relin quēde eius grā. qstū est an ni chilominus heredi? tps lōge possessionis pcedere pōt: Rñ. ēt discedētibus suis hoc tps? heredi pcedere? debere.

In parte addita fundo no ua emptio: noua prescriptio: ne opus est. **h. d. Bar.**

Si fundū comellanū p em ptore lōga possessione vsuca piā: r pte ex vicini fūdo ei adij ciā: vtrū eā qz partē reliquos tpe p emptore capiā: an inte gro statuto tēpore? Rñ. ptes que empto fundo adijciuntur ppiā ac separatā cōditione? habent. et ideo possessionē qz earū separatim nā cisci? opoz tere: et longā possessionē eaz

Conditionē nisi adijceretur per alluionē. vt. §. de publica. si ego §. idem ait.

Nā scī. nō ergo trahitur vltima acquisitio ad pri mam. quod videbatur ratiōe cuiusdā vniuersitatis: sed

Uti fundū possidebat p emptore anteq? diuti nā possessionē impleret decef sit: serui q in eadē possessione relicti fuerāt discesserūt relin quēde eius grā. qstū est an ni chilominus heredi? tps lōge possessionis pcedere pōt: Rñ. ēt discedētibus suis hoc tps? heredi pcedere? debere.

In parte addita fundo no ua emptio: noua prescriptio: ne opus est. **h. d. Bar.**

Si fundū comellanū p em ptore lōga possessione vsuca piā: r pte ex vicini fūdo ei adij ciā: vtrū eā qz partē reliquos tpe p emptore capiā: an inte gro statuto tēpore? Rñ. ptes que empto fundo adijciuntur ppiā ac separatā cōditione? habent. et ideo possessionē qz earū separatim nā cisci? opoz tere: et longā possessionē eaz

Conditionē nisi adijceretur per alluionē. vt. §. de publica. si ego §. idem ait.

Nā scī. nō ergo trahitur vltima acquisitio ad pri mam. quod videbatur ratiōe cuiusdā vniuersitatis: sed

Uti fundū possidebat p emptore anteq? diuti nā possessionē impleret decef sit: serui q in eadē possessione relicti fuerāt discesserūt relin quēde eius grā. qstū est an ni chilominus heredi? tps lōge possessionis pcedere pōt: Rñ. ēt discedētibus suis hoc tps? heredi pcedere? debere.

Liber Tertius.

non est. vt. s. titu. iij. l. rerum. §. fina. et facit. s. de au. r. ar. gē. l. cum aurū. §. fi. r. C. fin. reg. l. fi.

a **Manumisso. in vltima voluntate dñi vel etiā inter**

b **Cū ignoraret. errās etiā in iure. nam sol-** (vuios. nenti ad impediendā pdictionē in debitu nō nocet etiā er. roitur. vt. no. C. de iur. r. fac. igno. l. cū quis. r. sic res. petet. hic tici. cō. di. inde.

c **Seruu. f. ma-** numissum in vlti. ma voluntate vel etiā iter viuos r. c.

d **Scit seru. r.** sic ē male fidei q̄. re nō vsucapit. vt. s. n. iij. l. si fur. §. i.

e **Scire bz. qz** in vltima volūta. te nō intelligit da. tū in dubio. vt. in. s. l. de leg. §. pecu. lū. si ergo hoc ne. scit in iure errat r. sic nō vsucapit. vt. s. de vsuc. l. nūq̄. in pñ. Vel dic scir. re debet. qz cū cēt. legatū fuit ad em. pñ r. hoc scit. r. s. de se obliuioni de. disse. r. sic ē in. r. viuos esse potuit. qz ex p̄sse dixit des. minus se nō cōces. dere peculium. et hoc scit sed tradi. dit obliuioi ma. numissus: quare crassa ignorantia nocet. vt. s. de iur. r. fa. igno. nec supi. na. Et s. hoc no.

Oblu- que nō debere tradere obliuioni q̄ scit. sic. C. de p̄h. et. uio a lit. cōdit. stip. l. magnā. Itē nō debere que factū suū vel q̄si. re repro. ignorare. vt. r. C. de resan. v. l. q̄ quis. r. i. q̄b. vi. aut. clā. batur. l. iij. in fi. r. s. fier. pe. l. q̄b. te. r. i. de fidei. s. i. nā. §. scia.

f **Et p hoc. refert se ad articulu q̄ scit sibi conce-** sum non esse: sic fuit male fidei possessor. cui hic casus

g **Simulat. cū nō sit. si ergo ex hac causa (sitis est.** solutū sit non vsucapit cū sit male fidei possessor.

h **Donare potius. vt. r. i. de reg. iur. l. cuius per. r. s.** de lib. agno. l. si q̄s a liberis. §. si mater. nō ergo reperit r. dño tenetur adhuc actōe mādātū. vt. i. de solu. si q̄s suo. r. l. si seruus. sed si querat fm dño. an translātū sit domi. niū hoc casu in manumissum: Rñ. ita si pcurator factus fuit dñs q̄ est si tpe et tradens vel alter eoz hoc egerit vt dño quereretur. sed si ponas pcurator a non dño tra. ditū esse: cūq̄ postea manumisso soluisse. r. scis peculū non ccessum an vsucapier manumissus: Rñ. ita fm Jo. quid ergo. s. pro. dicitur: Rñ. aliud tunc verum est cum quasi creditor accepit. hic vero q̄s estneus ex dono ha. bet vsucapionem: ergo sine sciat eum scietet indebitum

soluere et tunc titu. pro donato habet locum: siue ex pri. ma causa credat sibi solui cum tamē probabiler credat sibi peculium cōcessum: et tunc ex ea causa ex qua putat sibi tradi. si autem sit non concessum est male fidei et nō prescribit. vt. s. pro. rñ.

i **Si tutor rem pupilli sui sur-** ripuerit r. viderit: vsucapio nō contingit p̄uisq̄ res in po. testatē pupilli redeat. nam tu. tor in re pupillitunc dñi loco habet cū tutelā administrat: non cum pupillum expoliat.

o **Tempore quo possessio re-** cuperatur debet q̄s esse bone fidei: alio nō pcedit prescriptio siue recuperet extra iudicium siue p actionē psonalez siue p interdictum. h. d. Bar.

l **Qui bona fide alienū fun-** dū emerit: r. eius possessione amiserit: deinde eo tēpore na. ctus est possessionē quo scit alienā rē esse non capiet lōgo tēpore: quia initiū secūde pos. sessionis vicio nō carebit: nec dissimilis est ei qui emptorūis quidē tpe putauit fundū ven. dētis esse: sed cū traditur scit alienū esse: cū enī semel amf. sa fuerit possessio in itū rursus recuperate: possessiois specta. re oportet. Quare si eo tēpo. re redhibeatur homo q̄ em. ptor scit alienū esse: vsucapio non ptingit: q̄uis anteq̄ vē. deretur in ea causa fuerat vt

n **Amiserit. quia alius inuasit.**

o **Nactus. cum titulo vel sine.**

p **Non capiet vsu. vt. et. s. n. iij. si is cui. §. si q̄s bona.**

q **Vicio. personali.**

r **Alienum esse. qui non vsucapit. vt. s. e. l. iij. in p̄m.**

s **Cum enim. redit ad p̄mum.**

t **Recuperate. cum titulo vel sine titulo.**

v **Oportet. vt vsucapiat si habeat malam fidem: alio** sic etiā ex primo titulo. vt. no. in. l. naturaliter. Recur.

x **Redhibeatur. nō est hic casus similis alijs nisi ad** id de quo tractat. s. qz interrumpitur prima possessio et in initium secunde inspicitur: vrpote cum is cui redhibetur redhibentis tēpora sibi conuict. sed non sic in alijs supradictis: qz ibi non continuatur tēpora. vt. s. n. iij. l. si hominē. et. n. iij. l. pōponus. §. p̄cterea. r. §. questum.

y **Emptor. id est venditor. vt. r. s. de act. emp. l. veteres. nam et hic quasi emptor est cum pecuniam reddidit et** dat. vt. i. de diuer. prescrip. si duo. §. vendidi.

z **Non contingit. quādo fm in initium est viciōsum vt** hic: alio secus: vt. d. l. si hominē. r. l. pōpo. §. p̄cterea. que

i **Qui in po-** testate. sed certe nec tunc cū sit pu. pillaris. vt. s. de ac. qui. re. do. bone fi. dei. que est cōtra. Rñ. nō ob. postea qz fuerit furua: sed qz est pupilla. ris sic. vel ibi in i. mobili hic in mobi. bili. vel hic redit postq̄ fuit factus pubes. et fm hoc dic i po. pupilli. i. eius qz fuit pupi. lus. vel fm dño. de ipso pupillo di. cit qz interim non vsucapit cū sit pos. sessione priuatus vt. s. n. iij. l. rē. q. k. Nam tutor. videbat sufficere redire in potesta. tem tutoris quasi domini. sed nō ita est. nam rē.

l **Administrat** ad opus pupilli. **m** **Expoliat. sic** etiā in oib⁹ est de. cendū qui gerunt officiu siue in diu. nis siue in huma. nis rebus. et facit i. de fur. l. iterdū. §. tutelā. et. C. de pact. l. pactū. r. s. de ma. te. l. qz filii. (§. itaqz.

sunt contra. Alij dicunt qd potest si incipiat a se. alij econtra. si velit continuare cum primo. prima placet.

a Recuperavit. secus si incontinenti: qz tunc possessor in pmissam causam redit. vt. j. de vi. r. ar. l. qui posses- sionem. Sed an hoc qd no vsucepit pro interesse ab inua- fore recipiat? Rñ. non. vt ar. j. de fur. si is cui. in fi.

b Sciens. si ve ro ignoraret dat accessio. vt. s. titu. iij. pponius. s. si iustus. jr.

c Rē emit. hereditariam.

d Pretor. vin^o possulāibus cre- ditōibus: qd cau sa cognita fieri de bet. vt. s. d. cu. fur. l. obfuare. vel dic etiā mortuus qd facit mota qñde de hfditate iudi- cio petuouo. vt. s. de pel. here. diu^o. vel diuisorio. vt. s. fa. heraf. l. aliena- tiones. r. facit. s. d. vsuca. si abeo.

e Fundū. quē bōa fide alienum possidebas. idē si tuū: si tamē p certa qñtate tñ dari mādaucas puta p. c. et ipe minorū vēdidit. quo casu dñum non trāstu lit. vt. s. man. l. di- ligēter. Quid aut si certa forma nō erat pñra in man dato: sed simplici ter mādauerat vt vēderet: nūqd do- minū trāstulit cū dolose eū. p. mmo ri vēdidit? arg. q non. s. man. l. ant- tepe. s. fi.

f Addixerit. i. vendiderit.

g Nā et cū. hē malicia pcurato- ris nō obstat pre- scriptioni: quia nec alterius cuiuslibet venditoris.

h Non interpellatur. i. non impediē. r. hoc iure isto: hodie secus. vt. C. de pñcip. lō. tēpo. aut. male fidei. Ac.

i Emerit. et sic illi procuratori vilis venderet.

k Bone fidei. sic. s. de lega. i. si seruus pluriū. s. i. r. qd dicit pñcipio. an idem si gratia: videtur idem. argu. j. de fur. l. si pignori.

l Replicationē. qz collisit eum. pcur. et hoc nisi reli-

quum quod deest vellet emptor supplere. tunc enim nō obstat replicatio. vt. s. man. l. diligēter. s. i.

m Ignorauerit. vt. r. j. de fur. si ad dominū. si. titu. et de v. b. sig. l. labeo. s. item est. r. s. de vsuc. sequitur. s. tūc. nisi in casu. vt. j. e. s. labeo. arg. cōtra. in fi. de leg. s. si qd rem suam.

n Si igit. quā- tū ad. ppositū: qā in veritate sue rei pign^o nō pñtur.

o Pignori de- dero. quātū ad. p. positum.

p Non pōt. qz in potestate tuam redisse ignorasti.

q Ex re nra. vt opa sua. vt. s. de acq. re. do. acqñt. s. de his.

r Solem^o. no. pania quo ad qd liber homo posses- sus. et seru^o. sic. s. de vsur. qui sat. s. in alieno.

s Quare sicut traditōe. facta a non domino.

t Usucapione. quādo a non dño: qz ignorātes. facit. s. p. sol. l. ij.

u Quis cum sciret. cōsum- pturum. nō tñ in turpem vsu: sed idē si i turpē vsu: si tamen poterat vendere: quia nō erat ei interdictū. vel si erat: fecit cū tutore vel curato- re: als bona fides non prodest. vt. s. de vsuc. l. vbi lex.

y Adio emit. pñm credulitatem suam.

z Luxurioso. cui per hoc erat is terdictus bonis a iudice: sed fumoso per legem interdē ctur. vt. s. de cur. fimo. l. i. als cui-

eumqz det quid ad me? et pro hoc. s. de aleato. l. si. s. i. ij. rñ. Alij dicūt etiā si non sit interdictū. et pro eis. s. de mī no. qd si minor. s. fi. r. s. man. si vero nō remunerādi. s. si adolefcēs. sed ille in minorū loquūtur. Jñ. p. eis. j. quaz re. ac. nō datur. l. ij. sed ibi cōtra rērit collufores inter fei: sec^o si extrane^o. vel illud in acf. de euc. aliud in pñcipali.

a Exorto. i. metretica.

b Non vsucapier. subaudi nam rē.

reptus erat ignoranti tibi tuū esse pignori dederō: et soluta pecunia cum ticio vēdidero: ti- cius vsucapere nō potest?

Per liberū hominē bona fi de possessum ex re possessoris r ex opera sua acquirif domi- niū r vsucapiēdi cōditio sicut per seruū propriū. Pau.

Liber homo qui bona fide seruit nobis: iisdē modis ex re nostra^a acquireret nobis qbus p seruū nrm aquirere solem^o

Quare sicut traditōe^a ita vsu- capione^a rem nostram facie- mus interueniēte libera pso- na: et si peculij noie quod nos sequit debet emptio contracta fuerit: etiam ignorātes^a vsuca- piemus.

Qui emit ab eo quē scit cō- sumpturū pñcipiū: bōe fidei est nisi sciat eum cōsumpturū in aliquem malum vsu. hoc di- cit Barto.

Idem. Si quis cum sciret ven- ditorē pecuniam sta- tim cōsumpturū^a seruos ab eo emisset: pleriqz responde- runt eum nichilominus bone fidei emptorem esse: idqz ve- rius est. quomodo enim mala fide emisse videtur qui a do- mino emit^a: nisi forte is q a lu- xurioso^a et protin^o scoyto^a da- turo pecuniam seruos emerit/ non vsucapier^a.

Dñs potest vsucapere par- tum ancille furtiue ab alio qz a seruo subtraxit: r per seruū domino tradite. Bar. Idem.

Idem. Si quis cum sciret ven- ditorē pecuniam sta- tim cōsumpturū^a seruos ab eo emisset: pleriqz responde- runt eum nichilominus bone fidei emptorem esse: idqz ve- rius est. quomodo enim mala fide emisse videtur qui a do- mino emit^a: nisi forte is q a lu- xurioso^a et protin^o scoyto^a da- turo pecuniam seruos emerit/ non vsucapier^a.

Dñs potest vsucapere par- tum ancille furtiue ab alio qz a seruo subtraxit: r per seruū domino tradite. Bar. Idem.

Idem. Si quis cum sciret ven- ditorē pecuniam sta- tim cōsumpturū^a seruos ab eo emisset: pleriqz responde- runt eum nichilominus bone fidei emptorem esse: idqz ve- rius est. quomodo enim mala fide emisse videtur qui a do- mino emit^a: nisi forte is q a lu- xurioso^a et protin^o scoyto^a da- turo pecuniam seruos emerit/ non vsucapier^a.

Dñs potest vsucapere par- tum ancille furtiue ab alio qz a seruo subtraxit: r per seruū domino tradite. Bar. Idem.

Idem. Si quis cum sciret ven- ditorē pecuniam sta- tim cōsumpturū^a seruos ab eo emisset: pleriqz responde- runt eum nichilominus bone fidei emptorem esse: idqz ve- rius est. quomodo enim mala fide emisse videtur qui a do- mino emit^a: nisi forte is q a lu- xurioso^a et protin^o scoyto^a da- turo pecuniam seruos emerit/ non vsucapier^a.

Dñs potest vsucapere par- tum ancille furtiue ab alio qz a seruo subtraxit: r per seruū domino tradite. Bar. Idem.

Idem. Si quis cum sciret ven- ditorē pecuniam sta- tim cōsumpturū^a seruos ab eo emisset: pleriqz responde- runt eum nichilominus bone fidei emptorem esse: idqz ve- rius est. quomodo enim mala fide emisse videtur qui a do- mino emit^a: nisi forte is q a lu- xurioso^a et protin^o scoyto^a da- turo pecuniam seruos emerit/ non vsucapier^a.

Liber Tertius.

Qui ob pactionem, emptor, qui nullo tempore sciuit alienam, idem si nato partu & inchoata partus vsucapione cognosceret siue alienam siue furtiuam, idem si post conceptionem ante natiuitatem cognouit simpli-
citer alienam, in alijs casibus fecit: sic non est ptra. s. de vsuc. l. sequit. s. de illo. Itē quo n. dic. p. soluto, et sic dicitio q̄si: non est ex-
p̄ssua ventat̄, nā est facio vt des vt dicit. s. p. soluto l. i. et facit. l. i. p. t. i.

Seruus, vsu-
cape potest qd est ergo qd dicit. s. de vsuc. l. sequit. s. de illo. Rñ. superioz pars. s. per inferiorē deteriat. Jo. vel alit̄ ibi sciuit seruum vitiose detinere anteq̄ si bi seruum traderet hic dñs ignorauit vel ibi dedit cum erat seruus. hiciā liber fact̄ quōdaz dño tradiderat. Uel meli⁹ q̄si seru⁹ nō subtrahit acilla: sed eā sine vino suo habz vsucapit dñs partu: vt. s. l. p. t. i. at q̄n subtrahit eā & tradit quo ad seru⁹ est nō vsu-
capit dñs: qz possessio serui vitiosa dño nocet: vt. s. d. s. de illo. z. s. eo. l. ij. s. si seruus bona fide, si autē tradit iam liber: vsucapit vt hic. Jo.

Cūq; si hec est rō q̄ vsucapit p̄tū cur in m̄e. p̄hibet: vt. s. e. l. ij. s. sed si seruus? Rñ. non est ratio quare dicatur vsu-
capere: sed quare videat̄ q̄si ēptor.

Et genere quodā mō. i. de iure gen. vt apparet. s. de p̄trahen. emp. l. i. in p̄n. ibi olim nō erat rē.

Quod vulgo. habeat: contrario ergo si iusta causa interuenit: habet locum vsucapio pro emptore, nam et sic facit ad titu. et pro hoc. s. pro legato. l. fi. z. s. de vsucapi. l. non solum. s. quod vulgo. ibi hoc amplius rē. Alij dicit. i. n. pro suo. ar. s. de iure do. l. p̄oculus. Item quod dicit iustā: dic. i. iustissimā: qua in alieno facto vt

(subicit: vt z. j. p. suo. l. fi. et dixi. s. e. l. ij. in p̄n. s. s. in possessionem. cā rei seruande.

Qui ob pactionem liber-
tat̄ acilla furtiuā a ser-
uo accepit: p̄t partū ei⁹ quasi
emptor⁹ vsucapere.
Dñs p̄t vsucapere p̄tū acilla
le a seruo manumisso subtra-
cte z sibi tradite. Bar. Idem
Seruus dño ancilla quā
surripuerat pro capite
suo dedit eaq; p̄cepit: questū
est an dñs ei⁹ p̄t vsucapere p̄t?
Rñ. hic dñs q̄si emptor: partū
vsucapere p̄t: nāq; res ei abest
p̄ hac muliere: z genere quo-
damō venditio inter seruū et
dominū contracta est.
Iustissima cā erroris in ti-
tulo pro emptore tribuit cām
vsucapiendi. Bar. African⁹.
Quod vulgo traditū est
eū q̄ existimat se quid
emisse nec emerit: nō posse p̄
ēptore vsucapere: hacten⁹ ve-
rē ē ait si nullā iustā cāz ei⁹ erro-
ris ēptor habeat. nā si forte
seruus vel p̄curator cui emē-
dam rē mādasset p̄ sua ferit ei
se emisse: atq; ita tradiderit:
magis ē vt vsucapio sequat̄.
Per missionē in possessio-
nē ex primo decreto nō desi-
nit quis vsucapere vel prescri-
bere. h. d. Pau. Papinian⁹.
Misso legatario in pos-
sessionem / res p̄ em-
ptore vsucapiuntur salua p̄o-
rij pignoris causa.
Ancillatio noui opis nō iter-
rupit p̄scriptōez soli. B. See

Vsucapiuntur, nichilominus scz ab herede: vt z. j. fi. i. l. ij. in p̄n. z facit. C. de pigno. l. vsucapio. z facit. s. (n. ij. l. ij. s. fi. Accur.
Lienam. emit. aliquis.

Denunciante nouū opus ne edificaret. v̄ dicit q̄ de-
nūciante suā esse: nō tñ p̄ executorē: qz tunc fecit: vt. C. de p̄scrip. xxx. an. l. sicut. nec ob. C. de rei ven. si fun-
duz. quibz fuit ab-
lito denūciatū. vt
ff. de pe. herc. itez
veniant. s. penā.
qua ibi speciale. z
facit. s. de lib. cā. l.
nō solū. s. si eū.
k. dño. i. n. dño
certū est: vt. C. de
reici. v̄. si maior.
I. restate. sū
dū. nō h̄ dita
riū: sed p̄ heredi-
tario habitu.
m. Si credidit
riustā cāz h̄uit cre-
dulitat̄: vt. j. de f̄-
bo signi. bōe fidei
n̄ aut̄ id qz frat̄: qz
sic cēt error iur̄ q̄
noceret: vt. s. de
vsucap. l. nūq; s. s.
op. q̄ coheres ab-
sens possessionez
ignorans nō am-
sit: s̄ nec ēptor q̄si-
uit: s̄ nec p̄scripsit
Rñ. absēs nō posse
fidebat vel qz non
adierat. vel quia
pos. nō app̄hede-
rar: vt. s. de acq̄rē.
pos. cū heredes.
n. C. iustissimē: id
est venditū esse.
C. pro herede.
Aliter accipit hic
aliter. s. de peti.
heredi. l. p̄ herede:
cū hic vere: ibi s̄
heredes dicantur
z quādo hoc locū
habet nō. l. i.

Arenā areā bona fide
emit: z an̄ ipleat̄ diuti-
nā possessionez edificare cepit
z denūciatē dño soli itra t̄pā
diutine possessionis p̄seuerauit:
q̄ro vtrū interpellata sit/ an ce-
pta durauerit: Rñ. fm ea q̄ p̄-
poneret nō eē interpellatam.

Qui emit ab aliq̄ tāq; a ne-
gocioz gestore v̄ iuncta p̄so-
na ē male fidei: nisi credat eū
h̄re mādātū. Bar. Idem.

Intestate soror h̄ dita f
obuenit duob⁹ fr̄ib⁹: q̄-
rū alter absēs erāt alter p̄ns:
p̄ns ēt absens cām agebat: ex
q̄ h̄ditate suo z fr̄is sui noie
fundū isolidū vēdidit lucio ti-
tio bona fide emēt: q̄sitū ē cū
sciēt p̄tē fundi absens eē: an
totū fundū lōga possessione ce-
perit: Rñ. si credidisset man-
dato fratris venisse: per lōgū
tempus cepisse.

Pro herede. Titu. vj.
C. Titul⁹ putatiu⁹ p̄ h̄de nō
sufficit ad vsucapiendū si non
poterat eē heres: qz viuebat il-
le cui⁹ se h̄de putabat. Pau.

Paulus.
Ro here-
de ex viui
bonis ni-
chil vsuca-
pi p̄t: eti-
am si pos-
sesso: mortu⁹ rem fuisse existi-
mauerit.

Ro herede. p̄t. id est oportet eē mortuū eū in
caus bonis sū heres: vt. C. eo. l. opinione. nō
autē dicit qz res viuētis nō possit vsucapi: qz
hoc esset falsū. vt argument. j. pro legato. l. ca-
res. Item est ratio: quia nec hereditas est viuētis. vt. s.
de heredi. vend. l. i. Accursius.

Mortui rem fuisse existimauerit: quantū ad opini-
onem. nō ergo sufficit opinari: sed certus esse debet cum
mortuū vt possit adire: vel bonozū poss. p̄ctre. vt. s. de
acq̄. here. l. ij. q̄ hereditatē. Itē cōtra si putet eum viuū qui

Pro herede. Titu. vj.
C. Titul⁹ putatiu⁹ p̄ h̄de nō
sufficit ad vsucapiendū si non
poterat eē heres: qz viuebat il-
le cui⁹ se h̄de putabat. Pau.

Paulus.
Ro here-
de ex viui
bonis ni-
chil vsuca-
pi p̄t: eti-
am si pos-
sesso: mortu⁹ rem fuisse existi-
mauerit.

Ro herede. p̄t. id est oportet eē mortuū eū in
caus bonis sū heres: vt. C. eo. l. opinione. nō
autē dicit qz res viuētis nō possit vsucapi: qz
hoc esset falsū. vt argument. j. pro legato. l. ca-
res. Item est ratio: quia nec hereditas est viuētis. vt. s.
de heredi. vend. l. i. Accursius.

Mortui rem fuisse existimauerit: quantū ad opini-
onem. nō ergo sufficit opinari: sed certus esse debet cum
mortuū vt possit adire: vel bonozū poss. p̄ctre. vt. s. de
acq̄. here. l. ij. q̄ hereditatē. Itē cōtra si putet eum viuū qui

Pro herede. Titu. vj.
C. Titul⁹ putatiu⁹ p̄ h̄de nō
sufficit ad vsucapiendū si non
poterat eē heres: qz viuebat il-
le cui⁹ se h̄de putabat. Pau.

Paulus.
Ro here-
de ex viui
bonis ni-
chil vsuca-
pi p̄t: eti-
am si pos-
sesso: mortu⁹ rem fuisse existi-
mauerit.

Ro herede. p̄t. id est oportet eē mortuū eū in
caus bonis sū heres: vt. C. eo. l. opinione. nō
autē dicit qz res viuētis nō possit vsucapi: qz
hoc esset falsū. vt argument. j. pro legato. l. ca-
res. Item est ratio: quia nec hereditas est viuētis. vt. s.
de heredi. vend. l. i. Accursius.

Mortui rem fuisse existimauerit: quantū ad opini-
onem. nō ergo sufficit opinari: sed certus esse debet cum
mortuū vt possit adire: vel bonozū poss. p̄ctre. vt. s. de
acq̄. here. l. ij. q̄ hereditatē. Itē cōtra si putet eum viuū qui

decessit: vt in eo. ti. l. heres in sti. qd ergo vsucapit pro he rede. Rñ. d. ille qui tenet rem qua defuncto mala fide possidebat r noluit in accessione ex psona defuncti. vt. C. de prescrip. lon. tēpo. l. i. r. s. de acqui. posses. pōponius. s. cū quis. sed Jo. cōtra. vt. s. de duer. pscip. l. cū heres.

Usucapere p herede qd dicitur.

Usucapere p herede qd dicitur. **U**sucapere p herede qd dicitur. **U**sucapere p herede qd dicitur.

Quod si legatorum seruandorum causa i possessione mittitur: non interpellat possessionem eius qui pro herede vsucapit. nam custodie causa ea rem tenet. quid ergo est: etiam impleta vsucapione ius pignoris pertinebit: vt non prius discedat: quam si solutum ei legatum fuerit: aut eo nomine satisfactum.

Qui detinet rem quam scit alienam ex superuenienti titulo pro herede non incipit possidere nec vsucapere: quia non potest sibi causam possessionis mutare. h. d. Paul. de cast.

Quod vulgo rādetur: cām possessionis neminē sibi mutare posse: sic accipiendū ē: vt possessio non solū ciuili: sed etiā naturalis intelligatur: et propterea respōsum est nec colorum: nec eū apud quē res est

quod cū sit vniuersitas iur. vt. s. de acq. re. do. seruus. s. inco. nec ergo vsucapit. vt. s. de vsucap. l. sine. s. res singulares corporales si aliene sint in hereditate sic: vt in hoc titulo. s. mobilis triēno. immobilis decennio. licet quidā dicunt oēs decennio: ne inueniatur in quibusdā heres: in alijs nō. argu. s. de her. insti. Lex facta. qd nō placet. personalibus autē actiōib⁹ suis tēpōrib⁹ prescribit. scz. xxx. annis vel alio tēpōre: nō dico titi. pro herede. sed petitoris negligētia: secus in vniuersitate facti que vniuersaliter vsucapitur. vt no. s. de vsucap. l. rerum. s. fi. et ad idē. s. de rei vēdi. l. vendicatio. Accur.

Qui legatorum pertinet. vt. s. de vsuca. l. iusto. s. non mutat.

Discedat. vt si tēdio affectus h heres satisfat. vt. r. s. vt in pos. lega. is cui. in pñ. r. facit. s. ti. i. misso. Accur.

Rñ. def. vt. r. s. de acq. pos. l. iij. s. illd. vbi plene dixi.

Colonū. arg. pro eis qui dicūt istos naturaliter possidere. sic. r. s. cōi diu. l. cōi diuidūdo. s. nec. sed tu dic nul lam. vt. s. de vsuca. l. non solū. s. i. in fi. r. qd hic dicit possessio ciuili et naturalis: dicit proprie p auli: impropie pro naturali. i. detēratione. sic. s. de offi. pco. r. le. l. ij. vel dic qd hic versus et pterea rē. addat p dictis. q. d. si ita est in ciuili et naturali: ergo magis in nulla. Accur.

Filiū quoq. iud quoz similitudinē cum superioribus notat. nā superiores qui habēt naturalē posses

sionē non possunt mutare causam possessionis. r sic nec vsucapere: sic et hic. quia quasi talem r hic: qualē et pcedit habet detentationem patre viuo. Accur.

Pro herede. nec etiā si est heres. vt. C. e. l. nichil. et est ratio vt subijcit. et diximus in. d. l. nichil. sed an pro suo: quod videtur

vt. s. pro suo. l. pg. s. si pater. sed dic vt. d. l. nichil. Itē an p donato. Rñ. videt qd non. quia aut donauit vt extraneo: r sic nō tenet ab initio: s. de mū morte pfirmatur. sed tunc iā incipit rem eā habere filius quasi ex cā legati. vt. C. de inoffi. do. l. ij. non tñ dico qd sit legatū vel donatio cā mortis. aut dat vt habeat in peculio et tunc idē scilz qd nō vsucapit. vt. s. ti. l. i. s. i. vel pōt dici qd hic vt extra neo donauit et vsucapit p donato nō ex tēpore facte donationis. vt. s. ti. l. i. s. i. sed ex tēpore cōfirmationis si non erat res patris: alis ex tēpore cōfirmationis cēt filij: vel vt dixi tibi

deposita/aut cui cōmodata ē: lucri faciēdi causa pro herede vsucapere posse.

Filius heres siue solus siue cū alio succedat non vsucapit titulo pro herede. h. d. Paul.

Filiū quoq. donatā rem a patre p herede negauit vsucapere feruus: scz qz existimabat naturalem possessionē penes eum fuisse viuo patre. cui consequēs est vt filius a pte heres institutus: res hereditarias a patre sibi donatas pro parte coheredum vsucapere non possit. s. pōponius.

Periq. putauerūt si heres sum: et putem rem aliquā ex hereditate esse que non sit: posse me vsucapere. **O**mnis eum Paul.

Quod testamenti factione habet: pro herede vsucapere posse.

Pro donato. Titu. vij.

quando vt haberet in peculio.

Consequens. dicit quādo solus est heres: audi qd cū alio quidē: et dic filius in potestate hic r superioris casu. sed quidā dicunt in emancipato: r ideo nō vsucapit. s. titulo p herede: qz non peruenit ad eū possessio qd fuisset apud defunctū tēpore mortis: quia nulla tunc erat apud filij: qd est necesse vt vsucapit. p herede. vt. s. de vsuca. cum heres. Itē fm eos hoc casu pro sua parte nō vsucapit: quia sua statim sit. Accur.

Hereditarias. siue in veritate: siue quo ad opinionē. **C**oheredum. sed pro suo sic fm quosdā: quasi habeat per alium quod non p se solus haberet. argu. s. de acqui. here. cum hereditate. sed tu dic nec pro suo. vt. s. p. r. r. respō. r. C. eo. nichil.

Periq. posse me. nisi sum de suis. vt. s. l. p. r. in fi. vel nisi scientia defuncti nichil noceret: cui succedo in vicium. vt. C. cōia de vsuca. l. fi.

Usucapere. titulo pro herede.

Omnis. factione. in passiva significatiōe: ac si dices: retis qui potest instiui heres: potest vsucapere. p herede: qd inspicitur tribus tēpōrib⁹. vt instiui. de herede. qua. r. dif. s. in extraneis. alis non vsucapit: heres tamen est: sed adimitur ei vt indigno. vt. s. de vulga. substi. ex facto. s. iulianus. r. facit. s. pro lega. l. nemo. Accur.

Habet. de iuribus: sed non omnem: qz nō suus heres.

Pro donato. r iij

DRo donato tradita est. a nō dño: als fieret statim dñs. vt. s. de acqui. re. do. l. tradito. 7 sic est cōtra s. de dona. l. in edibus. in fi. vbi dicit q non est donatio nisi fiat statim res accipientis: si non est donatio: ergo deficit ti. 7 sic vsucap. cessat. sed illud quo ad. p. positum donatio nis sū secundam positionē casus.

Error: iust' an inducat vsuca. s' vsucap. Ir. qd non placet iudicat.

b Nec sufficit. speciale in hoc ti. vt iustus error nō iust' an inducat vsuca. s' vsucap. Ir. qd non placet iudicat. vt dixi. s. de vsuc. l. celsus. hic s' nō sufficit opinari. s. supine. 7 facit. C. de rei v. l. nullo. 7. C. p here. l. fi. c. Decedat. sci licet pater. d. Nulla. eo casu q est inuoluta: secus vbi est pmissa. vt. i. eo. l. si vir. e. Donatio. vt dedit vt i peculio h'et qd est veri: vel si vt benemerito nō vsucapit. s. ex tūc q nulla: s' ex nunc q aliq. s. morte cōfirmata. vt. C. de ioffi. do. si p. nec ob. C. de doñ. iter vi. 7 vro. l. donatiōis. quasi itrotahat. qz rñ. vt dicitur in. d. l. si pater. l. vt quo ad fruct' trahatur re tro nō quo ad do minū vel vsuca. vel dic q p h mu taut voluntatem vel olim non cōfir mabatur silēto. Itē contra. j. p suo. l. p. s. i. sed ibi heres des pfirmauerit. vt 7. i. eo si pater. vel dic vt no. j. a. i. l. ij. s. si. Itē no. qd. d. dicit q nō pōt donari filio vt cōneo cū nō sit extrane' qd est falsum. vt. s. de in re ver. si. p. patre. s. si dñi. in fi. s. et qd iustum. l. i. s. i. et de adop. si pater. s. q duos. 7 de iure do. pfecticia. s. si. 7 de lega. l. l. cum filio. f. Facta sit. eo casu quo est inuoluta: secus vbi est p. nulla. vt. i. eo. l. si vir. g. Usucapio. si tñ putat tenere facit fruct' suos. vt. s. de vsur. l. fruct'. als sec'. vt. s. de acq. pos. qd vro. h. Cessare vsuc. re. ppa donata. idē esset si de aliena in casu cū donator pauperior est 7 donatari' dñior. nā hoc quoqz casu irrita est donatio. R. i. Mutare. mutata quidē est cā possessiōis vt pōte cū reuocata sit donatio. vt. s. de dona. iter vi. 7 vro. l. sed in terim. s. si. ipsa vero cui donatū est nō potest sibi mutare causam possessiōis: vt ipsa que nunc iniustum nū. ha bet efficiatur validus 7 iustus ti. s. pro donato.

DPaulus. Ro donato is vsucapit cui donatio nis cā res tradita est: nec sufficit opinari: s' et donatū eē optet. **E**lius in potestate rem donatā a patre non vsucapit titulo p donato: nec viuente patre: nec post eius mortē: qz donatio nō valuit 7 sic caruit titulo nisi patri non succedat: 7 heres patris habeat illam donatiōe ratā: qz tunc vsucapit ex noua donatiōe facta ab herede. h. d. Pau. de cast. **S**i pater filio quē in pātē habet donet: deinde decedat filius p donato nō capiet vsu: quoniā nullā donatiōe fuit. **D**onatio facta inter coniuges de re ppria donatoris vel de aliena si tñ donās efficitur pauperior nō valet: nec ex ea trāsfertur dñum vel vsucapitē di cōditio constante matrimonio vel eo soluto p diuortium: nisi post diuortium fuerit p donantē cōfirmata: bene tñ trāsfertur possessio. sed si erat alie

k Tit. l. cassius. **l** Intelligat. vt. s. de do. intervi. 7 vro. cū hic stat' s. si diuortium. nec mutat cām pos. sed ei mutat. vt. s. de vsu. m. putat. vt. s. de acq. pos. l. i. s. si. ca. l. nō solū. s. i. vir. sed s. de dona. inter vi. 7 vro. l. inter. Sol. vt ibi. Ac. **S** is q alie nā. donatio nē. vel qz donatio: ruit in gratia: vel qz causa ppter quā donatū fuit impleta nō erit. Azo. vel po ne in donatiōe cā mort': que reuocatur conualescēna. vt. s. de dona. cau. mor. q alienā. **o** Ediderit. l. litem contestatus fuerit. **p** Curret vsucapio. nichilominus qz nō interrū p' lit. p' t' vt. s. p emp. l. ij. s. fi. hodie cōtra. vt. s. de āna. excep. l. vt pfectius. vel illa in qtuor casib' loq' tur sū Jo. vel ve rius h nō fuit a ve ro dño līs mota. 7 sic ciuilis interrū ptio si pdest alijs. h' in naturali iter r' ptiōe fecus. vt. s. de vsucap. natu rali ter. **S** i vir vxori. si pauperior. pauperior autem tūc intelligit fieri cū ei rei note obli gat' est cōmodan ti: vel deponēti. et hoc casu cessat sicut 7 in sua. vt. s. eo. l. i. s. si iter. als si nō tenetur: vel quia dominus cōsensit: obinet qd hic dicit. 7. s. de dona. inter vi. et vro. si constante. Accur. **r** Procedere. op. aut putauit doñ. valere: 7 sic errat i iure 7 nō vsucapit. vt. s. de vsuca. l. nūm'p. aut scit: et ita ē male fidei: 7 nō vsucap. vt. s. de vsuc. si fur. s. i. Rñ. h' speciale: vt error iuris nō nocet. vel verius: hic duplex fuit error. errauit em i iure credens donatiōe ghaliter valere inter virū et vxorē. Item errauit in facto putans re donatā fore donantis: non errauit cū putauit donatiōe in illa re tenere: puta quia marit' ex causa lucratua ha bebat. vincitur ergo hic error iuris ab errore facti adū cto p veram opiniōe quā vxor' habuit in re donata: sic procedit vsucap. Itē ex dicto errore facti qz creditur rem donantis: prouenit error iuris dū putat rei. pprie coniu gis valere donatiōe. et ita ex q pncipale non nocet nec accessoriū. Itē error facti 7 iur' est mixt' vt p' ex p'dict. 7 sic nō nocet. ar. s. de do. iter vi. 7 vro. si spōsus. s. ghaliter.

na: 7 donās nō efficiebat pau perior: valet et prestat vsuca piendi cōditionē. h. d. Pau. **S**i iter virū 7 vxorē donatio facta sit: cessat vsucapio. Itē si vir re vxori donauerit: 7 diuortium intercesserit vsucapio nō possit cām pos. sibi p' mu tare: als ait' post diuortium ita vsucapiturā si eā marit' dcesse rit: qñ nūc donasse intelligat'. possidere autē vxorē re a viro donatā iulianus putat'. **L**ōtestatio sc'tā quo ad vnyū nō interrumpit p'scriptionē quo ad aliū. Bar. Marcel. **S** is qui alienā re dona uerit reuocare p'stitue rit donatiōe: etiā si iudicuz ediderit' rēqz ceperit vendica re: curret vsucapio'. **S**i concurrat error iuris cū errore facti nō impeditur vsucapio. h. d. Bar. Pomponi'. **S** i vir vxori vel vxori vi ro donauerit: si aliena res donata fuerit: verū est qd trebat' putabat: si pauperior is qui donasset non fieret: vsu capionē possidēti procedere'. **I**dem.

S pater ratu habeat. cu pater mutasset voluntate: vel forte olim no confirmabatur silentio. 230. b. Heres no eni prohibetur heres donare: sed an exheredando videtur mutare voluntate: forte disfiguratur mala mente vel non. vt argu. s. de bo. lib. si patronus.

Qu. p donato. nihil egit vt. C. de his qui a no dno ma. l. si no propraetatem. d. Interrupta. nunqd. pcedet eo possidete libertate: vt r. als iter em prore r. yeditoem fir. r. inuatio. vt. s. p. emp. l. i. s. em. proci. Rn. h. videf dicere q no. cu dis cat interruptam.

Donationis. in totum. vt s. de dhen. emp. l. si qs fundu. sec. si p parte. vt eo. u. si qs donatiois. r. facit. C. de dhen. emp. l. emp. et plus valere quod agitur.

Pro derelicto. Instar habz dca. tionis. vt. s. de sti. pu. ser. l. qd seru. et ideo post pcece deudem titulu co. petenter ponit.

S res p derelicto. desinit mobilis cu abie. cta est: immobilis cum exiens de ex aio relinquedi. et sic no est tra. s. d. acqui. pos. si quis vi. s. differentia. r. facit. l. i. p. r. et. s. de nox. quemad moduz. s. i. r. de fur. falsus. s. si qs r. s. si actum.

S iisdem modis. acquiruntur em per occupatio ne que occupabiles sunt: vt fere et sista: ecotra amittuntur cu fuerint occupabiles q ante no erant. et facit. l. de re. i. l. nichil tam. r. l. fere qbuscumq. et no. q. hac et duab. sequentibus legib. no hz locu vsua. pro derelicto:

Quia statim fit occupantis cum erat derelictus: Pro derelicto. si sciamus aliud si ex alia ca putare

S pater filie donauit que i potestate ei erat: r ea exheredauerit: si id heres eius ratu habeat: exinde vsu capiet donatione: q ex die rata heres donatione habuit.

Cante copleta vsucapione non est acquisitu domini vsu capiendi. ite non dñs serui non pot ipm manumittere: s; si de facto manumittat cadit a possessione r sic vsucapio interrū pñ naturaliter. Pau. Secuo.

Qu. p donato cepit vsu capere manumittendo nichil egit: q; nec dñu nact' fuerit: quesitu est an vsucapere desierit: Rn. eu de quo qrit amississe videri posses. et ideo vsucapione interrupta. Er.

Donatiois ca facta ve ditione: no p emptore sed p donato res tradita vsu capietur.

Pro derelicto. l. i. viij.

Res habita pro derelicto a vero dno statim desinit esse ipsius etia ante q; per aliu occupet: et efficitur occupatis si scit ea pro derelicto habitā. si autē non erat illius sed aliena tunc occupans no acquirit statim dñum: sed vsucapiendi cō ditione: et idem in alio qui habeat cam ab ipso. h. d. Pau.

Item res p derelicto habita sit/statim nfa esse desinit: et occupantis statim fit: q; iisdē modis

Quod si quis res p derelicto occupauerit: et postea dñus suus res recuperauerit: occupantis statim desinit esse occupantis: sed vsucapio non interrū pñ naturaliter. Pau. Secuo.

me acquirere r pro derelicto rem habitā occupare. arg. s. pro emp. l. ij. s. si sub cōditione. r. i. eo. l. si id quod. i. Sed. pcul. r. male. ar. tñ. p. eo. s. ex q. cau. ma. l. nec k. Desinere. si mō desinat possidete. vt dixi. s. (vñ. l. p. ne fit. s. de acqui. pos. si quis vi. s. differentia. Rn.

res desinunt esse nostre quib' acquiruntur. Paulus.

Pro derelicto re a dno habitā si sciamus' possumus acq're: sed proculus' no desinere eam rem dñi esse nisi ab alio possessa fuerit: iul. desinere quidē omitteris esse: non fieri autē alterius nisi possessa fuerit/et recte.

Quod iuris ē de toto quo ad totū: idē iuris est de parte quo ad partē: sed nō est idē iuris de pte quo ad totū. Bar.

A pars p derelicto haberi possit qri solet: r quidē si in re cōi so cius partē suam dereliquerit/ eius eē desinit: vt hoc sit i parte qd in toto. atquin tot' rei dñs efficere non pot': vt partem retineat/ partē p derelicto habeat. Paulus.

Id qd p derelicto habitū ē r haberi putam' vsucapere possumus etiam si ignoramus a quo derelictū ē.

S id qd p de dōpo. relicto hitū est' possidebas ego sciens in ea' cā esse abs te emere: me vsucapit' rum constat. nec ob stare q; in bonis' tuis non fuerat. nā r si tibi' re ab vxore donatā sciēs' emero: quia quasi volente et concedēte domina' id faceres idem iuris ē. **I**d qd quisq; pro derelicto habuerit continuo' meū fit: sicut cū quis es sparserit aut aues emiserit: q; uis icerte p sone voluerit eas eē: eius tñ fiet q; eas sustulerit: easq; cū qs p derelicto hēat

dicatur concedere etiā si est absens cū donauerit. sed dā dicunt q; etiā si sua res fuisset habet locū qd hie dī: vt tamē exigant eam presentē cum vir vendit: r sic emptor quasi a muliere videat emere r fm hoc pñs p senu. Rn. y. Continuo. i. statim cum apprehendero.

A pars. qd in toto. sic s. de acqui. he. si feruus ei. s. capere. r de vsur. l. q. scit. m. Non pot. sic s. de acq. here. l. i. r de adm. tu. l. cū querit. r de pcul. in cāe. r. C. de iur. deli. l. qdā. in fi. et hoc nisi forte plus fundo diuiso vel domo plus per parietes alterā p derelicto habeat: qz tūc duo fūdi due dom' sūt. vt. s. de lega. i. qd in rerū. s. si quis poss.

Id qd. habitum est. a no domino. o. Putamus. a dno. i. pro derelicto. Accur.

S id qd pro. habitū est. a no dno: als statim eē factus dñs. q. In ea cā eē. id est. p derelicto habitam.

r Costat. tā. p emptore q; p derelicto.

f In bonis. i. in dominio.

t Nā. r. si tibi. bonū fite. nā qd. p derelicto possidet q; ex donatōe possidet. vt. s. stipu. ser. qd seru. Rn.

v Sciens. tibi donatā: nō sciens alienam.

r Dña. putatiua. qz vt dixi res erat aliena. et sic cum non sit facta pauperior procedit vsucap. vt. s. tu. i. si vir. et dic q

Simul. post apprehensionem differt tamen missilia ab habitis. p. derelicto: qz qd hz p. derelicto principaliter vult carere: vnde etiam anteqz ab alio apprehendant desinit esse sua. vt. s. e. l. ij. in fi. sed iactata in vulgus principaliter vt alius habeat: s. secundo carere velit. vñ demum post apprehensionem alteri desinit esse dñs: vt insi. de re. di. s. hoc amplius. r. s. pe. Sic est ar. p. tra huc. s. s. de testa. tu. l. tutor incertus. et. l. tutor ita.

Quomodo potest esse nisi iustus error interueniat. vt in alijs dixim. s. de vsucap. l. celsus. Accur.

Si quis merces. f. bene copostas vt etiaz si non capiuntur: periture non sint: alioqui credendum esset derelinquendo aio merces iactas se. vt. j. de fur. falsus. s. si iactus. Jo. r. facit. s. ad. l. rho. de iac. l. ij. s. fi. r. l. qui leuande. r. insi. de re. di. s. fin. Accur.

Sempromius thetidis. pupille. Accur. e. Nata sit. de lucio ticio. vt. j. in fi. l.

Qui. f. sepro nius. Accur.

Alimētis. q. si dominus erat dare debebat.

Lucio ticio. q. p. erat thetidis i. In testatione. i. scriptura coram testibus.

Solutio alimētis. et apprehensa puella a lucio ticio.

Alucio ticio. qui ea occupauit: et est sic. s. de noxa. que admodum. s. i. sed videt statim libera: vt in auten. de nupt. s. r. multo potius. r. C. de lat. liber. tol. l. i. s. s. scim. q. sum. s. Solu. hic dicit danda lucio ticio qd non dicit in dñs. Alij q. ille hac corrigat. Tu dic q. ille in laqueis. h.

Alimētis. q. si dominus erat dare debebat. In autem sola denegatio alimētis faciat habitum p. derelicto: s. n. no. vt. C. de isa. ex. l. ij. et facit. s. de gatio no. sta. ho. l. seruus. r. de dam. infec. l. si finita. s. non autem. (et. s. si quis. **Pro legato.**)

Legatorum. legatum est. a no dno: et quoad dno vt. j. l. iij. alias statim fit dñs etiam sine tradi-

tionem: vt. j. de fur. l. a tino. et an sic curat vsuca. sine traditione poss. dic vt. s. de vsucap. celsus.

Legatum est. vel iustus error interuenit: quod dic vt. j. e. l. iij. r. j. pro suo. l. penulti. s. fi.

Si possideat. no esset: nec iustus error adest: vt dixi. s. l. pro.

Legatorum noie is videt possidere cui legatum est p. legato em possessioz vsucapio nulli alij qz ei cui legatum est competit. **Paulus.**

Si possideat aliquam rem qua putaba michi legata cu no esset: pro legato non vsucapiam. **P**onitur.

Quomodo magis q. si quis eptu existimet: qd no emerit.

Cora hic causa in quo ille q. hz causa dno no efficit dñs: s. acquirit vsucapiendi conditi-

Ponem. **Paulus.** **Paulus.** Pro legato vsucapi potest si res aliena legata sit: aut testatoris quide sit: sed adempta codicillis ignoretur. in horum em persona subest iusta causa: q. sufficit ad vsucapionem. **I**dem p. dicit: r. si i noie erit dubitatio: veluti si ticio legatum sit cu sint duo ticij: r. alter eoz de se cogitatu existimauerit.

Quanti ad vsucapiendum. **P**ro legato sufficit mors illi q. legauit r. q. putet fuisse ipsi: s. sit aliena et dñs ei viuat. **P.**

Res q. **I**abolent. **L**egati noie tradita est: q. dñs ei viuat: legatorum tñ noie vsucapies. **P**onitur.

legatarium transisse. vnde tradedo no intedebat trasferre dñu: sed iam translati dñu possessione tradere: vnde no transfuit. vt. s. de condi. ob causam. l. ij. s. subtilius.

Iusta causa. sic. j. e. l. fina. r. arg. s. de acq. here. cum quidam. s. q. si ipse putet.

Idem potest dici. si sit iustus error. **E**xistimauerit: et existimare debuit. p. maiorem affectum: nec dubit sibi erat: als si in dubio reuocatus impedit hoc legatum. vt. s. de re. dub. s. fuerit: et ita hic erraret in iure: et sic non vsucaperet. **Accur.**

Res q. viuat. no est s. s. p. here. l. i. q. ibi no erat mortuus cui credebatur fuisse hereditas: et hic erat

Quomodo magis. non emerit: nec iustus error interuenit: vt s. pro emp. l. ij. in pu. et. l. qd vulgo.

Pro legato. **Adempta.** qd ergo est ademptum non oino perinde habet ac si legatum no fuisset: cur hoc inducat iusta cas erradi: et est sic in reuocatioe mada ti. vt. j. de solu. cur quis. sed arg. s. s. de lega. l. i. si ita sit scriptus. **S**i res adempta erat testatoris et sit postea hereditas: g. trāstus lit dñu in legatarium: no ergo indiget vsuca. ad hoc quida dicit q. res erat apud legatarium sine vicio. vt. j. eo. si no traditam Alij q. heres non tradidit sed dixit cuiusq. est legata ea accipiet: vnde no videt huic tradidisse: cu ei legata no erat. Alij q. vere tradidit heres sed sub condicione si ei debet: vñ si ei debet statim est dñs: nunc ergo vsucapies. Tu dic q. heres simpliciter tradidit: r. prudēs in iure credebatur dñu recta via in

mortu' cui credebatur fuisse res legata: et facit. l. p. suo. l. penultima. §. si. r. l. si. et p. iuge. l. sequentē. Accur.

Sis existimaverit. et est vep. eū mortuū et scitur. l. mo. factio est: passue. vt. l. eo. l. si. sed si ei' rei non habeat p. mercū. idē. secus si ab eo leget qui nō est capax. vt. §. de le: ga. ij. mortuo. §. la beo. Item quid si errās in facto puz: ter se posse vsuca: pere: qz incestuos' est: sed putat se legatū? Itē quid si als est capax: s; non ab illo a quo credit sibi relicū. Rñ. hoc casu non vsucap. l. 30. Itēz faat. §. p. her. l. h. §. nō traditū. sine vicio vt qz heres nō fati: dat: vt l. exēplo. §. quoz lega. l. fin. §. si p. legatariuz: vel qz heres accō: modauit volūtātē licz nō tradidit: vt qz vacantez nō dū per heredē appre: hēam occupauit r scōm hoc nō ob. §. de acqre. posses. l. si ex stipu. Itē fa: cit hec. l. ad id qd nota. §. de vsuca. l. celsus. S; nōne tenet petitiōe he: redi. dic qz nō p. p. iustū erroē qd dic vt. l. p. notauit.

Sis cui res tradita est mortui eē existiauerit. l. mo. pōt. l. abolen'.

Nemo pōt. l. abolen'. legatorz noīe vsucap: nisi is cū quo testamēti factio est: qz ea possessio ex iurete: stamēti p. hificit. pōponius

Sis nō traditā possessio: nē ingrediat sine vicio legatari': legate rei vsucapio cōpetit. l. hermo genes

Pro legator vsucapit cui recte legatū reliquāt: est. l. 3. r. si nō iure legatū reliquāt: vt le: gatū ademptum est: p. le: gato vsucapit post' magnas varietates obtinuit.

De pro dote. Titu. x.

Si res def in dotē vniuer: salit vsupalliter matrimonio cō: tracto vsucapit p. dote: ante ptractū hō vsucapit p. suo: nisi expresse sit actū qz nō trāseat dñū nisi matrimonio ptracto r hoc sine res def. estimata. h. d. v. l. p. l. an.

Istul' est vsuca: piōis: r quidē iu: stissim' q' appel: lat p. dote: vt q' in dotē rē acci: piat: vsucapere possit' spacio solēni: q' solēt q' p. emptore vsucapitū. r nichil

Res enim ille aliene fuerunt date in dotem. m. C. vniuerse. scz res mulieris: id est cū alijs que erant mulieris vel dantis: et sic oia bona sua dedit inter q' erāt quedam res aliene: et hoc casu videtur dñum transire sine possessiōe: vt in societate olim bonoz. vt. §. p. socio. l. ij. §. vsucap. demū rca. possessione vt. §. de vsucap. l. si non. sed nō au: deo pūmū dicere q' dñum sine pos: sessione transeat quando generali: ter dedit: sed forte pro suo h; locū vt l. i. inuit. §. p. rōi. s; alio casu ibi dicit. n. C. nuptiaruz. et ita post matri: moniū ptractum. o. C. nuptias. et sic ante contractū de iure vel de: fa: cto. Accur.

Istul' est vsucapio: nis. pro dote. vt. §. de publi. sumt et alie. §. i.

Rem alienam.

Possit. facit. C. eo. l. vnica. Accur.

Singule res. i. singulariter et per se

refert singule res an pariter vniuerse in dotez dentur. Et pūmū de tempore videam' quando pro dote quis vsuca: pe possit: vtrum post tempo: ra nuptiarū: an vero et ante nuptias: Et est qstio vulga: ta' an spōsus possit hoc est q' nō dū marit' est: rē p. dote vsu: cape: r iuli. inqz: si spōsa spō: fo ea mente tradiderit res/ vt nō āte ei' fieri vellet q' nuptie secute sint: vsu qz capio cessa: bit. Si tamen nō videtur qd actum fuerit: credendū esse id agi iuli. ait: vt statim res eius' fiant: r si aliene sint vsucapi possint: que sententia michi probabilis videtur. Ante nu: ptias autē non pro dote vsu: capit sed pro suo. Constat' autem matrimonio pro dote vsucapio inter eos locum ha: bet: iter quos est matrimonii contractū. Ceterum si cesset' matrimonii: cassius ait cessa: re vsucapionem: quia dos nul: la' sit. Idem scribit: r si pu: tauit' maritus esse sibi matri: monium cum non esset: vsuca: pere eum non posse: quia nul: la dos sit: que sententia ha: bet rationem. Paulus

Sestimata' res ante

Possunt. titulo p. suo: r sic soluitur ptractū. l. p. x.

Sed pro suo. hoc cum dos fuit inestimata. secus si estimata. vt. l. p. x. scōm h; r. h. vel aliter vt ibi.

Constante. i. contracto de iure r de facto.

Si cesset. de facto r de iure: vt differat a sequēti rñ. r est sic. §. de iure do. l. iij. r. §. n. i. l. nemo.

Nulla sit. sine matrimonio.

Putauit. errans in iure: vt quia credebatur valere in casu prohibito qui multi sunt: vt in situ. de nup. §. sunt r alie. vnde cum sit error: iuris nocet: vt hic r. §. de vsuca. l. nūqz. secus si in facto erret: vt quia credebatur liberā que est ancilla: qz tūc vt p. dote p. p. iustū erroē h; locū: vt p. suo fm h; r. vel vtraz fm alios. vt. §. de iure do. l. p. cul'

Nulla dos sit. vbi non sit matrimoniu.

Estimata. secus si non estimata. vt. §. eodē. l. i. §. ante. que est contra secundū h; r. r. h. r. dic incli:

Sestimata' res ante

Sestimata' res ante

Sestimata' res ante

Sestimata' res ante

Sestimata' res ante

Sestimata' res ante

Sestimata' res ante

Sestimata' res ante

Sestimata' res ante

Sestimata' res ante

Sestimata' res ante

Sestimata' res ante

Sestimata' res ante

ab alio habet causam. sic ponitur verbum alieno nomine. s. de his qui no. infra. l. furti. s. si quis alieno. v. dicere vera alieno: vt quia procurator meus emit ancillam: vsucapit ante se sciam et michi tradat: sed iure mandati restituit. ponat enim procurator errare in facto: quia putat partum illius esse et sua ancilla propria.

a Aut empte. a procuratore. Acc.

b Fructus. naturalis. alii sunt status mei. vt. s. d. vsur. l. fructus. Acc.

hominem non captam. vt. s. pro soluto. l. si exi limans. et. s. pro emp. qui fundum. s. seruis. sed condicione indebiti tenet. neque ratione possessionis. vt. s. de condi. inde. l. indebiti. s. a. et facit. l. d. fur. l. falsus. s. sed sitis. et. s. si mulier ven. no. l. i. s. com. petit.

d Capiam. quia habeo mala fide.

e Traditum est. vt fiat meus. secus si michi tradatur quasi meus. vt. s. de vsuc. l. cu solui. que est contra.

f Ancillam. emisit. a fure putans eum dominum.

g Usucapio. s. triennium.

h Putat. et male.

i Ego. iurisconsultus.

k Mandatum. id est furtiuum esse.

l Usucaperes. id est psceres vsucapionem.

m Cui scires. s. cui dicitur: et per hoc furtiuum. secus aut si spiritus alieni sciauit: quod non ideo minus vsucapit. vt. s. de vsuc. iusto. s. et si possessionis. que est contra. et adde distinctionem que est. s. de publi. si ego. s. partus. Accur.

n Esse. quia non vsucapit.

o Videbens. contra. s. de acquiren. pos. clam. solue vt ibi. v. possit illa sedm hanc loqui. vt is non possideat etiam in casibus hinc. s. positus quominus vsucapit: sed hoc casu sic. et eodem modo solue in eodem titulo. l. si de co. s. seru. Item est contra. s. de statu homi. l. qui in vtero. s. preterea. sed ibi erat iam pregnans cum erat surrepta: vnde non vsucapitur partus. Item facit. C. de vsucapi. p. epto. l. si matre. Item ad denunciationem facit. s. de libe. agno. l. i. s. si maritus. et. s. locat. l. ut qritur. s. exercitu. Accur.

Pro suo. i. bona et mala fide: cum sint opposita: v. pro suo. l. titi. q. aliis adheret: et per eum vsucapit et clam. Item non non inspicit iura. Item sciauit supueniente nocere: in quo scia sua est argu. contra. C. de vsucap. transfor. l. i. s. hoc procul: perueni dubio. sed et fortuna hic sciauit. Item facit. s. de vsucap. ens qm sequitur. s. de illo q nocet

et. l. non solum. q. Si pater cum filijs. in potestate constitutis.

r Partus. et sic non valuit inter patrem et filium: cum non possit nasci inter eos civilis obligatio. s. Ex ea causa diuisionis. t. Quid est quod sed inuiti tenentur stare si solemniter fuit facta. vt. C. famul. hercis. l. si. et aut. si modo. et. C. de testa. l. hac constitutissima. s. exim perfectio. et autem. quod sine.

u. Pro suo. dicitur quidam quod vbi cumq; cessat vsucapio pro pro herede: quod fuit sui: habeat locum pro suo: quod non placet: quia verbis non rebus lex que prohibet: vt. C. pro herede. l. nichil. esset ipocrita. Alij q. hic sit specialis casus: et ideo hic ponitur vt siuis pro herede vsucapit. Tertij q. erant emancipati. s. certe tunc et pro herede haberet locum. sed hoc verum si in tempore mortis testator habuisset. hic aut patris tradiderat. alij q. h. fuit eis tradita post mortem patris a quodam q. se crederat debere patris: cum non daret: quod non placet. Alij vt azo q. cepat possidere. p. suo. Tu dic q. p. donauit et tradidit et diuisit: pcedit vsucapio. p. suo ex diuisione quam ratam habuit p. mortem patris q. vice obtinet eptiois: vt. C. coia vtriusq; iudi. l. i. et fm hoc soluit s. s. p. donato. l. i. s. si p. Item s. de vsuca. cu solus vbi hinc traditio siue diuisio non inducit vsuca. s. exponere. Quid legatum. legatum erat natio: duo erant (vt ibi. ncy: heres soluit ei de q. testator non senserat: vsucapit. p. Non sit. in veritate. s. Perperam. p. p. erroris nois: et dic siue extranei siue etiam testatoris erat res: vt no. s. p. legato. l. iij. a. Possidet. si h. vera cam opinandi sibi legatum. Acc.

Si pater cum filijs bona que habebat partitus sit: et ex ea causa post mortem patris ea teneant: quod inter eos conueniret vt ea diuisio rata esset: vsucapio his procedet pro suo in his rebus que altere in bonis patris inueniuntur.

Quod legatum non sit ab herede tamen perperam traditum sit: placet a legato vsucapit: quia pro suo possidet.

tot habuisset. hic aut patris tradiderat. alij q. h. fuit eis tradita post mortem patris a quodam q. se crederat debere patris: cum non daret: quod non placet. Alij vt azo q. cepat possidere. p. suo. Tu dic q. p. donauit et tradidit et diuisit: pcedit vsucapio. p. suo ex diuisione quam ratam habuit p. mortem patris q. vice obtinet eptiois: vt. C. coia vtriusq; iudi. l. i. et fm hoc soluit s. s. p. donato. l. i. s. si p. Item s. de vsuca. cu solus vbi hinc traditio siue diuisio non inducit vsuca. s. exponere. Quid legatum. legatum erat natio: duo erant (vt ibi. ncy: heres soluit ei de q. testator non senserat: vsucapit. p. Non sit. in veritate. s. Perperam. p. p. erroris nois: et dic siue extranei siue etiam testatoris erat res: vt no. s. p. legato. l. iij. a. Possidet. si h. vera cam opinandi sibi legatum. Acc.

Liber Quartus.

Uscapio rerum. ex alijs. non solum in predictis titulis. sed etiam ex alijs pro quibus specialiter habet locum hic titulus. ut dicitur in exemplis. §. eo. l. i. in fin. vel dicitur non solum omnibus predictis. ut etiam hunc comprehendat. sed etiam in alijs si quae reperiantur. vel dicitur e contra non solum hoc titulo. pro suo. sed etiam ex alijs superioribus specialibus est haec ratio. ac.

Interim. i. statuto tempore. vel id est aliquando.

Finis. No. ratione huius usucapio est iudicialis. sic C. de iudi. l. apud simi. It est illa ne dominia rerum etc. ut in l. de usu cap. in fin.

Possederit. credens ex iusta causa se habuisse. ut subijciat. secus si solus credebat sui.

Non obstat. Imo potest. h. o. secus si non probabilis sit. ut C. p. donato. l. irritam.

Seruum meum. cui mandavi rem emendam. ut §. pro emp. l. qd vulgo.

Successisse. sic. de regu. iur. q. in alterius. et §. ad vell. si mulier.

Emisit. cum vere tamen tradita fuerit. alio non.

Tolerabilis non in suo. ut §. de iur. et fac. igno. l. plurimum. et §. d. acquirere. heredi. l. cum falsum. Recursus.

Uscapio rerum. dicitur qualiter res per prescriptionem queratur. nunc qualiter per sententiam iudicis. Accur.

Res iudicata. acceptit. finis acceptit sine controuersia. quia ea finis est. et dicitur quod hoc verum. si res iudicata dicitur quia appellari non potest. arg. §. de co. inde. eleganter. §. si quis post Nos contra. nam etiam inter dum potest appellari est finis. ut per eandem. l. et C. de appella. l. i. §. post ea facta appellatione fingit nec iudicatum. ut §. ad turpil. l. i. §. si. et fingit nec puocatum appellatione omittit. ut C. de temp. ap. l. si §. si. Et aliter pronunciat iudex appellationis et confirmet primam sententiam condemnatoriam ex qua sententia de iur. actio. dicitur ut §. de infami. l. furti.

Absolutione. his verbis tamen in quosdam. ut et C. de sententia. et inter. om. iudi. l. p. f. nos etiam per equipollentiam. ut §. in summa. et §. de arbi. l. qd tamen §. si arbitri. et de co-

pena. l. qd in diem §. i. Sed iudex appellationis sufficit si dicat iustam vel iniustam. ut C. de appella. l. eos. circa finem.

Uscapio rerum. dicitur qualiter res per prescriptionem queratur. nunc qualiter per sententiam iudicis. Accur.

Res iudicata. acceptit. finis acceptit sine controuersia. quia ea finis est. et dicitur quod hoc verum. si res iudicata dicitur quia appellari non potest. arg. §. de co. inde. eleganter. §. si quis post Nos contra. nam etiam inter dum potest appellari est finis. ut per eandem. l. et C. de appella. l. i. §. post ea facta appellatione fingit nec iudicatum. ut §. ad turpil. l. i. §. si. et fingit nec puocatum appellatione omittit. ut C. de temp. ap. l. si §. si. Et aliter pronunciat iudex appellationis et confirmet primam sententiam condemnatoriam ex qua sententia de iur. actio. dicitur ut §. de infami. l. furti.

Absolutione. his verbis tamen in quosdam. ut et C. de sententia. et inter. om. iudi. l. p. f. nos etiam per equipollentiam. ut §. in summa. et §. de arbi. l. qd tamen §. si arbitri. et de co-

Uscapio rerum. dicitur qualiter res per prescriptionem queratur. nunc qualiter per sententiam iudicis. Accur.

Res iudicata. acceptit. finis acceptit sine controuersia. quia ea finis est. et dicitur quod hoc verum. si res iudicata dicitur quia appellari non potest. arg. §. de co. inde. eleganter. §. si quis post Nos contra. nam etiam inter dum potest appellari est finis. ut per eandem. l. et C. de appella. l. i. §. post ea facta appellatione fingit nec iudicatum. ut §. ad turpil. l. i. §. si. et fingit nec puocatum appellatione omittit. ut C. de temp. ap. l. si §. si. Et aliter pronunciat iudex appellationis et confirmet primam sententiam condemnatoriam ex qua sententia de iur. actio. dicitur ut §. de infami. l. furti.

Absolutione. his verbis tamen in quosdam. ut et C. de sententia. et inter. om. iudi. l. p. f. nos etiam per equipollentiam. ut §. in summa. et §. de arbi. l. qd tamen §. si arbitri. et de co-

Uscapio rerum. dicitur qualiter res per prescriptionem queratur. nunc qualiter per sententiam iudicis. Accur.

Res iudicata. acceptit. finis acceptit sine controuersia. quia ea finis est. et dicitur quod hoc verum. si res iudicata dicitur quia appellari non potest. arg. §. de co. inde. eleganter. §. si quis post Nos contra. nam etiam inter dum potest appellari est finis. ut per eandem. l. et C. de appella. l. i. §. post ea facta appellatione fingit nec iudicatum. ut §. ad turpil. l. i. §. si. et fingit nec puocatum appellatione omittit. ut C. de temp. ap. l. si §. si. Et aliter pronunciat iudex appellationis et confirmet primam sententiam condemnatoriam ex qua sententia de iur. actio. dicitur ut §. de infami. l. furti.

Absolutione. his verbis tamen in quosdam. ut et C. de sententia. et inter. om. iudi. l. p. f. nos etiam per equipollentiam. ut §. in summa. et §. de arbi. l. qd tamen §. si arbitri. et de co-

Uscapio rerum. dicitur qualiter res per prescriptionem queratur. nunc qualiter per sententiam iudicis. Accur.

Res iudicata. acceptit. finis acceptit sine controuersia. quia ea finis est. et dicitur quod hoc verum. si res iudicata dicitur quia appellari non potest. arg. §. de co. inde. eleganter. §. si quis post Nos contra. nam etiam inter dum potest appellari est finis. ut per eandem. l. et C. de appella. l. i. §. post ea facta appellatione fingit nec iudicatum. ut §. ad turpil. l. i. §. si. et fingit nec puocatum appellatione omittit. ut C. de temp. ap. l. si §. si. Et aliter pronunciat iudex appellationis et confirmet primam sententiam condemnatoriam ex qua sententia de iur. actio. dicitur ut §. de infami. l. furti.

Absolutione. his verbis tamen in quosdam. ut et C. de sententia. et inter. om. iudi. l. p. f. nos etiam per equipollentiam. ut §. in summa. et §. de arbi. l. qd tamen §. si arbitri. et de co-

Liber Quartus.

existente conditione currit legitimus: licet secus sit in appellatione. vt. i. quādo ap. sit. l. i. §. biduū. nam in potestate est litigatoris statim appellare. Accur.

a **D**ierum. puta sex mensium.

b **T**empus. statim a tempore sententiae.

c **S**upra. non vtrūq; sed quadri mēstre habet vt a lege: et duos mēses quos vltra dederit iudex habet a iudice. et hoc fecerit cū causa: vel nō. vt diximus. §. e. l. ij. itē. nō. ex hoc.

Lex supplet qd hō amittit.

§. q; supplet lex qd amittit homo sic in libertate: vt §. qui sine ma. per totū. Itē in legat; et fideicommissis. in quib; transferē dñū sine traditōe vt. j. de fur. a titio.

d **C**ondēnatū expōit vba p̄toris e **C**odēnatus sit. vt et. j. de pe. l. rei. §. si. r. §. ad tertul. l. i. §. si. r. C. ne d. sta. defūct. si pat et arg. §. de testa. tu. l. iij. et de testa. ad testū. §. si q; r. C. in qui. cau. in integ. rest. non est necess. l. si tutor. et §. de codi. cōficiūtur. §. i. r. §. de sta. ho. vulgo. verba em̄ cuz effectū rē. vt. §. qd q; iur. l. i. in fi. r. ne q; eū q; l. pe. §. ij. r. fa. j. eo. si cū nulla. Accur.

f **S**oluisse. et hic exponit verbum p̄toris soluat. g **L**iberatus est. enā p̄ alios modos quib; tollit obligatio. q; sunt in l. i. qui. mo. tol. obli. et fa. j. e. infra. h **A**gi iudicari. vt et. j. de solu. si hominem. sed contra. §. de vsufu. locū. §. p̄prietarius. vbi immutiam non teneri sed fructuariū. Sol. hic constitut; fuit vsufu. post delictū cōmissum. vel post iudiciū susceptū. vel post condēnationē factā. ibi ante. vel licz teneatur iudicari vt hic nichilomin; is cui datus est repellit fructuariū nisi prestaret vsufu. estimatiōē. vel forte agit adhuc iudicatis cui datus est pro noxa ad im pensas litis. Item cōtra §. de dolo. si oleū. §. et si tur. sed ibi in eo seruo in quo al; habuit pignoris: hic vsufu. vel datur ibi de dolo. id est iudicari nomine. doli vel solue vt ibi.

i **I**tem cōtra §. de dolo. si oleū. §. et si tur. sed ibi in eo seruo in quo al; habuit pignoris: hic vsufu. vel datur ibi de dolo. id est iudicari nomine. doli vel solue vt ibi.

k **N**otio. nā verbum notionis vtpote generalius ad plures extenditur. et q; sit generalius probat statim. vt. j. de verbo. sig. l. notionem.

repletur ex lege quod sententiae iudicis deest. sin autem ampliozem numerum dierum in sua diffinitione iudex amplectus est: computabitur pro reo et legitimum tempus: et qd supra iudex prestitit.

Non dicitur quis condēnatus vt executio possit fieri: nisi condēnatio valeat. h. d. pau. de ca.

Codēnatū accipe debem; eū q; rite condēnatus sit vt inia valeat. ceter; si aliq; rōne snia nulli momēti sit: dicēdū est condēnationis verbū non tenere.

Soluisse accipe debemus nō tantū eū qui soluit: verum oēm oīno q; ea obligatiōe liberatus est: que ex causa iudicati descendit.

Qui seruum noxe traditus non facit perfecte accipientis potest ex prima sententia conueniri. h. d. Bar.

Celsus scribit: si noxali iudicio condēnat; eū seruū in quo vsufruct; alienus est noxe dedisti: posse tecū adhuc agi iudicari. Sed si vsufructus interierit: liberari ait.

Sententia etiam illius qui

Notionis. quod aliquis intelligeret tam de ordinario q; de delegato.

m **A**d eos. subaudi etiam rē.

n **N**on habet. quales sunt delegati scdm quosdā. q; nō placet: q; habet delegat; vt. §. de offi. ci. l. i. §. si. r. l. fi. r. d. iur. om. iur. l. more. nisi dicas nō habet ordinariā dic q; hoc dicit p̄p arbitriū p̄pōmissānū cuz pena r sine pena assūptū. electū. ex q; rū sentētijs dat actio q; q; exceptio vt. C. de arbi. l. cū atea. r. l. ne i arbi. tris. §. si. ad q; nota iura hic respicit nō ad vetera: scdm que nō erat actio vel exceptio nec snia. vt. C. de arbi. l. i. r. §. de in. fa. l. quid ergo. §. ex cōpromisso.

Non habet iurisdictionem sed notionem mittenda est executioni. h. d. pau. Idem.

Aut p̄tor cui; de ea re iurisditio est: meli; scripsisset cuius de ea re notio est et et si notiois nomen ad eosm p̄tinet q; iurisdictione nō hnt; sed habet de quauis alia causa notionem.

Paria sunt in sententia certam quantitatem exprimeret: vel eius verba ad acta certam quantitatem continentia referre. h. d. Bar.

Si iudex aliquē sic condēnet: vt quod habet ex testamento vel codicillis meui restitueret ticio: sic accipiendū est: quasi quātitatē nominauerit: que testamento vel codicillis relicta est. sed r si fideicommissum sine scriptura p̄nūciatū est idem erit; probandum.

Miles habet beneficium vt non exigatur ab eo nisi in quantum facere potest. h. d. Barto.

Miles qui sub armata militia stipendia meruerit: condemnatus eatenus

verbū futuri t̄pis est qd erit natū: vñ est incerta. vt. arg. in l. i. de le. §. incertis. secus in p̄s. vt q; habeat ex te. rē. vt p̄tor vt hic et d. l. vbi. §. sed q; vñ. et. §. qui. §. o. r. est rō q; p̄ntia vñ p̄ntia sūt certa: nō futura: vt in l. i. de h. bo. obli. §. d. iudicāles. et fact. §. de p̄rahē. emp. hoc veditio. §. hui; r. j. de libe. et posthu. l. notatim. sed q; rē fm Azo. qd si ita dicat iudex: iubeo te restituere posses. aduersario qualē ipse habebat ate licē testa. videt q; teneat maxime in possessore iudicis in quib; enā sic fert sententia vñ possidetis: vt. C. vñ possidetis. l. i. et q; rē nō possit sūt p̄ferre p̄ vba p̄terita imp̄fecti: vt ita possideatis vñ possidebat; r sic nō idē in restituēde posses. iudicio. Accur.

p **P**ronūciatū. l. relictu; scz a testatore. Et no. codicillos sine scriptura. sic. C. de bo. lib. l. fina.

q **E**nt. cum certum sit quod relictum erat.

r **P**robandum: vt veniat in predicta sententia.

s **M**iles armata. si tamen in castris contraxit: secus si vagando per mundū vel etiā domi: vt in l. i. de res. sta. mili. §. i. Itē hoc p̄uilegiū perdit in gnomia missus

Codicillos sine scriptura si sunt.

argu. s. de testa. mili. l. testaments cor.
a **F**acere pot. deducto scz ne cogat: vt. j. de reg. iur. l. in pdenatōe. idē in patrono cōse vt cogat soluere in qstū facere pot. cū i ipse miles sit. ar. C. de aduo. di. iudicioz. l. aduocati. et ē arg. bonū. s. de bo. pos. ex testa. mili. l. i.

in pun. nā i in qstū caltrēsi pecu. idēz hz pūilegiū aduocar: qd miles in castrensi: vt. C. de aduo. di. iudicioz. l. fou. Itē qd in milite celestis multat: Rñ. idē multomag. arg. C. de epis. et cler. l. sacrosē. cū p eof sum nummus venā speramus: vt C. de sum. tri. i. fi. catho. epla inter claras. in fi. et fact. C. de execuc. rei iu. stipendia. et. l. si. sitem miles. b **D**ecem. dedere. pmissiue. c **I**n. x. tenet. in hys et ante sententiā tenet. ar. s. de pti. pe. l. i. s. fi. d **E**x lege. qd iudicati nō cōuenit: vt. s. de pti. heredi. Itē veniūt. s. idē recte. e **D**ecem. petere. scz pise: vt et. j. de actio. et obli. l. obligationuz fere. s. mod. sed. s. sic et in hoc differt.

f **U**eniūt. neutra alteri plus accedens q̄ accedatur et ab altera: sic ambo sunt in obligatōe: vt. j. de pbo. obli. si duo. in fi. g **P**ossimus. et ita coniūgendo alternatim idē facere videamur: scz vtrūqz stipulari. h **P**ecuniam. nisi ex delicto vicarij. i **S**equitur. noxe dedino. k **S**olis condēnatur. non ergo in noxa nisi dicat permitto. vel si non dicat permitto: tamen intelligitur. vt in litu. de offi. iu. in pun. et. C. de noxa. l. ij. et sic semper in decētm̄ videt dīnar: i tñ decē petūtur act. in factum. l **Q**ui iudicati. id est damnati. m **A**uctoritate sua. secus si iudicis. vt. j. de reg. iur. l. non videtur. s. i. vel pdenati. scz voluntate. n **B**onorum raptoruz. si violenter hoc fecit. et etiam edicto diui marci. vt. s. quod me. causa. l. extat. per iudicem iur. vel executorem est faciēda venditio. vt. s. de euc. si plus. s. i. de neg. gest. l. ij. s. si executor. r. C. si in causam iu. pl. l. ij. et fact. j. que in frau. credi. l. qui autem. s. sciendum. o **J**udican actio. scilicet in factum. vt. C. de re. credi. l. actio.

quatenus facere potest: cogitur solvere.

Si vnū est in obligatōe aliud in solutōe illud peretur qd est in obligatōe: sed si vtrūqz est in obligatōe vtrūqz peti potest. h. d. Bar.

Decem aut noxe dedere^b condemnatus: iudicati michi in decē tenetur. facultatē em̄ noxe dedende ex lege^a accipit Is autē qui stipulat^r est decē aut noxe dedere: nō potest decem petere: qz in stipulatōe singule partes per se veniūt. eaqz singula separatim stipulari possumus. ar iudicium solius noxe deditōis nullū est sed pecuniarīam pdenatōe sequitur. i ideo iudicati i decem agitur. his. n. solis condēnatur. noxe aut deditio i solutōe est que a lege tribuitur.

Non licet victori sua auctoritate sententiā exeq. h. d. Bar.

Qui iudicati bona auctori tate sua^m distraxit: furti actione et vi bonorum^m raptoruz actione tenetur.

p **C**ompetit. licet vetus actio fuerit temporalis vel non transitoria quia ex delicto forte. vt. s. de peculio. l. licet. s. idem scribit. venis quoqz durat: sed si vetus fuerit (rit rei vendi. non datur noua. vt no. C. de iudi. l. i.)
i **N**tra dies constitutos. quattuor mensium.

Judicati actio^o perpetua est et rei persecutionem continet. Item heredi et in heredem competit.

Intra tempus quod datur iudicans potest quis soluere vltimē se liberare. B. G. al^o.

Ntra dies constitutos^o quis iudicati agi non possit: tamen multis modis iudicatum^l liberari posse^hodie non dubitatur. quia constitutorum dierum spacium pro iudicato: non contra iudicatū per legem constitutū est.

Post litem contestatam etiam in actionibus stricti iuris tenetur reus de interitu et etiam de fructibus. p. Paul^o.

Si homo ex stipulatu petitus post litem contestatam^l decesserit: absolutioem non faciendam sed fructuum^m rationem habendam placet. P. Pomponius.

Herioso sententia a iudice vel ab arbitro dici non potest.

ctibus tantum. Accur.

3 **S**ed fructū. sic in rei ven. vt. j. iudi. sol. si seruus: sed si in homine nō tenetur: quia sine dolo et culpa decessit. quomodo de fructibus datur sententia: Rñ. sic condēno te in homine et fructibus: sed tamen quia sine dolo et culpa decessit: satis est si fructus prestes. vel dic de homine absolui et de fructib^o condemnari. cetera dic vt. s. de rei vendica. vtiqz: et facit. s. de positi. l. si in alia. s. finali.

a **P**lacet. ante litem contestatam.

Herioso. non potest: contra eum: sed pro eo sic secum dum quosdam: vt argu. C. de procu. l. non eo minus. nam ex quibus causis rē. vt in l. de heredi. que ab intesta. s. sui. Alij q^o etiam pro eo non valet in arbitro. vt s. de arbi. l. diem. s. coram. sed in iudice sic. Tu dic etiaz in iudice: et etiam pro eo non valet: cum habeatur loco absentis. vt. s. de iure co. l. ij. s. furiosus. sed minor loco presentis. nec ob. q^o pro absente contumace vel contra eum sententia datur: vt. C. de iudi. l. properandum. s. sin autem. quia condemnari et solui ei potest: at hic in n ita. in contractibus autē acquiritur furioso eo casu quo ignoranti. vt. s. si cer. pe. l. si a furioso.

r **P**ossit. scz est effectū. quia dat exceptio in factuz vt in l. de excep. circa prin.

f **J**udicatum. id est cōdenatum.

t **L**ibari potest. vt per ppenfationez. vt. s. de cōpen. si cum militi. s. cum inter. Itē et alijs modis q^o b^o tollit obligatio v **P**ro iudicato. id est condēnato. vt. s. eo. l. si se. s. si quis. in fi. s. et. j. de verbo. obli. l. eū qui kal. s. pe. et de solu. l. quod in diez. et de lega. ij. l. si ita. s. pegaf. ij. l. si ita. s. pegaf.

hō. post litem cōtestatā. hoc quādo nō habuit causā differendi. i sic videt culpa q^o litigauerit. als secus. s. de vsur. l. si quis solutiō. i. l. partum. i de pe. her. l. illd.

v **D**ecessent. culpa rei. et sic de homine etiam tenetur. als de fructibus tantum. Accur.

Liber Quartus.

Qui cum se. nō possit. i. solvere solidum. b. Cōdemnar. vt. r. s. quod cum eo. l. iij. §. i. et facit. C. ad macedo. l. i.

§. kalēdis fieri. si plus tunc iterfuit q̄ nunc. vt. §. si q̄s cau. q̄ autē §. i. si vero postea creuit. et id inspicitur. vt. r. s. de act. emp. ratio. §. si p̄ venditorē. r. de triticaria. in hac.

¶ Potuit. i. debuit. r. sic a tpe morte. vt. §. si cer. pe. l. vini. r. §. de h̄bo. oblig. l. q̄s in diē. sed p̄tra. §. de act. r. oblig. cū q̄s. fol. vt. ibi. et adde q̄ no. in. d. l. in hac.

¶ Depositi. p̄tra in stricti iuris iudicijs. sicut in actione in rem. f. Res. qz dolo desijt possidere. g. Cedat. p̄tra s. de rei v̄e. is qui dolo. Sol. vt. ibi. Itē facit. §. cōmo. l. his q̄ p̄mo. i. p̄n.

¶ Qui. satisfidari. i. fideiussore dari. vt. §. q̄ satisfida. cog. l. i. i. Est mandū. in actōe ex stipulatu qua agitur vt satisfidetur. k. Adp. scilicet interesse.

¶ Etia nichil. si locuples sit promissor. vt. §. de h̄bo. oblig. si ita stipulatus fuero. §. possum. r. arg. l. decē.

¶ Neq̄ ei. r̄n. tacite obiectō: q̄si possit labi facultati bus debitor. r. est sic. §. qui r. a q̄. iulian. §. ar. §. s. de neg. gest. diuortio. r. §. de fur. l. eū q̄ §. papinian. at iulii mer. habet rō: vt arg. ad le. ad. l. si seruus seruū. §. si furnū. r. l. in lege. r. §. de euc. l. ij. r. de deiec. l. pretor. §. pretor.

¶ Decedat. sic. §. de h̄bo. oblig. l. decē. r. l. si quis stipulatus §. si quis. r. facit. C. de here. ven. l. rem. Accur.

¶ Pecunia numerata. i. interesse. p. Obligationibus. vt veniat interesse in cōdēnatio ne. r. hoc fm oēs: vt h̄. r. §. de h̄bo. ob. si fundū. r. l. cū stipulatus sum michi §. si. r. §. de aqua plu. ar. si ternus. §. of. ficū. Sed an sit in obligatione: vt p̄ libellū debeat peti quidā q̄ sic. et peis est ar. §. de cōdi. fur. l. in re furua. in p̄n. et de cōsti. pe. promissor sicuti in p̄n. et de h̄bo. ob. l. quoties q̄s. in p̄n. et l. si quis stipulat. §. si. r. l. si penā. r. §. si cer. pera. l. cum fundus. §. q̄s ad peculiū rē. et. §. si q̄s in ius voca. nō ie. l. si. siue certi siue incerti p̄dictione ibi petat interesse. r. §. de ac. emp. l. in p̄n. Alij cōtra. et p̄ eis. §. de h̄bo. ob. si seruū. §. pe. r. §. si. r. l. cū quita §. si. et

¶ Propter doli quis perdit beneficiū ne conueniatur nisi inquantū facere potest. Bar. ¶ Ali cū se patrē. Mar. ¶ fa. fingeret mutuā pecunia accepit: r. exheredat⁹ a patre vel emācipat⁹ sit: q̄uis facere non possit⁹. debet cōdemnar⁹.

¶ Cōtra morosum cōsiderat interesse quāti plurimi fuerit a tpe morte. h. d. Pau. ¶ Mel. ¶ Kalēdis fieri aliqd stipulat⁹ sum: nēpe q̄s cūq̄ post kalēdas accepto iudicio tanti estimanda lis est quāti iterfuit mea kalēdis id fieri. ex eo em̄ tpe quicqd̄ estimat q̄ nouissime solui potuit.

¶ Et qui cōuenitur ex actu licet dolo desierit possidere cedunt actiones. Bar. ¶ Marcel. ¶ A deposit⁹ vel cōmo dati iudicio q̄s dolo aduersarij res⁹ absit: cōdēna to succurri solet: vt ei actiōes suas dominus cedat.

¶ Qui promittit satisfidare tenetur ad interesse qd̄ est quatenus res⁹ p̄cipalis facere possit. h. d. Barto. ¶ Celsus.

de cōsti. pe. l. promissor hōis. r. §. de ope. no. num. l. stipulatio §. siue. et hoc placet. sed an p̄cise ad factū pōt cōpellit: videt q̄ sic. vt. d. l. stipulatio §. siue. fm. h. r. §. qd̄ me. cā. si cū ex §. si q̄s. r. C. de fideicō. l. i. §. de. p̄cur. l. §. r. h̄o. §. pe. cōtra q̄ nō potest: vt h̄. r. C. de act. emp. l. si traditio. r. in cōtrarijs sit specialē. Tertij dīstin. suunt an possit p̄ aliū fieri: r. tūc p̄cise teneatur: alis non. vt. C. de cadu. tol. §. ne autē. Itē hoc in factis. in dantis autē p̄ci se teneatur ad bandum. vt. §. de h̄bo. oblig. vbi autē §. si. ¶ Quod iussit. ¶ puta ne venirent p̄ talē locū. r. ¶ Pretor. vel d̄bet iudex enāz delegat⁹. r. da exē plū: vt qz p̄mo iussit adesse kalēdis postea idibus. vt. §. de arbi. dicere. §. si. r. idē in quālibet sentētia iterlocutoria q̄ nichil dari v̄l restat: vt exp̄sas litis ipe: ret: aut q̄te possideri imperet: alioquin p̄tra. puta in iudicio momenta nec possit. super quo lata sentētia enā si appellatio interponat n̄ debet fortin effectū. C. si d̄ momē. pos. fue. ap. l. i. §. 330. et fm hoc ois in-

¶ Si quis ab alio. x. ab alio satisfidari⁹ stipulatus est: estimādum⁹ erit quanti stipulatoris iussit satisfidari: idq̄s aut tantūdem erit: aut minus: aut iterdū etiam nichil. neq̄ enim vani timoris vlla estimatio est. verum forte soluta aut nullum iam p̄cium estimationis est: aut quantum ex forte fuerit solutum tantū de estimatione decedat.

¶ In obligationibus faciendi post mortē succedit obligatio ad interesse. Bar. ¶ Si quis promiserit prohibere se ne aliquid damnū stipulatori patiatur: r. facit ne qd̄ ex ea re damnū stipulatori habeat: facit quod p̄misit. si minus: quia non facit quod promisit in pecunia numerata: cōdemnatur: sicut euenit in omnibus faciēdi obligationib⁹.

¶ Iudex potest suam sententiam interlocutoriam reuocare non diffinitiuam. h. d. Bar. ¶ Idem.

¶ Quod iussit⁹ veniue p̄tor: contrario imperio tollere remittere potest: licet

interlocutoria per quā deciditur incidens vel emergens pōt mutari. et hoc fm 330. r. fm eū vsq̄ ad quattuor mēses poterit reuocari: nō p̄cise forte q̄si tūc habeat executionē. Sed qd̄ erit de sentētia lata in possessio: videt si est interlocutoria vt quidā dicit q̄ possit mutari fm 330. sed p̄tra est. s. qz nō possit mutari enā fm eū: qz nec appellari. vt. C. si d̄ momē. pos. fue. ap. l. i. Itē h̄c posito q̄ sit interlocutoria cōtiner aliqd̄ restatū vel dari vel equipolens vt q̄te possidere. sed certe diffinitiuā est: vt. d. l. vni ca no. vñ cessat h̄c q̄lio. Alij dicunt q̄ si est talis iterlocutoria per quam q̄sno incidēs vel emergēs decidatur: hanc iudex corrigere nō possit: sicut nec diffinitiuā. cum huiusmodi interlocutorie sic inducant excep. rei iudi. in illo capitulo sicut diffinitiuā. vt. §. de cōpen. qd̄ in diē §. si rationē. r. C. si ex fal. instr. l. i. Incidens autē est: vt si actor seru⁹ dicitur r. filis. emergēs vt testē admittendū vel non admittendū r. similes. si autē talia nō continet: tunc possit mutari: puta vt adsint partes in idibus vel kalēdis. vt. §. de arbi. l. dicere. §. si. et ita h̄c loquit. sed

Enia in terlocu. an pos sit reuocari.

Que sho ma dens et emer ges que sit.

videtur qd etiam in dictis exemplis no possit mutari. vt C. de dila. l. siue pars. que est cõtra. Sol. vt ibi. vel distin- gue in dilanõibus vtrũ a legeri tunc coartant tñ no mu- tari a iudice possunt. an a iudice: tunc mutari. vt. d. l. di- cere. in fi. r. argu. s. de no. ope. num. l. si opus.

A de sententijs diffinitiuis. vt. l. c. p. an. l. r. de pen. diu. fratres. de q. fia. l. i. s. fi. r. dicef. J. eo. l. iudex.

A duo pio re scriptu. cõcor. et de foro cõpe. si quis. ad finem.

C A. s. c. l. a. ma- gistratib⁹ ppli ro- mani. et idẽ de qũ bet alio ordinaro. vel dic a se gñali- ter loq̃ licet referi ptũ missum fuerit magistratibus po- puli romani. sic q̃ delegat⁹ nõ exeq̃- tur suã sniaz iure nõõ: vt h. Sed qd in delegato pnci- pis: videt fec⁹. tũ qz delegat vt ordi- narius. vt. C. d. iu- di. a iudice: r. citat

vt in aut. de ling. s. omne. ibi alia autẽ obus rẽ. Item si cui executio mandatur cognoscit de veritate precũ. vt C. si cõtra ius vel vt. pub. l. r. si nõ cognitio. ergo idẽ et ecõtra. l. si est cõmissa pncipalis r executio videat cõmis- sa. Sed licet hęc spalia habeat nõ tñ hoc ptra ius cõe ha- bere debet: cũ hoc non inueniã spaliũ. nec idẽ qz cogni- tio mãdatur videt mãdatur executio: s. sec⁹ sit cõtra: qz executio vt fiat missio de mixto imperio est. vt. s. de iurisd. om. iudi. l. iudere. Sed iure canonã delegat⁹ a papa põt exequi: vt. c. de offi. r. po. iudi. deleg. c. pastoralis. s. pterea postulasti. Itẽ fm. h. illud põt queri: an execu- tio sententię possit demãdari. et potest apertius propo- ni questio si mãdatur possit vt in possessionẽ mittat. quod dic vt dicitur. s. de offi. eius cui mã. est iur. l. cognitio. s. vt. pof. r. de iurisd. om. iudi. l. i. Illud instãtus queri- tur an hoc saltẽ vt possit in possessionẽ mittere: nõ vt pos- sideat delegetur: r. quidẽ cuiũbet magistratu municipa- li hoc pmittit. qd dic vt. s. de dã. infec. l. iij. s. an tamen. r. s. si forte. r. ad mun. Lea que s. magistratus. ergo de- legatur qz magistrat⁹ iure cõpẽnt. vt. s. de offi. eius cui mã. est iur. l. i. in pn. fm. quosdã. h. qz. Itẽ quoro de eo cui vniuersitas causari alicuius loci mãdatur: et dicã non frãsire qd spcaaliter non possit delegari. s. sententię sue vel alterius executio. vt. s. de offi. eius cui mã. est iurif. l. i. r. licet de illis causis aliquã possit alij delegare. vt J. qz r. a quo ap. l. i. s. i. Item videt delegatũ in possessio- nẽ mittere. vt in aut. de exhi. s. si vero. sed ibi non aperit de delegato vel ordinario dicẽ. quare dic loqui de ordi- nario: vel ibi de delegato pncipis fm. quosdã.

Arbittorum. quando sine pena factũ fuit arbitriũ r expresse vel tacite. s. taciturnitate. r. dicitur sit emolega- tum. i. a partibus comprobatũ. vt. C. de arbi. l. penul. qd

de sententijs contra. l. p. l. a.

A duo pio rescriptum⁹ est magistratib⁹ popu- li romani: vt iudicũ a se⁹ dato- rũ vel arbitror⁹ sniaz exequã- tur hi qui eos dederũt.

Potest vnus iudex alteri⁹ iurisdictionis iudicẽ requirere vt et⁹ sniaz exequat. h. d. Bar.

Sententiã p̃o dictã etiã in prouincijs posse p̃ presides si hoc visum fuerit ad finẽ p̃se- quũ. idẽ impator noster cũ pa- tre suo rescriptit.

Con executioe primo debet capi mobilia: scdo immobilia: tertio nomina. Bar.

In veditioe itaqz pigno- rum captorum facienda: pu- mo quidẽ res mobiles et aia-

ius nouũ hic respicit: velloquitur quãdo a partib⁹ fue- rint petiti certũ iudices. s. non. vel quãdo in locũ recusã- ti alij dantur. vt. C. de iudi. apertissimi. l. fina.

In prouincijs idem ecõtra. s. de iudi. argẽtarium.

lia⁹ capi pignori iubet⁹: mor^m distrahi: quarũ precũ si suffe- cerit/bene est⁹. si nõ suffecerit: etiã soli pignora capi iubet⁹ r distrahi. qz si nulla mouetia⁹ sint: a pignouibus⁹ soli initium faciũt⁹. sic deniqz iudices iter loqui⁹ solẽt: qz si mouetia non sint: vt soli qz capiantur⁹. nã a pignouibus soli initium faciẽdũ nõ est: qz si nec ea que soli sint sufficiãt: vel nulla sint pigno- ra soli: tunc pueniet etiã ad iu- ra⁹. Exequuntur itaqz rem iu- dicatam presides isto modo⁹.

Si pignus datur creditori in solutum simpliciter: presu- mitur datum pro toto debito. hoc dicit Barto.

Si pignora que capta sunt

et non faciat hic ordinem inter mobiles. factas tamen vt pmo illa que minus debitori nocerẽt r maxime pec- unia. sed est argu. cõtra. s. de ven. in pos. mit. l. i. s. dimi- nutio. r. C. de bo. q̃ libe. l. i. s. vbi autẽ. r. s. de ser. si cui.

Iubent. als iubent. s. dicit exequẽtes. als iubet⁹. m. Mor. hoc dic vt no. C. de bo. aut. iu. pos. l. cum pro- n. Bene est. Imo videtur cõtra. vt. C. de his (penas. qui ad ec. cõũ. l. i. s. cum autẽ monitus. sed illa fm. istã: vel ibi ex interlocutoria r sic in non liquido. hic ex diffi- nitua et sic in liquido debito.

Mouentia. vel alia mobilia. p. A pignouibus. impropie. vt. J. de s. bo. sig. l. plebis. s. pignus.

Faciant. exequentes. r. Interloqui. als interim exequi. als interloqui.

Capiantur. r. sic fertur sub conditione. sed cõtra. J. qñ apel. sit. l. i. s. biduum. sed dic qz hic versus qz si nul- la rẽ. non sit de sententiã. sed hic vt soli rẽ. et sic dicto qd: vel non est: vel abundat. Alij qz hic de interlocutoria: vbi de diffinitua. Tertij hic de presenti permutat: vbi probi- bet de futuro. argumẽ. s. si cer. pta. l. itaqz. vel licet ferri non debeat: lata tamen tenet. et sic statuetur tempus sra: qd si non appareant mobilia capiant res soli. argu. s. de heredi. instituen. l. si quis instituitur. r. J. de bonis aut. iudi. pos. si feruus.

Quod. scilicet dicentes qz si nec ea rẽ. et hoc si ha- bes exequi. Accur.

Ad iura. l. nomina. vt et. C. quan. sil. vel pu. l. ij. r. J. eo. s. sic quoqz.

Isto modo. nullo excepto privilegio. vt. s. qd cuiusqz vni. l. ciuitatis. et de sum. do. l. i. r. C. de p̃cedis. mino. l. i. quid autem de ecclesiasticis: Rñ. idem fm. h. qz.

s. nomine pupil- le. Itẽ de vna pe- uincia vel ciuitate in aliã. vt. J. de bo. aut. iud. pos. l. cũ vnus. s. fina. et C. de iudi. prope- randũ. s. si autem reus. secus in de- lictis vbi remittit ad locum delicti. vt in aut. vt nulli iudi. s. si qz cõ. s. Ad finem. qz sententiã sit efficax h. r. p̃fectq. als p̃ducta.

In venditio- ne. dicit faciendã executionem: et p quos. audi. nũc qz- liter.

Animalia. als animales qz r ipã mobilia sunt. vt. J. de verbo. sig. l. mouentiũ. et li-

Libet Quartus.

a Non inueniant. vel non iustum precium offerentem inueniant. arg. §. de lega. iij. non dubium. §. si.

b Addicatur. i. dentur in solutum. et no. q. quadruplex est via victori. primo vt quasi pignora teneat. Secundo si magis velit addicantur sibi. p. quantitate debita non. p. minor: vt h. et hec

addictio est quasi emptio. vt. C. de euict. si p. d. i. Tertio q. pot. licitare et emere ab execute: vt q. lib. et al. vt. C. si i. cau. iud. pign. l. ij. Quarto q. si vict. callide fecerit q. no. in ueniatur emptor: dominus a principe impetratur. vt. C. si in cam. iud. l. si. et fm. hoc itel. lige. C. de excep. rei iudi. l. ordo. et facit. C. de iur. do. impe. l. si. §. si aut. in tepore. Accur. c. Que debet. no. pro minor. inuito condonato et execute. vt. i. si ne huius. §. d. In crediti. id est. ppter creditu. et est appellatio g. n. l. i. cer. p. ta. l. i. e. C. dicit. q. b. presumit hec lex: siue sit hoc actu si ue simpliciter accipiat: siue etia. victor dicat. cu. vict. et iudex no. consentiant. et sic cum lex psumat sup. certo. no. admittitur. probatio in contrariu: vt dicat q. p. parte debiti accepit. vt no. C. de p. ba. l. siue possidentis. secus si iudex p. certis q. tate det: vt videmus quondam fieri. est ergo tutius victori emere vt quilibet: q. sic in solutum accipere. Accur. f. q. al. deest q. et tuc plana. al. no. deest. et tuc die no. ampli. q. q. sibi d. i. nichil ultra. iam em. nichil ultra debitu. est cu. psumat pro toto accepisse. et verbu. ampli. expone. i. de cetero. non autem poterit pignora restituere et debitu. petere. sed quida. dicunt q. residuu. ad q. b. pign. no. sufficit pot. petere et no. plus si forte vellet penitere de eo q. pignora accepit. q. b. pcedes. et sequens l. fa. no. patit. l. z. esset equu. et l. z. sic sit in pignore conuentionali. vt. C. de iur. do. impe. l. si. sed si quidem. Sunt et alie differentie inter conuentionale et p. toriu. siue iudiciale pignus. vt no. §. de pigno. ac. l. i.

c De cetero. scz debito. adeo vt probatio in contrariu

emptore no. inueniant: rescriptum est ab imperatore nro. et diuo patre eius: vt addicatur ipsi cui quis condempnatus est: addicantur vtq. ea q. tate q. debetur. nam si creditor maluerit pignora in creditu. possidere hisq. esse contentus: rescriptu. est no. posse eum quid ampli. q. sibi debetur petere: quia velut pacto tra. segisse de cetero. videtur: qui contentus fuit pignora possidere. nec posse eu. in quantitate certam pignora tenere et superfluum petere.

d Cora iudice exequente examinatur questio emergens super rebus pignori captis summam: que cognitio non facit preiudicium volenti ordinarie agere: et post pignus addiciti creditori ad vsucapione proficit. hoc dicit Barto.

e Si super rebus que pignoris iure capte sunt p. trouersia fiat: constitutus est ab imperatore nostro ipso. qui rem iudicata exequuntur: cognoscere debere de p. uetate. et si cognouerint eius fuisse qui condempnatus est: rem iudicatam exequatur. sed sciendu. est summam eos cognoscere debere: non admittatur: vt dixi. et sic nota q. lex presumit remissionem residui et transactionem factam: vt al. p. actionem vt. C. de pac. l. ij. secus si partem debiti accepisset. vt. C. de excep. l. si ex maiore. sed alij dicunt de cetero. i. deinceps: quia velut penitere vt dixi.

f Nec sententia eorum posse debitori preiudicare: si forte hi dimittenda eam rem esse putauerint: quasi eius sit qui controuersiam mouit: no. eius cuius nomine capta est. nec eum cui restituta est statim habere per sententiam debere: si forte iure ordinario ceperit ab eo res peti. Sic eueniet vt omnibus integris tunc vsucapioni res iudicata proficiat. Sed z. illud debet dici vbi controuersia e. de pignore id dimitti debere et capi aliud si q. e. sine controuersia. Si res fuerit pignoriata que pignori capta est: videndu. est an sic distrahi possit: vt dimissio creditore superfluu. in causam iudicati conuertatur. et quis no. cogatur creditor re quam pignori accepit distrahere: tam e. in iudicati executione seruetur: vt si emptore inuenit res que capta est: q. dimissio priore creditore superfluu. soluere paratus sit: admittenda sit hmoi. quoq. rei distractio. nec videtur deterior conditio creditoris fieri suu. consecuturi: nec prius ius pignoris dimissuri q. si ei fuerit satisfactum.

g Post rem vendita et in so-

ponitur. §. si iussu. fm. quosda. q. b. potest dici post additionem. si autem tantu. pignori capiatur vt h. c. erat: dices l. integris omnibus. i. tam iure debitoris q. creditoris. It e. et eius qui mouet controuersiam super re capta in causa iudicati. et q. b. subijcit vsucapioni. i. interrompende. fuit enim naturalis interruptio. vt. §. de vsucap. l. naturaliter. nam missus in pos. non potest vsucapere cu. non habeat possessionem. vt. §. de acqui. pos. l. ij. §. si. et. i. vti poss. l. si duo. §. creditores.

h Petere. arg. §. de p. cu. l. in cau. se. in prin. i. Controuersia fiat. ab aliquo iure d. i. Idem si iure possessionis: quia dicat alij se possidere. sed hic constabat debitoru. possides. et dic hoc fieri ante additionem. si autem post habet tunc locu. ferio. §. si post.

i Summam. No. similia de summamaria cognitio. vt no. C. de iudi. l. iudices. Accur. l. Preiudicare. si summam ferat sententia non preiudicatur. vt z. §. de lib. agno. l. si q. a liberis. §. me minuisse. sec. si plene. vt no. C. de ordi. cog. l. ij.

k Decem. mo. uentem l. i. vel re. riu. i. victorem. et die restituta. i. tradita. vt. i. de s. bo. sig. l. verbum red dendi.

l Integris. i. omnibus integre venientibus. que snt necessaria ad vsucapione. et fm. hoc. p. ficiet vsucapioni. i. faciede p. creditorem. vt et §. de acqui. pos.

m Proficiat. q. pro suo possidens vsucapit. p. Sine p. trouersia. vt. C. q. si. vel pu. l. ij. et. i. §. sed q. pignoriata. quida. alij ex conuentione. (vtrum. r. Non cogat. al. f. vt et. §. de pigno. ac. l. q. uis. f. Distractio. et sic vel creditor conuentionalis pignoris vendet: vel yedionu. consentiet. al. s. etiam inuito eo fiet.

n Post rem vendita et in so-

Si post additum. i. captum et postea venditū aut
revertitū iudicet. et cōtinua: quia. s. dixit quādo controuer
sia mouetur ante additū pignus vbi summam cogno
scitur nunc quando post. vbi siue de proprietate siue de
possessione. fiat q̄stio nō se intrōmittunt exequētes cuiusq̄ sit
addicta. si autem

de precio consilium
iudici: vt or̄i alia
q̄stioe om̄issa: aut
p̄sentī pecunia vē
dat: aut si hoc nō
fecerit res ipsas
vbi cuiusq̄ iueniat
q̄stio nondū vinculo
pignoris libe
ratis accipiat. s. q̄
quare maḡ de p̄
cio: Rñ. quia non
est ibi lōga cogno
scitio auferre rē. im
mo ideo quia ni
hil videtur fecisse
se executor nisi p̄
cū soluitur: quo
solutō totū videt
fecisse: cū ei amodo
aduocari non
possit p̄cū. vbi
autem sibi res est
addicta seip̄ne
facit executor. nā
demū extinguit iudi
canti actio om̄i
no si res addicta
facta est accipien
tis. vt. j. de solu. si
q̄s aliaz. vnde ea
euita nō cessat eo
rum audiētia s̄m
quodā: prout habes non cessabunt: et postea idem rē. et
sic ad proximum dictū refertur: vel s̄m alii cessat eoz offi
cium: q̄ licet nō plene: tamen prout voluit petitor finie
runt. arg. s. eo. s. si pignora. sed in precio non soluto: nec
plene nec semiplene fecerunt. Bzo.

Si post additū pignus ali
quā controuersia emptori mo
ueatur: an sit cognitio eius de
iudicis qui sententiam execut
fuerit videndū est. et cū semel
emptio p̄fecta sit: eiusq̄ q̄ sic
cōparauit periculum ver̄se:
non puto locū esse cognitioni.
Lerte posteaq̄ inducitur est
emptor in possessionē: nonne
cessabunt partes eoz idē iudi
cū: idēq̄ et si ipsi cui q̄s iudi
catus est: res fuerit addicta.

Si per iudicem exequente
res vendita sit precio non so
luto cessat officium iudicis in
precio exigēdo: vnde res de
bet v̄di p̄sentē pecunia vel
res vendita reuocari. hoc di
cit Barto.

Sed si emptor cui pigno
ra sunt addicta exequete iudi
ce precium nō soluat: vtrū ad

litem: necesse ergo habes dicere condemnationē faciē
dam. sed quodcūq̄ diceris vel pro iudicato habendum
vel condemnationē fieri: procederes in infinitū: q̄ qd in
venditione p̄mi condēnati contingit: posset contingere
in venditione bonorum secundi et terti: et sic per singu
los. quod esset absurdum.

Pro iudicato. vt sic non condēnatur: sic est arg.
q̄ cōfessus non cōdēnatur. quod dicit vt. j. ti. i. l. i.
Non se interponant. ad exequendā s̄miam p̄ precio.
Cum nec habeat. si est habeat in singulari dic ha
beat is. s. emptor cōtra eū cui rē. sed aduersus eum qui
precio pignoris liberat. s. de euit. l. antepe. et sic supple
ergo et iste victor non debet habere contra eum emptorē
vel dicit is. s. victor aduersus eum emptorem.

Cui. i. a quo. nā frequēter danus p̄ ablatiuo ponit.
si habes in plurali habeat. s. exequētes cōtra victorē. q.
d. sicut non possunt iudices share. p̄ emptore contra vic
torē: sic nec p̄ emptorē p̄ victore. et s̄m hoc absurdū is: v̄
enā legi p̄t cū sequit̄ ver. q. d. is cui rē. nō affici dāno rē.
p̄ Afficietur. s. victor. q̄ Interponat. execu
tores p̄dicti q̄ emptor nō soluit p̄cū: vt dictū est. Et.
r̄ Addictam. i. captam et venditam.
f̄ Liberatā. nō videt ergo posse haberi fidē de p̄cio
ab exequētibz. et si habeat nō t̄r̄scat d̄bit. arg. j. de iure
si. si procurator. in fine. sed qualiter auferatur et si dicat
f̄ ij

Periculum. quo ad hoc vt teneat p̄cū solvere. Itē
quo ad executorē vel victorē q̄ de euit. nō t̄neat: sed nō
quo ad illum cui proficit solutio. vt. s. de euit. l. antepe.
s. i. r. l. si pignora. r. c. de euit. si ob causam.

Nonne cessabunt. si habes nōne cessabunt. et rñ.
vtrq̄ cessabunt: et hoc si q̄stio p̄prietatis vel possessiōis
mouetur: secus si p̄cū nō soluit: vt subijcit. Item hoc
siue tradita sit iam possessio vt hic. siue non. vt. s. p̄xi.
rñ. dū modo contracta sit venditio. nā et ante fieri p̄t cō
trouersia. vt. c. de rei v̄di. si fundū. r. c. de euit. si post.
v̄ditione autē nō facta summam cognosceat. vt. s. s. si
super rebz. Itē alia littera est non cessabūt: et tunc dic
cū mouetur q̄stio de precio. Alij dicit̄ p̄xiōi casu non su
sceptio periculū: hic sic. et sic non cessat. Alij q̄ superio
ri casu agit aduersus alium ad quē possessio casu deue
nerat: hic conueniebatur. et sic hic non cessat.

Idemq̄. quod in p̄xiōi casu si habes nonne. vel
ad p̄mū non ad proximum: si habes non cessabūt. sed
aliq̄ referunt ad proximum etiam si sit non cessabunt.

Addicta. alio emptore nō inuēto. vt. s. e. s. si pignora.

Nō soluat. executoribus qui v̄dunt. vt. s. de euit.
si pignora. Accursius.

Vidēdū est: hic p̄t cōtinuari. quid enim rē. vsq̄ il
lum melius rē. et tunc assume et non puto rē. et iunge cū
eo: melius rē. et s̄m hoc quid enim rē. est examinatio
questionis. vel le
ge recte. et qd̄ di
cit non puto vltra
procedere debere
id est vt mandet
sententiā executi
oni pro precio nō
soluto i alias res
ip̄ius emptoris.

Ceterum. id
est alioquin.
Lōge rē. in
infinitū. pone est
iterū ab aliquo su
per rebz illius em
ptoris captis mo
ueri questionem.
Itē qd̄ subijcit qd̄
enim rē. dicit q̄ p̄
bat causam sue re
sponsionis q̄ lon
ge sez res abiret.
Nāz aut dices q̄
condēnabunt em
ptorem et ei res
capient et distra
hent: aut dices q̄
habebunt pro cō
dēnato. hoc scdm̄
dicit semp nō p̄t.
quid enī si negat
se emisse vel dicit
se precium soluis
se qd̄ negatur se

Ceterum. id
est alioquin.
Lōge rē. in
infinitū. pone est
iterū ab aliquo su
per rebz illius em
ptoris captis mo
ueri questionem.
Itē qd̄ subijcit qd̄
enim rē. dicit q̄ p̄
bat causam sue re
sponsionis q̄ lon
ge sez res abiret.
Nāz aut dices q̄
condēnabunt em
ptorem et ei res
capient et distra
hent: aut dices q̄
habebunt pro cō
dēnato. hoc scdm̄
dicit semp nō p̄t.
quid enī si negat
se emisse vel dicit
se precium soluis
se qd̄ negatur se

Ceterum. id
est alioquin.
Lōge rē. in
infinitū. pone est
iterū ab aliquo su
per rebz illius em
ptoris captis mo
ueri questionem.
Itē qd̄ subijcit qd̄
enim rē. dicit q̄ p̄
bat causam sue re
sponsionis q̄ lon
ge sez res abiret.
Nāz aut dices q̄
condēnabunt em
ptorem et ei res
capient et distra
hent: aut dices q̄
habebunt pro cō
dēnato. hoc scdm̄
dicit semp nō p̄t.
quid enī si negat
se emisse vel dicit
se precium soluis
se qd̄ negatur se

Ceterum. id
est alioquin.
Lōge rē. in
infinitū. pone est
iterū ab aliquo su
per rebz illius em
ptoris captis mo
ueri questionem.
Itē qd̄ subijcit qd̄
enim rē. dicit q̄ p̄
bat causam sue re
sponsionis q̄ lon
ge sez res abiret.
Nāz aut dices q̄
condēnabunt em
ptorem et ei res
capient et distra
hent: aut dices q̄
habebunt pro cō
dēnato. hoc scdm̄
dicit semp nō p̄t.
quid enī si negat
se emisse vel dicit
se precium soluis
se qd̄ negatur se

Ceterum. id
est alioquin.
Lōge rē. in
infinitū. pone est
iterū ab aliquo su
per rebz illius em
ptoris captis mo
ueri questionem.
Itē qd̄ subijcit qd̄
enim rē. dicit q̄ p̄
bat causam sue re
sponsionis q̄ lon
ge sez res abiret.
Nāz aut dices q̄
condēnabunt em
ptorem et ei res
capient et distra
hent: aut dices q̄
habebunt pro cō
dēnato. hoc scdm̄
dicit semp nō p̄t.
quid enī si negat
se emisse vel dicit
se precium soluis
se qd̄ negatur se

Ceterum. id
est alioquin.
Lōge rē. in
infinitū. pone est
iterū ab aliquo su
per rebz illius em
ptoris captis mo
ueri questionem.
Itē qd̄ subijcit qd̄
enim rē. dicit q̄ p̄
bat causam sue re
sponsionis q̄ lon
ge sez res abiret.
Nāz aut dices q̄
condēnabunt em
ptorem et ei res
capient et distra
hent: aut dices q̄
habebunt pro cō
dēnato. hoc scdm̄
dicit semp nō p̄t.
quid enī si negat
se emisse vel dicit
se precium soluis
se qd̄ negatur se

Ceterum. id
est alioquin.
Lōge rē. in
infinitū. pone est
iterū ab aliquo su
per rebz illius em
ptoris captis mo
ueri questionem.
Itē qd̄ subijcit qd̄
enim rē. dicit q̄ p̄
bat causam sue re
sponsionis q̄ lon
ge sez res abiret.
Nāz aut dices q̄
condēnabunt em
ptorem et ei res
capient et distra
hent: aut dices q̄
habebunt pro cō
dēnato. hoc scdm̄
dicit semp nō p̄t.
quid enī si negat
se emisse vel dicit
se precium soluis
se qd̄ negatur se

Ceterum. id
est alioquin.
Lōge rē. in
infinitū. pone est
iterū ab aliquo su
per rebz illius em
ptoris captis mo
ueri questionem.
Itē qd̄ subijcit qd̄
enim rē. dicit q̄ p̄
bat causam sue re
sponsionis q̄ lon
ge sez res abiret.
Nāz aut dices q̄
condēnabunt em
ptorem et ei res
capient et distra
hent: aut dices q̄
habebunt pro cō
dēnato. hoc scdm̄
dicit semp nō p̄t.
quid enī si negat
se emisse vel dicit
se precium soluis
se qd̄ negatur se

Ceterum. id
est alioquin.
Lōge rē. in
infinitū. pone est
iterū ab aliquo su
per rebz illius em
ptoris captis mo
ueri questionem.
Itē qd̄ subijcit qd̄
enim rē. dicit q̄ p̄
bat causam sue re
sponsionis q̄ lon
ge sez res abiret.
Nāz aut dices q̄
condēnabunt em
ptorem et ei res
capient et distra
hent: aut dices q̄
habebunt pro cō
dēnato. hoc scdm̄
dicit semp nō p̄t.
quid enī si negat
se emisse vel dicit
se precium soluis
se qd̄ negatur se

Ceterum. id
est alioquin.
Lōge rē. in
infinitū. pone est
iterū ab aliquo su
per rebz illius em
ptoris captis mo
ueri questionem.
Itē qd̄ subijcit qd̄
enim rē. dicit q̄ p̄
bat causam sue re
sponsionis q̄ lon
ge sez res abiret.
Nāz aut dices q̄
condēnabunt em
ptorem et ei res
capient et distra
hent: aut dices q̄
habebunt pro cō
dēnato. hoc scdm̄
dicit semp nō p̄t.
quid enī si negat
se emisse vel dicit
se precium soluis
se qd̄ negatur se

Ceterum. id
est alioquin.
Lōge rē. in
infinitū. pone est
iterū ab aliquo su
per rebz illius em
ptoris captis mo
ueri questionem.
Itē qd̄ subijcit qd̄
enim rē. dicit q̄ p̄
bat causam sue re
sponsionis q̄ lon
ge sez res abiret.
Nāz aut dices q̄
condēnabunt em
ptorem et ei res
capient et distra
hent: aut dices q̄
habebunt pro cō
dēnato. hoc scdm̄
dicit semp nō p̄t.
quid enī si negat
se emisse vel dicit
se precium soluis
se qd̄ negatur se

Ceterum. id
est alioquin.
Lōge rē. in
infinitū. pone est
iterū ab aliquo su
per rebz illius em
ptoris captis mo
ueri questionem.
Itē qd̄ subijcit qd̄
enim rē. dicit q̄ p̄
bat causam sue re
sponsionis q̄ lon
ge sez res abiret.
Nāz aut dices q̄
condēnabunt em
ptorem et ei res
capient et distra
hent: aut dices q̄
habebunt pro cō
dēnato. hoc scdm̄
dicit semp nō p̄t.
quid enī si negat
se emisse vel dicit
se precium soluis
se qd̄ negatur se

Ceterum. id
est alioquin.
Lōge rē. in
infinitū. pone est
iterū ab aliquo su
per rebz illius em
ptoris captis mo
ueri questionem.
Itē qd̄ subijcit qd̄
enim rē. dicit q̄ p̄
bat causam sue re
sponsionis q̄ lon
ge sez res abiret.
Nāz aut dices q̄
condēnabunt em
ptorem et ei res
capient et distra
hent: aut dices q̄
habebunt pro cō
dēnato. hoc scdm̄
dicit semp nō p̄t.
quid enī si negat
se emisse vel dicit
se precium soluis
se qd̄ negatur se

Ceterum. id
est alioquin.
Lōge rē. in
infinitū. pone est
iterū ab aliquo su
per rebz illius em
ptoris captis mo
ueri questionem.
Itē qd̄ subijcit qd̄
enim rē. dicit q̄ p̄
bat causam sue re
sponsionis q̄ lon
ge sez res abiret.
Nāz aut dices q̄
condēnabunt em
ptorem et ei res
capient et distra
hent: aut dices q̄
habebunt pro cō
dēnato. hoc scdm̄
dicit semp nō p̄t.
quid enī si negat
se emisse vel dicit
se precium soluis
se qd̄ negatur se

Ceterum. id
est alioquin.
Lōge rē. in
infinitū. pone est
iterū ab aliquo su
per rebz illius em
ptoris captis mo
ueri questionem.
Itē qd̄ subijcit qd̄
enim rē. dicit q̄ p̄
bat causam sue re
sponsionis q̄ lon
ge sez res abiret.
Nāz aut dices q̄
condēnabunt em
ptorem et ei res
capient et distra
hent: aut dices q̄
habebunt pro cō
dēnato. hoc scdm̄
dicit semp nō p̄t.
quid enī si negat
se emisse vel dicit
se precium soluis
se qd̄ negatur se

Ceterum. id
est alioquin.
Lōge rē. in
infinitū. pone est
iterū ab aliquo su
per rebz illius em
ptoris captis mo
ueri questionem.
Itē qd̄ subijcit qd̄
enim rē. dicit q̄ p̄
bat causam sue re
sponsionis q̄ lon
ge sez res abiret.
Nāz aut dices q̄
condēnabunt em
ptorem et ei res
capient et distra
hent: aut dices q̄
habebunt pro cō
dēnato. hoc scdm̄
dicit semp nō p̄t.
quid enī si negat
se emisse vel dicit
se precium soluis
se qd̄ negatur se

Liber Quartus.

se absoluisse precium. Rñ. hoc forte nō dicebat: als ptra.

a **C** Sic quoq; q. d. non solum predicto modo exequitur iudicatum: sed etiam isto.

b **C** Aliud. corpale. vñ. s. in qñtione. vt. s. e. s. s. illud.

c **C** Id duntaxat. scz nomen.

d **C** Confitetur.

passiue ponit. R.

e **C** Secutus. in

nole vt cognoscat

de eo sicut de cor

porali pignore.

f **C** Cognoscere

summam. vt. s.

eo. s. sed sciendū.

g **C** De ppricta

te. are additionē.

h **C** Rescriptum

ergo nō confessi

tñ capient.

i **C** Rescriptum

est. querit quare

secus: Rñ. qz faci-

lius in rebus cor-

poralib⁹ habetur

sumaria cognitio

cetera dic vt no.

C. quando fiscus

vel pu. l. ij.

i **C** Cōuenient

nomen. tñ. f. quā

do nomē non dis-

ficetur.

k **C** Capi. sic di-

cendo habeas il-

lud nomē loco pi-

gnor⁹: et ille postea

gabebit vñle acti-

onē: sicut video in

noie pignori obli-

gato ex cōueniēde

vt. s. d pigno. l. cū

puenit. et facit. C.

de pignorio pign.

l. i. et. ii. et. C. d hys

qui ad ec. consu. l.

fi. s. ij.

l **C** Solet capi.

pupillo condem-

nato.

Sunt. possūt.

deducto ne

egeant: als nullū

esset pñilegium

vt. j. de re. iur. l. in

condemnatione.

n **C** Id est. pro scz ponitur secundū Joan. sic. s. quādo

actio de peculio est annalis. l. i. s. s. d. u. l. 30.

o **C** Ere alieno. exape donatorē. vt. j. e. l. inter eos. s. fi.

p **C** Fere. fere dicit: qz si negauit se socius esse in solidū

condenatur. vt. j. eo. sed hoc. quia et alij sunt vt donator.

vt. j. eo. inter eos. in fi. Item qui cessit bonus. vt. j. qui bo.

ce. pos. l. is qui. bonus. Item filius exheredatus vel ab

stentus. quod dicit vt no. s. quod cū eo. l. ij. et. ij. vel fere di

citur: quia huc etiam enumerati non semper habent bene-

C **E**bi alle res non sunt noia capiuntur eoz qui confitetur: que exigentur vel vendent vt iudici videbis. l. d. Bar.

C **S**ic quoq; iudices exequuntur iudicatum vt noia iure pignoris capiant si nichil aliud sit quod capi possit: posse enim nomen iure pignoris capi ipe rator noster rescripsit. Sed vtrum cōfessi nomen tantū capi possit: an etiā si neget quis se debere et videam⁹. et magis est vt id duntaxat pignori demū capiatur quod confitetur. Ceterū si negetur equisimū erit discendi a nomine: nisi forte quis exemplus secutus corporalium pignorum vltra processerit: dixeritq; ipso debere iudices de nomine cognoscere vt cognoscat de proprietate: sed cōtra rescriptū est.

C **I**tem quid dicemus vtruz ipsi iudices cōuenient nomē exigētq; id quod debetur: et in causam iudicati cōuertent: an vero vendēt nomen vt pignora corporalia vendi solent: et necesse est vt quod eis facili⁹ videatur ad rem exequendam hoc faciant.

C **S**i creditor habet pecuniā debitoris: vel debitorū destina- ta: ipsa pecunia capis nō debitoris nomen. l. d. Bar.

C **S**ed et si pecunia penes argentarios sit: eque capi solet. hoc ampli⁹ et si penes alium

ficiam: puta maritus vel socius si quid dolo facerent. vt s. p. fo. l. verum. s. hoc quoq; et. s. fo. ma. l. etiā. s. licet. et C. de rei vxo. ac. s. cum autē. vel tertio secundum. d. fere ppter donatorē dicit qui es alienū dedit vt dicit.

q **C** Accipiendū est. contra. s. pro socio. verum. in pun.

quem sit destinata: tamen ei qui condēnatus est solet pignoris iure capi⁹ et conuerti in causam iudicati. **P**reterea pecuniā quoq; depositam nomine condēnati vel in arcam reclusam solent capere: vt iudicatum satisfiat: hoc amplius: et si pupillaris pecunia in arca reposita sit ad predictōrū cōparatione: etiam citra permissū pretoris ab eo qui exequitur iudicatum solet capi et in causam iudicati conuerti.

C **P**ersone hic enumeratē cōueniunt et exiguntur in quātū facere pnt et ere alieno non deducto. fallit in donatorio. l. d. Barto. **I**dem. **S**unt qui in id quod facere possunt pueniunt: id est non deducto ere alieno: et qui dem sunt hi fere qui pro socio conueniuntur. sociuz enim oim bonorū accipiendus est. **I**tem parens. **I**dem.

Patronus patrona liberis eorum et parentibus. itē maritus de dote: id quod facere potest puenitur. **I**dem. **I**tem miles qui sub armata militia stipendia meruerit condemnatus: eatenus quatenus facere potest cogitur soluere. **P**aulus.

Item eos quibus ex ea causa debetur: occupantis melior conditio est: nec deducitur quod eiusdem

dito. s. candē cām dicit qz oib⁹ iquātū facere pnt dē condēnari. et sic oim ē eadē cām vt p dūo in p dēnatioe. als alij dicitur eadem causa. vt. j. de excep. rei iud. et an eadē et alias aliter. vt. s. de inoff. testa. circa.

C **O**ccupantis. occupare dicitur qui primo ad sententia peruenit. vt. s. de peculio. l. si vero. alias qui primo litē pstat. vt. s. deleg. l. l. si plurib⁹. **I**tem hoc accipit in fi. pñilegiatos et pñilegiatos eqli pñilegio psonali. vt. s. qd cū eo. l. s. an. et de peculio. l. ex facto. qz sūt d. nisi in duob⁹ dotib⁹. vt. C. qz po. in pig. ha. l. fi. s. fi. **I**tem videt melior

ubi etiā spūs rei focū dicit hre bñficiū hoc. Solu. b subaudi maxie. vt illa ad istā trahit: vt hic interrogatiue lege et solue p illā vel vt ibi. pma fra

Patronus. nisi patronatus ius amittit: qd mōis sit. vt no. C. de bo. que libe. l. fi. in fi.

Paretēs. in finitū cū sit fauoe in oib⁹ hys accipit: vt. s. de in ius vocan. l. quib⁹. s. paretēs. et. l. s. et. s. libos aut. et de lib. et posth. l. cū qdā ppter alij. vt. s. b gradibus. iunscō. s. parentes.

Dote. vt s. solu. ma. l. maritū. cauet tñ de soluendo si pueniendū ad fortunā pignolo rē. vt. s. de rei vxo. ac. s. cū autē. s. s. s. de ac. s. itē si d dote. sed nō est: qz in quātū facultas pau⁹ vtrū: id est qz in quātū facere pnt. **I**tem d. s. b neg. gest. t. uozno. fo. vt. j. l. nō tñ. Rec.

Tē miles. facit. s. e. l. miles. in pñ. et qd ibi no. et no. qz iste tres leges respiciūt se cū dā pte rubice.

Item eos. ex eadē cām. i. ge- nere dicit. i. ex cre

ubi etiā spūs rei focū dicit hre bñficiū hoc. Solu. b subaudi maxie. vt illa ad istā trahit: vt hic interrogatiue lege et solue p illā vel vt ibi. pma fra

Patronus. nisi patronatus ius amittit: qd mōis sit. vt no. C. de bo. que libe. l. fi. in fi.

Paretēs. in finitū cū sit fauoe in oib⁹ hys accipit: vt. s. de in ius vocan. l. quib⁹. s. paretēs. et. l. s. et. s. libos aut. et de lib. et posth. l. cū qdā ppter alij. vt. s. b gradibus. iunscō. s. parentes.

Dote. vt s. solu. ma. l. maritū. cauet tñ de soluendo si pueniendū ad fortunā pignolo rē. vt. s. de rei vxo. ac. s. cū autē. s. s. s. de ac. s. itē si d dote. sed nō est: qz in quātū facultas pau⁹ vtrū: id est qz in quātū facere pnt. **I**tem d. s. b neg. gest. t. uozno. fo. vt. j. l. nō tñ. Rec.

Tē miles. facit. s. e. l. miles. in pñ. et qd ibi no. et no. qz iste tres leges respiciūt se cū dā pte rubice.

Item eos. ex eadē cām. i. ge- nere dicit. i. ex cre

ubi etiā spūs rei focū dicit hre bñficiū hoc. Solu. b subaudi maxie. vt illa ad istā trahit: vt hic interrogatiue lege et solue p illā vel vt ibi. pma fra

Patronus. nisi patronatus ius amittit: qd mōis sit. vt no. C. de bo. que libe. l. fi. in fi.

Paretēs. in finitū cū sit fauoe in oib⁹ hys accipit: vt. s. de in ius vocan. l. quib⁹. s. paretēs. et. l. s. et. s. libos aut. et de lib. et posth. l. cū qdā ppter alij. vt. s. b gradibus. iunscō. s. parentes.

Dote. vt s. solu. ma. l. maritū. cauet tñ de soluendo si pueniendū ad fortunā pignolo rē. vt. s. de rei vxo. ac. s. cū autē. s. s. s. de ac. s. itē si d dote. sed nō est: qz in quātū facultas pau⁹ vtrū: id est qz in quātū facere pnt. **I**tem d. s. b neg. gest. t. uozno. fo. vt. j. l. nō tñ. Rec.

Tē miles. facit. s. e. l. miles. in pñ. et qd ibi no. et no. qz iste tres leges respiciūt se cū dā pte rubice.

Item eos. ex eadē cām. i. ge- nere dicit. i. ex cre

conditio occupantis: cum in executione vltimus veniat cum primo. vt. Ieo. in iudicati. que est ptra. Solu. in hoc est melior: quia totius debiti sit certa condēnatio nō habito respectu qd alij hic idē cōuentus dānari pōt postea. at in vltima sentētia bz haberi respect⁹ ad pūmā: vt qd

cōditionis hominibus debet: sicut fit i de peculio actōe. nā et hic occupantis melior causa est. Sz et si cū patre patrone agetur: non est deducendū es alienū: maxime cū eiusdem conditōnis psonis debetur vt liberis libertisq. Is quoqz qui ex cā donatiōis cōuenitur: inqstū facere pōt cōdēnatur: et quidē is solus de ducto ere alieno: z inter eos quib⁹ ex simili cā pecunia debetur: occupantis potior erit cā. imo nec totū qd habet extorquendū ei puto: sed z ipsi⁹ ratio habenda est ne egeat.

Quod est esse iudiciū inter virū z vxorem cōstāte matrimonio ex alia cā qz ex cā dote: qz illa non potest cōstāte matrimonio peti. h. d. Pau. Modest.

Quoniam tñ dotis nomine maritus inquitū facere potest cōdēnari: sed ex alijs quoqz contractibus ab vxore iudicio cōuentus inqstū facere potest condēnandus est ex diui pij constitutione. qd et in psona mulieris equa lance seruari equitatis suggerit rō.

Socer vxoris pro dote cōuentus hoc beneficium habet. sed socer viri non si conuenitur soluto matrimonio: secus si eo constante. h. d. cum pri-

mo. vt. Ieo. in iudicati. que est ptra. Solu. in hoc est melior: quia totius debiti sit certa condēnatio nō habito respectu qd alij hic idē cōuentus dānari pōt postea. at in vltima sentētia bz haberi respect⁹ ad pūmā: vt qd

debet ex prima ex bonis deducat. et si qd in bonis sup fuerit fm ei⁹ est: mationē fiat cōdēnatio. cum autem vtraqz sūta execu- tioni mandat: nō pōt petere pūus vt pūo sibi satisfiat: et postea alij: moverqz admitti- tur. p rata tñ por- tione debiti cuiusqz scz vt pl⁹ accipiat cui plus debet: vt ibi. qd multū pro- dest vltimo: si for- te bōa post vtrāqz sūtam sint minor- rata. habet ergo ratio nō in execu- tione: sed in senē- tie prolatione. Si autem solus scōs primo petat exe- cutione: nō habet ratio pūm q non peti: imo scōi oc- cupat: melior erit causa: vt ibi.

Quod est esse iudiciū inter virū z vxorem cōstāte matrimonio ex alia cā qz ex cā dote: qz illa non potest cōstāte matrimonio peti. h. d. Pau. Modest.

Quoniam tñ dotis nomine maritus inquitū facere potest cōdēnari: sed ex alijs quoqz contractibus ab vxore iudicio cōuentus inqstū facere potest condēnandus est ex diui pij constitutione. qd et in psona mulieris equa lance seruari equitatis suggerit rō.

Socer vxoris pro dote cōuentus hoc beneficium habet. sed socer viri non si conuenitur soluto matrimonio: secus si eo constante. h. d. cum pri-

mo. vt. Ieo. in iudicati. que est ptra. Solu. in hoc est melior: quia totius debiti sit certa condēnatio nō habito respectu qd alij hic idē cōuentus dānari pōt postea. at in vltima sentētia bz haberi respect⁹ ad pūmā: vt qd

debet ex prima ex bonis deducat. et si qd in bonis sup fuerit fm ei⁹ est: mationē fiat cōdēnatio. cum autem vtraqz sūta execu- tioni mandat: nō pōt petere pūus vt pūo sibi satisfiat: et postea alij: moverqz admitti- tur. p rata tñ por- tione debiti cuiusqz scz vt pl⁹ accipiat cui plus debet: vt ibi. qd multū pro- dest vltimo: si for- te bōa post vtrāqz sūtam sint minor- rata. habet ergo ratio nō in execu- tione: sed in senē- tie prolatione. Si autem solus scōs primo petat exe- cutione: nō habet ratio pūm q non peti: imo scōi oc- cupat: melior erit causa: vt ibi.

Quod est esse iudiciū inter virū z vxorem cōstāte matrimonio ex alia cā qz ex cā dote: qz illa non potest cōstāte matrimonio peti. h. d. Pau. Modest.

Quoniam tñ dotis nomine maritus inquitū facere potest cōdēnari: sed ex alijs quoqz contractibus ab vxore iudicio cōuentus inqstū facere potest condēnandus est ex diui pij constitutione. qd et in psona mulieris equa lance seruari equitatis suggerit rō.

Socer vxoris pro dote cōuentus hoc beneficium habet. sed socer viri non si conuenitur soluto matrimonio: secus si eo constante. h. d. cum pri-

mo. vt. Ieo. in iudicati. que est ptra. Solu. in hoc est melior: quia totius debiti sit certa condēnatio nō habito respectu qd alij hic idē cōuentus dānari pōt postea. at in vltima sentētia bz haberi respect⁹ ad pūmā: vt qd

ci. l. sequen. Bar. Paulus. Icit autem cum mari

to agitur: ita et cum so- cero: vt non vltra facultates damnetur. Sed an si cū so- cero ex pmissione dotis aga- tur: in id qd facere potest con- demnāndus sit: quod z id equū esse videtur: sed alio iure vti- mur: vt et neratius scribit.

Sed hoc ita Rompo. accipiendū est si a soce- ro dos ex promissioe petatur soluto matrimonio. verum si matrimonio manente dos ab eo qui promisit petatur: suc- currendū vtiqz est vt ne ma- ioris summe condemnetur: qz quantum facere potest.

Qui mentis in eo quod est causa beneficij perdit benefi- cium. h. d. Barto.

Quod autem de socijs di- ctum est: vt et hi inquantū fa- cere possunt cōdemnētur: cau- sa cognita se facturum pretor edicit. cause autem cognitio i hoc erit: vt negāte se socium esse: aut ex doli clausula obli- gatio non succurratur.

Exceptionem iure persona li competentem domino op- ponit procurator et defensor. h. d. Barto. Paulus.

Si cum procuratore ma- riti de dote actū fuerit:

viro. r. C. d. pac. couē. sup. do. l. hac lege. z de vfu. d. f. sed hoc sol. ma. vt inferior lex diligit. vt. s. fo. ma. l. ex diuer-

Sed hoc ita. soluto mrimonio. p morte filie (so. in pn. als nō valeret pactū. vt. s. de pac. do. l. ij. et debet ear

Succurrendū. rō distinctōis hecē: qz p hāte mrimonio durat affinitas et in parētib⁹ viri: qz affines sūt. vxori z in parētib⁹ vxoris: qz affines sunt viro. ceterz vxore mortua et ita ab vna parte affinitatis vinculo soluto sicut amor- ris vinculum: ita z privilegij decreuit beneficium.

Sociū. facit. s. eo. sunt q. r. s. p. soc. l. v. r. s. h. c. s. q. r. l. si vnus. s. fi. r. j. de fidei. si dubitetur. s. i.

Si cum fuerit. l. fieri postuletur.

temporales. Item qz si soluator non est repetitio. vt s. de condi. inde. l. in die. r. l. qd noie. r. l. nā z si maritus. Contra ppetua: qz post litē cōtesha. opponitur: imo etiā quādoqz post sententiā. vt. Ieo. l. nefennius. s. fi. qd non est in dilatorijs nec etiā peremptorijs. vt. C. sen. rescin.

nō pos. l. pempto- rias. sed Jo. dicit cam dilatoriam.

Quoniam tñ dote noie. condē- natur. etiā soluto matrimonio: et et eo cōstāte in casti- bus permittis. vt s. de iur. do. mur. s. manente.

Condēnandus est. constante mrimonio non so- luto. vt. s. de neg. ges. diuortio. l. pn. etiā si durāte ma- trimonio ptrauit. Nec obstat. s. de confu. pecu. l. iij. vbi ex alio contra- ctu etiā soluto ma- trimonio hz priuū legiū. sed ibi ideo: quia imitatur na- turā pūm cōtra- ctus actio de cōsti- tuta. vt. s. de dosi. l. qui id qd. r. facit C. de dona. inter vi. r. vx. l. et si de- tua. Itē hoc in cō- tractu: sec⁹ in deli- cto. vt. Ieo. si rerū et arg. Ie. sed hoc ita. s. i. Accur.

Si aut. cū so- cero. p̄viri vt. s. sol. ma. l. rei iudica. s. fi. r. l. se. m. Et cum soce- ro. patre vxoris. n. Utimur. non q̄ sequimur eq̄tatē i q̄ lex desicit. vt. s. fo. ma. l. si s. s. de

Si aut. cū so- cero. p̄viri vt. s. sol. ma. l. rei iudica. s. fi. r. l. se. m. Et cum soce- ro. patre vxoris. n. Utimur. non q̄ sequimur eq̄tatē i q̄ lex desicit. vt. s. fo. ma. l. si s. s. de

Si aut. cū so- cero. p̄viri vt. s. sol. ma. l. rei iudica. s. fi. r. l. se. m. Et cum soce- ro. patre vxoris. n. Utimur. non q̄ sequimur eq̄tatē i q̄ lex desicit. vt. s. fo. ma. l. si s. s. de

Libert Quartus.

a **C** facere potest. s. maritus. vt. s. solu. matri. l. aliam. et est ratio: quia si nō obtulit se in dominū fiet executio. vt. s. c. si se. siue obtulit: actione mandati vel nego. gesto. recuperaret a domino. est ergo equum vbiq; procuratorem sic damnari.

b **C** defensor. si ne mandato: nec enim deterior. vt. s. de. pacif. sed et h. s. defendere. r. l. minor. s. qm̄ r. facit. i. de. excep. l. omnes. ex. h. c.

c **C** infolidum. nisi filius eiusde; m̄imonij successit viro. vt. s. solu. matri. l. etiam.

e **T** si fideiusfor. hec lex si loquitur in marito: sed generaliter.

e **C** rei. s. p̄caci et actionis. s. pro quāitate cōpetētis. vel rei. s. dante vel tradende: actōis. i. acti siue facti. vel pro eodē pone rei r. actōis scilz pro re competenti.

f **C** si. s. credito r. immo fideiusso r. s. qm̄. qui infolidum condemnet. r. infolidum agat mādan. et hoc qz psonale beneficiū est. als cōtra si rei cohercat. vt. j. de regu. iur. l. in omnibus. r. j. de excep. l. oēs. ex. r. insti. de replica. s. si. et. c. de vsur. rei iudic.

f **C** si. s. credito r. immo fideiusso r. s. qm̄. qui infolidum condemnet. r. infolidum agat mādan. et hoc qz psonale beneficiū est. als cōtra si rei cohercat. vt. j. de regu. iur. l. in omnibus. r. j. de excep. l. oēs. ex. r. insti. de replica. s. si. et. c. de vsur. rei iudic.

f **C** si. s. credito r. immo fideiusso r. s. qm̄. qui infolidum condemnet. r. infolidum agat mādan. et hoc qz psonale beneficiū est. als cōtra si rei cohercat. vt. j. de regu. iur. l. in omnibus. r. j. de excep. l. oēs. ex. r. insti. de replica. s. si. et. c. de vsur. rei iudic.

f **C** si. s. credito r. immo fideiusso r. s. qm̄. qui infolidum condemnet. r. infolidum agat mādan. et hoc qz psonale beneficiū est. als cōtra si rei cohercat. vt. j. de regu. iur. l. in omnibus. r. j. de excep. l. oēs. ex. r. insti. de replica. s. si. et. c. de vsur. rei iudic.

f **C** si. s. credito r. immo fideiusso r. s. qm̄. qui infolidum condemnet. r. infolidum agat mādan. et hoc qz psonale beneficiū est. als cōtra si rei cohercat. vt. j. de regu. iur. l. in omnibus. r. j. de excep. l. oēs. ex. r. insti. de replica. s. si. et. c. de vsur. rei iudic.

f **C** si. s. credito r. immo fideiusso r. s. qm̄. qui infolidum condemnet. r. infolidum agat mādan. et hoc qz psonale beneficiū est. als cōtra si rei cohercat. vt. j. de regu. iur. l. in omnibus. r. j. de excep. l. oēs. ex. r. insti. de replica. s. si. et. c. de vsur. rei iudic.

f **C** si. s. credito r. immo fideiusso r. s. qm̄. qui infolidum condemnet. r. infolidum agat mādan. et hoc qz psonale beneficiū est. als cōtra si rei cohercat. vt. j. de regu. iur. l. in omnibus. r. j. de excep. l. oēs. ex. r. insti. de replica. s. si. et. c. de vsur. rei iudic.

siquidem viuo marito condēnatio fieret: inquantum facere potest⁹ condemnabitur. nam et defensor⁹ mariti in id quod facere potest damnatur: mortuo vero marito infolidum⁹.

C Exceptio iure personali cōpetit fideiusfor. bar. Dōpo.

E T si fideiusfor⁹ accept⁹ sit rei⁹ vel actionis: non proderit ei⁹ si persona p qua fideiusso sit inquantū facere pōt condemnanda est. **C** Si maritus non fuerit soluendo: licet ipsi marito prosit qz facere nō possit (id enim mariti persone prestatur⁹) heredi⁹ eius hoc non prodest. **P**aulus.

S Ciendū est heredes earum personarum⁹ non in id quod facere possunt: sed in integrum teneri.

C Si partes concordant qualiter sententiā feratur iudex debet sequi eorum voluntatē. **h. d. pau. de cast. Alpiannus.**

S i conuenit inter litigatores qd pronuncietur non ab re erit iudicē huius modi sententiā proferre⁹.

C Appellatio non rite interposita non retardat executio-

P reses contra leges. vt et. s. de condi. inde. l. si non fortem. in pun. Accursius.

C Sacras cōstitutiones. vt r. c. de vsur. l. si. et dic cōdemnauit. s. facite non expresse. als non valeret ipso iure sententiā. vt. c. quādo prouo. non est neces. l. ij. que est contra. Alij qz hic erat questio facti: ibi iuris. quod in idem recidit. Alij aliter dicūt vt ibi notauit.

nem. h. d. Bar. Modesti.

P reses prouinciē in vsu ras vsurarum condemnauit contra leges⁹ et sacras cōstitutiones⁹: ideoqz lucius cius p̄ra prolata sententiā iniustam p̄sidis appellauit⁹: q̄ro si non fm̄ legem lucius ticius prouocasset: an erigi possit p̄cunia fm̄ condēnationē? **M**odesti. rā. si in sententiā certā quātitas continetur: nichil p̄poni cur iudicati agi nō possit.

C Si ex duobus delegatis alter ferat sententiā vno modo alter modo cōtrario vel diuerso: vtrāq; sententiā pendet quousq; per delegantē altera fuerit approbata. **pau.** **I** dē.

N o iudices bati⁹ diuersas⁹ sententiās dederunt. **M**odestini⁹ rā. vtrāq; sententiā in pendenti⁹ esse donec competēs iudex⁹ vnā earum confirmauerit. **I** dem.

T empus quod datur iudicatio etiam heredib⁹ eius: ceterisq; qui in locum ei⁹ succedunt tribuitur⁹: videlicet quod ex tempore deest: qz cause magis q̄ persone beneficiū prestatur⁹. **P**omponius.

C Diuersas.

C In pendenti. quia interim neutra astringit: neutra absoluit: et tempus appellationis a tempore confirmas.

C Iudex. id est qui eos delegauit fm̄ tioneis cedit. quosdam. vel dicem competentem qui ad hoc delegabitur. vt. c. de appel. iubemus si quos. et facit. s. de lib. cau. l. duobus. et in aut. vt iudi. non expe. fa. iussi. s. si autem. r. s. de arbi. item si s. si. r. l. sciti. r. l. diem. s. si plures. **E**x predictis distinguitur aut sunt delegati plures: et tunc obtinet quod hic dicitur si sunt pares: als plurimum sententiā obtinet. vt. c. de arbi. l. sciti. **S**i ordinarij im pares: tunc quod est. **J**e. l. pomponius. als incipit si vnus. si pares: tunc quod in lege inter pares. et facit. j. de vrb. obli. qui ex pluribus.

T empus. tribuitur. et etiam plus quādoq; vt. c. si pendet. appel. motis inter. l. si.

C prestatur. sic. s. co. l. sed si fideiusfor. s. si. r. j. de re. gn. iur. l. in omnibus. r. l. p̄uilegia.

erat questio facti: ibi iuris. quod in idem recidit. Alij aliter dicūt vt ibi notauit.

n **C** Appellauit. post decem dies. vel quia ad minorem iudicem appellauit. vt. j. s. ap. pel. l. i. s. si quis.

o **C** Certa. vt. c. de sentē. que sine cer. quā. l. hec se. tentia. et facit. j. q. sentē. sine appel. l. i. s. i. r. j. de ap. si expellim. r. j. co. cum prolatis.

N o iudices. bati. i. delegati. vt nō obstat. j. co. l. iter pares.

que est contra. q̄ illa i ordinario dicit. vel hoc intelligit. in iudicio vti p̄p̄. cuz vtrq; eā p̄bavit. **J**e. in fa. heraf. iudicio: cū non possit appare re quis actor r. q̄ reus sit. nec ob. s. de iudi. l. in trib⁹. r. l. seq. illud est. l. telligitur vt appareat quis p̄mo de calūnia debeat iurare fm̄ **Al.**

C Diuersas.

C In pendenti. quia interim neutra astringit: neutra absoluit: et tempus appellationis a tempore confirmas.

C prestatur. sic. s. co. l. sed si fideiusfor. s. si. r. j. de re. gn. iur. l. in omnibus. r. l. p̄uilegia.

Ente cōtrane a diuersitate an sit hādū

Cum ex causa. promissa. per stipulatione. hodie sufficit nudo pacto. vt. C. de dona. si q̄s argentū. §. pe. b. Si dubium. aut certum est eum esse diuitē: et nō inquiruntur facultates: aut certum q̄ est pauper: aut dubium: et tunc inquiruntur. sic. C. de condi. inde. l. si. r. §. de condi. inde. sufficit. et. §. de dolo. l. elegant. §. nō solū

C Relinqua. vt. r. §. de regu. iur. l. in condemnatione. r. l. diuus p̄. et dicunt quidam in solidum teneri donatorē. sed condemnationari in quantum facere potest Alij dicunt nec teneri nisi in quantum facere potest et facit. §. eo. l. inter. r. §. eo. l. nescimus. §. si.

C Inter parentes. donantes liberis. vt. r. §. eo. l. patronus. Accur.

D Ebitibus potest dici vt loquatur tota lex quā do non fuerit contestata nec processit in figura iudicij: sed tñ fuit reo confessus. vel potest dici q̄ vsq̄ ad verba rescripti de difinitiuā dicat.

C Non tñ potest abis. cōfiteantur vel condēnatis.

C Dandi sunt. in sententia diffinitiuā. quod est vt quattuor mēsum

vel plus vel minus ex causa. vel dicin precepto quod facit iudex in confessum circa formam iudicij.

C Prorogandi. scilicet si iudex minus quattuor mēsum de dicit sine causa. nam lex prorogat r̄ supplet. vt. §. eo. l. iij. §. si quis. Accursus.

C Per contumaciam. quia habent pecuniam: sed non sunt soluerē. sic. §. man. l. lucius. in fi.

C Captus. sic in li. de falsis. tuto. r̄ cura. §. penul.

C Rescriptum. rescriptum loquitur post preceptum factum in confessum circa formam iudicij.

C Tibi. proconsuli. Accursus.

C Aut ex re. aut pro sicut. nam quasi cōdēnatus est confessus. vt. §. titi. l. i. vel dicere est condēnatus confitens ipsa confessione et statim tempora iudicij currunt. vt. §. titi. l. i. certum. §. fina.

C Reddere. s. statim. si appareant contumaces: cum aliquo tēpore tamen. vt. §. de solu. qd̄ dicimus. sed cur nō diffinitiuē dāatur confitens: sed tñ et precipitur. Rñ. q̄. nō in forma iudicij fuit facta cōfessio nec fuit iuratum

de calūnia nec lis contestata: al̄s contra fm̄ nos. vt. §. eo. titi. l. iulianus. Alij contra. vt. §. ad le. aquil. p̄inde. in fi. fm̄ Bzo.

C Datur. cū nō fuit ptumar. vt. r. §. §. iudi. si debitori.

C Pro facultate. si semp̄ datur p̄ facultate: ad qd̄ quadrimestre inducitur: Rñ. p̄dest. qz vbi minus et sine causa supplet a lege: sed vbi tñ vel plus dat iudex: licet sit equus plus dan: non supplet lex. Item si iudex nil dicit: de q̄drimestri intelligitur. r̄ Datū. a lege sc̄z quadrimestre tempus. vel dic a iudice.

C Sententia lata cōtra tenorem constitutionis si non fuit error: expressus valet mero iure. h. d. Pau. de cast. Idem.

C Am̄ prolatiōis constitutiōibus contra eas pronunciat iudex: eo q̄ nō existimat causam de qua iudicat p̄ eas iuari: non videtur cōtra constitutiōē sententiā dedisse: ideoq̄ ab ab huiusmōdi sententia appellandum est: alioquin rei iudicate stabitur.

C Sententia lata preteritū fallorum testium per restitutiōnem in integrum renouatur et delictum puni. Bar. Idem.

C Ius adrianus adit per libellum a iulio tartentino: et iudicante eo ex falsis testimonijs: cōspiratione

dicum in similibus negotijs. et fm̄ hoc bene existimauit. vt. r. C. de sen. l. nemo. idē tñ si cōtra existimasset. vel dic cognitionibus. i. sententijs dñi impatoris: que sunt lex. vt. C. de legi. et cōsti. l. si. et idē si q̄libet alta lex fuit allegata et a iudice nō audita: qz nō creditur facere ad rē. r̄ idem etiā si credidisset: cū non expresse sed tacite iudicet contra eā. vt. C. q̄n̄ prouo. non est necess. l. iij. r. §. eo. p̄ses. r. §. q̄ sen. sine ap. l. i. §. i. Quidam dicunt et tertio vbi expresse extra legē pronunciat: vt minorē. r̄ iij. an. posse testari. nam valet sententia fm̄ eos si putauit aliam esse que diceret contra. et illam non valere que dicit eum non posse testari: vel quia correctā: vel quia non sic intelligatur. qd̄ non placet.

C Constitutionibus. als cognitionibus.

C Iudex. supplet et hoc facit eo rē.

C Alioquin. i. si non appellatur.

C Ius. per libellum. s. supplicatoriū.

C Iulio. s. condēnato.

C Ex falsis testimonijs. i. dicitis testium.

Liber Quartus.

a Rescriptis. cuiusdam presidi.
b Adm. nbi presidi prouince.
c Corruptis. idem si precibus uel etiam sine aliqua corruptela dixerunt falsum. nam idem in testibus quod in instrumentis debet esse. vt. C. de fide instr. l. i. Item

aduersarioꝝ testibus pecunia corruptis: religionem iudicantis circūuentam esse in integrū causam restituendā in hec uerba rescriptis: exemplum belli dati michi a iulio tarentino mitti tibi iussi: vt si tibi probauerit conspiratōe aduersarioꝝ / et testibus pecunia corruptis oppressum se esse: et re seuerē vindica: et si quid a iudice tā malo exemplo circūscripto iudicatu est in integrū restitue. **I**ucinius Rufinus.

SVictum^s vel stratum^s inferri in carcerē q̄s iudicatio non patitur: ut illos in eum penalis actio danda est: uel (vt quidam putant) iniuriarum cum eo agi poterit.

In causis publicis ex causa retractatur sententia ppter instrumenta de nouo reperta. **h. d. Bar. P**apinian^s iuss^s.

petuo: uel impetrato officio iudicis. et sic infra quadrien nū ex clausula generali. s. ex qui. causis maio. l. i. in fi. sed in casu fauore mioris ipso iure. vt. C. si ex fal. allega. l. i. r. ij. r. iij. Itē contra uidetur. s. de excep. l. qui agnitis sed illa in instrumentis dicit. hec in testibus: licet quidā dicant hic quando pecunia corrupti. ibi nō. uel dic vt ibi et facit. C. si ex fal. instr. per totum. Item quid si ex falso iuramento est lata. dicit vt. C. de trasacti. l. si ex falsis.

SVictum. unde uiuat. **S**uel stratum. hoc expone vt. s. de verb. signi. victus. r. l. in stratum.

Iudicatio. i. condemnatio. sed ad quid differebatur pena. vt. C. de penis. l. cum reis. Rñ. vt in eo. ti. si uideca ri. r. s. de penis. l. pregnantis. vt dic iudicatio scz spe. ar. s. de iurciur. admonendi.

Utilis. s. in factum. vt. s. de prescrip. ver. l. quoties et argu. s. ad. l. aquil. l. liber homo. in pun. r. l. quē admodum. s. magistratus. sed in quam penam? Rñ. vt iudici uidebitur. vt. s. de custo. reo. l. si quis reū. et insi. de obli. ex quasi ma. s. i. et. s. si quadru. pau. fecit. dica. l. ex hac. item cui dabitur? Rñ. condemnatio si non est factus seruus pene per sententiam: vt quia de portatus uel relegatus vt instru. qui. mo. ius pa. po. sol. s. cum autez. et de capti. dūm. s. minor. vt quia in metallum est dānatus. vt instru. qui. mo. ius pa. po. sol. s. pene. Secus si seruus pene: qz tunc non. vt instru. de inuic. s. seruus. nec fisco vt domino. vt. C. de his que pro non script. ha. l. si in metallum. licz quidam sibi et seruo facto dicant dari. vt arg. s. de inuic.

l. item apud. s. si quis sic fecit. potest etiam criminaliter a quolibet accusari vt capitalis pena imponatur. vt. C. de custo. re. l. i. s. fi.

Operatores. nouoz. i. nouiter reptoꝝ. vt arg. C. de trasacti. l. sub p̄textu. s. s. de iurciur. l. admonendi.

Operatores Antoni nus et seuerus rescripserunt: q̄s sub obtentu nouozum^s instrumentozum restitui^s negocia^m minime oporteat: tamen in negocio publicoⁿ ex causa^o permittere se huiusmodi instrumentis yti.

Cissa. l. cū. l. tunc autē. et cū l. inf. pes. et. l. duo ex trib^s / tractant de vna eadēq̄ materia: quādo sunt plures iudices. ordinarij uel delegati in vna causa: et aliqui pronūciant et alij non: vtrū ualeat pronūciantio: vlti omnes pronūciant et discor dant: que sententia preualet. **Pau. de ca. Paulus.**

Pompon^s libro. xxxviij ad edictum scribit. Si vni^s ex pluribus iudicibus de liberali causa cognoscenti de re non liqueat: ceteri autē cōsentiant: si is iurauerit sibi nō

infra quadriennium tñ secundū Joan. vt. C. de tempo. in integ. resti. l. superuacua. Alij actione in factum: et sic perpetuo ob dolum delinquentis. et facit. s. manda. l. si hominem. r. s. de excep. rei iudi. l. cum de hoc. in fi.

Syni. pferre. nō q̄ oēs iudicant: sic est in aut. vt iudi. nō expect. fa. iust. s. ij. r. s. eo. l. duo. r. s. de arbi. l. sicuti. r. C. qñ. puo. nō est neces. l. cū magistrat^s. So. ibi l. q̄bat: hic nō. et hoc hie iurauit: vt. r. s. de arbi. l. si de meis. s. p̄de. r. ar. s. de fur. l. in actōe. r. s. de positi. l. i. s. si q̄s argētū. s. q̄ sit nō ligre: cū aut probat actor et obtinet. aut nō: succumbit? Rñ. vt. d. l. si de meis. Item hoc quando cepit audire causam et iam ad sententiam est ventus. ab initio autem cognitionem accipere cogitur et p̄cedere per superiorem: vt in aut. vt iu. non ex. s. i. r. s. de mune. et hono. l. munerum. s. iudicandi. que sunt contra. Item cum hic de ordinarijs dicat quod patz: qz de causa liberali dicit: quare non potest vnus totum expedire etiam alio non uocato: sicut in uoluntaria iurisdictione fit. vt. s. de offi. cō. l. i. quod hic. r. s. l. priori. negat? Rñ. hic quādo simul ceperunt audire. alias quilibet solus posset audire: incipere et finire: cum in solidum iurisdictione uideatur concessa. vt. s. de libe. cau. l. si pariter. r. d. l. de offi. consulis. r. arg. C. de auct. pie. l. si. Idē in delegatis ad vniuersitatem causaz. secus in pluribus delegatis ad vnaꝝ uel ad certas causas: qui nec citam ab initio separatum incipiunt. vt. s. eo. l. duo. Uel dic qz in delegatis hic loquitur: qui de liberali causa cognoscit cum contingit ab esse presidē. vt. s. de offi. eius cui man. cti iur. l. i. s. i. Itē

Restitui. id est rescindi.

Negocia. i. sententias.

Negocio publico. idem in pupillari et ecclesie: vt nota. C. eo. sub specie.

Ex causa. si nō sit defensor rei pu. soluendo contra quē habet act. respu. ar. C. de iudi. l. p̄operanduz in fine. sed s̄ uidef C. si tur. vel cu. l. etiaz. r. C. de sacrosan. eccle. l. i. u. bemus. s. p̄cedia. r. s. yconomus. vt dic an sit lapsum triennium: tunc an p̄uaricatio as fuerit. vt. C. de se. aduer. fil. l. i. lib. r. et hoc p̄nta restitutione offi. iudi. ex clausula ḡali. vt. s. ex qui. cau. ma. l. i. in fi. et ita

Liber Quartus.

a **D**onauit. et tradidit: sed postea aliquo modo ad eum possessio redijt: sic non est extra. §. de dona. l. in edibus. §. i. et l. cum de dona. et §. de usufr. l. videamus. §. si actiones que sunt contra.

b **R**estituit. postea cum possidens est conuentus actione in rem.

c **P**ossessor. non ut donator: inquam facere potest.

d **F**ructuum. perceptorum post litem contesta.

e **C**onsumpserit. nam eis consumptis non iurabitur in litem pro eis. sed condemnabitur in eliminatione. erat enim male fidei possessor: quia post litem contestatam consumpsit. vt. §. de do. l. arbitrio. §. non tamen secundum.

h. als si extant: cum rei ven. possent peti. possent per eis iurari in litem. vt. §. de in litem iuran. in act. Alij vt Bzo q. hic iuratur quia do consumpti sunt. et hic subaudiunt maxime. Tertij si non consumpsit se ante litem contesta. quia tunc non tenet eum sit bone fidei. Quar ti q. si extant ante litem conte. officio iudicis: cum bone fidei sit possessor. post litem contestatam rei vendicatio si extant. si autem consumpti sunt nec offi. iudicis

prius: nec rei vendicatio. sed si prius nulla actio. sed si condictione sine ea petunt. vt. C. de codi. ex l. male fidei.

f **D**esijt possidere. non consumendo. Accur.

g **C**ondemnatio. quanti in litem iuratum fuerit.

h **N**on tenetur. vt. §. de dona. l. qui id. ij. rñ. sic et §. so. ma. l. ex diuerso. §. si. et quod cum eo. si filius. Et hoc si non fuerit primo iudicio super hoc proposita exceptio. alias secus vt. §. de excep. rei iudi. l. duobus. et C. de fide instru. l. si. §. si. et §. de neg. gest. s. in autem. §. si rationem. et pro hoc est quod notauit. §. eo. si conuenit. et fact. §. de iure do. l. si extraneus.

p **P**aulus. sententiam. vt. §. eo. quod iussit. in fi. et C. quando prouo. non est neces. l. i. et §. eo. iudex. et l. acta. §. i. et l. cum querebantur. et §. de penis. l. diu fratres. fallit in casibus: vt no. C. senten. rescin. non pos. l. i.

h **C**irca condemnandū. vt in fructibus de quibus omiserat. vt. §. de rei ven. l. ex diuerso. et contra absoluit si a fun

dum quis donauit: si non restituit: vt quis possessor: dānandus est. Si autem fundum restituit fructuum nomine (si non eos consumpserit) insolidum condemnandus est. potuit enim non periclitari / si statim restituisset Si dolo malo desijt possidere: in litem iurabit: et tātū sequet pōnatio.

Exceptio que non impugnat sententiam potest opponi in executione eius. Pau.

Insolidū pōnatio donator actione iudicati: nisi in quantum facere potest non tenetur bene ficio constitutionis. Idem.

Paulus: rñdit rescindere quidem sententiam suam precedentem pretorem non posse. reliqua autem que ad consequentia quidem iam statutorij pertinent: prior tamen sententie defunt: circa condemnandum reum vel absoluedum debere supplere: scilicet eodem die.

Pronunciata diffinitive non possunt per iudicē retractari: sed omnia circa pronunciata si concernunt accessoria bene possunt suppleri eadem die. h. d. Pau. Idem.

Acta non possunt destrui sine consensu partis et iudicis. h. d. Bar. Paulus.

Acta apud se habita: si partes consentiant: et iudex hoc permiserit: potest tubere ea die circumduci: nisi vel negociū vel lis teriata est. De amplianda vel minuenda pena dānatorum post sententiam qui conueniunt fm Bzo. sed. 17. dicit tūc nullo modo teneri substituti vel coheredes. ar. §. l. pe. §. si. sed ibi non habebat tutor vel si habebat non defecit: hic defendit §. male. et fa. §. de in integ. res. l. si. et de mino. ait pretor: §. non solm. et C. si aduersus rem iudi. l. cum et mi. Item videtur huic contra. §. eo. sepe. in pun. sed non videntur alij §. illi iudem qui sunt condemnati.

Acta. i. scripture de his facte que apud iudicem acta sunt vel dicta. Bzo.

q **L**a die. vel postea vsq. ad decisionem.

r **C**ircumduci. i. destrui: vt no. §. de pen. here. si quis li. et fa. §. de arbi. sed et si compromissum. et §. l. p. rñ. f **T**erminata est. transactio vel finis: ita que non possit appellari. nā tūc pōt iudex hoc facere etiā si ptes non sententiat sed ate litem finita non pōt fm Bzo. vt dic q. tūc ptes et si iudex non pmitat: cū suū officij sit finitū fm. B. vt dic q. tūc fieri non pōt etiā partibus et iudice volente quomodo

do petito absolerat. et facit. C. de fructibus. l. ex. l. termini nato. et C. quando prouo. non est neces. l. oem.

Paulus. vñ. etiam si insoludū prius tenebatur: et sententia condemnatis proficit. sic. §. de doli except. fideiussor. sed contra. §. de excep. rei iudi. l. euidenter. sed plene dicit no. C. si plures vna sententia. l. i. Accur.

Paulus: rñ. eos qui vna sententia in vna quantitate condemnati sunt: pro portione virili ex causa iudicati conueniri. et si ex sententia aduersus tres dicta ticius pro portione sibi competente exoluit: ex persona ceterorum ex eadem sententia conueniri non posse.

Ex contractu. i. si plures vna sententia. l. i. Accur.

Est cū pupilla tutore auctore: et pōnata est: postea tutores abstinerunt eā bonis paternis: et ita bona defuncti ad substitutum vel ad coheredem peruenerunt: queritur an hi ex cā iudicati teneantur: rñ. dādam in eos actionem iudicati: nisi culpa tutoris pupilla condemnata est.

Est cū pupilla tutore auctore: et pōnata est: postea tutores abstinerunt eā bonis paternis: et ita bona defuncti ad substitutum vel ad coheredem peruenerunt: queritur an hi ex cā iudicati teneantur: rñ. dādam in eos actionem iudicati: nisi culpa tutoris pupilla condemnata est.

Est cū pupilla tutore auctore: et pōnata est: postea tutores abstinerunt eā bonis paternis: et ita bona defuncti ad substitutum vel ad coheredem peruenerunt: queritur an hi ex cā iudicati teneantur: rñ. dādam in eos actionem iudicati: nisi culpa tutoris pupilla condemnata est.

Est cū pupilla tutore auctore: et pōnata est: postea tutores abstinerunt eā bonis paternis: et ita bona defuncti ad substitutum vel ad coheredem peruenerunt: queritur an hi ex cā iudicati teneantur: rñ. dādam in eos actionem iudicati: nisi culpa tutoris pupilla condemnata est.

Est cū pupilla tutore auctore: et pōnata est: postea tutores abstinerunt eā bonis paternis: et ita bona defuncti ad substitutum vel ad coheredem peruenerunt: queritur an hi ex cā iudicati teneantur: rñ. dādam in eos actionem iudicati: nisi culpa tutoris pupilla condemnata est.

Est cū pupilla tutore auctore: et pōnata est: postea tutores abstinerunt eā bonis paternis: et ita bona defuncti ad substitutum vel ad coheredem peruenerunt: queritur an hi ex cā iudicati teneantur: rñ. dādam in eos actionem iudicati: nisi culpa tutoris pupilla condemnata est.

Est cū pupilla tutore auctore: et pōnata est: postea tutores abstinerunt eā bonis paternis: et ita bona defuncti ad substitutum vel ad coheredem peruenerunt: queritur an hi ex cā iudicati teneantur: rñ. dādam in eos actionem iudicati: nisi culpa tutoris pupilla condemnata est.

Est cū pupilla tutore auctore: et pōnata est: postea tutores abstinerunt eā bonis paternis: et ita bona defuncti ad substitutum vel ad coheredem peruenerunt: queritur an hi ex cā iudicati teneantur: rñ. dādam in eos actionem iudicati: nisi culpa tutoris pupilla condemnata est.

plene dicit no. C. si plures vna sententia. l. i. Accur.

Ex causa iudicati. nisi iudex expresserit vnum quocumque teneri insoludum.

Est cū pupilla tutore auctore: et pōnata est: postea tutores abstinerunt eā bonis paternis: et ita bona defuncti ad substitutum vel ad coheredem peruenerunt: queritur an hi ex cā iudicati teneantur: rñ. dādam in eos actionem iudicati: nisi culpa tutoris pupilla condemnata est.

Est cū pupilla tutore auctore: et pōnata est: postea tutores abstinerunt eā bonis paternis: et ita bona defuncti ad substitutum vel ad coheredem peruenerunt: queritur an hi ex cā iudicati teneantur: rñ. dādam in eos actionem iudicati: nisi culpa tutoris pupilla condemnata est.

Est cū pupilla tutore auctore: et pōnata est: postea tutores abstinerunt eā bonis paternis: et ita bona defuncti ad substitutum vel ad coheredem peruenerunt: queritur an hi ex cā iudicati teneantur: rñ. dādam in eos actionem iudicati: nisi culpa tutoris pupilla condemnata est.

Est cū pupilla tutore auctore: et pōnata est: postea tutores abstinerunt eā bonis paternis: et ita bona defuncti ad substitutum vel ad coheredem peruenerunt: queritur an hi ex cā iudicati teneantur: rñ. dādam in eos actionem iudicati: nisi culpa tutoris pupilla condemnata est.

Est cū pupilla tutore auctore: et pōnata est: postea tutores abstinerunt eā bonis paternis: et ita bona defuncti ad substitutum vel ad coheredem peruenerunt: queritur an hi ex cā iudicati teneantur: rñ. dādam in eos actionem iudicati: nisi culpa tutoris pupilla condemnata est.

Est cū pupilla tutore auctore: et pōnata est: postea tutores abstinerunt eā bonis paternis: et ita bona defuncti ad substitutum vel ad coheredem peruenerunt: queritur an hi ex cā iudicati teneantur: rñ. dādam in eos actionem iudicati: nisi culpa tutoris pupilla condemnata est.

Est cū pupilla tutore auctore: et pōnata est: postea tutores abstinerunt eā bonis paternis: et ita bona defuncti ad substitutum vel ad coheredem peruenerunt: queritur an hi ex cā iudicati teneantur: rñ. dādam in eos actionem iudicati: nisi culpa tutoris pupilla condemnata est.

decisio teneat: nisi et ab ea expresse recedat.
a. **S**ine principali. Quid ergo si principale rescri-
ptum fuerit allatum. i. impetratum super hoc. Rñ. nō ei cre-
dam. vt. C. si contra ius vt. vii. pub. l. fi. et de peti. do. sub.
l. i. lib. et nisi dicat nō obstante tali lege vel legibus. arg.
S. de leg. iij. nō alit

et in aut. de testa.
imperfectis. sed et
si quis. Item nisi
propter inopiam.
vt. C. de mo. mul.
leos. in fi. et S. de
offi. pre. l. illicitas
S. fi. et facit. C. de
penis. l. penam. et
J. de questi. l. i. S.
fi. et de penis. l. re-
legati. S. fi. et J. eo.
iudex. et S. e. l. pau-
lus. et J. de appel.
lab. exccutore. J.
rñ. et quod nō. C.
senten. rescin. non
pos. l. i.

b. **C**ontra. sed
proeis pōt. vt. C.
de procu. l. nō eo.
c. **N**on haben-
tes. vel habentes
sed adesse nolen-
tes. argu. S. quod
causis. qm. i. l. i.
S. et quidem. et fa-
cit. C. si aduer. re
iudicatam. l. cum
et minore.

Actuum. die
fm quosdam
q. cum legit iudex
sententiaz anteq̄
legat verbum cō-
dēno vel absoluo
pōt id mutare. et
sic aliter sentēiare

Judex
sua le-
cta an
possit a
liq̄ mu-
tare.

Abba licz
offende
res nra
seruata

De vnoquoq. presentibus: vere vel interpretatiue:
quia contumaces. vt. J. eo. contumacia. et in aut. vt
om. obe. au. S. fi. vero neq.

f. **Q**uos causa. quia principiāter contra eos lis mo-
sa fuit. alias contra. vt. J. eo. sepe. et facit. S. famu. heras.
Lm hoc iudicio. et C. res inter alios acta. l. fi.

g. **C**ōtingit. vt tutores et alij cū quib⁹ fuit lis testata.
h. **Q**ui apud fiscum. i. fisci procuratorē iudicem. Idē
si apud alium. Accur.

i. **C**onueni. i. citati et erat lis contestata. alias non
posset dari diffinitua. vt. C. de iudi. l. properandū. S. i.

tentiā dictam sine principali
auctoritate nichil ē statuendū.
Cōtra indefensos miores
tutorē vt curatorē nō hñtes:
nulla sententia pferenda est.

Verbū condēno vel absol-
uō positū in scriptura senten-
tie pōt per iudicem mutari an-
teq̄ sit pronunciatum: postea
non. h. d. Pau. Hermoge.

Actuum verba emen-
dare tenore sententie
perfeuerate nō est prohibitū.

De vnoquoq. Paul⁹.
Negocio presentibus
omnibus quos⁹ causa contin-
git iudicari oportet. aliter em
iudicatum tantum inter pre-
sentes tenet. **Q**ui apud fi-
scum⁹ causas defendere sepi⁹
conueni⁹ neglexerint: rebus
iudicatis subiciēdi sūt. quod^m
ex eo apparet: si sepe conueni-
ti presentiam sui facere nolue-
rint. **T**riphonius.

Decreta a pretoribus
latine interponi debēt.

Filius effectus sui iuris si
conuenitur ex contractu cele-
brato tempore quo erat in pa-
tria potestate si non est heres.

le **R**ebus. prius condēnandi quasi contumaces.
l. **S**ubijciendi sunt. quasi contumaces: si tamen ius-
tū foueāt causam. vt. C. de iudi. pperandū. S. sin autē
m. **Q**uod. scz ipsum negligere. facit. C. quō et qñ iu. l.
contentaneum. et J. eo. contumacia. S. contumax.

patris condemnatur dumta-
rat quaten⁹ facere potest: nec
deducitur es alienum: licet se-
cus in donatione. p. Paul⁹.

Ex hereditatum⁹ vel
cum qui se paterna he-
reditate abstinuit: nec ex ipsi-
us contractu / nisi in id quod
facere potest⁹ condēnandum
esse: quemadmodum autem
facere posse credatur viden-
dum est: vtrum deducto om-
ni ere alieno: vt is qui ex do-
natione conuenitur: an vt ma-
ritus et patronus nullo dedu-
cto ere alieno: et indubitati tu-
ris est ad similitudinem viri et
patroni eum condēnandum.
pinguius enim donatori suc-
currere debemus: q̄ ei quib⁹
rum debitum⁹ persoluere com-
pellitur. **T**riphonius.

De liberalitate sua in-
ops fieri⁹ periclitetur.

Qui dolo suo effectus est
non soluendo perdit benefi-
cium ne conueniatur vltra q̄
facere possit. h. d. Pau.

Paulus.
Si quis dolo fecerit vt
bona eius venirent:

Condēnandū. et sic nō deducto ere alieno. et ita est
S. q̄ cū eo. l. iij. an fi. vbi deducit etiā fili⁹ q̄ creditor:
b⁹ d. S. o. donator deducit de oib⁹ q̄ b⁹ d. ex causa nō fili:
sz fili⁹ nō deducit q̄ b⁹ d. pūmus vt hic. sz posteriorib⁹ qui
secum contraxerunt postq̄ fuit factus sui iuris vt ibi.
Et queras quare posterioribus et non pūmis deducit
ibi est ratio: vel hic filius iuste fuit exheredatus: ab imi-
ste. Item hic forte est ex maxima parte institutus: vnde
stulte abstinuit. ibi ex minima. et sic facit bñ q̄ abstinet.

Debitū. i. si lucratū. nā et ex donatōe fit vep. debitū
S. de leg. iij. l. et. et facit. S. de edi. edic. l. ad res do. et S.
de dona. l. arilio. in fi. Accur.

Si quis. alioquin si quid postea acquisierit: inquit
tū facere pōt condēnandus est. vt. J. de ces. bo. l. iij.

Ueniret. qz ipsemet recidit. vt dic qz sic dissipauit
vt necesse sit vep. p creditores. licz qz pū⁹ hēat bñficiū. vt
inquantū facere possit: dēnet: qz miles vt maritus vel
similis. nūc amittit: qz eos tamē extra quos dolo fecit. vt. S.

Decreta. i. e.
dicta citato-
ria S absentē. vel
dic qz sūt sup alies
nanōib⁹ et trāfacti
onib⁹ p ipsos pres-
tores. vt. C. de af-
ses. l. ij.

Latine. i. inf
latinos. sed inter
atos eoz lingua:
nisi vñ intelligat
liguā alteri⁹. vt. S.
de iusticia. sz et si
pupill⁹. S. pscribe
re. et C. de senten-
tias. l. iudices. et J.
S. pbo. ob. l. i. S. fi.

Ex herede-
tum. nec ex
ipsi⁹. nā ex patris
tractu nullo mō
tenetur cum non
sit heres.

Facere pos-
test. nisi in casib⁹.
vt. S. quod cum eo
sed si ex parte. S.
interduz. et S. q̄ b⁹
et facit. S. l. i. et ij. et
fi. et C. q̄ cū eo. l.
et rei. et l. si ex.

Ere alieno.
vt. S. eo. inter eos.
nam soli donatori
hoc concedit.

Conuenitur
de quo constat vt
hic. et S. eo. l. inter
eos. S. is quoq.

solu. matri. l. etiā. § licet. Alij ponunt exemplum in eo qd cessit bonis dolose. secus si non dolose: quia non perdit privilegium. vt. § titu. ij. l. iij. quod nō placet: quia nemo videtur do. rē. vt. § de regu. iur. l. nullus videtur. licet sit argu. contra. §. de dam. infec. proculus.

a Tenetur. § 2 pias tenebatur i solidū: sed tamen non debebat in solidū pdenari. § 30. **b** Missum. id est iusti iustum.

c Et si venditor. l. debitor qd iō non admittit vt libere venderet. et quod. §. dicit debitor: pro eodem ponit. vel dic venditor. l. executor si ne officialis qd vendidit ipsam rē: in cuius possessione iustus erat mitti creditor: et soluit ei vel dic tertio qd i fraudem creditorum vendidit debitor: vno emptor cōtētus fuit actione in factū ex edicto. §. que in frau. credito. l. i. et non veniēte eo iustus fuit creditor mitti in possess. bonorum emptoris: et non fuit admittus. vnde cōuentus fuit act. in factum ex edicto. §. ne vis fiat ei. l. i. liberatur ergo debitor. Idem si alius creditor vel etiā procius extraneus impediatur nullionem. nam. potest conueniri dicta actiōne in factū. vt. §. titu. iij. si quis. in pn. Alij qd quidam emittit act. creditoris: et ei soluit. et sic venditor. i. emptor. §. d. **d** Quod accepit. vt. §. de regu. iur. bona fides. sed cōtra. §. de pen. here. l. etiā. §. penul. sed ibi nō petit quod accepit cum accepit a doloso estimationem: ab alio petit rem. Item contra. §. de tab. exhi. l. iij. §. condemnatio. sed ibi ex causa superueniente agit: quia extitit conditio. hic ex veteri. An autem hic extraneus exactus debitor cōueniat: argu. qd sic. §. de euic. si plus. §. i. sed dic cōtra qd ppter suū dōlū soluit. vt. d. l. §. de pen. here. etiā. §. pe.

e Irerum amotarum cum viro. quod esse pot. vt. §. re. amo. l. contra. §. ij. r. l. mulier.

f Societatis. i. matrimonij.

g Quoniā. hec ratio bona est: et alia quia solutum est matrimonij. ar. §. de nego. ges. l. diuortio. sed hic posita ratio sufficeret etiā cōstante matri. vt. §. eo. sed hoc. in fi. et facit. §. quod cum eo. l. sed r. si. §. quāq.

h Ex malo contractu. i. facto.

Contumacia multipliter auēdit.

insolidum tenetur. **e** Si quis creditorē missum in possessionē rei seruāde causa non admiserit: et si veditor prestiterit creditor quantū ei interfuerit: quesitū est an debitor liberetur: et puto improbum eum esse qui velit iterū consequi quod accepit.

e In actionibus descendens ab a delicto cessat beneficiū ne quis cōueniat nisi inq: tū facere pot. Bar. Tripo.

s Irerū amotarū cum viro agatur: qd videatur ea quoq; actio precedētis societatis iure causam habuisse: insoludum condemnari debet: quoniam ex malo contractu et delicto oritur.

Contumacia est delictū qd patet: qd punif. b. d. d. Fer.

Contumacia eorum qd ius dicēri non obtēperant:

prout. et. xi. quest. iij. certum. et extra de proclura. constitutis. et de iudi. c. i. Quandoq; respectu non exhibentis vt. §. de appella. l. creditor. §. iustus. Prima contumacia scilicet de non veniendo potest contingere tribus modis. vno quia peremptoria citatione recepta venire contempserit. alio quia maliciose seipsus occultat. alio quia ipediunt ne ad citationem perueniret vt extra vt lit. non contesta. c. quoniam. §. p. p. et. v. q. i. quidaz. r. d. c. certū. et. ff. de euic. c. i. si dictum. §. si presente.

litis damno coeretur. **l** Contumax est qui tribus edictis positus: vel vno pro tribus (qd vulgo peremptorium appellatur) litteris euocatus presentia sui facere cōtemnit. **l** Pe nam cōtumacis non patitur: quē aduersa validudo vel maioris cause occupatio defendit. **l** Cōtumaces non vidētur nisi qui cum obedire debeant: non obsequuntur id est qui ad iurisdictionem eius cui negant obsequi pertinent.

De tribus dicit qd peremptorium est nullum. hoc dicit Barto. Paulus.

Contra pupillum indefensum eumq; qui rei publice causa abest: vel minore. xxv. ānis ppositū pemptorium nichil momenti habet. Is qd ad mat' auditorū vocatus ē si litē inchoatā deseruit:

libe. cau. l. diu. §. i. sed illud non propter absentiam solummodo: sed quia nec erat probatum propter contumaciam: ergo non perdit principalem causam. vt. C. de iudi. proferendum. §. cum autem. et. §. de iudi. et post. que sunt contra. Item facit. C. de remis. pig. l. si eo. r. C. quod et quan. i. l. consentaneum.

Appellatur ad hoc facit. §. de iudi. ad peremptorium. cū sequentibus. Item facit. §. eo. de vnoquoq; §. i. m. Euocat. sicut debet fieri per legem vel statutum. alio non potuit citatio artare citatum. vt extra de elec. c. boue memorie.

Penam contumacis. que est multiplex: vt modo dixi. et alia vt. §. si quis ius di. non obtemp. l. i.

Cause. vel iuste: vt. §. si quis in ius vo. non ie. l. ij. §. item si nichil. r. §. de iudi. si pretor. in fi.

Deberent. quod est siue certum sit esse de iurisdictione vocantis: siue est dubium. vt. §. de iudi. l. si quis ex aliena.

Contra pupillum indefensum. nichil momenti habet. dissimiliter tamen qd in definitiua sententia. nam in absentē lata tenet: sed ad appellandum restituatur. vt. §. de in integ. restit. l. fina. sed contra pupillum vel minorem indefensum nullo modo. vt. §. eo. acta. §. fina. Sed quidam vt. p. dicunt in absentem idem scilicet si iudex sciebat absentiam: vt ipso iure non teneat. Item in possessione differūt. nam pupillus patitur missionem non venditionem: nisi ex facto patris descendat

negocii. vt. lex d. cau. l. pos. ap. b. iulianu. §. i. r. §. fi. Item tertius missionem et venditionem. vt. j. de bo. auc. iudi. pos. si minor. licet restituatur. Item secundus missionez et venditione. licet r ipse restituatur. vt. §. de dam. infec. si finis. §. si forte. nec ob. quasi debeat in noticiam citari peruenire edictuz vt no. j. que sententia. l. i. §. item cum ex edicto.

Contumax non videtur. **I**udex non potest sua sententiam diffinitiuam corrigere. h. d. pau. **Ulpianus.** **I**udex postea qz semel dixit sententia: postea iudex esse desinit: et hoc iure vitimur: vt iudex qui semel vel plurtis vel minoris pdenauit: amplius corrigere sententiaz sua non possit. semel em siue male siue bn funcus est officio.

Sententia / uisuranduz et pfectio in iudicio hnt executione parata. h. d. Bar. **I**dem. **P**ost rem iudicata: vel iureiurando decisam: vel confessione in iure factaz nichil queritur post orationem diui marci: qz in iure confessi pro iudicatis habentur.

Maior dece et octo annis potest esse iudex delegatus et ordinarius. **I**te minor dece et octo et maior quatuordecim potest esse delegatus si ex consensu partiu delegetur: vl ordinari? si ex certa scientia ipator eu iudice dederit. h. d. Bar. **I**de.

Quidam psulebant an valerent sententia a minore xxv. annis iudice data: et equisimū erit tueri sententiam ab eo dictam: nisi minor. xvij. annis sit. **L**erte si magistratum esse maior. xx. an. ad minus. vt. §. de arbi. l. cu lege. que est contra. So. ibi de delegato. hic de ordinario. vel aliud in arbitris vt ibi. qd nichil est: qz r de iudice ibi dicit. dic ergo no cogit iudicare vt ibi. si iudicat tenet snia vt h. Et nota quatuor crates vt dixi. §. de iudi. cu proz. §. no aut.

Item fallit in alijs casibz quos notauit. C. sentē. rescin. non posse. l. i. Item dic qz hac. l. tenuit sententia: quia contra ius litigatoris est lata non constitutionis: r sic in ordinario r delegato intelligitur: r sic non est contra. C. de senten. l. i. in fi. r de accusa. l. si accusatoub. r. C. quomodo r quando iud. l. si pceses. quia in illis non tenuit ip so iure. r ita ille idem cognoscat si est ordinarius: secus si delegatus. vt. C. quomodo r quando iud. l. si vt proponis.

Ost rem iudicatam. sic. §. co. imperatores.

Decisam. hoc nisi ptextu nouoz insfroz. vt no. §. de iur. iur. Ladmonendi. que est contra.

In iure factam. sic. Jatu. l. i. r. l. i. r. §. ad. l. aq. p. inde. §. notandum.

Quoniam. quia cepit esse res certa. **Q**uidam psulebant. minor. xvij. annis. imo videt debere

esse maior. xx. an. ad minus. vt. §. de arbi. l. cu lege. que est contra. So. ibi de delegato. hic de ordinario. vel aliud in arbitris vt ibi. qd nichil est: qz r de iudice ibi dicit. dic ergo no cogit iudicare vt ibi. si iudicat tenet snia vt h. Et nota quatuor crates vt dixi. §. de iudi. cu proz. §. no aut.

Minor gerit: dicendum est iurisdictionem eius non improbari. **S**ed r si forte ex consensu iudex minor datus sit scientibus his qui in eum consentiebant: rectissime dicitur valere sententiam.

Proinde si minor pretor vel consul ius dixerit: sententiamve protulerit: valebit. princeps enim qui ei magistratum dedit: omnia agere decreuit.

Ab executione non est incipiendum. h. d. **I**dem.

Cum nulla sententia precessisset / capta sunt et distracta pigoria: possunt recuperari.

Sufficit si in sententia exprimatur verbum condemnatio vel equipollens: et q exprimitur certa quantitas expresse: vel per relationem ad acta. h. d. Bar. **I**dem.

Summa sufficit si expresserit iudex summam in sententia: soluiqz iusserit vel prestari: vel quo alio verbo hoc significauerit. Amplius est rescriptum: et si in sententia non sit summa a dicta: si tamen is qui petit summam expserit r iudex ait: solue quod petitū est: vel quantum

Recuperari. als recuperari. als reuocari. **S**umma. proferenda in sententijs: vel id est vt generalem tradam doctrinam. Accur.

Verbo. nam sententis magis qz verba est inspicienda. vt. §. de adimen. lega. l. iij. §. conditio. et. C. que res pig. l. fi. et. §. de iure do. l. promittendo. et secundum hoc accipe. C. de senten. l. iij.

Expresserit. quando qz si non exprimat. vt. §. eo. ait pretor §. fi. et facit. §. de art. i. quid tamen §. si arbiter sed contra in ea. l. §. pompo. sed ibi non erat certum aliqua parte actorum. Item facit. C. de senten. que sine certa quanti. l. ij. et. iij. et. iij. r. §. de contrahen. emp. l. hec venditio §. huiusmodi.

Quod petitum. quando species vel factum.

Quantum. quando quantitas. **I**dem si vnu pro alio

Magistrati. f. ordinariū. vt dif ferat a seqnti. **I**te mediocret vt differ rat ab vltio §. Ac. k **M**inor. xxv. maior. tñ. xvij. an. l. **N**o i proba ri. sed decuriones esse non pnt: vt. j. de decurionib. l. i. spurij. §. i. q est ar. §. sed ibi no fuit a pncipe creat? se cundū quosdam. m **E**x cōsensu. partium. n **M**inor. etiā xvij. annis dūmō adult? sit. facit. §. e. si puenent r. C. de iureiur. l. i. r. §. de iurif. om. iu. l. i. o **D**ecreuit. potuit etiā barba rio dare libertatē. vt. §. de offi. ptes. l. barbari. r no. qz pnceps dat siue eligit hmoi magi stratus in ciuitate romana. vt. J. ad. l. iul. amb. l. i.

Sententia. dif finitiua vel iterlo cutoria. ne obsit qd est. j. ex q. cau. i pos. ca. l. fulcim? §. i. et facit. C. de execu. rei iudi. l. i. et. ij. r idē est si est minus solēnis. vt C. de sen. l. platā.

Sententia. dif finitiua vel iterlo cutoria. ne obsit qd est. j. ex q. cau. i pos. ca. l. fulcim? §. i. et facit. C. de execu. rei iudi. l. i. et. ij. r idē est si est minus solēnis. vt C. de sen. l. platā.

Sententia plus qz oba is? ciēda ē.

Liber Quartus.

ponat. ar. s. de le. iij. l. si qd. In ea appellatio recipio
fm. p. iudicē sic posse pñciare: vt dicat adēno vel absol
uo sicut pñm fecat. l. qdā dixerūt q tñ iustā vt iustā de
beat pñciare. vt. C. de ap. l. eos.

a **C**ō recte. vt. r. C. de sen. q sine certa qñ. l. qd. r. ar.
s. d. vsur. l. qd i. sh.

b **C**ō valet se
tētia. vt. r. j. q. sc. si
ne ap. l. pe. Accur.

c **C**ō soluitur. i.
possibilitas scien
di in eum senten
tiaz. sed in heredē
trāsferitur iudiciū
vt. s. de iudi. tam
ex. sed secus in de
creto fauore mor
tui interposito. vt
s. d. fiduciō. l. i. cū
quasi. in pñci.

d **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

e **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

f **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

g **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

h **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

i **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

k **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

l **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

m **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

n **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

o **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

p **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

q **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

r **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

s **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

t **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

u **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

v **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

w **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

x **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

petitum est: valere sententiam
Cō si incerta nō vs. h. d. B.

Qui fortis quidem condē
nationem faciūt: de vsuris au
tem ita pronunciant: vsure si
que competant presentur: nō
recte pronunciant. debent. n.
de vsuris quoqz cognoscere: r.
certam facere pdenationem.

Sententia lata contra mor
tuum est ipso iure nulla. h. d. B.

Si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

Sebucitans febre naturali
non tenetur expectare vel in
peremptorio comparere. h. d.

Quesitum est cum alter
ex litigatoribz febricitans di
fcesisset: r. iudex absēte eo p
nūciasset: an iure videtur pro
nūciasset: An. morbus son
ticus etiam inuitis litigatori
bus ac iudice diem differt.

Sonticus autem ita esti
mandus est: qui cuiqz rei agē
de impedimento est litiganti.
Porro quid magis impedimen
to est qz motus corporis con
tra naturam quem febrē ap
pellant: Igitur si rei iudican

si. Sed ptra. s. eo. ex contractu. sed expone vt ibi. Itēz acta an
fallit hoc in casibz quatuor. qui sequuntur hie. s. creditore alijs no
r. debitore. Itēz viro r. vxore. Itēz veditore r. eptore. Itēz
patrono r. libto. r. in alijs ds no. C. d. b. res u. n. noc. l. ij.

f **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

g **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

h **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

i **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

k **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

l **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

m **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

n **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

o **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

p **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

qui tertians. sed verbum recte ibi positū tollit strarium.
In iudican actione. que in factum dicitur. vt. C. de
reb. credi. l. lactozi.

o **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

de tempore alter ex litigatori
bus febrē habuerit: res non
videf iudicata. **P**otest ta
men dici esse aliquā et febriz
differentiam. nā si quis sanus
aks ac robustus tpe iudicandi
leuissima febre correptus fue
rit: aut si quis tā veterē quar
tanam habeat: vt in ea omni
b⁹ negocijs supesse soleat: po
terit dici morbum fonticū nō
habere^m.

Idem.
In iudicati actione^m non
pius ratio haberi de
bet eius cui prior reus condē
natus fuerit. **A**lphenus.
Quam querebatur: iudex
si pperā iudicasset an
posset eodem die iterum iudi
care. Respon. non posse⁹.

Sententia lata cōtra vnuz
non preiudicat alteri qui eum
prohibere non poterat vel ab
eo causam nō habebat: secus
si poterat prohibere: et ab eo
causam habebat et sciēs erat.
h. d. Bart. **M**arcellus.

Sepe cōstitutum est res
inter alios iudicatas a
lijs non preiudicare. qd tamē
quandā distinctōnem⁹ habet.
nam sententia inter alios di
cta alijs quibusdā etiam scien
tibus⁹ num obest: quibusdā
etiam si contra ipsos iudicatū
sit⁹ nichil nocet. nam scientibz
nichil preiudicat: veluti⁹ si ex

hoc generale: illō
speciale in illis q
agunt inquantaz
facere potest re⁹.
Alij q illa secun
dum istam: vt in
executiōe loqur.
nam r. hic potior
est occupantis cō
ditio: quod nō pla
cet. Tertij q obti
net in sentētia dā
da super actione
in factum. sed in
executione facti il
lius pius habet
bitur ratio qui pri
mam pius me
ruit sententiam:
vel dic vt ibi.

Quam quere
batur. per
peram. i. male.
q **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

Sepe consti
tutum est. vt. i.
de excep. l. mode
stin⁹. r. C. res iter
alios acta. l. i. r. C. Res int
de fi. instru. l. ij. an
ter alios
acta an
alijs no
ecet.

f **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

g **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

h **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

i **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

k **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

l **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

m **C**ō si quis ex edicto perēpto
rio post mortem sit. condēna
tus: non valet sententia: quia
morte rei edictum perempto
rium soluitur: ideoqz vt in re
integra de causa notio presta
bitur: r. quod optimuz patuer
rit statuetur.

videtur iudicatum per consequentiam. Accur.

n Agi sciens. vt. s. de iudi. l. si petitor. sed argu. cōtra s. de euc. quidam. sed ibi et precū receptorū coheredes

b Item. secundum exemplum.

c Petitorū. qz sūt duo heredes creditores: nō dicas qz sint duo rei credēdi in solidū: qz sic nocet alijs. vt. s. de duo. re. l. ij.

d Victus. per sententiam.

e Acquieuit sententia non appellando.

f Competit. si vult.

g Si debitor. alias secūdū pt. debitorē: et tunc est s. creditor. Sz cōmūis est debitor: et creditorem. et secūdū euz est glo. Accur.

h Experi. vlt. etiā defendi. Idē potest dici: si creditor patitur debitorē experi. vel agere cum sit sciens. als fecus. vt. s. de excep. reu. l. si mater. s. fi. r. l. iudicate. in fi. r. s. de pig. l. si supar. r. C. de pig. p. s. n. r. ideo habent hic quidam litteram pisanam debitorē et creditor.

i De proprietate. hypothecam intendendo nam debet probare rem esse debitoris. vt. s. de pig. si superatus. r. l. r. q. nondū. s. quod dicitur. et ponitur experi. proprie in persona creditoris. at in focero et vxoie et venditore impropric pro defendere secundum Jo. sed. r. et Or. idem et si agere veller etiā vxoie de facto. quod non placet: cum de iure non possit agere. vt. C. de rei ven. l. doce ancillā ponitur ergo experi. secundū Joan. prout aptatur ad venditorē et vxoem. pro defendere: sicut et defendere quandoqz ponitur pro agere. vt. C. de testi. l. i. r. s. de leg. iij. l. pc. quod enā ex sequenti littera apparet. cur autem rē. r. ex eo quod dicitur in pū. hui. s. sed scētibus. r. t. ibi actio vel defensio. qd ergo hic dicit agere: supple vel conueniri. et no. qz aliquando experi. semel positū postea subauditur proprie et impropric ponitur. sic. r. s. de pe. he. nec vllam. s. omnibus.

k Possessor. i. emptor.

l Intelligentia. facit. s. de libe. causa. l. duobus. r. s. de bo. inter virum et vxo. l. seruus cōmūis. in fi.

duobus heredibus debitoris alter condēnat: nam alteri itē gra defensio est: etiā si cum coherede suo agi scierit. Item si ex duobus petitoribus alter victus acquieuit: alteri us petitioni nō preiudicatur: idqz ita rescriptū est. Sed scientibus sententia que inter alios data est obest: cum si qd de ea re cuius actio vel defensio primū sibi cōpetit / sequēte agere patiat: veluti si debitor experiri passus sit creditores de proprietate pignoris: aut maritus foceri vlt vxo rem de proprietate rei in dotem accepte. aut possessor venditorē de proprietate rei ēpte. et hec ita ex multis cōstitutionibus intelligenda sunt. Cur autem his quidē scientia nocet / superioribus vero nō nocet: illa ratio est. qz qui scit coheredem suū agere vel conueniri / phibere eum quo minus vti velit ppta actione vel defensione vtatur / non pōt. Is vero qd priorē dominū defendere causam patit: ideo ppter scientiā pscriptiōe rei quibus inter alios iudicate summoue

m Cur autem his. i. vltimis.

n Superioribus. i. primis.

o Phibere. argu. pro vtroqz. s. de nota. in delictis. et. s. de dam. infec. l. fluminum. s. quantz. Item facit hoc ad id quod no. s. de pig. act. l. gavius. Item caue tibi: quia

hec ratio non est generalis: nā nec debitor potest prohibere creditores cum enim creditor superet debitorem: ergo multo magis est quēz debitor potest superare. vt. s. de diuer. pre. l. de accessibus. **p** Ita. i. sicut. **q** Is vero. no. qz non reassumit de debitore et creditore. **r** Propter scientiam. alias sententiam: secundum pt. scientiam. **s** Agens. vxo ris forte vel foceri vel venditoris. **t** Nam et si. audi quartus expulsum. **v** Interueniente. id est ipsum defendēte: quod possem facere eo inuito. vt. C. de libe. cau. l. principa liter. Idem si me sciente tū cum ad me defensio pertinet. vt. s. secus si ignorante. sed si fiat aliquo modo seruus alterius et ab eo manumittatur: michi etiā

pendente appellatiōe frustratione currunt vsure. Hoc dicit Barto.

S ceuola. **N** egociorum gestor cōdemnatus appellauit et diu. negocium tractum est. quesitum est appellatione eius iniusta pronūciata: an quo tardius iudicatum sit / vsure pecunie in condemnationem deducte mediij temporis debeantur? Respondi (secundum ea que proponerentur)

nescienti preiudicat. vt. s. de bo. libe. l. libertus meus. **r** Preiudicatur. cum enim iudicatur alterius infoludū: s. me nō esse. vt et. s. de excep. rei iudica. l. si inter.

y Petient. et victus fuerit. Bzo. et die diuersa causa qm predictis quatuor casibus. **z** Diximus. in pū. l. huius.

N egociorum. dicitur: puta in centum. **b** Diu. infra annum tamen vel biennium. vt in auf. de his qui ingre. ad ap. s. i. quandoqz et vltra: quādo per iudicē stat. vt in auf. vt spon. lar. s. hoc quoqz.

c Negocium. appellationis.

d Tractum. id est prolongatum.

e Iudicatum sit. a iudice appellationis.

f Pecunie. id est foris.

g Deducte in consequentiam. scz prime sententie.

h Debeat. ita qz iudex appel. de his pūciat. vt. s. de vsur. l. tutor. in pū. r. sic non ob. C. de positi. l. iij. r. s. hoc

Liber Quartus

deducte est genitimus, vel dic etiā nominativus: et dices eas deductas in conse. a iudice appellationis: sic debet tur postea, ne sit cōtra dictā. l. de positi. C. et als de vsur. l. in bone fidei. §. i. Sed videtur qd a die cōfirmationis: et post quattuor menses demsi currāt. vt. C. de vsur. rei in di. l. ij. s. ibi de cō-

testimis dicit: non de his qd ppuo cōtractu currebant. sed in eo. ti. l. ij. §. sed etenim. expref se dt cessare etiaz vsuras ptract. s. ibi trāslerat in re iudicatā: hic non. Unde hic distinguitur s. quosdā frustratōne appellet vel nō. vt pmo casu currāt: als non vt h. r. de appel. l. negotioy. et. l. i. perator. §. si vsq. r. d. l. de vsur. l. i. r. que distinctio pōt admitti si sep dicas frustratōne appellatū quādo

lucubrit appelator. als quare aliquid inuouaretur pendere appellatione cū quisqz eoz in pima causā obtinuerit. qd dic vt no. C. de sen. que sine cer. quāti. l. i.

Dandam. sicut enī post lit. cōtesta. currunt vsure: nichilominus ex cōtractu. vt. C. de iudi. l. i. ita post sententiam appellationis suspensam vt hic: quia non videtur pronūciat. un. vt. f. ad turpil. l. i. in fi.

Unlem actionē. s. neg. gest. r. officii ei adherēs fin qd deducte est genitui casus: vel actionē in factū ex sententia prout est notatius. et fin hoc dic vult. l. efficacē. Alij dāt in factū subsidiariā. vt. §. de pscip. §. l. quonē. s.

De confessis. Dixit de vere condēnatis: hic de quasi. r. habet oclū h. r. post litē ptes. s. ille de interro. ac. ante.

Confessus p iudicato. quodāmodo. qd ipso vult. sic. C. de fidei cōm. l. i. si. proprie nō. vt C. ne qd in sua cā. l. i. et facit. §. n. i. post rē. r. §. i. l. i. pe. r. §. d. iter. act. l. d. etate. §. i. r. C. s. excep. rei iud. l. i. h. c. etate vt no. C. e. l. i.

Qon fatetur. qui errat. in facto si pbet cōtra vsqz ad finiam. vt. C. de iur. r. fac. igno. l. erroz. et da exemplū vt ibi per. l. §. fa. h. r. c. l. cū putarē. r. §. l. cū fidei cō. probato ergo ptra. ipso iure est tur: vel falsē sibi restituio daf. vt dices. §. eo. l. fi. in fi. nisi in casu. vt. §. i. is. §. i. in alieno facto planū est qz pbabiliter errat. vt. §. p. s. i. l. fi. Si in suo dicādem cū de dāno certet. vt arg. §. de cō. l. i. inde. sed r. si me. Itē hoc post lit. ptes. sed si ante aut sciēs falsum: tunc serua qd df. §. de rei v. l. i. §. d. r. l. i. s. autē. r. de do. l. penul. si ignorat: distigue an iuste an iniuste: vt pmo casu succurrat si pbetur ptra. scō non. vt §. de interro. ac. de etate. §. qui iusto.

Ignorauit. sime exemplū. §. de iur. iurā. l. i. si. puta cōfessus est tutor pupillū teneri ex cōtractu into sine tudore credēs eum teneri: vel pitef. pmissor se teneri ex stipulatione inutili: vt inter absentes vel alio modo. et no. in iudicio nocere errorem iuris in dāno: secus extra. vt

§. de iur. et fac. igno. l. erroz. in fi. In facto secus vt modo dixi. et est huius. l. rō. §. de iur. r. fac. igno. l. i. Sed qd si cōfiterur legē aliquā aliter dicere qd dicit: Rñ. nō debet etiā de hoc fieri interrogatio cū ius certū sit. vt. §. de iur. et fac. igno. l. in omni.

Uianus. non fuisse. lmo videtur qd non. vt §. e. l. fi. que est cōtra. Sol. h. sciebat cōfiteas nō esse in rerum natura: ibi nō. vel hec est sententia iuliani ab aliorū. vel hic res erat in rerū natura tēpore cōfessionis: licet non tēpore sententiā: ibi nō. prima placet. r. fa. at. §. e. qui sicutū.

Sis cū quo tenetur qd occidit: dic vt. §. de ferro. ac. l. cōfessionib. Item an idē in cōtractu r. testamento: dic vt no. §. ad le. aq. l. inde nera

Uianus. in fi. tuis. in fi. se sicut cōfessus est. et sic idē statuatur ac si vere. pmississet. sed tunc propter morā etiā re mortua teneret: ergo r. hic. nā hic cōfessus est post morā: vel ex interpellatione: vel p lit. cōtestationē post cōfessionē vel ante. vel pone qd simpliciter dixit debeo. nā verba cū effectu sunt intel ligēda. vt. §. ne qd cū qui in ius vo. est vi et. l. pe. ptes. nūtur em ipsum fuisse in mora ante mortē. Uel tertio dic sicutū ab alio mortifere vulneratū: cōfiteris te eū debe re quasi tu occideris. nā teneris: vt. §. l. p. r. i. l. p. r. i. c. nā post cōfessionē vita excedat cū a die vulneris videatur occisus. vt. §. ad. l. aq. l. ita vulneratus. Idem multo magis si ipsemet vulnerat. Uel dic fin Jo. qd bene constabat ipm pmississe r. mortuū esse: s. dubitabat an in mora fuisse. et ipse cōfessus est se fuisse r. ita debere: vnde tenet quādo docūqz deceffit. §. 30. Uel dic plane qd constat eum fuisse in mora ex interpellatione vel p lit. cōtesta. vt subicit. r. ex promissione eum teneri. sed quasi iam homo non sit in obligatione videbatur nō tenere cōfessio cū ad nullū sit vsum homo mortuus: sed tñ tenetur. vt arg. §. de con. §. i. pecu. l. promissor. r. homo est l. obligatōe. vt. §. de ob. l. i. si seruum §. nouari. et dices condēmandus est in estimatōne: vt plene no. §. n. i. l. i. si quis ab. §. fi.

Qertum. confessus pro iudicato erit: si incertū nō erit. **S**is qd incertū pte atur: veluti si corp⁹ sit p fessus

Uianus. pone qd dixi cōfiteor me de bere sicutū ex promissione. nā psumitur pmississe sicut cōfessus est. et sic idē statuatur ac si vere. pmississet. sed tunc propter morā etiā re mortua teneret: ergo r. hic. nā hic cōfessus est post morā: vel ex interpellatione: vel p lit. cōtestationē post cōfessionē vel ante. vel pone qd simpliciter dixit debeo. nā verba cū effectu sunt intel ligēda. vt. §. ne qd cū qui in ius vo. est vi et. l. pe. ptes. nūtur em ipsum fuisse in mora ante mortē. Uel tertio dic sicutū ab alio mortifere vulneratū: cōfiteris te eū debe re quasi tu occideris. nā teneris: vt. §. l. p. r. i. l. p. r. i. c. nā post cōfessionē vita excedat cū a die vulneris videatur occisus. vt. §. ad. l. aq. l. ita vulneratus. Idem multo magis si ipsemet vulnerat. Uel dic fin Jo. qd bene constabat ipm pmississe r. mortuū esse: s. dubitabat an in mora fuisse. et ipse cōfessus est se fuisse r. ita debere: vnde tenet quādo docūqz deceffit. §. 30. Uel dic plane qd constat eum fuisse in mora ex interpellatione vel p lit. cōtesta. vt subicit. r. ex promissione eum teneri. sed quasi iam homo non sit in obligatione videbatur nō tenere cōfessio cū ad nullū sit vsum homo mortuus: sed tñ tenetur. vt arg. §. de con. §. i. pecu. l. promissor. r. homo est l. obligatōe. vt. §. de ob. l. i. si seruum §. nouari. et dices condēmandus est in estimatōne: vt plene no. §. n. i. l. i. si quis ab. §. fi.

Qertum. sicut sententia: sic cōfessio que generat sententiam debet esse certa. vt. §. n. i. l. i. in summa. r. fa. cit. C. de repudi. here. sicut. in fi. r. argu. §. vsu fruct. quē admodum ca. l. i. §. recte.

Uianus. pone qd dixi cōfiteor me de bere sicutū ex promissione. nā psumitur pmississe se sicut cōfessus est. et sic idē statuatur ac si vere. pmississet. sed tunc propter morā etiā re mortua teneret: ergo r. hic. nā hic cōfessus est post morā: vel ex interpellatione: vel p lit. cōtestationē post cōfessionē vel ante. vel pone qd simpliciter dixit debeo. nā verba cū effectu sunt intel ligēda. vt. §. ne qd cū qui in ius vo. est vi et. l. pe. ptes. nūtur em ipsum fuisse in mora ante mortē. Uel tertio dic sicutū ab alio mortifere vulneratū: cōfiteris te eū debe re quasi tu occideris. nā teneris: vt. §. l. p. r. i. l. p. r. i. c. nā post cōfessionē vita excedat cū a die vulneris videatur occisus. vt. §. ad. l. aq. l. ita vulneratus. Idem multo magis si ipsemet vulnerat. Uel dic fin Jo. qd bene constabat ipm pmississe r. mortuū esse: s. dubitabat an in mora fuisse. et ipse cōfessus est se fuisse r. ita debere: vnde tenet quādo docūqz deceffit. §. 30. Uel dic plane qd constat eum fuisse in mora ex interpellatione vel p lit. cōtesta. vt subicit. r. ex promissione eum teneri. sed quasi iam homo non sit in obligatione videbatur nō tenere cōfessio cū ad nullū sit vsum homo mortuus: sed tñ tenetur. vt arg. §. de con. §. i. pecu. l. promissor. r. homo est l. obligatōe. vt. §. de ob. l. i. si seruum §. nouari. et dices condēmandus est in estimatōne: vt plene no. §. n. i. l. i. si quis ab. §. fi.

Qertum. sicut sententia: sic cōfessio que generat sententiam debet esse certa. vt. §. n. i. l. i. in summa. r. fa. cit. C. de repudi. here. sicut. in fi. r. argu. §. vsu fruct. quē admodum ca. l. i. §. recte.

Uianus. pone qd dixi cōfiteor me de bere sicutū ex promissione. nā psumitur pmississe se sicut cōfessus est. et sic idē statuatur ac si vere. pmississet. sed tunc propter morā etiā re mortua teneret: ergo r. hic. nā hic cōfessus est post morā: vel ex interpellatione: vel p lit. cōtestationē post cōfessionē vel ante. vel pone qd simpliciter dixit debeo. nā verba cū effectu sunt intel ligēda. vt. §. ne qd cū qui in ius vo. est vi et. l. pe. ptes. nūtur em ipsum fuisse in mora ante mortē. Uel tertio dic sicutū ab alio mortifere vulneratū: cōfiteris te eū debe re quasi tu occideris. nā teneris: vt. §. l. p. r. i. l. p. r. i. c. nā post cōfessionē vita excedat cū a die vulneris videatur occisus. vt. §. ad. l. aq. l. ita vulneratus. Idem multo magis si ipsemet vulnerat. Uel dic fin Jo. qd bene constabat ipm pmississe r. mortuū esse: s. dubitabat an in mora fuisse. et ipse cōfessus est se fuisse r. ita debere: vnde tenet quādo docūqz deceffit. §. 30. Uel dic plane qd constat eum fuisse in mora ex interpellatione vel p lit. cōtesta. vt subicit. r. ex promissione eum teneri. sed quasi iam homo non sit in obligatione videbatur nō tenere cōfessio cū ad nullū sit vsum homo mortuus: sed tñ tenetur. vt arg. §. de con. §. i. pecu. l. promissor. r. homo est l. obligatōe. vt. §. de ob. l. i. si seruum §. nouari. et dices condēmandus est in estimatōne: vt plene no. §. n. i. l. i. si quis ab. §. fi.

Qertum. sicut sententia: sic cōfessio que generat sententiam debet esse certa. vt. §. n. i. l. i. in summa. r. fa. cit. C. de repudi. here. sicut. in fi. r. argu. §. vsu fruct. quē admodum ca. l. i. §. recte.

Uianus. pone qd dixi cōfiteor me de bere sicutū ex promissione. nā psumitur pmississe se sicut cōfessus est. et sic idē statuatur ac si vere. pmississet. sed tunc propter morā etiā re mortua teneret: ergo r. hic. nā hic cōfessus est post morā: vel ex interpellatione: vel p lit. cōtestationē post cōfessionē vel ante. vel pone qd simpliciter dixit debeo. nā verba cū effectu sunt intel ligēda. vt. §. ne qd cū qui in ius vo. est vi et. l. pe. ptes. nūtur em ipsum fuisse in mora ante mortē. Uel tertio dic sicutū ab alio mortifere vulneratū: cōfiteris te eū debe re quasi tu occideris. nā teneris: vt. §. l. p. r. i. l. p. r. i. c. nā post cōfessionē vita excedat cū a die vulneris videatur occisus. vt. §. ad. l. aq. l. ita vulneratus. Idem multo magis si ipsemet vulnerat. Uel dic fin Jo. qd bene constabat ipm pmississe r. mortuū esse: s. dubitabat an in mora fuisse. et ipse cōfessus est se fuisse r. ita debere: vnde tenet quādo docūqz deceffit. §. 30. Uel dic plane qd constat eum fuisse in mora ex interpellatione vel p lit. cōtesta. vt subicit. r. ex promissione eum teneri. sed quasi iam homo non sit in obligatione videbatur nō tenere cōfessio cū ad nullū sit vsum homo mortuus: sed tñ tenetur. vt arg. §. de con. §. i. pecu. l. promissor. r. homo est l. obligatōe. vt. §. de ob. l. i. si seruum §. nouari. et dices condēmandus est in estimatōne: vt plene no. §. n. i. l. i. si quis ab. §. fi.

Qertum. sicut sententia: sic cōfessio que generat sententiam debet esse certa. vt. §. n. i. l. i. in summa. r. fa. cit. C. de repudi. here. sicut. in fi. r. argu. §. vsu fruct. quē admodum ca. l. i. §. recte.

Uianus. pone qd dixi cōfiteor me de bere sicutū ex promissione. nā psumitur pmississe se sicut cōfessus est. et sic idē statuatur ac si vere. pmississet. sed tunc propter morā etiā re mortua teneret: ergo r. hic. nā hic cōfessus est post morā: vel ex interpellatione: vel p lit. cōtestationē post cōfessionē vel ante. vel pone qd simpliciter dixit debeo. nā verba cū effectu sunt intel ligēda. vt. §. ne qd cū qui in ius vo. est vi et. l. pe. ptes. nūtur em ipsum fuisse in mora ante mortē. Uel tertio dic sicutū ab alio mortifere vulneratū: cōfiteris te eū debe re quasi tu occideris. nā teneris: vt. §. l. p. r. i. l. p. r. i. c. nā post cōfessionē vita excedat cū a die vulneris videatur occisus. vt. §. ad. l. aq. l. ita vulneratus. Idem multo magis si ipsemet vulnerat. Uel dic fin Jo. qd bene constabat ipm pmississe r. mortuū esse: s. dubitabat an in mora fuisse. et ipse cōfessus est se fuisse r. ita debere: vnde tenet quādo docūqz deceffit. §. 30. Uel dic plane qd constat eum fuisse in mora ex interpellatione vel p lit. cōtesta. vt subicit. r. ex promissione eum teneri. sed quasi iam homo non sit in obligatione videbatur nō tenere cōfessio cū ad nullū sit vsum homo mortuus: sed tñ tenetur. vt arg. §. de con. §. i. pecu. l. promissor. r. homo est l. obligatōe. vt. §. de ob. l. i. si seruum §. nouari. et dices condēmandus est in estimatōne: vt plene no. §. n. i. l. i. si quis ab. §. fi.

Qertum. sicut sententia: sic cōfessio que generat sententiam debet esse certa. vt. §. n. i. l. i. in summa. r. fa. cit. C. de repudi. here. sicut. in fi. r. argu. §. vsu fruct. quē admodum ca. l. i. §. recte.

Uianus. pone qd dixi cōfiteor me de bere sicutū ex promissione. nā psumitur pmississe se sicut cōfessus est. et sic idē statuatur ac si vere. pmississet. sed tunc propter morā etiā re mortua teneret: ergo r. hic. nā hic cōfessus est post morā: vel ex interpellatione: vel p lit. cōtestationē post cōfessionē vel ante. vel pone qd simpliciter dixit debeo. nā verba cū effectu sunt intel ligēda. vt. §. ne qd cū qui in ius vo. est vi et. l. pe. ptes. nūtur em ipsum fuisse in mora ante mortē. Uel tertio dic sicutū ab alio mortifere vulneratū: cōfiteris te eū debe re quasi tu occideris. nā teneris: vt. §. l. p. r. i. l. p. r. i. c. nā post cōfessionē vita excedat cū a die vulneris videatur occisus. vt. §. ad. l. aq. l. ita vulneratus. Idem multo magis si ipsemet vulnerat. Uel dic fin Jo. qd bene constabat ipm pmississe r. mortuū esse: s. dubitabat an in mora fuisse. et ipse cōfessus est se fuisse r. ita debere: vnde tenet quādo docūqz deceffit. §. 30. Uel dic plane qd constat eum fuisse in mora ex interpellatione vel p lit. cōtesta. vt subicit. r. ex promissione eum teneri. sed quasi iam homo non sit in obligatione videbatur nō tenere cōfessio cū ad nullū sit vsum homo mortuus: sed tñ tenetur. vt arg. §. de con. §. i. pecu. l. promissor. r. homo est l. obligatōe. vt. §. de ob. l. i. si seruum §. nouari. et dices condēmandus est in estimatōne: vt plene no. §. n. i. l. i. si quis ab. §. fi.

Qertum. sicut sententia: sic cōfessio que generat sententiam debet esse certa. vt. §. n. i. l. i. in summa. r. fa. cit. C. de repudi. here. sicut. in fi. r. argu. §. vsu fruct. quē admodum ca. l. i. §. recte.

Uianus. pone qd dixi cōfiteor me de bere sicutū ex promissione. nā psumitur pmississe se sicut cōfessus est. et sic idē statuatur ac si vere. pmississet. sed tunc propter morā etiā re mortua teneret: ergo r. hic. nā hic cōfessus est post morā: vel ex interpellatione: vel p lit. cōtestationē post cōfessionē vel ante. vel pone qd simpliciter dixit debeo. nā verba cū effectu sunt intel ligēda. vt. §. ne qd cū qui in ius vo. est vi et. l. pe. ptes. nūtur em ipsum fuisse in mora ante mortē. Uel tertio dic sicutū ab alio mortifere vulneratū: cōfiteris te eū debe re quasi tu occideris. nā teneris: vt. §. l. p. r. i. l. p. r. i. c. nā post cōfessionē vita excedat cū a die vulneris videatur occisus. vt. §. ad. l. aq. l. ita vulneratus. Idem multo magis si ipsemet vulnerat. Uel dic fin Jo. qd bene constabat ipm pmississe r. mortuū esse: s. dubitabat an in mora fuisse. et ipse cōfessus est se fuisse r. ita debere: vnde tenet quādo docūqz deceffit. §. 30. Uel dic plane qd constat eum fuisse in mora ex interpellatione vel p lit. cōtesta. vt subicit. r. ex promissione eum teneri. sed quasi iam homo non sit in obligatione videbatur nō tenere cōfessio cū ad nullū sit vsum homo mortuus: sed tñ tenetur. vt arg. §. de con. §. i. pecu. l. promissor. r. homo est l. obligatōe. vt. §. de ob. l. i. si seruum §. nouari. et dices condēmandus est in estimatōne: vt plene no. §. n. i. l. i. si quis ab. §. fi.

reus cōfiteatur de altero tñ: non tamen dicit de quo. cō
pellitur ergo vt dicat de quo. ⁊ hoc nisi alternatiue dice
ret reus se teneri ad alterū. quo casu nō est vltra cogen
dus. ⁊ p hoc facit qd dicit sichū: qd est certum re ⁊ gene
re. ⁊ qd dicit fundū dicit certū. ⁊ fm hoc dicit est alternatio
respōdētis non le

gis. sed fm primā
est legis. et facit. ⁊
de ver. ob. l. vbi au
tem. Gallud.

a **C** Si sichūm.
als s; ū sichū. et
als sed ⁊ si sichū.

b **C** Qui rē. l. qñi
tate. vt subijcat.

c **C** Confiteat. f.
vgeri debz: s; qñi
ter. Rñ. capis pi
gnouib; vt arg. s.
de re iudi. l. debi
torib; vel multa
indicta. vt. s. de v
tre in sp. l. i. s; qd
ergo si nō: vel si ve
lit habear eum p
confesso contra se:
qd aduersari; as
ferit. Idē si obse
re respondeat. vt
s. de interro. ac. l.
de etate. s; si cum
ēer. ⁊ s; q; tacuit. et
s; qui nichil. itez
quo iure. dic offi
ci iudicis. vt no.
C. eo. l. i. in fi. glo.
⁊ aut. de his q; in
gre. ad ap. s; fi.

d **C** Confessus. per verba presentis tēporis: puta mēsi
esse. arg. s. de procura. pomponius. s; ij. secus si per ver
ba pteriti tempous: puta fuisse. qz non statim habe
reris p iudicato: immo adhuc qualiter recessit a me do
minum quereretur. vt. C. de pba. l. siue possidens.

e **C** Si alia. qñ reali. de qua ptoxi. dixi.

f **C** Restitutorio. facit insū. de interdictis. s; i. Accur.

g **C** Cū quis cōuenitur. ex hoc vides q; hic ritu. habet
locum post litem contestatam. vt dixi in rubrica.

h **C** Dies datur. nam quandoq; non datur si res pre
sēns est: als secus. vt insū. de offi. iudi. s; i. et. s. de rei. vē.
l. qui restituere.

i **C** Lis estimabitur. qñ in litem iurauerit actor sita
lis. s; est actio in qua iuretur. vt. s. de in litem iuran. in
actionibus. Accur.

k **C** Si quis absente. absente accipe a iudicio. vt no. ⁊
de ver. sig. l. absentem.

l **C** Haberi et vere non debet. vt probant statim. et. s. de
interro. ac. l. fi.

m **C** De operis. vt si libertus iuret alicui absenti pa
trono debere operas: secus si presenti. vt. s. de lib. cau. l.
fi. ⁊ de iureiuran. l. si duo patroni. ⁊ sic etiā non obstat. s.
de iureiur. l. eū qui s; si libertus. vel dic. hic iuravit pa
tronus deferente iudice sibi deberi operas absente li
berto.

n **C** Absenti actori. sed reo absenti sic. vt. s. de iudi. l. et.

sed ⁊ si sichū vel fundū dare
se oportere: vgeri debz vt cer
tū cōfiteat. Itē is q; rē cōfes
sus est: vt certā qñtitate confi
teatur. **C** Sed ⁊ si fundū vē
dicē mēsi esse: tuq; confessus
sis: p inde haberis atq; si dñij
mēsi fundū eē pñūciatū esset.

C Si alia qñq; actiōe ciuili
vel honoraria: vel interdicto
exhibitorio vel restitutorio vel
phibitorio cū qs puenitur cō
fiteat: dicit potest in his oibus
subsequi ptoxi voluntatem ora
tionis diui marci debere: et in
oi oino qd qs pessus est p iu
dicato habere. Dabitur igitur
ex his actiōibus ex qbus dies
datur ad restituendā rem cō
fesso rēp; ad restitutionē: et si
nō restituat lis estimabitur.

C Confessio facta i iudicio pte
absente ⁊ p ea nemine recipiē
te nō p iudicat cōfiteri. **Pau.**

C Si qs absente aduersario

post edictum. vel sol. vt ibi. hodie vero quocūq; absente.
vt. C. de iudi. l. propterandum. s; sin autem ex gestis. ⁊ s.
sin autem reus.
o **C** Presentem. confessioni aduersarij. vt. et. s. de enic.
si ideo. q. rñ.

psessus sit: vidēdū nunqd non
debeat p iudicato haberi: qz
nec qui iurat de operis obli
gat: nec soleat qd absenti con
dēnari: certe pcuratorem tuto
rēve presentē esse sufficit.

C Confessio legitimi admint
stratoris vel pcuratoris gene
ralis nō p iudicat dño. **Pau.**

C Sed an ⁊ ipsos pcurato
res vel tutores vel curatores
fateri sufficiat vidcamus: ⁊ nō
puto sufficere.

C Confessio pupilli nō interne
mente tutoris auctoritate sibi
nō p iudicat nec valet cōfes
sio adulti sine curatore: tamē
p iudicat et valet mero iure.
sed aduersus eam potest resti
tui in integrum item confesso
in iure datur tempus ad solue
dū qd datur iudicatis. **Pau.**

C In pupillo tutoris auctori
tatez erigimus. Minorem a
confessione sua restituemus.

li capace ⁊ nō p tradicte pupillo sic. ⁊ idē dicit in Pla
tis ⁊ iudicis ecclesiā. vt si pte collegio pteant: p iu
dicat. als nō. ar. C. de iure delibe. l. potuit. ⁊ idē erit i pa
tre agente cām filij. vt. C. de bo. ma. l. i. Tertij q; hic mi
nor hie suscepit tutore vel curatore auctore. et ideo illi
psessio nō nocet. vt. s. de admi. tuto. l. i. s; sufficit. sed fm
hoc ad quid iurat de calūnia tutor vel curator. vt. C. de
iura. calū. l. ij. s; qd obseruari. Rñ. qz si minor ipse domi
nus litis efficit nō p llet auctoritate minou pntenti vel
negāri vel asseuerāti calūniose: ipse enim minor est iter
rogā dñs. vt. d. s; sufficit. ⁊. C. de auc. pre. l. clarum. vel si
ipse tutor vel curator interroget pte presente minore nō respō
deat calūniose: q; psessio minou nō nocet. arg. C. de erro.
aduoca. l. i. Quarti dicit qz pendēte lite hic desierat esse
tutor vel curator. Quinti dicit q; nō sufficit vt ex eorum
cōfessione impuberi vel minou def actio. sufficit tamen
forte vt in factū datur eo postea condēnato ex ea psessio
ne. patet ergo ex ea cōfessione dari in factū. vt. l. pri. s; in
pcuratore. adde qd no. s. de pcura. l. non solū. in pun. ⁊
s. de interro. act. l. si defensor.

C Exigimus. nichilominus restituetur. vt. C. si tutor
vel cura. l. i.

C Minorem. adultum.

C Restituemus. secus in sentētia que nulla est ipō iu
re cōtra eū si sine tutore sit in iudicio. vt. C. si aduer. reus
iudi. l. cū ⁊ minores. ⁊ de procu. l. non eo. Accur.

p **C** Nō puto suf
ficere. vt domino
p iudicat. s; sibi
sic: vt vili teneā
tur. vt. s. ad legez
aquil. p inde. s; i.
⁊ de herro. act. l. si
defensor. s; si sine.
Sed quid est q; di
cit dño nō p iudici
care. ad hoc dicit
qdā hoc verū si cō
tra pberur: s; vt
def generalis con
suetudo. sed quib
busdā non placet:
quia non videre
tur in eo speciale
cū idē esset in ma
iore. vt. s. de inter.
ac. l. de etate. s; fi. s;
dices i morte p
esse q; potuit sine
cā errare vbi non
posset maior peni
tere. vel in iure. vt
s. e. l. ij. Alij vt. ij.
⁊ s; o. dicunt ab
sente pupillo non
nocere si petat res
titui fm s; o. vel
ē sine restituēde
s; eo presente ⁊ do

li capace ⁊ nō p tradicte pupillo sic. ⁊ idē dicit in Pla
tis ⁊ iudicis ecclesiā. vt si pte collegio pteant: p iu
dicat. als nō. ar. C. de iure delibe. l. potuit. ⁊ idē erit i pa
tre agente cām filij. vt. C. de bo. ma. l. i. Tertij q; hic mi
nor hie suscepit tutore vel curatore auctore. et ideo illi
psessio nō nocet. vt. s. de admi. tuto. l. i. s; sufficit. sed fm
hoc ad quid iurat de calūnia tutor vel curator. vt. C. de
iura. calū. l. ij. s; qd obseruari. Rñ. qz si minor ipse domi
nus litis efficit nō p llet auctoritate minou pntenti vel
negāri vel asseuerāti calūniose: ipse enim minor est iter
rogā dñs. vt. d. s; sufficit. ⁊. C. de auc. pre. l. clarum. vel si
ipse tutor vel curator interroget pte presente minore nō respō
deat calūniose: q; psessio minou nō nocet. arg. C. de erro.
aduoca. l. i. Quarti dicit qz pendēte lite hic desierat esse
tutor vel curator. Quinti dicit q; nō sufficit vt ex eorum
cōfessione impuberi vel minou def actio. sufficit tamen
forte vt in factū datur eo postea condēnato ex ea psessio
ne. patet ergo ex ea cōfessione dari in factū. vt. l. pri. s; in
pcuratore. adde qd no. s. de pcura. l. non solū. in pun. ⁊
s. de interro. act. l. si defensor.

C Exigimus. nichilominus restituetur. vt. C. si tutor
vel cura. l. i.

C Minorem. adultum.

C Restituemus. secus in sentētia que nulla est ipō iu
re cōtra eū si sine tutore sit in iudicio. vt. C. si aduer. reus
iudi. l. cū ⁊ minores. ⁊ de procu. l. non eo. Accur.

li capace ⁊ nō p tradicte pupillo sic. ⁊ idē dicit in Pla
tis ⁊ iudicis ecclesiā. vt si pte collegio pteant: p iu
dicat. als nō. ar. C. de iure delibe. l. potuit. ⁊ idē erit i pa
tre agente cām filij. vt. C. de bo. ma. l. i. Tertij q; hic mi
nor hie suscepit tutore vel curatore auctore. et ideo illi
psessio nō nocet. vt. s. de admi. tuto. l. i. s; sufficit. sed fm
hoc ad quid iurat de calūnia tutor vel curator. vt. C. de
iura. calū. l. ij. s; qd obseruari. Rñ. qz si minor ipse domi
nus litis efficit nō p llet auctoritate minou pntenti vel
negāri vel asseuerāti calūniose: ipse enim minor est iter
rogā dñs. vt. d. s; sufficit. ⁊. C. de auc. pre. l. clarum. vel si
ipse tutor vel curator interroget pte presente minore nō respō
deat calūniose: q; psessio minou nō nocet. arg. C. de erro.
aduoca. l. i. Quarti dicit qz pendēte lite hic desierat esse
tutor vel curator. Quinti dicit q; nō sufficit vt ex eorum
cōfessione impuberi vel minou def actio. sufficit tamen
forte vt in factū datur eo postea condēnato ex ea psessio
ne. patet ergo ex ea cōfessione dari in factū. vt. l. pri. s; in
pcuratore. adde qd no. s. de pcura. l. non solū. in pun. ⁊
s. de interro. act. l. si defensor.

C Exigimus. nichilominus restituetur. vt. C. si tutor
vel cura. l. i.

C Minorem. adultum.

C Restituemus. secus in sentētia que nulla est ipō iu
re cōtra eū si sine tutore sit in iudicio. vt. C. si aduer. reus
iudi. l. cū ⁊ minores. ⁊ de procu. l. non eo. Accur.

li capace ⁊ nō p tradicte pupillo sic. ⁊ idē dicit in Pla
tis ⁊ iudicis ecclesiā. vt si pte collegio pteant: p iu
dicat. als nō. ar. C. de iure delibe. l. potuit. ⁊ idē erit i pa
tre agente cām filij. vt. C. de bo. ma. l. i. Tertij q; hic mi
nor hie suscepit tutore vel curatore auctore. et ideo illi
psessio nō nocet. vt. s. de admi. tuto. l. i. s; sufficit. sed fm
hoc ad quid iurat de calūnia tutor vel curator. vt. C. de
iura. calū. l. ij. s; qd obseruari. Rñ. qz si minor ipse domi
nus litis efficit nō p llet auctoritate minou pntenti vel
negāri vel asseuerāti calūniose: ipse enim minor est iter
rogā dñs. vt. d. s; sufficit. ⁊. C. de auc. pre. l. clarum. vel si
ipse tutor vel curator interroget pte presente minore nō respō
deat calūniose: q; psessio minou nō nocet. arg. C. de erro.
aduoca. l. i. Quarti dicit qz pendēte lite hic desierat esse
tutor vel curator. Quinti dicit q; nō sufficit vt ex eorum
cōfessione impuberi vel minou def actio. sufficit tamen
forte vt in factū datur eo postea condēnato ex ea psessio
ne. patet ergo ex ea cōfessione dari in factū. vt. l. pri. s; in
pcuratore. adde qd no. s. de pcura. l. non solū. in pun. ⁊
s. de interro. act. l. si defensor.

C Exigimus. nichilominus restituetur. vt. C. si tutor
vel cura. l. i.

C Minorem. adultum.

C Restituemus. secus in sentētia que nulla est ipō iu
re cōtra eū si sine tutore sit in iudicio. vt. C. si aduer. reus
iudi. l. cū ⁊ minores. ⁊ de procu. l. non eo. Accur.

Tempora. i. quadrimestre tempus. vt. C. de vsur. rei iudi. l. i. r. l. vlti. §. v. i.

Quasi ex causa. nā quasi cōdēnat^o est. vt. §. l. i. r. sic no. p. eis q̄ dicit nō dari plus sentētiā in p̄fessum: q̄d falsum dicitur. vt. §. e. l. iulian^o. et no. C. e. l. i. et q̄d hic dicitur itellige lite nō p̄testata. vt. r. §. de iudi. l. si debitor. et eodem modo si vis. §. de re iudicata. l. si debitoribus. r. ad legē adl. l. p̄inde. §. notandum. r. hinc l. p̄nitere. vt. §. eo. nō faetur. vel dicas etiam post lit. con testa. Et loquitur h̄ de quadā actiōe in factū que ex cōfessione oritur: nichilomin^o alia ex sentētia postea nascit. Quidā tamē dicitur primā noua r̄i p̄illa que oritur ex sentētia. ar. C. de vsur. rei iudi. l. si. vel finge quasi nec nata sit. vt. §. d. noua. nō enim. Alud queritur si cū forma quis confiteret se debere ex v̄ditione an vtili ex vendito teneatur: vt in iuramento. vt. §. de iurciurā. si duo patroni. §. marcellus. r. §. si quis iurauerit.

Confessi vtiq̄ post p̄fessionē tēpora quasi ex causa iudicari hēbunt. **Africa.**

Am fidei cōmissum petere heres p̄fessus ē debere arbiter ad restituēdū datus p̄perit nichil^o dberi q̄ sitū ē an possit absolvere: Rñ. posse. i. sciret em̄ q̄ ex cā nichil debeatur. nam si ob id q̄ nullum fidei cōmissum relictū fuerit: nō debere euz absolvere. si vero quia testator: forte soluēdo nō erar: aut q̄ heres es om̄e solutū esse apud p̄torem dixerat: r. cū cōtrouersia r. cōputatio difficilior esset arbiter datus fuerit: saluo officio eū absoluturū. has eniz partes et esse: vt si in computatione nichil inueniatur: possit absolueri: sed ex sup̄iore casu ad p̄tore remittere^o debeat vt absoluatur. **Pa.**

Um fidei cōmissum petere iur. quia dicitur in testamento relictum. Accur.

Debere. qui a relictum sit in testamento.

Arbiter. i. iudex delegatus. sed quare idem apud que fuit confessus nō expedit. Rñ. decessit: et eius successor causam delegauit. Accur.

Ad restituēdū. i. ad cognoscēdū de restituēdo. i. dādo fidei cōmissio. sic. §. de ver. sig. l. verbū reddēdi. nō autem dicas ad executionē sentētiē quia delegari non potest. vt. §. de re iudi. l. a diuo. in p̄in. vel fuit datus ad cognoscendum causam restituētionis quā postulabat heres: quod non placet.

Cōperit nichil. pbāte herede errore: q̄ fecit aperiri testamētū: vbi nichil fuit luētū: p̄fessio enim licet corā alio iudice: tenebat tamē. vt. §. de iudi. l. mortuo.

posse. i. possibile esse vt debeat absolui. vt statim distinguitur. Accur.

Nichil debeat. i. nichil deberi dicatur.

Absolvere. hoc in fine corrigitur.

Non erat. r. sic apparet legata nō deberi. vt. §. ad. l. fal. l. in ratidē. §. q̄d vulgo. r. ad rebel. l. i. §. penul.

heres es omne. als heres omnes. et tunc dic q̄ apud primū iudicē fuit confessus deberi confitēs etiam omnes alienū soluti: r. sic dic dolo aduersarij. vt. §. de iudi. l. si p̄tor. §. marcellus. et postea fuit arbiter datus. als heres omne. f. fidei cōmissi. r. tunc dic q̄ apud p̄tore

delegantem dicit hic heres post confessionem.

Arbiter. i. iudex predictus delegatus.

Aboluturū. §. quare sup̄iori casu non sic. Rñ. quis contra confessionem faceret absoluēdo: hic nō. quia non absoluit: quia nō relictū. sed q̄: als nō debitum. Accur.

De cessioe bonoz. l. i. l. ij.

Ipian^o. Reditori q̄ ob restituētionē edictioz creditur: p̄uilegium ex gendi datur.

personalibus actio nibus qui postea quidē contraxerunt: verum vt pecunia eorum ad p̄iores creditores perueniat: in locum eoz succedunt.

qui bonis cessit ante rerū v̄ditionē vtiq̄ bonis suis non caret. quare si parat^o fuerit se defendere: bona eius non vneunt.

hic erat dānatus post confessionē. vnde non nisi p̄ restituētionē iuuatur. vt. C. de iur. et fac. igno. l. error. sed per restituētionem sic vt. §. de iudi. l. si p̄tor. §. i. et facit. §. de interro. act. l. de etate. §. si. r. §. qui. ex cau. ma. l. i. in fi. Accur.

On omnimodo. debet. quia certus debet esse vti in estimationē an in ipsam rem condēnet: quod in hoc casu nō posset facere. arg. C. de fidei cōmissi. liberta. l. si. hoc autē certo q̄ nō sit in rerū natura distinguit. aut sciet fuerit p̄fessus: r. sic dānet. vt. §. e. l. iulian^o. q̄ est cōtra. vel nō: r. tunc nō vt hic. vel solue vt ibi. Accur.

De cessioe bonoz. Condēnati et cōfessi si satisfactore nō possunt: in carcerem solēt detruēdi. vt arg. C. e. l. i. r. si. quo t̄mōre fit cessio bonoz. r. ideo de hoc dicit hic.

Reditori. p̄uilegiū. tam in hypotheca: vt et. §. qui. cau. pig. ta. contra. l. i. §. in personali. q̄d dic vt. §. qui. po. in pig. ha. l. inter. dum. et facit. §. de p̄uile. cre. l. si ventri. §. i. r. §. si cer. p̄ta. l. creditor.

Datur. si extant edictia.

personalib^o. vt. i. sub hoc pacto vt pecunia r. vt

C. de his qui in p̄ioz cre. lo. suc. l. i.

Creditores. p̄uilegiatos in personali: sic fuit. §. l. p̄tor. et facit. C. de his qui in p̄io. cre. lo. suc. l. i. et. l. p̄. et. §. de p̄uile. cre. l. si ventri. §. si. r. §. qui. po. in pig. l. creditor. r. §. ad macedo. l. sed iulia. §. si filius.

qui. nō vneunt. vt. r. §. eo. is qui. r. C. eo. si p̄t̄tatem. et de appel. si quis libellos. et. C. eo. l. legis.

Sed ex sup̄iore casu. cum dixit ideo se debere absolui: quia nullum erat in testamento legatū relictū. sed ipse errās in facto sic cōfessus est.

Remittere. hoc ideo: quia iudex delegatus nō delegat p̄dare in integ. tus an resti. vt. §. ad muni possit l. cip. l. ea. q̄. §. i. ho. integrū die tamē secus. vt restitit. C. vbi. r. ap̄d quez t̄ioz da in integ. resti. l. si. re.

hic q̄ si maior erret i facto de m̄iōr m̄i habitā restitit errās i none iuuat: r. p̄ba scō restitit erroze. r. sic itel. ligitur. §. eo. nō fa retur. vel dic quia hic loquit in adul. vt. et. §. l. p̄i. §. penul. Minor autē ipso iure p̄bato erroze ante sententiā. vel dic ter-

no nisi p̄ restituētionē iuuatur. vt. C. de iur. et fac. igno. l. error. sed per restituētionem sic vt. §. de iudi. l. si p̄tor. §. i. et facit. §. de interro. act. l. de etate. §. si. r. §. qui. ex cau. ma. l. i. in fi. Accur.

On omnimodo. debet. quia certus debet esse vti in estimationē an in ipsam rem condēnet: quod in hoc casu nō posset facere. arg. C. de fidei cōmissi. liberta. l. si. hoc autē certo q̄ nō sit in rerū natura distinguit. aut sciet fuerit p̄fessus: r. sic dānet. vt. §. e. l. iulian^o. q̄ est cōtra. vel nō: r. tunc nō vt hic. vel solue vt ibi. Accur.

De cessioe bonoz. Condēnati et cōfessi si satisfactore nō possunt: in carcerem solēt detruēdi. vt arg. C. e. l. i. r. si. quo t̄mōre fit cessio bonoz. r. ideo de hoc dicit hic.

Reditori. p̄uilegiū. tam in hypotheca: vt et. §. qui. cau. pig. ta. contra. l. i. §. in personali. q̄d dic vt. §. qui. po. in pig. ha. l. inter. dum. et facit. §. de p̄uile. cre. l. si ventri. §. i. r. §. si cer. p̄ta. l. creditor.

Datur. si extant edictia.

personalib^o. vt. i. sub hoc pacto vt pecunia r. vt

C. de his qui in p̄ioz cre. lo. suc. l. i.

Creditores. p̄uilegiatos in personali: sic fuit. §. l. p̄tor. et facit. C. de his qui in p̄io. cre. lo. suc. l. i. et. l. p̄. et. §. de p̄uile. cre. l. si ventri. §. si. r. §. qui. po. in pig. l. creditor. r. §. ad macedo. l. sed iulia. §. si filius.

qui. nō vneunt. vt. r. §. eo. is qui. r. C. eo. si p̄t̄tatem. et de appel. si quis libellos. et. C. eo. l. legis.

Sed ex sup̄iore casu. cum dixit ideo se debere absolui: quia nullum erat in testamento legatū relictū. sed ipse errās in facto sic cōfessus est.

Remittere. hoc ideo: quia iudex delegatus nō delegat p̄dare in integ. tus an resti. vt. §. ad muni possit l. cip. l. ea. q̄. §. i. ho. integrū die tamē secus. vt restitit. C. vbi. r. ap̄d quez t̄ioz da in integ. resti. l. si. re.

hic q̄ si maior erret i facto de m̄iōr m̄i habitā restitit errās i none iuuat: r. p̄ba scō restitit erroze. r. sic itel. ligitur. §. eo. nō fa retur. vel dic quia hic loquit in adul. vt. et. §. l. p̄i. §. penul. Minor autē ipso iure p̄bato erroze ante sententiā. vel dic ter-

Petor. no. duo capita edicti. vni de mittendo: vt h. scdm de vedendo. vt Ie. fulcinus. §. i.

De iudicio. idē dico si fideiussores nō dedit: vel iudicio nisi nō pmisit: qz satis est si nō facit copiā sui: sed de hoc plus dubitat. an autē hoc casu debeant citari amici nō vñ: cū iā ipse re comparuit. idem videtur si inuentus fuit p pconē: vt argu. hic. 2 in aut. §. exhi. §. si ho. r. c. de his q ad ex. cō. fu. l. in §. i. sed tutius est fm. R. Et nunc citari amicos. vt Ie. hoc autē §. i. et. §. ex qui. cau. ma. l. itez ait pro: §. fi. r. l. ergo. et facit. I. de l. ho. exhi. l. iij. §. fi. r. l. fi. in fi.

Petor. ait: in bona ei q iudicio sistendi cā fideiussores dederit: si neqz p tātē sui faciat: neqz defendere / tri lubebo. **P**tātē autē sui nō facit: q id agit ne aduersarius eius copiā sui habeat: ergo la titantis bona lubet possideri. q si nō latitet s; absens nō defendatur: nōne videt p tātē sui non facere? **D**efendi autē videt qui per absentia suā in nullo deteriore cām aduersarij sui facit. **H**ec s; bona neqz defendere ita scripta sunt: vt neqz sufficiat vnqz defendisse si non duret defensio: neqz ob sit si nunc offeratur.

Si cōtractus vel quasi desce dit ex psona maioris etiā con tra pupilluz pōt fieri missio r venditio. bart. I dem. **P**ud iulianū qrit: si cōmunē rē cū ticio pater pupilli habuerit: et cōi diuidido iudicio pupillus non defendat: nichilqz erit cui? noie? propter psonā p tātē cōdēnatio fieri de beat vtrū vñ bona patrio oporteat: an vero rei seruande

re. insti. si quis instituat. et. §. de actio. et obli. l. furiosus. et. c. si manci. ira fue. alie. l. i. in fi. et. c. de resti. mi. l. qui a patre. r. §. de iudi. l. heredes. Sed cōtra. §. de hb. oblig. cum filius §. in hac. sed ibi ex sua persona teneri videtur si tenetur: licet patri verba fuerint in contractu: vt in testamēto pupillari dicimus. vt in situ. de pu pil. subli. §. igitur. S; quid si nulla personalis p tatio sed sola diuisio petatur fieri enam contra maiorem: et non veniat qualiter dabitur interlocutoria: r fiet missio f. **A**ctio. vt r. §. de pecu. l. iij. §. pedius. **C**ausis. cum seruo factis. **A**ctio datur. ex facto cum eo vel ab eo: vel q intelli gatur ab eo vel cum eo gestum vel quasi gestum. **H**oc idem. l. cum ipso contractum videatur. **S**eruandum. s. bona possideri: non autem distrahi. sed in tempore pubertatis differenda est. distractio. **I**ustus. facto auctoritate tutoris. **I**nstituta. cum preposuit eum negociationi cum auctoritate tutorum. **Q**uasi. etiā in his casibus in quibus intelligatur contraxisse priuilegium pupillare habebat.

Potesstatem non facere. et certe nō videtur face re sui p tātē. vnde sequit missio s; non veditio: sed l latitante veditio sequit. vt Ie. o. l. in possessio. r. l. fulcinius. §. i.

Deteriores. ergo dz esse defen sor adeo legalis p sona vt defensio et veritate nego cii sciens: als re pellitur. et p hoc C. de procur. l. fi. et. §. de procu. si a ctor. Ite est argu. qz defētor vñ agēs pro absente faciet sumptus omnes si contingat ad absentem mitti: vel p iuramento calūnie: vel p aliqua cō fessione. de quo etiam dixi. C. de iurciur. l. fi. §. hīdem presentibus. Accur.

Neqz oblit. si aliqñ non defendebatur. **O**fferatur. s. defensio. et facit. §. de oper. no. nū. l. pator. §. hoc autē. et de arbitris. celsus. §. idē ait. et. l. sed si postea. et Iquozū lega. l. i. §. antepe. et. §. de inoffi. testa. l. papinianus. §. meminisse. et. §. de insti. s; et si pupil lus §. pscriptū. r. §. de pdi. inde. l. eiegāter §. si qd. in fi. et. §. de in rē verso. si p pfe §. versum. r qd ibi no. s; ar. cōtra. §. de cōdi. inde. qui ob rē. item facit. Iudicatum solui. l. iij. §. ob rem.

Pud iulianū. noie. l. nichil fecit pater quod in hoc iudicio veniat: quia nec percepit fructus ex re cōmuni: nec dānum in ea dedit.

Debeat. nisi vt ipa diuisio fiat.

Patris. r. pupilli: vt ex facto patris: et sic missio et venditio fieri possēt.

Possideantur. f. trñ: quod est si ex persona sua conueniatur pupillus.

Percepit. ex re communi. **V**eneant. qz pater nō pcepit fructus / sed mī: r ita conueniatur ex sua psona non patris.

Possideri. non vendi.

Notat. addēdo rationē vel corrigendo. vel dicas q vendantur bona patris siue filius percepit fructus / siue p: qz ex p tate patris cōueniatur. ac.

Nichil. not. nichil: quia secus si nō esset cōsum tum in psona patris: vt p scriptio ne pater: qz tūc p futuro tpe p uilegium habet. vt I. de iure fisci. l. hīc. fm quosdam. Ite quid si pater pcepit sed vult elige re creditor pupilli possideri trñ? **R**ñ. vt Ie. o. §. fi. **C**ontraxit. vel quasi contraxit sicut hic est.

Expectandū et sunt similes vel concordantia. §. b. rebus eo. l. magi. §. pupillus. r. c. de here. ac. l. sub pte. et. et. §. de mino. l. c. milius. r. c. si adner. vñ. pi. l. q. et de non nūe. pec. l. si intra. r. c. mandati. si tibi. et §. his q. vt indig. l. polla. et. §. de he

re. insti. si quis instituat. et. §. de actio. et obli. l. furiosus. et. c. si manci. ira fue. alie. l. i. in fi. et. c. de resti. mi. l. qui a patre. r. §. de iudi. l. heredes. Sed cōtra. §. de hb. oblig. cum filius §. in hac. sed ibi ex sua persona teneri videtur si tenetur: licet patri verba fuerint in contractu: vt in testamēto pupillari dicimus. vt in situ. de pu pil. subli. §. igitur. S; quid si nulla personalis p tatio sed sola diuisio petatur fieri enam contra maiorem: et non veniat qualiter dabitur interlocutoria: r fiet missio f. **A**ctio. vt r. §. de pecu. l. iij. §. pedius. **C**ausis. cum seruo factis. **A**ctio datur. ex facto cum eo vel ab eo: vel q intelli gatur ab eo vel cum eo gestum vel quasi gestum. **H**oc idem. l. cum ipso contractum videatur. **S**eruandum. s. bona possideri: non autem distrahi. sed in tempore pubertatis differenda est. distractio. **I**ustus. facto auctoritate tutoris. **I**nstituta. cum preposuit eum negociationi cum auctoritate tutorum. **Q**uasi. etiā in his casibus in quibus intelligatur contraxisse priuilegium pupillare habebat.

re. insti. si quis instituat. et. §. de actio. et obli. l. furiosus. et. c. si manci. ira fue. alie. l. i. in fi. et. c. de resti. mi. l. qui a patre. r. §. de iudi. l. heredes. Sed cōtra. §. de hb. oblig. cum filius §. in hac. sed ibi ex sua persona teneri videtur si tenetur: licet patri verba fuerint in contractu: vt in testamēto pupillari dicimus. vt in situ. de pu pil. subli. §. igitur. S; quid si nulla personalis p tatio sed sola diuisio petatur fieri enam contra maiorem: et non veniat qualiter dabitur interlocutoria: r fiet missio f. **A**ctio. vt r. §. de pecu. l. iij. §. pedius. **C**ausis. cum seruo factis. **A**ctio datur. ex facto cum eo vel ab eo: vel q intelli gatur ab eo vel cum eo gestum vel quasi gestum. **H**oc idem. l. cum ipso contractum videatur. **S**eruandum. s. bona possideri: non autem distrahi. sed in tempore pubertatis differenda est. distractio. **I**ustus. facto auctoritate tutoris. **I**nstituta. cum preposuit eum negociationi cum auctoritate tutorum. **Q**uasi. etiā in his casibus in quibus intelligatur contraxisse priuilegium pupillare habebat.

re. insti. si quis instituat. et. §. de actio. et obli. l. furiosus. et. c. si manci. ira fue. alie. l. i. in fi. et. c. de resti. mi. l. qui a patre. r. §. de iudi. l. heredes. Sed cōtra. §. de hb. oblig. cum filius §. in hac. sed ibi ex sua persona teneri videtur si tenetur: licet patri verba fuerint in contractu: vt in testamēto pupillari dicimus. vt in situ. de pu pil. subli. §. igitur. S; quid si nulla personalis p tatio sed sola diuisio petatur fieri enam contra maiorem: et non veniat qualiter dabitur interlocutoria: r fiet missio f. **A**ctio. vt r. §. de pecu. l. iij. §. pedius. **C**ausis. cum seruo factis. **A**ctio datur. ex facto cum eo vel ab eo: vel q intelli gatur ab eo vel cum eo gestum vel quasi gestum. **H**oc idem. l. cum ipso contractum videatur. **S**eruandum. s. bona possideri: non autem distrahi. sed in tempore pubertatis differenda est. distractio. **I**ustus. facto auctoritate tutoris. **I**nstituta. cum preposuit eum negociationi cum auctoritate tutorum. **Q**uasi. etiā in his casibus in quibus intelligatur contraxisse priuilegium pupillare habebat.

re. insti. si quis instituat. et. §. de actio. et obli. l. furiosus. et. c. si manci. ira fue. alie. l. i. in fi. et. c. de resti. mi. l. qui a patre. r. §. de iudi. l. heredes. Sed cōtra. §. de hb. oblig. cum filius §. in hac. sed ibi ex sua persona teneri videtur si tenetur: licet patri verba fuerint in contractu: vt in testamēto pupillari dicimus. vt in situ. de pu pil. subli. §. igitur. S; quid si nulla personalis p tatio sed sola diuisio petatur fieri enam contra maiorem: et non veniat qualiter dabitur interlocutoria: r fiet missio f. **A**ctio. vt r. §. de pecu. l. iij. §. pedius. **C**ausis. cum seruo factis. **A**ctio datur. ex facto cum eo vel ab eo: vel q intelli gatur ab eo vel cum eo gestum vel quasi gestum. **H**oc idem. l. cum ipso contractum videatur. **S**eruandum. s. bona possideri: non autem distrahi. sed in tempore pubertatis differenda est. distractio. **I**ustus. facto auctoritate tutoris. **I**nstituta. cum preposuit eum negociationi cum auctoritate tutorum. **Q**uasi. etiā in his casibus in quibus intelligatur contraxisse priuilegium pupillare habebat.

re. insti. si quis instituat. et. §. de actio. et obli. l. furiosus. et. c. si manci. ira fue. alie. l. i. in fi. et. c. de resti. mi. l. qui a patre. r. §. de iudi. l. heredes. Sed cōtra. §. de hb. oblig. cum filius §. in hac. sed ibi ex sua persona teneri videtur si tenetur: licet patri verba fuerint in contractu: vt in testamēto pupillari dicimus. vt in situ. de pu pil. subli. §. igitur. S; quid si nulla personalis p tatio sed sola diuisio petatur fieri enam contra maiorem: et non veniat qualiter dabitur interlocutoria: r fiet missio f. **A**ctio. vt r. §. de pecu. l. iij. §. pedius. **C**ausis. cum seruo factis. **A**ctio datur. ex facto cum eo vel ab eo: vel q intelli gatur ab eo vel cum eo gestum vel quasi gestum. **H**oc idem. l. cum ipso contractum videatur. **S**eruandum. s. bona possideri: non autem distrahi. sed in tempore pubertatis differenda est. distractio. **I**ustus. facto auctoritate tutoris. **I**nstituta. cum preposuit eum negociationi cum auctoritate tutorum. **Q**uasi. etiā in his casibus in quibus intelligatur contraxisse priuilegium pupillare habebat.

re. insti. si quis instituat. et. §. de actio. et obli. l. furiosus. et. c. si manci. ira fue. alie. l. i. in fi. et. c. de resti. mi. l. qui a patre. r. §. de iudi. l. heredes. Sed cōtra. §. de hb. oblig. cum filius §. in hac. sed ibi ex sua persona teneri videtur si tenetur: licet patri verba fuerint in contractu: vt in testamēto pupillari dicimus. vt in situ. de pu pil. subli. §. igitur. S; quid si nulla personalis p tatio sed sola diuisio petatur fieri enam contra maiorem: et non veniat qualiter dabitur interlocutoria: r fiet missio f. **A**ctio. vt r. §. de pecu. l. iij. §. pedius. **C**ausis. cum seruo factis. **A**ctio datur. ex facto cum eo vel ab eo: vel q intelli gatur ab eo vel cum eo gestum vel quasi gestum. **H**oc idem. l. cum ipso contractum videatur. **S**eruandum. s. bona possideri: non autem distrahi. sed in tempore pubertatis differenda est. distractio. **I**ustus. facto auctoritate tutoris. **I**nstituta. cum preposuit eum negociationi cum auctoritate tutorum. **Q**uasi. etiā in his casibus in quibus intelligatur contraxisse priuilegium pupillare habebat.

re. insti. si quis instituat. et. §. de actio. et obli. l. furiosus. et. c. si manci. ira fue. alie. l. i. in fi. et. c. de resti. mi. l. qui a patre. r. §. de iudi. l. heredes. Sed cōtra. §. de hb. oblig. cum filius §. in hac. sed ibi ex sua persona teneri videtur si tenetur: licet patri verba fuerint in contractu: vt in testamēto pupillari dicimus. vt in situ. de pu pil. subli. §. igitur. S; quid si nulla personalis p tatio sed sola diuisio petatur fieri enam contra maiorem: et non veniat qualiter dabitur interlocutoria: r fiet missio f. **A**ctio. vt r. §. de pecu. l. iij. §. pedius. **C**ausis. cum seruo factis. **A**ctio datur. ex facto cum eo vel ab eo: vel q intelli gatur ab eo vel cum eo gestum vel quasi gestum. **H**oc idem. l. cum ipso contractum videatur. **S**eruandum. s. bona possideri: non autem distrahi. sed in tempore pubertatis differenda est. distractio. **I**ustus. facto auctoritate tutoris. **I**nstituta. cum preposuit eum negociationi cum auctoritate tutorum. **Q**uasi. etiā in his casibus in quibus intelligatur contraxisse priuilegium pupillare habebat.

re. insti. si quis instituat. et. §. de actio. et obli. l. furiosus. et. c. si manci. ira fue. alie. l. i. in fi. et. c. de resti. mi. l. qui a patre. r. §. de iudi. l. heredes. Sed cōtra. §. de hb. oblig. cum filius §. in hac. sed ibi ex sua persona teneri videtur si tenetur: licet patri verba fuerint in contractu: vt in testamēto pupillari dicimus. vt in situ. de pu pil. subli. §. igitur. S; quid si nulla personalis p tatio sed sola diuisio petatur fieri enam contra maiorem: et non veniat qualiter dabitur interlocutoria: r fiet missio f. **A**ctio. vt r. §. de pecu. l. iij. §. pedius. **C**ausis. cum seruo factis. **A**ctio datur. ex facto cum eo vel ab eo: vel q intelli gatur ab eo vel cum eo gestum vel quasi gestum. **H**oc idem. l. cum ipso contractum videatur. **S**eruandum. s. bona possideri: non autem distrahi. sed in tempore pubertatis differenda est. distractio. **I**ustus. facto auctoritate tutoris. **I**nstituta. cum preposuit eum negociationi cum auctoritate tutorum. **Q**uasi. etiā in his casibus in quibus intelligatur contraxisse priuilegium pupillare habebat.

re. insti. si quis instituat. et. §. de actio. et obli. l. furiosus. et. c. si manci. ira fue. alie. l. i. in fi. et. c. de resti. mi. l. qui a patre. r. §. de iudi. l. heredes. Sed cōtra. §. de hb. oblig. cum filius §. in hac. sed ibi ex sua persona teneri videtur si tenetur: licet patri verba fuerint in contractu: vt in testamēto pupillari dicimus. vt in situ. de pu pil. subli. §. igitur. S; quid si nulla personalis p tatio sed sola diuisio petatur fieri enam contra maiorem: et non veniat qualiter dabitur interlocutoria: r fiet missio f. **A**ctio. vt r. §. de pecu. l. iij. §. pedius. **C**ausis. cum seruo factis. **A**ctio datur. ex facto cum eo vel ab eo: vel q intelli gatur ab eo vel cum eo gestum vel quasi gestum. **H**oc idem. l. cum ipso contractum videatur. **S**eruandum. s. bona possideri: non autem distrahi. sed in tempore pubertatis differenda est. distractio. **I**ustus. facto auctoritate tutoris. **I**nstituta. cum preposuit eum negociationi cum auctoritate tutorum. **Q**uasi. etiā in his casibus in quibus intelligatur contraxisse priuilegium pupillare habebat.

re. insti. si quis instituat. et. §. de actio. et obli. l. furiosus. et. c. si manci. ira fue. alie. l. i. in fi. et. c. de resti. mi. l. qui a patre. r. §. de iudi. l. heredes. Sed cōtra. §. de hb. oblig. cum filius §. in hac. sed ibi ex sua persona teneri videtur si tenetur: licet patri verba fuerint in contractu: vt in testamēto pupillari dicimus. vt in situ. de pu pil. subli. §. igitur. S; quid si nulla personalis p tatio sed sola diuisio petatur fieri enam contra maiorem: et non veniat qualiter dabitur interlocutoria: r fiet missio f. **A**ctio. vt r. §. de pecu. l. iij. §. pedius. **C**ausis. cum seruo factis. **A**ctio datur. ex facto cum eo vel ab eo: vel q intelli gatur ab eo vel cum eo gestum vel quasi gestum. **H**oc idem. l. cum ipso contractum videatur. **S**eruandum. s. bona possideri: non autem distrahi. sed in tempore pubertatis differenda est. distractio. **I**ustus. facto auctoritate tutoris. **I**nstituta. cum preposuit eum negociationi cum auctoritate tutorum. **Q**uasi. etiā in his casibus in quibus intelligatur contraxisse priuilegium pupillare habebat.

re. insti. si quis instituat. et. §. de actio. et obli. l. furiosus. et. c. si manci. ira fue. alie. l. i. in fi. et. c. de resti. mi. l. qui a patre. r. §. de iudi. l. heredes. Sed cōtra. §. de hb. oblig. cum filius §. in hac. sed ibi ex sua persona teneri videtur si tenetur: licet patri verba fuerint in contractu: vt in testamēto pupillari dicimus. vt in situ. de pu pil. subli. §. igitur. S; quid si nulla personalis p tatio sed sola diuisio petatur fieri enam contra maiorem: et non veniat qualiter dabitur interlocutoria: r fiet missio f. **A**ctio. vt r. §. de pecu. l. iij. §. pedius. **C**ausis. cum seruo factis. **A**ctio datur. ex facto cum eo vel ab eo: vel q intelli gatur ab eo vel cum eo gestum vel quasi gestum. **H**oc idem. l. cum ipso contractum videatur. **S**eruandum. s. bona possideri: non autem distrahi. sed in tempore pubertatis differenda est. distractio. **I**ustus. facto auctoritate tutoris. **I**nstituta. cum preposuit eum negociationi cum auctoritate tutorum. **Q**uasi. etiā in his casibus in quibus intelligatur contraxisse priuilegium pupillare habebat.

re. insti. si quis instituat. et. §. de actio. et obli. l. furiosus. et. c. si manci. ira fue. alie. l. i. in fi. et. c. de resti. mi. l. qui a patre. r. §. de iudi. l. heredes. Sed cōtra. §. de hb. oblig. cum filius §. in hac. sed ibi ex sua persona teneri videtur si tenetur: licet patri verba fuerint in contractu: vt in testamēto pupillari dicimus. vt in situ. de pu pil. subli. §. igitur. S; quid si nulla personalis p tatio sed sola diuisio petatur fieri enam contra maiorem: et non veniat qualiter dabitur interlocutoria: r fiet missio f. **A**ctio. vt r. §. de pecu. l. iij. §. pedius. **C**ausis. cum seruo factis. **A**ctio datur. ex facto cum eo vel ab eo: vel q intelli gatur ab eo vel cum eo gestum vel quasi gestum. **H**oc idem. l. cum ipso contractum videatur. **S**eruandum. s. bona possideri: non autem distrahi. sed in tempore pubertatis differenda est. distractio. **I**ustus. facto auctoritate tutoris. **I**nstituta. cum preposuit eum negociationi cum auctoritate tutorum. **Q**uasi. etiā in his casibus in quibus intelligatur contraxisse priuilegium pupillare habebat.

a **C**licui. a quo relicta erant legata. d. d.
b **C**unc edicto. quo missio fit. vt. s. e. l. q. in pn. r. l. ful-
cinius. s. fi.

c **C**ligat. i. an bona pupilli possideri tm: an heredita-
ria possideri r. distrah. vel eligat hereditaria tm: no ta-
me distrahunt an

te pubertatem ex
causa legati cu ex
quasi contractu co-
ueniat. et hoc ex
edicto. s. d. separa.
r sic no cocurrent
cu creditorib⁹ pu-
pilli. an vtraq: et
sic purret credi-
tores. s. quomo-
do i bonis pupil-
li fit missio: cu etiā
si esset maior non
fieret missio ante
sex mēses. vt arg.
s. vt in pos. lega. l.
s. cui. s. impator.
Rñ. q. hic a def-
cto debebatur fm
azo. vel hec fm il-
laz. s. post sex mē-
ses q: ad bona
pupilli hēdas. s. s.
nōne eadē electio
locū habet et si ex
alia causa heredi-
taria sbeat: qd vi-
det. s. bona pupil-
li possideri vel he-
reditaria posside-
ri et distrah. In-
terim tamē de bo-
nis alitur pupil-
lus. vt. de puul.
cre. l. fi.

d **C**teniz. vtrū
defuncti bona: vel
pupilli.

e **C**Contrahere. i.
quasi cōtrahere cu legataris. vt. de regu. iur. l. quele-
gata. r. de acf. et obli. l. ex maleficijs. s. heres. r. in li. de
obli. ex quasi contractu. s. heres.

Sed r is q immiscuit. qd est suoz: s. adire extraneo
rum. vt in li. de here. quali. r. dif. s. extraneis.

Hec autē. siue a tutore. immo semper videt defendi
cu iudex eo non defenso debeat dare curatore. vt. de
e. l. fulcinius. s. adeo. s. forte in pdigis r furiosis specia-
le est: ceteris em nō dabit curatore nisi petat ab aliquo
nole minoris. itē ibi nō oīno dādū curatore dicit: s. si vi-
deat iudex idoneū dare poterit: alioquin cōtra. s. zo. r. fa-
cis. de puul. cre. l. si pupillus. in prin. Accur.

h **C**Euocandi. vt constare possit.

i **C**Defendat. ad qd coguntur captis pignobus. vt
in li. de satisfda. tu. s. pe. et etiā remouent ab officio. vt. de
e. l. fulcinius. s. fed r si curator. r. de admini. tuto. l. fi.

k **C**Cognati. quos habz ibi. Quid enim si habeat eos
in alia puicia vel ciuitate: nō dicā eos vocādos: alioqñ
res abiret in infinitū qd est. phibituz. arg. s. de re iudi. l.

a diuo. s. fed r si emptor. r argu. s. de pcura. sed et he. s.
nō solū. r. s. de reb. eorū. l. magis. s. illud. Item quia nō
esset finis liti. arg. C. de transac. fratris. vel dic q etiā
in qualibet ciuitate vel loco vbi est verisimile eū habe-
re amicos r qui sint eū defensori: sed non dicā singulos
esse vocandos: sed

omissuros: vel ppter necessi-
tudinem: vel propter charita-
tem: vel qua alta ratione. li-
berti etiā si q sunt idonei euo-
cādi sunt: exquirendaq: defen-
sio est. si autē negent se defen-
dere: aut nō negēt sed taceāt:
tunc pzetoz possessionem da-
bit tādiu scilicet quoad nō de-
fendātur. Si defendi ceperit
pupillus vel pupilla: desinet
possideri. Idē est in furioso.

Pzetoz aut: si is pupillus in
suā tutelam: venerit eave pu-
pilla viripotens fuerit: et re-
cte defendantur: eos q bona
possidēt de possessione disce-
dere: iubebo. **R**ecte defen-
di qd sit videam⁹ vtrū tm co-
plā sui facere r ad suscipiēdū
iudiciū paratuz esse: an vero r
satisfdare oimodo: et quidē nō
solū ipis se defendere volēt-
ibus hoc edictū scriptū est: sed
in rem. et sic recte defendet:
hoc est vel a se vel ab alio quo
cūq. s. si ali⁹ defendat: erit ne-
cessaria satisfdatio: si ipse: non
puto necessariā satisfdatiōem
eē: g oblatā defēsiōe deisci po-
terit iterdicto reddito. **P**au.

Sed r is qui immiscuit
se: strahere videt. **A**pia.

Hec autem locū habent
quoties pupillus nō de-
fendatur a quocūq: siue a tu-
tore: vel curatore: siue habeat
tutorem pupillus: siue nō ha-
beat. ceteruz si existat aliquis
qui defendere sit paratus: cel-
sabit rei seruāde causa posses-
sio. **N**ō defendi pupillū cō-
stare debet: liquereq: pzetoz:
vt sic permittat bonoz posses-
sionē. hoc autē cōstare debet:
et sic euocand⁹ sunt ad pzetoz
rem tutores pupilli vt defend-
ant. si autem non habeat tu-
tores requirēdi cognati sunt
vel affines. et si qui forte alij
sunt: quos verisimile est defen-
sionem pupilli pupilleve non

de eo. s. i. Accur.

f **C**Ed in rem. et quilibet volens defendere audia-
tur. vt et. C. de procura. l. exigendi. et facit. s. de iudi. l.
recte. Accur.

t **C**Satisfdatio. scz iudi. solui. qd tria cōtinet. vt. l. iudi.
sol. l. iudicatum solui. qd etiā non sufficit nisi ptequas-
tur defensionem. vt. s. de procura. l. fi. r penul.

v **C**Satisfdationem. predictam iudi. sol. quod nō suffi-
cit: sed iudicio sisti sic: vt in contra. vt. de puul. credi.
si pupillus. s. i. vel fm alios non debeat eam prestare si se
defendat anteq: fiat missio ex secundo decreto vt hic. si
postea: sic vt ibi.

r **C**Interdicto. vti pos. nam videtur actor eū inquietā
re nisi discedat de possessione satisfdatiōe oblata. retinet
enim reus naturalē r ciuilē possessionem: actor fuerit
missus in possess. per quod pater q ex primo decreto tm
erat missio. Illud queritur si satisfdatū est a defensore: et
non iurat de calūnia quod potest: an cōmittatur stipula-
tio. Rñ. nō: qz bonus vir nō arbitratur. vt. s. de pcura. l.

de eo. s. i. Accur.

f **C**Ed in rem. et quilibet volens defendere audia-
tur. vt et. C. de procura. l. exigendi. et facit. s. de iudi. l.
recte. Accur.

t **C**Satisfdatio. scz iudi. solui. qd tria cōtinet. vt. l. iudi.
sol. l. iudicatum solui. qd etiā non sufficit nisi ptequas-
tur defensionem. vt. s. de procura. l. fi. r penul.

v **C**Satisfdationem. predictam iudi. sol. quod nō suffi-
cit: sed iudicio sisti sic: vt in contra. vt. de puul. credi.
si pupillus. s. i. vel fm alios non debeat eam prestare si se
defendat anteq: fiat missio ex secundo decreto vt hic. si
postea: sic vt ibi.

r **C**Interdicto. vti pos. nam videtur actor eū inquietā
re nisi discedat de possessione satisfdatiōe oblata. retinet
enim reus naturalē r ciuilē possessionem: actor fuerit
missus in possess. per quod pater q ex primo decreto tm
erat missio. Illud queritur si satisfdatū est a defensore: et
non iurat de calūnia quod potest: an cōmittatur stipula-
tio. Rñ. nō: qz bonus vir nō arbitratur. vt. s. de pcura. l.

de eo. s. i. Accur.

f **C**Ed in rem. et quilibet volens defendere audia-
tur. vt et. C. de procura. l. exigendi. et facit. s. de iudi. l.
recte. Accur.

t **C**Satisfdatio. scz iudi. solui. qd tria cōtinet. vt. l. iudi.
sol. l. iudicatum solui. qd etiā non sufficit nisi ptequas-
tur defensionem. vt. s. de procura. l. fi. r penul.

v **C**Satisfdationem. predictam iudi. sol. quod nō suffi-
cit: sed iudicio sisti sic: vt in contra. vt. de puul. credi.
si pupillus. s. i. vel fm alios non debeat eam prestare si se
defendat anteq: fiat missio ex secundo decreto vt hic. si
postea: sic vt ibi.

r **C**Interdicto. vti pos. nam videtur actor eū inquietā
re nisi discedat de possessione satisfdatiōe oblata. retinet
enim reus naturalē r ciuilē possessionem: actor fuerit
missus in possess. per quod pater q ex primo decreto tm
erat missio. Illud queritur si satisfdatū est a defensore: et
non iurat de calūnia quod potest: an cōmittatur stipula-
tio. Rñ. nō: qz bonus vir nō arbitratur. vt. s. de pcura. l.

Liber Quartus.

penul. Sed nūquid in possessione fiet missio vel discedet missus: Rñ. nō videt defendi: s; quidā contradicant.

In possessionem solent. facit. J. de separa. l. creditori bus. sed contra. J. e. l. pe. §. si. Solu. hic certū erat cōditionē crediturā: ibi non. vel intellige cum iam extat cōditio: nō prius: vt ibi. vel hic de legatario. arg. §. vt le. no. ca. per totum. ibi de creditōib; alijs: vel hic dicit solent: et nō debet. Tu dic si velit mit ti vt soluat non possunt vt ibi. sed ideo quia non caueatur sic vt hic. et ar. §. de iudi. l. in ob. et. §. vt le. no. ca. hęc stipulatio. et est sic vt fiat mis sio vice satisfactio nis. §. de carbo. edic. §. si is. §. quo tiens. et hoc maxi me quando bona sua dilapidat. vel etiā dicas non potest vt fiat venditio sed vt causa pi gnoris sit in possessione sic. et eisdē modis fo. §. de pe cu. l. eo tēpote. ar. ca. prin. et facti. J. de ver. sig. l. credito res. et J. de ac. rob. l. is cui.

In possessionē mitti so lēt creditores: et si sub p̄ditōe eis pecunia p̄missa sit. Cū dicitur et etus cui? bona sunt possessa a creditorib; veniāt: p̄ter q̄ et pupilli et etus qui reipublice causa sine dolo malo abuerit: intelligit? bona etus qui dolo malo abfue rit posse venire. et si ab hosti bus captus sit: creditores ei? in possessionē mittēdi sunt: vt tamē nō statim bonoz venditio p̄mittatur: sed interim bonis curatoz detur. **I**pta.

Hulcini? existimat credi tores rei seruande cau sa missos in possessionē ex his rebus alii nō debere. **P**re tor aut: q̄ fraudatiōis causa latitaret: si boni virt arbitratu? non defendatur: etus bona posside ri? vendiq; iubebo.

Quādo lex requirit actū et limitationē nō sufficit actus si ne limitatione: nec limitatio si ne actu. h. d. Bar.

Cum hoc edictū locum ha beat: non sufficit ei latitare: sed necesse est fraudatiōis cau

erinde redactā. arg. §. si cer. peta. l. si et me. in fi. sed videt

plene cōstare debere de debito etiā vt fiat missio. vt. §. de pecu. l. eo tempore. sed rñ. vt. J. e. l. §. si quis.

In vsu. i. vsualiter. nō possidentur. et venduntur.

Nullius. ipso iure: vel impetrata in integ. restōne ex generali clausula. vt. §. ex qui. cau. ma. l. i. in fi. et ar. J. de p̄uul. cred. l. imperatores. et. §. de dā. in se. si finita. §. si forte. et facti. §. de iuro. et cura. dā. ab his. l. seie. et. C. de p̄edi. mino. l. et si p̄ses.

Occultatio. als latitatio. **S**editiōes. facit. §. ex qui. cau. ma. l. succurritur. et. §. de acqui. possel. licet.

Ne hinc. i. hac parte edicti: quo permittitur ven ditio. Accur.

Animus enim. nā et voluntas et p̄possum et. vt. J. de fur. l. qui iniurie. in prin. et J. de sicca. l. diuus. quomodo ergo anim? p̄batur? Rñ. quia hoc dicit aliquib; vel quia dixerā ei q̄ cras datur? erā ei libellū. arg. §. de edē. quedā. §. nichil interest. et. C. de rei ven. si fundum. item

Mulcta hęc. Uendiq; nō omnia etiā iure veteri. vt. J. e. l. §. adeo. latitanti. et. C. de his qui ad eccle. p̄sa. l. p̄senti. Jtē sunt multa ne dici p̄. cessaria. vt. J. p̄xi. §. itē potest iudici multa latitanti. ar.

§. de arbi. nō distinguemus. §. si arbirer. et. §. si q̄s ius dī. non obrepe. l. i. utē facit. §. qui. ex cau. ma. l. ait p̄tor. §. pe. et q̄s cuiusq; vniuer. l. i. §. q̄ si. et. J. i. l. si minor. et si ser. ven. is cuius.

Locū habeat. als cum hoc: et als vt hoc. itē als ha bere. et als hēat.

Accur. **L**atitare. vt bona possideant. **A**ccur.

Op̄ fraudatiōis. nō duo ne cessariā vt fiat ven ditio vt hic. scz vt latitet: et fraudatiōis causa. item vt labatur tēpus. itē q̄ cōstet. et dea bito saltem sum mar: vt hic. et no. C. de bo. auf. iud. pos. l. cum propo nas. quoz si quid defuerit nō tenet venditio. vt. §. de tranfac. l. cum hi.

Si p̄tor. et. J. de iti. actu. pua. l. iij. §. hoc edicto. et ar gu. cōtra. C. de iure deli. ponit. et. §. de acqui. pos. l. quemadmodum. Quid ergo si me absente actor fue rit in possess. mis sus et vendidit: qz intercesserit. quat tuoz p̄dicta. in ve ritate tamē habe bā exceptōz pacti vel aliā: an admit tar ad rez? Rñ. nō sed ad pecuniam

sa fieri: neq; fraudatiōis cau sa: si sine latitacione fiat: satis est ad possessionē et venditio nem: sed oportet fraudatiōis causa latitare: et est frequētissi ma hęc causa possessionis: nā in vsu latitantiū bona possidē tur.

Si q̄s bona possede rit alicuius quasi latitatis qui nō latitabat et vendidit: cōse quēs erit dicere venditōne bo norū secutā nullus? momenti esse.

Quid sit autē latitare videam? Latitare est: vt cice ro diffinit: turpis occultatio sui. potest enim q̄s latitare nō turpi de causa: veluti q̄ tyrāni crudelitate timerat: aut vim ho stium: aut domesticas seditio nes.

Sed is q̄ fraudatiō nis causa latitat: nō tamē pro pter creditores: et si hęc latita tio creditores fraudet: in ea ta mē erit causa ne hinc? posside ri bona etus possint: quia non hoc aio latitat vt fraudet cre ditores. animus enim latitan tis q̄rit: quo aio latitet: vt frau det: an alia ex causa.

Quid ergo si duas causas latitandi

erit? quādo lex requirit actū et limitationē nō sufficit actus si ne limitatione: nec limitatio si ne actu. h. d. Bar.

Cum hoc edictū locum ha beat: non sufficit ei latitare: sed necesse est fraudatiōis cau

erinde redactā. arg. §. si cer. peta. l. si et me. in fi. sed videt

plene cōstare debere de debito etiā vt fiat missio. vt. §. de pecu. l. eo tempore. sed rñ. vt. J. e. l. §. si quis.

In vsu. i. vsualiter. nō possidentur. et venduntur.

Nullius. ipso iure: vel impetrata in integ. restōne ex generali clausula. vt. §. ex qui. cau. ma. l. i. in fi. et ar. J. de p̄uul. cred. l. imperatores. et. §. de dā. in se. si finita. §. si forte. et facti. §. de iuro. et cura. dā. ab his. l. seie. et. C. de p̄edi. mino. l. et si p̄ses.

Occultatio. als latitatio. **S**editiōes. facit. §. ex qui. cau. ma. l. succurritur. et. §. de acqui. possel. licet.

Ne hinc. i. hac parte edicti: quo permittitur ven ditio. Accur.

Animus enim. nā et voluntas et p̄possum et. vt. J. de fur. l. qui iniurie. in prin. et J. de sicca. l. diuus. quomodo ergo anim? p̄batur? Rñ. quia hoc dicit aliquib; vel quia dixerā ei q̄ cras datur? erā ei libellū. arg. §. de edē. quedā. §. nichil interest. et. C. de rei ven. si fundum. item

erinde redactā. arg. §. si cer. peta. l. si et me. in fi. sed videt

plene cōstare debere de debito etiā vt fiat missio. vt. §. de pecu. l. eo tempore. sed rñ. vt. J. e. l. §. si quis.

In vsu. i. vsualiter. nō possidentur. et venduntur.

Nullius. ipso iure: vel impetrata in integ. restōne ex generali clausula. vt. §. ex qui. cau. ma. l. i. in fi. et ar. J. de p̄uul. cred. l. imperatores. et. §. de dā. in se. si finita. §. si forte. et facti. §. de iuro. et cura. dā. ab his. l. seie. et. C. de p̄edi. mino. l. et si p̄ses.

Occultatio. als latitatio. **S**editiōes. facit. §. ex qui. cau. ma. l. succurritur. et. §. de acqui. possel. licet.

Ne hinc. i. hac parte edicti: quo permittitur ven ditio. Accur.

Animus enim. nā et voluntas et p̄possum et. vt. J. de fur. l. qui iniurie. in prin. et J. de sicca. l. diuus. quomodo ergo anim? p̄batur? Rñ. quia hoc dicit aliquib; vel quia dixerā ei q̄ cras datur? erā ei libellū. arg. §. de edē. quedā. §. nichil interest. et. C. de rei ven. si fundum. item

erinde redactā. arg. §. si cer. peta. l. si et me. in fi. sed videt

plene cōstare debere de debito etiā vt fiat missio. vt. §. de pecu. l. eo tempore. sed rñ. vt. J. e. l. §. si quis.

In vsu. i. vsualiter. nō possidentur. et venduntur.

Nullius. ipso iure: vel impetrata in integ. restōne ex generali clausula. vt. §. ex qui. cau. ma. l. i. in fi. et ar. J. de p̄uul. cred. l. imperatores. et. §. de dā. in se. si finita. §. si forte. et facti. §. de iuro. et cura. dā. ab his. l. seie. et. C. de p̄edi. mino. l. et si p̄ses.

Occultatio. als latitatio. **S**editiōes. facit. §. ex qui. cau. ma. l. succurritur. et. §. de acqui. possel. licet.

Ne hinc. i. hac parte edicti: quo permittitur ven ditio. Accur.

Animus enim. nā et voluntas et p̄possum et. vt. J. de fur. l. qui iniurie. in prin. et J. de sicca. l. diuus. quomodo ergo anim? p̄batur? Rñ. quia hoc dicit aliquib; vel quia dixerā ei q̄ cras datur? erā ei libellū. arg. §. de edē. quedā. §. nichil interest. et. C. de rei ven. si fundum. item

si iam dederat fr-
deiusforē. vt. s. e. l.
q. in pun. itē si taz
lis erat cōtestata.
vt. C. de iudi. l. p-
perādum. s. sed si
qdē. Sed si rediēs
pbat se iusta cau-
sa abfuisse contra
predictā prelum-
ptionē apparebit
venditionem nul-
lius esse momen-
ti. cuz aliqd de ne-
cessarijs defuerit.
vt. s. e. l. s. si quis
possederit. Et sic
no. ex interlocuto-
rijs non fieri vēdi-
tionē: nisi p̄dicta
quattuor interue-
niant que superio-
ri. s. notant.
a **Uendi. facit**
s. de iur. fil. l. non
intelligitur. s. si q̄s
palam.
b **Utrum ergo**
omnes. s. credito-
res.
c **Et si. p̄quis**
d **Solū. q̄s ve-**
ruz est. sic. r. Leo. s.
illud sciendum. et
arg. s. solu. ma. l.
etiam. s. l. i. in li.
p. socio. s. maner.
r. I. de fur. l. veruz
est. argu. contra. j.
q̄s vi aut clam. l.
aut qui. s. si quis
dum. sed quidam
dicunt huic q̄stio-
ni nō respōderi.
e **Deliderat. vt**
s. s. eum hoc. et. s.
sed et is.
f **Suus nō est.**
id est sue mentis.
vel apud se.
g **Scribit. s. sic**
ri missionem.
h **Remouen-**
duz. sic. C. de pro-
cura. l. eum.
i **Ex creditori-**
bus. vt. j. de cura.
bo. dau. l. i. r. j. e. l.
ymus.
k **Nō ampli⁹.**
vel dic vt. nō. s. e.
s. i.
l **Quitt. q. d.**
ea redantur q̄ so-

habuerit: aut plures: inter q̄s
etiā fraudandi creditores: an
venditio recte pcedat: et pu-
to probādum si plures cause
sint latitationis: inter quas est
z fraudatiōis causa: nocere de-
bere: posse q̄s hęc bona vendi.
Quod si aduersus quosdā oc-
cultare se consilium nō est: ad-
uersus quosdam est: quid dice-
mus: et rectissime p̄poni
scribit nō aduersus omnes la-
titationē exigēdam: sed aduer-
sus eum que quis decipere et
fraudare latitatione destinat.
Utrum ergo oēs bona eius
vendere possunt q̄ latitat: hoc
est etiā hī aduersus quos nō
latitat: quia verū est eum lati-
tare: an vero is sol⁹ aduersus
que latitat: et quidem verū est
eū latitare z fraudationis cau-
sa latitare: et si nō aduersus
oēs latitet. **S**ed illud spe-
ctandum p̄ponitur: putat:
an aduersus oēs latitet: eū q̄s
solum⁹ posse hanc venditionē
impetrare aduersus quem la-
titet. **L**atitare autē est cum
tractu aliquo latere: que admo-
dum factitare est frequēter fa-
cere. **A**deo autem latitatio
animum et affectū occultatis
se desiderat: vt recte dictū sit
furiosum hanc venditionē pa-
ri nō posse: quia non se occul-
tat: quia suus non est. plane si
nō defendatur furiosus: cura-
tozem ei dāduz: aut bonā eius
vt possideatur nominatim per-
mittendum est. **L**abeo autē
scribit: si non inueniatur cura-
tor: vel defensor furiosi. Sed z
si curator datus eū non defen-
dat: tunc remouendū eū esse:
z oportere pretorem dare cu-
ratorē aliquem ex creditori-
bus: vt nō amplius q̄ neces-
se est ex bonis furiosi veneat:
eaq̄ seruāda labeo ait: que so-
lent seruari cum venter in pos-
sessionem mittitur. **P**lane
interdū bona ei⁹ cognita cau-
sa vendenda erūt si vigeat es-

alienum: et dilatio dānū sit al-
latura creditoribus. Ita autē
vendēda sunt: vt q̄s sup̄sit fu-
rioso detur: quia omnis status
eius z habitus a pupilli cōdi-
tione non multum abhorret:
q̄s quidē non est sine ratione.
Ideq̄ et in prodigo dicēduz
est ceterisq̄ qui curatorū ope
iuuantur: nec enim quisq̄ pro-
prie latitare eos dixit. **I**llud
sciēdum est posse quem in ea-
dē ciuitate esse: z latitare: et in
alia ciuitate esse: et non latita-
re. et enim eū qui in alia ciuita-
te sit: copiatq̄ sui faciat in pu-
blico: ibiq̄ appareat an latitet
videamus: sed hodie hoc tu-
re vitimur: vt siue quis eodē lo-
co agat siue alio: siue peregre
agat: si tamen occursum credi-
toris eulter: latitare videatur.
Deniq̄ eū quoq̄ q̄ in foro eo-
deq̄ agit: si circa colūnas: aut
stationes se occultet: videri la-
titare veteres respōderunt: et
posse que aduersus alterū la-
titare: aduersus alterum nō.
cōstat autē vt ipse possit bona
ei⁹ vēdere: aduers⁹ que latitet.
Quia. s. exponendo edi-
ctum facit mentionem credi-
toris: exponēdo qualiter quis
latitet aduersus creditorem.
ideo scribit dicere qui sunt cre-
ditores: h. d. Bar.
Si in diem vel sub con-
ditione debitor latitet: anteq̄
dies vel conditio veniat non
possunt bona eius venire.
Quid enim interest debitor q̄s
non sit: an nondum conueniri
possit: nam et si non sit debi-
tor: idem dicemus. **I**deq̄ erit
dicendū z si quis habeat qui-
dem actionem: sed talem que
per exceptionem repellatur.
Si quis actione de peculio
sili vel serui nomine conueni-
ri possit: si latitet eo ture vit-
mur vt possint bona eius pos-
sideri z venire: tamen nichil
in peculio fuerit: q̄ esse p̄t: et
ret iudicate rep̄ spectamus:

lent vēdi q̄s ven-
ter in possessioe m
mittitur. que ha-
bes. s. de v. i. pof.
mit. l. i. s. mulier.
z facit. s. de here.
insti. l. si quis insti-
tuatur. s. ut si con-
ditioni.
m **Non multū.**
Imo nichil hoc ca-
su. s. in venditione
et redditione resi-
dū. vt. j. titu. l. i. si
nō expedierit. itez
in missioe. vt. s. e.
l. hoc autem. s. nō
defendi. in fi. s. in
alijs autem disse-
runt. vt. j. de regu.
iur. l. in negoci. s.
n. **In prodigo.**
q̄s in furioso.
o **Ceterisq̄. vt**
luti q̄ morbo ppe
tuo laborat.
p **C. lomas. sic**
j. de p̄m. credi.
l. eum.
q **Altez. nō. q̄s**
dicit nō. s. e. l. s. i.
r **Venire. et sic**
intelligit. j. e. l. p. e.
s. si. sed unmissio
fieri potest. vt no.
s. e. l. in possessio-
nem.
s **Dicemus. vt**
non fiat venditio:
nec unmissio nisi
summam probe-
tur. vt. s. e. s. cuz
hoc.
t **Per exceptio-**
nem. vt. j. de regu.
iur. l. nichil interest
v **Possideri. i-**
mo cōtra. vt. s. de
pecul. l. eo tempo-
re. in pn. Sol. hic
erat dubis an eēt
vel non esset in pe-
culio aliquid. tbi
certum q̄ nō erat.
vel sol. vt tbi.
z **Expectamus.**
vt. s. de libe. leg. l.
si q̄s res. s. idē in-
lian⁹. et hęc est rō
similis q̄e debeat
mitti i possessioez
de verba z q̄s ac.
expone vt. s. de pe-
cu. le. l. q̄stū. l. pn.
t iij

a Bona, scilicet omnia.

b **U**endenda, i. possidenda: vt vñdū possunt p rata de-
biti tñ. vt. §. e. l. i. §. i. no. 7 p batur ex cōiunctōe. pr. rñ.
c Bona, f. oia. 7 sic celsus neratio cōtradicit in pñ. et
vlpiani fol. sequitur: hoc annotandum est 7c.

d **A**bsente, nā
latitantis oia bōa
possidenda sunt
3o. nisi iur nouo
aliud dicas ad in-
star personalis i
qua fit missio pro
mensura dñi. vt
in iur. de exhi. et
intro. reis. §. si ve-
ro quidā. aliū au-
tē i peti. here. vbi
in possessionē rei
petite tñ fit mis-
sio etiaz hoc iure
et cōtra latitante
vt. l. pr. §. sed que
est rō diuersitat?
forte qz ibi mittit
i possessōez mul-
torū que nō sunt
hereditaria dum
modo possideant
pro herede. et fm
hoc. l. illa. C. 6 p-
scrip. xxx. an. l. si
quis emptionis.
§. pe. 7. C. vbi in
rem ac. l. ij. in ab-
sente intelligunt.
vel pōt dici qz ne-
ratus intellexit
de desinente dolo
possidere. secus si
possideret etiā si
latrat. et sic idē
qz in petitiōe he-
reditatis. vt. l. p-
ri. §. et facit. §. de
interrog. ac. qz ser-
uum. §. si.
e **R**erū quas,
nō ergo oim. sec?
in rei ven. vt. §. §.
proxi. vel dic vt ibi. Accur.

f Bona, omnia.

g **E**t vedenda, vsqz ad qñtitatē debiti. vt. §. eo. l. i. §. i.

h **H**ereditatis, construe in pos. 7c.

i **C**edat, f. fructus, sed cōtra. §. e. l. in pñ. et. l. de solu-
ticia. So. hic punit nimia cōtumacia possessoris. f. aper-
ta. vt qz dicit non veniā: vel qz per magnū tēpus stent
qz nō venit: per biennisi puta. et fm hoc erit idē in quoti-
bet nimis cōtumaci. vel fm azo. spāle est in peti. hered.
als etiā 3 aperte cōtumacē nō est hec pena. Alij nō faci-
unt vñm sit multū cōtumax vel nō: 3 spāle in peti. here.
dicit. Tertij qz hic fuerit spāle bhñficiā a diuo pio cōces-
sum. Quartij qz nō alr lucrat: vt in cōtra. 3 fruct⁹ suos fa-
cit. qz nichil est. Itē et idē modis solue. §. vt in pos. leg.
is cui §. qz legatorū. vel ibi est actio psonalis. hic mixta,

vtum sit an nō sit: 7 qz teneat
actio / etiā si nichil in peculio
fuerit. **I**tē videamus si qz
aduersus in rē actionē latitet
an bona⁹ eius possideri venū-
darqz possint: 7 extat neratij
snia existimātis bona eē ven-
denda⁹: qz hoc rescripto diui
adriani continet / quo iure vt-
mur. **C**elsus autē lib. vi. rñ.
si fundū quē petere volo tici⁹
possideat: neqz absens defen-
datur: cōmodi⁹ se existima se i
fundi possessionē mittendū qz
bōa⁹ eius possideri. hoc anota-
dum est celsum cōsultū nō de
latritate sed de abñte. **I**dē
celsus existimat si is a quo he-
reditatē petere velim latitet:
cōmodissime fieri posse vt in
possessionē mittat rerū quas⁹
pro herede vel pro possessore
possidet. 3 si dolo fecerit qm
nus possideret: bona⁹ et⁹ possi-
denda et vedēda⁹ sunt.

Propter nimia cōtumacia
pōt p̄tor decernere vt ex pi-
mo decreto missus fructus lu-
cretur. h. d. Bar.

Diuus qz plus in persona
eius qz hereditatē possidēs co-
piā sui non faciebat: rescriptit
in possessionē rerū heredita-
riarū aduersariū inducendū:
in quo rescripto et fructū per-

prima plz. Itē qz est lucris si heres est petitor? Rñ. etiā
si nō sit hēs missus. arg. §. C. de car. edic. l. ij. in fi. Quid
in rei vedē. si fuit missus in possessionē rei petite: vt idē
3 diu. i. si futurū est qz diu erit.

S **I**ncertū. f. biennio. ar. §. loca. l. cum dñi.

Cipere iussit eū qz per nimia cō-
tumacia possessoris heredita-
tis⁹ (vt lucro et⁹ cedat⁹) in pos-
sessionem inductus est rerum
hereditariarum. **U**lpianus.

S **I** diu⁹ incertū sit ex te-
stamento heres exitu-
rus necne sit: cā cognita⁹ per-
mitti oportebit bona rei ser-
uande causa possideri. et si ita
res vigeat⁹ vel conditio⁹: bo-
nū hoc etiam erit cōcedendū
vt curator cōstituatur. **P**au-
lus ex creditoribus⁹

S **I** alter ex herēdibus
intra tempora sibi p̄stituta de
liberet adire hereditatē: alter
vero neget se aditurū: vidēdū
est quid creditoribus agendū
sit: et placet interim eos i pos-
sessionē mittendos⁹ custodie
causa donec appareat is qz de
liberet vtrū agnoscat partem
suam an nō agnoscat. **P**lp.
S **I** pupill⁹ p̄sens sit: tu-
torē autē non habeat:
pro absente habendus est.

Paulus.
S **I** filiofamilias legatū
vel fideicommissum sub
conditione relictum sit: dicen-
dum est tam ipm qz patrem i
possessionem mittendos esse:
quia ambo spem⁹ cōmodi ha-
bent. **P**ompontus.

S **I** agnoscat partē suā: vtrūqz et pars socij etiā iusto accretit
vt. §. de ac. here. l. qz ex duabus. §. qz semel. 7 de ius 7 leg.
si ex pluribus. Accur.
S **I** pupill⁹. p abñte. q. d. ita mittet actor in pos. cui:
hodie cā: ac si eēt abñs et nō defendere. 7 facit. §.
de arb. l. diē §. corā. 7 di iure co. l. ij. §. pe. 7. §. e. fulcini⁹. §.
adeo. 7 qz di tutorē supple vel sitem. vt. §. hoc autē §. i.
S **I** filiofamilias. qz. si emi durante p̄tate cōditio ex-
stitit patri qñtur. alioquin ipsi filio. aliud in stipu-
latione. vt. l. de re. in. l. que legata.
S **I** spem. pater sperat si filio existente in potestate cō-
ditio existat: als filius. vt. §. de pigno. si legari. secus in
stipulatione conditionali: quia solus pater est mitten-
dus cum solus habeat spē. vt. l. de verb. ob. si fili⁹. et fac-
cit. l. de p̄to. stip. l. paulus.

Causa cogni-
ta. vtrū ex iniusta
cā differat vt tunc
fiat missio: als nō.
vt. §. de here. l. i. l.
si quis ita stipula-
tus. in fi.

Urgeat. p̄-
ta qz dilatio ē dā-
nō allatura credi-
toribus fm qñdā.
Cōditio. rei
veluti si testator
penā pmisit / nisi
certa die solutum
sit. vt. l. de cur. bo.
dan. l. i. et de here.
in fi. l. i. qz ita si
pu. §. i. vel dic cō-
ditio: qz instituit⁹
est heres si adeat
hereditates infra
magnū tēpus. vt for-
tuita sine dubia.
prima plz. 7 p̄tun-
ge se. l. 7 qz ibi no.

Paulus ex cre-
ditorib⁹. vel
et nō creditore: vt. l.
de cura. bo. dā. l. ij.
§. qñt. qz venderet
qñtū est necesse. vt
§. l. fulcini⁹. §. §. si
curator. 7 fac. l. i.
i. l. iij. 7 no. qñ fit
veditio nisi demū
cōstitutio curatore
et facit. l. i. i. crea-
ditore.

Mittendos.
nō vt bona vedāt
nisi res vel p̄ditio
vigeat. vt. §. l. pr.
Agnoscat. et

Agnoscat. et
si agnoscat partē suā: vtrūqz et pars socij etiā iusto accretit
vt. §. de ac. here. l. qz ex duabus. §. qz semel. 7 de ius 7 leg.
si ex pluribus. Accur.
S **I** pupill⁹. p abñte. q. d. ita mittet actor in pos. cui:
hodie cā: ac si eēt abñs et nō defendere. 7 facit. §.
de arb. l. diē §. corā. 7 di iure co. l. ij. §. pe. 7. §. e. fulcini⁹. §.
adeo. 7 qz di tutorē supple vel sitem. vt. §. hoc autē §. i.
S **I** filiofamilias. qz. si emi durante p̄tate cōditio ex-
stitit patri qñtur. alioquin ipsi filio. aliud in stipu-
latione. vt. l. de re. in. l. que legata.
S **I** spem. pater sperat si filio existente in potestate cō-
ditio existat: als filius. vt. §. de pigno. si legari. secus in
stipulatione conditionali: quia solus pater est mitten-
dus cum solus habeat spē. vt. l. de verb. ob. si fili⁹. et fac-
cit. l. de p̄to. stip. l. paulus.

Aum legati bona. oia in alio: sed in ca damni in-

Custodia. vt r. s. de acq. pos. l. iij. §. si. r. l. si qd autē

Side pōp. r. s. vt i. pos. leg. is cui. i. pñ. r. iij. vt i. pos. si duo

Creditorē r. i. quoz leg. l. i. §. qñtū. sec. videt in mis.

So ex carb. edic. vt

S. de carbo. edic. l. iij. §. missum.

Ad cognitio-

nē. remissus

forte qz maiori pe

na est dignus pro

delicto aliq: vel qz

appellauit ad pñ-

cipē et fuit remis-

sus cū litteris di-

missiohis. vt. i. s. li

bel. di. l. i.

Ceteris. ad

differentiā et pro

pter quā remissus

est.

Cogit. qz hz

ius reuocandi do

num.

Cogit. durā-

te cognitio. vt r

s. de iudi. l. iij. §. le

gatis. ac.

C Defendēdus

est. p procuratorē.

vt r. l. iij. q. appel. i.

Aum legati vel fideicō-

missi seruādi cā: vel qz

dānt infecti nobis nō caueat

bona possidere pñoz pmittit:

vel ventris noie in possessionē

nos mittit non possidem: sed

magis custodia rēru et obser

uatiōnē nobis pcedit. **P**au.

H cognitio nē impera-

hoc est similiter contra. de regu. iur. l. quatenus. sed

hic speciale. Accur.

Creditor autē conditiona-

lis in possessionē nō mittitur

quia is mittitur/ qui pōt bona

ex edicto vendere. **A**lplan.

Is qui rē pmutatā ac-

cepit pñoz: similis est

Itē is qui rem in solutū a cce

perit: vel qui lite estimata rē

tenuit: vel ex cā stipulatiōis/

non ob liberalitatem conse-

cutus est.

C De bonis auctoritate iudi-

cis possidendis seu venundā

dis.

C Bona debitoris laetitatis

venire debent iussu iudicis il-

lius ciuitatis i qua reus dz de

fendi. i. vbi domiciliū hz vel in

loco contractus. et dz loc? cō

tractus etiam ille in quo solu

tio faciende est. **h. d. Galus.**

Enire i vbi

Vbi quisqz defēdit dz

Paulus.

I vbi

domiciliū

habet.

Aut vbi quisqz contra-

rerit. Contractum au

tem nō vtiqz eo loco intelligi

tur q negociū gestum sit: s; q

soluenda est pecunia.

non potest referri: vt dixi.

C De bonis aucto. r. c. Id est de modo administrando

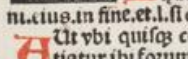
rum bonorum auctoritate iudicis possidendorum: et

cuius iudicis iussu possideantur et vendantur: sed sus

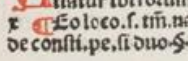
perior est de causa possidendi et vendendi.

Vbi quisqz cōtraxerit. vel etiam alio modo for

Atiatur ibi forum.

Eo loco. f. tñ. nam et in eo fm quosdam. vt arg. s.

Co loco. f. tñ. nam et in eo fm quosdam. vt arg. s.

De consti. pe. si duo. §. i. qd nō p. acet vt hz. et. s. de iudi.

heres s. fina. et de act. et obli. contraxisse. 7. s. de actio. emp. l. idem. s. si. sed videtur q nec in loco ubi est solutio faciendā. vt argumē. s. de consti. pecu. l. eum qui s. i. solu. vt ibi. Accur.

Seruus sub cōditōe, dādi aliqd. vt. i. dices. 7. qd subijcit aut. p. i. s. primo sub cōditōe ne non dādi. scdo sub cōditōe dādi sed als posuit erē plū de dubio. s. de here. insti. l. pignori. vbi su^o fuit pu

Instituto sub cōditōe potestatiua statuit tps infra qd conditionē impleat 7 a deat. als hereditate pūuabit. s. libertati pūuabit nō fiet. **B. Pau.**

Seruus sub cōditōe heres institutus sit: aut dubiū sit an is heres liberq futurus sit: nō est iniquū postulatibus creditorib⁹ ita decerni⁹ vt si ante certū tps is heres non extiterit: p inde oia obseruentur: ac si is heres ita institutus nō eēt. qd plerūq⁹ accidet si sub cōditōe dāde alicui pecunie heres instituitur sit: nec dies apposit⁹ sit: s. hoc qstuz ad bona ita obseruādum⁹ est. Ceterū libertas ei qñcūq⁹ cōpetet⁹ 7 a ptoze cōseruāda est etiā si certū sit neq heredem neq⁹ bonoz possessorē futurū.

Si qd tamen heredē se respondendo vel actiones patiedo defuncti defendat: bona defuncti ventre nō potest.

Minor habens curatōrē si a nullo defendat patitur missionem i bona sua siue latitet siue non. **b. d. Ap.**

S minor. xxx. an. q a

S minor. adultus. nam in pupillo secus. vt. s. ti. i. l. in possessione. s. l.

Qui hz curatōrē. sec⁹ si nō habeat: qz tūc nō fit veditio nisi eo q non possunt seruari: vel ppter graue es alienū. vt. s. ti. i. fulcini. s. adeo. s. quofidā. vel die hz

Curatore a curatore nō defendatur: nec alium defensozem inueniat⁹: bonorum veditiōnem patitur et si nō latitet: lz nō fraudatiōis cā latitare videatur qui sui non est idoneus defensor. **Paulus.**

Si nō expeditur pupillo hereditatē parentis retinere: ptoz bona defuncti ventre pmittit: vt qd superauerit pupillo restitatur.

Quarta per pupillū obseruatur: lz postea se ablineat. **I**te solutio facta vni creditorū altero negligente nō reuocaf sed vtroq⁹ instante in subditū cōmunicatur qd solutus est vlpupillo restituet si de suo soluit. **b. d. Bar.**

Si pupill⁹ anteq⁹ abstineret aliqd gesserit: seruandū ē vtq⁹ si bona fide gesserit. qd ergo si quibusdā creditorib⁹ soluerit: deinde bona venterit si qraf an repetitio sit: ex causa id statuendū iul. ait: ne alterius aut negligētia / aut cupiditas huc q diligens fuit nocent. **Q**z si vtroq⁹ instante tibi gratificatus tutor soluerit:

Quarta per pupillū obseruatur: lz postea se ablineat. **I**te solutio facta vni creditorū altero negligente nō reuocaf sed vtroq⁹ instante in subditū cōmunicatur qd solutus est vlpupillo restituet si de suo soluit. **b. d. Bar.**

Si pupill⁹ anteq⁹ abstineret aliqd gesserit: seruandū ē vtq⁹ si bona fide gesserit. qd ergo si quibusdā creditorib⁹ soluerit: deinde bona venterit si qraf an repetitio sit: ex causa id statuendū iul. ait: ne alterius aut negligētia / aut cupiditas huc q diligens fuit nocent. **Q**z si vtroq⁹ instante tibi gratificatus tutor soluerit:

Quarta per pupillū obseruatur: lz postea se ablineat. **I**te solutio facta vni creditorū altero negligente nō reuocaf sed vtroq⁹ instante in subditū cōmunicatur qd solutus est vlpupillo restituet si de suo soluit. **b. d. Bar.**

Si pupill⁹ anteq⁹ abstineret aliqd gesserit: seruandū ē vtq⁹ si bona fide gesserit. qd ergo si quibusdā creditorib⁹ soluerit: deinde bona venterit si qraf an repetitio sit: ex causa id statuendū iul. ait: ne alterius aut negligētia / aut cupiditas huc q diligens fuit nocent. **Q**z si vtroq⁹ instante tibi gratificatus tutor soluerit:

Quarta per pupillū obseruatur: lz postea se ablineat. **I**te solutio facta vni creditorū altero negligente nō reuocaf sed vtroq⁹ instante in subditū cōmunicatur qd solutus est vlpupillo restituet si de suo soluit. **b. d. Bar.**

Si pupill⁹ anteq⁹ abstineret aliqd gesserit: seruandū ē vtq⁹ si bona fide gesserit. qd ergo si quibusdā creditorib⁹ soluerit: deinde bona venterit si qraf an repetitio sit: ex causa id statuendū iul. ait: ne alterius aut negligētia / aut cupiditas huc q diligens fuit nocent. **Q**z si vtroq⁹ instante tibi gratificatus tutor soluerit:

S minor. adultus. nam in pupillo secus. vt. s. ti. i. l. in possessione. s. l.

Qui hz curatōrē. sec⁹ si nō habeat: qz tūc nō fit veditio nisi eo q non possunt seruari: vel ppter graue es alienū. vt. s. ti. i. fulcini. s. adeo. s. quofidā. vel die hz

Curatore a curatore nō defendatur: nec alium defensozem inueniat⁹: bonorum veditiōnem patitur et si nō latitet: lz nō fraudatiōis cā latitare videatur qui sui non est idoneus defensor. **Paulus.**

Si nō expeditur pupillo hereditatē parentis retinere: ptoz bona defuncti ventre pmittit: vt qd superauerit pupillo restitatur.

Quarta per pupillū obseruatur: lz postea se ablineat. **I**te solutio facta vni creditorū altero negligente nō reuocaf sed vtroq⁹ instante in subditū cōmunicatur qd solutus est vlpupillo restituet si de suo soluit. **b. d. Bar.**

Si pupill⁹ anteq⁹ abstineret aliqd gesserit: seruandū ē vtq⁹ si bona fide gesserit. qd ergo si quibusdā creditorib⁹ soluerit: deinde bona venterit si qraf an repetitio sit: ex causa id statuendū iul. ait: ne alterius aut negligētia / aut cupiditas huc q diligens fuit nocent. **Q**z si vtroq⁹ instante tibi gratificatus tutor soluerit:

Quarta per pupillū obseruatur: lz postea se ablineat. **I**te solutio facta vni creditorū altero negligente nō reuocaf sed vtroq⁹ instante in subditū cōmunicatur qd solutus est vlpupillo restituet si de suo soluit. **b. d. Bar.**

Si pupill⁹ anteq⁹ abstineret aliqd gesserit: seruandū ē vtq⁹ si bona fide gesserit. qd ergo si quibusdā creditorib⁹ soluerit: deinde bona venterit si qraf an repetitio sit: ex causa id statuendū iul. ait: ne alterius aut negligētia / aut cupiditas huc q diligens fuit nocent. **Q**z si vtroq⁹ instante tibi gratificatus tutor soluerit:

Quarta per pupillū obseruatur: lz postea se ablineat. **I**te solutio facta vni creditorū altero negligente nō reuocaf sed vtroq⁹ instante in subditū cōmunicatur qd solutus est vlpupillo restituet si de suo soluit. **b. d. Bar.**

Si pupill⁹ anteq⁹ abstineret aliqd gesserit: seruandū ē vtq⁹ si bona fide gesserit. qd ergo si quibusdā creditorib⁹ soluerit: deinde bona venterit si qraf an repetitio sit: ex causa id statuendū iul. ait: ne alterius aut negligētia / aut cupiditas huc q diligens fuit nocent. **Q**z si vtroq⁹ instante tibi gratificatus tutor soluerit:

Quarta per pupillū obseruatur: lz postea se ablineat. **I**te solutio facta vni creditorū altero negligente nō reuocaf sed vtroq⁹ instante in subditū cōmunicatur qd solutus est vlpupillo restituet si de suo soluit. **b. d. Bar.**

Si pupill⁹ anteq⁹ abstineret aliqd gesserit: seruandū ē vtq⁹ si bona fide gesserit. qd ergo si quibusdā creditorib⁹ soluerit: deinde bona venterit si qraf an repetitio sit: ex causa id statuendū iul. ait: ne alterius aut negligētia / aut cupiditas huc q diligens fuit nocent. **Q**z si vtroq⁹ instante tibi gratificatus tutor soluerit:

Quarta per pupillū obseruatur: lz postea se ablineat. **I**te solutio facta vni creditorū altero negligente nō reuocaf sed vtroq⁹ instante in subditū cōmunicatur qd solutus est vlpupillo restituet si de suo soluit. **b. d. Bar.**

Si pupill⁹ anteq⁹ abstineret aliqd gesserit: seruandū ē vtq⁹ si bona fide gesserit. qd ergo si quibusdā creditorib⁹ soluerit: deinde bona venterit si qraf an repetitio sit: ex causa id statuendū iul. ait: ne alterius aut negligētia / aut cupiditas huc q diligens fuit nocent. **Q**z si vtroq⁹ instante tibi gratificatus tutor soluerit:

Quarta per pupillū obseruatur: lz postea se ablineat. **I**te solutio facta vni creditorū altero negligente nō reuocaf sed vtroq⁹ instante in subditū cōmunicatur qd solutus est vlpupillo restituet si de suo soluit. **b. d. Bar.**

Si pupill⁹ anteq⁹ abstineret aliqd gesserit: seruandū ē vtq⁹ si bona fide gesserit. qd ergo si quibusdā creditorib⁹ soluerit: deinde bona venterit si qraf an repetitio sit: ex causa id statuendū iul. ait: ne alterius aut negligētia / aut cupiditas huc q diligens fuit nocent. **Q**z si vtroq⁹ instante tibi gratificatus tutor soluerit:

Quarta per pupillū obseruatur: lz postea se ablineat. **I**te solutio facta vni creditorū altero negligente nō reuocaf sed vtroq⁹ instante in subditū cōmunicatur qd solutus est vlpupillo restituet si de suo soluit. **b. d. Bar.**

aso. idē qñ nō hz curatōrē. vt. s. ti. i. hoc aut. in pñ. sed i furioso 7 pdigo serua qd dicit i di cto. s. adeo.

Inueniat. no. s. q ipsemet si bi dz inuenire curatōrē. 7 tunc nec creditores tenent ei inuenire. pñt tamē si volit. vt. C. qui pe. tuto. l. ad mone.

Licet. respicit hoc lz patitur verbū. vel die non latiter etiā de facto vel latiter de facto sed de iure fingit si latitare: vt subij. cit. qmōdo sit ergo venditio cū nō latiter vel fingitur non latitare. vt. s. ti. i. l. fulcinius. s. adeo. i pñ. s. q ē s. s. die spāle in hoc casu qz nō pōt latitare. nā als creditor ad suū debitū non deueniret: qd eē nō dz. vt. s. d. eo qd certo lo. l. i. restituit tñ. ppter graue dānuz. vt. s. de mio. s. ier. cā. l. pñ.

Ex p̄dictis no. mi d̄ minor⁹ nozem deterioris cōditōis q̄ maiorē: qm̄ bona ma qñq⁹ de iouis non vendunt nisi latitauerit: s. bona minoris sic: terio ē sed hoc. p̄p̄ea qz sic fuerit facta latitatio a curatore: cō: cōditō tra eum agere potest minor. **q̄ maio**

Si nō expeditur. retinere. et q hoc peti⁹ restitui vt ris, abstineret. vt. s. de mino. ait p̄tor. s. non solum.

Pupillo restitua. vt itez liceat ei adire: qd p̄. vt s. d. mio. 7 si sine s. restituit. 7 ē sic. s. ad treb. l. si pupill⁹ vel die q nō fuit restituit⁹ vt ablineat: 7 tñ fit veditio p̄p̄ debitū vsurarium qd ei expedit: als eēt differēda ad etiā ad adultū veditio. vt. s. ti. i. l. ap̄. s. si. 7 l. hoc aut. 7 l. in possessioz. s. i. 7 l. fulcini. s. adeo. q̄ s̄t̄ s. 7 sa. s. d. re iu. v

Abstineret. per in integ. resti. (di. l. ex p̄ctu. 7 s̄ruādū est. vt. s. de ac. here. quotiens. 7 s. de sepa ra. l. ab hereditate. 7 s. de. solu. l. ante. et. s. de mino. l. si mulier postq̄. 7 l. venter.

Repetitio. eozū que sunt soluta: s. qua actione reputantur: Rñ. s. statim dices.

Ex cā. q. d. cū distinctiōe est danda repetitio.

Nocent. qd eē nō dz. vt. 7. que in frau. cre. pupill⁹.

et. l. qui autem. Sapud. 7. Sciendū. 7. 8. de mfo. l. si mu-
lier. est 8. loc. gratificatiōi: nisi viroq. instante vt subij-
cit. et facit. 8. de reli. l. si sed 7. 8. pro focio. l. verū. 8. si cuz
tres. vbi reuocat vni solutū: sed ibi ius fraternitatis est
vt. 7. ea. l. in prin. Accursus.

a Michi qri. ex
hereditate de qua
adhuc superest.
b Cōmunicā-
dū. qñ nil supera-
ret: cum oia essent
vendita p priores
sz qua actōe reuo-
cant vel cogūtur
ad cōmunicandū
vel a quo: Rñ. cre-
ditores alij agent
cōdictione indebi-
ti: vel sine cā: cum
ex postfacto appa-
reat non cā vel nō
debitū est effectū.
vt. 8. de condi. l. de
bi. l. tutores. 7. 7. in
fine huius. l. qñqz
condic. ex. l. vt. C.
de iure deli. l. si. 8.
licētia. et facit. C.
de non nu. pecu. si
cui.

c Quid ergo si
alifide. non de bo-
nis patris sed de
suo ppro vel mu-
tuoa. cepto.
d Solidū. et sic
fecerit cr: a fieri 8
hereditate bōbolo
gnit: sz hypotheca-
rie dñe hpmelde
nō p iudicauerit
quā in bonis illi
habeat.

e Essit nego-
cia. l. hēditaria et
tanqz heres cum
non esset: qui con-
uentus de heredi-
tate deducit quod
creditoribz de suo
soluit. vt. C. de pe-
ti. here. l. heredita-
tem. et. 8. de peti.
heredita. l. si quis
possessionem. 7. fa-
cit. 7. de separa. l. 8. Accursus.

f Repetitionez. indebiti. nam fuit debitum: sz ex post
facto indebitum apparet persone fauore. vt. 8. de condi.
indebi. l. interdum. et facit. 8. de eo per quem factū est.
l. fins. in prin. Accur.

h Creditarium. ex cuius nomine creditores in pos-
sessionem mittuntur: et tunc demum impetratur
venditio: cum vere constat de debito. vt. 8. titu. i. fulci-
nius. 8. l. Accur.

equum eē aut prius eādē por-
tionem michi qri aut cōican-
dum qd accepisti: 7 hoc iusta.
att. a pparet aut loq eum si ex
bonis pntis solutū sit. Quid
ergo si alifide pupillus solue-
rit: reddi et debebit: necne: et
vtrū a creditore an ex heredi-
tate: Sceuo. nñ ait: si aliqd sit
in bonis: deducendū ex here-
ditate solidū: exēplo eius qui
gessit negocia. Sed si nichil
sit in bonis: non eē intquū ad
uerfius creditore dandā repe-
titionē: quasi indebitū soluti.

C stipulatio colliata p mor-
tem pmissoris facit heredita-
riū eē debitū. idē si fideiusfor
soluit p debitore post mortē
eius: qz hz actionem mandati
contra heredes. h. d. **D** au.

H ereditariū es alienum
intelligit: etiam id de q
cū defuncto agi nō potuit: ve-
luti qd is cū moreretur datu-
rū se pmississet. Itē qd is q
pro defuncto fideiussit: post
mortem eius soluit. **G** aius.

I a venditione bonorū
qz appellatiōe dñi fructuarii
quoz continetur.

C reditor missus in posse-
sionē pdij v3 fructus vendere
vel locare si debitor ante mis-
sionē hoc non fecerit: nisi ipse de-
bitor vendidisset vel locasset
fructus in fraudē creditorū. nā
tunc creditor missus iterū vē-

h intelligitur. vt sic legatarius preferatur. vt. 8. ad
treb. l. i. 8. si. Item vt separatio imperetur. vt. 7. de sepa-
ra. l. i. in prin. Accur.

i Promississet. ad hoc insti. de inuti. stipu. 8. ita autez
concepta. 7. C. vt ac. ab herede et contra heredes. l. i. ac.

h Soluit. sicqz
hodie ticipat age-
re posse mandati
euz effectū: qd die
vt. C. manda. si p
ea. acc.
I etia vsufruc.
pertinens ad euz
cui bona venessit.
m Continet. q
ad hoc vt si debi-
tor latitans habe-
at vsufructū in ali-
qua re ille venda-
tur. Item quo ad
alia qñqz. vt. 7. de
verb. ob. liber hō.
et. 8. de vsufru. l.
vsufruct. sed in a-
liis casibus nō. vt
insti. 8. here. insti.
8. alienus. 7. 7. de
fur. l. falsus. in fi.
et. 7. 8. h. si. l. recte
m Continetur
qñ ad ius: cuius
dñs recte dici pot
n. **p** huc. scz fru-
ctū. i. predij ex q
fructus percipit: et
ita ex pone. 7. de ce-
terarum 7c.
o Venierit. id ē
antedā venditū sit
p Erat. a debi-
tore.
q Seruabit. as-
lud in ēptore fun-
di. vt. C. loca. em-
ptorem.
r Etiam si mi-
noris. vt. 8. loca.
Item vbi ultra di-
midia fuerat dece-
ptus. vt. C. de res-
scin. ven. l. 8.
s Faciant. da-
ta electione ēptori
vel pductori vtrū

S i quis fructus ex predio
debitoris capt poterit: hunc
creditor qui in possessionem
predij missus est vendere vel
locare debet: sed hoc ita de-
mum si non ante venierit: ne-
qz locatus erit. nam si tam a
debitore vel locatus erat vel
venierat: seruabitur pretor ven-
ditionē 7 locationē a debitore
factā: etiā si minoris distractū
est vel locatū: nisi in fraudem
creditorum hoc fiat: tunc em
pretor arbitriū dat creditoribus
vt ex integro locatōnem
vel venditionem faciant. De
ceterariū quoz rerum fructibus
idem erit dicendum: vt si
qui locari possint locentur: pu-
ta mercedes seruorum: vel ve-
cture lumentorum / ceterorū
qz que possunt locari.

D e tempore locatōnis ni-
chil pretor locutus est: 7 ideo
liberum arbitrium creditoribus
datū videt quanto tpe lo-
cetur: quemadmodum illud
est in arbitrio eorum vendant
vel locent / scilicet sine do-
lo malo. ex culpa autem rel

malit rem emptam vel conductam iusto pretio seu mer-
cede: an vero discedere pretio recepto seu mercede. vt. 8.
si quid in frau. pa. l. i. 8. si quid in fraudem.

D e ceterariū. non tñ de fructibus pdiorū. azo. 7 sic
dic de fructibus. l. rerū de quibus proueniunt fructus.
p Pretor. qui plura verba dixit q̄ sint. 7. pxi. in prin. et
facit. 8. de iure delib. l. i. in fi.

Ex culpa. l. leui. vt. 7. l. pro. 8. ē pretea. q̄ est si nō po-
tuerit locare sua culpa p̄iāte ipedum itū. si aſt p̄t 7 nō

Liber Quartus.

Culpe
appella
tione an
lata pri
neat.

facit: nec ipse fructus percipit dolus est. vt. s. mada. l. bo-
ius. et. l. l. pri. s. in ed. sibi ergo in debitum computat: vel de-
bitum reddit. vt. l. l. pri. in pun. Itē no. hic fm quosdam
q̄ appellatōe culpe nō p̄tinetur lata: nō ergo bene expo-
nitur q̄b est. C. mada. l. a. pcuratore. q̄b ibi dicit presta-
re omnē culpā. nā
dicuntur lata et leuē.
Interdū tamē ap-
pellatōe culpe cōtin-
etur et lata: vt
C. de nego. gest. l.
curatoris. et. l. tu-
rou. sed p̄tra vide-
tur. s. de lega. i. si
seruus. s. cum q̄d
ergo fm Jo.

a **Nō** sūt. sic. l.
s cura. bo. dā. l. fi.

b **P**retorē. sic
isti. de sanida. tu.
s. i. l. decre. l. xij.
dist. c. fi.

c **U**dat. vt for-
te senior iunior:
ditior pauperior:
nobilis inferior:
gradu constituto

Preferatur.

Retor. tria
dicit hoc edictū.
e **P**ertinet. vt
debitū vel cura-
tōi dato bonis.
vt. l. eo. s. his ver-
bis.

f **Nō** restituat.
ad q̄b tenetur. vt
s. sed cōtra. s. ti. i.
fulcini. l. fi. Sol.
vt ibi. sed q̄s colli-
get. Rñ. debitor. et
si nō facit t̄c cre-
ditor. vt. s. vt in
posse. leg. is cui.

g **S**iqui legatorū.
s. Sine q̄b ip̄e
se. ecce fm dictus.
et agitur hic cōtra
debitorez. s. supe-
riori contra credi-
torem. Accur.

h **S**ine dolo. ec-
ce tertius casus.

i **E**x re. i. occa-
sione rei debitoris:
vt subijcit. sic. l. de
lcc. rat. nau. l. i. s.

l **E**x incendio. et insti.
per quas perso. no. acqui. s. i.
k **C**ōsecut. est. occasio
hōz bonoz. nullū ḡ lucrū fa-
cere d̄: sicut nec negociorū gestor. vt. l. eo. creditore. l. fi. et
s. de neg. gest. s. in autē. s. itē nec pcurator. et. s. de pcura. q̄
proprio. s. in ceteris. nec hereditatis pos. vt. s. de peti.
here. l. vitrū. s. fi. et facit. s. de noxa. si in re. cō. in. fi. i. rñ.

l **F**ecerit. i. creditor.

nō sūt. **S**i vn̄ sit q̄ possi-
deat bona: expeditū erit de lo-
cātōe. q̄ si nō vn̄ sed plures
sint q̄s eorū debeat locare vel
vēdere q̄rit: et si q̄d puenit in-
ter eos: expeditū sūm est: nam
et oēs possunt locare: et vn̄ hoc
negociū dare. si vero nō cōue-
nit: tunc dicēdū est p̄torē cau-
sa cognita eligere debere q̄s
locet vel vendat.

Ponit verba edicti cōtinē-
tis tria capita. secundum ibi:
q̄b impense. tertū ibi sine do-
lo malo.

Pretor. ait: si q̄s cum in
possessione bonoz eēt:
q̄ eo noie fruct. cepert: et ad
quē ea res pertinet nō resti-
tuat: siue q̄b ipense noie siue
dolo malo fecerit et nō presta-
bitur: siue dolo malo eius de-
terior causa possessionis facta
esse dicetur: de ea re iudicium
in factum dabo.

Repōnit quid cōtinetur no-
mine fructū vsq̄ ibi est pre-
terea questum.

Nō de fructib. ait: etiaz de
ceteris q̄cūq̄ ex rei debitoris
ad creditore puenierint intelli-
gēdum est: et sane debuit hoc
ita esse. Quid em̄ si ex cōpro-
misso vel alio casu penā cōse-
cut. est. nā eā penā quā p̄secu-
tus est p̄stare d̄. **Nō** ait
p̄tor siue q̄b ipense noie sine
dolo malo fecerit et non p̄sta-
bit: hoc eo spectat: vt si q̄d ip̄e
erogauerit creditor: si mō sine
dolo malo erogauerit: et hoc

Sufficit igit. sic. s. de nego. gest. s. an vitro. s. i. sec.
in pupillo: cuius in re sit imp̄sa. vt. s. de nego. ge. si pu-
pilli. in pn. et. l. litis. et in ecclesia et in ciuitate. vt. s. si cer-
peta. ciuitas. et. C. de sacrosan. ec. aut. hoc ius potrectū. i.
fi. itē sec. in cōuentionali pignore in quo imp̄sa nō sulte

p̄stet. sufficit igitur sine dolo
malo erogasse: etiam si nichil
p̄fuit erogatio eius rei debito-
ri. **H**is verbis et ad quē ea
res p̄tinet: etiaz curator bonis
d̄stra hēdis dat. cōtinēbitur:
et ip̄e debitor si p̄tulerit ne bo-
na et̄ veneat: et ip̄i itaq̄ credi-
tori aduer. hos dabit actio
quos enumerauim: siue q̄d in
fructib. recipiendis erogauit:
siue in familia alēda curā-
da ve vel p̄dij. fulciendis: vel
reficiēdis: vel de dāno infecto
p̄mittēdo: vel p̄ seruo norali
iudicio defenso. si mō non ma-
gis eū expedit. dedere q̄ retine-
re. q̄ si dedere expedit: p̄se
quēs erit repetere eū nō debe-
re.

Nālit etiaz dicendū est
q̄cūq̄ ip̄edit in re si mō sine do-
lo malo ip̄edit: petere eū pos-
se. nā negociorū gestor. agere
nō magis p̄t q̄ si focus cōe
edificium fulcit. q̄ hic quoq̄
creditor cōmune nō alienū ne-
gociū gessisse videtur.

Creditor de dāno vel de-
terioratōe prediorum tene-
tur de solo dolo non etiam de
culpa. h. d.

Est p̄terea q̄sūtū si deterio-
ra predia facta fuerint sine do-
lo malo creditoris vel iura. eo-
rum amissa: vel edificia diru-
ta vel exusta. Item familie pe-
corūq̄ acta cura non sit: aut
possessio alij tradita sine do-
lo malo tamen: creditor an te-
neatur: et apparet eum nō te-
neri: q̄ dolo malo caret: erit q̄

pute fulcire nō posset: als ageret neg. ge. vt. s. cōi di. si q̄
pub. s. i. et. s. fa. her. h̄f des. s. nō tm̄. et de neg. ge. si cōes. et
facit. s. de noxa. si su. cōis. et. s. cōi di. et si nō oēs. s. fi. et. l. i.
hoc. et. s. b. pac. l. si cū fūdū. s. arg. s. b. v. s. v. s. i. absente.
v. s. sine dolo. et lata cipa. vt. s. si mē. fal. mo. di. l. i. s. i. o.
z. Jura. i. seruitutes.
a. Cura. i. habus cura.

Est p̄terea q̄sūtū si deterio-
ra predia facta fuerint sine do-
lo malo creditoris vel iura. eo-
rum amissa: vel edificia diru-
ta vel exusta. Item familie pe-
corūq̄ acta cura non sit: aut
possessio alij tradita sine do-
lo malo tamen: creditor an te-
neatur: et apparet eum nō te-
neri: q̄ dolo malo caret: erit q̄

Est p̄terea q̄sūtū si deterio-
ra predia facta fuerint sine do-
lo malo creditoris vel iura. eo-
rum amissa: vel edificia diru-
ta vel exusta. Item familie pe-
corūq̄ acta cura non sit: aut
possessio alij tradita sine do-
lo malo tamen: creditor an te-
neatur: et apparet eum nō te-
neri: q̄ dolo malo caret: erit q̄

Est p̄terea q̄sūtū si deterio-
ra predia facta fuerint sine do-
lo malo creditoris vel iura. eo-
rum amissa: vel edificia diru-
ta vel exusta. Item familie pe-
corūq̄ acta cura non sit: aut
possessio alij tradita sine do-
lo malo tamen: creditor an te-
neatur: et apparet eum nō te-
neri: q̄ dolo malo caret: erit q̄

Est p̄terea q̄sūtū si deterio-
ra predia facta fuerint sine do-
lo malo creditoris vel iura. eo-
rum amissa: vel edificia diru-
ta vel exusta. Item familie pe-
corūq̄ acta cura non sit: aut
possessio alij tradita sine do-
lo malo tamen: creditor an te-
neatur: et apparet eum nō te-
neri: q̄ dolo malo caret: erit q̄

Est p̄terea q̄sūtū si deterio-
ra predia facta fuerint sine do-
lo malo creditoris vel iura. eo-
rum amissa: vel edificia diru-
ta vel exusta. Item familie pe-
corūq̄ acta cura non sit: aut
possessio alij tradita sine do-
lo malo tamen: creditor an te-
neatur: et apparet eum nō te-
neri: q̄ dolo malo caret: erit q̄

Est p̄terea q̄sūtū si deterio-
ra predia facta fuerint sine do-
lo malo creditoris vel iura. eo-
rum amissa: vel edificia diru-
ta vel exusta. Item familie pe-
corūq̄ acta cura non sit: aut
possessio alij tradita sine do-
lo malo tamen: creditor an te-
neatur: et apparet eum nō te-
neri: q̄ dolo malo caret: erit q̄

Est p̄terea q̄sūtū si deterio-
ra predia facta fuerint sine do-
lo malo creditoris vel iura. eo-
rum amissa: vel edificia diru-
ta vel exusta. Item familie pe-
corūq̄ acta cura non sit: aut
possessio alij tradita sine do-
lo malo tamen: creditor an te-
neatur: et apparet eum nō te-
neri: q̄ dolo malo caret: erit q̄

Est p̄terea q̄sūtū si deterio-
ra predia facta fuerint sine do-
lo malo creditoris vel iura. eo-
rum amissa: vel edificia diru-
ta vel exusta. Item familie pe-
corūq̄ acta cura non sit: aut
possessio alij tradita sine do-
lo malo tamen: creditor an te-
neatur: et apparet eum nō te-
neri: q̄ dolo malo caret: erit q̄

Pign^o nota hic oriam inter ptoziū & cōuentionale pign^o. vt dixi
cōuēno ditores. Itē facit
nale dif. de dā. infec. l. si
serunt. finita. §. si q̄s. dā.

Creditoribus in possessione mis
si: quidā dicant
id est conuentio
nales.

C Locauerit. q̄s facere dicitur. vt. §. eo. l. in veditioe. §. i. Itē hic no. q̄ tenetur si nō acquirit. vt. §. de peti. here. §. 2. si. §. pin. de. arg. §. I. que in frau. cre. q̄ autē. in prin. itēz facit. §. de trib. l. illud. §. sed et si mercem.

C Imputabit. sic. §. de ali. in. l. iij. in si. et. l. non solū §. pe.

C Neg impu tabitur. ar. §. §. d. dam. infec. l. si fini ta. §. si q̄s. metu.

C He actiones scz in factū ex p̄mo vel sc̄bo capi te edicti: nō sic ex tertio: vt. §. pri. §. i. Successores sunt em̄ ex nego c̄ijs gestis.

C Dolo. i. pro pter dolum. **C** Actio in factū. vt. §. e. l. i. in prin. **C** Crediti. perse cutionez. ab eius parte qui de

mellor eius conditio q̄ in p̄ gnoze^o creditoris: q̄ nō tm̄ do lū malū verū culpā^o quoq̄ d3 eadē cā est in curatozib^o bonozū: nam et isti tenent: vt cre ditores. **C** In eū q̄q̄ q̄ negz vendiderit fructuz^o p̄dij: negz locauerit in factū actionē dat p̄toz: et in hoc cōdēnabit q̄to minus p̄pter hoc p̄ceptū est q̄ negz veditit: negz locauit. **C** Leterū si tantū p̄ceptū est q̄ tū p̄cipetur si locatus vel di stractus esset: nichil ei impu tabit^o. p̄stat autē id p̄ tātū t̄p̄is q̄ in possessione fuerit: vel ipse iussu eius al^o: quoad inde de possessione discessus est. nam negz hoc imputabit^o creditoz cur in possessione non venerit negz illud cur de possessione di scesserit: cū volūtariū z iussu pot^o negocitū creditoz gerat. est imatio aut fit q̄t̄ interest ei^o q̄ experit. **C** He actiones negz tēporarie sunt: et tā heredit^o q̄ in heredes dabunt: ceteros q̄ successores. **C** Si posses sionis cā deterior facta eē de cetur dolo^o eius qui in posses sionē missus sit: actio in eū ex dolo dat: q̄ negz p̄ ānū: negz in heredes ceterosq̄ successores dabit: cū ex delicto oriatur: pe negz noīe concipiatur. **C** Au. **C** Si quatenus ad eum peruenit. **C** Iulianus.

C Si quis possidere iubetur sine p̄finitione persone. **C** Acq̄r. miss^o. f. ex pacto: cui missio p̄tozem hec lex dat pos. §. aliq̄d ex ordie. r. l. ex eo q̄b o: dinarie sc̄m ē p̄ eū in pos. acq̄rēda acq̄rē alij pos. nō ex pacto. r. §. sic. §. de vsur. si q̄s solutiō. §. si. r. §. q̄b vi aut clā. l. iij. in prin. **C** Possidere posse. si ergo p̄ncipale nō valet nec rati tum. sic. §. de libe. leg. si e q̄ du. et. l. ne vis fiat ei. l. i. §. hec verba. ar. §. §. de inf. testa. posthumus. §. si q̄s ex hia. et de hoc dixi. §. de serui. ruffi. pre. l. itē §. qui habz. **C** Is qui fecit vocari ticiū ad cām: et eo non veniente p̄cepit iudex intrare in possessionē rerū suarū cūm et dedit nunciū. dicitur hic q̄ non videtur hoc general

vt in pos. lega. si possit. que sunt cōtra. quibus d3 q̄ p̄f mo missus preferet: et sic alijs nō prodest sed nocet. Sol. ibi primo missi ex testō: sc̄bo ex cōtractu erant credito res. et sic ex diuersis causis et titulis et capitulis: hic au tem intellige ex vna. Itē op. vtriq̄. §. ti. i. l. fulcinius. §. illud. in fi. sed ibi i sc̄bo decreto: hic in primo. p̄feca ibi contra lantan tem fm̄ quosdāz. Itē sc̄bo obstat. §. vt in pos. lega. is cui. §. si plures. §. ibi ex cā lucrati uis fiebat missio: h nō. Itē sc̄bo op. §. de dam. inf. si fi nita. §. si plures. §. ibi speciale. itez obtinet q̄b hic di cit si non p̄tēde batur hypothe ca als secus. vt. C. q̄ po. in pign. ha. l. eos. Itē si aliū p̄ sentes vsq̄ ad biē nium: absentes v q̄ ad quadriēnū veniant et expen sas p̄ rata refun dārt. C. e. l. f. ho die t̄v̄ h^o imuta tū: cūz is q̄ mitti mittat p̄ mēsurā debiti. vt in aut. b exhibē. r. intro du. §. si vero. §. §. dā sed certe nou. l. la cet. nam q̄d si vni centū debent: r. in bonis sunt centū tm̄: iam ergo sol^o primus haberet: q̄b non est verum o **C** Creditou^o degentibus in ea dem provincia in tra biennū: alio quin quadriēnū: vt. C. eo. cū apud veteres. **C** Et in rem. i.

H Edt autē dabit: q̄z rei cōtinet p̄secutionem^o. **C** P̄mū decretū inposituz ad petitionē veri creditoz: p̄dest oib^o alijs creditozib^o: sec^o si p̄m^o creditoz fuit putatuz **C** Item primo dimisso ius ceterorum non leditur. b. d. Bar.

C Um v^o ex credi. au. toribus^o postulat in bo na debitoris se mitti: queritur vtrum solus is qui petit possi dere potest: an cum vnus possit z p̄toz p̄miserit/ omnibus creditozibus^o aditus sit: et cō modius dicitur cum p̄toz per miserit: non tam persone soli^o petentis q̄ alijs creditozibus et in rē^o permissum videri: q̄b et labeo putat. nec videbitur libera persona acquirere alij: quia nec sibi quicq̄s acquirt^o cui p̄toz permittit hoc: sed aliquid ex ordine facit: z ideo ceteris quoq̄ prodest. Plane si is postulauerit qui creditoz non est: minime dicendum^o est vel eum qui creditoz est possi dere posse: quia nichil egit ta lis postulatio. aliter atq̄ si creditoz cui p̄missum est pos sidere postea recepit debituz suum: ceteri autem poterunt peragere bonozū venditionē. **C** Simpler iudicio p̄ceptū v tra ei^o irritouū nō extēdit. **C** Is qui possidere iubetur

vt in pos. lega. si possit. que sunt cōtra. quibus d3 q̄ p̄f mo missus preferet: et sic alijs nō prodest sed nocet. Sol. ibi primo missi ex testō: sc̄bo ex cōtractu erant credito res. et sic ex diuersis causis et titulis et capitulis: hic au tem intellige ex vna. Itē op. vtriq̄. §. ti. i. l. fulcinius. §. illud. in fi. sed ibi i sc̄bo decreto: hic in primo. p̄feca ibi contra lantan tem fm̄ quosdāz. Itē sc̄bo obstat. §. vt in pos. lega. is cui. §. si plures. §. ibi ex cā lucrati uis fiebat missio: h nō. Itē sc̄bo op. §. de dam. inf. si fi nita. §. si plures. §. ibi speciale. itez obtinet q̄b hic di cit si non p̄tēde batur hypothe ca als secus. vt. C. q̄ po. in pign. ha. l. eos. Itē si aliū p̄ sentes vsq̄ ad biē nium: absentes v q̄ ad quadriēnū veniant et expen sas p̄ rata refun dārt. C. e. l. f. ho die t̄v̄ h^o imuta tū: cūz is q̄ mitti mittat p̄ mēsurā debiti. vt in aut. b exhibē. r. intro du. §. si vero. §. §. dā sed certe nou. l. la cet. nam q̄d si vni centū debent: r. in bonis sunt centū tm̄: iam ergo sol^o primus haberet: q̄b non est verum o **C** Creditou^o degentibus in ea dem provincia in tra biennū: alio quin quadriēnū: vt. C. eo. cū apud veteres. **C** Et in rem. i.

Liber Quartus:

in iussu comprehendere: nisi in rebus sue iurisdictionis ad quod facit. **I** de verbo. sig. l. pupillus. §. territorium. r. c. qui pe. tuto. l. ij. sed quid si nil ibi possidet reus? **R**ñ. p. nunciatur de mittēdo: et iudex loci ubi sunt res mittet ad instar diffinitive. vt. r. s. de re iudi. a diuo. in pn. s. q. d. dicunt secus in in

terlocutoria: hic dicit iussus videtur. legitime curus cura r. r. pro eis. c. vbi per. tu. l. i. cōtra q. s. de de iudi. sed r. si sit sepeperit. §. h. ac.

Si ppter inuandati. ad quod facit. s. de acq. pos. l. ij. §. labeo. r. l. q. vniuersas. §. itez. sed contra. s. b. ac qui. re. do. l. adeo. §. insulas. in fi. et insti. de re. diu. §. alia. sed illud i. p. p. ietate. vt. s. b. ac qui. pos. l. pomponius. Item ibi ad retinendū: hic ad adipsendum.

Potentiam. contra. c. de acq. pos. licet. in fine. s. ibi tñ ne a persona ledere tñ mit hic suspirabatur se repellit. Imo hic de adipsenda: ibi de retinenda.

Recte. facit. s. quod cuiusq. vni uer. l. i. §. pe.

Quāuis. missus e. i. mittit iussus. sic. c. de edic. diu. adria. l. fi. §. i.

Perinde habet. nō vere sed si cte: vt si postea aliqd inuenit vel accesserit bonis de bito:is possit possidere sine noua iudicis auctoritate. ar. s. b. bo. pos.

sed cū patrono. in fi. l. rñ. Item et q. s. ad hoc: vt si que tunc erant q. non poterat possideri. vt. s. l. pri. in fi. p. unde tñ sit in eis cōtracta h. p. o. i. t. h. e. c. a. s. i. n. p. o. s. s. e. r. t. e. s. e. t. v. t. u. t. i. s. i. t. o. p. u. s. m. i. s. s. i. o. n. e. i. n. p. o. s. s. e. s. s. i. o. n. e. v. t. s. de p. g. ac. non est. Itē etiā quo ad hoc vt i. z. postea aliqd inueniat et possideat p. v. e. n. i. u. v. e. l. q. u. a. d. r. e. n. n. i. s. e. x. t. p. e. m. o. i. n. a. p. i. a. t. a. l. i. j. s. c. r. e. d. i. t. o. r. u. m. v. a. d. u. v. t. c. e. l. f. i. n. a. f. u. i. s. s. e. n. t. v. t. s. i. i. n. c. o. r. p. o. r. a. l. e. a. l. i. q. d. i. n. u. e. n. i. a. t. u. r. e. i. s. a. n. t. f. a. c. i. a. t. e. x. e. o.

eo loco iussus esse videtur curus cura ad tubentē pertinet.

Parta sunt rem non posse reperiri vel non posse possideri. Itē ad sedm decretum posset peruenit licet quis nō sit ingressus ex primo. **B**art.

Si propter naturaz re: veluti si prieduz inundatum sit aut propter latronum potentiam nō potest possideri: recte dicitur non esse qd possideatur. **P**aulus.

Quāuis bona possessa non sint quia nichil forte fuerit qd possideatur: aut si ne controuersia non possideatur: creditor qui in possessione missus est p. inde habetur acti etiā possessa bona fuisse.

Creditor nē rerū debitoris missos/curator cōstitutus debet: si et quedā actiones perire sint.

Datur in credito: re actio quā in possessionem missus est de eo qd ex bonis debitor ad eum peruenit. Si autem nondum aliquid cōsecutus sit: actiones suas prestabit. Datur autem actio in factum aduersus eum: et omne qd in actione negotiorū gestorum ventret si possit agere situendum a creditore.

Creditoribus missis in possessionem permittitur facere inuentarium et eis datur copia instrumentorum vt eorum

Creditor. b. z. vel idē creditor vel alii. vt. **I** de cura. bo. dā. l. ij. §. q. r. et no. q. perituras exercet. sic. r. **I** de mu. r. ho. l. i. §. illud. r. ar. s. de neg. gest. l. i. r. s. de carb. edic. l. fi. is. §. q. r. de admi. tu. l. inf. l. fi. r. de v. r. e. in pos. m. r. l. i. §. itē si p. culu. r. **J**. n. i. l. id. p. u. l. e. g. i. s. l. p. n. r. §. i. **J** dē v. r. de nō p. u. r. i. s. v. t. **J**. d. cur. bo. dā. l. i. c. i. r. e. s. p. n. et de carb. edic. s. s. fi. is. §. i. et colligit. s. co. p. r. o. r. i. r. n. et. §. h. i. s. b. i. s. r. m. a. x. i. e. q. d. i. u. e. s. t. i. n. c. e. r. t. u. z. s. i. t. a. l. i. q. d. h. y. s. f. u. r. u. r. u. s. v. e. l. n. o. v. t. s. t. i. i. s. i. d. i. u. r. s. e. o. l. f. i. s. e. r. u. u. s. s. z. a. o. r. e. s. t. r. i. g. i. t. a. d. p. e. r. i. t. u. r. a. s. t. i. n. **D**at. actio. l. facti. vt. subicit. et. s. e. p. r. o. r. i. n. p. n. r. d. i. c. c. r. e. d. i. t. o. r. e. q. r. c. u. r. a. t. o. r. e. v. l. e. t. i. a. n. o. n. c. u. r. a. t. o. r. **C**ōsecutus. cō. s. e. q. u. i. t. n. p. o. t. v. t. p. e. n. a. e. x. c. o. p. i. o. m. i. s. s. o. s. u. o. **O** m. e. i. o. s. v. t. i. l. i. t. a. s. c. u. l. p. a. u. t. e. n. o. n. a. t. a. v. e. n. i. t. i. n. h. a. c. a. c. t. i. o. e. v. t. i. n. e. g. o. g. e. s. t. v. t. e. p. r. e. t. o. r. §. e. s. t. a. u. t. e. m. **A** c. c. u. r. **Q** u. i. p. l. u. r. e. s. a. l. i. s. c. r. e. d. i. t. o. r. i. b. u. s. a. l. i. s. a. c. r. e. d. i. t. o. r. i. b. u. s. e. t. n. o. e. s. t. v. i. s. v. t. **J**. d. e. c. u. r. b. o. d. a. l. i. j. §. q. r. i. t. e. t. f. a. c. i. t. s. d. e. a. d. m. i. t. u. l. i. §. s. f. i. e. t. i. n. s. t. i. d. e. f. a. n. s. t. u. s. s. i. p. l. u. r. e. s. r. s. e. i. n. r. e. d. i. t. i. o. e. s. f. i. r. q. d. d. i. c. i. t. v. n. i. d. i. c. q. o. e. s. p. o. s. s. u. n. t. v. t. d. l. i. n. v. e. d. i. t. i. o. n. e. i. n. f. i. **I** p. s. a. c. o. r. p. o. r. a. s. t. o. r. a. r. c. d. e. p. e. i. i. p. e. o. f. f. e. l. v. l. i. n. **U** n. i. u. e. r. s. o. r. u. m. **D** i. s. p. u. n. c. t. i. o. i. d. a. t. o. r. u. m. r. a. c. c. e. p. t. o. r. u. m. i. n. s. c. r. i. p. t. u. r. a. c. n. o. q. d. s. i. **S** e. m. e. l. s. u. f. f. i. c. i. t. s. e. l. s. i. c. c. d. e. u. i. d. e. l. i. b. l. i. §. s. e. d. q. r. **J** u. r. a. u. e. r. i. t. s. i. c. s. d. e. e. d. e. n. q. u. e. d. a. m. §. f. i. e. t. i. n. a. u. t. d. e. t. e. s. t. i. §. q. u. i. a. v. e. r. o. **Q** u. a. d. b. i. s. n. o. b. i. s. s. e. s. b. l. e. g. i. t. i. l. f. i. d. e. i. c. o. m. i. s. s. i. q. s. d. e. c. e. s. e. d. a. r. g. s. d. e. e. d. e. n. l. v. e. l. u. i. §. i. **D** e. p. r. i. u. i. l. e. g. i. s. c. r. e. d. i. t. o. r. u. m.

summā p. scribāt vel ex cā totū exemplēt: et ei q. semel expleuit non permittit iterū expleare nisi iuret se primum non habere. **B**ar. **O** p. l. a.

Quā plures creditores in possessione rerū debitoris mittunt (ne corrupti rationes) vni hoc negotium a creditoribus eē dandū quē maior pars creditorum elegerit. ego puto creditoribus eē dandam copiam instrumentorum: nō vt describant ipsa corpora in instrumentorum: s. quot sint et de qua re sint subnotēt sibi r. q. s. inuentarium faciāt: qd etiā vniuersorum facere eis erit pmittendū. **P**refea nōnūq. p. tor cā cognita etiā describere aliqd ex instrumentis creditoribus debet pmittere. **S**i qua idonea cā infueniat vtrū semel: an etiā sepi? recognitio et dispunctio concedenda sit creditoribus videam? r. ait la. beo amplius q. semel nō eē concedendā. si q. tñ inqt tura uerit nō calūntē cā se postulare: neq. habere que dispunxerit: iterū ei faciendā ptāt ait: nec amplius q. bis?

De p. u. i. l. e. g. i. s. c. r. e. d. i. t. o. r. u. m. **I** t. u. v. l. **P** l. u. r. i. b. u. s. v. o. l. e. n. t. i. b. u. s. e. m. e. l. r. e. p. r. e. f. e. r. t. u. r. i. l. l. e. q. u. i. e. s. t. c. r. e. d. i. t. o. r. r. c. o. g. n. a. t. d. e. b. i. t. o. r. i. s. **I** t. e. c. r. e. d. i. t. o. r. t. i. n. p. r. e. f. e. r. t. c. o. g. n. a. t. o. t. i. n. e. t. i. n. t. e. r. p. l. u. r. e. s. c. r. e. d. i. t. o. r. e. s. b. o. n. o. t. u. m. n. o. n. t. i. n. i. n. s. t. r. u. m. e. n. t. o. r. i. u. m. **D** i. s. p. u. n. c. t. i. o. i. d. a. t. o. r. u. m. r. a. c. c. e. p. t. o. r. u. m. i. n. s. c. r. i. p. t. u. r. a. c. n. o. q. d. s. i. **S** e. m. e. l. s. u. f. f. i. c. i. t. s. e. l. s. i. c. c. d. e. u. i. d. e. l. i. b. l. i. §. s. e. d. q. r. **J** u. r. a. u. e. r. i. t. s. i. c. s. d. e. e. d. e. n. q. u. e. d. a. m. §. f. i. e. t. i. n. a. u. t. d. e. t. e. s. t. i. §. q. u. i. a. v. e. r. o. **Q** u. a. d. b. i. s. n. o. b. i. s. s. e. s. b. l. e. g. i. t. i. l. f. i. d. e. i. c. o. m. i. s. s. i. q. s. d. e. c. e. s. e. d. a. r. g. s. d. e. e. d. e. n. l. v. e. l. u. i. §. i. **D** e. p. r. i. u. i. l. e. g. i. s. c. r. e. d. i. t. o. r. u. m.

De p. r. i. u. i. l. e. g. i. s. c. r. e. d. i. t. o. r. u. m. **I** t. u. v. l. **P** l. u. r. i. b. u. s. v. o. l. e. n. t. i. b. u. s. e. m. e. l. r. e. p. r. e. f. e. r. t. u. r. i. l. l. e. q. u. i. e. s. t. c. r. e. d. i. t. o. r. r. c. o. g. n. a. t. d. e. b. i. t. o. r. i. s. **I** t. e. c. r. e. d. i. t. o. r. t. i. n. p. r. e. f. e. r. t. c. o. g. n. a. t. o. t. i. n. e. t. i. n. t. e. r. p. l. u. r. e. s. c. r. e. d. i. t. o. r. e. s. b. o. n. o. t. u. m. n. o. n. t. i. n. i. n. s. t. r. u. m. e. n. t. o. r. i. u. m. **D** i. s. p. u. n. c. t. i. o. i. d. a. t. o. r. u. m. r. a. c. c. e. p. t. o. r. u. m. i. n. s. c. r. i. p. t. u. r. a. c. n. o. q. d. s. i. **S** e. m. e. l. s. u. f. f. i. c. i. t. s. e. l. s. i. c. c. d. e. u. i. d. e. l. i. b. l. i. §. s. e. d. q. r. **J** u. r. a. u. e. r. i. t. s. i. c. s. d. e. e. d. e. n. q. u. e. d. a. m. §. f. i. e. t. i. n. a. u. t. d. e. t. e. s. t. i. §. q. u. i. a. v. e. r. o. **Q** u. a. d. b. i. s. n. o. b. i. s. s. e. s. b. l. e. g. i. t. i. l. f. i. d. e. i. c. o. m. i. s. s. i. q. s. d. e. c. e. s. e. d. a. r. g. s. d. e. e. d. e. n. l. v. e. l. u. i. §. i. **D** e. p. r. i. u. i. l. e. g. i. s. c. r. e. d. i. t. o. r. u. m.

De p. r. i. u. i. l. e. g. i. s. c. r. e. d. i. t. o. r. u. m. **I** t. u. v. l. **P** l. u. r. i. b. u. s. v. o. l. e. n. t. i. b. u. s. e. m. e. l. r. e. p. r. e. f. e. r. t. u. r. i. l. l. e. q. u. i. e. s. t. c. r. e. d. i. t. o. r. r. c. o. g. n. a. t. d. e. b. i. t. o. r. i. s. **I** t. e. c. r. e. d. i. t. o. r. t. i. n. p. r. e. f. e. r. t. c. o. g. n. a. t. o. t. i. n. e. t. i. n. t. e. r. p. l. u. r. e. s. c. r. e. d. i. t. o. r. e. s. b. o. n. o. t. u. m. n. o. n. t. i. n. i. n. s. t. r. u. m. e. n. t. o. r. i. u. m. **D** i. s. p. u. n. c. t. i. o. i. d. a. t. o. r. u. m. r. a. c. c. e. p. t. o. r. u. m. i. n. s. c. r. i. p. t. u. r. a. c. n. o. q. d. s. i. **S** e. m. e. l. s. u. f. f. i. c. i. t. s. e. l. s. i. c. c. d. e. u. i. d. e. l. i. b. l. i. §. s. e. d. q. r. **J** u. r. a. u. e. r. i. t. s. i. c. s. d. e. e. d. e. n. q. u. e. d. a. m. §. f. i. e. t. i. n. a. u. t. d. e. t. e. s. t. i. §. q. u. i. a. v. e. r. o. **Q** u. a. d. b. i. s. n. o. b. i. s. s. e. s. b. l. e. g. i. t. i. l. f. i. d. e. i. c. o. m. i. s. s. i. q. s. d. e. c. e. s. e. d. a. r. g. s. d. e. e. d. e. n. l. v. e. l. u. i. §. i. **D** e. p. r. i. u. i. l. e. g. i. s. c. r. e. d. i. t. o. r. u. m.

De p. r. i. u. i. l. e. g. i. s. c. r. e. d. i. t. o. r. u. m. **I** t. u. v. l. **P** l. u. r. i. b. u. s. v. o. l. e. n. t. i. b. u. s. e. m. e. l. r. e. p. r. e. f. e. r. t. u. r. i. l. l. e. q. u. i. e. s. t. c. r. e. d. i. t. o. r. r. c. o. g. n. a. t. d. e. b. i. t. o. r. i. s. **I** t. e. c. r. e. d. i. t. o. r. t. i. n. p. r. e. f. e. r. t. c. o. g. n. a. t. o. t. i. n. e. t. i. n. t. e. r. p. l. u. r. e. s. c. r. e. d. i. t. o. r. e. s. b. o. n. o. t. u. m. n. o. n. t. i. n. i. n. s. t. r. u. m. e. n. t. o. r. i. u. m. **D** i. s. p. u. n. c. t. i. o. i. d. a. t. o. r. u. m. r. a. c. c. e. p. t. o. r. u. m. i. n. s. c. r. i. p. t. u. r. a. c. n. o. q. d. s. i. **S** e. m. e. l. s. u. f. f. i. c. i. t. s. e. l. s. i. c. c. d. e. u. i. d. e. l. i. b. l. i. §. s. e. d. q. r. **J** u. r. a. u. e. r. i. t. s. i. c. s. d. e. e. d. e. n. q. u. e. d. a. m. §. f. i. e. t. i. n. a. u. t. d. e. t. e. s. t. i. §. q. u. i. a. v. e. r. o. **Q** u. a. d. b. i. s. n. o. b. i. s. s. e. s. b. l. e. g. i. t. i. l. f. i. d. e. i. c. o. m. i. s. s. i. q. s. d. e. c. e. s. e. d. a. r. g. s. d. e. e. d. e. n. l. v. e. l. u. i. §. i. **D** e. p. r. i. u. i. l. e. g. i. s. c. r. e. d. i. t. o. r. u. m.

Disputa

no qd

Um bona veniunt. i. creditoribus adijciuntur... cum non inveniatur... et alij sibi cupiunt...

vt arg. C. q. bo. ce. po. l. si. r. s. d. pac. l. maior. vel die scdo q. dda voluit vedere: qda no: et sunt pares nume...

Ille preferatur qui est creditor maioris summe. B. Gasus.

Um bona veniunt debitoris in coparatione extranei et eius q. creditor cognatusve...

Uel sitis est vtrum ita de mum privilegij habeat funeraria sitis cui bona veniunt...

Uel sitis est vtrum ita de mum privilegij habeat funeraria sitis cui bona veniunt...

Uel sitis est vtrum ita de mum privilegij habeat funeraria sitis cui bona veniunt...

Uel sitis est vtrum ita de mum privilegij habeat funeraria sitis cui bona veniunt...

Uel sitis est vtrum ita de mum privilegij habeat funeraria sitis cui bona veniunt...

Uel sitis est vtrum ita de mum privilegij habeat funeraria sitis cui bona veniunt...

Uel sitis est vtrum ita de mum privilegij habeat funeraria sitis cui bona veniunt...

de re. iudi. l. iij. §. si ex conventione. o. Si spōsa. p. sba de futuro: r. sic i prope dicitur dos...

et copetere. quare si i stipulatu funeris impesa deducta sit: dicendum est locum esse privilegij causa stipulatus est.

Spōsa q. dedit dotē hz privilegij vt pferat alijs creditoribz in dote extgēda lz matrimonij secutu non fuerit. h. d.

Si spōsa dederit dotem r nuptijs renunciatū est: tē et si ipsa dotē cōditū: tē equum est hāc ad privilegij admitti...

Arrestū ei resp. d. au. r hāc solidū conseq: vt etate pmittēte nubere possit.

Dabimusqz ex hīs alp. causis ipsi mulieri privilegium.

Pupilli habēt privilegij vt pferant ceteris creditoribz in bonis nō tñ veri tutoris s; etiā ei q. p tutore gessit.

Si qz est tutor nō eēt p tutore negocia gessit: privilegio locum esse manifestū est. nec interest siue ipse debeat q. gessit siue heres eius ceteriqz successores. ipse aut pupillus hz...

Interest. sic. s. solu. matrimo. l. i. et de iure dot. l. ij. Accursius.

Dabimus. gessit. et male. ita q. factus est debitor. vt privilegio. in personali constat. vt. s. de tutel. et ra. dis. l. fina. et argu. i. eo. si negocium. sed an ratis tam habeat hypothecam: quidam non: nisi quando ex pecunia pupillā remisset. vt. s. q. po. in pig. ha. idemqz tu dic etiam in reali qd instar tutoris. vt. C. de admnistrā. tuto. pro officio. et hic. et. s. de pecu. ex facto. Accursius.

de re. iudi. l. iij. §. si ex conventione. o. Si spōsa. p. sba de futuro: r. sic i prope dicitur dos...

Liber Quartus.

a **N**ō habet. quia hoc p̄uilegiū nō cause sed p̄sone dātū est. argu. s. de admini. tuto. ex plurib⁹. 7 argu. s. de re iudi. 7 si fideiusso. l. si. 7. C. de puul. bo. l. i. nisi sit su⁹ h̄res. vt. C. qui po. in pig. ha. assiduis. S̄ceptis.

b **Q**uasi debilibus. facit. s. de cura. fu. l. mulier. et. s. ti. ii. fulcinius. s. 7 si curator. 7 s. plane. 7 de postu. l. i. s. fi. 7 i. de mune. 7 ho. l. i. s. fi.

Idem p̄uilegiū. s. perso. nale.

d **A**b sent. no. absent. bonis dari curatozē i actio ne q̄ dāt in eos: q̄ qualis sit. dic vt. s. 7 cura. bo. dā. l. i. in prin. et facit. s. ti. ii. si diu. et. s. de mune. et ho. l. i. s. fi. 7 de cura. furio. l. ii. q̄.

S negotiū. p̄uilegiū. in p̄sonali actione nego. gest. non in reali. s. secus i tutore 7 procuratore. vt dixi. s. l. dā. bimus.

f **A**cepti. a p̄ceptiōibus.

S v̄tri. cessabit. i actio ne p̄sonali nego. gest. que dāt substituto. i. venienti ab intestato contra curatozē. vt. s.

si mulier ven. no. l. i. s. cōpetit. 7 de nego. gest. l. ii. s. hac actione. nec ob. quia alterius noie gestit. cuz in veritate hōz erat negotiū. vt. s. eo. ti. l. si pupilli. s. d̄ ergo in q̄t. nec hypotheca locū habet. itē nec possessio nomie v̄tris data tenet. vt. s. de ven. in pos. mit. l. i. s. i. 7 de suo videbitur mulier alita. nā reddet p̄ actionē in factum substituto: vel heredi ab intestato: si modo sciēs fuit. vt. s. de v̄. in pos. mit. l. i. s. fi. 7 s. si mulier v̄. no. l. i. s. i. 7 d̄. secus si nascat l. 3 abortiuus. vt. s. de v̄. in pos. mit. l. i. s. idē erit. nā p̄uilegio locus est in actioe v̄tri nego. gest. idem in facta hypotheca que sibi nato vel substituto vel venienti ab intestato cum est abortiuus datur ad instar tutoris. vt. s. de ven. in pos. mit. l. i. s. item si periculum. et. s. l. p̄ori. l. 3 sit argu. contra. s. eo. idem p̄uilegium. s. i. et facit. s. de nego. gest. cum pater.

h **P**uilegiū. in p̄sonali. et etiā in hypothecaria dupliciter. qd̄ dic vt no. s. qui po. in pig. ha. interdum. facit s. si cer. p̄ca. creditor. et qui cau. pig. ta. contra. l. i. et. s. de ces. bo. l. i.

i **R**edēptori. i. et q̄ cōdurit opus faciēdū sua impēsa. vt. s. de rei v̄. redēptores. erat ergo mādari actio quasi p̄uilegiata q̄ datur in hunc mandanē. vt in si. mā. s. i.

k **I**n bonis mensularij. i. numularij a fisco p̄positi

ad mensam publicam. vt. s. statim dices.

l **P**ost p̄uilegia. immo ante p̄uilegia debēt deponentes admitti. vt. s. de positi. l. si hominē. s. quotiens. q̄ est cōtra. Solu. dic hic post p̄uile. i. postq̄ facta est lex que dat p̄uilegiū deponentibus vel post p̄uilegia. f. quedā: si post funerariā. vt. s. de religio. l. pennit. vt sol. vt ibi.

m **P**ost p̄uilegia. i. postpositis p̄uilegiis.

n **P**ublicam. a fisco emi. p̄ponebatur argētarij 7 nūmularij 7 sic recur rebatur ad et⁹ scripturā vt ad tabelionis. vt. s. d̄ edē. quedā. s. pennit.

o **D**eposuerit. extet vt nō extet. i. dōmō agat per sonali actione depo sū.

p **N**ō separantur. sed a depositis r̄is separantur.

q **C**redere. i. mutare: qd̄ videtur iā facere accipiēdo vsuras et aliud 7c. et sic stricte ponitur. s. hoc verbū credere. sed large etiā qui deponit credit. vt. s. si cer. pe. l. i. sic ergo no. q̄ accipiēdo vsuras renunciat p̄uilegio. 7 sic

est cōtra. s. de admini. tuto. qui nominib⁹. vbi pupill⁹ accipiēdo vsuras reliquorū nō p̄dit p̄uilegiū. s. ol. hic ex causa t̄m̄ com̄petebat p̄uilegiū. qua cessante et ipsum cessat. ibi ex causa. s. tuncle 7 ex p̄sona pupilli v̄l puberis cōpetebat. vnde cū durat p̄sona durat p̄uilegium.

q **E**xtent. accepit vsuras vel non cum extet.

r **A** depositarius. i. deponētib⁹. vel p̄prie 7 passiuē. vt no. q̄ v̄dico hic qd̄ ciuilitur 7 naturaliter possideo. vt 7 s. de rei v̄d. officij. et. s. vsu fru. quedā. ca. si vsu fruct⁹ no. i. r̄. argu. s. in si. de ac. s. 7 quoz de vsu fruct. et. s. vt possi. l. i. s. p̄petuo. atq̄ facit. s. de tribu. l. p̄curator. s. s. si dedi. 7. C. de iure do. i. reb⁹. 7. s. de pecul. deposui. i. r̄. f.

f **P**eruenit in personalibus p̄uilegiis dicit. vt 7 s. de ces. bo. l. ii. an autem in hypotheca 7 quando: mor. s. q̄ rea pig. ob pos. aristo.

t **B**enigne dicit. q̄ inferiori etiā casu s̄nt potiores quoz pecunia puenit ad primos: 7 hoc forte cū dedit de bito: nō a die t̄o eo vt daretur p̄uilegiato. hoc autem adiecto qd̄ refert incōtinēti vel ex interuallo. vt et. i. que in frau. cre. ait p̄tor. s. i. 7. s. de dona. inter vir. 7 vxo. l. ii. s. fi. 7 i. de sol. modestū. vel hoc cū dubitabatur v̄trū dictum est vel no: vt ex breuitate spacij p̄sumatur dictum esse. s. 30.

Az ptoz. sciente. in fraudem fieri: sed in habente
frau. credi. l. qui autem. §. similiaz modo.

b **C**o nomine. l. ex eo. §. de def. cōtra alienantem ipsi
sez qui fecit cōtra: it. vt est ar. §. de p̄hē. emp. si in emptio

ne. §. itez si p̄toz.
si tamen de facto
tradat res: trāste
dñium: lz reuocet
tur p̄ creditores.
vt. §. de contrahē.
emp. l. si scēs. sed
videtur cōtra. §. in
i. l. i. §. e contrario.

Qui in nauem extruen
dam. vel armandam: vel etiaz
emendam. crediderit: priuile
gium habet.

Ulpia.

S magistratus. §. fideicō
missi. seruandi causa in
possessionē miserunt: dare ar
bitrum. possunt ad ea distra
henda que moza deteriora fu
tura sunt: ita vt p̄ctuz ex his
redactum apud fideicōmissa
riū in causa depositi sit: donec
de fideicommissio quod ei de
beatur constet.

C Si impubes ab hereditate
paterna se abstinet: p̄o iure vt
per restitutionem: paternis cre
ditoribus nō tenetur ipse: nec
sibi pupillariter substitutus. p̄
pter bona postea acquisita: he
reditate vero adita et retenta
yteroz creditoribus cum effe
ctu tenet. b. d. Bar. I. abole.

Paterfamilias impube
ri filio si ante puberta
tem decessisset substituit here
demis filius paterna heredi
tate se abstinit: ideoqz bona
patris. uenerūt: postea filio

C Si filio. datiuus. sed alij ablatiuus.

Seruatū est. als sine nō: r̄ tūc plana: quia non de
bet plus onerari substitut. q̄ impubes. vt. §. de acqui.
here. si pupill. ij. r̄n. et ad legē sal. q̄ fundū. §. q̄ filios. in
fi. §. r̄ p̄nuabis l̄ram vsqz illuc. at cū substit. r̄c. Item cō
iuge postea in fi. q̄ si substitutus r̄c. et dices abstinuisse
siue qz nō adijt: siue adijt: §. restituit. est vt abstineat. sed
m. §. atcū r̄c. loquit q̄ adijt: r̄ nō dimisit. Alibi est cum
nō: r̄ tunc muta casum: qz. §. cū abstinuit instituit: hic cū
adiuit et nō est restituit: q̄ casu r̄ ipse substitut. t̄ncē cre
ditorib. p̄tis: r̄ t̄ncē p̄nuas l̄ram vsqz illuc: q̄ si substitut.
r̄c. et exinde vsqz in fi. non adiuuit vel adiuuit sed restituit
est: r̄ qd̄ subijcit qm̄ filij r̄c. §. r̄ vt possit restitui: r̄ sic po
ti. p̄tis r̄c. Itē qd̄ subijcit denegat. l. penta restituit. nōe.
sed fm̄ h̄ac l̄ram opponit cū poterat instituit. r̄ restituit.

C Si impubes ab hereditate
paterna se abstinet: p̄o iure vt
per restitutionem: paternis cre
ditoribus nō tenetur ipse: nec
sibi pupillariter substitutus. p̄
pter bona postea acquisita: he
reditate vero adita et retenta
yteroz creditoribus cum effe
ctu tenet. b. d. Bar. I. abole.

Paterfamilias impube
ri filio si ante puberta
tem decessisset substituit here
demis filius paterna heredi
tate se abstinit: ideoqz bona
patris. uenerūt: postea filio

C Si filio. datiuus. sed alij ablatiuus.

Seruatū est. als sine nō: r̄ tūc plana: quia non de
bet plus onerari substitut. q̄ impubes. vt. §. de acqui.
here. si pupill. ij. r̄n. et ad legē sal. q̄ fundū. §. q̄ filios. in
fi. §. r̄ p̄nuabis l̄ram vsqz illuc. at cū substit. r̄c. Item cō
iuge postea in fi. q̄ si substitutus r̄c. et dices abstinuisse
siue qz nō adijt: siue adijt: §. restituit. est vt abstineat. sed
m. §. atcū r̄c. loquit q̄ adijt: r̄ nō dimisit. Alibi est cum
nō: r̄ tunc muta casum: qz. §. cū abstinuit instituit: hic cū
adiuit et nō est restituit: q̄ casu r̄ ipse substitut. t̄ncē cre
ditorib. p̄tis: r̄ t̄ncē p̄nuas l̄ram vsqz illuc: q̄ si substitut.
r̄c. et exinde vsqz in fi. non adiuuit vel adiuuit sed restituit
est: r̄ qd̄ subijcit qm̄ filij r̄c. §. r̄ vt possit restitui: r̄ sic po
ti. p̄tis r̄c. Itē qd̄ subijcit denegat. l. penta restituit. nōe.
sed fm̄ h̄ac l̄ram opponit cū poterat instituit. r̄ restituit.

C Si filio. datiuus. sed alij ablatiuus.

Seruatū est. als sine nō: r̄ tūc plana: quia non de
bet plus onerari substitut. q̄ impubes. vt. §. de acqui.
here. si pupill. ij. r̄n. et ad legē sal. q̄ fundū. §. q̄ filios. in
fi. §. r̄ p̄nuabis l̄ram vsqz illuc. at cū substit. r̄c. Item cō
iuge postea in fi. q̄ si substitutus r̄c. et dices abstinuisse
siue qz nō adijt: siue adijt: §. restituit. est vt abstineat. sed
m. §. atcū r̄c. loquit q̄ adijt: r̄ nō dimisit. Alibi est cum
nō: r̄ tunc muta casum: qz. §. cū abstinuit instituit: hic cū
adiuit et nō est restituit: q̄ casu r̄ ipse substitut. t̄ncē cre
ditorib. p̄tis: r̄ t̄ncē p̄nuas l̄ram vsqz illuc: q̄ si substitut.
r̄c. et exinde vsqz in fi. non adiuuit vel adiuuit sed restituit
est: r̄ qd̄ subijcit qm̄ filij r̄c. §. r̄ vt possit restitui: r̄ sic po
ti. p̄tis r̄c. Itē qd̄ subijcit denegat. l. penta restituit. nōe.
sed fm̄ h̄ac l̄ram opponit cū poterat instituit. r̄ restituit.

C Si filio. datiuus. sed alij ablatiuus.

Seruatū est. als sine nō: r̄ tūc plana: quia non de
bet plus onerari substitut. q̄ impubes. vt. §. de acqui.
here. si pupill. ij. r̄n. et ad legē sal. q̄ fundū. §. q̄ filios. in
fi. §. r̄ p̄nuabis l̄ram vsqz illuc. at cū substit. r̄c. Item cō
iuge postea in fi. q̄ si substitutus r̄c. et dices abstinuisse
siue qz nō adijt: siue adijt: §. restituit. est vt abstineat. sed
m. §. atcū r̄c. loquit q̄ adijt: r̄ nō dimisit. Alibi est cum
nō: r̄ tunc muta casum: qz. §. cū abstinuit instituit: hic cū
adiuit et nō est restituit: q̄ casu r̄ ipse substitut. t̄ncē cre
ditorib. p̄tis: r̄ t̄ncē p̄nuas l̄ram vsqz illuc: q̄ si substitut.
r̄c. et exinde vsqz in fi. non adiuuit vel adiuuit sed restituit
est: r̄ qd̄ subijcit qm̄ filij r̄c. §. r̄ vt possit restitui: r̄ sic po
ti. p̄tis r̄c. Itē qd̄ subijcit denegat. l. penta restituit. nōe.
sed fm̄ h̄ac l̄ram opponit cū poterat instituit. r̄ restituit.

C Si filio. datiuus. sed alij ablatiuus.

Seruatū est. als sine nō: r̄ tūc plana: quia non de
bet plus onerari substitut. q̄ impubes. vt. §. de acqui.
here. si pupill. ij. r̄n. et ad legē sal. q̄ fundū. §. q̄ filios. in
fi. §. r̄ p̄nuabis l̄ram vsqz illuc. at cū substit. r̄c. Item cō
iuge postea in fi. q̄ si substitutus r̄c. et dices abstinuisse
siue qz nō adijt: siue adijt: §. restituit. est vt abstineat. sed
m. §. atcū r̄c. loquit q̄ adijt: r̄ nō dimisit. Alibi est cum
nō: r̄ tunc muta casum: qz. §. cū abstinuit instituit: hic cū
adiuit et nō est restituit: q̄ casu r̄ ipse substitut. t̄ncē cre
ditorib. p̄tis: r̄ t̄ncē p̄nuas l̄ram vsqz illuc: q̄ si substitut.
r̄c. et exinde vsqz in fi. non adiuuit vel adiuuit sed restituit
est: r̄ qd̄ subijcit qm̄ filij r̄c. §. r̄ vt possit restitui: r̄ sic po
ti. p̄tis r̄c. Itē qd̄ subijcit denegat. l. penta restituit. nōe.
sed fm̄ h̄ac l̄ram opponit cū poterat instituit. r̄ restituit.

adiuit sed per restitutionem abstinuit: unde nichilomi
nus est heres. vt. §. de mino. ait p̄toz. §. qd̄ papinia
nus. Uel dic q̄ in. l. contra. fuit ex hereditate: hic institui
tus. unde lz non adeat: est tamen heres. vt. §. de fidei. cō.
liber. cū quasi. §. sed r̄ si q̄s. r̄ §. ad tertul. l. ij. §. §. si non.

l **C** Bona p̄tis.
quasi vacantis.
m **C** Uenerunt. a
creditoribus.
n **C** Obuenit. a q̄
dam extraneo.
o **C** Quas adita
decessit. in pupil
lari etate. r̄ als est
quas adita: r̄ als q̄
ita de r̄c. i. de here
ditate ad cū per
ueniente.

p **C** Non daret.
vt et. C. arbi. tu. l.
eam. nisi in casti
bus vt ibi no.
q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

q **C** Cum. et vt
det q̄ nō. cum r̄c.
r **C** Nichil acq̄
rat. f. substitutus:
nec etiā h̄c. §. de
pupilli. non
a patre sed aliunde
obuenientibus.
t **C** Pupilli here
ditas. aliunde de
lata.
v **C** Bona. obue
nientis ex bonis
alienis.
x **C** Ommissa. i. si
nō adijisset substi
tutus.
y **C** Herede. pu
pilli.
z **C** Ad credito
res. f. patris.
a **C** P̄ceptoribus
iuris. vt. §. de
vul. sub. l. p̄. c. l. i.
de vul. sub. §. i. g. a.
b **C** Idē r̄ l. sub
stituto. ablatiuo.

ergo heredes eius. vt. §. de in integ. resti. nō solū. que est contra. So. fm. p. poterit. sed hoc hīc nō negat: sed alio modo s̄ pupillus: quia ille etiā sine restitutione: sed hīc substituitur per restitutionē in integruz. vt. §. de acq. here. in plurib⁹. ⁊ de minorib⁹. ait pretor. §. non solū. vel meli⁹ nō potest hīc resti-

tur: cū adēdo hereditatem impuberis paternā uoluntate ⁊ p hoc hereditate agnouisse uidet: vt subijcit. ibi quem admodum enim ⁊ c. secus si ab intestato pupillo succederet. vt. §. de acquir. here. si pupill⁹. i. rñ. at in l. contra. nō dicit in talib⁹ heredem restituedum in quibus adēdo uidetur cōprobare: sed in aliquib⁹ cōtractib⁹ quos fecerat ille cui succedit. Uel dic q̄ erat necessarius substitutus heres: puta seruus testatoris.

vt. §. s̄ pupil. sub. sed et si plures. §. quos. ⁊ ideo nō restituitur. vt. §. de acquir. here. l. necessarius. in fi. vel dic fm azo. nō seruatur idem: q̄ pupillus licet semel sit heres: abstinet tamē ipso iure nisi se immiscuerit: q̄ non est in cōtra substituto. Item fm eādē litterā est cōtra. §. de acquir. here. l. vñ. §. i. sed ibi nō se immiscuerat institutus. nec dicitur ibi q̄ nepos fuerit substitutus. Ex predictis patet q̄ tres sunt casus: q̄ aut nō adijt: aut adijt sed restituitur: et utrob⁹q̄ non tenetur nec ipse nec substitutus creditoribus patris: aut adijt ⁊ retinuit: ⁊ t̄c utroq̄ tenetur. Sed qd̄ dicit. R. ⁊ Jo. dicit q̄ quādo adijt ⁊ restituitur: q̄ substitutus tenetur sed non ipse: ⁊ hīc erit casus a capite vsq̄ fere ad fi. illuc q̄ substitutus ⁊ c. prout habes in littera nō: fm hoc q̄ dicit in prin. huius legis abstinet. s. per restitutionem. Item q̄ subijcit. §. at cum substitutus ⁊ c. ibi se immiscuerit: supple ⁊ abstinet. Accur.

a Etiam inuitus heres. s. substitutus. b Liberi non est. habes nō: ⁊ dic quēadmodū non est liberi substituto post obligationē quā ⁊ trahit adēdo qui bona substituti ueniat per creditores si non defendatur. s. ipse substitutus ita ⁊ c. et est plana: vel si non habes non ⁊ c. dic quēadmodū liberum est. s. heredi pupilli ab intestato post obligationē. s. trāstatā de patre in filii: vel post obligationē quā ⁊ trahit adēdo. s. cū creditoribus pupilli nō patris: ita ⁊ tra ⁊ c. s̄ q̄ est substitutus

se patere miscuerit hereditatē: tūc hereditas ⁊ patris et filij una est: ⁊ in omni ere alieno q̄ aut p̄ris aut filij fuerit: etiā inuitus heres obligat. quēadmodū enim liberū nō est post obligationem vt nō omnimodo si nō defendatur ipsius bona ueniant: ita nec separari quidem es alieni patris ⁊ filij poterit. quo casu efficitur vt creditoribus in eum actio dari debeat. q̄ si substitutus heres hereditate nō adierit: creditoribus patris in id q̄ pupill⁹ reliquit actio dari nō debet: qm̄ neq̄ pupill⁹ bona uenire debent ppter es alienuz patris: neq̄ in bonis patris est q̄ pupillus acq̄sistit. Pau.

Afidius refert statuas in publico positas bonis distractis eius cū in honorem posite sunt nō esse emptoris bonoz eius: sed aut publicas si ornādi munitipij cā posite sunt: aut elus⁹ in honore posite sint: ⁊ nullo modo eas distrahi posse.

tus q̄ adēdo uidet agnoscere. Uel dic etiā quēadmodū liberi est. s. pupillo post obligationē quā ⁊ trahit adēdo: nam potest restitui: ita cōtrario si non petijt restitui substitutus adiens tenebitur omnibus.

c Ueniant. supple vel non ueniant. et sic non est vis sit ibi omnimodo ⁊ c. vel nō sit ibi.

d Adierit. s̄z patris pupilli: q̄ pupill⁹ se abstinet et heres: ⁊ t̄c plana.

e Relict. alif. de acq̄siti. Accur. f Neq̄ pupilli. uiuentis ⁊ delib. berantis. g Pupillus. q̄ se adhuc abstinet potest. h Acq̄sist. cū iam abstinet. igitur nec substitutus tenetur creditoribus patris. et facit. §. ad trebel. de tutor. §. si. item. §. qui. ex cau. i. pos. ea. apud iulianū.

i Acq̄sist. cū iam abstinet. igitur nec substitutus tenetur creditoribus patris. et facit. §. ad trebel. de tutor. §. si. item. §. qui. ex cau. i. pos. ea. apud iulianū.

k Publicas. l. inuenerit. et sic improprie. vt. §. de h. sig. l. eu. sic ponitur. C. de sacrosan. ec. l. si. in pn. l. Aut ei. quo ad memoriā. ⁊ facit. §. de acquir. re. do. statuas. ⁊ §. de excep. paulus. et. §. q̄d vi aut clam. l. i. qui in puteum. §. i.

l Acq̄sist. cū iam abstinet. igitur nec substitutus tenetur creditoribus patris. et facit. §. ad trebel. de tutor. §. si. item. §. qui. ex cau. i. pos. ea. apud iulianū.

m Distrahi. al. distrahi. ⁊ al. detrahi.

n Operatores iure uenisse. forte q̄ defendebat. vel dic q̄ nō latitabat. vt. §. q̄ ex cau. in pos. ea. fulcini. §. i. s̄z hoc sc̄bo casu forte ual. ⁊ dicitur. s̄z p̄ resti. in iteg. resti. dicit. vt. §. de dā. l. si. si finit. §. si forte. Alij dicitur. M. q̄ uēdita sūt bōa alie ob tributa si fuerit solēnitatib⁹: post sessio redit ad eū. nā ⁊ agētē eptorē excipiet exceptōe p̄iudiciali de qua est in l. de actio. §. p̄iudicialē.

o P̄iudicio. i. rei uēdicanē. q̄ p̄iudicat (diciali) uēditōi q̄ t̄m de facto tenetur. vel dic fm. M. q̄ p̄iudicat solunō q̄ a creditoribus postulat. nō aut dicit de tali p̄iudiciali de qua est in l. de actio. §. p̄iudicialē.

p Et frustra. q̄ cōi iure ꝑcedit cū nō tenuerit uēditio. sic. C. de thesau. l. i. s̄z nō q̄ actor. pbat nō iuste factā uēditōē. Rñ. sic fm azo. q̄ si p̄sumat legitime facta. s̄z Jo. ⁊ tra cū per rerū naturā ⁊ c. vt. C. de p̄ba. actor. Accur.

q Creditores suspecti. i. nō idonei. ⁊ facit. §. q̄ si uēdita. cog. si fideiusor. ⁊ q̄ ibi no. Accur.

r Satisfactio. facit. §. de iudi. l. oib⁹. ⁊ q̄ ibi no. Accur.

s Subijcere debet. pretor.

t Nō facultates. p̄ncipalit. vt in l. de susp. tuto. §.

ergo heredes eius. vt. §. de in integ. resti. nō solū. que est contra. So. fm. p. poterit. sed hoc hīc nō negat: sed alio modo s̄ pupillus: quia ille etiā sine restitutione: sed hīc substituitur per restitutionē in integruz. vt. §. de acq. here. in plurib⁹. ⁊ de minorib⁹. ait pretor. §. non solū. vel meli⁹ nō potest hīc resti-

A Post fiscu. siue ante siue post contrahat fiscus pferit in psonali pmiuilegio ei q creditur in refectione vt hic: sed muer pferit eidē: vt l. aut. de eqit. do. §. his pns. In reali pferit iure q tpe. vt. §. q po. in pig. ha. l. si pignus. r. C. q po. in pig. ha. l. si fundu. r. fact. §. q po. in pigno. l. interdum. et. l. sequen. Accur.

A Um q. ee pla cet. etiam vt vendere possit.

C Non contrahere. s. talit vt possit fieri venditio. tenet in pign. cau. sa rei seruande. vt. §. ex q. cau. in pos. ea. l. i. §. 4. r. C. de remili. l. ignorare. §. et veditio qns fiet ad instar furiosi. vt. §. tit. ij. fulcini. §. adeo.

Oportet. s. eli qui in solutu talez rem accepisset vel ecotra ex predicta causa: et hoc petita in iteg. resti. pui us. vt no. §. tit. ij. fulcini. §. si quis possederit.

A Um q. no faciat. vt. §. tit. ij. l. fulcinus. §. il lud sciendum est. Accur.

A Athyocessu de lege. i. pmiuilegio sue patrie dato.

S Sna. qz forte impetrauerat vt preferret omnibus creditoribus l. psonali actione: vel impetrauit vt haberet tacita hypothea qua als no haberet. vt. C. de iure reipu. l. ij. vel dic de lege sua q ipsemet constituit tale ius municipale: quod licz. vt. C. que sit lon. confue. l. i. et facit. l. ad muni. l. lucius. §. fina.

C Pmiuilegium. subaudi post.

C Constitit. i. si aliquis alius habeat ius pignotis in bonis illis non amittat propter legem illam municipalem vel impetrationem: et preferatur huic ciuitati no obstante eo pmiuilegio quod de lege. r. et facit. l. ad muni. l. simile. Accur.

B Onis. concubina. que erat sua ancilla: et filij ex ea sui serui. et facit. §. de pig. l. obligatione.

R espublica creditrix. als creditrix. et als creditoria. l. cyrographaria: sed fiscus nunq est cyrographa-

petat hz pmiuilegiu post fiscu. **Q**ui abest ca reipublice do lo malo patit missionem in bona sua. qui aut abest ca reipublice bona fide non patit missionem in bona sua. b. d. T de

A Um q in possessionem missus sit reru et q rel pub. ca abfuerit/ si apparuerit eu dolo malo reipu. ca abesse: iure in possessione ee placet donec solidu soluat. eu aut q reru eius q sine dolo malo rel pub. ca abfuit in possessione missus sit/ pignus no cotrahere: et ideo discedere oportet de possessione. **I** l. pta.

A Um q circa colinas se occultat vt creditorem euitet/ latitare placet. na z eu q recedit hoc e q subterfugit ne secū aliq actio moueat/ latitare placet: rāq z q ab vrbe profugit vltz fraudandi ca. nec em inest qd attinet ad latitandū vtrū qs pfugerit: an vero rome agens coplam sui non faciat.

I us pignori opetes prima to pferitur. vel als. pmiuilegiu copetens psonali bnficio pignotis non pferit pmiuato habenti hypotheca. Bar. Dapt.

A thyocessu Celesyrie ciuitas/ qd de lege sua pmiuilegiu in bonis defuncti debitoris acceptit: ius pfe-

rius. vt. C. quibus cau. pign. ts. contr. l. i. r. §. die ergo bononensium et sic impioptie. vt. l. de verbo. sig. l. eum qui nec. Accur.

P upillus. de hoc notauit. §. eo. si pupillus. **C** Eius qui. de hoc no. §. ex qui. cau. in pos. ea. l. in possessionem.

quendi pignoris durare con- **B** strit. **P** aulus. **B** onis venditis excipiuntur cocubina et liberi naturales. Respublica creditrix omnibus cyrographarijs creditoribus preferitur.

P one casum. vt. §. e. l. si pupillus. **I** dem.

P upillus. si non defendatur in possessione creditoribus constitutis minoribus ex his vsq ad pubertate altmetata prestanda sunt. **C** Eius. q ab hostibus captus est bona venire no pnt qd alu reuertat.

D e separationibus. **L** i. vij. **G** losa prima summat tota hanc. l. vt de bar. ideo vide ea.

I l. pta.

L iedū est separatio nem sole re ipetra ti decreto pretoris. Solet autem separatio pmitti creditoribus ex his causis: vt puta de bitore qs setu habuit: is decessit: heres et extirrit ticius: non est hic soluendo: patitur bonorum venditionem: creditores seij dicunt bona seij sufficere sibi: et dicunt creditores ticij pretos esse debere bonis

patroni non attigit. vt. l. ea. l. §. si. Quinto etiam si attigit et est minor: vt per restitutionem. vt. §. de mino. ait pretor. §. non solum. Sexto in patrono qui libertam ab alio institutam reuocat in seruitutem. vt. l. eo. l. quoties. §. si liberta. et. §. de in integ. restitu. non solum. §. fina. Septimo creditores castrenses. vt. l. eo. §. si filij. Octauo substituitur pupillari bona pupilli a bonis pns pupilli si pupilli no adijt vel per restone abstinuit. vt. §. ti. i. l. p. p. **E** x his causis. supple et sibus vt modo notauit. **Q** patitur. s. ticius cu latitet r non defendatur. vt. §. ti. ij. fulcinus. §. ij.

C reditores ticij. repete dicunt si no est in lra.

D e separationibus. **D** e creditoribus in bonis mittendis dictum est: sed quia quidam eorum solent separationes bonoru impetrare: ideo d ea subijcit. et expone d ea infra quod temp impetrari possit r ex quibus causis denegerur.

S cien dum decre to p- toris no. vlt. casib impetrari separatio nem. primo qua do creditores defuncti vt stat hic subijcit. r. C. eo. l. §. et de here. act. si adulti. Item secundo creditores heredis in casib seij spalius duobus. primo quando dolose hefa fecit. vt. §. questu Alius est etiam. §. sed r si quis su spectam. in fi. §. Tertio ipse heres impetrat de suis bonis ab hereditarijs. vt r. l. ea. l. §. sed r si quis su spectam. Quarto heres necessarius bona postea quesita si abhuc bna

patroni non attigit. vt. l. ea. l. §. si. Quinto etiam si attigit et est minor: vt per restitutionem. vt. §. de mino. ait pretor. §. non solum. Sexto in patrono qui libertam ab alio institutam reuocat in seruitutem. vt. l. eo. l. quoties. §. si liberta. et. §. de in integ. restitu. non solum. §. fina. Septimo creditores castrenses. vt. l. eo. §. si filij. Octauo substituitur pupillari bona pupilli a bonis pns pupilli si pupilli no adijt vel per restone abstinuit. vt. §. ti. i. l. p. p. **E** x his causis. supple et sibus vt modo notauit. **Q** patitur. s. ticius cu latitet r non defendatur. vt. §. ti. ij. fulcinus. §. ij.

C reditores ticij. repete dicunt si no est in lra.

- a **D**uoꝝ hoꝝ. s. seij et ticij. vel dic duoꝝ bonoꝝ. 330.
- b **U**el ita semel. l. in solidi: et pñcitur oratio: et incipit alia et si nō in assem ꝛc. Accur.
- c **C**onsecuturi. creditoꝝ seij.
- d **N**on est soluendo. in aliquo.
- e **C**reditoꝝ.

h̄ticius est in aliquo soluendo: et ita supponit duas rationes quare minus cōsequēbant s̄m 330. sed q̄daz dixerūt hoc idē intulit repeti: et sic falsaz s̄m: et dic creditoꝝ. s. ticij: vel dic oēs p̄mixti seij et ticij.

Nam licet. l. licitum est.

Creditoꝝ. non fraudulēter. aīs secus. l. v. f. q̄stū. r. q̄ i. f. r. a. cre. l. ij. r. est ar. cōtra. s. de ali. in. l. i.

Nō faciet. l. defuncti. facere potuerit et sic non h̄ heredi q̄d defuncto licuit. ar. p̄tra. f. de regu. iur. l. in here. dē. r. l. aut. d. iure. iur. a. mo. vbi dicit esse ymā p̄onaz ytriusq̄.

Nec poterit. nisi in casu. vt. f. q̄stū. q̄ est. f. ac.

Proponatur. et hereditatis eius nomine postulat separatio vt subijcit.

Impetraverit. etiā si cyrogaphari est: sic cōtra. C. q̄ po. l. pig. ha. leos. Sol. hoc admittit hic bñfici separatiōez: quā. s. separatiōez impetrabat. Itēz p̄tra. f. l. p̄. s. i. b. i. in alienatione: hic in hypotheca.

Adversus f̄scū. cui essent dicte res obligate. vel dic f̄scus et municipes sunt creditoꝝ heredis. et facit. s. de peti. here. item veniunt. s. ait pretor.

Questiō est. extra ordinē. sed nōne etiā ex hoc edicto possit iudicari et sic extra ordinē subuenit alicui? Rñ. sic. s. q̄d hic dicit dic. i. nō ex ordinē hui? edicti: neq̄ p̄ hoc edicti. Itē hoc eodē casu subuenit p̄ inferius edic-

ticij: et sic quasi duoꝝ fieri bonoꝝ venditiōē. fieri em̄ pōt vt selus quidem soluendo fuerit: potueritq̄ satisfacere creditoꝝibus suis: vel ita semel: et si non in assem in aliquid tamē satisfacere: admittis autē cōmixtisq̄ creditoꝝibus ticij minus sunt cōsecuturi: q̄ ille nō est soluendo: aut minus consequētur: q̄ plures h̄ sint creditoꝝes. est igitur equissimuz creditoꝝes seij desiderātes separationē audiri: impetrareq̄ a pretore vt separatim quātū cuiusq̄ creditoꝝibus p̄stet.

Ex cōtrario autem creditoꝝes ticij separationem non impetrabūt. nam licet alicui adijciendo sibi creditoꝝem: creditoꝝis sui facere deteriore conditionem. At qui adijci hereditatē debitoꝝis mei: nō faciet meam deteriore conditionē adēūdo: quia licet michi separationem impetrare. suos vero creditoꝝes oneravit: dum adijci hereditatē que soluendo non est: nec poterunt creditoꝝes eius separationem impetrare. Sciendum est autem etiam si res obligata esse proponatur ab herede pignoris iure vel hypotheca: attamen si hereditaria fuerit iure separationis hypothecario creditoꝝe potiorē esse eū qui separationem impetraverit: et ita senerus et antoninus rescripserunt. Sz etiā aduersus f̄scū et municipes impetra-

etum q̄ in fraudē creditoꝝ. vt. f. q̄ in frau. cre. l. i. f. r. l. h. e. in factū. s. ibi s̄m 330. exigit fraus nō sōli heredis: sed etiā creditoꝝ hereditarioꝝ. vt. f. iutu. i. q̄ autē. s. hoc edictum. r. s. simili. r. s. in hoc. Accur.

Sibi em̄ iputet. no. nā q̄ cū alio ꝛc. vt. f. de regu. iur. l. q̄ cū alio. et facit. s. de arbi. l. diē. s. stari. r. de peculio. l. postea. r. de capti. di. l. q̄. s. h. i. r. de iudicis. l. heredē. s. f. et si menfor fal. mo. dixit. l. i. f. l. et de mino. l. cū mandato. in fi. r. de dā no infecto. qui bona. s. de illo. et. C. de iure deli. l. fi. s. finantē. et. s. si q̄ cau. l. f. s. si q̄s. et de rei vendi. ex diuerso. s. petitor. et cōmo. l. fi. r. ad legē aquil. itēz melia. in p̄n. r. de ex. l. i. s. cui? autem. r. de iure iurando. l. si feru? iuraverit. r. de picu. r. cōmo. l. si via. r. s. q̄. mo. pig. vel hypo. soluit. l. itē. s. si quis parat. et de insti. sed r. si pupill. s. ceteroz. r. insti. q̄. mo. re cōtra. ob. s. pe. r. C. de episco. audien. l. r. si legibus. r. ad velleia. l. si mult. Accur. p̄ **Q**uō nō facile. l. aliter q̄ dolo interueniēte. **Q**uōd q̄d? castibus. sunt enim casus q̄b? non est cui restituat: veluti si decedat fideicommissari? sine here. de. vt. s. ad trebel. l. postulante. circa pun. r. l. apud iulianū. s. vtruz. vel si nō est p̄sens vel ifans. vt. s. ad trebel. l. ārepenul. in p̄n.

Separatio. p̄pe em̄ sepatio dici nō pōt: q̄ nulla est mittio. aditio em̄ habet. p̄ nulla. r. fac. C. de nō nu. pecu. l. si cui. r. s. de bo. pos. p̄trabat. l. si post mortē. s. fi. r. f. de ap. a. snia. r. f. iudi. sel. l. i. q̄ tñ. s. in hac. r. s. de libe. cā. l. i.

Substituti bona veniūt. a parē? creditoꝝibus. idē et si a creditoꝝibus puber? q̄b? substituitur tenet. vt. s. ti. i. l. p̄. **H**eredis eius. s. impuberis. r. sic transiitue legitur.

Liber Quartus.

a Videamus. subaudi et puto non fieri. R. et hoc probat simul ergo et. vel nil subaudi. et. l. ininterrogatiue: et quod sequitur quod puto probandum: ad utraque questionem refertur.

b Separari. i. p. s. castrensibus creditoribus hoc postulantiibus.

c Cui castrensibus creditoribus hoc postulantiibus. habentur em castrenses vt hereditarij: cum et hoc peculium hereditas est. vt. s. de testamē. mili. l. si certat. Julianus. Ac.

d Si quid filio creditum. R. et facit ad. s. s. locati. cū in plures. s. ve summenta. et de peculio. l. hinc queritur. s. i. ubi cum enim et.

e Qui non nouandi. quid si nouandi: idem videt vt. l. priori. s. et. s. si quis pignus. de nouatōe autē ideo dixit: quod olim ex coniectura huius no ue persone presumebatur. vt infli. qui. mo. tol. obligatio. s. p. i. e. r. e. a.

f Elegerunt. et facit. s. de lege cōmi. l. de lege. s. post diē. et. C. de pac. cōuen. l. si. et. s. nau. cau. sta. l. idē. s. si. et. s. de re iudi. si se. s. si ex cōuētiōe. et. C. eo. ti. l. est iurisdictionis.

g Usuras. facit. s. de positi. l. si hominem. s. quotiens. et. C. de iure dominij impe. l. ij. et. l. que i frau. cre. l. aut pretor. s. si quid. Et est presumendum si futuri temporis ab eo usuras accepit: vel etiam preteriti ex quo fuit heres. Quid autem si prioris. nam videtur approbasse se fidē ipsi si partem sortis accipiat. et ideo non potest impetrare separa-

tionem. arg. s. ad macedo. sed iulia. in ff. et. l. se. q. et idem si accipiat usuras. vt. C. de nō nume. pecu. l. cum fidem. Item facit. l. de vaca. mu. l. pe. s. si.

h Cur minus idoneos. facit. s. man. l. iter causas. s. abesse. et qui satisda. cog. si ab arbitro. et. l. de fidet. l. ij. i. d. i. r. t. s. u. n. t.

i Dextra sunt. vt frumentum: vt num: et similia. quod de facto accipit: de iure em post hē res hereditatem adiit et sua ppus et cuius est heres bona cōia sunt. et vnus p̄mionium p̄tum ad ius. Ac.

k Contributa. id est mixta. l. effecerint. vel luti cū alluuo de pellit partem vel crustā vnus p̄mionem dū in aliud p̄mionem et facit em vnus. vt s. de acqui. re. do. adeo. s. p̄terea.

m Quod dictum est. in edicto de separationibus: quod non habemus. n. C. post multū. facit infli. de litterarij ob. s. multū.

o De his de quibus. s. dixim. celsare separatōes. azo p. C. Nullus alteri. ergo deman dari nō pot. vt. s. de offi. eius. l. i. et facit. s. de trāfac. l. cū hi. s. nec p̄tor. et. l. de reg. iur. l. vbi cōs.

q Hoc est. referatur ad pretorem.

r Qualiter cū. q. s. alio qualiter. et alio qualiter. et facit. l. que i frau. credi. l. aut p̄tor. s. si quid. et. s. de positi. ti. l. si homines. s. quotiens.

s Nichil eis prodesse. quod ergo non habet p̄ se nec per aliu. s. ar. tra. s. q̄ res p̄. obli. pos. aristo. et. s. de acq. here. l. cui hereditatē. et de bo. auc. iudi. pos. cū vnus.

t Item queritur si satis accepertint ab eo an impetrēt separa-

tionem. arg. s. ad macedo. sed iulia. in ff. et. l. se. q. et idem si accipiat usuras. vt. C. de nō nume. pecu. l. cum fidem. Item facit. l. de vaca. mu. l. pe. s. si.

h Cur minus idoneos. facit. s. man. l. iter causas. s. abesse. et qui satisda. cog. si ab arbitro. et. l. de fidet. l. ij. i. d. i. r. t. s. u. n. t.

i Dextra sunt. vt frumentum: vt num: et similia. quod de facto accipit: de iure em post hē res hereditatem adiit et sua ppus et cuius est heres bona cōia sunt. et vnus p̄mionium p̄tum ad ius. Ac.

k Contributa. id est mixta. l. effecerint. vel luti cū alluuo de pellit partem vel crustā vnus p̄mionem dū in aliud p̄mionem et facit em vnus. vt s. de acqui. re. do. adeo. s. p̄terea.

m Quod dictum est. in edicto de separationibus: quod non habemus. n. C. post multū. facit infli. de litterarij ob. s. multū.

o De his de quibus. s. dixim. celsare separatōes. azo p. C. Nullus alteri. ergo deman dari nō pot. vt. s. de offi. eius. l. i. et facit. s. de trāfac. l. cū hi. s. nec p̄tor. et. l. de reg. iur. l. vbi cōs.

q Hoc est. referatur ad pretorem.

r Qualiter cū. q. s. alio qualiter. et alio qualiter. et facit. l. que i frau. credi. l. aut p̄tor. s. si quid. et. s. de positi. ti. l. si homines. s. quotiens.

s Nichil eis prodesse. quod ergo non habet p̄ se nec per aliu. s. ar. tra. s. q̄ res p̄. obli. pos. aristo. et. s. de acq. here. l. cui hereditatē. et de bo. auc. iudi. pos. cū vnus.

t Item queritur si satis accepertint ab eo an impetrēt separa-

Nichil, nisi creditores heredis dimissi sunt, vt in contrario. l. eo. debitor. in fi. Bjo.

Facilitatem. sic in li. qui. mo. re contra. ob. s. pretere.

Non sunt audiendi, merito audiri non debent. separatio enim.

Electio et facit q quis de ne sua beat esse contentus eo quod elig. s. de tribu. l. quod in herede. s. eligere. et. s. de iur. iur. l. qui iur. rase. in prin.

Veniam. l. vt in eo qd superest creditouibus dimissis admittatur. vt. l. eo. debitor. R. fed. i. eo. si creditores. est cōtra. Sol. vt ibi.

Iustissima. vt q bona hereditaria subito clade perierunt.

Cum libertate. hodie etiam si ne libertate. vt in situ. q manu. non pos. s. i.

Non attigerit. i. adijt animo: sed non admittit. straut.

Separatur. communi iure. vt in li. de here. quali. et. dif. s. i. sed iure restitutiōis minor etiā posthēzigit. vt. s. de mīno. l. aut. pretor. s. non solum.

Debet. supple similitur separatur.

Herede. ge sta sunt. vendendo: vt hic. vel alicui creditori soluendo. vt. s. de bo. auc. audi. possi. l. si non expe. s. i. obligando autem nō preiudicat separationi. vt. s. e. l. i. s. sciendum. que est cōtra. vel ibi mala fide. hic bona. s. facit. s. de mīno.

Debitor. si de iussori. scilicet suo.

reditis numerados. **I**te sciendum est vulgo placere creditores quidem heredis si qd superuerit ex bonis testatoris posse habere in suum debitū. creditores vero testatoris ex bonis heredis nichil. cui? ratio illa est: q qui impetrauerit separationem sibi debet imputare suaz facilitatem: si cū essent bona idonea heredis illi maluerint bona potius defuncti sibi separari: heredis autē creditoribus hoc imputari nō possit. At si creditores defuncti desiderēt vt etiā in bonis heredis substituantur: nō sunt audiendi. separatio em̄ quā ipi perierūt eos ab istis bonis separabit: nō si temere separationē petierūt: creditores defuncti impetrare ventam possunt iustissima scz ignorantie causa allegata. **I**te sciendum est necessarium heredem seruum cum libertate institutum impetrare posse separationem: scilicet vt si non attigerit bona patroni i ea causa sit: vt qc quid postea acquisierit separatur. sed et si qd ei a testatore debetur. **P**apinianus.

Herede vendita hereditate separatio frustra desideratur: vt i q si nulla fraudis incurrat suspicio. nam que bona fide medio tempore per heredes gesta sunt: rata conseruari solent.

Fideiussor si principalis succedit extinguitur obligatio si defuncta si ad incōmodū creditoris non cedat: s. sec. **I**te post admissos creditores heredis: creditores defuncti ad ei heredis bona possunt hē

Eius. s. debitoris. et p consequēs fideiussoris. et dic venierunt. i. de videndo tractauerunt. als contra. vt. s. l. proxi.

Extincta sit. quoties enim cōcurrit principalis et accessoria obligatio in eadem personā: extinguit accessoria. vt. l. de duo. re. l. si duo. et de fideiussori. l. generalit. et. l. heres a de. et C. de fideiuss. l. fideiussores. et hoc ea ratione: quia p seipso fideiubere nō potest. et adde qd not. C. de pac. l. debitor. itez facit. C. si antiq. cre. l. i. et. s. de euc. l. non tamen ei.

Regressum. h. d. Bar. **I**dem. **D**ebitor fideiussori heredes extitit: eiusq bona venierunt: quls obligatio fideiussoris extincta sit: nichilomin⁹ separatio impetrabitur petente eo cui fideiussor fuerat obligatus: siue solus sit hereditari⁹ creditor: siue plures. neq enim ratio iuris que causam fideiussionis propter principalem obligationē que maior fuit exclusit: dāno debz afficere creditore qui sibi diligenter pspexerat. Quid ergo si bonis fideiussoris separatis solidū ex hereditate stipulator psequi nō possit: vtrū portio cū ceteris heredis creditoribus exquirenda erit: an p̄tens esse debet bonis que separare maluerit. s. cū stipulator iste nō adita a reo fideiussoris hereditate bonis fideiussoris veditis in residuū per misceri debitoris creditorib⁹ potuerit: ratio nō patitur eum in pposito submoueri. **S**z in quolibet alto creditore q separationē impetrauerit: pbari cōmodus est: vt si solidū ex hereditate seruari non possit: ita demū aliqd ex bonis heredis ferat: si proprij creditores heredis fuerint dimissi: qd sine dubio admittēdum est circa creditores heredis dimissis hereditarijs.

Creditoribus cōditionales et in diē et etiā legatarij p̄t impetrare separationē. Bar. **I**de.

Creditoribus quib⁹ ex die vel sub additione debet: et ppter hoc nōdum pecuniā petere possunt eā separatio dabit: qm et ipis cautioē

Creditoribus cōditionales et in diē et etiā legatarij p̄t impetrare separationē. Bar. **I**de.

Creditoribus quib⁹ ex die vel sub additione debet: et ppter hoc nōdum pecuniā petere possunt eā separatio dabit: qm et ipis cautioē

Creditoribus quib⁹ ex die vel sub additione debet: et ppter hoc nōdum pecuniā petere possunt eā separatio dabit: qm et ipis cautioē

Creditoribus quib⁹ ex die vel sub additione debet: et ppter hoc nōdum pecuniā petere possunt eā separatio dabit: qm et ipis cautioē

Creditoribus quib⁹ ex die vel sub additione debet: et ppter hoc nōdum pecuniā petere possunt eā separatio dabit: qm et ipis cautioē

Creditoribus quib⁹ ex die vel sub additione debet: et ppter hoc nōdum pecuniā petere possunt eā separatio dabit: qm et ipis cautioē

Creditoribus quib⁹ ex die vel sub additione debet: et ppter hoc nōdum pecuniā petere possunt eā separatio dabit: qm et ipis cautioē

re. l. si duo. et de fideiussori. l. generalit. et. l. heres a de. et C. de fideiuss. l. fideiussores. et hoc ea ratione: quia p seipso fideiubere nō potest. et adde qd not. C. de pac. l. debitor. itez facit. C. si antiq. cre. l. i. et. s. de euc. l. non tamen ei.

Prosperat. accipiendo fideiussorez. et facti s. q po. in pig. ha. l. creditor. i. rñ.

Exquirenda. als acqrenda. als exquirenda. et als exquirenda.

Non adita. qd creditor conseruitur postulatione separationē. s. vt aditto pro nulla habeatur i sui preiudicium.

Veditis. vel etiam non venditis. imo hodie prius debitor. vt in aut. s. fideiuss. s. i.

In proposito submoueri. si et iusta fuit causa ignorantie. ne sit contra. s. l. i. s. pe. in pn. fm. s. r. v. tu dic fm Jo. speciale h: qz et heredis creditor erat: vt subijcit.

Cōmodi est. de equitate. **C**ōmodi. cōtra. l. i. si creditor: re. Sol. vt ibi.

Hereditarijs. vt superfluum accipiat. vt. s. l. i. s. penul. in prin. **C**reditoribus. cautioē. per separationem vel missionem in possessionē.

Creditoribus. cautioē. per separationem vel missionem in possessionē.

Creditoribus. cautioē. per separationem vel missionem in possessionē.

Creditoribus. cautioē. per separationem vel missionem in possessionē.

Creditoribus. cautioē. per separationem vel missionem in possessionē.

Creditoribus. cautioē. per separationem vel missionem in possessionē.

Creditoribus. cautioē. per separationem vel missionem in possessionē.

Creditoribus. cautioē. per separationem vel missionem in possessionē.

vel dic qd cauet eis de soluendo. vt. s. de iudi. l. in ofibus. s. p. potuit. deducto ere alieno. vt. r. s. ad trel. l. i. s. pe. et. f. e. q. tiens. in pn. r. facit. s. de ac. r. ob. l. hereditariarū. s. b. pignoris. vt. c. cōsa de le. l. i. s. Creditores. proprij creditores heredis.

Nō videtur huic rñ. et. f. pxi. ē ptra. s. l. sbitor. s. quid ergo. So. hic corrigir vt hic inmut: qdā putant r. Alij vt. p. q. ibi erat vendita here ditas: hic nō. Ter tū q. ibi iteruenit ignozantie cā: hic nō. vt. s. l. i. s. pe. l. fi. Tu dic qd hic di cit de acq. sitis per heredē. et. f. pr. rñ. non erat plene sa tisfactū proprij: vel non est idē qd in hoc rñ. p. omnia licet dicat idemq. r. s. intelligit fm determinationem illius. l. debitor. et eisdem modis sol ue aliud cōtra. s. e. l. i. s. pe. l. i. fi. vbi dicit admitti here ditarios ad bona heredis cā cogni ta etiā post separa tionē. vel vt puto nō ob. ille. s. pe. q. r. si nō posset satis fieri pro his impe trabunt heredita rīj veniā ex insus sima cā. ar. s. de in litē iuran. l. videa mus. s. pe. r. s. de interro. ac. l. s. eta te. s. ex cā. r. qui. ex cau. ma. l. i. in fi. e. Que. f. bona. f. Nō possunt recipere. per defū ctum qui non est: vel dic per heredē extrinsecus acqui rentē. secus si de hereditate. vt. s. e. l. Accur.

Acquirere. facit. C. ar. tu. l. si defunctus. accur.

Quotiens. vel solidum. si bona sufficiunt. als inq. tum possunt: vt hic. r. s. e. l. creditorib. et. f. ad trel. l. i. s. pe. vel dic solidum quando debetur vt es alie nam. vt. c. e. l. i. sed arg. contra. C. de iure delib. l. fi. s. li ceims. vbi dicit creditores preferri: sed et hic preferun tur eorum bona: sed non heredis creditores: cū heredi

tas habeatur pro nō adita: ex quo separatio est postula ta. vt. s. eo. l. debitor. s. i. ac. i. Instituta. a quodam alio non patrono. h. Patrono. vt possit impetrare separationē: qd postea liberte sue successit. vel dic qd renouauit eam in seruitu

Non soluz creditores sed etiā legatarij possunt petere bonozū separationē. Tulian⁹

Quoties hñdis bona soluendo nō sunt/ nō solū creditores restatorū s; et eos q bus legatū fuerit ipetrare bo nozū separationē equum est: Ita vt cū creditoribus soliduz acq. sitū fuerit legatarijs vel solidū vel portio q. ras. **S**i liberta heres instituta bonoz possessionē fm tabulas petijf set eius qui soluendo nō erat: q. situm est an bona eius sepa rari ab hereditarijs debeant: Rñ. nō esse iniquū succurri pa trono ne oneretur ere alieno qd liberta petendo bonorum possessionē fm tabulas con traxerit. **M**arcianus.

Qui iudiciū dictauerit heredi/ separationē q. si hereditarij possunt impetra re: quia ex necessitate hoc fe cerunt.

De curatore bonis dan do. Titu. viij.

Primo loquitur in institu to sub conditioe potestatiua **S**ecdo sub conditioe casuali **T**ertio adijcit ad p. dicta exē plū. scda ibi: q. si nichil. tertio ibi: sicuti cū venter. **D**au.

Sub con ditionē he res institu tus est: co gēdus est conditio nē parere si potest: aut si responderit se

Si sub conditioe. als is qui sub. als si sub. p. s. p. a. si p. r. t. u. s. est cōditio cogitur qd nō potest: s; statim et dies itra quā a de ar: vt ex tunc repellat etiā si vellet implere postea. vt. s. de here. in fi. si q. instituat. s. i. et. s. de bo. auc. tu. pos. l. si fu. et. ad hoc. C. de l. offi.

tem: et ar. p. tra q. s. de in integ. re sti. l. non solum. in prin. r. s. proinde. **C**ontraxerit. i. quasi contraxerit ad eū. vt. isti. de obli. ex quasi con tra. s. heres. ac. **Q**ui iudiciū dictauerit proponēdo actio nem. vel dic s. r. etiā contestādo p qd videbant no uare: et sic presu dicare sibi. vt. s. e. l. i. s. illud. sed con tra est: q. hec no uatio proficit ne nocet. vt. s. de no u. a. aliam. **E**x necessita te. f. perueniendi ad sibi: q. est causa tua necessitas nō precisa. vel dic qz actio tpe expira bat. arg. s. de fe rris. l. i. in fi. et sic expone. s. de bōis auc. t. di. pos. l. q. et. iij. accur. **D**e curatore bo nis r. e. Datur cus rator bonis defū ctorum: vt in. l. i. huius titu. vel dic ad sentē. vt. C. de cap. et possi. re. l. iij. r. s. er. qui. cau. ma. ab hostibus. s. i. vel debitoruz soluere nolentū. vt. s. e. l. fi. r. i. n. l. i. Item q. h. q. p. s. n. tis. vt. C. de bo. q. lib. l. fi. s. i. in fine. itē in alio. vt. C. de cura. furio. l. i. ce tera genera cura torū dic vt. s. d. mu ne. r. ho. l. i. s. fi. r. facit. s. de p. ut. cr. p. idē p. i. ut. leg. i. s. i. **S**i sub conditioe. als is qui sub. als si sub. p. s. p. a. si p. r. t. u. s. est cōditio cogitur qd nō potest: s; statim et dies itra quā a de ar: vt ex tunc repellat etiā si vellet implere postea. vt. s. de here. in fi. si q. instituat. s. i. et. s. de bo. auc. tu. pos. l. si fu. et. ad hoc. C. de l. offi.

testa. l. scimus. §. si. et. §. ad treb. l. facta. §. si sub additione... Et cōditio. q̄cunq; sit casualis vel p̄tūia vel mixta. p̄ §. q̄ amittit h̄s hereditatē. et sic est §. de acq. he. re. 10 q̄ heres. vbi p̄ditionalis nō p̄t repudiari. So. hic auctoritas p̄toris p̄cessit. ibi nō tenet p̄ se. ar. §. de of. fi. p̄o. l. legat. 2. §. 6 orig. i. l. §. 7. et cū placuisset. vel dic nō repudiavit heres hereditatē: s̄z ius adēdi enā si extiterit p̄ditio. v̄ magis pacti s̄z repudiationis sunt hec verba. vt. §. de pac. tale. in p̄n. vel hic non dicit teneat vel nō repudiatio s̄z bona v̄dēda: et sic nō tenet: et poterit eē heres si q̄d remāserit. s̄z an hoc casu est curator dādus? Uis def. q̄ nō vt statim inuit. Et ad hoc C. de bo. auc. i. u. pos. l. fi. et. §. q̄. ex cau. l. pos. ea. fulci nius. §. i. vel dic hic dādus: et secus ibi: vel quia nō fuit petitus: vel ibi bona certum d̄m habebant qui se celebrat: q̄ casu nō daf nisi in casib; vt mō notauit in rubrica. Et h̄ loquit q̄ p̄der cui? bona sint vel necit pro certo b. Uendenda. ex edicto q̄dā q̄ nō habem? cui? meminit lex illa si q̄s. insti. de here. insti. et etiā hic. 2. §. l. pr. et est snia eius vel ex senatuscō. vt. §. l. imperatores.

De curatore cōstituēdo hoc iure vtitur: vt p̄tor adeat: isq; curatore cura toresq; p̄stituat ex p̄sensu ma-

re peritura: et si grauet es alienū etiā nō peritura. s̄z cu: b̄d̄is v̄ ratoris adulti et furiosi plentor est p̄tās. vt. §. de adm. uētis a tu. l. inter bonoz. Differt et in alijs: q̄ actio q̄ daf i istū dato bo nō est p̄uilegiata. Illa q̄ in aliū curatore sic. vt. §. de p̄tūis de uile. cre. l. idē p̄uilegiū. Itē iste p̄uenit actōe mādati. functi vt. §. māda. si mādauro. §. si p̄curator. sed ille tenet ne differt. go. gest. vili. vt. C. de neg. gest. l. curatores. Itē iste p̄stat t̄m doli et latā culpā. vt. §. de bo. auc. i. u. pos. l. p̄tor. §. est p̄terea. et. l. i. v̄ditione. §. de eo t̄pe. Ille leuē. vt. C. de neg. gest. l. tutori. Itē iurat ille t̄pe decreti in p̄positi: q̄ de isto nō inuenit. vt in aut. vt hi qui ob. ha. phi. res mi. §. si. Itē hic inuit? nō daf. vt. §. q̄rit. ille sic. vt insti. de fati. tu. §. q̄bus. Itē ibi p̄ius gerens q̄ nō gerēs cōuenit. §. eo. l. fi. Itē p̄ hoc q̄d h̄ habes no. eū habere legitimam administrationē. et sic de calūnia iurat. vt. C. de iura. calū. l. ij. §. quod obseruari.

Curatore. als curatores: et tūc ē plana. als curato rē: et tunc. l. actorem vel procuratorem: quod facere pos sunt lite a se p̄ius contestata. vt. C. de procura. l. neg. et insti. de curato. §. fina. et hoc subijcit vti ius esset. est etiam in hoc ius vt sit legitime ctatis qui procura tor constituitur: quod in hoc curatore exigo. vt. C. de le gi. tute. l. fina. Accur.

P Neg; de rato. abundat vna negatio. vt et als. C. de ser. fugi. l. i. et redde singula singulis scilicet de rato cum ad agendum: de iudicato cum ad defendendum. Sed an iste curator satisfat: Respon. non. vt. §. rem ratiā haberi. l. actor. Accur.

Q Si plures. facit ad distinctionem huius. §. C. de pericu. tuto. l. ij. et si vnus ex pluribus. l. i. et. §. 2. §. de administra. tuto. l. ij. §. apparet. vsq; in fi. et. l. seque. et. §. de excra. l. i. in fi. et. l. se. 2. §. de his q̄ dicit. vel effu. l. i. in fi. et. l. se. et. §. l. pri. 2. §. de adm. tu. l. inter tutores. et dic vt ibi no. Accur.

tre l. pos. mit. l. i. §. q̄tēs. vel forte etiā nullo petēte: si sibi iudici q̄q̄ mō sit notū bona dissipari. ar. §. q̄ pe. tu. l. ij. §. si q̄dē. et facit. §. de fidei cō. lib. l. ergo. §. creditori. 2. §. mā da. si mandauero. §. si curator. i. C. p̄tes. s̄z ad eatur. accur.

loris p̄tis creditorū: vel p̄fes; prouicie si bona distrahenda sunt in puicia/q̄q; p̄ eū eosve q̄ ita creat? creatiue eēt acta? facta? gesta? sunt rata habe bunt? et s̄z actōes et in eos vtiles cōpetūt. et si quē cura tore? mitterēt ad agēdū v̄ de fendendū vti ius esset: nec ab eo satis neq; de rato? neq; iudicatū solut noie et? cui? bona veneāt extge: s̄z noie t̄ps? cu rator? q̄ eū misit. Si p̄tes? aut p̄stituant curatores: cels? ait ifolidū eos agē posse et cō ueniri? nō p̄ portioib;? Itē si p̄ regidōes fuerit p̄stituti curato res: vn? forte rei italice/ali? in

Acta in iudi cio quolibet mō. l. Facta. et iudicū h̄do h̄bis sed gesta sine ver bis. vt. §. de h. sig. l. labeo. in fi.

Rata habe b̄t. et si minor sit h̄s. vt. §. de h̄f. i. si. si q̄s insti. usq; et de mino. l. an in tegrum. 2. §. tit. i. ab h̄f. de. et hoc si fecit q̄d facere ex offō: s̄z q̄d est eius offm? Rū. intētare actōes perituras s̄z an idē in nō pe riuuris? Rū. vt. §. de bo. auc. i. u. pos. l. creditori. in p̄n. Itē offm? est cu Cura fiodire et distrahe tor dat?

Curatore. als curatores: et tūc ē plana. als curato rē: et tunc. l. actorem vel procuratorem: quod facere pos sunt lite a se p̄ius contestata. vt. C. de procura. l. neg. et insti. de curato. §. fina. et hoc subijcit vti ius esset. est etiam in hoc ius vt sit legitime ctatis qui procura tor constituitur: quod in hoc curatore exigo. vt. C. de le gi. tute. l. fina. Accur.

De curatore ad eat. a creditori b? v? ab alijs q̄rū in tere s̄ p̄pter sp̄e successiois. s̄. et? q̄ abfens est: vt et §. de here. insti. si q̄s in situat? s̄ itē si cōditio. 2. §. de v̄

Liber Quartus:

a **C** Inuitū idem in pcuratore. vt. s. de pcur. l. filiūssa milias. s. inuit. et facit. C. de bo. auc. iudi. possi. inciu. le. r. s. que admodū test. aper. s. si qd. sec. in tutore r curatore: vt insti. de satisda. tuto. s. quibus.

b **C** Necessitate. vt qz nemo volūtarī inuenit vt bona dissipentur.

c **C** Non credito res. facit. s. de bo. auc. iud. pos. l. cum vn. r. l. si. r. s. q. ex cau. l. pos. ea. l. ful. cini. s. s. r. si cura tor. r. s. de ven. in pos. mit. l. i. s. eligi tur. accur.

d **C** Cōstitui. qz min. pueniat que vult vt subijcat. Accur.

e **C** Veriore. sec. in tutore. vt. C. de diui. tutel. l. si. r. C. si tutor nō gef. l. i. nisi spōte gesserit. vt qz iustititer erāt dati. et tūc qz libz p pte tenet vt mod. actori pferi bat. vt. s. s. d. admi. tu. l. tutores q p.

f **C** Curatores. q. et idem in pcuratorib. dicerē nisi sic mādatū est vt qz libz teneat l. solidū vt. s. manda. l. an pe. s. duobus. Alij dicunt idē hic qd

in tutoribus. r qd et hic modū nō debere pstitui: versū ē cū nō gesserint. s. an habeat bñficiū eple. Rñ. nō. cū em ex dolo et lata culpa tñ teneat. vt. s. d. bo. auc. iudi. pos. ptoz. s. est pteza. nō hz locū epla. vt. s. de tu. et ra. dif. l. i. s. nūc tractem. r hoc si qz as qz pueniat ex admistratioe a debitore vel alijs creditorib. Si aut dicas de creditore hereditario q petit creditū suū tanqz a debitore erit idē qd in tutorib. vt. s. e. l. s. si plures. r. C. si vn. ex plurib. tu. l. i. r. facit. s. de edē. l. si qd. ex. s. i. s. i. s. i. p. s. i. r. de adm. re. ad. c. p. l. iij. s. i. b. i. alto curatore: vel ibi inuit. Item argu. cōtra. s. de suspe. tu. l. he. in fi. sed ibi in tutoribus. Accur.

f **C** Quid redactum est. ex bonis.

g **C** Factus est. a pncipe: qz nichil gessit et ad eū nichil h. Cōueniēdū nisi i subfiditū alio nō existē puenit. te soluendo. vt. C. si tutor nō gef. l. i. et. l. ij. h. et. s. de adm. tu. l. iij. s. i.

S **C** Plures. actor si dicas. i. creditor hereditari. pla nū est. vt. r. s. l. i. circa pñ. r. s. i. r. de car. edic. l. s. et si is. s. si impubes. r. sic est idē qd in tutorib. vt. C. si vn. ex plurib. l. i. si dicas actor. i. q agit r curatore q si male ad ministrauerit. r sic est actor creditor q agit mādati: tñc facit. s. de ven. in pos. mit. l. i. s. si pō nō tñ. r. s. man. si mādauro. s. si curator. et etiā dñs bonoz venis q age ret actione in factū. vt ar. s. de bo. auc. iud. pos. ptoz. i. pñ. et. s. his pñis. et. s. ptea. nisi cessisset bonis. vt. J. l. pxi.

k **C** Ageret. i. administraret. et facit. s. l. pxi. in fi.

I **C** Operatores. ex senatuscō. cū forte cēt senator de bitor. vt. s. de cura. l. ij. r. de cura. fu. l. curator. als per ptoz. vt no. s. l. i. sup. verbo cōditio. in fi. Vel dic q nichil pñibet r ptoz et senatū circa vendē da bōa tra ctasse: r dicta. l. cu rator. q specialiter in senatore loquit intelligitur qñ do na q constabat ē alicuius vendunt quo casu nō cōsti tuitur alter cura tor. vt nota. s. l. i. Accur.

est: dicendum non eum cōue niendum.

S **C** Plures eiusdē bono rū curatores facti sunt in que eorū vult actor. insol tum datur et actio tanqz qu is eorum in solidū ageret.

P apirius iustus.

I **C** Operatores antonin. et seuer. augusti rescri pserunt: bonis per procurato rem ex senatuscōsulto. distra ctis: nullam actionem ex ante gesto fraudator. cōpetere

C **C**reditor postea veniens nō potest reuocare curatore que alij creditores elegerunt com muni consensu ad vendenda bona debitoris qui bonis ces sit. h. d.

S **C** **C**reditor. Iulianus. s. debitor. foro. cesse rit: et creditores pñua to pñilio cōtest r elegerit vnū per quem bona distrahantur et portio ipsi que ex redacto

vt ceteri creditores fraudarentur: qui dicit non habere actionem contra debitorem de eo contractu quem fecit fm. h. et est ad hoc. s. de pñui. credito. l. ait ptoz. vel tertio fm. R. vocat debitorem cuius bona vendita sunt: cui si qua cōpetebat actio contra aliquē suum de bitorem cessione bonoz facta ei adempta videtur r cō petet emptori bonoz. et sic fuit. s. de oper. liber. si bōa. et hoc primo modo accipitur fraudator. vt. J. l. i. l. fi. in prin. et. C. de his q in frau. credi. l. fi. Vel quarto vocat fraudatorē creditore hui. debitoris cui bona vedita sunt r sic fraudatorem. i. fraudatum. vnde quidam habent in littera creditori r non habent fraudatori. hui. quidem non datur actio in debitorem qui cessit bonis quod accipe nisi aliquid de nouo acquirat quod dignum emolumentum haberet. vt insti. de actio. s. si. s. na. Accursus.

S **C** **C**reditor. nūmularius forte.

O **C** Foro. id est negotiationi cui pceerat cum aliud fore te non haberet: vel dic foro venalium mercium. non enim hic accipies forum id est locum iudicij fm. h. vel dic foro id est loco iudicij cessit bonis. vt. s. de cesso. bo no. l. penul. et fina. Accur.

P **C** **C**reditor. scilicet curator: vt subijcit. et. s. de bo. auctozita. iudi. possiden. l. in venditione. s. fina. fuit ta men a ptoz approbatus: alioquin contra. s. eo. l. ij. Accursus.

a Si qd cum pupillo. in quem alienatum est.
b Omimodo. i. siue habeat titulu lucratusi siue non
lucratuū siue sciat siue non: dum tñ tutor sciat. vt. J. eo.
l. ait p̄tor. et sic p̄tor notari hic esse deteriorē cōditionem
pupilli q̄ aliorū: in quibus alijs distinguit. vt. J. p̄. di
ri. vel dic fm a3o.

c loquitur de pu
pillo cui donatus
erat. nā primo ca
sus dubitabilē po
nit postea minus
dubitabilē ⁊ gene
ralem in §. simili.
sic ⁊. ad. l. aq̄l. si
seruus seruū. §.
rupisse.

e Ertoqueat.
sic. J. eo. si fraudat
tor. in p̄n. ⁊. C. eo.
l. ignori. ⁊. J. de re.
tur. in re obscura.
et. C. de iure deli.
l. si §. ⁊ si legatarij
⁊ de codicil. l. si §.
pe. ⁊. J. eo. l. de.

d Liberalita
tem. in casu etiam
ille qui non libe
raliter accepit nō
tenetur in d̄. vt
J. eo. ait p̄tor. §.
ait p̄tor.

e Soluēdo nō
sit. et q̄ fraudat
creditores.

f Si seru⁹. alie
nus.

g Rem accepe
rit. ex cā peculiari
non dñica nec do
mini mandato.

h Dominus ē
vt quia presens ē
et possit contradi
cere. vt. J. de libe.
cā. l. immo. l. sine.
ais non preiudi
cat. si non potest
contradicere. vt. J.
de contra. emp. l.
in h̄mōi. et adde
distinctionē quaz
habes. §. de edil.
edic. l. cum manci
pium.

i Heres. p̄nta
seruus. debitoris heres institutus a debitore.

k Legata. relicta a debitore in fraudem.

l Legatarij. si fraudem commissam.

m Actionē. vel l̄debiti. vt. C. de iur. deli. l. si §. ⁊ si le
gatarij. vel fauianā vel i factū. ⁊ fac. §. si i frau. pa. l. i. §. i.

n Cl̄ditōis. vt ⁊. J. eo. l. ait p̄tor. §. anus. ⁊. C. de si actū.

s Debitor. minore p̄cio. hoc nō curādū cū scies fue
rit emptor. §. vt apertius fraus appareat hoc d̄t.

p Petant. per paulianam: vel in factum. vt no. §. eo.
l. i. in p̄n. Accur.

q Non restitatur. a creditoribus. sed nunquid sol
uendum est ab eo qui in fraudem vendidit: videtur q̄
non. vt. C. de rescin. vendi. l. h̄i qui. sed illud dico specia
le in fisco: licet sit
arg. p̄tra. C. de p̄
sc̄p. xxx. an. l. i. a3.
hic em̄ videtur re
stitutū si salui sunt
vt. J. p̄. et facti. C.
de rei vendi. si mā
cipiū. sed cōtra. §.
si quid i frau. pa.
l. i. §. si quid i frau
dem. vbi p̄cium
restitutur empto
ri. Solu. quare ibi
secus sit obseruā
dum euidens est
ratio fm. R. quia
ibi fuit ignorans
emptor qui emit
a liberto venden
te in fraudem pa
troni: hic sciens.
Accur.

**Cum res vendita renoca
tur p̄cium emptori non resti
tutor nisi in utilitatem debi
toris appareat esse cōuersum
h. d. Bar. Paulus.**

S Debitor in fraudē cre
ditorū minore p̄cio fun
dū sciēt emptorū v̄diderit: de
inde h̄i quib⁹ de reuocādo eo
actio dat̄ est petant⁹: q̄ sitū est
an p̄ciū restituere debeāt: p̄
culus existimat oimodo resti
tuendū eē fundū: etiā si p̄ciū
non restituat⁹: et rescriptū est
fm proculi sniam. Tenule.

E his colligi p̄t nec q̄
dem portionē emptori
reddendā ex p̄cio: posse tñ di
ci illā rem apud arbitriū ex cā
aiaduertendā: vt si nūmi solu
ti in bonis extant iubeat eos
reddi: q̄ ea ratione nemo frau
datur. Paul.

U a debitorē cui⁹ bo
na possessa non sunt: sciēs rē
emerit: iterū alij b̄da fide emē
ti v̄diderit: q̄ sitū est an sc̄d̄s
emptor p̄ueniri possit: sed ve
riorē s̄abini snia b̄cē fidei em
ptorē nō teneri: q̄ d̄ol⁹ et d̄ū
taxat nocere debeat qui eū ad
misit: quē admodū diximus⁹
non teneri eū: si ab ip̄o debi
tore ignorans emerit. J̄s aut̄
qui dolo malo emit: bona fide
autē ementi v̄didit in solidū
p̄cium rei quod accepit te
nebitur. Alpianus.

H it pretor que lucius
ticius fraudandi⁹ cau
sa sciēte te in bonis quibus⁹

creditoribus renocato: et sic p̄cium loco rei succe
dit. et facit. §. de rei vendica. iulianus. in p̄n. ⁊. J. de re
g. iur. l. factum.

A it pretor. lucius ticius. debitor.

b Fraudandi. creditores.

c Sciēte te. acceptore.

d In bonis. que accepisti.

e Quibus. id est de quibus. a3o.

Libert Quartus:

a De ea re. i. fraude vel alienatione fraudulenta.
b Ea. f. bona. Bzo.
c Illis. qui conquerunt. als illi. f. creditori. et accipe restituas. Accur.
d Si eo nomine. i. nomine fraudis propter quam agitur. accur.
e Competere. f. directo. vt credi tou. qzo.
f Esse. vt. vtiliter. vt curatori bono. vt. r. f. e. l. i. in prin.
g Annus est. supple qd fluxit est. nan vtilis annus est. r. qd subicit de ea re. i. alienatione. Sz qd differt hoc edictu ab illo. f. e. l. i. Rñ. nichil nisi quo ad fba. qz h loquit in scda psona. f. in pma. f. vt expdat id repetit vel alius pretor fecit illud et alii stud h. Non sit. con trahentis cu fraudatore: puta cu in tercessit ti. lucrati uis. vt. f. eo. l. qui aut. f. si quis. q. i. habuerit. fraudantes creditores suos.
k Vendiderit. et no sunt dimissi solidd. r. facit. C. de ser. pig. da. ma. l. si creditorib. et f. de reg. iu. l. fraudis. ac.
l Simplr. i. si sua pecunia non posterioru. h. vel id est sine interioe dandi pecunia fecidario priorib. f. z cu id non agebatur inter istum fraudatore r hos secundos credito res. vel dic. i. no di recto peruenit. vt f. de prin. credi. si ventri. f. si. r. facit f. de bo. aucto. iudi. pos. l. cum vnus. r. f. eo. papinian. m. h. u. m. posteriorum.
n Noluit. in alienando. et facit soluto matri. l. etiam f. q. p. et. f. quibus ex cau. in posses. ea. fulcinius. f. q. si aduersus.
o Contendendum. id est dicendum. vt. r. f. proxi. f. p. Uendente. secus post reditioe. vt. f. p. empto. l.

de ea re agitur fecit ea illis si eo noie de quo agitur actione ex edicto meo petere eue oportet: et si no ampli qz annus est cu de ea re de qua agitur experit di ptae est restituas. Interdu ca cognita r si scientia non sit in factu actionem permittam.

Creditoribus pteriti habent reuocatoriā non creditoribus post fecit nisi in loco priorum successerint. Bar.

Ita demum reuocatur qd fraudandoru creditoru ca factum est si euentu fraus habuerit. f. si hi creditores quorum fraudandorum ca fecit bona ipsius vendiderunt. ceteru si illos dimisit quoz fraudandoru ca fecit et alios post ea sortitus est si quidem simpliciter dimisit prioribus qz fraudare voluit: alios postea sortitus est: cessat reuocatio. Si autem horum pecunia qz fraudare noluit prioribus dimisit quos fraudare voluit: marcellus dicit reuocatio locuz fore fm hanc distinctione: et ab imperatore seueno et antonio rescriptum est: eoz iure utimur.

Non sufficit scire creditore alienationem habere creditores sed opz fraudem participare vt hoc edictu locum habeat. h. d. Bar.

Quod ait pretor sciete te / sic accipiamus te confcio et fraude participate. no em simplr

alienam. Accur. f. us.

q Testato. i. coram testibus. Accur.

r Perseuerat. sic et. C. de rei vendi. si fundum. et. f. de edendo. quedam. f. sed et si ei. et. f. de leg. pte. virius. f. sed et si adiecerit. r. f. mandati. si hominem. sed arg.

si scio illu creditores habere: hoc sufficit ad cotendedu reneri eu in factu actioe: f. ita si particeps fraudis est.

Ho pot videri fraude care re q emit cotcepta denuciatioe facta a creditorib. ne emerret a debitoze in fraude alienante. b. d.

Si qs particeps qde fraudis no fuerit: versutu vedete? debitoze testato puent? a creditorib. ne emerret: an in factu actione teneat si pparauerit: et magis est vt teneri debeat. no em caret fraude q conent? testato pseuerat. als aut qui scit aliquo creditores habere si cu eo ppat simplr sine fraudis pscia: novr hac actioe teneri. C. ait pto: si sciete te. l. eo q puentet actioe. qd g si fore tutor pupilli scit ipe pupill? ignorauit: videam? an actioe loc? sit vt scia tutoris noceat? Id est etia in curatore furiosi r adolefcentis: r putē hactenus istis nocere psciam tutoru siue curatoz qten? qd ad eos puenit. C. ptefa sciendu est posse qri? qd dr in fraude creditoru alienatu reuocari posse si iude sint creditores: et si vn? credi tor sit ex illis q fraudati sunt: siue sol? tuc fuit / siue cu? cetis satisfactu est hic sol? rema sit: pbadu ee adhuc actioe locu? fore. C. Illud certe sufficit et si vnū scit creditoze fraudari ce teros igrauit: fore locu? actioe. Quid g si et que qs scit frau-

de. f. probandum. r. Accur.
a Fraudati sunt. queritur an habeat locum reuocatio. sic et dices. f. responderi probandum. r. c.
b Cum. i. quando. fo.
c Actioni. ab omibus exercende. sed quid si null? remansit de his. Rñ. vt. f. ea. l. f. ita demum.
d Locu. f. vn? tm creditor sit cui? fraude e alienatu

si maior. f. ibi non erat ius nunciandi. Itē arg. f. f. qd fal. tu. auc. l. h. accur.

Conscientia. facit. f. de reg. iur. l. fraudis. r. f. p. xi. f. r. f. qd et a qd? l. in fraudem.

Actione. i. factu ex hoc edicto. et est forte ro fm az. qz hec actio vt fauiana est personalis no in re scripta. vt. f. si quid i frau. pa. l. f. ante pe. ac.

In curatore. secus in pcuratore. vt. f. de do. exce. apud celsu. f. illa etiam. r. f. si quis non li. et facit. f. b. regu. iur. l. neq. in terdicto. r. f. b. do lo. l. f. ex dolo. r. b. tribu. l. iij. f. i. r. b. pecu. l. summa. f. si dolo. sed contra. f. nevis fiat ei. l. i. f. hoc edicto. fo. vt ibi.

Ad eos. f. pupillos.

Posse queri. f. in eo quod dicitur. r. c. subaudi. et vtrum ita habeat locum reuocatio. non aliter hoc scz queritur.

Id est sint creditores. qui tunc erant cum alienatio fiebat. et quod subicit. etiam si vnus. r. c. icipit respondere. vel potest dici q respon

a Probandum. ut deficiat.

b Actione elidat. fraudati et volentis reuocare qd alienatum est. l. 3. vtr. s. de re iud. ar. 3. et hoc post missionem in possessione. ar. 3. e. q. autem sciendum. vel dicendum audiri quod conuenit est reuocatio. si autem vel let solvere audiet forte. ar. 3. de ali. iud. mu. l. 1. q. 5. ff. Accur.

c Habuerit. et creditores fidem ei secuti sunt. alioquin impetraret separationem.

d Uenierit. non fraudatoris.

e Factum. id est alienatum in fraudem. non enim fraudatoris bona veniunt sed heredis. et facit insti. 6. heres. quali. et disse. ff. ac.

f Voluntarius forte extraneus.

g Causam. ut quia per metum adierat. vt. 3. ad mer. ca. l. si mulier. ff. de.

h Utilem. quia non proprie in bonis de quibus agitur factum intelligitur. cum sint hereditaria: nec defunctus in eis fecerat sed heres: s. quia quoad hoc bona hereditaria heredis fuerit vtilis actio competit. d. et facit. 3. 6. mino. l. si mulier. Accur.

i Idem et i seruo. vt detur vtilis nam et iste per restitutionem impetrare potest separationem etiam postquam se immiscuit. vt. 3. de mino. ait pretor. s. non solum. ante vero etiam citra restitutionem. vt. 3. de separa. l. i. ff. de. Accur.

k Hoc admittendum. l. hac actio cessat si bona eius ueneant.

l Proponitur. i. an. h. h. d. s. p. n. a. z. s. d. e. q. sequantur. R.

m Utriusque patris et impuberis.

n Fraus. facta in bonis patris.

o Et ipsius. creditoris filii.

p Creditores. in patem se venturos.

q Dulcedine. nota dulce accipere vsuras.

r Secuti sunt. facit. 3. de separa. l. i. ff. illud sciendum.

s Utriusque. patris. Accur.

t Impetrata. s. a creditoribus patris impetrantibus.

cuti sunt: dicendum est nichil reuocari ex his que testator alienauit. **Si** impubes patri heredes extiterit: eiusque mortui bona ueneant: separatione impetrata: vtriusque fraus erit reuocanda pupilli vel etiam tutoris/ item curatoris.

Si quis in fraudem creditorum citius soluit quam debuerit competit hec actio propter commodum representationis pecunie. h. d.

Si cum in diem michi deberetur fraudator presens soluerit: dicendum est in eo quod sensu commodum in representatione in factum actioni locus fore: nam pretor fraudem intelligit etiam in tempore fieri. **Si** cui solum quidem non fuerit sed in vetus quidam creditum pignus acceperit: actione tenebitur ut sepissime constitutum est.

Liberatio a debito facta ab vxore ipsi marito causa dotis constituende facit huic edito locum. h. d.

Si cum mulier fraudatorum creditorum consilium inisset: marito suo eidemque debitori in fraudem creditorum acceptum debitum fecerit dotis constitutioe causa/ locum hanc actio: et per hac omnis pecunia quam maritus debuerat extingetur. nec mulier de dote habet actionem: neque enim dos in fraudem creditorum constituta est et hoc certo certum est et sepissime constitutum. **Exit** autem actio

vt bona patris a bonis impuberis separantur. vt. 3. de separa. l. i. ff. ite videamus.

Si curatoris. supple et testatoris. et hoc si creditores non sunt secuti fide filii: alioquin non reuocant alienata a defuncto. vt. 3. de. p. x. hic ergo patris fraudem reuocabant eius creditores: si l. fraudem reuocantur eius filii creditores.

Et trigem in tempore. vt. i. e. officio. ff. et facit insti. de actio. s. tpe. et. 3. ad. l. falci. l. i. ff. si quis. Sed quid si pro tali debito datus fuerat pignus videtur non esse locum reuocationi: quod in hoc pretor se inponeret. vt. 3. 6. iudi. l. in omnibus. 330. et. 3. eo. l. qui autem s. ap. d. labeo nem. s. in puro debito dic. vt. f. pri. y. Acciperit. in fraudem creditorum. ac.

Actioe. reuocatio. sed econtra. i. e. l. illud. 30. l. ubi ab initio obligauit/ sed non tradidit: hic non obligauit ab initio. vel si accepit postquam esset postulatamitti in possessione: ubi ante. argu. J. eo. l. si debitorum. vel hic i fraudem creditorum:

ibi non. argu. J. eo. l. cum in vetus. Accur.

Constitutum. vt. 3. J. eo. l. si. ff. l. et. C. eo. l. q. et. J. eo. l. hac in factu. ff. libert. th in fraudem proxi dotis constitutere pot. vt. 3. si qd in frau. pa. l. i. ff. sed et si libertus.

Exitus agit actio. s. i. factu reuocantis quod mulier fecit. 3. pri. ff. vt. J. eo. hac in factum.

Liber Quartus.

a Per hanc actionē et usufructus, siue remissus siue alij in fraudem creditorum constitutus, et idē in alio exemplo quod sequitur.

b Locū fore, et ita neutro casu punior, et sic est p̄ra. 3. q̄d me. cau. l. extat. et C. vi bo. rap. l. res. et de iudi. l. nullus. et J. e. pupill.

Sed ergo si cum in eo et. Solu. hic auctoritate iudicis factum est: in contrarijs non s̄m Al. et s̄m hoc h̄b̄i abstulisse: dicitur iudicē. vt. et J. de fur. q̄ vas. in prin. et l. inter dū. §. i. vt die q̄ etiā sine auctoritate iudicis, sed ideo q̄ fugiebat et iudicis tā cito copia haberi nō poterat. argu. C. q̄n lice. v̄m. sine iudi. l. i. si autem sit copia iudicis t̄c se cus vt in contrarijs. Alij dicit q̄ hoc corrigi p̄. l. il lā res. q̄ nō placet. alij q̄ ibi de rigore: hic de equitate: q̄ in idem recidit cū secūda. J̄t facit. §. e. l. qui autē. §. sciendum.

c Si ex constitutiōe. cui⁹ verba sunt instituta. de eo cui libe. cau. bona ad. §. i. Accur. **d** Cessare. contra eos q̄b⁹ aliena uit defunctus. **e** Si ex constitutiōe. et p̄ponēdo cautionē de solido soluēdo cui⁹. vt. d. l. insti. et. C. de manu. te. l. si. p̄ q̄b⁹ videntur creditores seq̄ fidei⁹ et. ar. §. e. l. §. si quid. in fi. §. **f** Uēditōis bonorū. q̄ reuocatur: vt pote in fraude alienata. vt. et J. eo. l. qui autē. §. si. et facit. §. e. l. in prin. et C. e. l. si actu. et. §. e. l. in prin. et hoc in id quod peruenit ad accipientem. vt. J. §. actio.

S Percepti potuerūt. nec titul⁹ excusat q̄b⁹ et sp̄ale. als sec⁹. vt no. C. de rei v̄. si fundū. J̄t in id q̄ dicit fruct⁹ me dū t̄p̄s ventre: est J̄. eo. l. si. §. nō solū. Sol. hic cohere b̄t solo t̄p̄te alienatiōis: vt et ibi dicit s̄m. B. vel hoc lite p̄stata. vt et ibi dicitur. vel sol. vt ibi.

h Necessarias. viles autē aufert sine lesione rei cū sit erit vt stipulatio q̄ accepta facta fuerit ex integro iterponatur. **i** Per hanc actionē etiā usufructus⁹ et eiusmodi stipulatio in annos singulos denari spondes: exigi potest. **k** Qui pecuniā tibi debitam a debitore fugiente abstulit cōmunicare nō cogit alijs creditorib⁹ ante bonā possessā. sec⁹ si post: bona possessā. Bar. **l** Si debitore meū et cōplurib⁹ creditorū cōsecutus essem fugientē et pecuniā secū ferentem: et abstulissem et id q̄ michi debebat: placet in tanti sententia dicitis multū interesse ante q̄ in possessionē bonorū mittatur eius creditores hoc factū sit: an postea: si ante cessare in factū actionē: si postea huic locū fore. **m** Si ex constitutiōe diu marci bona sint addicta alicui libertatū cōferuādarū cā: dicendū erit actio nē cessare. ita enim succedūt vt rata sint que paterfamilias gesserat. **n** Annus hui⁹ in factū actiōis cōputabitur ex die venditiōis bonorū. **o** Per istā actionē in factum reuocant res alienate in fraude creditorū cū sua causa. l. cū fructibus p̄ceptis a possessore et p̄cipiēdis exp̄sis necessarijs deductis et etiā voluntarijs si voluntate creditorū facte sunt. h. d. **p** Per hanc actionē res restituitur debet cū sua. f. causa: et fru-

male fidei possessor. vt. C. de rei v̄. dom. et hoc in sumptibus factis circa rē. vt. §. de sp̄. in reb. do. fa. l. iij. §. nos igit. expensas aut fructus indistincte feruat. vt. §. fami. herci. fundus. et de peni. here. si a p̄re. §. si. et ad hoc. §. de vsur. videam⁹. §. in sauiana. et si ser. ven. et si forte. §. si.

q Fecerit. puta voluntarios. nā p̄dictos etiā citra voluntatē p̄dictorū factos recipiat. **r** Partū. cōceptum ante alienationē: sec⁹ si post. vt. J. e. l. si. §. nō solū. in fi. §. et p̄zocalus. Accur. **s** Dum vsure. scz mediū t̄p̄s restituta p̄ma obligatiōe: nisi i duob⁹ casib⁹ quos subijcit. ad q̄b⁹ est J̄. e. l. si. §. nō solū. sed ibi de fructibus: h̄ de vsuris. vel h̄ in p̄sonalib⁹ p̄statiōnib⁹. ibi in fructibus naturalib⁹. vel sol. vt ibi. Accur. **t** Aut si talis. als est si nō talis. et als deest nō: sed subaudi: et repeti tur supra positū: vel tertio supplē sine debebūt. f. vsure.

u Nō deductus in stipulatu. vt in dōe fidei iudicis. vt. §. de vsur. l. mora. §. bone fidei. et facit. C. de vsur. l. iij. Accur. **v** Restituēda est. si si pura: tunc ipsa pecunia. vt et §. de iur. do. l. iij. §. si. et J. e. l. hac in factum. **w** Ea actio erat. scz obligatio. **x** Cui⁹ dies finit. puta anno vt q̄to minus. vel sex mensibus: vt redhibitiōis: et t̄p̄te quo debitor eam remisit in fraudem creditorū forte mensis supererat. et sic facit pro eo quod no. §. ex qui. cau. ma. l. et si peritorem. §. quotiens. et s̄m hoc die finitur. i. finitus est.

y Potest. veluti cum apud fraudatorē quis ad tempus fideiussit: que obligatio eo t̄p̄te veniente finit. vt C. de fideiuss. l. vlti. Accur.

z Hec actio. dicitur casum s̄m. R. et azo. in acceptore q̄ tenet vsq̄ ad annū. vt. §. e. l. in prin. q̄b⁹ accipere etiam si nō

erit t̄m qui percepti sunt: verū hi qui percipi potuerūt a fraudatore veniūt: sed cū alio modo. f. vt sumptus facti deducantur. nā arbitrio iudicis nō prius cogēdus est rem restituere q̄ si imp̄sas necessarias cōsequatur. **z** Idēq̄ erit p̄bandum et si quos alios sumptus ex voluntate fideiussorū creditorūq̄ fecerit.

aa Si ancilla fuerit alienata in fraudem creditorum et peperit reuocatur ancilla cū ipso partu. h. d. **bb** Partū quoq̄ in hac actionem ventre puto verius esse. Præterea generaliter sciendū est ex hac actione restitutionē fieri oportere in pristinū statū siue res fuerint: siue obligatiōnes: vt perinde omnia reuocentur ac si liberatio facta nō esset: propter q̄d etiā mediū t̄p̄s potius cōmodū q̄ quis confereretur liberatione nō facta: prestādum erit dū vsure⁹ non prestētur si in stipulatu deducte nō fuerint. aut si talis cōtractus fuerit in quo vsure debent potuerunt etiā non deducte. **cc** Si conditionalis fuit obligatio: cum sua cōditione: si in diem: cum sua die restituēda est: si tamen ea actio erat⁹ cutus dies finitur⁹ potest⁹ dici restitutionem intra id tempus posse postulari: quod tempus supererat obligationi nō utiq̄ intra annū. **dd** Hec actio

sex mensibus: vt redhibitiōis: et t̄p̄te quo debitor eam remisit in fraudem creditorū forte mensis supererat. et sic facit pro eo quod no. §. ex qui. cau. ma. l. et si peritorem. §. quotiens. et s̄m hoc die finitur. i. finitus est.

ee Potest. veluti cum apud fraudatorē quis ad tempus fideiussit: que obligatio eo t̄p̄te veniente finit. vt C. de fideiuss. l. vlti. Accur.

ff Hec actio. dicitur casum s̄m. R. et azo. in acceptore q̄ tenet vsq̄ ad annū. vt. §. e. l. in prin. q̄b⁹ accipere etiam si nō

peruenit qd sperabat accipere ex contractu que fecit cum debitore. Item in titulo non lucratio distinguit interuenit fraus: vel no. sed si peruenit: vel dolo fecit quominus perueniret: sic perpetuo: non distinguit titulus vel fraus. et fm hoc concordat littera. r. non est contra. s. e. l. qui autem in pn. vbi dicitur no teneri debitor si non adquisit: qz secus in acceptore. Alij vt yr. faciunt hunc. s. loqui in debitore quem dicit teneri in id qd peruenit ad eum ex fraudatozio contractu vel dolo fecit quominus perueniret: et sic est contradicatio legem qui autem. sed ibi de extrinsecis lucris non curatur. s. hic de eo qd occasione ipsi contractus fraudatoz rj accipere potuit: non accepit. et ad hic casum facit. i. e. l. si. et. s. e. l. i. in prin.

De eo quod quidam habent hic iteru post annum. vt. R. alij hnt cancellatum.

De fraudator sit. i. qui in fraude suscepit fm nos. vel. l. q. in fraude alienauit fm yr.

Alij dms. vt a fraudatore suppositus vel heres. vel bonoz possessor fm virgus. et facit. l. p. r. fm primu casum. s. z quid si acceptor alij donauit: dicit quidam non teneri: et doli auctoris obesse no debet. et multominus secundus emptor. vt. s. e. l. qui a debitore. sed contra videt. vt. j. de excep. doli. l. apud celsum. s. si quis autem.

Hec actio. reuocatoria vel restitutoria.

Successoribus. s. creditorum.

Heredes. s. accipientis a fraudatore. et qd dicitur: dicit in qd ad eum peruenit: et sic continua. l. p. r. i.

Pater. alienaret. vt. r. s. ad macedo. l. iij. in prin. et de pecul. qui peculij. et argu. l. qd vi aut clam. l. iij. s. plane. et ad muni. l. lucus. s. pe.

Ipsa fecisse. scilicet pater de fictione iuris: cum per alium fecerit.

Competentes. s. de peculio etiam si nichil sit in peculio: cum dolo fecit quominus esset. vt. s. de pecul. l. summa. in prin. Item et in factum ex edicto de ali. tu. mu. cau. fac. qua dolo desistit possidere peculium. Item et in fa-

ctum pauliana fm qd secundo modo exposuimus. s. co. ait pretor. s. penul.

Creditorum. etiam patris sunt creditores. l. C. si eo eiusdem. als. et eo eiusdem. et. als. et eo eiusdem. generis. et. vt. f. qua directam habet contra filium eadem de peculio aduersus patrem.

Res: et cum eo eiusdem generis videlicet habebunt actionem: vt his de peculio prestatis. l. i. necesse sit. m. Dau.

Lud. constat eum qd pignus tenet hac actione no teneri. suo enim iure vt pignus tenet: no ret seruade causa possidet.

Hoc edictum competit ad hoc vt res alienate restituatur vel actiones vel vt actioes cedantur ab eis quibus competunt. h. d. l. i. p. l. a.

Actio in factu actione no solum dominia reuocatur: veru etiam actiones restituantur. eapropter competit hec actio et aduersus eos qui res possident vt restituant: et aduersus eos quibus actio competit: vt actionem cedat. pin. de si interposuerit quis persona tici: et ei fraudator res tradat: actionem mandati cedere debet. ergo si fraudator p filia sua dotem dedisset scintit fraudari creditores: filla tenetur vt cedat actionem de dote aduersus maritum.

Qui scit se habere creditores et facultates suas no sufficere videtur alienare in fraudem creditorum. h. d. l. i. l. i. a.

Paulo pretore: et per hac corporalia et incorporalia reuocantur: vt hic. et. s. l. aut pretor. s. annus. licet quidam aliter dicant. vt no. s. e. l. i. in prin.

Reuocantur. fuerunt ergo translata. vt. r. s. de contrahen. emp. si sciens.

Actiones. remisse in fraudem. Accur.

Qui res. scilicet corporales. si habeas non: als sine non: et plana est.

Restituant. s. reponendo se in pristinam obligationem: si in diem vel conditionales erant: als ipsa pecunia. vt. s. e. l. ait pretor. s. preterea. et s. si conditionalis. et. i. e. l. omnes. in prin.

Cedere debet. si hoc velit creditor exigitur. nam contra eum agere potest: et ipse agit mandati. vt. s. si qd in frau. patro. l. penul. Accur.

Filia tenetur. ad hoc. i. e. l. si. i. r. s. eo. ait pretor. s. si cum mulier.

Necesse sit. etiam si nichil sit in peculio: vt modo notant.

Lud. tenet. Cuz ab initio esset sibi hypothe catu: non traditum fm yr. als fecus. vt. s. eo. ait pretor. s. si cui. vel die vt ibi. Item hoc nisi in fraude creditoz factu sit. vt. j. e. l. cum in vetus. o. Non teneri. sed nec alia. supple vt consonet se quetta. na quadorei seruade causa: sic proficit alis: et tenetur. vt. s. de bo. auc. iudi. pos. l. cum vnus. r. C. de bo. auc. tu. possi. l. si. no autem dicas qz missus rei seruade causa tenetur hac actio: nisi in fraudem et il lud fieret. vt. s. e. l. iij. s. si. quo etiaz casu loq potest qd hic dicit.

Actio in factu. alibi de pauliana. vt. s. d. v. s. r. videamus. s. in fauana. et ponitur illud adiectiue a

Paulo pretore: et per hac corporalia et incorporalia reuocantur: vt hic. et. s. l. aut pretor. s. annus. licet quidam aliter dicant. vt no. s. e. l. i. in prin.

Reuocantur. fuerunt ergo translata. vt. r. s. de contrahen. emp. si sciens.

Actiones. remisse in fraudem. Accur.

Qui res. scilicet corporales. si habeas non: als sine non: et plana est.

Restituant. s. reponendo se in pristinam obligationem: si in diem vel conditionales erant: als ipsa pecunia. vt. s. e. l. ait pretor. s. preterea. et s. si conditionalis. et. i. e. l. omnes. in prin.

Cedere debet. si hoc velit creditor exigitur. nam contra eum agere potest: et ipse agit mandati. vt. s. si qd in frau. patro. l. penul. Accur.

Filia tenetur. ad hoc. i. e. l. si. i. r. s. eo. ait pretor. s. si cum mulier.

Paulo pretore: et per hac corporalia et incorporalia reuocantur: vt hic. et. s. l. aut pretor. s. annus. licet quidam aliter dicant. vt no. s. e. l. i. in prin.

Reuocantur. fuerunt ergo translata. vt. r. s. de contrahen. emp. si sciens.

Actiones. remisse in fraudem. Accur.

Qui res. scilicet corporales. si habeas non: als sine non: et plana est.

Restituant. s. reponendo se in pristinam obligationem: si in diem vel conditionales erant: als ipsa pecunia. vt. s. e. l. ait pretor. s. preterea. et s. si conditionalis. et. i. e. l. omnes. in prin.

Cedere debet. si hoc velit creditor exigitur. nam contra eum agere potest: et ipse agit mandati. vt. s. si qd in frau. patro. l. penul. Accur.

Filia tenetur. ad hoc. i. e. l. si. i. r. s. eo. ait pretor. s. si cum mulier.

Paulo pretore: et per hac corporalia et incorporalia reuocantur: vt hic. et. s. l. aut pretor. s. annus. licet quidam aliter dicant. vt no. s. e. l. i. in prin.

Reuocantur. fuerunt ergo translata. vt. r. s. de contrahen. emp. si sciens.

Actiones. remisse in fraudem. Accur.

Qui res. scilicet corporales. si habeas non: als sine non: et plana est.

Restituant. s. reponendo se in pristinam obligationem: si in diem vel conditionales erant: als ipsa pecunia. vt. s. e. l. ait pretor. s. preterea. et s. si conditionalis. et. i. e. l. omnes. in prin.

Cedere debet. si hoc velit creditor exigitur. nam contra eum agere potest: et ipse agit mandati. vt. s. si qd in frau. patro. l. penul. Accur.

Filia tenetur. ad hoc. i. e. l. si. i. r. s. eo. ait pretor. s. si cum mulier.

Liber Quartus.

Siquis libertates directas. **A**zo.
C Non sit. sic. **S.** eo. ait pretor. **S.** ita demsi. **z.** **S.** il lud. **z.** **J.** de reg. iur. l. fraudis. sed contra. **S.** qui et a **q** b. l. in fraudem. Sol. vt ibi.

C Libertates. f. directe. qd dicit vt no. **C.** q manu. non pos. l. i. Accur.

D Inuitus erat. als inerat. f. debitor. als inuitus erat.

N Ill. als incipit papinianus.

F Priores. scz creditores.

S Probenf. qz tuc postiores in locis priorz succedere vident. vt. **S.** eo. ait pretor. **S.** ita demum. Accur.

O Mnes. p. hac actionem. in factu: vel paulianam. vt. **S.** eo. l. in hac.

Obligatoez. als actioem: **z.** als obligationem.

K Tradidit. aio donandi.

L No. pponatur. in libello tuo. **A**zo. vel vere: fictie tu sic vt subicit. sic et. **S.** de dona. ca. mortis. l. et si consiliu. Accur.

M Uniuerfa. si ergo parte bonoru vel rem alienauit: cessat hec presumpcio. **z.** opz. p. bari doli **z.** euentum. Accur.

N Tenetur. in id qd locupletiores facti sut. vt. **S.** e. l. q. ait. **S.** i. hos. etiā circa sciētā. vt. **C.** e. l. pe. sed videtur q non hac actione: sed alia tenet donatariū donanti **z.** creditoribus. vt. **S.** d. dona. l. hereditate. Sol. ibi hereditas: hic res vniuerse. et sic ibi est nomē iuris: hic nō. argu. **S.** de iureiuran. l. mulier. vel ibi sub cōditiōe dedit vt satiffa ceret creditoribz: sic aperte nō se fraudare dicit hic nō hoc edicto. argu. **S.** de manu. testa. l. si qz locuples. in fi.

Q Statuto tēpore. annua bima trima die: hodie post

Siquis cum haberet tunc creditorem: et sciret se soluendo nō esse libertates dederit testamēto: deinde dimisso tūc postea sempiternum creditorem habere cepit: **z.** eodē testamento manēte decesserit: libertates date rate esse debent: et si hereditas soluendo non sit: quia libertates vt rescindantur vtrūqz in eorūdez persona erigimus: **z.** cōsiliū **z.** euentū. **z.** siquidē creditor cuius fraudādū consiliū inuitum erat nō fraudatur: aduersus eū qui fraudatur consiliū inuitum non est: libertates itaqz rate sunt.

N Illi priores pecunia posteriorū dimissi probentur. **L** pta.

O Mnes debitores qui in fraudem creditorum liberantur: per hanc actionem reuocantur in pristinam obligationem.

C In donatione omnium bonorum presumitur fraus: item sufficit libellum pcludere presumpcio. **h. d. Bar.**

Lucius ticius cum haberet creditores libertz suis hīdēqz filijs naturalibus vntuerfas res suas tradidit. **N** qz ut nō pponatur cōsiliū fraudandi habuisse: tamē quia creditores habere se scit **z.** vniuersa bona sua alienauit: intelligendū est fraudādoz creditorum consiliū habuisse: ideoqz et si filij eius ignorauerūt hanc mentem patris sui fuisse: hac actioē tenetur. **A** Si vir vxori cū creditores suos fraudat

annum. vt. **C.** de rei vxo. act. l. i. **S.** cum autem.

P Intelligit. vt. **S.** eo. ait pretor. **S.** si cum in die. **Be.**

Signus. existimārium. **z.** sic valet remissio. vt. **C.** ad velleia. l. etiam. et. l. iudemus. et. **S.** ad velleia. l. quis. **z.** **S.** qui. mō. pig. vel hypo. fol. l. i. **S.** i. **z.** l. lucius. et sic non est legatū.

Siquis cum haberet tunc creditorem: et sciret se soluendo nō esse libertates dederit testamēto: deinde dimisso tūc postea sempiternum creditorem habere cepit: **z.** eodē testamento manēte decesserit: libertates date rate esse debent: et si hereditas soluendo non sit: quia libertates vt rescindantur vtrūqz in eorūdez persona erigimus: **z.** cōsiliū **z.** euentū. **z.** siquidē creditor cuius fraudādū consiliū inuitum erat nō fraudatur: aduersus eū qui fraudatur consiliū inuitum non est: libertates itaqz rate sunt.

Siquis cum haberet tunc creditorem: et sciret se soluendo nō esse libertates dederit testamēto: deinde dimisso tūc postea sempiternum creditorem habere cepit: **z.** eodē testamento manēte decesserit: libertates date rate esse debent: et si hereditas soluendo non sit: quia libertates vt rescindantur vtrūqz in eorūdez persona erigimus: **z.** cōsiliū **z.** euentū. **z.** siquidē creditor cuius fraudādū consiliū inuitum erat nō fraudatur: aduersus eū qui fraudatur consiliū inuitum non est: libertates itaqz rate sunt.

Qui restituit bona defuncti fideicommissi ante tempus non videtur in hoc edictū committere. idem in eo qui totam hereditatem restituit cū possidet quartam trebel. retinere. **h. d. cum. l. seq.**

Patrem qui non expectata morte sua fideicommissum hereditatis materne filio suo soluto a potestate restituit: ommissa ratione falcidie: et plenā fidem **z.** debitam pietatem secutus exhibitionis. **N** non creditores fraudasse.

Debitorem qui ex senatus consulto trebel. hereditatem restituit: placet non videtur in fraudem creditorum alienasse portionem quā retinere potuisset: s; magis fideliter facere.

Debitor in fraudem creditorum cū vicino de finibus pignoz dati fundi pactus est: questus est an is qui

Debitorem facere. vt et. **C.** ad legem falcid. l. i. et fact. **S.** l. i. p. i. **D**ebitor. pactus est. vt voluit vicinus iura q de suo fraudo vicino accessit.

Debitorem facere. vt et. **C.** ad legem falcid. l. i. et fact. **S.** l. i. p. i.

Debitor. pactus est. vt voluit vicinus iura q de suo fraudo vicino accessit.

vt. **S.** de lega. iij. l. iij. **S.** i. Accur.

Si quis debitor. etiā nō maritus vt vxor. idē ecōtra. vt. **S.** eo. ait pretor. **S.** si cui solutum.

Patrem. morte sua. f. patris iura qd forte tēpus rogat erat vt restitueret hereditate: **z.** sic est cōtra. **S.** eo. ait pretor. **S.** si cū in die. sed dices gratia si deicommissariū dilata. vt. **S.** de leg. ij. si ita. **S.** pegafus. vel pone q pnti die rogat erat restitueret: **z.** nō expectauit mortē suaz l quā poterat disferre cū non poterat cogi emancipare. et sic nec restitueret. vt. **S.** de leg. iij. l. i. legatariū. **S.** fina. **z.** l. fideicommissi. **S.** si filio. et. **S.** si cui. nisi pbe q dilapidaret. vt. **S.** ad trebel. l. imperator. **z.** sic non est cōtra dictā legem ait ptor. **S.** si cū in die. **z.** facit. **J.** l. pri. et. **C.** de fideicō. l. post mortem. **z.** qd ibi nō.

Potesate. id est emancipato. Accur.

Omissa. id est non retēta falcidia.

Falcidie. trebel. et dic q pender constructio vsqz illuc respondit **z.** nā soluit ibi questionem.

Debitorem facere. vt et. **C.** ad legem falcid. l. i. et fact. **S.** l. i. p. i.

Debitor. pactus est. vt voluit vicinus iura q de suo fraudo vicino accessit.

Liber Quartus.

a **Scierit**. f. tenebitur in solidi. alter vero inustum locupletior est: si causa lucratua est.
b **Capit.** et puto danda etiā nō in subsidiis: qz ille cui donat in fraudē creditorū sine sciat siue ignoret: tenebitur quatenus locupletior est. vt. s. e. qui asit. §. in hos. et ad de de do. cā. mor.

l. et si p. siliū. et hoc casu in solidi vi- detur locupletior. vt. s. de dolo. itaqz. In subsidiis autē maxime tenebitur: vt hic. et. s. de eo p. quē fac. l. si. in p. et de dolo. l. ideoqz in si. d.

c **Nō eque**. vt in ipz. reū def: qui capit ex donatio- ne. accur.

d **Faciat**. et pu to non dādā: qz lu crū nō capit: s. dā nū euitat fm oēs.

e **In duobz**. pu ta ticius me^o debi tor et aliorum ha bet duos reos de- bendi et in fraudē creditorū accepto fertur: certe sicut ille tenetur cui ac ceptolatus est: vel nō tenebitur fm disti- ctionez scientie et lucratiue cāe: ita et alter: qz par vtri usqz causa est. et fa- cit. C. de duo. re. l. fina. accur.

f **Restituerit eā** creditoribus agē- tibus reuocatozia

g **Emācipate**. qz casu soli sibi essz restituenta. vt. C. de rei vro. actione. §. videamus.

h **Hec actio**. in factū qz dat §. acci- pientē a fraudato- re: fec^o in ea est qz §. alienatē dat. vt. Je. l. in fi.

i **Non pe ne. nā** si pene noie daretur: non liberaretur ab vxore. vt ar. s. ne quis est qui in ius vo. l. fi.

k **Absolut** solet. ab vxore conuentus.

l **Reus**. qui et maritus fuit.

m **Si restituerit**. f. creditoribus.

n **Sum actione**. f. hac reuocatozia: nō obstante exce- ptioe rei iudi. et hoc propter suam scientiam.

o **Ad mulierem**. nam etiā in debita impedit repe- titio. vt. C. de condi. in debi. l. i.

scierit: si tñ ille cni a acceptū fa- ctum est soluēdo nō sit: viden- dū est an in reū etiā si ignora- uerit actio danda sit: qz ex do- natōe capit. cōtra si reo scie- ti acceptolatus sit fidelissos qz si et ipse scierit tenebitur: si vero ignorauerit: nunquā non eque^o actio lesi dari debeat: qm ma- gis detrimētū nō patiat qz lu- crū faciat. In duobz autē re- tis par vtriusqz cā est. Si a socero fraudatore sciens ge- ner accepit dotē: tenebitur hac actione: et si restituerit eā desinit eam dotē habere: nec quicqz emancipate^o diuor- tio facto restitutum labeo ait. quia hec actio brei restituende gratia: non pene noie daretur ideoqz ab solui solet reus: si re- stituerit. Sed si prius qz cre- ditores cum eo experirentur reddiderit fille dotem iudicio- dotis noie cōuentus: nichilo- minus eum actione^o teneri la- beo ait: nec vllū regressum ha- biturū ad mulierē. Si vero si- ne iudice: videndum est an vl- la repetitio competat: et cer- te cōpetit. Si is is ignorauit: rit: filia autem scierit: tenebitur filia. si vero vterqz scierit/ vterqz tenebitur. At si neuter scierit: qdā existimāt nichilo- minus in filiam dādā actionē quia intelligitur ex donatione aliquid ad eā peruenisse: aut certe cauere eā debere quod consecuta fuerit se restitutu-

p **Videndum**. als videndum: et als deest.

q **Cōpetat** ei. relinquitur tacite rñdendū qz nō sibi re- petitio. nec hic quidem: vt pr. et. h. s. d. contra: quasi in debito soluto. Accur.

r **Is**. scilicet vir. Accur.

ram. In maritū autē qui igno- rauit non dandā actionē: non magis qz in creditorem qui a fraudatore qd ei deberetur ac- cepit: cum is indotatā vxore ducturus nō fuerit. Item si extraneus filitefamilias no- mine fraudandi causa dotem dederit: tenebitur maritus si scierit/ eque mulier: nec min⁹ et pater si nō ignorauerit: ita vt caueat si ad se dos perue- nerit vt restituat eam.

Donatur casus i terminis quia obscur⁹ est textus. Pro- curator meus videns quendā debitorem multorum credito- rum velle vendere predia in fraudem creditorum iussit ser- uo meo vt emeret illa predia qui emt: dicitur hic qz ipse p- curator tenetur hac actione nō ego. h. d.

Si procurator ignorante do- mino: cū scierit debitorē ei⁹ fraudandi cepisse consilium: iussit seruo ab eo accipere: hac actione ipse tenebitur nō do- minus. Non solum ipsam rem alienatam restitui oportet: sed et fructus qui aliena- tionis tempore terre coherēt quia in bonis fraudatoris fue- runt. Itē eos qui post ichoa- tuz iudicium recepti sunt: me- dio autem tpe perceptos i re- stitutionē non venire. Itē par- tū ancille per fraudē alienate medio tempore editum in re- stitutionem non venire: quia

curator. Accur.

f **Accipere**. id est emere: vel alio titulo rem aliquam accipere. Accur.

g **Ipse**. scz procurator.

h **Non dñs**. qz ignorauit fm quosdā. idem si scinit: nisi habeat ratū. nam in generali mandato talia illicita non continentur. vt arg. s. eo. si pater. et. s. de condi. inde. l. si procurator. §. celsus.

i **Non venire**. cōtra. s. eo. ait p. r. §. hanc. et §. p. r. c.

f **Ignorauerit** patre dante dotez pro ea in fraudez creditorum.

g **Filia**. credito- ribus hac actioe in factum.

h **Peruenisse**. et est hoc verū qz dos iam ei reddi- ta est: als locū hz qz sequit de caus- tione.

i **Nō dandā**. nō em ex donatio- ne capit: licet dos dicatur donatio. vt. s. de dona. l. i.

j **Indotatam**. et sic quodāmodo sibi debiti videi accepisse pro one- re matrimonij: et sic similis est cre- ditōri. vt. r. s. ar. et obi. l. ex p. omif- sione. et. C. de im- po. lucra. defcrip. l. i. §. i. accur.

k **Mulier**. siue scierit siue nō: cuz qz nō ad eam. sit cā lucratiua. vt. s. p. r. i. accur.

l **Si nō ignota** uerit. maxie tenebitur: vt caueat: vt subijcit.

m **Peruenit**. qdē pōt si hoc sti- pulatus est. vt. s. de euc. l. pater.

n **Ignorare do- mino**. qui sibi mā- dauit.

o **Debitorem** eius. qui nunc ex- periri desiderat.

p **Seruo**. cuius- dam cuius est pro-

a Prohibitio. supple. f. hoc de arboribus cedendis quod est prohibitio. vt. i. de arbo. ceden. l. i. in prin. z de itinere actuz. p. i. u. quod est similiter prohibitio. vt. i. de p. i. quia nō omnia prohibitio sunt simplicia: sed quedam duplicia sunt: vt. vt. i. possidetis: et vt. i. de arbo. ceden. l. i. in prin. z de itinere actuz. p. i. u.

b Ut de religio. ne. exemplificati- ue lege: q. et sacra sūt z religio. vel dic vt. i. sicut. et sic statim duo de quolibet ponitur exempla.

c Ne qd in loco sacro. exempli diuini iuris. et est hoc. i. ne quid in loco sacro. l. i. de restitutio de quo subicit: non habemus. sed ei? me- minit. i. ne quid in loco pub. l. i. §. lo- corum.

d Et de mor- tuo. exempli reli- gionis. et habes hoc. §. de mor. in- feren. l. i. in prin. z §. pretor ait. pos- test addi et quin- tum ne quid fiat i loco sacro. vt. i. ne qd in loco sacro. l. i. p. z si. nam z fan- cte res quodamō diuini iuris sunt. vt. §. de re. diu. l. i.

in prin. et in situ. de rerum diu. §. sancte.

e Pertinentia. supple. vel ad priuata. ad priuata. dico vel sui iuris zc.

f Ut liceat. vt. i. ne quid in lo. publi. l. i. §. si.

g Flumine publico. vt. i. vt in flumi. publi. na. li. l. i. in prin.

h In via publica. vt. i. ne quid in lo. publi. l. i. §. ait pretor in via. sunt et alia: que collige a titulo. i. ne qd in lo. publi. vsq. ad titu. de vi et vi arma. et facit. §. e. l. i. §. q. sunt alicuius.

i Liberis exhibendis. in quibus habemus ius pa- tris potestatis. vt. i. de pa. po. in prin. In libertum habemus ius patronatus: in neutro habemus domi- nium. vt. §. e. l. i. circa prin. et ideo non pertinent ad rem familiarem: ad de his interdictum de vxore exhibenda. vt. i. de libe. exhi. l. i. §.

k Officij cā. qd debet hō homini. vt. §. de ser. expoz. l. seruus ea. et caue tibi: q. hec subdiuisio als ad publicā: et als ad priuata. utilitatem se refert. alia vero fieri po- test que respicit exercitum: quia alia sunt publica. i. pu- blice cuiuslibet competunt: et sic sunt popularia. et hec sunt octo: alia priuata quia nō ei cuius interest dantur et hec sunt. xv. iij. quod dic vt. i. de arbo. ceden. l. i. §. interdicto: si alia sunt publica.

l Quedam rei. i. proprietatis.

m Priuato. f. p. m. q. datur. volenti rescire iter: unde probat dominium seruitutis. vt. i. de itin. actuz. p. i. u. l. i. §. ait pretor. et §. hoc autem. et idem in interdicto qd datur pro aqua ex castello ducenda. vt. i. de aqua quoti. et est. l. i. §. si. idem de interdicto de arboribus ceden- dis. vt. i. de arbo. ceden. l. i. in prin. z §. non solum.

n Proponun- tur. q. dixi fore. v. vt. §. e. l. §. i. o. Veluti. i. qua si. nam in verita- te non habent eo- rum proprietatē. vt. i. de re. di- ui. §. nullius. p. De liberis. et de his habui- tis i. §. ius sui. z supple hic obti- nent causam qua si proprietatis. nā nec hi sunt in no- stro dominio. vt. §. l. i. circa pn. est ergo proprietatis et quasi: vt. hic: sic et possessio vera: vt. in rebus corpo- ralis: et quasi vt. in incorporealis. vt. §. de ser. l. quo- tens. §. in quo est §. causa proprietatis: et hic quasi? Rñ. §. oportet pro- bari dominū ser- uitudis: q. posses- sio agatur: hic filiationē z libertinitatē: z rem sacram: vel religiosam: sicut si ageret petitio iure dominij: vel quasi vel simili: vt. per in factuz. vt. C. de sacrosan. eccle. sancimus. et. §. de rei vendica. que religiosi. vel in rem preiudiciali. vt. §. de rei vendi. l. i. Item effectus victorie ent simili cause p. uetatis vel quasi: quia sicut causa p. uetatis finita totum finitur: sic hic: vt. hic. et. d. l. i. de aqua quoti. z est. l. i. §. si. secus in possessio: quia secū- da questio proprietatis remanet. vt. C. e. l. incerti. q. Ut non sit. nam cum interdicta de religiosis et sa- criis: z de his que sunt iuris sui tuendi causa inuēta hic habeant scilicet causam proprietatis. nō mirum si z il- la que ad rem familiāre pertinent hoc habeat quādoq. nam si id de quo minus videtur inesse inest: multoma- gis id de quo magis. et facit ad. §. de publiciana. l. eum. §. publiciana. r. Spectant. que sunt vnum mēbrum subdiuisio- nis. §. postre in §. i. et facit in si. eo. §. sequens. Accur. f. Quorum bonorum. de quo est. i. i. l. i. t. De pignobus. scilicet de possessione rerum colo- ni tacite obligatarum. vt. C. de sal. interdic. l. i. et de hoc est. i. de sal. interdic. l. i. y. Quominus. quo casu emptor de quasi possessione seruitutis adipiscende contendit. cuius verba non habe- mus. sed eius mens est. i. de itin. actuz. p. i. u. l. penul.

Resitnas. nisi incontinenti paratus sis probare restituas. vt no. C. de edi. di. adria. tol. l. ij.

Hoc interdictū restitutoriu est. vt insti. eo. §. restitutoria. vt hñ restituas dādi significacionē habeat. vt. J. de ver. si. l. hñ. ac si dicat nō phibitōiu vñ exhibitōiu

Ad ad singulas. Imo r ad singulas. vt. J. de fur. l. hoc ampli. et. l. seq. q. sunt. §. et. §. ea. l. in pn. hoc in nunt. vbi dicit qd ex his r. sed rñ. subaudi tm. f. non tm ad singlas r. vel dic daf alicui nō qz successit in res singulares: s; qz in vniuersitate adeo ad eū ptinere dī. sic est in pe. here. vt. §. de peti. here. l. regulariter in fi. et. l. licet.

In dicto. nō tenet. r hoc differt a peti. her. vt. §. de peti. here. l. et. §. si. differt et in alijs. vt no. §. l. rubi. actioe eos her diuaria ergo cōueniet.

Quomodo legatorum. Scilicet possessionē quis occupauerit: restituar heredi legatorū. sicut superius est adipsē de possessionis. sic r hoc vt. J. in pn. et ideo hoc post illō ponit. Accur.

Interdictū cuius verba non habemus: s; eius mens est. J. §. et continet.

Et ipm. non solum superius.

Non sibi ipsi. vt et. C. ne qd in sua cā. l. i. et. C. de iudic. l. nullus. r. §. de acqui. pos. si ex stipula. et. §. de re iudi. l. miles. §. pe. r. J. quod vi aut clā. l. i. §. et parui. et. §. pro lega. l. penul.

Ad heredes. nulla opposita exceptione: vt hic. et ar. J. quod vi aut clam. l. i. §. et parui. et. C. loca. si quis conductionis. Accur.

Et perinde. r. sed videt qz in suis amiserit: vnde non possit ammodo agere: vt. C. de legi. non dubijs. que est contra. sed ibi erat hereditas adita: hic nō fm Bzo. alij aliter vt ibi. Item eodē mō cōtra. §. qd me. cā. extat. et. J. ad. l. iuliam de vi prius. l. penul. sed ibi qui abstulit habebat ius in re: vel pro re quā abstulit: hic nulli⁹ erat cum ante aditā hereditatē abstulit. vel si post erat sua propria. nam adita hereditate fit legatarij: adeo qz presumitur ex die mortis sua fuisse. vt. J. de fur. a ticio. J. rez ad idem ob. C. vnde vi. l. cum querebatur. sed ibi loqui

tur de vacante possessione que est alicuius / puts absentis: hic nullus. Alij dicunt qz hec per illā corrigi. J. et ob. eodē modo. C. vnde vi. l. si quis in tamā. sed hic nemo possidebat. Item eadem rōne habet lectū interdictū vnde vi. item nec obstat. J. de cri. expil. here. l. ij. quia ibi extraneus non legatarius occupauit. J. et nec obstat in alium modum J. de doli excep. l. dolo. et. §. de car. edic. l. ij. §. sūmā: tm. vbi si euidenter appareat nō si litus: nō dat ei car bonianum: at hic etiam si euidenter appareat debet restitui tamē red ditio: sed sol. vt dixi d. l. dolo. J. et nota hoc edictum tunc demum habere locum fm quosdā r bene: cum heres vult vi retentioe falcidie non agere. vt. C. eo. l. i. in pn. et in fi. Item nota hoc interdictū dari cōtra titulo possidentem: vt hic. qd nō est in superioru. sed daf contra eum qui possidet pro herede vel pro possessore. vt §. eo. titu. l. i. circa prin. ac.

Hoc interdictū et heredē heredis bonorūq; possessores habere recte propē vtilitatē hui⁹ edicti dicēdū est: necnon ceteros quosq; successores.

Ablicūq; incertitudo causatur ex facto rei admittitur libellus incertus. Bar.

Quia autē nōnūq; incertus est vtrū qd p legato an p herede aut p possessore possideat: bellissime Arrianus scribit hereditatis petitionē instituenti dā: et hoc interdictū reddēdū vt siue qd p herede vel p possessore possideat / petitionē hereditatis teneat: siue p legato possideat / hoc interdicto teneatur: quē admodū solem⁹ facere q̄tens incertū est q̄ potit⁹ actio teneat: nā duas actiones dictamus⁹ prestari ex altera nos velle confēq̄ qd nos contigerit.

Si donatarius rem sibi donatā cā mortis sua auctoritate accipit reuocat per hoc interdictum in eo qd est vltra falcidiam. idē est in ea re quā qd occupat que sibi prelegata fuit:

tur fm tabulas. Accur.

Quia autem incertum est heredi. Incertū est. ppter factū nō ius maxie aduersarij: vt in pcedenti exēplo. Ad qd site est qd b. §. de pscript. §. b. l. i. ij. r. iij. et. l. si rem tibi. i. respon. Bzo.

Dictam. si p certū eēt plures ppetere et ex eodē facto et idē psequētes: actioe vna nō omnibus esset vtendū. vt. J. de ac. et ob. l. plura. si nautz diuerse ex diuersis factis: omnibus vtendum est. vt. J. eo. ti. l. qui seruū. et. J. de pri. delict. l. nunq; J. r.

Telle confēq; f. cōmodū. no. ergo aliquē simul pponere duas actiones posse: et sic sunt §. C. de codi. l. fi. in pn. sol. vt ibi. et. J. de reg. iu. l. nemo. §. q̄nēs. r. ff. de trib. qd in heredē §. eligere. r. de leg. ij. cū fili⁹. §. varijs. Sol. fm azo. hic cōueni⁹ nō certificabat actorē de qualitate possidendi: sic nec actor rei certificet de qualitate agendi. et licet hic dicat quoniens r. quasi generalis. f. cum dubitamus: restringe si dubit. mus propter factū conueni: vt erat hic. et idem potest contingere si possessor rei non certificet heredem possideat titulo vel non: r sic

nescit agat rei vendicatō vel peti. here. et idē in sūbū
alsi si ex alia causa dubito: secus est p̄m est. Alii alit sol-
uunt: vt no. in. d. l. quod in heredē. §. eligere. et facit. §.
de acqui. pos. l. naturaliter. §. nichil. et. §. nau. ca. sta. l.
licet. §. possimus. Accur.

a **C**essabit. pp.

ē vtq; necesse ha-
bebit s̄dictū. s. vt
le r tunc plana: s;
cōmūis est vtq;
cessabit iter dictū:
et tunc directū dic-
sed vtilē locūz ha-
bet: quia r. vt dic-
verius cessat. s. in
totum: quia nō to-
ta res renouatur:
sed quatenus est
vtra modum fal-
ci. vt. C. ad. l. falc.
si quis quadrin-
gentotum. sed in
legato renouatur
totum. vt. §. e. l. §.
rediguntur.

Legatū
quā a
dōatiōe
differt.

Nota ergo hic ea-
sum in quo differt
legatum a dona-
tione: sed regula-
riter conueniunt.
vt insitu. de do-
natio. §. i. hec est
ratio: quia in tra-
ditione differt: cū
donatio a testato-
re et legatum ab
herede detur. vt i-
situ. de lega. §. i.
Accur.

b **P**receptio =
nis. scilicet possi-
deat.

c **A**lio genere.
quattuor em̄ sunt
genera legatorūz
vt insitu. de leg.
§. i.

d **Q**uod ait pre-
tor. s̄ba forte erāt
talia quorūz lega-
torūz possessionē le-
gatarī occupauit
id reddat siue habeat siue dolo h̄re desijt: nisi h̄eat volū-
tatē ei⁹ ad quē ea res ptinet. vt. §. q̄b ait. i. et si satisfā-
tū sit. vt. §. q̄b ait. §. nā h̄ duo impedijt hoc interdictū. s.
voluntas et cessatio satisfātionis r.

e **P**ossidēt. s. ciuilit. vt. §. v. acq. re. do. l. acq. r̄. §. si. s;
naturaliter sic. vt. r. §. de acqui. pos. naturaliter.

f **R**elicta. vt debeat ex p̄dio h̄ditario: r legatarius
occupauerit. sec⁹ e⁹ si ali⁹ debeat p̄dio hereditario: qz
tūc nō venit i hoc interdico: sicut nec in peti. here. vt. §. de
pe. here. l. r nō tm̄. in si. q̄ est. §. So. vt ibi. itē no. hoc tū. et
in corpalia venire vt h̄: q̄b nō est in supiori. vt. §. n. i. l. si.
g **C**ustodit. vt. §. p̄ h̄de. l. q̄. in p̄n. et de acq. pos. l. iij

quia tenetur eā restituere: r in
telligit quocūq; genere legati
fuerit relicta. Bar.

Si q̄s ex mortis cā dona-
tione possideat: vtq; cessabit
hoc iterdictū: qz portio legis
falcidie apud heredē ipso iurē
remanet: et si corporaliter
res insolidum translate sunt.
Quivero ex cā preceptionis
possidet: vtq; tenetur hoc in-
terdicto: s; pro ea. s. parte quā
ture legati haber: nō p̄ ea etiā
quam quasi heres h̄z. Idēq;
erit dicendū etiā si alio ge-
nere legati vni ex heredibus
legatū sit. nam r hic dicendū
est pro ea parte qua heres est
cessare interdictionem.

Quod ait p̄tor: aut dolo de-
sijt possidere: sic accipe debe-
mus: si desijt facultatem ha-
bere restituendi. Unde q̄s iurē
est si usufructus vel vsus fue-
rit alicui relictus etiā occupa-
uerit: an interdico hoc resti-
tuere sit cōpellendus: mouet
qz neq; usufructus neq; vsus
possidetur: sed magis tenet:
pōt tm̄ defendi cōpetere inter-
dictū. Idē dicendū est r i ser-
uitute aliqua relicta. **Q**ue-
sitū est si quis legatorū seruā-
dorū cā missus in possessionē
sit: an hoc interdico teneatur
ad restōnem: mouet illud p̄-
mum qz non possidet is q̄ mis-

in fl. r. l. si q̄s an. r vt i pos. le. is cui. in p̄n. r q̄b⁹ ex cau. l.
pos. ea. l. cū legari. ar. §. §. cōi di. l. cōi diuidido. §. si duo.
sit aut hec missio cū h̄s nō satisfādat p̄stare legata ex h̄re
h̄ **H**abet. p̄ q̄b videbat hoc in fdi (die vel cōditōe.
eto non teneri. ar. §. de acqui. pos. l. iuste.

ius est in possessionē legatorū
seruandorū cā: s; pottus custo-
dit. deinde qz p̄torē habet
hutus rei auctorē. tut⁹ tamē
erit dicendū hoc interdictionem
cōpetere maxime si satisfāctū
sit iam legatorū noie nec red-
dat: tunc enim possidere vide-
tur.

Legatorum nomine
non tm̄ ipsum possidere dici-
mus cui legatum est: verū he-
redem quoq; eius ceterosq;
successores.

Quod ait p̄tor
voluntate eius ad quē ea res
pertinet: ita erit interpretan-
dum: vt si post aditam heredi-
tatem: vel bonorum possessio-
nem agnitam voluntas eius
accommodata est legatario
vt possideret: interdictionem ces-
set.

Si ante aditam here-
ditatem bonorūve possessio-
nem agnitam hoc factum est
rectus dicetur eam volunta-
tem nō nocere debere. **S**i
due res legate sint: altera ex
voluntate occupata altera nō
ex voluntate: eueniet vt altera
reuocari possit: altera non.

Idemq; erit probandum r in
vna re: cuius pars ex volunta-
te altera pars non ex volunta-
te occupata est: nam pars so-
la per interdictionem aufertur.

Illud tenendum est: siue a-
te: siue ab eo in cuius locū suc-
cessisti possideri aliqd ceptum

Maxie. ab h̄-
dat. sic. C. de test.
ma. l. si. §. i. nā si h̄
satisfādat h̄s ille h̄
erit. vt. §. vt i pos.
le. si pecunie. §. si.
vel supple idē r si
parat⁹ sit satisfāda-
re: vt etiā soluerit
vt. §. de solu. l. si p̄
me quis. r sic non
abundat.

Cides. ppter
interuersionē quā
facit. vt. r. §. de ac.
pos. si q̄s r. r. §. de
vi. r vi ar. l. colon⁹

Eius. s. lega-
tarū ad quē lega-
tū trāsmittitur si
purū est: vel purifi-
catū. vt. C. de ca-
tol. §. cū igit. et. §.
sinautem.

Quod ait p̄tor.
supple hec s̄ba. vt
dixi. §. e. l. i. §. q̄b
autem.

Regitā. s. fm̄
tabulas.

Cesset. si ta-
mē errore facti cre-
dens bona suffice-
re p̄sensit renocat
p̄ cōditionē idēbi
si q̄b vltra dodrā
tē est occupatū. vt
§. ad. l. falc. l. i. §. si
legatari⁹. r. C. ad
l. falc. l. error. Aliq;
dant in factum.

Possessionē.
fm̄ tabulas.

Debere. §. C.
§. pac. l. i. so. vt ibi
cōcordat. §. §. leg.
§. l. si ita. §. si sub

Possessione.
fm̄ tabulas.

Debere. §. C.
§. pac. l. i. so. vt ibi
cōcordat. §. §. leg.
§. l. si ita. §. si sub

conditōe. r. §. de pig. l. i. §. in spē. r. §. q̄b iussu. si tutor. §.
fi. r. §. qui. ad lib. p̄cla. nō li. l. pe. r. §. de rescin. ven. si ti-
cius. ar. §. C. de tēp. appel. l. h̄. in si. et. §. a quib⁹ appel.
non licet. l. i. §. i. et. §. de aqua plu. arcē. l. in diem. r. §. de
euc. l. vendicantē. et. §. de pigno. si fundū. §. aliena. q̄b⁹
legibus potest renunciari iuri futuro. quid autem si in
ip̄a apprehensione vel parum ante: Rñ. idē vt valeat
arg. C. de pac. petens. idē si prius sed postea ratū h̄a-
bet. vt. §. §. p̄dest.

Reuocari possit. que non ex voluntate occupata
est. Accursius.

Aufertur. facit. §. de acqui. pos. si ex stipulatione.

Actio p a C Siue in re hoc speciale fm Jo. vt personalis actio sonalis sequatur successore rei. regulariter ptra. vt ad trebel. l. i. qnq rei. s. q si heres. et de iudi. si fideicommissum. s. tractatum. successore sed de iure excipiendi constat. vt. s. de excep. rei pen. l. si. re seqf. et. l. de diuer. r. sep. prescp. l. de accessio. r. s. r. de pac. si ti

bi. s. pactum. Ac. b C Accessu. fa. cit. s. de aqua plu uia. ar. l. si autem. in si. ac.

c C Exvolitate. post adusa heredi tatem vel bonorū possessione agni tam. vt. s. e. l. s. qd aut pctor.

d C Quia semel. sufficit semel voluisse. vt. s. ad ma cedo. l. si autem. r. de aqua pluua. ar. cen. l. si in diez. et. C. de actio. et obli. g. sicut. et in situ. de rerum diu. ni. s. in alienum locum. et argu. s. de fideicom. liber. l. quidam. in si. i. respon. Sed arg. cōtra. s. de diuor. et re. si penituit. vbi admittitur pe nitentia eius qui miserat libellum repudiij. sed ibi vo luntas non peni tētia affaerat tū hic vtriusq.

e C Ea res. quos habes. s. ca. l. s. hoc interdictum. Accur.

f C Nisi satisfi dum sit. scilicet nō dabo interdictū nisi satisfi dū sit. scilicet ab herede ipsi legatario de reddendo legato salua falcidia.

g C Miratur. sci licet legatarius / qui tam accepta satisfi datione reli querat q nunc for te inopia fideiuf. sorem facta est in unilo. vt. et. s. vt in possessio. lega. l. plane. Accur.

h C Ipo iure. s. cum cautū est sibi. a. 30.

i C Per mandati actionem. vt quia procuratori eius est cautum. ad a. d. est. s. de acquiren. possessio. l. pos

est: eque interdicto huc locū fore. In locū successores accipiuntur: siue per vniuersitatē siue in re s' sit successus. C Prodest autem possidere quoties voluntate eius ad quem ea res pertinet possideri ceptū est: s; et si postea voluntas accessit eius ad quem ea res pertine bar: tamen procedere possessio ri debere. vnde si quis ceperit quidem ex voluntate eius ad quem ea res pertinet possidere: postea vero voluntas quia perferat nichil nocet: quia semel possideri cepit ex voluntate.

C Anus heredum consentēdo vt res legata possideatur non preiudicat coheredi volenti hoc interdictum intenta re. h. d.

C Si alter ex heredibus vel ad quos ea res pertinet voluerit rem a legatario posside ri alter non ei qui noluerit in terdictum competet: et qui voluit non competere palam est.

C Idem est aliquid non fa cere: et aliquid facere non ta men debito modo. h. d.

C Quid ait pctor nisi satisfi dum sit: accipere debemus si perseveret satisfi dū sit: scilicet vt si non perseveret cautum: mittatur in possessionem legatorum seruādozū causa.

C Satisfi dū sit sic arbitro: si sic satisfi dū sit: vt legatario vel ipso iure acquiritur sit ido nea cautio: vel per mādati a ctionem: acquiri possit: r tunc interdicto locum fore.

C Si satisfi dū est pro quib

sessio quos. s. h. s. Accur.

D Zuerum. accreuerit. iure conuentionis. vel vsu fructu vel alluione.

l C Tenentur. ipsi legatario ab herede dati.

m C In totum. quasi in omnem causam que ea occa sione prouenit s; deuisisse videat. vt. s. de loca. et cō duc. l. quero. et. l. de fideiussio. si qd pro eo. s. si num mos. et arg. s. ad vell. non putat. s. i. et facit. s. de dā. infec. damni. s. si is. et. s. de pactis dota. l. inter. s. cū inter. et fm hoc de parte que accre uit poterit agi in terdicto.

n C Sed peter. a ti. scilicet legatario. oportet ergo eum interpellare ad qd ē. s. b. oper. liber. l. cum patro nus. sed argumē. contra. C. de iure emph. l. h. et. C. de contrahen. sti pu. l. magnam. et. l. de verbo. oblig. si fundum. et. l. ti tu. i. l. fin. in prin. et. s. vt in posses. leg. l. s. non exi git. r. C. de luitio. pigno. l. si. o C Condemna ri. veniunt etiam fructus a die con testationis litis. vt. s. de interdi. l. ij. Accur.

D Zuerum est si postea pars legato accreuerit: nam hoc nomine tenentur fideiussores in totum.

C Nō videtur bonozū pos sessor: esse in mora si non ferat sponte hāc satisfi dationem: s; tunc demum si petita nō presiat. h. d.

C Quid ait pctor: si per bono rum possessorem non fiat vt satisfi datur sic accipiem? si pa ratus sit satisfi dare. non ergo offerre debet satisfi dationem: sed petenti satis moram non facere. C Ex hoc interdicto qui non restituit: in id quod in terest debet condemnari.

C Si legatarius repromissio ne contētus fuit: dandū est in terdictum. Idem dicendum est si legatarius pignozū vo luit? sibi cauerit.

C Si per legatarium factum sit quominus satisfi datur: licet cautum non sit: tenet interdicto. Sed si forte factum sit per legatarium quominus satisfi datur: eo autem tempore quo editur in terdictum satis accipere pa ratus sit: non competit inter dictū nisi satisfi dū sit. Itē si per bonozū possessorem

latam accipere noluit. Accur.

r C Possessorem. fm tabulae: quominus satisfi daret: et sic non fuit admittendus ad interdictum.

siue prouenit s; deuisisse videat. vt. s. de loca. et cō duc. l. quero. et. l. de fideiussio. si qd pro eo. s. si num mos. et arg. s. ad vell. non putat. s. i. et facit. s. de dā. infec. damni. s. si is. et. s. de pactis dota. l. inter. s. cū inter. et fm hoc de parte que accre uit poterit agi in terdicto.

n C Sed peter. a ti. scilicet legatario. oportet ergo eum interpellare ad qd ē. s. b. oper. liber. l. cum patro nus. sed argumē. contra. C. de iure emph. l. h. et. C. de contrahen. sti pu. l. magnam. et. l. de verbo. oblig. si fundum. et. l. ti tu. i. l. fin. in prin. et. s. vt in posses. leg. l. s. non exi git. r. C. de luitio. pigno. l. si. o C Condemna ri. veniunt etiam fructus a die con testationis litis. vt. s. de interdi. l. ij. Accur.

p C Voluit. a. s. voluit. vt qz r he res voluit. a. s. no luit: et tunc dic si militer: quia et he res noluit: sed fi deuisorem dedit nec enim cogitur dare pignora. vt. l. de pto. stipu lato. l. pctoris. Accur.

q C Si per lega tarium. satisfi datur. quia non pe nit. vel si peti ob

Nota
posse-
rior no
cet.

a Sed modo cum vult agere interdicto.
b Edictur. i. ponitur in iudicio per contesta. litis. 7 sic
no. hic posteriori motaz nocere. sic. 3. de peri. et cōmo.
l. illud. 7. de ver. ob. si seruum. 5. sequitur. item facit. 3.
de oper. no. nuncia. l. pretor ait. 5. si paratus. 7. de arbi. l.
celsus. 5. idē aut.

c De vis fiat et:
7c. Pictitū⁹ tāq̄
generalis ad oia
possessoria. vt. 7. e.
l. 1. 5. est autē. pro-
ponitur: 7. est phi-
bitorium 7. restitū-
torium. vt. 7. eo. si
quis missus. 5. cū
pretor.

It p
tor.
8 ea
refu
erit.

quē oportet habe-
re imperius. vt. 3.
de iurisd. om. iu-
di. l. i. ubere.

d Bonorū sit.
impediendo mis-
sionem: vel eicien-
do. vt. 7. e. 5. i. et. 5.
hec actio.

e Quāti ea res
fuerit. hoc expo-
ne vt. 7. eo. 5. hec
verba.

f Missus fuit.
verē vel destina-
tione.

g Dabo. idem
habet. 3. de dāno
in fec. l. dies. 5. an
tamen. 7. 3. qui. ex
cau. in posses. ea. f.
l. penul. 7. de re iu-
dica. si quis dolo.
Si. habet 7. aliud
surtituz. vt. 7. eo. si
quis missus.

h Tuere. quo
ad satisfec. vt. 7.
vt in posses. lega.
l. is. cui. 5. qui in
possessione. 7. 30.
et. 3. qui satisfec. cogan. de die. 5. plane.

i Venire. iussu pretoris. et facit. 3. de acqui. posses. l.
permiseri. 5. species. item facit. 7. de iniur. l. iniuriarū. 5.
conductori. et. 7. l. proxi. in eo. f. q̄ hic dicit conuenit pre-
torem tueri.

k Sive dominus. cum fuerit conuentus vt soluat.
Alto enim conuento vel nullo nil ei nocet. vt. 7. ea. l. 5. si
quis ideo.

l Venire. ab initio.

m Cum venisset in possessionem. sic. 7. de vi et vi arma.
l. 5. vi possidere. et. 3. de dā. in fec. dāni. 5. pe. 7. de acqui.
posses. clam. in fi.

steterit quominus satisfaret:
sed modo paratus est cauere:
tenet interdictum. Illud enīz
tēpus inspiciatur: quo interd-
ctum editur⁹.

¶ De vis fiat et qui in posses-
sionem missus est. **¶** l. tu. l. iij.

¶ Indis in tres partes. pu-
mo ponuntur verba edicti. se-
cundo commendatio eius edi-
cti. tertio expositio edicti. secū-
da ibi/hoc interdictū summa.
tertia ibi/hec dā. vel ibi/est
autē generale. littera per se sa-
tis plana est si bene punctues
eam. **¶** l. pianus.

It p
tor.
8 ea
refu
erit.

¶ It pretor: si q̄s
dolo malo fece-
rit quomin⁹ q̄s
permisū meo/
eiusve cuius iu-
risditio de ea re
fuerit: in possessione bonorum
sū: in eum in factum iudiciuz
q̄ti ea res fuerit: ob quam in
possessionem missus fuit: da-
bo⁹. **¶** Hoc interdictū sum-
ma prouidentia pretor: propo-
suit. frustra enim in possessio-
nem mitteret rei seruāde cau-
sa: nisi missos tueretur: 7. phi-
bentes ventres in possessionem
coherceret. **¶** Est autē genera-
le hoc edictū. pertinet enīz ad
oēs qui in possessionem a pre-
tore missi sunt. conuenit enim
pretori omnes quos in posses-

n Utrū vim fecerit. sufficit enim dolo
vi factū est nunqd̄ habet locū p̄stitutio si q̄s in tantāq̄s
videt. vt. arg. 7. si q̄s missus: sed rñ. nō: cū enim non poss-
det missus: vel mitti iussus. vt. 3. de acq. pos. l. iij. 5. fi. nō
habet locū interdictū vnde vt. nec si q̄s in tantā. vt. 7. de

vi 7. vi ar. l. i. 5. in-
terdictū aut hoc.
o Prohibu-
it. sufficit em̄ do-
lo malo phibituz
esse. vt. 3. e. l. i. p̄n.
p Putabat. 8.
supine cū dol⁹ tm̄
veniat nō lata cul-
pa. vt. 3. e. l. in p̄n.
sic. 7. ad. l. corne. de
sca. l. in lege. 7. 7.
de fur. inter oēs.
5. recte. hoc ergo
ipsuz summarim
cognoscit. vt. 3. de
re iudi. l. a dno. 5.
si sup. 7. facit. 3. ne
q̄s eū q̄ in ius vo.
l. antepenul. 5. fi.

q Utilitatē cre-
ditoris. quia exce-
ptione perempto-
ria summoueri nō
p̄t. nō ergo iurat i-
litem. secus in eo
qui exemit. vt. 3.
ne q̄s euz q̄ in ius
voca. l. pe. 5. i.
r Interest pos-
sessionem. si ergo
possessionem non va-
let nisi duos de-
narios: 7. debitus
sufficiat: duos de-
narios habet tm̄
creditor. itē si pos-
sessio valet p̄l⁹
debito sim 7. 30. q̄
interesse ab isto so-
luto an debitor ve-
rus liberet si for-
te iste sit ali⁹. Rñ.
sic. vt. 3. de re iudi.
si q̄s dolo. 5. i. arg.
p̄tra. 3. ne q̄s cum

debitoris: sequens est vt hoc
interdicto non teneat. **¶** Hec
verba q̄ti ea res erit ob quaz
in possessionem missus erit: cōti-
nent vtilitatem creditoris vt
q̄ti eius interest possessionem
habere: tanti eis qui phibuit
condēnetur. Proinde si ob fal-
sum creditū: vel ob falsam pe-
titionem missus est in posses-
sionem: vel si exceptioes sum-
moueri potuit: nichil ei debet
prodesse hoc edictū: quia pro-
pter nullam causam in posses-
sionem missus est. **¶** Hoc edi-
cto neq̄ pupillum neq̄ furio-
sum teneri constat: quia affe-
ctu carēt. Sed pupillum eum
debemus accipere: qui doli ca-
pax non est. Leterū si tam do-
li capax sit: p̄tra erit dicendū⁹.

qui in ius vo. l. pe. in fi. et. l. fi. sed ibi in eo q̄s est in pens.
nā iurat ibi in litē: 7. sic excedit vep. interesse creditoris.
¶ Exceptione. nisi forte erat talis ex qua soluti repe-
ti non potest: quia q̄s fecit iudex: debitor fecisse videtur.
vt. 7. de euic. l. si ob causam.

¶ Propter nullā. hoc est contra. 3. qui. ex cau. in pos.
est. l. pe. 5. i. in fi. Sol. vt ibi.

¶ Constat. 7. faciāt 7. hoc edictū: qz 7c. et est rō bona.
vt. 3. eo. in p̄n. 7. hoc nisi locupletiores sunt. vt. 3. de dolo.
sz si ex dolo. 7. 3. de ac. ep. in l. fi. 7. 3. q̄n ex facto tuto. l. iij.
¶ Cōtra erit dicendū. nā teneat vt ex q̄s delicto. vt. l. iij.
de ob. ex de. 5. pe. p̄ter carnis. vt. 7. de adulte. si minor.

qui in ius vo. l. pe. in fi. et. l. fi. sed ibi in eo q̄s est in pens.
nā iurat ibi in litē: 7. sic excedit vep. interesse creditoris.
¶ Exceptione. nisi forte erat talis ex qua soluti repe-
ti non potest: quia q̄s fecit iudex: debitor fecisse videtur.
vt. 7. de euic. l. si ob causam.

¶ Propter nullā. hoc est contra. 3. qui. ex cau. in pos.
est. l. pe. 5. i. in fi. Sol. vt ibi.

¶ Constat. 7. faciāt 7. hoc edictū: qz 7c. et est rō bona.
vt. 3. eo. in p̄n. 7. hoc nisi locupletiores sunt. vt. 3. de dolo.
sz si ex dolo. 7. 3. de ac. ep. in l. fi. 7. 3. q̄n ex facto tuto. l. iij.
¶ Cōtra erit dicendū. nā teneat vt ex q̄s delicto. vt. l. iij.
de ob. ex de. 5. pe. p̄ter carnis. vt. 7. de adulte. si minor.

qui in ius vo. l. pe. in fi. et. l. fi. sed ibi in eo q̄s est in pens.
nā iurat ibi in litē: 7. sic excedit vep. interesse creditoris.
¶ Exceptione. nisi forte erat talis ex qua soluti repe-
ti non potest: quia q̄s fecit iudex: debitor fecisse videtur.
vt. 7. de euic. l. si ob causam.

Soluendo. concordat. s. de admi. tu. l. i. in pn. et de pecu. l. summa. s. si dolo. Sed s. i. de reg. iu. neq. So. ibi delicti nō noie pupillit. plene dicitur. Itē eodē modo rñ. ad. l. i. i. l. p. s. r. s. de ac. emp. l. iulianus. s. idē iulianus. in fi. r. i. q. d. vi aut clā. is qui in pu. s. i. tutoug. i

q̄b̄. s. i. indistincte non teneri de dolo tutoris: at h̄ disti- gunt: sit soluendo vt nō. Ecōtra alij dicit eū indistincte teneri. vt. s. de euc. l. iij. et. s. de edil. edict. q. si nolit. s. q̄b̄ in pcuratore. s. solu. hic subaudi maxie s. 3. h. et sic ad cadē dū tenebit vt. s. s. trib. l. pecu. s. i. vel dic vt no. sup. q̄libet contra rio. accur.

b. Tutorē. facit. l. i. p. i. c. hoc fecerit. vt. i. de vi r. vi ar. l. i. s. i. quens. r. s. q. d. l. g. i. ad. l. i. p. n. q. s. de nor. s. i. duo bus. s. illud.

d. Missio. r. dā ni infecti. vt. s. de dā. infec. si q̄s mis sū. s. actio. r. l. iij. s. an autem.

e. Intra annū. post prohibitionē numerandum.

f. Penalit. pe- nalis est cū cōtra extraneū cōpetit hoc edictū. nā pe na soluta nichilo- minus verū debi tū a debitore pete tur. sed si ipse do- minus prestitisset per interdictū esset liberat⁹ a s̄o de- bitore. sic et. i. n. i. l. iij. s. cōdenatio. fm̄ q̄ dā. q̄b̄ non plz fm̄. h. immo improbe facit q̄ cōsecutus ab extraneo q̄b̄ sua interest iterum petit a vero domino. vt. s. de re iud. si quis dolo. s. i. accur.

g. Nā cū. bene dicit excepta lega. mis. nam r. c.

h. Satisfactioe oblata. de soluēdo legato adueniēte die vel conditioe. g. idē d. licere faciēti vi misso in posses sionē: q̄ q̄b̄ heres obligatus est facere: quilibz eo iusto soluere pōt vel facere. vt in sti. q. mo. tol. ob. in pn. cum g. in hoc releuet: grauetur in alio sez q̄ actio sit ppetua r. trāstoria. ar. s. diuretu. eū q̄. sed als q̄ impedit missio- nem non liberatur satisfādo: sed oz p̄stare intesse p̄cise vt. s. e. l. s. hec verba. r. eadē rō est in dāno infecto.

s. Uo q̄s. f. veniens in possessionem.

k. Ad personā dñi. sic. s. si q̄s cau. l. p. e.

l. Alieno noie. veluti procuratoro.

m. Prohibuit. vt. s. de dam. infec. l. si quis missum in

Ergo et si tutor dolo fecerit: in pupilluz dabim⁹ actionē: si mō soluendo⁹ sit tutor. Sed r ipm̄ tutorē⁹ posse pueniri tu. scribit. St dñi vel p̄ris vo- luntate p̄hibitus q̄s sit a pos- sessione: in ipos dabit actio q̄si palū hoc fecerint. Hanc actionē excepta legatoz mis- sione⁹ itra annū⁹ ppetere: r nō postea sciendū eū/cū sit pena lit⁹. Nec in heredes silez q̄z p- sonas dabitur: nisi in id q̄d ad eos puenierit: s. heredibus si- militibus q̄z p̄sōis dabit. nā cū⁹ prohibitus q̄s est legatoz vel fideicomissoz cā possessionez ad p̄scitū actio et ppetua ē et in heredē dabit: q̄z est in po- testate successoz euitare iter- dictū satisfādo oboblata.

Prohibet⁹ siue suo noie in- trahit siue alieno hz locū hoc in dictū. Itē p̄hibēs suo noie vel alieno tenetur. h. d. Pau.

Si quis an alieno nomi- ne p̄hibet⁹ sit nichil in- terest. hec em̄ s̄ba q̄ti ea res est: referēda sunt ad psonam dñi. Itē tā is tenet q̄ suo nomiē q̄ aliēo noie⁹ p̄hibuit. De duobus remedijs bre.

prin. et s. i. Tenetur etiā ille pro quo fit prohibitio. vt. s. l. i. s. i. dñi. et. C. de accu. nō ideo. sed altero soluente al- ter liberatur. vt. i. de vi et vi ar. l. i. s. quotiens.

Si quis missus. destinatione. Si fuerit. a pretore.

utis r meli⁹ est eligēdū. Itēz iudices debēt precepta et edi- cta sua tueri: deinde vsqz ad fi- nē. l. d. in q̄ bona missus pōt uti hoc in dicto. h. d. U. p.

Si quis missus fuerit in possessionē fideicomis- si seruādū cā: et nō admittat/ p̄tate⁹ et⁹ inducēdus est i pos- sessionē q̄ eū missi⁹. Aut si q̄s velit uti in dicto: p̄s̄ erit di- cere in dictū locū habere: sed melius erit dicere extra ordi- nem p̄tores ipos iure sue p̄tā- tis exeq̄ oportere d̄cretū suū nōnunqz etiā p manū milita- rē. Cōstitutū est ab anto- nino vt etiā in bona h̄dts q̄s admittat cert⁹ modis. Si q̄s igit in his bonis nō admittat dicendū est actionē hanc uti- lem⁹ ppetere: ceterū possit uti et extraordinaria⁹ executioe.

Cū p̄tor ventrē in possessio- nē mittit: et hoc interdictū re- stitutorū et p̄hibitorū est. S. si mulier velit in factum actione uti: ad exēplum credi- torum magis q̄ interdicto / posse eam experiri sciēdū est. Si mulier dicatur calūnie causa i possessionē ventisse: eo

Potestate ei⁹ id est officio: puta captis pignozib⁹ vel multā indicē do. vt in sti. de sa- tisda. tu. s. quib⁹. et. s. de ventre in- spi. l. i. s. quid er- go. vt mittēdo nū- ctos: vt officiales qui imittant. f. q. Misit. i. iuf- sit mitti.

In dicto. scz isko ne vis fiat ei. f. Sue p̄tātie. id ē officio: vt mo- do dixit hoc si iu- dex est ordinari⁹ nō delegatus: vt no. s. de offi. eius cui man. est iuris- di. l. p. n. s. vt pos. nisi forte a papa/ vel a principe est delegatus fm̄ d̄s- dam: qz sunt simi- les ordinarijs. vt C. de iudi. a iudice inder datus.

Militarē. vt qz ministris vt su- is officialibus nō potest: vnde agre- gat milites. vt et C. de his qui la. vel ali. l. ij. Sed vi- det q̄ nō his v̄s sit eundū: sed im̄ per interdictū. vt s. si ven. no. mil. l.

pos. mit. l. i. s. necessario. q̄ est contra. Solu. bi subaudt tñ: vel aliter vt ibi. et facit. i. p. i. s. et. s. de rei vendica. qui restituere. Accur.

Certis modis. post sex menses. vt. s. vt in p̄c. le. is cui s. impator. et. C. vt in p̄c. le. l. circa.

Uilem. i. efficacem in factum.

Extraordinaria. hoc ex pone vt. s. s. p. i. et contra rium ibi positum et hic possit poni.

Prohibitorū est. prohibet em̄ pretor ne vis fiat ei qui in possessionē mittitur. Itē si quis tam ingressus fuerit et desciatur hac actione agere poterit. vt. s. eo. l. i. s. hec actio.

S. si mulier. p̄hibita cū venisset in possessionē.

Ad exēplū creditorū. p q̄b̄ marie est hoc edictū. vt s. eo. l. i. s. sed sue rei.

Interdicto. interdicit ne p̄hibeat. in factū agit si prohibita fuerit intrare vel postea deiecta. et facit. s. de euc. l. vendicantem. in fi.

a Non sit pregnans. ad hoc. s. de his qui no. in fa. l. cum non pregnans.

b Ad exēplū. vt si afferat argumētū vel modice pro eo faciens mittat in pos. yr. sicut si offeratur pro puero. vt. s. de carb. edic. l. ij. s. cause cognitio.

c Possessionē. ergo multo magis ex quo est in ea dimittet.

d Er interdicitū. s. qd est. s. l. i. in pn. et idē p aliis speciale qd est. s. de dā. infec. p. tor.

e Ab eo. s. pretore.

f Nō pmittit. nuda cautione: cū suo nomine.

g Sat: nō dat. p fideiussores cuz alieno.

h Nō fiat. sic. l. d reg. iu. l. i iure ci uili. ac.

i Iudicium. s. in factum.

k Cantum fuerat. vt. r. s. de dā. infec. p. tor. s. in est. et. l. dies s. an tñ. et. s. in est. et. l. si fi mita. s. pe. r. sic ad iteresse. vt. r. r. ra. ha. si. pcurator. et sic ad aliud datur hec actio: cū ex alia cā in pos. fuerit missus. vt. s. co. l. i. s. hec s. ba. s. qd. dam. sed certe im mo ad idē cum in teresset vbiq.

l Sed ex alia. s. non solū qñ iudicis decreto paritū non est.

m Si eo. sup. ple. s. s. eo. r. Acc.

n Desiderabat. cū effectu. cū iā erat missus destitatioe o Iudiciū. i. actionē in factū contra dñm ruinosē do mus. licet a nemine sit prohibitus. sicut in edicto illo de dāno infecto. vt. s. de dā. infec. si finita. s. eleganter. et sic cōpetit actio hoc casu ex alia causa q̄ ex eo q non admittit iussu pretoris: vel missus rēciat. Alij dicunt q̄ et hic ab aliquo fuit prohibitus.

p Item subiectum est. a pretore.

q Ex alia cā. q̄ ex cā dāni infecti: vt puta rei seruan de vel simili. vel dic fm. d. ex alia q̄ ex ea q̄ p̄oris co pia non fuerit: p̄ma plz. Vel dic nō solū qñ p̄torē sed etiā si ipse fuit impeditus ex sua p̄sona vt legatione vel absentia vel alia iusta causa.

r Missus. id est mitti iussus.

De tabulis exhi. Si qui vitur interdico quozū bo-

noem et quozū legatorū expedit agere hoc interdico et idē de hoc ponit. et differētiā int actionē ad exhi. et in factū. et hoc interdicit et illud quē adimo. test. ape. no. vt dixi. s. ad exhi. l. ij. s. i. fi. Retor. tabulas. sic ergo videt q̄ nō perneat hoc edictū ad scri

nū interi datū est: haberet iudictum q̄ dānum passus est.

Itē subiectū est: si ex alta cā qui in possessionē missus est prohibitus esse dicitur: habere in factum actionem.

De tabulis exhibendis. l. tu. v.

Quidē in duas partes. p̄mo ponit verba edicti. sc̄do iurisco. exponit per questiones sc̄da ibi: si quis forte. textus planus est.

Alpianus. Retor ait: quas tabulas luctus ticus ad causā testamēti sui p̄tinentes reliq̄s he penes te sunt: aut dolo malo tuo factū est vt desinerent esse: ita eas illi exhibeas. Itē si libellus alludere qd relictū esse dicitur: decreto cōprehēdam.

Si qd forte cōstiteat penes se esse testm̄ subendus est exhibere: et tps̄ et dandū est vt exhibeat: si nō pōt in p̄sentiarū exhibere. Sed si neget se exhibere posse vel oportere: hoc interdicitū cōpetit.

Hoc interdicitum pertinet non tm̄ ad testamēti tabulas verū ad oia q̄ ad cām testamē

a Decreto. id est edicto isto.

b Comprehendam. i. cōprehendo: sed quādoq̄ cesat hoc interdicitū. vt. j. e. l. fi. Et in tabulis viui. vt. j. e. s. fina. que sunt contra.

c Exhibere. per interdicitū quē ad. testa. aperi. vt. s. quemad. test. ape. l. ij. in fi.

d Et tps̄. forte tale vt est. C. de dila. l. i. et facit insti. de offi. iud. s. si ad exhibendum.

e In presentiarum. id est in presenti.

f Vel oportere. i. si dicat se nō debere exhibere. aliter Edictū ergo hoz est opus vt habeat locū hoc edictū. s. q̄ neget d̄ tabu. se exhibere posse: vel neget se debere. In tertio fo cū po exhi. vt test s̄ nō vult: hz locū dicit tit. quē ad. te. ag. vt. d. l. ij. s. locū ha fi. s. 30. sed. h. dicit hoc occurrere cū illo in eo casu cum bear q̄ hz et dicit se nō debere exhibere. arg. d. s. rēq̄rit.

hoc edictū ad scri pturā q̄ sit hodie in testō nuncupa tivo sicut videt in bonozū pos. s. 3 ta bu. vt. C. d. bono. pos. fm tab. l. fi. bonozū. et edicto di ui adria. tolli. vel cōstitutione quaz habes. C. de edic. di. adri. tol. l. fi. s. 3 pug. vel dic vtile dari: vt. d. l. bonozū. et no. in. d. l. de edic. di. adria. tol. l. fi.

Penes. pro a pud ponit qd largino significat. vt J. de verb. sig. l. pe nes. competit em̄ hoc interdicitū cō tra depositarium vt. J. l. ij. s. si tabu le. Accur.

Ut desinerēt quid si dolo fecisti quominus a prin cipio peruenirēt. dicit cessare inter dictū. sic. s. que in frau. credi. q̄ autē in pn. ar. cōtra. s. de pe. here. sed et si lege. s. perinde.

Ita eas. vt a pud te sunt non a te corruptas.

Si libellus. veluti epistola fi deicommissaria.

Aliudve. pu ta codicillus.

Codicillos, qui non pertinent ad testamentum: quia in eis est testatio mentis: vel quia non valebant quibus nisi testamentum confirmarentur: licet hodie fecus, ut in h. de codicil. §. i. Accur.

C Inutiliter, preterito filio puta.

C Rupti, agnatione posthumi. **C** Uicio, puta irriti capitis diminutione testatoris, ut in h. q. mo. testa. infra. in p. et §. alio.

C Sed et si falsum, in hoc est contra. J. e. l. h. sed hic antequam de falso ageretur: ubi iam ceperat agi. Alij q. ubi criminaliter agebatur de eo: hic civiliter, vel ubi ascriptis sibi: h. no. prima placet.

C Sed priores, postquam alie facte sunt.

C Imperfecta hoc est contra. J. ad l. cor. de fal. si q. s. le. ubi pro imperfecto dicit hoc interdictum non competere. So. cum h. yali q. s. viciu testam q. s. in aperto: puta littera vel falsitate aperta tunc non est exhibendum, sed si viciu sit absconsum: ut in omnibus istis casibus: tunc est exhibendum: nisi statim qui convenit sit paratus probare ipsum esse falsum vel ruptum: vel nullum. arg. §. ad exhi. l. iij. §. ibidem. et de car. e. d. l. iij. §. cau. se. et §. ut in pos. le. si is a quo. fm. l. sic §. potest esse imperfecto et aperta et obscura. Alij dixerunt q. p. imperfecto et falso nec hoc interdictum nec edictum: quoad testa. ape. nec lex coene. de fal. locuz habet: licet aliquis sibi in eo ascribat ut in contra. p. falso pro et perfecto: vel p. pro et imperfecto locuz habet predicta: ut hic. z. §. quead. test. ap. l. ij. §. i. Tu dic fm. azo. q. p. imperfecto quibet ex ca datur hoc interdictum: excepto p. imperfecto cognationis siue sigillationis: ut ibi. p. falso aut non negat ibi competere hoc interdictum. Apparet ergo tabulas accipi etiam abusive cum proprie sit testamenti perfecti et signatum. ut d. l. quead. testa. ape. l. ij. §. i.

C Plures tabule, vel particulariter scripte in diversis locis: vel integraliter scripte vbi libet: vel alie prime vel alie posteriores, ut l. iij. §. i. et in situ. de testa. §. pe. i. **C** Disceptetur, supple veluti si re. **C** Dicatur, qui testari non possunt nisi de castrensi vel quasi in quo testatur filius: ut subijcit. et in situ. qui,

non est permis. face. testa. in prin. Accur. **C** Deceaserit, cuius testamenti valet ex. l. cor. ut in h. qui. non est per. fa. testa. §. si.

C Non pertinet, nec illud quemadmo. testa. aper. ut §. quemadmo. testa. ape. l. ij. §. si dubitetur. facit ad hoc. J. l. ij. §. si ipse.

adviu tabulas non pertinet quia verba pretoris reliquit fecerunt mentionem. Sed et si sine dolo malo testamentum sit deletum. **C** Paulus. **C** Et totum: vel pars et **C** alpianus.

C Cum habet hoc interdictum. Si tabule in pluribus codicibus scripte sunt omnes interdicto isto continentur: quia vnum testamentum est. **C** Si tabule testamenti apud aliquos depositae sunt a testatore: hoc interdictum agendum est et cum eo qui detinet: et cum eo qui deposuit. Proinde et si custodiam tabularum editus vel tabularius susceptus: dicitur dum est teneri eum interdicto. **C** Si penes suos tabule fuerint: dominus interdicto tenetur. **C** Si ipse testator dum vivit tabulas suas esse dicat: et exhiberi desideret: interdictum hoc locum non habebit sed ad exhibendum erit agendum ut exhibitas vindicet: quod in omnibus qui corpora sua esse dicunt instrumentorum: probandum est.

C Reliquit, hoc facit ad id quod nota. in situ. qui ma. non pos. §. si. Accur.

C Testamentum sit deletum, puta fm. R. cancellatum vel incussum per errorem. magis autem si aliqua culpa interne nisset lara vel leuis. et facit §. de secun. tabu. l. i. §. si litum. et §. si ro se. Accur.

C Cum habet hoc interdictum, si tamen ad huc legi possit testamentum. sin autem dolo hoc fuerit factum: tunc ex ea parte tenetur: quasi dolo defisset posse exhibere in totum vel in partem. ut §. eo. l. i. in prin. et facit §. de fur. hoc amplius, et l. sequen. et §. ad. l. aquil. qui tabulas.

C Si tabule, facit §. e. l. i. §. interdictum. ibi proinde et si plures re,

et §. de secun. tabu. l. i. §. si quis in duobus. **C** Detinet, quia potest exhibere. ut §. ad exhiben. cel sus. in prin. est ergo scriptum interdictum in rem. ut et §. de interdi. l. i. §. penul. et argu. §. quod me. cau. l. metum. §. cum autem. sed hoc casu forte dabitur depositario tempus ut domino denunciaret. ut in aut. ut omnes obe. iud. §. si igitur. et. C. ubi in rem ac. l. ij. Nec ob. in aut. de depo. in prin. quia hic nec interdictum depositi restitutionem: sed litem contestatur et agit hoc interdicto: ut fiat exhibitio.

C Deposuit, potest enim depositum suscipere et sic exhibere. Accur. **C** Editus, id est qui edes tuetur. ut in situ. de tute. §. tutores. Accur.

C Omnibus, l. ut habeat actionem ad exhi. §. non q. habeat interdictum de tabu. exhi. nam heres est omnis testamenti: tunc h. interdictum de tab. exhi. ut §. ad exhi. l. ij. §. si q. s. extra. z. §. quead. testa. ape. l. iij. vel dic fm. R. q. hic dicit de his q. dicuntur ex sua persona: §. heres non ex sua: sed hereditario iure dicit sua. sic ergo hic no. non con

Testi ta
bule an
q. s. sint
exhibe
de.

currere hoc interdictū cū actōe ad exhibē. nisi in herede
 ut dicitur. et facti. §. ad exhib. l. iij. §. si. r. C. ad exhib. l. infra.
a Testamentarie. per hoc interdictum: sicut nec eodē
 tra. vt. C. quando cit. act. l. i. Accur.
b C. Matus. facit. j. de penis. l. relegati. in fi.
c C. Bio vel consilio. pposituz em
 r voluntas r. vt. j. de fur. q. in iurie.
d C. Apprehēde. de. et legē de. vt. §. que ad. test. aperi. l. ij. §. si. p. s. p. r. de scribēde. vt. §. ad leges fal. l. penul. §. si. azo. r. §. que admo. testa. ape. l. i. in prin. et facit §. ad exhib. l. ij. et j. de h. sig. l. pl. est. r. j. §. lib. homi. exhiben. l. iij. §. ait p. r. tot.

e C. Signa. i. sigilla. r. fac. §. que ad. testa. ape. l. i. in fi.
f C. Coerceri. captis pignorb. vt mulctis. vt l. si. de satisf. turo. §. qui bus. r. §. de v. in spi. l. i. §. quid §. et §. si q. ius di. non obtē. l. i. in prin. et facit. C. de testi. l. pe. in prin. r. §. de testi. l. in iuri. arg. sumpto a contrario. Sed cōtra. §. que ad. testa. ape. l. §. r. si q. vbi dicit nō cogi eos venire corāz iudice. Soluti. vbi extra ritouum iudicis erant. Accur.

g C. Ascriptū habent. pro quo cōpetit eis actō. als fecit: vt si legatibi fundū si decem dederis ticio. naz ticius nec legatari? dici potest. vt §. si q. omif. cau. testa. si q. sub conditione. et sic non habet hoc interdictum. ar. §. ad exhib. l. iij. §. sciendum.
h C. Interfuit. eius qui agit.
i C. Est unū dūm est. sed certe non tm̄ interest: cū adhuc hereditatē petere non possit vel legatū: vel etiāz non est conditio. r. sic est cōtra. j. de regu. iur. l. quatenus. Soluti. hic speciale propter contumaciam: vt hic subijcit vt per eam augeatur: sic e contra speciale: vt quandoq. minuat. vt. C. de sen. que pro eo quod interest. l. i. in eo q. nō permittitur excedere dupluz iāteresse cōmunis. sic r. §.

k C. Refuturū. exigitur ergo statim et est speciale: als contra. §. ad legē aquil. l. in lege aquilis si delictum.
l C. Hinc. i. per hoc interdictum.
m C. Distinctio. vt si a possessore hereditatis estimatio nem sit cōsecutus ampli? eā non petat. si ab alio estimationem cōsecutus est: hereditatem a possessore petere non p̄hibet. ad q. est. §. §. peti. heredi. nec vl. lā. §. pe. r. j. de sol. stichū. §. dolo. nec est cōtra. j. de regu. iur. l. bona fides. quia hic speciale vel a diuersis exigitur hic: secus si ab vno. vt. §. pri. r. in cōtrario. et j. de fur. l. ei qui fur ti. in fi. et. §. ne q. cū qui in us. v. l. si. item cōtra. §. de retudi. si quis dolo. §. si. Sol. h. speciale: quia occultat. pbatōne. arg. C. de here. l. quoniam. in fi. itē cōtra. j. de noua. l. si dūs. vbi etiam ab vno petitur res r. estimatio. Sol. ibi sunt due stipulationes: r. eo aio in terposita vt utraq. habeat effectuz. f. rei et estimatiōis rei.
n C. Post amuz. nec enim est pens le habito salte respectu ad actorē. vt. j. de act. r. obli. l. in honozarlis.
o C. Pupiluz. facti. quod vi aut clam. l. is qui §. si tutoris. r. §. de ac.

p C. Ad publicā questionē p̄tinet. emp. iul. §. idē iulianus. r. j. de reg. iur. l. neq. r. C. vnde vi. l. meminerint. r. §. ti. i. l. §. hoc edicto. r. q. ibi no.
q C. Tabulis. pendet. quia et ius p̄stata est: vtputa duo sumus tich: et in tabulis est institutus ticius: vterq. nostrū p̄ petitiōez hereditatis in solidū sibi asserit hereditatē. nō ergo agetur ammodo hoc interdicto: quia est p̄paratōis: sicut r. actio ad exhibēdū. r. iō ante litē p̄stata sup̄ petitione hereditatis debuit. p̄poni.
r C. Ad publicā qōnē. q. §. si falsū dica. si tñ p̄rouerlia tā cepta sit fm̄ q. dā. vt dic q. est si nō sūt tabule signate

Primo ponitur dictū. secundo ponit vnā dubitationē circa illud et illā declarat. tertio ponit vnū alio dictū et illud determinat. scda ibi nec p̄iudicaf. tertia ibi r. posse. Bar.
Si quis dolo malo fecerit quim? penes eū tabule essent: nichilomin? hoc interdicto tenebit. nec p̄iudicatur aliqd legi cornelie testamētarie? quāsi dolo malo testm̄ sup̄p̄serit. Nemo eniz iō impune retinet tabulas q. matus? facin? admisit: cū exhibitis tabulis admittuz ei? magis manifestef. r. posse aliquem dolo malo face re vt in eam legē non incidat: vtputa si neq. amouerit: neq. celauerit tabulas: sed idcirco alij tradiderit ne eas iterdicēti exhiberet: hoc ē si nō sup̄p̄mendit aio vel p̄silio fecit: s. ne huic exhiberet. Hoc iterdictum exhibitōis est. Quid sit exhibere videam? Exhibere: hoc est materie ip̄ app̄hēden de? coplā facere. Exhibere aut apud p̄iozē opz vt ex auctoritate ei? signatores amoniti veni rēt ad recognoscēda signa? r. si forte nō obtēperēt testes: labeo scribit coerceri? eos a p̄tore debere. Solēt autem exhiberi tabulas desiderare oēs omnino qui quid in testamento ascriptum habent?.

Primo ponit vnū dictū r. r. rōnem. scdo ponit vnā dubita
tionē circa p̄dicta et eā declarat. scda ibi vñ q. r. Bar.
**Cōdēnatio aut hui? iudicij q̄ti iterfuit? estimari d. Quare si heres script? hoc interdicto exptat: ad hereditatē referēda est estimatio: r. si legatuz sit: tm̄ venit i estimatiōē q̄tū sit in legato. r. si sub p̄ditōe legatū sit: quasi p̄ditōe existēte sic estimādū est. Nec compelli debet ad cauendū se restitutorū? q. d. q. d. secus? est si p̄ditio defecerit: q. pena cōtumacie p̄stat ab eo qui nō exhibet.
Inde q. r. si hinc? secutus est estimatiōem legatarius: postea legatū petat: an sit audiēd? et putē si heres idē p̄stitit: exceptione doli repellēdū: si alius/repelli non oportet. Ideo et si heres sit qui interdicto vsus est estimatiōem cōsecutus: eadē est estimatiōis distinctio?.
Interdictū hoc post annū? cōpetere p̄stat: sed et heredi ceterisq. successoribus competit.
Paup. si sint tabule testamenti apud pupillū? et dolo tutoris desierint esse: in ipsum tutorē cōpetit iterdictū. equū est enim ipm̄ ex delicto suo teneri: nō pupillū?.
Tabole. Interdictum proferendis interdictum competere nō oportet si hereditatis cōtrouerlia ex his p̄det? aut si ad publicā questionē p̄tinet.**

qui. ex ca. in pos. ea. l. penul.
k C. Refuturū. exigitur ergo statim et est speciale: als contra. §. ad legē aquil. l. in lege aquilis si delictum.
l C. Hinc. i. per hoc interdictum.
m C. Distinctio. vt si a possessore hereditatis estimatio

nem sit cōsecutus ampli? eā non petat. si ab alio estimationem cōsecutus est: hereditatem a possessore petere non p̄hibet. ad q. est. §. §. peti. heredi. nec vl. lā. §. pe. r. j. de sol. stichū. §. dolo. nec est cōtra. j. de regu. iur. l. bona fides. quia hic speciale vel a diuersis exigitur hic: secus si ab vno. vt. §. pri. r. in cōtrario. et j. de fur. l. ei qui fur ti. in fi. et. §. ne q. cū qui in us. v. l. si. item cōtra. §. de retudi. si quis dolo. §. si. Sol. h. speciale: quia occultat. pbatōne. arg. C. de here. l. quoniam. in fi. itē cōtra. j. de noua. l. si dūs. vbi etiam ab vno petitur res r. estimatio. Sol. ibi sunt due stipulationes: r. eo aio in terposita vt utraq. habeat effectuz. f. rei et estimatiōis rei.
n C. Post amuz. nec enim est pens le habito salte respectu ad actorē. vt. j. de act. r. obli. l. in honozarlis.
o C. Pupiluz. facti. quod vi aut clam. l. is qui §. si tutoris. r. §. de ac.

p C. Ad publicā questionē p̄tinet. emp. iul. §. idē iulianus. r. j. de reg. iur. l. neq. r. C. vnde vi. l. meminerint. r. §. ti. i. l. §. hoc edicto. r. q. ibi no.
q C. Tabulis. pendet. quia et ius p̄stata est: vtputa duo sumus tich: et in tabulis est institutus ticius: vterq. nostrū p̄ petitiōez hereditatis in solidū sibi asserit hereditatē. nō ergo agetur ammodo hoc interdicto: quia est p̄paratōis: sicut r. actio ad exhibēdū. r. iō ante litē p̄stata sup̄ petitione hereditatis debuit. p̄poni.
r C. Ad publicā qōnē. q. §. si falsū dica. si tñ p̄rouerlia tā cepta sit fm̄ q. dā. vt dic q. est si nō sūt tabule signate

Primo ponitur dictū. secundo ponit vnā dubitationē circa illud et illā declarat. tertio ponit vnū alio dictū et illud determinat. scda ibi nec p̄iudicaf. tertia ibi r. posse. Bar.
Si quis dolo malo fecerit quim? penes eū tabule essent: nichilomin? hoc interdicto tenebit. nec p̄iudicatur aliqd legi cornelie testamētarie? quāsi dolo malo testm̄ sup̄p̄serit. Nemo eniz iō impune retinet tabulas q. matus? facin? admisit: cū exhibitis tabulis admittuz ei? magis manifestef. r. posse aliquem dolo malo face re vt in eam legē non incidat: vtputa si neq. amouerit: neq. celauerit tabulas: sed idcirco alij tradiderit ne eas iterdicēti exhiberet: hoc ē si nō sup̄p̄mendit aio vel p̄silio fecit: s. ne huic exhiberet. Hoc iterdictum exhibitōis est. Quid sit exhibere videam? Exhibere: hoc est materie ip̄ app̄hēden de? coplā facere. Exhibere aut apud p̄iozē opz vt ex auctoritate ei? signatores amoniti veni rēt ad recognoscēda signa? r. si forte nō obtēperēt testes: labeo scribit coerceri? eos a p̄tore debere. Solēt autem exhiberi tabulas desiderare oēs omnino qui quid in testamento ascriptum habent?.

Primo ponit vnū dictū r. r. rōnem. scdo ponit vnā dubita
tionē circa p̄dicta et eā declarat. scda ibi vñ q. r. Bar.
**Cōdēnatio aut hui? iudicij q̄ti iterfuit? estimari d. Quare si heres script? hoc interdicto exptat: ad hereditatē referēda est estimatio: r. si legatuz sit: tm̄ venit i estimatiōē q̄tū sit in legato. r. si sub p̄ditōe legatū sit: quasi p̄ditōe existēte sic estimādū est. Nec compelli debet ad cauendū se restitutorū? q. d. q. d. secus? est si p̄ditio defecerit: q. pena cōtumacie p̄stat ab eo qui nō exhibet.
Inde q. r. si hinc? secutus est estimatiōem legatarius: postea legatū petat: an sit audiēd? et putē si heres idē p̄stitit: exceptione doli repellēdū: si alius/repelli non oportet. Ideo et si heres sit qui interdicto vsus est estimatiōem cōsecutus: eadē est estimatiōis distinctio?.
Interdictū hoc post annū? cōpetere p̄stat: sed et heredi ceterisq. successoribus competit.
Paup. si sint tabule testamenti apud pupillū? et dolo tutoris desierint esse: in ipsum tutorē cōpetit iterdictū. equū est enim ipm̄ ex delicto suo teneri: nō pupillū?.
Tabole. Interdictum proferendis interdictum competere nō oportet si hereditatis cōtrouerlia ex his p̄det? aut si ad publicā questionē p̄tinet.**

Primo ponit vnū dictū r. r. rōnem. scdo ponit vnā dubita
tionē circa p̄dicta et eā declarat. scda ibi vñ q. r. Bar.
**Cōdēnatio aut hui? iudicij q̄ti iterfuit? estimari d. Quare si heres script? hoc interdicto exptat: ad hereditatē referēda est estimatio: r. si legatuz sit: tm̄ venit i estimatiōē q̄tū sit in legato. r. si sub p̄ditōe legatū sit: quasi p̄ditōe existēte sic estimādū est. Nec compelli debet ad cauendū se restitutorū? q. d. q. d. secus? est si p̄ditio defecerit: q. pena cōtumacie p̄stat ab eo qui nō exhibet.
Inde q. r. si hinc? secutus est estimatiōem legatarius: postea legatū petat: an sit audiēd? et putē si heres idē p̄stitit: exceptione doli repellēdū: si alius/repelli non oportet. Ideo et si heres sit qui interdicto vsus est estimatiōem cōsecutus: eadē est estimatiōis distinctio?.
Interdictū hoc post annū? cōpetere p̄stat: sed et heredi ceterisq. successoribus competit.
Paup. si sint tabule testamenti apud pupillū? et dolo tutoris desierint esse: in ipsum tutorē cōpetit iterdictū. equū est enim ipm̄ ex delicto suo teneri: nō pupillū?.
Tabole. Interdictum proferendis interdictum competere nō oportet si hereditatis cōtrouerlia ex his p̄det? aut si ad publicā questionē p̄tinet.**

Primo ponit vnū dictū r. r. rōnem. scdo ponit vnā dubita
tionē circa p̄dicta et eā declarat. scda ibi vñ q. r. Bar.
**Cōdēnatio aut hui? iudicij q̄ti iterfuit? estimari d. Quare si heres script? hoc interdicto exptat: ad hereditatē referēda est estimatio: r. si legatuz sit: tm̄ venit i estimatiōē q̄tū sit in legato. r. si sub p̄ditōe legatū sit: quasi p̄ditōe existēte sic estimādū est. Nec compelli debet ad cauendū se restitutorū? q. d. q. d. secus? est si p̄ditio defecerit: q. pena cōtumacie p̄stat ab eo qui nō exhibet.
Inde q. r. si hinc? secutus est estimatiōem legatarius: postea legatū petat: an sit audiēd? et putē si heres idē p̄stitit: exceptione doli repellēdū: si alius/repelli non oportet. Ideo et si heres sit qui interdicto vsus est estimatiōem cōsecutus: eadē est estimatiōis distinctio?.
Interdictū hoc post annū? cōpetere p̄stat: sed et heredi ceterisq. successoribus competit.
Paup. si sint tabule testamenti apud pupillū? et dolo tutoris desierint esse: in ipsum tutorē cōpetit iterdictū. equū est enim ipm̄ ex delicto suo teneri: nō pupillū?.
Tabole. Interdictum proferendis interdictum competere nō oportet si hereditatis cōtrouerlia ex his p̄det? aut si ad publicā questionē p̄tinet.**

Liber Quintus.

sunt prohibitoria tñ. tertium s. p. eto ait. et est restitutorum. quartum in s. fi. et est prohibitorium.

In loco. pponit. vt. l. l. pr. in pn. et facit. J. q. vi. aut clam. l. v. in fact. s. fina. et. j. de oper. pub. si legatum. s. fina.

Pretor. in loco publico. hec et sequentia exponitur. J. e. l. fi. s. publice et sequentia. **L**ege. s. municipalis. vt. dic. scripta. et fm hoc ponitur vt genus: sequentia vt species. **S**enatusconsulto. pmittere: vt. J. de flu. q. minus. **E**dicto. p. totis. vt. J. de via publica. l. i. in pn. et. s. i. et. l. fi. s. fi.

Decreto. vt. J. de s. si. q. a. pn. et. et. s. de seru. l. fuitur. s. pub. et. J. de flu. quomin. s. p. est non dabo: s. deest no. dicet. J. cu. factu. est i. via publica. vel i. itinere publi. dabit interdictionem restitutoriam. vt. J. eo. s. p. eto ait. qd. Et sic et intellige. s. si. ser. vt. si. q. s. fi. si. aut. et. i. alijs locis publicis non hz loci interdictionem restitutoriam sed. prohibitoriam tñ. vt. J. eo. s. si. quis nemine. et sic vtraq. lra est bona. et facit. s. de interdic. l. i. s. publice. et de ope. no. mun. l. i. s. m. i. c. i. a. t. i. o. et. J. de oper. pub. si legatum. s. fi.

Hoc interdictionem prohibitorium. datur: vel dic. etia restitutoriam quandoq. vt. s. p. r. o. n. i. t. n. o.

Ciuilitatis. forte cuiusq. alterius no. romane: cu. ius civile dicitur. cuiuslibet ciuitatis. vt. l. i. de iur. natu. s. i. sic ergo quilibet ciuitas pub. hz fm. J. 30. vel dic. pub. romana. ne ciuitatis tñ. cu. non adiacet nom. in. l. i. de iure na. s. sed ius. est ergo sensus iure ciuitatis. i. iure ciuili romano: qd. oes sequimur. et sic tñ. de publicis rome qd. aliaru. ciuitatu. et q. no. sunt i. v. s. u. publico. vt. J. e. s. hoc interdictionem

Cuiusq. s. p. u. a. t. i. o. n. i. s. i. u. r. e. s. e. r. u. i. t. a. t. i. s. **A**d obtinendum. s. v. s. u. m. publicu. qd. facimus p. pone do. edictu. qd. sum. qd. bet. ex populo ad. phibendum. hz. qd. sit edificando. fm. J. o. et sic cum sumus in pari ca. potior est mea conditio q. phibeo. vt. s. coi. diui. sabin. et si ser. vt. l. an vnus. J. de q. sum in qd. possessione v. s. u. s. vñ. potior est conditio possidentis cu. adhuc alter no. edificauerit. J. de et. t. r. i. a. q. publicu. ius vniuersitatis tñ. et principaliter vel

In loco publico p. r. o. z. phibz edificare: et in interdictionem p. p. o. n. i. t. a. t. i. o. n. e.

Pretor ait ne quid in loco publico facias: in ve. et locu. imittas qua. ex re. qd. il. li. dant. def. p. r. e. t. e. r. q. d. l. e. g. e. / senatusconsulto / edicto / decreto / p. r. i. c. i. p. u. t. i. b. i. p. e. s. s. u. m. e. s. t. de eo qd. factu. erit interdictionem dabo. **H**oc interdictionem phibitorium est: et tñ. publicis vilitatibus qd. p. r. i. u. a. t. o. r. u. m. p. h. o. c. p. s. p. i. c. i. t. Loca eni. publica v. t. r. i. q. p. r. i. u. a. t. o. r. u. m. v. s. i. b. u. s. d. e. s. e. r. u. i. u. r. i. u. r. e. s. c. i. l. i. c. e. t. c. i. u. i. t. a. t. i. s. non quasi p. p. r. i. a. c. i. u. i. s. q. d. e. t. tñ. i. u. r. i. s. h. a. b. e. m. u. s. a. d. o. b. t. i. n. e. n. d. u. m. : q. d. u. m. q. u. i. l. i. b. e. t. e. x. p. o. p. u. l. o. a. d. p. h. i. b. e. d. u. m. h. a. b. e. t. p. r. o. p. t. e. r. q. d. s. i. f. o. r. t. e. o. p. u. s. i. n. p. u. b. l. i. c. o. f. i. e. r. q. d. a. d. p. r. i. u. a. t. i. d. a. m. i. n. u. r. e. d. u. n. d. e. t. p. r. o. h. i. b. i. t. o. n. i. o. i. t. e. r. d. i. c. t. o. p. o. t. c. o. n. u. e. n. i. r. i. p. p. t. e. r. q. u. a. r. e. m. h. o. c. i. n. t. e. r. d. i. c. t. u. m. p. r. o. p. o. s. i. t. u. m. e. s. t. **P**ublici loci appellatio que admodu. accipitur habeo diffinit: vt et

secario: sic no. tñ. sed plus iuris habeo ego q. iter dico. vel dic. fm. s. tñ. habem. ad obtinendum. s. edificando. qd. dicitur ex populo. et id est durat michi facultas edificandi quousq. est facultas phibedi. Vel dic. tertio q. neut. vult edificare: s. v. t. r. q. v. t. h. o. c. e. r. g. o. c. a. s. u. n. e. u. t. e. r. v. i. n. c. i. t. a. t. i. o. n. e. m. i. u. s. h. a. b. e. a. t. v. n. u. s. q. d. u. m. a. l. t. e. r. v. t. i. n. p. l. a. u. s. t. r. i. s. o. b. u. i. a. t. i. b. u. s. a. p. p. a. r. e. t. q. u. o. c. a. s. u. v. e. l. g. r. a. t. i. f. i. c. a. t. i. o. n. i. l. o. c. u. s. e. s. t. v. t. a. r. s. d. e. r. e. l. i. : s. u. p. f. u. l. f. i. v. e. l. f. o. r. t. i. a. r. g. u. s. d. e. s. e. r. : l. i. n. t. r. i. b. : n. i. s. f. o. r. t. e. a. l. t. e. r. p. o. t. u. i. e. r. i. t. p. u. i. d. e. r. e. a. l. t. e. r. n. o. a. r. s. l. o. c. a. : et. p. d. u. c. l. f. i. q. d. d. o. m. u. s. s. i. e. t. f. a. c. i. t. C. de ser. et. a. g. l. p. a. g. r. u. m. v. e. l. d. i. c. q. r. t. o. tñ. i. u. s. h. a. b. e. t. v. n. a. d. v. e. n. d. u. m. l. o. c. o. p. u. b. l. i. c. o. q. d. u. i. u. r. i. s. h. a. b. e. m. a. d. p. h. i. b. e. n. d. u. m. n. e. q. d. i. n. l. o. c. o. p. u. b. l. i. c. o. f. i. a. t. q. u. o. d. n. o. b. i. s. a. l. i. q. d. m. o. l. e. s. t. i. n. f. e. r. a. t.

Ad areas: et ad insulas: et ad agros: et ad vias publicas itine raq. publica p. t. i. e. a. t. **H**oc interdictionem ad ea loca que sunt in fisci p. r. i. m. o. n. i. o. n. o. p. u. t. o. p. e. r. t. i. n. e. r. e. **I**n his enim neq. face re quicq. neq. prohibere p. r. i. u. a. t. u. s. p. o. t. e. s. t. r. e. s. e. n. i. f. i. s. c. a. l. e. s. q. u. a. s. i. p. r. o. p. r. i. e. t. p. r. i. u. a. t. e. p. r. i. n. c. i. p. i. s. s. u. n. t. **I**gitur si qd. i. h. i. s. a. l. t. e. r. q. u. i. d. f. a. c. i. a. t. : n. e. q. u. a. q. h. o. c. i. t. e. r. d. i. c. t. u. m. l. o. c. u. h. a. b. e. b. i. t. **S**ed si f. o. r. t. e. d. e. h. i. s. s. i. t. c. o. n. t. r. o. u. e. r. s. i. a. p. r. e. f. e. c. t. i. o. e. o. r. u. i. d. i. c. e. s. s. u. n. t. **A**d ea igitur loca hoc interdictionem p. t. i. n. e. t. : que publico v. s. u. s. d. e. s. t. i. n. a. t. a. s. u. n. t. v. t. s. i. q. d. i. l. l. i. c. f. i. a. t. q. d. p. r. i. u. a. t. o. n. o. c. e. r. e. t. : p. r. e. t. o. r. i. n. t. e. r. d. i. c. e. r. e. t. i. t. e. r. d. i. c. t. o. s. u. o. **L**u. quida. velum. in meniano. i. m. m. i. s. s. u. m. h. a. b. e. r. e. t. q. u. o. d. v. i. c. i. n. i. l. u. m. i. n. i. b. u. s. o. f. f. i. c. i. e. b. a. t. : v. t. i. l. e. i. n. t. e. r. d. i. c. t. u. m. c. o. m. p. e. t. i. t. : n. e. q. u. i. d. i. n. p. u. b. l. i. c. o. i. m. i. t. t. a. s. / q. u. a. e. x. r. e. l. u. m. i. b. u. s. g. a. t. i. s. e. i. j. o. f. f. i. c. i. a. s.

Sicut phibet p. r. o. i. s. i. n. t. e. r. d. i. c. t. o. n. e. q. d. n. o. u. i. i. n. l. o. c. o. p. u. b. l. i. c. o. f. i. a. t. : i. t. a. e. t. i. a. p. h. i. b. e. t. u. r. i. a. m. f. a. c. t. u. m. r. e. s. t. a. u. r. e. t. u. r. b. d.

Si qd. quod in publico loco positum habuerit reficere

re actionis. vt. s. de acqui. re. do. l. q. u. i. s.

Prefect. hoc est p. r. e. u. r. a. t. o. r. i. s. c. e. l. a. r. i. s. e. t. s. i. c. s. o. l. u. i. t. u. r. c. o. n. t. r. a. C. v. t. i. c. a. u. f. i. s. c. a. l. a. d. f. i. s. c. u. m. v. e. l. l. e. g. e. s. u. b. s. t. a. n. t. i. u. e. / i. d. e. s. t. p. r. o. p. o. s. i. t. u. m. q. u. i. d. a. m. i. n. d. i. c. e. s. s. d. i. c. t. i. p. r. o. c. u. r. a. t. o. r. e. s. s. i. c. a. c. c. i. p. i. t. u. r. s. d. e. f. i. d. e. i. c. o. l. i. b. l. i. u. i. j. s. i. b. e. n. a. v. n. a. s. c. u. m. p. r. e. s. i. d. e. v. t. C. s. i. a. d. u. e. r. f. i. s. l. i. j.

Usu. cuiuslibet ciuitatis no. romane: vt dictum est. et sic quilibet ciuitas habet publica. vel dic. etiam de publicis romane ciuitatis que modo sunt in publico v. s. u. v. t. s. l. o. q. u. i. t. u. r. d. e. h. i. s. q. u. e. s. u. n. t. i. n. p. a. t. r. i. m. o. n. i. o. : n. o. t. a. m. e. i. n. v. s. u. p. u. b. l. i. c. o. a. r. s. d. e. p. r. a. h. e. n. c. i. m. p. s. e. d. c. e. l. l. i. s.

Cum quidam velum. de panno. vel alia materia sic dictum quia habet instar veli. vel quia velat lumen. **I**n meniano. id est solaris. a. m. e. n. b. u. s. s. i. c. d. i. c. t. u. m. e. t. f. a. c. t. i. d. e. v. e. r. b. o. s. i. g. l. m. a. l. u. m. s. i.

Une. q. i. n. s. u. o. n. o. p. u. b. l. i. c. o. f. e. c. i. t. : l. i. c. e. t. e. x. t. e. n. d. a. t. u. r. i. n. p. u. b. l. i. c. o. q. u. i. a. i. n. s. u. o. v. s. u. s. a. d. c. e. l. u. m. l. i. b. e. r. i. u. m. e. s. s. e. d. e. b. e. t. v. t. s. d. e. r. e. l. i. f. i. n. a. e. t. J. q. u. o. d. v. i. a. u. t. c. l. a. m. l. f. i. s. p. e. n. t. l.

In publico. quod cum posuit prohiberi potuit.

a Utile quia solum comune est non publicu. vt in fili. de re. diu. §. quia. nulla enim communia sunt publica vel e contra. et facit. C. de ope. pub. l. v. r. de ser. rusli. p. edio. **b** Non habebit. quia nichil ille. (l. imperatores. in publico facit vel inmittit vel etiam in commune. **c** Spectare. no ope facto: sed a s manu adhibita: s; in his oibus preter q; in mari pot dia q; detur vtile. vt j. de loco publi. fru. l. i. s; si possit dici in mari. nam cum hoc ponat in paritate cum illis alijs: r in alijs co petat vtile: in mari debet co petere: sic in via publica. vt j. de s. si. ad hoc est. j. de flu. l. i. §. si in mari. et j. vt in flu. pub. na. l. i. l. i. **d** Inuuiat. vt r. j. de in iur. inuuiariu §. si. s; hoc vtile: vt diu. **e** Sane iniuria. i. dano. ad qd est s. si serui. ven. l. si. cuti. §. pe. r. §. si. et. j. de l. §. si q; a pncape. r. s. de reli. r. sump. fu. si q; se. in fi. l. r. r. C. de p. i. impe. of. l. i. r. s. e. §. cu dda. Ac. **f** Comodu. co tra. s. de da. infec. proculus. et. s. de aq. plu. arc. l. i. §. sicur. sed in publico hic fit opus: ibi in puuato facit: vnde non sic arce tur ibi. **g** Qualeste. i. qualecunq. **h** Edificauero. i. edificare voluero. vt j. §. si q; nemine. §. 30. **i** Nullo iure. ubi debito. Ac. **k** Effecerit. i. facturum sit. **l** Competit. r potest esse ratio: quia pumia a me. scdm a deo habes. **m** Edificio q; ad lunc; puta. vt s. p. §. Ac. **n** Edificaueras. nil dolens doloso r. ad hoc. s. de dolo. si duo. r. j. de fideiuf. si ticius. in fi. r. s. de da. infec. qui bona §. si quis iuxta. §. 30. r. j. qd vi aut clam. si altus §. bellissime. r. C. de lib. cau. si filiusfam. r. de ioffi. test.

in arenam. r. s. ne quis eum qui in ius vo. l. i. **o** Concesso. a pncipe vel senatu. vt j. p. §. Accur. **p** Si conceditur. s. generali concessione vel simplici. quod est. s. eo §. merito. r. C. de inoffi. testa. si quado. in p. n. r. j. de aqua quo. l. i. §. illud tamen illic. r. j. ad trebel. l. sed cum ab here de. r. C. de eman. l. nec auus. r. j. qd vi aut cla. l. iij. §. plane. r. j. ne qd in flu. pub. l. i. §. sunt qui putant. **q** Impetrauerit. immo videtur no posse impetra: ri cum in comodo alioq; vt. s. de ser ui. l. seruutees. §. publico. in fi. Sol. hic expresse peti: tu r cessum fuit: ibi simpliciter vt hic pdyit: vel hic cum in comodo sci licet paruo no ma gno: vt ibi. larg. §. de reli. si quis se. in pun. r. C. de p. ci. impe. offe. l. ij. vel ibi subaudi marime. **r** Si quis nemine. nec pxtore vt j. l. h. nec puua to: quia r tunc tol lere. vt. s. de ope. no. num. l. i. §. num. catio. et. l. pxtor ait. Accur. **s** Non restitutorium. hoc in ce terts publico: no in via vel itinere pu blico. vt j. eo §. pxtor ait. q; nec i flu mine publico. vt j. de flu. pub. l. i. §. penul. **t** Depenere. ex officio no ex in terdicto. r ad hoc s. de da. infec. flu. miniu. §. qd ergo. **v** Solarium. als solarium a so so: als solarium. ad quod j. de ope. publi. si legatum. in fi. et hoc si ei dimittitur. si autem au feratur dic de expensis circa funem distinguendu. vt in sit. de re. diu. §. ex diuerso. **x** Adhuc. als si tamen admittum hoc opus r. id est non habet adhuc faciem operis. vt. s. de ope. no. nucia. l. si pulano §. opus.

velit: huic interdicto locu esse aristo ait: ad prohibendu eum reficere. **A**duersus eu qui mole in mare picit iterdictu vtile co petit ei cui forte hec res nocitura sit. Si aut nemo damnu sentit: tuendus est is q in littoze edificat vel mole in mare iacit. Si quis in mari pscari vel navigare prohibeat: non habebit interdictu: que admodu nec is qui in campo publico ludere: vel in publico balneo lauare/ aut in theatro spectare arceat. Sed in oib; his casibus iurariu quidem actione vtndu est. **M**erito aite pxtor: quia ex re qd illi dani detur. na quotiescumq; aliqd i publico fieri pmittit: ita opret pmitti vt sine iniuria cuiusq; fiat. et ita solet pncipe qtiens aliqd noui opis instituendum peti/ pmittit. Danu aut pa ti videtur q comodiu amittit: quod ex publico consequebat qualeq; sit. **P**roide si cui p spectus si cui adit/ sit deterior vel angustior: interdicto opus est. **S**i quid in loco publico edificauero: vt ea que ex meo ad te nullo iure/ desuebat de sinat fluere: interdicto me no te neri labeo putat. Plane si edifi ciu hoc effecerit/ vt min; lu minis huc tua habeat: interdictum hoc competit. **Q**ui illicite facit no potest alium arguere qui ipsum impedit in similia actu. **I**de aut: si i publico edifice: deinde hoc et edificiu obstat

quod tu in publico edificaueras: cessare hoc iterdictu: cu tu quooq; illicite edificaueras: nisi forte in iure tibi concessio edificaueras. **I**n rescripto pncipis videtur concessa que alijs in comodu no afferat: nisi expisse aliud diceretur in rescripto. h. d. **S**i quis a pncipe simplici ter impetrauit/ vt i publico loco edificet: non est credendus sic edificare: vt cu in comodo alicuius id fiat: negs sic co ceditur edificare: nisi forte q; hoc impetrauerit. **E**dificia que sunt in locis publicis nullo prohibente no debent facta destrui si no obstant vsui publico: sed dz ipsis imponi annua pefio: secus est in locis sacris: quia edificia ibi posita debent destrui propter religionem. h. d. **S**i quis nemine prohibente in publico edificauerit/ non esse eu cogendu tollere: me rui nis vibs defo: metur. et quia prohibitorium est interdictu non restitutorium: si tam ob stet edificium id publico vsui/ vtiq; is qui operibus publicis procurat/ debebit id depo nere/ aut si non obstat/ solariu ei imponere. **E**ctigal est hoc sic appellatur solariu ex eo q; pro solo pendatur. si tamen adhuc nullu opus factu fuerit/ officio iudicis pmetur: vti caueatur non fieri: r ea em nia etiā in psona herediu: cetero ruzq; successoz erut caueda

publi. si legatum. in fi. et hoc si ei dimittitur. si autem au feratur dic de expensis circa funem distinguendu. vt in sit. de re. diu. §. ex diuerso. **x** Adhuc. als si tamen admittum hoc opus r. id est non habet adhuc faciem operis. vt. s. de ope. no. nucia. l. si pulano §. opus.

Liber Quintus

a **U**ctamur. vt. r. s. titu. l. i. Accur.

b **I**n via vel itinere. quod min⁹ est q³ via: vt. r. in via priuata vel itinere. vt. in. de serui. circa prin.

c **U**cto. hoc prohibitoriu: sed sequens. l. s. p. p. r. o. r. e. i. t. restitutoriu est. r. potenditur hic tractatus vsq³ illuc.

d **C**opetit. scz futurus iure. vt. r. s. si serui. vendi. l. vi. in prin.

e **F**inibus. i. octo pedu in potestatum. vi. in anfractu ad instar puate. vt. s. de serui. r. u. l. i. vic. lantudo. l. i. r. illa de publica et priuata possit intelligi

f **H**abuerit. vt princeps vel senator. vt. l. de flu. l. q. min. et. s. de natura. re. l. q. r. s. de euc. l. u. r. ar. s. de aqua plu. ar. quod principis. et etiam quelibet ciuitas. vt. s. e. l. s. i. g.

g **Q**uas greci basilicas grece. et no. q. p. r. o. t. o. r. i. a. c. o. s. u. l. a. r. i. s. m. i. l. i. t. a. r. i. s. p. u. b. l. i. c. a. v. i. a. p. o. t. e. s. t. u. n. t. u. r. v. t. h. i. c. r. s. t. i. l. l. s. i. s. s. i. u. t. e. r.

h **A**grarias. q. r. ab agro debet. i. que i vicis. p. r. e. d. i. o. r. u. m. i. n. r. u. r. e. n. o. n. i. n. v. i. c. e. v. t. i. p. r. o. x. i. m. o. s. a. c. c.

k **C**onstitutus. e. ab iure de nouo l. Nam. s. b. a. s. u. p. e. r. i. o. r. i. s. e. d. i. c. t. i. s. z. o.

m **P**riuata e. s. per hoc. sed ita de muz si collatione priuatorum sit facta ab initio de nouo. r. fact. i. de itinere actus priuata. l. i. i. s. p. e.

n **D**ucit. has s. vocant agrarias

o **C**ommeare etiam non habentibus ibi predia. forte curia publica etia dicitur. Accur.

p **P**osillam. consularem.

q **E**xcept. eundem. Accur.

r **C**olonias. id est agriculturas.

f **P**ublicas. si memoriam hominum excedant: etiaz si priuatoru collatione reficiantur. vt. s. titu. l. i. s. i. n. prin.

Locorum sacrorum diuersa est causa. in loco enim sacro non solu facere vetamur: sed r factum restituere iubemur: hoc propter religionem. **A**lit pretor: in via publica vel itinere publico facere immittere qdve q eavia iterue deteri? sit: fiatue/ veto. **U**ctam publicam eam dicimus cui⁹ etiam soluz publicu est. non enim sicut in priuata via ita r in publica accipimus. **A**ie enim priuate solum alienu est: ius tamen eundi r agendi nobis competit. **A**ie autem publice solum publicum est relictuz ad directu certis finibus latitudinis: ab eo qui ius publicandi habuerit: vt ea publice iretur commeare. **U**iaz quedam publice sunt: quedam priuate: quedam vicinales. **P**ublicas vias dicimus quas greci nostri pretorias: alij consulares vias appellant. **P**riuate sunt quas agrarias quidam dicunt. **V**icinales vie sunt: que in vicis sunt: vel que in vicis ducunt. **H**as quoq³ publicas esse quidam dicunt: quod ita veruz est si non ex collatione priuatoru hoc iter constitutu est. **A**li ter atq³ si ex collatione priuatoruz reficiatur. nam si ex collatione priuatorum reficiatur: no vtiq³ priuata est^m. refectio enim iccirco de communi fit: quia vsu vtilitatemq³ comu nem habet. **P**riuate vie dupliciter accipi possunt: vel he que sunt in agris quibus im-

ergo patet vicinalem quandoq³ habere naturam publicam: vt quando non collatione priuatorum. **I**tem r quando collatione priuatoru: sed non extat memoria non tamen est publica. vt. s. titu. l. i. s. i. aliis si extat: tunc habet naturam priuate: vt patet ex predictis: non tamen est priuata.

Ad vias. r. r. s. i. c. a. s. : non dicas priuatas sed rusticas. i. in rure constitutas. s. v. i. s. a. u. t. e. m. v. r. b. a. n. i. s. s. u. p. e. r. i. o. u. i. n. t. e. r. d. i. c. t. o. i. n. t. e. r. d. i. c. t. a. p. o. s. s. e. m. u. l. t. i. v. i. d. e. t. u. r. : c. u. a. d. o. i. a. l. o. c. a. p. u. b. l. i. c. a. p. e. r. t. i. n. e. r. e. v. i. d. e. a. t. u. r.

Hoc interdictum tantum ad vias rusticas pertinet: ad vrbicas vero non. harum⁹ enim cura pertinet ad magistratus scilicet siue publice exceptus⁹ commeatus⁹ sit vel via coarctata: interuenit magistratus

Si quis cloacam in publicam viam immitteret: ex q³ ea re minus habilis via per cloacam fiat: teneri eum labeo scribit: immisisse enim eum videtur.

Si quis cloacam in publicam viam immitteret: ex q³ ea re minus habilis via per cloacam fiat: teneri eum labeo scribit: immisisse enim eum videtur. **P**roinde et si fossam quis i suo fundo fecerit vt ibi aqua collecta in viam decurrat: hoc interdicto tenebitur. immisus enim habere et hunc videri:

Qui patitur quod necesse habet pati q³ tuz ad hoc interdictum excusatur. secus est si voluntate sua aliquid contra hoc interdictum molitur. **e**x. p. l. u. m. h. a. b. e. s. i. n. t. e. x.

Idez labeo scribit. Si q³ in suo ita edificauerit vt aqua in via collecta restagner: no teneri eum interdicto: quia no immitit aquam: sed non recipit. **A**erua autem melius scribit vtrumq³ teneri. **P**lane si fundus⁹ viam publicam con-

casu cu distictione. na si ideo edificat q³ priuati aq³ iccirco du afferat. no t. n. e. f. si aut libere priuati curebat aq³ nec dano ista erat: t. n. e. f. sic. i. n. e. q. d. i. s. u. p. u. l. i. s. s. i. t. q. r. s. de aq³ plu. ar. l. i. s. s. i. r. a. p. d. r. l. i. n. s. u. m. a. s. i. s. z. d. faciebat vim vtrum contra antiquam formam edificat: an non.

Fundus. scz tius.

a In tuum. necessitas enim te excusat ne videaris fa- cere vel ne videaris ee in culpa. vt z. s. loca. in naue sa- felin. si. fm. hjo.

b Non sit. i. te recipere aquam ex vicini fundo.

c Eum enim. s. tm vt referatur hec ratio ad illum ca- sum qm necesse hz recipere aqua. ad qd est. s. de aqua plu. ar. si ternus. in pn. et de da. in- fec. q. dona. s. cum inter. et qd subij- cit vsum. i. seruitu te fm. hjo. sed. h. dicit referri ad. p. r. dicens q. verba ista iterdicti sunt intelligeda cu ali- qs facit directoyl immittit in via pu blica. vnde qui fa- cit vel immittit alio mediate no tenet hoc iterdictio. sed certe. s. proxi. di- cit contra. nisi de- eas eu sensisse de directo. sed. f. dicit vtili eum teneri q immittit alio media te. s. pma placet. d.

d Si tecu. qui non habes neces- se recipere aqua: et sic ad primu ca- sum referatur.

e Experiatis. iterdictio vti pos- vt. s. si ferui. ven. sicuti. s. aristo. sed nuquid liberaris cededo. r. h. sic. qz ideo teneris quia habes act. na. sec^o si non haberes vt superioru casu: et ideo liberaris ce- dendo. vt. s. o. pe- cu. l. qd debetur.

f Experiatis. quod esse non dz.

g Idem ait si odore. als si vic- no folor: als odo- re soli.

h Odore. i. fe- tore terre etia pu- uate: vt quia fecit ibi sulfurariam.

i Locus. publicus.

k Ad ea. s. animalia. contra eum ergo agitur qui ea ducit ibi pascendo: vt porcos qui terram fodiunt.

l Deinde. non nouum edictum ponit: sed verba sus- perious exponit.

m Sine postea. sic. s. de pac. iuris. s. siue autem.

n Impresentiurum. i. in presenti.

o Specus. hoc expone vt. s. de riuo. l. i. s. specus;

p Teneri. Nota non licere facere ponte supra viam publicam. z. facit. s. de fer. l. fi. z. i. de flu. l. fi. sed arg. contra s. coia pre. l. refectionis. sed ibi in via puuata dicit. Item

facit. s. de inue. a. ctuq. pua. l. iij. s. penul. et de riuo. l. fi. s. fina.

q Hoc interdi- ctu ppetuu. i. sem- pitemu fm vete- ra iura. vt insli. de ppe. acti. in pn. ti. vel dic vsq ad ce- tu annos. vt. C. s. sacrosan. ec. l. fi. s. hodie vsq ad. xxx. an. vt. C. s. pferip. xxx. an. sicut. s. co- tra. i. de popu. ac. l. fi. vbi dr q ois popularis est an- nalis. Solu. hoc spale fauore pu- blice vtilitatis. ar- gu. i. e. l. s. interdi- ctum.

r Et popula- re. sic. s. d. ope. no. num. l. in. pumcia. s. h. sec^o in supio- ri interdicto. vt. s. ea. l. s. aduersus. f. Quati actio- nis. facit. Iquod vi aut cla. semp. s. in hoc interdicto. ad destructione autē et qd factu est agi- tur ex sferiou iter dicto pri. s. pzetoz ait zc. et adde qd no. i. e. l. s. hoc iter dictu. als est in. l. pri. si vicinus.

t Pzetoz. ecce aliud interdictu.

v Hoc interdi- ctu. i. ista pte edi- cti restitutorij. ac.

x Non is tene- tur. supple tm. q ergo facit et factu hz tenetur ad des- tructu suu sum- ptibus: q fecit z fa-

ctum no habet tenet ad impensam. qui hz et no fecit ad patientia: vt hic. a. i. s. restituas. z. i. de flu. l. i. s. fi. et ar. i. qd vi aut clam. l. competit. s. in summa. z. s. de aqua plu. ar. l. is cum quo. et fm hoc expone hunc. s. Accur.

y pot restituere. ad hoc tm non tenet s. ad patientia:

z Non teneri. etiam ad impensam. vt dix.

a Copetere. etia ad destruedu no tm ad ipesam: s. iij

vel ex molli a spera/ aut angu- stioz ex latioze/ aut palustr^o ex sicca. Tractatu est an per- mittendum sit specus^o z pon- tem per viam publicā facere. et pleriqz probāt eum interdi- cto teneri^o. non enim oportere eum deteriorē viam facere.

b Hoc interdictu perpetuu^o est z populare^o eodemna tioqz ex eo facienda est quanti acto- ris^o interfit. Pzetoz^o ait: qd in via publica itinereve publi- co factu immisumve habeas quo ea via idve iter deteri^o sit fiat restituas. Hoc interdictu ex eadem causa pfficitur ex qua z superius: et tantu inter- est q hoc restitutorium/ illud prohibitorium est. Hoc in- terdicto^o no is tenetur^o qui in via publica aliquid fecit: s. is qui factu hz. Proinde si ali^o fe- cit/ alius factu habet: is tenet^o qui factu habet. et est hoc vti- lius: quia is potest restituere^o qui factu immisumve habet. Habere eum dicimus qui vti- tur z iure possessionis fruitur/ siue ipse op^o fecit/ siue ex cau- sa emptionis: vel cōductionis vel legato: vel hereditate: vel quo alio mō acquisiuit. An de offilius putat eum qui pro- derelicto reliquit id opus qd fecit: si viam publicam corru- pit et reliquit: non teneri^o hoc interdicto. no enim habet qd fecit. Sed an in eum actio de- beat dari videam^o: z puto vti- le interdictum competere^o: vt

etum no habet tenet ad impensam. qui hz et no fecit ad patientia: vt hic. a. i. s. restituas. z. i. de flu. l. i. s. fi. et ar. i. qd vi aut clam. l. competit. s. in summa. z. s. de aqua plu. ar. l. is cum quo. et fm hoc expone hunc. s. Accur. y pot restituere. ad hoc tm non tenet s. ad patientia: z Non teneri. etiam ad impensam. vt dix. a Copetere. etia ad destruedu no tm ad ipesam: s. iij

Liber Quintus

non sit alius qui destruat: als secus. vt. j. §. resitinas. et facit. §. de his qui deie. vel effu. si vero. §. positum. Ac.

a **R**estituat. §. de aqua plu. arce. l. is cum quo.

b **A**cturum. si prohiberes eam arborem tollere: sic viam reficere. vt. j. de via pub. l. in pun. sed et hoc vtil. vt. §. pri. §.

c **I**dem labeo als sapit lex si vicinus.

d **U**tile. facit §. de inoffi. testa. posthum. §. si qs ex his. r. §. vtilitru. si absente. et. j. qd vi aut clā. l. §. si.

e **I**nterdicto. directo.

f **C**onueniri. als contineri.

g **P**arem. sic j. de regu. iur. l. qd dolo. r. l. parem. r. §. de rei v. sin autem. §. sed r. is. et §. de dā. infec. pte tor. §. plane.

h **S**i ipse. als si ipse cuz quo qs inter rē. als si ipse quod quis rē.

i **D**eberere. sic seruatur in actione aque pluue arce. vt. §. de aqua plu. arce. emptor. r. l. post venditionem. r. l. is cū qd. r. in ope. no. num. vt §. de ope. no. num. l. pe. et si. et quod vi aut clam. l. j. quod vi aut clam. l. cōpēnt. §. in sum ma. r. facit. §. ca. l. prout nō est ibi. l. si vicin. §. hoc interdico. et de ali. iudi. l. iij. §. i.

k **T**epozariū. contra. j. de popu. acf. l. si. §. hoc speciale ē: vel hoc cū

popularis non est ex maleficio: sed opere facto.

l **A**ctois. quid si nichil vel parum interest: quia de alia contracta est: est enim populare cum ex eadē causa est qua superius. vt. §. eo. §. hoc edictum. Item an alius ager: et eadē possunt queri. §. §. hoc interdico. Ad hoc respondeo qd possit intelligi hic r. illo. §. quando. pro suo iure agit non populari. vt argu. j. de popu. acf. l. i. vnde alius ager pro suo iure r. populari: et etiam ipsemet pro iure populari. vt. j. de lib. homi. crxi. l. iij. §. penul. nec dicimus agere ex eadē causa. vt. j. de popu. acf. l. iij. vel dic ratione pte r. in interesse hoc intelligitur: nichilominus ergo precipitur destrui: vel non fieri opus. arg. j. vti

quod in via publica edificauit restituat. **S**i ex fundo tuo arbor in via publica sic ceciderit vt itineri impedimento sit: eamq; pro derelicto habeas: nō teneri te labeo scribit. si tamen actor inquit sua impensa arborē tollere paratus sit: recte tecū acturū interdico de via publica reficienda. Sed si pro derelicto non habeas: recte tecum agi hoc interdico.

Idem labeo scribit: si vicinū me ope viā corruperit: quous opus qd fecit tā michi qd ipsi vtilē sit: tū si is vicinus fundi sui causa id fecerit: me tñ non posse hoc interdico cōueniri. si autem hoc opus fieri cōiter curauim: vtrūq; nostrū teneri. **H**oc interdico locū habet etiā aduersus eū qui dolo malo fecit quominū possideret vel haberet. **E**tenim parem esse conditionē oportet eius qui qd possideat vel habeat: atq; eius cuius dolo malo factū sit quominū possideret vel haberet: et michi videt vera labeonis sentētia. **R**estituas pretor inquit. restituere videt qui in pūstinū statū reducit: qd fit siue quis tollit id quod factū est: aut reponit id qd sublatū est: r. interdū suo sumptu. nam si ipse cū quo quis interdixit fecerit: vel iussu eius alius

possit. si duo. §. si. et fm hoc non est populare prout ex causa sui sit condemnatio. vel dic tertio inspicit interesse totius populi. nam ei competit vt toti populo. an autē per testes probetur interesse: dic vt. j. quod vi aut clā. l. semper. §. in hoc interdico.

aut ratum habitū sit qd fecit: ipse suis sumptibus debet restituere. Si vero nichil horū interuenit: sed habet factū: tunc dicemus patientiā solam eum prestare debere. **I**nterdictū hoc nō esse tepozariū sciēdum est: p̄tinet enī ad publicā vtilitatem: cōdemnatioq; ex eo facienda est quāti actoris inter sit tolli qd factū ē. **P**retor ait quominus illi via publica: itinereve publico ire agere liceat: vim fieri veto.

Item in quo populus romanus imperiū habet: populi romani esse arbitror. **M**aris esse cōem vsus oibus hoīb; vt aeris: iacta scy in id pilas eē qd iecerit: s; id pcedendū nō eē si deterior lit toris marisve vsus quodq; modo futurū sit. **C**euo. li. i. **R**h.

In litore iuregētū edificare licere: nisi vsus publicus impediret. **P**aul.

Sper publicum locum riuus aqueductus puuato nocebit: erit actio puuato ex lege. xij. tabu. vt de noxa domo caueatur. **L**ipia.

Qui interdico hoc experitur ne quid in loco publico fiat quo damnū puuato detur: quāuis de loco publico interdicat: nichilominus pcuratoris dandi facultas est.

est: vt usufructuario / creditori / bōe fidei possessori caueatur: dico ita vt res p iudicē apud quē actio pponit disponat ita ne dānū possit pati. nō autē dico qd cau no dāni in se eti petat p acf. s; si cautōez petere vellet dñi possit p offi. iij. vt. §. dñi. vt. p̄di. si fultule. r. §. de dā. infec. fūntū in p̄n. s; q actio erit dño vt nō dño ex. l. xij. ta. **R**h. i. fctm vt. dñi. ex lege: qd ex atiq; lege daf vbi nō ē alia actio. vt. §. dñi. ex lege. l. i. r. hoc si n̄ hēs noxa. si at hēs noxa. f. p noxa futura vt dic. i. dānū datū refarcit. s; q actioer. **R**h. an le. adl. iuēta erat illa qd p alijs dānis. vt. §. ad. l. adl. l. i. hoduert adl. vel in fctm subsidiana adl. qd daf. p dāno dato.

Qui facultas est. pro damno puuato. vt. §. de p̄

m **P**retor ait. ecce quartū interdico: vt in rubrica. et facit. j. vt in flu. pub. l. i. §. i.

Item. ma. **U**rs salicet. **O**popul. sunt enim quedaz que a sarracenis possidentur.

P Arbitror. qd ad iurisdictionem. sic r. C. d. quadri. prescrip. l. i. §. i.

Q Futurus sit. facit. §. de acqui. re. do. l. quod i litore. r. l. q̄uis. et de re. diu. l. intantū. s; videtur etiā si fiat deterius qd liceat. vt. §. d ope. no. num. l. i. §. num catio. in fi.

I litore. im pediret. tunc enim vel a magistratu est prohibēdum: vel vtili interdico agendū. et hēst. §. d ope. no. nū. l. i. §. nūcia tio. **S**olu. vt ibi.

S per publi cū. nocebit. i. nocere p̄: vt. §. de sta. lib. l. labeo aliquando nō cautione: sed actione esset opus. **R**zo.

De noxa. ab vniuersitate. si publice ducit: alioquin a puuato: s; als est nō. f. vt nō dño / id est etiā nō dño cui tñ inter-

De loco pub. fruē.

cura. l. licet. r. l. non cogendum. §. qui ita.

Sicut is. alio licet is r. et. l. habet ita tñ r. c.
Deformetur. item alia ratione. vt. §. eo. l. ii. §. si quis nemine. et facit ad hanc rationē. C. d. pūna. editi. l. ij. r. §. ad exti. l. gemina.

Edictum. id est pretore prohibē. vt. l. de regu. iur. l. qui vetante. Alij dicunt cū nō est perfectū edificū tollat. aljs nō. **T**ollere. nō per interdictū sed iudicis officio. vt dicto. §. si quis nemine.

Illusorium. quod esse non debet. vt. et. §. de iudi. si pretor. R. c.

De loco publico fruendo.

Pretor ait locū. vt publica. nus vel qui talibus preest. vt. §. titu. l. i. §. si quis nemine.

Conduxerit forte etiā ad modicum tempus: licet enim non habeat rei vendi. potest tamen agere ad retinendum suam naturalē possessionē. vt. l. de usufructu. l. i. §. qd ait. aljs nullum esset speciale hic. quia et cōducens a puato ad non modicum tēpus haberet excep. r. act. et interdictum ne vis fiat et §. r. 30. vt dic huc ad modicum tempus cōducenti dari in rē

vtilem: vt puato ad magnum. et facit. l. vti possi. si duo. §. cum inquilinus. Item aliter hic publicum §. §. titu. pmo. l. ij. §. publica: accipitur. cum ibi pro eo quod est in usu publico: hic non. sed pro quolibet loco fisci ce saris ciuitatis municipij. vt. l. vt in flu. publi. na. li. §. est ergo. §. quandoq. concurrunt. vt. §. si quis nemine.

Socioue. hic est casus vbi ex alterius cōtractu agit socius: aljs non nisi cessa actione. vt. §. pro socio. l. iij. in punci. sic et. §. si ferui. vendi. l. loci. §. si fundus. sed Jo. h. non ex contractu socij: sed propter contractum dixit dari utile: sed conductori directum. et est etiam aliud speciale: vt ad heredem transeat. vt. §. pro socio. l. adeo. et

De via pub. refi. fo. lxxii.

facit. §. de iniurijs. l. iniuriarum. §. conductori. R. 30.

Preferatur. quia directa preferatur vili. vt. §. de publi. l. penul. sed quandoq. econtra: vt dixi. §. de procu. l. in causa. §. fina.

Ait pretor. vltra legem enim. id est vltra statutum tempus.

Contra legē id est pacta: vel si non soluit pensio: nec enim fructus est seruanda ei qui non seruat. vt. r. l. de regu. iur. l. cum par. §. illi.

De via publica: r itine re publico reficiendo.

Titu. r. Alpianus.

Pretor ait: quominus illi viam publicā iterve publice aperire reficere liceat: dū ne ea via id ve iter deterius fiat/vim fieri veto. Nam aperire est ad vterem altitudinē latitudinēq. restituere: sed r purgare refectiois portio est. Purgari autem proprie dicitur ad libramentum proprium redigere sublato quod superest. Reficit enī et qui aperit: r qui purgat: et omnes omnino qui in pūstinum statum deducunt.

Si quis in specie refectiois deteriore viam facit/im-pune vim patietur: propter quod neq. altiore/neq. longiore/neq. latiore/neq. humiliores viam sub nomine refectiois is qui interdicat potest facere: vel i viā terrenā glāre amittere/aut sternere viā la-pide q̄ trena sit: vel ecōtrario

cies. sic ponitur. §. de conditio. ob causam. l. si. R. 30.

Ad libramentum. id est ad modum. Or. vel id est ad pulchritudinem.

Deducunt. id est reficiunt.

Si quis in specie. id est velamine.

Patietur. ab aliquo etiam suis auctoritate.

Neq. longiore m. per circuitus vel anfractus. et facit. C. de sacrosanctis eccle. qui sub preteptu. Accursus florentinus.

Interdicat. id est interdictum proponit. R. 30.

Glāream. id est sabulum cum paruis lapillis. Accursus florentinus.

Contra legē id est pacta: vel si non soluit pensio: nec enim fructus est seruanda ei qui non seruat. vt. r. l. de regu. iur. l. cum par. §. illi.

Concedi. qd ad titu. Respon. vt si postea prohibeatur habeat hoc interdictum. et facit. §. de excep. paulus. et §. de acqui. re. domi. statuas. et de puile. cre. l. aufidius.

De via publica reficiendo. Titulus iste non ad aliud pertinet: nisi quia qui viam publicā reficiebat videbat aliquid facere: sed hoc facere non est prohibitum. Dic ergo de via publica qualiter reficiat r amittatur. p̄ter ea hic de vrbana et rustica: sed. §. titu. ij. tantū de rustica. vt in. l. ij. §. hoc interdictum. et sic non superfluit hic titulus.

Pretor ait portio est id est spe

Liber Quintus.

A De strata. i. de via facta lapide manu strato. ad qd est. s. de aqua plu. arcen. si prius. s. i. sed videtur hoc facere licere. vt. s. de dā. infec. fluminū. in prin. que est contra. fo. ibi ad publicam vtilitatem: vt ibi no.

A Actoris interent. hoc expone vt. s. ti. ij. l. ij. §. pe.

A nec g. ad sctum iacobum aliis multis ire non liceret. et est speciale contra regulā C. de p̄scrip. xxx. an. oēs. vel eideo q: videtur excipere si alius impedit: at: quod ius excipiendi nō tollitur t̄pore. vt. i. de excep. do. l. pure. §. fi. et est hoc etiam si centum an. non iuit fauore publice vtilitatis.

E diles. no. bonam legē grecam.

E scdm ciuitates. vt per burgos. idēz si in ipsa ciuitate.

Non labilia id est nō ruant.

Illabilia. id est nō ruinosa.

Sinautez. i. cōtra factū fuerit.

Trocos. id est rotas quib⁹ vehunt ligna. et idē in similibus.

S in agrum. vie reiecte. i. propter viam reiectaz actio in factū Jo. vel vtilis adl. vel vt dicunt quidā nomen est actionis actio vie reiecte.

Iniuria. id est damnum. hoc tamen fallit in casu. quod die vt. s. quemadmodum ser. amit. l. si locul. §. fi.

Cōpellitur. qui si non est soluedo vicini cogit vt. s. e. ediles. §. construant. et ne quid in loco publico fi. l. ij. §. riarū.

de strata⁹ terrenam facere.

Interdictuz hoc perpetuo dabitur: et in oēs et habet condēnationem in id qd actoris⁹ inferit. **T**abolen⁹

Iam publicā populuf non vtendo amittere non potest. **A**lpianus.

E dilitum currulum singulari libro. **P**apinianus.

E diles⁹ currules studeant eas que secunduz

ciuitates sūt vias: vt vtiqz ad

equentur: et effluxiones nō ceant domib⁹: et pontem faci-

ant vbicunqz oportet. Stude-

ant autem vt proprii parietes

et alioruz aliquid que circa do-

mos/que ad viam publicā du-

cunt non labilia⁹ sint: quaten⁹

vt oportet emundent dñi do-

morum: et construant. Si autē

non emundauerint: neqz con-

struxerint: mulctent eos quo-

ad illabilia⁹ faciāt. **L**urent au-

tem vt null⁹ effodiat vias: neqz

subruat: neqz construat in vis

aliquid. **S**i autē seruus quidē

fuerit: ab obuiante fustigetur:

si liber: demōstretur edilibus.

Ediles autem dānscent secu-

dum legem: et quod factuz est

dissoluant. **C**onstruant autem

vias publicas vnusqz scdm

propriam domū: et aqueduct⁹

purget que sub diuo sūt. i. celo libero: et construat ita vt nō

prohibeatur vehiculum tran-

sire. **Q**uicunqz autē merce-

de habitant si non construat

De fluminibus et ne quid in e.

Et pro id est ne quid et. vel de flumine non nauigabili et ne quid in flumine et. scz nauigabili et.

Et pretor. statio. vbi naues tute flant. vt. i. e. l. stationem.

A rixari in vis: neqz stercola

proicere: neqz morticina: neqz

coia iacere. **T**ranslatum p̄sis. **P**aulus.

S in agrum viciniaz publicam quis reiecit:

in tantum in eum vie reie-

cte⁹ actio dabitur: quāti eius

interest cuius fundo iniuria

irrogata est. **Q**ui viā publi-

cam exarauerit: ad munitionē

eius solus compellitur.

De fluminibus: et ne quid in flumie publico ripave eius fiat quo peius nauigetur.

Titu. xi. **A**lpianus.

It pretor ne quid in flumie pu-

blico ripave eius fa-

cias: ne qd in flumine

ripave eius immittas quo sta-

tio⁹ iterue nauigij⁹ deterius

sit/ fiat. **F**lumen a riuo⁹ ma-

gnitudine discernendum est:

aut estimatio⁹ circuncolentū.

Itē fluminū: quedaz sunt

perēnia: quedā torrētia. **P**erē-

ne est qd semp⁹ fluit. **T**orrēns

est qd tm̄ hyeme fluit. **S**i tm̄

aliq⁹ estate exaruit qd alioquī

pēne fluebat: nō ideo minus⁹

perēne est. **F**luminū: quedā

publica sunt: quedam nō. **P**u-

blicuz flumen⁹ esse cassius dif-

finit quod perēne⁹ sit: hec sen-

tētia cassij quā **L**elius probat

videtur esse pbabilis. **H**oc

interdictum ad flumina publi-

Nauigij. ali-

as nauigio. i. pro-

pter nauigij

Et fiat. sit i

presenti. fiat in fu-

turo. vt. s. ne quid

in loco pub. l. ij. §.

deinde ait pretor.

Flumen a riuo. hic riuū nomine

aq̄ flūēs accipitur

Estimatio. ne. id est opinione

fic et. s. de fundo

instru. l. cum de la

nionis. §. asinam.

Semper. id

est sine fine. sic. C.

de diuer. re. l. ij.

Quibus tempo-

ribus: ita q̄ p̄le-

runqz. sic. i. e. §. ri-

pa. et insi. ad. l. a-

quil. §. is autem.

Non ideo

minus. idēz ergo

per contrariuz est

in torrenre.

Publicum.

flumen. scilicet id

demuz. alia enim

sunt priuata: vt ra-

po et mellum zel-

lum. az. sed via pu-

blica dicitur cuius

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

o

eo. l. Item flumi-
niz. r. s. de acqui.
re. do. l. adeo. §. in-
sula. in fi. et. C. de
allu. r. palu. l. i.
a **R**edierit. id
est naturalem et
quaz solet tenere.
b **C**epit. facit
s. de acqui. re. do.
ergo. §. alluio.
c **S**i limitati.
id est cerni finib⁹
determinati. vt nul-
la occasione domi-
nuz eorum possit
augeri. r. quod hic
de insula dicitur
idez est de iure al-
luuionis. vt. s. de
acqui. re. do. l. in
agris. alias est in
litteris militares
agri id est militi-
bus assignati. Ac.
d. **P**ossident.
ad hoc. s. de ac. re.
do. adeo. §. insula
r. l. inter eos. Acc.
e **F**ecit. hoc est
vetus.
f **P**ublici. to-
tu. §. de si ps ad na-
uigiū ex rhenio. vt
aq̄ que ex sauana
trahit ad ciuitate:
nisi dicas qz nō ē
pene cōsuati. vt
s. fluminum.
g **S**i amnis.
facit insula. de re. di.
§. insula.
h **U**tile. si ex
eo non nauigabili
aliud nauigabile
fiat. vt. l. §. si in ma-
ri. r. §. sequenti. et
L. quominus scōm
p. vel scōm. §. 3o.
etiam si non fiat
illud nauigabile:
vt qz caput ad ma-
re r. An aut p rbe
nū fiat aliud nau-
gabile vt padus:
qd̄ vt. qz si rhenū
r. alia ibi non im-
mittant scilicet ca-
put: reddatur non
ita aptum ad na-
uigandum.
i **S**ectionem.
ad hoc. l. de verbo
sig. pectus.

quando vel imbribus vel ma-
ri: vel qua alia ratione ad tem-
pus excreuit: ripas non mutat
Nemo deniqz dixit nilum/ qui
incremento suo egyptum ope-
rit: ripas suas mutare vel am-
pliare. nam cum ad perpetuā
sui mensuram redierit: ripe al-
uei eius muniende sunt. Si ta-
men flumen naturaliter creuit
vt perpetuum incrementum
natum sit: vel alio flumine ad-
mixto vel qua alia ratione: di-
cenduz est proculdubio ripas
quoz eum mutasse: quem ad-
modum si alueo mutato alias
cepit⁹ currere. **S**i insula in
publico flumine nata fuerit:
inqz ea aliquid fiat: non vide-
tur in publico fieri. Illa enim
insula aut occupantis est si li-
mitat⁹ agri fuerunt: aut eius
cuius ripam cōtingit: aut si in
medio alueo nata est: eorum est
qui ppe vtrasqz ripas pcedia
possident⁹. **S**imili mō et si
flumen alueum suum relique-
rit: r. als currere ceperit: quic-
quid in veteri alueo factū est:
ad hoc interdictum non perti-
net. Non enim in flumine pu-
blico factum erit: quod est vtri-
usqz tute stare pnt. **A**ut pto-
r itqz nauigij deterio⁹ sit: fiat. hoc
p nauigatioe positū ē. imo na-
uigiū solem⁹ dicere etiā ipam
naue. **I**ter g nauigij pōt r sic
accipit: iter nauis deterius fiat
Nauigij appellatioe etiā ra-
tes pntentur: qz plerūqz r ratū
vsus necessarii est. Si pedester⁹ iter ipediat: nō
iō min⁹ iter nauigij deterio⁹ fit⁹. **D**eterio⁹ sta-
tio: iteqz iter nauigij deterio⁹ fieri videt⁹: si vsus ei⁹
corrūpat⁹: vel difficilio⁹ fiat: aut mior: aut rario⁹:
aut si in totū auferat. **P**roide siue aq̄ derinet⁹: vt
exiguio⁹ facta min⁹ sit nauigabilis: vt si dilatef
vt diffusā aquā breuē faciat: vt si qd̄ aliud fiat qd̄
nauigationē incōmodā difficilio⁹ reue faciat: vel
p: vsus ipediat: iudicto loc⁹ erit. **L**abeo scribit
nō esse dandā exceptionē ei q̄ iterdicto puenit⁹:
aut nisi ripe tuēde cā id factū sit. §. ita excipie-
dū ait: ex quā⁹ si qd̄ ita factū sit vti lege fieri li-
cuit. **S**i in mari aliqd̄ fiat: labeo ait ppetē tale⁹

iterdictū si qd̄ i priuato factū
sit: nec qdē si in priuato flumie
fiat. nā qd̄ sit i priuato flumie
pinde est ac si i alio loco priua-
to fiat. **I**n publico flumine
factuz accipere debem⁹ quic-
quid in aqua factum est. nam
si quid extra factum sit: nō est
in flumine publico factum. et
quod in ripa sit: nō videtur in
flumine publico factū. **N**ō
autem omne quod in flumine
publico ripave fit: cohercet
prietoz: sed si quid fiat quo de-
terior: statio r nauigatio fiat.
Ergo hoc interdictum ad ea
tantum flumina pertinet que
sunt nauigabilia: ad cetera nō
pertinet. Sed labeo scribit nō
esse iniquum r si quid in flumi-
ne eo q̄ nauigabile nō sit: fiat
vt exarescat: vel aque cursus
impediatur: vt ille⁹ interdictuz
competere ne vis ei fiat quo-
minus id opus quod in alueo
fluminis ripave eius ita factū
sit: vt iter cursusve fluminis de-
terior: sit fiat: tollere: demoliri:
purgare: restituere vtri boni
arbitratu possit. **S**tationē de-
cimus a stādo. is igitur locus
demonstratur: vbi quoz na-
ues tute stare pnt. **A**ut pto-
r itqz nauigij deterio⁹ sit: fiat. hoc
p nauigatioe positū ē. imo na-
uigiū solem⁹ dicere etiā ipam
naue. **I**ter g nauigij pōt r sic
accipit: iter nauis deterius fiat
Nauigij appellatioe etiā ra-
tes pntentur: qz plerūqz r ratū
vsus necessarii est. Si pedester⁹ iter ipediat: nō
iō min⁹ iter nauigij deterio⁹ fit⁹. **D**eterio⁹ sta-
tio: iteqz iter nauigij deterio⁹ fieri videt⁹: si vsus ei⁹
corrūpat⁹: vel difficilio⁹ fiat: aut mior: aut rario⁹:
aut si in totū auferat. **P**roide siue aq̄ derinet⁹: vt
exiguio⁹ facta min⁹ sit nauigabilis: vt si dilatef
vt diffusā aquā breuē faciat: vt si qd̄ aliud fiat qd̄
nauigationē incōmodā difficilio⁹ reue faciat: vel
p: vsus ipediat: iudicto loc⁹ erit. **L**abeo scribit
nō esse dandā exceptionē ei q̄ iterdicto puenit⁹:
aut nisi ripe tuēde cā id factū sit. §. ita excipie-
dū ait: ex quā⁹ si qd̄ ita factū sit vti lege fieri li-
cuit. **S**i in mari aliqd̄ fiat: labeo ait ppetē tale⁹

k **L**ocus dex
monstratur. id est
stationis verbo.
l **N**auicm. sic
accipit. C. de fac.
san. ccc. l. i. ubem⁹
nullam. in fi. et sic
no. duob⁹ modis
dici nauigium.
m **S**i pedestre.
quod est iuxta as
quā quo itur quā-
doqz flumibus tra-
hendo: quod dicitur
resara: vel pē-
arda vulgarit⁹: vt
de eo per quod de-
scenditur vel itur
ad aquam siue
naues.
n **D**eterio⁹ fit.
vnde non competi-
tur hoc interdictū.
o **R**apidus.
facit. s. de aq̄ plu.
ar. l. i. §. i. aq̄.
p **A**ut nisi. et
hec verba excepti-
onis que non des-
bet dari recte in-
terdiceret nisi et
cetera. Accur.
q **E**xtra quā.
r hec sba excep-
recte agitur si qd̄
factū sit extra quā
vri. r. l. lex autem
permittit quando
qz. vt. l. i. pto. vel
sic recte age: nisi
quia feat lege per-
mittit vt pncipe
r **T**ale. alias
vtilis. alias tale: §.
contra. s. de ope.
no. nū. l. i. §. quod
si quis in mari.

a Putat. ut exemplo interdicti de flumi. pu. hic iter-
dicat ut sicut de mari dictum est mutatis verbis nisi cum
eadem sit sententia secundum Roge.

b Superius. facit. s. ne quid in loco publi. l. i. s. pre-
tor ait quod in mari.

c Immissit. si
ue hz nunc siue no.
qo die vt. s. ne qd
in loco publi. l. ij.
s. restitutas.

d Auctor. id e
venditor.

Quomin. aq
no tamen p
riam publicaz. vt
s. de aqua plu. arc.
c. si in publico. s.
fi. r. facit. s. de ser-
tu. rust. p.edio. l.
impatores. Quid
si ducebam aqua
ex flumine infra. s.
alius incipit duce
re supra ita q me
impedit an potest
videtur q sic per
Littam. ar. contra
J. at. i. s. sunt aut
qui. r. s. ne quid i
loco publi. l. ij. s.
merito. r. videtur
verius.

f No pmitit
a lege etiā si pun-
ceps permittet
nisi diceret no ob.
Lista vel alia. vt. s.
de aqua plu. arc.
l. si autē. s. fi. r. est
ar. l. si. de here. q.
r. diff. s. testi. item
ad hoc q piceps
r. senatus equius
leant in conceden-
do. facit. s. de aq
plu. arc. quod pn
ceps. r. quod no. i
l. si autē. in fine.

Precept
r. senat
equipol
lent in
concedē-
do.

Lumina. pu-
blice sunt. q
ad vsu. sed flumē
etiā quo ad pprie-
tate. vt. s. de rerū
diu. l. nemo. in fi-
ne. r. l. riparum.

h Cōtinet. qo
et habes. s. l. i. s.
ripa.

i Secundum.
id est iurta.

k Publica. ali
qua q et hoc subij
at cum ripe rē. et
dic ripe datus r

interdictum ne qd in mari/ in
littore ve q port? statio iterve
navigio deterius fiat: sed et si
in flumine publico nō tamē na-
uigabili fiat: idem putat. De
de ait pto: qd in flumine publi-
co ripave etus fiat: siue quid i
id flumen ripave etus factum
imissuz hēas quo statio iterve
navigio deterio: sit fiat/ resti-
tuas. supius^b interdictū phi-
bitōiū est: hoc restitutoriū ad
eādem cām ptnēs. Subetur
autem is qui factū vel imissuz
habet restituere qd hz: si mo-
do id qd habet stationem vel
navigiū deterio⁹ faciat. **H**ec
verba factū habes vel immis-
sum habes: ostendūt non solū
eū teneri qui fecit vel immissit
s; eū q factū vel imissū hz. De
niqz labeo scribit si auctor⁹ tu⁹
aqua dnuauerit: teneri te hoc
interdicto si ea tu vtaris.

Hec lex tria facit. pto po-
nit dictū vsqz ibi: si modo. ibi
dictū suū limitat vsqz ibi: sed
et si. ibi ponit limitationis exē-
plū vsqz in finē. **Bar. Dōp.**

Quomin⁹ publico ex flu-
mine ducatur aqua⁹ ni-
chil impedit: nisi iperato^r aut
senat⁹ veteret: si modo ea aqua
in vsu publico nō erit. s; si aut
navigabile est/ aut ex eo aliud
navigabile sit: non pmittitur⁹
id facere. **D**aulus.

Lumina publica que
fluunt: ripeqz eoz pu-
blice sunt⁹. Ripa ea putatur
esse que plenissimū flumen cō-
tinet. **S**ecundū ripas flumi-
nū loca non oia publica⁹ sunt
cum ripe cedāt ex quo pūmū
a plano vergere incipit vsqz ad
aquam. **S**euola.

Questitum est: an is qui
in ytraqz ripa fluminis

cedant. i. loca. r. dic cedunt vt sint publica quo ad vsum
r quod dicit vsqz ad aquam: id est naturalem cursum aq
siue vnde naturaliter consuevit fluere. quid ergo si inter
duos montes currit: et vide tur vsqz ad cacumen montis
esse publicum cum semper vergit ad

publici domū hz pōtē priuati
iuris facere pōt: An. nō posse
Hec quid in flumine publi-
co ripave eius fiat quo aliter
aqua fluat qz in priore estate
fluxerit. **C**ity. xij.

Divide titulu istū in duas
principales ptes. In prima po-
nit interdictū phibitoriu. i. scda
interdictū restitutoriu. scda ibi:
deide ait pto: itē pta subdivi-
dit in quiqz. pto ponit vba e-
dicti. scdo narratunculā quā-
dā p modū sumarij cuiusdam
tertio exponit edictū. qto qz
stioēs a pto ad pūmū edictuz
quinto declarat cui r ytra qz
hoc edictū ppetit. scda ibi hoc
interdicto. tercia ibi: ait pto. qz
ta ibi si qz ex riuo. qnta ibi hoc
interdictū cuius: scda ps pūci-
palis subdividit in duas. pto
ponit verba edicti restitutorij.
scdo differētā ostēdit int̄ hec
duo interdicta. scda ibi: hoc
interdictum. **A**planus.

Questitum est
nō posse. idē
in domibus. quod
dic vt. s. ne quid
in loco publi. l. ij.
s. tractatū. **Acc.**
Hec quid in flu-
mine publico.
Differt a supe-
riori ti. quia illud
ppter nauigiū vi-
litates: hoc ppter
sgroium vel aliaz
qz nauigiū prohibe-
bet in flumine fie-
ri. Item ille de na-
uigabili vel quasi
dicit: hic de omni
flumine. vt. l. i. cir-
ca princip. Item
differt ab inferiori:
quia hic prohibe-
tur fieri in pu-
blico. Ibi contra
vetat fieri vim fac-
ienti r vten. **Acc.**

Hec pto: q alit aq fluat qz
in priore estate fluxerat veto. Hoc iter-
dicto pspexit pto: ne deriva-
tiōib⁹ min⁹ pcessis flūia exa-
rescāt: vt mutat⁹ alue⁹ vicinis
aliquā iuriā⁹ faciat vt afferat
ptinet aut ad flūia publica si-
ue navigabilia sunt siue non.

Ait pto: q alit aq fluat qz
in priore estate fluxit. nō ois q
imissit vt q fecit tenet: s; q faci-
endo vt imittendo efficiat a lit
qz priore estate fluxit aquam
fluere. **H**ec aut ait alit fluat
nō ad quātitate⁹ aque fluētis

Ait pto: q alit aq fluat qz
in priore estate fluxit. nō ois q
imissit vt q fecit tenet: s; q faci-
endo vt imittendo efficiat a lit
qz priore estate fluxit aquam
fluere. **H**ec aut ait alit fluat
nō ad quātitate⁹ aque fluētis

Questitum est: an is qui
in ytraqz ripa fluminis

git. ppter attracti-
onem aque. sed in
predicto casu non
sic. sed quid si nil
vergit propter tra-
ctionē aque: quia
saxosus ē vsqz ad
aquam: An. dicaz
esse publicuz vsqz
ad locum quo ple-
nissimū flumē ex-
currit. vt. s. pri. r.
ar. j. de ver. obli. l.
lumis.

Questitum est
nō posse. idē
in domibus. quod
dic vt. s. ne quid
in loco publi. l. ij.
s. tractatū. **Acc.**
Hec quid in flu-
mine publico.

Differt a supe-
riori ti. quia illud
ppter nauigiū vi-
litates: hoc ppter
sgroium vel aliaz
qz nauigiū prohibe-
bet in flumine fie-
ri. Item ille de na-
uigabili vel quasi
dicit: hic de omni
flumine. vt. l. i. cir-
ca princip. Item
differt ab inferiori:
quia hic prohibe-
tur fieri in pu-
blico. Ibi contra
vetat fieri vim fac-
ienti r vten. **Acc.**

Hec pto: q alit aq fluat qz
in priore estate fluxerat veto. Hoc iter-
dicto pspexit pto: ne deriva-
tiōib⁹ min⁹ pcessis flūia exa-
rescāt: vt mutat⁹ alue⁹ vicinis
aliquā iuriā⁹ faciat vt afferat
ptinet aut ad flūia publica si-
ue navigabilia sunt siue non.

Ait pto: q alit aq fluat qz
in priore estate fluxit. nō ois q
imissit vt q fecit tenet: s; q faci-
endo vt imittendo efficiat a lit
qz priore estate fluxit aquam
fluere. **H**ec aut ait alit fluat
nō ad quātitate⁹ aque fluētis

Ait pto: q alit aq fluat qz
in priore estate fluxit. nō ois q
imissit vt q fecit tenet: s; q faci-
endo vt imittendo efficiat a lit
qz priore estate fluxit aquam
fluere. **H**ec aut ait alit fluat
nō ad quātitate⁹ aque fluētis

Questitum est: an is qui
in ytraqz ripa fluminis

pede
lit.

a **Superius**, de quo dictū est. s. e. l. i. vsq. ad. s. de. de.
 b **Interdictum**, salicet prohibitorium.
 c **Cohercebitur**, i. destructur hoc interdicto secundo
 sed quid si pūmum non fuit motū: an scdm habeat locū.
 Inquit hic q. nō. sed dic. s. vt. s. de. ope. no. nū. l. i. s. i. Ac.

d **Haberes**, s. q. qualiter fiet eodē natio hoc casu? Rñ. pro interesse agēns: iurabitur in litē. vt. arg. l. q. d. vi. aut. clam. l. sem. per. s. in hoc interdicto. vel dicitur no. taf. s. ne. quid. i. lo. pub. l. ij. s. penul. Itē an sit popula. re. Rñ. sic sicut et superius: vt. s. s. hoc interdictum cautis.

Ut in flumine publico nauigare liceat. **Differt a superioribus**: vt. no. tau. s. in. p. rima rubrica.

Retor. interdictū

pponā quo vetas bo fieri impedimētū nauigāti. Sed nunq. d. v. d. d. abitur de mari ad instar huius: et ad instar vie publice s. qua subicit: Rñ. sic. vt. no. s. ne. q. d. in. lo. pub. l. ij. s. q. in. man. Accur.

f **Positum est**, vt. s. ne. q. d. in. loco pub. l. ij. s. fi. Ac.

g **Supra scripta**, flumen: lacus: stagnum: et. Ac.

h **Lacus est**, factus: s. de. acq. re. do. m. l. lacus. Ac.

i **Cogitur. als. cogitur. als. colligitur.** Accur.

k **Manufactū**, vt. sepe fit infra castra.

l **Hec publica**, ad quod est. s. de. verbo. signi. l. lit. tus. ij.

m **Interdictū**, non hoc sed superius. s. de. lo. pub. fru. l. i. in. pūn. vel dic. hoc et illud si-

quod in flumine publico ripa ve eius factū sit: siue q. d. in flumen publicū: ripamve et immissus haberes: si ob id aliter aqua fluat atq. in priore estate fluxit: restituas. **Hoc interdictum restitutorū** proponitur. superius enī prohibitorū est: et p. tinet ad ea que nō dū facta sunt. Si quid igitur tam factū est: per hoc interdictū restituetur. Si q. d. ne fiat prospicitur: superiore interdicto erit vtendū: et si quid post interdictū redditum fuerit factū: cohercebitur. **In hoc interdicto restitutorio non est iūquū** (vt. labeo ait) venire etiā quod dolo malo factū est quominus haberes.

Ut in flumine publico nauigare liceat. Titu. xiiij.

Plianus Retor. ait: quominus illi in flume publico nauigatiōem agere: quove

minus in ripa onerare: exonerare liceat: vi fieri veto. **Itē** ait vt. per lacū/ fossam/ stagnū publicū nauigare liceat: interdicam. **Hoc interdicto** p. spicitur ne q. s. in flumine publico nauigare phibeatur. sicut enim ei qui via publica vti prohibetur interdictū supra positum est: ita hoc quoq. proponendū p. tor. putauit. **Si** p. uata sunt supra scripta: interdictū cessat. **Lacus est** q. perpetuā habet aquā. **Stragnū** est q. d. temporālē cōtinet aquā ibidē stagnante: que quidē aq. plerūq. h. yeme cogit.

Fossa est heptaculū aque manufactū. Possunt aut etiā

mul. cōcurrere hoc casu. et facit. s. de. iniū. l. iniuriarum. s. conductori.

n **Teneri. als. tueri**, et tunc eum scz conductor: als. t. neri. et tunc eum q. prohibuit conductorē vti. Accur.

o **Lacus. n. p. e. fluminis.**

hec publica esse et nō publica. **Plane** qui stagnum vel lacum conduxit: si piscari prohibeat: vtile interdictum competere fabinus consentit: et ita labeo. **Ergo** et si a municipibus cōductum habet: equissimū erit ob vectigalis fauorem interdicto eū teneri. **Si** quis velit interdictum tale mouere: vt locus deprimatur pecoris appellendi gratia nō debet audiri: et ita melo scribit. **Idē** ait tale interdictū competere: ne cui vis fiat quominus pecus ad flumen publicum ripamve fluminis publici appelleretur.

De ripa munienda. Titu. xiiij. **Plianus.**

Retor. ait: quominus illi in flumine publico ripa ve eius opus facere: ripe agrive qui circa ripa est tuēdi causa liceat: dum ne ob id nauigatio deterior fiat: si tibi damni infecti in annos decem boni viri arbitrati: vel cautum vel satisfidatū est: aut per illum non fiat quominus boni viri arbitrati caueatur vel satisfidetur: vim fieri veto. **Ripas fluminū publicorum reficere munire vtilissimum est.** Sicuti igitur de via publica reficienda interdictum propositum est: ita etiā de ripa fluminis munienda proponendū fuit. **Merito** adijcit dum ne ob id nauigatio deterior fiat. **Illā** enim sola refectio toleranda est: que nauigationi impedimēto non est. **Is** autē qui ripā vult munire: de damno futuro debet vel cauere vel satisfidare: s. m. q. litarē

De ripa munienda. scz publici fluminis.

Retor. ait: in annos decem. i. vsq. ad decimum annū: quo finito noua interponit cautio. Accur.

q **Uel cautum**, idē p. tor. videt sibi cōtrarius. nā s. de. dam. infec. l. p. tor. s. de. eo. q. est p. tra. dicit simpliciter satisfidandum.

h. adijcit: vel cautū. **Solu. als. p. caise satisfidat.** sed h. qua publice expedit fieri quādoq. cauet. vel verius illud cū eadē distinctiōe recipitur qua istud. **quam dices. l. eo. s. is autem. Ac. r. Propositum est.** vt. s. de. via pub. l. i. Accur.

f **Non est. als. agitur** ex illo edicto. s. de. flu. l. i. in. p. n. ad. q. d. est. in. l. de. interdic. s. prohibitorium.

t **Qualitate**, vt si suo noie p. rat q. s. ci satisfidandum est. si nomie publico debet re. promitti. vt. s. de. ope. no. nun. l. nō. solum. s. sicut. vel dic. econtra si ille q. p. m. m. t. caueat suo noie debet re. promittere. si alie no satisfidare: vt. s. de. p. to. stipu. l. i. s. stipulatio. sed sufficit cautio s. s. r. Uel dic. si sit hone. ste vite probate q. sufficit cautio s. m. quosdam. nec ob. stat. s. de. dā. infec. l. p. tor. s. de. eo. vt. i. p. n. hui. l. d. p. r.

a **F**acultas. q. prohibitoriu est nō restitutorium.
 b **D**atum. alias datū. r. alias factū.
 c **A**qua. i. ex mēte hui. vt in factū subsidiaria aq. l. vt ar. s. de serui. vi. p. l. si siltule. **De vi et vi armata.** p. m. i. in ghe. secūdu in specie. r. eide qd vñ vi. r. p. t. inua. Dicitū est. s. de interd. ac. poss. vt qru bonoz r. q. legatorū nūc recupā de. vt dixit de. phi bitozis. nūc de restitutoris. vt illi. de int. r. d. c. si.

Retor. tu. q. cōueniris. r. confrue. dabo iudiciū sup. de ea pos sessione restituenda vnde vt r. e.

e **A**ut familia nō tua voluntate. als tu videris deiecit. vt. l. s. m. n. r. r. s. sequenti. r. sic frustra pones hic de familia f.

f **De eoq. res pte dabo iudiciū de co. rest. r. e.**

g **I**bi. i. in ipsa possessione. mobilia puta vel se mo uctia. r. hoc secun dano nō principa liter. vt. l. s. illud.

h **A**nnū. vñ. l. vt. l. eo. s. ann. et ad idē. C. eo. l. ij. r. de excep. l. licet. et adde non delicto puenit ad te vel non propter id qd subijat post annū r. e. als cōdictio p l. si quis in tantaz perpetua est. vt. l. de ppe. ac. in p. m. r. facit. s. de interd. l. ex quib. r. s. com. diu. l. cōmuni di. s. i. l. Accur.

i **A**d eū. i. ad te qui deiecit. et est apostrophe. i. mutatio psonarū. sic. C. de transac. si pro fundo.

k **A**d recuperandā. est cū spoliar. stati restituēd. r. postea cā ppetar. agēda. vt. C. si p. ym vel alio modo. l. i. Accur.

l **P**riuatorū. i. iudiciorū. vt dic delictorū vt p. legē iulīā de vi pub. r. p. uia. vt. i. ad. l. i. l. de vi pub. r. p. u. quaz p. e.

persone: et hoc interdicto expressum est vt damni infecti in annos decem viri boni arbitratu vel caueatur vel satisfidetur Dabitur autem satis vicinis: sed r. his qui trāssumen possi debunt. Etenum curandū fuit: vt eis ante opus factum caue retur: nam post opus factum persequēdi hoc interdicto nulla facultas superest: etiam si quid dāni postea datum fūerit: sed lege aq. l. a. experiendū est. **Et illud notandum est:** q. ripe/ lacus/ fosse/ stagni muniendi causa hic p. eto: nichil cauit. sed idem erit obseruandū qd in ripa flumis muniēda

De vi et vi armata. l. xv.

Ponit edictū cuius sentus ē: si qs aliquē deiecit de solo qd possidebat vel familia deiecit: dat ei interdictū ptra deieciētē ad recuperandā possessionem. **Itē ad oē id qd p hoc deiecit amittit lz ad deieciētē nō puenit dat hoc interdictū infra annū: de eo autē qd puenit ad deieciētē dat pns id dictū i ppetuū. l. i.**

Retor ait: vnde tu il lum vi deieciisti: aut failta tua deiecit. de eoq. quod ille tunc tibi habuit tantummodo intra annum. post annum vero de eo quod ad eum qui vi deiecerit peruenerit: iudiciū dabo. **Hoc interdictū proponitur ei qui vi deiectus est. Etenim fuit equissimum vi deiecto subueniri: propter**

na est. vt insli. de pub. iudi. s. item lex. r. facit insli. de interd. s. recuperande r. s. qui autem.

m **C**onstitutionibus principum. que sunt. C. eo. l. si quis in tantā. r. in alijs titulis. r. C. finis regūdo. si p. siltent. r. s. quod me. cau. extat. sed lex extat. locum habet qñ nō est facta vis sed sua auctoritate alienatā rem temere apprehēderit etiā clam. Sed hoc interdictū qñ vis est facta cū armis vñ sine armis dolo malo. sed si quis in tantā. etiā sine dolo cū detur contra eū qui credit sibi licere: vt insli. vi. bo. r. ap. to. s. ij. Item hoc in immobili tñ. vt. l. s. ad eos. r. s. illud illa etiam ad mobilia. vt insli. vi. bo. rap. s. p. e. r. sic quā doq. cōcurrit hec cum illa. r. p. etes addere modos qbus violentie puniuntur: vt notatur super. l. illa extat. Accur.

Hoc interdictū non habet locum pro violentia compulsua sed expulsua. Bar.

Hoc interdictum non ad omnē vim pertinet: verum ad eos tantum qui de possessione deiciuntur. Ad solam autē atrocem vim pertinet hoc interdictum: r. ad eos tñ qui de solo deiciuntur vt puta de fundo: siue de edificio. ad alium autem nō pertinet. Et si quis de area deiecit sit: sine dubio interdicto locus est. Et generaliter ad oēs hoc pertinet interdictū qui de re solo coherēti deiciuntur. Qualiscumq. em fuerit locus vnde quis vi deiecit est: interdicto locus erit p. r. oinde r. si superficialia in sola fuerit qua quis deiectus est: apparet in dicto huic locū fore. **Illud vtiq. in dubiū nō venit: interdictū hoc ad res mobiles nō p. tinere. nā ex cā furti: vñ vi bonoz r. p. r. actio cōpetit: pōt r. ad exhibendū agi. **Plane si q. res sunt in fundo vel in edib. vñ quis vi deiectus est: eaz etiā rez noie interdictū p. petere nō est ambigendū. **Si quis de naue vi deiecit est: huic interdicto loc. nō est: argumēto et. q. de vehiculo deiecit est: quē nemo dixit interdicto hoc vti posse. **Plane si qs de lignis edi-********

Joan. vt hic patet r. s. p. r. i. m. r. l. eo. s. si fundus. r. ar gu. s. de ser. corrup. l. si quis. s. si. r. l. se.

i **D**eiectus. alias detractus. alias deiectus. Accursius.

Iniuria atrox q tra bonos mores sit. nullo intercedēte p. s. u patiētis. vt dicta. l. si rerum.

p **S**uperficialia. idē in fructuario r. v. uario: vt in fra eo. l. ij. s. vnde vi. r. s. seq. Accur.

q **N**on pertinere. s. principalr.

r **A**gi. qd nō ē in immobili: quia se exhibet. vt. C. quando. r. qui. l. ij. s. hoc vbi.

f **A**mbigēdū. alias ambigendū alias ambiguū. et hoc secundum

Liber Quintus

a **Q**uale alias vt py. quale quale. alias quidue.

b **C**ohereat. vt ci cedat. vt. s. de acqui. re. do. adeo. §. cū in suo. alias fecit. vt eo. ti. n. i. n. i. s. §. qd de arboribz. Acc.

c **C**iuiliter. dicit yr. i. iuste. naturaliter. i. iniuste: pro quo est quod subijctū de vxore. vt. i. eo. §. qui vi. r. sic etiaz exponebat quod

subijct naturaliter. id est iniusta. pro suo. i. ciuili. siue iusta. Alij dicunt vt hu. ciuiliter. i. ato naturaliter. i. corpore et animo. vt qz insisterat. pro quibus. i. eo. §. interdicitū autē. r. §. siue aut. Uel dicit iuliter. i. animo et corpore vt animo solo. Naturaliter. vt in fructuario. vt. s. de ac. posses. naturaliter. r. l. iij. §. vnde vi. et hīs etiā duobus modis expōe qd sequitur. nā r. nafal. r. c. d. **E**t naturalit' pla. exponit naturalis r. pro suo adiecta copla. Et scds hoc oppo. de fructuario qui nō possidet pro suo r. tamē hoc interdicitū habet. vt. i. e. l. iij. §. vnde vi. sed rñ. imo pro suo scz iure quod habet. nā expōe vt predicti. Alij non habēt pro suo.

e **I**nterdicito. vt. qz. s. tra ius ciuile possideat.

f **S**i colonus. scz deijctatur poterit interdico vti. qz non possidet nisi prius interuertat possessionem: vt in cōtrarijs. i. eo. l. colonus. r. l. cum funduz. sed vxor rem sibi a marito donatam possidet. vt. s. de acqui. pos. l. i. §. si vir. licet sit ar. contra. s. de do. inter vi. r. vxor. si est qui. in pñ. sed ibi solui. Sz an locatorū competit qui tñ ciuilit' possidet scdm quosdam.

g **S**i familia mea. me ignotante: vel inuito. et sic no. nō fuisse ponendum verbum nisi necessarium in edicto: vt. r. s. quod me. cau. l. i. in fi.

h **U**el iussit. vel ratum habuit. vt. i. e. in fi. proxi. §.

i **E**nim. quo ad hoc edictum. vt. i. e. in fi. l. idem. §. cū procurator. als aut quādoqz refert. vt ar. contra. i. de solu. fugitiuis. r. C. de thesau. l. i. §. qd in alienis. r. s. de iur. do. si mulier. §. ex asse. r. s. de acqui. here. paulus rñ. per procur. que sunt ar. contra. r. facit ad. §. hunc r. sequentē s. de do. inter vi. r. vxor. l. iij. §. sed si debitorem. r. de repu. l. ij. §. siue. r. de vsur. l. si qd sol. §. i. r. de iur. litem apud. §. fecisse. r. s. de eo p que fac. e. l. i. §. i. r. i. de re. iur. l. is dā-

nū. r. l. hoc iure. §. ij. r. s. qd cūsqz vniuer. litem. §. i.

k **U**ideor. quadam interpretatione.

l **Q**uoties ver'. ad hoc specialiter p'stitur. nā gñali mādato mādato nō videtur mādari illicitū. vt. s. de condi. inde. gñali i: si. pcurator. §. q. si indebitū. als alr accipit ver'. vt. i. de licitū nō sol. l. yero. in pun. p'met.

m **C**um vtrolibet. ad hoc ē. i. de iur. non solū. §. si mādato. r. §. se. r. i. qd vi aut clam l. deniqz. §. fi. r. s. ad legem aquil. liber homo. r. C. de accusa. l. nō iō. n.

n **E**ximi id est liberari. o **S**ic tamē. i. liberaf si rē. vno ergo soluente alter non tenebitur ad quod est. s. de his qui deie. l. i. i. fi. r. l. ij. Sed op. s. de pe. here. l. cñā. §. pe. rñ. hec fm illam. vt cōuento eo ad quem res p uenit alter non teneatur. secus ecōtra vt ibi. Uel hic ad neutrum peruenit possibi alter habebat. Uel fm Jo. dic q ad inter esse datur interdicitū. vnde cum ab vno sit cōsecutus: non interest ipi' vel quo ad interdicitum liberatur nō quo ad alia qd in idē recidit. Itē oppo. i. si familia

fur. fe. di. l. quotiens. vbi si emendet manumissus vnus de familia: non liberatur dominus familie nomine. sed dicit vt dixi quo ad interdicitum quo interesse venit hic loquitur. r. eodē modo rñ. ad aliam op. s. de noza. l. ij. §. is qui. vt dicit q licet ibi tam dominus q seruus manumissus teneatur: vn' tamen per alium exactum imo etiam electum liberatur vt eo. titu. l. electio.

p **N**on enim excusatus. imo videtur excusari. vt. i. de regulis iur. l. is dānū in fi. l. rñ. scd ibi erat nō ator et persona subiecta que parere necesse habuit: iō excusaf q **C**um autem falsus. quod est etiam si mandatum habeat generale: vt modo dixi.

r **R**atū habuero. duo vident' necessaria. p'mum q meo noie gestū sit. als ratū h're nō possū. r. si habeā nō te neor. vt. i. de p'ca. si seru'. Scdm q habeā ratū tan' noie meo factū: als fecit. vt si audies noie meo factū dixi: doleo q noie meo ē factū: nec sic ratū habeo sz als bñ gaudeo. hoc etiā gaudū nō p'pā mādato. multomin' g teneor qñ nō meo nefe actū p'dicto modo gaudeo.

f **M**andato. facit. C. ad macedo. l. i. r. i. de sol. yero. in

fur. fe. di. l. quotiens. vbi si emendet manumissus vnus de familia: non liberatur dominus familie nomine. sed dicit vt dixi quo ad interdicitum quo interesse venit hic loquitur. r. eodē modo rñ. ad aliam op. s. de noza. l. ij. §. is qui. vt dicit q licet ibi tam dominus q seruus manumissus teneatur: vn' tamen per alium exactum imo etiam electum liberatur vt eo. titu. l. electio.

p **N**on enim excusatus. imo videtur excusari. vt. i. de regulis iur. l. is dānū in fi. l. rñ. scd ibi erat nō ator et persona subiecta que parere necesse habuit: iō excusaf q **C**um autem falsus. quod est etiam si mandatum habeat generale: vt modo dixi.

r **R**atū habuero. duo vident' necessaria. p'mum q meo noie gestū sit. als ratū h're nō possū. r. si habeā nō te neor. vt. i. de p'ca. si seru'. Scdm q habeā ratū tan' noie meo factū: als fecit. vt si audies noie meo factū dixi: doleo q noie meo ē factū: nec sic ratū habeo sz als bñ gaudeo. hoc etiā gaudū nō p'pā mādato. multomin' g teneor qñ nō meo nefe actū p'dicto modo gaudeo.

f **M**andato. facit. C. ad macedo. l. i. r. i. de sol. yero. in

Liber Quintus.

a Nemine. qz aliquo ibi relicto per eum possidet: nec amitteret possessione nisi ille expelleret. vt. i. e. s. nō aut
b Prohibitus sit. an hic non admittēs possideat vt hic inuit qz sic. r. s. de acqui. pos. l. clam. s. si. sed s. s. de viuca. l. sedetur. s. idē si occupaueris. vbi dicit qz clam tñ non vi. So. vt. i. i.

c Detinuit. sic. C. vbi de pos. agi oportet. l. i.

d Possederit. qz eum detinuit vel deiecit: r. dic mari me. nā idē et si nō acquiuit possessionem: vt modo no. p. i. s. Uel ideo dicit vt appareat qz res vitiosa est facta. nam etiā sine hoc hz locū interdictum vnde vt dicit. Uel refert se ad casum vbi sic detinuit: vbi ē necessē vt possideat. vel dic quarto ipse possederit. qz deiecit est: r. fm hoc possedit in preteritū: r. fm alios intel lectus tres pmos possedit. f. postea.

e Possessionē. ei ob timorē accedere nolēt. vt. s. de acq. pos. s. si no lit. r. l. si id qd s. si na. sed si te absente occupauit: et timore non rediit: non tñ in itinere te detinuit: an habeat locū interdictū vnde vt: cōstat qz amittis. vt. d. l. sed si no lit. r. l. possideri. s. si quis nunciat. r. l. si id qd s. si. h. negauit. r. habet locū. l. cū querebas. fm eū qui dixit vacuā: et qz alio r. ciuilitate tenet. placē. dicebat idē. f. et addebat debere eū venire ad locū: vt sic tūc ab ingressu repellat r. ex tūc cōpetit ei interdictū. vt ar. s. qd me. cau. metum.

ibi qz deici nō expectat. r. sed hec additio nō pōt stare. nā cū non admittit non possidebat: ergo non dat ei interdictū. vt. s. p. i. s. amiserat enim prius. ppter timorē vt dicit. sed ipse rñdebat quasi hodie cū nō admittit videtur deiectus: vt r. als quis retro fingitur vsus. vt. i. de itinere. actuz priua. l. i. s. si qd s. ppter. r. Jo. dixit dari vtile interdictū ad exemplū ei qd dicit de familia: r. mercenario qui aliu expulerunt de pōio: et predij pos. puenit ad dñm ex delicto eoz. tenet em dñs vtili interdicto ratione puenitionis: multo ergo magis bz tenent ille qz deliquit cū ad eū ppter suspensionē meam peruenit possessio. vt s. e. l. s. si filius. r. s. si quis tñ neget. Itē p eis qd dicitur dari ei qz deici nō expectauit: sed vidit hoies venire: et si illi veniebant licet non fuerint ingressi. vt. s. de vsucap. non solum s. si dominus. r. i. eo s. item labeo. Itē p hoc i. e. l. iij. s. qui armati.

f Quod vulgo dicitur. vt. s. de acqui. pos. l. iij. s. sal tus. r. l. peregre. s. si. r. l. quis. Accur.

g Exempli causa. s. si dicat non est spāle in istis. Sed quam retinet animo: r. zo. naturalem. vel dic ciuilem. vt no. s. de acqui. pos. l. i. in prin.

h Possidere. veluti heres forte.

i Possessionem. quā antea habebat. ad qd est. s. s. in terdictū autem. et qd ibi no. r. i. s. de regu. iur. non videt rem. Accur.

k Natura. i. iu re naturali. vt. s. de iuli. r. iur. l. vt vim. r. ad idem. s. ad le. aquil. scientiam. s. qui cū aliter. r. s. qd me. cā. sed et partus.

l Apparet. qz armata vis aliter non pōt repelli nisi cū armis. ad qd est. i. e. l. iij. s. cum igit. r. c. e. recte.

m Tu possides. subaudi etiā. n. Acquisitam. ab expulso nō expulso. r. i. eo. l. cum a te.

o Aut. als vt: et als aut.

p Venit. vt per vim possessionem tenet.

q Facit. ne p. hiberi possit. tria ergo sunt: qz inuadit et tenet vim: vt in primo casu.

aut tñ tenet per vim: r. in hoc paratus venit auxilio. s. ta li vt etiā si qd veller eum deicere posset se tuen. non aut inuasit per vim qz dñs p. fugerat. et hoc eodē casu Ulpianus dicit idē qd labeo. vt. i. s. p. i. r. r. Ternū est in eo qz tenet suā: et tunc licet vt subijcat. sed qz r. e. c. e. l. i. r. i. l. iij. s. eū igitur. r. s. eo. s. vim vi. vel dic primo casu occupauit per vim: sed pacifice tenet. nec em aliqz timet. se cūdo inuasit r. tenet p vim. r. ad hec duo paratus venit. Ternū nō muto. In quarto. s. in s. ut labeo. Idē dices quādo tñ tenet per vim. nā p. fugerat dñs. Alij dicit pimum loqui de eo qui inuasit possessionem quā alius inuaserat. vt r. i. e. l. s. qui a me.

r Uideri deiectū. licet alio tenderet: nec occupauit: vt bene reprehendatur per p. omponiū.

s Corpore. i. sine facto corporali. i. occupatione.

t Ergo. als ergo. als ego.

v Occupauerit. cū dñs p. fugerit erigitur occupatio. als nō hz locū hoc interdictū: vt h. d. r. s. qd me. cā. l. me. tū. i. r. i. l. iij. s. p. i. r. o. i. n. d. e. sed p. r. a. s. de vsuca. non solū. s. si dñs. vbi nō erigit occupatio. Sol. fm. B. erigit occupatio vt h. ar. locū interdictū: vt h. nō quo ad amittendā possessionem vt ibi. et. p. eo. i. l. iij. s. p. i. o. i. n. d. e. Uel dic fm Dar. etiā qz ad interdictū nō erigit occupationē si mō illo tēdebat vt in duo. sec. si in alio: vt. d. s. p. i. o. i. n. d. e. hic autē subaudies maxime si illi viret. vel etiā dicit iō: qz fecus si

non occupasset: sed metu sibi dari fecissent. vt. l. si res rui. Uel tertio vt. denotet rem viciosam. et dicit si illi rē. r. in. l. cōtraria in fi. r. de his no. l. iij. §. proinde. Accur.

a ¶ Qui deiectus. r. vi possessum. §. sine occupatōe nō erit vi possessum: §. possit esse vi deiectus: vt mō dixi. qd ergo si dudū possessio nē occupauerit?

b ¶ Quia mevi. expulsiua.

c ¶ Habet hoc interdictū. directus s̄m Joh. vt. r. l. e. l. colon. r. l. cū fundū. arg. C. de prescrip. xxx. an. si q̄s emptio. §. sed et si q̄s. r. §. qd me. cā. si cū exceptiōe. §. pedit. Itē qd si a me ipso deiciatur ex intervallo. Rñ. videt h̄re p̄ me cū tñ incontinenti mihi liceat. vt. l. e. q̄ in pos. non obstat exceptio. p. l. §. d. excep. do. l. dolo. q̄ illud in penitentijs sic q̄ videt me teneri: r. postea age re. ecōtra videt ea sur leg. vt nō tene ar. vt. §. quod me. cā. §. et partus. §. q̄ri. sed illud q̄ ad actiōnē qd mer' cā in qua dānū extigitur. vt. co. n. l. §. et par. §. si. in cōsti. si q̄s i tantā min' dubij est. Sed cur furi non dā actio furti. vt. l. de fur. l. itaq; Rñ. forte ne inuident hoies ad furandū ad qd facilius inuidentur q̄ inuadendū. argu. §. d. pac. dota. cōuenire. qd non plac. vt. §. d. pac. l. si vnus. §. pacta que. Sed dic id qz r̄ si recaper alij red daret idipz. qd in fure non contingeret. Uel ideo aliud: quia h̄c nō potuit a vi custodire. §. fur a furto sic. vt. §. de ac. emp. si ea res.

¶ **Nō liberaf violēt deiector restituro fundo nisi et restitua tur alia ablata de ipso fundo. et potest agi ad exhibendū p rebus mobilib' si vult ipse deiectus vel is ad quem res pertinet. h. d. B.**

¶ Si fundus a quo vi expulsius suz michi restitutus esset: cetero vero res que vi ablate sunt non restitua tur: hic dicē dum est interdictū nichilominus tenere: quia verum est me vi esse deiectū. Plane si quis velit de possessione quidē rei solt p hoc interdictū experiri de rebus vero mobilibus ad exhibendū actione: potest habere hoc in suo arbitrio. et ita Julian' scribit. Idē scribit et si q̄s vi bonoz raptorz de huiusmodi rebus velit experiri.

¶ **Exponit iuriscō. quedā verba edicti: r est textus satis factis vsq; ibi: interdictum hoc.**

¶ **Quod autē ait pretor: qz ibi habuit: sic accipim' vt omnes res contineātur: non solū que proprie illius fuerūt: verū et si que apud eū deposite sūt:**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

¶ **¶** ¶ **¶**

Liber Quintus.

a Interdicto. als edito: als interdicto. r facit. f. de vi
uer. r tēp. p̄scrip. l. i. Accur.

b Fructuū. etiā p̄cipiendoy. vt r. C. e. si de possessiōe.

c Interdictus. vt r. s. de interdic. l. in interdictis. r. f.
de p̄ca. l. questum. s. ex hoc. est ergo hoc speciale in iter-

dicto q̄vi aut dā
vt. f. q̄d vi aut dā.
semper. s. i. hoc in
terdicto. et. s. de
vsur. l. videamus
s. in faulana.

d Non solū au
tem fructuū. vt et
s. s. p̄oni. Ac.

e Si vi. als se
vi deictū non ef
se. als si vi deictū
non esset. et facit
C. eo. l. si quando
actum.

f Non possi
det. deicit tamē.
Azo.

g Cogetur. f.
estimationē. vt et
f. c. l. si vi me.

h Idem com
petere. filiis vel li
bertis. Accur.

i Hoc id ē isto
casu. Accur.

k Cōpetit. nō
als. et fm hanc di
stinctionē accipe.
vt. s. s. obsequijs.

l. i. r. l. licet. q̄bus
indistincte denega
ri dicitur interdī
ctum. r facit. s. de
dolo. l. non debet.
et de in ius vocā.
l. sed si hac lege. s.
penul. Accur.

m Et ceteris.
de iure p̄torio. ac.

n Cōpetit. vt
insti. de perpe.
et tēp. actio. s. sed
hereditibus: eon
tra in heredē non
datur nisi perue
nit. vt. f. s. fi.

o Possidet. vt
f. i. l. i. s. confē
quenter. Accur.

p Prebet. als prebet. et als prebeat.

q Retineo. hoc est planum in ea possessione qua eoz
sals corpore et animo possideo: vt peculiariter. si autem
meo alor eoz corpore: sic civilem per me naturalē reti
neam per eos: r tunc idem. Nam cum retineam natura
lem per colonos. r similiter etiā civilem non videoz ani
fisse: quia est mixta naturali v̄pote digniori. domino er
go expulso neutra pditur: vt hic. sed colono expulso: tūc
v̄traq̄ perditur quasi ciuiliū concomitetur naturalem

amissam. vel quia in coloni persona representatur do
minus. vt. s. de acqui. pos. peregre. s. quibus. et. s. eo. l.
quod seruus. Sed licet domino solo deicto non perdat
dominus. secus si tamen sua voluntate spontanea alij
tradat: licet colonus non eius: sed velit meo nomine re

tinere. Itē et ideo
retineo ego deict
ctus per colonoz:
quia si perdo per
eum deictū mil
tomag: retineo p
eum non deictū.
vt arg. C. de vsu
fruc. l. s̄cpe. Itē
facit. f. de p̄bo. ob.
si ita stipula. fue
ro per te.

r Retinenti possessionē p̄ su
os licet ipse deictus sit nō da
tur hoc interdictū: nisi forte hi
qui remanserunt in fundare
perint a deiciente possideri.
h. d. cum. s. seq.

s Non alij autē q̄ ei qui non
possidet interdictū v̄d vi cō
petere argumētū p̄bet: quod
apud iulianū relatū est. Si q̄s
me vi deicerit meos autē nō
deicerit: nō posse me interdic
to hoc ex periri: q̄ p̄ eos reti
neo possessionē qui vi deicti
non sunt. Itē iulianū refert
si seruos quosdā vi repulerit:
alios retinuerit r vixerit/ aut
etiā eis iperauerit: vi te deic
ctū intelligi. Desisse enī pos
sidere eū cū serui ab alio pos
sidentur: r q̄d in parte seruo
rū dictū est: idē in oibus dici
ait: si forte nemo depulsius ef
set: s̄ possideri ab eo cepisset
q̄ ingressus i possessionē esset.

t Quid dicitur esse meus tra
ctat si aliquo possidente ego
q̄z ingressus sum in possessionē
r nō deictiā possessorē: sed vin
ctum opus facere cogam: qua
tenus inquit res esset. Ego ve
rius puto eum quoq̄ deictū
videri qui illic vincus est.

u Hoc interdictum inquan
tum est rei persecutorium da
tur etiam in heredes in id q̄d
ad eos peruenit et datur per
petuo. hoc dicit.

sed tñ turbo: non permittendo eum arare r colere. vt dī
cta. l. vim facit. Accursius.

f In parte seruoq̄. nota q̄d dixi. s. s. vsur. q̄ scit. in p̄n.

g Si aliquo possidente. libero homine.

h Et sic. i. quid iuris sit.

i Tunc est. quia nō distat a seruo rē. qui vincit de
tinetur. vt. f. de lib. homi. ex lib. l. i. et oppo. r respō. vt mo
do dixi. Itē q̄d si imperavi colono tuo vt pro me possi
deat: et facit timore: videtur te vi deicti: vt hic datur.

In factum que in locum interdicti datur. vt in sti. de interdic. §. fina. et nichilominus hoc datur interdicti argu. §. eo. l. idem. §. hoc interdictum.

peruenit. et perpetuo: vt r. l. idem est. §. i. r. §. qd me. cau. qd autem. r. l. seq. r. de dolo. l. qd in heredem. et l. seq. r. C. et deli. de. l. i. r. C. eo. l. vi pullos. r. §. de reg. iur. l. sicuti. Nam turpia: r. vt. §. de calu. l. in heredem.

De est. actio datur. videbatur qd quando cum armis facta est no debet dari in heredem etia de eo qd ad heredes peruenit. qd actio punitur criminalit deiciens sicut cum vis facta est sine armis. sed tamen contra est qd datur. vel dic ecotra videbatur dari etia si non peruenit propter immunitatem criminis. sed tamen no datur nisi in id qd peruenit vt subicit. sufficit em r. d. C. perpetuo. ad qd facit con cor. posse. §. l. i. §. finali.

Rumphee. i. lancee que habet rostru: vel rampo nam ad homines capiendos. Alij habent rambolas. et facit. §. de rbo. sig. l. armorum. r. i. h. de interdic. §. qui autem. Idem in telo. vt. §. de fur. si pignore. §. ij.

Retinuit. ne cum eo percuteret. Hug. vel dic vn vel alter quasi non omnes.

Concertatione. als cocertatione: r als deiectione. Ut fustes. ex eo qd no inspecto pncipio sed sine dicitur hic vis. fume argu. qd si alio tendentes cum viderent me fugisse mutato proposito ingrediuntur: qd videar vi deiectus inspecto fine.

Sed deiecerunt. s. sine armis. qd forte armatis visis fugerit: aut cu venissent armati eis depositas deiecerit possidentes. Accur.

Armou. argu. ad questionem qua queritur: an oportet aliquem expectare primo se percuti. s. qd no. vt no. C. vnde vi. l. i. r. facit ad. §. §. de calum. l. r. generaliter. ij. r. et qd quisq iur. l. i. ij. r. r. C. de fur. l. si quis. r. §. de possi. l. i. §. item senatus. et facit. §. ad le. aquil. sed et si q. cumq. r. C. de sicca. l. ij. r. ij.

Vi deiectus. imo videtur vi deiectus. vt. §. de vfu. cap. l. non solum §. si dñs. So. no videtur vi deiectus vt habent interdictu vt hic. sed quo ad hoc vt amittat possessionem sic: vt ibi fm azo. Alij qd hic alio ibant: ibi illuc quod non placet. quia quo ad amittenda possessione no

refert ibant illuc: vel no: vel etia in nullo loco. nam semper amittitur vt ibi.

Cu armatos. alio tendentes fm Jo. r. Azo. et sic loq tur eo casu quo superius prox. rñ. et hoc etia casu loq tur. §. qd me. cau. l. metum. ij. rñ. et quod subicit siue verum r. l. eos esse

paratos ad eundem alio siue no: r qd subicit no est se vi deiectu. sup. ple nec alio mo qd ad interdictu r. r. sed quo ad pdensdam possessionez sic vt. §. de vfuca. no solum. §. si dominus. qd est huic rñ. contraria in eo qd subicit non videtur deiectum vi. Alij dicit illuc tendentes no alio: et qd subicit siue veru r. l. eos esse armatos vel no: veru rñ veniebant et illuc fm eos. Itē qd subicit no esse armis deiectu: sicut sine armis videt deieci. r ita habet interdictu. p vi simplicia: no pro vi facta cu armis sicut eos. Ad idē tamē vtracq datur cum ciuilitat agitur. vt arg. §. pri. §. qd armati. et ideo hec opinio no placet.

Ex causa huius iterdiciti in heredem r bonoz possessorē: ce terosq successores i factum actio competit in id quod ad eos peruenit. P aulus. D olove malo eorum factum est quominus pueniret. A lpianus. D em est r si quis armis deiectus est: qd et ex facinorib defunctoru de eo qd ad heredem peruenit actio datur. Sufficit eni non in lucro damnū subire. H ec actio q aduersus heredem ceterosq successores pntet perpetuo competit: qd in ea rei persecutio continetur. A rmis deiectum quomodo accipimus: arma sunt omnia tela: hoc est et fustes r lapides: non solū gladij: haste et framee. i. rūphee. Plane r si vn vel alter fustes vel gladium retinuerit: armis possessor deieci videt. Plus dicitur: r si inermes venerant

si in ipsa cocertatione qui inermes venerant eo pcessere vt fustes/ aut lapides sumeret: vis erit armata. C ui armati venerunt: r si no armis vsi sunt ad deiciendū sicut deiecerit: armata vis facta esse videt. sufficit eni terror armoru vt videatur armis vi deieciisse. C ugiēt r relinquēt possessionē suam vano metu no succurritur hoc interdicto. h. d. C Si qd autē visis armatis q alio tendebat metu hoc dederit: pfugerit: no videt vi deiectus: qd non hoc alio fuerit q armati erāt: sicut alio tendebant. P roide r si cu armatos au disserent: metu discesserit de possessione: siue verum siue falsum audisset: dicendum est non armis eum esse deiectu: nisi possessio ab his fuerit occupata. C Si autem cum dominus veniret in possessione: armati eum prohibuerunt qui inuasert possessione: videri

discesserit. si alio tendebant vt dixi. et tamen metu discessit: ergo amiss possess. meo animo. vnde licet mutato proposito apprehendant eam non tenentur: qd tunc non possidebāt. vt. §. eo. l. i. §. interdictum. Rñ. datur vt tile. arg. §. e. l. i. §. familie. vel dic qd recessit non animo de ferendi: sed forte sub illa conditione si illi intrarent. argu. §. de acquirē. pos. l. i. si me in vacua. fm azo. Item opponitur alia ratio q non videtur cōpetere interdictu etia si fuerit occupata. nam nomine naturalis non: quia erat vacans. nolit ciuilis non: qd no alius sed sua opinio et forte vana priuauit eum. vt arg. §. de fur. l. i. si quis i seruitute. in si. cuius vni timoris nulla ē estimatio. vt. §. de re iudi. l. si quis ab alio. in pn. Rñ. no sola opinio: sed aduersarius propter que opinio procedit eum priuauit. vt arg. C. de rap. vir. l. vnica. et hic animus amittē. si puenit inuasione. Ecōtra si inuasio puenierit animum: vt si absens non redij credens me non admittendū vel eiciendū. tunc dic vt no. §. eo. l. i. §. interdictum.

Deiectum. contra. §. de vfuca. l. non solum §. si dominus. Sol. hic tñ audiuit eos venire: et fugit. ibi vidit eos venire: r fugit. quod non placet. sed solue vt me do no. hoc eodem rñ. et facit. §. si quis omis. cau. testa. l. si qd omis. et no. qd fallit hec regula qui occasione damni r. vt. §. ad le. aquil. qui occidit §. penul.

Deiectum. contra. §. de vfuca. l. non solum §. si dominus. Sol. hic tñ audiuit eos venire: et fugit. ibi vidit eos venire: r fugit. quod non placet. sed solue vt me do no. hoc eodem rñ. et facit. §. si quis omis. cau. testa. l. si qd omis. et no. qd fallit hec regula qui occasione damni r. vt. §. ad le. aquil. qui occidit §. penul.

Deiectum. contra. §. de vfuca. l. non solum §. si dominus. Sol. hic tñ audiuit eos venire: et fugit. ibi vidit eos venire: r fugit. quod non placet. sed solue vt me do no. hoc eodem rñ. et facit. §. si quis omis. cau. testa. l. si qd omis. et no. qd fallit hec regula qui occasione damni r. vt. §. ad le. aquil. qui occidit §. penul.

Deiectum. contra. §. de vfuca. l. non solum §. si dominus. Sol. hic tñ audiuit eos venire: et fugit. ibi vidit eos venire: r fugit. quod non placet. sed solue vt me do no. hoc eodem rñ. et facit. §. si quis omis. cau. testa. l. si qd omis. et no. qd fallit hec regula qui occasione damni r. vt. §. ad le. aquil. qui occidit §. penul.

Deiectum. contra. §. de vfuca. l. non solum §. si dominus. Sol. hic tñ audiuit eos venire: et fugit. ibi vidit eos venire: r fugit. quod non placet. sed solue vt me do no. hoc eodem rñ. et facit. §. si quis omis. cau. testa. l. si qd omis. et no. qd fallit hec regula qui occasione damni r. vt. §. ad le. aquil. qui occidit §. penul.

Deiectum. contra. §. de vfuca. l. non solum §. si dominus. Sol. hic tñ audiuit eos venire: et fugit. ibi vidit eos venire: r fugit. quod non placet. sed solue vt me do no. hoc eodem rñ. et facit. §. si quis omis. cau. testa. l. si qd omis. et no. qd fallit hec regula qui occasione damni r. vt. §. ad le. aquil. qui occidit §. penul.

Deiectum. contra. §. de vfuca. l. non solum §. si dominus. Sol. hic tñ audiuit eos venire: et fugit. ibi vidit eos venire: r fugit. quod non placet. sed solue vt me do no. hoc eodem rñ. et facit. §. si quis omis. cau. testa. l. si qd omis. et no. qd fallit hec regula qui occasione damni r. vt. §. ad le. aquil. qui occidit §. penul.

Deiectum. contra. §. de vfuca. l. non solum §. si dominus. Sol. hic tñ audiuit eos venire: et fugit. ibi vidit eos venire: r fugit. quod non placet. sed solue vt me do no. hoc eodem rñ. et facit. §. si quis omis. cau. testa. l. si qd omis. et no. qd fallit hec regula qui occasione damni r. vt. §. ad le. aquil. qui occidit §. penul.

Deiectum. contra. §. de vfuca. l. non solum §. si dominus. Sol. hic tñ audiuit eos venire: et fugit. ibi vidit eos venire: r fugit. quod non placet. sed solue vt me do no. hoc eodem rñ. et facit. §. si quis omis. cau. testa. l. si qd omis. et no. qd fallit hec regula qui occasione damni r. vt. §. ad le. aquil. qui occidit §. penul.

Vendicare, sed quod vendicat si nunquam possedit. Rf. fuit relicto in ultima voluntate. vt. s. que admo. ser. amit. si parte. s. fi. vel etiam inter viuos: sed cepit aliqui possidere et postea desist. si autem non fuisset inducitur in possessionem: tunc agit ex stipulatu. vel ex contractu ex quo possitur est.

Ad res mobiles. vt tigna: similia que ibi habebat.

Fuerint. i. in edificio. id est si in domino essent. vt. s. e. li. s. fundus. d. Enim causa estamento vel inter viuos.

Qualiter. alio qualiter. alio qualiter. s. q.

Minut. sit. maxima vel media capi. di. olim etiam minima. vt. C. de usufru. l. corruptio. et infra. de acqui. per arrosa.

Constitut. q. extincta est. ca. di. vel morte. fec. si non videro propter ipsam deiectione.

Item si non videro propter ipsam deiectione. vt. s. e. si plures. in pn. et. s. i. l. si de fundo. r. s. de usufru. l. cuiuscumq.

Preterit. l. fructus precepti. et est precepti veniat in die finiti usufructus. non post. vt. r. s. de usufru. l. q. usufructus. s. fi. r. l. q. sit. r. l. cuiuscumq.

Antem ipsa quasi possessio restituatur. Rf. forte sic. l. cito p. d. m. possit ei auferri. na est in metanea. vt. C. e. l. momentane. ac. i. peruenit. sic s. e. l. in fi. r. l. iij. in pun.

Qui usufructus nolle qualiter. s. q. fuerit quasi in possessione vtet hoc interdico. Sed si quis postea q. prohibitus est capite minutus sit vel mortuus: recte dicitur hereditibus et successoribus competere hoc interdico: non vt in futurum constitutur usufructus: sed vt preterita

Qui usufructus nolle qualiter. s. q. fuerit quasi in possessione vtet hoc interdico. Sed si quis postea q. prohibitus est capite minutus sit vel mortuus: recte dicitur hereditibus et successoribus competere hoc interdico: non vt in futurum constitutur usufructus: sed vt preterita

Qui usufructus nolle qualiter. s. q. fuerit quasi in possessione vtet hoc interdico. Sed si quis postea q. prohibitus est capite minutus sit vel mortuus: recte dicitur hereditibus et successoribus competere hoc interdico: non vt in futurum constitutur usufructus: sed vt preterita

Qui usufructus nolle qualiter. s. q. fuerit quasi in possessione vtet hoc interdico. Sed si quis postea q. prohibitus est capite minutus sit vel mortuus: recte dicitur hereditibus et successoribus competere hoc interdico: non vt in futurum constitutur usufructus: sed vt preterita

Qui usufructus nolle qualiter. s. q. fuerit quasi in possessione vtet hoc interdico. Sed si quis postea q. prohibitus est capite minutus sit vel mortuus: recte dicitur hereditibus et successoribus competere hoc interdico: non vt in futurum constitutur usufructus: sed vt preterita

Qui usufructus nolle qualiter. s. q. fuerit quasi in possessione vtet hoc interdico. Sed si quis postea q. prohibitus est capite minutus sit vel mortuus: recte dicitur hereditibus et successoribus competere hoc interdico: non vt in futurum constitutur usufructus: sed vt preterita

Qui usufructus nolle qualiter. s. q. fuerit quasi in possessione vtet hoc interdico. Sed si quis postea q. prohibitus est capite minutus sit vel mortuus: recte dicitur hereditibus et successoribus competere hoc interdico: non vt in futurum constitutur usufructus: sed vt preterita

Qui usufructus nolle qualiter. s. q. fuerit quasi in possessione vtet hoc interdico. Sed si quis postea q. prohibitus est capite minutus sit vel mortuus: recte dicitur hereditibus et successoribus competere hoc interdico: non vt in futurum constitutur usufructus: sed vt preterita

Qui usufructus nolle qualiter. s. q. fuerit quasi in possessione vtet hoc interdico. Sed si quis postea q. prohibitus est capite minutus sit vel mortuus: recte dicitur hereditibus et successoribus competere hoc interdico: non vt in futurum constitutur usufructus: sed vt preterita

Qui usufructus nolle qualiter. s. q. fuerit quasi in possessione vtet hoc interdico. Sed si quis postea q. prohibitus est capite minutus sit vel mortuus: recte dicitur hereditibus et successoribus competere hoc interdico: non vt in futurum constitutur usufructus: sed vt preterita

causa: et damnus preteritibus satisfiat. **H**eres q. simili modo debet in factum actionem suscipere in id quod ad se peruenit. **I**dem.

Si vi me deiecit quod nomine municipi: in municipio michi interdictum reddendum propro. scribit: si quod ad eos peruenit. **I**dem.

Si rerum tibi possessio nem vi tradidero: dicit propro. vnde vi interdictum cessare: quoniam non est vi deiectus qui compulsus est in possessionem inducere. **P**aulus.

In interdicto vnde vi tamen condennatio facienda est: quanti intersit possidere. et hoc iure nos vti propro. scribit: id est tanti re videri: quanti actus intersit possidere: quod alio minus esse: alio plus. nam sepe actus pluris interest homini retinere quam quanti is est: veluti cum questionis habende: aut rei probande gratia: aut hereditate ad eundem intersit ei eum possideri. **I**dem.

Am a te vi deiecit sim: si quis vi eandem possessionem possidere cepit: non possum cum alio quam tecum in interdicto experiri. **I**dem.

Halcini dicebat vi possideri quotiens dominus vel non dominus (cum tamen possideret) vi deiectus est.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Si rerum. alio scilicet si metu: et alio si rerum tibi possessio nem vi tradidero. et tunc dic vi. s. compulsus.

Inducere. non ergo pro vi impulsus loci h. hoc interdico. s. act. q. me. ca. vt. s. q. me. ca. l. metus. s. l. r. si vi. r. l. si mulier. s. si vi in possessionem.

Interdicto. videri. id est estimari.

Minus. non est minus rei sua estimatio. hoc ei non est. vt. s. de fur. l. si reddidero. s. cu. autem. loquitur ergo sic quod ultra rei precium extendit interesse quod in maiorem summam: quod in minus. s. m. s. r. s. fa. cit. s. e. l. i. s. q. autem. et quod ibi non. et hoc interesse probabit iuramento in lite contra dolosum: vel contra inuasafore nolentem restituere vt. s. de rei ve. l. q. restituere. l. fi. r. i. q. v. aut cl. sem per. s. in hoc interdico.

Prosem. qui erat in possessione inuasa ascriptus vel seruus vel colonus. vt. s. e. l. i. s. si fundus. r. s. re. c. i. s. m. e. vel dic q. inducit sicut in hodie suo puta raptus actione vi bonorum raptorum repetit: vt quasi idem sit h. Ac. r. s. i. valeat homo.

Habende. in seipso de alio facinore. et quod subijcit probandum. s. in aliu ad quod est. s. ad exhibe. l. fi.

Adeude. ad quod est. s. de fur. l. si quod vxori. s. pe. ac.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Am a te. si quis vi. vel sine vi non curo. **N**on possum ad quod facit. s. e. l. i. s. qui vi a me. et. s. de acquire. possess. l. iij. Accur.

Ad eos peruenit. sed obijatur aut municipes habuerit ratam deiectione: tunc tenentur in solidum. vt. s. e. l. i. s. quotiens. aut non: tunc non ideo tenentur interdico. vt. s. e. l. cum a te. sed dic vt illi non director: vt et alio s. e. l. i. s. si filius. r. s. si quis tamen. r. arg. s. q. me. cau. l. si cum et. s. in hac. vel subaudi h maxime. et dic q. madauerunt vel ratum habuerunt municipes. et facit. C. vii vi. l. meminerunt.

Liber Quintus.

S plures heredes. f. violenti. Accur.

b Ex parte. facit. s. como. l. iij. §. heres. r. l. in cōmodato. §. ij. r. §. de p̄cto. l. iij. §. sed si vnus. r. §. de rei v̄di. si possessor. r. §. q̄d me. cau. q̄d diximus. §. fi. r. §. de eden. l. si q̄s ex ar. §. cogēt. r. §. de aqua quo. r. eli. l. i. §. cōpetit. et. §. q̄d vi aut clam. semp. §. hoc interdictum.

c Deiectum. p̄ proprietariū dei ciente vt subicit.

d Ab usufructu. qui est q̄si possessor iuris.

e Restituere. als susinere. als restituere.

f Si tpe. sec̄o si alio mō. vt. §. eo. l. iij. §. penul.

g A dño. id est proprietario.

h Restituere. etiā post annū cū ad eum puenit: q̄ reuersus ē ad p̄prietatē. vnde secus esset si ali⁹ deieciisset: q̄ infra annū teneat in solidū. sed post in nichilū: cū nichil ad eum puenisset: s; ad p̄prietatem rediisset. vt. §. eo. l. i. in pun.

i Interdū cōstituire. faci non iuris varietatē notat verbū interdū Sed que glofa est hec rē. Rñ. bona. q̄ q̄d remissus est restitui nō pot̄ q̄ videbat ex verbo restituere. sed de nouo aliq̄s constituitur p̄uori oīno consimilis. et facit. §. ad le. ad l. item mela. §. fi. r. l. seq. et §. de usufruc. l. cuiuscumq̄. in pn.

S de fundo p̄prietariū. nā si solus p̄prietarius esset expulsus r nō fructuarius: non dabitur interdictū. p̄prietario quasi p̄ fructuariū retinuerit. vt. §. e. l. i. §. si q̄s me. fm̄ quosdā. vel ibi in eis dicit qui pro me possident: fructuarius autē non pro dño sed pro se. i. pro suo iure possidet.

l Constituto tpe. f. decē vel viginti annos. vt. C. de usufruc. l. corruptionem. et de serui. r aqua. l. sicut. Sed quomodo postea poterit agere fructuarius interdicto cū deiciens non teneatur post annū: nisi de eo q̄d ad eū puenit. r usufructus reuersus est ad proprietatē vt hic. et dixi. §. l. pri. Rñ. p̄e eū fuisset t̄sta. infra annū. vel dic q̄ loquitur h̄ fm̄ iura vetera q̄si peribat usufruct⁹ āno vel biēnio: vt. d. l. corruptionē. in pn. et annus hui⁹ interdicti

potest extēdi longe vltra cū sit vtilis. vt. §. e. l. i. §. annus. Vel melius cū possit extēdi hic annus valde vltra decē vel viginti ānos. nō exigo q̄ h̄ loquitur fm̄ vetera iura. vel q̄ fuerit l. i. §. fm̄. h. q̄ vltra possit extēdi p̄. §. d. diuer. m̄. Nō experiat. f. cū fructuario: s; tpe sol⁹. (p̄ncip. l. i. n̄. Retinere. l. nō cogend⁹ est de nouo cōcedere. et hoc cū c̄fne⁹ iustit. sec̄o si dñs. vt. §. l. pri. in fi.

o Ad damnū. sed q̄d si p̄do non est soluend⁹. Rñ. agit p̄tra. p̄prietariū vt p̄stuat de nouo. arg. §. de eo p̄ que fac. e. l. fina. r. §. l. pr. in fi. r. §. de fun. do. l. si maritus. fm̄ quosdā. Sed. B. r. h. p̄tra. Sed eis oppo. amissum p̄ flumen restituit. vt. §. q̄d. mo. usufru. amit. l. si ager. sed rñ. h̄ fuit vtilē: ibi non. Itē hic agere potuit ibi nō a flumīne recuperare nisi eo recedēte. r fa cit. §. si cer. p̄ta. l. periculum.

u Im facit. est hec lex: r nichil facies ad titulū. nō em̄ p̄ hac violentia cū sit in d̄tatiua: r nō expulsiua pot̄ dari hoc interdictū. sed illud vti possidet. vt. §. vti pos. si duo. §. hoc interdictū sufficit. r. §. si ser. v̄. sicut. r. §. aristo. in fi. §.

fic et als est lex extra materiam quam habes. §. qui. ex cau. in posses. ea. l. hoc autē. in fi. Vel aliter loquitur hec lex in naturali possessione tñ cum aliq̄is salicet prohiberet usufructuariū arare rē. volens eum p̄uare et deicere de naturali possessione usufructus non volens domino auferre ciuilem. et sic pro naturali dabitur fructuario vnde vi. pro ciuili dabitur dominorū pos. r facti §. de acqui. pos. l. penul. §. i. r. §. de iniur. l. iniuriarum. §. si quis me prohibeat. r. §. de ope. no. num. l. q̄ in re. §. h. et de procura. l. non cogendum. §. fi.

o lonus. nō admittit emptorē. vel etiā aliū nōc do mini euntē. vt. §. l. cū fundū. r. §. de reli. ossa. §. fi.

r Competitur. contra eū qui vt deiecit colonū. B. f. §. p̄sumq̄. colonum.

t Si al. als sili. et als sili. r facit. §. loca. si merces. §. q̄ fundū. r. §. me vis fiat ei. l. i. §. h̄c actio. r. §. h̄tu. l. i. si duo.

u lonus eum cui locator fundū v̄didit: cum is in possessionē ire iussus eēt non admittit emptorē: deinde colon⁹ vi ab alio deiectus est: querebatur quis eorum haberet interdictū vnde vi: dixi nichil interesse colonus dominū ingredi volentē prohibuisset: an emptorem cui iussisset dominus tradi possessionem nō admittit. §. igitur interdictum vnde vi colono competitur ipsūm q̄ similit̄ interdicto locatori obstrictū fore quē deiecit tunc videtur: cū emptori possessionem non tradidit. nisi

fructuarius perdidit: id ad dā num⁹ eius pertineat cuius factio perijt. Pomponius.

u Im facit⁹ qui nō sinit possidentē eo q̄d possi debet vti arbitrio suo/ siue in serendo/ siue in redigēdo/ siue in arando: aut quid edificādo/ siue quid omnino faciēdo per quod liberam possessionē aduersarij non reliquit.

u lonus nō admittēs emptorē fundi habet interdictum contra deiciētē si deiecit sit et dominus habet interdictū contra colonum non admittētē emptorē. h. d. Marcel.

u lonus eum cui locator fundū v̄didit: cum is in possessionē ire iussus eēt non admittit emptorē: deinde colon⁹ vi ab alio deiectus est: querebatur quis eorum haberet interdictū vnde vi: dixi nichil interesse colonus dominū ingredi volentē prohibuisset: an emptorem cui iussisset dominus tradi possessionem nō admittit. §. igitur interdictum vnde vi colono competitur ipsūm q̄ similit̄ interdicto locatori obstrictū fore quē deiecit tunc videtur: cū emptori possessionem non tradidit. nisi

fic et als est lex extra materiam quam habes. §. qui. ex cau. in posses. ea. l. hoc autē. in fi. Vel aliter loquitur hec lex in naturali possessione tñ cum aliq̄is salicet prohiberet usufructuariū arare rē. volens eum p̄uare et deicere de naturali possessione usufructus non volens domino auferre ciuilem. et sic pro naturali dabitur fructuario vnde vi. pro ciuili dabitur dominorū pos. r facti §. de acqui. pos. l. penul. §. i. r. §. de iniur. l. iniuriarum. §. si quis me prohibeat. r. §. de ope. no. num. l. q̄ in re. §. h. et de procura. l. non cogendum. §. fi.

o lonus. nō admittit emptorē. vel etiā aliū nōc do mini euntē. vt. §. l. cū fundū. r. §. de reli. ossa. §. fi.

r Competitur. contra eū qui vt deiecit colonū. B. f. §. p̄sumq̄. colonum.

t Si al. als sili. et als sili. r facit. §. loca. si merces. §. q̄ fundū. r. §. me vis fiat ei. l. i. §. h̄c actio. r. §. h̄tu. l. i. si duo.

u lonus eum cui locator fundū v̄didit: cum is in possessionē ire iussus eēt non admittit emptorē: deinde colon⁹ vi ab alio deiectus est: querebatur quis eorum haberet interdictū vnde vi: dixi nichil interesse colonus dominū ingredi volentē prohibuisset: an emptorem cui iussisset dominus tradi possessionem nō admittit. §. igitur interdictum vnde vi colono competitur ipsūm q̄ similit̄ interdicto locatori obstrictū fore quē deiecit tunc videtur: cū emptori possessionem non tradidit. nisi

fructuarius perdidit: id ad dā num⁹ eius pertineat cuius factio perijt. Pomponius.

u Im facit⁹ qui nō sinit possidentē eo q̄d possi debet vti arbitrio suo/ siue in serendo/ siue in redigēdo/ siue in arando: aut quid edificādo/ siue quid omnino faciēdo per quod liberam possessionē aduersarij non reliquit.

u lonus nō admittēs emptorē fundi habet interdictum contra deiciētē si deiecit sit et dominus habet interdictū contra colonum non admittētē emptorē. h. d. Marcel.

u lonus eum cui locator fundū v̄didit: cum is in possessionē ire iussus eēt non admittit emptorē: deinde colon⁹ vi ab alio deiectus est: querebatur quis eorum haberet interdictū vnde vi: dixi nichil interesse colonus dominū ingredi volentē prohibuisset: an emptorem cui iussisset dominus tradi possessionem nō admittit. §. igitur interdictum vnde vi colono competitur ipsūm q̄ similit̄ interdicto locatori obstrictū fore quē deiecit tunc videtur: cū emptori possessionem non tradidit. nisi

§. cum inquilinus.

Propter iustam expensam forte. vt. §. de acq. pos. l. si quis re. r. C. e. l. si arbiter. r. §. loca. si colonus. et ar. j. de fur. l. qui iniuriarū. §. fi. r. §. de pig. act. l. si necessarias in pn. vel ignorantie: qz ignorabat dñm hoc velle vel illi reddidisse. Idē dicunt quidā si propter iuriam id faciat animo interuertendi. qd non placet: quia iā sic non haberet locū hec lex cū semper faciat p̄uano animo: cū nō reddat ei a quo habet. vt C. eo. l. nō ab re. r. C. loca. si quis cōductionis. licet ergo male faciat qz nō reddat: sic puatur: tamen p̄uatur dñs pos. bono vel malo animo faciat.

forte propter iustā et pbabilē cām id fecisset. **Ulpianus.**

Et vnde vti neqz aliud iterdictū famosū est.

Etia vi vel clam possidens si deiectus fuerit est restituendus. h. d.

Domponius.

Sed si vi armata deiectus es: sicut ipm fundū recepisses etiā si vi aut precario/aut clā eum possideres ita res quoqz mobiles omnimodo recipies.

Non liberatur deiciens l. et possessionē perdat sine dolo: quia viciose possessionē adeptus erat. h. d.

Daul.

Si vi me deieceris vel vi aut clam feceris: quis sine dolo r culpa amiseris possessionē: tamen dānandus es quātū mea intererit: quia in eo ipso culpa tua processerit: q omnimodo vi deiecisti/ aut vi aut clam fecisti.

Ulpia.

Interdicto vñ vi vti potes si a filiofam. deiectus es: vt r eius causa quod ad patrē puenit ipe teneatur.

Uti possessio Julia. Quē sibi creptā in ipso cō

deret. vt r. §. eo. l. i. §. interdictū aut hoc. Nō ergo sol' colou am' dñm p̄uatur vt dictū est: hic patz. sed si colonus deserat eo alo vt dñs pdat: bene pdit dñs naturalē. vt. §. de acq. pos. l. si colon' et dixim'. C. cōi. de vsuca. l. i.

Uiden. dominum.

Tradita a domino vel a colono.

Quia. et quasi non videatur amissa: qz nemo rē.

Comiteret dominus.

Quam. possessionem.

Non fuisse t. cum ergo venditor possessionē nō amiserit: a colono videtur deiectus. r facit. §. de acq. pos. l. si me vi. sed p̄tra in eo. ti. qd meo §. si a furioso.

Postea. ex interuallo: secus si incontinenti. qz sicut dñs licet p̄se incōtinenti recuperare possessionē. vt. §. eo. l. iij. §. eum igitur. r. l. qui poss. sionem. sic et palium: vel fm Jo. non licet et palium hoc facere. sic. j. de solu. fugitiuus. r. C. de thesau. l. i. r facit §. e. l. i. §. qui vi a me.

Non enim. ideo dico venditori cōtra colonū cōpetere interdictum. quia non ab ipso. f. emptore: sed rē.

Uti possessio Julia. Quē sibi creptā in ipso cō

deret. vt r. §. eo. l. i. §. interdictū aut hoc. Nō ergo sol' colou am' dñm p̄uatur vt dictū est: hic patz. sed si colonus deserat eo alo vt dñs pdat: bene pdit dñs naturalē. vt. §. de acq. pos. l. si colon' et dixim'. C. cōi. de vsuca. l. i.

Uiden. dominum.

Tradita a domino vel a colono.

Quia. et quasi non videatur amissa: qz nemo rē.

Comiteret dominus.

Quam. possessionem.

Non fuisse t. cum ergo venditor possessionē nō amiserit: a colono videtur deiectus. r facit. §. de acq. pos. l. si me vi. sed p̄tra in eo. ti. qd meo §. si a furioso.

Postea. ex interuallo: secus si incontinenti. qz sicut dñs licet p̄se incōtinenti recuperare possessionē. vt. §. eo. l. iij. §. eum igitur. r. l. qui poss. sionem. sic et palium: vel fm Jo. non licet et palium hoc facere. sic. j. de solu. fugitiuus. r. C. de thesau. l. i. r facit §. e. l. i. §. qui vi a me.

Non enim. ideo dico venditori cōtra colonū cōpetere interdictum. quia non ab ipso. f. emptore: sed rē.

quem ibi videlicet q non transfatus rē. vt in si. qui. mo. ius pa. po. sol. §. si ab hostibus. Accur.

Utile erit. i. efficac. sed pone q te vi deieci: tu incōtinenti recuperasti an perdo ius meum: hec lex innuit q nō. nā iniuria effectū nō habuit. vt. §. qd quisqz iur. l. i. in si.

Itē si ex interuallo recupo: an pdo cō di. ex. l. si qd in tātam. quā habebā saltē ad penam: r potes addere qd nō. §. eo. l. iij. §. cū igitur.

Uti fundū. iussit. loca: tor idēqz veditor.

Quem. emptorem.

Colonus. p̄us etiā male cogitās. vt. j. patebit.

Interesset. vt et. §. l. colonus.

Ipsum. f. veditorem.

An aliū. emptorem.

Dissū. i. mit ti iussum vel mit tendum.

Neqz enim. vere est venditori cōpetit interdictū: qz adhuc possidebat tpe quo colonus non admisit emptorē. l. colonus plus cogitasset sibi posside. vt. C. de acq. pos. cū nez mo. Itē p̄ hoc q dñs dat interdictū qd ei nō daret nisi tpe q emptor nō admittit possi-

deret. vt r. §. eo. l. i. §. interdictū aut hoc. Nō ergo sol' colou am' dñm p̄uatur vt dictū est: hic patz. sed si colonus deserat eo alo vt dñs pdat: bene pdit dñs naturalē. vt. §. de acq. pos. l. si colon' et dixim'. C. cōi. de vsuca. l. i.

Uiden. dominum.

Tradita a domino vel a colono.

Quia. et quasi non videatur amissa: qz nemo rē.

Comiteret dominus.

Quam. possessionem.

Non fuisse t. cum ergo venditor possessionē nō amiserit: a colono videtur deiectus. r facit. §. de acq. pos. l. si me vi. sed p̄tra in eo. ti. qd meo §. si a furioso.

Postea. ex interuallo: secus si incontinenti. qz sicut dñs licet p̄se incōtinenti recuperare possessionē. vt. §. eo. l. iij. §. eum igitur. r. l. qui poss. sionem. sic et palium: vel fm Jo. non licet et palium hoc facere. sic. j. de solu. fugitiuus. r. C. de thesau. l. i. r facit §. e. l. i. §. qui vi a me.

Non enim. ideo dico venditori cōtra colonū cōpetere interdictum. quia non ab ipso. f. emptore: sed rē.

Uti possessio Julia. Quē sibi creptā in ipso cō

deret. vt r. §. eo. l. i. §. interdictū aut hoc. Nō ergo sol' colou am' dñm p̄uatur vt dictū est: hic patz. sed si colonus deserat eo alo vt dñs pdat: bene pdit dñs naturalē. vt. §. de acq. pos. l. si colon' et dixim'. C. cōi. de vsuca. l. i.

Uiden. dominum.

Tradita a domino vel a colono.

Quia. et quasi non videatur amissa: qz nemo rē.

Comiteret dominus.

Quam. possessionem.

Non fuisse t. cum ergo venditor possessionē nō amiserit: a colono videtur deiectus. r facit. §. de acq. pos. l. si me vi. sed p̄tra in eo. ti. qd meo §. si a furioso.

Postea. ex interuallo: secus si incontinenti. qz sicut dñs licet p̄se incōtinenti recuperare possessionē. vt. §. eo. l. iij. §. eum igitur. r. l. qui poss. sionem. sic et palium: vel fm Jo. non licet et palium hoc facere. sic. j. de solu. fugitiuus. r. C. de thesau. l. i. r facit §. e. l. i. §. qui vi a me.

Non enim. ideo dico venditori cōtra colonū cōpetere interdictum. quia non ab ipso. f. emptore: sed rē.

Uti possessio Julia. Quē sibi creptā in ipso cō

deret. vt r. §. eo. l. i. §. interdictū aut hoc. Nō ergo sol' colou am' dñm p̄uatur vt dictū est: hic patz. sed si colonus deserat eo alo vt dñs pdat: bene pdit dñs naturalē. vt. §. de acq. pos. l. si colon' et dixim'. C. cōi. de vsuca. l. i.

Uiden. dominum.

Tradita a domino vel a colono.

Quia. et quasi non videatur amissa: qz nemo rē.

Interdicta qz dā de factō in a mant.

Liber Quintus.

- a Possessum. a colono.
- b Debeat. vt non teneatur interdicto.
- c Voluntate. s. etiam expressa.
- d Illicitu. vt i. insti. manda. §. illud. a. 30.
- e Vendicauit. rei ven. proposita.
- f Iudicio. rei vendica.

petitorum et possessorum an si muli tē tari possunt.

Interdicto. vnde vi. et sic not. hic qd petitorum et possessorum recuperande poss. simul possunt intentari qd iure canonum planu est. vt extra de causa posses. et pprie. c. pastoralis. Itē pro hoc qd ad diuersa competunt. vt. s. de acq. ren. pos. naturaliter. §. i. Itē nō aduerfantur sibi iſte petitoēs: s. sibi cōpatiunt. Itē quia nō debet diuidi cōtinentia cause. vt C. de iudi. l. nulli. Sed Jo. et Azo. §. scz qd etiā interdicitur recuperande possessionis vt adū piscende nō possit simul. scz petitorio intentari. et pro eis. C. de interd. tis. l. incerti. 7 de rei ven. l. ordinarij. et de iudi. l. nulli. et de lega. ij. cū filiis. §. varijs. Sed quomodo huic respondet que dicit pendere iudicio et. Sed dicit qd hic renunciauit petitorio. Sed qualiter immo est causa finita oino renūciatōe. vt. C. de pac. l. postq. sed dicit imo nec sic est finita. scz si reus vult dari sententiā. vt in aut. de litig. §. omnē. Alij tenentes eandē opinionē. rñ. huic. l. quia differt agere petitorio. et prosequi tñ possessiois quod de nouo proponit: et sic nō simul agit vtrags via. et facit. §. de exceptione rei iudi. l. an eadē. §. fi. et. §. de rei ven. is qui. et qd nō. §. de iudi. l. si de vi.

Moro fecero. que michi nō nocet. vt hic. et. §. de vsuris. videamus generaliter. §. item si tu. Sed arg. §. de aqua plu. arcē. l. eptor. sed in alio casu loquit.

Onus. vt. et. §. e. l. i. §. recussime. et. C. de furtis. l. sub tracto. et. C. qd me. causa. l. i. et arg. C. de cōdi. fur. l. antepenul. nec distinguit erat petiture apud deiectū vel nō. vt hic et premis legibus patet.

Frustrator. plus est qui inuadit qd sit ille qui est frustrator. et est frustrator ille qui est in mora ex interpellatione. §. de vsuris. l. iij. §. fina. non ex delicto: vt erat hic. In quo ergo est in plus debitor? Respo. qd sine illa interpellatione tenet de interitu: sed alius licet differat et frustreretur solutione: nō tenet de interitu nisi post interpellationē. vt. §. de verbo. obligatio. si ex legati. Item in alio qd iste tenet de interitu siue erat interitura penes actorem.

siue nō. sed alter nō: etiā post morā si erat interitura penes actore fm quosdā: pro quibus est. §. qd metus. c. l. si cū ex. §. quid si homo. et de rei vendi. itē si verberatū. §. fina. sed dicitur in hoc cōtra per. l. §. de leg. i. cū res. §. fina. et. l. apud iulianū. §. hi. et ad illas respon. vt in qualibet earū notat. Itē fa

cit. §. de nota. quo tēas. §. emptor. et C. de fide instru. l. finali.

S colonus. colono. nā rem sibi locataz et. vt §. loca. l. nemo. et per eos primus locator possidet. vt §. de acquir. pos. l. qui vniuersas. §. fi. et his deiectis primus locator de iat. vt hic. et facit §. de relig. offa. §. fi. et. C. de acqui. posses. l. fi.

S colonus tuus vi deiectus est: ages vnde vi interdicto. Idem est si inquilinus tuus vi deiectus fuerit. Paulus. idē dici potest de coloni colono. Idem de inquilino in inquilino.

Uti possidetis. Titu. xvj.

Alpianus. It pto. m. vti. eas. edes. de. q. bus. agit. nec. vi. nec. clā. nec. p. cario. alter. ab. altero. possidet. quominus. ita. possideatis. vim. fieri. veto. De. cloacis. hoc. i. terdictus. non. dabo. nec. q. pl. ris. qd. qd. ti. ea. res. erit. itra. an.

possidet. lz. quilibet. de. altero. negaret. vñ. p. v. trog. dat. snia. vt. §. e. l. fi. et. C. e. l. i. et qd. subijcit. cdes. idē. dic. i. quas. lubet. re. immobili. vt. §. e. l. i. §. hoc. interdictū. in. obus. Ergo. gfa. exēpli. de. edit. dicit. Pro. incorp. oralib. aut. locū. habet. vā. v. p. quasi. possidē. vsu. fr. vcl. vsu. et. cetera. rum. seruaturū. vt. §. de. seruitu. quonēs. ij. et. si. fer. ven. l. ij. in. fi. lz. nō. pprie. possideant. vt. §. de. acq. re. do. seruus. §. incorp. orales. Itē. qd. subijcit. nec. vi. et. expone. hec. tra. vt. no. C. e. l. i. in. glosa. §. clā. et. et. in. glo. §. de. vi. et. in. pos. sessione. et. et. in. glo. §. p. cario. tenet. a. me. et. itē. qualiter. formabit. snia. in. hoc. interdicto. no. ibi. in. glo. §. sed. qualiter. formabitur. et. C. Un. i. sicut.

Nō dabo. forte ideo qd p. tra. edicta. in. cis. aliis. p. uidet. p. mū. est. phibitō. ne. phibit. qd. reficere. p. uatā. cloacā. Aliud. est. phibitō. ne. quid. fiat. vi. imitat. in. cloacā. publicā. Tertiu. est. restitutorū. vt. factū. vel. im. missum. quo. vsus. cloace. de. terio. fiat. restituitur. vt. §. de. cloacis. l. i. primo. rñ. §. fi. et. §. pe. vel. dic. ideo. quia. cloaca. nō. per. se. p. anet. sed. ipi. solo. ad. heret. vñ. satis. est. si. de. ipō. solo. p. ponat. vt. tra. et. si. nō. p. n. paliter. per. cōsequē. tā. men. agat. de. omni. in. quictatione. quam. circa. solū. susti. net. vel. circa. cloacas. vel. circa. similia. ac.

Nec pluri. si a me possides vi vel clā vel p. cario. et si vinco te hoc interdicto: iudex qui te condēnat vt me nō inquietes: condēnabit te in meo interesse. l. quā.

si res est. i. si mea interest possedisse retro ab anno ci-
tra no vitra. vt hic. r. j. l. si duo. s. si. sed ad prohibenda vim
et possessione tuendam perpetuo agitur. r. currit iste an-
nus a die redditi interditi retro. vt argu. j. de iii. actus
pu. li. s. annu.

a **Experiendi.**
est ergo annus vtis
lis. vt. j. de diuer. r.
temp. p. l. i.

b **Hoc interd-**
ctuz de soli. at pro
mobili vtrubi: qd
quare sic dicatur:
dic vt. j. vtrubi. l.
i. pro incorporeali
hoc vile. vt no. in
pau. huius legis. li
cet als contra.

c **Scriptu est.**
illo. scz possessore
quem r. c.

d **A propieta**
te. i. iudicio rei vt.
causa cui hoc p.
ponit interditi.
vt in li. de interdi.
s. retinende. r. fa-
cit. s. de iudi. l. in-
ter litigantes. Alij
exponit qd no deb-
bet de pos. et pro-
prietate simul agi
de quo dixi. s. titu-
lo. i. l. antepenul.
s. finali.

e **Funget.** re-
pcte quem conue-
nit. accur.

f **Affirmat.** ex
hoc sumit quidaz
arg. qd si qd se pos-
sidere no affirmat
possessione tamen
altero inquetat.
vt hoc interdico
conueniri no possit.
et pro cis est. j. e. l.
i. s. retinende. sed
arg. contra. l. si duo. s. si vicinus.

g **Et consequenter** pponit. scz vt i. pos. interditi quia
que causa est vnus: est r. alterus. f. vt quis possideat r
alius sit possessor lz diuerso modo: vt hic dicat.

h **Illud quidem.** a. i. s. quoz.

i **Possessorem.** f. violentum.

k **Nobis restitua.** large accipe. s. siue restitua amif
sa siue nondum que sita.

l **Restituende.** large. vt. s. proxi.

m **Interdicto.** recuperande. vel adipiscende pos.

n **Per actione.** f. in hacti reddita loco interdicozum.
vt in li. e. s. si. vel dic. r. na. auile. vt condi. inde. vt. s. de co
di. inde. l. in debita. s. sed r. si namu. r. per taticanaz. vt. s.
de trinea. l. i. in fi. r. l. i. j. r. sine causa. vt. s. si cer. pe. si quis
nec s. res pignori. Sed opp. qd hodie interdita non ha-
beant locu. vt. C. de inter. l. an. in fi. Rn. veru est cum

ea solenitate qua oll. s. no soleniter r. hodie pfit. pponi.
o **Exceptio.** de hoc statim infra pmit.

p **Interdictum.** vt possidens. r. sic not. qd hoc inter-
dictum habet instar exceptionis.

q **Multis causis.** vt pacti. rei iudicate: r. iurifurandi:
r. alijs similibus.

quenter pponitur post inter-
dictum vnde vt. **Illud em**
restituit vt amissam possessio-
nem: hoc interdicozum tuel ne
amittatur possessio. Deniqz
pcto: possidenti vim fieri ve-
tat: r. illud quidem interdicozum
oppugnat possessore: hoc tue-
tur. **Et vt** pedius ait omnis
de possessione p. trouersia: aut
ad hoc p. tnet/ vt qd non possi-
dem nobis restitua: aut ad
hoc vt retiere nobis liceat qd
possidemus. **Restituende**
possessionis ordo aut interdico-
cto expeditur: aut p actione
Retinende itaqz possessionis
duplex est via aut exceptio:
aut interdicozum. exceptio dat
ex multis causis: ei qui possi-
det. **Perpetuo** autem huic
interdicto insunt hec: qd nec
vi nec cla nec precario ab alio
possideas. **Interdictuz** au-
tem possessionem p. dicit tuel:
qd est vt possidetur. Actio ei
numqz vltro possessori datur
quippe cum sufficiat ei qd pos-
sidaeat.

r **Perpetuo.**
id est ghaliter. sic
isti. de sancta. tu.
s. i. si em aliq de
his modis a me
possideas: succu-
bis in hoc interdi-
cto. als obtines.
vt. j. s. finali. et ex-
pone hec verba
vt. s. e. l. i. in pan-
cipio.

s **Predij.** ex
mete. lz verba de
edibus tui dicat.
vt. s. i. respen.
t **Ultro.** i. qd vl-
tronea voluntate
intendat possessor
rei ven. sed oppo.
de comodante r. si
milibus. vt. s. de
rei ven. l. officiu. r.
de puii. cre. si ve-
tri. s. i. bonis. et. s.
vsufru. que admo-
duz caueat. si vsu-
fru. noie: Rn. ei no
dat actio p qua ne

get re actoris: sed rei. vt dixi in li. de act. s. contra que qz.
Itē oppo. de actioe iniuriaru que possidenti dat. sed hic
rei ven. denegar. no iniuriaru. vt. s. de actio. emp. l. qui
pendente. r. j. de iur. l. iniuriaru. s. si quis me. Itē op-
po. de act. in factu que dat loco interditi huus. vt in li.
eodē. s. si. Sed respōdeo illa non excludit hic: sed rei vt.
r. tunicanaz r. indebiti et similes. r. fact. C. de alie. audi.
mutandi causa. l. i. Sed quid dicem hoc casu. ecce du
ego est. in abscns r. animo retinere possessione: alius in-
trauit vt possideret cla no a me sed ab alio. rediens ego
no suspico me posse repelli: nec tn volo violēter cum ex-
pellere: eo q auctor nelo esse alicuius mali qd inde cue-
nre possz. quō p. silei michi. rei vt. itētare no possuz cū
uulter possideamus. Interdictu illud intētare no expe-
dit: cū possessor no possidet a me vt vel cla vel precario.
Respōdent quida qd ex quo nolo cū expellere violēter:

Hic iuriconsultus incipit
exponere verba edicti pto-
ris. Bar.

Hoc interdicozum locu ha-
bet: siue quis totum fundum

si ergo contra me
agis vt mea natu-
rale tibi libere de-
mittam: recte has
exceptiones obij-
cia. si aut no vt ti-
bi dimittā agis s3
me tñ turbes: hic
no excipio cū non
agas: sed vt possi-
das ago: lz quis
dā cōtra. vt no. s.
e. l. s. huius autē.
r **Perpetuo.**
id est ghaliter. sic
isti. de sancta. tu.
s. i. si em aliq de
his modis a me
possideas: succu-
bis in hoc interdi-
cto. als obtines.
vt. j. s. finali. et ex-
pone hec verba
vt. s. e. l. i. in pan-
cipio.
f **Predij.** ex
mete. lz verba de
edibus tui dicat.
vt. s. i. respen.
t **Ultro.** i. qd vl-
tronea voluntate
intendat possessor
rei ven. sed oppo.
de comodante r. si
milibus. vt. s. de
rei ven. l. officiu. r.
de puii. cre. si ve-
tri. s. i. bonis. et. s.
vsufru. que admo-
duz caueat. si vsu-
fru. noie: Rn. ei no
dat actio p qua ne

Liber Quintus.

videtur desinere alio possidere: sic amitto civile. vt. s. de acq. pos. l. iij. §. an amittenda. et sic intentado rei vendi. fm quosdā. Vel dic qd eā intentō cōtra naturaliter possidentem: licet ciuilitē possidē. cū etiā si naturaliter et ciuilitē possidē: intento eam cōtra detentatorem. vt modo dixi p. l. de rei ven.

l. officiaz. et alias accur.

a Pro certa. nā et certa pō possideri nō pō. vt. s. de acq. pos. l. possideri. §. incertaz. et l. locus.

b Sine dubio locū habebit. ex interpretatōe licet verba in edictō nō dicāt. vt. s. in pun. huius. l. et facti. §. vtrubi. l. i. r. C. e. l. i. r. §. de precario. l. qui p̄cario. et in s. de iterdic. §. si interdico. et. s. e. l. interdico. m.

c Possunt. nō aliter: vt p̄ ecclia foro basilica theatro re sacra vel religiosa: nā hec nō possident. vt. s. de acq. pos. l. i. §. r. l. qui vniuersas. §. i. nisi velis dicere vt

his possit dari a q̄bus dicimus posse v̄dicari. vt. C. de sa. sanc. ecclie. l. sancimus. de seruitu. autē cloace dixi. s. d.

d Quid ait p̄tor. in p̄i. huius legis. (e. l. in p̄i. e. l. possidet. vt. nō q̄ me deceat oīno: s̄ me turbat cū et interdico tueat possessorē. vt. s. §. r. p̄sequer. Et eodē modo de clam dicas: q̄ me absente clam intrasti. vnde ciuilitē retineo: idē in precario. Als si vtrāq̄ vel saltez ciuilitē quādo cōcessi precario: vel si vtrāq̄ cōcessi cum non possidē nō habeo hoc interdico. vt. s. de p̄cario. l. q̄ precario. cetera supple circa hec tria verba. vt no. super eisdem verbis. C. eod. l. i. Itē quid si te deceat tu me inquitas. an succūbes: vide q̄ non: q̄ a te ego possideo vt expulsiua. et tu a me inquietatus fm a. 30.

f Non debere proficere. possessorū p̄ aduersarium. Uta. bñ dixi. si ab alio possidet vt vel clā vel p̄cario et nō a me: q̄ illa possessio p̄dest ei p̄ me. iusta ei rē.

h Possessor. s. naturalis: iniustus quo ad alios. Nō possidet. i. q̄ is qui nec naturaliter nec etiam iniuste possidet quo ad alios. et facti huius. l. r. fm sup̄cario. s. de acq. pos. l. i. §. si ser. ven. loci. §. cōp̄ent. ac.

S Duo. pone casuz. impedis me colere vel edificare vel aliter re mea vt. vt. s. tit. i. l. iun. facti. r. l. i. §. vi possidere. et. s. de acq. §. hoc interdico. et. §. cū inquilinus. et. §. utē videam. in fi. et. §. qd vt aut clā. l. i. §. hoc interdico. sed qualiter sic impediendē dat hoc interdico cū nō se possidere cōtendat: Rñ. inno. qua eī ratioe facit michi quominus possidē eadē et ipse possidere videt q̄ michi facit abesse: vel dic non est necessē et se possidere cōtendat: s̄ sufficiat q̄ me possidēte inquietet vt michi p̄ eū deī interdico

possidere se dicat: siue p̄ certa parte siue p̄ indiuiso possideat. Hoc interdico in oibus etiam possessionibus que sunt soli sine dubio locū habebit: dummodo possideri possint. Quod aut p̄tor p̄ interdico: nec vi: nec clam: nec p̄cario alter ab altero possidet hoc eo p̄tinet: vt si quis possidet vt aut clam: aut precario: siquidem ab alio p̄olit et possessio: si vō ab aduersario suo nō debet eum propter hoc q̄ ab eo possidet vincere. Has enim possessiones non debere proficere palam est. Paulus

Iusta enim an iusta aduersus ceteros possessio sit in hoc interdico nichil refert. qualiscūq̄ enim possessor hoc ipso q̄ possessor est. p̄ iuris habere: ipse q̄ nō possidet

et iusta etiā iniuriarū. S̄ quid si me turbet cā seruitutis quā sibi alle rit. Rñ. habet locū vtile et negatoua. vt. i. ea. l. §. si vicinus. Vel scdo. pone casum q̄ qui asserit se habere vt usufruc. sua auctoritate intravit possessionē. p̄tendit nolle se auferre ciuilitē dño: s̄ vt suā naturalē habeat.

Ex duobus possessoribus ille succumbit qui ab altero possidet iniuste: sed si vterque iniuste possideat: neuter vincit.

h. d. Bar. Paulus.

S Duo quoq̄ possident an in solidū videamus quid sit dicēdū: qd qualiter p̄cedat tractemus. Si q̄s p̄p̄oneret possessionē iustā et iniustā: ego possideo ex iusta cā: tu vi aut clam: si a me possides superior sum in interdico. si vero nō a me: neuter nostrū vincetur. nā et tu possides et ego.

Hoc interdico duplex est et hi q̄bus p̄petit et actores et rei sunt. Hoc interdico sufficit et q̄ edificare i suo p̄hibet. etem videris michi possessionis p̄trouersā facere: q̄ p̄hibes me vt mea possessione.

Cum inquilinus dominum

quia diuersimode possident nō eodē mō. s̄ vt ciuilitē alter naturalit. sed eodē mō nō vt in p̄ris. ad qd est. i. de p̄ca. l. et. h̄. §. cū. Alij dixerūt vt. d. cū ius gōgnis. q̄ duo et in solidū possidēt ciuilitē et naturaliter. Tertij vt R. q̄ duo ciuilitē sed nō naturaliter possunt in solidum possidere. vt no. s. de acq. pos. l. iij. §. ex contrario.

Uta. cē. in eo q̄ vterq̄ est actor. actorē enim vincere nō aliud est q̄ reū sibi p̄denari. hic aut neuter alteri p̄denabit. nā vterq̄ possidebit vt p̄. cūz q̄ sit vterq̄ actor. vt. i. p̄i. §. neuter vincit. In eo p̄o q̄ vterq̄ est reus vterq̄ vincat. et sic loquitur illi. e. §. hodie. q̄ est s̄. reū enim vincere est nō auferri qd apud se h̄. hoc est absolut. Itē q̄o hoc casu q̄ vterq̄ vincit q̄s intēdit rei ven. Rñ. al. q̄ nullus q̄ vterq̄ possidet. vt. i. de ac. §. quoz. r. s. l. §. interdico. aliq̄ dicit p̄pter necessitatē possessorū dari rei v̄. et d̄rimī forte. vt ar. s. de iudi. l. in tribus. Sed Jo. dicit vtrūq̄ posse agere alia ratioe: q̄ videtur renūciare cōmodo possessionis inredēdo rei v̄. vel ideo q̄ qd dicit nō dari actionē possidēt: verū est oīno ciuilitē et naturaliter: ita sc̄z q̄ nō alius. sic ergo naturaliter possidēt dabit p̄o cū v̄. et. Itē qd si p̄dū meū possidē ciuilitē: alius aut qui neq̄ ciuilitē neq̄ naturalē habet possessionē tibi vendat et te inducat in possessionē nōne hoc interdico videt Rñ. ita. vt. C. qd cū eo. si seruus. idēq̄: si is qui tibi vendit a me clā vel p̄cario vel vi possideret vt non sit melior suo auctore. vt. i. de iur. l. in his. §. nō debeo.

Duplex est. vt. i. l. §. duplicia. et. i. de actio. et. ob. l. actiois p̄bo. in fi. et. s. de iudi. in tribus. et. l. sc̄q.

Uti mea possessione. sic ergo videt q̄ si nō faciā tibi

ratione enim ciuilitis q̄ sibi turbat habet dñs vt possidet. rōne naturalis h̄z vñ vi. vt. s. ti. l. i. §. vnde vi. fm hoc iusta. i. ciuilit. iusta. i. natural. potes et pone re i clā vt etiā i p̄cario. vt no. C. e. l. h̄bo clā r̄ h̄bo p̄cario. sed qd in eo qui clāz possidet: nōne statim cū p̄ponit interdicoz incipit vi possidere cū iā nō clā: sed cōtra denūciatio nē possideat: Rñ. ouigo spectāda ē. vt. s. de acq. pos. l. i. clā. Itē q̄ subij: possunt in solidū duos in solidū possidere. vide q̄ possidet. i. de p̄ca. duo. r. s. re. p̄mo. si vt censo. §. fi. r. s. de acq. pos. l. iij. §. ex p̄to. So. patet ex p̄cis.

Duo an

estroneris possessionis sed phibeo edificare: qz dico me habere seruitute ne alius tollas: no copetit tibi hoc iter: dicitur: sed actio negatoria: nisi dicas vile. vt. j. s. si vicin. et facit. s. a. i. l. vim fact. r. s. coi di. si edes. r. si ser. ven. si: cui s. an. ho. in fi. r. s. fi. et. j. de iun. l. iniunaru. s. si quis me. r. s. de acqui. pos. l. pe. s. i.

a **Uolent. qd**

ai. l. C. loca. l. ede.

b **Placuit. s. do**

mino cotra inquilin. r. m. inquilin.

no possessiois faciebat p. trouer. s. i. sed soluz volebat habitare. vel dic q possessiois dicitur facere controuer. s. i. cu. z. no desinat edificare. vt. s. pri. s. sed alij dicit q inquilin. volebat introuerte: re possessione finita tpe locationis: r. pro suo se asserere bat possidere vel le. als si tñ inhabitare vult loca: tione finita. iniunaru actioe tñ dicit eū tenen. vt ar. gu. s. de act. emp. l. qui pendetem.

c **Domini. s. q**

opoter. et accipe hoc alio casu qñ vellet reficere: qz

tunc bene phibet eum habitare. vt dicta. l. ede. licet de pensioe pro rata remittat vel reddat qñ ex necessitate re edificat. vt. s. loca. q. insula. in pun. r. l. r. hec distinctio. vel dic testari q no phibeat euz habitare. s. facta refectioe.

d **Possideret. i. no**

inciperet sibi possidere.

e **Si actor. i. admini**

strator vel casaldio. vt. C. de p. cu. l. pcurator. idē si ipemet dñs vicin fundi trāsduxit.

f **Et. s. qz transductor.**

g **Denunciare. s. dñm.**

als denunciari. s. a dño. et si hoc no fecerit postea cogit iudicis officio si dñs vult.

h **Precideret. s. transductor.**

i **Aur. s. si non vult**

dominus ei denunciare vt ipse precidat: vel si dño denūciāte non precidit.

k **Eum. s. qz domum.**

l **Nā si nbi. hucusqz**

pomp. dictū rettulit. nōc auctor leg. loquit. r. caue qz pōpō. in terna psona: sed auctor legis in scōa loquit persona. sic ergo phibitō precisionis trāsdūctōis r. culture inducit hoc interdictū sicut. phibitō edificatiōis r. refectōis. vt. s. p. m. s. duobus. s. Alij dicit q tu dñs denūciās te precidat vt si postea alij quid fecerit trāsductor: teneat qd vi aut claz. vt. j. qz vi aut clā. si alius. s. notauimus. fm. Ot. Jre qz subijcit. aut eū r. exponit quidā. s. trāsductorēz qui agit vti possidetis. qz cōtēdit se possidere locū vbi vites nascuntur.

m **Trāsducas. i. ad**

pūmū locuz reducās. et hoc nisi inuenerit radices in fundo vicin. als secus. vt. j. qd vi

edes reficere volentem phibere: que competere interdictū vti possidetis placuit: testariqz dñm non phibere inquilinum ne habitaret: sed ne possideret.

¶ Itē s. vsqz ad s. creditores diuiditur in duas partes pūcipales. pūmo loquitur quando habeo ptectū qd est fundatum in solo a me possesso r. p tenditur supra alienū. secūdo quādo habeo cenaculū qd totum fundatur sup edificio ab alio possesso. scđda ibi: sed si supra edes. pūma subdiuidit in duas: quia pūmo loquit qñ edificij protenditur supra solū ab alio possessum. secūdo quādo p tenditur supra solū commune. scđa ibi: labeo. B.

¶ Itē videamus si actor vicini tui ex fundo tuo vites in suas arbores trāsduxit: quid turis sit: r. ait Pomponius pos-

aut clam. l. si vitem.

n **¶ Si ptectū. als ptectū. et als ptectum. r. est idē** qñ ex domo vnus aliquid scilicet tignū vel lapis ptecturatur supra alterius solū ita q non requiescat ibi hoc modo. vt. j. de verbo. sig. l. malum. s. inter.

se et denunciare vt vites precideret: idēz Labeo scri. aut vti eum debere interdicto vti possidetis de eo loco quo radices continentur vicini. nam si tibi vim fecerit: quominus eas vites vel precidas vel trāsducas: vim tibi facere videtur quominus possideas. Item qui colere fundum prohibetur: possidere phiberi Pomponius inquit.

¶ Itē videamus si ptectum supra vicini fundum nō iure habere dicatur: an interdictum vti possidetis sit vtile alteri aduersus alterum: et est apud Cassiū relatum vtriqz esse inutile: quia alter solū possidet: et alter cum edibus superficiem. **¶ Labeo** quoqz scribit si ex edibus meis in edes tuas ptectum habeo: interdictis mecum si eum locum possideamus qui

o **¶ Relatū. r. bene** fm quosdā. nā possessor soli non inqetā in possessione soli nisi forte velit in eo edificare: r. tunc cōpetit. Itē possessor supfici nō inquietat a possessore soli. als si inqetaretur cōpeteret ei q possidet domū r. ptectū. ar. s. pri. s. et j. s. p. r. r. Alij dicit relatū r. male: r. dicit corrigi per inferiōrē. pri. s. labeo. r. sic dicit dari possessori soli. et possidēt domum cū ptecto: ne inqetent. Tu dic relatū r. bene. et qd dicit vtriusqz: collectiue ponit: vel cōiunctiue. quasi diceret isti et illi: nō diuisiue siue distributiue. als ponit collectiue. vt. s. de cōtral. emp. sed cellus. s. i. in fi. nā

nec ratioe. ptectū daf simul vtriqz: qz ptectū a possidente domū cui applicat possidet. nec ratioe soli: qz illud ab altero nō ab vtroqz possidet. daf aut alteri. i. possidenti solū cōtra possidētē domū qz inuisit. ptectū habet. et sic loquit. j. eo. s. si vicin. nā vsqz ad celū liberuz esse debet cuiusqz solū. vt. j. qd vi aut clā. l. pe. s. fi. r. l. si. s. pe. r. econtra si possessor domus iuste habet. ptectū: ager ipse quasi turbet in possessione domus q turbat in ptecto. vt. s. pri. s. vel dic nō vterqz: qz possidēt solū tñ daf nō possidēt. ptectū. s. qñ nō iure habet. vt hic dixit in pūm. s. ad qd est. j. s. sed r. si supra. Et ita quattuor modis exponitur.

¶ Superficiē. i. ptectū qd domui sue est applicatū. sed alter purū et nudum solum possidet. **¶ Labeo. ptectū. als ptectū: als pteiectū.** et hoc casu requiescat super domū tuā vt differat a ptecedenti. s. hoc modo. vnde magis proprie dicitur immisum. vt. j. de verb. sig. l. si malū. s. inter. vel dicas qz r. hic nō quiescit. et differat a ptecedēti casu. quia hic super cōmune solū r. cōter possessuz alter ptegit. ibi super alteri. tñ. **¶ Mecum. i. interdicto** agis mecum et recte. et sic succumbam.

¶ Possideamus. qui est inter meā et tuā domū r. ptecto tegit. nā et si cōter possideamus nō possum protegere te inuito. alioquin hoc interdicto vel cōi diui. phibeor. vt hic. r. s. coi di. l. coi di. r. l. si edes. et. l. fabinus. si autem alter tñ nostrū possiderit illū mediū locū ille ager

unde ad hunc s. et sup. edine. 17. obser. r. z.

unde ad hunc s. Paul. s. sunt. r. de interd. r. d. arbor.

contra alium protegentē. vt. §. p. §. dixi. et potes dicere
pra q' hec s'ba si eum locum rē. sint verba interdicti. vel
ponantur conditionaliter.

a **¶** In quo. hec est alia q'stio cui nō rī. q. d. si iure serui
tutis dicā me habere immisium: et sic possessionē serui
tutis michi defen

dā. an dabit hoc
interdictū michi?
Rñ. sic. argu. §. de
serui. l. quonēs. et
si serui. v. sicuti.
S. aristo. 230. et. §.
e. l. si. Sed alii di
cunt q' nō: sed tu
mecū. vt. arg. §. p.
ri. §. et. §. §. si vicis
nus. sed i illis nō
afferebat sibi ser
uitutis iure pos
sessionem.

b **¶** Interdico.
als interdico te
cū. i. interdico ago
et qd' subijcit sicuti
rē. sunt s'ba pre
toris interdictis
sive interdici non
agentis. et sic ad
vrosq' sermones
refert. Alij habēt
interdicto tecum: r
sic supple agam r
qd' sequitur expo
ne vt. dicit.

c **¶** Quasi dñs.
q' nō vere dñs est
solū sit meū et do
mus in qua fun
datū est: r forte lo
cata ei qui postea
cenaculum fecit hoc modo.
d **¶** Cedere. quo ad ppuetatē. nā quo ad pos. distiguit:
an aliunde habet aditū vel nō: vt statim dices. Et nō. qz
hoc cenaculū sustētabatur edib' meis hoc modo. nā als
nō diceretur supficies mearum edium.
e **¶** Ex publico. als pūato solo eius q' habet cenacul
lum. vt. §. de dā. infec. l. pe. §. i. q. d. non ex inferiori domo
supra quā est cenaculum: nisi esset supficiarius eius loci
vbi est cenaculum fundatum: vt. §. dicit.

f **¶** Edes. i. cenaculum.
g **¶** Qui. grecum. i. solum vel inferiorē partem.
h **¶** Cuius edes. i. cenaculum.
i **¶** Supra. grecum. i. edificium.
k **¶** Est hoc. s. vt nōle cenaculū cōpetat interdictū ei qui
l **¶** Ex publico. vel aliūde nō ex inferiori (inhabitat.
parte qz tunc fec'. sed hec distinctio habeat aliunde aditū
vel non cessat in supficiario: q' licet habeat aditū ex infe
riori parte: habet tñ hoc interdictū cū habeat illū aditū ex
volūtate dñi. nā als nō diceretur supficiarius. vt. §. p. i.
m **¶** Interdicto. vti possidetis.
n **¶** A ptoze. vñle in rem cñā ex cōducto vel ex empto.
vt. §. i. l. i. §. i. r. §. §. r. §. de pigno. ac. tutor. §. fi.
o **¶** Interdicto. s. si supficiarius facit vltra q' debeat: et
hoc est qd' sequit' si ptoze rē. patet ex p'dictis q' duob' casib'

vide ad fine §.
Cuius §. obseq.
et ad dñi
et §. §. §. §.

bus possidet qui habitat cenaculi. s. et aliunde est aditū
ex publico vel puato. Itē cū ex inferiori domo cū sit sup
ficiarius. sed tertio nō qñ. s. ex inferiori domo: r nō est supfi
ciarius. r facit insti. de re. diui. §. per traditionem. r. §. de
rei vend. l. superficario. r. l. ptoze. Accur.

p **¶** Non posse.
nec § se nec § ali
os: r est rō qz non
possidet: vt. §. r. §.
de rei vē. l. offm. r
§. d. acq. pos. l. iij.
§. fi. r. l. si q's ate.
§. i. et q. ex cau. in
pos. ca. l. cū legati
fec' § in pūctio na
li pignote cū cre
ditor tbi posside
at fm nos. vt. §. d
acq. pos. l. q' pigno
ris. Licet. p. §. vt
no. §. q' fatid. cog.
scidū. §. creditor.
Itē no. h' vñā dif
ferētā iter pūctio
nale et ptozi p
gn' s'nt alie. vt. §.
d' pign. ac. l. i. §. qñt
si iñ turbant eis
subuenitur? Rñ. p
ac. l. factū. r of. iij
di. sine manu mi
litari. vt. §. ne vis
fiat. et. l. i. in pñ. §.
§. q' sine rei. r. l. iij.
in pñ. r. §. i.
q **¶** Et in ceter.
vt legati et vēris
noie r dāni infec.
ex primo decreto.
sed § hos datur l.
terdictū qñq. vt. §. qui. ex cau. in pos. ca. l. hoc aut §. fima.
r **¶** In pariete. i. supra pariete. cū dicat detegedo: r est
ratio qz vsq' ad celū rē. vt. §. qd' vi aut clā. l. si. §. pe. r facit
§. e. l. i. §. itē videam' si pteatū. Itē tñ si redescat sup pa
riete meo multomag'. vt. r. §. e. l. §. labeo. r. §. §. r. si supra.
f **¶** Quē scire vel. ppe. vel. i. vehemēter opinor. vt. r. §.
de aq' plu. ar. l. ij. §. antepe. r facit. §. de s' b. sig. l. bonefidei
t **¶** Acq' iā. nō p vim sed ex causa empti. (emptoze.
v **¶** In hoc interdicto. ponunt quidam casum q' lite cō
test. in hoc interdicto et fide facta iudici q' aduersarius
possidet a me: vel vi vel clāvel p'ario copozaliter. ille p
contumaciam non vult parere arbitrio siue diffinitive
sentētie date a iudice super hoc interdicto vt illam natu
ralem dimittat. nam condemnabitur michi in executione
ne ad interesse quāti interest mea illam possessionem cor
poralem naturalem retinere. et hoc interesse declarabi
tur meo iuramento in litem: sicut in vnde vi. vt. §. itū. l.
l. in interdicto. et quod vi aut clam. vt. §. qd' vi aut clā. l. §.
per. §. in hoc. r. §. de rei vē. l. restituerē. vel die q' iudex p
cipit non fieri vim michi nichilominus condēnat aduer
sarium pro interesse turbatiōis facte michi ab anno re
tro ex vi huius interdicti: vt. hic. r. §. e. l. i. §. i.
r **¶** §. pñ'. obsecrū eloquū statī exponit qñ res est rē.
y **¶** Retinere. r. libere. et in ea nō turbatum esse.

terdictū qñq. vt. §. qui. ex cau. in pos. ca. l. hoc aut §. fima.
r **¶** In pariete. i. supra pariete. cū dicat detegedo: r est
ratio qz vsq' ad celū rē. vt. §. qd' vi aut clā. l. si. §. pe. r facit
§. e. l. i. §. itē videam' si pteatū. Itē tñ si redescat sup pa
riete meo multomag'. vt. r. §. e. l. §. labeo. r. §. §. r. si supra.
f **¶** Quē scire vel. ppe. vel. i. vehemēter opinor. vt. r. §.
de aq' plu. ar. l. ij. §. antepe. r facit. §. de s' b. sig. l. bonefidei
t **¶** Acq' iā. nō p vim sed ex causa empti. (emptoze.
v **¶** In hoc interdicto. ponunt quidam casum q' lite cō
test. in hoc interdicto et fide facta iudici q' aduersarius
possidet a me: vel vi vel clāvel p'ario copozaliter. ille p
contumaciam non vult parere arbitrio siue diffinitive
sentētie date a iudice super hoc interdicto vt illam natu
ralem dimittat. nam condemnabitur michi in executione
ne ad interesse quāti interest mea illam possessionem cor
poralem naturalem retinere. et hoc interesse declarabi
tur meo iuramento in litem: sicut in vnde vi. vt. §. itū. l.
l. in interdicto. et quod vi aut clam. vt. §. qd' vi aut clā. l. §.
per. §. in hoc. r. §. de rei vē. l. restituerē. vel die q' iudex p
cipit non fieri vim michi nichilominus condēnat aduer
sarium pro interesse turbatiōis facte michi ab anno re
tro ex vi huius interdicti: vt. hic. r. §. e. l. i. §. i.
r **¶** §. pñ'. obsecrū eloquū statī exponit qñ res est rē.
y **¶** Retinere. r. libere. et in ea nō turbatum esse.

a **C**onspares. i. plena proprietatis. pro quo erat. C. unde vi. l. si quis in tantam.

b **P**reciu rei. i. plene proprietatis: aliud pos. vt hic r. s. qd me ca. si mulier. s. q. possessione. no tame dico preciu possessionis hic dari cu ipsa possessio dimittatur. sed preciu siue interesse

turbationis scdm scdm positionez casus. Vel dic aliud pos. i. turbationis possessionis. sed secundu pima bene estimatur ipsa possessio ad arbitrium iurantis auctoritas. r. facit. s. ti. i. interdictoynde vi. r. s. ne vis fiat ei. l. i. s. hec verba r. j. de fur. l. furtiuu. Itē hoc interesse possessionis turbate potēe pl^o et frequenter minus q. rei. p. p. i. t. as cum forte sub pena dare tenebar hanc possessionē quod non potui. vel alia mea predicta redita sunt a creditou^o vel a fisco q. de possessi one ista ppter turbationem no inueni impetorem.

In summa. Inter fructuarios. afferentes se possidere et quilibet de alio negat et potest esse q. alter vel q. ambo vinceret r. neuter. vt. s. l. si duo. in fine pimi rñ.

d **A**lter possessionē. s. civilē. Et sic no. q. civilit tñ possidenti r. naturaliter similiter tñ possidenti datur hoc interdicitum per. l. istam. Accur.

e **D**efendat poss. i. quasi. vel dic possessionem rei in qua habet vsum fructum.

f **E**t his. q. vterq. habet naturalē pos. tam vsuarius q. fructuar^o. s. no insolidū: sed p. parte iduisa. p. r. sic diceret iudex in sentētia: quia inueni hunc potiorē in possessione ratione vsus: precipio non inquietari ab alio in eo vsu. r. contra dic de alio: vt nota. C. eo. l. i. in glosa. s. sed r. qualiter formabit r. r. facit ad. l. s. ad exhi. l. cellus. s. iul. r. j. de aq. quoti. r. est. l. i. s. si iter r. C. e. l. i.

De superficiebus. Simile est superius interdico. vt j. l. i. s. proponitur. r. ideo post illud ponitur.

Hic pretor. fructuum. duo sunt supficiarij eiusdē supficiaci. sed quō duo pnt frui insolidū: Rñ. dicitur respectu q. alter vsufr. alter vsu hz i ea vt. j. s. fi. r. s. ti. l. i. s. fi. vel dic gratia honoris dicit frui-

minid est vteris siue frueris.

h **V**eto. hoc interdico quod dicitur de superficiebus. r. habet instar interdicti vti pos. vt. j. s. proponitur.

i **A**ctio. ad agendum petitorio. nam dabitur vtilis in rem. vt. j. s. quod ait. r. a. s. de loco pu. l. i.

Agit nec vi

nec clā nec p. cario alter ab altero frui min^o: q. minus ita frui amini vi fieri veto. si qua alta actio de superficie postulabit causa cognita iudicium dabo.

Licet p. superficie operat a. c. tiones civiles: tñ vtile est hoc interdicitū cum pro possessione competat: magnū est em̄ modum possidendi. h. v.

Qui superficie in alieno solo hz civili actioe subnixus est: nā si cōduxit superficie ex p. ducto est actio: si emerit^o ex p. to agere cū dño soli pōt. Et em̄ si ipse eū phibeat: qd sua interest agendo^o consequetur. sin autem ab alio^o prohibeatur: prestare ei actiones suas^o dominus debet et cedere. Sed longe vtile vsu est quia et incertum erat an locatio existeret. et quia melius est possidere pot^o q. in psonā expiri^o

ē solū alter^o superficies qd nō pteē. vt. j. s. ac. r. obli. l. obli. fere. s. placz. s. rñ. q. a supficiario q. p. duxerat em̄ r̄ius supficiariū. s. nō v3. q. nō ageret ex p. to cū dño. qd huc dicit. Alij dicūt vt scdo dixi q. em̄ superficie. i. solū a dño vt hēat superficie. i. domū: r. sic agret ex p. to ad solū. idē vt si em̄ solū vt castrū p. derz vl lacū facerz vl vites pōeret n. **S**i ipse. locator vel etiam venditor prohiberet non tradendo sicut vendidit.

Agendo. ex p. ducto vl ex p. to qd^o venit ēt singulare itesse. vt. s. de ac. ep. l. i. r. loca. r. p. clu. si fūd. s. fi. s. q. l. i. d. i. gnoscat p. tor a p. ductore. Rñ. p. cū r. mercedis q. titas fa p. **A**b alio. qdā hnt ab alio. phibeat. alij (cit dicerent. alij phibeat. r. dic quē ipse phibere n̄ possit. vt. d. l. si fūd. q. **A**ctioes suas. s. in rē quā nōdū hēbat supficiari^o n̄ si facta traditōe. Itē ad. l. ad q. est. s. de p. ep. qd sepe. s. si res. p. sione ēt rēmit vl res̄ iur. p. rata. vt. d. l. si fūd. r. **S**ed longe. i. magis vel valde. **E**t iteret. hec venditio subaudi. **E**xpiri. vt r. illi. de iterdi. s. cōmodū. r. illi. de ob. ep.

k **S**ubnix^o. i. munit dñm.

l **S**upficiē. i. solū in q. superficie est. vl vt ibi superficie ponat. vl p. duxit ipam superficie cū solo. si autē superficie tñ vt inuuit. i. domū p. duxit non haberet in rē de q. dicit: s. tñ ex cōducto scdm Jo. et B. s. forte r. tñ hēret vtilē in rē si ad nō modicū tps cōduxit. j. s. quod ait pretor.

m **S**i emerit. i. superficie sine solo. vl dic scdo emit solū vt n̄ debeat fūsi fieri solū: s. debet at ibi ponere superficie r. sic sit superficie. si autē solū emisset: tñ vt fieret dñs traditōe facta a dño. nā ne mo est superficie sui soli vt. j. l. si. vel publicianā haberet traditōe facta a nō dño. r. sic non daret vtilis q. specialiter dicit superficie cōpetere. s. si dicas q. superficie sine solo em̄ op. ponit: q. alterius

Liber Quintus.

velic. §. furti. sed hoc fallit in quosdā. §. de nora. si q̄s a m̄. §. 7. §. d. ac. re. do. l. q̄ rōe. §. §. h̄r lre. §. §. s̄rā ēvri vi no.

a **¶** hoc interdictum. de superficiebus.
b **¶** In rem. q. d. qz nō directa sed vtilis in rem datur: cū cecidit a possessione superficies v̄t hic. §. de rei v̄di. l. sup̄ficiario. et l.

pro. et de pig. ac. turo: §. h̄. §. §. si a ger vecn galis. l. i. in fi. §. l. sequenti. et de oper. no. nū. l. l. puiciali §. penl.

c **¶** pollicen. ad uersus dñm.
d **¶** proponitur. i. dñi sup̄ficiarijs
e **¶** Interdictū. scz de superficiebus qd est duplex: qz quilibet in eo est actor et reus: cum vterqz contendat possidere se vt hic et. §. n. i. si duo. §. penul.

f **¶** petit. i. sup̄ficiē defendit. nāz si nō possideret sup̄ficiē nō daretur hoc sicut nec illō vti pos. vt. §. n. i. l. i. §. r̄ sequēter.

g **¶** Quā causāz alias quā. et alias q̄lē cām r̄. §. certe imo vide indri cā. vt. §. in p̄l. vbi dicit vti ex. l. loca tionis r̄. Sed. R. dicit sed non pbat: vel ibi contra dñm hic cōtra extraneū. vel nec dicit nec probat sed satis est qz possidet vt sup̄ficiarius et hoc asserat. non dico qz dicit se condurisse vel emisse.

h **¶** Clam. hoc expone vt in vti pos. interdicto dixi expōndum. §. n. i. l. i. in p̄nci. §. §. h̄.

i **¶** hic quoqz in hoc interdicto de superficiebus.

k **¶** Quod autem ait pretor. §. prot. ij. r̄. h̄ur. l.

l **¶** Neget. et. etiā infra id tēp̄ si agat ex p̄ducto ad iter esse vel ad mercedē remittēdā. vt. §. lo. r̄ pdu. si fundus.
m **¶** Actio. f. vtilis vt hic. §. §. qui sup̄ficiē. in fi. no. §. quod erit modicū tēpus: Rñ. qdā. xxx. diez vt ar. §. tit. i. l. i. §. i. Alij biēnij vt. §. loca. cū dñi. Alij. x. an. vt. C. de pre scrip. lon. tē. l. fi. r̄. §. qui r̄ a quibus. l. sed si fidei. §. anho. Sed Jr. vsqz ad quinquēniū. ar. §. de separa. l. i. §. quod di cū. r̄. §. de ver. oblig. si a colono. et insitu. de l̄arum ob. §. multū. Tu dic arbitrio iudi. vt. §. de iure dli. l. i. fi. r̄. §. de e'frac. l. i. §. i. Item quero an conductio alia que fit ad nō modicū tēpus prebeat aliquod ius in re. Rñ. nō si fiat a puicato. sec̄ si a municipibz. vt. §. de loco publi. fru. l. i. r̄ nisi vsufu. p̄stituat per locantē. vt. C. de vsufu. l. si dñi.

n **¶** Ad modicum. alias qz non ad modicum r̄.

o **¶** In rem. scz directa pro superficie. Et no. hic argu. ex hoc qz possim a te vendicare domum vel fundum quem a me habet et a me in emphitheosim non obstante iure alterius. Sed arg. contra. §. de cōdi. inde. l. inde. in

hoc interdictum^o proponere: et quasi in rem^o actionem polliceri. **¶** Proponitur^o autem interdictum^o hoc duplex exemplo interdicti vti possidetis. Tuetur itaqz pretor: eū qui superficie petiit: veluti vti possidetis interdicto. neqz em̄ extigit ab eo qualē causam^o possidendi habeat: vniū tñ requirit nū forte vti clam^o/precario ab aduersario possideat. Omnia quoqz que in vti possidetis interdicto seruātur: hic quoqz seruabūtur. **¶** Quod autē ait pretor^o: si alia actio de superficie postulabitur causa cognita iudiciū dabo. sic intelligendū est: vt si ad tēpus quis superficie cōdixerit: negetur ei in rem actio^m. Et sane causa cognita ei qui nō ad modicū tēpus condurix superficiez in rem^o actio cōpetit. **¶** Is autē in cuius solo superficies est

fi. l. et de rei ven. l. fructus. in fi.

p **¶** Multo magis. hoc fallit. §. quotum le. l. i. §. redigitur. sed consonat. §. de exceptio. do. l. dolo. r̄. §. qui. ex cau. ma. l. nec non. §. ex empto. r̄. §. de reg. au. l. inuitis. §. i.

q **¶** Si soli possessori. qui em̄ a dño solum et superficie plenō iure. et sic est plana. Alij dicit hunc em̄isse a superficiario. et agere de eue. contra dñm: si modo ipse suo venditor. et suus venditor vero dño denūciauit. qd nō placet. **¶** Ex empto. qñ em̄it. sed quid si condurix. Rñ. et ex conducto: et ex stipulatu agit. vt. §. loca. si fund^o. §. i. **¶** Quod autē. non solum superficiario cum possidet damus exceptionem vel hoc in terdicto tuebitur sibi possessionem. sed etiam si alius possideat: placet superficiario petenti dari in rem vel aliter nō soluz dño datur directa §z superficiario placet dari vtilē: et scōm hoc est sensus. vt petitor. i.

¶ Si soli possessori superficies em̄icatur: equissimū erit subueniri ei: vel ex stipulatu de euictione: vel certe ex empto^o actione. **¶** Quod autem^o in rem actio de superficie dabit petitori quoqz i superficie^o dari: et quasi vsufructū siue vsuz quēdā inesse^o et constitui posse p vtilēs actiōes credenduz est. Sed et tradi posse intelligendum est: vt et legari^o et donari possit: et si duobz sit communis^o etiam vtilē^o communi diuidendo iudiciū dabitur **¶** Seruitutes quoqz p̄torio

superficiario detur vtilis rei vendicatio pro superficie aduersus possidentes. et habet ipse vsufructū quēdam siue vsu in superficie. et potest alteri constituere illam vtilitatem petendam ab alio cui erat constituta per vtilem actionem ex iure cesso. Item potest dare et tradere illam seruitutem et constituere potest et donare et legare talem seruitutem vel vtilitatem siue commoditatem vsufu. vel vsus. i. ipsam superficiem siue ius quod habet in ea. Alij sic: quia superficiarius habet in rem ergo et ille cui est p̄stituta seruitus si petat: petere potest cū effectū seruitutem in superficie sibi p̄stituta siue sit seruit^o vsus siue vsufu. vel alia seruit^o. et ita dictio petitorū p̄mo pro superficiario supponit. secundo pro eo cui est cōstituta seruitus a superficiario. prima placet: sed cum superficiarius potest alium superficiarium facere scōm p̄nam: quare vsufructuarius non sic: Rñ. quia vsufu. habet instar domini. vnde duo non possunt esse insoludum domini. vt. §. de vsufu. l. vsufructus in multis.

t **¶** In superficie dari. vt possit hoc omnia que sequuntur habere vel facere.

v **¶** Inesse. qd superficiarius habet.

x **¶** Legari. vt. §. de le. i. si domus. in fi.

y **¶** Communis. scz superficies.

z **¶** Vtile. vt. §. fa. her. l. item p̄dicta. et argu. §. communi di. l. communi di. in p̄nci.

a **¶** Pretorio. ab eo qui non est dñs directo vt superfi-

ciarius quez pretor facit loco dñi dando ei vtilez in rem vt h. r. s. i. pel. h. u. l. r. s. q. mo. vsufru. amit. l. i. circa pel. a. Jure. scz per pactum a superficiario: nam pretor tuetur pacta. vt. s. de pac. l. iuris gen. s. pretor ait. vel bic verius iure ciuili constituuntur a domino. vt subicit. et s. comunia pre. l. i.

i. Accursus. b. Constitutum tur. in superficie. c. Constitute snt a vero dño soli r. fact. s. de pig. si ab co. r. s. i. u. l. fi. d. Interdictu. vii. pos. vtil. f. de his seruitutibus a superficiario g. l. i. s. i. u. r. vt. s. de seru. l. quocens. r. s. si seru. v. d. i. l. sicut. s. aristo. s. alij dicunt de in. actuq. vs. vt ar. J. u. l. i. l. r. fact. s. de ope. no. nun. l. in puinciali. s. pe. s. Superficiari. as. in condu cto. v. empto: non tamen vt soli dñi transcat. sed licen tia habendi et tenendi superficies vt. s. l. i. s. qui sup. ficiem. in puni. f. Plus est. non enim iure directo: sed vtiliter superfi cianus est. dominus r. habet in rem. vt no. s. l. propi. s. qui superficiem. in fine.

iure^a constituuntur: r ipse ad exemplū earum que ipso iure constitute sunt vtilibus actio nibus petentur: sed et interdi ctū^b de his vtile ppetit. Gat^o. Superficiarias edes ap pellam^o q in cōducto solo posite sunt: quarū pprie tas r ciuili r naturali iure ei^o est cuius r solum.

De itinere actus priuato. Tit. xvij.

Dictū est supra de interdi ctis possessoris rerū corpora liū: sequit de possessoris rerū incorpaliū. Bar. r l. p. an.

Retor ait: quo itine re actus priuato/ quo de agitur: vel via hoc a

probare vsum. xxx. diesi propter duo. priuo qz si possi det r agit cōfessoria vel cōueni ne gatoua nō oportet eū cauere de nō vtendo. sed a duersarius cauet de nō impe diendo vsqz ad finitū iudiciū in negatoria. secus si nō possideret r ageret vel cōueniretur pro seruitute: qz tunc caucret de nō vtē do vsqz ad finem iudicij. vt. j. de aq. quoti. et esua. l. penul. In secun do prodest: quia si extra iudiciū tur betur in vtēdo nō soluz resistere pot est: sed etiam in iudicio agere hoc interdicto: vt pro nuncietur esse in possessiōe. per qd nō presumitur ha bere seruitutes si cadat a possessiōe ne: r agat confes soria: sed se emēde te in possessiōe nō poterit a domino eijci qui agit ne gatoria: nisi pbet non cōpetere ser uitatez quod pro babitur hoc mo do. qz per eos qui ibi prope thabant non fuit visus ire cum non potuerit iuisse quin videref: vel quia dicit se iusse tali die vel mē se et probatur qz fuerit alibi. vt. C. de contrahen. et cō mit. l. i. i. p. optimam.

l. Usus sit. iure seruitutis. vt infra eo. l. fi. r. s. de aqua plu. arcē. l. i. in fi. et. s. quem admo. ser. amit. l. fi. r. j. eo. s. iulian^o recte. Sed an sufficiat si suo sacramēto dicat se iuisse iure seruitutis. argu. qz sic. J. titu. l. i. s. hoc interdi ctu. r. s. aristo. sed forte sec^o in illo iterdicto. vt. j. e. l. s. si tibi fundum. in fi. Dic ergo probari per testes qz iuit qui viderunt eum ire. Item iure seruitutis. quia dicant vidisse consitui seruitutem a tali qui putabatur domin^o illius predij et tamen non erat: vel ticio fuit legata hec seruitus: et iste vocabatur ticus et putauit de se se nūz cum de alio senserit in veritate testator: vt argu. s. pro le gato. l. prolegato. Jte cum probetur me vsium an onus probandi quod vi vel clam vel preclario fuerim vsus vel non: competit michi vel aduersarioz quidam qz ad uersarius debet probare qz iuerim vi vel clam vel pre cario. Sed potes dicere contra quasi hec omnia debeaz probare salicet me vsium et. xxx. diebus: et nō vi vel clā vel preclario. argu. princip. huins. l. et argu. s. si ser. ven. l. si quis diturno. probabitur asit per testes. vt. s. dixi. m. Interdictum redditur. per litis. contesti. vt. j. eo. s. preterea sciendū. sed in vti possidet presens possessio in spiciat tempore litis contesti. vt in l. i. de interdict. s. hodie tamen. n. Modico tempore. aliter accipitur alibi modicum: vt. s. de arbi. si cum dies. s. fina. et de consitu. pecu. l. promissio. r. s. i. u. l. i. s. quod autem ait.

Superficiari. as. in condu cto. v. empto: non tamen vt soli dñi transcat. sed licen tia habendi et tenendi superficies vt. s. l. i. s. qui sup. ficiem. in puni. f. Plus est. non enim iure directo: sed vtiliter superfi cianus est. dominus r. habet in rem. vt no. s. l. propi. s. qui superficiem. in fine. De itinere actus priuato. Superiori titu. de posses sione rerum corporalium retinenda. hic de possessione re rum incorporealiū. Retor ait. actus. quid hic sit habemus. s. de ser ui. rusti. predi. l. i. h. Ucto. r est simplex non duplex. vt. s. de in terdi. l. i. s. antepe. i. Rusticus. tantummodo seruitutes. quid ergo si tur betur michi vibana: Rñ. forte vtile. Jtem nec ad omnez rusticū: quia non ad aqueductum. vt. j. titu. l. i. s. qd au tem. nam ibi non exigatur spacium. xxx. diez. Accur. k. An non. quid prodest ei si est in posses. Rñ. quidam quia presumitur cōpetere ei seruitus siue negatoria con ueniatur: siue confessoria agat. quod potest. licet posside at. vt. s. si seru. ven. r. si forte. s. sciendū. r. pro eis est. C. de proba. siue possidētis. r. l. ij. r. de pig. ac. l. nec credito res. r. C. si aduersus cre. l. i. r. in auten. de test. s. si vero. Alij dicunt prodesse quo ad hoc vt si impediatur postea ire possit resistere scz extra iudiciū. r sic redditur inter dictum non in iure: sed in ipso predio licet se defende re ex vi huius interdicti. at si in iudicio agatur confessoria a se possidente vel non possidente: vel negatoria ab alio contra se possidentem vel non possidentem: necesse habet de iure suo docere. at si agat ex secundo capite: qd est. j. l. ij. s. ait pretor. poterit turbari nec ipse poterit res sistere nisi pbet competere seruitutes. Tu dic prodest

a **¶** Conclussit vsium. l. xxx. dierum quod facile est totiens in anno ire. duo ergo sunt necessaria: quia si annu. et quod xxx. diebus. quorum si quod defuerit cessat interdictum. sed quod si talis erat locus ad quem ibatur: ut non nisi semel in anno vel bis fuerit necesse ire: an duplicabitur tempus ut per biennium vel maius tempus sufficiat iustitiae per xxx. dies. ar. quod sic. s. quemad. ferui. amit. si sic. et C. de ser. l. fi.

b **¶** Annum. ex die interdicti. i. ex die contestate lites in hoc interdicto. et sic non. quod non presentis possessio inspicitur. et facti. s. d. ser. l. seruitutes. et l. quotiens. et C. de prescrip. ad g. temp. po. l. ij.

c **¶** Alterutrum. ut in eius possessione obtineat de qua probatur: vel forte per possessionem actus retinet possessio. in interdicto. sed contra non ita. ut argu. s. quemad. ser. amit. l. ij.

d **¶** Quo ad usum. i. usque ad quem locum in fundo. ad quem facti. s. d. acqui. pos. l. qd. meo. s. fi. sed arg. s. s. quemad. ser. amit. l. si nulli. cidij. s. fi. sed ibi i. proprietate retinenda quam habet. hic autem querere volebat ius possidendi.

e **¶** Interrupta erat. ruina.

f **¶** Inter fecerit. ad suum agrum dominantem.

g **¶** Frequenter. etiam. xxx. diebus.

h **¶** Inutile esse. scilicet ei.

i **¶** Nec vsium. facit. l. eo. l. fi. et s. quemadmo. ser. amit. l. si locus. s. fina.

k **¶** Agro. etiam neque ad quem iuit: neque per quem iuit.

l **¶** Propter incommoditatem. nisi precedentem anno esset vsus. tunc est restituendum: ut. l. ea. l. s. si quis autem. propter. l. 30.

m **¶** Via publica. que ducebat versus ad locum seruientem: sed per agrum alterius vicini. et sic priuata.

n **¶** Eadem quod est. et solutio eadem. et facit. l. a. l. l. i. s. aristo.

o **¶** Ad fundum. noie et voluntate eius quod hoc interdicto age re vult. l. hoc non sit necesse quod ad retinendam proprietate seruientis finem quosdam. et facit. l. s. quotiens. et l. ij. s. vti videtur. et quemadmo. fuit amittat. l. v. et l. vsu. cum se. et l. q. fundum etiam.

p **¶** Ignorauit. facit. s. de bo. aut. iudi. pos. l. cum vnus.

q **¶** Inter fecerit. in fundo vicini. et C. utiq. Rndet.

r **¶** Sibi. ergo in hac prescrip. non requiritur titulus: ut h. et l. eo. si tibi fundum. in fi. ibi tu tibi et. sed nec possessio. eius fundi ad quem itur hic: sed quasi possessio iuricis exigit.

s **¶** Propter inundationem. supplevit alio iusto impedimento sibi. ut. s. s. iulianus. Accur. v. Cuius supiore. scilicet anno vsus sit xxx. diebus.

t **¶** Reperita die ad hoc facit. l. pro. et s. de fide in stru. l. reperita. et s. ad exhi. iulian. s. fina.

v **¶** Per in integrum restitutio. in ovi def. cum non esse restituendum ad lucrum cum alterius damno. ut. s. ex quib. cau. maio. l. deniq. et l. necnulli. sed hoc speciale: ut et alias l. eo. titu. l. iulianus. s. cum qd. Vel verius h. i. fuerat iur. erat: eundem in anno precedentem. et sic magis anhelat non perire. sed in l. deniq. ad lucrum aspirat.

z **¶** Ex illa parte. qua edicti parte habes. s. ex quib. cau. ma. l. i. in fi. et l. s. si per pro. s. fi. et fa. s. de ser. rusti. pre. dio. l. amlicinus.

a **¶** Contingit. quod nullo modo fuerit vsus hoc scdo anno. secus si fuit vsus vi. nam dicitur: quod hoc eodem anno fuisse vsus bona fide vel non. ut. l. s. fi. et l. ij. et facit s. quemad. vsu. amit. l. si ager. et l. cum vsu. et C. de appella. l. preses. et C. qui per. tuto. vel cura. l. cum te.

b **¶** Et alijs casibus. puta quod in vinculis fuit iure restitutus non potuit vti. ut. s. q. ex cau. ma. l. i. et facit. s. pro. s. et C.

c **¶** Dilatione data. deliberatione: ut est (l. s. pro. hodie. et dierum per aut. offeratur.

d **¶** Reddi. facit. s. d. iud. l. ij. s. in oib. et s. q. ex cau. ma. l. aut. pro. i. fi. et l. sed et si per. s. hoc qd. Itae facit ad d. re.

e **¶** Si tibi fundum. d. nantem. (petit. s. pro. s. f.)

f **¶** Concessero. ut aliquam habeam possessionem. si enim ut sola habeam deteriorationem: forte ut calcificas te tibi ad solam non potest tibi precario cedi via: cum fundum illum non possideas cui

g **¶** Fundi. seruientis. (via concedi cupis. l.)

a Titaris. qd supino fecisti. etia quo ad vtdi cū vti potueras sine hoc. vt. de pcar. l. questu. §. si seruitutē. **b** In specie. arg. sumptio inde a contrario sensu: et caue quia quasi eisdem casum ponit. Accur. **c** Tu rogaueris. vicinum. vt in superiori exemplo. **d** Interdictū.

ergo a contrario tibi inutile: quia si cur duo in solidum non possunt possidere: igit nec hoc interdicto vti: etiā rōne eiusdē vsus et eiusdē tēporis: finito autē precario fundi pstat tibi esse inutile interdici. si aut nō rogasses viā pccario ageres tu r nō ego. vt. in si. huius. §. tibi tu in r. c. vel dic posse vti: qd dari qn natura lē possessionē non ciuile transiit. vt. l. i. §. idem iulian. r. arg. hic fit tale: quia si precario fundi r nō viā habuisti interdico vteris. ergo a contrario si viā pccario habuisti a domino fidi seruētis non vteris interdico.

e Sicuti. vere michi vtile qz r. **f** Non tenet. si egomet pccario accipere. vt. de pccar. l. i. §. item si rem. r. l. in reb. §. fina. et. de regu. iur. neqz pignus.

g Vti vtitur. qualitercūqz r cuiuscūqz nomine. vt patet. §. et. l. ppxi. l. i. §. vii. **h** Fundum. dominantem. **i** Inutile esse. l. michi.

k Itinere. lz tu nō sis vsus eo itinere tanqz precario: sed velut fundo debito. Accur.

l Poteris interdico vti. qd ita verū est: si tibi fundi pccario cessi vt ibi habeas possessionē ciuile et naturallē. vt. §. pri. dixit. l. p. Et no. hic argu. qd hoc interdictum dat etiā ei q alieno noie vsus est: nō vi: nō clā: nō pccario: si mō is cui noie vsus est nō possit istud interdici habere. qd nō est in isto vti possidetis. illud em nō. dat possidēti alieno noie etiā si nō vi nō clā nō pccario possideat ab aduersario. vt no. §. ti. §. si duo. §. creditores. r. arg. §. de rei vtdi. l. officium. fm quosdā. r. facit. §. e. l. §. si quis autem cum.

m Usus sit. triginta dieb: r nō vi: non clā: nō pccario. alioquin interrupta est scriptio. nā in. l. pri. dixit trāscriptū. i. cōpletū negociū fm hu. r. p hoc. C. qz testa. face.

pos. l. furiosum. vel dic fm hzo. forte satis est in pn. ha= bitā bonā fidē. arg. j. l. vnde. l. rñ. ad instar corporalū re rñ. vt. C. de vsucap. transfor. l. i. §. sed nichilominus. itez quid dices ecōtra si pumo fuit vsus vi: vel clā: vel pccario: r postea bona fide: dicā non dari ei interdici inspe

ctā origine. vt. j. l. vnde. §. si quis ab auctore. **n** Usus. taliter vt pmo: sed clā r. c. vel sic si nullo modo sit vsus postea: vel si sit vsus: sed clam r. c.

o Ec enī. trāscriptum. l. cōpletū. et sic no. vt dixi. §. pxi. §. r. facti. §. i. l. i. §. item aut cū. et. C. de interd. ma. l. ij. et. §. d. ri. nup. l. si qua. in pn. r. §. vsu. l. heres et. et. §. p suo. si acclā. r. §. d dona. l. donatōes. in con. in pun. et. §. d. edē. l. ij. §. his. r. §. d. ex. tu. l. tu tot petu. in pn. r. j. e. l. penulti. r. §. de acquirē. re. do. l. bone fidei. §. l. cōtrarium. et. C. de admi. tuto. l. san. cimus. et. §. de acquir. posses. l. clā. et. l. si de eo. §. penul. et. l. i. qui testa. face. pos. §. itē furiosi. Accur.

p Adeo etia illud labeo scripsit: si cum a me recte via vtebaris fundū vendero per quez vtebaris. deinde emptor te phibuit lz clā vt dearis ab eo vti (nā qui prohi bit? vti clā vtitur) r interdici tibi cōpetere intra annū. quia hoc anno non vi: non clā: nō pccario vsus sis. Itē scien dū est nō tm eum clam via vti q ipse phibitus vti: verū eum quoqz p que dō id ius retine bat: si eo phibito p que retine bar? vtitur. **q** Plane si ignorauit phibitum r pseuerauero vti: nichil michi nocere dicē dū est. **r** Si quis ab auctore meo aut vi aut clā aut pccario vsus est: recte a me via vti phibe: r interdici et inutile est:

s De. als in libro domi ni accursij inde.

q Vtitur. certe immo vi: vt. l. quod vi aut clam. l. i. §. quid si cōtra. Solu. prohibitus clam vti dicendus est si dūtaxat tunc vtitur cum id patet prohibentem ignorare et pre timore non audeat vti illo sciente. si autem prohibitus aperte illo sciente vtitur: nichilominus vti pendens eius denunciationem iudicandus erit vi: vt tibi dicitur. Ro. fm Jo.

r Intra annum. no. hoc interdici annale esse: r emptor vicus hoc casu agat ex empto contra venditorem. vt. §. de act. emp. l. si quis fundum.

s Non tm eum. f. dominum.

t Per quem. melius dixisset pro quo. hzo.

v Quis. colonus vel similis.

x Retinebat. f. dominus.

y Vtitur. sciens. plane r. c.

z Vti. per me vel per alium. quid ergo si per eum qui phibitus fuerit. forte aliud erit. sed ar. contra. §. e. l. i. §. si nbi fundum.

a Recte. nunc respondet.

a Et pedius non solum ego vlpianus. Accur.
b Equum. facit. C. de fruc. et lit. expen. l. q. an si. et. j. de regu. iur. l. inuitus. S. cu quis. et. j. de excep. rei iudi. l. si a te. S. fi. r. de iudi. edicti. S. qd si ille q cepit vti vel vi vel clam contra auctore meum. vsus est postea ptra me bona fide. dica in spici originem. vt no. S. l. i. in fi. r. j. l. sicut. in fi.

c Estimatur. als estimatur. als examinatur.
d Quanti. aparet ergo q debet fieri condematio ne prohibetur nsc et forte ne in futurum vel cautio forte erit prestanda ne in futurum prohibeatur donec pter debeatur seruit' necne. arg. S. si ser. vedi. l. egi. et. l. h. ar. ite debet pdenari ad danti qd hic passus est. ppter phibitionem: puta si circa fruct' danti passus est: qz colligere eos non potuit. ideo quia vti vti no potuit. et e sic. S. vt possideatis. si duo. S. fina. Alii hic exponunt quado dicit. f. per pumacia se nsc desinere quin phibeat mevolentem vti tunc quide co denabit qm mea interest me no phiberi: sed prima placet fm Jr. et hug.

e Qui nobis. qui sut isti habes S. quemadmo. ser. amit. l. v. et. vi. in prin. et. l. vsu retinetur vsq ad. l. fi.

f Per fructuarium. audit quare dixit fere. p vsum ergo fructuaru no agit dominus hoc interdico: sed ipe fructuarus sic: vt hic. et. S. si ser. ven. l. q. S. fi. et sic fallit hec regula hic pmissa. It' fallit in colono qui conduxit ad no modicum tepus cum habeat ius in re ad instar fructuaru: vnde cu dixit hic de colono: accipe qui conduxit ad non modicum tepus. It' fallit cu quis putat suum fundum esse qui est meus: r sic vtitur seruitute. na seruitus resinetur. vt. S. quead. ser. amit. l. nam satis. i. r. r. l.

qz a me videf vel vi vel clam vel precario possidere: qui ab auctore meo victose possidet. Nam et pedius scribit. Si vi aut claz aut pcaro ab eo vsus sit in cui' locuz hereditate vel emprise allove quo iure successu de est dicendu. Lu enim successerimus in locuz eorum equum non est aduersus nos nocere hoc qd aduersus eum no nocuit in cui' locuz successimus. In hoc interdico estimatur qm eius interesset via no phiberi siue itinere. Vti videtur seruitutib' etiā p seruos vel colonos: vel amicos vel etiā hospites: r fere p eos oes qui nobis retinet seruitutes. Sed em p fructuaru no bis quide seruit' retinet. Per fructuaru aut interdico hoc dno non copetere Julian' ait.

g Idem iulian' scribit. Si me' vsufruct' in fundo tuo est: p prietas no tua fuerit: r vterqz nostrum p vicini fundu terit: vtile interdico de itinere nos habere: et siue forte ab extraneo fructuarus phibeat: siue etiā a dno: sed et si dno a fructuario: copetere. Na r si quilibet phibeat ire: interdico aduersus eu copetit. Hoc interdico r et copetit qui donatiois causa fundi vacua possidet: adeptus est. Si qd ex madata meo fuduz emerit: equissimu est michi hoc interdico dari: vbi ille vsus est q ma

deniq. Est tamen interdictu michi inutile: s' sibi copetit. vt. S. e. l. i. S. is cuius. r. S. seq. r. S. si tibi fundu. in fi. S. Item fallit cu precario via michi debita est: tu putans debita fundo vtaris. cum tibi fundum concesserim precario. vt. S. e. l. i. S. si tibi fundum. in fi. S.

dato meo emit. Sed et si quis vsufructu emerit vel vsu vel cui legat' est r tradit': hoc interdico vti poterit. Hoc amplius r is cui dotis causa fundus tradit' est: experiri hoc interdico poterit. Et generaliter' ex oib' causis q instar veditiois habet: vel alteri contract' dcedu est huic interdico locuz fore. Vti pretor' quo itinere actuz hoc ano no vi no clam non pcaro ab alio vsus es qminus id iter actuz vt tibi ius est reficias vlm fieri veto. Qui hoc interdico vti volet: is aduersario dani in fecit qd p et' vicu datu sit caueat. Utilitas suavit hoc qz interdico pponere: na qz pseques erat et q itinere vtitur interdico pponere vt refici iter possit: queadmoduz em altas vti potest itinere vel actu comode: qz si refecerit: corrupto enim itinere min' comode frui aut agi pot. Hoc aut a superior' distat: q illo quide interdico vti oes possunt: q hoc anno vsi sunt. Hoc aut interdico eu demuz vti posse q hoc annovsus est: r ius sibi ee reficiedi oporteat. Ius autem videf et esse reficiedi cui seruitus debet. Itaqz q hoc interdico vti duas res debet docere: r hoc anno se vsu: et el seruitute copetere. Leteru si desit alterutru: deficit interdico: nec immerito. Qui enim

h Terit. triginta vicib' hoc anno: no vi no clā no precario.
i Ab extra-neo. extraneu acci pe enā domini vici fundi p quez itum est.
j Dno. f. pro prietatis.
k Fructuaru. f. phibeatur.
l Interdictu.
m Vacua. i. fundum: r vacuz et possessione nomine cuius eundo si bi interdico quaerierat qui donauerat eum michi. et facit. j. proxi. duobus. S.

n Et generaliter. facit. S. si ser. ven. l. ii. S. fi. et. S. pri. duobus. S.

o Vti pretor. seq. aut aliud edicuz pretoris: qd sicut et superius est phibitionum.
p Vti tibi ius est. i. hoc fiet vis. j. S. fieri.
q Qui hoc interdico. facit. j. e. apparet. S. fi. et. j. riuo. l. seruit'. S. si qd riuo. Accur. j. r. C. proponere. l. dare. r facit. S. comunia pdio. l. refectionis.
r Enim. als. i. qualiter. Accur.
s A supiori di

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

stat. quod est in prin. titu. Accur.
v Vti sunt. triginta diebus non vi: non clam no precario. Accur.
x Oporteat. als doceat. als oporteat. Accur.
y Copetere. sed none satis est si pbet vnu. i. seruitutem sua esse. vt. S. si ser. ve. loci. S. si quis. r hoc etiā quedam verba innuere videtur. i. ius autem r. et. j. fieri aut r. r. h. possit dici duo necessaria si a primo scipias:

fec' si ab altero. vt r. als. C. de iur. dell. potuit. r. de ioff. do. si liqueat. r. s. de acqui. pos. l. iij. s. in amittenda. et. l. que ad modum. sed huic opinioni obstat qd dicitur si desit alterutru. sed tunc pones pro altero. vt et als. s. de leg. i. si ex toto. si. vel dic in confessiona. si phibeatur reficere satis est si probe-

tur seruitus cōpetere agenti cōfessoria: sed in interdico hoc scdo duo pbantur: vt hic. r. s. si ser. vendi. l. lo. ci. s. si qd michi. sed in pumo capite vni sufficit: vt in prin. huius. s. et s. si ser. ven. l. ij. s. pomponius. Itē no. hic qd duo vel plura sunt necessaria: alterum adesse nō sufficit. vt r. s. de diuot. l. si s. ait lex. r. i. auf. vt immobilia āte nup. do. s. verita: men. coll. v. et. C. de auc. pre. l. fina. Itē no. qd hoc fm caput obtinet in star. pprietatis. vt r. s. de interdico. l. ij. s. quedā. itē cōtra. s. de riuo. l. i. s. hoc interdico. Solu. speciale i riuo: vt et tibi dices. itē facit. s. de car. edic. l. iij. s. nulluz Accur.

- a C. Atis p. i. fo. lūmodo.
- b C. Constet. f. sit debita vel non.
- c C. De suo. ex ne cessitate. vt probet sibi seruitutes cōpetere. vt et. s. si ser. vendi. l. ij. s. pomponius.
- d C. Hoc anno. q. d. nil. sed certe immo plus facit quia cauet: quod dicit vt. Titu. i. l. penul. s. 30.
- e C. Cautum sit. si autē hoc non sit cautū reficere licet. vt r. s. si ser. vendi. loci. s. si quis michi.
- f C. Aut sic. f. sit cautum.
- g C. Pretor retulit. dicēdo hec verba que sequitur.
- h C. Inquit. pretor. s. e. l. s. ait pretor.
- i C. Ne quis dilatat. in latum. Accur.
- k C. Producat. in longū: quia actū erat in pstitūda seruitute vt vsq ad certū locū liceret reficere nō vltra.
- l C. Deprimat. in profundum.
- m C. Aut exaggeret. in altū. r. facit. s. de via publi. l. i. s. si quis sub. sed contra. s. cōmunia predio. l. refectōis. s. sed r. de ptesurum. vbi dicitur hoc licere. Sol. vt tibi.
- n C. Aliud. hoc fm verborū significatiōe: vt hic. et ar. j. de riuo. l. i. s. de lde ait ptoz. r. s. de via publi. l. i. s. i. r. s. s.

ope. no. nū. l. i. s. si qd edificii. r. s. de usufruc. l. hacten. f. si. r. l. se. r. l. s. cū fructuari. s. si. itē in eo. ti. l. usufructus riuo noui. sed qd nō interest inter reficere et facere. vt argu. s. de mor. infe. l. i. s. penul.

o C. Velit facere. scz aliquem riuū qui corrūpit viā.

cōmeari nō possit. **U**enul. **U**teres noiatm adijciebant' vt ea quoq' que ad refectiōnē vtilia essent appōtāt' vis non fieret: qd supuacuū est: quonā qui appōtari nō patitur ea sine quibus refici iter nō possit vim facere videtur quominus reficiatur. Si quis autē cum possit per cōpendiaria' appōtare q' refectōi necessaria sunt: longiori itinere velut appōtare vt deteriorē causam eundi faciat: impune vis ei fiet. quia ipse sibi' impedimēto sit quominus reficiat. **U**lpta.

Apparet' ergo eum qui non patitur hoc cōgeri vim facere quominus quis perficiat. Plane si qd cū possit alta parte agri sine incōmodo domini fundi impēsam appōtare: id egit vt alta pte appōtaret: impune ei vim fieri recte placuit. **H**oc interdico nō solum ipsi: verū successōrib' quoq' esse dandū nō est ambigēdū: emptori quoq' dabit et in emptorem. **S**i quis seruitutem iure' impositam non habeat: habeat autem velut longē' possessionis

- potest exerceri. sic et. s. de iurisd. om. iudi. l. ij. et cōtra: q' sicut principale non debet impediri: sic nec illud p qd peruenitur ad id. vt ex premittis concordant ijs.
- y C. Per compendiarial. i. compendiori via.
- z C. Causam. i. proprietatem in qua iter debetur.
- a C. Sibi. Rn. tacite obiectiōi quare sic impediatur reficere. sed hoc non ab alio: sed a seipso. r. facit. s. de ser. l. cui. r. continua cum. l. seq. Accur.
- b C. Apparet. iunge cum precedenti. l.
- c C. Emptorem. facit. s. l. ij. in prin. et. s. idem iulian'. vsq ad. s. ait pretor. r. titu. i. l. i. s. ait pretor. et. s. de interdico. l. ij. s. hoc autem. in fi.
- d C. Si quis seruitutē iure. per testamentum vel per pactum. et dicit seruitutē. s. itinere vel actus de quibus hic titu. tractat.
- e C. Longe. i. lōgissime cui' nō extat mēoria. nā lōgo tpe seruit' nō pōt acqri. s. itinere vel act' cū nō hēat ppetuā

Permitte-
dū. hoc in priuata
via: sec' in publi-
ca. vt. s. ne quid i
lo. publi. l. ij. s. tra-
ctatum. et de via
pub. l. i. s. si quis
sub specie. q' sunt
contra. Accur.
q' Non possit.
cōmode. arg. j. eo.
apparet. s. 30.
Uteres. adij-
ciebāt. i. edito
cto pretoris.
f. Ea quoq'. nō
solū reficere posse.
t' Appōtanti.
als de pōtātū.
v' Non fieret.
supple vt pbaret
supradicta duo.
vt. s. l. pri. s. hoc
autem a superioz-
ri. als autem pō-
tare posset non so-
lum reficere.
r' Quominus.
vt. s. de riuo. l. ser-
uit'. s. si. et. l. i. s. i.
r. ar. s. si quis ali.
testa. prohi. l. ij. in
prin. r. s. si ser. vē.
loci. s. si quis. et. l.
ij. s. ij. et cōia pre-
dicoz. l. refectōis.
s. si partiū. Et ex
his concor. collige
argu. q' tacite
videtur cōcedi ea
sine quibus expē-
sim concessum nō
est cōtra:
q' sicut principale non debet impediri: sic nec illud p qd peruenitur ad id. vt ex premittis concordant ijs.

De

causam vel quasi perpetua. vt. s. de serui. l. seruitutes. In alijs aut qd hnt ppetua cam no possz hoc intelligi: qz i his no hz locu hoc interditi: vt no. s. eo. l. i. s. l. ite possit proprie poni. p spacio. r. an. vel. rr. etiā i itinere v' actū vt no. s. de serui. l. seruitutes p'dictū. in glo. sed hec bona r. in fine.

a **H**oc interdicto. scdo de reficiēdo. nā p'mū cōpetit etiā si nullū de his habeat. vt s. e. l. i. s. q. r. facit s. de aqua plu. ar. l. i. s. fi. et. C. d' ser. et aq. l. i. r. q. r. l. i. manifeste.

b **Q**ui hoc interdico. f. de reficiendo.

c **O**pis. i. s. dā no qd opis vicio cōtingit. azo. r. facit. s. l. i. dē. s. qui hoc.

Sicut. v. fus est. f. postea vt r. s. l. i. s. fi. et. l. q. et. i. in p'm.

e **U**si sunt. ad hoc est. s. l. i. p'ri. s. hoc interditi. et s. de iterd. l. i. q. s. hoc aut. in fi. s. et s. de publi. sed si res. s. i. hac actio: ne. Accur.

Sp funduz. nec precario facit. s. l. i. in pun. et. C. de serui. r. a. qua. l. i.

Suo iure. i. sua seruitute. sic ius p'uitute ponitur insti. d. reb. cor. et incor. s. fi. r. facit. s. eo. l. i. s. iuritan' recte ait. r. i. ti. q. l. pe. s. hoc interditi. in fi. s. et s. aristo. r. s. que ad. ser. amit. l. fi. h. **I**us. i. seruitutem.

i **P**ossidisse. vel qsi. cū incorpalia p'prie nō possideant. vt. s. de acquirē. re. do. serui. s. incorpales. Accur.

C De aq. d' r. c. **U**sus aque scilicet iuris est queda quasi possessio. ideoqz hanc sicut il lam p'ctor tuetur interdico reddito.

It p'ctor. veto. facit. s. ti. i. l. i. in pun. et. i. de fonte. l. i. in pn. r. i. s. quod autem.

prerogatiua ex eo qd d'u vsus est seruitute: hoc interdicto vti pōt. **Q**ui hoc interdico vsurus est: de vicio operis ca uere aduersario debet. **P**au.

Sicut est nō nocet ei qd dē ano viciose vsus est: ita em p'roz hereditas nō nocet ei qd ipsi viciose vsi sunt: si testator veditore recte vsi sūt. **M**el.

Sp fundum tuū nec vī nec clā nec p'carlo cōmeant aliqs nō tñ tāqz id suo iure faceret: s; si phibere nō factur' iutile est ei hoc de itinere actuz interditi. nā vt hoc interditiū competat: ius d' fundi possidisse oportet.

De aqua quotidiana et estua. **I**tu. r. r.

Ulpianus.

It p'ctor: vt hoc anno aquam de q' agit: nec vī nec clā: nec p'carlo ab illo duxit / qm' ita ducas vī fieri veto. **H**oc interditiū prohibitoriu' est et interdū re stitutoriu' est: et p'tinet ad aquā q' tidianam. **Q**uotidiana aut aqua nō illa est q' q' tidie ducit: sed ea qua q's q' tidie possit vti si veller: qz quotidiana inēdum hyeme ducere nō expedit et si possit duci.

Duo aut sunt genera aqrū est q' tidiana aq' et estua. **Q**uotidiana ab estua differt vsu'

Hoc interdictū. phibitoriu'. vt. i. ea. l. s. labeo. sic et superius. vt. s. ti. i. l. i. s. i.

Restitutoriu' est. vt cogaris destruere qd fecisti: si forte aliqd fecisti qm' nō possim aquā ducere vt hoc anno duxi. r. facit. i. e. l. s. p'terea illud sciendū. r. s. labeo

Quotidiana de estua b' i. e. s. deinde.

Nō illa est. f. sola. et facit. i. d. h. signi. l. mali. s. fi.

Differt vsu. vt apparet ex sequentibus.

Non iure. qz p'roz fraqz dantur iter dicta s; diuersa. vt. i. e. l. s. quod aut diximus.

Tpe. vt interuallo mensū vel diēru. nō aut hyemis vel estatis: sic actio. l. aquil. ap' titudine b' penalis licet non sp' sit ibi pena. vt i. h. ad. l. aquil. s. his autē verbis. et facit. s. de sumi. l. i. s. q. f. **D**icendum erit. tria ergo erunt vt aqua sit quotidiana. p'imo vt quotidie r omni tpe sui natura duci possit. Itē vt nullo tempore impediatur eius vsus propter naturam loci cui feruitur: vt hic. et. i. eo. l. de interdico

Item tertium s; p'positū v' t'is s; q' eo p'positū vtatur q' omni tempore velit ea vti et si non quotidie ducat: vt h. r. facit. s. de serui. vrba. p'ed. l. foramen. acc.

Una die. sec' in superiori interdico. qz. r. r. diebus. vt. s. ti. i. l. i. s. hoc interdicto.

Nō sit. qz hoc nō curo possit v' nō possit hyeme duci

Nō solet. qz forte nec expedit. et facit. i. eo. l. de interdico. et facit. s. de serui. vrba. p'ze. l. foramen. et de furi. p'ze. l. vna est via.

Duci. r. quotidie. ad qd facit. d. l. foramen. et. s. de sumi. l. i. s. q. Accursus.

Quotidiana aq' ea ē q' duci assidue solet v' estuo tpe' vel hyberno: etiā si aliqui ducta nō est. **E**a qz dicit q' tidiana cui' seruitus inmissioe t'p'is diuisa est. **E**stua autē ea est qua estate sola vti expedit: sicut dicitur vestimenta estua: qd' iterdū etiā hyeme: ple r'iqz aut estate vtamur. **E**go probādū puto ex p'posito v' t'is: et ex natura locorū aquā estuā ab aqua q' tidiana discerni. nā si sit ea aqua q' ppetuo duci possit: ego tñ ea sola estate vtatur: dicēdū ē hāc aquā eē estuā. **B**ursus si ea sit aq' que nō nisi estate sui natura duci possit: estua dicitur: et si ea sint loca q' natura nō admittat aquā nisi estate: dicēdū erit scilicet estua dicitur.

Quod aut seruitū hoc vt hoc anno aquā duxisti: hoc est nō q' tidie s; hoc anno v' vna die' vel vna nocte. **E**rgo quotidiana quidē aqua ea est: q' q' tidie duci possit vel hyeme vel estate: et si aliq' momēto t'p'is ducta nō sit. **E**stua autē ea est q' q' tidie qdē duci possit vel sola estate ducatur aut estate tñ / nō etiā hyeme: nō qz nō possit r hyeme: s; qz nō solz'.

Pro quib' aut p'roz in hoc interdico de ea aq' sola q' penitus est: nulla em alia duci aq' pōt / nisi q' perennis est. **Q**uāqz autem ad perennes aqs dixerimus hoc interditiū pertinere: ad eas tamen perennes p'tinet

Una die. sec' in superiori interdico. qz. r. r. diebus. vt. s. ti. i. l. i. s. hoc interdicto.

Nō sit. qz hoc nō curo possit v' nō possit hyeme duci

Nō solet. qz forte nec expedit. et facit. i. eo. l. de interdico. et facit. s. de serui. vrba. p'ze. l. foramen. et de furi. p'ze. l. vna est via.

Duci. r. quotidie. ad qd facit. d. l. foramen. et. s. de sumi. l. i. s. q. Accursus.

- a Duci possunt. scilicet quotidie. Bzo.
- b Extra meatus suos. l. sui. Accur.
- c Ad aliunde. hoc iure veteri. hodie sec. vt. f. de ser. rufi. p. d. i. seruitus aque ducende. r. facit. l. ex meo.
- d Ena seruitus. q. d. no sola possessio: sed etia peti totu poterit acq. ri. vel dicenti iu. re ciuili: non solu p. etoio. q. h. q. etiam non ciuili sed p. etoio tm consti. tuitur seruit. aq. vt i lacu r stagno: r alijs que no ha. bet p. etia aqua. vt. f. de ser. v. b. a. p. d. i. o. l. forame. r. l. e. de i. d. i. c. t. o.

e In alia. hoc statim exponit. et J. de riu. l. i. f. incle. Accur.

f Et lacu. acci. p. etoio non ciuili iure: vt mo. do dixi.

g Sudoribus. p. uentibus s. p. i. a. t. e. r. r. a. m.

h P. u. m. i. e. m. e. r. g. i. t. i. n. q. u. o. l. o. c. o. s. i. t. p. r. i. m. o. c. o. n. s. t. i. t. u. t. u. m. i. u. s. a. q. u. e.

i Et qualiter. c. i. s. i. s. u. e. t. e. s. t. o. s. i. u. e. i. n. t. e. r. u. i. u. o. s.

k Non in iure. no. i. g. n. o. r. a. t. a. m. i. u. r. i. s. n. o. p. d. e. s. s. e. f. a. c. t. i. s. i. c. a. r. g. u. s. d. e. v. s. u. c. a. p. l. n. u. n. q. s. i. n. p. u. n.

l Iure. serui. t. u. s. v. e. l. a. l. t. e. r. i. u. s. i. u. r. i. s. q. u. o. d. p. u. t. a. r. e. t. s. e. h. a. b. e. r. e. v. t. f. s. i. l. l. u. d. q. u. e. r. i. t. u. r. e. t. s. p. r. e. t. e. r. e. a. e. t. s. i. d. e. l. a. b. e. o. r. s. a. r. i. s. t. o. e. t. b. o. a. f. i. d. e. q. d. i. n. n. u. s. i. t. i. l. l. a. v. e. r. b. a. h. i. c. p. o. s. t. a. n. e. c. v. i. n. e. c. c. l. a. m. n. e. c. p. r. e. c. a. r. i. o. E. t. e. s. t. g. e. n. e. r. a. l. e. l. q. u. a. l. i. b. e. t. s. e. r. u. i. t. u. t. e. q. u. e. r. e. d. a. t. e. p. o. t. e. r. e. v. t. h. e. c. d. u. o. d. e. b. e. a. n. t. i. n. t. e. r. u. e. n. i. r. e. q. i. u. r. e. s. e. r. u. i. t. u. s. e. t. b. o. n. a. f. i. d. e. v. t. a. f. v. t. f. q. u. e. a. d. s. e. r. a. m. i. t. l. i. l. i. z. i. n. s. e. r. u. i. t. u. s. p. p. e. t. a. t. e. n. o. n. e. r. i. g. a. t. q. d. a. b. o. n. a. f. i. d. e. p. l. i. s. i. f. e. r. v. t. l. i. s. q. s. d. i. u. r. t. u. r. n. o. q. d. n. o. p. l. a. c. e. r. h. i. c. s. u. t. e. u. s. e. s. t. n. e. c. e. s. s. e. p. b. a. r. i. v. e. r. e. s. i. b. i. d. e. b. e. r. i. s. e. r. u. i. t. u. s. s. i. c. u. s.

- dicit in supior sterdictio. vt. f. ti. i. l. l. f. a. l. i. j. d. i. c. i. t. q. e. s. t. n. e. c. e. s. s. e. a. r. s. n. i. l. i. f. i. q. d. n. o. p. l. a. c. e. r. q. h. e. c. l. e. x. d. i. c. i. t. p. r. a.
- m Illud. facit. s. c. o. m. u. n. i. t. a. p. r. e. d. i. o. l. i. q.
- n Præterea. a. l. s. p. r. e. t. e. r. e. a. e. t. a. l. s. p. r. o. p. t. e. r. e. a.
- o Ad sint fundi. i. n. o. s. i. t. s. e. r. u. i. t. u. s. f. u. n. d. i. q. u. i. a. n. o. c. o. h. e. r. e. t. s. o. l. o. s. i. o. p. m. a. n. u. f. a. c. t. u. l. i. g. n. e. u. m. v. e. l. l. a. p. i. d. e. u. v. n. d. e. d. u. c. i. t. v. n. n. o. e. s. t. s. e. r. u. i. t. u. s. f. u. n. d. i. s. e. d. a. l. i. u. d. i. u. s.

ducere vel it hoc interdictu lo. cuz habere pot. Præterea labeo scribit et siquidem du. cius aquarum no sint fundi: quia quocumq. duci possint: ta. men ad hoc interdictum perti. nere. Idē labeo scribit etiā si p. eto. hoc i. d. i. c. t. o. d. e. a. q. s. f. r. i. g. i. d. i. s. s. e. n. t. i. a. t. a. m. e. n. d. e. c. a. l. l. i. s. a. q. u. i. s. i. n. t. e. r. d. i. c. t. a. n. o. n. e. s. s. e. d. e. n. e. g. a. d. a. N. a. q. h. a. r. u. q. u. o. q. s. a. q. u. a. r. u. v. s. u. m. e. s. s. e. n. e. c. e. s. s. a. r. i. t. u. s. n. o. n. u. n. q. e. n. i. m. r. e. f. r. i. g. e. r. a. t. e. v. s. u. z. i. r. r. i. g. a. n. d. i. s. a. g. r. i. s. p. r. e. s. t. a. t. H. i. s. a. c. c. e. d. i. t. q. i. n. q. u. i. b. u. s. d. a. l. o. c. i. s. r. c. u. m. c. a. l. i. d. e. s. u. n. t. i. r. r. i. g. a. d. i. s. t. a. m. e. n. a. g. r. i. s. n. e. c. e. s. s. a. r. i. e. s. u. n. t. v. t. t. e. r. a. p. o. l. i. C. o. n. s. t. a. t. e. n. i. m. a. p. u. d. t. e. r. a. p. o. l. i. t. a. n. o. s. i. n. a. s. i. a. a. q. a. g. r. u. z. c. a. l. i. d. a. i. r. r. i. g. a. r. i. e. t. q. u. i. s. e. a. s. i. t. a. q. u. a. q. u. e. a. d. i. r. r. i. g. a. d. o. s. a. g. r. o. s. n. o. n. s. i. t. n. e. c. e. s. s. a. r. i. a. t. a. m. e. n. n. e. m. o. a. m. b. i. g. e. t. h. i. s. i. t. e. r. d. i. c. t. i. s. l. o. c. u. m. f. o. r. e. S. i. u. e. a. u. t. e. i. n. t. r. a. v. i. b. e. m. s. i. t. a. q. u. a. s. i. u. e. e. x. t. r. a. v. i. b. e. m. h. u. i. c. i. n. t. e. r. d. i. c. t. o. l. o. c. u. s. e. r. i. t. I. l. l. u. d. t. a. m. e. n. i. l. l. i. c. i. n. t. e. l. l. i. g. e. d. i. s. e. s. t. e. o. d. e. m. o. d. o. p. r. e. t. o. r. e. m. d. u. c. i. a. q. u. a. m. i. u. s. s. i. s. s. e. q. u. o. d. u. c. t. a. e. s. t. h. o. c. a. n. n. o. P. r. o. i. n. d. e. n. e. q. a. m. p. l. l. o. r. i. s. m. o. d. i. n. e. q. s. a. l. s. p. e. r. m. i. s. s. i. s. s. e. p. o. t. v. i. d. e. r. i. Q. u. a. r. e. s. i. a. l. i. a. a. q. u. a. s. i. t. q. u. a. q. u. i. s. v. e. l. i. t. d. u. c. e. r. e. q. s. h. o. c. a. n. n. o. d. u. x. e. r. i. t. v. e. l. e. a. d. e. p. e. r. a. l. i. a. t. a. m. e. n. r. e. g. i. o. n. e. m. v. e. l. i. t. d. u. c. e. r. e. i. p. u. n. e. e. i. v. i. s. f. i. e. r. I. l. l. u. d. l. a. b. e. o. d. i. c. i. t. o. m. n. e. s. p. a. r. t. e. s. i. l. l. u. s. f. u. n. d. i. i. n. q. u. e. z. l. o. c. u. a. q. u. a. d. u. c. i. t. u. r. e. t. u. s. m. o. d. i. e. s. s. e. E. r. g. o. z. s. i. f. o. r. t. e. a. c. t. o. r. c. o. n. f. i. n. e. m. a. g. r. u. m. e. m. e. r. i. t. r. e. a. g. r. o. i. n. q. u. e. m. h. o. c. a. n. n. o. a. q. u. a. d. u. x. e. r. i. t. p. o. s. t. e. a. f. u. n. d. i. e. m. p. t. i. n. o. m. i. n. e. v. e. l. i. t. a. q. u. a. m. d. u. c. e. r. e. i. t. a. d. e. m. u. m. r. e. c. t. e. e. u. m. h. o. c. i. n. t. e. r. d. i. c. t. o. v. t. i. v. t. d. e. i. t. t. n. e.

vt fudo debita oib. pnb. fadi debeat. vt. r. f. de ser. rufi. p. d. i. l. v. i. a. f. h. r. s. q. u. e. a. d. s. e. r. a. m. i. t. l. i. s. i. p. a. r. t. e. m.

¶ Uelut. f. p. a. r. t. e. s. e. c. f. o. a. n. t. e. i. g. r. e. s. s. u. m. v. t. i. p. r. a. r. i. s. v. t. a. a. i. j.

ret solo: s. op. ma. n. u. f. a. c. t. u. l. i. g. n. e. u. m. v. e. l. l. a. p. i. d. e. u. v. n. d. e. d. u. c. i. t. v. n. n. o. e. s. t. s. e. r. u. i. t. u. s. f. u. n. d. i. s. e. d. a. l. i. u. d. i. u. s.

p Quia q. d. s. q. v. n. a. e. d. i. c. t. o. q. e. t. n. o. t. a. t. r. o. n. e. m. q. d. b. q. s. q. l. o. c. o. v. e. l. i. s. i. a. d. q. u. e. c. i. s. q. l. o. c. u. z. a. d. p. d. i. s. e. t. i. a. v. i. b. a. n. u. m. v. t. f. s. p. r. i. r. s. i. u. e. a. u. t. e. z. v. e. l. q. u. e. c. i. s. q. a. l. i. u. f. o. r. t. e. v. t. i. b. l. a. u. e. r. t. o. t. u. s. v. e. l. p. e. d. e. s. m. e. i. v. e. l. m. e. o. z. e. q. u. o. z. a. l. s. e. q. a. q. s. q. l. h. o. i. e. c. u. i. u. s. d. u. c. e. d. i. c. o. p. e. t. i. r.

q Refrigerate. p. o. s. t. e. a. i. p. a. d. u. c. t. i. o. n. e. l. z. e. x. e. a. t. p. r. i. c. a. s. l. i. d. a. d. e. c. a. u. e. r. n. i. s. t. e. r. r. e.

r Ad sit neces. s. a. r. i. a. e. s. t. t. n. n. e. c. e. s. s. a. r. i. a. a. d. a. l. i. q. u. e. m. v. s. u. m. a. l. s. p. r. a. d. d. e. s. e. r. l. d. i. s. i. s. r. f. a. c. i. t. s. s. i. l. l. u. d. q. r. i. t. f. I. l. l. u. d. t. a. m. i. l. l. i. c. i. n. t. e. d. i. c. t. o. p. o. s. i. t. o. s. i. p. n. h. u. i. u. s. l. v. b. i. l. z. e. x. p. m. a. t. d. u. c. t. i. o. n. e. f. a. c. i. e. d. a. m. v. t. o. l. i. m. n. o. t. n. a. p. i. t. e. a. d. e. m. q. u. a. l. i. t. a. t. e. z. q. d. h. i. c. i. n. t. e. r. p. r. e. t. a. t. u. r.

t Neq. aplor. m. o. d. i. a. d. q. d. e. s. t. s. d. e. i. t. i. a. c. t. u. z. p. u. s. l. i. q. s. p. e. m. u. l. t. i. r. f. d. e. s. e. r. u. i. l. i. s. i. c. u. i.

v Neq. a. l. s. i. p. a. l. i. u. m. o. d. u. m.

x Eiusdem nu. m. e. r. i. a. l. s. e. i. u. s. d. e. z. n. d. e. r. i. n. u. n. q. e. s. s. e. e. t. s. i. c. d. i. c. e. i. u. s. d. e. f. i. d. i. t. v. t. e. i. a. e. m. p. t. o. c. o. p. r. e. h. e. n. d. a. t. q. u. i. e. s. t. v. n. i. t. c. h. p. m. o. a. l. s. e. i. u. s. m. o. d. i. e. s. t. d. e. e. s. t. n. u. n. q. e. s. t. s. e. n. s. u. o.

vt fudo debita oib. pnb. fadi debeat. vt. r. f. de ser. rufi. p. d. i. l. v. i. a. f. h. r. s. q. u. e. a. d. s. e. r. a. m. i. t. l. i. s. i. p. a. r. t. e. m.

¶ Uelut. f. p. a. r. t. e. s. e. c. f. o. a. n. t. e. i. g. r. e. s. s. u. m. v. t. i. p. r. a. r. i. s. v. t. a. a. i. j.

vt fudo debita oib. pnb. fadi debeat. vt. r. f. de ser. rufi. p. d. i. l. v. i. a. f. h. r. s. q. u. e. a. d. s. e. r. a. m. i. t. l. i. s. i. p. a. r. t. e. m.

¶ Uelut. f. p. a. r. t. e. s. e. c. f. o. a. n. t. e. i. g. r. e. s. s. u. m. v. t. i. p. r. a. r. i. s. v. t. a. a. i. j.

Liber Quintus.

S. de ser. ruffi. p. l. ex meo. r. C. de ser. r. aqua. l. modu. Ac.
n **C** Quis hoc ita de aqua: nisi r. et facit. S. de pericu. r.
cōmo. l. i. §. 1. r. solu. ma. l. ii. §. i.
b **C** Admittit. potest phiberi. Jo. nō etiam infra.
c **C** Ut nō in tota. facit. S. de aqua plu. arcē. l. iij. §. fi. r. J.
pri. §. tra. sed ibi
pater solutio.

d **C** Trebatius. ait tradicēs offi-
lio. facit. S. quozū
lega. l. i. §. si due. r.
S. de adulre. l. vir
vrou. §. fi. et. S. de
cō. di. fur. si seruus
fur. §. fi. et. S. quē-
admo. ser. amit. l.
si is cui. Jrez. §. S.
pri. cōtra. sed ibi
nō poterat diuis-
di: hic sic. Accur.
e **C** Aristo. facit
S. de imne. actuz
pua. l. i. §. iulian.
r. l. fina. et. S. e. l. §.
hec interdita. et
S. quēadmo. ser.
amit. l. fi.

f **C** Suerit. l. v. §.
g **C** Esse em. als
est enim. r. als esse
em. r. facit. S. ti. i.
l. i. §. fi. r. l. ij. et. iij.
in prin.

h **C** Uideat. no. r.
facit. S. quēad. te.
ape. si in duobus.
Si. r. de h. ob. l. cū
seru. et. S. quēad.
ser. amit. l. q. fūdū.
r. ar. S. de legi. r. se
natuscō. l. de q. b. i.
fi. r. ar. S. de vi r. vi
ar. l. si de fundo.

i **C** Penit. pos-
set q. s. legere cor-
rectiue: vt r. als in
stitū. d. ex cu. tu. §.
similiter cū. h. hoc
nō puto argu. di-
ctarū leguz. Item
h. locū quādo au-
re seruitutis duci-
tur et nō als. vt. S.
Sarislo. Accur.

k **C** Die. i. de ter-
tio in tertiu die. ad q. b. est. S. de seru. l. iij. §. l. i. l. i. §. p. n. vel die r.
hoc itra ānū tm cōpetere. l. v. i. l. i. §. si fuerit ptās expētū
di. vt ar. S. vt possi. l. i. §. i. infra quē ānū potuit currere
ann. vt biēniū in seruitutib. q. erat p. i. n. u. u. s. Accur.

l **C** Recte. pōt esse de supposito. q. d. nō vi nō clam non
pccario. vel de apposito r. abūdar: vel pro r. pone.

m **C** Possesores. fundi ex quo ducitur aqua. Accur.

n **C** Alternis dieb. i. siue duxeris vna vice quasi conti-
mie debere tibi. siue vna vice quasi alternis diebus. q. b.
est qn de tertio in tertium diem. vt. S. posuit. r. hoc etiam
reperit vt addat. illud autem r.

o **C** Uno die. vt. S. eo. §. quod autem.

re actuz vt putant: vt semel
in fundum suū ingressus: inde
egredi qua velit possit: nisi et
nocitū sit ex quo aqua duxit.

C Item qritur si quis aq quā
hoc anno ducebat aliā aquaz
admiscuerit: an ipune phibeat
tur. et extat offilij sentētia ext-
stimātis recte eū phiberi: sed
eo loci in quo pimum aquam
aliā in riuū admittit: et offili-
in totā aquā eū recte phiberi.

C Ergo offilio assentio non posse
diuidi. q. nō pōt ita in partes
el^o vis fieri: vt nō in totā aqua
vis fiat. **C** Trebatius^o cū am-
plior numer^o pecoris ad aquā
appellat q. debet appellat: pos-
se vntuersuz pecus ipune phi-
berit: q. inlicitū pecus et peco-
ri cui appulsus debebat totuz
corrupat pecoris ad aquā ap-
pulsū.

C Marcell^o aut atr: si
q. s. ius hñs pecoris ad aquam
appellat plura pecora appu-
lerit: nō in oibus pecorib^o eum
phibēdū. **C** Q. b. est vey: q. peco-
ra separari possunt. **C** Aristo^o
putat eū demū interdictū hoc
habere q. se putat suo iure vti:
nō eum qui scit nullū ius se ha-
bere r. vif. **C** Idē att est qui hoc
anno aquā duxerit: nec vlnec
clam: nec pccario: et eodē anno
victose vsus ē: recte tamē hoc
interdicto vsurū: q. b. referri ad
id tēpus pōt q. b. sine victo fue-
rit: esse enim^o veruz hoc anno
nō vt: nō clam: nō pccario vsuz.

C Questū est si q. s. ante ānū

p **C** habens. vel se habere credens. Accur.
q **C** Quinto quoz die. i. de qnto in qntū die credens se
hfe ius: vel vna die vñs credēs se hfe ius de quinto in
qntū die. hodie fo cū agit credēs se habere ius ducēdi
alternis diebus: r. ad talē seruitutem vult retrahere sūū
vsū quēz hactē-
nus habuit q. b. nō
pōt. r. facit. S. qui.
mo. vsufu. amit.
si cōem. §. fi. et. l. si
q. s. alia. r. l. fi.
r **C** Prodesse. vt
interdicens ne si-
bi alternis dieb^o
ducēt vis fiat.
s **C** Uidetur. cum
hoc ius non puta-
uit se habere.
t **C** Durissēs. eti-
am vna die: vt et
sic opetat tibi hoc
interdictū. vt. S.
proxi. §.

aquā duxerit: deinde sequenti
tēpore hoc est itra annū aqua
influxerit ipa sibi met non du-
cēte altquo: an huc interdicto
loc^o sit: et refert Seuer^o Vale-
ri^o cōpetere et hoc interdictuz
quasi duxisse videatur: h. p.
nitus^o p. p. l. c. i. n. b. nō videt iste
duxisse. **C** Itē q. s. i. est si q. s.
dū putat tertio q. s. die^o habe-
re se ius aque ducēde: duxerit
vna die: an recte^o r. sine captio-
ne possessoris^o recte duxisse vi-
deat: vt hoc interdictū locum
hēat. **C** Itē em p. tor: vt hoc an-
no aquā duxit. l. i. alternis die-
bus^o. Illud aut nichil interest
vtrū quinto die aqua debeat:
an alternis diebus: an quotidie
ei q. hoc interdicto vti velit. nā
cum sufficiat vel vno die^o hoc
anno aquam duxisse: nichil re-
fert qualē aqueductū habēs^o
duxerit: dū tamē si q. s. cū qnto
quoz die^o vteret q. s. i. alternis
dieb^o ducēs iterdixerit: nichil
et pdesse^o videt^o. **C** Proterea
illud sciēdū est: si cū aquā du-
xisses^o aduerfarius te phibue-
rit: deinde tu iterum ius aque
ducēde amiseris^o: in restitutio-
nem^o hoc venire: vt tibi p. ste^o p.
hoc interdictum q. b. amissit: r.
hoc vey puto. **C** Si fundum
ad quē aquā ducebas vendi-
deris r. tradideris: nichilomi-
nus tibi^o interdictum vtile^o est.

C Competit hoc interdictuz
aduerfus eum qui phibet me
aquā ducere. et nichil interest

rare vltra annū. sec^o in supiori. vt. S. ti. i. l. i. §. p. n. vel die r.
hoc itra ānū tm cōpetere. l. v. i. l. i. §. si fuerit ptās expētū
di. vt ar. S. vt possi. l. i. §. i. infra quē ānū potuit currere
ann. vt biēniū in seruitutib. q. erat p. i. n. u. u. s. Accur.

z **C** Nichilomin^o tibi. si q. s. tua interest te quondā phibi-
tū nō fuisse. R. semel q. iteruisse sufficit. vt. S. pri. §. r. i. §. b.
fur. iter oēs. emptori aut p. stat cōpetere. vt. J. §. ait p. tor.
a **C** Utile. i. efficax fm quodā. vel ad differētiā dices
eti q. b. competit et qui adhuc dominus est.

vsū quēz hactē-
nus habuit q. b. nō
pōt. r. facit. S. qui.
mo. vsufu. amit.
si cōem. §. fi. et. l. si
q. s. alia. r. l. fi.

r **C** Prodesse. vt
interdicens ne si-
bi alternis dieb^o
ducēt vis fiat.

s **C** Uidetur. cum
hoc ius non puta-
uit se habere.

t **C** Durissēs. eti-
am vna die: vt et
sic opetat tibi hoc
interdictū. vt. S.
proxi. §.

v **C** Prohibue-
rit. r. sic potes age-
re hoc interdicto:
vt nō. phibeatis.
x **C** Amiseris. an
no vel biēnio. ho-
die decēto vel vi-
cēto. vt. C. b. ser.
l. sicut.

y **C** In restitutio-
nē. faciēdā ex hoc
interdicto. l. vt nō
phibeatis. conse-
queris r. hoc vt b.
nouo p. situat ser-
uit^o. sic r. S. de vi r.
vi ar. l. si de fido.
et. l. p. tes. §. i. Ali-
dicūt q. impetras
in inte. restitū. ad
interdictū restitū-
dū q. restitūto p. se-
queris p. illud vt
nō. phibeatis vt
renouet seruit^o. et
facit. J. pri. §. et. S.
de vsucap. sed. §. fi.
J. te no. q. ex eo
q. dat interdictuz
post amissam viāz
fm q. pmo expo-
sumus: videt du-

z **C** Nichilomin^o tibi. si q. s. tua interest te quondā phibi-
tū nō fuisse. R. semel q. iteruisse sufficit. vt. S. pri. §. r. i. §. b.
fur. iter oēs. emptori aut p. stat cōpetere. vt. J. §. ait p. tor.
a **C** Utile. i. efficax fm quodā. vel ad differētiā dices
eti q. b. competit et qui adhuc dominus est.

a **C** Utile. i. efficax fm quodā. vel ad differētiā dices
eti q. b. competit et qui adhuc dominus est.

a **C** Utile. i. efficax fm quodā. vel ad differētiā dices
eti q. b. competit et qui adhuc dominus est.

a **C** Utile. i. efficax fm quodā. vel ad differētiā dices
eti q. b. competit et qui adhuc dominus est.

a **C** Utile. i. efficax fm quodā. vel ad differētiā dices
eti q. b. competit et qui adhuc dominus est.

a **C** Utile. i. efficax fm quodā. vel ad differētiā dices
eti q. b. competit et qui adhuc dominus est.

De aqua quoti. et estiva. Fo. Cxxxviii.

- a **U**trum dominus quis ille. s. qui prohibet qui agit vel conuenitur.
- b **H**abeat. s. fundi a quo debeatur seruitus.
- c **T**eneatur. s. qui prohibet quicquid sit. Accur.
- d **C**eperit. s. competere alicui.
- e **U**edicari. co-

felloria etiam si alio sit a phibete.
 f **S**ub. s. vsum. et etiam aq ducede.
 g **D**uplex. vti possidentis qd vere duplex est. vel verius dicit de cornualibus qd est duplex: cuz quibet est actor et reus. Na qui bet asserit se quasil possidere et alium negat. sicut in vti possidetis. vt. s. vti possi. l. si duo. si. alij dicunt duplex: qz phibitoriu et restitutoriu. vt. s. eo. l. i. si. vel duplex. i. vti lex directum. scda placet.

h **P**er hoc interdicitu. qd est. s. e. l. in prin.

i **C**oncessio valet. cum vicini hoc interest: puta ne fons eius siccat. vt. s. de iter. quies. et de dano isecto. pcul. r. l. fluminu. s. si. als no valet. vt. d. l. quonens. r. s. de pac. nemo.

k **D**eide ait ptoz. fm edictu ptozous.

l **I**nterdic. i. pponam interdicitu: qd dicit vt. Ieo. s. aut ptoz.

m **Q**uod autem dixerimus. s. e. l. si. et s. duo. r. s. qd aut

n **I**nterdic. i. in ppositioe lterdictoz distatia dze. e.

o **Q**uia.

p **N**o vti. i. vti no pot vel no psuevit. at in lterdicto de aqua quoti. et estiu. refert se ad psentem anu etia hyeme qz toto ano vti pot et psuevit. azo. vt. s. e. l. s. duo.

q **A**d psentem. q. d. qz breui tpsis spacio cocludet vsus aq cu fonte pma die estatis interdicit. vt. I. s. ptozem.

r **V**ernali. desinenti.

s **A**ntiniali. i. incipienti. s. in vtroqz videt ptra. s. vernali incipienti. vt. I. pri. ubi si in initio equi. r. c. r. die qz tuzor sunt ani tepora. hyemis qz incipit medio i nouebus: et durat tribus mensibus. finita hyeme incipit ver. et durat

tantu s. simili coputatioe habita. postea estas/que simili ter coputaf: postea autinus. Itē qz dicit annus habere duo tepora hyemē et estate: vt hic senis mensibus r. c. qz qz et. I. pri. vbi dicit in initio equinoctij verni. et postea dicit tuoz s. sequenti estate: vñ estate appellat illos sex menses qz sunt tpa: qz ver et estas. r. ad. qz duo.

de qd no. s. ne qd l flum. pub. l. i. s. estatem.

t **S**ex menses. vna die minus si bñ coputaueris.

v **E**quinoctij. i. pma die verni eqz noctij iuste est finitū. als r. finiri eqz noctio autumnali fm azo. vel etia dic qz illa dies sit estatis vt diri. naz habes necesse dicere qz sit l estate.

r **S**equenti estate. s. sequenti ani.

y **P**udie eqnoctij. s. vna die are.

z **I**n biennium. vna die minus.

a **V**tile. ad instar ei qd p estiu a dat. vt. s. s. del de. vel dic no dire etu qd paq penni dat. vt. s. s. quod autem.

b **Q**ui hac estate. ad mino modico tepore. id est triginta dieb. argu. s. si. l. i. s. hoc interdicitu.

c **A**ut ptoz. s. eo. s. deinde.

d **I**nterdicaz. id est interdicitum reddam: r. erit duplex hoc casu. vt no. s. de interdic. l. ij. in prin.

e **E**t emptori. vt et. s. titu. l. l. ap paret. s. hoc lterdictu. r. arg. I. de fonte. l. i. in fi. r. de riuis seruit. s. eisdē. et sic videtur in rem scripta. na dantur in quēlibet phibentem. vt et. s. e. l. s. competit. et dantur etiam emptoribus: licet non sint successores iuris: quod in alijs actionibus non est. vt. I. arbo. fur. ce. l. fi. nec in alijs interdicitis quādoqz. vt. s. de no. ope. nuncia. l. non solli. s. morte. sed in quoz legator est simile. vt. s. quozuz lega. l. i. s. in locum.

f **A**ut ptoz. tertium interdicitum. et dicit. quo ex. r. c. id est ex quo castello r. c.

g **Q**uandoqz. qz pro et. sic sunt due partes. r. facit. s. cōmunita ptedio. l. ij.

h **U**trum dominum quis fundi habeat an non idcirco is teneatur interdicto. naz et si seruit ceperit: aduersus quēuis posset vdicari. Si inter cornualibus. i. qz p eūdē riuū aqua ducta sit contētio de aquē vsu vtroqz suum esse cōtēdēte: duplex interdicitu vtriqz cōpetit.

labeo putat p hoc interdicitu phibet quē ne qd in illo fundo faciat: fodiat: serat: succidat: putet: edificet: aqua ex re ea aqua quā ille hoc anno per fundū tuū sine vicio duxit inquitur: victetur: corūpatur: deterior: ve fiat. et similiter de estiu aqua debere ei interdicitu ait. Si qz hoc pcesserit ne liceat sibi aquā querere: ea cōcessio valet. Deinde ait ptoz: vti pote estate aqua qua de agitur: nec vti: nec clam: nec precario ab illo duxisti: quom nus ita ducas vtm fieri veto.

Inter heredes et ptozes et bonozum possessores interdicitu. Hoc interdicitum de aqua estiu pponitur. Ad autē diximus estiu aquā ali quādo distare ab aqua quotidiana: sciēdū est etiā r interdicitis distare. qz qui de aqua quotidiana interdicit ita interdicit: vti hoc anno aquā duxisti. At qui de estiu: sicuti ptoze estate: nec immerito. nam qz

hyeme non vtitur: referre se no ad presentem estatem sed ad ptozem debuit. Estate incipere sic peritiores tradiderunt ab equinoctio vernali: et finiri equinoctio autumnali: et ita senis mensibus estas ducitur atqz hyems. Ptozem estate ex cōparatioe duarum estatum accipit. ppter hoc si estate interdicitur nonnunqz annū et fer menses cōtinere: qd ita ptingit: si in initio vernalis equinoctij ducta sit aqua: r sequenti estate pudie equinoctij autumnalis interdicitur: et p inde si hyeme interdicitur: hec res etiaz in biennium extenditur. Si quis hyeme tm aquam solit fuerit ducere: estate non fuerit solitus: vtile interdicitu ei cōpetit. Qui hac estate duxit no superior: vtile interdicitu habet. Aut ptoz inter heredes et emptozes: et bonoz possesores interdicitu. hec verba no solum ad estiuam: verū etiā ad quotidianā aquā referenda esse sciēdū est. Nam si culti de itinere actuz r successoz datur interdicitu r ptoz: ita hec qz dāda ptoz putant. Aut ptoz: qz ex castello illi aquam ducere ab eo cui et rei ius fuit pmissuz est: qm nus ita vti permissum est ducatur vtm fieri veto.

Interdictu. r arg. I. de fonte. l. i. in fi. r. de riuis seruit. s. eisdē. et sic videtur in rem scripta. na dantur in quēlibet phibentem. vt et. s. e. l. s. competit. et dantur etiam emptoribus: licet non sint successores iuris: quod in alijs actionibus non est. vt. I. arbo. fur. ce. l. fi. nec in alijs interdicitis quādoqz. vt. s. de no. ope. nuncia. l. non solli. s. morte. sed in quoz legator est simile. vt. s. quozuz lega. l. i. s. in locum.

Aut ptoz. tertium interdicitum. et dicit. quo ex. r. c. id est ex quo castello r. c.

Quandoqz. qz pro et. sic sunt due partes. r. facit. s. cōmunita ptedio. l. ij.

Libet Quintus.

a Ex castello ducit. non iure vere debite seruitutis nec q' credat seruitutem sibi i debita ab aliquo priuato.
b Sed et si alio ex loco. publico vt seq' p'mittitur.
c A p'ncipe. vt r. s. de acq. plu. arc. l. si in publico. s. siue p'missu. r. s. de ser. l. si seruitutes. s. publica. r. de ser. ru. pie. l. ipatores

et est necessaria co-
cessio qm aqua est
in publico usu. vt
s. d. su. l. q'minus.
d Nulli cope-
tit. imo et senatui
vt. s. de su. l. quo
min'. q' est s. Sol.
q' de nulli alij co-
petit no de p'nci-
pe sed de eo cui p-
misit loq'tur. r ita
nullu est s. v' nul-
li alij q' p'ncipi vel
senatui. Vel dicas
senatui no habere
ius co'cededi: vt h
lz habeat verandi
vt ibi: lz. p. dicat
q' q' habeat ius ve-
tandi habeat r co-
cedendi: s; no seq'
tur. na nucto no-
uum opus ne fiat
in publico: no in
possum co'cedere.
e Amittit. facit.
s. de ser. ru. p.
l. pecoris. r. l. q'ro. r
s. coi di. arbor. s. fi-
na. et. i. de iure im-
mu. l. i. et. i. de reg.
tur. l. p'tuilegia.
f Transit. p'dij
cui debebat serui-
tus aque ducede
concessa persone.
g Impetrabi-
le. i. facile pot' im-
petrari. et dz et fa-
cile concedi. et est
simile hoc inuesti-
ture feudoru. mo-
tuo em vasallo facile pot' impetrare heres masculo in-
uestituru: q' dz et dari et dz iurare. et co'tra q' h'q' est dif-
ficilis impetratio: vt abolitio accusationis. vt. s. de bo.
li. l. qui cum. s. sed et si minor.
h Nole eius. personaliter ei concessa seruitute.
i Aque. dicit quida impetrari ad cautela. na et sine
impetratione co'petit: q' no placet. qz. s. p'ri. dicit amit-
titur: salt' em exceptioe repeliendus erat. vt. s. de ser.
ru. pie. l. pecoris. accur.
k Nec hoc est b'nficiu. Imo debiti solutio p'uilegi' scz
concessio. vt arg. s. de dona. hoc iure. s. pe. et de ad. leg.
l. re legata. et de lega. q. l. vnu ex. s. si de falcidia.
l Interdicto. f. de castello aqua ducenda.
m Assignatio. i. iuris assignati vel no assignati aq'
ducende. na finit in hoc interdicto q' proprietatis. i. de

de opere faciendo interdictuz
erit: dani ifecti cauere iubebo.
Hoc indictu' necessario p-
positu' est: na q' sup'iora indicta
ad eos pertinent: qui a cas-
pite ducit vel imposita seruitu-
tute/vel q' putant impositam
equissimu' visum est ei q'q' qui
ex castello ducit: interdictum
dari. l. ex eo receptaclo quod
aquā publicā suscipit. Castel-
lū accipe si ex castello p'missū
est: s; et si alio ex loco p'missū
est: dādū erit indictū. **P**er
mittitur aut aquā vel ex castel-
lo vel ex riuo vel ex quo alio
loco publico ducē: id q' a p'nci-
cipe co'cedit: alij nulli compe-
tit: ius aque dande. Et datur
interdū p'dijs/interdū p'fontis
qd' p'dijs datur: exticta p'fo-
na no extinguit. Qd' dat p'fo-
nis/cū p'fontis amittit: ideo q'
neq' ad aliū dñz p'dioz: neq'
ad heredē vel qualēcūq' suc-
cessorem transit: plane et ad
quē dñium transit impetrabi-
le est. Nā si docuerit p'cedis
suis aquā debitā: r si noie ei
fluxisset a q' dñius ad se trāsit:
indubitate i'petrat ius a q' du-
cende: nec hoc est b'nficiu' sed
i'nturia/ si q's forte no impetra-
uerit. **M**emisse aut debe-
mus in hoc interdicto totā q-

beatu' seruitus vel no: q' non est in superioribus. f. de
aqua quoti. et est. immo refertat postea. et sic obtinet
hic cam proprietatis. vt. s. de interd. l. q' s. queda. cu er-
go hoc interdicto ago dico me habere ius ducedi: q' co-
cessit q' pot'. sed non sic in superioribus s; sufficit dixisse

nonē finiri assignatōis. non
enim preparat hoc interdictū
causam' vt superiora interd-
cta: nec ad possessionem tem-
porariā pertinet: sed aut ha-
bet ius assignatū sibi aut non
habet/et hoc interdictum fini-
tur totum. **P**ompo.
S diurnarū aut noctur-
narum horarū aque du-
ctum habeā: non possum alia
hora ducere q' in qua ius ha-
beam ducendi. **I**dem.
Hoc iure utitur vt etiā
non solum ad irrigan-
dum: sed pecoris cā vel ame-
nitat' aqua ducti possit. **E**x
flumine aquā ducere plures
possunt: ita rñ vt vicinis non
noceat: vel si angust' amnis
sit: etiam ei qui in alia ripa sit'
Dividitur in tres partes.
primo loquitur q' flumen mu-
rauit aluēū repente nullo lo-
co priuato dimisso in medio.
secundo quando mutauit al-
ueum paulatim. tertio quādo
mutauit loco priuato dimisso
in medio. **B**ar.
Si aquam ex flumine pu-
blico duxeris' et flumē reces-
serit: no pot' subsequi flumen:
quia ei loco seruit' imposita
non sit: q'uis is loc' me' sit. s; z
si alluioe' paulatī accesserit'
rimum flumini. ago. p'ncipe permittere. vt. s. l. i. s. pe-
nul. vel fm. p. dic duxeris per meū fundum qui erat in
ter tuum et flumen.
X Et loco. i. nouo alneo fluminis propter quē aluēū
aliud videtur flumen.
Y Locus. i. aluē' vet' sit me'. l. tuus iure vicinitat'
vt. inst. de re. diu. s. insula. fm. ago. et sic est hic muta-
tio p'fonariū. sic r. C. de in ius vo. l. si. vel fm. p. meus
proprie ponitur iure. f. vicinitatis vt dixi.
Z Et alluione. pone q' ducta aquā ex flumine q' d'
iuxta tuū p'cedis nullo alio p'edio medio.
A Accesserit. aliqd' de terra. r sic paulatī recedit flu-
mē a p'dio tuoz: sic refert subito an pedetenti mutet al-
uēū. vt. s. de acq. re. do. l. ergo. s. alluio. et est hic arg.
eos q' perit aquarū q' b'icūq' mittunt molendina.

probare. vt. s. e. l.
s. hec interdicta,
et. i. n. l. i. s. hoc in-
terdictum.
N Causa. ppe-
tatis postea agi-
tādā. s; qdā dicit
i. seruitutē. nā licz
hoc interdictū ppe-
tat: no in p'prie da-
citur seruit'. p'la-
placet.
O Assignatū. a
p'ncipe.
S diurnarū.
q' i qua. a. h'
q' s. i. q'uis. a. h'
in qua: et tūc pla-
na ē. r facit. s. que
admo. ser. amit. si
coem. s. i. et de ser.
l. iij. s. modū. et. l.
via. s. i.
Hoc iure. ad
irrigādū. f.
agruz. vt. s. l. i. s.
illud.
R possunt. vt e
s. de flumi. l. quo-
minus.
F Non noceat.
alio deest non no-
ceat. s; est subau-
diēdū. et facit. s. s.
ser. ru. p. impera-
tores. et. s. ne qd l
su. pu. l. i. s. si q'
ex riuo.
S Sit. nocere h
debet. nedum p-
rimis vicinis ex
eadem parte.
P Duplex. ad
p'edium tuū pro

Locus, supple factus per alluvionem fluminis.
Ductioni, i. non impedit servitutem, sed si est alienus locus medius, vt. s. de ser. ru. pre. l. q. sella. s. fi. et cōia pre. l. in tradendis.

Circūfluere predictus, qd est trās flumē, vel. l. qd est iuxta mutatu al-

ueum fluit vndiqz nā et si p̄dū meuz sit primuz veteri alueo vel vni brachio fluminis: nō tamē habeo seruitutem in remoto brachio fluminis qd locus medius impedit. vt. d. l. q. sella. s. fi.

Interrupta qd. sed de estate videtur restituenda vt debeat ex nouo vel nouis alueis. vt arg. s. d. ser. ru. pre. l. seruitutes.

Si sublati, s. for se aliud est qd debetur ex flumine publico seruituti: aliud qd ex agro p̄uato alicuius, sed quid si ad antiquū alueum redit: Rñd. p̄t dicit restaurari: nec etiā dicit qd fuerit amissa sed interrupta. vt. s. cōia p̄d. l. i. tradēdis. in fi.

In riuo nascitur, qd iure aquam ducō.

Qui ducit, vt debeat posse prohiberi ducere. vt. s. l. i. s. itē q̄ri. s. m̄ aliud est.

Memoria, s. hōim q̄ n̄c viuit ad qd facit. s. d. q̄ plu. ar. l. i. in fi. s. videt non tñ expectari: sed decē annos sufficere. vt. C. de ser. et aqua. l. ij. Sol. hic ignorante domino fuit ducta: abi sciēte: vel solue vt ibi. Accur. s. ius.

Quodlibet, non tamen lapidem sternere, nisi hoc nominatum in aqua concedenda actum sit: vt etiaz per lapidem aquam ducere liceret. vt. s. de aqua plu. ar. si prius s. placuit. contra. ar. s. o.

Riuus, i. contriualibus: qui aquam per eundem riuum iure ducunt. vel dic riuus, i. deriuatione facta: ciat domo deterius: quarum, ad qd facit. s. de ser. ru. pre. l. quintus, et. s. riuu. l. apparet. et. s. cōia p̄d. l. refectionis.

Si aqua, facit. s. de aqua plu. ar. l. supra.

fundo tuo subseq p̄t: qd loc⁹ totus fluminis seruat ductio n̄: sed si circūfluere cepit mutato alueo nō p̄t: qd medius locus nō seruat: inrupta qd sit seruitus. **A**qua q̄ in riuo nascit⁹: tacite lucri sit ab eo qui ducit. **D**uct⁹ aque cul⁹ origo memoria excesserit iure cōstitutū loco habetur

Is q̄ ius aque q̄tidiane h̄: vel fistulā in riuo ponere vel aliud qd libet facere p̄t: dū modo ne fundū dñi aut aqua riuū riuualibus deterius faciat.

Si aqua ducat et supra eā alia aqua p̄ pontē q̄ supra riuū factus sit iure ducit: dū inferioꝝ riuo non nocet.

Ex vno fonte p̄t pluribus cōcedi vt aqua ducatur: et si in se discordat possunt agere cōmuni dicit. inter se. h. d. l. i. n̄.

Acto t̄clo ex fōte meo vt aqua duceret cōces si: q̄ sitū est an et meo concedere possim vt p̄ eundē aque ductū aqua ducat: et si putaueris posse cedi p̄ eisdē aque ductū duobus: que admoduz vti debeāt: Rñde. sicut iter actus via pluribus cedi vel si mul vt sep̄atim p̄t: ita aque ducende ius recte cedit. sed si inter eos quib⁹ aqua cōces sa est nō conuenit que admo-

du vtant: nō erit iniquū vtile iudiciū reddi: sicut inter eos ad quos vsufruct⁹ p̄tinet vtile cōi diuidūdo iudiciū reddi plerisqz placuit.

Quam cōstet nō solū temporib⁹ s̄ et iā men suris posse aqua diuidi: p̄t et iā eodē t̄pe ali⁹ q̄tidianā: ali⁹ estiuā aqua ducere: ita vt estate diuidat inter eos aq̄: hyeme solus ducat is q̄ q̄tidiane ius h̄eat.

Si duo aqua ducit ducet: s̄ t̄pib⁹ alternatim: si mutāt horas vel t̄p̄s: nō eo min⁹ retinet seruitutē aq̄ ducēde. h. d. l. i. n̄.

Inter duos q̄ eodē riuo aqua certis horis sep̄atim ducēbāt cōuenit: vt p̄mutatis inter se t̄p̄ibus aqua vterent: q̄: ro cū amplius t̄pe seruitutibus p̄finito ita duxissent vt neuter eorū suo t̄pe vsus eēt: an ius vtendi amississent: negatū amississe. **N**erattus.

De interdicto de aq̄ est iua: itē quotidiana q̄retes primū constituendū estimabimus q̄ esset aqua estiuade qua propriū interdictū ad p̄tens estatis t̄p̄s relatū redit solet. hoc est estiuā aq̄ vtrū ne ex iure estiuo dūtaxat t̄pe vtendi duceretur: an ex mēte propositoqz ducētis q̄ estate eā ducendi p̄siliū h̄eret: an ex

Acto, duceret, per aqueductum etiam meum.

Respondeo, responderi prime questionem, potest, vt et. s. commu. p̄d. l. i. qui per certum.

Cedetur, imo contra, vt. C. de ser. et aqua. l. aqua. que est cōtra. So. sine iniuria primozum potest: vt hic

et. s. de ser. ru. p̄d. di. l. q. s. aqueductus. alio non nisi consentiant: vt in contrario. vt. s. de aqua plu. ar. l. i. in concedendo.

Sed si nunc responderi secunde. Accur.

Concessa est simul vel separatim.

Utile iudicium, scilicet cōmuni diui, vt p̄fata iura mensura vel temporibus diuidantur. vt. s. commu. diui. s. arbor. s. fina. et. l. i. p̄oxi. Accur.

Placuit, vt. s. de vsufruc. si cuius. s. sed si inter. r. s. commu. diui. l. communi diuidundo. s. si duo.

Um consistit, potest continuari cum precedenti. l. et erit. s. potest etiam eodē

re. vel cum sequē, littera. et non erit ibi. s.

Separatim puta vn⁹ ad horā tertā. ali⁹ postea nec ex t̄pe v̄ ad tēpus: s̄ sub mō h̄e p̄stitui. vt. s. d. ser. l. iij. s. fi. r. l. v. s. i.

Inter se, alio inter. r. alio inter se. r. alio inter se.

Ampli⁹, alio amplius, et alio ampliori.

Seruitutibus, s. amittendis, i. ad fututes amittendas. qd q̄tū sit not. C. de ser. l. sicut.

Amississent, immo videtur amississe, vt. s. que ad ser. amit. si communem. s. i. que est contra. Solu. hic voluntate dñi sic permutauerunt, vel hic per talem mutationem non nocent dño: sed ibi sic, vel hic ducit vnus et hic due seruitutes ibi vna, vnde hic quilibet p̄ alium vitur, peride ergo est ac si per se. vt. s. que ad. ser. amit. l. vsu. et facit. s. de aqua plu. ar. l. i. si p̄uus.

Interdicto, p̄p̄tū, qd est. s. e. l. i. s. deinde.

Utendi, accipe estiuo dūtaxat: qd in constitutione dictum est in estate ducatur tñ.

Libet Quintus:

A duas res, supple. f. naturam etc. accur.
Appellari. f. estiuam. sed certe et ex proposito vten
tis. vt. s. eo. l. i. §. duo autem.
A de via. agit tici⁹ interdicto de iti. actus pua. vt
illo de aqua quidiana et estiuam. p. retinenda qñi pos
fessione seruitut
cauebit dño vñti
sua libertate q eū
nō impedit dōec
īpe actor obtineat
ad qd est. s. ii. l. i.
iij. §. hoc autē. ibi
hñi per etc. In se
cundo agit domi
nas in possessiōe
libertatis etñs ne
gatoria. et hic ca
uebit q sibi asserit
seruitutē. et ita p
mo casu pōit pos
fessorium. scdo pe
titorium intentat
et fm hoc expone
litterā et dic agat
scz in dīcto. r. qd
bt prestanda ē etc.
sub. f. ab actore.
D Quis. f. actor
Accur.
De iure suo.
id est de possessiōe
sui iuris. vel et
de iure qñs vt in
scdo capite inter
dicti de iunere a
ctus pūato. r. in
dīcto aque ex ca
stello ducende. vt
s. de iur. actus pū
ua. l. iij. §. hoc autē.
et de aqua qñi. et
eli. l. i. §. pe. et qd
bt. agentē etc. sub.
id est actu vrentē
dñm nō vt seruit
tute: qz res sua etc.
vt. s. usufru. quē
admoduz ca. l. vñ
frui. et qd dicit qz
si neget etc. subau
di negatoria agat
dñs in possessiōe
libertatis etñs. nā hmōi actiones etñs possidenti dant
vt. s. si ser. ven. et si forte. §. sciēdū. Et qd bt debet etc.
subaudias q sibi. f. fuitutē asserit cū nō possideat. qz nō
est vsus hoc anno scdm naturā interdicti de quo agit si
ne pte iudicio etc. ad qd est. s. de iudi. l. ij. §. in omib⁹. vel
dic scdo in pma parte qz egit possessiōe r. obtinuit duz
cauet dñs vincētū in dīcto: r. fm hoc die pñda est. f.
postea in cā. ppetatio: vt agatur supple r. obtineat actor
fm. l. ij. vel dic fm. p. pūmus casus in negatoria: scdus
in confessoria ponitur. et vtroqz casu cauet q agat alteri
parti que possidet. Aliqz prima pars loquit qñ aduer
sarius est in possessiōe: yñd cauet actor q nō impedit

donec questio finiat. Scba qñ nō possidet aduersari⁹
et tunc actor cauet se non vsurū donec qñio finiat. et fa
ct. s. de no. ope. nuncia. si prius. et. s. de vsur. l. cuius
cung. Accur.

Ati per fundū. iter. i. riuus per quē duceret aquā.
S Quacung.
als quacung. scz
parte. als qdchz
Accur.
H Aqueductus
mutando p locuz
seruientē ab eo lo
co vbi primo fue
rat. vt. s. de ser. l. si
cui. r. facit. Je. hoc
iure. §. i. r. §. s. q.
Accur.

Interuerteret. nam qdā tacitē
in sermone exci
piuntur.
C Perius. Paz
prodest ius aque
de qua. s. dixi. nisi
luceret purgare ri
uum: ideo de hoc
dicit. vt. l. i. §. i. r.
l. i. §. i.

Retor. rī
uos. h⁹
expone
stiam.
Accur.
Chi. i. scit.
Accur.

Hoc interdi
ctū. et facit. s. cō
p. l. refectionis.
in pñ. et. §. i.
Chi. §. retor.
quia vtilissimum
ergo proponendū
Bzo.

Specus. lde
clinabile nomen.
simo inuenio spe
cum. vt. §. eo. serui
us. in pñ. et est
specus locus al⁹
supra terrā edifi
catus ex quo duci
tur aqua. vt. §. eo.
gnificat

Spec⁹
varia si
gnificat

Specus. lde
clinabile nomen.
simo inuenio spe
cum. vt. §. eo. serui
us. in pñ. et est
specus locus al⁹
supra terrā edifi
catus ex quo duci
tur aqua. vt. §. eo.
gnificat

Specus. lde
clinabile nomen.
simo inuenio spe
cum. vt. §. eo. serui
us. in pñ. et est
specus locus al⁹
supra terrā edifi
catus ex quo duci
tur aqua. vt. §. eo.
gnificat

Specus. lde
clinabile nomen.
simo inuenio spe
cum. vt. §. eo. serui
us. in pñ. et est
specus locus al⁹
supra terrā edifi
catus ex quo duci
tur aqua. vt. §. eo.
gnificat

Specus. lde
clinabile nomen.
simo inuenio spe
cum. vt. §. eo. serui
us. in pñ. et est
specus locus al⁹
supra terrā edifi
catus ex quo duci
tur aqua. vt. §. eo.
gnificat

- a **C** Continent. et in his haustus seruit^o iponi pot sit. vt. s. n. i. l. i. §. quanq.
- b **C** Tegere. supra aquam.
- c **C** Substruere. i. subius aquam struere.
- d **C** Sarcire. collapsa. e **C** Edificare. de nouo.
- f **C** Aduehere.

plastro vel asino
C Appoutareq
 doiso. et facit. s. b
 itine. actusq. pua.
 veteres. r. l. iij. §.
 pe. et. j. seruius. §.
 fina.

h **C** Indiget. ri-
 uus.

i **C** Aque. inq. r. f.
 ptor. vt. s. in pn. l. i.

k **C** Nō habet. re-
 ficit ergo etiā q̄ de
 iure seruitutis nō
 probat. et sic ē con-
 tra. s. b. tit. actusq.
 pu. l. iij. §. hoc au-
 tem. sed speciale
 in riuo. et aliud in
 itinere. vt. l. l. fi.

l **C** Sed si q̄s ter-
 renū. facit. f. de ter-
 reno silicinus siue
 lapideū. Sed j. j.
 l. seruius. §. i. So.
 hic lapidibus pu-
 ta codalis vel si-
 milibus iordina-
 te compositis pro-
 hibet. ibi cimenti-
 cū permittit. vel
 ibi facit murū ad
 latus vt aqua nō
 pagetur. si autem
 fundum riuū velit
 de terreno lapide-
 um facere. non potest vt hic. Accur.

m **C** Locum. i. si aliū locū non seruientē velit reficere.
 vel per aliū locum non seruientem ducat aquam bene
 poterit prohiberi.

n **C** Vel attollat. exaltat. f.

o **C** Vel econtra. repete ipone. phibe. r. facit. s. ti. iij. l.
 iij. §. pe. sed cōtra. s. cōia pre. l. refectionis. §. i. ibi dep. ref
 surum vel alleuaturum r. c. So. ibi magnā vtilitatē con-
 sequebatur si dep. imbebat riuum vel alleuabat. hic nō.
 vel sol. vt ibi. et facit. s. ne quid in lo. publi. l. ij. §. restitu-
 as. et. s. ne quid in sui. pub. l. i. §. quod autem ait.

p **C** Cetos. q̄ dilatat vel extēdit r oēs p̄dictos p̄ ope
 q̄ **C** Impune. i. sine pena. (riētē vel apertē.)

r **C** Aduersarius. i. dñs soli. et p̄ dñs si fiat dñū. sed
 fm azo. hec rō nō valet. vt. j. l. pri. sed certe imo cōtra si
 bene intelligatur ibi snia pomponij fm azo.

Ab eo. terrenū. et sic coopertum.

t **C** Quod. f. q̄ debeat aliquo modo fieri deterior
 eō dñs dñi hoc ait p̄po. sibi non placere. r. sic consonat
 p̄po. cū labeone: q̄ si fieret deterior cōditio dñi non de
 iure fieret: sed occasione quadā iniusta: vel assumpta in
 iusta occasione ex causa seruitutis. et ideo non est per-

mittendum fieri nisi ab initio r. c. vt subicit fm azo. et
 h. vel nisi sit maior vtilitas eius cui debetur seruitus
 q̄ damni domini. argu. s. l. p̄oxi. in fi. vel fm alios dic
 q̄. f. vt non possit cooperire apertum et econtra. et fm
 hoc pomponius videtur contradicere labeoni. quasi di-
 caat bñ poterit ri-
 uū apertū cooperi
 re. q̄ intelligit si
 maiorē vtilitatem
 consequat inde q̄
 incōmodū infera-
 tur dño. vt. s. l. p.
 xi. in fi. et sic nō cō-
 tradicit cō alio ca-
 su loquatur. s. pō-
 ponius intellexit
 labeonē simplicitē
 dixisse. et sic rep̄e-
 hendebat eū in ca-
 su quē ponit pō-
 ponius. f. q̄ vili-
 tatem magnā h̄z:
 cui seruitus debe-
 tur. et fm hoc ex-
 pone sequētia sic
 qua r. c. quasi dic-
 cat nō est bona ra-
 tio labeōis. quia
 id cōmodū q̄ au-
 fert dño maḡ au-
 feretur ex occasio-
 ne. f. extr. feca hoc
 est pactorum per
 que fuit seruitus
 p̄stituta q̄ ex iure
 i. occasione dñi
 dati in fundo pro
 quo damno agere
 tur. hic autem nō
 agitur. et fm hoc
 dic iure. f. quo. p̄-
 ditū est cuiq̄ dñ-
 num sue rei emendari. vel dic fm intellectum. 20. qz id
 commodum q̄ aufertur dño magis occasione seruitu-
 tis imposte contingit q̄ ex iure. i. seruitute tali vt non
 liceat ei dño in suo pecus ad aquā appellere. hec enim
 seruitus non valeret nisi interesset vicinoū. vt. s. de ser-
 ui. l. q̄tiens. vel dic fm eūdē: qz dño daret occasio infe-
 standi eū cui seruit^o debet ex qualibet etiā leui cā si nul-
 lomō deberet dñs damnificari.

Paulus.
Labeo non posse ait ex
 aperto riuo terrenum
 fieri: qz commodum dño soll
 auferretur appellēti pec^o vel
 hauriēda aquā: q̄ sibi nō pla-
 cere p̄pōponius ait: qz id do-
 mino magis ex occasione q̄
 ex iure cōtingeret: nisi ab initio
 in iponēda seruitute id actū^o
 esset.

Ulpianus.
Seruitus autem scribit^r
 aliter ducta aquam que
 aū p̄ specū ducta est: si n̄ sic p̄
 apertū ducatur. Nam si^o ope-
 ris aliqd̄ faciat quis: q̄ magis
 aquā cōseruet^o vel contineat:

Actū. facit. s. de ser. ru. pre. cum essent. §. fi.
Seruius. scribit. sniam labeonis male dicentis se-
 quens s̄z q̄ dñs: imo nō se q̄s fm az. qz labeo bene
 dixit r p̄po. sc̄li p̄sonauit. vñ cū serui^o statim corriget
 non fuit secutus bene dicentem.

Per specum. hic accipitur pro subterraneo meatu
 als accipitur. s. l. i. §. specus. fm. j. vel dic locum altuz
 opertum tamen.

Ducat. et id est prohibēdus si maiorē vtilitatē suā
 ostendat dñs soli. et fm hoc nō corrigi^r fui^o. vel dic fm
 azo. seruiū loqui simp̄r: et sic corrigitur vel determinat.

Nā si. bñ dico. phiberi supiori rñ. nam r. c.

Conseruet. ne defluat vel spargatur extra ripas
 rñt. Accurcius.

Liber Quintus.

a **C**onspone. i. nō sine pens. nā tenebit hoc interdictio qe phibere nō dicitur in superiori casu q agit vel operit hoc nō facit: ideo phibetur fm seruum.

b **C**puto. s. cum seruo senties. et in specu ptra. s. p sit in superiori. pri. rā. nam si r. c. sic nō corrigitur fm. p. vel

fm hjo. cōtra q dixerat seruu. r sic corrigo seruu hoc casu cum maior utilitas r. c. ut hic. et. s. e. l. i. in fi.

c **A**dversarij. i. dñi soli. Et no. ex p̄dictis. q. aut est actū in imponenda seruitute ut liceat opire aptū v̄

ecōtra: aut non liceat r hoc seruabitur. vt. s. e. l. i. pri. in fi. aut nichil est actū: et tñc licebit

operire apertū et ecōtra si tñ dñs soli nullū habz dñum. vt. s. e. l. i. s. ego ceteros qdez.

si vero subeat dñi: nū: r tñc si maius est cōmodū v̄ctis p̄mittit. als non. vt. s. eo. l. i. in fi. et

hec fm labeonē et p̄ponit stelligitur. Op̄ autez qd fit causa p̄feruandi aquā v̄ retinēdi

neccario forte sine p̄dicta distinctione p̄t fieri. vt s. pri. rā. naz et si r. c. et. Leo. pri. s. d

c **C**emeticus. i. murū de lapidib⁹ ad latus riuu vt aquaz contineat. Accur.

e **A**udiedū eē. contra. s. e. l. i. s. quis. Sol. vt ibi.

f **S**tructilis. i. arte hois r manibus factus.

g **U**tile. nā directū datur quando iā habuit.

h **E**t hoc iterdictū. nō solum in alijs casib⁹. vt. s. e. l. i. in fi. et. l. ij. et. ij. in prin.

i **I**n cōmoditate. facit. s. r. i. l. i. hoc iure. s. is qui. r. s. de itin. actuz p̄ua. l. ij. in fi.

non impune phiberi. Ego pu to⁹ et in specu contra: si nō maior utilitas versatur aduersarij.

Seruus et labeo scribitur: si riuū qui ab initio terrenus fuerit qui aquā non continebat: cemetium vellet facere: audiedū esse. Sed et si eū riuū q̄ structilis fuerit postea terrenū quis faciat aut partez riuū: eque non esse phibendū: michi videtur verius v̄gentē

r necessariam refectionem esse admittēdam.

Si quis nouum canalē vel fistulā in riuo velit collocare: eū id nūcūq̄ habuerit: vtilē et hoc iterdictū futurum labeo ait. Nos r hic

opinamur vtilitatem eius qui ducit sine incōmoditate eius cui⁹ ager est spectādā.

Si aqua in vnū lacum ducatur: r inde per plures ductus ducatur: hoc iterdictum vtilē erit volenti rescire ipsum lacum.

Hoc iterdictū ad omnes riuos p̄tinet: siue in publico: siue in p̄uato sint cōstituti. Sz et si calide aque riuus sit: de hoc resciendo cōpetit interdictū.

Aristo et de cuniculo restitueno: per quē vapor trahitur in balnearijs vaporibus: putat vtilē actionē cōpetere: r erit dicēdū vtilē iterdictū ex hac causa cōpetere.

Iisdē autē p̄fontis: r in easdē iterdictū hoc datur: quib⁹ r in quas de aqua interdicta reddūtur: que supra sunt enumerata.

Si q̄ riuum rescietū opus nouum nūciat: bene dictū est posse contēnē optis noui nūciationem. Cū enim pretor ei vim fieri vetet: absurdū est p̄ operis noui nūciationē eū im

l **C**alide aque. ad quod. s. de aqua quon. r est. l. i. s. idem labeo.

l **D**e cuniculo. per quē aqua calida vt posuit immittitur vel in quo congeritur vt inde ducatur.

m **C**lapot. i. aqua calida. Accur.

pediri. Plane per in rē actionē dicēdū esse posse aduersus eū v̄dicari⁹ ius ei nō esse: dubiū nō est. De dāno quoq̄ infecto cauere eū debere minime opz dubitari.

Si q̄s eū exportare v̄hereq̄ ea q̄ refectioni necessaria sunt phibeat: hoc iterdictū cōpetere ei offi li⁹ putat: qd est verū.

Uenul. r riuus rescicndis ita iterdicetur: vt nō q̄ratur an aquā iure ducere actoz liceret. Non enim tā necessaria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferretur: r hoies siti necarētur: r sane aq̄ peruenire nisi refectione riuo non p̄t. at non refectione itinere difficultas tñ eundā agēdiq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

De riuus rescicndis ita iterdicetur: vt nō q̄ratur an aquā iure ducere actoz liceret. Non enim tā necessaria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferretur: r hoies siti necarētur: r sane aq̄ peruenire nisi refectione riuo non p̄t. at non refectione itinere difficultas tñ eundā agēdiq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

Uenul. r riuus rescicndis ita iterdicetur: vt nō q̄ratur an aquā iure ducere actoz liceret. Non enim tā necessaria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferretur: r hoies siti necarētur: r sane aq̄ peruenire nisi refectione riuo non p̄t. at non refectione itinere difficultas tñ eundā agēdiq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

Uenul. r riuus rescicndis ita iterdicetur: vt nō q̄ratur an aquā iure ducere actoz liceret. Non enim tā necessaria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferretur: r hoies siti necarētur: r sane aq̄ peruenire nisi refectione riuo non p̄t. at non refectione itinere difficultas tñ eundā agēdiq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

Uenul. r riuus rescicndis ita iterdicetur: vt nō q̄ratur an aquā iure ducere actoz liceret. Non enim tā necessaria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferretur: r hoies siti necarētur: r sane aq̄ peruenire nisi refectione riuo non p̄t. at non refectione itinere difficultas tñ eundā agēdiq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

Uenul. r riuus rescicndis ita iterdicetur: vt nō q̄ratur an aquā iure ducere actoz liceret. Non enim tā necessaria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferretur: r hoies siti necarētur: r sane aq̄ peruenire nisi refectione riuo non p̄t. at non refectione itinere difficultas tñ eundā agēdiq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

Uenul. r riuus rescicndis ita iterdicetur: vt nō q̄ratur an aquā iure ducere actoz liceret. Non enim tā necessaria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferretur: r hoies siti necarētur: r sane aq̄ peruenire nisi refectione riuo non p̄t. at non refectione itinere difficultas tñ eundā agēdiq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

Uenul. r riuus rescicndis ita iterdicetur: vt nō q̄ratur an aquā iure ducere actoz liceret. Non enim tā necessaria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferretur: r hoies siti necarētur: r sane aq̄ peruenire nisi refectione riuo non p̄t. at non refectione itinere difficultas tñ eundā agēdiq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

Uenul. r riuus rescicndis ita iterdicetur: vt nō q̄ratur an aquā iure ducere actoz liceret. Non enim tā necessaria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferretur: r hoies siti necarētur: r sane aq̄ peruenire nisi refectione riuo non p̄t. at non refectione itinere difficultas tñ eundā agēdiq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

Uenul. r riuus rescicndis ita iterdicetur: vt nō q̄ratur an aquā iure ducere actoz liceret. Non enim tā necessaria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferretur: r hoies siti necarētur: r sane aq̄ peruenire nisi refectione riuo non p̄t. at non refectione itinere difficultas tñ eundā agēdiq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

Uenul. r riuus rescicndis ita iterdicetur: vt nō q̄ratur an aquā iure ducere actoz liceret. Non enim tā necessaria refectionem itinerum q̄ riuozū esse: qm̄ nō refectionis riuus omnis vsus aque auferretur: r hoies siti necarētur: r sane aq̄ peruenire nisi refectione riuo non p̄t. at non refectione itinere difficultas tñ eundā agēdiq̄ fieret: que temporib⁹ est utis leuior: esset.

n **I**nterdicta. q̄ sūt tria. de quonidiana. Itē est: ua. Itē est: castello. vt. s. ti. l. i. in prin. r s. deinde. r s. aut pretor. s. he redib⁹: r in heredes et emptores. vt. s. e. l. s. aut pretor.

o **P**osse contēni. vt. et. s. de ope. no. nū. l. de pupillo. s. si q̄s riuos. r s. de cloacis. l. i. s. si q̄s purgati. nisi causa dñi infecti. vt. l. i. s. q̄ si quis in mari. r s. p̄tori.

p **U**enudicari. p̄ negatoriam. Accur.

q **S**i quis eum exportare. docto. Accur.

r **U**ehereq̄. plaustro vel alio. Accur.

s **C**ōpetere ei. facit. s. l. i. s. deinde.

t **R**iuus. rescicndis. q̄ est su duo. p̄bat. vt. s. de iti. actuz p̄ua. l. ij. s. hoc autem. Itē hic vnus. s. s. vsus hoc anno. vt s. e. l. i. in prin et facit. s. l. i. s. hoc iterdictum cōpetit.

v **D**ifficultas. r sic p̄t riri l. cum difficultate.

x **Q**ue. s. difficultas eundā.

y **D**ifficultas. r sic p̄t riri l. cum difficultate.

z **Q**ue. s. difficultas eundā.

z **D**ifficultas. r sic p̄t riri l. cum difficultate.

z **Q**ue. s. difficultas eundā.

a **P**iscina. ad quam pecus appellatur.

b **D**iscrete. i. separate.

atque continent. scilicet agentis: ut quod persona agentis probare debet in superioribus interdictis id debeat probare agentis do isto interdicto. si quod usus est putas se suo iure uti. ad quod est. s. de aqua quoti. et est. l. i. §. aristo.

b. Uti. i. sicut. Accur.

c. Hoc interdictum eadem ubi eadem res vel utilitas: ubi idem ius ut hic. et. s. ad. l. aquil. il lud. r. insti de leg. pa. tu. §. i. et. s. de ritu nup. l. liber. §. i. r. de pbo. obl. l. a. ticio. r. C. de lib. pte. l. i. §. i. facit. s. u. l. i. f. i. n. a. Accur.

d. Nisi enim audi viam rationem que re hoc edictum est factum. et sic ubi res loci hinc et lex siue ratio. ad quod factum quod notauit. s. de leg. et fenatus. l. i. non olim. Quis tamen generalior est ratio ratio: quia ratio restringit superius dictum. ut. s. de acqui. pos. l. i. si quis animo. r. b. calu. hec actio. in pun. Ac.

e. Non permitatur ei scilicet qui hinc ius haurienti ex fonte. et alio cui. Accur.

f. Omnibus. ut emptoribus hereditibus et filibus ut. s. de aqua quoti. et est. l. i. §. ait pretor.

De cloacis. Et uti ut rini indiget purgatio: ut pretor cesset rini: et com moditas veniat.

Retor ait purgare reficere.

heatur: sicut etiam pecus ad aquam appellere. Et eadem sunt hic dicenda que ad personam agentis quecunque in superioribus interdictis diximus. Hoc interdictum de cisterna non competit: nam cisterna non habet perpetuam cisternam nec viam habet aquam: ex qua apparet in his omnibus exigendum ut viam aqua sit. Cisterna autem imbribus concipiunt. Dentque stat interdictum cessare si lacus piscina/puteus aquam viam non habet. Plane si quis ire ad haurium prohibeat eque interdictum sufficere. Deinde ait pretor: quominus fontem que de agere purges reficias ut aquas coercere utique ea possis: dum ne aliter vras atque vras hoc anno non vis non clam non percarto ab illo usus es vim fieri veto. Hoc interdictum eadem habet indictum de riuis reficiendis: nisi enim purgare r reficere fontem licuerit nullus usus erit eius. purgandus autem et reficiendus est ad aquam coercenda: ut vras que aqua possit: dum non aliter vras que sicuti hoc anno vis est. Locus exercere aquam est continere sic ne defluat vel dilabatur: dum non permittatur ei nouas venas que rere vel apire. hic enim innotat aliquid preter id quod procedit anno usus est: Sed et de lacu puteo et piscina reficendis purgandis interdictum competit: r omnibus personis dabit: quibus permittitur interdictum de aqua est ius.

De cloacis. Titu. xxij. Ulpianus.

Retor ait: quominus illi cloacaz que ex edibus eius in tuas pertinet edes qua de agere purgare reficere liceat vim fieri veto. dantur infecti quod opis vicio factum sit: cauere iubebo. Sub hoc titulo duo interdicta pretor subicit: vnum prohibitorium: alterum re-

stitutorium: et primum prohibitorium. Curavit autem pretor per hec interdicta: ut cloace r purgentur et reficiantur: quorum vtrumque ad salubritatem ciuitatum et ad tutelam pertinet. nam et celum pestiles et ruinas minantur immundicie cloacarum: id est si non reficiantur. Hoc autem interdictum propositum est de cloacis priuatis. Publice enim cloace publicam curam merentur. Cloaca autem est locus concauus per quem colluutes quedam fluat. Hoc interdictum quod primum proponitur prohibitorium est: quo prohibetur vicinus vim facere/ quominus cloace purgentur et reficiantur. Cloace appellatio et tubus et fistule continentur. Quia autem cloacarum purgatio/ et refectio ad publicam utilitatem spectare videtur: idcirco placuit non esse interdictum addendum quod non vis non clam non percarto ab alio usus es: ut etiam si quis talem usum habuerit: tamen non prohibeatur volens cloacam reficere et purgare. Deinde ait pretor: que ex edibus eius in tuas pertinet edes: hic accipe debes edes pro omni edificio: hoc est ex edificio eius in tuum edificium. Hoc amplius labeo putabat huic interdicto locum esse: et si area ab vtraque parte edificii sit: et si forte inquit cloaca ducta sit ex urbano edificio in primum agrum. Idem labeo ait etiam eum qui priuatam cloacam in publicam mittere velit tuendum ne ei vis fiat. Sed et si quis velit talem cloacam facere que exitum habeat in publicam cloacam non esse eum impedendum populo scribit. Quod ait pretor pertinet: hoc significat quod ex edibus eius in tuas edes pertinet: hoc est dirigit/ extendit/ puenit: et tamen ad primum vicinum hoc interdictum pertinet que aduersus vltiores per agrum edes cloaca currit. Quis flauus in eadem scribit petere hoc interdictum: ut in vicini edes veniat r resciat pautimenta purgatio de cloace gratia. Verendum tamen esse populo. scri. ne in eo casu danti infecti stipulatio non committatur: sed hec

duo capita sunt huius interdicti: et vtrumque prohibitorium.

h. Sub hoc titulo. s. de cloacis non autem dicimus. i. interdicto quia in isto huiusmodi est restitutorium. sed quod subicitur duo imo tria vel quatuor. nam hec sunt duo capita reficere et purgare. Item. s. de deinde. sunt alia duo reficere et non immittere. sed respondeo duo interdicta. i. duo genera interdictorum scilicet prohibitorium et restitutorium. et hec tria. s. prohibitoria sunt duo: hic tamen in s. deinde. in fi. at vti pos. non datur. ut s. vti pos. l. i. §. i. Accur.

i. Minant. celestes pestilentias et fames.

k. Si non reficiantur. facit. s. de ope. no. nu. de pupillo. §. si quis riuos. Ac.

l. Tubus. est foramen cloace in de purgatur colluies aque.

m. Fistule. est aliud instrumentum ad idem.

n. In tuas pertinet edes. etiam non iure seruutatis. Accur.

Liber Quintus:

a Reficere, vel purgare, vt. s. de ope. noui nun. s. pu pullo. s. si qd rinos. et. s. de rino. l. iij. s. pe. et sunt ar. ad cōtēndas nūciatōes. l. de reg. iu. l. ppter necessi. et. s. qd fal. tu. auc. l. si id inquit. et. l. de fideiuf. si fideiuf. et. s. p emp. l. ij. s. fi. et. l. alienam. et. C. de rescin. ven. si maior. et. C. de li. be. cau. l. iij. r. s. d. publi. l. papimia. nus. r. s. de pecu. le. si quis seruus. et. s. de reli. ar. si qd. s. idem labeo et. s. manda. l. qn tus. sed ar. cōtra s. de fidei. lib. l. cū vero. et. l. tit. i. l. iij. r. C. d. rei vē. l. si fundum.

b Instituerā, id est inceperam.
c Nisi parat⁹, alio nisi paratus, et alio si paratus et fm primuz dic cautionē. i. actio- nez que oritur ex cautione que in- terposita est cau- sa dāni infecti pol- licetur: nisi r. s. aliam sic: qz vult ptoz vt debeat cauere de damno infecto qd operis vicio factuz sit. i. cum opus destru ctū propter om- gationē r. refectio- nem cloace resti- tutur: de damno infecto cauenduz est. vel die fm eā- dem litterā si. i. qz uis parat⁹ sit res- tituet qd operis vicio factum est: tamen dāni infe- cti cautionē pollice- i. actionē que oritur ex cautioe que cā damni infecti in- spōita fuit: si qd aliud est dāni r. c.

d Deinde aut ptoz. hoc est restitutorium. vt. s. s. i. e
e Restituatur. i. destruat.
f Item ne quid. ecce tertium prohibitorium,
Quāqz cloaca. s. priuata.
g Interdicto. qd est. s. e. l. i. in prin.
h Cōprehendatur. qm ad verba.
i Interdicendum. quoad sententiam.
m Ptoz eñ. argumentatur de publica ad priuatā qd etiā inre dictū de publica nō habem⁹ qd ad verba.
n Ali. ipse labeo.
o Cloacam. priuatam.
p Per idictū. vt. s. l. i. l. pn. idē de publica. vt. s. deiñ.
q Nouā. s. priuatā. et idem de publica.
r Cura sit. vt ediles. vt. s. de via publi. l. ediles. qd ex ptozibus erant. vt in s. de iure natu. s. ptozorum. nō

ergo coram omni ptoze poterat agi vt liceret facere no- nam cloacā vel priuatā: sed tñ coram eo qui curā viaru habebat cū multi essent ptozes. vt. s. de ori. iur. l. ij. s. cūqz consules. vsqz ad. s. iuris civilis. vel verius primo perit licentiā faciendi ad edilibus: qua habita agit co- rā quolibet magi stratu.
Quod vi aut clā. Supiora s. dicta respiciunt futuz tempus: hoc pte ritum. vel dicit. s. separati de vi tā pterita vt vnde vi interdicto: qd p- fenti: vt i. vii. pos. nunc de quodam mixto. s. tā pro vi qd eo qd clam scñ est: qd pro pteri- to et pterenti das- tur. vt. l. eo. is qui s. qd ait ptoz. r. no. qd qdā dicunt esse duo interdi- cta. vñ qd vi: qñ vi est factū. aliud qd clā: qñ clā. qd Jo. nō approbat. qualiterclāz eñ sit factū agit qd vi aut clā. facit. l. eo. is qui in pub. s. hoc interdictū Jte de vi tractat vsqz ad. s. clā. in. l. iij. postea de clā vsqz ad. s. hec ver- ba. in. l. v. et ibi ex- ponit qd factum est.
Dictor aut. vi. cōpuls- ua. vt. s. qd me. c. l. metū s. i. vel ea q con- sensu caruit. vt. l. e. l. s. qd sit vi. et. s. sed et arilo.
Clam. expone vt. l. e. l. iij. s. fi.
Factum est. nō vt ius permittit: qz forte ab alio pos- sidente et supple in ea re qz r. c. Et no. qd nō ēt in priuato qret i publico loci hz. vt. l. iij. s. plane. r. l. vi. facit. s. fi.
Experiūdi ptoz. ex hoc p3 qz vtilis est. vt. l. de di- uer. rescrip. l. i. qd accipit ad sui pncipiū. s. ad cursū con- tinuus est. vt. s. de aqua plu. ar. l. attenus. in prin.
Restituas. i. destruas et in pñtinū statū ponas: qd die vt. l. de s. bo. sig. l. cū ptoz. r. facit. s. cōi di. l. cōi dimidū do. s. l. ianuis. r. c.
Moluntur. i. edificant.
Restituere. s. et vii. pos. in d. dictū loci hz. vt. s. vii. pos. si duo. s. si vian. s. hoc expe dit poti⁹ fm quofdas.
Faciendi. in illa re. s. jo.
Ius habuit. s. si habuit ius qd nō tenet. arg. C. de adul. gracchus. s. hie hz ina qz dñs est soli: s. nō hz qd

re liceret: idqz d. ff. llo et Tre- batio placuisse tpe dicendum ait: vt factā cloacam purgare et restituere pmittēdū sit per interdictū. Nouā⁹ facere is demū cōcedere debeat: cui viarum publicarum cura sit.
Quod vi aut clam.
Itu. r. l. ij.
Quod quis vi aut clam fe- cit non ius permittit: ptoz iu- bet tale opus destrui: postea sequunt verba vlpiani ibi hoc interdictum. vbi dicit qui ius habet aliquid faciendi debet vt iure suo: non aliquid clam aut vi facere. b. d.

Iplanus.
Retor ait: qd vi aut clam factum est qd de re agit id cum experitū di potestas est restituas.
Hoc interdictū restitutori- um est. Et per hoc occursum est cailliditati eozuz qui vi aut clam quedam molitur⁹. Zu- bentur eñ restituere. Et parul refert vtrum ius facien- di⁹ habuit. siue ei ius habuit siue non: tamē tenetur hoc in-

Dictor aut. vi. cōpuls- ua. vt. s. qd me. c. l. metū s. i. vel ea q con-

Dictor aut. vi. cōpuls- ua. vt. s. qd me. c. l. metū s. i. vel ea q con-

a Quis prohibuerit, nec etiā ecōtra quis prohibea-
tur dominus an eius ministri. vt. s. de no. oper. nun. de
pupillo. s. seruo. z. s. nunciacionem.

b Non solet. vt. s. de consti. pecu. l. 1. z. et facit. s. de
vfu. l. si quis solutioni. s. si. z. s. de oper. no. nun. nisi. pcurator.
et. s. de bo. auc. iudi. pos. l. cū vnus. in prin. et. i. eo. interdictum.

c Et si clā. ita q nec per se vel p aliu phibuit do-
minus.

d Faciendā. vt locus sit illi interdicto.

e Perseuerat. hoc inter easdem psonas. fecit in diuersis. vt. i. eo. viz facit. s. rādiu. z. facit. s. e. l. i. s. idē la beo. z. ar. i. de fur. s. uis. z. s. qd me. cau. videam. sed ptra. i. e. l. i. si is q s. interdictū. Soluti. ibi facta fuit remissio. hic nō. yez facit. s. de leg. ii. ti. cia seio. s. ysuras. z. s. vt in pos. leg. l. si is a quo. s. si. sed arg. cōtra. i. de ver. sig. vasa vinar. itē cōtra. s. de iti. actus pūua. l. iij. in prin. Sol. vt ibi. item cōtra. s. b. ysur. l. mota. ibi cum sit omnia zc. sed magis concordat. itē ar. i. s. de acqui. re. do. q. bo. na. s. i.

f Sed si permisit. post prohibicionē. z. hic pūca.

g Exceptio. s. cōuentionis. vt. z. i. ti. i. l. i. z. s. de pac. iuris. s. pe. et. s. de oper. no. nun. l. i. s. item queritur. z. s. qui. mo. pig. vel hypo. sol. si consenserit.

h Vel tutor. quia hi loco dominorum habētur. vt. i. de fur. interdum. s. qui tutelam. z. arg. i. de iniur. sed z. si vnus. s. i. Accur.

i Administrat. ad differentia eius q contutori ad ministracionem cessit. vel qui ad instruendū datus est. vt. i. de solu. qd si forte. s. i. Accur.

k Locum fore. s. cōuentionis de rigore. Sed an mīnoz poterit resitutiōem splotare. videtur q sic. vt. s. de mīno. l. ait pteoz.

l Concessio. l. remissio.

hbuerit: nec quez moueat qd phibuerit: nec q per liberam psonam actio acqri nō solet. nam phibitio hec demōstrat te vim facere. Quid mirū: cuz et si clam feceris: habea tāmē actionē: ergo magis facto tuo delinquetis qd alieno acqritur michi actio. Illud sciendū est nō in oibz momētis vim eē faciendā: s. z. semel iter intia facta vis pseuerat.

Qui pmitit op? fieri: si interdicitū pponat: patitur exceptionē cōuentionis. h. d.

Sz si permisit: aduersus eū q vtit interdicto exceptio erit necessaria. Non tñ autē si ego pmisero: s. z. si pcurator: vt tutor: qd tutelā administrat: vt curator: pu pilli vel furiosi: siue adolefcētis: dicendū erit exceptioni locum fore.

Officiarij publici nō pōt vltra pmittere qd sibi pcessus sit a lege vel consuetudine.

Plane si ptes vel pcurator: res publice pmiserit in publico loco facere: Perua scribit exceptionē locū nō habere. qz et si locoz inqt publicoz pcuratio data est: pcessio tamen data nō est. Hoc ita veruz est: si modo nō lex municipalis pcurator: res publice amplj cōcedat.

Si qd iuris defēsiōes pponere paratus est videt cessare clandestina aut violenta motio. h. d.

Sed et si a pūncipe vel ab eo cui pūncipes hoc ius cōcedēdi dederit: idem erit pbādū.

Si qd parat? sit se i iudicio defendere aduersus eos q interdicedū putat ne opus fiat: an videat vim facere desinere: z magis est vt desinat: si modo satis offerat z defendere paratus est si qd agat: et ita sabin? scribit.

Sed et si qd dāni infecti paratus sit cauere cū ppter hoc tñ esset phibitus: vel quia non defendebat: vel dāni infecti non repo mittebat: consequēs est dicere desinere eum vim facere.

Clam facere videt cassius scribit: eū qui celauit aduersario: neqz et denunciavit? si modo timuit? eius prouersiam? aut debuit timere. Idē aristo putat eū quoz clam facere: q celādū animū habet eum que phibiturum se intellexit: z id existimat: aut existimare debz se prohibiturū iri.

Menul. Seruius etiam clam facere eū ait: q existimare debeat sibi prouersia futura: qz nō opinione eius z resumptiā estimationem sequi oporteat: ne melioris cōditionis sint stulti q periti.

Alpia.

Data. etiam de rigore. ad qd est. s. de trāfac. l. com hi. s. si ptoz. z. s. de iureiuran. l. eū qui. s. in popularibz. z. C. de trāfac. l. ptes. z. s. de dona. l. fili. z. s. de pac. l. contra. s. si filius. z. C. de pac. fil. z. et. s. ad macedo. l. si fili. in prin. z. s. de reb. eozum. l. z. magis. s. ne passim. Et no. Admi

er presentis z superi rioris q matorem potestatem habet priuat? administratoz qd publici habz? n. Municipalis. sic ergo cōsuetudo specialis de rogat legi specialiter: vt hic. et. C. spālis de eman. lib. l. i. et legi de s. cōis pcedio. v. rogat. ditor. s. si constat. z. s. qd cuiusqz ymiuer. l. itē. s. i. itē facit. i. eo. aut qui. s. idem ait.

o Dederit. predicta cōcessio fuerit data supple.

p Erat pbādum. exceptioi locum fore.

q Interdicendū. l. denūciandū. vt statim subijcit ne opus fiat zc.

r Scribit. facit s. de ope. no. nun. l. ptoz. s. si qd paratus. z. l. stipulatio. s. i. z. quoz leg. a. l. i. s. i. z. i. de si de iur. si dubitet. l. pñ. et. s. de vluca. si is q. s. si seru.

s Desinere. sublata causa tollitur phibitio. vt s. pri. s. t. Denunciavit. hic cōtinua inferiorē. l. aut qui. Creditit eū moturū sibi controuer

t Timuit. i. si creditit eū moturū sibi controuer

stam: et ita consequenter timuit: inde est q clam fecit aut saltem debuit credere z ita psequer timere.

x Controueriam. de iure z in iure moueri.

y Prohibitoris. de facto z sine iudice: vt differat a pcedēti casu. sic. s. qd me. cau. l. isti qdē. z. facit. s. ad. l. ad. l. ob id. et. l. idē iur. z. i. l. pri. z. s. ad maced. l. iulian. z. s. p emp. l. q fundū. s. seru. me. z. s. de ptrahe. emp. eaq. s. i. z. i. de regu. iur. l. q tutela. s. vi. z. s. si cer. pe. l. qd te. z. s. de pos. l. si su. z. i. s. fur. l. q rē. z. s. s. acq. pos. l. clā.

Seruius. ait. idē qd supioz. s. z. addit qz zc. ad qd facit. s. s. noza. l. nō solū. z. s. b. pen. here. si a pte. s. i. pdo. z. s. de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. p cordāne supioz. s.

Seruius. ait. idē qd supioz. s. z. addit qz zc. ad qd facit. s. s. noza. l. nō solū. z. s. b. pen. here. si a pte. s. i. pdo. z. s. de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. p cordāne supioz. s.

Seruius. ait. idē qd supioz. s. z. addit qz zc. ad qd facit. s. s. noza. l. nō solū. z. s. b. pen. here. si a pte. s. i. pdo. z. s. de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. p cordāne supioz. s.

Seruius. ait. idē qd supioz. s. z. addit qz zc. ad qd facit. s. s. noza. l. nō solū. z. s. b. pen. here. si a pte. s. i. pdo. z. s. de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. p cordāne supioz. s.

Seruius. ait. idē qd supioz. s. z. addit qz zc. ad qd facit. s. s. noza. l. nō solū. z. s. b. pen. here. si a pte. s. i. pdo. z. s. de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. p cordāne supioz. s.

Seruius. ait. idē qd supioz. s. z. addit qz zc. ad qd facit. s. s. noza. l. nō solū. z. s. b. pen. here. si a pte. s. i. pdo. z. s. de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. p cordāne supioz. s.

Seruius. ait. idē qd supioz. s. z. addit qz zc. ad qd facit. s. s. noza. l. nō solū. z. s. b. pen. here. si a pte. s. i. pdo. z. s. de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. p cordāne supioz. s.

Seruius. ait. idē qd supioz. s. z. addit qz zc. ad qd facit. s. s. noza. l. nō solū. z. s. b. pen. here. si a pte. s. i. pdo. z. s. de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. p cordāne supioz. s.

Seruius. ait. idē qd supioz. s. z. addit qz zc. ad qd facit. s. s. noza. l. nō solū. z. s. b. pen. here. si a pte. s. i. pdo. z. s. de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. p cordāne supioz. s.

Seruius. ait. idē qd supioz. s. z. addit qz zc. ad qd facit. s. s. noza. l. nō solū. z. s. b. pen. here. si a pte. s. i. pdo. z. s. de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. p cordāne supioz. s.

Seruius. ait. idē qd supioz. s. z. addit qz zc. ad qd facit. s. s. noza. l. nō solū. z. s. b. pen. here. si a pte. s. i. pdo. z. s. de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. p cordāne supioz. s.

Seruius. ait. idē qd supioz. s. z. addit qz zc. ad qd facit. s. s. noza. l. nō solū. z. s. b. pen. here. si a pte. s. i. pdo. z. s. de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. p cordāne supioz. s.

Seruius. ait. idē qd supioz. s. z. addit qz zc. ad qd facit. s. s. noza. l. nō solū. z. s. b. pen. here. si a pte. s. i. pdo. z. s. de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. p cordāne supioz. s.

Seruius. ait. idē qd supioz. s. z. addit qz zc. ad qd facit. s. s. noza. l. nō solū. z. s. b. pen. here. si a pte. s. i. pdo. z. s. de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. p cordāne supioz. s.

Seruius. ait. idē qd supioz. s. z. addit qz zc. ad qd facit. s. s. noza. l. nō solū. z. s. b. pen. here. si a pte. s. i. pdo. z. s. de iur. z. fac. igno. l. nec supina. z. p cordāne supioz. s.

Aut qui aliter. qui clam edificat et dñm nō certificat
facit clam. aut si dñm certificat. sed alio modo post
modū facit. similiter facit clā. dicit enim nō faciā tibi nisi
mura. tū resū de quo dñs non curavit. sed postea facit de
lapidibus que dñs sciens non permisisset. et qđ subijcit
vel qđ de rē. idē dicit
sed clarius. vñ
s. in qualitat. hic
in substāna opis
decapit eū ad que
pñt. t nō fieri cu-
tus interest nō fie-
ri. vt quia dixit se
facturū foueas et
fecit murū. Sed
oppo. videt qđ ille
faciat vi nō clam.
nam facit ne phi-
beat. vt. s. l. i. s.
sed r aristo. Rñ. s.
sciuit qđ faciebat.
sed impedit. phi-
bere nō poterā:
hic ignorabā. naz
credebā qđ aliud
faceret: et sic facit
clā. r facit. i. pr. s.
b Cōsulto. i. ex
consilio.

Aut qđ aliter fecit qđ de-
nūciauit: vel qui dece-
pto eo fecit ad que ptinuit nō
facere: vel cōsulto tunc denun-
ciat aduersario: cum eū scit nō
posse phibere: vel tā sero de-
nūciat vt obuiare phibitur?
priusqđ fiat non possit. et hoc
ita labeonē probare aristo ait.

Si qđ se denūciauerit op?
facturū/non semp videt clam
fecisse: si post denūciationē fe-
cerit. debet enī (r ita labeonē)
r diem r horā denūciatione
complecti: r vbi: r qđ opus fa-
cturus sit. Neqđ quidē perfum-
ctorie: aut obscure dicere: aut
denūciare. neqđ tā artate ad-
uersariū: vt intra diē occurre-
re ad prohibendū nō possit.

Et si forte non sit cui denūcie-
tur: neqđ dolo malo factū sit
ne sit: amicis deniq; aut pcy-
ratorū: aut ad domū denūcia-
dū est. Sed r seruius recte
ait sufficere femine viro notū
facere opus se facturū: vel
deniq; sciēte eo facere: qđ qđ
etiā illud sufficiat celandi ani-
mū non habere.

Idē ait: si
qđ in publico municipiū velit
facere: sufficere ei si pcurato-
ri reipublice denūciat. Si
testatem hanc vt posset concedere hominibus edificare
in publico loco. vt. s. eo. l. prohibere. § illud.

Et si forte. Uel dic qđ volebat nūciare in re presentī. hoc
qđē propter tarditatē nūciationis non potest.
Non semp istud nō est additū. Jr. sed sine eo stare
Labeo. scilicet dicit. (posset.
Diem. s. facti operis.
Et horam. in hoc est arg. ptra. i. de accu. l. libelloy.
circa pun. sed in alio casu est. Jic in eo qđ subijcit qđ op?
r r. est contra. s. de no. ope. nunc. l. i. s. potest autē. sed ibi
in nūciante ad prohibendū: hic in edificāce nūciante. i.
certificante domini. Item quod subijcit neq; quidē rē.
facit. s. de interro. act. de etate. § nichil. et de contrahen.
emp. l. ea que. in fi.

Perfunctioe. i. obscure. vt et subijcit. vel dic. i. de
Occurrere. ad locum operis cum ibi (ceptic.
velit nūciare: potest tamen et ibidem: vt modo dixi.

Nō possit. si ergo a predictis non cauet clam facit.
Denūciat. ab edificāte: vt p; ex pñctis r inferiorib?
Ad domū. arg. qđ si veditor sit absens sine dolo: nec
sciat emptor vbi sit: salte amicis aut pcuratorū aut domi
est denūciandū: vt possit de euitōe agere: ad que facit
C. de āna. excep.
l. penul. r. s. s. dā.
insec. l. iij. § pñtor.
et. s. de lib. agno.
l. i. in pun.

Quis dum putat locū tuum es
se qui est meus: celandi tui nō
mei causa fecerit: michi iterdi-
ctū cōpetere. Idē dicitur
r si serui mei vel procuratoris
celādi causa factū sit: michi in
terdictum cōpetere. Si qđ
cū denūciauerit opus se factu-
rum: eius denūciatum esset ne
faceret: fecerit: vtili? puto p-
bandum vñ cum seculle.

Hic incipit exponere verbū
factum est: positum in edicto
r diuiditur vsq; ad finem. quia
primo ponit dictum mutui. se-
cundo reprehendit eum in eo
qđ dixit tu. tertio reprehendit
in eo qđ dixit moxum. quarto i
eo reprehendit qđ dixit tuo ius-
tu. quinto ponit vnam regulā
generalem. secūda ibi: habeo
autem. tertia ibi: si quis seru?
quarta ibi similiter. quinta ibi:
et cū interdictū. Bar.

Hec verba qđ vi aut clam
factum est: ait mutius ita esse?
quod tu aut tuorū quis fece-
rit: aut tuo iussu factū est. La-
beo autē ait plures personas
cōtineri his verbis. nam ecce
primū heredes eorum quos
enumerat mutius cōtineri pu-
tat. Idem ait r aduersus pro-

Item qđ dicitur: si quis seru?
quarta ibi similiter. quinta ibi:
et cū interdictū. Bar.

Hec verba qđ vi aut clam
factum est: ait mutius ita esse?
quod tu aut tuorū quis fece-
rit: aut tuo iussu factū est. La-
beo autē ait plures personas
cōtineri his verbis. nam ecce
primū heredes eorum quos
enumerat mutius cōtineri pu-
tat. Idem ait r aduersus pro-

Item qđ dicitur: si quis seru?
quarta ibi similiter. quinta ibi:
et cū interdictū. Bar.

Item qđ dicitur: si quis seru?
quarta ibi similiter. quinta ibi:
et cū interdictū. Bar.

Item qđ dicitur: si quis seru?
quarta ibi similiter. quinta ibi:
et cū interdictū. Bar.

Item qđ dicitur: si quis seru?
quarta ibi similiter. quinta ibi:
et cū interdictū. Bar.

Item qđ dicitur: si quis seru?
quarta ibi similiter. quinta ibi:
et cū interdictū. Bar.

Sed r serui-
us. aliqđ volebat
edificiū facere cu-
ius noie poterat
mulier agere qđ
vi aut clā: certe si
vir certificet suffi-
cit qđ procurator
vxius. vt. C. de
pcur. l. ij. r. l. ma-
ritus. Uel qđ ipsa
sciat qđ ipse sciat. ar-
gu. C. de epif. au.
l. r. si legib? r fm
hoc dicto femine
est genitius. Uir-
ro. i. marito est da-
mus. Nō autem
ecōtra est idē. vt
J. de inur. l. ij.
p Femine. cu-
tus interest ne op?
fiat.

Sed r serui-
us. aliqđ volebat
edificiū facere cu-
ius noie poterat
mulier agere qđ
vi aut clā: certe si
vir certificet suffi-
cit qđ procurator
vxius. vt. C. de
pcur. l. ij. r. l. ma-
ritus. Uel qđ ipsa
sciat qđ ipse sciat. ar-
gu. C. de epif. au.
l. r. si legib? r fm
hoc dicto femine
est genitius. Uir-
ro. i. marito est da-
mus. Nō autem
ecōtra est idē. vt
J. de inur. l. ij.
p Femine. cu-
tus interest ne op?
fiat.

Sed r serui-
us. aliqđ volebat
edificiū facere cu-
ius noie poterat
mulier agere qđ
vi aut clā: certe si
vir certificet suffi-
cit qđ procurator
vxius. vt. C. de
pcur. l. ij. r. l. ma-
ritus. Uel qđ ipsa
sciat qđ ipse sciat. ar-
gu. C. de epif. au.
l. r. si legib? r fm
hoc dicto femine
est genitius. Uir-
ro. i. marito est da-
mus. Nō autem
ecōtra est idē. vt
J. de inur. l. ij.
p Femine. cu-
tus interest ne op?
fiat.

Sed r serui-
us. aliqđ volebat
edificiū facere cu-
ius noie poterat
mulier agere qđ
vi aut clā: certe si
vir certificet suffi-
cit qđ procurator
vxius. vt. C. de
pcur. l. ij. r. l. ma-
ritus. Uel qđ ipsa
sciat qđ ipse sciat. ar-
gu. C. de epif. au.
l. r. si legib? r fm
hoc dicto femine
est genitius. Uir-
ro. i. marito est da-
mus. Nō autem
ecōtra est idē. vt
J. de inur. l. ij.
p Femine. cu-
tus interest ne op?
fiat.

Sed r serui-
us. aliqđ volebat
edificiū facere cu-
ius noie poterat
mulier agere qđ
vi aut clā: certe si
vir certificet suffi-
cit qđ procurator
vxius. vt. C. de
pcur. l. ij. r. l. ma-
ritus. Uel qđ ipsa
sciat qđ ipse sciat. ar-
gu. C. de epif. au.
l. r. si legib? r fm
hoc dicto femine
est genitius. Uir-
ro. i. marito est da-
mus. Nō autem
ecōtra est idē. vt
J. de inur. l. ij.
p Femine. cu-
tus interest ne op?
fiat.

Sed r serui-
us. aliqđ volebat
edificiū facere cu-
ius noie poterat
mulier agere qđ
vi aut clā: certe si
vir certificet suffi-
cit qđ procurator
vxius. vt. C. de
pcur. l. ij. r. l. ma-
ritus. Uel qđ ipsa
sciat qđ ipse sciat. ar-
gu. C. de epif. au.
l. r. si legib? r fm
hoc dicto femine
est genitius. Uir-
ro. i. marito est da-
mus. Nō autem
ecōtra est idē. vt
J. de inur. l. ij.
p Femine. cu-
tus interest ne op?
fiat.

Sed r serui-
us. aliqđ volebat
edificiū facere cu-
ius noie poterat
mulier agere qđ
vi aut clā: certe si
vir certificet suffi-
cit qđ procurator
vxius. vt. C. de
pcur. l. ij. r. l. ma-
ritus. Uel qđ ipsa
sciat qđ ipse sciat. ar-
gu. C. de epif. au.
l. r. si legib? r fm
hoc dicto femine
est genitius. Uir-
ro. i. marito est da-
mus. Nō autem
ecōtra est idē. vt
J. de inur. l. ij.
p Femine. cu-
tus interest ne op?
fiat.

Sed r serui-
us. aliqđ volebat
edificiū facere cu-
ius noie poterat
mulier agere qđ
vi aut clā: certe si
vir certificet suffi-
cit qđ procurator
vxius. vt. C. de
pcur. l. ij. r. l. ma-
ritus. Uel qđ ipsa
sciat qđ ipse sciat. ar-
gu. C. de epif. au.
l. r. si legib? r fm
hoc dicto femine
est genitius. Uir-
ro. i. marito est da-
mus. Nō autem
ecōtra est idē. vt
J. de inur. l. ij.
p Femine. cu-
tus interest ne op?
fiat.

Sed r serui-
us. aliqđ volebat
edificiū facere cu-
ius noie poterat
mulier agere qđ
vi aut clā: certe si
vir certificet suffi-
cit qđ procurator
vxius. vt. C. de
pcur. l. ij. r. l. ma-
ritus. Uel qđ ipsa
sciat qđ ipse sciat. ar-
gu. C. de epif. au.
l. r. si legib? r fm
hoc dicto femine
est genitius. Uir-
ro. i. marito est da-
mus. Nō autem
ecōtra est idē. vt
J. de inur. l. ij.
p Femine. cu-
tus interest ne op?
fiat.

Sed r serui-
us. aliqđ volebat
edificiū facere cu-
ius noie poterat
mulier agere qđ
vi aut clā: certe si
vir certificet suffi-
cit qđ procurator
vxius. vt. C. de
pcur. l. ij. r. l. ma-
ritus. Uel qđ ipsa
sciat qđ ipse sciat. ar-
gu. C. de epif. au.
l. r. si legib? r fm
hoc dicto femine
est genitius. Uir-
ro. i. marito est da-
mus. Nō autem
ecōtra est idē. vt
J. de inur. l. ij.
p Femine. cu-
tus interest ne op?
fiat.

Sed r serui-
us. aliqđ volebat
edificiū facere cu-
ius noie poterat
mulier agere qđ
vi aut clā: certe si
vir certificet suffi-
cit qđ procurator
vxius. vt. C. de
pcur. l. ij. r. l. ma-
ritus. Uel qđ ipsa
sciat qđ ipse sciat. ar-
gu. C. de epif. au.
l. r. si legib? r fm
hoc dicto femine
est genitius. Uir-
ro. i. marito est da-
mus. Nō autem
ecōtra est idē. vt
J. de inur. l. ij.
p Femine. cu-
tus interest ne op?
fiat.

Liber Quintus.

s Alieno nomine. s. edificat. vt r. s. de aqua plu. ar. cen. l. q. s. si. sed aduersus dñm ad patientiã. vt i. eo. is qui. s. si tutoris. Vel dic defendetes sed dñs edificauit.

b Interdicti posse. i. interdictu proponi posse.

c Non ob id. i. hoc ipso. Jo.

d Deo noie. i. dominico.

e Quo. i. peculiari. Jo.

f No tecum. directo: sed noxali. Jo. vt. i. si alius in prin.

g Decum. me habete ratu. vt. i. deniq. s. si colono.

h Eo. iubete. s. tm vt stari dices.

i Sed cui. re. pte sed cum eo cuius r. c.

k Procurator. qui iussit. s. generalis. nã hic domi nus nõ mãdauit. sed inferiori rñso: et si tibi r. c. mãda uit dñs. At hic rñ sũ habuit: als nõ tenet. vt. i. deniq. s. si colonus.

l Eius nomine in minore accipe si locupletior est: nõ als: nisi ad patientiã: sed tutor te netur. vt r. i. eo. is qui. s. si tutoris.

m Cũ eo. subaudi tm qui r. c. vt dic tenet cum suo noie iusserit opus fieri. vt. i. l. pri. nõ cũ eo iubente nomine dñi: vt h. U. hic mãdatũ est vt iubere. i. vt opus faceret. ipse autem

aliũ facere iussit. et fm hoc non sunt contra. q. signabo que sunt. i. proxi. rñso. pũam hic approbabo cum dicã hoc domum non mandasse.

n Non tecũ. i. l. pri. contra. Sol. quiddã dicunt hanc p illã corrigi. Alij non tecum. s. directo sed vtiliter. vt. i. eo. is qui. s. si tutoris. vel dic refert vtrũ iubet te facere: an te iubere facere. si enim te iubet facere: et tu aliũ iusseri: et ille fecerit tenetur q. fecit r. ego: teneris r. tu q. videris fecisse. r. hoc casu loquitur. i. l. proxi. si ego. Et autem iussi te iubere facere: r. tu aliũ iusseris r. ille fecerit: tenetur qui fecerit: teneor et ego. tu vero non teneris quia nõ videris fecisse: cũ non fueris iussus facere. r. sic hic loquit. et fm hec non sunt cõtraria. s. ad le. ad. l. liber homo. et de iurisd. om. iudi. si quis id. s. pe. r. i. de iniur. non solũ. s. si mandato. r. l. sed si vnus. s. si iussu. que et superior rñso sunt pũa: nisi q. ibi diximus nõ iterecisse man-

datũ dñi. Jte facit ad hoc rñsum. s. ne vis fiat ei q. in pos. mi. l. i. s. si dñi. r. s. de vi r. vi ar. l. i. s. de icasse. r. i. ar. fur. ce. l. furim. s. siue asit. r. i. de reg. iur. l. is dñi. Jte facit s. de aqua plu. ar. cen. si colonus.

o Et cum. als at cum. et non est hic. s. fm Al.

p Memoramus. i. ad omnes possessionem salte ad patientiã. vt. i. e. l. cõpetit. s. si. q. fieri iussit. meo nomine: vel etiam alieno.

q Ego. tu alij. tuo nomine: secus si meo.

r Tu. quia nome tuo fecit.

s Teneri. si meo noie manda uit. et facit ad misitũ istud. C. ad le. iur. d. vi. l. qm. r. i. vi bo. rap. l. ptoz.

t Hoc edicto. r. i. de iur. l. nõ solũ. s. si mãdato. et. i. eo. sp. s. i. s. i. l. i. p. i. s. i. l. i. s. i. t. i. b. i. r. c. Sol. vt ibi.

u Liberari. s. dol. alioq. remãct ipunit. r. facit. s. q. me. cã. l. q. de pũis. in pn.

v Id est. i. meũ piudiciũ puta seruitur. alij debite. vt. i. p. s. i. e. m. vt opus tollat. vt. i. eo. semp. in pn.

z Impesa. cũ p. c. s. i. r. vel scuta est dñi voluntas. a. patientiã. cũ eo iuro factũ est.

b Noie. ad h. s. de pel. here. l. illud. s. si. r. i. e. l. nã r. si seru. r. l. deniq. s. si. r. s. de dol. eleganter. s. si quadrupes. et de nox. l. electio. Sed contra. s. de aqua plu. ar. l. si terr. s. celsus.

c Interdicitur. i. interdicto agitur. (Sol. vt ibi.)

d Prestare. s. venditorem.

e Aut. neratius.

f Emptor. dum viuit seruus.

g Dominoq. s. quõdam venditore.

h Non restitueret. q. est quãdo voluit dominus.

i Liberari. vt r. i. si fa. fur. se. dica. quotiens in pn. r. (ar. i. eo. semp. s. si.)

k Eadẽ. s. dicenda sunt. Ac.

l Scriui. s. emptor.

m Estet. quia venditor liberabitur.

n Deditet. s. emptor seruorum.

o Aduersus dominum operis. i. venditorem: cuius voluntate factum est.

a Nunciatio. post prohibitionem facte.
b Remissione. i. ante satisfactionem prelitam. que pro re-
fio duo: missio. s. conventione: r iure. i. prelitata satisfactione.
dus mo c **c** Quod vi aut clam. vt r. s. de no. ope. num. p. r. o. r. s. s.
dis fit. nonnulli. r. l. i. s. i.

nec superfluit al-
terum. vt in. d. l. i.
s. i. no.

d Facta. qd fit
conuentione: vel
pstita satisfactioe.
e Prohibeat.
sals iterum.

f hoc ipso. q
satisfecit. et dic
possessor. s. iuris
s. quosda: cuius
causa fit nunciatio.
vt. s. de ope. noui
num. l. de pupillo.

g impositicia. s.
certe immo r soli:
quia r naturalem
causaz habet qua
doq nunciatio: vt
ibide. et hoc qua
do voce tñ. vt et
s. de ope. no. num.

h in operis. et
s. si ser. vendi. r si
foute. s. i. secus si
factu lapilli: vt ea
de. l. de pupillo. s.
meminisse.

i Prohibeat.
sals nunc.
k Celatus. facta
remissione.

l Preoccupatus.
prohibitione
cum animu celan-
di eu no habuit.

m Faceret. do-
mino fundi. nam
ad hoc vt non vi-
deatur edificans
clam edificare dz
dicere dno fundi:
notum sit tibi q
ego volo edifica-
re in tali loco: r in
tali die et hora incipiam. et quedam alia debet dicere. vt
habet. s. eo. l. aut qui. s. i.

n Qd tu no vi. verba exceptionis: recte ageres. p eo
o Qd no vi. sba exceptionis. r expc vt mo. (ope r.
p Dari. hoc verum est in hoc interdicto: secus in iters-
dicto vnde vt. C. ad l. iul. de vi. l. si quis. que est con-
tra. tunc enim amittit ius suum fm. s. vt. C. vnde vi. l.
si quis in tantis. nisi incontinenti faceret. vt. s. de vi et vi
sina. l. qui possessionem.

q Nam. qd dicit in genere: nunc ponit in specie.
r Profuturam. facit. s. ne quid in loco publico. l. si.
s. idem ait. r. s. de dol. si duo. r. l. de regu. iur. l. cum par.

s Illi. r. C. de libe. cau. si filium. r. s. ne quis cum qui in
ius voc. l. ij. r de eo per quem factu est. l. penul. r. l. si. s. si
na. r. s. de compen. l. si ambo. Accur.
t Ex magna. puta si iudicis non habuit copia: cuius
auctoritate opus destrueret. arg. C. d. de cur. l. generali.
r. s. q in frau. cre-
di. ait p. r. s. si de
bitore. Vel si enor-
me damnu patit.
et fm hoc loquit
Jeo. l. fina. s. si ad
ianuam.

u Alloquit. i.
si iusta causa non
intercedit.
v Iudic. q. d.
no auctoritate de-
struentis.
w Incendij. ver-
ba exceptionis.
x fecisset. iure
sals ipe teneretur.
vt. s. ad. l. aquil. l.
quod admodum. s.
magistratus. que
est p. r. nisi sit su-
mus. vt. s. de iur.
l. nec magistratib.
y Conceden-
dum. vt. s. habeat
exceptionem.
z Estimanda.
p. r. p. r. i. qd
solum interest. vt
argu. s. de vi et vi
arma. l. si vi a me.
r. s. is qui in pus-
teli. s. si fundus.
aa Si quemisset.
ad domuz destruc-
tam. r facit. s. ad
vell. l. aliqui. s. si.
r. s. de incen. rui.
nau. l. iij. cr. s. ad
l. r. s. de ia. l. si. s. si
ea. r. s. ad turpil. l.
in senar. s. si. pp.
r. s. loca. si p. r. s.
ab Videtur. s.
ille qui destruxit
edes.
ac Incendio. i.
nulla occasione incendiij habita cum nullu incendiu eet
in de: sed quia volebat dare damnum vicino.
ad Id feceris. i. destruxisti edes vicini.
ae Ortum fuerit. propter quod si edes non essent de-
struete antea: iste posset nunc de iure destruere.
af No idem erit. vt. l. seruet p. r. dicta distinctio. sed s. s.
ad. l. aquil. si qs fumo. s. qd dr. vbi indistincte dicit eu non
tenere damnum. Sol. ibi iustus metus est: hic no vt ibi
nota. Vel fm. p. ibi penalē denegar. hic simplicē pcedit.
ag Statu. vt si tunc imminet metus iam orto incendio.
r facit. s. de teli. ad testum. s. i. r. s. qui r a qui. l. iulian.
r. s. de p. r. ob. si filius. r de sup. ser. usufruct. Accur.
bb ij

ad dicitur celebrari oportet.
ae Domus vicini potest impu-
ne destrui timore ignis si ignis
vsqz illuc peruenit: sin autem
no peruenit vsqz illuc tenetur
destruens. h. d.
af Est et alia exceptio de qua
celus dubitat an sit obijcien-
da: vtputa si incendij arcendi
causa vicini edes intercidi: et
qd vi aut clam mecum agatur
aut damni etiam iniuria. Bal-
lus eni dubitat an excipi opor-
teat: q incendij defendedi cau-
sa factu sit. Seru? aut ait si id
magistratus fecisset? dandam
esse: p. r. i. no esse idem con-
cedendum. Si tamē quidem
vi aut clā factū sit: neqz ignis
eouqz peruenisset: simpli litē
estimandā. si peruenisset: ab
solui eum oportere. Idem ait
esse si damni iniuria actum fo-
ret: quoniam nullam iniuriam
aut damnum dare videretur
eque perituris edibus. Si si
nullo incendio id feceris: de-
inde postea incendium ortum
fuerit: non idem erit dicendū
quia non ex postfacto: sed ex
presenti statu damnum factū
sit nec ne estimari oportere la-
beo ait.

ag Dicit supra expositionem
quod vi aut clam. item et fa-
ctum quo ad personam fa-
cientis: nunc exponit quo ad

ah nulla occasione incendiij habita cum nullu incendiu eet
in de: sed quia volebat dare damnum vicino.
ai Id feceris. i. destruxisti edes vicini.
aj Ortum fuerit. propter quod si edes non essent de-
struete antea: iste posset nunc de iure destruere.
ak No idem erit. vt. l. seruet p. r. dicta distinctio. sed s. s.
ad. l. aquil. si qs fumo. s. qd dr. vbi indistincte dicit eu non
tenere damnum. Sol. ibi iustus metus est: hic no vt ibi
nota. Vel fm. p. ibi penalē denegar. hic simplicē pcedit.
al Statu. vt si tunc imminet metus iam orto incendio.
r facit. s. de teli. ad testum. s. i. r. s. qui r a qui. l. iulian.
r. s. de p. r. ob. si filius. r de sup. ser. usufruct. Accur.
bb ij

am Dicit supra expositionem
quod vi aut clam. item et fa-
ctum quo ad personam fa-
cientis: nunc exponit quo ad

an nulla occasione incendiij habita cum nullu incendiu eet
in de: sed quia volebat dare damnum vicino.
ao Id feceris. i. destruxisti edes vicini.
ap Ortum fuerit. propter quod si edes non essent de-
struete antea: iste posset nunc de iure destruere.
aq No idem erit. vt. l. seruet p. r. dicta distinctio. sed s. s.
ad. l. aquil. si qs fumo. s. qd dr. vbi indistincte dicit eu non
tenere damnum. Sol. ibi iustus metus est: hic no vt ibi
nota. Vel fm. p. ibi penalē denegar. hic simplicē pcedit.
ar Statu. vt si tunc imminet metus iam orto incendio.
r facit. s. de teli. ad testum. s. i. r. s. qui r a qui. l. iulian.
r. s. de p. r. ob. si filius. r de sup. ser. usufruct. Accur.
bb ij

as nulla occasione incendiij habita cum nullu incendiu eet
in de: sed quia volebat dare damnum vicino.
at Id feceris. i. destruxisti edes vicini.
au Ortum fuerit. propter quod si edes non essent de-
struete antea: iste posset nunc de iure destruere.
av No idem erit. vt. l. seruet p. r. dicta distinctio. sed s. s.
ad. l. aquil. si qs fumo. s. qd dr. vbi indistincte dicit eu non
tenere damnum. Sol. ibi iustus metus est: hic no vt ibi
nota. Vel fm. p. ibi penalē denegar. hic simplicē pcedit.
aw Statu. vt si tunc imminet metus iam orto incendio.
r facit. s. de teli. ad testum. s. i. r. s. qui r a qui. l. iulian.
r. s. de p. r. ob. si filius. r de sup. ser. usufruct. Accur.
bb ij

ax nulla occasione incendiij habita cum nullu incendiu eet
in de: sed quia volebat dare damnum vicino.
ay Id feceris. i. destruxisti edes vicini.
az Ortum fuerit. propter quod si edes non essent de-
struete antea: iste posset nunc de iure destruere.
ba No idem erit. vt. l. seruet p. r. dicta distinctio. sed s. s.
ad. l. aquil. si qs fumo. s. qd dr. vbi indistincte dicit eu non
tenere damnum. Sol. ibi iustus metus est: hic no vt ibi
nota. Vel fm. p. ibi penalē denegar. hic simplicē pcedit.
bb Statu. vt si tunc imminet metus iam orto incendio.
r facit. s. de teli. ad testum. s. i. r. s. qui r a qui. l. iulian.
r. s. de p. r. ob. si filius. r de sup. ser. usufruct. Accur.
bb ij

bb nulla occasione incendiij habita cum nullu incendiu eet
in de: sed quia volebat dare damnum vicino.
bc Id feceris. i. destruxisti edes vicini.
bd Ortum fuerit. propter quod si edes non essent de-
struete antea: iste posset nunc de iure destruere.
be No idem erit. vt. l. seruet p. r. dicta distinctio. sed s. s.
ad. l. aquil. si qs fumo. s. qd dr. vbi indistincte dicit eu non
tenere damnum. Sol. ibi iustus metus est: hic no vt ibi
nota. Vel fm. p. ibi penalē denegar. hic simplicē pcedit.
bf Statu. vt si tunc imminet metus iam orto incendio.
r facit. s. de teli. ad testum. s. i. r. s. qui r a qui. l. iulian.
r. s. de p. r. ob. si filius. r de sup. ser. usufruct. Accur.
bb ij

bg nulla occasione incendiij habita cum nullu incendiu eet
in de: sed quia volebat dare damnum vicino.
bh Id feceris. i. destruxisti edes vicini.
bi Ortum fuerit. propter quod si edes non essent de-
struete antea: iste posset nunc de iure destruere.
bj No idem erit. vt. l. seruet p. r. dicta distinctio. sed s. s.
ad. l. aquil. si qs fumo. s. qd dr. vbi indistincte dicit eu non
tenere damnum. Sol. ibi iustus metus est: hic no vt ibi
nota. Vel fm. p. ibi penalē denegar. hic simplicē pcedit.
bk Statu. vt si tunc imminet metus iam orto incendio.
r facit. s. de teli. ad testum. s. i. r. s. qui r a qui. l. iulian.
r. s. de p. r. ob. si filius. r de sup. ser. usufruct. Accur.
bb ij

bl nulla occasione incendiij habita cum nullu incendiu eet
in de: sed quia volebat dare damnum vicino.
bm Id feceris. i. destruxisti edes vicini.
bn Ortum fuerit. propter quod si edes non essent de-
struete antea: iste posset nunc de iure destruere.
bo No idem erit. vt. l. seruet p. r. dicta distinctio. sed s. s.
ad. l. aquil. si qs fumo. s. qd dr. vbi indistincte dicit eu non
tenere damnum. Sol. ibi iustus metus est: hic no vt ibi
nota. Vel fm. p. ibi penalē denegar. hic simplicē pcedit.
bp Statu. vt si tunc imminet metus iam orto incendio.
r facit. s. de teli. ad testum. s. i. r. s. qui r a qui. l. iulian.
r. s. de p. r. ob. si filius. r de sup. ser. usufruct. Accur.
bb ij

bb nulla occasione incendiij habita cum nullu incendiu eet
in de: sed quia volebat dare damnum vicino.
bc Id feceris. i. destruxisti edes vicini.
bd Ortum fuerit. propter quod si edes non essent de-
struete antea: iste posset nunc de iure destruere.
be No idem erit. vt. l. seruet p. r. dicta distinctio. sed s. s.
ad. l. aquil. si qs fumo. s. qd dr. vbi indistincte dicit eu non
tenere damnum. Sol. ibi iustus metus est: hic no vt ibi
nota. Vel fm. p. ibi penalē denegar. hic simplicē pcedit.
bf Statu. vt si tunc imminet metus iam orto incendio.
r facit. s. de teli. ad testum. s. i. r. s. qui r a qui. l. iulian.
r. s. de p. r. ob. si filius. r de sup. ser. usufruct. Accur.
bb ij

bb nulla occasione incendiij habita cum nullu incendiu eet
in de: sed quia volebat dare damnum vicino.
bc Id feceris. i. destruxisti edes vicini.
bd Ortum fuerit. propter quod si edes non essent de-
struete antea: iste posset nunc de iure destruere.
be No idem erit. vt. l. seruet p. r. dicta distinctio. sed s. s.
ad. l. aquil. si qs fumo. s. qd dr. vbi indistincte dicit eu non
tenere damnum. Sol. ibi iustus metus est: hic no vt ibi
nota. Vel fm. p. ibi penalē denegar. hic simplicē pcedit.
bf Statu. vt si tunc imminet metus iam orto incendio.
r facit. s. de teli. ad testum. s. i. r. s. qui r a qui. l. iulian.
r. s. de p. r. ob. si filius. r de sup. ser. usufruct. Accur.
bb ij

bb nulla occasione incendiij habita cum nullu incendiu eet
in de: sed quia volebat dare damnum vicino.
bc Id feceris. i. destruxisti edes vicini.
bd Ortum fuerit. propter quod si edes non essent de-
struete antea: iste posset nunc de iure destruere.
be No idem erit. vt. l. seruet p. r. dicta distinctio. sed s. s.
ad. l. aquil. si qs fumo. s. qd dr. vbi indistincte dicit eu non
tenere damnum. Sol. ibi iustus metus est: hic no vt ibi
nota. Vel fm. p. ibi penalē denegar. hic simplicē pcedit.
bf Statu. vt si tunc imminet metus iam orto incendio.
r facit. s. de teli. ad testum. s. i. r. s. qui r a qui. l. iulian.
r. s. de p. r. ob. si filius. r de sup. ser. usufruct. Accur.
bb ij

Liber Quintus.

a **C** Notauimus. §. c. l. i. §. hoc interdictum ad es.

b **C** pateant. vt. §. e. l. i. in pun. r. l. aut qui. §. h. in fi.

c **C** Tangit. i. colligit.

d **C** Interdicto. r. in pro interesse fructuū datur. vt. §. e. q̄. §. sed arg. cōtra. §. de rei ven. l. fructus p̄. r. fact. §. ar. fur. ce. l. i. j.

e **C** Dan' infert. incidēdo arbores vel arborum ramos. r. facit. §. de testi. l. ad testium. in fi. r. §. e. l. si imaturā. r. l. nā r. si ramos. r. l. si §. pe.

f **C** Fructū. maturū. als aquil. tenet: r. hoc interdicto. vt. §. ad. l. aq̄. l. si seruus seruū. §. si oliuaz. r. §. e. l. si immaturam.

g **C** Circa arbores. §. §. de oper. no. nun. l. i. §. hoc aut. So. hic loquitur de interdicto qd̄ vi aut clā. qd̄ lat' patet q̄ eductū no ui ope. nū. de quo tractatur ibi.

h **C** Si q̄s aceruum stercois. C. i. eius i suo agro in cōfimo iuxta agrū vicini aceruū stercois cā vitā de pinguedinis fecit: q̄ nec sibi nec vicino expediebat: et sic transit in vicini p̄dictū: agit vicin' hoc interdicto. Ceterū si sibi nocet r. vicino. p̄dest n. n. agit vicin'. vt. hic. r. §. eo. l. si immaturā. Idē si sibi expediebat sed non vicino: tūc dic cā pinguedinis inferende in vicini p̄dictū. Vel dic q̄: sibi expedit r. ponēdo in suo nocet i alie-

no. permittitur quidē fauore agriculture. arg. §. de aqua plu. ar. l. i. §. de eo. Alij dicūt q̄ posuit i quodā loco iuxta agrū vicini: vt p̄ eū veniēs pinguedo deflueret ad suum. l. i. **C** Solo viciū. cōtra. §. e. l. si §. si stercois. §. ibi t̄m̄ r̄ l. i. bat cū eo non p̄ciebat: als teneretur vt. hic.

k **C** Agri colēdi. l. sui cui nō expediebat pinguedo.

l **C** Agri vicini. vt. §. e. l. si immaturā. §. r̄. r̄. Vel dic etiaz sū. arg. §. de aqua plu. ar. l. i. §. de ea.

m **C** Quāuis phibitus. facit. §. de re mil. l. i. §. qui rē.

n **C** hoc interdicto. sed r. lege aquil. si nō est phibitus.

locum in quo debet esse factū vsq̄ ad. l. si is qui in puteum. §. quod ait p̄tor. bar.

C Notauim' supra q̄ quis verba interdicti late pateat: t̄m̄ ad ea sola opa p̄tinere interdictū placere quecūq̄ fiāt in solo. Cū em̄ qui fructū tangit nō teneri interdicto qd̄ vi aut clā. nullū em̄ opus i solo facit. At qui arbores succidit vtq̄ tenebit: r. qui arūdinē: r. qui salictū. terre em̄ et quodāmodo solo ip̄i corrupēdo manus infert'. **C** Idē et in vineis succissis. Ceterū qui fructus auferit: furti debet p̄ueniri. Itaq̄ si quid operis in solo fiat: interdictū locū habet. In solo fieri accipimus: si quid circa arbores fiat: nō si qd̄ circa fructus arborū. **C** Si q̄s aceruū stercois: circa agrū pinguedinis causa deiecerit: cū eo quod vi aut clā factū est agi p̄t. r. hoc verū est: q̄ solo viciū adhibētū sit. Plane si quid agri colēdi cā factū sit: interdictus qd̄ vi aut clā locū nō habet: si melior cā facta sit agri: q̄uis p̄hibet' quis vi aut clā fecerit.

C P̄terea si fossam feceris in silua publica: et bos me' in eā incidit: agere possuz hoc interdicto q̄ in publico factū est. **C** Si q̄s edificū demolitus fuerit q̄uis nō vsq̄ ad solū: q̄n interdicto teneat' desist dubitari. P̄inde et si regulā

Vel si nesciuit. vt. §. ad. l. aquil. qui foueas. r. l. que ad modum. in pun. legis.

D Am origo huius rei. i. edificij vnde tegula tollit.

p **C** A solo. vbi fundatur. azo.

q **C** Nō possident. vt. §. de acqui. pof. l. qui vniuersas. r. §. de vsuc. l. eū q̄. r. facit. §. de signo in iuncto. l. i.

r **C** Affixe sint. claus. vel cale forte.

s **C** Affixe sint. claus. vel cale forte.

t **C** Am et si ramos. qd̄ r. §. p̄ime dictū est.

u **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

v **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

x **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

y **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

z **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

aa **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

ab **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

ac **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

ad **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

ae **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

af **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

ag **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

ah **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

ai **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

aj **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

ak **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

al **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

am **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

an **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

ao **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

ap **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

aq **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

ar **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

as **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

at **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

au **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

av **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

aw **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

ax **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

ay **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

az **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

ba **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

bb **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

bc **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

bd **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

be **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

bf **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

bg **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

bh **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

bi **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

bj **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

bk **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

bl **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

bm **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

bn **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

bo **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

bp **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

bq **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

br **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

bs **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

bt **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

bu **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

bv **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

bw **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

bx **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

by **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

bz **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

ca **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

cb **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

cc **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

cd **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

ce **C** Speculariū. nō affixū. als speculum. r. facit. §. de fur. l. si crete.

cf **C** Cancellus. Cancelli dicuntur lus ramunitates muro ria signi r̄i sm̄ p̄sidozū. et ficat.

cg **C** Tegulas. si r̄s vel positas in edificio.

a **C** Ex loco publico. s. positam.
b **C** Sustulisset. id est remouisset.
c **C** Statua. s. quando in honore eius posita est: non causa ornandi municipij. est ergo ciuium. vt. s. de acquiren. re. domi. statuas. r. s. de puuile. credi. l. aufidius.

d **C** Ex sit. he. Uel dic fin quofda no vere: sed qsi vt. d. l. statuas.
e **C** Fuerit. r. adhuc est vt statim dices.

f **C** Detrahunt. et no tenent interdico ei qui posuit
g **C** Uera est. de his statuis varia iura sunt. dic ergo qz aut i honorem ponentis/ aut ciuitatis sunt posite. Si ciuitas/ dñium est ciuitas: sed qz ponentis interest r ipse quod vi aut clā habebit. Si in honore ponentis ciuium no est: sed ponentis. Uendere tñ vel auellere no pot. sed ipis daf defensor aduersus possidetes actio. sed ille forte sgeret qui posuit. vt. s. de pu. cre. l. aufidius. r. d. acq. re. do. statuas.

h **C** Statua. s. sepulchri causa appositam.
i **C** Ornadi. als ornadi. r. als ordi nandi.
k **C** Ostiū. sepulchri cā appositū.
l **C** Euellat. als euellat. als appellat: r. als appulenti.
m **C** Uel effrigat forte rē aperit. et facit. s. de sep. vio. l. ij. r. s. prior. s. et l. nam r. si. s. ij.

n **C** Et radices. als radices. als radicas.
o **C** Hoc interdico. nec minus lege aquilia.
p **C** Quod ait pretor. s. eo. l. i. in pn.
q **C** Ad preteritum. si factum est: nec durat.
r **C** Ad presens. quando durat.
s **C** Debere. s. si factum durat.
t **C** Et tamē licet ad pñens tēpus referat: tamē rē.

liquid operis in aqua fecisset. **C** Quēsitū est si statuā in municipio ex loco publico qd sustulisset vel vi vel clā: an hoc interdico teneatur: et extat cas sij sentētia: eum cuius statua in loco publico i municipio sit posita: qd vi aut clā agere posse: qz interfuit eius eā nō tolli. Municipis aut etiā furti acturos: quia res eoz sit qsi publicata: licet interdico sit ei⁹ cuius statua fuerit. si tamen de ciderit: ipsi eam detrahunt. et hec sentētia p̄a est. **C** Si qd de monumēto statuā sustulerit: an ei ad quē ius sepulchri ptinet agere permittat: et placet r in his interdico locū eē. Et sane dicendū est si qua sepulchri ornandi causa apposita sunt: sepulchri esse videri. Idē est r si ostiū euellat vel effringat. **C** Si quis in vine as meas venerit r radices ab stulerit: hoc interdico tenebit.

C Exposit respectu personarum et postea respectu loci in quo sit. nunc exponit respectu temporis in quo factū est vel durat factum. h. d. Bar.

C Quod ait pretor: qd vi aut clam factū est/ ad qd tēpus referatur videam: vtrū ad preteritū tempus: an ad pñens que species r apud iulianū ex posita est. Aut enī in hoc interdico presentis tēporis significationē accipi debere: si tñ inquit ex ope damnū datū fuerit/ aut dñs/ aut is cui fundo nocitū erit sua impēsa id sustu

lerit: vtilius pbari qd iulia tentat: vt et damnū sarciatur et impēdia restituant. **C** Hoc interdico cōplectitur id qd cumqz vi aut clam factum est: sed interdū euenit vt qd vi aut clam fiat: partim vi et partim clam in eodē opere. vtputa cū prohiberem fundamenta posuisti: postea cū cōuenissem ne reliquum opus fieret: absente et ignorante me reliquū opus fecisti. vel contra fundamenta clam fecisti: deinde me prohibente edificasti. Hoc iure vtimur vt si vi aut clam factū sit: interdico hoc sufficiat.

C Si tutor vel curator aliqd vi vel clam fecerit nō tenet pupillus vel furiosus de dolo ipso: sed tñ ad patientiā tollendi operis. h. d.

C Si tutoris aut curatoris ius su factū sit: cū placeat quod cassius probat ex dolo tutoris vel curatoris pupilli et furiosum nō tenent: eueniet vt in ipsum tutorem curatoremqz aut vtilis actio cōpetat/ aut etiā vtile interdico. Lerte ad patientiā tollēdi operis vtiqz tenebuntur pupillus et furiosus. Et an ignoscitur seruo ad noxam qui obtemperauerit tutori vel curatori. nam ad quedam que non habent atrocitatem factioris vel sceleris ignoscitur seruis: siue dominis/ vel his qui vice dominorum sunt obtemperauerint. quod et in hoc casu admittendum est.

C Ad noxam. vt si manumittatur non sequat caput.
i **C** Ignoscitur. vt r. s. de act. r. obli. l. seruis. r. de regu. iur. l. ad ea. r. s. de iur. si vn. s. si iussu. in fi. r. s. de noxa. l. ij. s. i. r. s. ad. l. cor. de fal. l. diu. s. itē senat. r. s. de regu. k **C** Dominor. quales sunt tutores vt iur. l. is dñi. curatores. vt. s. pro emp. qui fundum s. si tutor. Accur.

h **C** Ad noxam. vt si manumittatur non sequat caput.
i **C** Ignoscitur. vt r. s. de act. r. obli. l. seruis. r. de regu. iur. l. ad ea. r. s. de iur. si vn. s. si iussu. in fi. r. s. de noxa. l. ij. s. i. r. s. ad. l. cor. de fal. l. diu. s. itē senat. r. s. de regu. k **C** Dominor. quales sunt tutores vt iur. l. is dñi. curatores. vt. s. pro emp. qui fundum s. si tutor. Accur.

bb ij

v **C** Ex opere. s. quod est factum vi aut clam.
r **C** Sustulerit. i. destruxerit: s. r. si q fecit destruxit: tene tu rad dāna p̄erita: lz nūc nō sit vi aut clā factū. vt. l. l. cō. y **C** Uulius. qz contrarium. (petit. s. fi.
z **C** Sarciatur. per vtile interdico qd vi aut clam. ad

vt runqz ergo tps referatur: r pñens preteritum.
a **C** Aut clā. r. ita ordina. vt qd fiat partim vi: r partim clā in eodē opere.
b **C** Prohibere. s. s. e. phibere. s. illud. sed h iterum mit remissio. et iō non perseueravit phibitio.
c **C** Sufficiat. siue vi tñ: siue clā tñ: siue vi r clā: lo cū lz hoc interdico. r sic tñ ponit aut p. et vt. C. de hbo. sig. cū qdā.
d **C** Factū sit. siue vi: siue clam a seruo pupilli.
e **C** Nō teneri. s. s. qd iussu. l. i. s. fi. r. l. ij. r. de tribu. l. ij. s. i. sed ibi in cōtractu iussu. h i de licto iussu tutor vel curator. Et adde qd de hoc no. s. d. pecul. l. i. summa. s. si dolo. et. s. ne vis fiat. q i pos. l. i. s. in hoc edicto r. s. d. act. emp. in l. i. s. idē iur. et facit. s. d. tabu. et. hi. l. pe. r. de dolo. s. si ex dolo. i. pn. r. s. de excep. do. l. apud cellsum. s. si qd cum tutor.

f **C** Actio. in factum.
g **C** Utile interdico. directū enim interdico inuēdit p̄ra ipm pupillū vel furiosum: cū nomine iussio facta est. argu. s. eo. aut. s. fi.

h **C** Utile interdico. directū enim interdico inuēdit p̄ra ipm pupillū vel furiosum: cū nomine iussio facta est. argu. s. eo. aut. s. fi.

i **C** Utile interdico. directū enim interdico inuēdit p̄ra ipm pupillū vel furiosum: cū nomine iussio facta est. argu. s. eo. aut. s. fi.

k **C** Utile interdico. directū enim interdico inuēdit p̄ra ipm pupillū vel furiosum: cū nomine iussio facta est. argu. s. eo. aut. s. fi.

l **C** Utile interdico. directū enim interdico inuēdit p̄ra ipm pupillū vel furiosum: cū nomine iussio facta est. argu. s. eo. aut. s. fi.

m **C** Utile interdico. directū enim interdico inuēdit p̄ra ipm pupillū vel furiosum: cū nomine iussio facta est. argu. s. eo. aut. s. fi.

n **C** Utile interdico. directū enim interdico inuēdit p̄ra ipm pupillū vel furiosum: cū nomine iussio facta est. argu. s. eo. aut. s. fi.

bb ij

Liber Quintus.

a Fundus in quo aliqd vi vel clam factum est.
b Nichilominus. i. non ideo minus.
c Nec finiri veditioe. sicut act. ar. fur. ce. vt. Jar. fur. ce. l. fi. et iterdicto de aq. quotidiana et estiu. vt. s. de aq. quo. et est. l. i. §. si fundu. Itē sic. s. fini. regun. in iudiciu.
d Ex eo ope. i. eius opis noie ex acto. ad quod facit. s. de pef. here. l. at vbi.
e Distraxerit. ad qd facit. s. d. co. trahē. emp. l. fundu. di. et de scr. expot. l. si veditio. l. fi. ac.
f Nondū traditō. sic gtraditio ne facta agit ēptor et. p ope ante traditioe factō. et sic no. q hoc iterdictū sicut actio aq. plu. arcē. daf. enā successor in rē. vt. s. de aq. plu. arcē. si terri. §. si qd pti us. ar. s. de edē. l. quedā. §. is aut. hoc tñ plus est in ac. aq. plu. arcē. qe ea agit. p ope ante veditioe factō vt ibi. qd hic nō ē. et. s. pri. et p hoc qdā signat eā con tranā. et est rōga ibi ad destructioe nē opia ex quo dā nū tunc in futuru. hic p dāno pte rito. vt. et. s. l. §. qd ait. et facit i. co. titu. de aqua plu. arcē. l. post venditioem.
g Tenebit. ad id qd psecutus est vel ad ac. cedēda vt. s. de pte. ep. qd sepe. §. si res. et. J. de fur. l. eū qui. in pñ. s. cōtra. s. de here. v. l. venditor ex he. in fi. Sol. vt ibi diti i solutioe Jij dicte. l. est q.
h Pertinere. post veditioe ptingens. vt. s. de per. et cōmo. rei vedit. l. id quod. in prin. et. J. §. aristo.
i Si fundus in quo aliquid vi vel clam factū fuerit.
k Interfuit. vel q. sua sit res: vel quia in ea habebat ius: vel quia possideat: vel teneat quoquo modo. vt. et. J. §. aristo. et. §. fi. et. l. qd. vel enā non possideat: vel teneat quādoq. vt. l. eo. deniq. §. si ex socijs. et. l. cōpetit. in pñ.
l Transferatur. i. ant. qd cōditio melior fuerit allata: quā in reuēte res venditorū retinetur. vt. s. de in die adie. l. vbi. §. idem iulianus. et. l. iter.

m Si quid tunc. i. quando veditio non est resoluta.
n Fuerit. scilicet postea.
o Ipse. scilicet emptor.
p Utile. id est efficax.
q Habebit. quia eius interest: vel q. possidet.
r Denuncian dum. ab eo q. vult edificare.
s Morari. scilicet veditore et non cōtradictōe. vt. C. de acqui. pos. l. mi nus. als. p. do. sup. vt. s. de acq. pos. si ex stipulatioe. vel dic. morabar: qd iuerā causa veditōe di. non autē possi debam bona vel mala fide adhuc. Tu dic verus q. non tradidit quo ad proprietatem: tradidit tamē precario: quod dicit morari. s. p. cario. p. hoc. l. eo. §. ubi nā et statim et.
t Michi. s. tñ.
v Denūciaue rit. se opus facturum. qd dic vt. s. eo. aut qui. §. si qd et.
x Ergo. quia et non possidenti da tur: et. vt. dic q. tradita possessio ne datur emptori ergo hoc mō tras dita cōpetit.
y In die. i. veditioe factā sub hoc pacto.
z Tradit. als. traditus sit. et als non sit. s. libere et absolute. s. vt tñ in possessione cēt. secus si nullo mo do. vt. J. ubi nam et statim et. et dic se cūdo emptorū pl. offerent: vel mes litus priorū cui sub dicto pacto fuit vendita.
a Traditio. ad transferendum dominium. nec precarij rogatio.
b Rogatio. non tamen traditio.
c Ad emptorem. vt in l. de contrahē. emp. §. cum au tem. et. s. p. x. et. §. si postea.
d Cōpetere. emptorū. veditōe enā cōpetit: sed tñ veditōe cogitur cedere iterdictū emp. tou. vt. s. §. si postea. l. fi.
e Ne. id est an.
f Possit. q. d. pot. vt in pñ. l. i. §. aristo. et in ver. s. i. o.
g Allata est. possessioe ex toto ablata priorū emptorū.

Expositis verbis edicti iurilconsultus hic incipit dicere cui cōpetat hoc iterdictū vsq. ad. l. deniq. §. si colon. ibi tractat extra quē cōpetat vsq. ad finē. l. ppetit. Abinde vsq. ad finē tractat quasdam questio nes ordinaras gmixtum. Bar.

Si postea q. vi aut clā factū est venierit fundus: an veditō nichilomin. expiri possit hoc iterdicto videam. et ex tat snia existimantium nichilo minus cōpetere ei iterdictum hoc: nec finiri venditione. sed nec ex empto actioe erit qd cōp. prestandū emptorū ex eo ope. qd ante veditioe factum est. Satis eni esse q. vtq. ppter hoc opus viliorū p. dū distraxerit. Lerte et si nō viliorū veditōe: id ērit pbandū. Plane si post veditioe fundi op. factū est: et si ipse experiat veditōe: q. nondū traditōe facta est: tñ ex empto actioe emptorū tenebit. Omne eni cōmodū et incōmodū ad emptorē p. tinerē. et. Si fundus in diem addictus sit cui cōpetat iterdictū: et ait iur. iterdictū qd vi aut clā ei cōpetere cur. inter fuit. opus non fieri. fundo eni in diē addicto et cōmodū et incōmodū omne ad emptorē p. tinere inqt ante q. veditioe trā s. feratur. et ideo si qd tunc vi aut clā factū est: q. p. melior

conditio allata fuerit. t. p. vti le. iterdictū habebit: sed eā actionē sicuti fruct. medio tē pore perceptos vediti iudicio p. stare cogendū ait. Aristo aut scribit nō possessori semp esse denūciandū. nā et si qd in quit fundū michi veditōe: et necdū cum tradiderit: et vicin. cū opus facere vellet et sciret me emisse: et in fundo morari michi denūciauerit. esse eum t. tū futurū q. ad suspitionem clam facti operis p. tinerē: qd sane verum est. Ergo si post in diē additionē factā fundus p. cario tradit. sit: putē emptorē iterdictū qd vi aut clā habere. Si nō aut nondū traditōe facta est: aut etiā facta est precarij rogatio: nō puto du bitandū qn veditōe iterdictū habeat. Et eni cōpetere d. et si res ipi. p.iculo nō sit. Nec eni multū facit q. res ēptoris p. culo est. nā et statim post veditioe nē p. ctā periculū ad emptorē spectat: et tñ ante q. vlla traditio fiat: nemo dicit iterdictū ei cōpetere. Si tñ p. cario sit i. possessione: videamus ne q. iter est ipsius q. litercūq. possidet: iam iterdicto vti possit. ergo et si cōduxit: multo magis. nā et colonū posse iterdicto exp. periri in dubiū nō venit. Plane si postea q. melior cōditio allata ē: aliquid operis vi aut

- a **Tempore** alis eo opere.
- b **Quelto** est. et soluta. vt. s. s. prox.
- c **Facilius** p. superioru casu.
- d **In possessione** qualiterciq. vt. s. s. prox.
- e **In alterius** vt si placuerit alteri socio meo.
- f **Lucifer**. vt si nauis ex asia uenerit.

g **Commissoria**. vt si precia non soluantur infra certum tempus res sit in empti.

h **Predij** facti s. si fer. re. et si forte. s. sciendum.

Qua p. admit tatur. s. e. si ali. s. notauim. cōtra. So. hic loq. tur cū qd circa for lum factū est: et le ditur dñs i fructibus et alijs. Ibi uero cū fruct. tan tūmodo tangunt et fact. s. ad le. a. quil. si seruus seru um. s. inquit lex. et. i. eo. cōpent. in pñ. r. s. l. p. p. s. si fundus.

DEniq. et le. ge. aq. l. vili. vt. s. ad le. aq. l. ite mela. s. fi. r. argu. i. ar. fur. ce. l. i.

l **Interdicto**. vili. nā. r. vnde vi habet vtili. vt. s. de vi et vi. ar. l. iij. s. vnde vi. r. facit j. de fur. l. inter. s. ij. r. s. iij. et. s. qb. mo. vsu fru. amit. sed interdictū.

m **Si filio** scilz tuo.

n **Factū** sit. et sic ab aliq. cōneo.

o **Nichilomi nus**. sed nunquid patre p. s. nte. rñ. non. sed absente. vt. s. de iudi. si lō. glus. r. j. de iur. sed si vnus. s. si liuifamilias.

p **In peculiari**. non castrensi vel quasi: sed alia.

q **Uiden**. ergo interdicto isto ex ea parte clā: fa lius agere non potuit: etiam patre absente. f. d. ex ea pte quod vi: habet locū et datur patri et filio. vt. s. prox.

r **Secū** facti. s. de pecu. l. eo tpe. in pñ. r. iudi. fol. l. i. vt. bon. s. certe imo hz hoc interdictū locū et iure yete-

clam factū sit: nec iulianus du bitaret interdictū veditori cō petere. Nā inter cassiū r iulianū de illo quidē qd medio tē pore accidit questio est: non de eo ope qd postea p. tegerit. **De** si ita predij uenit vt si displicuisset iemptū esset: faci lius admittim? interdictū em ptore habere: si mō est in pos sessione. Et si rescissio emptio nis i alterius arbitriū p. s. ratur: idē erit p. bandū. Idēq. r si ita uenisset: vt si aliqd cuenisset? iemptū esset predij. Et si forte commissoria uenit: di cendū idē erit. **Idēq.** iulianus scribit interdicam hoc nō solū dño predij: s. etia hīs q. r tū itereit opus factū non esse competere. **U**enuleius.

Quāq. autē colon? r fru ctuari? fructuū noie in hoc interdicto admittatur: tñ et domino id cōpetit: si qd pre terea eius intersit. **Al**pian?

DEniq. si arbores i fun do cuius vsu fruct? ad ti ciū p. tinet: ab extraneo vel p. p. uietario succise fuerit: tici? et lege aq. l. i. r interdicto qd vi aut clā cū vtroq. eoz recte ex perietur. **L**abeo scribit si fi lio^m phibēte opus factū sit: r te habere interdictum ac si te phibēte opus factū eēt: r filiu tuū nichilomin?. **Idē** ait ad uersus hliūsa. in re peculiari? neminem clam uideri? fecisse. Nāq. si scit eū filiu sa. esse: nō uidetur eius celā di grā fecisse quē certū est nullā secū? actio-

ri. vt. j. de act. r ob. l. filiu familias. que est cōtra. Sol. hic de directori: ubi de vtili. vel hic nullā habet fm labeonē. se cus fm quosdā alios. vel nesciabat filiu fami. q. opus fecerit: vnde non eum sed patre celare uoluit. ar. s. eo. aut qui. s. si quis dū. vel nō habet vt possit exercere p. tra patris voluntate. hz tamē sibi que sitā quā exercebit patre p. nte: vel etiaz p. s. nte r vili. vt j. de iur. s. si r vni us. s. filio sa. vel i cōtrario habet ex ea parte quod vi nō ex ea qd clam: vt h. vel habet ad exercendū in abs entia patris. pa tri tamen que sita est hoc casu. vt. s. de iudi. si longi. s. i.

Si ex socijs cōmunis fundi vn? arbores suc ciderit: focius cū eo hoc iterdi cto experiri pōt: cū ei cōpetat cui? itereit. **U**n r apud seruū amplius relatū est: si michi cō cesseris? vt ex fundo tuo arbo res cedā: de iud. alt? eas vi aut clā ceciderit: hoc iterdictū mi chi cōpetere: qz ego suz cuius itereit: qd facili? erit admitten dū si a te emi: vel ex alio p. tra ctu? hoc p. secutus sum vt michi liceret cedere. **Q**uestitū est si cū predij interi nulli? esset: aliqd vi aut clā factū sit: an po stea dñio ad aliquez deuoluto iterdicto locus sit: vt puta he reditas iacebat: postea aut a diu hereditate tici? an ei iterdi cti cōpetat: et est apud iul. se pissime relatū hoc interdictū hīdi cōpetere eius noie? qd an te aditā hereditate factū sit. **N**ec referre labeo ait q. non scierit: q. heredes futuri eēt. hoc eni posse quē causari etiā post aditā hereditate. **N**ec il lud quidē ob stare labeo ait: q. nemo eo tpe? dñs fuerit. Nā r sepulchri dñs nemo fuit: et tñ si qd i eo fiat experiri possum? quod vi aut clam. **A**ccidit hīs q. hereditas domini locū ob tinet: et recte dicitur heredi? quoq. cōpetere: r ceteris suc cessoribus siue anteq. succes serint: siue postea sit aliquid vi aut clam admissum.

Hic iuris cōsul? incipit tra ctare contra quē datur hoc in terdictum. **B**arto.

Questio est: si quis in sepulchro dñi sepulchri dñs nemo fuit: et tñ si qd i eo fiat experiri possum? quod vi aut clam. **A**ccidit hīs q. hereditas domini locū ob tinet: et recte dicitur heredi? quoq. cōpetere: r ceteris suc cessoribus siue anteq. succes serint: siue postea sit aliquid vi aut clam admissum.

Hic iuris cōsul? incipit tra ctare contra quē datur hoc in terdictum. **B**arto.

Questio est: si quis in sepulchro dñi sepulchri dñs nemo fuit: et tñ si qd i eo fiat experiri possum? quod vi aut clam. **A**ccidit hīs q. hereditas domini locū ob tinet: et recte dicitur heredi? quoq. cōpetere: r ceteris suc cessoribus siue anteq. succes serint: siue postea sit aliquid vi aut clam admissum.

Questio est: si quis in sepulchro dñi sepulchri dñs nemo fuit: et tñ si qd i eo fiat experiri possum? quod vi aut clam. **A**ccidit hīs q. hereditas domini locū ob tinet: et recte dicitur heredi? quoq. cōpetere: r ceteris suc cessoribus siue anteq. succes serint: siue postea sit aliquid vi aut clam admissum.

f **Potest**. etiā cōi dū dūdo. vt s. cōi dūi. et si nō oēs s. uenit. idēz ergo si aliud op. et facit. j. de fur. si focius. r. s. e. si a lius. s. notauim. sed edictū de ope. no. nūcia. locum nō habet. vt. s. de ope. no. nūcia. l. i. s. hoc interdictū. que est contra.

t **C**ōcesseris. alis confenseris. r alio concesseris. f. causa donatiōis.

r **Ex alio** facta q. donatiōis de q. pūmo dixit. et tñ nō possidebā. nec enim domin? erā adhuc. vt. s. de do na. l. qui factum.

r **Eius** nomi ne. f. operis.

y **Non** scierit. faciens opus clā: vel etiā vi ab ali quo prohibitus. r facit. j. tñ. ij. que situm. s. q. si a ticiō.

z **Eo** tpe. quo ob iā. Accursius.

n **Possim**. f. ego. ad quē ius sepulchri p. tinet. vt. s. eo. is q. in puteū. s. si q. de monumēto. r. j. de sepul. vto.

b **heredi**. vt. s. de vsu capio. l. her. s. r. hē. (l. ij. reditas. et. C. de posi. l. cum hereditas.

quinquaginta. r. s. de edil. edic. q. si nolit. s. si quid ita. r. s. quado act. de peculio estan. l. i. s. annus. r. c. qui admittit. ad bo. poss. l. quicumq. r. s. de calu. l. annum.

a. Abiisset per annum.

b. Anno. vt. s. prox. s. et. s. de bo. pos. sm tab. l. qui ex libens. s. i. et. c.

de resti. militu. l. i. ij. et. iij. r. de tēpo. in integ. resti. l. i. secus autē in eo q. necessaria cā tm abfuit. vt. s. s. mi. l. papinian. r. ex li. accur.

c. Non esse. fa cit qd notau. s. ne quid i loco publico. l. ij. s. hoc interdium. r. s. interdium.

d. Restitutio nem. i. destructio nem.

e. Nonnūq. s. multotiens.

f. Inerat. facit ad hoc. s. de verb. signi. l. cū pctor. et. s. de vfuris. l. videamus. s. iter dicto. et. i. eodē. si opus. s. fi. r. s. qd me. cau. si cū exce proē. s. i. r. l. metū. s. sed si vfus. r. s. de vi et vi arma ta. si plures. s. de iectum.

g. Diruisse. ali as diruisse. et als deseruisse.

h. Iurauerit. argu. q. actor non habeat necesse p. bare interesse suū qd pnt. sed tm sa cramento habet il lud declarare. ad qd facit. c. vii. vi. l. si qn. r. hoc accu pe qn pro dolo: se cus si p. culpa. qz tūc legitime est p bandū. vt insti. de verbo. obli. s. fi. et facit ad hoc iura mētū. s. de furnis. l. in hac. s. de ves te. et. s. de in lit. tur. l. i. et. s. de cri ven. l. qui restitu ere. et. l. q. si pos sefor. r. s. de peti here. sed r. si le. s.

i. Culpā quoq. immo r. si sine dolo r. culpa amiserit possessionem: tamen ad interesse dānandus est. vt. s. de vi et vi arma. l. et si vi me.

k. Quēti. i. cu ius culpe itest. l. i. iudicis. scz ciuilis: si actor nō possit vel nolit in rare in litē. ar. s. e. s. i. hoc interdico. m. Ernt. vt arg. s. māda. l. si pecu ratorē. s. mādati. et. i. de solu. quoti ens. accur.

l. Competit. q. nō possidēt. vt et. s. co. quāq. et. l. demq. s. si ex socia. accur.

o. Non fructi feras. i. nō ducent tea fructus.

p. Amenitas. qz multū redolēt. sed ar. contra. s. si quid i fraudē pa. l. i. s. et alias.

q. Gestationē. i. spaciacionem.

r. Interdicto locū. vt. r. s. e. l. de tug. in prin.

s. In summa. nec possidet: nec dolo fecit quomi nus possideat. vt s. l. i. prox. s. pe. et facit. s. de aq. plu. arc. l. si veditoz. r. s. qd me. cau. si cū exceptioē. s. s. r. si culpa et. s. de alt. iud. l. iij. s. item.

t. Interdictuz. per quēuis. scz phibentes. vt s. co. phibere.

u. Immaturā siluaz. nichil pre stabit. facit. s. ad l. aqul. si seruus seruū. s. si eluaz. r. s. idē r. in silua. et. s. si salictū. et. i. de ver. sig. siluā. r. s. co. si alius. s. si quis. in fine.

v. Opus. fa. s. eo. l. i. s. qd sit vi. et. s. sed et aristo. r. Interdictū.

hec verba. et. s. ne quid in loco pub. l. ij. s. hoc interdictū. et. i. de re. iur. l. qui dolo.

i. Culpā quoq. immo r. si sine dolo r. culpa amiserit possessionem: tamen ad interesse dānandus est. vt. s. de vi et vi arma. l. et si vi me.

tamen arbitrio iudicis est: manda erit.

Qui alia actioe psequit in esse: hoc interdictū nō bz. h. d.

Quia aut hoc interdictū continet hoc qd interest. si qd alia actioe fuerit cōsecutus id qd interest opus nō esse factū: consequēs erit m dicere interdico hoc nichil eum consequi oportere. Paulus.

Competit aut hoc iterdictū etiā his qui non possidēt: si modo eorū inter est. Si quis vi aut clā arbo res non fructiferas ceciderit veluti cypressos: dño dūtaxat cōpetit interdictū. sed si amenitas quedā ex hmōi arboribus prestet: poterit dici r fructuarij interesse propter volu ptatē et gestationem: et esse huic interdico locum.

Hic s. ponit tres casus qz poteris pendere ex textus elegantia. punctua bene r clara erit littera.

In summa qui vi aut clam fecit: si possidet patientiā r im pensam tollendi operis. qui fecit nec possidet: impēsam. qui possidet nec fecit: patientiā tā tūmodo debet. Iulianus.

Interdictū qdvi aut clā per quēuis dño acquiritur: s. p inquilinū. Celsus.

Immaturā siluaz cecidit quis: interdico quod vi aut clā tenetur. Si maturā similiter ceduam neqz dāno dñs affectus est: nichil prestabit. Non absur de respōsuz est si magistratuz rogasset vt aduersariū tuū ad esse iudicio iuberet neqz opus nouū tibi nūciarer: clā videris opus fecisse qd interim feceris. Interdictū qd vi aut clāz cōpetere filiofamilias co

Interdictū qdvi aut clā per quēuis dño acquiritur: s. p inquilinū. Celsus.

Immaturā siluaz cecidit quis: interdico quod vi aut clā tenetur. Si maturā similiter ceduam neqz dāno dñs affectus est: nichil prestabit. Non absur de respōsuz est si magistratuz rogasset vt aduersariū tuū ad esse iudicio iuberet neqz opus nouū tibi nūciarer: clā videris opus fecisse qd interim feceris. Interdictū qd vi aut clāz cōpetere filiofamilias co

Interdictū qdvi aut clā per quēuis dño acquiritur: s. p inquilinū. Celsus.

Immaturā siluaz cecidit quis: interdico quod vi aut clā tenetur. Si maturā similiter ceduam neqz dāno dñs affectus est: nichil prestabit. Non absur de respōsuz est si magistratuz rogasset vt aduersariū tuū ad esse iudicio iuberet neqz opus nouū tibi nūciarer: clā videris opus fecisse qd interim feceris. Interdictū qd vi aut clāz cōpetere filiofamilias co

Interdictū qdvi aut clā per quēuis dño acquiritur: s. p inquilinū. Celsus.

Immaturā siluaz cecidit quis: interdico quod vi aut clā tenetur. Si maturā similiter ceduam neqz dāno dñs affectus est: nichil prestabit. Non absur de respōsuz est si magistratuz rogasset vt aduersariū tuū ad esse iudicio iuberet neqz opus nouū tibi nūciarer: clā videris opus fecisse qd interim feceris. Interdictū qd vi aut clāz cōpetere filiofamilias co

Interdictū qdvi aut clā per quēuis dño acquiritur: s. p inquilinū. Celsus.

Immaturā siluaz cecidit quis: interdico quod vi aut clā tenetur. Si maturā similiter ceduam neqz dāno dñs affectus est: nichil prestabit. Non absur de respōsuz est si magistratuz rogasset vt aduersariū tuū ad esse iudicio iuberet neqz opus nouū tibi nūciarer: clā videris opus fecisse qd interim feceris. Interdictū qd vi aut clāz cōpetere filiofamilias co

Interdictū qdvi aut clā per quēuis dño acquiritur: s. p inquilinū. Celsus.

Immaturā siluaz cecidit quis: interdico quod vi aut clā tenetur. Si maturā similiter ceduam neqz dāno dñs affectus est: nichil prestabit. Non absur de respōsuz est si magistratuz rogasset vt aduersariū tuū ad esse iudicio iuberet neqz opus nouū tibi nūciarer: clā videris opus fecisse qd interim feceris. Interdictū qd vi aut clāz cōpetere filiofamilias co

Interdictū qdvi aut clā per quēuis dño acquiritur: s. p inquilinū. Celsus.

Immaturā siluaz cecidit quis: interdico quod vi aut clā tenetur. Si maturā similiter ceduam neqz dāno dñs affectus est: nichil prestabit. Non absur de respōsuz est si magistratuz rogasset vt aduersariū tuū ad esse iudicio iuberet neqz opus nouū tibi nūciarer: clā videris opus fecisse qd interim feceris. Interdictū qd vi aut clāz cōpetere filiofamilias co

a Detentione qz r petitio dat: vt. s. deser. l. ci qui. r nã
ciare ci pmititur. vt. s. de ope. no. nun. l. credito. ergo z
remittitur. vt. s. in pñ. huus. l.

De precario. Et hoc resituro. vt. l. ij. s. i. sicut supè-
nus qd vi aut clam. vt. s. titu. l. i. s. i. Accur.

Precariu e
interdum
stricte ac-
cipit: vt h. r inter-
du large. vt. C. de
pcrip. rrr. an. l. ij.
c. Qd gen' libe-
ralitat'. ex hoc di-
citur in quodã si-
mile donatiõ. vt
f. e. l. interdictu. z
f. de fur. eum qui.
s. is q precario.
qz videtur inesse i
pccario qdaz vsus
donatio. et tñ de-
stat a donatiõne:
eo q q donat rē.
Itē videt esse sile
tractu quē sepe
fici videm'. f. q
donat qd alicui in
amicitiã. pōt enī
reuocare qñ velit.
d. Ne recipiat.
vt r. s. de don. l. i. i
pñ. et de doñ. cau.
mor. l. fenar. s. i.
e. Libuerit p-
cariu. vt r. l. l. pri.
z. l. r. habet. i. pñ. z
l. cū precario rē.
f. Simile. sed
nō p omia. nã dif-
fert: qz comodatu
dãt ad certu vsuz
vt patet p. l. illius
ti. comodati. nam
sic dicitur a cōmo-
do scilicet: vt ap-
ponat fenestr: pu-
gillare: vt scribas
equu: vt ad villã
ducas. qd non est
in pccario vt ad cer-
tu vsuz pcedat. z
ex hoc outur scba
differentia: qz hoc

scribit iulianus nō esse iniquū
detentionē seruitutis dari.

De precario. l. i. rrr.

l. i. pñ. r
Precarium
est qd pcc-
bus peteti
vtendū cō-
ceditur tā-
diu qd diu
is qui cōcessit patitur. Quod
genus liberalitatis ex iure gē-
tium descendit. z distat a dona-
tiõ: eo q qui donat sic dat ne
recipiat. qui precario pcedit:
sic dat quali tunc recepturus
cū sibi libuerit precariu solue-
re: et est simile comodato. nã
et qui comodat suã rem sic cō-
modat vt non faciat rem acci-
pie: itis: sed vt ei vti re cōmo-
data permittat. Iulianus.

A It pretor qd precario
ab illo habes aut do-
lo malo fecisti vt desineres
habere qua de re agitur: id illi
restituas. Hoc iterdictu re-
stitutoriu est: et naturalē hz in
se equitate. nã qz precariu re-
uocare volenti competit. Est
eni natura equū tādiu te libe-
ralitate mea vti: qz diu ego ve-
lim: z vt possim reuocare cum
mutauero volūtate. Itaqz cū
quid precario rogatu est: non
solum hoc iterdicto vti possi-
mus: sed etiã prescriptis ver-
bis actione que ex bona fide m

A It pretor. dolo. vel lata culpa. vt. f. e. qñtū. s. eū d3.
i. Competit. interdictum.

k Itaqz. qz est equum et in pccarij cōcessione geri ne
goiñtatqz rē. vt ar. s. cōmo. l. in cōmodato. s. sicut.

l Verbis. cōtra. f. e. l. interdictu. r ibi plene dices.

ozitur. **C** Habere precario vi-
detur qui possessionē vel cor-
poris vel iuris adeptus est
ex hac solūmodo causa: q p-
ces adhibuit et impetrauit
precibus vt sibi possidere aut
vtiliceat.

A luti si me pccario ro-
gauer' vt per fundum
meum ire vel agere tibi liceat:
vel vt in tectum edium mearū
stulicidū vel tignū in parietē
immisum haberes. **C** l. p. l. a.

I n rebus etiã mobilib' p-
ccarij rogatio consi-
sit. Meminisse autē nos opor-
tet eum qui pccario habet etiã
possidere. Et tenebit hoc in-
terdicto nō vti q' ille q pccario
rogauit: s3 qui precario habet.
Item fieri potest vt qz non
rogauerit: sed habeat pccario.
vt puta seruus meus rogauit
michi acquisiuit precariu: vel
aliquis alius qui iuri meo sub-
iectus est. Itē si rem meã p-
ccario rogauero: rogauit quidez
precario: sed nō habeo pccario
idcirco qz receptu est res sue
precarium non esse. **C** Item
qui precarium ad tēpus roga-
uit: finito tempore etiã si ad
hoc tempus nō rogauit: tamē
pccario possidere videtur. In-
telligitur enim dominus cum
patitur eum qui pccario roga-
uerit possidere: rursus pcca-
rio concedere. **C** l. o. p.

m Bona fide. i.
ex equitate: vel qz
bona fides h des-
derat vt restituat
sicut actū est: vt in
quolibet cōtractu
etiã stricti iuris: z
vt dolus absit. nō
autē dico q fit bo-
ne fidei: euz tñ in
duob' casibus sit
bōe fidei. vt in sū.
de act. s. actionū.
vel sū. r3o. erit
hoc casu bone fi-
dei: vt r in duob'
alijs casib' per le-
gem istam.

n Vel corpis.
id est rei corpalis
o Vel iuris. i.
seruuitur. vt. l. l. p-
ri. r. l. r. h3. s. ij.

u luti. facit
s. s. titine. a.
ctuz pūua. l. i. s.
s. i. b. i.

x Reb'. sic in
comodato. vt
s. cōmo. l. i.

r Possidere. s.
hoc dic vt. f. eo. et
habet. s. in eum.

s Conyug. i.
certe.

t Vel aliquis.
sive me mādante
vel ratū habente.
vt. f. eo. certo. s. i.

v Receptū est.
vt r. s. de acqren.
pos. si de eo. s. h. r.

f. de reg. iur. neqz
pign'. et. s. depo.
l. q rē. hoc autē ve-
rum est: nisi respe-
ctu pos. q aduersa-
rius supior est. vt

s. de acqui. pos. si aliquem. r. l. l. certe. in fi. sic r. s. de con-
trahen. emp. l. si in emptione. s. sue rei.

x Rei. nisi respectu possessionis. vt. f. e. certe. s. vlti.

y Rogauit. quidã dicit q in hoc differt a comodato
qñ pccariu nō pstituat ad tēps: sed comodatu sic. sed certo z
pccarium. vt. l. l. pri. in fi. et hoc expone vt statim dices.

z Possidere. s. de nouo cum causa prioris sit sublatã
vt. l. l. pri. in fi. et facit. s. loca. item quentur. s. h. r. l. qui
ad certum. et dic vt ibi.

a Rursus. et sic est nōmū precarium.

b Concedere. hic continua legem certe.

Precariu z cō-
modatu diffe-
rentia.

Sed et si manente causa constituat. facit. s. de iudi. l. ij. s. sed et si iudex. et de ar. l. si cu dies. in prin. et l. la beo. s. p. et si. et de h. ob. l. cu stipular. tu michi a pculo.

Arrē reintegret. neq; p ptesam cōcessionem vel proganone furiosi. neq; p tacitā. Itē nō per tacitā hereditatis. s. con

cessionē: sed si ex pte heres cōcederet esset nouuz pcaruz oino: non pmi vere vel psumptiue reinte: gratū: vel resuscitātū. ad hoc. s. loca. qui ad certū. et de acqu. pos. l. si is q aio. fed ar. s. s. fo. ma. l. ij. s. volitātē. sed ibi ppter patrē. Itē qd si recipit funofus: vel heres adit: an reintegret tacite: cū adhuc nō erat reuocātū lz finituz: quidā q sic: sed dicit nouuz pcaruz: sic si de nouo cōcederet. ad qd facit. I. que sitū. s. quod a ticio. et qd ibi no.

Arrē reintegret. neq; p ptesam cōcessionem vel proganone furiosi. neq; p tacitā. Itē nō per tacitā hereditatis. s. con

Sed et si manente adhuc precario tu in vltimū tēpus rogasti: pro gat precariū. nā nec mutat causa possessio: nis: et nō cōstituit eo modo precariū sed in lōgū tēpus pferit. Si vero pterita die rogas: p ptius est vt soluta tā causa precarij nō reintegret: sed noua causa cōstituatur. **A** lpan. **A**rrē si interm dñs fu rere cepit vel decesserit: fieri nō posse marcellus ait vt precariū reintegret: et hoc verū est. **S**i pcurator me me mandate vel ratū habēte pcaro rogauerit: ego pcaro pprie habere dico. **I**s qui rogauit vt pcaro in fundo more nō possidet: sed possessio apud eū qui cōcessit remanet nā et fructuarus inquit et colonus: et inquilinus sunt in p dō: et tñ nō possidēt. **Z**ul. ait: eum qui vi alterū detecit: et ab eo dē pcaro rogauit: desinere vi possidere: et incipere pcaro: neq; existimare sibi ipm cām possessiōis mutare: cū voluntate eius quē detecit cepit precario possidere: nā si ab eodez emisserit: incipere etiā pro em ptoze posse: dominiū capere. **Q**uestitū est si quis re suaz michi pignori dederit: et precario rogauerit: an hoc interdictū locū habeat: qstio in eo est vt cōsistere pcarū rei sue nō possit. michi videt veri pcarū

go vi possesse et si in potestate dñi nō restituntur: sed in eius q est expulsus: vti cap iunf. secus in furto. vt. s. de vtiua. sequit. s. quod aut. q est s. et facit. i. e. l. fr. in prin. et s. de acqu. pos. qd meo. in prin. Itē facit ad rationē diu cōsitatis. s. de vi et vi ar. l. i. s. qui vi a me. et qd ibi no. Itē facit. s. cōmo. l. i. et s. de acqu. pos. l. ij. s. illud.

Cōsistere in pignore: cū possessiōis roget nō ppetat: et est hec snia etiā vtilissima. **Q**uotidie em pcaro rogant creditores ab his q pignori dederunt: et debet consistere precarium. **A**enuleius.

Sed et si eam rem cuius possessionem per interdicitum vt possidetis retinere posses: quis futurū esset vt teneat: de ppetate pcaro tibi cōcesserim: teneberis hoc interdicto. **I**dem.

Questitū est si tici me rogauerit vt re sempromiū vtat: deide ego sempromiū ragauero vt cōcederet: et ille dū michi vult pstitū cesserit: et ticius habet a me pcaro: et ego cum eo agā interdicto de pcaro. sempromiū aut nō agit cū eo: q; hec verba ab illo precario habes: ostēdūt et demū cōpetere interdictū a quo qd pcaro rogauit: nō ei cuius res est: an tñ sempromiū mecum quasi a me rogat interdictuz habet: et magis ē ne habeat: q; nō habeo pcarū cum non michi sed alij impetraui. mā dati tñ actiones pōt aduersus me habere: q; mādate me dedit tibi: aut si quis dixerit non mandato meo: sed magis me intercedete hoc fecisse: dicendum est in factū dandā actio nē ēt aduersus me. **Q**uā a ticio pcaro qd rogauit: id etiā

bet. vt. s. in rebus. s. i. **C**um non michi. argu. q hoc sit de substantia pccarū. s. recipere rem ad vsum suum precibus potestis. et hoc immutur ex ipsa descriptiōe precarij. vt. s. l. i. **M**andante quodammodo. **N**on mandato. non mandādo nō fidei tūendo: sed aliter precibus rogando. s. insigando et suadendo: cum als facturus nō erat. nā et alias ppter exhortationē qd tenetur. vt. C. ad. l. iul. de vi puiata. l. scriuus. **I**n factū. ex hoc interdicto de precario. ex quolibet

facit. s. cōmo. l. i. et s. de acqu. pos. l. ij. s. illud.

Posse. si non esset res ei q deiectus est: als ptra. vt. s. de vtiua. l. seq tur. s. lana.

Nō possit. vi debet em q non. vt. s. l. in rebus. s. item si rem.

Possessiōis. s. respectu. et facit. s. de acqu. pos. l. qui pignori. et. C. de distrac. pig. l. creditou. et. s. de pigno. act. si rem alienam. s. fi.

Sed et si eaz vt teneat. facit. s. cōmo. l. i. et s. l. p. in fi. pmi tñ. accur.

Questitū est. si cōcesserit. s. ticio.

Quā hec verba. que sunt. s. eo. l. ij. in prin. **C**uius res est. vt. et. s. l. p. rima.

Ne habeat. ad hoc ergo vt interdicit michi cōtra te dētur: oportet q precario habeas et a me subaudias vt ab alio cui successim vel in rem. vt. s. qd a ticio. et. s. illud.

Quia nō. nō enim tenetur hoc interdicto qui precario rogauit: sed qui precario ha-

More. forte ad solē: non vt possideat ciuilitet vel naturaliter. et facit quod no. i. e. et habet. s. cum.

Nō possidēt. colonus et inquilinus nullo modo etiā naturaliter. vt. s. de vtiua. nō solū. s. qd vulgo. lz sit arg. ptra. s. cōi. diu. l. cōi. diuidū. s. neq; fructuarus aut nō ciuilitet vt hic. et. s. de acqu. re. dō. l. acquiri. s. fi. sed naturaliter sic. vt. s. de acqu. pos. l. naturaliter.

Dicit. de fundo.

Rogauit. s. possidere.

Possidere. qui dñs nō erat: vt statim colligit. res er

8

Liber Quintus.

enim hec actio dat si alii specialiter non nomine. vt in situ. de interdic. §. si. r. fm hoc ego a sempromio: r. tu a me habes precario: r. tu michi: ego sibi hoc interdicto teneor. qd veruz est si sempromio michi tradidit et ego tibi postea. Si aut meo mandato tibi tradidit: tunc ego mandati teneor: r. tu michi de precario. vt. §. vel dic actio in factu. i. pref. ver. vt superius loquat cu ego rogauit: vel mandauit volens me obligare sibi in mandati: vel etiā promisi sibi per stip. quo casu ex ea potest conueniri: r. ipse dicit nicio meo mandato: qd me rogauerat. Si aut non obligauit me per stip. nec mandauit: vel rogauit nolens me obligare mandati: sed pactu fecit cu credebat nicio me restitutu precariu: tenebor pref. ver. i. ac. in factu. vt hic dicit: et ad hoc qd mando no aio obligandi me mandati. C. de ne. ge. si negociu. fa. §. ma. si mandauero §. si curator. a

Ab herede etus precario habere videt: r. ita sibi. r. cell. scribit: eoq vtimur iure: ergo r. a ceteris successoribus habere quis precario videtur. Idem et labeo probat: et adicit etiā si ignoret quis heredem: tamen videri eum habere precario ab herede. **I**llud tamen videamus quale sit: si a me precario rogaueris et ego eam rem alienauero: an precarium duret re ad aliu translatam: r. magis est vt si ille no reuocet posse interdicere quasi ab alio precario habeas: no qsi a me. r. si passus est aliquo tempore a se precario habere: recte interdicere: quasi a se precario habeas. **E**u quoq precario teneri voluit pto: qui dolo fecit vt habere desineret. Et illud annotat qd culpa non prestat is qui precario rogauit: sed solu dolum prestat: qd is qui comodatu suscepit non tamen dolum: sed etiā culpa prestat: nec immerito dolum solu prestat is qui precario rogauit: cum totu hoc ex liberalitate descendat eius qui precario concessit. et satis sit si dolum tui prestat: culpam tamen dolo proxima contineri quis merito dixerit.

Ex hoc interdicto restitui debet in pristinam causam: qd si non fuerit factum: condemnatio in tantum fiet: quanti in

terfuit actiois ei rez restitui et ex eo tempore ex quo tempore interdictum editum est. ergo et fructus ex die interdicti editi prestabuntur. **S**i seruitute vsus no fuerit is qui precario rogauit ac per hoc amissa sit: videamus an hoc interdicto teneat. ego arbitror non alio qd si dolo fecerit. r. generaliter erit dicendu in restitutio nem venire doli r. culpam latam duntaxat: cetera non venire. plane post interdictu editum oportebit doli et culpam: et oem cam venire. nam vbi mora quis facit precario: oem camz debebit restituere. **I**nterdictu hoc post annu competere labeo scribit: eoq iure vtimur. Tu enim nonnunq in longu tempus precariu concedatur: absurdu est dicere interdictu locum no habere post annu. **H**oc interdicto eius heres qui precario rogauit teneat: que admodu ipse: vt siue habeat siue dolo fecerit quominus haberet: vel ad se perueniret: teneatur. ex dolo autem defuncti hac tenus: quatenus ad eum peruenit.

Aius.

Precaria possessio constitui potest vel inter presentes vel inter absentes: veluti per epistolam vel per nuncium.

Precaria possessio constitui potest vel inter presentes vel inter absentes: veluti per epistolam vel per nuncium.

Precaria possessio constitui potest vel inter presentes vel inter absentes: veluti per epistolam vel per nuncium.

Precaria possessio constitui potest vel inter presentes vel inter absentes: veluti per epistolam vel per nuncium.

Precaria possessio constitui potest vel inter presentes vel inter absentes: veluti per epistolam vel per nuncium.

Precaria possessio constitui potest vel inter presentes vel inter absentes: veluti per epistolam vel per nuncium.

precarij tempus voluntate concedentis consistit.

Arg. §. e. l. ait precator §. 4. et facit. §. e. l. cu precario §. si. **I**gnoret. sic. §. qd vi aut cla. l. deniq §. questum. **A**n precariu. in psona emptoris: vt sic faciat cu precedentibus: r. hac bene soluit. Alij dicunt in psona venditoris: r. sic dicit qd hic no soluit questio sed soluit qd duret. ar. §. de act. r. ob. l. quecuq. cetera videt qd no. ar. §. de aqua plu. ar. cen. si tertius §. si prius. effert em iniquu euz teneri duobus: emptori vt subiat: et venditori. vt. §. de exera. l. ne in plures. **I**nterdicere. interdicto proposito ab emptore. **D**olum. vt et. §. de re. iur. l. contractus. **E**x liberalitate. comodatu vero ab initio liberalitatis est. post necessitatis. vt. §. como. l. como dato §. si act precariu in omni tempore liberalitatis in principio et sine. vt. §. eo. l. cu precario. r. §. e. l. iij. §. 4. **D**enito. que dolo comparatur. vt. §. si mensor fal. modum di. l. §. ideo.

Restitui. scz precarium. **E**ditum est. vt r. alijs. vt. §. de interdic. l. interdicto. in fi. et. §. de vi et vi ar. l. §. sex die. **E**t fructus. facit. §. pto. **S**i seruitute. debita rei concessa precario. **E**t culpa lata. tam. vt. §. §. eum. **E**t not. ex his qd statim cu dat precariu citur actio de precario: ex tunc tollit. r. an. alib in actioe tunc telc: et pro socio qd nascitur demu finita tutela r. societate. vt. C. pro socio. l. randa. r. §. de tu. et r. dif. l. si tutor §. si. r. l. seq. r. l. mil. in pun. **N**on venire. scz leuē et leuissimam. **E**t ommem cam. vt. r. §. si. reg. l. iij. §. post litē. et §. si cer. pe. l. cum fundus. in pun. **P**ost annu. est r. alia ratio: qd est rei psecutoriu. vt. §. de ac. et ob. l. l. honorarijs. r. facit insti. de perpe. r. tempo. ac §. absurdum enim. **H**oc interdicto eius heres. §. quomō heres a

l. si. et. s. de consi. pecu. l. qui autem. s. fi.

Quibus ancillam. vt eam precario habeat. **Q**uibus habere. no idē in comodato. vt. i. de fur. l. eū qui. s. non solum. et facit. s. de positi. l. i. s. que de positi. et. s. commo. si vt certo. s. vsq. padeo.

S debitor re pignozataz. facit. s. eo. l. certe. s. finali.

Usq. eo. i. do nec solueretur pecunia.

Um precario. in kalendas. i. vsq. ad kalendas.

Couentiois. hoc ideoq. ad certū vsū nō est data. vt. s. de positi. l. i. s. fi. et. s. est autē. alioq. nō ageretur. vt. s. como. l. in comodato. s. si. cut. que est. s. r. s. de pac. l. si quis in conscribendo. vel aliud est ad certū tēpus vt hic. aliō couenire de nō reuocando ad certū tēpus: vt ibi.

Dno inuito. id est eo qui cōces sit p̄cario: lz nō sit rei dñs. vt. s. eo. l. sed et si. respectu eius? qui habet precario dicitur dominus. sic qñq. dicitur seruus dñs respectu eius cui mandauit.

Transit. vt et. s. questu. s. i. Non trāsfit. licet interdicto ple rūq. possit cōueniri. vt. s. eo. questu. s. fi. que est contra. vt in societate contingit. que etiā ad heredē nō transit: r tamē actio p socio in heredē dat. Idem in mādato. vt. s. mādā. l. inter causas. in prin. vel dic nō transit: nisi quatenus ad eū puenit: vel dolo fecit quomin? pueniret vt ibi. qd facta in idē recidit. Itē cōtra. i. de actio. r obli. l. ex pmissioe. r. l. ex contractibus. sed hic speciale ea ratione: qz ius tenēdi vel p̄uerādi ex contractu nō transit ad heredē: qz cōceditur amico: cū forte heres inuincus sit. sic. s. de tribu. illud. s. fi. vel hec actio dat a pretore: non est natura r ideo nō sequit regulā illam. r facit. s. de peti. here. itē veniū. s. sed nō oia. in fi. s. item facit. i. de iur. p̄scrip. l. cum heres. sed contra. i. eo. l. si adoptauero. Sol. vt ibi.

Seruus. qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Seruus qñq. dominus dicitur.

Quibus ancillam quis precario rogauerit: id actum videtur vt etiam quod ex ancilla natum esset in eadē causa haberetur.

Liberaio pignozate soluitur precarium quod debitor rogauerat a creditore. hoc dicit Barto.

S debitor rem pignozatam precario rogauerit: soluta pecunia precarium soluitur. quippe id actum est: vt vsq. eo? precarium teneret.

Pactus contra substantiā contractus est nullum. hoc dicit Bartolus.

Quibus precario idem aliquid datur: si conuenit vt in kalendas iulias precario possideat: nunquid exceptione adiuvandus est: ne ante ei possessio auferat? sed nulla vis est huius conuentiois: vt rem alienam domino inuito possidere liceat.

Precario rogatio ad heredē eius qui precario concessit transit: ad heredem autem eius qui precario rogauit nō trāsfit. Quippe ipsi dūtaxat: non etiam heredē eius cōcessa possessio est.

Pomponius.

Pomponius.

Pomponius.

Pomponius.

Pomponius.

Pomponius.

Pomponius.

Pomponius.

pecu. l. de positi. s. i. r de pig. act. l. si creditor. s. fi. Sed illi. concedent.

Ent actio. s. p̄scrip. ver. vel dic de p̄cario: q. dat. s. e. q. s. i. s. ex hoc. q. dicit in factū. vt illi. de interd. s. fi. Interdictū iure ciuili actio esset. vt. i. de fur. l. eū qui.

Seruus tuus tuo mādato precario rogauit: vel etiam ratum habueris: qd ille rogauerit tuo nomine: teneberis quasi precario habeas. sed si te ignorante suo nomine vel seruus/vel filius rogauerit: non videris tu precario habere: sed illi? erit actio? de peculio/ vel de in rem verso.

Interdictū p̄ aulus. de precario merito inductū est: quia nulla eo nomine iure ciuili? actio esset. Magis enim ad donationem r beneficij causam: qz ad negocij contracti spectat precarij conditio.

Et habet summam equitatem: vt eatenus quisq. nostro beneficio vtatur: quatenus ei tribuere velimus.

Hospites/ et qui gratitaz habitationem accipiunt: non intelligūt? ideo precario habitare. Precario habere etiaz ea que in iure consistunt possum? vt immisus/vel p̄fectū.

Promissio hois tollit prouisionem legis. hoc dicit Bar.

Cum quis de re sibi restituenda cautū habet: precarium interdictū ei non cōpetit?

Et habet equitatem. s. hoc interdictum.

No intelligunt. si dicas hospites. i. inquilinos: ipsi magis sunt ratione cōductiois qz precarij: siue cū dño siue sine eo habitēt. vel si dicas qz gratis: tūc videt eis dominus comodari. vt. s. como. l. i. s. fi. vel si dicas hospites qui ad hospitium recipiunt per cauponē vel stabularium qui nichil pro domo dant sed pro comensabilibus: r qñq. pro lecto: r tūc magis dicitur deheret in domo qz ipse domū teneat vel pro conducto: vel precario.

Protectū ad qd facit. s. e. l. i. s. fi. et. l. iij.

No cōpetit. si ergo cauit sibi per stipulationē: quia tūc cōpetit sibi auxilij ciuile. vt in l. de act. s. de constituta. nō debet petere hoc interdictū. vt. s. l. pri. Itē et alia ratioe qz stipulādo videt renūciare interdicto. arg. C. de pac. cō. l. si. Est r tertia: qz stipulādo videt agere ex donatione actio nō ouat. vt. i. de noua. l. cum enim.

Protectū ad qd facit. s. e. l. i. s. fi. et. l. iij.

No cōpetit. si ergo cauit sibi per stipulationē: quia tūc cōpetit sibi auxilij ciuile. vt in l. de act. s. de constituta. nō debet petere hoc interdictū. vt. s. l. pri. Itē et alia ratioe qz stipulādo videt renūciare interdicto. arg. C. de pac. cō. l. si. Est r tertia: qz stipulādo videt agere ex donatione actio nō ouat. vt. i. de noua. l. cum enim.

No cōpetit. si ergo cauit sibi per stipulationē: quia tūc cōpetit sibi auxilij ciuile. vt in l. de act. s. de constituta. nō debet petere hoc interdictū. vt. s. l. pri. Itē et alia ratioe qz stipulādo videt renūciare interdicto. arg. C. de pac. cō. l. si. Est r tertia: qz stipulādo videt agere ex donatione actio nō ouat. vt. i. de noua. l. cum enim.

13

a Cum homine qui i. eius hominis possessione.
b Corpore. i. naturaliter.
c Possessione. et sic civiliter. et distigue hic: aut hoc est actus ut ois possessio def. vt. s. e. in rebus. §. i. et de acq. pos. p. p. p. §. si is q. an vt nulla. vt. s. eo. certe. §. is q. et de acq. pos. l. si

Qui precario rogauerit vt sibi possidere liceat: na cisci possessione no est dubium: an is quoq possideat q rogatus sit dubitatu est. **P**lacet autem penes vtriusq esse eum hoiem qui p. cario datus esset. penes eum q rogasset: q possederat corpore. penes dñm: quia no decessit animo a possessione.

Quo q. loco precario aut possideat: aut ceperit possidere: nichil refert qd ad interdictum pertinet. **I**dem.

Adoptauero eum qui precario rogauerit: ego q. precario possidebo. **I**dem.

Qui precario fundu possidet: is interdico vt possidet: aduersus oes preter eu que rogauit vt pot. **I**ulianus.

Nusquisq pot. re sua q. nō possideat precario dare et q possideat. **I**dem.

No isolidu p. cario hñe non magis possunt: q. duo isolidum vt possidere aut clā. **N**ā neq iuste neq iuste possessiones due concurrere possunt. **Q**ui suu meū precario rogat: videt a me precario habere si hoc ratu habuerit: et id precario interdico michi tenebit. **C**um qd precario rogatu est: nō solū interdico vt possumus: sed et incerta actioe/id est p. scripti. §. bis.

Que distracta al. sunt vt precario penes emptore essent quoad precium vniuersum p. solueret: si p. em-

Qui precario rogauit. vt possideat: vel salte naturalit. alioquin interdico isto vt non potest. vt. s. vt. pos. si duo. §. creditores. et habes idem quod hic. s. vt. poss. l. i. in fi. et l. sequen.

Nusquisq potest. facit. §. eo. l. fina. **N**o. neq iuste. iuste ciuiles: iuste naturales. s. q. re non econtra exponit. s. iusta naturalis. inuisa ciuilibus: **N**ā. quia frequentius contingit vt aliquo absente alius nanciscatur possessione naturalem inuisa ingredi

do fundum: q. cum existentē in fundo vt expelli: vel q. le suspicetur se posse expelli: et sic ei auferat iniuste possessionem ciuilem: et ideo melius est sic exponere. nā ad ea. vt. s. de le. et senatuscōsul. l. nam ad ea.

Concurrere in eundē hominē et eandem rem. vt. s. de acq. pos. l. iij. §. ex contrario. et s. cōmo. l. i. vt certo. §. si duobus. sed cōtra. s. vt. pos. l. si duo. in p. m. dicit ibi. Item cōtra. s. de dam. in fec. l. si finita. §. cum autē Sol. vt. ca. l. §. vbi vero.

Qui precario rogauerit vt sibi retinere re liceret: vel is qui alienam re emisisset dñm rogauerit: apparet eos precario possidere: nec existimandos mutare sibi causam possessionis quibus a dño cōcedatur precario possidere. **N**am si id qd possideas aliū precario rogaueris: videtur te desinare ex prima cā possidere: et incipere p. cario hñe. et econtra: si possessore precario rogauerit is qui re aduocare ei posset: teneri eum precario: qm aliqd ad eum p. hanc precarij rogatione puenit. i. possessio que aliena sit.

Sis q. p. possessore precario possideret: do minū rogauerit vt sibi retinere re liceret: vel is qui alienam re emisisset dñm rogauerit: apparet eos precario possidere: nec existimandos mutare sibi causam possessionis quibus a dño cōcedatur precario possidere. **N**am si id qd possideas aliū precario rogaueris: videtur te desinare ex prima cā possidere: et incipere p. cario hñe. et econtra: si possessore precario rogauerit is qui re aduocare ei posset: teneri eum precario: qm aliqd ad eum p. hanc precarij rogatione puenit. i. possessio que aliena sit.

Sis q. p. possessore precario possideret: do minū rogauerit vt sibi retinere re liceret: vel is qui alienam re emisisset dñm rogauerit: apparet eos precario possidere: nec existimandos mutare sibi causam possessionis quibus a dño cōcedatur precario possidere. **N**am si id qd possideas aliū precario rogaueris: videtur te desinare ex prima cā possidere: et incipere p. cario hñe. et econtra: si possessore precario rogauerit is qui re aduocare ei posset: teneri eum precario: qm aliqd ad eum p. hanc precarij rogatione puenit. i. possessio que aliena sit.

Sis q. p. possessore precario possideret: do minū rogauerit vt sibi retinere re liceret: vel is qui alienam re emisisset dñm rogauerit: apparet eos precario possidere: nec existimandos mutare sibi causam possessionis quibus a dño cōcedatur precario possidere. **N**am si id qd possideas aliū precario rogaueris: videtur te desinare ex prima cā possidere: et incipere p. cario hñe. et econtra: si possessore precario rogauerit is qui re aduocare ei posset: teneri eum precario: qm aliqd ad eum p. hanc precarij rogatione puenit. i. possessio que aliena sit.

Sis q. p. possessore precario possideret: do minū rogauerit vt sibi retinere re liceret: vel is qui alienam re emisisset dñm rogauerit: apparet eos precario possidere: nec existimandos mutare sibi causam possessionis quibus a dño cōcedatur precario possidere. **N**am si id qd possideas aliū precario rogaueris: videtur te desinare ex prima cā possidere: et incipere p. cario hñe. et econtra: si possessore precario rogauerit is qui re aduocare ei posset: teneri eum precario: qm aliqd ad eum p. hanc precarij rogatione puenit. i. possessio que aliena sit.

Sis q. p. possessore precario possideret: do minū rogauerit vt sibi retinere re liceret: vel is qui alienam re emisisset dñm rogauerit: apparet eos precario possidere: nec existimandos mutare sibi causam possessionis quibus a dño cōcedatur precario possidere. **N**am si id qd possideas aliū precario rogaueris: videtur te desinare ex prima cā possidere: et incipere p. cario hñe. et econtra: si possessore precario rogauerit is qui re aduocare ei posset: teneri eum precario: qm aliqd ad eum p. hanc precarij rogatione puenit. i. possessio que aliena sit.

Sis q. p. possessore precario possideret: do minū rogauerit vt sibi retinere re liceret: vel is qui alienam re emisisset dñm rogauerit: apparet eos precario possidere: nec existimandos mutare sibi causam possessionis quibus a dño cōcedatur precario possidere. **N**am si id qd possideas aliū precario rogaueris: videtur te desinare ex prima cā possidere: et incipere p. cario hñe. et econtra: si possessore precario rogauerit is qui re aduocare ei posset: teneri eum precario: qm aliqd ad eum p. hanc precarij rogatione puenit. i. possessio que aliena sit.

Sis q. p. possessore precario possideret: do minū rogauerit vt sibi retinere re liceret: vel is qui alienam re emisisset dñm rogauerit: apparet eos precario possidere: nec existimandos mutare sibi causam possessionis quibus a dño cōcedatur precario possidere. **N**am si id qd possideas aliū precario rogaueris: videtur te desinare ex prima cā possidere: et incipere p. cario hñe. et econtra: si possessore precario rogauerit is qui re aduocare ei posset: teneri eum precario: qm aliqd ad eum p. hanc precarij rogatione puenit. i. possessio que aliena sit.

Sis q. p. possessore precario possideret: do minū rogauerit vt sibi retinere re liceret: vel is qui alienam re emisisset dñm rogauerit: apparet eos precario possidere: nec existimandos mutare sibi causam possessionis quibus a dño cōcedatur precario possidere. **N**am si id qd possideas aliū precario rogaueris: videtur te desinare ex prima cā possidere: et incipere p. cario hñe. et econtra: si possessore precario rogauerit is qui re aduocare ei posset: teneri eum precario: qm aliqd ad eum p. hanc precarij rogatione puenit. i. possessio que aliena sit.

Sis q. p. possessore precario possideret: do minū rogauerit vt sibi retinere re liceret: vel is qui alienam re emisisset dñm rogauerit: apparet eos precario possidere: nec existimandos mutare sibi causam possessionis quibus a dño cōcedatur precario possidere. **N**am si id qd possideas aliū precario rogaueris: videtur te desinare ex prima cā possidere: et incipere p. cario hñe. et econtra: si possessore precario rogauerit is qui re aduocare ei posset: teneri eum precario: qm aliqd ad eum p. hanc precarij rogatione puenit. i. possessio que aliena sit.

Sis q. p. possessore precario possideret: do minū rogauerit vt sibi retinere re liceret: vel is qui alienam re emisisset dñm rogauerit: apparet eos precario possidere: nec existimandos mutare sibi causam possessionis quibus a dño cōcedatur precario possidere. **N**am si id qd possideas aliū precario rogaueris: videtur te desinare ex prima cā possidere: et incipere p. cario hñe. et econtra: si possessore precario rogauerit is qui re aduocare ei posset: teneri eum precario: qm aliqd ad eum p. hanc precarij rogatione puenit. i. possessio que aliena sit.

Sis q. p. possessore precario possideret: do minū rogauerit vt sibi retinere re liceret: vel is qui alienam re emisisset dñm rogauerit: apparet eos precario possidere: nec existimandos mutare sibi causam possessionis quibus a dño cōcedatur precario possidere. **N**am si id qd possideas aliū precario rogaueris: videtur te desinare ex prima cā possidere: et incipere p. cario hñe. et econtra: si possessore precario rogauerit is qui re aduocare ei posset: teneri eum precario: qm aliqd ad eum p. hanc precarij rogatione puenit. i. possessio que aliena sit.

Sis q. p. possessore precario possideret: do minū rogauerit vt sibi retinere re liceret: vel is qui alienam re emisisset dñm rogauerit: apparet eos precario possidere: nec existimandos mutare sibi causam possessionis quibus a dño cōcedatur precario possidere. **N**am si id qd possideas aliū precario rogaueris: videtur te desinare ex prima cā possidere: et incipere p. cario hñe. et econtra: si possessore precario rogauerit is qui re aduocare ei posset: teneri eum precario: qm aliqd ad eum p. hanc precarij rogatione puenit. i. possessio que aliena sit.

Sis q. p. possessore precario possideret: do minū rogauerit vt sibi retinere re liceret: vel is qui alienam re emisisset dñm rogauerit: apparet eos precario possidere: nec existimandos mutare sibi causam possessionis quibus a dño cōcedatur precario possidere. **N**am si id qd possideas aliū precario rogaueris: videtur te desinare ex prima cā possidere: et incipere p. cario hñe. et econtra: si possessore precario rogauerit is qui re aduocare ei posset: teneri eum precario: qm aliqd ad eum p. hanc precarij rogatione puenit. i. possessio que aliena sit.

16.

quolibet maiore. hic est pupill⁹ sicut quilibet maior tenet de dolo et lata culpa: cui sit p^{ri}m^o pubertati, vt. s. cōmo. l. iij. in p^{ri}m. q^u etiā corrigi. l. i. eiusdē titu. in fi. itē et. s. de postu. l. i. s^{an} in pupillū. et de dolo. l. heredibus. s. i. q^uo vero hic substat: siue nō habeat: supple nec dolo vel lata culpa h^{ic} de s^ust^{it}ur: vel dic loq^u in nō p^{ri}m^o pubertati: s^{ed} s^ust^{it}ur. hic ergo si h^{ic} tenet. si nō h^{ic} nequaq^{ue}. nā doli vel lata culpa cōmittere non pōt. vt. s. de re iud. q^uo infans. et ad legē aq^ui. sed et si s^{ed} et si infans.

De arborib⁹ cedēdis.

Hic p^{ri}or. l. edes. i. l. p^{ri}m^o v^{er}ba n^{on} q^uo q^uo d^{ic} vt. i. de h. sig. l. v. b^{ana}.

b **C** Prohibitorum est. vt. s. de interd. l. ij. circa p^{ri}m.

c **C** Si arbor. materialiter hec verba ponuntur.

d **C** Si publica auctoritate. vt. C. de pig. l. iij. h^{ic}o. sed. h. sua auctoritate. vt. C. de pig. ac. l. pignoris. et C. q^uo lice. vni. si ne iudice se vin. li beram.

e **C** Continet. vt. et arb. fur. ce. l. vi tem. in p^{ri}m.

f **C** Arboret. q^uo domū sua ipensa tegere et resarcire debet. vt. s. de vsu fru. l. hactenus.

g **C** habeat. s. in solidū si seruit^u de beaf^u domū cōmuni. vt. s. si ser. ven.

h **C** si fundus. et. l. si forte. s. et si edes. sed arg. p^{ri}ma. s. de dā. in fec. l. ex dāni. s. quotiens.

i **C** Non facias. no. de cōuersione electionis. vt. r. C. de solu. l. i. et. i. p^{ri}m. s. r. C. cōmunia de lega. l. si. s. i. et arg. C. de cōmuni. ser. ma. l. i. s. si autem.

k **C** Pedes quidecim. ergo si vltra. xv. pedes ipendat arbor tua nō possim agere: forte quia tūc nō videtur p^{ri}m^o v^{er}ba michi nocere circa fructus. vt. i. p^{ri}m. s. secus vero si edificare vellē euz vsq^{ue} ad celū meum sit. vt. s. q^uo vi aut clam. l. si. s. p^{ri}m. et facit. C. de interd. l. i. et. s. vti possidetis. l. si duo. s. itē videam⁹. Sed et si nolim edificare s^{ed}

De arboribus cedendis. Titu. xxvj.

Alpianus. Et pretor: q^u arbor ex edibus tuis in edes⁹ illius impendet: si p^{ri}m^o te stat quominus eaz adimas: tunc quominus eā illi arborē adimere sibiq^{ue} habere liceat: vim fieri veto.

C Hoc in terdictuz prohibitorum est. **S**i arbor⁹ edib⁹ alienis impendat: vtrūq^{ue} totā arborē tu beat p^{ri}or adimit: an vero id solum q^uo sup^{er} edes excurrit q^ueritur: et rutili⁹ ait ex stirpe excidendam: idq^{ue} pleriq^{ue} videtur verius. Et nisi dñs adimat arborē: labeo ait p^{ri}m^o t^u arborē officeret: vt si vellet succideret eam: lignaq^{ue} tolleret.

C Arboris appellacione etiā vites cōtinentur. **N**on solum autē dñs edium: sed etiā ei qui vsu fructū habet cōpetit hoc interdictū: quia et ipi⁹ interest arborē: si tūc nō impendere. **P**reterea p^{ri}m^o b^{andum est: si arbor cōmunibus edib⁹ impendat: singulos dños habere hoc interdictū: et quidē in solidū: quia et seruitutū vēdicationē singuli habeant. **A**it pretor si p^{ri}m^o te stat quominus eaz adimas: quominus eā arborē illi adimere liceat vim fieri veto. **P**rius itaq^{ue} tibi datur adi-}

remoueri: ad hūc potero. vt. d. s. item videamus. et. s. de seru. l. si. et. s. ad legem aquil. l. quēdamodū. et. l. i. p^{ri}m. nō autem per hoc interdictum: sed per negatoriam. **A**ltius. a terra. **P**recipitur. a stipite.

mēdi facultas: si tu nō facias: tunc vicino prohibet vim fieri adimere volēt. **D**einde ait p^{ri}or: que arbor ex agro tuo in agrū illius impēdeat: si per te stat quominus pedes quindecim⁹ a terra eam altius⁹ coercere lignaq^{ue} sibi h^{ic} liceat: vim fieri veto. **Q**uid ait pretor: et lex duodecim tabularū efficeret voluit: vt quindecim pedes altius rami arboris circūcidatur. et hoc idcirco effectus est: ne vmbra arboris vicino p^{ri}mo dolo noceret. **D**ifferētia duorum capituz interdicti hec est: siquidē arbor edibus impendat: succidi eam precipitur: si vero agro ipendat: tūc vsq^{ue} ad quindecim pedes a terra coerceri.

Si arbor ex vicini fundo veto inclinata in tuum fundum sit: ex lege duodecim tabularū de adimenda ea recte agere potes: tus ei nō cōmitta arborē habere.

De glāde legēda. l. xxvj

Ait pretor: glādem que ex illius agro in tuū cadit quominus illi⁹ tertio quoq^{ue} die legere⁹ auferre⁹ liceat: vim fieri veto.

Blandis nomine oēs ligunt: vel q^uo duob⁹ vel trib⁹ dieb⁹ quertunū in trā: ita vt nulli eoz noie cōpeteret actio: euz sine dolo tuo fruct⁹ in re eē natura desierit. nō q^uo interdictū tā breui sopiat tēpore. nā infra annū duraret si fruct⁹ staret et plus. vt. i. de acf. et ob. l. in honorarijs. s^{ed} si dolo desisset h^{ic}: tūc infra annū tenet. et facit. s. de aq^uo. et. l. i. s. item q^uo sitū. et. s. de p^{ri}scrip. ver. l. q^uo seruādarū. s. si. s. q^uo q^uo ad q^uo fuit itroductū hoc interdictū: cū nō possit intēdi nisi p^{ri}ma die vel sc̄ba v^{el} tertia: cū rei vēdica. habeat vsq^{ue} ad triēniū: Rñ. nō onerat p^{ri}mo actor id p^{ri}mo dolo: fec^{it} i rei vēdica tōe q^uo ibi nō resituit res nisi plene p^{ri}mo dolo de intēdione sua.

Si arbor. ius ei non esse. hic illorū cōfundatur sententia q^uo dicit negatoriaz nō habere locuz nisi remissa seruitute. **S**ed. **O**rt. rñ. nō datur hic negatoria. sed actio in factū ex lege. xij. tabu. vt in s^u de acf. s. i. et fac. s. si fer. v^{el}. l. si cū me⁹. et. l. si q^uo. et. arb. fur. ce. l. si plures. s. si arbor. et. s. ad legē aq^ui. quēdamo. s. i. et. s. de relig. l. offa. in p^{ri}m. et. s. ne quid in lo. pub. l. ij. in p^{ri}m.

De glāde legēda.

Ait pretor. illic cauēno infecto. vt. s. ad exhibē. l. iulianus. s. h.

Quoq^{ue}. non solum p^{ri}mo et secundo: s^{ed} etiā tertio. et sic habeas q^uo. a s^{ed} quoquo.

Legere. i. colligere.

Aufferre. i. portare.

Veto. p^{ri}m^o et tertius dies cōputant ab eo tēpore quo cecidit glans: et tō pōnit de tertio. vt q^uo collecto glandis vir durat ad tertū diē. nā citi⁹ colligunt.

Liber Quintus

vt. C. de rei ve. l. si. fm. Al. vel fm. Hzo. necessitas imponitur et in cuius terram cecidit: vt singulis tribus diebus semel liceat auferre: sic habeas quoquo. i. singularia tertia die.

Conuenitur. vt. Idem. ob. l. qui venenti. §. glandis. **De libero hote exhibendo.**

Nihil enim facultas. hic not. qd dixi. C. de usufru. l. antiquitas. et facit. J. de co di. et demon. ticio. §. ij. et. C. de cap. et possit. re. l. ab hostibus.

Recedendi. iste tres leges continuantur.

Quod. f. vt liberi exhibeatur.

Prospicit. vt et. J. ad legē fauā. l. nō statim. §. fi. et C. ad legē fauā. l. si fratrem.

Presertim. i. maxime. nā et idē vtrūq; licetare potest. vt. C. quando ciuilibs actio. l. i. et §. de tabu. exhi. lo cū. §. si qd dolo. §. argu. contra. J. de iniur. l. quod sensus. §. fi.

Alius fauie. est enim hec actio publici iur. vt. C. ad legē fa. l. fi. et l. plagu.

Sive femina. ad hoc. §. de neg. gest. l. iij. in pn. et §. pti. pecu. l. i. §. i.

Sive plures. singlariis nūer. §. que liberi pceptit pluralē. sic eodra. J. vt bo. rap. l. i. §. vel cui. bona.

Sive alieni. nō tñ detinentis: vt statim substat.

Non tenebit. nisi in casu. vt. J. ii. l. i. in fi. et. l. seq.

Untur. ad hoc. J. de regu. iur. l. nullus. et. J. de fur. l. cū creditor. et. §. de dā. infec. sumini. §. fi. et. l. pti. et. J. de iniur. l. iniuriarū. §. is qd iniur. et. §. p socio. l. merito.

Retineat. vt. C. de cap. et possit. re. l. si liberum.

Videbitur. alicator forte erat.

Semina. vna est cōis oim hoim: que vocat officiu; alia singularis. s. inter patrē et filiū que dicitur pietas. et

fructus continentur. **De libero hote exhibendo.** Titu. xxviii.

Iplanus. It pretor que libez dolo malo retines exhibeas hoc interdicitur

ppontit tuende libertatis causa: videlicet ne hoies liberi retineantur a quoq;.

Nihil enim multu a specte seruitutem differunt: quibus non datur facultas recedendi.

Quod et lex fauā pspicit: neq; hoc interdicitur aufert legis fauie executionē. nam et hoc interdicitur agi poterit: nichilomin; accusatio legis fauie istitut pot. et versa vice qui agit fauā: poterit nichilomin; et hoc interdicitu hie. psertim cū ali; interdicitur; alius fauie actionem hie possit.

Hec pba que liberū: ad oem liberū hoiez ptinet: siue pubes sit siue impubes: siue mascul; sit: siue femina; siue vnus siue plures: siue sui turis sit: siue alieni. hoc enim tñ spectam; an liber sit.

Is tñ qd in ptate hz hoc interdicitu non tenebit: qd dolo malo nō videt hie qd ture suouit.

Si qd euz que ab hostib; redemit retineat: i ea cā est vt interdicitu non teneat: non enim dolo malo fecit. plane si offerat ptiū interdicitu locū hz

ne est gemina: quia homo: et quia paf. et facit. §. de adop. nec et. §. eoz. et qd no. C. de neg. gest. officio. et pio hoc. §. de ri. nup. l. non solū. §. de vno. et etiā. §. de pba. l. pcula. q. Retineri. s. videri. Accur.

Intercedat. et pbetur. vt. C. de dolo. l. doloz. et. §. de dolo elegatē. §. fi.

Deditur. s. cū qd putabat eū seruūz cū liber sit. vt. J. l. fi. §. rñ.

Impuberes. videt enim eū tenere ppter vtilitāē ipsius impubertis. et subaudi maxime impuberes vt subicit.

Dolo. facit §. de bo. lib. qd euz maior. §. si pns. et J. de regu. iur. qd in ius. §. nemo.

Si quis volē tez retineat. vt. §. de aqua plu. arcē. l. in diem. et. §. de edil. edic. l. queritur. §. si veditoz. et J. de iur. l. i. §. p. §. q. et. C. de trasac. l. cū donatio. et C. de pig. l. libez.

Sollicita. tñ. facit. C. de rap. iur. §. huic. et. §. de seruo. cor. l. i. §. i. et §. ij. et. C. de apof. sta. l. eum.

Caret. ad hoc C. de incest. nup. l. qui cōtra. et. J. de excep. do. l. ij. §. generaliter. et. §. de tribu. l. illud. §. si cuius. ibi si tamē et. et. §. de acqui. pos. l. clam. et. §. de peni. here. item veniunt. §. penitam. et. l. sed et si le. §. de eo.

Dubitat. tris ergo sunt: scire: ne scire: et dubitare: sic est argu. qd alius quis potest respōdere dubito.

Cognitioni. als cognitioni. et als conditioni. et dic aliene. i. de libertate sup qua cognosceret forte alius iudex si nequit ille de libertate iudicare. Accur.

Pretor. §. e. l. i.

Prebere. facit. §. de tabu. exhiben. locum. §. hoc interdicitu. et. §. ad exhi. l. exhibere. et. J. de §. sig. l. fi. et. l. pti. et. et. §. que ad. testis. ape. l. ij. §. inspectio.

Pietas duplex est.

Scrit nesci = rei et dubitare tria sunt

Nemo enim pro hoc facit. s. ad exhi. si liber. r. lti. de susp. in s. consequens.

Uel calumniari. ad hoc. s. de re militis. non omnes s. a barbaris. r. s. de susp. tuto. tutor s. si tutor.

Sollicitato. et detento.

Reos facere.

Ide accu. l. i. r. q. r. l. hos accu sare. r. C. q. accu. no. pos. l. d. crimle

Eligedus. fa. cit. l. de sepul. vio. la. l. p. tor. s. si plu. res. et. s. de popu. la. act. s. et si. s. is. cuius. r. s. de accu. satio. si plures. qd. ergo si pares. r. s. locus est gratifica. tion. argu. s. de re. lig. l. fi.

Nisi de perfi. dia. expositioe no. exceptioe. sic ponitur nisi propter verbum facile. sic s. de procura. l. ni. si. et facit. s. de iu. riu. l. eum. s. in. popularibus.

Ampli. agi. nisi ille qui accu. sat loco s. co. p. se. quatur suam: vel suori iniuriam: r. doceat se ignorat se de accusatoe p. mi. vt. s. de accusa. si cui s. q. d. et. fa. cit. s. de p. uarica. l. p. uaricatioe. s.

Estimatio. ne. forte quinqu. ginta aureos. vel s. tum arbitratu. tur bonus vir. ar. s. de his qui deie. vt. effu. l. i. s. i. r. s. s. cum: vel s. et in. lite iurauerit. arg. s. de in. lites iur. l. in. actione. s. p. l. ne. r. s. de rei ven. l. qui restituere. s. nunquid de calu. mia iurabitur: po. test. dicit q. sic: q. ex quo conceditur

Sine exceptione. rei iudicate. qd. est p. ra natura po. pularis actionu. vt. s. de popula. act. l. iij. ite argu. p. ra. s. de excep. rei iud. l. si quis cum eo. s. plane. et facit. s. de. no. sa. l. qui ex pluribus. sed hic speciale. Accur.

Irrrogandus. pot. app. absens codenari licet tēpore

In bona eius eundū ait. Hoc

Iterdicti ppetuū est. r. enu.

Signorantē suum status retineat: si tamē dolo malo re. tineat: cogitur exhibere. Tre. batius quoq. ait nō teneri eū qui liberum hominem pro ser. uo bona fide emerit: r. retine. at. r. nullo tēpore dolo ma. lo retineri homo liber debet adeo vt quidam putauerint nec modicum tempus ad eū exhibendum dandum: quo. ntiam preteriti facti pena pre. standā est. r. Creditori nō cō. petit interdicitum vt debitor exhiberetur: neq. eni debito. rem latitantem exhibere q. s. cogitur: sed in bona ei. ex ed. cto. pretoris mittitur.

Uel liberis exhibendis vel deducēdis. Titu. r. r. r. r.

Iplan. It pretor qui queve in potesta te lucij ti. cij est: si is eave ap. d. te est dolo ve malo tuo factuz est quominus apud te eēt: ita eum eā ve exhibeas. r. Hoc interdicitum proponitur ad. uersus eum. quem quis exhi. bere desiderat eum. que in po. testate sua esse dicit: et ex ver. bis apparet ei in potestate cu. tus est hoc interdicitum com. petere. r. In hoc interdico. pretor: nō adimit causam. cur apud eum sit is q. exhiberi d. z.

Et verbis edicti.

In hoc interdico. et supiori. s. de libero homi. exhi. na. tōi q. r. cā. s. volēs vel inuit. vt. s. l. iij. s. si q. s. volen. tē. qd. hic nō q. r. i. nisi in casu. vt. l. fi. s. i. d. i. q. r. dolo vel nō dolo: hic aut. quasi semp. dolo videt. vt. s. r. i. l. iij. s. si quis eum. a. s. si eum quis.

Et ex cau. in. pos. es. tur. l. ij. et facit. s. de in. ius. vo. l. ple. ricq. r. l. s. i. s. q.

Uel liberis exhi. bendis r. hoc in. terdictuz nō pōt p. pcuratores exer. cere nisi nom. latis mādatum sit. r. p. r. v. alitudoie vel alia cā. ipediaf. vt. s. de. pecu. l. pō. pō. nō.

Itā e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

inle non fuerit presens. vt et. C. de adul. l. quis adulter.

Perpetuum. i. sine fine. vt r. C. de p. scrip. long. rēp. que pro libertate. l. sola. facit. s. de vis. publi. l. viā publi. cam. r. est hoc contra naturam popularis actionū. vt. s. de popula. act. l. fi. Accur.

In bona eius eundū ait. Hoc

Iterdicti ppetuū est. r. enu.

Signorantē suum status retineat: si tamē dolo malo re. tineat: cogitur exhibere. Tre. batius quoq. ait nō teneri eū qui liberum hominem pro ser. uo bona fide emerit: r. retine. at. r. nullo tēpore dolo ma. lo retineri homo liber debet adeo vt quidam putauerint nec modicum tempus ad eū exhibendum dandum: quo. ntiam preteriti facti pena pre. standā est. r. Creditori nō cō. petit interdicitum vt debitor exhiberetur: neq. eni debito. rem latitantem exhibere q. s. cogitur: sed in bona ei. ex ed. cto. pretoris mittitur.

Uel liberis exhibendis vel deducēdis. Titu. r. r. r. r.

Iplan. It pretor qui queve in potesta te lucij ti. cij est: si is eave ap. d. te est dolo ve malo tuo factuz est quominus apud te eēt: ita eum eā ve exhibeas. r. Hoc interdicitum proponitur ad. uersus eum. quem quis exhi. bere desiderat eum. que in po. testate sua esse dicit: et ex ver. bis apparet ei in potestate cu. tus est hoc interdicitum com. petere. r. In hoc interdico. pretor: nō adimit causam. cur apud eum sit is q. exhiberi d. z.

Et verbis edicti.

In hoc interdico. et supiori. s. de libero homi. exhi. na. tōi q. r. cā. s. volēs vel inuit. vt. s. l. iij. s. si q. s. volen. tē. qd. hic nō q. r. i. nisi in casu. vt. l. fi. s. i. d. i. q. r. dolo vel nō dolo: hic aut. quasi semp. dolo videt. vt. s. r. i. l. iij. s. si quis eum. a. s. si eum quis.

Et ex cau. in. pos. es. tur. l. ij. et facit. s. de in. ius. vo. l. ple. ricq. r. l. s. i. s. q.

Uel liberis exhi. bendis r. hoc in. terdictuz nō pōt p. pcuratores exer. cere nisi nom. latis mādatum sit. r. p. r. v. alitudoie vel alia cā. ipediaf. vt. s. de. pecu. l. pō. pō. nō.

Itā e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

In bona eius eundū ait. Hoc

Iterdicti ppetuū est. r. enu.

Signorantē suum status retineat: si tamē dolo malo re. tineat: cogitur exhibere. Tre. batius quoq. ait nō teneri eū qui liberum hominem pro ser. uo bona fide emerit: r. retine. at. r. nullo tēpore dolo ma. lo retineri homo liber debet adeo vt quidam putauerint nec modicum tempus ad eū exhibendum dandum: quo. ntiam preteriti facti pena pre. standā est. r. Creditori nō cō. petit interdicitum vt debitor exhiberetur: neq. eni debito. rem latitantem exhibere q. s. cogitur: sed in bona ei. ex ed. cto. pretoris mittitur.

Uel liberis exhibendis vel deducēdis. Titu. r. r. r. r.

Iplan. It pretor qui queve in potesta te lucij ti. cij est: si is eave ap. d. te est dolo ve malo tuo factuz est quominus apud te eēt: ita eum eā ve exhibeas. r. Hoc interdicitum proponitur ad. uersus eum. quem quis exhi. bere desiderat eum. que in po. testate sua esse dicit: et ex ver. bis apparet ei in potestate cu. tus est hoc interdicitum com. petere. r. In hoc interdico. pretor: nō adimit causam. cur apud eum sit is q. exhiberi d. z.

Et verbis edicti.

In hoc interdico. et supiori. s. de libero homi. exhi. na. tōi q. r. cā. s. volēs vel inuit. vt. s. l. iij. s. si q. s. volen. tē. qd. hic nō q. r. i. nisi in casu. vt. l. fi. s. i. d. i. q. r. dolo vel nō dolo: hic aut. quasi semp. dolo videt. vt. s. r. i. l. iij. s. si quis eum. a. s. si eum quis.

Et ex cau. in. pos. es. tur. l. ij. et facit. s. de in. ius. vo. l. ple. ricq. r. l. s. i. s. q.

Uel liberis exhi. bendis r. hoc in. terdictuz nō pōt p. pcuratores exer. cere nisi nom. latis mādatum sit. r. p. r. v. alitudoie vel alia cā. ipediaf. vt. s. de. pecu. l. pō. pō. nō.

Itā e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

Aduersus eū. scilicet desinentē. s. Desideratē. scilicet filium.

Et p. r. o. r. ita e. i. ita vno casu vt alio. s. quomodo exhibet q. nō h. z. dolo h. re desij. et certe nō poterit: s. iurabit i. l. i. r. fa. cit. s. de rei vendi. l. i. s. i.

a **E**x iustissima, quia lactabat eum.
b **D**ecreuit, qd dic vt. C. diuortio facto. l. i. r. ij. r. C. de patri. potesta. l. pe. r. Ieo. l. deinde. §. etiam.
c **E**rit ei. s. matri sicut superiori titulo subuenit ei qui no dolo retinet. §. p. s. de ven. inspi. l. i. §. post editu au- tez partu. Sol. ubi mater no iusta ca tenebat: h sic. Ibi em volebat vene no occidere s. p. d

d **P**er exceptio nem. l. doli.
e **P**er iniuria. id est p in s litiga tois. r. facit. §. de lib. agno. l. i. §. fi. et. l. seque. r. §. ad trebel. suo iuito. §. cu pteoz. r. C. de re iudi. l. i.

f **I**n pte. fa- cit. §. de edil. edic. q si nolit. §. in fa- ctu. r. §. de iudi. l. si ptoz. in pn. r. de iure iur. l. no erit. §. dato.

g **T**urbent. vt et. C. de repud. l. dissentiaria. et de fur. l. fi. in fi. et de inof. test. c. i. r. l. filia. r. §. de bo. in ter vi. r. vr. l. cu h status. §. si focer. h

q **Q**d tn. hoc referri pot ad id qd dixerat. §. ea. l. §. i. f. pot hoc inf- dictu ppetere et in cui pte est: qd tn sic r. vel refe- ras ad pri. f. pa- tri obstar exco- ptoz si velit duce re filia sua alu nu pta. qd tn erit ad- hi. l. dadi interdi ctu r. c. si em no ve lit turbare matris monu: s. patriaz pte modice exer cere: non obstat et hec excep. sed agere poterit cuz effectus: et hoc est quod tamen r.

h **Q**d tn. hoc referri pot ad id qd dixerat. §. ea. l. §. i. f. pot hoc inf- dictu ppetere et in cui pte est: qd tn sic r. vel refe- ras ad pri. f. pa- tri obstar exco- ptoz si velit duce re filia sua alu nu pta. qd tn erit ad- hi. l. dadi interdi ctu r. c. si em no ve lit turbare matris monu: s. patriaz pte modice exer cere: non obstat et hec excep. sed agere poterit cuz effectus: et hoc est quod tamen r.

i **M**o magis de vxore exhibeda ac deducda pater etia qui fillam in pote- state habeat / a marito recte conuenitur.

Supra posuit de liberis exhibendis: nunc dicit de liberis deducendis. Bar. **A**lpa.

Dinde ait pteoz: si lu- ctus tictus in pte lu- ctu tictu est quominus eu lucto ticio ducere liceat vi fieri veto

Mo. recte uenit. infdicto de vxore exhibeda qd no habem ad instar ei qd habem: vt h. r. C. e. l. fi. r. facit. C. de nup. l. si iuta. §. ar. §. s. ti. i. l. iij. §. hec hba

Eide. dicit de exhibedis: nunc de deducdis: r hoc capite interdicti.

Supiora. infdicta de libero hote exhibedo: et de li- beris exhibendis. r. facit. §. de interdictis. l. i.

Liberorum. i. filiorum.

n **C**eteroqz. liberoru hoi m q non sunt filij.
o **I**nterdictum. f. de ducendis.

p **D**iximus. §. l. i. per totum.
q **C**essat. vbi ali detinet: loci hz infdictu: vt in pel. vbi ali no detinet cessat: vt h. §. in hoc §. J. e. l. pe. r. C. e.

Superiora interdicta ex- hibitoria sunt: hoc est pertine- tia ad exhibitionem liberor^m ceteroqz de quibus supra diximus. Hoc autem interdi- ctum pertinet ad ductionem vt ducere qs possit eos in qs hz ius ductiois. Itaqz prius interdictu qd est de liberis ex- hibedis preparatoriu est hui⁹ interdicti. quo magis em qs duci possit exhibedus fuit: et ex eisde causis hoc interdictu tribuendū est: ex quibus cau- sis de exhibendis liberis co- petere diximus. Itaqz que cuqz ibi diximus: eadem hic qz dicta accipiendū sunt.

Hoc autē interdictū cōpe- tit nō aduersus ipm filiū quē quis ducere vult: sed vtiqz de- bet esse is qui eum interdicto defendat. Leterū cessat⁹ in- dictum / et succedere poterit notio pteozis: vt apud eum⁹ disceptetur vtrū quis in pote- state sit an non. **I**ul. ait q- tiens hoc infdictū / mouet de filio ducēdo vel cognitio: et is de quo agitur impubes est a s differrī oportere rē i tps⁹ pubertat⁹ als respentari: idqz ex psona eozum int qs cōtro- uersia erit: r ex genere⁹ cause constituendum est. nā qd si is qui se patrem dicit auctorita- tis / prudentie / fidei exploiate esset: vsqz in diem litis impu- berem apud se habebit. **I**s vero qui controuersiam facit⁹

Interdictum. f. de ducendis. So. si simplr e q- stio filiationis ces- saret hic. vbi r he- reditatis quā di- co michi p eū qst- tam: tunc hz locū vt ibi. vt ar. C. de test. ma. l. cu testō Alii distigunt an qstio filiationis e- rit p pns pntis et- er p hz locū inf- dictuz. an pntis tm: filiu em se con- fitetur: r tūc nō vt ibi et h. r. distigue- vt no. §. de rei vē. l. i. §. i.

Pteozis. i. officium iudicis. ad qd est. §. de rei ven. l. i. §. i.

Eum. pteoz- rem siue iudicem Accur.

Interdictuz. de liberis deducē- dis. acc.

Ducēdo. ad uersus alium. Accur.

Cognitio. aduersus eum.

Rem in tem- pus. i. causaz. nā rei appellatōe cā- continetur. vt. §. de verbo. signi. l. rei.

Represents- ri. id est stati ter- minari.

Et ex genere vtrum sit iusta. vt in iusta.

Nāqz. secun- do casui respon-

In diem litis. id est in tempus pubertatis. et sic contradictor non est hic calumniator. als statim expedi- retur. vt. l. statim fm. p. vel dic proptie in diem litis / id est donec lis erit finita: que statim finitur cum resis- stens sit calumniator. et sic tradetur patri quasi possessio et nichilominus ager. qd est no. fm. qd dā. sed no plz qd tunc interim deponitur puer. vt. §. in hoc.

Facit. expiando. r sic reus bi facere cōtrouersiaz. actori. sic. C. de euc. l. si controuersiam.

- a Humilis. id est vills.
- b Representada. i. nam determinada. et p. pupillo: si id rō vel modice suggerat. ar. l. de car. edic. l. ij. §. due.
- c Item. nunc contra. Accur.
- d Probatus. scilicet est.
- e Non oportet

bit. apparet qd =
 eiqz eorū sit calū-
 niator non differ-
 tur. sed si vterqz:
 tunc sec⁹ vt subij-
 cit.
 f Infirma. i. non firma ad hoc factum.
 g Quē. tertiū.
 h Aut fili⁹. ad hoc. s. e. l. i. §. si ho i
 i Obvinit. i. il lo rescripto.
 k In hoc iterdicto. nō ergo dif- fert hoc casu: r sit depositio. nā alter erat calūniator. vt s. s. ulianus. Ac.
 l Feminam. puellam.
 m Proxie. ad- uerbiū est.
 n Preteritū. s. qd est etatē et tūc p̄ime est nomē.
 o Accederet. i. contingeret.
 p P̄tor. ad hoc. s. §. si vero vtraqz.
 q Proxie. ad- uerbiū.
 r Preteritū. s. tertat⁹ dicit qui adhuc est ipubes a preterita qd est gen⁹ velis q̄ vte- bant ipuberes: de quo fit mētio liti. de iniur. §. i.
 s Accedere. i. contingere.
 t Puberē. als impuberē.
 v Auctoritatē. stricte h. alibi lar- gi⁹ ponit. vt. l. s. h. sig. p̄nūciatum. §. matrē. r dicit. s. de sta. ho. l. nā curū. et fac. s. ad tertul. l. i. in prin.

Item. ait. vt. r. C. e. l. i. sed cōtra. s. e. l. i. proxi. §. hoc autem. Sol. vt. ibi.
 Filius. haberet. et sic habet locuz officii iudicis. vt. s. e. l. ij. §. hoc autem.

Utrobi.

si humilis sit calūniator no-
 teqz nequitie representanda
 cognitio est. Item si is q̄ im-
 puberē negat in aliena eē po-
 testate vt oib⁹ modis p̄batus
 tutor: vel testō vl a p̄iore dat⁹
 pupilluz quē apd se habuit: in
 diē litis tues. Is ho q̄ p̄rem se
 dicit si suspect⁹ est q̄si calūnia
 tor differri litē nō oportebit.
 si ho vtraqz p̄sona suspecta ē:
 aut tāqz infirma: aut tāqz tur-
 pis: non alienū erit inq̄t dispo-
 nit apd quē puer iterim educe-
 tur: r trouerfiā in tēp⁹ puber-
 tatis differri: ne p collusionez
 vel p iperitiā alterutri⁹ p̄tēdē-
 tium: aut aliene potestati p̄fa-
 millas abdicat: aut filius⁹ alie-
 nus p̄iffamilias loco cōstitua-
 tur. Etiam si maxime eū pro-
 bet filiū p̄ in sua potestate eē:
 tñ cā cognita m̄ in retinendo
 eo potior erit. idqz decretis di-
 ut pij q̄bus dā p̄tinet. obtinuit
 em̄ m̄ ob neq̄tiaz p̄ris: vt sine
 diminutiōe p̄rie potestatis apd
 eā fili⁹ moraret. In hoc in-
 terdicto donec res iudicē: fe-
 minā p̄teritaz eūqz q̄ p̄rie m̄
 p̄teritaz etatez accederet: in-
 teri apud matrēfamil. deponi
 p̄tor⁹ iubet. p̄rie a litē p̄terita-
 tē etatez accedere eū dicitm⁹: q̄
 puberem etatez nūc ingressus
 est. Cuz audis matrēfamili-
 llas/ accipe note auctoritatis
 feminam. Africa.
 Ite qui se patrēfamili-
 llas dicat ego in mea potesta-
 te eē r iussu meo adisse here-
 ditatē dicaz: tā de hereditate
 agi oportere: q̄ ad iterdictum
 de filio ducēdo iri debere ait⁹.

Retor ait utrobi. i. apud quē: r ex duob⁹ cōponi-
 tur. qd est vtrum. et vbi. et sic vtrum pro apud
 r vbi pro quē. Is autē ex duobus potior erat in
 hoc iterdicto: qui maiore parte anni possederat. s. hō-
 die tempore litis contestate: vt hic in fi. et in situ. eo. §.

Si filius sua tenul.
 spōte apud aliquē est:
 inutile hoc interdictū erit: qz fili⁹
 magis apd se q̄ apd eū est in
 quē interdices: cū liberā facul-
 tatē abeūdi vel remanēdi ha-
 beret: nisi inter duos q̄ se pa-
 tres diceret cōtrouersia esset:
 r alter ab altero exhiberi euz
 desideraret.

Utrobi. l. i. tit. xxx. l. i. pla.
 Retor ait. utro-
 bi hic homo de
 quo agit malo-
 re p̄te hui⁹ anni
 fuit: quom̄n⁹ is
 eū ducat vtz sic
 ri veto. Hoc iterdictum de
 possessione rerū mobilium locū
 hz: s. obtinuit vim et exequa-
 tā fuisse vt possidetis interdi-
 cto qd de reb⁹ soli cōpetit: vt
 is i hoc iterdicto vincat: q̄ nec
 vi nec clā nec p̄cario duz sup
 hoc ab aduersario inq̄retatur:
 possessionē habet.

De migrando. l. i. tit. xxx.
 Retor. l. i. p.
 ait: si is hō de q̄
 agit nō est ex
 his reb⁹ de qui-
 bus inter te⁹ et
 actorem cōue-
 nit: vtiqz in eā habitatiōe de
 q̄ agit introducta ipotata ibi
 nata facta ve essent ea pignori
 tibi p mercede et habitatiōis
 eēnt: siue ex his reb⁹ esset r ea
 merces tibi soluta eoue noie
 satisfactum est: aut p te stat⁹
 quom̄n⁹ soluatur: ita quom̄-
 nus et q̄ pignoris nomie cum

cit. s. q. cau. pig. taci. §. l. si nō iuducta. hoc autē intellige si
 potat vt p̄petuo ibi sit. vt. s. de pig. debitor.
 §. Per te stat. facit. s. de vsuris. l. acceptaz. et de ope.
 no. nuncia. l. p̄tor. §. deinde.

sed hodie. et. s. de
 interdic. l. i. §. iter-
 dictorum quedā.
 et. C. e. l. i. sed qua
 re diuersa nomia
 dantur his iterdi-
 ctis: Rñ. quia im-
 mobilia p̄prie di-
 cuntur possideri.
 dicitur enim poss-
 sessio quasi pedis
 possessio. et est arg.
 s. s. acqui. pos. l. i.
 in prin. merito er-
 go ibi dā vt poss-
 sidetis/ qd ad mo-
 bilia aptari nō po-
 test cum nō possi-
 deatur p̄prie sed
 apd aliquē sunt.
 sed abusive etiam
 mobilia dicuntur
 hodie possideri in
 vsu loquēdi. Itēz
 quare referuauit
 hūc titu. r nō po-
 suit. s. iuxta illum
 titulū vt posside-
 tis: Rñ. quia tra-
 ctatur⁹ erat de in-
 terdictis quibus-
 dāz circa mobilia
 vt supiorib⁹ titu.
 et ideo hūc titulū
 cum illis referua-
 uit.

- a Maiore. hoc expone vt. s. de h. sig. l. maiorem.
- b Interdicto. datur casus.
- c Rebus soli. vt. s. vt posside- tis. l. i. §. ij.

De migrando.
 Retor ait.
 inter te. lo-
 catorē do-
 mus.
 e Et actorē. in q̄linuz q̄ agit hoc interdicto: als au- ctorem.
 f Cōuenit. ita- cite vel exp̄sse. r fa- ctorem.

hoc autē intellige si
 potat vt p̄petuo ibi sit. vt. s. de pig. debitor.
 §. Per te stat. facit. s. de vsuris. l. acceptaz. et de ope.
 no. nuncia. l. p̄tor. §. deinde.

a Migrare. i. exire: vel recedere cum rebus suis.
b Cui rei. i. in colono non dico migranti sed recedē-
 ri: vel die in colono ⁊ inq̄lino: ad q̄d est. s. ne vis fiat ei. l.
 si q̄ missus. sic alio differētia est inter colonū et inq̄lino-
 num. vt. C. locati. l. certi iuris. Accur.

c Infrequēs. i.
 valde frequēs: cū
 ⁊ de vtile colono
 cū. sic. s. de lib. et
 posthu. gallus. s.
 ille. vel. i. min⁹ fre-
 quēs cū nunq̄ de-
 tur colono ⁊ inq̄li-
 no: interdū nō de-
 tur sed extraordi-
 nē subueniat. Ac.
d Nōdum de-
 beat. qz tps i que-
 tione exp̄suz nōdū
 preterit.
e Eā p̄ssione.
 totā etiam futuri
 temporis.
f Soluerit. rō-
 ne p̄teriti. non em̄
 efficacit. p̄ futuro
 debet nisi elapso
 tēpore. ar. s. solu.
 matrimo. l. diuor-
 tio. l. r. h. 3o.

g Debeat. cō-
 uētōis iure: nō qz
 tanto tpe sit vsus
 habitatiōe. Item
 hoc intellige cū cō-
 duxit in singulis
 sex mensibus fm̄
 7. vel etiaz dic q̄
 in annū. ⁊ t̄c erit
 argu. q̄ in medio
 anni est soluenda
 p̄ssio. sic. C. d. ad-
 no. diuer. iud. per
 hāc. s. sercēti asit.

h Ita t̄. ergo
 s̄rio si hoc mos-
 do specialit nō est
 actum: s̄ migrare
 etiā nō soluta p̄-
 ssione futuri tēpo-
 ris: ⁊ sic est s̄. l. lo-
 ca. l. si in lege. s̄. l.
 dom⁹. Sol. hic de
 necessaria migra-
 tiōe. ibi de volun-
 taria. yr. v. l. sol. vt
 ibi. vel h̄ sunt plu-
 res conductiones. l. singulis sex mensibus vel annis. ibi
 vna. facit. s̄. loca. l. dominus horeoz. s̄. h. ⁊ de dāno in-
 factio. vt itq̄.

i Nō egisse. q̄tū ad hoc vt cōpetat hoc interdictum.
k Pignori res. quia aliena.
l Non poterint. veluti si res tales sunt: quarum cō-
 mercium est interdictum: vt homo liber.

induxit inde abducere liceat:
 vlm fieri veto. **¶** Hoc inter-
 dictū p̄ponit inq̄lino q̄ soluta
 p̄ssioe vult migrare. nā colo-
 no nō cōpetit: cut rei p̄rtiam ex
 tra ordinē subueniri p̄t. ergo
 infrequēs est hoc interdictū.
 Si t̄i gratiā q̄s habitatiōez
 h̄: hoc interdictū vtile et cōpe-
 tit. **¶** Si p̄ssio nōdū debeat:
 at labeo interdictū hoc cessa-
 re: nisi parat⁹ sit eā p̄ssionem
 soluere. Proinde si semestrem
 soluerit: ⁊ semestris debeat:
 inutilit̄ interdicet: nisi soluerit ⁊
 sequēris semestris: ita t̄i si cō-
 uērio specialis facta est i p̄du-
 ctioe dom⁹: vt nō liceat ante fi-
 nitū ānū vel certū tps migra-
 re. Idē est ⁊ si q̄s i plures an-
 nos p̄duxerit: ⁊ nōdum p̄terie-
 rit tps. nā cū in vniuersaz p̄du-
 ctione pignora sunt obligata:
 p̄sequēs erit dicere interdicto
 locū nō fore: nisi libata fuerit.
¶ Illud notādū est: p̄toze hic
 nō exegisse vt in bonis fuerit
 p̄ductoris nec vt esset pignori
 res libata: s̄ vt pignoris noie
 i ducta sit. Proinde et si aliena
 sint: ⁊ sint talia q̄ pignori tene-
 ri nō poterint: pignoris tamē
 noie i ducta sint: interdicto
 huic loc⁹ erit. q̄ si nec pignori
 noie i ducta sint: nec retineri
 poterit a locatore. **¶** Hoc in-
 terdictū p̄petuū est: ⁊ i succes-
 sores et successorib⁹ dabitur.

¶ De interd-
 ctū inq̄lino etiā de illis
 reb⁹ q̄ nō ipsi sunt: s̄ forte cō-

m Nec retineri. competit enim et si non sint obliga-
 te: nec pignoris nomine inducitur: nec ex verbis edicti ap-
 pareat. vt. s. e. l. in pun. ⁊ l. proxi.

n De interdictum. vtile. i. efficax. vt. s. l. i. in prin. vel
 ppue illud in reb⁹ inquilum s̄ non obligaris. et fa-
 cit. s. l. pri. s̄. ill. d.
¶ De saluiano in-
 terdicto.

¶ De saluiano interdicto.
 Titu. xxxij. Iullan⁹.

S colon⁹ an-
 cillā i fūdo
 pignori no-
 mine iduce-
 rit: ⁊ eā ven-
 diderit: q̄d
 ap̄d p̄toze
 ex ea nati est: et ap̄p̄hendēdi
 ḡra vtile interdictū reddi op̄s.

¶ Si colon⁹ res in fūdo duo-
 rū pignori noie iulerit ita vt
 vtriq̄s i solidū obligate eēt:
 singul⁹ aduersus ēneos sal-
 uiano iterdicto recte exp̄lent.
 In ipsos p̄o si reddat hoc iter-
 dictū p̄p̄t parē. f. cāz: possidē-
 tis p̄ditio melior erit. Et si id
 actū fuerit vt p̄ p̄tib⁹ res obli-
 garet: vtilis actio ⁊ aduers⁹ ex-
 traneos: ⁊ in ipsos dari debe-
 bit: per quā dimidias partes
 pos. singul⁹ ap̄p̄hendant. Idē
 seruari p̄uenit ⁊ si colon⁹ rem
 quā cum alio colono cōem ha-
 bebat: pignoris nomine indu-
 xit. f. vt p̄ parte dimidia pigno-
 ris p̄secutio detur. **¶** Ulpia.

¶ A saluiano iterdicto si
 in fūdo cōi duoz pigno-
 ra sūt ab aliq̄ iuecta: possessor
 vicer⁹: ⁊ erit eis descēdēdū ad
 seruianum iudicium.

¶ Explicit liber. xliij. Incipit
 huius voluminis liber. vij.

seruiana. vt. l. l. i. si. vel dic veri⁹ idē in q̄si seruiana. ⁊ il-
 lam expone vt ibi iā dices. ⁊ adde q̄d no. in. l. illa si debi-
 tor. itē facit. s̄. de publicia. l. siue. s̄. si duobus.

¶ A saluiano. possessor vicer. collige ergo q̄cū q̄s rē
 obligat duob⁹ simpliciat: q̄ in solidūz cui libet p̄ suo
 debito obliget. vt. s̄. de pigno. l. si fundum. s̄. si duo.
¶ Ad seruianū. in quo id veniet vt sit possidēz p̄ditio

S colo-
 nis. i.
 vtile i-
 terdi-
 ctū.

apparet par-
 tū apud emptoz
 nati obligatum
 eē. vt. s̄. de pigno.
 ac. l. si puenit. s̄.
 si fundū. sed con-
 tra. s̄. de pignori.
 paulus. s̄. i. Sol.
 ibi p̄cepit ap̄d em-
 ptore ⁊ pepit ma-
 ter. hic nati s̄: s̄
 ap̄d debitorē p̄ce-
 pit. Alī dicunt eē
 hic nati apud de-
 bitorē. itē in eo q̄
 dicit emptore te-
 nerit: sic dat con-
 tra extraneum: vt
 h. et. l. l. pri. s̄. i. est
 s̄. C. e. l. i. vbi di-
 cit non dari in ex-
 traneū. sed dic de-
 rectū nō dari: vti-
 le sic vt hic et. l. l.
 pri. s̄. i. vel dic vt
 ibi. ⁊ q̄r vt ibi.

¶ Essent. q̄d in
 dubio p̄sumit. vt
 s̄. e. l. si. Accur.
¶ Extraneos.
 id est colonū q̄ est
 extrane⁹ respectu
 creditor. vt dic p̄
 p̄uet hoc ne ob-
 lict. C. e. l. i. que est
 s̄. sed sol. s̄. i. r. h. l.
 itē q̄d dicit aduer-
 sus ⁊ c. l. in solidūz
 ⁊ sic est occupan-
 tis p̄ditio melior.
 Idē in hypotheca-
 ria p̄mittit q̄d
 in hoc interdicto.
 vt. s̄. de pig. si de-
 bitor. s̄. sec⁹ in q̄si

seruiana. vt. l. l. i. si. vel dic veri⁹ idē in q̄si seruiana. ⁊ il-
 lam expone vt ibi iā dices. ⁊ adde q̄d no. in. l. illa si debi-
 tor. itē facit. s̄. de publicia. l. siue. s̄. si duobus.

¶ A saluiano. possessor vicer. collige ergo q̄cū q̄s rē
 obligat duob⁹ simpliciat: q̄ in solidūz cui libet p̄ suo
 debito obliget. vt. s̄. de pigno. l. si fundum. s̄. si duo.
¶ Ad seruianū. in quo id veniet vt sit possidēz p̄ditio

mellior. vt. s. de pigno. l. si debitor. r. sic idē iuris est in hy
pothecariā: r. quasi seruiana: r. iudicō saluiano. vt ex
quo insolidū res tenet duobus: q. potior sit occupātis cō-
ditio r. possessōis. sed fm. d. quare hic dicit r. erit defct
dendū. i. decurrēdū ad seruianā r. h. quia iudicū ces-
sabat: cōtra ex-
traneuz ageret vt
h. erat. vt. C. e. l. i.
s. q. d. dicit q. q. s.
seruiana differt i
hoc ab hypotheca-
ria et iudicō:
all in ista quasi
seruiana / nec sit
possidētis nec oc-
cupātis conditio
mellior. r. l. illaz si
debitor. in hypo-
thecaria tm̄ er nō
in quasi seruiana
intelligunt.

De exceptōib.
Dicitur est. s. s. plu-
ribus p. iuris et
de actōib. r. s. p.
rimo de iudicib.
q. sunt arma acto-
ris: sequitur de ex-
ceptōib. q. sunt ar-
ma rei. r. q. nomē
exceptōis est ge-
nerale: q. d. sunt
p. scriptōes r. que-
dā exceptōes p. iu-
dicialis: iō subijc-
tō p. iudicib. Bar.
Quid aut sit excep-
tio. et vñ dicit: q.
sit earum diuisio.
q. b. r. quādo earū
def. aualiz. et de
p. iudicialib. ex-
cep. vbi locum ha-
beat: dicitur J. e. l.
i. r. i. r. l. l. post. et
l. fundū. r. insti. de
act. s. p. iudicia-
les. item de p. iudicialibus actōibus.

De exceptōib.
Dicitur est. s. s. plu-
ribus p. iuris et
de actōib. r. s. p.
rimo de iudicib.
q. sunt arma acto-
ris: sequitur de ex-
ceptōib. q. sunt ar-
ma rei. r. q. nomē
exceptōis est ge-
nerale: q. d. sunt
p. scriptōes r. que-
dā exceptōes p. iu-
dicialis: iō subijc-
tō p. iudicib. Bar.
Quid aut sit excep-
tio. et vñ dicit: q.
sit earum diuisio.
q. b. r. quādo earū
def. aualiz. et de
p. iudicialib. ex-
cep. vbi locum ha-
beat: dicitur J. e. l.
i. r. i. r. l. l. post. et
l. fundū. r. insti. de
act. s. p. iudicia-
les. item de p. iudicialibus actōibus.

De exceptōib.
Dicitur est. s. s. plu-
ribus p. iuris et
de actōib. r. s. p.
rimo de iudicib.
q. sunt arma acto-
ris: sequitur de ex-
ceptōib. q. sunt ar-
ma rei. r. q. nomē
exceptōis est ge-
nerale: q. d. sunt
p. scriptōes r. que-
dā exceptōes p. iu-
dicialis: iō subijc-
tō p. iudicib. Bar.
Quid aut sit excep-
tio. et vñ dicit: q.
sit earum diuisio.
q. b. r. quādo earū
def. aualiz. et de
p. iudicialib. ex-
cep. vbi locum ha-
beat: dicitur J. e. l.
i. r. i. r. l. l. post. et
l. fundū. r. insti. de
act. s. p. iudicia-
les. item de p. iudicialibus actōibus.

**De exceptōib. seu p. scri-
ptōibus r. p. iudicib.** Litu. s.
**Sicut a actor tenetur pbare
suā intentionē: ita reus suā ex-
ceptōis. h. d. pau. T. l. p. l. a.**

De exceptōib.
Dicitur est. s. s. plu-
ribus p. iuris et
de actōib. r. s. p.
rimo de iudicib.
q. sunt arma acto-
ris: sequitur de ex-
ceptōib. q. sunt ar-
ma rei. r. q. nomē
exceptōis est ge-
nerale: q. d. sunt
p. scriptōes r. que-
dā exceptōes p. iu-
dicialis: iō subijc-
tō p. iudicib. Bar.
Quid aut sit excep-
tio. et vñ dicit: q.
sit earum diuisio.
q. b. r. quādo earū
def. aualiz. et de
p. iudicialib. ex-
cep. vbi locum ha-
beat: dicitur J. e. l.
i. r. i. r. l. l. post. et
l. fundū. r. insti. de
act. s. p. iudicia-
les. item de p. iudicialibus actōibus.

De exceptōib.
Dicitur est. s. s. plu-
ribus p. iuris et
de actōib. r. s. p.
rimo de iudicib.
q. sunt arma acto-
ris: sequitur de ex-
ceptōib. q. sunt ar-
ma rei. r. q. nomē
exceptōis est ge-
nerale: q. d. sunt
p. scriptōes r. que-
dā exceptōes p. iu-
dicialis: iō subijc-
tō p. iudicib. Bar.
Quid aut sit excep-
tio. et vñ dicit: q.
sit earum diuisio.
q. b. r. quādo earū
def. aualiz. et de
p. iudicialib. ex-
cep. vbi locum ha-
beat: dicitur J. e. l.
i. r. i. r. l. l. post. et
l. fundū. r. insti. de
act. s. p. iudicia-
les. item de p. iudicialibus actōibus.

De exceptōib.
Dicitur est. s. s. plu-
ribus p. iuris et
de actōib. r. s. p.
rimo de iudicib.
q. sunt arma acto-
ris: sequitur de ex-
ceptōib. q. sunt ar-
ma rei. r. q. nomē
exceptōis est ge-
nerale: q. d. sunt
p. scriptōes r. que-
dā exceptōes p. iu-
dicialis: iō subijc-
tō p. iudicib. Bar.
Quid aut sit excep-
tio. et vñ dicit: q.
sit earum diuisio.
q. b. r. quādo earū
def. aualiz. et de
p. iudicialib. ex-
cep. vbi locum ha-
beat: dicitur J. e. l.
i. r. i. r. l. l. post. et
l. fundū. r. insti. de
act. s. p. iudicia-
les. item de p. iudicialibus actōibus.

De exceptōib.
Dicitur est. s. s. plu-
ribus p. iuris et
de actōib. r. s. p.
rimo de iudicib.
q. sunt arma acto-
ris: sequitur de ex-
ceptōib. q. sunt ar-
ma rei. r. q. nomē
exceptōis est ge-
nerale: q. d. sunt
p. scriptōes r. que-
dā exceptōes p. iu-
dicialis: iō subijc-
tō p. iudicib. Bar.
Quid aut sit excep-
tio. et vñ dicit: q.
sit earum diuisio.
q. b. r. quādo earū
def. aualiz. et de
p. iudicialib. ex-
cep. vbi locum ha-
beat: dicitur J. e. l.
i. r. i. r. l. l. post. et
l. fundū. r. insti. de
act. s. p. iudicia-
les. item de p. iudicialibus actōibus.

De exceptōib.
Dicitur est. s. s. plu-
ribus p. iuris et
de actōib. r. s. p.
rimo de iudicib.
q. sunt arma acto-
ris: sequitur de ex-
ceptōib. q. sunt ar-
ma rei. r. q. nomē
exceptōis est ge-
nerale: q. d. sunt
p. scriptōes r. que-
dā exceptōes p. iu-
dicialis: iō subijc-
tō p. iudicib. Bar.
Quid aut sit excep-
tio. et vñ dicit: q.
sit earum diuisio.
q. b. r. quādo earū
def. aualiz. et de
p. iudicialib. ex-
cep. vbi locum ha-
beat: dicitur J. e. l.
i. r. i. r. l. l. post. et
l. fundū. r. insti. de
act. s. p. iudicia-
les. item de p. iudicialibus actōibus.

De exceptōib.
Dicitur est. s. s. plu-
ribus p. iuris et
de actōib. r. s. p.
rimo de iudicib.
q. sunt arma acto-
ris: sequitur de ex-
ceptōib. q. sunt ar-
ma rei. r. q. nomē
exceptōis est ge-
nerale: q. d. sunt
p. scriptōes r. que-
dā exceptōes p. iu-
dicialis: iō subijc-
tō p. iudicib. Bar.
Quid aut sit excep-
tio. et vñ dicit: q.
sit earum diuisio.
q. b. r. quādo earū
def. aualiz. et de
p. iudicialib. ex-
cep. vbi locum ha-
beat: dicitur J. e. l.
i. r. i. r. l. l. post. et
l. fundū. r. insti. de
act. s. p. iudicia-
les. item de p. iudicialibus actōibus.

De exceptōib.
Dicitur est. s. s. plu-
ribus p. iuris et
de actōib. r. s. p.
rimo de iudicib.
q. sunt arma acto-
ris: sequitur de ex-
ceptōib. q. sunt ar-
ma rei. r. q. nomē
exceptōis est ge-
nerale: q. d. sunt
p. scriptōes r. que-
dā exceptōes p. iu-
dicialis: iō subijc-
tō p. iudicib. Bar.
Quid aut sit excep-
tio. et vñ dicit: q.
sit earum diuisio.
q. b. r. quādo earū
def. aualiz. et de
p. iudicialib. ex-
cep. vbi locum ha-
beat: dicitur J. e. l.
i. r. i. r. l. l. post. et
l. fundū. r. insti. de
act. s. p. iudicia-
les. item de p. iudicialibus actōibus.

bitam est: r. ideo supponit. nam reus ec. quasi dubisi re-
mouendo: r. ponitur pro certe. nam si redderet ratiōem
idem esset positum r. id q. b. pro ratiōe poneretur. q. b. esse
non debet.

Actor est. non p. ius tamē de calūnia iurat q. actor.
vt. C. de iuramē.
calū. l. s. i. et. s.
de iudi. l. in trib.
Accur.
**Exceptio. stri-
cte accipit est
statim de replica-
tione subijciatur:
et de alijs: q. qui-
dam large hic ac-
cipiant. ar. J. eo. s.
illud. Accur.**
**Intentionē. q.
intēio vel ipso ius
re tenet r. tunc di-
cit exceptio actio-
nis: vel ipso iure
nō tenet r. tūc dicitur
exceptio intē-
tionis vt hic in-
nuir. hoc est q. b. di-
cunt exceptio fa-
cti. J. eo.**
**Condēna-
tionē. hoc in casti-
bus. vt. s. ad ma-
cedo. l. tamē. et
de re iudi. l. n. fen-
ni. s. h. r. J. de fide
iur. l. si fidei ius-
tes. s. idē r. r. C.
de iur. r. fac. igno.
l. i. vt. r. s. solu. ma-
trimo. l. ex. d. ier-
so. s. h. alio non. vt
C. sentē. rescin. nō
posse. l. perempto-
rias. potest etiam
dici intētionem. s.
facti. condēnatio-
nem. id est quan-
do tenet condēna-
tio de iure: r. tunc dicit p. dēnationē. s. faciēdā. id est dicere
condēnationis p. tione. sic. s. de adm. tut. l. i. r. fm hoc
non dicitur aliquid de his que post sententiam oppo-
nuntur. Accur.**

Nota distinctionē duplicē:
q. q. d. a. exceptōes sunt dilato-
rie: q. d. a. p. mptorie. itē dilato-
rie: q. d. a. sunt dilatorie iudicij:
q. q. d. a. differūt iudicij: vt sūt
ille q. opponunt cōtra p. sonas
in iudicō p. sistentes: puta p. tra
pcuratores q. non est p. cura-
tor vel legitime p. sstitutus: vel q.
nō p. tē esse. vel p. tra actorē: pu-
ta q. est excōdicatus: vel h. a. n. i. t. s.
vel p. tra iudicē q. nō h. i. i. r. i. s. d.
tionē: r. ista v. exceptio decli-
natoria: q. debet ante alias p.
poni. h. d. pau. de ca.

**Sane solem. dicere q. d. a. m
exceptōes eē dilatorias: q. d. a. m
p. mptorias: vt puta dilatoria
est exceptio q. differt actiōem:
veluti pcuratoria exceptio di-
latoria est. nam q. dicit non li-
cere pcuratorio noie agi non
p. ius l. i. t. i. n. f. i. a. t. u. r. s. e. d. p. o.
nam euitat.**

**Exceptioes aut per-
petue atq. perēp. tione
sunt: aut temporales et dilato-
rie de iure: r. tunc dicit p. dēnationē. s. faciēdā. id est dicere
condēnationis p. tione. sic. s. de adm. tut. l. i. r. fm hoc
non dicitur aliquid de his que post sententiam oppo-
nuntur. Accur.**

**Replicationes. replicationes ab exceptione eate-
nus differre dicimus: q. replicationes quandoq. vltra
biennium non extenduntur. vt. s. de pecul. questum. s. in
dolo. exceptiones autem vltra biennium sine temp-
oris p. sinitione extenduntur. vt. J. de exceptio. boli. p. u-
re. s. h. i. a. Accur.**

**Excludit. excludit enim exceptio actiōem: replica-
tio vero exceptionem. ad quod est insitū. eo. in p. i. n. c. i.
et de replicatio. in p. i. n. c. i. et. C. eo. l. non exceptio-
bus. Accur.**

**Non licere. hoc expone vt. J. l. p. i. o. r. i.
Exceptioes. generalius accipit hic q. s. p. i. o. r. i.
mo. s. Accur.**

**Exceptioes. generalius accipit hic q. s. p. i. o. r. i.
mo. s. Accur.**

a **C**emp. i. in quacūq; parte iudicij opponi possunt.

b **C**ontra leges. vt iulia fundi dotalis. vt in l. qd' alie. li. in prin. l. 30.

c **C**ōsultū. uelleianū. vt. C. ad uelle. l. q.

d **C**ōcuratorie. uel qz dicit aduersariū nō posse dari uel fieri procuratorē: uel qz non est. vt. s. de pba. l. in excep. §. sed r si pcuratoria. r. s. de dam. infec. l. in ter. §. cauere. r. fa cit. s. l. pri. in fi.

e **C**ōsunt. itē exceptiones fori. vt. C. eo. l. fi. Itēz vt repellat q non satisfiat rē ra ha. uel iudicatū solui. vt. s. de pcur. pōpo. §. rati. s. de qbusdaz dubitat sint tpaales an ēt ppetue rōne futuri facti uel accidētie. vt. s. de pdi. in debi. sufficit. Itē de ea qua qd dā natur in quātum facere pōt: quam 3o. dicit pemptoria qz nō multuz refert totū pimat an nō totū. Itē p eo q post lit. ptes. pōt opponi. s. qz h. eadē rōne pofset dici nō pēptoria: qz ēt p'ntiaz opponit. unde dē eā tpaalem. qz et si soluat repen non pōt. vt. s. de cōdi. inde. l. nā et si maritus. qd fieret si esset ppetua: cum sit fauorabilis. vt s. de condi. inde.

que. Perpetue atq; pemptorie sunt q sp' locū habent nec euitari possunt: q̄tis est doli mali rei iudicate: r si quid p̄ leges senatus uel cōsultū factū esse dicit. Itē pacti cōuenti ppetui. i. ne oīno pecunia petatur

f **C**ōporales atq; dilatoie sunt q nō sp' locū habent: s; q euitari possunt: q̄tis est pacti cōuenti tpaalis. i. ne forte intra qnquēntū ageret. **g** **C**ōcuratorie atq; exceptiones dilatoie sunt: q non sp' locū habent sed interdum euitari possunt

h **C**ū qritur an agēs sit esse: cō locupletior / inspicit tempus litis cōestare. **h. d. pau.**

i **C**ū pupillo cui so. **uau.** luta est debita pecunia sine tutoris auctoritate: si qratu an doli exceptioe summo ueri debeat: illud tps inspicit an pecuniam uel ex ea aliquid aliud habeat q petat. **i. uita.**

k **C**ū ut se iurasse: pōt et alijs exceptionib; uti cū exceptioe iurissuradi uel alijs solis. pluribus em̄ defensio nibus uti pmititur.

l **C**ōtra legatarū petentem re legatam a tertio possessore potest excipi de dolo defuncti. **h. d. pau.** **Idem.**

qui exceptiones. Itē qz pōt ad meliōrē fortunā puenire ipse uel heres ei' uel heres heredis: nec em̄ est ueritate q oēs eius successores sint egeni. ar. C. arbi. iure. si defunct'. Itē dubitat de excep. nō nu. pe. itē dōtis. et qz qdā dicit anomalas qd nō est uerū q ad hoc ut sint tpaales uel ppetue. nā p̄tima est tpaalis. s. r. r. dierū uel biēniū. vt. C. de nō nu. pe. l. in cōtractib; in p̄n. §. i. et in dote i. l. qz est tpaalis. vt. C. de dote cau. non nu. l. fi. r. auf. ibi postea: s; q ad om̄s pbādi pōt dici anomala: cum nō sequat regulā aliarū exceptionū. vt no. s. e. l. i. Item dubitat de illa quā opponit fideiussoz ut pmo cōueniat reus: r quā opponit extrane' possessoz ut pmo agatur psonali. ut in auf. de fideius. §. i. r. §. sed neq; s; die anomalas: nā pōt esse q erit tpaales. itē et q ppetue si ab illis sanctiat: ut in dicto corpe autēticorū. §. i. r. hoc res pectri dicim' opponi post lit. ptes. r. c. ad instar pemptoria

rum. vt. C. sen. rescin. nō pos. l. pemptorias. r. facit. s. l. p̄tori. et insti. e. §. appellan. r. C. eo. l. si pactum.

m **C**ōpupillo. quo petit. facit. de excep. do. l. apud. §. si quis pupillo. r. insti. qd' alt. l. §. si alit. s; cōtra s. de pe. here. l. si a p̄e. §. pe. So. alit' ibi cū nec metu faci

n **C**ōrem' legatā petat legatarius de dolo testatoris excipit. nā sicut heres q in uniuersum ius succedit sūmouetur exceptioe: ita r legatarius d; sum moueri q̄ti unius rei successoz.

o **C**ōexceptiones mere psonales nō transeunt in fideiussozē: fecus in mere realib; et etiaz in mixtis in qb' habe' respectus ad psonā et etiā lesionē: ut est exceptio uelleian' uel macedoniani. et illa q cōpetit m̄mori circūcto. **pau.** **Idem.**

p **C**ōexceptiones que perso ne cuiusq; coherent nō transeunt ad alios: ueluti ea quam socius habet exceptio nem in id qd facere possit: uel parens patronus uel non com petit fideiussoz: sic mariti fideiussoz post solum m̄mari moniuz datus in solidū dōtis nomine condēnat. **q** **C**ōrei autem coherentes exceptiones etiā fideiussozibus cōpetunt ut rei iudicate' doli mali / iurissurandi / quod metus causa factum est: igitur et si reus pactus sit in rem: om̄imodo' cōpetit exceptio fideiussoz.

r **C**ōintercessiois quoq; exceptio: itē qd libertatis onerāde

s **C**ōexceptiones. ea. s. exceptio. accur. **t** **C**ōnō ppetui fideiussoz. s. si ueniat q̄si fideiussoz nō q̄si defensor. vt. s. p socio. l. uerb. in prin. et. §. i. **m** **C**ōpost solum m̄mari moniū. nā ante phibitū est fideiussozē nōle dōtis dari. vt. C. ne fideius. do. den. l. i. r. fa cit. s. de re iudi. sed hoc ita. et. l. si cum. **n** **C**ōrei iudicate. s; nō in his casib; re' remanet naturaliter obligatus. q̄ fideiussoz nō erit liberat'. vt. s. de fideiusso. l. ubi q̄si. sed intellige eam ut ibi no. **n** **C**ōmodo. infidū ahr. vt. s. de pac. l. qd dicit. r. de li. **o** **C**ōfideiussoz. facit. s. de reg. iur. l. in oib' (le. l. iiii. §. i. et. s. de fideius. l. ex psona. r. s. de cens. l. forma. §. q̄si. et. C. eo. ti. l. defensionee. s; fideiussoz ad fideiussozē nō datur. vt. s. de fideius. l. amissi. §. i. **q** **C**ōintercessiois. ueluti si mulier intercedēs uiderit fideiussozē. vt. s. ad uel. si mulier p̄ senatuscō. §. i.

luat' debeat ius suū inconcussum relinqre: nec debe at teneri nisi in q̄ tū locupletior est. uel ueruz utriq; inspicat: ut ibi. Itē q̄q; sufficit si non est pauperior. vt. s. de solu. l. in pupillo. r. fa cit. s. de neg. gest. litis. r. de pdi. in debi. interdum. **Accur.**

s **C**ōq dicit. vt alia solis. s. potest uti. accur. **h** **C**ōpermutat. vt. l. nemo. et. s. de reg. iur. l. nō. s; ar. s. de iudi. sed et si suscepit. in p̄n. et. s. de leg. cō. l. de lege. s; si p emptozē. r. s. b trib. l. qd in herede. §. eligere.

s **C**ōrez. pone casum ut. s. de do. excep. apb. §. si quis autem. et p̄ris qd ibi ē de lan vicium. q est. s. de diuer. p̄p̄. r. hic dicere potes et facit. s. de acq. pos. pōpon'. §. s; et legatario. r. de publ. ac. l. eū q. §. in hac. r. distigue hoc ut dixi. s. de re su. iur. qd ip̄sis.

Liber Sextus:

probationis fungit s. r. vt. s. de lib. ca. liberis. s. fl. vel
dic in iudicialib⁹ excep. et pone excep. l. i. fundi. ti.
q. em dicit no potes petere via q. no primo vedita: lz
reus sit in rei vediti. in actor est fm id qd intendit. f. re-
mouere actorē ab intētiōe suarū oz vt. p. bet rei vediti. pu-
mo institutā y in
firuat eaz prius.
Accur.

Intēdit. i. q.
asserit siue agen-
do siue excipiedo
vt dixi casum. in-
tendit em agēdo
vicere reum. Itē
excipiendo inten-
dit remouere a-
ctorē a petitione
sua. secus autez si
excipiens nō intē-
dat sed negat in-
tentionē actoris.
vno. s. eo. l. i.

I post litē.
quidam po-
nūt casum: si ego
possideo heredi-
tate et spes est vt
michi moueat pe-
tu. here. vel mora
est per lit. contest.
et aliquis ali⁹ vel
etiaz vniuersalis
petitor velit me
conuenire an sen-
tentia p. legator⁹
alia personali vel
reali: possum euz
remouere excepti-
one ne fiat iudi-
cū peti. heredi. vt
C. de peti. here. l.

fi. in prin. et. s. de pe. here. si qd liber. post finam aut la-
tā in peti. her. nō obstat illi exceptio. vt hiet fm hoc in-
telligas post litē de hereditate ptestatā et terminatam
et fm hāc positionē dicit corrigi hodie hāc. l. per. l. fi.
s. i. y. et. il. C. de pe. her. vbi nec an finam obstat hodie
exceptio. vel si velis mēri hāc positionē: dic q. ibi loq-
rur qn conuenit ex factibus defuncti depositi vel cōmo-
dati: vel p. legatis hie rei ven. vel aliter hie petitor here-
ditatis agebat aliq. singulari: ibi extrane⁹ agebat cōtra
possessorē vel petitorē hereditatis. s. i. o. aliter ponit hu-
ius. l. casum. f. si ego possideo hereditate et an lit. contest.
meū de hereditate velim cōuenire debitores heredita-
rios vel possessorē rei hereditarie: nō possum ne fiat iudi-
cū petitioni here. post lit. aut ptest. non obstat michi
exceptio illa: nā postea potero cōuenire debitores illius
siue possessores si actio est peritura tpe. Itē si negligaz
hoc facere actor q. me puenit pe. here. poterit p. dictos cō-
uenire. vt. r. s. de peti. he. l. si bone fidei. r. l. diuus pi.
Cōtra si tractes de eis cōueniendis. f. possessorib⁹ he-
redi. tūc loq. r. C. de peti. her. l. si p. torti. Et no. q. i duo-
bus differūt he positiones casuū. p. mo em cōuenit pos-
sessor. scdo agit. itē pmo demū post finam. scdo post litē
contest. et fm vtrūq. nō ob. s. de peti. he. si qd liber. s. illa

id quod intendit⁹.

Post finitū iudiciū vniuer-
sale nō phibent moueri singu-
laria iudicia vel inter eosdē vt
inter alios. Pan. Upla.

I post litē de heredita-
te cōtestatā res singu-
le petātur: placet nō obstat⁹
exceptionē q. iudiciū heredi-
tati non fiat. futurū em iudiciū⁹
non facti⁹ noie hmoi exceptio-
nes cōparate sunt.

Si pater agit ex cōtractu
filij pōt sibi obijci exceptio de
facto eiusdē filij. p. A pbe.

Illiusfamilias peculia
rem seruū veditit: r. p-
cium stipulatus est: is hō re-
dhibitus⁹ est r. postea mortu⁹
est: et pat. eius pecuniā ab em-
ptore petebat quā filij⁹ stipu-
latus erat: placuit equū q. in
factū exceptionē⁹ eū obijcere
q. pecunia ob hōiem illū ex-
promissa est qui redhibitus⁹ est.

Contra exceptionē iurissu-
radī non admittit replicatio
de perituro. Pau. Iulianus.

demum. que signatur contra. pro prima positione est. r.
eo. l. fundum. Accur.

Petant. p. extraneos vel p. vniuersalē petitorē here-
ditatis agētē cōtra possessorē hereditatis rei vendi. vt
alia singulari/ psonali vel reali actiōe fm p. unū casum
vel cōtra petant
per possessorē vel
petitorē heredita-
tis agētē extra-
neos reali vel pso-
nali fm alium.

Non obstat
exceptionē. obstat
ex exceptionē rei in
di. si ex eadē cau-
sa res singlas pe-
teret ex qua here-
ditatē petij: sec⁹ si
ex alia. vt. l. n. i. si
q. s. fi. et. l. iulianus.
fm illā finaz
qn lis finita erat.

Indū tictianum possi-
des de cutus proprie-
tate inter me et te cōtrouerfia
est: et dico preterea viā ad esi
per fundū sempromptū quē
tū esse constat deberi. si a te
viā petā: exceptionē q. preiu-
diciū p. medio non fiat⁹ vtilē t-
bi fore putant: videlz q. nō all-
ter michi viā⁹ deberi probatu-
rus sim: q. si prius probaueri
fundum tictianum meum⁹ esse

Si an⁹ viam. Pau.
de idē fundū tictianū pe-
tā: q. r. diuersa corpa sunt: et

Qui redhibitus⁹ est. hoc ita si redhibēdus erat: aliter
nō. vt. C. de pactis. filius.

Duerfus. replicatio. ei q. detulit vel eius successori
ceterū creditorū in cuius fraudē dicit delatū dal.
vt. s. de iureiuran. nam postea. s. sed r. si quis.

Nō dz. eo solo q. periurium cōmisit.
m. Ne de iureiurādo. in iure necne iurati sit: s. hoc so-
lū an iurati sit: nisi in casib⁹ in quib⁹ qrit iuste necne iu-
rati sit. vt. s. de iureiur. admonēdi. r. l. de crimi. stello.
l. fi. et. C. de iureiurā. l. fi. et facit. s. de iureiurā. in litē. l.
fi. et de dolo. si deferente.

Indū. cōtrouerfia est. s. supius in. l. si post. intelli-
gendū est post lit. cōtesta. et finitam fm quosdam.

Prejudicium. qualecūq.
p. Non fiat. i. non fieri debeat.

Cū. hoc exceptionē recipit. s. de fin. l. ei q. pignori
r. Deū. et ideo si succubui in petitiōe fundi remoue-
bor a petiōe vie. sed si ante viam r.

Ed si ante. tictianū. f. iudicio iā cepto in via.
Itē vt hec mala rō: nā idē videt posse signari in superio-
ri casu. s. alia est ratio diuersitatis: q. in isto casu per se
cundam quēstionē non pōt fieri preiudiciū p. me qōn

Corpa sūt. l. res. nā nulla seruit⁹ est corporea
Itē vt hec mala rō: nā idē videt posse signari in superio-
ri casu. s. alia est ratio diuersitatis: q. in isto casu per se
cundam quēstionē non pōt fieri preiudiciū p. me qōn

quia maior res vertitur in prima qm in scda. est ex pma fiat p iudicium ad scbam: sed non ecotra. sed in superio ri casu contra. et ideo fieret p iudicium priori per po steriorum. vt J. eo. l. rei. et. s. de iudi. l. per minorem. item alia rone: qz in pmo casu si p iudicetur michi via deberi presumit qualiter

chqz q fundus sit meo: alioquin via michi non debet. sed in isto qz p iudicetur meus fundus: no presumit debita via. s; certe ambe iste ratio nes ad idē tēdit. Sed oppo. si pmo petij via et postea fundus r succibā in fundo: nōne fit michi p iudicium in via? Rñ. nō reo sed vltimas fit reo et rei fauore hoc dicitur. et facit. s. de ser. vrb. pie. l. si q. qui habet. et. l. fundi.

Resitutio num. id est ipe res titutiones: quia altera per patientiam; altera p cor potale traditionē vt. s. de ser. vrb. pie. l. i. s. si. vel dic q ex alia cā: nati fundus vt meus seruus vt debita. vt no. C. v. vti fru. l. corruptione. Quid ergo si simul intenet vtrāqz? Rñ. pmo fundus debeo petere cū altera sit p iudicia lis. ar. C. de adul. l. qm.

Non nocet exceptio. f. hec q p iudicium petitio: Undi. partem. pro indiuiso. (ni via non fiat.

Proprium meū. p ius petij fundus totum rei vendi. nunc p conditionē fructus peto.

Questum est. in superiori casu.

Cōstet. et sic obtineā. et sic. facit cōtra nos: qz et si nō obtineā debere agere publiciana. et sic cōi diui. et si aut denegatur cōi diui. vt hic: sic etiā denegabit publiciana. sed dic q hic volebā agere cōi diui. ex eadē causa dicens me directe dñm pro parte: et plene dic vt no. s. v. tuic. l. minor. et facit. l. si venditor. et. l. si mācipiū. eo. ti. et. s. fami. herci. l. i. et. l. fundus.

hmo. i. cōi diui. vel p dicitio. s; nonne quotidie fit cōtra in fructib? Rñ. hic p ius pncipaliter petunt: qd non h; sed accessorie sic.

Experi. qones iste r q sūt. s. e. l. fundus. p iungētes sunt. et hoc est qd bt. s. de iud. p minorē. Jo.

Wnes exceptiones. coherentes rei r integro statu rei. vt. C. eo. l. defensiones. et. C. de nō nu. pe. l. tā māda totū. Et no. qz hec est huius. l. snis q si qua exceptio ppe tit reo: et eadē fideiussoi dat: fideiussoi etiāz inuito reo eā opponat. sub hoc em p ius: qz lex alū sōnare videt

cause restitutionuz: dispares sunt: non nocet exceptio.

Undi que tū. A. fr. Propriū esse dicitur partem a te peto: et volo simul tu dicio qz cōi diuidūdo agere sub eodē iudice. Bt si eiusdē fundi que tu possideas: r ego propriū meū esse dicā fructus cōdicere tibi velim: qñ sit est an exceptio q p iudicium fūdo partive etus nō fiat obster: an deneganda sit: r vtrobiqz putat insuente ptozem debere: nec pmittere petitori p ius qz de p iudicem constet hmo: iudicis experiri. Marcel.

Wnes exceptiones que reo ppetit: fideiussoi qz et iuito reo ppetit. Pau.

Exceptiones opponuntur aut qz factū sit qd fieri oportuit: aut qz factū sit qd fieri nō oportuit: aut qz factū sit qd fieri dberit. qz factū sit qd fieri oportuit: dat exceptio m

qz velit: et magistr et scholares sepe decipiunt. r s; hoc nō obstat. s. eo. l. exceptio des. r. C. de nō nu. pe. si cui. r. s. de dona. si fideiussoi. et. s. de liber. le. l. si qz reuz. r. s. de fideius. l. ex psona. et. l. si testis. et. l. si stipulatus.

Cōpetunt. reo manente in integro statu. vt. C. eo.

rel vēdite et tradite et rel iudicare. Qz factū est qd fieri nō oportuit: dat exceptio doli mali. Qz nō factū ē qd fieri debuit: vt bonoz possessio nis non date. Vera. Si maioris pecunie p iudicium fieri videtur: cū ea qd in iudicium deducit: q vel tota vel ex aliqua pte cōis est que stioni de re maior. Pau.

Exceptio est cōditio q modo eximit: resi a dā natione: mō m iuit dā nationem. Replicatio est cōtra ria exceptioni: qñ exceptionis exceptio. Habeo. Paulus ait: si qz statuā in municipio ea mente posuit vt ea municipij esset: et eā petere vult: excludi eū o; p scrti p iudicē in factū data. Hermo.

Illius familias exceptio nem iuris iurandi patris querit: si eū dare nō oportere iurauerit.

Possessiois. veluti si emancipat a debitore hereditario petet nō dñi bona possessioe repellit exceptio. nō petite bonoz pos. Et no. qz ipso pte ponit hec exceptio: cū nō data bonoz pos. nulla sit actio p hereditariū debitorē. vel dic q fuit petita bono. pos. et ita agnita vñ cōpetit actio s; obstat exceptio: qz data nō fuit a p iudice v iuo s; Jo. s; hodie forte nō ob. vt. C. q admitt. ad bo. pos. pñt. l. si. itē in bonoz possessiois hereditariū pe. pōt ponit q nō cōpetit nō habita bono. pos. vel etiā rei ven. cōtra singularem possessorem rei hereditatis.

Si maioris. vel tota. de tota pone exēplū. s. eo. fundi. r. l. fundi. De parte vt qñ an lit. p test. in pe. her. re. agit petitor cōtra debitores hereditarios. vt dixi. s. e. si post alia exēpla da q no. s. de iudi. l. per minorem.

Exceptio. cōditio. alio cōditio. r alio p dicitio.

Eximit. vt rei iudicate et similea.

Adiuit. vt ea q facit dānari in p iudicē facere pōt. vt. s.

Replicatio. facit. s. e. l. q. (e. l. exceptio des q p sone.

Bul. facit. s. de acqui. re. do. status. r. s. de puil. cre. l. furios. r. s. qd vi aut clā. is q in puteum. s. i. et. s. de pu. lo. fru. l. concedi.

Illius familias. facit. s. de iureiurā. l. pto magis. r. l. quarū rerū ac. nō da. l. si filio.

Querit. est em pmissum ei patris cōditionē melio rem facere: deteriorē non utz. s; 30.

defensiones. Acc.

Exceptiones qd fieri debuerit: pōt ad iudicē quartus modus: qz non sit qd fieri nō oportet: qd p iudicē habere multa exēpla: r in omni exceptione intentionis maxime. vt. s. eo. l. q. ac.

Exceptio. puta rei quā vendidisti michi dñs non eras: postea factus dñs ei? vē dices.

Et tradite. vt. s. de excep. rei ven. l. i.

Judicate. qz iudicatus est p reo qui ius habebat: idē econtra si contra eū et soluit: vt. J. i. l. si quis cuz totum. s. plane. si alit est dānar et nō soluit: nō h; lo cū exceptio hec. p. C. veluti si patronum in ius vocauit.

De exceptiōe rei iudicate. Cui datur victori in quā r
nō victo: r quādo hic recita distin. quā habes. Ieo. si ma
ter. s. ij. ad quos transeat. vt. Ieo. si a te. s. iulianus. et. l.
itē. r. l. si mater. s. hoc iure. r. l. si cū ar. s. si. supple p simi
litudinē pacti qd est. s. de pac. l. r heredi. s. si. r. l. si de ius
fous. et. C. l. vn^o
ex plurib⁹. l. i. r. s.
de iof. test. posthu
mus. s. si qd. et. s.
da aduile. l. densi
ciasse. s. qrit inter
qd. et. s. l. si mat
s. hoc iure. in fi. r
s. si ego. et. s. si. et
s. l. exceptio rei
iudi. et. l. iudicate
quidē. i. r. et. s. si.
r. s. de re iudi. l. se
pe pti. et. s. de in
offi. testa. papinia
nus. s. si ex causa.
r de sta. homi. in
genū. et de libe.
agno. l. in fi. et. l.
si nō. fm. Jo.

De exceptione rei iudicate. Titu. ij.
Sentētia lata ptra vnū sup vna re nō parit exceptōem rei iudicate ptra alterum sup alia re. hoc primo. nec etiā ptra eū dē r sup eadez re si causa ppf quā fuit lata cessat. hoc secundo. si vero nō cessat tunc bene parit ptra eū dē r etiam cōtra aliū q̄ reputat eadem psona si iterū agat pro eadē re r ex eadē causa: s̄ intētēt actionē diuerfas. h. d. Pau. de ca. A. l. p.

Am res. p̄iudicū. ciuz.

vt r. s. n. i. mode
stin. nll in casti^o
quos dievt no. C.
qd^o res iu. nō no.
l. i. r. fac. s. de trās
act. l. ij. l. p. n. s. Jo.
b. p̄i. ad liber
tatē vel legatū.
c. Ruptū. agna
tiōe posthumi.
d. Irriū. capi.
dimi. Accur.
e. Non iustū. i.
nō solēne. ad q̄ fa
cit. s. de fal. l. si qd
le. Accur.
f. p̄iudiciuz.
pleni. sed q̄iegle.
arg. s. de re iudi. l.
sepe. sed cōtra. s. de inoffi. testa. papinian^o. s. si ex causa.
Sol. vt ibi. nā ibi rūpit qd est: hic declarat: et sic hic ptra
nullū p̄iudicat. itē cōtra. s. de pigno. l. ij. in prin. Sol.
vt ibi. Accur.

Qui cū herede cū egit. petēdo legatū: s̄ sec^o in credi
tore habet. vt. s. ad trebel. l. cū hereditas ex trebel.
hodie idem in legato: vt in p̄trario. C. de peti. here. l. si.
lex tñ alia etiā in legataris idem dicit. vt. s. si cui plus q̄
per. l. falci. hoc autem s. i. s. Jo.
h. Tabule. verba exceptionis. Accur.
i. Cas. emancipato p̄terito. Accur.
k. Possit. quia fieret p̄iudiciū petitiōi hereditatis
quā est propositurus qui petit contratabulas.
l. Omittente. vel expresse vel tacite per tēpōis cur
sum. Accur.

**Am res iter ali
os iudicate nul
lū alijs p̄iudic
ciū faciāt ex eo
testamēto vbi li
bertas data est:**

vel legatum agi potest: s̄ ruptū vel irritū: vel non iustū
dicat testm: nec si supatus fue
rit legatarius: p̄iudiciū liber
tati fit.
Pone casum in terminis.
pater filium emancipatū p̄terijt:
r extraneū instituit: et legatuz
reliq̄t ticio: ticio cū vellet pete
re legatuz opposita fuit exce
ptio q̄ emancipat^o cōtratabu
las agebat: et postea volebat
agere petitione hereditatis: r
sic succubuit ticius: tādē emā
cipat^o omisit cōtratabulas: di

Qui cū herede cū egit. petēdo legatū: s̄ sec^o in credi
tore habet. vt. s. ad trebel. l. cū hereditas ex trebel.
hodie idem in legato: vt in p̄trario. C. de peti. here. l. si.
lex tñ alia etiā in legataris idem dicit. vt. s. si cui plus q̄
per. l. falci. hoc autem s. i. s. Jo.
h. Tabule. verba exceptionis. Accur.
i. Cas. emancipato p̄terito. Accur.
k. Possit. quia fieret p̄iudiciū petitiōi hereditatis
quā est propositurus qui petit contratabulas.
l. Omittente. vel expresse vel tacite per tēpōis cur
sum. Accur.

filio. cū emācipati mētiōē facit an idē in suo p̄terito. Rñ. tñ ab inuio ipso iure testm esset nullum nec tractu tēpōis p̄ualeretur. vt lsi. de ex here. liber. in pn. s̄ de equitate p̄ualeretur vtiliter si ille su^o filio nichil auo care vellet. vt. s. de inuult. testa. l. filio. r. l. posthumus. itē

dic hic bonorum possessionē edicta lē. nā decretalē re: p̄diare non pōt. vt. s. de success. edic. l. i. s. decretal. Ac. n. Resitut. p̄ i integrū resitutio nē. vt no. s. de trās act. l. ij. s. i. r. facit. s. de act. r. obli. l. q̄ cuz herede. r. s. de p̄trabu. si p̄te: rti. r. s. de bo. lib. q̄dū. et. s. de iure fisci. l. apud. Ac.

Ullian^o. peti: tis. rei vēdi. p̄ petat. ex eadē cā nō postea su perueniēt. r facit s. de pac. l. si vn^o. s. itē si pact^o. r. s. de qd cū totuz s. si. et s. de peti. here. l. postq̄. r. s. de con: tratabu. si post. s. illud.

Si iudicate. solent. cū ha beāt legitimā ad: ministratiōem pu blicā vel priuatā. publicaz: vt tutor vel curator: prius tā vt p̄curator: et iō si vic^o fuerit tu tor: curator: p̄cu: rator: exceptio ob stat pupilo adul: tor: et q̄ p̄curator: rē dedit: et cōtra. Ceterū si cōsistat p̄sona agat q̄ pōt

si sine mandato agere. vt. s. de p̄cura. sed r he. si hec p̄so: na vincat nō obstat exceptio dñio: nisi habeat ratuz. vt. s. iudicatū solui. l. ij. s. i. r. hoc in actore r ei^o parte pōt ha bere locū. Itē ex parte rei pōt locum habere: q̄ ad defen dēdū oēs admittunt oblatiōe cautidē iudicatū solui. quo casu si sentētia ferat. p̄ eo q̄ se obtulit defensionē: p̄derit exceptio reo si ab eo petatur. nō autē noceret ei: nisi esset tutor vel curator. vt. Ieo. si mater. s. hoc iure. r facit. s. rē ra. ha. si sine. r. s. de litig. l. i. in fi. Accur.

De eadem. dūmodo causa petendi eadē sit q̄ ab ini: tio. i. p̄iuz iudicio. s. Jo.

Acturus sit. r egit. als nō obstat rei iudicate exce ptio nisi egisset: r sententia lata esset. Accur.

Negociuz gestoz. pone q̄ tenebat actionē mādātā ad decuz: postea illa deuoluta sunt in actiōe nego. gesto.

Acturus sit. r egit. als nō obstat rei iudicate exce ptio nisi egisset: r sententia lata esset. Accur.

Negociuz gestoz. pone q̄ tenebat actionē mādātā ad decuz: postea illa deuoluta sunt in actiōe nego. gesto.

Acturus sit. r egit. als nō obstat rei iudicate exce ptio nisi egisset: r sententia lata esset. Accur.

Negociuz gestoz. pone q̄ tenebat actionē mādātā ad decuz: postea illa deuoluta sunt in actiōe nego. gesto.

Acturus sit. r egit. als nō obstat rei iudicate exce ptio nisi egisset: r sententia lata esset. Accur.

Negociuz gestoz. pone q̄ tenebat actionē mādātā ad decuz: postea illa deuoluta sunt in actiōe nego. gesto.

Acturus sit. r egit. als nō obstat rei iudicate exce ptio nisi egisset: r sententia lata esset. Accur.

Negociuz gestoz. pone q̄ tenebat actionē mādātā ad decuz: postea illa deuoluta sunt in actiōe nego. gesto.

puna qd a se no erexit cu ipso abntis gereret negociu si ne madata postea. vt. s. de neg. ge. l. diuotio. r. s. mada ti. l. si remuneradi. s. apud iul. r. l. si negocia. r. facit. s. de act. ep. no e noui. et de iure iur. l. duob. s. exceptio. et C. de ededo. l. edita. r. l. de ac. s. si qd aliud. r. j. eo. l. cfi queritur. s. jo.

Singulis cotrouersijs vnā prouersā dicit vnā cām. l. fa. et illud ex q actō nascit. de q cū semel actū fuerit qnis actioe r occasione aliarū actio nū nō dz iterū qri de eodes. saluo si plus est i scōa. vt. i. vi. bono. rap. l. i. Itē eo saluo si nō fuit omēs cās pfectus cū actio est gñalis. vt. C. s. iudi. l. iij. r. fm hoc pōt poni cas per has. l. vi. de ac. et obli. l. plura. et s. de pec. le. hic q. r. l. r. r. s. de no. ra. l. dicit. s. si. no. etiā q nō lz ptes

Actioes nō pponere vt h. plus an et. i. de re. iur. l. ne sit ppo mo ex. s. q. tēs. n. nere li. si in casu. vt. s. q. p. le. l. i. s. qd ait pte tot. et facit. i. de p. bo. sig. si qua pe. na. itē no. ex eo qd subicit de infinitate vitanda. ad qd est. s. de dā. infec. l. si finita i pñ. itē no. de cōsuetu. die. sic. s. de pub. l. si publican. s. si na. Accur.

Singulis cotrouersijs vnā prouersā dicit vnā cām. l. fa. et illud ex q actō nascit. de q cū semel actū fuerit qnis actioe r occasione aliarū actio nū nō dz iterū qri de eodes. saluo si plus est i scōa. vt. i. vi. bono. rap. l. i. Itē eo saluo si nō fuit omēs cās pfectus cū actio est gñalis. vt. C. s. iudi. l. iij. r. fm hoc pōt poni cas per has. l. vi. de ac. et obli. l. plura. et s. de pec. le. hic q. r. l. r. r. s. de no. ra. l. dicit. s. si. no. etiā q nō lz ptes

Singulis cotrouersijs vnā prouersā dicit vnā cām. l. fa. et illud ex q actō nascit. de q cū semel actū fuerit qnis actioe r occasione aliarū actio nū nō dz iterū qri de eodes. saluo si plus est i scōa. vt. i. vi. bono. rap. l. i. Itē eo saluo si nō fuit omēs cās pfectus cū actio est gñalis. vt. C. s. iudi. l. iij. r. fm hoc pōt poni cas per has. l. vi. de ac. et obli. l. plura. et s. de pec. le. hic q. r. l. r. r. s. de no. ra. l. dicit. s. si. no. etiā q nō lz ptes

proxius re ipam nō persequit Leterū cū qd actione mutata experit dūmō de eadē re expertat: et si diuerso gñe actio nis q instituit: videtur de eadem re agere. **Da.**

Singulis cotrouersijs vnā prouersā dicit vnā cām. l. fa. et illud ex q actō nascit. de q cū semel actū fuerit qnis actioe r occasione aliarū actio nū nō dz iterū qri de eodes. saluo si plus est i scōa. vt. i. vi. bono. rap. l. i. Itē eo saluo si nō fuit omēs cās pfectus cū actio est gñalis. vt. C. s. iudi. l. iij. r. fm hoc pōt poni cas per has. l. vi. de ac. et obli. l. plura. et s. de pec. le. hic q. r. l. r. r. s. de no. ra. l. dicit. s. si. no. etiā q nō lz ptes

Qui petit totū et sic cūbit obstat exceptio rei iudicate si postea vult petere pte ex eadē cā: sec' si ex diuersa. **Pan.**

Singulis cotrouersijs vnā prouersā dicit vnā cām. l. fa. et illud ex q actō nascit. de q cū semel actū fuerit qnis actioe r occasione aliarū actio nū nō dz iterū qri de eodes. saluo si plus est i scōa. vt. i. vi. bono. rap. l. i. Itē eo saluo si nō fuit omēs cās pfectus cū actio est gñalis. vt. C. s. iudi. l. iij. r. fm hoc pōt poni cas per has. l. vi. de ac. et obli. l. plura. et s. de pec. le. hic q. r. l. r. r. s. de no. ra. l. dicit. s. si. no. etiā q nō lz ptes

Singulis cotrouersijs vnā prouersā dicit vnā cām. l. fa. et illud ex q actō nascit. de q cū semel actū fuerit qnis actioe r occasione aliarū actio nū nō dz iterū qri de eodes. saluo si plus est i scōa. vt. i. vi. bono. rap. l. i. Itē eo saluo si nō fuit omēs cās pfectus cū actio est gñalis. vt. C. s. iudi. l. iij. r. fm hoc pōt poni cas per has. l. vi. de ac. et obli. l. plura. et s. de pec. le. hic q. r. l. r. r. s. de no. ra. l. dicit. s. si. no. etiā q nō lz ptes

tunc aliud peto: cū aliud sit via et aliud iter. vt. s. de fer. ui. vr. pie. l. i. r. l. si mater. s. si qd iter. Itē pōt poni i he reditate q est ius. vt. i. s. fi. et. s. de pactis. si vn. s. anpe. itē pōt poni si pumo petij fundū postea vsufri. causalē sec' alit si formalē. vt. i. eo. l. cū argētū. s. si fundū. r. fa. cit. s. de leg. ij. euz filius. s. dñs. Itē facit. s. s. dā. ifec. dies. s. si intra. et i. de p. ob. l. qui vsufri. r. i. e. rgi. et. i. de p. sig. l. re cte dicim. s. fi. r. l. appellatione. r. l. pupill. s. fi. est ar gu. contrarium. i. C. proide. exē plū de corpore. k. C. Certū locū non habita men tione partis. l. C. Nā nocebit. vt. i. e. si cū testō ar gen. s. ij. m. C. Excitas. ar. i. s. de pign. ac. si cōuenit. s. si qd. n. C. Lapides. ex eadē cā qua petij fundū: aliud si ex alia. vt. i. pri. s. et facit. s. de pact. si vnus. s. antepe. o. C. Si ancillā p gnantē. i. quā di cebat pgnantē: s. non erat. p. C. Id queritur ex eadem causa. q. C. fere. quare dicit fere statim subicit: sed in ce mentis r. r. C. Petis. et suc cubit. f. C. Aliud petere hic est i. s. pri. s. Sol. vt. ibi. item i

corpora fuerit petita: mox al terutruū corp' petat: nā noce bit' exceptio. Itē si qd fundū petterit: mox arbores exci sas' ex eo fundo petat aut isu lā petterit/ deitū areā petat aut tigna vel lapides' petat. Itē si nauē pettero: postea singu las tabulas vēdicē. **C** Si an cillā pregnatē pettero: r post litē cōtest. cōceperit et pepe rit: mox partū ei' petā: vtrum idē petere videar an aliud ma gne qōnis est. et qdē ita diffi ntri pōt: totiens eandē rē agi/ quotiēs apud iudicē postero rem id qrit' qd apud priorem qritū est. in his igit fere' oib' exceptio nocet: s. in cemētis et tignis diuersum est. nā is q insulā petit' si cementa vel ti gna vel aliqd aliud sūū petat in ea cōditione est vt videatur aliud petere. etēsi cui' isula est nō vltiq' cementa' sunt. de nōq ea q iūcta sunt edib' alte nis: separata' dñs vendicare' pōt. **C** De fructib' eadē que sto est et de partu. hec est nō dum erāt in rebus hūanis: s. ex ea re sunt q petita est/ ma gisq ē vt ista exceptio petito ri non noceat'. **C** Plane si in restitutionem vel fructus vel

Singulis cotrouersijs vnā prouersā dicit vnā cām. l. fa. et illud ex q actō nascit. de q cū semel actū fuerit qnis actioe r occasione aliarū actio nū nō dz iterū qri de eodes. saluo si plus est i scōa. vt. i. vi. bono. rap. l. i. Itē eo saluo si nō fuit omēs cās pfectus cū actio est gñalis. vt. C. s. iudi. l. iij. r. fm hoc pōt poni cas per has. l. vi. de ac. et obli. l. plura. et s. de pec. le. hic q. r. l. r. r. s. de no. ra. l. dicit. s. si. no. etiā q nō lz ptes

Singulis cotrouersijs vnā prouersā dicit vnā cām. l. fa. et illud ex q actō nascit. de q cū semel actū fuerit qnis actioe r occasione aliarū actio nū nō dz iterū qri de eodes. saluo si plus est i scōa. vt. i. vi. bono. rap. l. i. Itē eo saluo si nō fuit omēs cās pfectus cū actio est gñalis. vt. C. s. iudi. l. iij. r. fm hoc pōt poni cas per has. l. vi. de ac. et obli. l. plura. et s. de pec. le. hic q. r. l. r. r. s. de no. ra. l. dicit. s. si. no. etiā q nō lz ptes

et facit. §. de vsur. l. partū. Sed et in hoc qđ lite pendēte ex re petita prouenit: potē dici qđ si p se potē peti nō obstat exceptio rei iudi. als sic. vt. C. de iudi. l. i. r. C. de positi. l. iij. et facit. §. de rei ven. l. ex diuerso §. i.

a Partus. noīstui casus.

b C. Cenerit. hic dicit quando possessor cōdēnatus est. acur.

c Estimatio. qđ pro vel. et supple: estimatio eorum presūta est.

d Obijciendā. I. eo. l. euidenter. contra. Sol. bene dicimus cōdēnato proficere exceptionē: si tñ soluit vsoluere parat est. sed a tali prodesse liberet nos dñs. vel dic obijcitur exceptio l. eo in quouidef absolutus a re. f. cū pstitit estimationē cū sit ēptio. vt. §. pro emp. l. iij. r. §. de rei ven. l. eius rei. Itē cōtra. §. s. libe. ho. exhi. l. iij. §. pe. So. specialē ibi fauore liber tatis.

e Vel alio. vel pro etiam.

f Iudicij. id ē actionis.

g Petitis. rei vendicatione.

h Petat. hereditario iur. r. hoc si ex eadē cā ex qđ pūlo petū res singulas: idē ecōtra. secus autē si ex alio. vt. C. de peti. he. l. hereditatio. Itē quid si primo rem vnā petū r succubui: nūc ex eadē causa totā hereditatē peto an obstat exceptio. Rñ. quidā si ideo pmo succubui quasi non sim heres obstat. si vero quasi non sit hereditaria: tunc non ar. C. de euic. l. i.

i Hereditario. et succubuit.

k Petat. l. agat Itē dē debitorē peti. here. cū se hñdē contēdat. vt. §. de peti. he. l. nec vllā. §. fi. r. l. seq.

l De duci. vt. r. §. de pe. here. itē videndum §. fi. Tem parte. petita. et amissa.

S A te hereditatē. aliter si iudicatu eēt nō eē meā.

C Meā eē. §. de hoc casu qđ dubitatio erat: Rñ. qđ qđā possidebat: vñ in illis fuit cōdēnatus. et sic p conse quentiā in alijs videtur absolutus. sed contra est. l. p.

p Nichil possidebat. quid si tunc possidebat: sed tñ absolutus fuit quasi nō possideret: si postea agit nō quid obstat exceptio rei iudicate: videtur qđ sic: vt als in pfe qui iurauit. nichil esse in peculio. vt. §. de iureiur. l. qui

iurasse §. si pater. Contra videtur qđ non cum sit male absolutus nec possit dicere se per iniuriā absolutum vt. §. de lega. l. si seruus pluris §. i. r. de iudi. l. si ptoz. in terrogabitur em ante sniam possidebat: et sic p mendacium tunc videtur absolutus: et sic non nocet exceptio. an postea cepit et tunc nō ob.

petam cum nichil possides: deinde si tu cepertis aliquid possidere iterum hereditatez a te petam: an noceat exceptio ista: et putē sine fuerit iudicatum hereditatē meā esse: siue aduersarius qđ nichil possidebat absolutus est: nō nocere exceptionem. **C** Si qđ fundū quem putabat se possidere defenderit: mox emerit re fm petitorē iudicata an restituere cogatur: r ait nerati? si actori iterum petenti obijciatur exceptio rei iudicate: re plicare eum oportere de re fm se iudicata.

Exceptionē cōpetens contra auctorem transit contra singularem successorem non sic econuerso: et eodē modo exceptio competens singulari successori non transit ad auctorem: re ad ipsam reuerfa. Pau. de ca.

Julianus scribit exceptionem rei iudicate a persona auctoris ad emptorem transire solere: retro autem ad auctorem ab emptore reuerti non debere. Quare si heredita-

euidenter. stultus tñ est qđ prima ac. agit et nō executiōi sententiā petimādar: vel aliter dic casum. pmo absolutus fuit qđ nō possidebas: postea emisti et possidere cepisti. deinde actor egit et obrinnit: et tūc iterū agit actione prima. vel tertio pncipiatū fuit re esse petitoris et reus absolutus: qđ nō possidebat nec dolo desierat possidere: et sic vterqđ vincit. s; tūc quō potē absolui cū lite cōtestata nō sit condēnādus. vt. §. de rei ven. l. is qđ. Rñ. ibi asserbat se possidere hic nō: nec fuit hic interrogatus an possideret. et facit ad si. §. I. eo. euidenter. et. §. de pigno. si fundus §. creditor.

Replicare. ne ei contra quē iudicatu est. pñt rei iudic. exceptio. vt. I. eo. euidenter.

Solere. qđ actori añ veditiōē ppetebat. vt. Tit. l. l. pe. §. pe. r. facit. C. de euic. l. ēptoi. r. I. e. si mf. §. iulianus. Itē ecōtra vt noceat emptori qđ veditori nocebat. vt. §. de pig. si superatus §. fi. et. I. eo. l. exceptio.

Non debere. f. si reuertatur ad veditore res vel p redhibitionē vel p pactū legis cōmissiōe vel adiectiōis

ptio. an postea cepit et tunc nō ob. exceptio: si iō fuit absolutus quasi non possideret. si nullis quesho fit dicto §. si p. Sed dicā qđ hñmōi interrogatiōibus respondere non tenetur fm Jo. r. sic habet exceptionē ex iniuriōsa snia. et adde qđ not. I. eo. si quis ad exhi. et facit. C. ad exhi. l. neq. et. I. e. si rem meā. r. l. si quis ad exhi. r. §. de procu. l. si post datum. a. g.

Non nocere. qđ vtriqđ pro me iudicatum videtur.

Si quis fundum. fundū quez putabas te possidere cepisti defendere et cōdēnat? fuisi: deinde fundum emisti r possides cepisti: si petitor agat actiōe pūla qua egit quādo obtinuit: et tu opponas excep. rei iudi. ipse repli cabit de re fm se iudicata. vt. I. eo. l.

in die: quibus casib' lata s'nta p emptore vel contra est nec pdest nec nocet reditoui sm quofda. s'z Jo. dicit i p- ducis casib' transire: q' redhibitio talis similis est ven- ditoni: et sit accessio possessionis reditoui. vt. s. de acqui. pos. l. p'ponius. s' p'erea. r. s. de vsuca. l. si holem. et. j. titu. i. l. si duobus

s. vendidi. Et qd hic de intellige eo casu qn res redit ad reditorem: q' ce cidit eptoz a pos- sessioe et reditoz accepit sine victo quib' casib' non prodest agenti et vincit i empto- re vt substitit. nec nocet si emptor vt cit. vt. l. pri. s'z cer te sic no esset d'ria si dicas sine titu- lo redire: cu' r idē esset si et p'm' trā situs esset sine ti- tulo quod hec lex vult ee d'riam. vñ teneas prima' et redde rōnē: q' vē- ditozis infest p- desse emptor: sed no ecōtra. vt. s. de pac. l. si de iussuris nec obstat de ac- cessione possessio- nis: q' hic homi- nis facti r labor ibi no. vel de ter- tio q' emptoz fuit absolutus anteq' emeret et postea emit r tādē redhi- buit. r facit. s. de pign. l. iij. s. fi. r. s. qd q'sp iuris. l. iij. s. si is. et de fui.

l. pro parte. Sed ar. j. s. de iureiur. l. duob' s. i. r de pec. questu. s. si annua. et de pac. l. si cū emptore. in p'n. r ad trebel. l. facta. s. si heres.

a Rē. s. eius hereditatis quā possidebas: s'z ego asse- rebā me heredē verū qd tu negabas.

b Si ea. s'ba exceptiois: recte ageres si ea rē. Tē si vict' ab eptoz: r p'ea actioe i rē a te petiero d' C. Tu. l. possidens.

S Mater. ex senatuscōsulto. tertuliano: ex q' m'ies vocant ad hereditatē filiozū. vt in l. iij. ad tertulia.

f Uēdicauerit. g'haliter p'posita petitione sua. d. s. Rupto. agnatioe postumi. r hāc solā cāz allegabat h' C. Substitutū. de iure. i. C. Substitutū de sc'do.

k Sed ex causa. s. q' est mater: als secus. vt. j. pri. s. deniq' rē. et. s. eādē. vel q' non rei vendi. sed actione mixta egit. et sic non ob. j. s. deniq' rē. et. s. eādē. vel q' persecuta est vñā causam. ar. C. de iudi. licet. hoc no va- let. vt. j. pri. s. deniq' rē. vel q' postea agte sunt tabulē. vt arg. s. de transac. de his. r. s. de interro. ac. l. de etate.

Ser causa. et dic per in integrum resti. secus si trāsegit quia tunc etiam sine restitutione. vt. s. de transac. l. iij. s. i. r ibi plena dixi. et facit. s. de inlitoria. l. habebat. et de inoffi. testamen. l. eum qui. r. C. de impu. r ali. sub. l. p'cibus. Accur.

egit rupti testamenti. In actione reali si est peti- tio generalis et p'secutio spe- cialis obstat exceptio in om- nibus casibus: secus si vna cau- sa specialiter exprimat. hoc dicit. Bar.

Deniq' et celsus scribit: si hominem petero quē ob eaz rem meum esse existimauit q' michi traditus ab alio est: cum is ex hereditaria causa ef- set meus: rursus petenti mi- chi obstaturam exceptionez.

Si quis autem fundū pe- tat suum esse eo q' ticius euz sibi tradiderit: si postea eum alta ex causa petat / causa ad- lecta nō debet summoueri ex- ceptione.

Exceptio competens ven- ditou transit in emptorem. Pau. de ca.

Item Iulianus scribit: cum ego et tu heredes ticio exti- tisset: si tu partē fundi quez totum hereditarium dicebas a semponio petieris et vict' fueris: mox eandem partem a semponio emero: agent' tibi mecum fami. hercis. obstatit'

ui. vt. s. si quis autem. et hoc si ago ex veteri dominio. Si vero ex superuenienti post sententiam non nocet ni- si fingatur ei et tunc competisse. vt. s. eandē. Secun- do casu si egi personalit non nominata origine petito- nis in libello: aut prosequor simpliciter dicens debitum non allegans causam: et tunc nocet in omnibus. vt. C. de anna. exceptio. l. fins. aut ex certa causa vel causa prosequor: et tunc licet in omnibus noceat: replicabi- tur tamen. vt. C. de iudi. licet. et de his etiam nota. C. ad exhiben. l. neq'. Accur.

Traditus. hoc non expressit. als contra est. j. pro- xi. s. Accur.

Ab alio est. als esset. Si quis autem. facit. C. de ingenu. manumf. l. pe- nult. Accur.

Obstatit. et ita per adiudicationem res subducit- ur de iudicio sicut alias per vsucapionem. vt. s. fami. hercis. sed et si. facit. s. familie hercis. l. heredes eius. s. describit. Accur.

Si hōlem. nō adiecta cā: sed ab solute. nō tñ re' te nebatur recipere talem libelluz. vt no. C. de anna. ex cep. l. si. r distigue qā aut ago reali aut personali. p- mo casu si absol- uitur q' non pos- sider: ago postea l- cipiente eo possi- dere. vt. s. eo. si a te. in p'n. r. j. si rez. et. l. si q' ad exhi. et. C. ad exhi. l. de- niq'. nā cessat cā absolutiois. vt. s. eo. l. si a te. r. l. ij. si vero absoluit qā non probō me do- minū: nocet in re- petito non in alia vt. j. eo. ex testō. s'z et in eadē obstat si generaliter pe- tit. i. origine peti- tionis i libello nō nominata obstat licet ex alia tunc putarez me dñm: s' nunc: vt hoc. s. deniq'. r. j. s. eandē. in si. s. qd ra- men fallit in ma- tre quia mater vt in primo r'fio hu- ius. l. secus autez si originem noia-

a Nam et si te. mutat psonas. i. ego q̄ fui supatus a
vẽditore tuo fuisset superatus a te eandem est.

b Petissem. et succubissem. Accur.

c Eadẽ causam. nõ solũ idẽntitas psonarũ facit eadẽ
causam esse. vt. s. pri. s. idẽntitas originis petitionis.

d Origo. ori-
go petitiõis: et cau-
sa petitiõis idẽ est.
vt. i. e. et an eadẽ.
in prin.

e Petiero. et suc-
cubiuero.

f Hõlem. causa
adiecta et victiõ sũ.

g Alia cã nõ-
ua. nõ implicat di-
ctio alia: q̄ nullũ
dñum primo habu-
it. et sic etiã intẽ-
titiõis et rei iudica-
te. competit exce-
ptio. si vero acqui-
si nulla cõpetit.
vt. i. eo. si is q̄ he-
res. in pn. vel dic-
q̄ dñs erã: s. nõc
ex alia cã extrinse-
ca sum dñs. vt. i.
ibi forte et. s. q̄-
ro quid si posside-
bat aliq̄s rẽ tuam
quã petisti et victiõ
fuit: deinde ad te
peruenit possessio
eiusdẽ rei et eã vẽ-
didisti et dominũ
transulisti: post-
modũ ab eo emi-
sti vel ab alio cui
em pto vendidit.
iterũ puenit pos-
sessio ad eũ qui te
vicit: tu agere vis
p̄ eum: q̄ ex noua
cã factiõ est dñs: q̄rit vtrũ possis. Rñ. obstat exceptio rei
iudicate cũ et a quo postea emit eẽt obstatuã sũ. i. itẽ
q̄d si dñs anteq̄ euincereẽt creditori obligauit: et p̄uat
fuit: deinde creditor ex pacto vel ex lege ticio vendidit: et
postea quodã dñs a ticio emit: nõ q̄d obstatit exceptio?
Rñ. nõ: quia ei a quo emit nõ eẽt obstatuã. vt. i. e. l. s. si.
h

h Tribuat. ex qua nunc ago.

i Quem petieram. ab aliquo qui possidebat meũ ho-
minem anteq̄ caperetur. Bjo.

k Non nocebit exceptio. et facit ad hoc. s. ad exhi. de
eo. s. septius. et. i. l. si is qui heres. in prin. et. s. de dã. infe.
dãni. s. si is qui. et. s. de excusa. tuto. l. cõ ex oratione. et. s.
de trãfac. l. q̄ cũ tu. i. rñ. et. s. de euic. l. vẽdicãtẽ. et. s. de iur-
reiu. l. duob. s. exceptio. et. C. de peti. here. l. hereditas.

l Dñio. puta emi rẽ medio tpe. vel dñs fecit me here-
dẽ. Sed q̄d si ex testamẽto illo legati iure petissem et suc-
cubissem? Rñ. si ideo quia nõdũ exiterat conditio: non
obstat exceptio. si vero quãsi nõ legatus: forte secus: q̄
nõ accidit postea noua causa q̄d hic exigit.

m Petam. et succubam.

exceptio: quia res iudicata sit
inter te et venditorẽ meũ. nam
et si a te eandẽ partem petis-
sem et agerẽ familie hereditari-
de: exceptio obstatet q̄ res iu-
dicata sit inter me et te.

¶ Si in actione reali propo-
natur petitio generalis abso-
lutoria lata parit exceptiõem
rei iudicate ex omni causa que
tũc cõpetebat: secus si ex cau-
sa que de nouo supuentat nisi
singat retro cõpetuisse. Bar.

¶ Eandem causam facit etiã
origo petitionis. Leterum si
forte petero fundũ vel homi-
nẽ: mox alia causa noua post
petitionem michi accesserit q̄
michi dominium tribuat: nõ
me repellat ista exceptio: nisi
forte intermissum dominium
medio tempore redijt quodaz
postliminio. quid enim si ho-
mo quez petieram ab hostibz
fuerit captus: moxq̄ postlimi-
nio receptus: hac exceptione
sum mouebor: quia eadez res
esse intelligit. At si ex alia cau-
sa dominũ fuerim nactus: nõ
nocebit exceptio: et ideo si for-

n Rursus petis. sed nõquid ex pluribus causis pos-
sum habere dominũ? videtur q̄ nõ. vt. s. de acqui. pos.
l. iij. s. ex pluribz. at hic innuit q̄ sic. Rñ. cũ cepit eẽ meũ
ex scõa causa desijt ex p̄ma. vt. i. ad legẽ sal. fundo lega-
to. et de leg. i. si michi sempromium. et de here. l. iij. s.
qui fidelis.

o Hec noua. ar-
gu. contra. s. ad. l.
rho. de iac. l. na-
uis. s. si.

p Non facit. s.
parere nouam pe-
titionem.

q Nõ parit pe-
titionẽ. nisi in ca-
su. vt in prin. huiõ
legis.

r Nã qualecũ-
q̄. ciuile vel natu-
rale sũ. Jo. dum
tñ directe. et dic-
uile per vñcap.
et naturale p tradi-
tionẽ et alios mo-
dos. vt insitu. de
vñu et habi. s. fina.
Aliq̄ dicit directũ
vel vñle: vt cõpõ-
bẽt q̄d dictũ est. s.
de euic. l. minor.
s. i. Sed p. Jo. q̄
cũ simpliciter no-
mẽ dñi pferat: ad
directũ nõ vñle re-
ferẽ. vt. i. s. si ager
vec. l. i. s. q̄ in pers
petuum.

¶ Si quis iter petierit/deide
actũ petat: forte fortius defen-
dendũ aliud videri tũc peti-
tum/aliud nunc: atq̄ ideo ex-
ceptiõem rei iudicate cessare.

¶ Si quis iter petierit/deide
actũ petat: forte fortius defen-
dendũ aliud videri tũc peti-
tum/aliud nunc: atq̄ ideo ex-
ceptiõem rei iudicate cessare.

¶ Si quis iter petierit/deide
actũ petat: forte fortius defen-
dendũ aliud videri tũc peti-
tum/aliud nunc: atq̄ ideo ex-
ceptiõem rei iudicate cessare.

¶ Si quis iter petierit/deide
actũ petat: forte fortius defen-
dendũ aliud videri tũc peti-
tum/aliud nunc: atq̄ ideo ex-
ceptiõem rei iudicate cessare.

¶ Si quis iter petierit/deide
actũ petat: forte fortius defen-
dendũ aliud videri tũc peti-
tum/aliud nunc: atq̄ ideo ex-
ceptiõem rei iudicate cessare.

si forte in principio petitiõis sue ex ea sola cã putabat se
dñm eẽ: i. illud ab initio nõ exp̄sit. vt. i. e. l. si ex testõ. q̄d
nõ puto hic verum vt ibi dices.

r Aliud. immo idẽ. et sic repellit. vt. i. eo. egi. q̄ est con-
tra. Sol. tibi ex eadẽ cã: hic ex diuersa cã alia sit seruitus
itineris. alia actiõ. vt. s. si ser. v. l. loci. s. i. l. quo ad cõmo-
ditatẽ actiõ p̄tineat etiã iter. vt insu. de ser. s. actiõ. vel q̄d
ibi scõo peti: est pars integralis p̄mi petitiõis: vel econtra
hec pars subiectiua nõ integralis. nõ est enim iter pars
integralis ad actum: cuz actiõ sit per se integra seruitus:
l. i. sit subiectiua quo ad cõmoditatẽ. s. r. soluit q̄ hic
peto postea actiõ: ita q̄ nõ p̄tineat iter etiã quo ad cõmo-
ditatẽ. i. vt possim ire cũ iumẽto: s. non solõ p̄ me: et sic di-
cit eẽ actiõ sine itinere etiã quo ad cõmoditatẽ. vt. d. l. lo-
ci. s. i. Itẽ op. q̄ videtur iter pars integralis: quia q̄ sit
pulsat p̄mo actiõ et postea iter: p̄inde est ac si primo totũ et
postea partẽ: et sic nõ videt valere stipulatio. vt. i. de s. ob. l. q̄
vsumfructus. et de noua. si pupill. s. si. s. dic ibi nil sit:
vt. i. fiat nouatio: attamẽt valet stipulatio. Item op. i. eo.
si cũ argẽtũ s. si fundũ. s. i. ibi petebã postea vsumfructũ

ex eadem causa qua primo petieram fundi: qz causale petebat per negotia: non formalem per cofessoria. facit de accep. et per iusturandū. §. si tamen viam. h. 30.

a **D**educunt. intentione officij seu legitime administrationis. non sic in cōiuncta persona. vt dixi. §. eo. l. iij.

b **E**numerabi tur. sed quare magis ex parte rei qz actoris defēsor cō numerat: Rñ. qz quilibet defendit etiam sine mādator: sed non agit. vt C. de cura. l. exi. gendi.

c **D**educit. vt si lata sit. p. defēso re exceptio. p. sit dño. sed p.tra eum lata minime: nisi secuta ratiō habitio ne q. mādator cō paratur. vt. §. de iudi. l. 3. de p. cur. l. plauis. §. certe nec lata p. defēso re p. derit do mino nisi habeat ratū. sed idem ex parte agētis cui noie aliquis sine mādator agit sine dubio est obtinen dū: vt habēdo ratiō nocet: p. profir: als non. vt. Item ra. ha. l. iij. §. fal sus. r. §. de iudi. l. licet. r. §. de p. cur. l. in cause. Quā er go differentiā induat hic Rñ. qz

U hoc iure vtimur vt ex parte actoris in exceptione rei iudicate he p. sone contineantur que rem in iudiciū deducunt: inter hos erit procurator cui mādator est: tutor v. curator: furiosi vel pupilli: actor municipij. Ex persona autē rei etiam defēso re enumerabitur: quia aduersus defēsores agit qui lite in iudiciū deducit.

Filius in potestate pot acq rere patri exceptionem rei iudicate. h. d. Pau. de cast.

Si qz hoimē a filiofamill as petierit: deinde eūdē a p. petat/locū hz hec exceptio.

Sententia lata p.tra me no cet ei qui postea causam ha buit a me super eo sup quo la ta est: nisi ratiō noui facti: sed ei qui causam habuit per p. non nocebit. h. d. Pau. de cas.

Si egero cum victio aque pluue arcende: deinde alteru tet nostrum p. dium vendide rit: r. agat emptor: vel cum eo agatur: hec exceptio nocet: §. de eo opere qd iam erat: factū

facilius admittitur quis ad defendendū sine mandato: quia admittitur etiam si constet non habere mandatum quod non est sic quando agit.

Si qz hominē. quē filius p. sonali actione p. nicipaliter debebat. vel hic scdo quem pater dūtaxat debebat existente filio patris defēso re. vt. §. de iurcurā. l. quan to magis. r. C. de procura. l. exigendi. et sic fm p. mū ca sum ago scdo contra patrē et eadē causa rē. sed cū adie ctione de peculio. quid ergo de rei vendi. Rñ. idem ca ratiōne: qz filij res patris intelliguntur. et quasi vna perso na fm iuris ciuilis artificij. vt in l. de iur. stipul. §. ei vero. hoc si fuerat in potestate. si vero est emancipatus: si quidē pater habeat ab eo causam: vel qz emit vel quia l eadē re vsum fructū habet: idē. s. vt habeat locū exceptio alioquin non: multo magis ergo si est in potestate r. con uenit postea p. qz teneat rōne vsufruc. locū hz exceptio.

Si egero. et succubero.

Emp. qui emit ab actore.

Agatur. excipiendū fm quosdam.

Erat. nō de eo qd post. vt. §. de aqua plu. ar. Latte ius. §. si. sed p. videt qz etiā p. futuro dāno ex ope dat aq plu. ar. act. si ergo postea agat deberet nocere exceptio.

sed non est ita: qz licet. p. futuro dāno def. non tamē. p. fu turo facto vel opere. vt. §. de aqua plu. ar. cen. l. i. §. i.

Petierat. et tu absolutus fueras.

Dederit. soluta conuentione.

Pignoratitia. i. hypothecaria.

Item si rem quam a te petierat: tici? pignori seto dederit: deinde sei? pignoratitia? aduersus te vtatur: distinguendū erit quā do pignori dedit titius. et si q dem ante qz peteret: non oportet ei nocere exceptionē: nā et ille petere debuit r. ego sal uam h. re debeo pignoratitia? actionē. sed si postea peti? qz pignori dederit: magis est vt noceat exceptio rei iudicate.

Ad hoc vt dicatur eadē cā et sic obstat exceptio requirit triplex idētitas: scilz rei vt eadē res corporalis vel incor poralis petatur nunc que fuit primo petita: r. idētitatis cau sa. itē idētitas personarum: r. altero deficiente nō obstat ex ceptio. h. d. Pau. de ca. l. iij.

Um querit an hec exce ptio noceat necne: ispl ciedū ē an idē corp? sit. Al. p.

Quantitas eadē: idē ius.

Et an eadē cā petēdū: r. an eadē p. ditō p. sonaz?

Quantitas. quo ad essentia. nā si primo r. nunc. v. petam: repellor. Idem e contra si primo quinqz nunc. r. repellor. quantum est in quicqz. vt. §. c. si qz cum §. nec interest.

Ius. vt. r. §. e. si mater. §. si quis iter. r. l. si quis cū totum. circa p. m. et caue: quia hic tria ad vnum tendūt salicet circa eadē rem.

Et an eadē. si est eadē repellor: als nō vt hic. r. §. l. si mater. §. eadem. r. l. de eadem. et no. de hoc §. si mater. §. deniqz.

Personarū. i. an eadē p. sone vt h. r. §. c. l. si qz cū to tū. §. ghaliter. qd large accipe vt cōprehendas successo res actoris r. rei vniuersales r. etiam in rē: non qm redijt ad venditorē. vt. §. si a te. §. si. Item p.prehendunt p. sone quas nō. §. l. rei iudicate. r. l. si mat. §. hoc iure. r. §. si qz hominē. Itē qd plus est quādoqz etiā extraneos oīno in terpretor: easidē p. sonas. vt. §. de re iudi. l. sepe. r. §. si ma ter. §. si. Sed certe r. si hec tria cōcurrunt qm nō obstat: vt r. si absolutio fiat ab obseruatione iudicij. vt. §. de iudi. l. nō idē circo. §. si. vel p. pter inceptā actionē. vt. §. si mēfor fal. mo. l. i. §. ideo. vel si agat iure speciali: vt minor vel h scus vel sike. vt. C. de sen. aduer. si. l. i. r. C. si aduer. rē

Et scilz seto.

Pignoratitia. i. hypothecaria. et hoc si fuit ignorans cū age bat debitor. alio quin nocet: vt. §. de re iudi. l. sepe. r. §. c. l. iudicate. §. si debitor. r. §. de pigno. si sup. ratiō. in prin.

Petit. titius et succubuit.

Dedit. scilz. qd §. si ante sen tentiam latā: Rñ. obstat ei rei litia giose exceptio: qz rei litigiose inhi betur alieatio. vt C. de litig. l. fina. r. C. de reb? alie. nō alie. l. si. et i. aut. de non alie. §. alie nationis.

Rei. f. seto.

Um querit. qz corp? sit. qz qz f. alio corpe ob stat. vt. §. §. vsufr. si actio. §. i. que est contra. So. vt ibi. Itē argu. p.tra. C. de liber. cā. l. si. et hoc de corpore ex pone. §. l. et an ea

pater et filius vna per sona cō sentur.

Liber Sextus.

iudi. per totum. r. s. de iudi. si pretor. r. s. de iureiuran. l. admonedi. r. de rei iudi. l. imperatores. Accur.

a **C**oncurrunt. vere vel interpretatiue.

b **C**utilitate. que est vt finis sit iudicium. vt. s. pro suo. l. si. et dic pinguius. i. largius q̄ verba patiatur. vt. s. de fer. vt. pre. seruitutes

s. si sublatum. et est exēplū in quā-
tate corporis au-
cta vel minuta. vt
f. eo. si cum argē-
tum. s. i. Item da
alia exempla in
quantitate aucta
vel minuta r qua-
litate etiam muta-
ta. vt. s. si quis cū
totū per totam. l.
r. f. eo. l. legi. et. l. si
fundū meū. et. fa-
cit. s. de iudi. l. p-
ponebat. Sed ar.
cōtra. s. de pigno.
ac. si cōuenit. s.
si quis. r. s. ad ex-
hi. l. iulian. s. sed
et si q̄s. r. s. d. vsu
fruc. l. qui vsufus-
ctū aree. in p̄n.

c **C**petit. r. suc-
cubuit.

d **C**acrescit. vt
r. s. de vsufus. l.
si ticio. in fi. et de

vsufus. accres. interdum. r. arg. f. de excep. l. r. per iustit-
randū. s. i. Sed nonne agendo modo habeo necesse dice-
re michi legatū q̄ amisi: r. sic me collegatariū vt accre-
uerit: Rñ. primo dicā q̄ accreuit: r. secūdo causam quare
accreuit. r. sic non est proxima causa illa. ppter quā vi-
deor repelli. vt ar. f. e. si is qui heres. i. rñ. vt dic q̄ primo
succubui in parte socij tunc non aucta: nō in mea: immo
obtinui in mea. vel dic verius distinguendū qua ex causā
succubui. f. an qua non fuerit michi legatū: an qz non
vtendo amiseram. vt no. in. d. l. si ticio. in fi. et hoc secun-
do modo accipitur hic.

e **C**actiones. assignat differentiā inter act. in rem sim-
pliciter propositā. l. non expressa causa: qz emi a tali. vel
quia ex tali successione p̄petit michi dominū. r. persona-
lē: vt peto. r. certi p̄dictioe vel et fundū. et est in hoc diffe-
rentia: qz in reali licet in processu vnā postea causam. p̄se-
quor: nō prodest quin repellar ex rei iudicate exceptioe
quacūqz cā ago modo ex eo q̄ tunc competit. nam cū ex
vna cā tñ possit esse mea: ex ea videor deduxisse in iudi-
ciū: ne als videar ex nulla. sed in p̄sonali si vnā p̄sequor
agēdo: postea alia nō obstat: qz illā solā videor in simpli-
ci p̄tione cōprehendisse quā postea p̄sequor: cū ex illa
r ex hac q̄ nūc ago possit michi deberi: si q̄ excipit replico
et sic nō obstat cum effectu. vt. C. de iudi. licet. r. facit in-
fi. de leg. s. si rem. r. de act. s. si citatqz.

f **C**debeat. ex plurib⁹ causis. q̄ dic p̄ exēpla. vt. s. de
act. ep. l. nō est. r. C. d. pe. he. l. hīditas. et i. h. de leg. s. fi.
r. f. de act. r. ob. si is q̄. r. C. de ioffi. ref. l. eū q̄. r. l. s. maio-
res. et. s. de arbi. l. d. reb⁹. Sz arg. tra. s. de n. ca. l. in deli-
s

g **C**Obligaciones. als actiones. (cis. s. fi.

que nisi omnia cōcurrunt^a alia
res est. Itē corp⁹ in hac exce-
ptione non vtiqz omnia p̄stina
qualitate vel quātitate serua-
ta: nulla adiectioe diminiutioe
ve facta: sed pinguius pro cō-
muni vtilitate^b accipit. **C**ui
cum partem vsufuctus habe-
ret totū petit: si postea partē
acrescentē petat non summo
uebit exceptioe: qz vsufuct⁹ nō
portioni sed homini accrescit^c

CActio personalis simplici-
ter proposita restringit ad cau-
sam quā quis in iudicio est p̄-
secutus: sec⁹ in reali. h. d. B.

CActioes^d in p̄sonā ab actio-
nibus in rem in hoc differunt:
qz cum eadem res ab eodē mi-
chi debeatur: singulas obligā-
tioes^e singule cause^f sequū-
tur: nec vlla earū^g alterius peti-

h **C**Cause. cū primo tract⁹: r. ex eo obligatio: et ex obli-
gatione ouat actio. qd̄ vocat h̄ cām que sequitur obligatio **Causa**
nē: Rñ. forte actioes q̄ sequit suā cām: vt vltra cā nō exten-
dat: vt peto sicutū ex stipulatioe debitū ḡhali certi cōdi-
cione. nā nō trahit ad telhū si idē sicut⁹ debeat ex testō. tur.

vt. f. de act. r. ob. l.
si is. vel dic qz ob-
ligatioes vocat cō-
tract⁹ vel q̄si: deli-
cta vel q̄si: ex q̄b⁹
ouunt obligatio-
nes: et cās vocat
obligatioes q̄ sūt
cā agendi. vel ter-
tio cās vocat exp̄s-
sionē: obligatiōe
vocat q̄ exp̄mit:
q̄si diceret cāe ex-
pressio restringit
ad cām q̄ exp̄mit-
tur: vt plures nō
comprehēdat.

i **C**Arū. s. obli-
gationū vel cau-
satum. Accur.

k **C**petitione. in
p̄cessu iudicij des-
clarata.

l **C**Ex qua. sta-
tim ab initio. sed
postea ex p̄mo. ad
quod facit. s. e. l. si
mat. s. deniqz. cū
em res non possit

esse mea nisi ex vna cā: qd̄ mirū si vna petitiōe excludar
ab ea qualicūqz sit. f. petiō. vt arg. s. de acq. pos. l. iij. s.
ex plurimis. Item queritur an idē dici possit in actione
hyppo. nam eadem res michi r alij p̄t esse obligata. Itē
michi ipsi ex multis causis p̄t esse obligata. Accur.

m **C**Omnes. quibus allego mcā: non quibus est mea.
ne obit. s. de acq. pos. l. iij. s. ex plurimis. et fm hoc fa-
cit. s. si mater. s. eandem. in fi. sed contra. s. de euc. l. m-
noz. s. i. sed dic vt ibi.

n **C**Apprehēduntur. ratio ista pot⁹ videt in contrariū.
nā qz pluribus ex causis p̄t res deberi: plures debēt in-
telligi venire in iudiciū. Itē qz ex vna cā tñ p̄t ee mea
vna tñ venire debet: sed sec⁹ est. nā actione in p̄sonā sim-
pliciter. p̄posita si cām vnā fuero. p̄sequor: r succubue-
ro: agā ex alia. quare: qz illā solā intelligor deduxisse in
iudiciū. et hoc ideo dico: qz ex illa michi deberi potuit
Itē potest esse qz debetur ex hac quam propono. Et vbi
actionē in rem indistincte. p̄pono r vnā cām p̄sequor
et succubo: postea non admittor. quare: qz aut ex hac no-
ua cā sum dñs: aut non: si sum dñs ergo hanc cām nō vt-
deor primo deduxisse in iudiciū. nā cum petiero simplici-
ter vt meū: absurdū est dicere qz veniret ex cā ex q̄ nō sum
dñs: lz eā nō sum. p̄secut⁹. nec h̄c p̄t dici. vt. s. f. qz mea
erat ex illa r ista cā: qz ex vna tñ sūt dñs. si h̄o ex hac no-
ua mc nō esse dñm dicerē: meū h̄c excluderē fm Jo. r. ago.

o **C**Si quis interdicto. adij. p̄tendere: vel recupande vel
retinēde. poss. s. i. s. r. dic egerit r succubuit. r. fa. s. vti
pos. si duo. s. fi. r. s. de acquir. pos. l. naturaliter. s. nichil
r. s. de vi r vi arma. l. cum fundum. s. fi.

p **C**Possessio. s. veritur.

Liber Sextus.

Sex testamento actū sit. personali actioe ex testame-
to. que si generaliter pponat: et postea certa causa
in iudicio examinata in alijs nō obstat exceptio. alioqñ
cōtra eū pro omni argēto cōpeteret rei iudica. exceptio.
si rei vendi. esset actū. vt. s. eo. si mater. s. deniq. r. s. eā-
dez. et. l. et an ead-
dem. s. actiones.
vel dic egit rei vē.
et ideo obstat ex-
ceptio rei iudica.
in ol scz cā ex qua
peti potuit id qđ
est petiti. hoc autē
nō videt petiti: et
ideo in eo non ob-
stat excep. rei iudi-
ca. est ergo aliud
generalitas cause
vt in actioe in rez:
vt in cōtrarijs. et
aliud generalitas
rei sive nā. psequor
vt hic dicit. r. facit
ad. l. C. d. fur. post
decisionē. r. l. p.
ri. et. C. de iudi. l.
ij. et. C. de trans-
act. l. si de certa. et
insti. de actio. s. si
minus. r. s. de ar-
bi. de rebus. et. s.
cōt. diuidū. l. v. s.
dus. r. s. ad velle.
l. tutor. s. in. pposi-
to. r. s. quid ergo.
Accur.
b. C. qđ non sit.
q. l. quia.
c. C. putasset. vt
detur ergo qđ ob-
staret als excep-
tio. i. si omne argē-
tum in iudiciū de-
ductū sit: licet esti-
matio non nisi de
mensa facta fuit:

Sex testamento actum
sit cū herede ab eo qui
cum totū argentū ei legatum
erat: mensas dūtaxat sibi lega-
tas putaret: earumq; dūtaxat
estimationem in iudicio fecis-
set: postea eūdem petiturū de
argēto quoq; legato treba-
tius ait: nec obstaturam ei ex-
ceptionē qđ nō sit^o petiturū qđ
nec actor petere putasset: nec
iudex in iudicio sensisset.

Sicut Iulianus.
testamento argentum
michi legatū esset egerim cuz
herede: et postea codicillis pro-
latis vestes quoq; michi lega-
tam esse appareat: nō est de-
ducta in superius iudiciū: ve-
stis causa: quia neq; litigato-
res neq; iudex d' alio qđ de ar-
gēto actus intelligant^r.

**Qui petit gregem et succu-
bit nō auditur volens iterum
eūdem petere licet sit auct^o vel
diminutus quia hoc nō diuer-
sificat substantiam: nec etiam
audis si vult aliqua capita ip-
sius gregis petere. Pau.**

**Si petiero gregem: et vel
aucto vel diminuto nūero gre-
gis iterū eūdem gregē petaz:**

et alia. nā qđ singulariter oīa vendicauit et succubuit: ob-
stat exceptio. s. nūc si volo petere vniū caput gregis: sicut
et in ppi. s. statū sequit. et fm hoc etiā nō obstat. s. e. si qđ
cū totū. s. sed in cemetiis. nā domusque nō possunt per
se cēteri: sed grex sic. vt. s. de vsuca. l. euz qui. r. l. rerum
mixtura. s. fi. sed
du. dixit satis eē
si totū gregē petij
licet non dicendo
has. r. oues. arg.
s. eo. r. an eadē. s.
idē corpus. accur.
r. C. petaz. nunc
secundo.
h. C. Tūc. s. cum
pūmo petij r. suc-
cubui.
l. Affuit. s. hoc
caput quod nunc
peto.
in. C. Constat. vt
s. si qđ cū totū. s.
idē erit. r. s. s. p.
n. C. petero. et
fuerit possessor dā
nat^o fm quodā.
sed s. s. e. euiden-
ter. dic ergo qđ fur
it absolutus. vt. s.
si qđ cū totū. in fi.
i. respon. i
o. C. Usfructus.
causalem.
p. C. petam. per
negatiuā act. nā
non possidē daf.
vt. s. si vsufr. pe.
qd frui. s. fi. Sed
qd si pūmo petij
vsufruc. causalem:
r. nūc fundū. Rñ.
non obstat exce-
ptio: qđ alia res ē.
q. C. Usfructus.
scz causalem: r. est
bona ratio. nam

et. ergo si peto a te. r. et tu es condēnatus in. r. in alijs
r. videt qđ tacite sit absolutus: et sic tibi cōpetit exceptio
rei iudica. qđ non puto verū. et qđ hic dicitur sic accipit:
scz qđ nec pūma facie obstat exceptio: vnde nec opus est
replicationis auxilio: qđ als esset necessarium. s. si omne
esset in iudiciū deductum. vt. C. de iudi. l. ij. accur.

Sicut argentum: loquitur in personali. vel dic in
generalitate rerum. vt. s. l. p. r. i. d. i. i.

Et iudicium. differt hoc a superiori. quia. s. actor vt
cit qui estimationem acceperat: hic succubuit.

Intelligent. vt. r. s. l. p. r. i. d. i. i.

Si petiero gregem. et succubero.
h. C. Ex grege. sed nōne grex pōt esse alienus: et quedā
capita mea. Rñ. vtiq; vt. s. de rei vē. l. i. in fi. et. l. ij. et. ij.
Nā qua ratiōe grex meus esset et ex eo aliqua capita qđ
dā reperiri pōt: eadē et grex alienus et quedā capita pōt
mea esse. quomodo ergo hic obstat exceptio? Rñ. Jo. hic
nō petij gregē sub noīe gregis: sed dixit vēdico ista decē

qua ratione obstat in fundo: eadē in vsufruc. causali. sed
fecus in formal. ille enim nō pōt peti ex eadē causa rē. qđ
r. sic nō obstat exceptio rei iudi. qđ agit ex alia causa qui
petit formalē. Alij sic: aliud in formal. vt tunc ei non obs-
tet excep. rei iudi. immo ipso iure agere non pōt: qđ qui
rē. r. fm hoc dices condēnatum in fundum pūorem.
r. C. Sui. s. formalē: qđ sua res nemini seruit. vt. s. vsu-
fruc. quē ad. petā. vel ad aliū ptinere neq; l. vti frui.
f. C. Sui. r. iure seruitutis et sic formalē: nec obtinui ideo
quia in probatione defecit: et sicut simpliciter absolutus
aduersarius. Quid ergo si ille cum de suo iure ppasset
eum esse fructuariū esset pronunciatum: tamen d' inde
propri. tamen nactus vsufructū per negatiuā peto:
quid erit? Respon. idem est cum modo agā pro causali.
arg. hūius. s. Item quid si egi pūmo pro causali: nūc do-
minus iterum factus ago pro eodem? Rñ. ides per hūc
s. nam et sic potest poni casus.
t. C. Expetiar. s. negatiuā act. nam. ea petij vsufruct^o.

**Qui petit fundus et succu-
bit non admittitur ad peten-
dum vsufructum causalem
eius quia videtur petere ides
ex eadem causa: sed qui petij
vsufructum formalē et suc-
cubuit non prohibetur petere
vsufructum causale vel pro-
prietatem: quia non dicitur pe-
tere idē nec ex eadē cā. Pau.**

**Si fundū meum esse petie-
ro deinde postea vsufructus
eiusdem fundi petam^o quia ex
illa causa ex qua fūdus meus
erat meus est: exceptio michi
obstat: quia qui fundum ha-
bet: vsufructum^o suum^o ven-
dicare non potest. Sed si
vsufructus cum meus esset^o
vendicauit: deinde proprietatē
nactus iterum de vsufructu
expetiar^o: potest dici alia res
esse. quoniam postqđ nactus**

qua ratione obstat in fundo: eadē in vsufruc. causali. sed
fecus in formal. ille enim nō pōt peti ex eadē causa rē. qđ
r. sic nō obstat exceptio rei iudi. qđ agit ex alia causa qui
petit formalē. Alij sic: aliud in formal. vt tunc ei non obs-
tet excep. rei iudi. immo ipso iure agere non pōt: qđ qui
rē. r. fm hoc dices condēnatum in fundum pūorem.
r. C. Sui. s. formalē: qđ sua res nemini seruit. vt. s. vsu-
fruc. quē ad. petā. vel ad aliū ptinere neq; l. vti frui.
f. C. Sui. r. iure seruitutis et sic formalē: nec obtinui ideo
quia in probatione defecit: et sicut simpliciter absolutus
aduersarius. Quid ergo si ille cum de suo iure ppasset
eum esse fructuariū esset pronunciatum: tamen d' inde
propri. tamen nactus vsufructū per negatiuā peto:
quid erit? Respon. idem est cum modo agā pro causali.
arg. hūius. s. Item quid si egi pūmo pro causali: nūc do-
minus iterum factus ago pro eodem? Rñ. ides per hūc
s. nam et sic potest poni casus.

Expetiar. s. negatiuā act. nam. ea petij vsufruct^o.

causalis. vt. s. ff. usufruc. pet. l. vii. sed formalis per cō-

cessuam. vt. s. ff. serui. vendi. l. ij.

a **U** usufructus. f. formalis.

b **C**epit. sed cur aliud in seruo q̄ redijt postliminio

vt. s. l. si mat. s. eadē. Rñ. hoc facit postliminij fictio: vel

dicibi cepit eū ha-

bere ex cā priore.

h̄o minime. Ac.

c **A**ctum sit. et

fui absolutus.

d **J**udicata. fa-

ci. J. de solu. cū q̄s

s. de peculio. sed

tra in eo. ti. legi-

sti. Solu. hic fuit

absolutus q̄ sol-

uit seruus. nā tali

casu etiā condem-

nato dat exceptō.

vt. s. ff. q̄s cū totū.

s. plane. vel h̄ fu-

it ideo absolutus

quasi nō fuerit cō-

tractū cum seruo:

ibi h̄o q̄z nil erat

in peculio. et facit

s. de iureiur. l. q̄

iurasse. s. penul.

s **I**cū vno he-

rede. agetur

nisi vna fuit cau-

sa defensionis. vt

J. de appella. si q̄

separatim. s. fina.

que est cōtra. r. l. a

sentētia. que ē ar-

gu. contra. et facit

s. de posi. l. i. s. ff.

apud duos.

f **D**e alia. fa-

ci. s. de transac. l.

nō est ferēd. s. ff.

s **I**n iudicio

petite sint. f.

ex stipulatu: siue

bōe fidei siue str-

cti iuris cōtractū

ponas. non enim

in bone fidei iudi-

cijs alia ē petitiō

fortis: et alia vsu-

rari. vt. C. de pos-

si. l. iij.

h **P**erseq. offi.

iudi. qd nō potuit

cū non esset actio

proposita ad eas

petēdas: nec pūn-

cipalis fuerat. p-

posita de soue. et

ideo non erat cui

iudi. offi. accede-

ret. r. facit. s. d iur. do. cū post. s. vsuras. r. vsur. l. lite. pte

stata. r. J. de sbo. obli. l. cū stipulati sum. r. C. de iudi. l. i.

sum proprietatē fundi: desinit
meus esse prior usufructus: r
iure pprietatis quasi ex cā no
ua rursus meus esse cepit.

Exceptio rei iudicate cōpe
tens dño sup actione. de pecu
lio cōpetit ei qui fideiussit pro
seruo. h. d. Pau. de cast.

Si p seruo meo fideiussery
r mecu de peculio actum sit:
si postea tecū eo noie agatur:
excipiendū est de re iudicata.

Sine mutet psona siue cau
sa petēdi cēsetur alia q̄stio eē
diuersa: r non obstat exceptio
rei iudicate etiā si sit eadē cau
sa defensionis. Pau. Paul.

Si cū vno heredē depo
siti actū sit: tamē r cum
ceteris heredibus recte ageť:
nec exceptio rei iudicate eis p
derit. nam r si eadē questio in
oibus iudicijs vertitur: tamen
psonarū mutatio cū quib⁹ sin
gulis suo noie agitur: aliā atq̄
aliā facit rem. r si actū sit cum
herede de dolo defuncti: dein
de de dolo agatur heredis: ex
ceptio rei iudicate nō nocebit:
quia de alia re agitur.

Absolutoria lata super vsu
ris non parit exceptionē rei iu
dicate sup forte: nec etiā sup
vsuris si lata sit ex eo q̄ iepte
fuerit petite si postea apte pe
tantur. Pau. Ulpianus.

In iudicio actū sit vsu
re q̄ sole petite sint: nō
est verendū ne noceat rei iudi
cate exceptio circa fortis peti
tionē. qz enim nō cōpetit: nec
opposita nocet. Eadē erunt r
si q̄s ex bone fidei iudicio velit
vsuras tñ psequi. nā nichilo
minus vsure cedunt futuri tē
poris. q̄d diu enim manet ptra

Si quis rem absolutus sit. sita q̄ r suā fuisse pñi
ciatū sit: alis nō ideo ius petēdi haberet. argu. s. de
iureiur. l. sed r si. vel etiā tñ absolut⁹ fuit: sed publicia:
nā. ppter emptionē intēdit si a possessiōe cadat: et ita erit
hic vñ casus spālis in quo exceptio dñij nō obstat agē

ctus bone fidei: currēt vsure.

Possessor absolutus ex eo
q̄ dominiū rei ad ipsum perti
neat si a possessiōe cadat r ad
actorē peruenat potest virtu
te dicte sentētie ab eo recupe
rare: nec ille auditur volēs de
dño pbare quia veniret ptra
sententiā. h. d. Pau. Ulpian⁹.

Si q̄s rē a nō dño eme
rit: mox petēte domino
absolut⁹ sit: deinde possessionē
amiserit et a dño petierit: ad
uersus exceptioēz hāc si nō ei⁹
sit res replicacione hac adiu
uabit: aut si res iudicata si sit.

Ex causa de nouo superue
niete qui primo succubuit ad
mittitur ad agendū. itē absolu
toria lata in actione q̄sto mino
ris facit p̄iudiciū in actione
redhibitoria quatenus ad idē
tendūt: r ecōuerso. itē sentētia
lata cōtra falsum procuratorē
non nocet dño si factū illi⁹ nō
ratificauit: etiā si postea ipm
eundem procuratorē cōstituit
ad eandē litem: et illa sentētia
non obstante ille idē procura
tor admittet. h. d. Pau. Uli.

Si is qui herēs nō erat
hereditatez petierit: et
postea heres factus eandē he
reditatē petat: exceptiōe rei iu
dicate non sumouebit. Est
in ptate emprois an intra sex
mēses redhibitoria agere mal
let: an ea que datur q̄sto mino
ris homo cū veniret fuerit. nā
posterior actio etiā redhibiti
onē p̄tinet: si tale viciū in ho
mine est vt eū ob id actor em
ptur⁹ nō fuerit. q̄re. s. de dicit cū
q̄ alterutra eaz egerit si altera
postea agat: exceptiōe rei iudi
cate summoueri. Si te ne

non nocet agēti modo quāto minoris q̄ pamo redhibi.
egerat et succubuerat. Sol. hic agit quāto minoris ciuili
dd iij

Excep
ti publiciana. vel p̄tio do:
forte aliud est in minij
sentētia vt h̄: aliud nō sp ob
in iureiurando: qz stat pu
fina hoc casu ma:
blicit. a.
toris auctoritatis
genti.

facit. s. de publi. l.
i. r. ff. r. s. de noxa.
l. generaliter. r de
rei ven. si a ticio. r
l. si culpa. r. J. s. ex
cep. do. apud cels
sum. s. si a ticio.

A domino. f.
possidente.

Aduersus ex
ceptionem. f. hāc
si non rē.
m **S**it res. dice
bat em̄ possessor: si
non esset res mea
recte ageres: sed
quia res est mea
non recte agis.

Si res. i. re
cte excipies si res
quā peto nō esset
michi adiudicata
sed quia est michi
adiudicata p sen
tentiam nō recte
excipis.

Si is qui pe
tens. et succu
buit.

Nō summo
uebitur. vt. s. eo. l.
si mater. s. eandē.
r. C. de pec. here.
hereditas. Ac.

Veniret. hic
no. differentia in
ter quāto minoris
pretoria r ciuilez
qd dicit dñi. s. de
act. emp. l. iulian⁹
in pun.

Actio. f. q̄sto
minoris.

Continet. vt
r. s. de edil. edic. l.
bouem. s. aliqñ.

Rei iudica
te. r ita ptra. s. de
edic. edic. l. si tñ. s.
non nocebit. vbi

Liber Sextus.

ad redhibendū: ibi quanto minoris valet que est pctoria. Alij dicunt q̄ hic venditor fuit dānatus et soluit cui dat exceptio. vt. s. si quis cū totū. s. plane. vel veri⁹ refert an ideo absoluit in redhibitoria: q̄ tps sit lapsus vt ibi: an q̄ emptor non potuit pbare viciū fuisse tpe contract⁹: vel emisse se: vt h.

a Petieris. rei

vt. r. succubueris

b Enim. numi-

rū: q̄ res etiā non

sit deducta in po-

re iudicio. vt. s. de

iudi. l. si p̄tor. et fa-

ci. Jaudi. sol. si an

te. et. s. q̄ fānsda.

cogā. iul. r. C. ad

exh. l. neq. r. s. s.

exce. l. modestin⁹

r. s. de trāfac. qui

cū tutoub⁹. in pn.

e Si tecū. tol-

lere. r. cōtra

me iudicatū fuit.

et dic q̄ eras i pos-

sessione seruitut⁹.

d Obstat. s.

l. si q̄s cū totū. in

pn. sed cōtra in. l.

si mater. s. si quis

iter. Sol. vtibi.

e Ad alios. r.

scz ab alijs. r. vno

victus sum quasi

supra illos. r. vell

intendere ius mi-

chi eē. r. pedes al-

tius edificare.

f Pars iur ha-

berit. sicut in vsu-

fruc. causali q̄ nō

pōt esse sine. ppue

zate. vñ victo de. p

pūctate si petam

causales vsufruc.

obstat exceptio. vt

s. si cum. s. si fun-

dum meū. r. facit. s. de aqua plu. ar. l. sed interdum.

g Petito. et possessore absoluto.

h Ex regione. l. ex parte fundi petiti: r. sic ei accrescit.

i Exceptio. hoc ideo q̄a rei accrescit: sicut als in pro-

pūctate legata. secus in vsufruc. quia persone accrescit.

vt. s. de vsufr. l. si nō. s. si. r. s. co. r. an eadē. s. q̄ cū p̄tē.

petendo ergo insulam videtur et fundū petere: nisi cum

nascitur ex regione agri limitati: vbi non habet locum al-

luuo. vt. s. de acqui. re. do. l. in agris.

l Am de hoc. hec. s. tria.

l Proxima actionis. r. si q̄s horum defuerit nō

habet locū exceptio rei iudicate. vt plene diximus. s. co.

l. cum queritur. r. l. seq. Et nota hic q̄ causa proxima est:

q̄ em a nō. remota est q̄ mea. r. vtrāq̄ inspicitur. vt. s.

co. si mater. s. si q̄s autē. quare ergo hic dicit de. prima r

nō de remota: Rñ. q̄ qui egit adiecta causa. prima iterū

agens ex eadē non audit: sed si ex alia auditur. qui ex re

mota egit r succubuit nulla causa adiecta: postea remo-

gocis meis obtuleris r fundū noie meo petieris: deide ego hanc petitionē tuam ratā non habuero: s; mandauero tibi vt ex integro eundē fundū peteres: exceptio rei iudicate non obstat. alia enim⁹ res est facta interueniēte mādato. Idē est r si non in rem/ sed in perso nam actum fuerit.

l Abi deficit fundamētū sup edificari nō pōt. Pau. r. fric.

l Si tecum ius michi eē edes meas vsq; ad decē pedes alti⁹ tollere: postea ago ius esse michi vsq; ad viginti pedes altius tollere: exceptio rei iudicate obstat⁹ proculdubio. sed r si rursus ita a gā ius michi esse altius ad alios⁹ decē pedes tollere: obstat⁹ exceptio: cum altera superior pars iure haberi⁹ non possit: q̄ si inferior q̄z iure habeat.

l Qui succubuit in principa li non admittitur iterū ad agē dū pro accessorijs. h. d. Paul.

l Item si fundo petito⁹ post ea insula que ex regione⁹ eius in flumine nata erit petat: exceptio⁹ obstat⁹ est.

l Exceptio que obstat vendi

ta vel proxima nō auditur: cum omne ius rē. vt. s. co. l. si mater. s. eandē. et dicitur proxima actionū id est causa agendi ex qua actio procedit.

l Nec iam hoc restringas ad actionē in rē. vt. s. co. l. si mater. s. deniq; r. s. eandē. sec⁹ in psonali. vt. s. co. si te

stamento. r. l. si cū argentum. in pn. n. **l** Existimat⁹ set. cū primo egit. nā non audit mō euz simpliciter p̄io egerit nisi in matre. vt. et. l. si mat. i. rñ.

l Reperisset. qui non admittit: nisi in casibus. vt. s. de iurcur. l. ad monēdi. r. s. de re iudi. l. impatores r facit. C. de trāf. ac. sub p̄t. r. ac.

l Exceptio. ex- p̄tus est. p hoc probat⁹ domini remanere pe- nes me actorē: li- cet p̄tra me sit iudicatū. r. sic obstat exceptio. et p hoc s. de p̄di. idebi. iu- lian⁹. r. s. l. si mat. s. eandē. ibi et iō si forte rē. Si autē p me sententiē et res erat rei: an sē- tētia faciat me do- minū: dic q̄ nō ea- dē rōne. sed r si se- quas traditio: nec tūc videtur: quia tradidit michi vt meā cum sit sua. r sic nō videtur trā- sire. vt. s. de cōdi. ob cau. l. iij. s. sub-

l Exceptio rei iudicate no cecit ei qui in dominiū successit eius/ qui in iudicio ex p̄tus est⁹.

l Sententia lata pro liberta te danda p̄tra vnū ex heredi- bus alteri coheredi non nocet mero iure: tamen fauore liber- tatis debet seruari etiā in eius preiudicium vt careat domi- nio serui r efficiatur liber cum non possit effici liber pro par- te: tamen conseruatur iudicis quia ab ip̄o manumisso debet refundi p̄cium partis sue. h. d. Pau. de cast. Idem.

l Iudicate⁹ quidē rei p̄- scriptio coheredi q̄ non litigauit obstat nō pōt⁹: nec i seruitutē videt⁹ peti post rem

nilius. sed si eadā q̄ possessione agā publiciana. vt. s. s. pu- bli. l. iij. in fi. Itē sicut hoc trāsit ad dānū sic ad p̄ficiū. vt. s. si a te. s. iul. r. ad hoc. l. s. reg. iur. l. aliud. s. si. r. l. in his.

l Iudicare. duo possidebat serui: qui ser- uus s̄ vnū h̄rdē egit dicēdo sibi deberi fidei cōm. li- b̄tatē obtinuit: si ali⁹ heres petat eū in seruitutē: nō d̄z ei obijci exceptio rei iudicate: q̄ iste h̄rs q̄ defuit in p̄ciū iudicio nō videt⁹ petere in futurū post rē iudicatā s̄ se: et hoc de rigore. sed tñ p̄cus coheredis snia seruabit in te- tū de cōtate. s. vt tor⁹ dicat⁹ liber: q̄ nō pōt eū seruare tñ pro p̄te coheredis victi: q̄ nemo pōt eē. p̄ p̄te liber et p̄ p̄te seru⁹: sicut vides quādo agitur de inofficiose testō cō- tra vnū heredē r obtinet: tunc p̄ parte testm̄ r̄cipit. liber- tates s̄o solidū dātur alio coherede indēm p̄seruato. Jr.

l Non potest. quominus possit petere serui: p quo agēte alio coherede iudicatum est vt manumittat. Ho. ad quod facit. s. de re iudi. l. sepe.

l In seruitutē. s. cum aduersus hūc qui petitur nul-

la sententia sit lata. ab eo enim qui petit non videt peti in seruitute post rem pro libertate iudicatam: cum contra eum non sit lata sententia. vel dic nec in seruitute videt peti sub. debere: quia non debet vocari ad seruitutem.

a Pro libertate. ex causa fideicommissi postea. si cum pro libertate competente lata sententia fuisset et coheredi obstar: quia faceret ius suum. vt. s. de liber. cau. diui fratres. et s. h. in genuum.

b Ex causa. q. ipso videbat magis posse peti.

c Sed prois. licet dixerim non obstar excep. q. minus peti fuit. obstar tamen quominus obtineam seruit. et hoc est s. prois et. vel sim aliam expositione dic bene dico non admitti huc contra sententiam: sed et.

d Pro parte. s. pro parte victi coheredis tñ. q. ne mo. p. parte liber et p. parte seruus esse pot. vt. s. de liber. cau. l. duob. et facit. s. de adimen. lega. legata. s. si. sed. p. tra. C. b. ser. co. ma. l. i. s. fi. sed illud exponit vt ibi notat. Accur.

e Seruare. als. prestare: et als. seruare.

f Duob. scilicet filijs.

g Agentibus. p. tra scriptum heredem.

h Placuit. in solidum. vt. et. s. de inoffi. testa. l. na. et s. fi. et de col. bo. l. pater filij. et. C. de inoffi. testa. l. cu. duobus. et. s. de lega. ij. cu. filius. in prin.

i Victoris. in querela.

k Consulatur. etiam superiori casu non solum isto.

l Non admonito. als. contra. s. de re iudi. l. sepe.

m Precesserit. sec. si sententia pignoris cam pcessisset. vt. s. de pigno. si superat. et. s. e. l. si mater. s. item si rem

A sextante. i. ex duobus vncijs q. est sexta hereditatis. vt. in l. de here. in l. i. s. hereditas.

o De iure. i. de vicio testamenti. vt. q. salu. vel inoffi. et io succubus pdire licit. vt. et. s. de ioffi. tes. papi. s. memi. sec. si no solene q. tunc no pdit: vt. in l. duo. vt. s. de his q. vt. iudi. l. post legatu. s. i. q. est. s. fm. s. vel ven. s. fm. Jo.

pro libertate iudicata nondum ex causa fideicommissi manu missus: sed prois oportet in ea re suam seruari quam parte victi seruare non potest. nam et cum alterum ex coheredibus in officioso quatio tenuit: aut etiam duobus separatim agentibus alter obtinuit libertates competere placuit: ita tñ vt officio iudicis indēnitati victoris futurius manu missus consulatur.

Sententia lata contra auctorem non preiudicat singulari successori qui ante illam causam habuit si non fuit citatus vel requisitus ad causam. Pau. de cast.

Si debitor de dno rei quam pignori dedit non admonito creditore causam egerit: et contraria sententia accepit: creditor in locum victi successisse non videbitur: cum pignoris conuenio sententia precesserit.

Qui egit petitione hereditatis simpliciter et succubuit: licet causam testati dimittat fuerit prosecutus: non audit volens iterum agere ex testamento. h. d. Pau. de cast. Paul.

Ex sextante heres institutus qui ab intestato legitimus heres esse potest: cum de iure testamenti faceret quatione ab vno ex institutis dimidiam partem hereditatis petit: nec

obtinuit: videt in illa petitione etiam partem sextantis vendicasse: et ideo si ceperit ab eodem ex testamento eandem portionem petere: obstat rei iudicate exceptio.

Res sua nemini potest esse obligata: vt hic. et l. neq. pign. j. de regu. iur. Item acquisitio dñij non nocet creditori: nec pignus extinguitur. Barto.

Latinus largus cum de hereditate interuentum ad quem pertinebat: et tunc qui prouersa mouerat: transigere: traditio rerum hereditarium meum hereditatio facta est: in qua traditio etiam fundum eius prius quem ante multos annos auo eiusdem meum heredis obligauerat: quem alij postea in obligatione deduxerat: ex causa pacti tradidit. his ita gestis posterior tunc creditor ius suum persecutus est et obtinuit: post hoc autem iudicium meum heres reperit in bonis auctoris cyrographum eiusdem tunc ante multos annos conscriptum: quod apparuit eum fundum qui in causa transactionis venerat etiam auo suo ab eodem tunc fuisse obligatum: cum ergo prius constaret auo meum heredis in obligatione eundem fundum datum de quo meum superat

vt. s. si mat. s. de iur. et s. candē. s. si expressisset eam puta ab intestato: non obstat ei postea agere ex testamento exceptio rei iudicate. vt. s. si mat. s. si q. aut. et de peti. heres. legitima. et de inoffi. testa. l. mat. Sed an exceptio electoris dic sic nisi sit conuenit: vsq. ad gradum. vt. C. b. codicil. l. si. Alij dicunt q. non in persona aut simpliciter posita oia veniunt: sed in pcessu expresse rit. vt. s. et an eadē s. actiones. et fm hoc no vs oppositio q. fit sic aut petendo ab intestato scit sibi deferri ex testamento: vt tacite renunciare: et si in tunc iudicatum s. tamē repudias repellitur. vt. s. b. acq. heredi. l. filij emaci patu. aut ignorauit: non repellit. vt. s. de acq. here. l. si is. s. fi. et q. casz expressisset. vt. s. et an eadē s. actiones. id dico q. hic non obstat: q. egit non expressa causa vt dictum est.

h hereditas. cum ille eam possideret: et alius heres dimitta.

r Uedicasse. et sic in ea vncia succubuisse videtur.

s portionem. i. vnciam.

t iudicate. sed ab alio petet aliam vnciam.

v Latinus largus. s. quone pponit tale cum de heredi. et c.

c Cum de hereditate. sempromij puta.

p pertinebat. in veritate.

d Douerat. resistendo. sic et. s. b. p. cu. no solu. s. si stat.

r eorum. s. quarundam ex causa transactionis.

l i. i. m. cuo. c. proprium. tunc.

a no. i. patri sempromij.

s uum. agendo hypothecaria contra meum.

q uis. id est sui sui meum.

Liber Sextus.

- a **C** Superatus est. a posteriore ticij creditore. 230.
- b **C** Posit. agendo hypothecaria.
- c **C** Si de proprietate. affert de hoc argumentum quare videatur obflare exceptio. Accur.
- d **C** De eius. scilicet rei. accur.
- e **C** Videf. cu em res iudicatur esse actoris: videf si mul iudicari rei no ee. vt. s. si iter. R. et. f. prom.
- f **C** Impiente. i. fundu esse suu do cente. 20.
- g **C** Qd si. ruder argumendo quare ad questionem non facit.
- h **C** Absolutus. scz ea ratione: qz actor desicit in probatione.
- i **C** No obtinuit. id e succubuit petendo.
- k **C** Non obesset ei. possessione nacto quocunqz mo.
- l **C** Exceptio. f. rei iudicate.
- m **C** In suo. f. rei et ideo dicit suuz iudiciu: qz regulariter ibi habet re foru ibide regula riter dz coueniri.
- n **C** Eius. f. qui tuc possidebat.
- o **C** Pignoratitia. i. hypothecaria.
- p **C** Creditorem. hoc est eius heredē. hoc est meuium.
- q **C** Meum est. vt. s. eo. si inter. accursius.
- r **C** Quod. illud subaudi.
- s **C** Probabilius. nunc respondet.
- t **C** Exceptionem. meui agentis hypothecaris.
- v **C** Sola obligatōe. f. creditor q agit. vt. s. e. l. duobus.
- x **C** Constituto. qz res sua no potest esse sibi obligata. vt hic. 7. de re. iur. l. neqz pign. 7. s. de pig. acti. l. ij. hoc tñ qñqz fallit. vt. C. de iure do. l. in reb. sed ibi no erat plesne dña. Itē cōtra. s. ad treb. l. debitor. sed ibi no durauit dñs. Itē in presenti casu. sed pōt dici hic no fuit dñs cuz tradēs dederit quasi rē accipiēs: 7 accipiēs eodē aio accepit credēs esse hereditatis. vt. s. de condi. ob cau. l. iij. s. subalius. 7 fa. s. de lega. iij. l. senatuscō. 7 de acqui. he redi. l. si seruū quis in pun. Quid ergo si fuit factus dñs vt qz sciēs dñs accepit: forte adhuc videf idē argumē. huius littere: verum est enim rē. sed no apertan sit res obligata: licet competat hypothecaria.
- y **C** Pignoratitia. i. hypothecaria. qz no fuit meui dñs.
- z **C** Non esse. ergo hypothecaria durat que talem conditionē hz nisi soluta pecunia. vt hic. et. s. ad velle. l. aliquid. de pignore. 7 de pigno. l. grege. s. etiā. et de pigno. act. si rem alienam. s. omnis.

est: quero an ius aui sui quod tūc cum de eodē fundo agere tur ignorabat: nulla exceptioe opposita exequi possit? Rñ. si de pprietate fundi litigatū esset 7 fm actorē pronūciatus fuisset: dicerem? petēti ei qui in puori iudicio victus est obstatūrā rei iudicate exceptionem: qm de eius quoqz iure questū videf? actore petitio nem implente. qz si possessor absolutus amissa possessione eundē fundū ab eodē qui pu no obtinuit peteret: no obesset ei exceptio: nichil em in suo iudicio de iure eius statutū videf. cū autē pignoratitia actū est aduersus puorez creditorē: pōt fieri vt de iure possessoris non sit questū: qz no vt in pprietatis qstione qd meū est alterius no est: ita in obligatiōe vtiqz cōsequēs est: vt no sit alij obligatū qd hic pbauit sibi teneri: 7 pbabili dicit no obflare exceptiones: qm de iure possessoris questū

a **C** Indicate. cum em domus. f. exceptio de qua magis dubitat no nocet: nec hec nocere debet: de qua min⁹ videf. sed certe sit dominij noceret: no tñ snic. f. exceptio noceret. cum non de iure possessoris fuit questus pmo iudicio. vt. et. s. e. l. duobus.

tum no est: sed de sola obligatione. In propozita autē questione magis me illud mouet: nūquid pignoris ius extinctū sit dño aqzuisito: neqz em pōt test pignus perseuerare dño cōstituto creditore: actio tamen pignoratitia cōpetit: verū est em 7 pignori datū: 7 satisfactū no ee: qre puto no obflare rei iudicate exceptionē.

C Qui egit rei veditatiōe et succubuit: no prohibet eandē rem petere actione personali. Idem.

C Aulus rñ. ei qui in rem pegisset: nec tenuisset: postea cōdicenti no obflare exceptionem rei iudicate.

C De diuersis et temporalibus p̄scriptionib⁹: et de accessionibus possessionū. Tit. iij.

C Ad hoc vt vtilia currant tēpora requirit qz non sit impedimentū agendi: nec ex parte actoris nec rei nec iudicis. diuiditur in duas partes. primo ponit cām legis cōdēde: scō

C Aulus. nec tenuisset. i. non obtinuit: imo succubuit.

C Cōdicenti. i. in personā actioe agentis.

C No obflare. qz cōdicere pōt ē qui dñs non est. Sed qd si restitutiōez rei ideo qz mea erat stipulatus: deide egi rei vendi. 7 succubui: si agā ex dicta stipulatiōe an repellar? Rñ. non p̄ legē istā: nā potest esse mea no tñ tenuit stipulatio. et cōtra lz sit absolutus: tñ adhuc est mea. vt et. s. eo. l. exceptio.

C De diuersis et temporalibus p̄scriptionibus 7 cōdicenti est supra de exceptionibus in gñe. Itē de exceptiōe rei iudicate: verū qz est quedā exceptio cū tēpore: ideo ponit ista rubrica. Itē

quia in p̄scribēdis rebus dat̄ accessio possessionū adeo ponitur de accessione possessionum. Barto.

C P̄scriptionū alia vnius diei: alia duozū. vt. f. de app. l. a snia. s. fi. et qñ appel. sit. l. i. s. biduū. Quādoqz trū vt. C. de iudi. l. i. f. et hoc no p̄sequor: qz magis est laborio sum qz subtile. De vsuca. tñ trēniū dic qz per eā qñt dominū. vt. C. de pactis. l. traditiōibus. dūmodo quattuor interueniāt. f. bona fides: 7 titulus: 7 qz res no sit vitiosa: 7 qz possessio sit cōtinua vsqz ad vltimā diē. quā tengisse sufficiat: 7 idē in p̄scrip. x. vel. xx. anno. vt. f. eo. l. in vsuca. secus in p̄scrip̄tiōe personaliū actionū. vt. f. de act. et oblig. l. in oibus. itē per p̄scrip. x. vel. xx. anno. no queritur dñum. qd dic vt no. C. de bo. ma. auē. ibi posita super. l. i. itē vsucapio no interrūpit lit. cōtest. qd secus est in p̄scrip. qd dic vt no. s. de rei ven. si post acceptū. itē per p̄scrip. xxx. an. no inducā nisi exceptio: qz tēpus rē. vt. f. de actio. 7 obliga. l. obligationū fere. s. placet. Sit 7 alie p̄scrip̄tiōes diuerse. Sed hic notādū est qz qdā p̄scrip̄tiōes habēt cōtinua tpa. 7 hoc regulariter oēs: nisi specia liter inueniam? lege cautū cōtra. scz qz sit vtilia. 7 he subdiuidunt. qz quedā ad sui principū 7 p̄scrip̄tiōem. ad qd sunt tria necessaria. vt. f. l. i. alie ad sui principum tantum. vt. s. de calum. l. annus. et. s. de edil. edic.

Lucum sex. et .i. de adul. quinquennium.

Cuia tractatus. frequens est. bona ratio quare sit videndū. vt. s. de libe. leg. l. legau.

CExperitūdi. sed quomodo per hoc sciem⁹ viles dies: Rñ. qz hęc duo parta sunt. f. habe

re potestate experitūdi: et diē vtilem cedere. vt hic p. 3.

CAgendi. hęc ergo tria sunt necessaria: vt experi

undi potestate qz habeat. i. facultate agēdi per se vel per aliū. Itē potestate cōueniēdi eū

per se vel p aliūm ridentē: et ius red

dentis copiam.

CSi. f. reum.

CNisi actor. qz de actore dicit nō videt necesse:

qz si actor impedit cedit vtilis di

es. vt. j. e. si seru⁹. que est cōtra. sol.

currit de iure cōi vt ibi: sed actor re

stitutū in integritate ex clausula gene

rali. s. ex qui. cau. ma. l. i. f. i. vel hic

de vtilib⁹ obliga. loquit. ibi de consti

tinuis. vel h post obligationē com

missaz vel contra cā intercessit ido

nea causa q abstu lit copiaz agēdi.

ibi aut nū post factida. acceptā cōtingit. vel hic contraxit liber. ibi seruus.

vel ibi erat qui poterat agere noie dñi: vt seruus in iudicio momentanee possessiōis. r qz ibi dicit nō an is agere

rē. qz de supu. dicit nō de iudicio principali: hoc nō plz.

CHostes sit. et facit. j. de stipula. seruo. si seruus.

CPossit. alij causam agendam.

CPotestate. hic queritur si citatus ad sniam vel ad

veniendū ad ius cū sanctederit iudicio sili impeditus iusta causa nō venit: mittere tñ potuit: an sit contumax:

vel incidit in stipu. videt q sic per. l. i. h. et. s. de mino. l. papi. r qui. ex cau. ma. sed r si per. s. aduersus. sed in il

lis duabus ex iniusta causa abest: ex qua pena non pre

mium debet habere. vt. s. de neg. gest. siue hereditaria.

Itē ista loquitur in actore: sed tu quesiuisti in reo: quia actor pōt preiudicare quādo agat. vt. j. n. i. pure. s. fi. Itē

vnū pro eo: aliud sit igitur cōtra eum vt satis sit si possit mittere procuratorē. vt. s. de iur. iur. l. eū qui. Itē quo

ad aliud: nō quo ad cōtumaciā presumentam. Dic ergo q procuratorē mittere nō tenetur. alias parū prodesset sibi relaxato. vt. s. si quis cau. l. ij. si quis iudicio. et. s. de re iudi. l. quesitum.

CPretoris. i. nullius notionem.

ponit statutus suum. scōa ibi: et quedā. Bar.

Clupanus. Cuius tractatus de vtilibus diebus frequēs ē videamus quid sit experitūdi

potestate habere. Et quidē in primis exigēdū est vt sit facultas agēdi: neqz sufficit reo experitūdi secū potestate facere: vel habere eū q se idonee defendat: nisi actor quoz nulla idonea cā impediāt experiri.

pinde siue apud hostes sit: siue in republice cā ab sit: siue in vinculis sit: aut si tēpestate in aliquo loco vel in regiōe detineat: vt neqz experiri neqz mā dare possit: i ea cā est vt experitūdi potestate nō habeat.

Plane is q ea valitudine impedit vt mādare possit: in ea cā est vt experitūdi prātē habeat.

CIllud vtiqz neminē fugit. experitūdi potestate nō habere eū qui p̄tous' copiaz nō

habuit. proinde hi dies cedūt quibus ius pretorū reddit.

CCū certū tēpus sit cōstitutū iudicans iura qz pōt appellari. itē infra qz cōdenatio debet solui. itē infra qz instātia litis perit. s: hic q in hoc tēp⁹ dies intercalaris. i. bissextilis nō cōputat sicut nec in vsuca. nec i actiōib⁹ tpalib⁹ vt edilitijs. secus est cū fund⁹ lege cōmissioa venit. h. d. Marcell⁹.

CA tēpore cōstituto in iudicatis / an intercalaris dies proficere iudicato necne debeat querit: Itē de tēpore quo litis perit: sic sine dubio existimandū est vt auctū tēpus litis intercalari die existimet: veluti si de vsucapioe sit questio / que tēpore cōstituto expleri solet: aut de actiōib⁹ que certo tpe finiunt: vt edilitie plereqz actiōes: et si quis funduz ea lege venditū: vt nisi in diebus. xxx. precū esset solutū inemptus esset fund⁹: dies intercalaris proficiet emptorū. michi s videt. Mode.

pretorem. s. ij.

CA tēpore cōstituto. vel ad appellationē interponendā. vel de tempore ad executionem sententię dato. scz quattuor mensium. Accur.

CIntercalaris. i. bissextilis. qui qualiter colligit: dicit vt. s. de mino. l. ij. s. minorē: r. j. de ver. sig. l. cū bissex.

CDe tpe. triennij annu vel biennij ad appellationē exp. Et sine nunc responder. (erecēdā.)

CUt auctuz. et sic cum interpellatur dies intercalaris prodest actori appellanti.

CVelun. i. sicut est in vsuca. nā ibi non queritur tēpus de momento ad momentū et sic prodest dño rei: nō vsucapienti prodest. vt. s. de vsuca. l. in vsucapionib⁹.

CSoler. scz triennio. nam r hęc dies intercalaris non computatur: quod prodest domino rei.

CPlereqz. nam in redhibitoria quia tollitur vtili: nō ita de leui fieret computatio anni intercalaris: r ideo nō computatur.

CVidetur. vel lege sine interrogatione proficiat emptor: et sic dicit in oibus esse correctū. vel cum interrogatione. r tunc michi cōtra videtur. f. in hoc casu posteriori. Sed fm hoc cur aliter in hoc casu cū alis dicatur dies

CDies. scz hñ. et intellige que hic dicunt in diebus qui sunt viles quo ad sui initū r progressum: secus in his qui ad sui initū sunt viles tñ: sed post cōtinuū. vt. j. quādo appel. sit. l. i. s. dies. r. s. de redhi. l. cū sex. et. j. de adul. l. quinquennū. et. s. de calū. l. annus. Itē facit. j. de

adul. l. miles. s. se

pagina. et. s. de edil. edi. sciendū. s. fi. et. l. q si nos lit. s. si qz ita. Itē qro an hodie cor

rigant huiusmodi viles dies: vel annu. Rñ. non nisi circa tractatus de restit. in integ. vt

C. de tēpo. in inte. resti. pe. l. fi. quod enī nō mutat her.

vt. C. d. appel. pre capimus. in fine. r de testa. sancim⁹. itez etiā in vsuca. triennij. et. r. r. r. r.

r. xxx. r. xl. annoz et alijs cōstat tēpus esse cōtinuū. vt. s. de vsuca. l. nūm⁹. s. in vsu = capionibus.

CReddit. sed nōne oi die reddit preter fenatos. vt C. de feri. l. oēs. Rñ. idē r si quocū qz modo impeditus nō reddat: vel nō impeditus: cū et in cōtinuis daretur restitutio. vt s. ex qui. cau. ma. l. i. et. l. sed et si p

pretorem. s. ij.

CA tēpore cōstituto. vel ad appellationē interponendā. vel de tempore ad executionem sententię dato. scz quattuor mensium. Accur.

CIntercalaris. i. bissextilis. qui qualiter colligit: dicit vt. s. de mino. l. ij. s. minorē: r. j. de ver. sig. l. cū bissex.

CDe tpe. triennij annu vel biennij ad appellationē exp. Et sine nunc responder. (erecēdā.)

CUt auctuz. et sic cum interpellatur dies intercalaris prodest actori appellanti.

CVelun. i. sicut est in vsuca. nā ibi non queritur tēpus de momento ad momentū et sic prodest dño rei: nō vsucapienti prodest. vt. s. de vsuca. l. in vsucapionib⁹.

CSoler. scz triennio. nam r hęc dies intercalaris non computatur: quod prodest domino rei.

CPlereqz. nam in redhibitoria quia tollitur vtili: nō ita de leui fieret computatio anni intercalaris: r ideo nō computatur.

CVidetur. vel lege sine interrogatione proficiat emptor: et sic dicit in oibus esse correctū. vel cum interrogatione. r tunc michi cōtra videtur. f. in hoc casu posteriori. Sed fm hoc cur aliter in hoc casu cū alis dicatur dies

pretorem. s. ij.

CA tēpore cōstituto. vel ad appellationē interponendā. vel de tempore ad executionem sententię dato. scz quattuor mensium. Accur.

CIntercalaris. i. bissextilis. qui qualiter colligit: dicit vt. s. de mino. l. ij. s. minorē: r. j. de ver. sig. l. cū bissex.

CDe tpe. triennij annu vel biennij ad appellationē exp. Et sine nunc responder. (erecēdā.)

CUt auctuz. et sic cum interpellatur dies intercalaris prodest actori appellanti.

CVelun. i. sicut est in vsuca. nā ibi non queritur tēpus de momento ad momentū et sic prodest dño rei: nō vsucapienti prodest. vt. s. de vsuca. l. in vsucapionib⁹.

CSoler. scz triennio. nam r hęc dies intercalaris non computatur: quod prodest domino rei.

CPlereqz. nam in redhibitoria quia tollitur vtili: nō ita de leui fieret computatio anni intercalaris: r ideo nō computatur.

CVidetur. vel lege sine interrogatione proficiat emptor: et sic dicit in oibus esse correctū. vel cum interrogatione. r tunc michi cōtra videtur. f. in hoc casu posteriori. Sed fm hoc cur aliter in hoc casu cū alis dicatur dies

pretorem. s. ij.

CA tēpore cōstituto. vel ad appellationē interponendā. vel de tempore ad executionem sententię dato. scz quattuor mensium. Accur.

CIntercalaris. i. bissextilis. qui qualiter colligit: dicit vt. s. de mino. l. ij. s. minorē: r. j. de ver. sig. l. cū bissex.

CDe tpe. triennij annu vel biennij ad appellationē exp. Et sine nunc responder. (erecēdā.)

CUt auctuz. et sic cum interpellatur dies intercalaris prodest actori appellanti.

CVelun. i. sicut est in vsuca. nā ibi non queritur tēpus de momento ad momentū et sic prodest dño rei: nō vsucapienti prodest. vt. s. de vsuca. l. in vsucapionib⁹.

CSoler. scz triennio. nam r hęc dies intercalaris non computatur: quod prodest domino rei.

CPlereqz. nam in redhibitoria quia tollitur vtili: nō ita de leui fieret computatio anni intercalaris: r ideo nō computatur.

CVidetur. vel lege sine interrogatione proficiat emptor: et sic dicit in oibus esse correctū. vel cum interrogatione. r tunc michi cōtra videtur. f. in hoc casu posteriori. Sed fm hoc cur aliter in hoc casu cū alis dicatur dies

Libri Sextus.

intercalare non computari in diebus anni. vt. §. de mino. l. iij. §. minorē. Rñ. aliud est vbi dilatio indulget temporis per species. vt ita dicā vt annua: vt mensura: vel anni: vel mēsis. aliud si per indiuidua: vt horū dierū: quo casu dies intercalaris computatur: q̄ dies intercalaris dies est: et enumeratio dierū hoc facit et sepe expressa non cent: q̄ dicit. xxx. dies: focus si mensis fin. 7. vel fin. 30. et bul. aliud vbi dilatio indulgetur a lege. et aliud vbi tēpus statuitur a partibus. vbi a partibus obinet q̄ dicitur in fi. l. vbi a lege obtinet q̄ in superior parte legis. vt §. de mino. l. iij. §. minorē. et §. de verborum significatio. cuz bisertus. sic et ats. §. de arbi. celsus.

Uonge possessiois prescriptionem tā in predijs q̄ in mācipijs que in predijs morantur que partes fundi sunt: locum habere manifestum est.

Seruus hereditarius vel capti ab hostibus potest satis accipere iudicio momentanee poss. ab aduersario de iudicio sistit: statim tempora triennij incipiunt currere. hoc dicit.

Uabeo.

Seruus hereditarius aut eius qui in hostiū potestate sit satis acceperit: continuo dies satisfactionis cedere incipit. intueri enim debemus an experitūdi potestas fuerit aduersus eum qui obligatus est: nō an is agere poterit: qui rem in obligatione dederit. alioquin erit iniquissimū ex conditione actorū obligationes reorum extendi: per quos nichil factus erit quominus cum his agi possit.

Ulpianus.

Seruus. satis acceperit: iudicio sisti. et per. l. C. de ser. fu. l. i. sumpto ibi ar. a contrario. f. in non fugituo: tūc obstat. C. de agri. et cen. l. queadmodū. Sed ibi fraudulenter fiebat. Itē ob. §. de le. i. si quis inquil. et de fundo instr. et instr. le. l. si fundū. et §. de ver. signi. l. alienatiois. Rñ. hic est quedā deceptio: nō pōt alienari si ne predio: ergo nec vsucapi. Itē cōtra. C. in qui. cau. cessat lon. tēpo. prescrip. l. in seruo. sed ibi in simplici seruo: hic in seruo glebe. Itē q̄ aliquid possit tēpo fieri q̄ non pacto: not. §. queadmo. serui. amit. l. naz. satis. §. si ve ro per latitudinem. et facti. §. de fur. l. ancilla.

Seruus. satis acceperit: iudicio sisti. et per. l. C. de ser. fu. l. i. sumpto ibi ar. a contrario. f. in non fugituo: tūc obstat. C. de agri. et cen. l. queadmodū. Sed ibi fraudulenter fiebat. Itē ob. §. de le. i. si quis inquil. et de fundo instr. et instr. le. l. si fundū. et §. de ver. signi. l. alienatiois. Rñ. hic est quedā deceptio: nō pōt alienari si ne predio: ergo nec vsucapi. Itē cōtra. C. in qui. cau. cessat lon. tēpo. prescrip. l. in seruo. sed ibi in simplici seruo: hic in seruo glebe. Itē q̄ aliquid possit tēpo fieri q̄ non pacto: not. §. queadmo. serui. amit. l. naz. satis. §. si ve ro per latitudinem. et facti. §. de fur. l. ancilla.

Seruus. satis acceperit: iudicio sisti. et per. l. C. de ser. fu. l. i. sumpto ibi ar. a contrario. f. in non fugituo: tūc obstat. C. de agri. et cen. l. queadmodū. Sed ibi fraudulenter fiebat. Itē ob. §. de le. i. si quis inquil. et de fundo instr. et instr. le. l. si fundū. et §. de ver. signi. l. alienatiois. Rñ. hic est quedā deceptio: nō pōt alienari si ne predio: ergo nec vsucapi. Itē cōtra. C. in qui. cau. cessat lon. tēpo. prescrip. l. in seruo. sed ibi in simplici seruo: hic in seruo glebe. Itē q̄ aliquid possit tēpo fieri q̄ non pacto: not. §. queadmo. serui. amit. l. naz. satis. §. si ve ro per latitudinem. et facti. §. de fur. l. ancilla.

e. §. fuerit. qui ita adesse videtur si tria ad sunt. vt notatur. §. l. i.

f. Non an is. §. l. i. cōtra. fo. vt ibi. Itē facit. §. de nau. fe. l. fi. et de vsur. l. pecunie. §. i. et de cōsti. pecu. l. hacten. sed argumē. contra. §. de dā. infec. si finita. §. eleganter.

Uaccursus.

A vicij auctoris vel donatoris/eiusue q̄ michi rem legauit michi noceat: si forte auctor meus iustum inuitus possidēdi non habuit / videndum est: et puto neq̄ nocere: neq̄ prodesse. nam deniq̄ et vsucapere possum quod auctor meus vsucapere nō potuit. Ex facto ppositū est quedā cuz rem pignori dedit et eā de distraxisset: heredēq̄ et redemisset: q̄ritur an heres aduersus pignoris psecutionē exceptioe longē possessionis vti possit: dicebam hūc heredē qui pignori ab extraneo redemit posse exceptioe vti: q̄ in extranei locum successit: nō in eius q̄ pignori dederat: queadmodum si ante redemisset: sic deinde heres extitisset.

Accessio possessionis pcedit de possidente ad scdm vel tertium possidentem. non ab eo qui titulum habet et tamē non possidet. h. d.

h. Non habuit. quia forte habuerit rei aliene scientiam: vel nō habuit titulum.

i. Neq̄ nocere. cum cōtra me agis: sed cum ego ago obest: si habeo lucratuā causam vt in contrarijs. §. tit. i. apud. §. si quis aut. et §. de excep. si rem. Itē nō nocet michi nisi velim vti accessione q̄ possum ad prescrip. xxx. an. Item etiā iure veteri ad prescrip. et vel. xx. an. vt §. de acqu. posses. pomponius. §. cum quis. et §. fi. sic et. C. de prescrip. lon. tēpo. l. i. sed hodie secus in hac. s. et vel. xx. anno. vt in aut. ibi posita. et adde q̄ nō. §. de reg. iur. l. q̄d ipsi. et facti. §. de publi. eum qui. §. pretor.

k. Usucapere. et facit. §. pro empto. qui fundus. §. procuratori. et insti. de vsuca. §. quod autem.

l. Pignori. scz in re illa. accur.

m. Si ante. §. q̄ esset heres.

n. Extitisset. no. ergo q̄ plus iuris habet heres q̄ de functus. vt §. de peti. here. et non mī. §. veniunt. et sic est argu. contra. §. de regu. iur. qui in ius. et l. aliud. §. si quidam tamē dicunt q̄ hic replicatur cōtra heredē de equitate. arg. §. qui. mo. pig. vel ppo. sol. sic. §. illud. et pro eis est argu. contra. §. titu. i. l. penulti. §. finali. in eo q̄ durat et ibi hypothecaria domino acquisito creditur: sic hic duret domino acquisito heredi ex alia causa.

A vicij: per sonale. secus in reali. vt. C. de acquire. possessio. l. vicia. loquitur ergo hic cum vicij persone coheret: vt dolus. vt. C. de rescanden. vendi. dolus. et §. que in frau. credi. q̄ a debitorē. ita tamē si ipse noluit accessio ne sui auctoris vti vt. §. de acquiren. poss. pōpo. in fi. si eni vntur accessioe sui auctoris debet vti cum sua causa et vicij. vt §. de acqui. poss. l. pōpo. §. cū quis. et §. a. i. l. apud. §. de auctoris dolo. et §. si q̄ autē. et. C. de acquiren. possessio. vicia.

Sed duobus separatim. primo vni. scdo alij. **C**onditionem. facit. C. de rei ven. quoties. et §. de pub. l. sine. et quod ibi no.

Conem. i. p. etem et posteriozem. **D**euent. i. quia pecunia non fuit soluta infra tempus conuentum: et sic emptor tenebatur rem reddere venditori. Accursus.

Cui. emptoris. **R**edhibitio per actionem redhibitoria.

Haberi. nisi agat vt sub condicione venditio contrahatur. tunc em non vfucapit emptor. vt. §. pro emptore. l. 4. §. sub condicione. ideoq. eius non videtur accessione: vt. §. de acquiren. possessio. pompo. §. si is. Item contra. §. ntu. l. 1. si a te. §. finali. Solu. aliud in illa exceptioe. vel solue vt ibi. accur.

Ipsum tempus. q. possidet postea q. redhibitus est homo. **A**ccessio hec. scz dicta.

Cu. eo. l. tempore. q. d. accessio dicit tempore. **R**edhibitus sit. large dicit redhibiturum cu referat ad hec tria respōsa. l. ad pactus legis com. vel adiectionis in dtem. Item ad redhibitoriam. et ad secundam emptionem de quibus tribus tangit hic. §. et facit. §. de vfuca. si homine. et de acquire. §. pomponius. §. p. terca.

Ius quā. diuerticulo. i. in parte fluminis. accur. **P**rohibet. §. de vfuca. l. si. contra. Sol. hic piscatus est spacio. xxx. vel. xl. annoz. ibi spacio minori. vel hic sine incomodo vicinorū. ibi cuz incomodo. vel fm Jo. hic in quasi possessioe piscandi fuerat. ibi non. et fm hoc no est cōtra. §. de iur. l. i. iuriaz. §. si. vbi dicitur teneri iur. quia hic in possessione piscandi. ibi non. vel dic q. rescriptum precesserat. sed tunc obijciat si rescriptuz ex hoc habuit nullo tempore prescrip. opus est. sed respon. quia et alias preceat rescripto opus est prescriptioe. vt. C. de fun. pa. l. si. Item videt contra. l. q. rescriptum cu prescriptioe simul no habeat locū. et de rescrip. c. venies.

Accessione. seruus nisi diuiterit in possessione libertatis paratus suscipere iudiciū liberale. vel ni

si in medio tempore fuerit ab alio possessus. vt. §. de acquiren. possessio. l. si. per seruum. et. l. possideri. §. si seruus. et. l. p. eum. §. finali. et. §. de vfucapio. l. is qui. §. si seruus.

Domino. putatio. sic. C. de prescrip. long. temp. l. i. et. §. de cōdi. in debi. seruo. si cniz esset dominus no vfucaperet. vt. §. de vfucap. sequitur. §. lana. vel dic q. verus domus erat: sed prescribit cōtra actioem q. me. causa. et cōtrayilem in rem. vt. C. quod mer causa. l. iij. vel erat is qui dominus factus cōtra creditores prescribit. vt. C. si aduer. credi. l. i. et. ij. et facit. §. de fur. l. serui et filij. §. finali. accursus.

Escriptis. diuine. i. longe quod dicit vt. §. eo. l. longe. **A**tra quattuor. bona vacantis fisco quidam sine titulo possidebat. detuli fisco: ex tunc prescribit quattuor. sed si ego desistam interim non prodest secundo agenti mea nunciatio. ad hoc. C. de quadriennij prescrip. l. i. et. §. de vfuc. l. §. ius. et. §. de iure fisci. l. i. §. finali.

Delator. id est denunciator. **D**enunciatio. simpliciter non per contestationem: vel iudiciali cōuentione. als cōtra. vt. C. de prescrip. l. xxx. an. sicut. et. l. cu. notissimi. in pun. vel dic p cōtestatione: sed ipsa non egredietur personā cū ciuilibus interruptio sit. vt. C. de no. numera. pecunia. si cui. et. §. ne de statu defici. l. ij. §. prescriptio. sed quomodo petest illud dicit cum primus et secundus defert nomine fisci: ergo non debet ob stare secūda exceptio cum ipse deferat gerendo negocium fisco. sed forte hoc accidit ideo: quia primus delator desistit. vel fisco infra quadriennium ratum non habuerit. argu. infra rem ratam haberi. l. bonorum. Accursus.

Tempore. quadriennij. **P**reuaricatio. facit. C. de senten. aduer. fil. l. i. et de preuarica. l. ij. accursus.

Perimetur. corruptore habito pro confesso. vt. §. de iure fisci. l. eius qui.

terum eodem iure vti prohibet. **A**lpianus. **A**ccessione temporis et id tempus quo in fuga sit seruus: domino eius procedere verum est. **M**artianus **E**scriptis quibusdam diuini magni antonini cauetur: vt in rebus soli locus sit prescriptio diuine possessionis. **P**apinianus **A**tra quattuor: annos vacantium bonoz delator: facta denunciatione desistit: post quattuor annos secundo delatori venienti prior nunciatio quominus prescriptioe temporis summoueat non pderit: nisi prioris preuaricatio detegatur: quo delator: prescriptio sed et negocij questio perimetur. **Q**uadriennium quo prescribitur nunciatio bonoz non incipit currere ex opinione hominū: id est ex tunc quando credunt bona esse vacantia: sed ex nunc quando nemo vult succedere ex testamento vel ab intestato: vt quia omnes repudauerunt. h. d. **Q**uadriennij tempus quod

si in medio tempore fuerit ab alio possessus. vt. §. de acquiren. possessio. l. si. per seruum. et. l. possideri. §. si seruus. et. l. p. eum. §. finali. et. §. de vfucapio. l. is qui. §. si seruus.

Domino. putatio. sic. C. de prescrip. long. temp. l. i. et. §. de cōdi. in debi. seruo. si cniz esset dominus no vfucaperet. vt. §. de vfucap. sequitur. §. lana. vel dic q. verus domus erat: sed prescribit cōtra actioem q. me. causa. et cōtrayilem in rem. vt. C. quod mer causa. l. iij. vel erat is qui dominus factus cōtra creditores prescribit. vt. C. si aduer. credi. l. i. et. ij. et facit. §. de fur. l. serui et filij. §. finali. accursus.

Escriptis. diuine. i. longe quod dicit vt. §. eo. l. longe. **A**tra quattuor. bona vacantis fisco quidam sine titulo possidebat. detuli fisco: ex tunc prescribit quattuor. sed si ego desistam interim non prodest secundo agenti mea nunciatio. ad hoc. C. de quadriennij prescrip. l. i. et. §. de vfuc. l. §. ius. et. §. de iure fisci. l. i. §. finali.

Delator. id est denunciator. **D**enunciatio. simpliciter non per contestationem: vel iudiciali cōuentione. als cōtra. vt. C. de prescrip. l. xxx. an. sicut. et. l. cu. notissimi. in pun. vel dic p cōtestatione: sed ipsa non egredietur personā cū ciuilibus interruptio sit. vt. C. de no. numera. pecunia. si cui. et. §. ne de statu defici. l. ij. §. prescriptio. sed quomodo petest illud dicit cum primus et secundus defert nomine fisci: ergo non debet ob stare secūda exceptio cum ipse deferat gerendo negocium fisco. sed forte hoc accidit ideo: quia primus delator desistit. vel fisco infra quadriennium ratum non habuerit. argu. infra rem ratam haberi. l. bonorum. Accursus.

Tempore. quadriennij. **P**reuaricatio. facit. C. de senten. aduer. fil. l. i. et de preuarica. l. ij. accursus.

Perimetur. corruptore habito pro confesso. vt. §. de iure fisci. l. eius qui.

terum eodem iure vti prohibet. **A**lpianus. **A**ccessione temporis et id tempus quo in fuga sit seruus: domino eius procedere verum est. **M**artianus **E**scriptis quibusdam diuini magni antonini cauetur: vt in rebus soli locus sit prescriptio diuine possessionis. **P**apinianus **A**tra quattuor: annos vacantium bonoz delator: facta denunciatione desistit: post quattuor annos secundo delatori venienti prior nunciatio quominus prescriptioe temporis summoueat non pderit: nisi prioris preuaricatio detegatur: quo delator: prescriptio sed et negocij questio perimetur. **Q**uadriennium quo prescribitur nunciatio bonoz non incipit currere ex opinione hominū: id est ex tunc quando credunt bona esse vacantia: sed ex nunc quando nemo vult succedere ex testamento vel ab intestato: vt quia omnes repudauerunt. h. d. **Q**uadriennij tempus quod

si in medio tempore fuerit ab alio possessus. vt. §. de acquiren. possessio. l. si. per seruum. et. l. possideri. §. si seruus. et. l. p. eum. §. finali. et. §. de vfucapio. l. is qui. §. si seruus.

Domino. putatio. sic. C. de prescrip. long. temp. l. i. et. §. de cōdi. in debi. seruo. si cniz esset dominus no vfucaperet. vt. §. de vfucap. sequitur. §. lana. vel dic q. verus domus erat: sed prescribit cōtra actioem q. me. causa. et cōtrayilem in rem. vt. C. quod mer causa. l. iij. vel erat is qui dominus factus cōtra creditores prescribit. vt. C. si aduer. credi. l. i. et. ij. et facit. §. de fur. l. serui et filij. §. finali. accursus.

Escriptis. diuine. i. longe quod dicit vt. §. eo. l. longe. **A**tra quattuor. bona vacantis fisco quidam sine titulo possidebat. detuli fisco: ex tunc prescribit quattuor. sed si ego desistam interim non prodest secundo agenti mea nunciatio. ad hoc. C. de quadriennij prescrip. l. i. et. §. de vfuc. l. §. ius. et. §. de iure fisci. l. i. §. finali.

Delator. id est denunciator. **D**enunciatio. simpliciter non per contestationem: vel iudiciali cōuentione. als cōtra. vt. C. de prescrip. l. xxx. an. sicut. et. l. cu. notissimi. in pun. vel dic p cōtestatione: sed ipsa non egredietur personā cū ciuilibus interruptio sit. vt. C. de no. numera. pecunia. si cui. et. §. ne de statu defici. l. ij. §. prescriptio. sed quomodo petest illud dicit cum primus et secundus defert nomine fisci: ergo non debet ob stare secūda exceptio cum ipse deferat gerendo negocium fisco. sed forte hoc accidit ideo: quia primus delator desistit. vel fisco infra quadriennium ratum non habuerit. argu. infra rem ratam haberi. l. bonorum. Accursus.

Tempore. quadriennij. **P**reuaricatio. facit. C. de senten. aduer. fil. l. i. et de preuarica. l. ij. accursus.

Perimetur. corruptore habito pro confesso. vt. §. de iure fisci. l. eius qui.

Liber Sextus.

a **P**rescriptū est. vt intra hoc tempus nunciatur.
b **E**t intellecti possessione. i. bonorum possessionem.
c **G**radatim. colligit ergo q̄ tunc demū sunt vacātia:
cū priuatus nō habet ius petēdi. vt. C. de cadu. tol. l. i. §. fina. r. C. de bo. vacan. l. vacātia. Accur.

d **P**rescriptū est.
ad deliberādū. et
facit illi. §. vluca.
§. fina.

e **C**ōputabitur.
r. post denuncia-
tionem fisco sa-
ctā. q̄ dic vt no.
C. de quadnē. p̄-
scrip. l. i.

Aum heres.
vicia. f. p̄for-
nalia. q̄ hic de p̄-
sonalib⁹ loquit. vt
§. de acq. pos. p̄-
po. §. i. r. §. fi.

g **S**ciēs. f. de-
functus.

h **C**onueniat.
vt. §. de p̄ca. l. cum
p̄cario. §. fi. sed cō-
tra in co. n. quesi-
tū. §. fi. Sol. nō te-
netur vt h̄ nisi pos-
sideat vel dolo pos-
siderit possidere: vt
ibi. §. certe hic v̄
loq̄ de possidēte.
vel nō tenetur he-
res sicut defunct⁹
q̄ nō tenetur nisi
possideat vel dolo
desierit possidere
vel aliter nō tene-
tur ab initio cum
sit ignorās r. desi-
erit possidere cuz
putat suū esse: q̄a
re sua abuti putat
vt. §. de p̄f. here.
si qd̄ possessor. §. fi.
cut. sed ex postfacto. i. postq̄ fuit certioratus r. sic iam te-
netur: r. h̄ desinat possidere tenebit. ar. l. n. i. l. i. §. circa. r.
§. generaliter. vel dic tenetur interdicto propt̄ possessio-
nē defuncti: vt ibi. de p̄cario nō tenet. p̄pter suā possessio-
nē: quia ad heredem non trāsmisit. vel hic de directo ibi
de v̄lū. vel hic ignorans tenuit: ibi sciens.

i **N**on poterit. q̄ heres sciebat rem alienari.

k **P**ossessione. alia q̄ precaria. et dic possessione. i. p̄-
scriptione que venit ex possessione.

l **D**efendetur. f. heres qui possidet longo tēpore cō-
putato illo testatoris vel non computato.

m **R**ei. est em̄ intuep̄dū exordium in p̄sona testatoris:
q̄ ista eadē p̄sona intelligitur. vt in p̄n. huius. l. r. C. de
fruct. r. lit. exp̄. l. i. r. C. de acq. pos. l. vicia. r. §. de v̄luca.
sequitur. §. heres. r. l. si is. §. marcellus. scius in singula
ri successore. vt. §. l. an. viciuū. et adde hic q̄ no. §. de pu-
bli. si ego. §. paratus. r. C. p̄ here. de. l. nichil.

A Reditor. eandem exceptionē. facit. C. si aduer. cre-

di. l. i. et. i. r. §. itū. l. l. exceptio.

N omnibus. vbi fisco actor est.

P **T**empora. minora tēpora statuitur in bonis
vacantibus. vt. §. l. in tra. Item in bonis in fisco cōmū-
sis ob vectigal non solum. vt. C. de vecti. l. i. §. Item in
alio casu: vt. §. ad
sill. l. in cognitiōe
afs ergo cōtra fi-
scum currit p̄scri-
ptio. xx. an. vt hic.
r. §. de requi. re. l.
i. §. i. r. §. i. Sed cō-
tra de p̄scrip. xxx.
an. l. omes. r. l. cō-
penit. r. C. §. sacro
san. ecclē. l. fi. So.
quidam dicunt q̄
hic dicat de p̄scri-
ptione quā fisco
obicit alij: nō quā
alius fisco. q̄ nō
placet: immo de
v̄trag. siue v̄trig. §.
Alij dicūt q̄ fisco
obicitur p̄scrip-
tio. xx. an. in ca-
sibus illis: scilicet
vbi minora tēpora
sunt statuta. et
verba illa casibus
exceptis: possunt
ponere iuxta ver-
bum illud cōstitu-
tū est. sed nec hoc
placet. Alij dicūt
q̄ hic loquitur q̄
quis administrat
ut rationes fisci:
ibi in alijs perso-
nalibus: pro qui-
bus est. §. p̄xi. §.
Alij dicunt: bene
in delatis nondū
quiescit hic loqui-
tur que fisco defe-
runtur varijs ex

Hermogenes.

I **N** omnibus fisci que-
stionibus exceptis cau-
sis in quibus minora tēpora
seruari specialiter cōstitutum
est: viginti annorū prescriptio
custoditur. **R**eipublice ra-
tiones subscripte et exp̄cte
aduersus eum quidem qui ad-
ministrauerit vltra viginti: ad-
uersus vero heredem vltra. x.
annos retractari non possunt.

Quando possessio vnr̄ ac-
cedat alij non potest certa re-
gula tradi: possessio tamen ali-
cuius prodest et qui in locum
eius succedit: siue ex causa cō-
tract⁹ succedit: siue ex causa vl-
time voluntatis. h. d. **S**euo.

D **E** accessions⁹ posses-
sionum nichil in perpe-
tuum: neq̄ generaliter diffi-
nire possumus: consistunt eni
in sola equitate. plane tribuuntur
his qui in locum aliorum
succedunt: siue ex cōtractu: si-
ue ex voluntate. heredit⁹ eni
et his qui loco successorū ha-

causis. vt. §. de iure fil. l. i. Illa omnes: r. illa competit in
questis. r. illa vt inter diuinum: in rebus ciuitatum alia
rum: non romane: in specialibus quattuor casibus loc-
quitur. r. §. in hoc m̄ est contra. vel dic q̄ generaliter lo-
quatur in questis r. querendis: et illas tres solue vt in
qualibet earum no. Item contra. C. de fun. reipub. l. §. i.
vbi. xxx. an. prescribit serui public⁹. sed ibi de seruo pan-
cipis dicit. p̄terea est ibi fauor curie prescribens que
etiam naturales filios facit legitimos. vt in l. de nup. §.
fina. Item fallit hec lex. C. de fun. pa. l. fi. penultimam
solutionem approbo.

Q **E**xpuncte. i. cancellate. et pone erratū fuisse in cō-
putatione. sic. §. de rem. l. i. ex causa. sed quid sit prop̄cie
dispūgere legitur. §. de §. bo. sig. l. cognoscere. §. i.

D **E** accessionsibus. neq̄ ḡnraliter. exp̄sino perpetui-
ges. r. §. de v̄sur. l. moza.

Ex voluntate. f. vltima.

a **C** Accessio testatoris. vt. s. pro empto. l. i. §. clam. **b** **C** Accessio. vt. s. de contrah. emp. l. dolia. §. eu qui. et s. quozū l. i. §. illud. r. s. de vsuca. l. id tempus. et. s. de excep. rei iudi. l. finali.

c **C** Nō exolueris. ad qd est. s. de pig. grege. §. cum pi. gnot. r. de pigno. actio. l. petenti.

d **C** Superaturus. qui me superaturus est multo magis te superabit: cū ego te superaturus es. §. ac.

e **C** Debet. vt habeat directā hypothecharias cōpleta vsuca. quasi a domino res obligata videat: alioquin viles haberet. vt s. de pigno. si ab eo. sed fallit hec regula. vt. s. qui potio. l. pigno. l. claudius. Itē. s. ad tertū. l. i. §. obijatur. et. l. equissimū. §. si ex filio. r. isti. ad tertū. §. pater. scz in matre defuncti et auo. Itē in au. qui. mo. na. effi. sui. §. discret. r. s. ad trebel. l. ex facto. f. in muliere q̄ excludit natura. les filios excludētes cognatos. Itē fallit in muliere q̄ p̄fertur his quozū pecuniā res resecte sunt: non tñ habētibus exprefas hypothecas. vt in au. de equa. l. do. §. hie p̄ns. r. s. qui po. in pig. l. interdū. Itē. s. de unu. tes. l. p. Itē si diligo te: tu illū: nō sequitur q̄ ego diligā illū. Itē si ego sum tuus vassallus r. tu alteri nō sequitur ergo ego suz illi. posset tñ dici q̄ in turbande in allegata. l. claudius: nō fallit: q̄ tñ nō ex natura cōtractus sed p̄pter rem iudicatā id est ne p̄iudicet inter alios. Itē in scdo casu nō fallit: q̄ tñ pater nō poterat excludere matrē. et ita nō p̄cedit ar. quod enim ad rem si alibi excludit: Idem rñ. in patre. nā pater nō excludit auū. vnde non potest procedi.

betur: da accessio testatoris. Itaq; si michi vēdideris seruum: vtar accessione tua. r. si michi pignori dederis: r. ego eandē rem alij pignoraui: meo credito: vtes accessioe tui temporis: tam aduersus extraneū q̄ aduersus teipm quādiu pecuniā michi nō exolueris: naz qui me potior est cū ego te superaturus sim: multo magis aduersus te obtinere debet. sed si pecuniā michi solueris: hoc casu accessioe tua nō vte tur. Itē si absente te is qui negocia tua videbat administrare seruum michi vēdiderit: tuq; reuersus ratū habueris: omnimodo accessioe tua vtar.

Item si michi pignus dederis et cōueneris: nisi michi pecuniā soluisses licere ex pacto pignus vēdere: idē venditoris: emptori accessioe tui temporis dari debet: licet inuito te pignora distracta sint. iam enim in illo tēpore quo contrahebas: videns cōcessisse vēditionē si pecuniā nō intulisses.

In vsucapione cōplenda / sufficit tangi vltimū diem triēnij vt habeat pro cōpleta. h. d.

A vsuca. Tenuleius. Pione ita seruat vt etiā si minimo momēto nouissimi diei possessa sit res: nichilominus repleat vsucapio: nec totus dies exigit ad explendum cōstitutū tēpus. Accessio possessiois fit non solū temporis qd apud eum fuerit vnde qd emittit: sed r. eius qui et vendidit vnde tu emisti. sed si me-

f **C** Cōcessisse venditionē. r. sic sufficit semel velle. l. c. de aqua plu. arcen. l. in diem. et. s. de acquiren. heredi. si quis michi bo. §. finali. Recursus.

g **C** vsucapione. triēnij. r. x. vt. r. an. vt. s. de vsuca. l. in vsuca. secus in prescrip. xxx. an. vt. s. de act. r. obliga.

dius aliquis ex auctoris nō possederit: precedentium auctorum possessio non proderit quia coniuncta non est: sicut nec ei qui non possidet: auctoris possessio accedere potest. Itē adijciendum est vnde emisti: aut vnde is emit cui tu emendū mandaueras: r. quod apud eum qui vendendū mandauerit. q̄ si is quoq; cui mandatum erat alij vendendum mandauerat: nō aliter huius qui postea mandauerat dandam accessionē laboret: q̄ si id ipsum dominus ei permiserit. Sed et si a filio vel seruo rem emerit: accessio temporis quod r. apud patrem aut domū fuit: ita danda est michi: si aut voluntate patris dominus: aut cum administrationem peculij haberet vendiderit. Itē danda est accessio cum eo tempore quo apud pupillū fuerit a cuius tutore cū is tutelā eius administraret: emisti. Idēq; in eo qui a curatore pupilli furio siue emerit: seruandus est. et si ventris nomine: aut eius qui rei seruande causa in possessione esset: dotisve nomine diminutio facta sit: nā id quoq; temporis accedit. Vnde autē accessiones non tam late accipiende sunt: q̄ verba earum patent: vt etiā si post venditionē traditionēq; rei tradite apud venditorem res fuerit: proficiat id tempus emptori. sed illud solum quod ante fuit: licet venditionis tēpore eā rem vē-

l. in omnibus. que est contra. r. est ratio vt et. s. de iuris iuris et posthu. l. cū quidā. vel hic contra reales: ibi contra psonales. p̄ma placet. et facit. s. de verbo. si gni. anniculus. s. arg. cōtra. s. de auro et argenti. leg. et si nō sit. §. quid ergo. et. s. de mino. l. hūq; §. minorē. h. Repleat. l. cōpleatur.

i **C** Unde quis. i. a. quo. accur.

k **C** Nō p̄derit. vt hic. r. s. de acq. pos. l. p̄pono. §. q̄stus.

l **C** Pōt. vt. s. de acqui. pos. l. p̄pono. in fi.

m **C** Itē adficiendum est. casibus predictis.

n **C** Erat. scz vt venderet.

o **C** permiserit. semp̄ autē concessum intelligit: nisi sit p̄hibitu. vt. s. māda. si p̄curator rem. §. i. sed quidā dicit hic esse speciale: vt exigatur permissio specialis. accur.

p **C** Vendiderit. vt et. s. de vsuca. si seruus.

q **C** Administrat. sunt enim q̄daz q̄ nō administrat: et de his dic vt. s. de aucto. tut. et si pluribus.

r **C** Accedit. i. dāda sit accessio: ad quod facit. s. vt in pos. l. i. i. cui. §. q̄

legatorū. r. l. que legatorū. r. s. de ven. in pos. mit. l. i. §. di. minuto. r. s. de acq. pos. l. possidet. §. si. ut facit ad sup. rñ. s. de iure do. l. siue ḡnalter. r. C. de nup. l. furiosi.

f **C** Res fuerit. qui redemit quoquo modo. ad quod est s. de vsuca. l. id tempus. in pun. et. §. in re.

Item nocet ei qui non ex causa lucrativa habet a dolofo quando res ad eum est reuerfura. qd dic per exempla. vt in creditoze. vt. f. si quis autē. ibi idem tractat. Itē marito fo. ma. non cōftante. vt. f. e. l. apud celsum. f. sed et si mulier. et f. apud iul. Item dolofo tutous vel curatous

obiecti minor vel alij persone q habet curatoze quatenus sunt locupletati. vt. f. l. apud. f. alla. et f. si quis ibi q in tutore. Sicut et alie persone de quarum dolo obiicitur. quas videre potes. f. e. l. apud. f. in hac. et f. que situm. et f. mandati. sed et singularis successores et ex causa nō lucrativa repellitur si velit vti accessione temporis sui auctoris: non alis. vt. f. e. l. apud celsum. f. de auctoritate. et. f. de acqui. pos. l. pōponius. f. cum quis.

C In rem opponitur. contra. f. ad macedo. sed et iul. f. sed et si fili. et. f. de se. ra. l. pe. f. plane. in. f. con. tra. et. f. si ser. v. e. loc. f. cōpent. f. b. **R**e. acquirenda non retinēda. vt. d. l. de pactis. l. fideiussois.

C Actoris. i. an actor in ea re dolum cōmiserit: et large accipe hic dolum vt etiam si bonam fidē habuit in re acquirenda: si tamē deficit titulus vel ali quod de illis que sunt necessaria ad publicianā: repellat hac exceptione: si postea rez illā a quocunq; possessore v. e. dicet. vt. et. C. de rei ven. l. si. vel dicas hunc non tūc sed nunc doli committere quādo peti. arg. f. proxi. f. Item si habuit sciētā rei aliene loco doli accipitur et nec vti capere possit. nec publicianā habere. Et eadem in personali quesita: siue dolo promittentē induxit: siue etiā bona fide: sed tamē causa deest que adesse credebatur. dic ergo factū in preteritum vel etiam fieri in presenti. vt. f. proxi. f. et. f. de verbo. obli. l. si quis cum aliter. accur.

C Etne causa. vel qua in stipulando causa nō exprimitur a cōtra hētibus. vt. f. de. pba. l. cū de debito. f. si. vel exprimitur que ab vtraq; parte inesse credit et non inesse: vt si credo te vendidisse vel mutuasie procuratori meo: ideo ex causā ditionis vel mutui. pmitto. vt. C. de non nūme. pecu. l. si ex cā. idem. et si tu cā in hoc credebas te mutuasie. curatou. vel alii pro te. Sed quid si ego qui promitto sine causa scio causā non inesse: Re-

nem obiicit: in rez opponitur exceptio. neq; em queritur ad uersus que dolofo commissus sit: sed an in ea re dolo malo factum sit a parte actoris.

C Qui perseverat petere vsq; ad litem contestatam qd sine causa stipulatus est: videt dolo petere. h. d.

C Circa primā speciem quibus ex causis exceptio hec locum habeat: hec sunt que tractari possunt. Si q sine causa ab aliquo fuerit stipulatus: deinde ex ea stipulatioe expe riatur: exceptio vtiq; doli mali ei nocet. licet enim eo tempore quo stipulabatur nichil dolo malo admiserit: tamē dicendum est eū cum litem contestatur dolo facere eo q perseveret ex ea stipulatione petere. et siue cum interponeret iustam causam habuit: tamen nunc nullam idoneā causā habere videtur. proinde et si creditoris pecuniam stipulatus est: neq; crediderit et si certa fuerit causa stipulationis: que tamen aut non est secuta

spōn. videt donasse et sic teneat. vt argu. f. de regu. iur. l. cuius. et. C. ad. l. fal. l. si. sec. forte si et tu scias causā nō inesse: quia in pari causa. et. vt. f. de verbo. ob. si seruam. f. sequit. Et adde qd no. C. de non nūme. pecu. l. generaliter. in distinctioe ibi posita. Itē an hic libellus sit ad

mutuus. pcto. y. quia pmissit: videtur q non: cum in promissione nō sit causa sufficiēs vt h: sicut nec hec sit causa sufficiēs quia rex est in frācia. f. adijcere debet: qz promissit ex causa mutui vt simili. licet sit arg. contra. f. titu. q. l. cum de hoc. sed il lam expone: vt ibi. ergo nec ista pcto par caponū singularis annis: qz tu maiores promiserunt: sed debet adijci pro possessionibus quas a mēis maioribus maiores tui habuerit: probata tamen diuturna prestatioe presumit promissio et causa. vt no. f. de vsur. l. cum de in rem verso.

C Qui paciscitur de pecunia non petenda vsq; ad tēpus et petit ante tempus: patitur dupplicem exceptionem. f. pacti et doli mali. et vbiq; sit vbi quis petit qd per exceptionem potest elidi. hoc dicit.

C Itē queritur si quis pure stipulatus sit certā quātitate: qz hoc actū sit: sed post stipulationē interpositā pactus sit ne interim pecunia vsq; ad certum diē petatur: an noceat exceptio doli mali: et quidez de pacto conuēto excipi posse: ne quāq; ambigendū est. sed et si hac quis exceptione vti velit: nichilominus poterit: dolo enim facere eū qui contra pactus petat: negari non potest.

C Et generaliter sciendū est ex omnibus in factum exceptionibus doli orti exceptio nē: qz dolo facit quicūq; id qd qualibet exceptione elidi potest. nā si intra initia nichil dolo malo fecit: attē nūc petēdo facit dolose: nisi sit talis

in esse que non inerat. **C** Idoneā. f. non a deratā nec re nec spe. hic aderat saltem spe. vt in exemplo qd sequitur proinde. et. **C** Proinde. id est ergo. **C** Creditur. nō tū creditur. vt. f. si cer. pe. l. q pecuniā **C** Non est secuta. vt in mutuo. **C** Est. vt matrimoniu. et facit. f. de pact. l. iurisgen. f. siue. et. f. de pelli. l. si vero sine cā. fa. et. f. de condi. sine causa. l. i. et. l. q sine. et. f. de fideiul. si stipular. f. esse. in. pn. et. f. de verbo. ob. si quis cū. et. f. f. generaliter. **C** Ambigendum est. vt in l. de excep. f. preterea. et. f. de pac. l. item quia. **C** In facti. omnes dicuntur in factum: quia ex facto vel nō facto oriuntur. vt. f. de excep. l. exceptio. et argu. f. eo. apud. f. aduersus. q est. f. Recur. **C** Exceptionibus. vt. f. eo. l. qui equitate. et. f. de prescriptis verbis. l. quotiens. **C** Nichil dolo. qz ignorauit qre nō debeat petere. vt et. f. de reg. iur. q in ius. et fac. f. de pac. iurisgen. f. siue. et. f. de positi. l. si qd in. in. pn. et. f. de trib. l. illud. f. tceuola.

C Nocebit: tene ergo sed exceptione elidit nisi causa pbeatur. vt no. C. de non nū. pecu. l. gñaliter. **C** Amiserit. qz credebatur causam

in esse que non inerat. **C** Idoneā. f. non a deratā nec re nec spe. hic aderat saltem spe. vt in exemplo qd sequitur proinde. et. **C** Proinde. id est ergo. **C** Creditur. nō tū creditur. vt. f. si cer. pe. l. q pecuniā **C** Non est secuta. vt in mutuo. **C** Est. vt matrimoniu. et facit. f. de pact. l. iurisgen. f. siue. et. f. de pelli. l. si vero sine cā. fa. et. f. de condi. sine causa. l. i. et. l. q sine. et. f. de fideiul. si stipular. f. esse. in. pn. et. f. de verbo. ob. si quis cū. et. f. f. generaliter. **C** Ambigendum est. vt in l. de excep. f. preterea. et. f. de pac. l. item quia. **C** In facti. omnes dicuntur in factum: quia ex facto vel nō facto oriuntur. vt. f. de excep. l. exceptio. et argu. f. eo. apud. f. aduersus. q est. f. Recur. **C** Exceptionibus. vt. f. eo. l. qui equitate. et. f. de prescriptis verbis. l. quotiens. **C** Nichil dolo. qz ignorauit qre nō debeat petere. vt et. f. de reg. iur. q in ius. et fac. f. de pac. iurisgen. f. siue. et. f. de positi. l. si qd in. in. pn. et. f. de trib. l. illud. f. tceuola.

Liber Sextus.

A Ignorantia, vel nisi reuerentia persone hoc faciat, vt. Ieo. apud § aduersus, que est contra.

B Non male dictū est, querendo.

C Uras, facit. §. de pac. l. qui in futurum, et de lege comul. l. lege §. si. r. l. post diem.

D Ignoraret.

empro. scum sta
t. ulberū eē. qd §
si sauit. Rñ. idem
ex quo est stipula:
tus. vt Ieo. Lapō.
§. itē labeo. r. C.
de euic. q. fundū.
sed ptra. §. de ptra
hen. emp. l. ea q.
sed ibi sanitatem
hic pecuniam em
pro. ē stipular. §. f.
dupli. Itē fec. si
fuit sciens r. stipu
latus non fuit. vt
§. de euic. l. qui li
bertans.

E Acceperit.
nā in persona em
ptoris pōt imple
ri conditio liberta
tis. vt. §. d. statul.
l. si statuliba. §. i.

F pōt. eptor.

G Deduxerit.
de duplo: qd nec
petit.

H Nō nocere.
et sic decē sibi da
ta habebit: quia r
sua r duplum pie
cij habebit a ven
ditore.

I Tem si ob id
saltes agā ex
empro: qd ē. §. Ac.

K Decē. nō ex
re sua. alioquin §
vt. §. posuit in em
ptore. r. §. de acf.
emp. l. iulian. §.
fed. r. si qd pterea.
Itē subaudi hic. r
postea hominem

tradidit michi ignorāti liber eum factū: r postea se euic
cit in libertatē ex cā pcedēti venditiōe. alioquin male
uiceret ex duple stipulatiōe veditōe cōueniendū: cū non
videtur veditō ea debere teneri: nisi post traditiōe em
ptori factā euincatur. vt. §. de euic. l. euicta. §. i. §. in 230.
r. l. iug. sed quidā dixerunt arg. huius. l. postē agi de du
pla p euictōe re euicta ēt an traditiōe r post veditiōe.

L Recipiā. que occasione rei empte ad eū pueniunt:
cū seruū hac datione liberū factum prestare non possit.

M Eum liberare. pro rata parte r in decem.

N Pud celsum. hereditatē. noni doneā: quo casu con
tra eos doli exceptio: et pro non mandantibus de
dolo actio datur in eo. §. qvltia vires hereditarias cōue
nietur. vt. §. de dolo. l. fina. vel dic mandauerūt reuincitē

ignorātia in eoyt dolo careat.

A Non male dictū est si cre
ditor vsuras in futurū accepe
rit: deinde pecuniā nichilomi
nus petat anteq̄ id tēpus pie
tereat cui tēporis vsuras ac
cepit: an doli exceptione repel
latur: et potest dici dolo eū fa
cere. accipiēdo enī vsuras di
stulisse videtur petitiōe in id
tēpus qd est post diem vsura
rū prestariū: et tacite cōuenit
se interi se nō petiturū. **I** Itē
queritur si statuliberū merca
tus quis fuerit iustum decem
dare cū hoc ignoraret: et du
plam stipulatus fuerit: deinde
decē acceperit euicto eo in li
bertatē agere ex duple stipu
lacione potest: sed nisi decem
que implende cōditionis cau
sa acceperit deduxerit: excep
tione summouendus erit: et
hoc ita iulianus quoq̄ scribit.
si tamen ex re emptoris vel ex
peculio qd ad emptorē ptine
bat pecuniam dederit statuli
ber: potest dici exceptionē nō
nocere: qd dolo non faceret.

I Tem si ob id **P**aul.
q̄ anteq̄ dominium ad
me transferatur veditōi dede
rit decem: et agam ex empto
vt decē recipiam: ita puto cō
petere michi actionem: si para

tes parte debiti: ad quā. §. remissionē partis tenetur alij
si maior pars remittat. vt. §. de pac. iuris §. si. r. l.
seq. r. §. in hoc dic mandaturus. §. maxime. nō tenetur stare
maiori parti: vt dixi. Tertij dicunt qd hic nichil voluit re
mittere: quo casu nō tenetur stare sentēte alioz nisi als

tus sim ex duple stipulatione
eum liberare.

Qui dolo non mandat qd
als esset mandaturus si dubi
taret factum non secuturū: cē
setur esse in dolo. h. d.

Ulpianus.

A pud celsum queritur
si cum ticio mādashent
creditores hereditarij vt adi
ret hereditatē: vnus nō mā
dashet decipiendi eius causa
mandaturus alioquin si nō fo
ret hic aditurus: deinde agat
an exceptiōe repellatur: et ait
celsus doli eum exceptione: re
pellendum. **I** Iulianus scri
bit: si quis cum eger esset cen
tum aureos vitoris sue conso
lino spondidisset: volens
scilicet eam pecuniam ad mu
lierem pertinere: deinde cōua
luerit: an exceptione vti possit
si conueniatur. et refert labeo
ni placuisse doli mali excepti
one vti eum posse. **S** i in
arbitrium compromiserimus:
deinde cum non stetissem: ob
aduersam valitudinem pena
commissa esset: an vti possum
doli exceptione: et ait pom
ponius pdesse michi doli ex
ceptione. **I** tem queritur
si cū eo a quo tibi sexcenta de
berēt cōpromiseris: deinde

§. de dona. cau. mor. l. scia. in fi. hic ergo cā mortis dona
tio reuocata fuit p conualescentiā. vt. §. de do. cau. mor. l.
mortis causa. §. ticia. r. si cer. peta. l. non omnis.

R Volens. an tamē hec volūtas sit valida: vt mulier
stipuletur. no. C. de dona. cau. mor. l. i.

S Refert. scilicet iulianus.

T Si in arbitrium: als arbitriū: r als arbitriū.

V Non stetit scem. vbi precepit arbiter.

X Exceptione. si a me petatur.

Y Prodesse. qd spāle circa iudicia r arbitria intelligo
aliud igit in tractat. nā ibi cū effectu pena cōmittitur.
vt. §. de pbo. ob. cōtinu. §. illud. in fi. et facit. §. si qd cau. l.
ij. §. si qd. r. l. iij. §. ut si qd. et d. arbi. si cū dies §. si qd ex.

Z Itē queritur. potest ita exponi hic §. qd vere sexcenta

erat mandaturus si
nō adiret. a. l. iuris
gen. intelligit tñ
tunc quando oēs
volunt remittere:
sed non equaliter
vt tūc stare tenea
tur sentēte maia
ris partis. et facit
§. m. l. si heredita
tatem. r. ad vell. l.
fina. in pn.

O Causa. sed
quomō scire pote
rimus vtrum libe
demandasset aut
nō: vt obfret ei do
li mali exceptio v
non. Rñ. p ptesa
tiones suasiones
r admonitōes qd
forte itaq̄ fecerat
vt adiret. vt. §. de
lega. l. si feru. plu
riū §. si. r. arg. §. de
pbo. ob. ticia. §. i.

P Repellēdū.
sed cur eū nec de
cendo nec facien
do doli cōmittit
Rñ. hoc iō: qd frau
dulose tacuit. nō
r als fraus dolo
so p iudicat. vt. C.
ad vell. si sine.

Q Spondidisset.
volens donare
cā mortis. nisi
enim mortis fiat
mēto non intelli
gitur mortis cau
sa donatio. vt. §. d
dol. pie. scia. imo
presumitur dona
tio inter viuos. vt

§. de dona. cau. mor. l. scia. in fi. hic ergo cā mortis dona
tio reuocata fuit p conualescentiā. vt. §. de do. cau. mor. l.
mortis causa. §. ticia. r. si cer. peta. l. non omnis.

R Volens. an tamē hec volūtas sit valida: vt mulier
stipuletur. no. C. de dona. cau. mor. l. i.

S Refert. scilicet iulianus.

T Si in arbitrium: als arbitriū: r als arbitriū.

V Non stetit scem. vbi precepit arbiter.

X Exceptione. si a me petatur.

Y Prodesse. qd spāle circa iudicia r arbitria intelligo

aliud igit in tractat. nā ibi cū effectu pena cōmittitur.
vt. §. de pbo. ob. cōtinu. §. illud. in fi. et facit. §. si qd cau. l.
ij. §. si qd. r. l. iij. §. ut si qd. et d. arbi. si cū dies §. si qd ex.

Z Itē queritur. potest ita exponi hic §. qd vere sexcenta

debetur et q̄ centū t̄stī credebatur actor sibi deberi: fuit tamē factū generale cōpromissum de eo q̄ debet vel pe-
teretur. et q̄ dicitur penā centū. i. pro cētum que sola actor
impudēs sibi deberi putabat: et s̄m hoc nō est pena mi-
nor q̄d q̄ creditur deberi. vel etiam dic q̄ de sexcētis
fuit cōpromissū:

sed alio tēpore pu-
mo fuerat pena. p
missa quando cre-
debat sola cētū sibi
debent: et expo-
nes eodem modo
penā centū. i. p cē-
tū que deberi pu-
tabat: vel dic fecit
do casu q̄ bñ scie-
bat actor sexcēta
debent: s̄m nō crede-
bat sibi licere sti-
pulari nomine pe-
ne vltra cētū. i. sic
est minor pena q̄
res que petitur: et
de qua cōpromis-
sum est: et s̄m hoc
dic penā cētum. i.
cētū nomine pene.

a **C** Per impu-
dentia. s̄m pūmū
casum impuden-
tia est circa scietē
s̄m alibi circa pe-
nam. Accur.

b **C** Debebat. f.
sexcenta cū de oi-
bus est cōpromis-
sum s̄m vtrāq̄ possit
tis. C. de iudi. l. placuit.

c **C** Et si non s̄m. i. non condēner in sexcētis sed in cen-
tum t̄m: non debet vetare de quingētis nō petēdis.

d **C** Fuit. i. fecit q̄ nō debuit. i. verādo de quingētis
petit: nō poterit peti q̄ngēta. sed q̄re hoc: cū de toto
cōpromissum fuit: et forte etiā totū petiit: s̄m. quia per-
secutio nō fuit in totū. vt. C. de iudi. l. licet. i. s̄. de excep.
rei iudi. et an eadem s̄. actiones. et hoc s̄m vtrūq̄ casum.
vel dic verius omisit. i. nil dicēdo de quingētis: et tunc
poterit. f. peti integra sexcēta: quia sententia non valet
in ipso iure in qua. f. sentētia in parte cōdēnauit in alta ta-
ta an va-
bit oēm casum et. sed aliud in iudicio ordinario vt qui-
dam dicit quia ibi videtur tacite absoluisse in eo q̄ ta-
cut: et pro eis. C. si aduer. rem iudi. l. i. sed verius idē in
eo. et dic q̄ ibi in reliquo absoluit. vt. i. no.

e **C** Petatur. a re: qui vis petere quingēta: et sic nō s̄m
firmus compromisso.

f **C** Profuturā. f. si paratus sit t̄m et minus de sexcen-
tis accipere q̄sum est pena. alio cōtra est. s̄. pro focio. si q̄
a focio. et. l. seq. vel dic secus: quia pena apponitur loco
contēptus arbitri: qui merito potest hic contēti: cū sen-
tentia nō valuerit: quia nō de toto iudicauit et sic nil re-
mittitur de sexcētis occasione pene. Ibi autem successit
loco rei. ar. s̄. de arbi. l. si quis re. et. l. nō distinguemus.
in p̄m. que esset contra si diceret t̄m remitti de sorte q̄ta
est pena: quia sic referret esset maior pena vel minor: quia

lex illa nō distinguemus: q̄ vult interesse. vel e contra: si
diceret hic nō tenere sentētia ideo quia pena fuerit mi-
nor. sed certe non est ideo: sed quia in parte tacuit vt di-
ctum est: et sic nō obstat. et facit. s̄. de arbi. labeo. et de eo q̄
quem factum est. l. ex hoc. s̄. f. Accur.

dū quibus nō recte soluit. naz
et si facti sint locupletiores: ex-
ceptio locū habebit. **C** Itē la-
beo scribit: si quis fugitiuum
esse sciens emerit seruum: et sti-
pularius fuerit fugitiuum non
esse: deinde agat ex stipulatu:
non esse eū exceptione repe-
lendum: quoniam hoc conue-
nit: q̄uis ex empto actionem
non haberet. sed si non conue-
nisset: exceptioe repelleretur.

C Si is cui pecunia debe-
batur cum debitore decidit:
et nomen eius vendidit: s̄m
cui debitor mādauerat. vt no-
mē emerit: de q̄ ea re emptor
stipularius est: deinde credi-
tor eam pecuniaz retinet quā
per iudicem abstulit: an em-
ptor ex stipulatu possit expe-
riri: et offitius putat: si vendi-
tor nois paratus nō sit redde-
re q̄sum ab emptore: et accepit:

agit quia sciebat. Itē cōtra. C. cōmuna de lega. l. si. s̄. f.
Solu. ubi speciale. et facit. C. de edil. act. l. iij. s̄. l. et. C. de
euc. l. si fundum. et. C. cōia vtriusq̄ iudi. si fratres. in fi.
et. s̄. de edil. edic. l. si tamen. s̄. in edilitijs.

k **C** Decidit. paciscendo se pecuniam non petiturum:
immo actionem se venditurū ei cui debitor nomē emen-
dum mādauerat. ego primum approbo: dic ergo decit-
dit. i. transegit. Accur.

l **C** Vendidit. post transactionem.
m **C** Scio. qui ignorabat transactionem factam.
n **C** Mandauerat. ante trāsfactionē: vnde facta postea
transactione debuit reuocare mandatū anteq̄ eme-
ret mandatarius.

o **C** Stipularius est. q̄ creditor non peteret vel exigeret
pecuniam a debitore: nec faceret quominus ille emptor
exigeret illam pecuniam.

p **C** Abstulit. debitori agendo contra ipsum: quia debi-
tor cum non potuisset probare transactionem factā con-
dēnatus est: et sic soluit.

q **C** Emptor. contra venditorem.
r **C** Ab emptore. alio debitore. et tunc planū est: a s̄ ab
ab emptore. f. nominis. et tunc dicidem et si sit paratus
s̄m quosdā. et sic subaudi maxime. vel s̄m Bzo. dic q̄ si
paratus esset: noceret doli mali exceptio in eā summā
que reddat: nō in aliā quā potuisset exorqueri emptor
a debitore. vel si habes a debitore accepit: et tunc pla-
num est. Illud certū est debitorē teneri emptori ad mā-
dandū actionē: puta cōdictione sine causa ad recipiē dū
ee

in debitum: quia post transactionem remocare debuit m. datum ante venditionem.

a Non nocituram, emptori agenti ex stipulatu contra venditorem.

b Doli mali, quia non debet locupletari cum aliena iactura.

c Petitio rei vendi, vt. i. patebit.

d Satisfactus, iudi. solui. Accur.

e Sit. qd. facie. du. est. vt. i. situ. de offi. iudi. §. i.

f Intra certuz die. puta infra mensem post sententia dandam.

g Mediat. no. ergo noua actio puma p. m. az. qd. dic. vt. no. C. de iudi. l. i. vel. dicitur. cat. frin. edo. sic. C. de carbo. edic. l. i.

h Exceptio. facti. forte. q. ad. homine. ne. ob. sit. f. de. act. r. ob. l. obligati. onis. fere. §. fi. vel. sit. nouatio. q. ad. effectus. no. ipo. iu. re. et. ideo. dicit. ibi. q. si. vt. hic. accepit. h. o. l. e. z. post. q. i. a. no. debebat. sed. pena. an. debebat. v. h. v. de. rem. i. s. s. e. de. eo. quod. cer. lo. l. i. in. fi. vel. die. si. v. r. u. q. petat. post. die. in. homie. videt. repelli. ipso. iure. in. pena. nullo. mo. vt. in. l. con. traria. vnde. si. pla. cet. reo. no. repella. f. ipso. iure. in. homi. ne. qd. est. p. tra. se. i. p. tra. actoris. q. forte. expediebat. ei. po. tui. s. h. e. pena. m. h. o. i. e. m. qd. est. p. tra. se. i. reum. s. z. n. op. ponat. exceptio. doli. si. petat. v. r. u. q. s. si. ante. die. petat. in. pena. ipo. iure. repelli. in. hoie. nullo. modo. repelli. f.

i Possidere. i. petere. vt. sic. possideat. vel. p. p. uie.

k Exigere. na. maioris. estimatio. s. fuit. h. o. i. e. pena. q. z. in. res. d. u. o. f. si. e. e. t. maior. pena. no. ob. stare. exceptio. vt. §. d. i. r. i. e. a. d. e. l. §. i. t. e. z. facit. C. de. p. h. e. stip. l. nuda. et. §. si. q. s. cau. si. duo. z. §. de. ver. obli. ita. stipulat. in. fi. sed. p. tra. §. de. transac. qui. fide. Sed. ibi. actus. fuit. It. facit. §. de. act. emp. l. p. d. i. a. z. §. de. stipu. seruo. l. i. §. fi.

l It. queritur. si. vniones. i. margaritas. p. ciosas.

m Culpa. tua. secus. si. sine. culpa. vt. l. i. h. qui. mo. re. co. tra. obli. §. fina. et. C. de. pigno. act. l. que. fortuitis. in. fi. It. quomodo. fit. hec. co. p. e. n. s. a. t. i. o. n. e. p. t. a. t. i. s. ad. speciem. vt. r. §. de. pigno. act. si. p. uenit. R. h. pug. re. amissa. ad. p. t. i. t. a. t. e. te

non nocituram exceptionem doli mali: et puto sententiam offitij veram.

Qui petit quod promissus est sub pena z cum hoc ipsam penam summouetur exceptio ne doli. h. d.

Labeo ait: si de homine petito fm actorem fuerit iudicatum: z iussu iudicis satisfactum sit homine intra certuz diem tradit: et si traditus non fuisset pena quoqz stipulatus sit: petitorz qui et hominem vendicat z pena petit: exceptio esse repellendum. iniquum enim esse z homine possidere: et penam exigere.

Creditor: qui pdidit sua culpa pignus qd reddere pmiserat soluto debito si debitum petat z no reddidit pignus: summouetur doli exceptione. h. d.

It. queritur si vniones tibi pignori dedero: z conuenit vt soluta pecunia vniones redderetur: et he vniones culpa tua perierint z pecuniam petas: extat nerue et attilicini sententia dicendum ita esse extitendum: si inter me z te no conuenit vt soluta pecunia vniones michi reddatur. sed est verius exceptione doli mali no-

netur debitori creditor. vt. C. de co. p. n. s. a. l. fi. It. est ipse iure co. p. n. s. a. t. i. o. n. e. tollat. actio. q. u. o. m. o. d. excipit. vt. d. l. fina. R. h. exceptio. int. e. n. s. i. s. h. i. c. d. i. c. i. t. d. o. l. i. q. u. e. l. o. c. o. c. u. i. u. s. l. i. b. e. t. d. a. f. vt. §. p. r. i. §. v. e. l. v. e. r. u. s. n. o. c. o. p. e. n. s. a. t. i. o. n. i. s. e. s. t. h. e. c. e. x. c. e. p. t. i. o. s. e. d. q. u. i. a. n. o. s. e. r. u. a. s. f. i. d. e. r. e. s. t. i. t. u. e. d. o. p. i. g. n. u. s. n. e. c. e. g. o. n. b. i. s. e. r. u. a. b. o. r. e. s. t. i. t. u. e. n. d. o. d. e. b. i. t. u. m. v. t. C. de. p. a. c. l. c. u. p. p. o. n. a. s.

Si minor m. chl infantem donauerit: deinde eum vendiderit: exceptione doli mali repellendus est nisi alimmenta reddat: et si quis alius sumptus pbabilis in eum factus sit. Preterea sciendum est: si qd quid ex testamento contra voluntatem petat: exceptio ne eum doli mali repellit sole-

re. Et ideo heres q non habet voluntatem: per exceptionem doli mali repellitur. Si qd ex vicia heres sit scriptus: ex qua ducenta consequi potuit: deinde propter hoc legatum in quo centum erant pretulit: ne molestius hereditariis implicaretur: an si legatum petat exceptione doli mali summoueatur: et ait Iulianus no esse eum summouendum. q si a substituto pretius accepit: vel qd p. c. i. j. loco haberi possit: ne adeat hereditatem petens legatum: dolo inquit facere intelligitur: ac per hoc doli exceptio repellitur.

Questum est: si cum fundi usufructum haberem cum fundum volente me vendideris: an vendicatio michi usufructus exceptio sit obli. c. i. e. n. d. a. z. h. o. c. i. u. r. e. v. t. i. m. u. r. v. t. e. x. c. e. p. t. i. o. d. o. l. i. m. a. l. i. n. o. c. e. a. t.

bitouibus hereditariis. q Legatum. ita relictum: vt non vtriusqz sed alterum perciperet: alioquin contra. §. de. lega. l. qui. filiabus. §. fi. z. l. et. quidem. totum. §. 30.

Pretulit. i. magis voluit q ducenta tanqz heres. Repellitur. videtur q no: quia no adiuu hereditate: sed certe pretium est pro additione. vñ legatarius pinde tenetur ac si adquisisset. vt. C. si. qd. om. f. cau. testa. l. i. z. §. i.

Vendideris. tu proprietarius. Noceat. contra videbatur: deo quia no poterat. p. h. i. b. e. r. e. e. u. m. v. e. n. d. e. r. e. z. s. i. c. s. i. n. e. p. r. e. i. u. d. i. c. i. o. p. s. e. n. t. i. e. p. o. t. e. r. i. t. s. i. u. e. n. o. p. r. e. i. u. d. i. c. a. b. i. t. s. i. p. s. e. n. t. i. a. t. s. e. d. p. o. t. e. r. i. t. d. i. s. t. i. n. g. u. i. s. c. i. e. b. a. t. i. u. s. s. u. i. v. b. i. q. d. u. r. a. r. e. v. e. l. n. o. I. t. e. m. s. i. e. r. a. t. a. l. i. s. v. e. n. d. i. t. u. r. u. s. v. e. l. n. o. n. m. i. s. i. i. p. s. e. p. s. e. n. s. i. s. s. e. t. a. r. g. §. q. u. i. m. o. p. i. g. v. e. l. h. y. p. o. s. o. l. s. i. c. u. t. §. n. o. n. v. i. d. e. t. u. r. z. f. a. c. i. t. §. d. e. e. u. i. c. l. q. u. i. d. a. z. C. de. r. e. m. i. s. s. i. s. p. i. g. s. i. p. r. o. b. a. u. e. r. i. s. A. c. c. u. r.

Contra voluntatem. vt quia penituit expisse vel tacite. qd dic. p. ex. m. pla. §. de. au. et. ar. leg. l. scribit. §. it. e. scribit. z. C. de. f. i. d. e. i. c. o. m. i. s. s. a. r. i. a. e. t. d. e. l. e. g. i. l. l. u. c. i. §. f. i. z. C. de. h. i. s. q. u. i. v. t. i. n. d. i. g. l. h. e. r. e. d. i. t. a. s. z. f. a. c. i. t. §. d. e. r. e. g. u. i. u. r. l. q. c. u. a. l. i. o. §. f. i. n. a. A. c. c. u. r.

Repellitur. a legitimo vt a de-

bitouibus hereditariis. q Legatum. ita relictum: vt non vtriusqz sed alterum perciperet: alioquin contra. §. de. lega. l. qui. filiabus. §. fi. z. l. et. quidem. totum. §. 30.

Pretulit. i. magis voluit q ducenta tanqz heres. Repellitur. videtur q no: quia no adiuu hereditate: sed certe pretium est pro additione. vñ legatarius pinde tenetur ac si adquisisset. vt. C. si. qd. om. f. cau. testa. l. i. z. §. i.

Vendideris. tu proprietarius. Noceat. contra videbatur: deo quia no poterat. p. h. i. b. e. r. e. e. u. m. v. e. n. d. e. r. e. z. s. i. c. s. i. n. e. p. r. e. i. u. d. i. c. i. o. p. s. e. n. t. i. e. p. o. t. e. r. i. t. s. i. u. e. n. o. p. r. e. i. u. d. i. c. a. b. i. t. s. i. p. s. e. n. t. i. a. t. s. e. d. p. o. t. e. r. i. t. d. i. s. t. i. n. g. u. i. s. c. i. e. b. a. t. i. u. s. s. u. i. v. b. i. q. d. u. r. a. r. e. v. e. l. n. o. I. t. e. m. s. i. e. r. a. t. a. l. i. s. v. e. n. d. i. t. u. r. u. s. v. e. l. n. o. n. m. i. s. i. i. p. s. e. p. s. e. n. s. i. s. s. e. t. a. r. g. §. q. u. i. m. o. p. i. g. v. e. l. h. y. p. o. s. o. l. s. i. c. u. t. §. n. o. n. v. i. d. e. t. u. r. z. f. a. c. i. t. §. d. e. e. u. i. c. l. q. u. i. d. a. z. C. de. r. e. m. i. s. s. i. s. p. i. g. s. i. p. r. o. b. a. u. e. r. i. s. A. c. c. u. r.

Repellitur. a legitimo vt a de-

bitouibus hereditariis. q Legatum. ita relictum: vt non vtriusqz sed alterum perciperet: alioquin contra. §. de. lega. l. qui. filiabus. §. fi. z. l. et. quidem. totum. §. 30.

Pretulit. i. magis voluit q ducenta tanqz heres. Repellitur. videtur q no: quia no adiuu hereditate: sed certe pretium est pro additione. vñ legatarius pinde tenetur ac si adquisisset. vt. C. si. qd. om. f. cau. testa. l. i. z. §. i.

Vendideris. tu proprietarius. Noceat. contra videbatur: deo quia no poterat. p. h. i. b. e. r. e. e. u. m. v. e. n. d. e. r. e. z. s. i. c. s. i. n. e. p. r. e. i. u. d. i. c. i. o. p. s. e. n. t. i. e. p. o. t. e. r. i. t. s. i. u. e. n. o. p. r. e. i. u. d. i. c. a. b. i. t. s. i. p. s. e. n. t. i. a. t. s. e. d. p. o. t. e. r. i. t. d. i. s. t. i. n. g. u. i. s. c. i. e. b. a. t. i. u. s. s. u. i. v. b. i. q. d. u. r. a. r. e. v. e. l. n. o. I. t. e. m. s. i. e. r. a. t. a. l. i. s. v. e. n. d. i. t. u. r. u. s. v. e. l. n. o. n. m. i. s. i. i. p. s. e. p. s. e. n. s. i. s. s. e. t. a. r. g. §. q. u. i. m. o. p. i. g. v. e. l. h. y. p. o. s. o. l. s. i. c. u. t. §. n. o. n. v. i. d. e. t. u. r. z. f. a. c. i. t. §. d. e. e. u. i. c. l. q. u. i. d. a. z. C. de. r. e. m. i. s. s. i. s. p. i. g. s. i. p. r. o. b. a. u. e. r. i. s. A. c. c. u. r.

a **M**arcellus, forte possit hoc modo intelligi. aliquis pmissit certa die ad iudiciu venire: si non veniret pmissit pena: dolo non venit: cum veniret postea ad iudiciu stipulator dolo fecit qd non venit: reus si agat cu eo de pena poterit ille obijcere exceptioez doli. na. tu aduersus me fecisti. i. dolum comissisti. s. qd ego non veni: pra qua exceptioez non replicabitur. vel aliter forte actor tras egit de negotio cu reo qd incidit in penam: quia ad iudiciu non venerat: et postea penam petat: obijcitur doli exceptio: qd et de pena transacti videtur. vt. s. si quis cau. l. ij. in pun. vt induxit te dolo ad pmissu: postea induxisti me dolo ad liberandum: si agas excipis: et ego non replico. vel da exempla vbi dolum cum dolo copensatur. vt. s. de eo per quem factu e. l. fi. s. i. r. s. de dolo. l. si duo. r. de contra h. emp. l. doli. in fi. Item vbi delinquantur r vn aliu accusat. vt. Ieo. si pcurator. et. s. ne quis est qui. l. ij. et s. si quis cau. l. si duo. s. i. et. s. si qd in fraudez patro. l. i. in prin.

b **A**uctoz. que sunt in. C. et. s. ad macedo. p totu in illis scilicet casibus / in quibus cessat macedonianu. vt si asserat se sui iuris: vel in similibus. vt. C. ad macedo. l. zenodorus. r. l. i.

c **C**ompetat. potes punctare hic copetat: r qd sequitur. ppter doli r. est de apposito: r sm hoc erit casus. vt. s. de verbo. obliga. si quis cum aliter: vel dic stipulatus fui dolum non comitti: vel locauit tibi opus faciendum certa mercede. postea dolum comissisti: possum agere contra te ex stipulatione: r excipere de dolo si agas contra

d **D**oli. veluti si reo stipulati actor promissit se in tota lite nichil dolo facere. Accur.

e **E**xceptionem. videbatur doli exceptio in hoc casu no copetere. cum ex stipulatu actio propter doli clausulam copent: qd remouet. Accur.

f **A**duersus ea. promissa que erant dolum non committi.

g **N**ichil dolo. vt quia a principio putabat sibi deberi fm primam positione. et facit. s. si qd cau. l. ij. r. s. e. l. ij. s. circa. et. s. item qrit.

h **N**ecessaria. et actionem ex stipulatu quam primo intendere non potuit: utpote non commissam et sic iudicium no potuit esse in pendenti. vt. s. de iudi. l. no quemadmodum. Item stipulatio doli est penalis respectu eduenti no agens: vel etiam dic penam pmissam si dolum committeretur. et facit argu. contra. s. de eo per quem factum erit. l. i. s. qd reus.

i **A**duersus parentes. in infinitu. vt. s. de in ius voc. l. ij. s. q. r. no hic q reuerentia r iusta ignorantia tollunt hac exceptionem: vt hic. et s. e. l. ij. s. generaliter. et facit. s. de obsequijs. l. ij. tollit.

k **Q**uedam. vt qd metus causa. vt. s. e. l. s. metus.

l **C**onueniatur. i. ppter exceptione repellat. argu. s. de excep. l. i. vel dic de actioe r replicatioe dia. Accur.

m **D**efuncto. vt heredi. vt. Ieo. s. libertum.

n **O**biecturum. aliter in actione de dolo que pra herede datur: quia de ratione calculi r no perfidie agitur. vt. s. de dolo. r heredibus. Item forte fecus in herede parentis. vt. s. e. l. s. fi. vel dic ibi loqui de exceptione in factum. vel dic de actione in factum.

o **E**xhiberi. r est ratio: quia ex vna parte pena: ex altera fauor est: fauor eredi r. vt. s. de libe. et posthu. l. cum quidd. r. s. de penis. interpretatone.

p **I**n stipulatoe. adiunge. s. illi. s. labeo. q. d. videt stipulatio doli no comitti superflua: quia r ea no interposita agitur de dolo comisso: sed certe tunc agitur actione de dolo. hic ex stipulatu: vt hic. r. s. de dolo. l. r eleganter. s. no solum. vel verius dic in hac stipulatoe qud pmissit patronus liberto quo casu videbatur non interponi:

q **A**duersus parentes: patronosq neq doli exceptio: neq alia quedam que patroni: parentisve opinionone apud bonos mores suggillet copetere potest. in factu tamen erit excipienda: vt si forte pecunia non numerata dicat: obijciatur exceptio pecunie no numerate: nichil autem interest vtru patronus ex suo tractu: an vero ex alieno conueniatur: semp enim reuerentia ei exhibenda est tam viuo q defuncto. si autem cum herede liberti patronus agat: puto excipere debere de dolo patroni herede liberti: libertu autem de dolo patroni. et si ab herede eius conueniatur: minime exceptioem obiecturum. namq conuenit tam viuo q mortuo patrono a liberto honorem exhiberi.

r **I**n stipulatione plane doli clausula non erit detrahenda: quia ex doli clausula non de dolo actio intenditur: sed ex stipulatu.

s **Q**uedam. vt qd metus causa. vt. s. e. l. s. metus.

t **C**onueniatur. i. ppter exceptione repellat. argu. s. de excep. l. i. vel dic de actioe r replicatioe dia. Accur.

u **D**efuncto. vt heredi. vt. Ieo. s. libertum.

v **O**biecturum. aliter in actione de dolo que pra herede datur: quia de ratione calculi r no perfidie agitur. vt. s. de dolo. r heredibus. Item forte fecus in herede parentis. vt. s. e. l. s. fi. vel dic ibi loqui de exceptione in factum. vel dic de actione in factum.

w **E**xhiberi. r est ratio: quia ex vna parte pena: ex altera fauor est: fauor eredi r. vt. s. de libe. et posthu. l. cum quidd. r. s. de penis. interpretatone.

x **I**n stipulatoe. adiunge. s. illi. s. labeo. q. d. videt stipulatio doli no comitti superflua: quia r ea no interposita agitur de dolo comisso: sed certe tunc agitur actione de dolo. hic ex stipulatu: vt hic. r. s. de dolo. l. r eleganter. s. no solum. vel verius dic in hac stipulatoe qud pmissit patronus liberto quo casu videbatur non interponi:

y **A**duersus parentes: patronosq neq doli exceptio: neq alia quedam que patroni: parentisve opinionone apud bonos mores suggillet copetere potest. in factu tamen erit excipienda: vt si forte pecunia non numerata dicat: obijciatur exceptio pecunie no numerate: nichil autem interest vtru patronus ex suo tractu: an vero ex alieno conueniatur: semp enim reuerentia ei exhibenda est tam viuo q defuncto. si autem cum herede liberti patronus agat: puto excipere debere de dolo patroni herede liberti: libertu autem de dolo patroni. et si ab herede eius conueniatur: minime exceptioem obiecturum. namq conuenit tam viuo q mortuo patrono a liberto honorem exhiberi.

z **I**n stipulatione plane doli clausula non erit detrahenda: quia ex doli clausula non de dolo actio intenditur: sed ex stipulatu.

aa **M**arcellus, forte possit hoc modo intelligi. aliquis pmissit certa die ad iudiciu venire: si non veniret pmissit pena: dolo non venit: cum veniret postea ad iudiciu stipulator dolo fecit qd non venit: reus si agat cu eo de pena poterit ille obijcere exceptioez doli. na. tu aduersus me fecisti. i. dolum comissisti. s. qd ego non veni: pra qua exceptioez non replicabitur. vel aliter forte actor tras egit de negotio cu reo qd incidit in penam: quia ad iudiciu non venerat: et postea penam petat: obijcitur doli exceptio: qd et de pena transacti videtur. vt. s. si quis cau. l. ij. in pun. vt induxit te dolo ad pmissu: postea induxisti me dolo ad liberandum: si agas excipis: et ego non replico. vel da exempla vbi dolum cum dolo copensatur. vt. s. de eo per quem factu e. l. fi. s. i. r. s. de dolo. l. si duo. r. de contra h. emp. l. doli. in fi. Item vbi delinquantur r vn aliu accusat. vt. Ieo. si pcurator. et. s. ne quis est qui. l. ij. et s. si quis cau. l. si duo. s. i. et. s. si qd in fraudez patro. l. i. in prin.

bb **A**uctoz. que sunt in. C. et. s. ad macedo. p totu in illis scilicet casibus / in quibus cessat macedonianu. vt si asserat se sui iuris: vel in similibus. vt. C. ad macedo. l. zenodorus. r. l. i.

cc **C**ompetat. potes punctare hic copetat: r qd sequitur. ppter doli r. est de apposito: r sm hoc erit casus. vt. s. de verbo. obliga. si quis cum aliter: vel dic stipulatus fui dolum non comitti: vel locauit tibi opus faciendum certa mercede. postea dolum comissisti: possum agere contra te ex stipulatione: r excipere de dolo si agas contra

dd **D**oli. veluti si reo stipulati actor promissit se in tota lite nichil dolo facere. Accur.

ee **E**xceptionem. videbatur doli exceptio in hoc casu no copetere. cum ex stipulatu actio propter doli clausulam copent: qd remouet. Accur.

ff **A**duersus ea. promissa que erant dolum non committi.

gg **N**ichil dolo. vt quia a principio putabat sibi deberi fm primam positione. et facit. s. si qd cau. l. ij. r. s. e. l. ij. s. circa. et. s. item qrit.

hh **N**ecessaria. et actionem ex stipulatu quam primo intendere non potuit: utpote non commissam et sic iudicium no potuit esse in pendenti. vt. s. de iudi. l. no quemadmodum. Item stipulatio doli est penalis respectu eduenti no agens: vel etiam dic penam pmissam si dolum committeretur. et facit argu. contra. s. de eo per quem factum erit. l. i. s. qd reus.

ii **A**duersus parentes. in infinitu. vt. s. de in ius voc. l. ij. s. q. r. no hic q reuerentia r iusta ignorantia tollunt hac exceptionem: vt hic. et s. e. l. ij. s. generaliter. et facit. s. de obsequijs. l. ij. tollit.

kk **Q**uedam. vt qd metus causa. vt. s. e. l. s. metus.

ll **C**onueniatur. i. ppter exceptione repellat. argu. s. de excep. l. i. vel dic de actioe r replicatioe dia. Accur.

mm **D**efuncto. vt heredi. vt. Ieo. s. libertum.

nn **O**biecturum. aliter in actione de dolo que pra herede datur: quia de ratione calculi r no perfidie agitur. vt. s. de dolo. r heredibus. Item forte fecus in herede parentis. vt. s. e. l. s. fi. vel dic ibi loqui de exceptione in factum. vel dic de actione in factum.

Liber Sextus.

quia cū non agat de dolo vel nō excipiat de dolo cōtra eū: videbat nec in stipulatione posse venire doli eorum sed tñ est. vt hic dicit ar. s. de pac. si vnus s. illud.

a In hac exceptione. serui. f. alieni.

b Personae. vt filij. accur.

c Iuri nostro.

id ē iuri romano

rū. nā de dolo sui

mei excipere non

possum: sed alij

me. Itē et ego de

dolo serui alteri

d Et de eorū.

priis vel dñi si ipi

forte fecerunt pa

ctū de nō petēdo

vel petant pecu

niā nō numeratā

Itē pone exēpluz

de dolo priis r dñi

vt. s. de hē. emp.

sed si seruo.

e In infinitū.

i. sp. siue ipse ser

siue postea: dñmō

non donet. vt. s. de

pac. l. p̄ra iuris.

s. i. siue ḡ in seruo

siue postea dol.

i. pactū qd̄ parit ex

ceptionē doli cōm

mittat: excipit. sicut

si liber p̄mitte

ret. vt. s. eo. l. q̄. s.

circa. r. s. itē q̄rit.

Accur.

f Nō ex pecu

liari. sed dñica.

g Admissus. i.

actu aliqd̄: cuius

cā postea fit dol.

h Nō etiam si

postea. vt si dñicā

pecuniā mutua

uit: r postea fecit

pactū ex interval

lo de nō petēdo:

vel in p̄petuū: vel

etiā ad t̄p̄. vt. s.

de pac. si alij. s. s.

Te. l. pure. s. acto

ris. So. ibi loquit

eo casu cū habeat

administrationē a dño

permissam in

qua doli cōmissi

hic non: sed ad aliud

negociū. et facit

s. de eo per quē fac. e. l. q̄.

i Dolus. i. pactū

pariēs exceptionem

doli.

k Excipi possit. cōtra

dñm vel procuratorem.

l Dolo. nō. doli p̄teritū

dici q̄ ante lit. cōtest.

cōmissū est. vt. s. de pe. here. nec

vllā. s. is autem.

m Excipiēdū. cōtra

dñm vel procuratōrē

qd̄ eorū agat

nā r dñs agere p̄t:

ly alij cōstituerit

procuratōrē in rem

sua. vt. C. de noua. l. iij. r

fit exēplum. dolo tich̄ emi

n In hac exceptioe et de dolo serui vel alteri persone iuri nostro subiecte excipere possumus: et de eorū dolo quib⁹ acq̄ritur: s; r de seruo r filio rum dolo: siquidē ex peculia: r eorū negotio actio intenda tur: in infinitū exceptio obijci enda est. si autē non ex pecu liari causa: tūc de eo dūtaxat excipi oportet q̄ admissus sit in ipso negotio qd̄ geritur: nō etiā si possea aliquis doli malus intuenisset. neq; enim esse equū serui doli amplius dño nocere: q̄ i quo opera ei⁹ esset vsus.

o Ex dolo procuratoris in rem suā constituti excipi p̄t contra dñm et contra ipm̄ procura torem quicūq; eorum agit: siue sit cōmissus dolo ante li tem contestatā siue post. si au tem non sit in rem suā sed sim plex procurator: tunc de dolo cōmissio ab eo lite pendente/ puta quia corruptit iudicem. si autem habeat liberā admini strationem: tunc de dolo quā doctiq; ab eo commissio po test excipi etiam contra domi num. h. d.

p Quæsitū est an de procura toris dolo qui ad agendū tñi datus est excipi possit: et pu to recte defendi: siquidē in rē suam procurator dat⁹ sit: etiā

que michi non daretur: vt pote male fidei

n presentē. vt puta si corrupti iudicē. vt. C. de pena iudi. l. i. r hoc p̄ lit. p̄test. nō añ. vt. Te. l. si procurator i p̄n. et. s. si post litē. vel etiā da exēplū vt. Te. l. pure. s. actor. et hoc in iudicijs. ad p̄tus autē dic vt. Te. p̄ri. s.

o In exceptio ne. etiā p̄ra dñm p̄ Cōcessa. i. l. bera. q̄ posse. vt. r. s. de trib. l. p̄curato ris. in pun. r Est. dolo idē cendo te ad p̄mit tendū ipse ser⁹ vel ego. s; nunq̄ r s. dolo tich̄ si ei ac tio cedat: dicā sic si in rez sua. vt. s. p̄ori. s. sec⁹ si vt simplex. p̄curator scij vel me⁹ infue niat: q̄ tñ de p̄fē= ti dolo excipitur. f Edidit. petē do id qd̄ erat sti pulatus. t Esse. s. scij r s. me: si cessa actō ne agā. q̄si ego vī deoz scij. p̄cura tore cōstituisse: cū ipm̄ cōstituit. p̄cu rator me⁹. vt. s. de exer. l. i. s. maḡ. et ideo excipit de dolo in stipulan do commissio: licz fuerit simplex p̄ curator: id est ad vnū negotiū ordi natus. s; vbi ad li tē ordinat nō no cet eius doli: licet post lit. cōtest. ad mittat. i. recipiat vt noceat. vt. s. p̄ ri. s. vel dic q̄ si ego feci pactū de non petēdo: mo cet sero. vel si ser⁹ fecit nocet michi

p Si debitor alij induxit do lo vt creditor suo resp̄deat de debitor: creditor petēs a fe cundo debitorē nō repellitur exceptione doli cōmissi a suo p̄iore debitorē. h. d.

q Itēz q̄rit si debitor me⁹ te circūueniebat: teq; michi rez um dederit: egoq; a te stipula tus fuero deinde petā: an doli mali exceptio obstat: et ma gis est vt nō tibi p̄mittatur de dolo debitoris mei aduersus me excipere: cū nō ego te circū ueneri: aduers⁹ ipm̄ aut debi torem meū poterts expetiri. s; r si mulier post admissū doli debitorē meū marito in dotē delegauerit: idē p̄bādū erit de dolo mulieris non esse permittendū excipere: ne ido tata fiat. Apud Iulianum

ar. s. e. l. q̄. s. itēz q̄ritur. et. Te. l. i. s. apud Iulianum. Et.

y Circūueniebat. inducendo te dolo vt panaris te delegari michi.

x Obstat. michi. Accur.

y Expiri. vt te liberet: vt si pecuniā soluisi restituat et hoc p̄dictioe certi vel icerti. vt. s. de p̄di. cau. da. si dōa tur. s. si qd̄ indebitū. et. s. de dona. si qd̄ delegauerit. et. Teo. pure. s. si eum.

z Doli. ad inducēdū debitorē sibi mulieri. p̄mittere a Indotata. vt. r. s. de cōdi. cau. da. si donaturus. s. si. et. Teo. pure. s. si eum. sed contra. Te. p̄ri. s. in puncta. sole ue vtibi. Accur.

a De dolo commissio in stipulatio dote: veletia postea pacifedo de no petedo. vt arg. s. eo. s. madaui. s. si marit' pepigit: no agat. vt. s. pri. s. illud no explicat. tenet tamen mulieri. vt. s. de iure do. si extraneus. r. l. cum vir.

b Cui scilicet mulieri.

c Acquireret.

d Si dos sit data.

e Obstat. s. pri. s. sed r si mulier. contra. Solu. ibi loquitur cum nondum erat solutus matrimonium: unde dos intelligebatur debitu viri: hic cum solutus erat et statim est puetura ad mulieres dos: quod colligi potest. s. puer. s. si eum. sic g. referat agat vir puerum in matrimonium: vel eo soluto. Uel possum dicere quod hic loquitur in eo casu quo maritus fraudem participauit.

e Querit si opponatur exceptio marito: et sic erit indotata: quod videbat maritus non repellit. vt. s. pri. s. sed r si mulier. sed in praxi est.

f Cum eo alio modo. vt pmutatio forte non donando. vt. C. de administratione tuto. l. non omni.

g Factus est. vt si dolo vel metu me iduxit vt emerem pupillam: in istu sibi dactio iustu michi coepit exceptio. vel si tutor dolo perius sit alicui: vt hereditatem repudiet pupillo ab testamento obuenientem. et factus. s. de do. si ex dolo. r de act. ep. iulianus. s. sed cum ex facto. Accur.

h Distinguedu esse. s. ad id in quo locupletatus est pupillus. s. ad id in quo locupletatus non est: hanc actionem contra tutorem in id quod in eius ex suo dolo puenit. Uel distigui potest tutor soluedo vel non. alioquin praxi. vt. s. de adm. tuto. l. si. r. s. de tribu. l. iij. s. si seruus pupilli. r de pecul. l. summa. s. i. itez. s. ne vis fiat ei. l. i. s. hoc edicto contra. in fi. r. s. qn ex facto tuto. l. i. r. iij. Solu. ibi extra co-

tractu doli commissio: hic in praxi. vel ibi non fuit locupletior ex dolo tutoris. Accur.

i Si. s. pupillo.

k An non cautum sit rem pupilli saluam fore.

l Administret. quia ex quo persona lucru capit: ex ea-

hoc pupillo: emptor ea susce-
pit: dicitur quod pupillus petra in
integ. resti. recuperabit illa re
et dolo? prutoris non nocet pu-
pillo. secus est in dolo veri tu-
toris. b. d.

l Si quis non tutor sed per tutorem negotia gerat: an dolo ipse nocet pupillo videamus? r puto non nocere. nam et si is qui per tutorem negotia gerebat rem vendiderit? r vsucapta sit? exceptio non nocere? pupillo rem suam persequetur: etiam si et cautum sit: quod huic reru pupilli administratio processa non fuerit: sed hoc magis opinor de dolo tutoris exceptio pupillo esse obijcienda.

Que in tutore dicitur: ea de
in curatore quoque furiosi dicenda
erunt. s. r in p. d. i. g. vel minoris
viginti quibus annis: de dolo
aut ipse minoris. xxv. ante exceptio
vtique locum habebit. nam et de
pupilli dolo interdum esse exceptiendum
nequaquam ambigendum est: ex ea
eratate quod dolo non caret. Denique iulianus quoque
sepius scripsit: doli pupillos qui
prope pubertate sunt/ capaces esse. Quid enim si
debitor ex delegatio pupilli pecuniam
creditori eius soluerit: fingentis se
inquit pubescere: ne propter malicie
ignortiam bis eadem pecunia consequatur?
Idem seruandum in furioso aut si
cum existimatur propositio metis esse:
luserit debitori creditori soluere: vel
si quod exegerit domi habeat.

3 Esse. vt. r. s. de dolo. hereditibus. in fi.

a Eius. s. pupilli.

b Pubescere. q. d. agens a modo repellit: ne re. vel lege cum pcederit? r facit. s. de dolo. l. quid enim. Accur.

c Consequat. quod bona fides non patitur. vt. s. de reg. iur. l. bona fides. r facit ad idem. C. de vsucap. p. emp. l. eum.

d Praxi. h. aut istipiat ipse qui agit. vt. s. de solu. l. i. pupillo. ee ij

de et danu sentire debet. vt. s. de reg. iur. l. ex qua. s. vi def. eorum indistincte non nocere dolo tutoris pupillo: siue sit soluedo siue no. vt. s. de regu. iur. l. nec ex interdicto. que est pra. s. ibi loquitur quod tutor aliquid facit: vel praxi i rebus suis non pupilli.

m Diuinat. sic s. mandati. l. si de iustor.

n Cui tutore. et non sit pupillus locupletior. Accur.

o Non nocere. vt. r. s. de publi. l. quecumque. s. si. Ac.

p Uendiderit. dolo. vt noceret pupillo.

q Usucapta sit. idem r si non vsucapta est. vt. s. de eo qui pro tuto. l. ij.

r Non nocere. forte nisi in istum puenit ad eum ne locupletetur cum aliena iactura.

s Sua. quo ad opinionem. si enim sua est non vsucapata est. vt. s. de acq. re. do. bone fidei.

t Persequenti. p. in integ. resti. nam vendicare non potest cum sit facta illius per vsucap.

v Magis. s. et quod per tutorem gestit: vt electus ponatur. vt. s. de reg. iur. l. i.

u Que in tutore. vero.

a De auctoris dolo. auctor meus suum venditorē dolo induxit ad vendendū: si ego a possessione cado et vendico dicē me vīcepisse: siquidem ex meo tēpore tñi nō nocet michi dolo auctoris: vt hic. et. C. de p̄scrip. l. 6. tēp. l. i. hodie nocet. vt in aut. ibi posita. et sic hic p̄mum rñ. corrigitur.

b Auctoris. i. venditoris.

c Utitur. i. vt vult. sic ponitur. de p̄. obli. si stipulatus sum. nō est viciosa possessio p̄t adūgi non vt fa an nō

possessio viciosa p̄t adūgi non vt fa an nō

de acq̄. pos. l. p̄. se possit adūgi.

d Utitur. i. vt vult vt dixi.

e Auctoris. agēdo in rē q̄i vīcep̄perit.

f Equ. alis deest eque. Accur.

g Traditur. q̄ tñc op̄z ip̄z vt ad mīculo sui auctoris cū viciū comitat rem sicut lepra. vt in situ. de vsucap. §. furtiue.

h Coherētem exceptionē. vt q̄ furtiua: vel vt possessa. alis alit̄ exct̄p̄t. vt. §. de excep. l. exceptōes. §. rei.

i Personē. hic colligeviciū p̄sone vel p̄sonale: vt dolo auctoris dās p̄tractū cāz vel in cīdēs. Itē mala fides q̄z credidit vēdētē nō h̄e ius vendēdi. Itē sciētia rei aliene: vt in cōmodatario et similib⁹.

j Itē collige aliud reale q̄d dicit̄ coherēs rei: vt hic dicit. vt si est furtiua vel vt possessa: vel data p̄sidi contra legē iul. repetundarum. Sunt et alia vicia: nec personalia nec realia. s̄z quasi realia dicim⁹ vt res pupillaris: vt liber hō. q̄ oia dic vt. C. de acq̄. pos. l. vicia. et facit ad. §. istū. §. de diuer. et tēp. p̄. an viciū. et. l. de accessib⁹. et. §. q̄i frau. credi. que a debitore. Accur.

k Non oportere. nisi velit vti accessione auctoris. s̄z hoc corrigitur: vt in prin. §. dixi.

l Pertineret. ab intestato.

m Precio accepto. igitur fuit venditio.

n Hereditatem. agēdo p̄titione hereditatis ex iure cesso: vel actionibus hereditarijs ex iure cesso: cum hereditatem vel rem hereditariam possideam: vel teneat hereditati.

De auctoris dolo exceptio emptori nō obijcit: si aut auctoris accessione utitur: equissimū visum est eū qui ex persona auctoris utitur accessione: patī dolo auctoris. et p̄ hoc eque traditur rei q̄dez coherentem exceptiones: etiā emptori nocere: etiā autē q̄ ex delicto p̄sonē oia nocere nō oportere.

Textus iste optime et clare ponit casum in terminis.

Si cuius legitima hereditas cui seij ad te pertineret: et ego essem heres institutus p̄ sua feris michi p̄ dolo malū ne a deam hereditatē: et postea q̄ ego repudiā hereditatē: tū etiā sem pronto cesseris p̄cio accepto: isq̄ a me petat hereditatem: exceptionem doli mali eius q̄ et cessit non potest pati.

Obstat exceptio auctoris et causam lucrativā habet: idē si quis habeat pign⁹ et desist possidere: et petat illud hypotheca. nam obstat dolo auctoris: scius autē est in cā non lucrativa vbi dolo auctoris nō nocet. h. d. vsq̄ ad. §. si a ticio.

Si quis autē ex causa legata vendiderit: aut si is cui ex causa donatiōis res p̄stita est vē-

Exceptionem. ex hoc. §. videl. p̄bart q̄ qui actionē emit a dolo nō debeat summoueri exceptioē s̄z summouere dolo. p̄osset tamē quis contradicere forte. hic etiā nō actionē sed hereditatē emit: et viles intēdit nōle suo: vel directas nōle cedētis: in quibus querēdis puta

ad dolo hereditatē cedens nō adhibuit doli: s̄z adhibuit in p̄cedenti. in repudiatione. Itē et si dolo me induxit vt tradere: et tradidi possessionē et tu vendidisti emptori: nō obijcit doli exceptio: q̄ rei vēdicationē h̄z ex traditōe sibi facta: s̄z dolo p̄ceserat in alia traditōe. s̄z vbi me induxit dolo vt p̄mittere: et cā actionē vēdis emptori obijcit doli exceptio: q̄ eadē actione vti in qua dolo est cōmissus et quasi ammittis lo auctoris vtaur: repellitur fm azo. et ita q̄ primo sub fonte dixerat: postea indubitanter dicit.

Itē in eo qui p̄mutauerit: vel in solutū accepit. Item in similib⁹ qui vicē emptorum cōtinēt. Leterū si noxē deditus q̄ sit: p̄poni putat passuruz exceptionē: quā ille patere q̄ noxē dederit. p̄inde ex quacūq̄ alia causa q̄ p̄pe lucratiuā habet acquisitionem q̄ fuisse q̄z videat: patet exceptionem doli ex p̄sona eius in cuius locuz successit. sufficit enim si is qui p̄cū dederit: vel vicē precij cū sit bone fidei emptor: vt non patiat doli exceptionē ex

titulo. et dic q̄ auctor dolo induxit etiā a quo habuerit. r̄ Repellēdos. etiā si noluerit vti accessione auctoris. sed p̄tra. §. n. i. l. an viciū. Solu. mala q̄dē fides auctoris ex lucrativa cā traditū successoribus eoz nō nocet: nisi eoz velint p̄tinuare t̄pa: et sic eoz vti accessione. vt. §. dolo alit̄ eoz auctoz semp nocet: vt hic. vel aliter possidēt nō nocet vt ibi. non possidenti et agenti sic vt hic.

Ad eum. f. debitorem qui dolo inducēdo suum auctorem habuit rem.

Solo. hic dicitio solo excludit illos tñi qui habent causam lucrativā: et sic large dicit: vt et alis. §. de statuliberis. l. statuliberi. §. quintus.

Emptorum. in quibus est eadem equitas. vt et. C. de peri. et cōmo. rei ven. dolum.

Noxē. hic habetur quasi lucrativa causa.

Causa. vt si res digna magno p̄cio modico sit emptor. fm Jo. et facit. §. que in frau. credi. l. qui autem §.

ad dolo hereditatē cedens nō adhibuit doli: s̄z adhibuit in p̄cedenti. in repudiatione.

Itē et si dolo me induxit vt tradere: et tradidi possessionē et tu vendidisti emptori: nō obijcit doli exceptio: q̄ rei vēdicationē h̄z ex traditōe sibi facta: s̄z dolo p̄ceserat in alia traditōe. s̄z vbi me induxit dolo vt p̄mittere: et cā actionē vēdis emptori obijcit doli exceptio: q̄ eadē actione vti in qua dolo est cōmissus et quasi ammittis lo auctoris vtaur: repellitur fm azo. et ita q̄ primo sub fonte dixerat: postea indubitanter dicit.

Itē in eo qui p̄mutauerit: vel in solutū accepit. Item in similib⁹ qui vicē emptorum cōtinēt. Leterū si noxē deditus q̄ sit: p̄poni putat passuruz exceptionē: quā ille patere q̄ noxē dederit. p̄inde ex quacūq̄ alia causa q̄ p̄pe lucratiuā habet acquisitionem q̄ fuisse q̄z videat: patet exceptionem doli ex p̄sona eius in cuius locuz successit. sufficit enim si is qui p̄cū dederit: vel vicē precij cū sit bone fidei emptor: vt non patiat doli exceptionē ex

titulo. et dic q̄ auctor dolo induxit etiā a quo habuerit.

Repellēdos. etiā si noluerit vti accessione auctoris. sed p̄tra. §. n. i. l. an viciū. Solu. mala q̄dē fides auctoris ex lucrativa cā traditū successoribus eoz nō nocet: nisi eoz velint p̄tinuare t̄pa: et sic eoz vti accessione. vt. §. dolo alit̄ eoz auctoz semp nocet: vt hic. vel aliter possidēt nō nocet vt ibi. non possidenti et agenti sic vt hic.

Ad eum. f. debitorem qui dolo inducēdo suum auctorem habuit rem.

Solo. hic dicitio solo excludit illos tñi qui habent causam lucrativā: et sic large dicit: vt et alis. §. de statuliberis. l. statuliberi. §. quintus.

Emptorum. in quibus est eadem equitas. vt et. C. de peri. et cōmo. rei ven. dolum.

Noxē. hic habetur quasi lucrativa causa.

Causa. vt si res digna magno p̄cio modico sit emptor. fm Jo. et facit. §. que in frau. credi. l. qui autem §.

hoc edictum. et simili modo.

a. Carer. quia etiam ipse sciuit alienam quando emit vel suum venditorem induxit dolo.

b. **Suo.** duobus ergo casibus tunc repellit successor rei singularis propter doli auctoris. scilicet quando venditorem induxit dolo. **Suo.** duobus ergo casibus tunc repellit successor rei singularis propter doli auctoris. scilicet quando venditorem induxit dolo.

c. **Solutio.** mari me. vt. s. de pub. l. de p. cio. vel dic vt s. de rei vendi. l. si a ticio.

d. **Tueri.** pete. do. r. defendendo: q. r. e. est b. o. a. r. o. vt. s. de reg. iur. l. nemo pl. iuris r. e.

e. **Non suus.** verba exceptiois. **f.** **Intelligere.** tur. p. sumptioe iuris cuz in ea ca sit vt possit auocari a ticio q. factus est d. h. s. sic em d. h. i. u. z. h. z. vt non sibi sed alij p. esse p. serua r. i. g. debeat ab ipo argu. c. conuina de lega. l. fina. s. s. q. u. i. a. r. facit de ver bo ad verbu. s. de rei ven. l. si a ticio. r. plene expone vt ibi. It. facit. s. de excep. rei vendi. l. si a ticio. Sed contra. s. de act. emp. si ea res. s. fina. s. z. ibi a diuersis emi mus vt vn. a. d. no. al. a. non d. no. hic asit ambo ab vno prius no. domino: postea domino.

g. **Proposue.** rat. in tractatu suo cum tractaret de hac actione.

h. **Generalis.** vt. s. l. i. j. s. r. generaliter.

i. **Q. i. quia.**

k. **Exceptio doli.** prima differentia. Accur.

l. **Complectitur.** f. t. m.

m. **Dolo.** vt. s. l. i. j. s. r. quid. r. s. plane. r. s. docere.

n. **Causa.** r. est ratio in promptu: quia cum p. tra. queli bet dat actio q. d. metus causa. vt. s. q. d. me. cau. si cu. s. in hac. ergo r. p. tra. queli bet dat exceptio. vt. s. de regu. iur. l. inuitus. s. si cui. r. hoc cu. d. h. s. rei p. metuz tradidit: si

vero tradidit ea no. d. h. s. iniqui esset si dicerem. et habe re exceptioez vel ena. actione. c. o. tra. verum d. h. m. vt. s. r. e. publi. l. pe. Itelligit ergo. l. ista in ceteris p. sonis q. nul lam habet causam ab eo qui metuz adhibuit. Accur.

o. **Et quis.** secunda differentia.

ctitur. et q. dolo fecit. Eniue ro met. causa. exceptio in rem scripta est: et si in ea re nichil met. causa factu. est: no. tamen inspiciam. ante: q. agit metuz causa fecerit aliqd. s. z. an oino met. causa factuz est in hac re a quocuz no. t. m. ab eo q. agit.

Et quis. de dolo auctoris exceptio doli no. obijciat: veru. ta me hoc ture vtimur vt de me tu no. t. m. ab auctore: verum a quocuz adhibito metu excep tio obijci possit.

Illud scie. du. est hac exceptione de me tu eu. obijcere debere: q. metuz no. a patere passus est in cui. potestate fuerit. ceterum. pa. reti licere deterior. p. ditioem liberorum in rebus peculiaribus facere. sed si se abstine rit hereditate paterna: succur rendum ei erit vt alloquin. suc curritur.

Si heres petat id quod sibi pure debet et ipse illud idē debeat sub p. ditioem no. summo uetur doli exceptione si para tus est satisfacere de reddendo conditione adueniente. als. se. c. u. h. d.

Paulus. **P.** **Ure michi decē debes:** ea tibi sub cōditione le gaul: iterim heres si petat do li exceptione no. est summouen dus: cū possit etiā deficere cō ditio: itaq. legatoz stipulatio nē iterponere. debet. s. z. si no. caueat heres doli exceptione

cus in herede patroni. vt. s. eo. s. aduersus. ibi libertuz r. e. vel dic hic dari exceptioez in factu. vel actioez in factu. filio c. o. tra. heredem patris.

P. **Ure.** summouendus. vt. r. s. de lib. leg. l. no. s. l. i. s. f. i. sed c. o. tra. s. si cer. pe. l. pecunia. Sol. vt. ibi.

3. **Conditio.** aliud si omnino est exitura. vt. s. de p. di. in debi. l. q. s. i. ca.

a. **Interponere.** bebet. f. heres p. mittit legatario de tanta pecunia danda si conditio extiterit. vt. et. s. vt lega. notin. ca. l. i.

p. **Possit.** nā et met. h. z. in seigno r. a. t. a. vt. s. q. d. me. cau. si cuz. s. i. hac. et facit. s. vt. pos. l. i. in fi. r. l. se. r. de d. a. infec. l. qui bo. na. s. cu. inter.

q. **Potestate.** tūc: sed nūc no. est cu. cōuenitur.

r. **Ceteruz.** pro quia: vel ceteru. p. alioquin: vel ceteruz pro sed.

s. **Liberorum.** existētis in pote state: si dicas euz pueniri a patre. et facit. c. de an. ex cep. l. i. s. f. i.

Liber Sextus.

a Retinere. s. magis q̄ rē.

b Quarte partis. s. loci p̄ quē via debebat fm̄ Jr. q̄ seruit̄ nō h̄z partes. tu dic. l. iuris q̄ est via. ar. s. si fuit. ven. loci. in pn̄. et de leg. ij. cū fili. in pun. r. s. ad. l. fal. l. lege fal. inter. vel dic meli. nō oblata q̄rta pte tot̄? estia

tionis mee. et ita

exponit. s. de leg.

ij. cū fili. in pun.

c Sciēte. r. nō

cōtradictōe: q̄ p̄

traditione est. vt

C. de acq. pos. l. i.

d Modum. cc.

aure. oll. quingē-

torū hodie. vt. C.

de dona. l. pe.

e Facia est. et

vtiq̄ replicandū.

dolo em̄ rē. r. fa-

cit. s. de dolo. si cū

michi.

f Actoris. feci

te actorē genera-

lē ad mutuas pe-

cunias exigēdas

tuis cum hoc tibi

notatim mādaui

transactiōe cum

tuo fecisti: r. ob

eā tibi decē pm̄-

isit: et secū pactus

es: vt si cōtrafrā-

actionem feceris

nō liceret tibi de-

cem petere: por-

ro cōtrafrāctio-

nem fecisti si ego

a ticio decē petie-

ro q̄ tibi pm̄isit re-

pellor. vt. s. l. ap̄

questū. vel fm̄

h. dic q̄ erat gene-

ralis pcurator. r.

specialis ad cau-

sam agendā: r. est

ei solutū pendēte

lite: postea ipse vel

dominus petit: cū

forte non restituit

cyrographū: vt

dicto. s. q̄ sitū. l. si.

ei fm̄ hoc nō obstat.

in hac. vt ibi dixi.

Dic ergo fm̄ p̄mū

casum actoris. i.

administratois. fm̄

aliū. i. agentis. vel

si dicas partē so-

lurā pendente lite

et postea petit: totū

amittit q̄ petit

plus. vt in st. de ac.

s. si quis agens.

g Dolus. post

transactiōe pm̄-

issus fm̄ p̄mū ca-

sum: vel post solu-

tiōe cōmissus fm̄

aliū.

h Ab eo. procura-

torē.

i De p̄cto. s. cō-

tra emptorem.

k Soluerit. de suo.

l Etiam. hic est. s. fm̄

q̄ dā. vel non est et

sic meli. le

gitur. et fm̄ hoc dic

mercis. i. serui: r.

impropie feruus

dicatur merc. vt. s.

de tributōia. l. i.

m Non tradite. s. q̄

tradidit. hic quando

non fuit

traditus. Accur.

n Summouebitur. si

petit p̄ctū ab em-

ptore pcurator.

et facit. s. de pac. si

cū emptore. s. si.

summouebit. expedit em̄ lega-
tario retinere summā magis
q̄ mitti in possessionē rerū he-
reditariarū. **C** Si cui legata
sit via: et is lege falcidia locū
habēte totā eā vendicit non
oblata estimatiōe quarte par-
tis: summoueri eū doli excep-
tione marcel. ait: qm̄ suo cō-
modo heres consuluit. **C** Si
donauit alicui rē nec tradide-
ro: et ille cui donauit nō tradi-
ta possessione in eo loco edifi-
cauerit me scientē: et cū edifi-
cauerit nact⁹ sim ego eā pos-
sionē et petat a me rem do-
natā: r. ego exceptiā q̄ supra le-
gitimū modū facta ē: de do-
lo replicā dum est: dolo em̄ fe-
ci: q̄ passus sum eū edificare
r. nō reddo impēfas. **C** Acto-
ris q̄ exigendis pecūnijs p̄po-
situs est: etiā posterior dolo
dño nocebit. **C** Si feruus ve-
nit ab eo cui hoc dñs pm̄isit
et redhibet sit dño: agēt ven-
ditori de p̄cto exceptio oppo-
nitur redhibitoria: s. etiā is q̄
vendidit dño p̄ctū soluerit
Etia mercis nō tradite ex-
ceptione summouebit et q̄ pe-
cuniā iam dño soluit: et ideo

o Soluit. de suo. Accur.

p Aduersus dñm. actione mandati: vel dic sine cau-
sa: vel indebiti.

q Nostrum. sine mandato.

r Uēdidit. et ratū habuim⁹.

is qui vēdidit agat aduersus
dñm. Tandē cām esse p̄ctū
ait eius q̄ negociū nīm gerēs
vendidit. **C** Si eū q̄ volebat
michi donare supra legitimū
moduz delegaero creditoz
meo: nō poterit aduersus pe-
tentē vti exceptione: qm̄ cre-
ditor suū repetit. In eadem
cā est maritus: nec hic em̄ dz
exceptione summoueri q̄ suo
noie agit. nunqd ergo nec de
dolo mulieris exceptiendū sit
aduersus maritū q̄ dotē petit
non ductur? vxorē nisi dotem
accepisset? nisi iam duertit?
itaq̄ pdictione tenet debitor
qui legauit vel mulier: vt vel
liberet debitoz: vel si soluit
vt pecunia et reddatur.

C Licet actio de dolo final
biennio: tamen exceptio doli
est perpetua: et subdit ratio-
nem ibi cum actor. h. d.

C Nō sicut de dolo actio cer-
to tempore finitur: ita etiā ex-
ceptio eodem tempore dan-
da est: nam hec perpetuo cō-
petit cum actor quidem i sua
potestate habeat quando vta-
tur suo iure. Is autem cum q̄
agitur non habeat potestatē

f Modū. q̄nq̄
toruz solidotum
hodie.

e Repetit. i. se-
bi debitū q. d. nō
habet cām lucra-
tiuā. al's secus vt
Jeo. iulian⁹.

v Marit⁹. cui
mulier delegauit
volētē sibi dōare.

x Mulieris. q̄
dolo alique ad p̄
mittendū induxit
marito.

y Accepisset.
vtiq̄ non. vt. s. ap-
ud. s. s. si mu-
lier.

z Diuertit. et
nunc petit mari-
tus vt mulieri red-
dat: sic loquitur
s. l. apud. s. apud
iulianum.

a Condiēdo.
certi vel incerti.

b Debitoz.
in eo q̄ est vltra
legitimum mo-
dum. et facit. s.
mādati. si mādas
uero. s. iudicio. et
s. quotiens. Itē
facit ad totalē. s.
J. de noua. l. si dñs
delegauerit. s. si.

et. l. doli. r. s. d. do-
lo. l. q̄ id q̄. in st.
r. l. vt michi. r. C.
de noua. l. si pater
r. Tit. l. i. i. q̄ si
patronus. r. s. de re iudi. l. nefenni. in pn̄. r. J. de reg. iu.
l. nichil dolo. r. C. de cōdi. ide. l. si citra. r. s. de cōdi. cau.
da. l. si donatarius. s. si dñs indebit. r. s. si. et. s. eo. l. apud
celsum. s. ite queritur. r. s. de iure do. cū in fundo. s. si.
c. Certo tempore. anno olim: s. hodie biennio. vt. C.
de dolo. l. si. Accur.

d Cōpetit. s. de pec. l. q̄ sitū. s. in dolo. s. sol. h. in excep-
tione: ubi in replicatiōe. et p̄ hoc est hui⁹. l. rō. nā actor q̄
replicat h̄z in sua p̄tate q̄ agat: r. sic q̄ replicet s. J. o.
et azo. vel ibi in alienato vel manumisso seruo post añs
q̄ etiā olim erat i p̄e actōis de dolo: vñ nō cōpetit actio
vel replicatio: q̄ in idē recidit: vel dic vt ibi. S. op. nō
ne etiā rē h̄z i sua p̄tate. vt. C. de inge. ma. l. diffamas
ri. r. C. s. remis. pig. l. s. eo. s. rñ. q̄ cō dicit ali te me rē.
vt. s. de iur. do. l. cū in fundo. s. q̄ si mulier. Itē op. C. de
nō nu. pec. l. si in tra. r. l. si q̄ si. s. speciale est ibi. r. sic est et
sp̄ale. C. de do. cau. nō nu. aut. q̄ locū. r. pōt eē rō: q̄ re
leuat approbādo. et sic in hoc grauet. ar. s. de iur. iur. l.

l. i. i. q̄ si q̄ si
patronus. r. s. de re iudi. l. nefenni. in pn̄. r. J. de reg. iu.
l. nichil dolo. r. C. de cōdi. ide. l. si citra. r. s. de cōdi. cau.
da. l. si donatarius. s. si dñs indebit. r. s. si. et. s. eo. l. apud
celsum. s. ite queritur. r. s. de iure do. cū in fundo. s. si.
c. Certo tempore. anno olim: s. hodie biennio. vt. C.
de dolo. l. si. Accur.

Liber Sextus.

interueniente: nunc autē constitui tibi mei procuratorē ad rē exequendā: vel suo uole rē meā dolose factis meaz alienauit: et nūc uole meo uendicat: nō quidez obest ei dolus suus an lit. cōtest. cōmissus: et sic est ar. p. platovē dīcāte rem ecclē quā ipse alienauit: q̄ nō excipiat de dolo suo cū agat nūc nomine ecclēse: licet possit dici q̄ et tunc erat pīclatus cū uendidit: sed hic nō erat p. curator.

a **I**tem. f. dol. Accur.

b **R**ei. i. a. rē q̄ petitur.

c **A**lteri. ad q̄s. de acqui. re. do. per seruū. §. fi. et de re. iur. l. non d̄z et. §. de procur. l. ignozantis.

d **S**i post litē. fecerit. puta iudicē corruptit. vt. §. apud. §. q̄strum.

e **R**es. i. instātia. vt. r. c. de pto. cur. l. nulla.

f **I**dem de tutore. r. plus: q̄ de omni dolo ei⁹ puillus tenetur: q̄b dic vt. §. apud. §. illa etiam questio

g **I**n ea re. id est in dolo a procuratore commissus. ac.

h **D**olus. post litem contestatā commissus. Accursus.

i **N**on alicui. s. alteri noceat.

k **A**dmissit. s. procuratorē cū duo essent rei credendi vel dñi rei quam tertius possidebat: ad quā petendam vnus eorum constituit procuratorem qui post litem cōtestatam corruptit iudicē: nocet danti: non autem eius socio. vel dic. §. f. doli acli dicat dolus debet nocere cōmittenti: satis a sit dñs cōmittere presumitur: cum eius procurator post lit. prest. mittat: cū vna psona reputent

l **U**i equitate defensionis. i. exceptione aliqua: quia omnis venit ex equitate.

m **T**utus est. nisi rōne psonarū rē. vt. §. e. apud. §. ad uerfus. et. l. ij. §. et generaliter.

n **L**iberis. qui nichil. q̄z uere fuerunt ingrati: sed et si aliquid habuissent iure institutionis ex testō: rupto testamento perderent.

o **R**upto testō. agnatione posthumā.

p **C**ōseruādū est. vt. f. ab intestato succedere possint vt. §. de p. ratab. l. filii. circa. p̄n. r. §. de inoffi. test. l. m̄.

q **I**n persona eorum. s. filiorum.

r **I**n heredibus. i. non solum ipsi liberis: sed etiaz heredibus extraneis ipsorum et etiam ab intestato uentibus: et in filiis eorum. s. liberorum obtinet. r. q̄b

dolo eius excipi non d̄z quia alienalis est: isq̄ re⁹ extrane⁹ est: neq̄ alienus dolus nocere alteri debet. **S**i post litem cōtestatā dolo q̄d fecerit an exceptio eo noie i iudiciū obijciēda sit dubitari p̄t: q̄ litis contestatiōe res p̄curatoris fit: eāq̄ suo iā quodā mō nomine exequitur: r. placet de p̄curatoris dolo excipiēdū esse

Idē de tutore qui pupilli nomine ageret dicendū ē. **I**n vnuerfum autēz hec in ea re regula sequēda est: vt dolus omnimodo puniatur: et nō aliter sed ipsi qui eum admisit dānosus futurus erit. **P**api.

Ui equitate defensionis infringere actionē p̄t: doli exceptione tutus est.

Paulus.

Liberis exheredatis q̄ nichil ex patr̄ iudicio meruerunt: rupto testamēto suo sibi conferuandū est: nec opponetur doli mali exceptio q̄b non solum in persona eorū

de extraneis dixi: dic si p̄tus adierint liberi ab intestato: als enim non adita non transmittitur nisi liberis. vt. C. de cadu. tol. l. i. §. in nouissimo. et. §. de actio. emp.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respon. facit. §. ad trebel. l. heres. et institut. de re. diui. §. ex di. uerfo. r. §. cōi. di. l. in hoc iudicio. r. C. de seru. r. aq̄. l. ij. r. §. de condi. inde. si in area. et plene nota. §. de rei uendi. l. in fundo. ac.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

de re. diui. §. ex di. uerfo. r. §. cōi. di. l. in hoc iudicio. r. C. de seru. r. aq̄. l. ij. r. §. de condi. inde. si in area. et plene nota. §. de rei uendi. l. in fundo. ac.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

Idem q̄. Accur. **P**aulus respondit eum qui in alieno solo edificium extruxerit: non als sumptus consequi posse q̄ si possideat: et ab eo dñs soli rē uēdicet / sez opposita doli mali exceptione. **S**ceuola.

titu. l. habere licere. in fi. Solu. ibi ex stipulatu ad duplum fuit actum: hic ad interesse. quod satis habet si predium et quicquid plus interest ei det. Contra hanc tamen solutionem est in eodem titu. l. uenictus. vbi dicit idem in stipulatione duple. sed ibi non erat adhuc res restituta actori: et fm hoc die fideiussores dānati ad interesse ex promissione quam fecit de euictione. si d quidam dixerunt eum condēnatum ad duplum: r. tunc dices in. l. emptori. et in. l. habere licere. q̄ principalis fuit qui offerebat: hic autem fideiussores qui facilius auditur. et facit. §. de pign. si fundum. §. si plures. r. §. māda. l. si uero non re. §. fi.

Pro damnis. que passus est in iudicio.

Si debitor. furiosus. a. 30.

Pro furioso. creditore.

Eius. furiosus scilicet. secus ergo si non creditori: q̄ nulla esset delegatio: nec in eius re procederet: quod hic dicit fore necesse: licet debitor pretendat iustam ignorāntiam. vt in arg. cōtra. J. de solu. l. uero. §. i. et institut. manda. §. item si adhuc.

Existimabat. debitor delegatus.

Cum eo. s. debitore furioso. et agebat curatos furiosus. Accur.

Cum eo. s. debitore furioso. et agebat curatos furiosus. Accur.

Cum eo. s. debitore furioso. et agebat curatos furiosus. Accur.

Furiosus facit. s. eo. l. si opers. in fi.
Pater. s. rusticus. Accur.
Promissione. s. se prestaturus. et ad hoc facit. s. manda. l. si creditor. s. si inter. et de iure do. cum post. s. ysuras. r. s. fo. ma. l. in insulam. s. ysuras.

Per errorem. qd presumit: qd fuit rusticus. vt s. de pbatio. l. cu de indebito. r in hoc facit. s. de iu. do. l. iure succursum. s. fi.

Promississet id est tractasset. **A**uus. obstaturam. qz videtur voluisse eos cōsequi liberationem qz dixit recupera re non potuit. ad qd facit. s. de rei vdi. l. emptor. s. ancilla. r. s. de pbatio. l. procula. et s. fami herat. l. ex parte. s. intefato. r. s. de leg. ij. l. iucius. s. fi. et s. de lega. iij. l. si deicommiss. s. hec ca. et ad trebel. l. qui filium. et de do. l. ex hac.

Portionem. id est dodrantem Accur.
Quasi. i. ex quo dodrante. **S**ummaz. i. quantitatem. **I**n nomini bus. consistentes. **E**x kalenda rio. hoc est et ven ditor: qz libera s a creditore heredi tario: et debitori eidemq emptori proficiebat. et fa cit. s. de lega. iij. q filium.

Daret. cre ditore hereditario cuius erat kalen dariu: vel dic q erat hereditariuz in quo contineba tur etiam debitu a defuncto: vel dic q dicit se soluturu de debito qd dicit debitor hereditariu scri ptu in kalendario defuncti. r. fm hoc pcor dat iseriot glosa n **D**efuncto. hoc si contingit. **I**mpetravit. qd faciendu fuit. vt. s. de pet. he. diuus p **H**eredes. s. venditoris.

Petentes. s. precium. Accur.
Summoueri. nisi dent fideiussores de euictioe. vt s. de pericu. r. pmo. rei ven. l. pe. s. i. r. C. de iur. l. si post hic em non dabit: et ideo emptor no dz nota credere: sed certe neq potuit: qz impetratu fuit vt non diminueret aliqd ex hfditate et hoc s3 tertiu ex positione supioze s **D**imidia. i. sex vncijs. **R**ationem. i. eos non conueni as actioe tutele p parte qua here des sum. naz pro tua parte exrigui tur actio. vt. C. 6 her. ac. si adulta. Accur.

Potioe. fue runt em et alij he redes auj preter hanc: quozu par tes no curant la berari. **M**ortis. i. cu fuero mortuus. **D**eus. cui heres sum. **V**oluntatez. qz etiaz in legato videtur repetita cōditio: et sic non obstat. s. de lega. i. qui filiaz. que est contra. r. p hoc s. de condi. et de mon. l. aua. s3z eadē ratione non obstat de lega. i. l. filio.

Marito et filio cōmuni ex parte dimidia scriptis here dibus filia suā ex priorī ma trimonio natam ita heredem instituit: meula filia mea ex sex vncijs michi heres esto: si cuz coheredibus tuis parem rationem feceris pro mea portio ne in diem mortis mee et actus qui pēdet ex tutela tua quaz tictus pater meus tuus auus administravit: quesitum est an qz sub conditione insti tuta filia tua esset si omittet et hereditatem vti saluam tute le actionē habere: legata qz sibi a matre data conseq pos sit: Respon. fm ea que propo nerentur eam de qua quertur contra voluntatem petere: et ideo exceptionem doli obstaturam.

Conditio apposita in insti tutione: in legato et fideicom missis intelligitur repetita. h. d. Bar. **M**arito et filio cōmuni ex parte dimidia scriptis here dibus filia suā ex priorī ma trimonio natam ita heredem instituit: meula filia mea ex sex vncijs michi heres esto: si cuz coheredibus tuis parem rationem feceris pro mea portio ne in diem mortis mee et actus qui pēdet ex tutela tua quaz tictus pater meus tuus auus administravit: quesitum est an qz sub conditione insti tuta filia tua esset si omittet et hereditatem vti saluam tute le actionē habere: legata qz sibi a matre data conseq pos sit: Respon. fm ea que propo nerentur eam de qua quertur contra voluntatem petere: et ideo exceptionem doli obstaturam.

Causa enuclatua in modū cause proclata exceptionē idu cunt. Bar. **A**uus nepotibus ex filia le gavit singulis centena: et ad iecit hec verba: Ignoscite: nā potuerā vobis amplius relin quere: nisi me frōto pater ves ter male accepisset: cui dede ram mutuo quindeci que ab eo recuperare non potui: pos tremo hostes michi fere oēs substantiā abstulerunt: quesitum est an si aut heres ab hīs nepotibus patris sui heredi bus petar quindeci: cōtra vol untatem defuncti facere videat: et an doli mali exceptio ne submoueatur: Bndi excep tionem obstaturam.

Pro cogi emptor ad precium soluendum. Bar. **E**x quadrante heres scri s lebat interponi: vt etiam interposita cautione obliet ex ceptio petenti si velit contra conditionem vcinire vt hic talis em erat hec conditio: si non egeris actione tutele. quaz actus qzigitur verba fuerint hic consonant. et facit s. de condi. et demon. si cui.

Pro cogi emptor ad precium soluendum. Bar. **E**x quadrante heres scri s lebat interponi: vt etiam interposita cautione obliet ex ceptio petenti si velit contra conditionem vcinire vt hic talis em erat hec conditio: si non egeris actione tutele. quaz actus qzigitur verba fuerint hic consonant. et facit s. de condi. et demon. si cui.

Pro cogi emptor ad precium soluendum. Bar. **E**x quadrante heres scri s lebat interponi: vt etiam interposita cautione obliet ex ceptio petenti si velit contra conditionem vcinire vt hic talis em erat hec conditio: si non egeris actione tutele. quaz actus qzigitur verba fuerint hic consonant. et facit s. de condi. et demon. si cui.

Pro cogi emptor ad precium soluendum. Bar. **E**x quadrante heres scri s lebat interponi: vt etiam interposita cautione obliet ex ceptio petenti si velit contra conditionem vcinire vt hic talis em erat hec conditio: si non egeris actione tutele. quaz actus qzigitur verba fuerint hic consonant. et facit s. de condi. et demon. si cui.

Pro cogi emptor ad precium soluendum. Bar. **E**x quadrante heres scri s lebat interponi: vt etiam interposita cautione obliet ex ceptio petenti si velit contra conditionem vcinire vt hic talis em erat hec conditio: si non egeris actione tutele. quaz actus qzigitur verba fuerint hic consonant. et facit s. de condi. et demon. si cui.

Liber Sextus.

Quar res actio nō dat. Qñq; a pñcipio non nascitur actio: vt in turpib⁹. vt. l. de h. ob. l. ghaliter. et. l. seq. qñq; nascit sinefficax: vt cū dol⁹ vel met⁹ interuenit. vt. C. de inu. l. h. pu. dolo. qñq; efficax s; postea fit inefficax: vt p pactū vel similitē cām. vt. l. i. et. l. j. r. iij. et. iij. non ergo de obus hic titu. dicit sed de qbus dā r inordinate.

Ursurā: dum. tu dicat. hoc dic vt. l. de iureiurā. l. ij.

Judicē. l. pro pue. et sic supple quasi. sic. C. de fideicommi. l. questionem. et sic non obstat. C. ne quis in sua cā. l. i. vel il lud in pñcipio iuris ditionib⁹: hoc in voluntarijs. arg. s. de adop. l. ij. et fact. s. de cōf. l. i. pūma placet. Ac.

Non obstat. q; replicat etiā sine restituē. vt. l. de iureiuran. l. i. iusturādum. s. q. q. est ptra. r. facit. s. de pac. l. ptra iur. in prin. Accur.

Istā. l. iusturandum. Accur.

In iudicio. idēz s; extra. vt. l. de iureiuran. l. tu tor. et ar. s. de admi. tu. quoties. S; nec vtiq; et ar. s. manda. l. idēz. s. fideiussores.

Discessuruz se. fuit s; pactū de nō agēdo sub conditione si talis iurauerit. quod valet existēte conditione. vt. l. de iureiur. l. si quis cū debitore. et sic nō ob. argu. cōtra. s. de diner. r. tēpo. p. scrip. l. pe. s. penul.

Possessor. dubitatio erat: an idē in reali actiōe q; s; l. psonali: vt possit iusturādū deferri: vel an iusturādū aliteri? alii. p. st. s; r. pacti dari p. vt. l. s. pac. si tibi. s. pactū

Non esse obligatum. i. se non fideiussisse. Accur.

In rem. l. pecuniam nō esse numeratā vel solutam fuisse. cū sic ei defertur. vt. l. de iureiur. duob⁹. s. ij. et. l. si. s. fideiussores. secus si pactum sit fideiussori: quia tūc demum reo p. def. si hoc agatur. vt. l. de pac. l. fideiussores. r. l. videlicet. Sed quid in dubio? Rñ. de toto iuraf. se videtur. vt. l. de iureiur. l. si. circa pun. cū locum solutionis obtineat. vt eo. titu. l. duobus.

Quarū rerū actio nō dat: r de exceptiōe iusturādū. l. i. v.

Istian⁹. iusturādūz vicē rei iudicate? obstat: nō im merito: cuz ipse q; s; iudicem aduersariū suū de causa sua fecerit: deferēdo ei iusturādū.

Si pupillus sine tutoris auctoritate detulerit iusturādū: dicem⁹ nō obstatē exceptionē istam: nisi tutore auctore in iudicio delatio facta sit. **S**i p. tutor fundi iusturādū detulerit aduersario: vt si auctor ei iurasset suū fūdūz se tradidisse ab ea p. trouersia discessurū se: exceptio possessori fundi dabitur.

Pro se tñ iurāo sibi tñ parit exceptionem: secus si in rē iuret. b. d.

Si fideiussor iurauerit: si q; dez de p. s; sua tñ iurauerit quasi se nō esse obligatum: nichil reo p. derit. si vero in rem iurauerit: dabit exceptio reo quoq;.

Dñs seruum q; negocia sua gessit manumittēs pōt a liberto facto stipulari q; sibi d; ipe seru⁹ de negocijs gestis. h. d.

Si manumifero etiā seruū q;

Ob eam rem. i. ob gestionem.

Si tunc. l. cum gereret.

Abruptū. i. surreptū a liberto ipsi patrono. vel eōtra ipsi liberto ereptū p stipulationem patroni. et ad hoc s. que in frau. credi. que autē s; simili. et. l. si. circa pun.

Ites idē intelligo s; m. s; o. si non fuerit lucrū sed male administratū de lo. vel culpa. arg. s. de nego. gest. et factū. r. l. at qui. et facit. s. de ma. res. l. seruuz. et. C. de libe. cau. l. si. et C. an seru⁹ ex suo facto. l. p. misisse. Sed q; erat dubitatio: Rñ. s; m. s; o. r. q; causa oneranda libertatis: q; sicut de neg. gest. nō tenetur ita nec de stipulatione sup eo interposita: venit ergo in hāc stipulatione q; s; tūc est bona fide p. stare opz: r. hoc videtur p. mittere: vt r. a. s. l. loca. l. que. ro. circa pun.

Imposita a patrono liberto causa onerāde libertatis petri non possunt siue statim siue ex interuallo imposita sunt. et declarat dictum suum dilucte vsq; ad finem legis per diuersos casus r in. s; i. seruus. in. l. seq.

Que oneranda libertatis causa stipulari sum a liberto exigere nō possum. onerāde aut libertatis cā facta bellissimi me? ita diffiniunt: q; ita iponitur liberto: vt si libert⁹ patronum offenderit petant ab eo: semperq; sit metu extractionis et subiectus: p. p. quē metū qd uis sustineat patrono p. c. plen te. Et in sūma si icōtinēt ipositum qd sit liberto? qd oneret ei? libertatem: dicēdū est exceptioni locū fore. Sed si. post interuallū: habet qdē dubitatio nez: quia nemo cogebat eum hoc promittere: sed idem erit

di simpliciter: sed si patronum in aliquo offenderit: tūc demum exigat non alis: tunc dicit causa libertatis oneranda imponi: vt hic subiicit. r. l. i. si. in si. hoc tamē distincto: quia si incontinenti hoc modo stipuletur prestatur factis causa oneranda libertatis promissum. si autem ex interuallo p. mittere: eodē modo imputet sibi libertus: nisi p. bet q; nimia reuerentia r amore quem habuerat in patrono sic p. misit: vt hic subiicit. Et ita ex eo q; ex interuallo sit transferri onus p. bādi in libertū. Ac.

Subiectus. l. patrono. Accur.

Incontinenti. i. tēpo: quo manumittitur.

Liberto. promittenti p. dicto modo.

Sum. l. libertum. Accur.

a Metu solo. str accipit hic metus. C. de trāsac. in pōssas. r. no. h arg. q mulier q rē suā vēdidit vel hypo thecauit: si renūciavit metu vel reuerētia q possit reuo care. idē de clerico q metu et reuerētia epi renūciavit p bēde: h nō interueniat corporis cruciatus.

b Libertatis. pura si in aliq me offenderis ero so cius tibi i bonis tuis. l. michi r ti bi sint cōia. vt ar. J. de bo. lib. l. i. §. si. vel dicim? so cū te ponēte cētū in societate: r ego ponā trāsde cum hoc p rōno expe diebat: qz libert? hūi fat negociari.

c Pro socio. ad cōicāda bona fm p mī casuz: vt ad cōferēdū fm aliū cū offenderit i ali quo libert? p rōnis sic em agit p so cio. vt no. §. cōi di ut. l. i. ac.

d Libertū. qā factus est bone fi dei: sed in fctib? stricti iuris: vt in stipulatione obli gati: h exceptionē hz. vt. §. §. q one rande. r. §. pri. §. et facit. §. de ope. lib. l. labeo ait.

e Ceteras rei coherētes. vt. §. §. excep. l. exceptiones. §. i. r. C. §. excep. l. defensioes. et. §. ad vel. l. mu lierem.

f Nec ei. f. de gan das.

g Reus fact? est. trāsferēdo in se obligationē vel to tā: vel eius partē q dicit expromissor. vt. §. de dolo. l. et h.

h Libertū. f. nō eē denegādas. (elegāter. §. seru?.

i Reo. i. expromissore.

k Siue ei. f. expromissori.

l Exterit. libertus. Accur.

m Reo. i. libertū. Accur.

n Fact? fuerit. trāsferēdo in se obligationē: vt. §. dixi o.

o Vel rei. q rogatu liberti pncipalit se obligauit: vt C. de vsur. rei iudi. l. i. §. si. et. §. de psc. l. qd dicitum.

p Habebit. §. de cōdi. in debi. si nō souē. §. libert? §. So. lbi debebantur patrono siue officiales siue aru ficiales: hic non cum effectu.

q Libertū. facit. §. n. i. pure. §. si. et. et qd ibi no.

r Id fecerit. i. qd promiserat creditori patroni.

s Item si libertus. cōuersus casus ad superiorem: sed tamen idē iuris est.

probandū: et hoc tū cā cogni ta si liqdo appareat libertum metu solo? vel nimia patroni reuerentia ita se subiecisse: vt vel penalī quadam stipulatio ne se subijceret. **¶** Si oneran de libertatis? causa societate libertus cū patrono colerit: et patronus cū liberto p socio? agat: an hec exceptio sit neces saria? et puto ipso iure tutū eē libertū? aduersus actionē pa tronī. **¶** Exceptiones oneran de libertatis cā: sicut r ceas? excep tiones fideiussorū nō eē denegandas sciendū est. **¶** Nec est? quidē q rogatu liberti reus factus? est: sed et ipsi liberti? si ue procurator ad defendēdū a reo? datus fuerit: siue et? he res exiterit? cū em id pposi tū sit pretoris in hmōi obliga tionibus reo? succurrere: non seruaturū ppositū suū nisi fi deiussorē qd? et euz q rogatu liberti reus factus fuerit? ad uersus patronū defenderit. et em parul refert p rōnis liber tus patrono cogatur dare: an per interpositā fideiussoris? vel rei? psonā. **¶** Siue aut ipsi pa trono sit pmissum: siue aliqvo luntate patroni: onerande li

t Patronus. sed cur secus in fideiussore et expromis fore. vt. §. §. exceptiones. q excipiunt vt ibi: hz hic debi tor delegatus non excipit: qz hui? nō interest cū cui cūqz soluat liberat: at illi als nō tenent: et interest eozū pot? non soluere qz soluti patrono a liberto repeteret: vt. J. de fideiussor. si stipu latus esses. in p n.

v Per p dictionē. sine cā vel cer ti. vt arg. §. si cer. pe. l. si r me. **¶** Successorū bus. in vniuersū ius. secus in sin gulari. vt. §. i. r h. **¶** Heredē. sec? i successore singu lari. vt. §. §. siue autem. in fi. **¶** Filio. exce ptio. vt. r. §. de excep. l. fi. r. §. de iureur. l. qto magis. Quid aut contra si pati rat filū dare non oportere? R n. forte datur exceptio filio. arg. J. de p b. oblig. quod dicit. §. si ita quis. fm h. immo. sine for te. vt. §. de iureiur. rā. qui iurasse. §. pater. **¶** Si in alea. l. telligo aleā eē lu dum. sunt em qui dā concessi. vt. §. de alea. l. an p e. et penul. r. fi. vnde cū non cōmittitur virib? fortune nō habet locū qd hic dicitur de vendi tione fm h. J. r e z et euz cōmittitur et non est prohibiti: vt ad vni caponē: nō hz similit lo cū. et facit. §. de proba. l. in exceptionib?. in fi.

S I filiofamilias delarū sit iustitā dū: et iurauit patrē suum dare nō oportere danda est p rō exceptio? **¶** Si in alea? rē vendam? aut ludā? si euincatur/ de euictione tene ri nō debeo: et si euicta re pue ntar: exceptioē sūmouebitur emptor. **¶** Si seru? p mittat

et non est prohibiti: vt ad vni caponē: nō hz similit lo cū. et facit. §. de proba. l. in exceptionib?. in fi.

b Vendam. puta si vicero vēdas michi fundū r tias num: et si viceris vendā sempromianū p decz tibi: vel ipam rem tibi vēdidit et precū lusi: vel ipam estimataz lusi. vel dic venturo filio pncipis: cū putarē ab eo pūci in vulgus vēdidisti michi quasi in aleā fortune illd qd eras accepturus: r qd postea accepisti michi dedisti: et est euictū: nō teneris. arg. §. de cōtra. emp. l. nec emptio. et de actio. empti. l. ex empto. §. fina. ibi quēsdmoduz zc. vel fm. R. vendo ego ludens et precium michi ludē ti soluis: quod perdo: de euictione non teneor: sicut nec tu vsucapsi. vt. §. pro empto. l. si qd cū sciret. et intelli gebat etiam in ludo permissio.

c Aut ludam. ipam rem/ vel estimationem/ vel ines timatam: et intelligo hoc casu qn inesumatā etiam in ludo permissio fm. R.

v Per p dictionē. sine cā vel cer ti. vt arg. §. si cer. pe. l. si r me.

¶ Successorū bus. in vniuersū ius. secus in sin gulari. vt. §. i. r h. **¶** Heredē. sec? i successore singu lari. vt. §. §. siue autem. in fi.

¶ Filio. exce ptio. vt. r. §. de excep. l. fi. r. §. de iureur. l. qto magis. Quid aut contra si pati rat filū dare non oportere? R n. forte datur exceptio filio. arg. J. de p b. oblig. quod dicit. §. si ita quis. fm h. immo. sine for te. vt. §. de iureiur. rā. qui iurasse. §. pater.

¶ Si in alea. l. telligo aleā eē lu dum. sunt em qui dā concessi. vt. §. de alea. l. an p e. et penul. r. fi. vnde cū non cōmittitur virib? fortune nō habet locū qd hic dicitur de vendi tione fm h. J. r e z et euz cōmittitur

a Non esset. maxime. Accur.
b Spōdeat. idē si nō spōpōdisset. nā hoc casu etiā ex promissioe in seruitute facta tenet. vt. C. an seru^o ex suo facto. l. iij. qd est speciale cōtra regulā p^{ri}me. l. in eo. ti. et facit. s. de libe. causa. l. fina.

c Alioquin ini quē esset. no. sic. s. d. ac. emp. l. ex em pro. s. ibidez. r. s. de condi. cā. da. si pecuniam. s. q. si distractus.

d Nō exigat. pure. r. non expe- ctata cōditioe vt hic fuit. et facit. s. eo. l. i. s. q. oneran de. r. qd ibi no.

e De litigioso. Q: et hec est exce- ptio. ideo iste ti. h. ponit post alias exceptiones.

Litigio- sam. de nūcia- tio. scā fuit veditio: vt h. et. C. e. l. i. si. idē si ēptor. vt. C. de reuel. v. si maior. sed an iducat ma- lā fides: Rñ. sic si ceperit hē mala fide: ats nō. vt. s. de mmo. l. tutor. r. s. qd sal. tu. au. l. si id iqt. r. sm hoc intelligit. C. s. rei ven. si fundū. In casu forte psumit mala fides. vt. s. que l. frau. cre. ait p^{ro}. s. ita demū.

f Sit. hodie nō est opus cōtesta- tione. vt in aut. s. lit. in pñ. nisi pso- nali actioe forte. vt. C. eo. l. i. s.

g Exceptioni. exceptione patit q rem litigiosam emit: qz si cecidit a posse sioe et petit eam ab aliquo: obstat exceptio rei li- tigiose. et facit. s. q. res pig. obli. pos. l. i. s. eam rem.

h i. i. quia. Jungat. forte etiam simulste. arg. s. de trāfac. cum hi. s. si cum is. Accur.

Litigio h Nō poterāt. i. difficile erat. r. no. hic qz vicisū litigio si vicisū si nō afficit rē: als noceret cui liber: vt furti vicium. rē nō af. C. si ipso. minore vel dño vel furioso. **lit** Pertiere. emi q ab eo cū^o tutote vel. cur. vel. pecu- ra. agebat: repellat exceptioe/ si scies emi rē litigiosam.

dño pecuniam vt manumitta- tur: cū als non esset^o manumif- surus dñs: eāqz liber fact^o spō- deat: dicitur nō obstat exce- ptionē patrono si eā petat. nō em onerande libertatis causa hec pecunia pmissa est: alio- quin iniquū esset dñm seruo carere et p^{ro}io eius. toties er- go onerande libertatis cā pe- cunia videt promitti: qtiens sua sponte dñs manumisit: et propterea vult libertū pecu- niā promittere vt nō exigat^o eam: sed vt libertus eū timeat et obtemperet ei.

De litigioso Tit. vi.
C Aplanus.

Litigiosaz rem nō fa- cit denun- ciatio^o que impediten- de veditio- nis cā fit.

Lis duorum p^{ri}mi et scdⁱ non facit rem litigiosam qvē- ditur ab eo qui litem p ea re non partebatur. h. d.

Si inter p^{ri}mū et scd^m lis p^{re}stata sit: et ego a ticio eme- ro q nullā controuerfiā parte- batur: videam^o an exceptio^o locus sit: et putē subueniēdū mchⁱ: qz is qui mchⁱ veditit nullā litem habuit: et q^o pōt fieri vt duo inuicē eius litem inter se iungant: q cum ipō li-

vt. l. p^{ri}. et agā nūc cōtra aliquē possidentē. et sic est in rem ex pte opponētis hec exceptio: sicut exceptio doli. vt. s. de doli excep. l. i. s. i.

Seruo cū emerit. rez litigiosam et noie peculiari vel dñico sine mandato dñi.

litigare nō poterant. si tñ cum procuratore/ tutore/ curatore ve alicuius acceptū iudictum sit: pñs erit dicere qñi cum ipō litigetur: et ita ad eum excep- tionem pertinere^m.

Ad hoc vt res fiat litigiosa impicitur scientia sine ignorā- tia et q emit et nō eius cui ac-

Sequitur. h. d. Iulia.

Seruo cū emerit^o scit ignorauerit aut dñs vel cōtra vidēdū est cuius pot^o p^{re}ctā da sit scia: et magis est vt scie- tia inspicienda sit eius q cōpa- rauerit: non eius cui acq^{ri}t. et ideo pena litigios^o cōpetit: sic tamen si non mādato domini emit. nā si mandato^o: etiam si scit seruus dñs autē ignora- uit: scia non nocet/ vt et iulianus in re litigiosa scribit.

Patitur penā dupli qui rē litigiosam cōsecrat vel dedi- care facit. Itē equū est eū cō- modum percipere pene com- misse: q dānum sustinuit. h. d.

Paulus.

Rem de qua controuer- sia est prohibemur i sa- crū dedicare: alioqn dupl^o pe- nam^o patimur: nec imerito^o ne liceat quoqz mō durlorem ad- uersarij cōditionē facere: sed duplū vtrum fisco an aduersa- rio p^{re}standū sit nichil ex p^{re}- mitur: fortassis autem magis aduersario p^{re}standum sit: vt id veluti solacium habeat p

Rem. penaz. nō inuenio i alio casu penā sta- tutā: nisi q statuit hodie. C. eo. l. h. q est contra.

Nec imerito scz statuit^o penā dupli: vt sic terreat^o hōies a talibus s; qrit an fiat religioza: Rñ. nō si aliena erat: r hoc inuit in si. huius. l. sicut nec religiozam facit qz rem alienam vt in l. de rerū di. s. religiozam.

Sfacere. sit deterior si fiat religioza vel si fiat sacra: quantum in eo est: si etiam adiungeretur edibus cum esset tignum. vt. s. de rei vendi. in rem. s. tignum. Item si fiat alienatio in potentioem. argumen. s. si ex noza. cau. l. i. s. i. non tamen hic dupli pena locū habet: nisi in casu quem hec lex ponit.

Pena litigio si. i. repellit exce- ptioe qui emit si a possessioe cadat r vendicet. non effi- erat illa pena sta- tuta p leges istas s; hodie statuitur vt. C. e. l. h. r. facit s. de publi. l. eum qui. s. in hac. in fi. et. s. de cōtrahe. empt. l. in hmoi. et. s. de v^{er}scap. l. sequitur. s. labeo Accur.

Si manda- to. immo et si mādatus interuenit debet inspicere ser- uo scientia. vt. s. s. edil. edic. l. cū mā cipis. ibi et certuz incertuz: que est cōtra. Sol. hic de certo emēdo mā- dauit puta sticho quo casu ipe dñs videt emisse: ibi mādauit in gñe: puta emas quen- dā talē fūi ad ta- le op^o facienduz. Alij dicunt hō dño p^{re}re: ibi abñre. et facit. s. de iur. et fac. igno. l. in qd^o mū. r. s. qd vi aut cā. si op^o. s. i. r. s. de hē. emp. s. et si seru^o. r. s. s. lib. cā. l. immo.

Rem. penaz. nō inuenio i alio casu penā sta- tutā: nisi q statuit hodie. C. eo. l. h. q est contra.

Nec imerito scz statuit^o penā dupli: vt sic terreat^o hōies a talibus s; qrit an fiat religioza: Rñ. nō si aliena erat: r hoc inuit in si. huius. l. sicut nec religiozam facit qz rem alienam vt in l. de rerū di. s. religiozam.

Sfacere. sit deterior si fiat religioza vel si fiat sacra: quantum in eo est: si etiam adiungeretur edibus cum esset tignum. vt. s. de rei vendi. in rem. s. tignum. Item si fiat alienatio in potentioem. argumen. s. si ex noza. cau. l. i. s. i. non tamen hic dupli pena locū habet: nisi in casu quem hec lex ponit.

Traditio est. factor. De actio. et ob. Obligaciones. iure. subaudi. scz. ac. figuris. qm. consuevit q. sunt iste obligaciones q. oriunt. ex varijs figuris causaz. qm. qda. ille q. sunt ex qm. actu et ex qm. male

ficio: et tale dicitur p. dictione. furtiuu. scz. ex qm. actu et ex quasi maleficio. et fm. hoc sunt tria membra. Aliq. dicitur vt. p. hoc est se dicit. pp. c. d. d. tionez. furtiuu. q. hz. insignia. furtiuu. et maleficioz. n. m. th. est. ex maleficio. q. dat. in heredes. vt. isti. de. ob. q. ex. de. in. fi. It. no. ex. c. o. tractu. qz. no. da. retur. in. q. m. est. lo. cuplatu. peculiu. m. th. sed. in. soli. dum. q. ten. peculiu. in. soli. du. pate. retur. vt. s. b. pec. l. ij. s. ex. ca. 1. fm. p. dic. s. ex. f. ctu. scz. vel. quasi. It. ex. maleficio. sup. ple. vel. q. si. vt. sit. argum. entio. a. suffici. ent. parti. u. numerat. o. e. r. s. h. oc. sunt. q. n. q. m. e. b. ra. Tel. in. re. lig. e. d. u. est. de. obliga. tione. bus. q. no. sit. iure. f. ordinario. sed. magis. pp. tio. q. da. z. iure. i. extra. ordinario. sepa. ra. to. a. f. ctu. vel. qua. si. et. maleficio. vel. q. si. vt. act. o. e. s. que. dan. t. loco. in. f. di. c. to. r. i. vt. in. in. f. di. c. to. q. b. vi. aut. d. a. et. eo. casu. c. h. dat. c. o. tra. e. u. q. no. fecit. sed. ratu. h. z. vt. de. nora. q. bus. coue. nitur. domin. ex. delicto. serui. vel. de. pauperie. vel. de. actio. e. q. b. met. cau. sa. que. dat. c. o. tra. bone. fidei. possessor. e. in. si. h. v. De. vti. libus. ast. dico. p. pretore. s. dari. no. ori. ex. f. ctu. ex. quo. di. recta. vel. alio. factu. ex. quo. dat. directa. vt. ex. albo. p. to. is. corrupto. na. c. h. q. s. vendit. actione. sua. emptou. dat. vti. l. lo. no. nascit. vel. dic. dat. vti. l. is. no. ex. illa. ved. t. i. c. e. s. z. po. tius. ex. ipso. veteri. f. ctu. vt. no. C. de. lega. l. ex. legato. de. ac. in. re. dic. q. no. nascit. ex. obli. vt. in. su. de. ac. s. i. v. h. nec. proprie. b. actio. vt. l. e. l. actio. It. stipulatio. e. s. p. to. i. e. et. inter. dicta. no. sunt. pp. t. i. e. actio. e. s. vt. l. e. l. actio. s. h. b. o. De

eo q. potentiori aduersario traditus est. De actionibus et obligacionibus. Titu. vij. Hec lex multis artificialit procedit per diuisiones obligacionu. et diuiditur cu. dua. bus. l. l. seq. et prin. q. te. in. sex. partes. in. prima. ponit. prima. diuisionem. obligationu. in. se. cunda. subdiuisionem. in. ter. tia. declarat. quomodo. contra. hitur. obligatio. re. in. q. tra. quo. modo. contra. hit. verbis. q. nto. quomodo. c. o. s. e. n. s. u. s. sexto. ponit. et. declarat. quod. contra. hit. obligatio. ex. maleficio. s. c. d. a. s. b. i. obligaciones. tertia. s. b. i. re. contra. hitur. quarta. s. b. i. s. b. i. s. autem. quinta. in. l. seq. sexta. i. prin. l. quarte. vsq. ad. s. si. q. s. absentis.

Bligatio = nes aut ex contractu nascuntur aut ex maleficio: aut proprio q. dam iure ex varijs causarum figuris. Obligaciones ex contractu/aut re contrahuntur/aut verbis/aut p. sensu. Re contrahitur obligatio: veluti mutui datione. Mutui autem datio consistit in his reb. que pondere numero mensurave. consistat: veluti vino/oleo frumento/pecunia numerata

actionib. q. oriunt. ex pactis inco. n. e. t. i. appositis: dicit. q. da. q. sunt. ex. varijs. figuris. causaz. s. z. pot. dici. ex. f. ctu. c. h. sint. obligatou. talia. pacta. vel. coue. n. o. e. s. na. et. i. p. m. d. Obligaciones ex f. ctu. i. p. o. p. t. i. e. (pacti est f. ct. ponitur. vt. l. de. verbo. signifi. l. labeo. Accur.

quas res in hoc damus vt accipientis fiant: postea alias recepturi eiusde generis et qualitatibus. Is quoq. cui re aliam quam comodamus / re nobis obligatur: sed is de ea ipa re quam acceperit restituenda tenetur. et ille quidem qui mutuum acceperit si quolibet casu qd acceperit amiserit: nichilominus obligatus permanet. Is vero qui vtendum acceperit si maiore casu cui in iustitias humana resistere non potest: veluti incendio/ruina/ naufragio/rem quam acceperit amiserit/securus est: alio tamen exactissima diligentia custodiende rei prestare compellitur: nec sufficit eandem diligentiam adhibere quam in suis reb. adhibet: si alius diligentior custodire potuerit. sed et in maioribus casibus si culpa eius interuenit tenetur. veluti si quasi amicos ad cenam inuitaturus argentum qd in eam rem vtendum acceperit: peregre proficiscens secum portata reuoluerit: id aut naufragio aut predoniu/hostiu ve incursum amiserit. Is quoq. apud quem rem aliquam reponimus re nobis tenetur: qui et ipse de ea re quam acceperit restituenda tenetur. sed is etiam si negligenter rem custoditam amiserit securus est: quia enim non sui gratia acceperit: sed

hoc no. est. ex. natura. mutui. sed. pacti. vt. s. de. nau. fe. l. i. Item. excipe. s. ti. iij. si. opera. m. Si. maiore. casu. i. fortuito. n. Diligentiam. hoc. distigue. vt. s. c. o. m. o. l. si. vt. certo. s. i. m. t. e. r. d. u. m. et. facit. lex. in. rebus. o. In. maioribus. s. fortuitis. p. Interuenit. s. casus. q. Is. que. q. d. ic. vt. in. su. eo. s. p. t. e. r. e. s. r. Tenet. nisi. ita. posita. sit. vt. certa. q. n. t. a. s. reddatur. tunc. egreditur. suos. terminos. vt. s. de. po. l. lucius.

e. C. o. s. e. n. s. u. s. q. r. t. i. m. e. b. r. a. s. l. i. t. t. e. r. s. n. o. p. o. n. i. t. u. r. q. z. i. u. r. e. c. i. u. i. l. i. f. u. i. t. i. r. o. d. u. c. t. u. s. et. s. i. c. p. e. r. h. a. s. l. e. g. e. s. l. e. g. n. i. t. u. s. v. e. l. q. z. n. o. n. e. s. t. f. r. e. q. u. e. n. s. v. e. l. d. i. c. q. z. s. u. b. h. o. c. s. b. o. s. v. e. r. b. i. s. c. o. n. t. i. n. e. t. u. r. n. a. s. b. o. t. i. s. o. b. l. i. g. a. t. i. o. a. l. i. s. e. n. t. i. a. t. i. o. n. o. r. i. s. i. s. i. n. e. l. i. t. t. e. r. i. e. a. l. i. s. i. n. s. c. r. i. p. t. i. s. s. e. d. i. n. s. t. i. e. o. p. o. n. i. t. h. o. c. m. e. m. b. r. u. m. f. R. e. s. t. i. t. u. t. h. e. c. e. t. s. e. q. u. e. n. t. i. a. e. x. p. o. n. e. v. t. i. s. t. i. q. m. o. r. e. s. z. h. i. t. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. e. t. c. a. u. e. t. i. b. i. q. z. h. n. o. p. o. n. i. t. d. e. i. n. d. e. b. i. t. o. i. n. f. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. e. s. e. x. f. c. t. u. i. z. i. n. i. n. s. t. i. p. o. n. a. t. s. i. n. f. e. a. s. q. u. e. s. u. n. t. e. x. q. s. i. f. c. t. u. v. t. i. l. e. x. m. a. l. e. f. i. c. i. o. s. i. s. q. z. q. z. A. c. c. u. r. s. M. e. s. u. r. a. v. e. d. e. h. i. s. d. i. x. i. s. s. i. c. e. r. p. e. l. i. s. i. h. i. b. i. D. a. m. u. s. e. x. p. r. o. p. o. s. i. t. o. i. n. s. e. p. e. e. a. s. d. e. r. e. s. r. e. c. i. p. i. m. u. s. e. n. i. a. m. i. g. n. o. r. a. n. t. e. s. i. I. p. s. a. r. e. i. n. h. o. c. d. i. f. f. e. r. a. m. u. t. u. o. e. t. d. i. c. y. t. i. n. s. t. i. e. o. s. i. A. c. c. u. r. k. E. t. i. l. l. e. s. e. c. u. s. d. a. d. i. f. f. e. r. e. n. t. i. a. l. P. e. r. m. a. n. e. t. v. t. e. t. C. s. i. c. e. r. p. e. t. a. l. i. n. c. e. n. d. i. u. m. p. r. e. t. e. r. q. z. t. r. a. i. e. c. t. i. c. i. a. v. t. s. d. e. n. a. u. f. e. l. n. a. u. t. i. c. a. s. e. d.

Liber Sextus.

a **Q**ueri. i. sibi putari debet. vt insti. eo. §. pe. Accur.
b **N**egligentiā. i. latā culpā. vt. §. de pos. l. qd. nerua. r. facit. §. ad treb. l. mulier. §. §. en. r. §. de suspec. tu. l. ipu. berib. §. 1. r. §. de h. sig. l. magna. §. in casib. tene. de for. tuito casu. qd. dic. vt. §. de pos. l. i. §. sepe. euenit. Accur.

c **T**ene. quo ad pignora. sed qd. ad hypothecariāz sec. nā illa ptrahi tur solo p̄sensu. vt. §. de pig. act. l. i. et de hoc die vt not. insti. q. mo. re. con. trahi. obli. §. fina. Accur.

d **V**erbis. huc usq. de his q. re. ptrahitur. nūc de his q. h̄bis. qd. dic. vt. insti. de ver. obli. in prin.

e **S**ed aut pro prio. vocatur. larg. gissime acceptus etiā p̄ expromis. fore quādo libera tur re. accipit. qz. fidē suam ponit. p̄ alio. stricte alit. vt. insti. de fidei. et dic. vt. ibi. Accur.

f **O**bligatiōe. q̄si ad rem q. vna est. r. quia vna so. lutio vtrāq. tollit. alia est tñ vni. et alia est alteri. obli. gatio. r. sic quo ad formā diuerse sūt. vt. in duobus reis. p̄mittēdi. vt. §. de duob. reis. l. iij. §. fina. Accur.

g **S**tipuletur. aliquis. Accur.

h **N**on possit. vel qz. non est. nec eē p̄t. vt. chyme. ra. vel qz. stipula. tor non h̄z. cōmer. cū. p̄pter religio. nis diuerstatē. vt. iude. mācipū. chui. stiani. vel rōne de. licci. vt. hereticus. quibus castibus inutilis est stipula. tio. aliter si promissor nō habet rei cōmercium. stipula. tor habet. vt. §. tu. i. l. multum.

i **I**nutilē eē. indiget em̄ stipulo naturali r. ciuili rōne.

k **I**gnorauerit. p̄ qd. videbat valere sicut ēptio libe ri hois valet inter ignorātes. vt. §. de ptrahē. emp. q. offi. cij. §. i. r. l. liberi. r. l. domū. r. §. itū. i. l. nemo. r. insti. de inuti. stipu. §. si impossibilis.

l **C**onditione. natura. f. vel iure. qd. dic. vt. insti. de inuti. stipula. §. si impossibilis. Accur.

eius a quo acceperit in eo so. lo tenetur si quid dolo perie. rit. negligentie vero noie ideo nō tenetur: quia qui negligēti amico rem custodiēdā cōmit. tit. de se queri. debet. magnāz tamē negligentiam placuit in doli crimine cadere. **C**redit. tor: quoq. qui pignus accepit re tene. quia et de ea re quāz accepit restituenda tenetur.

Verbis autē obligatio cō. trahitur ex interrogatione et respōsione: cum quid dari fie. ritve nobis stipulamur. **S**z. aut pprio nomine quisq. obli. gatur: aut alieno. qui autē alie no nomine obligatur fidelis. for. vocatur: et plerūq. ab eo quez pprio nomine obligam. alios accipim. que eadē obli. gationē teneātur: dum cura. mus vt qd. in obligationē de. duxerim. tutius nobis debea. tur. **S**i id qd. dari stipule. tur. tale sit vt dari nō possit: palā est naturali ratione inuti. lem esse stipulationem: veluti si de homie libero aut tā mor. tuo: vel edib. deusitis facta sit stipulatio: inter eos qui igno. rauerint eum hominez liberū esse: vel mortuū esse: vel edes deusitas esse. **I**de iuris est si quis locū sacrū aut religio. sum dari sibi stipulat. fuerit. nec minus inutilis est stipula. tio: si quis rem suam ignorās suā esse stipulatus fuerit. **I**te

sub impossibili conditione. fa. ctam stipulationē cōstat inuti. lē esse. **F**uriosum siue stipu. letur siue p̄mittat: nichil age. re natura. manifestū est. huc. pximus est qui ei. etatis est: vt nōdū intelligat. quid aga. tur: sed qd. ad hūc benignius acceptū est. nam qui loqui po. test: creditur. r. stipulari: r. pro. mittere recte posse. **M**u. tum. nichil p̄tinere ad obliga. tionē verbor. natura. manife. stu. n. est. Sed r. de furdo ideoz dicitur: qui etiam. si loqui pos. sit. siue p̄mittat: verba stipula. tis exaudire debet: siue stipu. letur debet exaudire verba p̄ mittētis. vnde apparet nō de eo furdo nos loqui qui tardi. exaudit: sed qui omnino non exaudit. **I**ulianus.

Consensu. fiunt obliga. tiones in emptōibus: v̄ ditionibus: locationibus: cō. ductionibus: societatibus: man. datis. **I**deo autē istis modis consensu dicitur obligatio. nem cōtrahi: quia neq. verbo. rum. neq. scripture vlla pprie. tas. desiderat: sed sufficit eos qui negocia gerunt consenti. re: vnde iter absentes quoq. talia negocia cōtrahūtur: ve. luti per epistolā vel per nūciū. **I**te in h̄s contractibus. alter alteri obligatur de eo qd. alte. rum alteri ex bono r. equo pre. stare oportet. **P**aulus.

Natura. quia consentire impeditur. Accur.

Intelligat. f. plenissime.

Quod. i. p̄sum. Accur.

Credit. d̄modo aliquid sensum habeat: r. nō sit in. fans. vt. §. i. l. i. r. l. mulier. nisi in casu. vt. §. rem. pupil. li saluam fo. l. ser. uū. r. de h̄s duo. bus d̄i. l̄itu. de inuti. stipulari. §. furiosus. r. §. pu. pull. et facit. §. q. ex cau. in pos. est. fulcimus. §. pla. ne interdictū. et. §. ti. i. l. i. §. i.

Posse. tuto. re auctore: vt op. est. Accur.

Mutum. de hoc die vt. insti. de inuti. stipu. §. mu. tum. Accur.

Qui etiam. f. furdo.

Possit. quod q̄bz p̄tingit q̄bz non. vt. C. q. testa. fa. pos. l. discret.

Consensu. dic. vt. l̄itu. de obli. ex p̄sensu.

Ideo alit. p̄i. ma. rano.

Proptetas. i. qualitas. Accur.

Consentire. i. simul r. p̄sentia. ter sentire: sec. si dicā vellere meaz vedere et q. est ab. sens: quo audito ille dicat q. vellet emere: vt. velit. nā semp. cuz dicit lex inter absentes cō. trahi subicit per. nūciū. vel ep̄lam. **I**tem q. dicit obli. gationē h̄bis con. trahi: nō ideo dici. tur q. non exgat. p̄sensu: s̄z q. non sufficit. at. l̄his q. cōsensu ptrahunt

sufficit r. nō exigit h̄boz solēntas. vt. §. l. pri. §. pe. et. §. fi. **I**te nō. distinctionē ex vi nois. nā vbi distincta sunt no. mina: vt. emptor. r. v̄ditōr: nascunt due actiōes et vtrāq. directa. idē est vbi idē nomē est: vt. soci. potroybi nomē a nomie descēdit: vt. mādatarius a mādatore: due sunt actiones: vna directa: r. alia p̄traria. Accur.

In h̄s contractibus. secunda ratio. Accur.

Prestare oportet. nō de eo solo qd. dictū est: vt. ecce de vfuris ex mora: r. circa partus r. fructus: sed in stipu. latione aliud est: vt. insti. de obli. ex p̄sensu. in fi. Accur.

Obligatio substantia. id est esse et natura profici- scens ex contractu vel quasi. nisi stiplo sit inita cum ecclesia: quo casu transferri dicitur ex obligatioe. vt. C. de sa- crofan. eccle. l. si. secus si obligatio oriatur ex maleficio. vt. s. de publica. l. comissa. id est in tacitis fideicomis.

Obligatio substantia. id est esse et natura profici- scens ex contractu vel quasi. nisi stiplo sit inita cum ecclesia: quo casu transferri dicitur ex obligatioe. vt. C. de sa- crofan. eccle. l. si. secus si obligatio oriatur ex maleficio. vt. s. de publica. l. comissa. id est in tacitis fideicomis. id est tacite relicto no capacib. vt. J. de iure fil. impera- tor. et facit. C. de pac. l. traditio. b. **M**ascatur. ex mutuo. Accur. c. **A**ccipi. sup- ple oportet. d. **O**bligor ei. ciuilitate: sed natu- raliter ad antido- ta. vt. s. de peni. he- re. l. sed et si lege- s. consuluit. Accur. e. **E**st actus. vt s. si cer. pta. l. no- ois. r. l. si ego. Ac. f. **I**d agat. fa- cit ad hoc superi- us. s. de cotrah. emp. nuda. r. J. de acceptil. l. au luti- lis. r. J. de iur. l. illib. r. s. de pac. l. i. s. si. r. s. alie. iu. l. quia redhibita. et s. de arbi. diem. s. penul. r. s. de pre- scriptis verbis. si tibi rem. r. J. de fur. si quid fur. Ac. g. **I**n tellect. i. si velim demonstra- re quomodo fiat ver- boru obligatio. et ideo dicitur hec ba. **E**x maleficio de tractu ad maleficia tran- sit. Accur. i. **E**x dano. ni- si per imperitiam danu fiat: vt cum Medicus male ser ob lperi ut p imperitia: qz nam ex tunc est obligatio malefi- ex quasi maleficio cio obli s; certe dicas na- gatur. sci ex maleficio: vt hic. secus in iudi- ce qui per impu- dentiam male iu- dicauit: quia tunc est obligatio ex qsi maleficio. vt. J. ea. l. s. si iudey. Accur. h. **C**onfistunt. s; nonne iniuria fit h; b; r litteris. vt r. J. de iniuri. s. l. i. s. l. R; h; deo licet lris vel verbis malefi- cium comittat: nichilomin; re J; h; dicit. s; si fiat J; c; us

Obligatio substantia non in eo consistit vt al- quod corpus nrm/ aut seruitutez nostrā faciat: sed vt aliū nobis obstringat ad dādam aliquid: vel faciendū vel prestandum.

Non satis autem est dantis esse nummos: et fieri accipien- tis vt obligatio nascatur: sed etiaz hoc animo dari et accipi vt obligatio cōstituitur. itaq; si quis pecuniaz suā donandi causa dederit michi: q̄q; do- nantis fuerit et mea fiat: tamē non obligor et: quia nō hoc in- ter nos est actum. **V**erbo- rum quoq; obligatio constat: si inter contrahentes id agat nec em si per locum puta vel demonstrandi intellectus cau- sa ego dixero tibi spondeas: et tu respōdeas spondeo: nascetur obligatio. **S**cius.

Ex maleficio nascuntur obligatioes: veluti ex furto: ex dāno: ex rapina: ex in- iuria: que omnia vni; generis sunt. nam he tantū ex re confi- stunt. i. ex tpo maleficio: cum alioquin ex tractu obligatio- nes non tantū re consistant: s; etiam verbis et consensu.

Item incipit iuriscō. mixtū tractare de generib; oim obli- gationum. et iste. s. tractat de actione negotioz gestoz. se- quens autē de actioe tutele. s. is quoq; de conditioe indebi- ti. s. si iudey. de cotrah. ex quasi maleficio vsq; ad fi. l.

Si quis absentis negotia gesserit: siqdem ex mandato: palā est ex tractu nasci inter eos actiones mādati: quib; in

verbis non tamen fit re: et sic de ceteris. et facit institu- de obliga. ex deli. in p. l. et die vt ibi. Ac.

Maleficio. qd quattuor modis comittit. f. facto: di- cto: consilio: r scriptura: r ista quattuor gha septem mo- dis distinguuntur. f. causa/ persona/ loco/ tempore/ qua: et moie litate/ spitate/ eue comittit tu. vt. J. de peni. aut facta. Accur. m. **S**i quis ab- sentis. transit nōe ad quasi contra- ctus. et dic vt isti. de. ob. que ex qua- si contractu na. Accur. s. ius. n. **P**lacuit. scz prudentibus. o. **Q**uibus. scz actionibus. p. **D**e eo quod. scz natura huius actiois inspecta. q. **N**eq; ex ma- leficio. supple vel qsi. alioquin ab in- sufficiēti partium enumeratiōe ma- le argumentaref. r. **N**eq; vllum maleficiuz. imo vi- detur q sic. vt. J. de regu. iur. l. culpa. sed ibi in alto cau loqitur puta i eo i q loqitur consō/ cū querebatur. f. **I**gnorā. no J; h; tā ta ignorātem non nō obli- gari. vt. C. de gatur. tabu. l. generali. Item ex eo quod s; h; c; it no. q; igno- rans non deliquit quod intellige n- chyl omino a se ge- sto: et ita nulla est oppositio. alioqui contra. vt. J. ad. l. cornel. de sicca. l. si. s. i. r. l. i. i. s. i. r. s. de legi. r. sena- tuscon. l. i. in prin. t. **D**eperire. id est ius cōstitui ita vt deperat: r fa- cit. s. de cotra. ac. tu. l. i. in prin. v. **Q**ui inuasit. fer. alias inuasit. fer. alias inuasit.

Possit. per hoc q; agere potest feruat ne pereat que negli gēter administrata periret: nō aut dico q; per hoc q; agere pōt inuiterur aliquis ad gerendū sed terre- tur: r facit. s. de neg. gest. l. i. q. Accur. s. ius.

de obliga. ex deli. in p. l. et die vt ibi. Ac. **M**aleficio. qd quattuor modis comittit. f. facto: di- cto: consilio: r scriptura: r ista quattuor gha septem mo- dis distinguuntur. f. causa/ persona/ loco/ tempore/ qua: et moie litate/ spitate/ eue comittit tu. vt. J. de peni. aut facta. Accur. m. **S**i quis ab- sentis. transit nōe ad quasi contra- ctus. et dic vt isti. de. ob. que ex qua- si contractu na. Accur. s. ius. n. **P**lacuit. scz prudentibus. o. **Q**uibus. scz actionibus. p. **D**e eo quod. scz natura huius actiois inspecta. q. **N**eq; ex ma- leficio. supple vel qsi. alioquin ab in- sufficiēti partium enumeratiōe ma- le argumentaref. r. **N**eq; vllum maleficiuz. imo vi- detur q sic. vt. J. de regu. iur. l. culpa. sed ibi in alto cau loqitur puta i eo i q loqitur consō/ cū querebatur. f. **I**gnorā. no J; h; tā ta ignorātem non nō obli- gari. vt. C. de gatur. tabu. l. generali. Item ex eo quod s; h; c; it no. q; igno- rans non deliquit quod intellige n- chyl omino a se ge- sto: et ita nulla est oppositio. alioqui contra. vt. J. ad. l. cornel. de sicca. l. si. s. i. r. l. i. i. s. i. r. s. de legi. r. sena- tuscon. l. i. in prin. t. **D**eperire. id est ius cōstitui ita vt deperat: r fa- cit. s. de cotra. ac. tu. l. i. in prin. v. **Q**ui inuasit. fer. alias inuasit. fer. alias inuasit.

a **N**on ex maleficio, supplevel quasi ex maleficio, vt et in sti. eo. §. tutores. r dic plene vt ibi. sed illud est forte in acf. de rōnib⁹ distrahēdis: quia ex dolo tutoris plerūq; competit. vt. §. de tute. r rō. distra. l. q. in prin. r §. fi. sed actio ex testamēto q; q; datur in dupli. p legato relicto venerabili loco: vt

b **I**nstitu. eo. §. fi. r ta men est ex q; con tractu. vt. l. pri. §. d. Rem suam. scz tutous.

c **E**ius. scilicet pupilli.

d **O**bligauerit scz tutor.

e **N**eq; ex ma leficio. vel quasi.

f **I**ntelligitur ergo ex quasi con tractu. hoc tamen argumētum fallit in tacita stipula. vt. §. de adoptio. l. his verbis. Item i vtili. vt. C. de ac. et ob. l. nomibus: que dative nō na tiue dici debet. vt dixi. §. e. l. i. l. pri. r facit in sti. eo. §. he res. r q; ibi no.

g **I**ntelligitur hic est ptra. §. qui. ex cau. in pos. ea. apud iul. in fi. sol. ibi vt contrahere: s; nō cōtrahit. Ac.

h **S**oluenb⁹. datur: vel subau di a: r est ablatiu⁹

i **T**enetur. in genere. f. p dicitur: vna tñ denotatur ex mutuo: alia in debiti: vt dic eadē scz certi conditio generalis: que ad ola certa datur.

k **C**ōtrahende sed tñ tacita obli gatio inter eos na scitur extra id q; agitur. vt. §. commoda. l. si is qui. §. li berto. Et adde q; no. in sti. qui. mo. re cōtrahi. obli. §. i. r de obli. ex quasi contractu. §. fi.

l **S**i iudex. scipit de his que sunt ex quasi maleficio.

m **N**on pprie. non est enim tale rei vicium.

n **N**eq; ex cōtractu. vel quasi.

o **I**mperi a culpe annumeratur. quare ergo non ex maleficio re: annume ratur. Respon. speciale in iudice. aliud in aqulia. Accur.

p **T**eneri. in quantum maiori iudici equum videtur. si dolo tunc in solidum: vt in sti. de obli. ex quasi de. in punci. et ibi no. et facit. §. de iudi. si filius. r. §. de extraor.

sane non ex maleficio tenetur quasi ex cōtractu videt teneri et hoc casu due sunt actiōes. non tñ enī pupillus cū tutore sed econtra r tutor cū pupillo h; actionē: si vel impēderit aliquid in rē pupilli: vel p eo fuerit obligatus: aut rē suā credi tori eius obligauerit. **h** **H**eres quoq; qui legatum debet: neq; ex cōtractu neq; ex maleficio obligat⁹ esse intelligitur nam neq; cum defuncto: neq; cū herede cōtraxisse quicq; le gatarius intelligit⁹. maleficiū quoq; nullū in ea re eē plusq; manifestus est. **i** **I**s quoq; q nō debitū acceperit per erro rem: soluentib⁹ obligat⁹ quidē quasi ex mutui datione: et ea dem actione tenet⁹ qua debi tores creditoib⁹. s; nō potest intelligi is qui ex ea cā tenet: ex cōtractu obligatus esse. qui enim soluit per errorem magis distrahēde obligationis anti mo q; contrahēde dare videtur. **i** **S**i iudex litē suā fecerit: non proprie ex maleficio obligatus utiq; videtur. s; q; neq; ex contractu obligatus est: et utiq; peccasse aliquid i telligitur (licet p imprudētā) ideo videt quasi ex maleficio teneri. **i** **I**s quoq; ex cuius cenaculo vel pprio ipsius: vel

cog. l. fi. r. C. de pac. l. fi. sed contra. C. de arbi. an. decer nit ius. Solu. ibi speciale: q; ibi fuit furatum q; lex non vult. Item facit. C. de pena iudi. l. i. r. ij.

q **U**el conducto. facit. §. de his qui deiec. vel effu. §. penul. et in sti. de obli. ex quasi deli. §. pe. r q; ibi no.

r **Q**uod p. fa cile. non alias fm Johan.

f **F**iliū famili as. quia est quasi maleficiū: r sic non contractus: vel quasi.

t **N**eq; de pec ulio. q; nō est cō tractus vel quasi vt. §. de his q; de iec. l. i. §. cum ser uus. et dic vt ibi. Accursius.

v **D**andū esse. quia sic nulla no mine filij dat. vt is sti. de noza. §. fi.

x **A**gendum. r eo dānato tenetur pater actione i fa crum de peculio. vt. §. de noza. l. quonies. r. l. seq. l seruo autē feozuz habitante: dic vt dicto. §. cū seruus Et notant hic qui dā tria spātia: que in vero maleficio locum nō habent.

y **E**xercitor: nauis aut cau pone aut stabuli: de dāno aut furto quod in naue aut caupo na aut stabulo factum sit: qua si ex maleficio teneri videtur: si modo ipsius nullum est ma leficiū: sed alicuius eorum quozū opera nauem/aut cau ponam/aut stabulum exercet. cum enim neq; ex contractu aduersus eum constituta est actio: aliquatenus culpe reus est / q; opera malozum homi num vtref: ideo quasi ex ma leficio teneri videtur. **p** **P**aul⁹.

nns. et de hoc dixi in §. cū seruus. et facit. §. de deiec. l. vero. §. p. r. et ait.

y **I**tem exercitor. hoc expone vt. §. de exerci. l. i. §. ex exercitorem. Accursius.

z **Q**uozum opera nauem. no. duplicem actionem na sci ex illo edicto nauis caupo. statu. vna in simplis: qua penitur ab exercitore res data: et in nauis deponita: hec heredi et in heredem datur. Secunda in duplum cum quis conqueritur de damno dato in rebus ab alio: vel furto: et de hac hic loquitur. et facit in sti. eo. §. penul. et quod ibi notant.

a **N**eq; ex cōtractu. vel quasi. r facit. §. nau. caupo. l. s; l. debet. r. l. ita. Accursius.

EX depositi negotiorum gestoribus. id est ex arbitrio contra-
ctu vel quasi. ut. l. eo. l. ex. §. 1. in casibus
quod dicitur. §. depositi. l. quod hominem. §. dicitur. In maleficiis est se-
cus: vel ubi extra factum committitur dolus. nam non tenetur nisi lite
constet. vel in id quod ad eum pervenit. ut. C. ne ex delictis de-
functo. l. i. et dicto

Et depositi et comodati et mandati et tutelae
negociorum gestoribus: ob do-
lū maluz defuncti heredes in
solidum tenentur.

Item facti actiones etiam
filij familias possunt ex-
ercere.

Serui criminaliter et natu-
raliter obligantur: civiliter autē
nequaquam. b. d. I dem.

Serui ex delictis quidem
obligantur: et si manumittantur
obligati remanent: ex contra-
ctibus autē et tutelae quidem non
obligantur: sed naturaliter obligan-
tur et obligant. Denique si suo
quod mutuam michi pecuniam dederat
manumisso solvā liberorū.

Licet creditor aut legatarius
agentes repulsi fuerint p-
herede exceptione eo quod eman-
cipatus sperabatur petere bo-
no. pos. cotratat. si tñ emāc-
ipatus omittat bo. pos. poterit
iterum agere creditor et lega-
tarius. h. d. I ulla

Qui cum herede egit ex-

terdicto ex quo non datur alia actio. Tertium subsidiaria
aquis. Quartum generalis. ut in l. de iterdi. §. si. de qua
loquitur hic: Rñ. quidam de generali de quo dicitur. C. de sacrosā.
e. c. l. sanctum. §. quos est. §. de in ius vo. si libere. ubi
in illa quod est ex edicto dicitur habere locum legem istam. facit
pro eis. §. e. filius. ubi datur quod ubi aut clā. quasi non de-
tur alia interdicta vel edicta vel actiones ex eis: quod ni-
chil obest interdictis aliud non dari: et in factis eorum lo-
co redditā dari. nam de dolo non datur contra quasdam p-
sonas: sed in factis sic. et ad idē. §. de dolo. non dicitur. Jo. dixit
hic loqui de his quod sunt in factis sunt ut populares. i. que
aliud nomen nunquam habuerunt: ut de albo: et de delectis et
aliis multis. et sunt hoc etiam ille quod sunt ex edictis ex quibus
non fuit unquam alia actio: sed sola in factis idē erit. ut. §. de eo
quod fac. erit. l. si. et alia infinita. et hoc satis dici potest
ut de ppharib' §. m. Jo. itē de alijs quod sunt hoc nomen habue-
runt hēat loci: et hoc p. l. si libertus. §. alle. et. §. mā. si ho-
no re. §. si filio. non autē illa quod est subsidiaria aq. l. i. vel eq.
ualet ac. §. scrip. ver. cū principalis non deest filio ut aq. l. i.
nec accessoria: ut in factum. argu. §. si quis cau. si eum.
§. qui iniuriarum.

Exercere. suo nomine et directo. 230.

Serui obligantur. alijs non dominis. ut. l. de fur.
l. serui. §. fina.

Remanent. directo: quod non contingeret nisi ab ini-
tio nata fuisset. ut. l. eo. obligamur. in fi. et. §. ad fil. l. ex
heredatus. in fi. et. §. quod cum eo. l. sed et si. §. §. §.

Non obligatur. nisi i pecunia
pro libertate pro
missa. ut. C. an p-
uus ex suo fac. l.
iij. et facit. l. licet.
et. l. de reg. i. l. in
persona. et. §. si qd
testa. l. i. et. l. su.
l. i. in pun.

Liberor. ut
et. l. de sol. si qd p-
uo. et. l. quod ser-
uus. et. §. si cer. pe-
ta. l. eius qui. in
pun. ac.

Ui cum herede
egit. f. lega-
tarius vel alius
creditor.

Restitui sibi.
qui amisit ex no-
ua causa agit: et
sic non obstat ex-
ceptio rei iudi. ut
§. de excep. rei iu-
di. l. si mater. §. eā
dem.

Debitor non
est. nam vere debi-
tor est: sed non po-
test conveniri: ac
si non esset heres
in stipu. in die. ut
J. i. l. i. l. qui ka-
lendis. §. hōies. §. hodie tenetur. ut

C. de peti. he. l. si. et p oia hic dicit ut no. in alia quod est qsi de
verbo ad verbū. §. de excep. rei iudi. l. qui cum herede. et fa-
cit. §. de ver. sig. l. creditor. accur.

Ui a seruo. vel hominem. hereditarium a se bona fide
possessum. Accur.

Usucapi possit. a tenente. alij dicit a qd hōies qsi p-
cium sit vicium rei. Et sic no. q retinet possessio heredi-
tati ut p ministerij. et facit. §. de acqui. here. l. gerit.

Nam ex hac causa. f. peculij. et facit. §. de pig. act.
si rem. Accur.

Intelligi dicitur. f. hereditati. et p hoc futuro heredi. ut
insti. de stipu. seruo. in pun. imo non. f. querit possessio he-
reditari. ut. §. si qd te. l. i. §. scevola. §. hic ut fingi. qd
si non ex cā peculiari re pignori accepit: Rñ. idē est: nam
non tñ ex peculiari veruētia ex cā dñca qrit dño pos-
sessionem ignoranti. ut. §. de acquirē posse. quod seruo.
et. l. si me in vacuā. §. et hereditati: quia vicem defuncti
sustinet. ut. C. de positi. cum hereditas. large ergo hic
accipie peculium / id est non ex maleficio: ut dicta. l.
quod seruus. maxime autem verum est in peculiaribus
in quibus vsucapio currit dominis ignorantibus. ut. §.
pro socio. l. ij. Accur.

Actio
in facti
quor
iis gna

Omnēs debitores qui speciem, puta Stichū, aliud si in genere. Itē aliud si alij seruo meo solueris, vt. §. de lega. i. si seruus legat. §. i.

Liberantur. i. a creditoribus.

Lucratiua, aliud si non lucratiua, vt. §. l. pxi. r. l. ex pmissione. r. facit institui. de leg. §. si res. r. §. de solu. q. tiens. r. §. de fidei. ius. l. si reus. et de act. emp. l. non est nouū. r. §. l. pxi. l. est q. ita. in pñ. Ac.

Sis qui stipulari fuerit. ex causa nō lucratiua. Accur.

Debebat. cū quo est iā vna psona fictio iuris. vt in aut. de iureiur. a mo. pte. r. sic debet eidez modo ex causa lucratiua r. nō lucratiua. Alij dicunt q. est stipulatio ex causa lucratiua. sed legatū nō q. fit ob meritū. vt. §. p socio. l. nec adicit: q. nō placet. Tertij dicūt q. ppter diuersitatem psonarū hoc cōtingit: q. diuersitas fuit i pncipio. r. sic dicunt virāq. cām lucratiua: et fm hoc nō contradicit lex superior. sed prima placet.

Remaneret. vt. §. l. pxi.

X pmissioe. intelligitur. si ergo ab aliq. michi debet Stichus: r. alij est michi i do tē dederit: nō liberat pūm. et facit de impo. lu. de. l. i. et. §. l. pxi. et. §. māda. l. iulian. ait. r. de dona. int. vir. r. vxo. l. si q. p vxo re. §. si vxo. r. §. de pdi. ob cām. l. si donaturus. §. i. r. §. d. §. mo. pti. vel hypo. sol. sicut. §. si debitor.

Seruus. obediens: alys audiens: alys obediens.

Piraticam. i. nauticam r. rapinam. Accur.

Judicium. directum. Accur.

Seruum liberum factum. Accur.

Pendere. media corepta. i. sustinere. vnde §. sus. pendo do penā: dum pendo suffero penam.

Facinus. i. dolus.

Judicium dare: cū dñi tuēdi cā quid fecerit excusaf.

vt. §. ad milleia. l. l. Excusaf. si aut iussu dñi: r. in atrociorib⁹ nō excusaf: §. min⁹ punif. vt. C. ad legē iul. de vi. l. seruos. in nō atrociorib⁹ in totū excusaf p legē istam et suas pcoratias. aut sine iussu: tunc nec in atrociorib⁹ nec in alijs excusaf. r. pcorat. §. qd vi aut clam is q. §. si tutores. r. §. de iur. l. §. si serui. §. si iustum. r. §. de no. ra. l. q. et. §. re. q. mota. l. mulier. §. i. et. §. de regu. iur. l. ad ea. r. qd ibi nota. et. l. velle. et. §. ad. l. adl. liber hō. r. qd ibi no. Ac.

Omnēs debitores q. specie ex causa lucratiua debēt: liberantur cū ea species ex causa lucratiua ad creditores peruenisset. Idem.

Sis q. Stichū dari stipulatus fuerit heres extiterit ei cui ex testamēto idē Stichus debebatur: si ex testamēto Stichū petierit nō consu met stipulationē. et cōtra si ex stipulatu Stichū petierit: actio nem ex testamēto saluā habebit: quia in initio ita constitē rint he due obligatiōes: vt altera in iudicium deducta/altera nichilominus integra remaneret. Idem.

Pmissioe dōtis non videt lucratiua causa esse: sed quodāmodo creditor aut emptor intelligitur qui dotē petiit. porro cuius creditor vel emptor ex lucratiua causa rē habere cepit: nichilominus integras actiones retinet: sicut ex cōtrario qui non ex lucratiua causa rem habere cepit: eādem non prohibetur ex lucratiua causa petere.

Seruus in leuisbus excusatur ppter dñi iussu: in atrocibus vero nō immo datur iudicium in ip. n. factum liberū. h. d.

Seruus non alpiā. In oibus rebus sine pena dñi dicto obediēs esse solet: sicuti si dñs hoiem occide

re aut furtum alicui facere seruum iussisset. quare q̄uls dñi iussu seruus piraticā fecisset: iudicium in eū post libertatez reddi oportet: et quodcūq. vi fecisset: q̄ vis a maleficio non abesset: ita oportet euz⁹ penas pendere. Sed si aliqua rixa ex litib⁹ cōtentione nata esset: aut aliqua vis iuris retinēdi causa facta esset: et ab his rebus facinus. abesset: tunc nō cōuenit pretorē q. seru⁹ iussu domini fecisset: de ea re in liberum iudicium dare. Idem.

Contraxisse vnū q. q. i eo loco intelligit: in q. vt solueret se obligauit. r. fr.

Quam quis in diem mercem stipulatus fidei iussorē accepit: etus temporis estimatio spectāda est: quo satis accepit. Idem.

Ratectice pecunie nomine si ad diem soluta non esset: pena vti affolet ob opas: etus qui eā pecuniā peteret in stipulatiōe erat deducta: is q. eaz pecuniā petebat parte exacta petere desierat: deinde iterposito tēpore iterpellare instituerat: cōsultus rñ. et⁹ quoq. tēpore quo interpellatus nō eēt: peti posse penā. ampl⁹ etiaz si omnino interpellatus nō esset: nec aliter non cōmitti stipulatiōem: q̄ si per debitozē nō stetit.

Ratectice. hec est pena respectu soluentis nō accipientis: q. inter opas serui perdebat.

Un. puta q. n. q. solidos. §. die p opa serui. Ac.

O opas. serui missi ad repetēdā pecuniā ad locū dñi: vbi dñs fieri solutio. ad qd §. de nau. fe. l. seru. i. r. l. nichil.

Petebat. euz nō esset soluta ad diem.

Desierat. sed non remisit residuum.

Interposito. i. aliquibus diebus elapsis. Accur.

Interpellare. pro residuo.

Cōsultus. i. ego auctor hui⁹ legi. i. interrogat sup hoc.

Quoq. id est dicere nō solum pro illo tpe petere penā expensarū quo interpellauit eū: sed eius r.

Interpellat nō eēt: q. dies interpellat: vt hic. r. C. de strahē. r. cōmit. stipula. l. magnā. Accur.

Penā. expensarū quas fecit seruus ad istam pecuniā petendā prepositus.

Non stetit. pecunia. s. oblata. Accur.

a Alioquin. sequitur hoc absurdū: si dicas sine interpellatione non committi: qz dicēdū est ꝛc. Accur.
b Qui. s. seruus cōstitutus ad istā pecuniā petendā.
c Penam non committi: quod non est verū. ꝛ facit. s. de vsuris. l. moza. Accur.

d Interpellatus. a seruo. Acc.
e Et hoc rectius dicitur. l. vt pena committat nō ob stāte q null⁹ admonuit post obligationem: vt. d. l. magna. ꝛ. s. prie.
f Nā ꝛ si hoc refertur. s. nec aliter nō committi ꝛc. ꝛ qd ibi dixit. pbat per simile in Frio cāu: hoc mō: bene dixi supra q tunc nō committat: cuz pmissio nō steterit. nā ꝛc. vel referatur ad primū aliquo subaudito.
g Adeo vt. bñ dico ꝛmittitur pena vbi dies ē statuta: qz ꝛ committitur si nō sit exprefsim statuta. Acc.
h Datū videri vt etiā si pmissio rē steterit purget moza. vt. s. de ar. bi. si cū dies. s. si. siue ergo arbitrer apponat certū diē vel non: s. lex qua drimestre tps elapsio tpe ꝛmittitur pena: s. altero casu pōt purgari alitero non. vt hic ꝛ d. l. si cum dies. s. si. ꝛ. l. sequē.
i Res fiat. vt ad diē non soluta pecunia sit res in emptā sine vlla interpellatione. vt. s. de i. d. i. adlec. vbi s. s. ꝛ marcellus. ꝛ si nō steterit p eū nō sit inempta. vt. s. de le. com. l. si. Acc.
S In furioso. hoc lex ponit multos casus q bus acqrit actio etiā furioso vt hic. ꝛ. s. de leg. ii. cū p. s. furdo. ꝛ. s. si cer. pet. si a furioso. ꝛ qd ibi no. ꝛ. l. e. furiosus. item ꝛ iniuriarū. vt. l. de iniur. l. illud.

quominus solueret. alioquin⁹ dicēdū est/ si is qd interpellare cepisset valitudine ipedit⁹ interpellare desisset: penā non committi. De illo sane p̄r du bitari: si interpellat⁹ moza ipe fecerit: an q̄uis pecuniā post ea offerat pena nichilominus committat⁹: ꝛ hoc rectius dicit⁹ naz ꝛ si arbitrer ex cōpromisso pecuniā certo die dari iusserit neqz p eū q dare iussus sit steterit: non committi penā respon dit: adeo vt et illud seruus rectissime existiauerit: si qñ dies qua pecunia dare s̄nia arbitri cōprehēsa nō esset: modicū spaciū datū videri. hoc idem dicendū est ꝛ cum qd ea lege venierit: vt nisi ad diē p̄ciū solutū fuerit: iempta res fieret.
C Abi nō reqritur p̄sentis ta cit⁹ vel exprefsim furiosus p̄ obligari ꝛ obligatio sibi q̄ri licet hoc sane mētis. h. d. Bar.
S In furioso. P̄mpto. cū eū cōpotē mētis eē putare pecuniā quasi mutuā accepere: eaqz in rē meaz versa fuerit: conditio furioso acqritur. nā ex qbus causis ignorantib⁹ nobis actiones acqritur: ex istā etiā furiosi noie incipit agi posse: veluti cū seruus ei⁹ stipulat⁹: ꝛ cū furtū et sit: aut damnū ei dādo in legem aq̄litas committit: aut si forte cū creditor fuerat: fraudanditus causa debitor: alicui rē tradiderit. Idemqz erit si legatur ei: vel si per fideicommissum ei relinqatur. Item si is qui alieno seruo crediderat furere ceperit: deinde seruus in

m Stipulat. nam acqritur actio ex stipulatu furioso.
n Fuerat. s. furiosus. o Et. s. furioso.
p Conditio. certi generalis vel sine causa. Acc.
q Cōditio. de qua supra dictum est.
r Acquiri. rōe cōsumptionis magis q̄ cōsensu vt hic ꝛ. s. si certū petat. si a furioso. ꝛ. l. nō ois. s. si pupillus.

rem domini id quod mutuū acceperat verterit: furioso conditio acqritur. Itē si alienā pecuniā credendi causa q̄s dederit: deinde compos mentis esse desierit: postea cōsumpra ea cōditio furioso acqritur. et q̄ negocia furiosi gesserit negotiorum gestorū obligatur ei: ꝛ eum obligat si ei aliquid abest. **I**lpianus. Actionum genera sunt duos. in rem / que dicitur vindicatio: et in personā / que conditio appellatur. In rem actio est per quam rez non stram⁹ que ab alio possidetur petimus: et semper aduersus eum est qui rem possidet. In personā actio est: quacum eo agimus qui obligatus est nobis ad faciendum aliquid: vel dandum: et semper aduersus eundem locum habet. Actionum autem quedaz ex contractu: quedam ex facto: quedam in factum sunt. Ex contractu actio est quotiens quis sui lucri causa cu n aliquo contrahit: veluti emendo: vendendo: locando: conducendo: et ceteris similibus. Ex facto autem actio est: quotiens ex eo tenet quis incipit quod ipse admisit: veluti si furtum vel iniuriam commiserit / vel damnū dederit. In factū actio dicitur: qualis est exēpli gratia actio que datur patrono aduersus libertum: a quo contra edictū pretoris ius vocat⁹ est. Des autē actiones: aut ciuiles dicuntur: aut honorarie. **I**dem

ꝛ. s. si certū petat. si a furioso. ꝛ. l. nō ois. s. si pupillus. **A**ctionū ḡna sunt duo. in mo tria qz mixte. vt in l. de actionibus. s. qdā. s. ille sub his p̄prehendunt. ꝛ hic dicit no. in l. de actio. s. l. Accur. **Q**ue dicitio. large accipe. p ol psonali. vt in l. e. s. appellamus. **R**e nostram. vel quasi n̄faz. ꝛ per pub. vel hypo thecariā. ꝛ alie q enumerant in l. de actio. i. r. l. col. vel die q̄ ḡa exēpli dicit ista. ac. **P**ossidet. vel quasi possidet. **P**ossidet. vel dolo fecit q̄min⁹ possideret. ꝛ facit s. de rei v̄d. s. n̄ aūt. s. i. r. c. s. ali. iudi. l. l. Itē sunt qdam p̄sonales q cōtra possidēt dā tur: vt noiales q eū capite abulant itē qd vi aut clam ꝛ aq̄ pluuie arcen. s. alie p̄sonales nō: vt ex empto ꝛ reditioe sine possideat / siue nō. ac. **E**undē. ꝛ ad uersus heredē ei⁹ **A**ctionū autē hanc diuisionē nō mltū approbat ic. **L**ucri cā. sui maxime. Accur. **C**h aliquid. s. liberto. Accur. **E**x factio. ex maleficio cognito iure ciuili. vñ p̄cipia fit actio.

e In factū. que pro eo facto datur qd in speciale nomen maleficij non cadit. azo.
f Vocat⁹ est. vt. s. de ius vo. l. si libert⁹. ꝛ. l. pe. ꝛ. l. ff.
g Aut ciuiles. large accipe introductas s̄ libet par

e In factū. que pro eo facto datur qd in speciale nomen maleficij non cadit. azo.
f Vocat⁹ est. vt. s. de ius vo. l. si libert⁹. ꝛ. l. pe. ꝛ. l. ff.
g Aut ciuiles. large accipe introductas s̄ libet par

de iuris preter qd ex edicto pretoris. nā ille honorarie sūt
z que veniunt ex iure pretoris. z illas large similiter ac-
cipe vt edicte cōtineant. vt. l. i. u. i. stipulationū. §. p-
torie. z hic plene vt in l. de acti. §. sed iſte. Sz dubitat de
quibusdā: quod dic vt ibidē notau. Itē no. q. licet obli-
gationes sint de
iure gen. actiones
tamē de iure ciui-
li sunt. vt. §. de ori-
gine iuris. l. ij. §.
deinde. Accur.

Ones pena-
les. etiam ad
heredes. id est he-
redibus: z in here-
des: nisi in cau. vt
§. ne de sta. defun.
l. i. §. sed interdūz
et in alio. vt. §. de
oper. liber. l. si ope-
rarij: z in alio. vt
C. de rei vxo. act. l.
i. §. z hoc ex rei. et
plene no. C. ex de
lic. defunc. l. i. et
fact. §. l. i. sciendū
est. z. j. de reg. iur.
l. penalis. z inſti.
de perpe. z temp.
actio. §. ij.

Obligatioes.
als actiones.
c. **A**ctibus. vt
de homicidio fa-
ciēdo vel furto: et
impossibiles z sic
reprobate: alioquin
si nō sunt reproba-
te confirmantur of-
ficio iudicis. vt. §.
de acti. empti. q. p
calumniā. Itē pre-
toris imperio. vt
§. de pſitu. pecu. l.
i. Item legis pote-
state. vt. C. de rei
vxo. acti. l. i. in pun. z fact. §. de reg. iur. quod i inſtitio. ac.

Actioes
noſtri
pſu-
mitur.

Actio in personam. ſtrictē vt hic. largius. §. e. actio
num. largiſſime. vt. l. eo. actionis verbo. Ac.
In rem vel in personam. vt quālibet perſecutoria
vel mixtam comprehendat. vel extraordinaria petitio.
vt ſi detē. olim. vt inſti. de ſideicōmiſ. here. an pun. Itēz
petitio ſalarij aduocati z mercedes doctorū: z nutricia
nutrici: z philantrophā pſenatarū dicuntur perſecuto-
nes. vt. j. de var. cog. l. i. per totum. z. j. de verbo. ſign. l.
pecunie. §. actiones. Accur.

Actio. preter eam: quam nunc dabat. Accur.
Debitam. ſcilicet eſſe.
Repſulus reſpondet. dubitatio erat quia alteri vide-
batur renunciāſſe.

Seruus. vel hominis per ingrati tudinē: vel ſuppli-
cū quod verius eſt: z hoc niſi recuperauerit bona
vel per eum ſciterit. vt. j. de ſententiam paſ. ſi deponat?

et. l. in inſulam. vel quotam partem bonorum non dico
rem ſingularē: vel res ſingulares. vt. C. de ſentē. paſ.
l. iij. z inſtitu. de ſideicōmiſ. heredi. §. ſi quis vna. Sz qd
de eo q. a morte ſuſcitat ur: forte aliud: qz recuperat bo-
na. vt no. §. de legi. z ſenatuſcō. l. ex hiſ. Accur.

Impossibilibs cōditio vitat
oem ptractū: qz hoc tacite vlt-
des agi inter ptractētes vt non
valeat cū impoſſibilibs cōditio
ptractu apponit. h. v. Mar.

Non ſolū ſtipulationes
impōſſibilibs cōditio ap-
plicate nullus momenti ſunt:
ſed etiā ceteri quoqz cōtracti:
veluti emptioes: locatioes im-
poſſibilibs cōditioe interpoſita
eque nullus momenti ſunt: qz
invea re q. ex duoz pluſi ve cō-
ſenſu agi: oim volūtas ſpecta-
tur. quozū pculdubio in hmoi
actu talis cogitatio eſt: vt ni-
chil agi exiſtmetur appoſita
ea cōditioe quam ſciāt eſſe

Impossibilez. Hermo.
Am ex vno delicto plu-
res naſcūtur a cōditioes: ſicut eye-
nit cū arbores furti ceſe dicitur:
oibz ex periri pmitti poſt
magnas varietates obtinuit.
Actioes penales tranſeūt
in heredes lite conteſt. cū de-
functio: als non. h. v. Paulus

Conſtitutionibz qbz oſtē-
dit heredes pena nō te-
neri: placuit ſi viuus puentus
fuerat etiā pene pſecutionē re-
miſſam non videri: quaſi lite
cōteſtata cum mortuo.

ceſſante idem eſt. vt puta qz vellet aliquid agi. argumē.
j. iur. l. i. generaliter. z. l. ſequen. item non reſert: qz ei
debant forte conditionem eſſe poſſibilem que erat im-
poſſibilis. quia errant in iure naturali: dic ergo hic ma-
xime. Accurſus.
Am ex vno aliud ſi ex diuerſis: quia tunc inſolidū
qualiber agitur. vt. j. de priua. delict. l. nunqz. z dic
plene vt no. §. nau. cau. ſta. l. idem. §. ſi. Accur.
Ceſe dicuntur. vt. j. arb. fur. ce. l. i. z. l. factēda. z. l. ſz
et ſi de arboribus.
Obtinuit. ad id quod minus in vna qz in altera cō-
ſtitetur. vt. j. vi bo. rap. l. i. et argumen. j. arborum fur-
tim ce. l. i. et ſic non ob. j. eo. l. penalti. et facit. j. de priua.
delict. l. penul.

Conſtitutionibz. quaſi. expreſſiuū eſt iſtitutiō. z ſic pla-
na eſt hec lex. nec obſtar. §. de eo per que fa. eſt. l. ſi. q. eſt §.
z ſaac. §. e. l. oēs. vel dic qz nō ppetua cōuentio ſola. ſed
ff iij

Non ſolū. con-
ditioni in fa-
ciēdo appoſite. ali-
na ſecus ſim non
faciēdo. vt. j. titu.
l. i. impoſſibilis. z
l. ſtiplo hoc modo
z. l. in illa. in ſi. et
facit inſtitu. de in-
ſtitu. ſtipu. §. ſi im-
poſſibilis. et. §. ſi
cer. pena. certi con-
dictio. §. item qri.
z. j. de regu. iur. l. i.
poſſibilis. z. §. eo.
l. i. §. ſi id. et. §. de
ſtatulibe. l. cū he-
res. §. non eſt. ſed
contra. C. de pdi.
ob cau. l. ſi militez
vbi ex donatione
facta ſub ipoſſibi-
li cōdi. ſ. vt miles
ſit. pcurator: da-
tur actio ſiue repe-
titio. ſed ibi re ſuit
obligatio: hic con-
ſenſu. vel dicit ibi
Item contra inſti-
tu. de heredi. inſti-
tu. §. impoſſibilis
ſed ibi fauor vlti-
me voluntatiō vt
valeat remota cō-
ditioe niſi pditio
impoſſibilis lega-
ti apponatur in p-
ſona heredis. vt i
ſtitu. de lega. §. ſi.
l. Cogitatio eſt
preſumpſione tu-
ris. ſed z hac rōne

transire facit ad heredes. et sic non obstat dictu[m] Iurii. vel
dic loquit in annali et petitio[n]is et libell[us] est p[ri]ncipi dat[us]
vt. C. q[ui] lib. p[ri]nc. da. l. i. et h. vel dic vt. s. si q[ui] cau. l. si es.
s. q[ui] iniuriar[um]. ibi si no[n] re. et facit. s. de inof. test. l. post-
humus. in fi. et l. sequen.

Qui seruus in
iuriose. ita
q[ui] rumpit brachi-
um. ac.
b. C. C. sumi. di-
citur quida[m] et male
c. hec. no[n] solum
alie superiores.
d. Sententia. q[ui]
teneat aquila p[ri]mo
co[n]uentus iniuria-
rum.
e. Rationabili-
us. nunc solum.
f. Exercere. s[ed]
no[n]e ad aliud et
aliud datur. cum
vna ad co[n]sumen-
tam. alia ad danu[m]
datur. s[ed] vna alte-
ram tollere no[n] d[icitur]
cu[m] nec possit vna
venire q[uo]d in alie-
ra continet. vt. s. s.
ad. l. aquil. sed et
si. si. et h. d. iniur.
itez apud. s. si q[ui]
verberato. R[ati]o. l.
mo p[ro]p[ter]. na[m] ag[er]e
iniuriarum et iu-
rando pro quato
nollet re. p[ro]p[ter] eti-
dani ratione p[ro]p[ter]
re. arg. s. de vi et
arma. l. i. s. illud
v[er]u[m]. et s. plane.
sed et lex expressa
est q[ui] venit in ini-
riarum actione et
danu[m]. vt. C. de in-
iur. l. domini. sed
aliud in actione
de peculio et tribu. q[ui] tolluntur electione non co[n]siderato
quatum per alia erexit. vt. s. de trib. q[uo]d in herede. s. eli-
gere. cu[m] ibi ex co[n]tractu. hic ex maleficio loquitur. et facit
s. loc. l. si vulneraoris. et s. p[ri]mo. vnde querit. in fi. et
no. hic q[ui] altera non exercet nisi in id q[uo]d excedit. vt. s. de
ac. emp. p[ro]p[ter] dia. sed s. de p[ri]us. delict. l. pe. Sol. hic loq[ui]-
tur cum ex vno facto plures procedunt actiones: ibi ex
diuersis: vt ibi diximus.

g. Surriperit. vt[er]do ad alium vsum.
h. Condictio[n]e. furtina. vt. s. de p[ro]p[ter] fur. l. qui furtus.
i. Hic. i. ex supradicto r[ati]o. **k.** Condictio[n]e. furtina
l. No[n] co[n]fundit. i. no[n] tollit. vt. et s. p[ro]p[ter] socio. l. rei co[n]s. s[ed]
co[n]tra. de fur. l. si is cuius. fol. vt ibi.
m. Miscell. i. vna p[ar]te[m] tollit. et sic itelligit. d. l. si is e[st].
n. Aquila. vt tollat p[ro] locati et s. vt. s. loc. si vulnerauer[is].
o. Ut re[st]it. co[m]modati et aquille.
p. Remanere. a[li]o sine no[n]: et a[li]o no[n] remanere: si habes

Quod p[ro]p[ter] seruus cessi m[er]ito
petunt due actio[n]es / iniuriar[um]
scz et aquila: et si actus fuerit vna
agerur altera in id q[uo]d plus est
in ea. h. d. **I**dem.

Qui seruus alienu[m] iniurio
se verberat: ex vno facto incl-
dit et in aquila et in actione in-
iuriar[um]. Iniuria em[en]t ex affectu
fir: danu[m] ex culpa. et io p[ro]p[ter] vtre
q[ui] co[m]petere: s[ed] q[ui]da[m] autem alte-
ra electa altera co[n]sumit. Alij
per lege[m] aquila actione[m] iniuria-
rum co[n]sumit: q[ui]m desijt bonu[m] et
equu[m] esse iniuriar[um] condena-
ri eu[m] qui estimatione[m] prestittit.
sed si ante iniuriar[um] a ctu[m] esset
tenent eu[m] ex lege aquila. Sed et
hec snia p[ro]p[ter] p[ro]p[ter]e in hibe[n]da
est: nisi in id q[uo]d a plus ex lege
aquilla co[m]petit agatur. Ratio
nabilis: itaq[ue] est eaz admittit
sniam: vt liceat ei qua[m] volue-
rit actione[m] p[ri]us exercere. q[uo]d
alit amplius in altera est: eti-
hoc co[n]sequit. **S**i is cui rem
co[m]modauero eaz surriperit
tenebit quidem ex co[m]modati
actione et co[n]dictione: s[ed] alte-
ra a ctu[m] altera perimit: aut ipso
iure: aut p[ro]p[ter] exceptione[m]: q[uo]d est
tutius. Incidit de colono r[ati]o: s[ed]
est: si aliquid ex fundo tuo sub

sine non: nil est s[ed] et sic q[ui] subscit simpli subducto locu[m]
no[n] habent. s[ed] petitio simpli: s[ed] hui[us] actio[n]is sic. et sic e[st] ar.
q[ui] iure actio[n]is veniat. ar. C. de iudi. l. i. Si ho[m]o habeas cu[m]
no[n] q[ui] dicat no[n] remanet petitio simpli: tunc bene stat ista
seques. et inuit petito offi. iudi. p[ro] quo est etia[m]. C. de p[ro]p[ter]
ti. l. iij. sed sic est

traxerit: tenent eu[m] et co[n]dictione[m]
et furti. quinetia[m] ex locato: et
pena quide[m] furti no[n] confundi-
tur: ille aut[em] inter se miscen-
tur. Et hoc in legis aquille actio[n]e
dicitur. **S**i tibi co[m]modaue-
ro vestimenta: et tu ea ruperis:
vt re[st]it[ur] em[en]t actiones rei p[ro]p[ter]secu-
tionem continet. Et quide[m] post
legis aquille actione[m] v[er]u[m] com-
modati finiet. post co[m]modati
aut[em] an aquilla remaneat in eo
q[uo]d in repetitione triginta die-
rum amplius est dubitatu[m]: sed
verius est remanere: q[ui] simpli-
plo accedit: et simpli subdu-
cto locum non habet.

Primo ponit vna regulam
in actionibus p[ro]p[ter]e p[ro]p[ter]e
toyis. s[ed] do ponit vna regulaz
in actionibus penalibus. **T**er-
tio ponit vnam regulam qualiter
transseunt actiones contra he-
redes. quarto ponit exempla
de actio[n]ibus p[ro]p[ter]e toyis q[ui]
dantur contra ius civile. s[ed] a
ibi ceterum. tertia ibi honora-
rie aut[em]. quarta ibi ille aut[em].
q[ui]nta ibi sed cum rescissa.

Bart. **I**dem.
A honozarijs actio[n]i-
bus sic e[st] diffinitu[m] d[icitur] casu[m] aut
vt q[ui] rei p[ro]p[ter]e toyis habeat: he-

tm q[ui] non sunt ex maleficio. Item eodem modo respon-
deri potest. s[ed] que in frau. cre. l. qui aut[em] s[ed] fi. et l. ait p[ro]p[ter].
s. annus. s[ed] atq[ue] r[ati]o d[icitur] q[uo]d illud in eo q[uo]d no[n] puenit per. l.
eandem. ait p[ro]p[ter] s[ed] pe. et s[ed] fallit. C. de dolo. l. si. s[ed] ibi e[st] de-
lictu[m]. ite[m] fallit. s[ed] de eo q[uo]d que fac. erit. l. i. s[ed] pe. fol. vt ibi.
et s[ed] fallit. C. v[er]u[m] vt. l. vi pullos. et s[ed] de vi et vi ar. l. i. p[ro]p[ter].
s[ed] et ibi est delictu[m]. ite[m] fallit. s[ed] de ali. tu. mu. ca fac. no[n] so-
lu[m] s[ed] fi. s[ed] ibi veniunt delictu[m]. sic et fallit in oib[us] alijs p[ro]p[ter]e
toyis p[ro]p[ter]e toyis q[uo]d v[er]u[m] delictu[m]: sic q[ui] r[ati]o remanet in his
l. q[uo]d delictu[m] no[n] h[ab]et: vt in p[ro]p[ter]e toyis. ll. p[ro]p[ter]e toyis. l. s[ed] ille. Se-
c[un]da regula e[st] q[uo]d cetera p[ro]p[ter]e toyis. i. penales vel etia[m] no[n] pena-
les d[icitur] de delicto sunt anales: q[ui] et t[em]p[or]e durabat p[ro]p[ter]e toyis
imperiu[m]: vt h[ic]. et in s[ed]. de p[ro]p[ter]e toyis. ac. in p[ro]p[ter]e toyis. et sunt exempla l. al
bo cor. vt. s[ed] de iurisd. om. iud. l. si q[ui] id. ite[m] s[ed] de ius vo.
l. pe. et s[ed] de popu. ac. l. si. et s[ed] de dec. et effu. si v[er]o s[ed]
p[ro]p[ter]e toyis. et s[ed] fi. sed et hoc fallit: vt in actio[n]e furti manifestu[m]
q[ui] s[ed] sit p[ro]p[ter]e toyis: no[n] tollit anno s[ed] perpetuo durat de eo

Actio[n]es
p[ro]p[ter]e toyis
rei p[ro]p[ter]e
cutoue
r[ati]o
s[ed] p[ro]p[ter]e
penales
ho[m]o anas
les sunt

qđ peruenit. qđ absurdum est. et. vt in si. de ppe. et tēpo. ac. circa sn. et est forte rō frequētia furtoſi. vt argu. J. de pe. aut facta. §. si. ad hñctur tertia regula: qđ illa que sub scđa regula continent non dant in heredē: vt eisdē exem- plis probafnisi ad heredē peruenit. vt exp̄lificat in ac. de dolo. vt hic. r. §.

de dolo. itaq. r. in terdicto vnde vi. vt h. r. d. l. vi. pul- fos. Sunt em̄ tur pia lucra heredi- bus extorquēda. vt. §. de calum. l. i. hēdē. itē qđ subit et de similibus: daretur plus ex edi cto de calūnia. vt §. de calū. l. i. et l. i. heredē. et alia multa que magis laboriosus qđ sub tile est inuenire. l. casu tñ ad heredē peruenit et tñ nō tenet. vt. l. vi. bo. rap. l. ij. §. si. itē in alio. vt. §. de calū. hęc actio.

a Post annū. vt in ac. de nego. gest. et de peculio Accur.

b Cetera. pre- torie. accur.

c Non dantur. vt penales. accur.

d Si. i. ab heredē.

e Ex patrimonio. vt qđ promissit michi decē defuncto cui succedit aliqđ de iure pretorio. nā rei persecutioez continet. nō pene fin. Jo. h. quid ad rōbū: cū de ptoſijs hic dicat. Rñ. Jo. qđ qualitas actionis variat ex varia tione debitoris. vt. §. de noxa. electio. §. itē si ex plurib. item qđ de actione iniuriarū: videt nō penalis: qđ nec in duplū vel i triplū vel qđruplū dat. vt dic dupliciter dicit penale: pūmo qđ tibi nō adest: scđo qđ michi nō abest ex patrimonio. Accur.

f Publiciana. ista ptoſia: et rei persecutoria.

g Uedicationis dat. vt. §. de publi. l. eñ. §. publiciana.

h Reddit. actio in rē vel psonalis: prout erat pu^o qđ dicitur rescissoria. de qua vt in si. de actio. §. sed iste. et C. ex qui. cau. ma. l. si. meli^o dixisset de petiōe in integ. re sit. h. de actione rescissoria: s; et hoc admittit: qđ statim post reuerſionē habeat ipam: sed inefficacē nisi petat l integ. resti. infra annū: si vero petierit anno finitur. vel dic qđ habeat eā petita resti. sed nisi lis sup ea contestet tollitur anno: et hodie quadriēnio. vt. C. de tempo. in integ. restitutio. l. si.

i In duſuiros. i. magistratus municipales: vel ma- gistratus ciuitatis. vt. C. de iudi. l. si. hi em̄ tenent etiā post annum: licet officiū eorū anno finiat: qđ accipe quādo non est versa in vtilitatē ciuitatis: als non ipē s; ciuitas vt subijcit. vt. §. si cer. peta. l. ciuitas. r. si qđ cau. l. si. et hoc ad instar tutoris et pupilli. vt. C. de iure rei pu. l. rempublicam. nam et iste necessario subit munus vt tutor. vt in au. l. de defenſo. ciuīsa. §. pe. Est tamen ar.

cōtra qđ etiam finito officio teneatur. J. de admīn. re. ad ciui. per. l. iij. §. in eum. Sed ex eodē §. in si. dico contra et ibi in prin. animo nouandi promiserat: et animo li- berandi ciuitatem. Itē improprie ponitur respublica. vt J. de ver. sig. l. eñ qui recitigal. et. §. ex quib^o cau. ma. l.

mosis causis pendeat. **A**ctiois verbo^m conti- netur in rem/ in perso- nam directa^m/ vtilis^o/ preiudi- cium^o: sicut ait pomponius.

Stipulatioes etiam qđ pre- torie sunt: quia actionum in- star obtinent^o: vt dant inſecti legatorum: et si que sunt simi- les. Interdicta^m quoq; actio- nis verbo cōtinentur. **M**ix- te sunt actiones in quib^o vter qđ actor est: vt puta finium res- gundorum/ familie herciscun- de/ communi diuidundo/ inter- dictum vti possidetis/ et vtro- bi.

Idem. **D**on figura^m litterarum sed oratione^m quam ex- primunt littere obligamur: quatenus^o placuit non minus valere qđ scriptura^m: qđ quod

n Directa. que ex mente et verbis legis. vtilis qđ ex mente tñ. vt. §. si qua. pau. fe. di. l. i. in pñ. r. l. si. Itē exē plum. C. de here. vendi. l. emptor.

o Utilis. actio.

p Preiudiciali. i. preiudicialis actio. vt in si. de actio. §. preiudiciales.

q Obtinet. et sic no. qđ nichil est id cui idipm simile ē. vt. J. rē ra. ha. nō solū. r. J. de pto. stipn. l. i. §. i.

r Similes. vt de dupla. vt. J. de euic. l. i.

s Interdicta. que non sunt actiones: sed vim actionis habent. et dicuntur interdicta. i. inter duos reddita. vt §. vti possi. l. i. Accur.

t Et vtrobi. als dicuntur mixte. i. in rem et in perso- nam. vt in si. eo. §. mixte. et facit ad §. §. fami. herciscu. l. inter coheredes. et. §. de interdi. l. interdictorum. r. §. de iudi. l. in tribus. r. §. vti possi detis. si duo. §. i.

Don figura. de obligatione litterarum dicit hęc lex vt ipsa contrahatur non figura. l. sola: nam et figu- ra et oratio quam exprimit figura litterarum inducit hanc obligationē: immo magis ibi operatur figura: est ex ea dicatur obligatio litterarum. Alij dicunt qđ figu- ra nil operatur: quod non placet. quia eadem ratione habent necesse dicere qđ verba non obligent: sed intel- ctus verborum tñ: quod non est verum. nam qđ ibi salicet l stipulatione verba: hic scriptura debet operari.

Sed oratione. nec oratiōe sola sine litteris. hęc em̄ duo faciunt eam efficacem.

y Quatenus. i. quia.

z Quod. lapso biennio. vt in si. de lib. obli.

a Scriptura. regulariter: vel qđ ad officium.

sed et si per pre- §. item inquit. nam de alia §. romana habes necesse di- cere per id qđ di- cit dubuiros.

Assat igno- mia. i. ifa- mia.

Pendeat. vt cōdictio furtiua. sed tamē grauq̄ eius opinio. vt. §. obsequijs. l. ho- nori. et facit. §. vn- de vi. l. neq. r. no. qđ officia sunt per- sonales. vt in si. de ac. §. appella- mus. les sunt

Actiois ver- bo. largiss- me accepto. sic. §. de dolo. l. et elegā- ter. in prin. r. J. de verb. signi. pecu- nie. §. actionis. et facit. §. eo. l. actio Accur.

Actōes famose de ac. §. appella- les sunt

Liber Sextus.

a **C**locibus, quibus fit stipulatio. ac.

Huiusfamilias ex omnibus, descenditibus ex con-
tractibus vel ex maleficio vel quasi.

c **O**bligatur, in solidum.

d **O**bid agi, vt. s. de noxa, quotiens. et. l. seq. et. s. de
iudi. l. tam. ex. r. b

eden. pctor. s. s. et si filius. r. s. de
pecu. l. si quis cu
filio. et. l. et ideo.

sed fallit. s. de pol-
lici. si quis rez. s.
voto. Item. s. ad
macedo. per totu.

que sunt contra.
sed hodie ad exer-
citiu patri ppe
tit vt. C. s. bonis
mater. l. i. r. de bo.

que libe. l. si.
e **C**uz patrefa-
milias, vt puta in
solidu viuente pa-
tre. ac.

f **P**otest. an. e s
agat. dic vt. s. e. si
lius.

Hereditaria-
rum. heredi-
tariam vocat qua
tenetur hereditas

h **L**oco, lega-
tarij ergo et fidei
missarij credito-
res dici possunt he-
reditarij si inter
eos controuersa
sit de legatis sol-
uendis sibi. si au-
tem inter credito-
res et eos potto-
res sunt creditores, vt. s. de separa. l. creditoribus. r. l.
quotiens. et. C. de iure deli. l. si s. sed et si legatarij.

i **E**t legata, pura non conditionalia. vt. s. i. cui.

k **C**eperunt, hoc faciebat dubiis: sed virobiz heres
ex causa hereditatis tenetur.

Quotiens, exēplū, si quis a non dno emerit bona: si
de: et per traditionem accepit: et nōdum sit vsuca-
ptum: si ca dat a possessione h3 publi. aliud exēplum ait
p: etoz: si qd dolo malo factū esse dicitur: si alia actio nō
sit de dolo dabo: sed illud vbi lex inducit nouam et non
remouet veterem: vtraz agi pōt. vt. C. de petito. here-
di. l. si. in fi. Accur.

m **L**ex, siue vetus siue noua.

n **S**ola ea, de qua in. l. continetur.

o **A**ctioe, quā introduxit: vt p3 in pstituta reiecta re-
cepticia. vt. C. de pti. pec. l. ij. itē in actione ex stipulatu
reiecta rei vro. ac. vt. C. de rei vro. actio. l. i. in pn. Item
obtinēt hoc qñ ex vro facto. vt. s. eo. l. cum ex vro.

p **V**eteres, si tale sit negocium vbi r veteres compes-
tunt. vt. C. de sepul. vio. l. q sepulchru. in fi. et. s. b. re. iur.
qñes duplici. et. s. de con. ex. l. i. Itē est exēplū de pdi.
ex. l. noua et antiqua et hypothecaria: q datur creditoi-
bus ad reuocandas res dadas in solutum ab herede,

vt. C. de iure deli. l. si. s. licentia. item exemplum est. C.
de peti. heredi. l. si. vbi est nego. gesto. r. ex lege pdictio.
itez de acide arbo. fur. ce. noua. in locū aquilie antique.

q **A**ctiones competere, dicebāt.

r **E**x eodem facto. i. delicto.

Cōpetāt. vt.
luz aqul. et iur.
vt. s. e. cū ex vro.
et. l. qui seruus.

t **P**es. s. vna
sit actum cū iam
alia esset actū. vel
postea. i. sequenti
iudicio.

v **P**otius. s. s.
contrarium.

x **M**inus. est
posterior. azo.

y **C**onsequa-
tur. s. q tāū venit
in ptiou. r. facit. s.
vt bo. rap. l. i.

z **S**cui. credi-
tozem esse. s.
tum ad hoc credi-
tois locum obti-
net: vt in possessio-
nem mittatur. itē
vt ei caueat. item
vt in falcidie ra-
tione debitum de-
ducatur. vt. s. ex
qui. cau. in posses-
ea. l. in possessio-
ne. r. de iudi. lom
nibus. et. s. ad. l.
fal. in qritate. s.
magna. item quo
ad hoc vt spē trās
mittat. vt in si. de
verb. obli. s. ex cō-
ditionali. in lega-

to secus. vt. C. de ca. tol. s. snautem. nisi in persona li-
berozum. vt. s. in nouissimo.

a **A**ctionem. s. habeant.

b **U**el in factū. extraordinariāz. vt. C. de sac. sanc. ec.
l. sancimus. et facit. s. de verb. sig. credutoies. r. l. credito-
rum. et. l. si cui. Accur.

c **O**bligari pōt pffamilias. naturaliter et ciuilitet.

d **N**on obligatur. ciuilitet s3 naturaliter. vt lsi.
de fideiussio. in pn. et. s. eo. serui. nisi in casu. vt. C. an str
uus ex suo facto. l. ij. et facit. s. eo. pupillus. r. s. e. l. i. s.
furiosum. r. s. in. i. l. pubere. r. s. de noua. si pupill. r. l. i.
s. i. et. s. de neg. gest. ait ptoz. s. pupill. r. s. de pecu. l.
nec seruus. et in si. de inun. stip. s. furiosus.

e **N**ō obligat. s3 ex delictis sic. vt. s. e. l. serui. s. i. Ac.
Bligationis. i. pñtionū ex qb ozitur obligatio.

f **F**ere. philosophicū tēpamētū. vel dic. ppi lo
est q etiā apponi pōt. vt in si. de hb. ob. s. loca. itē ppter
purā obligationē. itē r due s his pñt aggregari. s. dies
h **A**ut mod. vt illd aur illud. (et modus.
i **A**ccessio. vt si stipulor michi aut teico. Accur.

k **N**ō obligat. vt lsi. de hb. ob. s. ois. r. s. mā. l. si māda
l **D**are spōdes. vt postea nō te (to tici) s. paul.
near. vt. s. in. l. i. l. eū q. s. q. ua. r. s. mā. l. si fideiussoz. in fi.

Cōpetāt. vt.
luz aqul. et iur.
vt. s. e. cū ex vro.
et. l. qui seruus.

t **P**es. s. vna
sit actum cū iam
alia esset actū. vel
postea. i. sequenti
iudicio.

v **P**otius. s. s.
contrarium.

x **M**inus. est
posterior. azo.

y **C**onsequa-
tur. s. q tāū venit
in ptiou. r. facit. s.
vt bo. rap. l. i.

z **S**cui. credi-
tozem esse. s.
tum ad hoc credi-
tois locum obti-
net: vt in possessio-
nem mittatur. itē
vt ei caueat. item
vt in falcidie ra-
tione debitum de-
ducatur. vt. s. ex
qui. cau. in posses-
ea. l. in possessio-
ne. r. de iudi. lom
nibus. et. s. ad. l.
fal. in qritate. s.
magna. item quo
ad hoc vt spē trās
mittat. vt in si. de
verb. obli. s. ex cō-
ditionali. in lega-

Cōponit quatuor modos ob-
ligatorios. primū declarat ibi
circa diē. scdm sibi cōditio ve-
ro. tertium ibi/modus autem.
quartum sibi/accessio vero.

Idem.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

Obligatiōnū fere quā-
tuor cause sunt: aut em-
bles in his est/aut cōditio/aut
modus/aut accessio. Circa
diē duplex inspectio est. nam
vel ex diē icipit obligatio: aut
cōfertur in diē. Ex diē veluti
kalēdis martijs dare spōdes
cuius natura hec est vt eñ diē
non exigat. Ad diē autē vsq
ad kalendas dare spondes.

non psequit qd aliqd. s; psecut^o defendit lz in pbatioe
sustinet ptes actous. vt. s. de excep. l. i. s; qrit an bono.
pos. sit actio: qd vt ex diffinitioe ei^o. sic. s. de do. pos. l. iij.
s. bonoru igil. s; dicit qd no r illa diffinitioe dat ibi p cau
sa. i. bonoru possessio est ca qre qd cosequit ius psequendi
retinendi qz. vt
ibi: cetera dic vt in
sti. eo. i. pn.

Obligamur.
hoc obliga-
mur gnatr accipe
hic. i. cum subici
mur necessitati fa
ciendi aliqd: aut si
faciendi siue ex p
ctu: siue ex p^octi: si
ue ex delicto: siue
extra delictum: vt
p3 pexempla infe
riora.

Utrouq. i. s; b
interueniente re: vt
statim dicam.

Intercedit.
da exēplū. s. e. l. i.
s. i. r. s. q.

Responso. vt
s. e. l. i. s. verbis.

Re r p^octis. i.
p^octis tñ infuente
te tñ re. sic. s. si cer
tū pe. certi p^octio
s. qm. et erit exē
plū hui^o. l. i. de no
ua. l. cū ei. eo ergo
casu nō res: s; p^octis
tñ cōtrahit. Naz
numeratio nō ad
obligandū: sed causa implēde stipu
latōis sit. substantia ergo p^octi p^octur ex re: nō aut actio
nasatur. sic et pignus dicit cōtrahi re: non qz res eri
gatur: cōsensu em solo p^octur: s; qz etiam traditio infu
uenit. sed quidā dicunt re et p^octis: vt promitto tibi de
cē vt des michi stichum: nā dāte te stichū obligor re et
verbis: quod nichil est. nā interueniente re: non ex re sed
ex pmissioe mea teneor. vt arg. C. de re. permu. l. ex pla
cito. sicut si promittā decē si nauis venerit ex assa. nā na
ue veniente nō ex nauis euentu: sed ex mea promissione
ouitur obligatio.

Consentientes in aliquam. puta societatem cōtra
hendam vel emptionem.

Necessario. i. ex utilitate. vel dic si p^octim^o animo
contrahendi: necessario sequitur qz obligemur.

Lege obligamur. forte cū colonus finito tpe cōdu
ctionis in cōductione remāst: vel cū qd negociū alteri^o
facere cepit: vel v^osuras pactoten^o debitas longo tēpoie
soluit. vel alimēta inutiliter relicta p^octiēni p^octit s; qz
M. puima duo nō placent. scda duo sic. Vel dic lege obli
gamur obtēperantes. s. legib^o. cū collocantes filias nu
ptui dotē postea cōstituere obligemur. vel filios ex ma
trimonio p^octi doteos heredes instituere obligamur
fm. R. qd autē subijcit: aut contra r. vt qz fecim^o furtū
vt in hi. de obli. que ex delicto. s. l. et noli repetere obtem
perātes: s; hec diuisio nō solēnis nō est. l. arboze actionū

Cōstitutum. vt fideicom. vt. s. d. lega. iij. l. nutu. r. C. de fi
deicom. l. et l. epistola.

Lura. i. vna re. s. quia ex vno facto: veluti cū quis
seruū alienū iuriose verberat. vt. s. e. qui seruū.

Probatū est. nisi in alia pl^o sit. vt. s. e. l. cū ex vno. q
est cōtra. item cōtra. l. de p^octia. delict. l. nunq. Sol. ibi ex
diuersis factis: hic ex vno.

Ex vna obligatōe. qz sit ex p^octi vel quasi: vt ex mā
dato. qz mandati est actio et certi cōdictio. vt. l. de regu.
iur. l. nemo ex. s. i. r. s. de ex. rei iudi. l. singulis. Et vero
dubiet qz sibi cōpetat: vtrāqz sub alternatione pponere
pōt. vt. s. quozū le. l. i. s. qd ait.

Cū generaliter. exēplū. l. de ver. sig. l. sciēdū. s. pe.
v. Arrogatorum. i. arrogantium.

Comprehendimus. quia illa est successio per vni
uersitatem: que per arrogationem fit. vt in hi. p. quas p
so. no. acqui. s. fi.

Contractus imaginarij. alij dicit imaginaria em
ptio. quia paruo tempore sit duratura penes em
ptorem. vt. s. de manu. l. iij. s. si ab ignoto. sed sic vt hic
accipitur. s. de contrahē. emp. l. nuda. et in aut. quomo
do oport. epi. s. et neqz ex idiota. et. fact. C. plus valere
quod agitur per totum. r. s. de dona. inter vi. et vxo. qd
autem. s. si vxo.

In omnibus rebus. i. in cōtractibus. vel dñium p
obligatione ponit: qd non placet.

In perpetuo. aliqua edicta precipiunt aliquid fieri.
vt pacta seruari: eozuz ergo obseruātie tenemur iure ho
norario. aliqua prohibēt. vt ne qd in lo. pub. fiat: r. s. i. i. i.
quorum obseruātie. i. ad non faciendū tenemur eodē
iure. r. qd subijcit magistratu: dic viuentē. vel dic nō est
edicto editum.

In necessa
rio h^ode. vt insti.
de here. quali. et
diffe. s. i. Accur.

Ex facto. ve
luti ex maleficio.
vt. s. eo. l. actionē
s. actiones. 330.

In facto. i.
maleficio.

Sūma. i. dif
finitio vel senten
tia. 330.

Etia nudus
nudus est cuz ex
vna parte tñ sūt
verba. r. qd subij
cit verbis hincin
de. itē qd subijcit
sequēti versiculo
nutu: qñ ex neu
tra parte sūt ver
ba. vel dic nudo
consensu. i. nudo
pacto exp^ossis ver
bis vel non: et qd
subijcit verbis. s.
solēmbus. et qd
dicit nutu. s. sine
vllia verbis.

Sed et nutu
cōstunt. vt fideicom. vt. s. d. lega. iij. l. nutu. r. C. de fi
deicom. l. et l. epistola.

Lura. i. vna re. s. quia ex vno facto: veluti cū quis
seruū alienū iuriose verberat. vt. s. e. qui seruū.

Probatū est. nisi in alia pl^o sit. vt. s. e. l. cū ex vno. q
est cōtra. item cōtra. l. de p^octia. delict. l. nunq. Sol. ibi ex
diuersis factis: hic ex vno.

Ex vna obligatōe. qz sit ex p^octi vel quasi: vt ex mā
dato. qz mandati est actio et certi cōdictio. vt. l. de regu.
iur. l. nemo ex. s. i. r. s. de ex. rei iudi. l. singulis. Et vero
dubiet qz sibi cōpetat: vtrāqz sub alternatione pponere
pōt. vt. s. quozū le. l. i. s. qd ait.

Cū generaliter. exēplū. l. de ver. sig. l. sciēdū. s. pe.
v. Arrogatorum. i. arrogantium.

Comprehendimus. quia illa est successio per vni
uersitatem: que per arrogationem fit. vt in hi. p. quas p
so. no. acqui. s. fi.

Contractus imaginarij. alij dicit imaginaria em
ptio. quia paruo tempore sit duratura penes em
ptorem. vt. s. de manu. l. iij. s. si ab ignoto. sed sic vt hic
accipitur. s. de contrahē. emp. l. nuda. et in aut. quomo
do oport. epi. s. et neqz ex idiota. et. fact. C. plus valere
quod agitur per totum. r. s. de dona. inter vi. et vxo. qd
autem. s. si vxo.

In omnibus rebus. i. in cōtractibus. vel dñium p
obligatione ponit: qd non placet.

Cōstitutum. vt fideicom. vt. s. d. lega. iij. l. nutu. r. C. de fi
deicom. l. et l. epistola.

Lura. i. vna re. s. quia ex vno facto: veluti cū quis
seruū alienū iuriose verberat. vt. s. e. qui seruū.

Probatū est. nisi in alia pl^o sit. vt. s. e. l. cū ex vno. q
est cōtra. item cōtra. l. de p^octia. delict. l. nunq. Sol. ibi ex
diuersis factis: hic ex vno.

Ex vna obligatōe. qz sit ex p^octi vel quasi: vt ex mā
dato. qz mandati est actio et certi cōdictio. vt. l. de regu.
iur. l. nemo ex. s. i. r. s. de ex. rei iudi. l. singulis. Et vero
dubiet qz sibi cōpetat: vtrāqz sub alternatione pponere
pōt. vt. s. quozū le. l. i. s. qd ait.

Cū generaliter. exēplū. l. de ver. sig. l. sciēdū. s. pe.
v. Arrogatorum. i. arrogantium.

Comprehendimus. quia illa est successio per vni
uersitatem: que per arrogationem fit. vt in hi. p. quas p
so. no. acqui. s. fi.

Contractus imaginarij. alij dicit imaginaria em
ptio. quia paruo tempore sit duratura penes em
ptorem. vt. s. de manu. l. iij. s. si ab ignoto. sed sic vt hic
accipitur. s. de contrahē. emp. l. nuda. et in aut. quomo
do oport. epi. s. et neqz ex idiota. et. fact. C. plus valere
quod agitur per totum. r. s. de dona. inter vi. et vxo. qd
autem. s. si vxo.

In omnibus rebus. i. in cōtractibus. vel dñium p
obligatione ponit: qd non placet.

a **C**ontrahendi. secus in quasi contractu: ubi igno-
rans quis obligatur.

b **I**nchoatur. vt r. s. loca. l. si decem. et de contrahē.
emp. in venditione. et. f. de regu. iur. l. inter dum. r. s. de
pac. l. i. in fi. et. f. de accep. l. pluribus. r. f. l. in omnibus.

Quecunq; no-
mine. i. note
maleficij cōmissi
in seruū meū; et
sic nō obstant cō-
traria. vt ar. s. de
cui. si seruū. et. l.
euita. s. fin. et de
edil. edi. si hōlem
et. s. vsufru. que-
s. admodū ca. l. iij. l.
fi. qz in contracti-
bus loquunt. r. fa-
cit ad. l. s. de fer.
cor. l. doli. s. fi. r. s.
depositi. l. i. s. fi. f.
u. depositi. r. f. ar.
bo. fur. ce. l. fi. et. f.
de fur. l. inter oēs
in prin. et. s. ad. l.
aquil. q. s. s. i. et
s. cōi. di. in hoc u-
dico. r. s. ad. l. a-
q. l. huius scriptu-
re. s. si seruus. r. s.
de act. emp. l. fu-
quem. vt si eū ca-
strasti: vel forte
furto māfesto est
subtraxisti. Item
aq. l. qz est vulnera-
si: vel iniuriarū
quia eum verber-
rasti: vel furto ma-
nifesto eum sub-
traxisti. et sic ē p-
tōtia. ad que. s.
ad. l. aquil. si ser-
uus seruū. s. et
si puerū. et in sit.
de nora. s. i. et de
perpe. et tempo. actio. s. i. Accur.

d **A**lienauero. immo et si non alienauero: nec manu-
miserofatis erā est qz possessionē rei habeo. vt. s. b. con-
fur. l. siue manifestus. ij. rñ. Itē et fm Jo. alienare spō
te sufficit vt desinat cōdictio cōpetere: vt in ea. l. siue ma-
nifestus. s. fi. qualiter aut alienare vlt manumittere pos-
sit vt possessio non redeat ad me: no. in. d. titu. de condi.
fur. l. r. ideo. Accur.

f **N**on sunt. sed stricti iuris.

s **E**rro. vt in corpore vel qualitate vel in contractu
secus si in nomine vel similibus. qd plene no. s. de con-
trahen. emp. l. in venditionibus.

h **Q**ui condurit. qñq; valet licet influent error. vt
s. de ac. emp. si herilis. s. p. uis. Item in accessione. vt. s.
de contrahen. emp. l. si in emptioe. in prin. et idem est in
iudicio. similiter cum quis suchum pmisit. vt. f. de s. b.

ab vtraq; parte contrahēti:
nam siue ea venditio siue do-
natio siue alia quelibet causa
contrahendi s. fuit (nisi anm⁹
vtriusq; p. sentit) p. duci ad effe-
ctū id qd ichoat nō p. t. **P**ōp.

Quecunq; actiones serui
mei nomine michi ce-
perint competere: vel ex lege
duodecim tab. vel ex lege aq-
lia vel iniuriarū vel furti: eedē
durant etiā si seruus pōstea
vel manumissus vel alienat⁹
vel mortuus fuerit. Sed r. cō-
dictio ex causa furtiua compe-
tit: nisi nactus possessionē ser-
ui: aut alienauero aut manu-
misero eum. **I**dem.

In omnib; negotijs cō-
trahendis: siue bone fi-
des sint siue nō sint: si erro-
aliquis interuenerit vt aliud
sentiat: puta qui emit aut qui
condurit: aliud qui cum his
contrahit: nichil valz qd actū
sit. Et idem in societate quo-
q; coeunda respondendū est:
vt si dissentiant aliud pro alio
existimantes: nichil valeat ea
societas que in consensu con-
sistit. **O**alistratus.

Sciendum est ex omni-

obli. l. inter si pu. s. fi. Item in alio casu: vt eo. si. si michi
et ticio. s. i. Si autem in pensioe dissentiat: cum locator
putat locare minor: conductor putat conducere maior:
tenet locatio. vt. s. locati. l. si decem. et facit. f. iura. i. con-
nuus. s. i. et. s. pro socio. l. vt sit. et. f. de excep. pluribus.

bus causis lites contestatas
et in heredem similesq; perso-
nas transire. **D**uctus.

Pecunia mutua pecu-
niam accipiendo: nec q-
dē iure nafali obligat. **U**lp.

Ulp. Anq; actiones pena-
les de eadez pecunia
cōcurrētes alia aliam psumit.

Confessio procuratoris ex
tra iudicium facta nō obligat
dominum. h. d. **S**euola.

Procurator seij misit
subscriptionem ad ar-
gentarium vascularium in ver-
ba infra scripta:

quero an gasū
setum obligare potuerit: et re-
spō. setum (si altoquin obliga-
tus non esset) non propterea
qz ea scriptura que propone-
retur interposita sit obligatū
esse. **S**ela cum salariū con-
stituere vellet ita epistolā emi-
sit. Lucio ticio salutē: si in eo-
dem animo et in eadem affe-
ctione circa me es: quo semp
fuisi: ex continent acceptis
litteris meis distracta te tua
uenti: hoc tibi qd tu viuam p-
stabo annuos decem: scio em
qz valde me bñ amas. **Q**uero

si ego. r. s. de acq
ren. re. do. l. cū in
corpore.

Constitutio. id
est consistere de-
bet. vel forte dicit
hoc ad differētā
illius societatis
que re sū interce-
dente fit: que non
proptie societas
appellatur: vel
cum duob; res
donatur vel ven-
ditur. vt insi. de
obli. ex quasi con-
tractu. s. itē si inf-
as est non consi-
lit. ac.

Sciendū. arā
sire. vt. f. de re-
gu. iur. l. non solet
et. l. seq. et. f. de no-
ua. l. aliam. nisi i
casibus vt dix. s.
eo. l. omnes.

Ulp. nec
quidem iu-
re naturali. imo
naturaliter saluz
tenetur. vt. f. de no-
ua. l. i. i. fi. et. s. qñ
dies vsufru. leg.
ce. l. cum illud. s.
h. redes. r. f. de so-
lu. l. in herationi-
bus. s. fina. et. s. b.
iureiuran. l. fina.
et. s. cōmo. l. s. mi-
chi. que sunt cons-

tra. Solu. hic de infante. vel hic quando promissit ipi tu-
tori. cetera dic vt. d. l. de nouatio.

Ulp. pecunia. i. re. vt. f. de verb. sig. l. iij. siue ex eo
dem facto competant non tollit vna aliam: nisi in
exactione: et tūc in q̄tum potest plus exigi per scōam: in
tātū dabitur. vt. f. vi. do. rap. l. i. et. s. eo. qui seruū. r. l.
cum ex vno. aut ex diuersis factis cōpetunt: tunc nec ex-
actione nec petitione vna alteram tollit. vt. f. de priua.
delic. l. nunq;. nisi diuersa facta pro vno computentur
ratione continuationis. vt. f. de fur. l. et qui. et adde qd
no. insitu. si qua. pau. fe. di. s. fi.

Procurator. infra scripta. hic est grecum: cuius inf-
pretatio est hec. Scias qz ego exigam a debitōri-
bus seij argentum: et mittam tibi ad faciendum vasat
et non plus est in epistola. debebat em seius mittere va-
sculario argentum ad faciendum vasata cōsa futura: vñ-
de querebatur an ex tali epistola a procuratore suo fa-

De actio. et obligatio.

fo. CCxxii.

et a seius debebat obligari vasculario et dicit q non.

a Ex eo. scz tempore. Accur.

b Ex psonis. presumedo fm q litate psonari an suspis possit ibi et suspicio: vt qz meretrix et ca lu-

cum cum et rem suam distra- xerit lucius ticius: et ad ean- dem profectus sit: et ex eo cu ea sit: an et ex hls epistolis sa-

xurie: et no tenet. si aut qz gerebat negocia sua: tenetur.

c An actio. vt sic saltē detur vtilis in factum vbi nul la inerat ca tur- pis. vt. d. de pac. do. l. inter focerum. s. conuenit. Accur.

larium annuz debeatur: Re spondi ex personis d causisq eum culus notio sit estimatu- rum/an actio danda sit.

**Explicit liber. xliij. habito respectu ad integrum
digestorum volumen/qui est sextus digesti noui.
cōplens primam partem huius voluminis
equa lance distributam: cum tñ. xij.
libri partiales hic habeantur. Et
hec sectio de industria fa-
cta est: vt si quis ex
hoc ope opta-
uerit duo
contexere volumina: id efficere possit.**

